Parteitöötaja
KÄSIRAAMAT

II
1960

Arhi-ers.

A-22360 I

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

PARTEITÖÖTAJA KÄSIRAAMAT

II

9 24-57

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
TALLINN 1960

Originaali tiitel:
Справочник партийного работника
Выпуск второй 1959
Госполитиздат, Москва, 1959

2
Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu
50728

«Parteitöötaja käsiraamatu» teise köitesse on võetud NLKP erakorralise, XXI kongressi resolutsioon ja otsused, NLKP Keskkomitee pleenumite otsused, üksikud NLKP Keskkomitee otsused, samuti mõningad Nõukogude valitsuse määrused, NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlused, ÜAÜKN-i ja ÜLKNÜ Keskkomitee tähtsamad materjalid, mis on vastu võetud 1957. aasta septembrist kuni 1959. aasta veebruarini. Toimetuskolleegium pidas vajalikuks paigutada «Parteitöötaja käsiraamatusse» NLKP Keskkomitee 1959. aasta juunipleenumi dokumendid ja NLKP Keskkomitee otsuse tootmis- ja kaubandusettevõtete partei-algorganisatsioonide juures tegutsevate parteiorganisatsiooni poolt administratsiooni tegevuse üle kontrolli teostamise komisjonide moodustamise kohta.

Nagu eelmiseski «Parteitöötaja käsiraamatus», on kõik materjalid paigutatud vastavatesse jagudesse kronoloogilises järjekorras.

ESIMENE JAGU

NÕUKOGUDE LIIDU KOMMUNISTLIKU PARTEI ERAKORRALINE, XXI KONGRESS

RESOLUTSIOON

SELTSIMEES N. S. HRUŠTŠOVI ETTEKANDE «NSV LIIDU RAHVAMAJANDUSE ARENDAMISE KONTROLLARVUD AASTAIKS 1959—1965» PÕHJAL

Vastu võetud ühel häälel
5. veebruaril 1959

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XXI kongress on kokku tulnud väga tähtsal ajaloolisel momendil, mil Nõukogudemaa on ühiskondliku elu kõigil aladel läbiviidud sügavate ümberkujunduste tulemusena, sotsialismi võidu tulemusena astunud oma arengu uude ajajärku — kommunistliku ühiskonna hoogsa ehitamise ajajärku. Kommunismi ülesehitamise suurt eesmärki, mille saavutamise eest on võidelnud paljud inimpõlved, viib nõukogude rahvas nüüd kommunistliku partei juhtimisel praktiliselt ellu.

Kavandataval Nõukogude Liidus kommunismi ülesehitamise programmil, majanduse, kultuuri ja rahva ainelise heaolu uue võimsa tõusu programmil ei ole oma grandioosse ulatuse poolest ajaloos võrdset. NSV Liidu rahvamajanduse arendamise seitsme aasta plaan kehastab konkreetselt partei leninlikku peajoont praegusel etapil.

Kongress avaldab sügavat rahuldust seltsimees N. S. Hruštšovi ettekande «NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959—1965» teeside kongressieelse arutamise käigu ja tulemuste üle. See arutelu demonstreeris võimsalt nõukogude rahva loovat algatusvõimet ja aktiivsust, tema koondumist oma läbiproovitud juhi — kommunistliku partei ümber. Kogu nõukogude rahvas kiitis rahvamajanduse arendamise kontrollarvud üksmeelselt heaks, võttis seitsme aasta plaani oma südameasjaks ning avaldas täielikku valmisolekut plaani ülesanded täita ja ületada.

NLKP XXI kongress OTSUSTAB:

heaks kiita seltsimees N. S. Hruštšovi teesid ja ettekanne NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvudest aastaiks 1959—1965;

kinnitada NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959—1965 koos muudatuste ja täiendustega, mis

on tehtud kongressil toimunud arutelu ja teeside kongressieelse arutamise alusel;

teha NLKP Keskkomiteele ja NSV Liidu Ministrite Nõukogule ettepanek täpsustada kongressil kinnitatud kontrollarvude alusel koostatavaid NSV Liidu rahvamajanduse arendamise aastaplaane vastavalt NSV Liidu rahvamajanduse arenemise käigu vajadustele.

I

Ajajärk pärast partei XX kongressi oli üks tähtsamaid kommunistliku partei ja Nõukogude riigi ajaloos. Viies ellu kongressi ja NLKP Keskkomitee hilisemate pleenumite otsuseid, tegi nõukogude rahvas väljapaistvaid edusamme oma tõusuteed kulgevas liikumises kommunismi poole. See ajajärk näitas partei XX kongressi otsuste määratu suurt tähtsust nii kommunistlikule ülesehitustööle NSV Liidus kui ka kogu rahvusvahelisele kommunistlikule ja töölisliikumisele, rahu kindlustamisele kogu maailmas.

NLKP XXI kongress kiidab täielikult heaks Keskkomitee tegevuse ning need laiaulatuslikud abinõud, mida ta on tarvitusele võtnud sise- ja välispoliitika valdkonnas. Partei äärmiselt olulistel otsustel tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise ümberkorraldamisest, keemiatööstuse kiirendatud arendamisest, masina-traktorijaamade reorganiseerimisest ja kolhoosikorra edasiarendamisest, põllumajandussaaduste toodangu suurendamisest, kooli ja elu sidemete tihendamisest ning haridussüsteemi edasiarendamisest on majanduse ja kultuuri edasiarendamise, töötajate heaolu tõstmise ja kommunismi ehitamise seisukohalt väga suur tähtsus.

Keskkomitee ja Nõukogude valitsuse leninliku kursi ning nõukogude rahva ennastsalgava töö tulemusena on Nõukogude riigi võimsus veelgi kasvanud ja tema rahvusvaheline autoriteet tõusnud.

Partei Keskkomitee kogu tegevus on olnud rajatud marksistlik-leninliku teooria loovale rakendamisele kommunistliku ülesehitustöö ülesannete lahendamiseks, rahvahulkade kogemuste põhjalikule tundmaõppimisele ja alalisele sidemele rahva eluga, oskusele leida otsustava tähtsusega lülid ajaloo arenemise ahelas, kätte näidata perspektiivid, mobiliseerida rahvahulki, julgelt ja otsustavalt purustada kõike iganenut, mis takistab edasiliikumist.

Kongress kiidab heaks Keskkomitee 1957. aasta juunipleenumi otsused, mida üksmeelselt toetasid kogu partei ja rahvas. Pleenum paljastas ja purustas ideeliselt Malenkovi, Kaganovitši, Molotovi, Bulganini ja Šepilovi parteivastase grupi. Kõige alatumaid fraktsioonilise võitluse võtteid kasutades püüdis see grupp lõhkuda partei ühtsust, juhtida parteid ja riiki leninlikult teelt kõrvale. Ta astus välja kõigi NLKP XX kongressi otsuste elluviimiseks tarvituselevõetud tähtsamate abinõude vastu, nende abinõude vastu,

mis on võimaldanud saavutada suurt edu tööstuse ja põllumajanduse arendamisel ning rahva heaolu tõstmisel, välispoliitika valdkonnas aga lõdvendada rahvusvahelist pinevust ja kindlustada rahu. Keskkomitee talitas õigesti, mõistes fraktsionääride ja lõhestajate põlastusväärse grupi hukka ning heites nad oma teelt kõrvale. Pärast parteivastase grupi paljastamist ja ideelist purustamist koondus partei marksismi-leninismi lipu all veelgi tihedamalt Keskkomitee ümber.

Kommunistlik partei on alati võidukas, tänu sellele, et ta on ustav marksismile-leninismile, et tema ridades valitseb ühtsus ja monoliitsus ning et tal on vääramatu side rahvaga. Leninlikus parteis näeb nõukogude rahvas oma kogenud juhti ja õpetajat ning tema targas juhtivas tegevuses kommunismi uute edusammude tagatist.

Kommunistliku partei XXI kongress teeb sügava rahulduse ja revolutsioonilise uhkustundega kokkuvõtte nõukogude rahva suurtest võitudest. Nõukogude rahva kangelasliku võitluse ja töö kõige tähtsamaks tulemuseks on tema poolt loodud uus ühiskond — sotsialism — ja sellele vastav poliitiline kord — nõukogude sotsialistlik riik.

Meie maast on saanud kõrgestiarenenud majanduse ning eesrindliku teaduse ja kultuuriga võimas sotsialistlik riik. Tööstusliku tootmise mahult on NSV Liit praegu esikohal Euroopas ja teisel kohal maailmas. Tööstuse kogutoodang suurenes 1958. aastal 1913. aastaga võrreldes 36-kordseks, kusjuures tootmisvahendite — kogu rahvamajanduse aluse — toodang kasvas 83-kordseks, masinaehitus- ja metallitöötlemistööstuse toodang aga 240-kordseks. 1958. aastal toodeti meie maal ligi 55 miljonit tonni terast, 113 miljonit tonni naftat, 496 miljonit tonni sütt ja 233 miljardit kilovatt-tundi elektrienergiat.

Tõsiseid edusamme on tehtud kerge- ja toiduainete tööstuse arendamisel. Tarbeesemete toodang suurenes 1958. aastal 1913. aastaga võrreldes peaaegu 14-kordseks, sealjuures kasvas kultuuri- ja majapidamistarvete väljalase rohkem kui 45-kordseks. Rahvatarbeesemeid toodetakse praegu 2,7 korda rohkem kui 1940. aastal.

Tööstusliku tootmise tohutu ulatus ja ennenägematult kiire arengutempo on saavutatud sotsialistliku majandussüsteemi eeliste tõttu, teaduse ja tehnika uusimate saavutuste rakendamise ning üldrahvaliku sotsialistliku võistluse alusel. Sellel alusel toimub tööviljakuse järjekindel tõus kõigis rahvamajandusharudes. Tööviljakus tööstuses kasvas 1958. aastal 1913. aastaga võrreldes 10-kordseks ja 1940. aastaga võrreldes 2,6-kordseks, kusjuures tööpäev on lühemaks muutunud.

Käsikäes sotsialistliku tööstuse tormilise kasvuga areneb tulemusrikkalt edasi ka põllumajandus. Partei kritiseeris julgelt ja teravalt minevikus esinenud vigu ja puudusi põllumajanduse juhtimises, heitis kõrvale kõik selle, mis takistas kolhooside ja sovhooside tootmistegevuse arenemist, ning kavandas põllumajan-

duse järsu tõusu programmi. Partei ja nõukogude rahva poolt põllumajanduse edasiarendamiseks väljatöötatud ja elluviidud abinõud on andnud meie kodumaale suurepäraseid tulemusi. 1958. aastal varuti 3500 miljonit puuda teravilja, s. t. 1600 miljoni puuda võrra rohkem kui 1953. aastal. Kümnete miljonite hektarite uute maade ülesharimise tulemusena on riik täiendavalt saanud miljardeid puudasid vilja. Viimase viie aasta jooksul suurenes teravilja keskmine aastatoodang eelmise viie aastaga võrreldes 39 protsenti. Suurt edu on saavutatud teiste põllukultuuride, eriti suhkrupeedi ja puuvilla tootmisel, samuti ühisloomakasvatuse arendamisel.

Nõukogudemaal on olemas võimas, igakülgselt arenenud tööstus ja kõrge mehhaniseerimistasemega põllumajandus. Sotsialistliku majanduse üldise tõusu alusel kasvab järjekindlalt meie maa ühiskondlik rikkus, tõuseb rahva aineline heaolu ja kultuuritase. Nõukogude võimu aastail on rahvatulu ühe elaniku kohta arvestatult suurenenud 15-kordseks. Tööliste ja teenistujate reaaltulu suurenes 1958. aastal 1940. aastaga võrreldes peaaegu kahekordseks, talupoegade reaaltulu aga kasvas ühe töötaja kohta arvestatult rohkem kui kahekordseks.

NLKP XX kongressi otsuste elluviimiseks on tarvitusele võetud niisugused tähtsad abinõud, nagu madalapalgaliste tööliste ja teenistujate palga tõstmine, tööpäeva lühendamine pidu- ja puhkepäevade eel, rea rasketööstuse eriharude tööliste ja teenistujate üleviimine lühendatud tööpäevale, kuue- ja neljatunnilise tööpäeva sisseseadmine alaealistele, olukorra parandamine töötajate sotsiaalkindlustuse alal; on pikendatud rasedus- ja sünnituspuhkust ning märksa tõstetud tööliste ja teenistujate pensione. Nõukogude riik eraldab järjest suuremaid summasid töötajate aineliste ja kultuuriliste vajaduste rahuldamiseks.

Kommunistlik partei on kasvatanud miljoneid uusi inimesi, teadlikke kommunismiehitajaid. See on sotsialistliku korra kõige silmapaistvam saavutus.

Nõukogudemaal on saavutatud kõigi rahvuste ja rahvaste kultuuri tõeline õitseng, loodud piiramatud võimalused teaduse, tehnika, kirjanduse ja kunsti igakülgseks ja vabaks arenguks. Meie riigi kõrge tööstuslik-tehnilise taseme ja nõukogude rahva loova geeniuse ilmekaks väljenduseks on see, et siin lasti välja maailma ajaloos esimesed Maa tehiskaaslased ja esimene tehisplaneet, mis nüüd liigub ümber Päikese. Nõukogudemaa on oma suurejooneliste võitudega teaduslik-tehnilise mõtte vallas avanud uue ajastu maailma tunnetamises. Nende võitude suur tähtsus seisab selles, et nad demonstreerisid sotsialismi võimsaid loovaid jõude, mis tegutsevad inimkonna, tema progressi ja õitsengu huvides. Kõik nõukogude inimesed tunnevad patriootlikku uhkust oma kodumaa üle, kes sammub maailma teaduslik-tehnilise progressi eesotsas ja rajab julgelt teed tulevikku.

Nõukogude rahva ajaloolised võidud majanduse ja kultuuri alal ning viimastel aastatel partei ja valitsuse poolt teostatud abi-

nõud on kaasa toonud nõukogude korra ja selle vankumatu aluse — töölisklassi ja talurahva liidu — edasise tugevnemise. Veel tihedamaks on muutunud Nõukogudemaa kõigi vennasrahvaste sõprus ja tugevnenud nende poliitiline ühtsus. Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liit näitab kogu maailmale vabade ja võrdõiguslike rahvaste kommunistliku ühenduse eeskuju.

Nõukogude Liidus, kes rajas inimkonnale tee sotsialismile, on nüüd saavutatud tootlike jõudude, sotsialistlike tootmissuhete ja kultuurilise arengu niisugune tase, mis võimaldab eeloleval seitseaastakul laial rindel ehitada kommunistlikku ühiskonda.

II

NLKP XXI kongress on seisukohal, et partei põhilisteks ülesanneteks eeloleval seitseaastakul on:

majanduse alal — meie maa tootlike jõudude igakülgne arendamine, rasketööstuse eelisarendamise baasil tootmise niisuguse kasvu saavutamine kõigis majandusharudes, mis võimaldab teha otsustava sammu kommunismi materiaalse tehnilise baasi loomisel ja NSV Liidu võidu tagamisel rahulikus majanduslikus võistluses kapitalistlike maadega. Meie maa majandusliku potentsiaali tugevnemine, edasine tehniline progress kõigis rahvamajandusharudes ja ühiskondliku töö viljakuse pidev kasv peavad garanteerima rahva elatustaseme tunduva tõusu;

poliitika alal — nõukogude sotsialistliku korra ning nõukogude rahva ühtsuse ja monoliitsuse edasine tugevdamine, nõukogude demokraatia arendamine, laiade rahvahulkade aktiivsuse ja omaalgatuse suurendamine kommunistliku ühiskonna ehitamisel, ühiskondlike organisatsioonide funktsioonide laiendamine riiklike küsimuste lahendamisel, partei ja sotsialistliku riigi organisaatorliku ja kasvatusliku tähtsuse tõstmine, tööliste ja talupoegade liidu ning NSV Liidu rahvaste sõpruse igakülgne tugevdamine;

ideoloogia alal — partei ideelise kasvatustöö intensiivistamine, töötajate ja eelkõige sirguva põlvkonna kommunistliku teadlikkuse tõstmine, nende kasvatamine kommunistliku töössesuhtumise, nõukogude patriotismi ja internatsionalismi vaimus, inimeste teadvuse vabastamine kapitalismi iganditest, võitlus kodanliku ideoloogia vastu;

rahvusvaheliste suhete alal — niisuguse välispoliitika sihikindel teostamine, mis on suunatud rahu ja rahvaste julgeoleku garanteerimisele ning tugevdamisele erineva sotsiaalse süsteemiga maade rahuliku kooseksisteerimise leninliku printsiibi alusel; kurss «külma sõja» lõpetamisele ja rahvusvahelise pinevuse lõdvendamisele; sotsialistliku maailmasüsteemi ja vennasrahvaste ühenduse igakülgne tugevdamine.

Eeloleva seitseaastaku põhiprobleemiks on maksimaalne aja võitmine sotsialismi rahulikus majanduslikus võistluses kapitalis-

miga. Tuleb tagada rahvamajanduse arengu kiire tempo ja vajalikud proportsioonid.

Lugedes esmajärgulise tähtsusega ülesandeks tööstuse ja eriti rasketööstuse arendamist, peab Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XXI kongress vajalikuks seitsme aasta plaanis ette näha tööstuse kogutoodangu suurendamise ligikaudu 80 protsendi võrra, sealjuures A-grupis (tootmisvahendite tootmine) 85—88 protsendi võrra ja B-grupis (tarbeesemete tootmine) 62—65 protsendi võrra. Määrata kogutoodangu keskmiseks iga-aastaseks juurdekasvuks aastail 1959—1965 tööstuses tervikuna umbes 8,6 protsenti, A-grupis 9,3 protsenti ja B-grupis umbes 7,3 protsenti.

Kongress peab vajalikuks, et seitsme aasta plaanis oleks ette nähtud:

— mustade ja värviliste metallide tootmise tunduv suurendamine rahvamajanduse vajaduste täielikuma rahuldamise eesmärgil. Viia 1965. aastal malmitoodang 65—70 miljoni tonnini, teraseotoodang 86—91 miljoni tonnini, valtsmetallitoodang 65—70 miljoni tonnini, turustatava rauamaagi toodang 150—160 miljoni tonnini, suurendada alumiiniumitoodang umbes 2,8—3-kordseks ja rafineeritud vase toodang 1,9-kordseks ning märksa laiendada teiste värviliste ja eriti haruldaste metallide tootmist;

— keemiatööstuse ning eriti sünteetilise ja tehiskiu, plastmasside ja teiste sünteetiliste materjalide ning mineraalväetiste tootmise forsseeritud arendamine. Suurendada seitseaastaku lõpuks tehiskiu toodang 4-kordseks, plastmasside ja sünteetiliste vaikude toodang rohkem kui 7-kordseks ja mineraalväetiste toodang umbes 3-kordseks;

— kütuse bilansi struktuuri muutmine kõige ökonoomsemate kütuseliikide — nafta ja gaasi — tootmise eelisarendamise teel. Tagada 1965. aastal nafta tootmine 230—240 miljoni tonni ulatuses, gaasi tootmine 150 miljardi kuupmeetri ulatuses ja söe kaevandamine 600—612 miljoni tonni ulatuses;

kõigi rahvamajandusharude kiire elektrifitseerimine peamiselt suurte soojuselektrijaamade ehitamisega. Viia 1965. aastal elektrienergiatoodang 500—520 miljardi kilovatt-tunnini;

— masinaehitus- ja aparaadiehitustööstuse arendamine kiires tempos, et varustada ettevõtted uute tootlike seadmete, mehhanismide ja aparaatidega ning tootmisprotsessid komplekssselt mehhaniseerida ja automatiseerida. Suurendada masinaehitus- ja metallitöötlemistööstuse toodang seitseaastaku jooksul 2-kordseks.

Kongress peab vajalikuks saavutada rasketööstuse kõrge arengutaseme ja põllumajanduse edendamise alusel rahvatarbekaupade tootmise tunduv tõus, et seitseaastaku jooksul piisavas ulatuses tagada elanikkonna vajaduste rahuldamine riide, rõivaste, jalatsite ja muude kaupade osas.

Selle ülesande täitmiseks suurendada 1965. aastal 1958. aastaga võrreldes:

— kergetööstuse kogutoodang umbes poolteisekordseks, seal-

hulgas puuvillase riide toodangut 33—38 protsendi, villase riide toodangut 65 protsendi, siidriide toodangut 76 protsendi ja nahkjalatsite toodangut 45 protsendi võrra;

— toiduainetetööstuse kogutoodang umbes 1,7-kordseks, sealhulgas lihatoodang 2,1-kordseks, võitoodangut 58 protsendi võrra, piimasaaduste toodang 2,2-kordseks, suhkrutoodangut 76—90 protsendi ja kalasaaki 60 protsendi võrra.

Pöörata erilist tähelepanu tööstus- ja toidukaupade sortimendi laiendamisele ja kvaliteedi parandamisele ning majatarvete tootmise suurendamisele.

Parteiorganisatsioonid peavad tagama kõigi ettevõtete rütmilise töö, et riiklikke plaane päevast päeva ja kuust kuusse täidetaks ning ületataks kõigi kvantitatiivsete ja kvalitatiivsete näitajate osas. On tarvis täielikumalt välja selgitada ettevõtete sisemisi reserve ja võimalusi toodangu suurendamiseks olemasolevate võimsustega, pidevalt täiustada tootmise tehnoloogiat ja organiseerimist, paremini kasutada seadmeid, toorainet ja materjale.

Põllumajanduse alal on põhiülesandeks niisuguse tootmistaseme saavutamine, mis võimaldaks täielikult rahuldada elanikkonna vajadusi toiduainete ja tööstuse vajadusi tooraine järele ning tagada, et oleksid rahuldatud riigi kõik muud vajadused põllumajandussaaduste järele. See ülesanne tuleb lahendada esmajoones kõigi põllukultuuride saagikuse tunduva tõstmise, loomade arvu suurendamise ja ühiskarja produktiivsuse edasise tõstmise teel.

Seitseaastaku jooksul peab põllumajanduse kogutoodang suurenema 1,7-kordseks, kusjuures tähtsamate põllumajandussaaduste tootmine tuleb viia järgmise ulatuseni: teravili 10—11 miljardi puudani, suhkrupeet 76—84 miljoni tonnini, toorpuuvill 5,7—6,1 miljoni tonnini, liha (tapakaalus) 16 miljoni tonnini, piim 100—105 miljoni tonnini, kartul 147 miljoni tonnini ja köögivili niisuguse koguseni, mis täielikult rahuldaks elanikkonna vajadused.

Põllunduses jääb ka edaspidi peajooneks teravilja tootmise igakülgne suurendamine, sest teravili on kogu põllumajandusliku tootmise alus. Kolhoosides ja sovhoosides on nüüd kõik tingimused selleks, et lähematel aastatel kõikjal suurendada teraviljakultuuride keskmist hektarisaaki 3—4 tsentneri võrra. Loomakasvatuse alal on põhiülesandeks liha, piima, villa ja munade tootmise suurendamine, mis tuleb saavutada iga liiki kariloomade arvu suurendamise ja produktiivsuse tõstmise arvel ning kolhoosi- ja sovhoosifarmides linnu- ja küülikukasvatuse arendamise teel. On tarvis veel sihikindlamalt tugevdada loomakasvatuse söödabaasi, eelkõige maisi, kartuli, suhkrupeedi ning selliste valgurohkete söötade, nagu ristik, lutsern, viki ja kaera segatis, hernes, lupiin ja teised kultuurid, tootmise suurendamise teel vastavalt ühe või teise tsooni iseärasustele. On vaja suurendada soja tootmist.

Tähtsaks ülesandeks on kõigi põllumajandussaaduste kokkuostu aastaplaanide täitmine ja ületamine.

Kongress avaldab veendumust, et meie maal arenev liikumine selle eest, et ennetähtaegselt täita kontrollarvudes ettenähtud ülesanded põllumajandussaaduste tootmise, eriti liha ja teiste karjasaaduste tootmise alal, annab võimaluse mitte üksnes täita, vaid ka ületada seitsme aasta plaan niihästi ajaliselt kui ka mahu poolest. Igati väärib heakskiitu nende vabariikide, kraide ja oblastite algatus, kus on välja töötatud konkreetsed abinõud põllumajandustoodangu suurendamiseks lähematel aastatel ja on võetud kohustus tõsta 1959. aastal lihatoodang 2—3-kordseks ja veelgi suuremaks. Võetud kohustuste täitmisega annavad vabariigid, kraid, oblastid, rajoonid, kolhoosid ja sovhoosid väärilise panuse, et realiseerida eesrindlike kolhooside ja sovhooside üleskutse: lühikese ajaga Ühendriikidele järele jõuda liha ja muude põllumajandussaaduste tootmise alal iga elaniku kohta. Sealjuures tuleb iga vabariigi, krai, oblasti, iga rajooni, kolhoosi ja sovhoosi panust selle üleskutse elluviimiseks hinnata loomakasvatussaaduste tootmise järgi iga 100 ha kohta arvestatult.

Et edukalt toime tulla nende suurte ülesannetega, mis eelolevaks seitseaastakuks põllumajanduse ette seatakse, on partei-, nõukogude ja põllumajandusorganid kohustatud igati tugevdama kolhooside ühismajapidamist, tarvitusele võtma ulatuslikke abinõusid põllumajandusliku tootmise edasiseks mehhaniseerimiseks ja elektrifitseerimiseks, paremini organiseerima tööd ning selle alusel tagama tööviljakuse tunduva tõusu ja põllumajandussaaduste omahinna alanemise. Veelgi rohkem peab kasvama sovhooside kui juhtivate sotsialistlike ettevõtete osatähtsus põllumajanduses.

Rööbiti põllumajandusliku tootmistegevuse edasise laiendamisega tuleb kolhooside, sovhooside ja tarbijate kooperatsiooni jõududega ehitada põllumajandussaaduste töötlemise ettevõtteid, igati laiendada elumajade, kultuuriasutuste ja kommunaalettevõtete ehitamist maal, teha heakorrastustöid külades. Seoses kolhooside sissetulekute kasvuga tuleb laiemalt praktiseerida mitme kolhoosi summade ühendamist elektrijaamade, teede, ehitusmaterjale tootvate ettevõtete, suurte ja hästi varustatud kolhoosidevaheliste konservitehaste, leivatööstuste ja teiste ettevõtete ehitamiseks.

NLKP XXI kongress asub seisukohal, et kõigi põllumajandusliku tootmise harude arendamise küsimused peavad ka tulevikus olema partei-, nõukogude ja põllumajandusorganite, kõigi kolhoosi- ja sovhoositöötajate tähelepanu keskpunktis.

Et saavutada rahvamajanduse kiire kasvutempo, on tarvis arendada kõiki transpordiliike. Seitseaastaku jooksul tuleb võtta põhjalikule tehnilisele rekonstrueerimisele põhilised transpordiliigid, eriti raudteetransport, kus auruvedurid tuleb asendada ajakohaste ökonoomsete lokomotiividega — elektri- ja mootorveduritega. Samuti tuleb igati suurendada vedusid mere-, jõe-, õhu- ja autotranspordis ning laiendada torujuhtmetransporti, kusjuures tuleb kasutada teatud piirkonna ja veoste iseloomu seisukohalt majan-

duslikult kõige kasulikumaid transpordiliike. On vaja arendada telefonisidet, raadio- ja televisioonijaamade võrku.

Kongress on seisukohal, et seitsme aasta plaani eduka täitmise ning kommunismi materiaalse tehnilise baasi loomise otsustavaks tingimuseks on uue tehnika laialdane juurutamine, tootmisprotsesside kompleksne mehhaniseerimine ja automatiseerimine, spetsialiseerimine ja koopereerimine kõigis rahvamajandusharudes. Püstitatakse ülesanne likvideerida seitseaastaku jooksul raske käsitsitöö tootmisprotsesside komplekssе mehhaniseerimise alusel tööstuses, põllumajanduses, ehitustegevuses ja transpordis. Seoses sellega, et tootmise mehhaniseerimisel ja laialdasemal automatiseerimisel on nii majanduslik kui ka suur sotsiaalne tähtsus, teeb kongress partei Keskkomiteele ja kohalikele parteiorganitele ülesandeks väsimatult kontrollida kõigi abinõude elluviimist tootmise komplekssе mehhaniseerimise ja automatiseerimise alal.

On vaja sihikindlalt jätkata majanduspiirkondade kompleksset edasiarendamist looduslike ressursside kõige efektiivsema kasutamise alusel, võttes arvesse ettevõtete otstarbekohast spetsialiseerimist ning ettevõtete ja majanduspiirkondade vahel tihedamate koopereerimissidemete loomist ja ebaratsionaalsete vedude likvideerimist.

Et saavutada laiendatud sotsialistliku taastootmise kiire tempo, peab kongress vajalikuks võtta eeloleval seitseaastakul tarvitusele ulatuslikud abinõud kapitaalehituse alal. Riiklikud kapitaalmahutused kasvavad eelmise seitseaastakuga võrreldes 1,8-kordseks ja ulatuvad ligikaudu 1940—1970 miljardi rublani, mis on peaaegu võrdne kapitaalmahutustega rahvamajandusse kõigi nõukogude võimu aastate jooksul kokku. Selleks et kasutada kapitaalmahutusi kõige ratsionaalsemalt, tuleb suured summad suunata praegu töötavate ettevõtete rekonstrueerimiseks, laiendamiseks ja tehniliseks ümbervarustamiseks, seadmete uuendamiseks ja moderniseerimiseks, mis võimaldab väiksemate kulutustega ja kiiremini kui uute ettevõtete ehitamise korral lahendada toodangu väljalaske suurendamise ja tööviljakuse tõstmise ülesande.

NLKP XXI kongress juhib tähelepanu sellele, et kapitaaltööde õigeaegseks lõpuleviimiseks kavandatavas ulatuses tuleb jätkata kurssi ehitustegevuse igakülgsele industrialiseerimisele, ehitustööde muutmisele voolumeetodil kulgevaks mehhaniseeritud protsessiks, mille käigus booneid ja ehitusi monteeritakse kokku tehastes valmistatud suuremõõtmelistest elementidest ja sõlmedest. Kiirendatud tempos on vaja arendada ehitusmaterjalide tööstust, eriti tsemenditööstust, ja suurendada raudbetoonkonstruktsioonide tootmist; julgemalt tuleb ühendada ehitusorganisatsioone, parandada projekteerimist, kontsentreerida kapitaalmahutused tähtsamatele ja peatselt käikulastavatele objektidele, lühendada ehitustööde aega, vähendada ehitus- ja montaažtööde maksumust ning tõsta nende kvaliteeti.

Võttes arvesse ehitustegevuse ennenägematut ulatust eeloleval

seitseaastakul ja vajadust saavutada ühiskondliku töö maksimaalne kokkuhoid ning võita aega, tuleb erilise tähelepanuga suhtuda tootlike jõudude õigesse paigutamisse. Tuleb pöörata tähelepanu majanduse edasiarendamisele NSV Liidu idapiirkondades, kus leidub tohutuid looduslikke ressursse. Tootmisvõimsuste edasise suurendamise küsimuste lahendamisel tuleb eelistada neid piirkondi, kus investeeritud summad võimaldavad saavutada kõige suuremat majanduslikku efekti. On vaja, et parteiorganisatsioonid taotleksid kõige rangemat riigi huvide silmaspidamist, et täielikult likvideerida ka kõige väiksemad kohalike huvide esiplaanile seadmise avaldused.

Nõukogude Liit on paljurahvuseline sotsialistlik riik, mis on rajatud sõprusele võrdõiguslike rahvaste vahel, keda liidab ühtne tahe ja püüe kõrvalekaldumatult edasi liikuda kommunistliku ülesehitustöö teel. Meie plaanides väljendub kujukalt leninlik rahvuspoliitika, mis tagab laialdased võimalused kõigi rahvaste majanduse ja kultuuri igakülgseks arenguks.

Seitsme aasta plaanis on ette nähtud kõigi liiduvabariikide majanduse tohutu kasv. Igas vabariigis on kavas arendada eeskätt neid tootmisharusid, mille arendamiseks on olemas kõige soodsamad looduslikud ja majanduslikud tingimused, et efektiivselt kasutada iga vabariigi ressursse ning õigesti seostada üksikute vabariikide ja Nõukogude Liidu kui terviku huve.

Kongress peab seitsme aasta plaani tähtsaimaks ülesandeks ühiskondliku töö viljakuse tunduvat tõstmist, mis on laiendatud sotsialistliku taastootmise ja akumulatsiooni peamine allikas ning rahva elatustaseme edasise tõusu alus. Seitseaastaku jooksul peab tööviljakus tööstuses kasvama 45—50 protsenti, ehitustegevuses 60—65 protsenti, raudteetranspordis 34—37 protsenti, sovhoosides 60—65 protsenti ja kolhoosides ligikaudu kahekordseks.

On vaja vähendada tootmiskulusid, et seitseaastaku jooksul alandada tööstustoodangu omahinda vähemalt 11,5 protsenti ning ehitus- ja montaažtööde maksumust vähemalt 6 protsenti.

Kõik partei-, majandus-, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonid on kohustatud võitlema selle eest, et täidetaks ja ületataks seitseaastaku ülesanded tööviljakuse suurendamise ja tootmiskulude vähendamise alal, võitlema kõige rangema kokkuhoiurežiimi eest. On vaja organiseerida üldrahvalik sõjakäik igasuguste halva majandamise, raiskamise, rahva varasse hooletu suhtumise nähtuste vastu, tõsta juhtivate töötajate vastutust ettevõtete ja ehituste tegevuse kõigi kvalitatiivsete näitajate parandamise eest, eriti toodangu omahinna alandamise ja kvaliteedi tõstmise eest. Igati tuleb tugevdada isemajandamist tööstuses, transpordis ja põllumajanduses.

NLKP XXI kongress on seisukohal, et tänapäeva oludes, kus tööstuse ja põllumajanduse arendamisel on tehtud tohutuid edusamme, leiduvad kõik tingimused selleks, et nõukogude rahvas hakkaks lähemal ajal elama veelgi paremini, täielikumalt rahul-

dama oma ainelisi ja vaimseid vajadusi. Sel eesmärgil on seitsme aasta plaanis ette nähtud:

— rahvatulu kasv 62—65 protsendi võrra, mis peab tagama rahva tarbimise tunduva tõusu: tarbimisfond suureneb seitseaastaku jooksul 60—63 protsendi võrra;

— seitseaastaku jooksul tööliste ja teenistujate reaaltulude tõus iga töötaja kohta arvestatult keskmiselt 40 protsendi võrra ja kolhoosnikute reaaltulude suurenemine samuti vähemalt 40 protsendi võrra; lähematel aastatel elanikkonna maksudest vabastamine;

— abinõude läbiviimine palga reguleerimiseks ning madalapalgaliste tööliste ja teenistujate palga tõstmiseks seitseaastaku jooksul 270—350 rublalt 500—600 rublani kuus;

— vanaduspensioni minimaalmäära suurendamine praeguselt 300 rublalt 400 rublani kuus linnades ja 255 rublalt 340 rublani pensionäridele, kes alaliselt elavad maal ja on seotud põllumajandusega, samuti invaliidsuspensioni ja toitja kaotuse puhul makstava pensioni minimaalmäära suurendamine;

— elanikkonna kaubandusalase ja elutarbelise teenindamise tunduv parandamine, ühiskondliku toitlustamise ettevõtete võrgu laiendamine ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete toodete hindade alandamine;

— internaatkoolide, lastesõimede, lasteaedade ja vanadekodude arvu suurendamine;

— ulatuslik elamuehitus ja kommunaalobjektide püstitamine, et seitseaastaku jooksul ehitada linnades ja töölisalevites elumaju üldpinnaga 650—660 miljonit ruutmeetrit ehk ligi 15 miljoni korteriga; maal ehitada kolhoosnikute ja maaharitlaste jõududega umbes 7 miljonit maja;

— abinõude teostamine tööpäeva ja töönädala lühendamiseks. 1960. aastal lõpule jõuda tööliste ja teenistujate üleviimisega seitsmetunnilisele tööpäevale ning söe- ja maagikaevandustes allmaatööd tegevate juhtivate kutsealade tööliste üleviimisega kuuetunnilisele tööpäevale. Viia 1962. aastal seitsmetunnilise tööpäevaga töölised ja teenistujad üle 40-tunnilisele töönädalale. Alates 1964. aastast alustada allmaatöödel ja tervist kahjustavate tingimustega tööaladel tegutsevate töötajate järkjärgulist üleviimist 30-tunnilisele töönädalale ja kõigi ülejäänud töötajate üleviimist 35-tunnilisele töönädalale; sealjuures on nädalas kaks puhkepäeva ja tööpäeva pikkuseks vastavalt 6 või 7 tundi;

— riikliku ja kooperatiivkaubanduse jaekaubakäibe mahu suurendamine umbes 62 protsendi võrra. Senisest märksa rohkem müüa elanikkonnale loomakasvatussaadusi, taimeõli, suhkrut, puu- ja tsitrusvilja, tähtsamaid tööstuskaupu — riiet, rõivaid, pesu ja jalatseid, samuti kultuuri- ja majapidamistarbeid, eriti niisuguseid kaupu, mis kergendavad naiste kodust majapidamistööd.

Kõigi nende abinõude elluviimine kujuneb meie maa töötajate uueks suureks saavutuseks ning näitab ilmekalt kommunistliku

partei ja Nõukogude valitsuse väsimatut hoolitsust nõukogude rahva heaolu eest.

NLKP XXI kongress leiab, et kommunistliku ülesehitustöö grandioosse plaani elluviimine nõuab partei-, nõukogude, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonidelt, et nad parandaksid kogu tööd nõukogude inimeste kasvatamisel, nende teadlikkuse ja aktiivsuse tõstmisel, uue inimese kujundamisel kollektivismi ja töökuse vaimus, ühiskondlikust kohusest arusaamise vaimus, sotsialistliku internatsionalismi ja patriotismi vaimus, kommunistliku moraali kõrgetest printsiipidest järjekindla kinnipidamise vaimus.

Töötajate kommunistlik kasvatamine ja inimeste teadvuse vabastamine kapitalismi iganditest peavad olema partei-, nõukogude, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonide ning teiste ühiskondlike organisatsioonide tähelepanu ja tegevuse keskpunktis. On tarvis jätkata leppimatut võitlust vaenuliku kodanliku ideoloogia vastu. Partei ideoloogilises töös peavad tähtsat osa etendama propaganda ja agitatsioon, trükisõna, kino, raadio ja televisioon ning kultuurihariduslikud asutused.

Erilist tähelepanu tuleb pöörata sirguva põlvkonna kommunistlikule kasvatamisele. Partei- ja nõukogude organisatsioonid peavad tagama kõigi nende abinõude kõrvalekaldumatu elluviimise, mis on seotud keskkooli ja kõrgema kooli ümberkorraldamisega, saavutama, et nõukogude kool, tihedalt seostades õppetegevust tootliku tööga, kommunistliku ülesehitustöö praktikaga, valmistaks ette igakülgselt haritud ja teadlikke kodanikke, keskmise ja kõrgema kvalifikatsiooniga spetsialiste.

Kommunistliku ühiskonna ülesehitamise praegusel perioodil omandab üha suurema tähtsuse teadus. Konstateerides nõukogude teaduse määratu suuri saavutusi kõigil aladel, eriti tuumafüüsika ja aatomienergeetika, reaktiivlennuasjanduse ja raketitehnika valdkonnas, peab kongress vajalikuks saavutada seitseaastaku jooksul kõigi teadusharude veel kiirem areng, teha tähtsaid teoreetilisi uurimistöid, mis tagavad edasise teadusliku ja tehnilise progressi. Sel eesmärgil kavandada teaduslike uurimistööde ulatuslik programm, keskendades teaduslikud jõud ja vahendid tähtsamatele aladele, milledel on praktiline ja teoreetiline tähtsus. On tarvis pidevalt tugevdada teaduslike asutuste sidemeid praktikaga, ulatuslikult ja kiiresti rakendada rahvamajanduses teaduse ja tehnika uusimaid saavutusi, julgemini arendada katse- ja konstrueerimistegevust.

Ühiskonnateaduste, eriti majandusteaduse alal on ülesandeks loovalt üldistada majandusliku ja kultuurilise ülesehitustöö kogemusi ning uurida uusi küsimusi, mis elu esile tõstab. On tarvis põhjalikult uurida kommunismile ülemineku seaduspärasusi, igakülgselt analüüsida kapitalistlikus maailmas toimuvaid tähtsamaid protsesse, paljastada kodanlikku ideoloogiat, võidelda marksistlik-leninliku teooria puhtuse eest.

Eelolevat seitseaastakut peab tähistama sotsialistliku kultuuri

edasiarenemine. Kirjanikud, teatri-, kino- ja muusikategelased, skulptorid ja maalikunstnikud peavad veel kõrgemale tõstma oma loomingu ideelis-kunstilise taseme, olema ka edaspidi partei ja riigi aktiivseteks abilisteks töötajate kommunistlikul kasvatamisel, kommunistliku moraali propageerimisel, paljurahvuselise sotsialistliku kultuuri arendamisel.

III

Kommunistliku ülesehitustöö praeguse etapi ülesannete kindlaksmääramisel lähtub NLKP XXI kongress sellest, et Nõukogude Liit on astunud uude ajaloolisse arengujärku. Sotsialism on meie maal saavutanud täieliku ja lõpliku võidu. Möödas on see aeg, millal Nõukogude Liit oli ainus sotsialistlik riik vaenulikus kapitalistlikus ümbruses. Nüüd on olemas kaks ühiskondlikku maailmasüsteemi: oma aega äraelav kapitalism ja kasvavat elujõudu tulvil sotsialism, millele kuulub kõigi maade töötajate sümpaatia. Maailmas ei ole säärast jõudu, mis suudaks meie maal kapitalismi taastada, võitu saada sotsialistlikust leerist.

Nõukogude rahvas on partei juhtimisel saavutanud kõigil majandusliku ja ühiskondlik-poliitilise elu aladel niisuguseid sotsialismi võite, mis annavad võimaluse praktiliselt ellu viia kommunistliku ühiskonna materiaalse tehnilise baasi loomise ja plaanikindla kommunismile ülemineku ülesanded. Kommunism on saavutatav üksnes sel juhul, kui me ületame arenenud kapitalistlike maade tootmistaseme ja tagame kõrgema tööviljakuse kui kapitalismi tingimustes.

Laial rindel toimuv kommunistlik ülesehitustöö peab tagama materiaalsete hüvede külluse kõrval vaimse kultuuri tõelise rikkuse, kõigi inimeste vajaduste üha täielikuma rahuldamise, sotsialistliku demokraatia edasiarendamise, kommunistliku ühiskonna teadlike töötajate kasvatamise.

Koos tootlike jõudude kasvuga peavad täiustuma ka sotsialistlikud ühiskondlikud suhted, mis on rajatud seltsimeheliku koostöö, sõpruse ja vastastikuse abistamise põhimõtetele. Sedamööda, kuidas areneb tehniline progress kõigis majandusharudes ja kooliõpetuse tihedam seostamine tootliku tööga, kustuvad vaimse ja füüsilise töö olulised erinevused, tõuseb kõigi töötajate kultuuriline ja tehniline tase. Tööpäeva lühendamine ja töötingimuste edasine parandamine tootmise komplekssе mehhaniseerimise ja automatiseerimise alusel peavad kaasa aitama töö muutumisele igakülgselt arenenud inimese eluliseks vajaduseks.

Viimastel aastatel põllumajanduse edendamiseks teostatud abinõude ja kolhooside ühismajapidamise kasvu tulemusena tugevneb kolhoosikord, ilmnevad järjest täielikumalt tema eelised ja temas peituvad rikkalikud võimalused. Kõik see näitab, et tootmissuhete kolhooslik-kooperatiivne vorm teenib ja võib veel kaua aega teenida põllumajanduse tootlike jõudude arendamise eesmärki.

Kommunistliku ülesehitustöö käigus tõuseb kolhoositootmise ühiskonnastamise tase, toimub kolhooslik-kooperatiivse omanduse lähenemine üldrahvalikule omandusele, nendevaheliste piirjoonte kustumine. Kasvavad ja tugevnevad kolhooside jagamatud fondid, ulatuslikumaks muutuvad kolhoosidevahelised tootmissidemed. Omanduse kolhooslik-kooperatiivse ja üldrahvaliku vormi ühtesulamine toimub tulevikus mitte kolhooslik-kooperatiivse omanduse piiramise tulemusena, vaid selle tulemusena, et kolhooslik-kooperatiivse omanduse ühiskonnastamise tase jõuab sotsialistliku riigi abi ja toetusega üldrahvaliku omanduse tasemele.

Kommunistliku ülesehitustöö praegustes tingimustes jääb materiaalsete hüvede jaotamise aluseks printsiip: igaühelt tema võimete järgi, igaühele tema töö järgi. Töö järgi jaotamine tagab inimeste materiaalse huvi tootmise tulemuste vastu, stimuleerib tööviljakuse kasvu, töötajate kvalifikatsiooni tõusu ja tootmistehnika täiustamist; ta etendab ka suurt kasvatuslikku osa, õpetab inimestele sotsialistlikku distsipliini, teeb töö üldiseks ja kohustuslikuks. Võrdsustatud jaotamine tooks kaasa akumuleeritud ressursside pillamise ja tekitaks kahju kommunismi ehitamisele.

Sotsialistliku ühiskonna arenemisega ja rahvahulkade teadlikkuse süvenemisega suureneb järjest nõukogude inimeste tööentusiasm, nende hoolitsus ühiskonna heaolu eest, kaob rikastumispüüe, omandavad üha suurema tähtsuse ühiskonna hüvanguks töötamise moraalsed stiimulid.

Üleminek vajaduste järgi jaotamisele toimub järk-järgult, sedamööda, kuidas tootlikud jõud arenevad, siis, kui saavutatakse kõigi vajalike tarbeesemete küllus ning kui kõik inimesed hakkavad vabatahtlikult ja materiaalsete hüvede saamise määrast sõltumata töötama oma võimete järgi, mõistes, et see on ühiskonnale vajalik.

Juba nüüd jaotatakse nõukogude ühiskonnas tasuta suur ja järjest kasvav osa materiaalsetest ja kultuurilistest hüvedest pensionide, õppestipendiumide, paljulapselistele emadele makstava abiraha, koolide ja haiglate, lasteaedade, lastesõimede, internaatide, samuti klubide, raamatukogude ja teiste kultuuriasutuste ehitamiseks ja ülalpidamiseks minevate summade näol. Ühiskondliku tarbimisfondi see osa suureneb järjest, ja see on kommunistlikule jaotamispõhimõttele järkjärgulise ülemineku tähtis eeldus.

Kongress märgib, et praegustes tingimustes on sotsialistliku riikluse arengu peasuunaks demokraatia igakülgne arendamine, kõigi kodanike kaasatõmbamine majandusliku ja kultuurilise ülesehitustöö juhtimisele, ühiskondlike asjade otsustamisele. On vaja tõsta nõukogude kui töörahva massiorganisatsioonide osatähtsust. Paljud praegused riigiorganite funktsioonid peavad järk-järgult muutuma ühiskondlike organisatsioonide funktsioonideks. Elanikkonna kultuurilise teenindamise, tervishoiu, kehakultuuri ja spordi küsimusi tuleb lahendada ühiskondlike organisatsioonide aktiivsel ja laialdasel osavõtul. Sotsialistliku ühiselu reeglitest kinnipida-

misel hakkavad üha tähtsamat osa etendama rahvamiilits, seltsimehelikud kohtud ja muud taolised ühiskondlikud organid, kes rööbiti riigiasutustega peavad täitma avaliku korra ja kodanikuõiguste kaitsmise funktsioone, ära hoidma ühiskonnale kahju tekitavaid tegusid.

Üksikute funktsioonide üleminek riigiorganite kompetentsist ühiskondlike organisatsioonide kompetentsi ei vähenda sotsialistliku riigi osatähtsust kommunismi ehitamisel, vaid laiendab ja tugevdab sotsialistliku ühiskonna poliitilist alust, tagab sotsialistliku demokraatia edasise arengu. Nõukogude riik saab veelgi rohkem tähelepanu keskendada majanduse — meie ühiskonnakorra materiaalse aluse — arendamisele.

Sotsialistlik riik peab täitma erakordselt tähtsaid ülesandeid rahu kaitsmisel, meie maa kaitsmisel imperialistlike riikide poolt ähvardava sõjalise kallaletungi ohu vastu. Niikaua kui püsib agressiivne imperialistlik leer, on Nõukogude riik kohustatud tugevdama ja täiustama kuulsusrikkaid relvastatud jõudusid — armeed ja laevastikku, kes seisavad nõukogude rahva sotsialistlike saavutuste ja rahuliku töö kaitsel. On vaja tugevdada riikliku julgeoleku organeid, mille teravik on eeskätt suunatud imperialistlikest riikidest siiasaadetava agentuuri vastu. Sotsialistliku isamaa kaitsmise funktsioonid, mida praegu täidab riik, võivad välja surra alles siis, kui imperialistide poolt ähvardava kallaletungi oht on täielikult likvideeritud.

IV

Kongress avaldab kindlat veendumust, et seitsme aasta plaani täitmine kindlustab veelgi Nõukogude Liidu ja maailma sotsialistliku leeri kui rahu ja progressi võimsa kantsi positsioone, toob kaasa rahu jõudude edasise kasvu ja sõja jõudude nõrgenemise. Edusammud seitsme aasta plaani täitmisel kujunevad kõikevõitva marksismi-leninismi õpetuse suurimaks võidukäiguks, tõestavad sotsialismi üleolekut kapitalismist. Need edusammud võidavad sotsialismile miljoneid uusi poolehoidjaid.

Seitsme aasta plaan avab uue etapi sotsialismi majanduslikus võistluses kapitalismiga. Leninlikku teed sammuva nõukogude rahva hiiglaslik töö on tõstnud meie maa sellisele kõrgusele, et ta võib nüüd majanduslikus suhtes Ameerika Ühendriikidega edukalt võistelda, selles võistluses võitjaks tulla ja tähtsaima kapitalistliku riigi seljataha jätta. Otsustava tähtsusega on sealjuures tootmise kiire kasvutempo meie maal.

Seitsme aasta plaani täitmise tulemusena hakkab Nõukogude Liit valmistama tööstustoodangut ühe elaniku kohta rohkem, kui seda praegu valmistatakse Euroopa kõige arenenumates kapitalistlikes riikides — Inglismaal ja Lääne-Saksamaal —ning jõuab selle näitaja osas esikohale Euroopas. Mõnede tähtsamate toodete valmistamise absoluutse mahu poolest ületab Nõukogude Liit tööstus-

liku tootmise praeguse taseme Ameerika Ühendriikides, teiste toodete osas aga jõuab sellele tasemele väga lähedale. Selleks ajaks ületab tähtsamate põllumajandussaaduste toodang tervikuna ja ühe elaniku kohta arvestatuna USA praeguse taseme. Pärast seda läheb vaja umbes viis aastat, et Ameerika Ühendriikidele järele jõuda ja neist ette minna tööstustoodangu valmistamises ühe elaniku kohta. Niiviisi jõuab Nõukogude Liit selleks ajaks, võib-olla aga ka varem esikohale maailmas nii tootmise absoluutse mahu poolest kui ka toodangu valmistamises ühe elaniku kohta. See kujuneb sotsialismi maailma-ajalooliseks võiduks rahulikus võistluses kapitalismiga.

Kapitalistlikele riikidele on iseloomulik teistsugune arengujoon. Jätkub kapitalismi üldkriisi süvenemine sotsialismi jõudude kasvu, koloniaalsüsteemi lagunemise ja kapitalismi sisemiste sotsiaalsete vastuolude teravnemise tagajärjel. Kapitalistliku majanduse ebastabiilsus süveneb ja seda tabab üks tootmise kriisiline langus teise järel. Ei võidurelvastumine ega teised sammud, mida kapitalistlikud riigid astuvad, ei suuda kriiside põhjust hävitada. Kapitalismi vastuolud suurenevad ja laienevad üha rohkem, valmistades ette uusi vapustusi.

Maailma areenil on käimas sotsialismi maailmasüsteemi majanduslik võistlus kapitalismi maailmasüsteemiga. Kõigi sotsialistliku maailmasüsteemi riikide majandus areneb tormiliselt. Tootmise kiire kasvutempo on sotsialismi üldine seaduspärasus, mida nüüd on kinnitanud kõigi sotsialistliku leeri maade kogemused. Sotsialistliku industrialiseerimise ja talurahva kooperatiivsele teele suunamise tulemusena on mõned rahvademokraatiamaad juba jõudnud sotsialismi täieliku ülesehitamise ajajärku.

Seitsme aasta plaani täitmise ja ületamise ning samuti rahvademokraatiamaade majanduse kiire arenemise tulemusena hakkab sotsialistlik maailmasüsteem majandusteadlaste kalkulatsioonide kohaselt andma üle poole kogu maailma tööstustoodangust. Sellega tagatakse sotsialismi maailmasüsteemi üleolek kapitalismi maailmasüsteemist materiaalses tootmises — inimtegevuse otsustava tähtsusega sfääris.

Sotsialistlike maade majandusliku arengu iseärasus seisab selles, et sedamööda, kuidas nad edasi liiguvad, tugevnevad nende omavahelised suhted ja sotsialistlik maailmasüsteem muutub üha monoliitsemaks. Otse vastupidine tendents valitseb kapitalistlikus maailmas, kus tootmise kasv ühes või teises riigis toob kaasa vastuolude süvenemise kapitalistlike riikide vahel, konkurentsivõitluse hoogustumise ja vastastikuseid kokkupõrkeid.

Koos sotsialismi maailmasüsteemi kasvu ja tugevnemisega arenevad edukalt edasi ka kõik sotsialistlikud maad. Teiste sotsialistlike riikide kogemustele, koostööle ja vastastikusele abile tuginedes edendavad minevikus majanduslikult mahajäänud riigid kiiresti oma majandust ja kultuuri. Sellisel viisil ühtlustub kõigi sotsialistlike riikide majanduslik ja kultuuriline areng ning luuakse

kiirendatud tempos eeldusi nende üleminekuks kommunismi esimesest faasist kommunismi teise faasi. Lähenemas on see aeg, millal need maad hakkavad ehitama kommunistlikku ühiskonda samuti nagu Nõukogude Liit.

Nõukogude Liit peab oma tähtsaimaks ülesandeks aidata ka edaspidi kaasa sotsialistlike riikide ühtsuse kindlustamisele, tihedate majanduslike ja kultuurisidemete arendamisele nende vahel, vabade rahvaste vennaliku pere monoliitsuse edasisele tugevdamisele marksismi-leninismi suurte ideede ja proletaarse internatsionalismi põhimõtete alusel.

Kongress on seisukohal, et seitsme aasta plaani ning samuti teiste sotsialistlike riikide plaanide täitmine loob veelgi soodsamad tingimused kaasaja põhiprobleemi — üldise rahu säilitamise probleemi — lahendamiseks. Partei XX kongressil tehtud järeldus, et sõda ei ole fataalselt paratamatu, on leidnud täieliku kinnituse. Nüüd on olemas tohutud jõud, kes on suutelised kaitsma rahu, sel juhul aga, kui imperialistlikud agressorid teevad katset valla päästa sõda, andma neile purustava löögi. Imperialistlike riikide agressioonil sotsialistliku leeri vastu võib olla ainult üks lõpptulemus — kapitalismi hukkumine.

Sotsialistliku leeri riikide uued edusammud toovad kaasa rahuarmastavate jõudude kasvu ja tugevnemise kogu maailmas. Rahu kindlustamise poolt väljaastuvate riikidega ühinevad järjest uued riigid. Sõja lubamatuse idee juurdub rahvaste teadvuses üha sügavamalt. Sotsialismileeri võimsusele tuginedes suudavad rahuarmastavad rahvad siis imperialismi sõjakaid ringkondi sundida uute sõdade vallapäästmise plaanidest loobuma. Seega juba enne sotsialismi täielikku võitu kogu maailmas, ajal, mil kapitalism ühel osal maakerast veel säilib, tekib reaalne võimalus maailmasõja kõrvaldamiseks inimühiskonna elust.

Kuid praegu ei ole võimatu, et imperialism päästab valla sõja, ja seepärast ei tohi sõjaohtu alahinnata. Selle tõttu peavad sotsialistlikud riigid ja kõik rahuarmastavad jõud olema ülimalt valvsad ja muutma võitluse rahu säilitamise eest intensiivsemaks.

Sõjaohu peamiseks allikaks on endiselt ameerika imperialismi agressiivne kurss, mis peegeldab USA kapitalistlike monopolide maailmavalitsemispüüet. Ameerika Ühendriikide, samuti Lääne-Saksamaa, Inglismaa, Prantsusmaa ja teiste agressiivsesse Põhja-Atlandi blokki kuuluvate riikide valitsevad ringkonnad jätkavad aatomirelvavarude loomist, keelduvad rahvusvaheliste probleemide rahulikust reguleerimisest, provotseerivad alatasa sõjalisi konflikte mitmesugustes maailma piirkondades. Selle juures antakse Põhja-Atlandi liidu peamise löögijõu osa Lääne-Saksamaale, mida muudetakse selle liidu põhiliseks aatomi- ja raketibaasiks. Militarism ja revanšism on Lääne-Saksamaal pead tõstnud ning ohustavad rahuarmastavaid rahvaid.

Nagu viimaste aastate kogemused näitavad, ähvardab imperialistlik agressioon maailma kõige erinevamate piirkondade rahvaid.

Imperialistid provotseerivad sõjalisi konflikte Lähis- ja Kesk-Idas ning Vaikse ookeani basseinis, arendavad sõjategevust oma vabaduse eest võitlevate Aafrika rahvaste vastu, ähvardavad alatasa sõjalise vahelesegamisega Ladina-Ameerika maade siseasjadesse. Kõik see teeb eriti vajalikuks rahuarmastavate rahvaste võitluse kollektiivse julgeoleku eest, selle eest, et kõrvaldada sõda kui rahvusvaheliste tüliküsimuste lahendamise vahend.

Läänеriikide agressiivsele kursile on vastandatud Nõukogude Liidu ja kõigi sotsialistlike riikide rahuarmastav kurss, mida toetavad rahuarmastavad rahvad. Tänu sotsialistliku leeri maade ja rahuarmastavate idariikide kindlale positsioonile on viimastel aastatel õnnestunud juba eos lämmatada sõjakolded Lähis- ja Kesk-Idas ning Kaug-Idas, samuti nurja ajada imperialistide teised plaanid.

XXI kongress kiidab üksmeelselt heaks Nõukogude valitsuse rahuarmastava leninliku välispoliitika, mis püstitab ületamatud tõkked imperialistlike agressorite teele. Õigeaegsed ja õiged on olnud viimasel ajal Nõukogude Liidu poolt astutud sammud Saksamaa küsimuse rahuliku lahendamise suunas, kokkuleppe saavutamiseks tuumarelva katsetuste lõpetamise ja selle relva täieliku ärakeelamise, desarmeerimise, külma sõja lõpetamise ja valitsuste juhtide nõupidamise kokkukutsumise küsimuses.

Kongress teeb partei Keskkomiteele ja Nõukogude valitsusele ülesandeks võidelda ka edaspidi järjekindlalt nende ja kõigi teiste ettepanekute teostamise eest, mis on suunatud rahu ja rahvaste julgeoleku tagamisele.

Kõigi rahuarmastavate rahvaste jõupingutustega tuleb rahvusvaheline õhkkond puhastada ässitavatest üleskutsetest sõjalistele kallaletungidele, taotleda riikidevahelist vastastikust usaldust ja koostööd, sõltumata nende riikide sotsiaalsest korrast. Rahvusvahelise pinevuse lõdvendamisel ja vastastikuse usalduse tugevdamisel peab etendama tähtsat osa maailmakaubanduse, kultuurilise vahetuse ja rahvaste läbikäimise muude vormide ulatuslik arendamine. Rahvusvahelise olukorra tervenemisele võiks otsustaval määral kaasa aidata Nõukogude Liidu ja Ameerika Ühendriikide kui üldise rahu saatuse eest erilist vastutust kandva kahe suurriigi suhete paranemine.

Juhindudes rahuliku kooseksisteerimise leninlikust printsiibist, taotleb Nõukogude Liit pidevalt igakülgset koostööd kõigi riikidega. Nõukogude Liidu nagu ka kogu sotsialistliku leeri kasvav võimsus, Nõukogude teaduse ja tehnika uued saavutused on tervenisti rakendatud rahu ja rahvaste julgeoleku teenistusse.

Kongress näeb seitsme aasta plaani elluviimises uut tõendit selle kohta, et Nõukogude Liidu töötajad täidavad oma internatsionaalset kohust rahvusvahelise töölis- ja kommunistliku liikumise ees, kogu progressiivse inimkonna ees. Uued edusammud kommunistliku ühiskonna ehitamisel on võimsaks moraalseks toeks kõi-

gile jõududele, kes võitlevad rahu, demokraatia ja sotsiaalse progressi eest. Perioodil, kus kapitalistlikes maades on tekkimas reaktsiooni ja fašismi uue pealetungi tundemärke, on sellel toetusel eriline tähtsus.

Reaktsioonilise kodanluse üleminek varjamatule diktatuurile annab tunnistust tema nõrkusest, sellest, et ta ei ole võimeline parlamentlike meetoditega oma võimu säilitama. Ühtlasi ei tohi unustada, et reaktsioon saab millegagi piiramata diktatuuri tingimustes rohkem võimalusi selleks, et rakendada repressioone ja terrorit, maha suruda opositsioonilist liikumist, mõjutada rahvahulki endale vajalikus vaimus, nakatada neid šovinismimürgiga, vabastada enda käed sõjalisteks avantüürideks. Rahvad peavad olema valvsad ja alati valmis andma vastulööki reaktsiooni pealetungile ning fašismi taassünni ohule. Sealjuures tuleb arvesse võtta, et fašismi taassünd võib toimuda mitte üksnes vanades, end rahvaste silmis juba kompromiteerinud, vaid ka uutes vormides. Demokraatlike jõudude ja esijoones töölisklassi ühtsus on kõige kindlam tõke fašismiohule. Nõukogude Liidu edukas edasiliikumine kommunismi teel, kõigi sotsialistlike maade võidud ja järjekindel võitlus rahu eest avavad soodsad perspektiivid töölisklassi tegevusühtsuse saavutamiseks nii rahvusvahelises kui ka rahvuslikus mastaabis. Klassivõitluse käigus saavad sotsiaaldemokraatlike tööliste laiad hulgad ja nende organisatsioonid kapitalistlikes maades järjest teadlikumaks uutest võimalustest, mis avanevad rahvusvahelise töölisklassi ees seoses sotsialismi saavutustega, ning võib loota, et nad lähevad kaasa teiste töölisklassi väesalkadega ja laiade demokraatlike kihtidega, et tõkestada tee fašismile ja sõjale.

Kongress märgib rahuldustundega, et kommunistlike ja töölisparteide esindajate nõupidamised 1957. aasta novembris demonstreerisid vennasparteide vaadete täielikku ühtsust. Nõupidamise deklaratsiooni kiitsid heaks kõik kommunistlikud ja töölisparteid ning sellest sai maailma kommunistliku liikumise võitlusprogramm. Seda, et deklaratsiooni järeldused õiged olid, on elu täielikult kinnitanud. Pärast novembrinõupidamisi suurenes marksismi-leninismi ideelisel alusel kommunistlike parteide ridade ja kogu rahvusvahelise kommunistliku liikumise monoliitsus. Revisionism on ideelises ja poliitilises suhtes täielikult purustatud.

Kõigi marksistlik-leninlike parteide üksmeelse hukkamõistu osaliseks sai Jugoslaavia Kommunistide Liidu revisionistlik programm. Jugoslaavia juhtivate tegelaste teooria ja praktika tähendab taganemist töölisklassi seisukohtadest, rahvusvahelise proletaarse solidaarsuse printsiipidest. Jugoslaavia Kommunistide Liidu juhtkonna vaated ja poliitika ohustavad rahvarevolutsiooni ja sotsialismi saavutusi Jugoslaavias.

Nõukogude kommunistidel, kogu nõukogude rahval on Jugoslaavia vennasrahvaste ja Jugoslaavia kommunistide vastu sõbralikud tunded. NSV Liit püüab ka edaspidi teostada Jugoslaaviaga koostööd kõigis neis küsimustes, mis on seotud võitlusega impe-

rialismi vastu ja rahu eest ning milles meie seisukohad ühtivad.

Jätkates revisionismi kui praegustes tingimustes kommunistliku liikumise peamise ohu paljastamist, ei tohi nõrgendada võitlust dogmatismi ja sektantluse vastu, mis takistavad marksistlik-leninliku teooria loovat rakendamist ja viivad irdumiseni rahvahulkadest.

Kongress peab vajalikuks igakülgselt tugevdada sotsialistliku leeri võimsust ja kindlustada veelgi rahvusvahelise kommunistliku liikumise ühtsust vastavalt Moskva deklaratsiooni printsiipidele. Tuleb arendada ja laiendada kommunistlike ja töölisparteide vennalikku koostööd iga partei täieliku iseseisvuse alusel, proletaarse internatsionalismi, vabatahtliku koostöö ja vastastikuse abistamise alusel, Nõukogude Liidu Kommunistlik Partei, kelle V. I. Lenin on üles kasvatanud proletaarse internatsionalismi vaimus, näeb endas kui üht rahvusvahelise töölis- ja kommunistliku liikumise väesalka. NLKP kannab koos teiste kommunistlike parteidega vastutust sotsialistliku leeri saatuse eest, maailma kommunistliku liikumise saatuse eest. Ta järgib ka edaspidi kindlalt Marxi, Engelsi ja Lenini suurt internatsionaalset õpetust, võitleb iga liiki revisionistide vastu, marksismi-leninismi puhtuse eest, maailma kommunistliku ja töölisliikumise uute edusammude eest.

V

Sotsialismi ajaloolised võidud meie maal, mis on loonud tingimused üleminekuks kommunistliku ülesehitustöö uuele etapile, on nõukogude rahva väsimatu loova töö tulemus, kommunistliku partei tõhutu poliitilise ja organiseerimistegevuse tulemus. Tuginedes töölisklassi ja kogu rahva kollektiivsele mõistusele, nende rikkalikele kogemustele, töötab partei välja ja viib ellu kommunistliku ülesehitustöö plaane. Meie partei võttis oma XXI kongressi vastu ühtsemana ja monoliitsemana kui kunagi varem, võimelisena edukalt lahendama uusi grandioosseid ülesandeid.

Rahva piiritu armastus ja usaldus oma partei vastu avalduvad kujukalt NLKP ridade kasvus töölisklassi, kolhoositalurahva ja nõukogude intelligentsi kõige tublimate esindajate arvel. Aja jooksul, mis on möödunud XX kongressist, hoidis partei järjekindlalt kurssi siseparteilise demokraatia, kriitika ja enesekriitika arendamisele, parteihulkade aktiivsuse tõstmisele. Keskkomitee ja kohalikud parteiorganisatsioonid pidasid resoluutset võitlust leninlike parteielu normide ja kollektiivse juhtimise printsiipide taastamise ning edasiarendamise eest.

Kõik sotsialismi ja kommunismi võidu eest peetava võitluse kogemused näitavad, et kommunistliku ühiskonna ehitamise prot-

sessis suureneb järjest partei kui rahva läbiproovitud avangardi ja ühiskondliku organisatsiooni kõrgeima vormi osa.

Seitsme aasta plaani täitmiseks on vaja veelgi tõsta partei kogu ideelis-poliitilise tegevuse ja organiseerimistöö taset, mobiliseerida aktiivselt nõukogude rahva loovaid jõude. On vaja viia plaaniülesanded kõigi töötajate teadvuseni, organiseerida ja suunata iga kollektiivi jõupingutused nende ülesannete täitmisele, resoluutselt välja juurida puudused, võita töös ettetulevad raskused.

See, kas plaan täidetakse edukalt, otsustatakse vahetult ettevõtetes ja ehitustel, kolhoosides ja sovhoosides, teaduslikes asutustes. Sellega seoses tõuseb veelgi kohalike parteiorganite ja partei-algorganisatsioonide osatähtsus, kes peavad rahvahulki mobiliseerima ja organiseerima konkreetsete tootmisülesannete täitmisele. Parteiorganisatsioonid on kohustatud taotlema, et igas ettevõttes, igas kolhoosis, sovhoosis ja asutuses tekiks loova töö õhkkond, tõuseks tootmisaktiivsus. Ei tohi unustada, et võidud ei tule iseenesest, neid tuleb saavutada ja kindlustada.

Kutsudes üles kommunistliku ülesehitustöö plaanide täitmisele, peavad parteiorganisatsioonid, propagandistid ja agitaatorid hästi ja kõigile arusaadavalt selgitama, mis on kommunism, missuguseid suuri hüvesid ta inimestele toob, peavad igati toetama ja arendama kommunistlikke töövorme. Partei organiseerimis- ja kasvatustegevus, kõik tema ideoloogilise töö vahendid peavad kaasa aitama kommunistliku ülesehitustöö ülesannete edukale lahendamisele. On vaja saavutada, et iga töötaja kasutaks eesrindlikke töömeetodeid rakendades senisest paremini oma masinat, tööpinki, agregaati, traktorit või kombaini.

Kongress on seisukohal, et seitsme aasta plaani elluviimisel etendab esmajärgulist osa partei ja riigi kaader. Tuleb parandada kaadri paigutamist ja kasvatamist, edutades juhtivale tööle ettevalmistatud, printsipiaalseid inimesi, kellel on uue tunnet, kes pühendaksid kogu oma jõu ja kõik oma teadmised rahva hüvanguks, töötaksid bolševistliku kirglikkusega, oleksid leppimatud puuduste suhtes. Tuleb julgelt edutada noori, anda neile võimalus näidata oma võimeid praktilises töös.

Parteiorganisatsioonid on kohustatud tugevdama kvalifitseeritud kaadriga mahajäävaid ettevõtteid, kolhoose, sovhoose ja rajoone, valides selleks häid organisaatoreid ja spetsialiste, kes on suutelised liikuma panema suuri reserve, organiseerima inimesi ja edasi viima mahajäävaid töölõike.

Parteiorganisatsioonide kohuseks on kasvatada meie kaadrit, kõiki kommuniste suure nõudlikkuse vaimus, kasvatada neid nii, et nad tunneksid vastutust oma töö eest, teeniksid ustavalt rahvast ja kommunismiüritust. On vaja järjekindlalt tõsta meie kaadri teoreetilist taset, parandada tema marksistlik-leninlikku ettevalmistust.

Partei organiseerimistöö taseme tõstmisel ja rahvahulkade mobiliseerimisel kommunistliku ülesehitustöö ülesannete lahenda-

misele omandab järjest suuremat tähtsust järjekindel siseparteilise demokraatia elluviimine ning kriitika ja enesekriitika arendamine kui töös esinevate puuduste likvideerimise ja edasiliikumise võimas vahend.

Ühiskonna praegusel arenguetapil suureneb veelgi töörahva saadikute nõukogude osatähtsus. Vabariikide, kraide, oblastite, linnade, rajoonide ja külade nõukogud peavad pidevalt lahendama tähtsaid küsimusi, mis on seotud tööstusettevõtete ja ehituste, kolhooside ja sovhooside tööga seitsme aasta plaani ülesannete täitmisel, hoolitsema töötajate heaolu ja kultuuritaseme tõstmise eest. Nõukogude organite töö on seda viljakam, mida rohkem nad toetuvad rahvahulkade aktiivsusele, taotlevad sotsialistliku demokraatia edasist laiendamist ning likvideerivad resoluutselt asjaajamisega venitamise ja bürokratismi elemente.

On vaja teha mõningad muudatused ja täiendused NSV Liidu Konstitutsioonis. Pärast konstitutsiooni vastuvõtmist on Nõukogude Liidu poliitilises ja majanduslikus elus toimunud tähtsaid muutusi. Muutunud on ka rahvusvaheline olukord. Kõiki neid muutusi tuleks kajastada ja need seadusandlikult fikseerida Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Konstitutsioonis.

Laiade rahvahulkade kaasatõmbamisel võitlusele seitsme aasta plaani eduka täitmise eest tuleb suur töö ära teha ametiühinguorganisatsioonidel. Ametiühingud peavad arendama tööliskassi ja kõigi töötajate aktiivsust, laiendama veelgi sotsialistlikku võistlust riiklike ülesannete täitmise ja ületamise eest igas ettevõttes, toetama novaatoreid ja leiutajaid, tootmiseesrindlasi, levitama nende kogemusi. Ametiühingud on kohustatud tugevdama kontrolli töökaitse üle tootmises, elamuehituse plaanide täitmise üle, elamispinna jaotamise üle, kaubandusettevõtete ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete töö üle, töötajate meditsiinilise ja kommunaalteenindamise üle. Ametiühingute tähtsaimaks ülesandeks on igakülgselt kasvatada rahvahulki, parandada kultuurihariduslike asutuste tegevust.

Kommunistliku ülesehitustöö programm, mille meie partei on kavandanud eelseisvaks seitseaastakuks, loob avarad võimalused noore põlvkonna ja tema avangardi — leninliku komsomoli — aktiivsuse rakendamiseks ning loomingulise initsiatiivi ja omaalgatuse kasvuks. Kommunistlikud noored peavad ka edaspidi andma noorsoole eeskuju oma ennastsalgava tööga. Igast komsomoliorganisatsioonist peab saama võitlev, elujõuline kollektiiv, keda seovad noorsooga tihedad sidemed. Komsomolil tuleb aktiivselt osa võtta tööstusobjektide, elamute ning kultuuri- ja kommunaalasutuste ehitamisest, võitlusest sotsialistliku põllumajanduse edasiarendamise eest, loodusvarade kasutuselevõtmise eest uutes meie maa piirkondades.

Erilist tähelepanu peavad partei- ja komsomoliorganisatsioonid pöörama noorsoo kommunistliku maailmavaate kujundamisele, aktiivsete, teadlike kommunistliku ühiskonna ehitajate kasvatami-

sele, kes armastavad ennastsalgavalt oma kodumaad ning oskavad elada ja töötada kommunistlikult.

Kommunistliku partei ja nõukogude rahva peaülesandeks on praegu tagada, et rahvamajanduse arendamise seitsme aasta plaan tingimata täidetaks. Parteilt ja valitsuselt lähemaks seitsmeks aastaks saadud ülesannete elluviimisel on määratu suur tähtsus meie maa võimsuse edasisele tugevdamisele. NSV Liidu rahvamajanduse arendamise seitsme aasta plaani põhisuunaks on küll majanduse rahulik arendamine ja rahva heaolu tõstmine, kuid samal ajal tugevdab plaani täitmine ka meie maa kaitsevõimsust, suurendab tema võimet puruks lüüa imperialistlike agressorite mis tahes kallalekippumised sotsialismi suurtele saavutustele. NSV Liidu ja kõigi sotsialismimaade rahuliku majandusliku ülesehitustöö edusammud on uueks tõendiks sotsialismi eeliste kohta kapitalismiga võrreldes, nad suurendavad veelgi marksismi-leninismi võitmatute ideede külgetõmbejõudu.

*

Nõukogude rahvas on sotsialistliku ülesehitustöö käigus sooritanud suuri, kogu maailmas tunnustatud töökangelastegusid. Kommunistliku partei XXI kongress avaldab kindlat veendumust, et meie ühiskonna astumine hoogsa kommunistliku ülesehitustöö ajajärku kutsub esile tööentusiasmi võimsa laine, sünnitab seitsme aasta plaani täitmiseks ja ületamiseks arendatava üldrahvaliku võistluse uusi vorme, toob kaasa silmapaistvaid võite.

Partei poolt kavandatud suurejooneline kommunistliku ülesehitustöö programm annab nõukogude rahvale avarad ja helged kommunismile liikumise perspektiivid. Meie palava unistuse teoksssaamine on juba ligidal. Me peame rahulikus majanduslikus võistluses kapitalismiga läbi tegema otsustava etapi, peame selles võistluses lühikese ajaga võitjaks tulema. Meil on olemas kõik vajalik, et see kõrgendik vallutada. Kui me oleme need ülesanded lahendanud ja jõuame välja uutele avarustele, on edasi liikuda kergem. Kommunismi ülesehitamise suure eesmärgi nimel saab ja on vaja hästi töötada.

Rajades teed kommunismile, sammub nõukogude rahvas edasi tihedas ühtsuses kõigi sotsialistliku leeri maade rahvastega. Võimas sotsialismileer tugevneb iga päevaga, kommunismi ideed on muutunud kaasaja juhtivaks jõuks.

Kommunistliku partei XXI kongress pöördub meie suure kodumaa kõigi töötajate poole üleskutsega aktiivselt võidelda seitsme aasta plaani täitmise ja ületamise eest. Kongress on täielikult veendunud, et töölised, kolhoosnikud ja nõukogude haritlased teevad kõik selleks, et veelgi tugevdada meie sotsialistliku riigi võimsust, viia ellu kommunistlikud ideaalid, mis on kirjutatud marksismi-leninismi võidukale lipule.

Kangelaslik nõukogude rahvas, keda juhib kommunistlik partei, sammub kindlalt edasi, luues kõige paremat ja kõige õiglasemat ühiskonda maailmas — kommunistlikku ühiskonda.

NSV LIIDU RAHVAMAJANDUSE ARENDAMISE

KONTROLLARVUD

aastaiks 1959—1965

Üksmeelselt kinnitatud 5. veebruaril 1959

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XXI kongress märgib rahuldustundega, et NLKP XX kongressi ajalooliste otsuste järjekindla elluviimise tulemusena on meie maa rahvad partei juhtimisel saavutanud uusi väljapaistvaid võite. Partei XXI kongressi võtsid Nõukogude Liidu töötajad vastu määratu suurte saavutustega tööstuses ja põllumajanduses, teaduse ja kultuuri arendamises, rahva ainelise heaolu tõstmises. Veel rohkem on tõusnud Nõukogude riigi osa ja autoriteet rahvusvahelistes suhetes, võitluses rahu ja rahvaste julgeoleku eest. Meie suurel kodumaal on tema loovad jõud õitsele puhkenud ja ta astub kindlal sammul edasi teel kommunismile.

Oma kommunistliku partei ümber koondunud nõukogude rahvas on jõudnud sellistele kõrgustele, on teinud selliseid grandioosseid ümberkujundusi, et need annavad meie maale võimaluse astuda nüüd uude tähtsasse arengujärku — kommunistliku ühiskonna hoogsa ehitamise ajajärku. Selle ajajärgu põhiülesanneteks on luua kommunismi materiaalne tehniline baas, tugevdada edasi meie kodumaa majanduslikku ja kaitsevõimsust ning samaaegselt üha täielikumalt rahuldada nõukogude rahva kasvavaid materiaalseid ja vaimseid vajadusi. See kujuneb otsustavaks etapiks võistluses kapitalistliku maailmaga, millal tuleb praktiliselt lahendada ajalooline ülesanne — kõige arenenumatele kapitalistlikele maadele järele jõuda ja nendest ette minna toodangu hulgalt iga elaniku kohta. Kommunistlik partei ja kogu nõukogude rahvas on kindlalt veendunud, et see ülesanne lahendatakse edukalt.

Et täielikumalt ära kasutada kõik meil olemasolevad ressursid ja võimalused ning kõige kiiremas korras täita meie maa ees seisvad ajaloolised ülesanded, tegid NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele ülesandeks välja töötada partei XX kongressi otsuste ning sellele järgnenud partei ja valitsuse otsuste alusel aastaiks 1959—1965 meie

maa rahvamajanduse arendamise kontrollarvude projekt vastavalt Nõukogude Liidu tootlike jõudude arendamise programmile, mille kommunistlik partei on kavandanud lähemaks 15 aastaks ja mis esitati NSV Liidu Ülemnõukogu juubeli-istungjärgul 6. novembril 1957.

NLKP Keskkomitee 1958. aasta septembripleenum tunnistas vajalikuks kokku kutsuda partei erakorraline, XXI kongress, kus tuleksid arutamisele NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaks 1959—1965.

NLKP Keskkomitee novembripleenum arutas läbi ja kiitis heaks teesid seltsimees N. S. Hruštšovi ettekandeks NLKP XXI kongressil «NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaks 1959—1965» ja otsustas läbi viia teeside laiaulatuslikku kongressieelset arutamist. Kongressieelse arutamise käigus toimus kogu meie maa ettevõtetes ja ehitustel, kolhoosides ja sovhoosides, teaduslikes asutustes ja õppeasutustes, Nõukogude armee ja Sõjalaevastiku väeosades ning nõukogude asutustes üle 968 000 koosoleku. Neist koosolekuist võttis osa üle 70 miljoni inimese, ettepanekutega, täiendustega ja märkustega esines koosolekuil 4 672 000 seltsimeest. Töötajate koosolekud, partei konverentsid ja kongressid kiitsid üksmeelselt heaks kontrollarvude teesid. Nendes kontrollarvudes on üksikasjaliselt põhjendatud partei leninlikku peajoont meie maal toimuva kommunistliku ülesehitustöö kaasaegsel etapil.

NLKP XXI kongressile esitatud NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaks 1959—1965 töötasid NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu ülesandel välja ettevõtted, rahvamajanduse nõukogud, liiduvabariikide plaanikomisjonid ja ministrite nõukogud, ministeeriumid, keskasutused, Teaduste Akadeemia ja teised teaduslikud asutused ning NSV Liidu Riiklik Plaanikomitee, kusjuures partei-, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonid, laiad tööliste, kolhoosnikute ning insener-tehniliste töötajate hulgad sellest aktiivselt osa võtsid.

Seega on kontrollarvud meie partei-, nõukogude, plaani- ja majandusorganite suure ning mitmekülgse tegevuse tulemus, laiade töörahva hulkade suure loova töö tulemus. See vastab sotsialistliku planeerimise olemusele, missugune planeerimine on sotsialistliku rahvamajanduse juhtimise tähtsaim printsiip ja kogu rahva südameasi.

Nõukogude riigi ja tema majanduse arendamise ja tugevdamise suurejoonelisi ülesandeid on sotsialistliku ülesehitustöö kõigil etappidel edukalt lahendatud ja lahendatakse tulemusrikkalt tänu sellele, et kommunistlik partei lähtub marksismi-leninismi põhiteesidest ühiskonna arengu seaduspärasuste kohta, tugineb laiade töörahva hulkade loovale aktiivsusele ja initsiatiivile ning määrab rahvamajanduse riiklikes plaanides õigesti kindlaks sotsialismi ja kommunismi ehitamise põhiküsimused ning nende lahendamise teed.

NSV Liidus sotsialismi ehitamise ajaloolised kogemused on veenvalt näidanud, et majanduse edukaks ümberkujundamiseks sotsialistlikel alustel on vajalikud pikemaks ajaks koostatavad ühtsed riiklikud plaanid.

V. I. Lenin, kes esitas sotsialistliku majanduse planeerimise geniaalsed ideed ja töötas välja sotsialistliku planeerimise põhiprintsiibid, oli rahvamajanduse arendamise esimese perspektiivplaani, teaduslikult hästi põhjendatud Venemaa elektrifitseerimise plaani — tuntud GOELRO plaani — innustaja ja organiseerija. Põllumajanduse sotsialistliku ümberkujundamise ülesanded töötas Lenin välja kuulsas kooperatsiooniplaanis.

Rahvamajanduse planeerimise leninlikud ideed võttis kommunistlik partei aluseks viie aasta plaanidele, millede edukas teostamine on taganud meie majanduse kiire arengutempo ja meie maa muutumise lühikese aja jooksul võimsaks sotsialistlikuks tööstus- ja kolhoosiriigiks. Need rikkalikud kogemused, mis on omandatud NSV Liidu rahvamajanduse kiirel arendamisel riiklike plaanide alusel, on leidnud rahvusvahelist tunnustust.

Tänapäeva tingimustes, kus Nõukogude Liidu rahvamajandus on jõudnud uude arenguetappi, seadis kommunistlik partei oma XX kongressil ülesandeks välja töötada perspektiivplaan pikemaks ajaks. Selle plaani põhisuunad ja põhiülesanded esitati NSV Liidu Ülemnõukogu istungjärgul, mis oli pühendatud Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 40. aastapäevale.

NSV Liidu rahvamajanduse arendamise perspektiivplaan lähemaks 15 aastaks näeb ette, et selle perioodi kestel suurendavad NSV Liidu otsustavad tööstusharud oma toodangut rohkem kui 2—3-kordselt. Sealjuures suureneb 1957. aastaga võrreldes rauamaagi kaevandamine umbes 3,5-kordseks, nafta tootmine 4-kordseks, gaasi tootmine ja väljatöötamine 13—15-kordseks, malmi ja terase tootmine 2,3-kordseks, elektrienergia tootmine 4,3-kordseks, tsemendi tootmine 4-kordseks jne. Põllumajanduse alal on ette nähtud edasine võimas tõus kõigis selle harudes, mis tagab toiduainete külluse ja nõukogude inimeste esmajärguliste vajaduste täieliku rahuldamise. Rahvamajanduse arendamise perspektiivplaan lähemaks 15 aastaks on NSV Liidus kommunismi ehitamise majanduslik programm.

Rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959—1965 kujutavad endast selle perspektiivplaani koostisosa. Ajavahemikul 1959—1965 täidetakse suur osa programmist, mis on ette nähtud 15 aastaks.

Eelseisva seitseaastaku põhiprobleem on rahvamajanduse kiirendatud arendamine teel kommunismile, maksimaalsel määral aja võitmise probleem sotsialismi rahulikus majanduslikus võistluses kapitalismiga.

Üleolek arengutempo alal on alati olnud ja jääb sotsialistliku majandussüsteemi otsustavaks eeliseks. Kui me pärast 1913. aasta tööstusliku tootmise taseme taassaavutamist asusime radikaalselt

rekonstrueerima rahvamajandust, hakkasime ellu viima esimest viie aasta plaani, oli Nõukogude Liit kõige arenenumatest kapitalistlikest maadest ligikaudu 50—100 aasta võrra maha jäänud. Kümne-kaheteistkümne aasta kestel tegi meie maa, üle saanud põlisest mahajäämusest, hüppe sellelt mahajäämuselt progressile ja muutus võimsaks sotsialistlikuks suurriigiks, kes on suuteline kaitsma oma suuri saavutusi, vabadust ja sõltumatust.

Hoolimata tohutust kahjust, mida NSV Liidu rahvamajandusele tekitas Teine maailmasõda, taastas Nõukogude Liit umbes kahe ja poole aastaga pärast Isamaasõja lõppemist sõjaeelse, 1940. aasta tööstusliku tootmise taseme ning ületas selle järgnenud aastakümne vältel rohkem kui neljakordselt.

Eelseisval seitseaastakul areneb NSV Liidu rahvamajandus ja eeskätt selle alus — rasketööstus — nagu varemgi tempos, mis mitmekordselt ületab kapitalistlike maade, nende hulgas ka Ameerika Ühendriikide majanduse arengutempo. Meil tuleb teha uus hüpe sotsialistliku majanduse veel kõrgema kvalitatiivsema seisundi suunas tema arenguteel kommunismile, märksa suurendada Nõukogude Liidu majanduslikku potentsiaali rahva heaolu edasiseks tõstmiseks. Sellele suurele ajaloolisele eesmärgile ongi allutatud seitsme aasta plaani ülesanded.

Seitsme aasta plaan tugineb sügavatele kvalitatiivsetele muutustele progressi radadel areneva rahvamajanduse kõigis harudes. See võimaldab tagada mitte üksnes rahvamajanduse kiirema arengutempo, vaid ka tähtsamate tööstus- ja põllumajandussaaduste tootmise suurema absoluutse juurdekasvu kui kõige arenenumates kapitalistlikes maades. Tänu tootlike jõudude tormilisele arenemisele lahendatakse eelseisval seitseaastakul ülesanne — tunduvalt tõsta rahva elutaset ja luua meie maal eeldused materiaalsete hüvede külluseks, mis on vajalik «. . . k õ i g i ühiskonna liikmete *täieliku* heaolu ja vaba *igakülgse* arenemise tagamiseks» (V. I. Lenin, Teosed, 6. kd., lk. 37).

Lähema 15 aasta jooksul jõuab NSV Liit maailmas esikohale mitte üksnes tootmise üldmahu poolest, vaid ka toodangu hulgalt iga elaniku kohta, meie maal rajatakse kommunismi materiaalne tehniline baas, mis ühtlasi tähendab Nõukogude Liidu suurt võitu rahulikus majanduslikus võistluses kõige arenenumate kapitalistlike maadega.

Kui me seame endale uusi grandioosseid ülesandeid kommunistliku ühiskonna ehitamises, tuginevad meie partei ja kogu nõukogude rahvas maailma-ajaloolistele saavutustele, mis on kätte võidetud marksistlik-leninliku teooria elluviimise ja teadusliku kommunismi põhiprintsiipide rakendamise tulemusena.

I

MÕNINGAID MAJANDUSLIKU JA KULTUURILISE ÜLESEHITUSTÖÖ TULEMUSI NSV LIIDUS

1. Juhindudes meie maal sotsialismi ülesehitamise leninlikust plaanist ja V. I. Lenini õpetusest rasketööstuse kui meie maa majanduse edendamise baasi ennetava arendamise kohta ning kasutades sotsialistliku majandussüsteemi eeliseid, on nõukogude rahvas kommunistliku partei juhtimisel saavutanud suuri võite majanduse ja kultuuri arendamises ning rahva heaolu tõstmises.

Meie maa industrialiseerimise, põllumajanduse kollektiviseerimise, ekspluataatorlike klasside likvideerimise ja kultuurirevolutsiooni läbiviimise tulemusena on Nõukogude Liidus võitnud sotsialism ja on edukalt käimas järkjärguline üleminek kommunismile.

Maailmas esimese sotsialistliku riigi ehitamine kulges erakordselt rasketes tingimustes. Rahvusvaheline imperialism püüdis korduvalt relvade abil nurja ajada sotsialismi ehitamist NSV Liidus. Nõukogude võimu olemasolu 41 aasta kestel on nõukogude rahvas saanud rahulikku tööd teha ainult veidi üle poole sellest ajast, sest ligemale kaks aastakümmet võtsid ära sõjad ja nendele järgnenud perioodid purustatud majanduse taastamiseks. Nõukogude korra suur elujõud ilmneb kujukalt selles, et nõukogude rahvas on kõiki raskusi võites ja oma teel tõkkeid ületades loonud võimsa ja õitsva sotsialistliku majanduse.

Nõukogude Liidul on nüüd võimas ja igakülgselt arenenud tööstus, transport ja kõrge mehhaniseerimistasemega sotsialistlik põllumajandus. Aastast aastasse kasvavad meie maa ühiskondlik rikkus ja rahvatulu. Nõukogude võimu olemasolu vältel on rahvatulu, mille kasvus väljendub rahvamajanduse üldine tõus ja rahva elutaseme tõus, suurenenud iga elaniku kohta arvestatuna 15-kordseks. Pidevalt tõusevad linna- ja maatöötajate elujärg ja kultuuritase.

Nõukogude rahva kangelasliku võitluse ja töö kõige tähtsamaks tulemuseks on uue ühiskonna — sotsialismi — ja sellele vastava uue poliitilise korra — nõukogude sotsialistliku riigi — loomine. Sotsialistliku ühiskonna ja nõukogude riigikorra loomise ning arenguga on tekkinud uued, enne seda tundmatud ühiskonna arenemise seaduspärasused, uued käitumisnormid inimeste suhetes.

Kui kaasaegse kapitalismi põhieesmärk, tema arengu peamine stiimul ja tõukejõud seisab maksimaalsete kasumite saamises töötajate halastamatu ekspluateerimise teel, mis rikastab ühiskonna väikest osa ja laostab enamikku elanikkonda, siis sotsialismi kõrgeimaks eesmärgiks, tema võimsaks edasiviivaks jõuks on kogu ühiskonna kasvavate vajaduste pidev rahuldamine, töötajate ainelise heaolu tõus kõiki eesrindliku teaduse ja tehnika saavutusi

kasutava tööstusliku ja põllumajandusliku tootmise lakkamatu arendamise ja täiustamise alusel.

Sotsialistlikus ühiskonnas ei ole kohta kapitalismile omastele vastuoludele tootmise ühiskondliku iseloomu ning eraomandusliku omastamise vahel, ei ole kohta säärastele nähtustele nagu konkurrents, tootmise anarhia, tööpuudus ja majanduskriisid. Sotsialistlikus ühiskonnas on välja kujunenud ja kehtivad teistsugused majanduslikud seaduspärasused: rahvamajanduse plaanipärane ja proportsionaalne arenemine, langusi ja kriise mittetundva tootmise pidev ja kiire kasv. See võimaldab planeerida rahvamajandust, kavandada tema arengusuunda, pidevalt suurendada tootmismahtu, ratsionaalselt paigutada tootlikke jõude, läbi viia sotsialistlikel alustel spetsialiseerimist ja koopereerimist suures ulatuses.

Sotsialism on sünnitanud mitte üksnes uued majanduslikud seaduspärasused, vaid ka uued ühiskondlikud suhted. Kodanlikule ühiskonnale omase nähtuse — inimese ekspluateerimine inimese poolt — asemel on sotsialismi ajal välja kujunenud sotsialistliku ühiskondliku omanduse baasil vastastikune abistamine ja koostöö võrdõiguslike ja vabade ühiskonna liikmete ühises töös, kes on sügavalt huvitatud rahvamajanduse ja kultuuri arengust, kes teavad, et see areng oleneb täielikult nende töö tulemustest. Konkurentsi, eraettevõtjalikkuse ja inimese julma ekspluateerimise asemele on tulnud uued, tõeliselt humanistlikud suhted sotsialistliku ühiskonna inimeste vahel — seltsimeheliku võistluse ja koostöö suhted, töös üksteise abistamise suhted, mis annavad avaruse laiade rahvahulkade loova initsiatiivi ja aktiivsuse, talentide ja võimete arenguks.

Sotsialismi tingimustes, nõukogude riigikorra tingimustes on tekkinud ja arenenud uued ühiskondlikud suhted, mis iseloomustavad tõelist demokraatiat. Veel rohkem on kindlustunud töölisklassi ja talurahva vääramatu liit, mis kujutab endast Nõukogude riigi vankumatut alust, on tugevnenud vabade ja sõltumatute Nõukogude Liidu rahvaste vennalik sõprus.

Iga aastaga tugevneb järjest rohkem paljurahvuseline Nõukogude riik — rahvaste vabatahtlik liit. Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liit, mis ühendab üheõiguslikke rahvusi ja rahvaid, tagab kõigi nõukogude vabariikide majanduse ja kultuuri igakülgse pideva arengu.

Kõik need uued seaduspärasused ja uute ühiskondlike suhete iseloomustavad jooned on nüüd saanud avara rakendusvälja mitte üksnes meie maal, kus on esimesena üles ehitatud sotsialism, vaid ka kõigis sotsialistlikes maades, kogu sotsialistlikus maailmasüsteemis, mis päevast päeva tugevneb, tõestades oma suurt üleolekut kapitalismist.

2. Nõukogude võimu aastatel on NSV Liidu töötajad likvideerinud Venemaa põlise mahajäämuse tööstuslikus suhtes ja loonud võimsa tööstuse, mis tagab Nõukogude riigi majandusliku iseseis-

vuse ja sõltumatuse. NSV Liit on praegu tööstusliku tootmise mahult esikohal Euroopas ja teisel kohal maailmas.

Meie maal saavutatud tööstusliku tootmise tohutut ulatust iseloomustavad järgmised andmed. 1958. aastal sulatati terast ligikaudu 55 miljonit tonni ja toodeti naftat 113 miljonit tonni. See tähendab, et praegu toodetakse terast ja naftat kuu ajaga rohkem, kui toodeti kogu 1913. aastal. Elektrienergiat toodeti 1958. aastal 233 miljardit kilovatt-tundi. Praegu toodetakse meil iga kolme päeva kestel sama palju elektrienergiat, kui toodeti tsaari-Venemaal ühe aasta jooksul. Vanal Venemaal ei olnud tegelikult keemiatööstust. Praegu on NSV Liit keemiatööstuse toodangu mahult teisel kohal maailmas.

Eriti suured on saavutused masinaehitustööstuses, mis on tööstusliku arengu ja rahvamajanduse tehnilise progressi alus. Suures ulatuses on hakatud tootma paljusid uusi masinaid ja seadmeid. Nii lasti 1913. aastal välja turbiine üldvõimsusega 6000 kilovatti, kuid 1958. aastal — 6 600 000 kilovatti; metallilõikepinke toodeti 1913. aastal kõigest 1500, kuid 1958. aastal — rohkem kui 138 000. NSV Liidu tööstus toodab praegu aastas 220 000 traktorit, üle 10 000 ekskavaatori ja rohkem kui 500 000 autot.

Kogu NSV Liidu rasketööstus areneb kiires tempos: tootmisvahendite tootmine suurenes 1958. aastal 1940. aastaga võrreldes rohkem kui 5-kordseks.

Rasketööstuse kiire arengutempo ja põllumajandusliku tootmise kasv on loonud kindla aluse kõigi kerge- ja toiduainetetööstuse harude taseme tõusuks. Tarbeesemete toodang suurenes 1958. aastal 1913. aastaga võrreldes peaaegu 14-kordseks, seejuures kultuurilise ja elutarbelise otstarbega esemete toodang rohkem kui 45-kordseks. Vaatamata sellele, et mõned kerge- ja toiduainete tööstuse harud paisati Suure Isamaasõja aastail tootmistaseme poolest paljude aastate võrra tagasi, toodetakse praegu rahvatarbeesemeid 2,7 korda rohkem kui 1940. aastal.

Suurt edu on sotsialistlik tööstus saavutanud tänu sellele, et tema arenemine tugineb teaduse ja tehnika uusimatele saavutustele, tööliste, teadlaste, inseneride ja tehnikute järjest kasvavale loovale initsiatiivile ja ennastsalgavale tööle. Üksnes NLKP XX kongressist möödunud perioodi jooksul on loodud ja kasutusele võetud üle 4500 uusima masina-, mehhanismi- ja aparaadituubi ehk märgatavalt rohkem, kui neid loodi kogu viienda viisaastaku jooksul; on loodud ja kasutusele võetud üle 800 tüübi uusi seadiseid.

Tähtsaks teguriks, mis kiirendas rahvamajanduse arenemist, oli tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise ümberkorraldamine. Rahvamajanduse nõukogude lühikest aega kestnud töö perioodil on ilmsiks tulnud tööstuse uue juhtimisvormi suured eelised. On tõusnud tööstustoodangu kasvutempo, märgatavalt on paranenud sisemiste tootmisreservide kasutamine, on suurenenud tööliskiassi ning insener-tehnilise kaadri initsiatiiv ja aktiivsus, veelgi

laialdasemaks on muutunud sotsialistlik võistlus riiklike plaanide täitmise eest. Tööstustoodangu juurdekasv suurenes rahvamajanduse nõukogude esimese tegevusaasta jooksul eelmise aasta toodangu juurdekasvuga võrreldes 17 miljardi rubla võrra. Märgatavalt on paranenud ettevõtete töö tehnilised ja majanduslikud näitajad. 1957. aastal ja 1958. aastal ületati tööviljakuse kasvu ja tööstustoodangu omahinna alandamise plaan. Üleplaaniline kokkuhoid omahinna alandamisest 1958. aastal moodustas kokku üle 10 miljardi rubla.

Tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise ümberkorraldamise tulemusel tõusis tootmise juhtimine uuele, kõrgemale astmele ning avanesid laialdased võimalused spetsialiseerimise ja koopereerimise edasiarendamiseks nii majanduspiirkondade ja vabariikide piirides kui ka kogu rahvamajanduses.

3. Lenini kooperatsiooniplaani järjekindel ellurakendamine partei poolt on taganud sotsialismi võidu külas. Miljonid talud on nüüd ühinenud sotsialistlikeks suurmajanditeks — kolhoosideks, mida käesoleval ajal on ligi 70 000. Peale kolhooside on olemas 6000 suurt riiklikku põllumajandusettevõtet — sovhoosi.

Põllumajanduse sotsialistliku rekonstrueerimise ja ajakohaste masinatega varustamise alusel on märgatavalt suurenenud põllumajandusliku tootmise ulatus ja kasvanud kolhoosnikute ning sovhoositööliste tööviljakus. Ehkki põllumajandusliku tootmisega tegeleva elanikkonna erikaal on revolutsioonieelse perioodiga võrreldes peaaegu kahekordselt vähenenud, on põllumajanduse koguja kaubatoodang mitmekordselt suurenenud.

Perioodil pärast NLKP Keskkomitee septembripleenumit (1953. a.), kus töötati välja põllumajanduse järsu tõusu programm, on tehtud suuri edusamme kolhoosikorra edasisel tugevdamisel ja põllumajandusliku tootmise edasiarendamisel. Lühikese ajaga lahendati suur rahvamajanduslik ülesanne — hariti üles 36 miljonit hektarit uudis- ja jäätmaid, millega loodi võimas teraviljabaas Idas ja tingimused põllumajandusliku tootmise spetsialiseerimiseks meie maa piirkondade järgi. Viimase viie aasta jooksul suurenes teraviljakultuuride keskmine aastatoodang möödunud viie aastaga võrreldes 39 protsendi võrra. Seejuures levis laialdaselt maisi külvamine ning toorpuuvilla tootmine suurenes 20, linakiu tootmine 77, suhkrupeedi tootmine 68, päevalille tootmine 66, kartuli tootmine 10 ja köögivilja tootmine 38 protsendi võrra. Külvipinna üldsuurus moodustas Nõukogude Liidus üle 195 miljoni hektari.

Veiste arv suurenes meie maal 1958. aastal 1953. aastaga võrreldes 15 miljoni looma võrra, sellest lehmade arv 8,1 miljoni võrra; sigade arv 15,2 miljoni ja lammaste arv 29,8 miljoni looma võrra. Lihatoodang (võttes arvesse karja juurdekasvu) suurenes 1958. aastal 1953. aastaga võrreldes 1,4-kordseks, piimatoodang 1,6-kordseks, munatoodang 1,5-kordseks, villatoodang 1,4-kordseks, sellest peen- ja poolpeenvilla toodang roh-

kem kui 2-kordseks. Ühe lehma keskmine piimatoodang moodustas kolhoosides 1958. aastal 1913 kilogrammi 1953. aasta 1016 kilogrammi asemel. Viimase viie aasta (1954—1958) jooksul moodustas põllumajanduse kogutoodangu aasta keskmine juurdekasvu tempo NSV Liidus üle 8 protsendi sel ajal, kui see Ameerika Ühendriikides (1954—1958) oli vähem kui 2 protsenti.

Põllumajanduse arendamisel tehtud edusammud on partei ja valitsuse selle igakülgse organiseerimistöö tulemus, mida nad teevad kolhoosikorra tugevdamiseks ja sovhooside edasiarendamiseks, tähtsate organisatsioonilis-poliitilist ja majanduslikku laadi abinõude rakendamiseks ning eelkõige kolhoositalurahva ja kõigi maatöötajate materiaalse huvi tõstmiseks ühistootmise kasvu vastu. Kolhoosid on saanud võimaluse planeerida uut moodi ühismajapidamise arendamist, lähtudes olemasolevate reservide kõige täielikumast ärakasutamisest.

Partei ja valitsus hoolitsevad pidevalt põllumajanduse varustamise eest ajakohase tehnikaga, mis tõstab tema tootlikkust. Ajavahemikul 1954—1958 on põllumajandus saanud 664 000 traktorit (ehk üle miljoni traktori, kui need ümber arvestada 15-hobujõulisteks), 361 000 teraviljakombaini, 571 000 veoautot ja palju muid masinaid.

Põllumajanduse sotsialistlik rekonstrueerimine on kaasa toonud põhjalikud muutused talupoegade töötingimustes. Nüüd muutub põllumajanduse alal töötajate töö järjest rohkem tööstusliku töö eriliigiks. Kolhoosides ja sovhoosides töötab organisaatorite ja spetsialistide suurearvuline kogenud kaader. Praegu töötab põllumajanduses ligi 500 000 kõrgema ja kesk-eriharidusega spetsialisti.

Kolhoosid on muutunud suurteks, majanduslikult tugevateks majapidamisteks. Kolhooside jagamatud fondid moodustasid 1. jaanuariks 1958 102 miljardit rubla 1953. aasta 70 miljardi rubla asemel. Riigile ja kooperatiividele müüdud saaduste eest said kolhoosid ja kolhoosnikud 1958. aastal üle 100 miljardi rubla võrra rohkem raha kui 1952. aastal. Kõik see võimaldas märgatavalt suurendada kolhoosnikutele normipäeva eest rahalise ja naturaaltasu maksmist ning tõsta sellega nende ainelise heaolu taset.

Viimaste aastate jooksul on tugevnenud sovhoosid ja nende arv on suurenenud. Sovhooside külvipind kasvas viie aasta jooksul 15,2 miljonilt hektarilt 52,4 miljonile hektarile.

Väga tähtsad abinõud sotsialistliku põllumajanduse arendamisel olid masina-traktorijaamade reorganiseerimine, kolhooside tootmistehnilise teenindamise praktika muutmine, põllumajandussaaduste varumise uue korra ja uute hindade kehtestamine.

Partei ja valitsuse poolt kolhooside ja sovhooside tugevdamiseks ning edasiarendamiseks rakendatud abinõud loovad kõik tingimused sotsialistliku põllumajandusliku tootmise veelgi edukamaks arenemiseks, põllu- ja loomakasvatussaaduste tootmise märgatavaks suurendamiseks ning nende omahinna alandamiseks.

4. Suurt edu on saavutatud raudtee-, vee-, auto- ja õhutranspordi arendamisel. 1958. aastal suurenes kõigi transpordiliikide veosekäive 1940. aastaga võrreldes 3,3-kordseks. Suures ulatuses varustatakse transporti uue tehnikaga. Edukalt võetakse kasutusele elektri- ja mootorvedureid, milledel on suuri eeliseid auruveduritega võrreldes ning missugusel veoliigil on otsustav tähtsus vedude üha kasvava mahu tagamise seisukohalt. Olulisel määral on suurenenud vedude maht mere-, jõe- ja autotranspordi alal. Jõudsasti on arenenud õhutransport sise- ja rahvusvahelistel liinidel.

5. Nõukogude võimu aastatel on arendatud hoogsat ehitustegevust kõigis rahvamajanduse harudes ja kultuuri alal. Sõjajärgsel perioodil on kapitaalmahutused NSV Liidus iga aasta kasvanud keskmiselt 12 protsendi võrra.

Ainuüksi ajavahemikul 1946—1958 moodustasid riiklikud kapitaalmahutused praegustes hindades rohkem kui 1,6 triljonit rubla. Selle aja jooksul on ehitatud ja ekspluatatsiooni antud ligi 12 000 suurt riiklikku tööstusettevõtet ning suurel arvul kesk- ja väikeettevõtteid.

Viimase 5 aasta kestel on tööstuses käikulastud uued võimsused paljudel juhtudel ületanud kahe sõjaeelse viisaastaku vältel ekspluatatsiooni antud võimsused, nagu see nähtub järgmistest andmetest:

	Esimese ja teise viisaastaku kestel kokku	Viimase 5 aasta jooksul (1954—1958)
Käiku lastud uusi võimsusi		
malmi tootmiseks — milj. tonni aastas . . .	11,8	13,2
terase tootmiseks — milj. tonni aastas . . .	**10,4**	8,7
tsemendi tootmiseks — milj. tonni aastas . . .	**3,1**	13,2
söe tootmiseks — milj. tonni aastas	**135,4**	144,3
elektrijaamu — milj. kW	**6,4**	24
võimsusi peensuhkru tootmiseks — tuh. ts töödeldud peeti ööpäevas	197,4	563

Eriti suure ulatuse on võtnud elamuehitus. Ainuüksi viimase viie aasta jooksul on linnades ja töölisasulates ehitatud uusi elamuid üldelamispinnaga 223 miljonit ruutmeetrit, mis tunduvalt ületab kogu elamufondi tsaari-Venemaa linnades 1913. aastal. Viimase viie aasta jooksul on kolhoosnikud ja maaharitlaskond ehitanud maa-asulates rohkem kui 3 miljonit maja.

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu on viimase aja jooksul rakendanud rea abinõusid kapitaalehituse alal,

võimsa ehitustööstuse loomiseks, industriaalsete ehitusmeetodite juurutamiseks ning ehitustööde maksumuse alandamiseks ja kvaliteedi tõstmiseks. Tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise ümberkorraldamine on kaasa aidanud ehitustööde plaani edukale täitmisele 1957. aastal ning taganud ehitus- ja montaaztööde mahu suurenemise 1958. aastal 1957. aastaga võrreldes rohkem kui 17 miljardi rubla ulatuses.

6. Nõukogude võimu aastail on teostatud kultuurirevolutsioon, mille tulemusena on saavutatud kõigi Nõukogude Liidu rahvaste kultuuri ennenägematu õitseng. Pidevalt tõusevad elanikkonna kultuuritase ja üldhariduslik tase. Õpingute kõigist liikidest on praegu hõlmatud rohkem kui 50 miljonit inimest. NSV Liidus on praegu 766 kõrgemat õppeasutust, 3344 tehnikumi ja muud keskeriõppeasutust, kus õpib rohkem kui 4 miljonit inimest. Rohkearvulise spetsialistide kaadri loomine on üks partei ja nõukogude võimu suuremaid saavutusi. Rahvamajanduses töötavate kõrgema ja kesk-eriharidusega spetsialistide arv moodustab ligi 7 500 000, mis on 39 korda suurem kui 1913. aastal. NSV Liidu kõrgemad õppeasutused lasevad praegu välja insenere peaaegu kolm korda rohkem kui Ameerika Ühendriikide kõrgemad õppeasutused.

Meie ajal olenevad saavutused tööstuse ja põllumajanduse alal suurel määral progressist uue tehnika valdkonnas, mis baseerub loodusteaduste ja tehniliste teaduste viimastel saavutustel, mistõttu teaduse igakülgne arendamine on üks kõige tähtsamaid riiklikke ülesandeid.

NSV Liidus on teadlastele antud kõik võimalused viljakaks teaduslikuks tööks — on loodud uusimate seadmetega varustatud teaduslike asutuste ulatuslik võrk. 1958. aasta lõpuks oli meil rohkem kui 280 000 teaduslikku töötajat — seega 28 korda enam kui enne revolutsiooni.

Nõukogude teadlased on andnud suure panuse meie maa rahvamajanduse tehnilisse progressi. Teadlaste väljapaistvad saavutused matemaatika, mehaanika, füüsika, keemia, elektroonika, automaatika ja bioloogia alal on võimaldanud edukalt lahendada rahvamajanduse arendamise kõige komplitseeritumaid probleeme, juurutada tööstusse ja põllumajandusse uusimat tehnikat, välja töötada efektiivseid tootmismeetodeid.

Meie teadlased on korduvalt tõestanud oma oskust lahendada kõige keerukamaid teaduslik-tehnilisi ülesandeid. Teadlaste, inseneride ja konstruktorite ühised jõupingutused aatomienergia kasutamise alal on taganud meie teaduse taseme üldise tõusu ja NSV Liidu väljajõudmise eesmistele positsioonidele selles loodusteaduse ja tehnika juhtivas valdkonnas. NSV Liidus on rajatud võimas aatomitööstus.

1954. aastast alates töötab Nõukogude Liidus maailma esimene aatomi-elektrijaam. 1958. aastal lasti käiku maailma suurima aatomi-elektrijaama (võimsus 600 000 kilovatti) esimene osa võimsusega 100 000 kilovatti, lõpukorral on turbo-elektrilise aatomijää-

lõhkuja «Lenin» ehitamine. On loodud maailmas kõige võimsam laetud osakeste kiirendaja energiaga kuni 10 miljardit elektronvolti. Nõukogude teadlased liiguvad jõudsalt edasi termotuumaenergia rahuotstarbelise kasutamise radadel. On organiseeritud kontinentidevaheliste ballistiliste rakettide seeriaviisiline tootmine. Nõukogude esimese Maa kunstliku kaaslase väljasaatmisega algas uus ajastu inimkonna ajaloos — kosmilise ruumi vallutamise ajastu; välja on saadetud ka teine ja kolmas Maa kaaslane, kosmiline rakett, mis on kujunenud päikesesüsteemi esimeseks kunstlikuks planeediks, tehakse ettevalmistusi lendudeks taevakehadele. On loodud rida elektronkiirarvutusmasinaid.

Nõukogude geoloogia edusammud paistsid kõige kujukamalt silma rea suurte söe, nafta, looduslike põlevgaaside, raua ja värviliste metallide leiukohtade, samuti teemandi, haruldaste metallide ja radioaktiivsete maakide leiualade avastamises ning läbiuurimises.

7. Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni võidu tulemusena loodi tingimused nõukogude rahva ainelise heaolu pidevaks tõusuks. Nõukogude võimu aastatel on töölisklass arvuliselt tunduvalt kasvanud. Praegu töötab NSV Liidu rahvamajanduses 54 600 000 töölist ja teenistujat, s. o. üle nelja korra rohkem kui 1913. aastal ja 1,8 korda rohkem kui 1940. aastal.

Tööliste ja teenistujate reaalpalk, pensione, abirahasid, tasuta kooliõpetust ja tasuta arstiabi kaasa arvates, on 1958. aastal suurenenud 1940. aastaga võrreldes peaaegu 2-kordseks ning talurahva reaalsissetulek ühe töötaja kohta arvestatult rohkem kui 2-kordseks.

Partei XX kongressi otsuste elluviimiseks on läbi viidud niisuguseid suuri abinõusid nagu madalapalgaliste tööliste ja teenistujate töötasu tõstmine, tööpäeva lühendamine pidu- ja puhkepäevade eel, rea rasketööstusharude tööliste ja teenistujate üleviimine lühemale tööpäevale. On sisse seatud 6- ja 4-tunniline tööpäev ning kuuajaline puhkus alaealistele, on rakendatud rida abinõusid töötajate paremaks kindlustamiseks abirahadega sotsiaalkindlustuse korras. On pikendatud rasedus- ja sünnituspuhkuse kestust; võeti vastu uus riiklike pensionide seadus, mis on tunduvalt parandanud tööliste ja teenistujate pensionilist kindlustamist.

Nõukogude riik eraldab iga aasta väga suuri summasid väljamakseteks sotsiaalkindlustuse korras, abirahadeks, pensionideks, stipendiumideks, tasuta kooliõpetuseks ja arstiabiks, palgalisteks puhkusteks jne. Ainuüksi 1958. aastal moodustas nendeks eesmärkideks assigneeritav üldsumma rohkem kui 215 miljardit rubla 134,5 miljardi rubla asemel 1953. aastal. Viimase viie aastaga (1954—1958) on need väljamaksed ja soodustused suurenenud rohkem kui 60 protsendi ulatuses, kuna eelmise viie aasta kestel kasvasid nad 27 protsendi võrra.

Eriti on kasvanud töötajaile makstavate riiklike pensionide summa. 1958. aastal sai elanikkond riigilt pensione kokku ligi 64

miljardit rubla, mis peaaegu 2,5-kordselt ületab 1953. aastal elanikkonnale makstud pensionide üldsumma.

Aastail 1956—1958 kollektiivlepingutesse võetud töökaitse parandamise abinõudeks on assigneeritud 8,8 miljardit rubla ja töölistele tasuta tööõivaste andmiseks — 13,5 miljardit rubla.

Nõukogude rahva ainelise elujärje tõus ilmneb kujukalt tarbimise suurenemises ja nõukogude kaubanduse arenemises. Ajavahemikul pärast NLKP XX kongressi on jaekaubakäive võrreldavates hindades kasvanud 31 protsenti, seega keskmiselt 9,4 protsenti aastas. Kogu kaubakäive moodustas 1958. aastal 667 miljardit rubla.

8. Nõukogude võimu aastatel on kõigis vabariikides saavutatud suurt edu majanduse ja kultuuri arendamises, suurel määral on tõusnud töötajate aineline heaolu ja kultuuritase. Leninliku rahvuspoliitika sihikindla elluviimise tulemusena ja tänu vennalikule vastastikusele abile on varem majanduslikult ja kultuuriliselt mahajäänud rahvusvabariigid rajanud võimsa kaasaegse tööstuse, mehhaniseeritud suurpõllumajanduse, õppeasutuste, teaduslike ja kultuurihariduslike asutuste laialdase võrgu, on kasvatanud suurearvulise kvalifitseeritud kaadri.

Suurtööstuse toodang on nõukogude võimu aastail kasvanud Kesk-Aasia vabariikides ja Kasahstanis 50-kordseks, Taga-Kaukaasia vabariikides 30-kordseks ja Balti vabariikides (võrreldes 1940. aastaga) — 9,5-kordseks.

Partei ja valitsus on viimastel aastatel rakendanud rea abinõusid liiduvabariikide õiguste tunduvaks laiendamiseks majandusliku ja kultuurilise ülesehitustöö alal, mis võimaldab efektiivsemalt kasutada meie maa looduslikke ja tööjõuressursse, kiiremini arendada iga vabariigi majandust ja kultuuri.

9. Sotsialistlik majandussüsteem on loonud kõik tingimused tööviljakuse kiireks kasvuks. Tehnilise progressi ja üldrahvaliku sotsialistliku võistluse alusel tõuseb tööviljakus NSV Liidu kõigis rahvamajandusharudes pidevalt. NSV Liidu tööstustööliste tööviljakus kasvas 1958. aastal 1913. aastaga võrreldes umbes 10-kordseks ja seda lühema tööpäeva juures. 1940. aastaga võrreldes tõusis tööviljakus tööstuses iga töötaja kohta arvestatult 2,6-kordselt ja ehituse alal 2,4-kordselt. Ajavahemikul 1953—1958 on tööviljakus sovhoosides kasvanud 35 protsenti ja kolhoosides üle 40 protsendi.

10. Nõukogude Liit on tunduvalt edasi jõudnud majandusliku põhiülesande lahendamises. Meie maa on säärastest arenenud kapitalistlikest maadest nagu Inglismaa, Lääne-Saksamaa ja Prantsusmaa ette jõudnud malmi, terase, söe, elektrienergia, tsemendi, tarbepuidu, saematerjalide, puuvillase riide ja mõnede muude tööstustoodete absoluutse tootmistaseme poolest. Tunduvalt on kahanenud vahe, mis meie maad lahutab Ameerika Ühendriikidest musta metalli, rauamaagi, rea masinate, aparaatide ja puuvillase riide tootmise alal. Mõnede tähtsate tööstus- ja põllumajandus-

saaduste alal, nagu näiteks söe, villase riide, puidu, saematerjalide, või, nisu, suhkrupeedi ja kartuli tootmine, on NSV Liit ületanud Ameerika Ühendriikide taseme. Viimase kaheksa aasta jooksul tervikuna on NSV Liit Ameerika Ühendriikidest ette jõudnud rea tähtsate toodanguliikide (teras, malm, rauamaak, nafta, süsi, tsement, väävelhape, puuvillane ja villane riie, nahkjalatsid) absoluutse juurdekasvu poolest.

11. Suurt edu on viimasel ajal saavutanud kõik sotsialistlikule arenguteele asunud maad. Sotsialistlik maailmasüsteem tõestab üha täielikumalt oma vaieldamatut üleolekut kapitalistlikust süsteemist.

Esialgsete andmete kohaselt suurendasid sotsialistlikud maad 1958. aastal tööstusliku tootmise mahu 5-kordseks, võrreldes tootmistasemega nende territooriumil 1937. aastal. Kui aga arvesse võtta, et Nõukogude Liit oli 1937. aastal ainus sotsialistlik maa, siis on sotsialistliku majandussüsteemi tööstusliku tootmise maht ajavahemikul 1937—1958 kasvanud umbes 10-kordseks. Kapitalistlike maade tööstustoodangu maht on sama perioodi kestel suurenenud vaevalt 2-kordseks, kusjuures kapitalistlikes maades — Ameerika Ühendriikides ja reas teistes — tootmine viimasel ajal kahaneb.

NSV Liidu majanduse ja kultuuri areng ning rahvademokraatia maade sotsialistliku ümberkujundamise saavutused tõestavad ümberlükkamatult oma aja äraelanud kapitalismi asemele tuleva uue ühiskonnakorra eeliseid ja suurt elujõudu.

Nõukogude Liit, kes rajas inimkonnale tee sotsialismile, on nüüd saavutanud tootlike jõudude sellise arengutaseme, mis võimaldab üle minna uute grandioossete ülesannete lahendamisele kommunismi ülesehitamisel.

II

NSV LIIDU RAHVAMAJANDUSE ARENDAMISE PÕHIÜLESANDED AASTAIKS 1959—1965

1. NSV Liidu rahvamajanduse arendamise seitsme aasta plaani (aastaiks 1959—1965) peamiseks ülesandeks on kõigi majandusharude taseme edasine võimas tõus rasketööstuse eelisarendamise baasil, meie maa majandusliku potentsiaali märgatav tugevdamine selleks, et tagada rahva elutaseme lakkamatu tõus.

Selle plaani täitmise tulemusena astutakse otsustav samm kommunismi materiaalse tehnilise baasi loomisel ning NSV Liidu majandusliku põhiülesande — ajaloo seisukohalt lühikese ajaga järele jõuda kõige arenenumatele kapitalistlikele maadele ja neist ette minna toodangu hulgalt iga elaniku kohta — täitmisel.

Kommunistlik partei peab kõige tähtsamaks ülesandeks linna- ja maaelanikkonna reaaltulude uue olulise tõusu tagamist eel-

oleva seitsme aasta jooksul ning tööliste ja teenistujate madala- ja keskmisepalgaliste gruppide palga märgatavat tõstmist. Nähakse ette toidu- ja tööstuskaupade tootmise ning tarbimise tunduv suurenemine. Laias ulatuses arendatakse elamuehitust.

Eelseisvat seitseaastakut Nõukogude Liidu arengus iseloomustab sotsialistliku kultuuri edasine areng, nõukogude ühiskonna vaimsete rikkuste kasvamine, töötajate — aktiivsete kommunismiehitajate teadlikkuse taseme tõus. Sellepärast omandavad töötajate, eriti kasvava põlvkonna kommunistliku kasvatamise küsimused kaasaegsetes tingimustes äärmiselt suure tähtsuse, muutuvad keskseteks küsimusteks partei-, nõukogude, ametiühingu-, komsomoli- ja muude ühiskondlike organisatsioonide tegevuses.

Majandusliku ja kultuurilise ülesehitustöö ülesannete täitmise tulemusena saavutatakse suurt edu füüsilise ja vaimse töö olulise erinevuse ning linna ja maa olulise erinevuse kaotamisel.

Tootlike jõudude tormilise kasvu, teaduse ja tehnika saavutuste tööstuslikku ja põllumajanduslikku tootmisse juurutamise, tööpäeva lühendamise, kesk- ja kõrgema hariduse süsteemi ümberkorraldamise, kirjanduse ja kunsti arendamise ning linnas ja maal kultuurihariduslike asutuste võrgu laiendamise alusel saavutatakse tööliste ja talupoegade kultuurilise ja tehnilise taseme edasine tõus. See on ka ühiskondliku töö viljakuse tunduva suurenemise üks tähtsamaid eeldusi.

2. Meie maa rahvamajanduse arendamise perspektiivplaani väljatöötamisel lähtub kommunistlik partei vajadusest võita aega rahulikus majanduslikus võistluses kõige arenenumate kapitalistlike maadega ja näeb ette majanduse, eriti otsustavate tootmisharude arendamist maksimaalse kiirusega.

NSV Liidu majanduse arenemise igakülgseks kiirendamiseks on kontrollarvudes ette nähtud rasketööstuse nende harude eelisarendamine, mis aitavad kaasa kogu rahvamajanduse taseme edasisele kiirele tõusule. Selle ülesande täitmisele on allutatud ka kontrollarvudes kavandatud struktuurilised muudatused reas majandusharudes, eelkõige kütusebilansi põhjalik ümberkorraldamine, mille tulemusel hoitakse kokku väga suuri summasid.

Aastail 1959—1965 toimuvad NSV Liidu rahvamajanduses olulised kvalitatiivsed muudatused tootmise struktuuris.

NLKP XXI kongress on arvamusel, et seitsme aasta plaani tähtsamateks ülesanneteks on:

— kiire tempo ja vajalikud proportsioonid rahvamajanduse arendamisel;

— mustade ja värviliste metallide tootmise märgatav suurendamine rahvamajanduse kasvavate vajaduste täielikumaks rahuldamiseks;

— keemiatööstuse ja eriti kunst- ja sünteetilise kiu, plastmasside ja muude sünteetiliste materjalide tootmise kiirendatud arendamine. Keemiatööstusest saab rahvatarbekaupade tootmise tähtsaim tooraineallikas;

— kütusebilansi struktuuri muutmine kõige ökonoomsemate kütuseliikide — nafta ja gaasi tootmise eelisarendamise teel;

— rahvamajanduse kõigi harude kiire elektrifitseerimine peaasjalikult suurte soojuselektrijaamade ehitamise arvel;

— masinaehituse, eriti raskemasinaehituse edasiarendamine, elektrimasinate ja -aparaatide ning automatiseerimisvahendite tootmise edasiarendamine kui tööviljakuse edasise kasvu tähtis tingimus;

— raudteetranspordi tehniline rekonstrueerimine elektrifitseerimise ja mootorvedurite laialdase rakendamise alusel;

— põllumajanduse kõigi harude edasine tõus, mis tagab meie maa järjest kasvava toiduainete ja põllumajandusliku tooraine vajaduse rahuldamise;

— elamuehituse kiire arendamine selleks, et täita edukalt partei ja valitsuse poolt seatud ülesanne likvideerida töötajate korteripuudus.

3. Eelseisva seitseaastaku tähtsaks ülesandeks on meie maa rikkalike looduslike ressursside intensiivne kaasatõmbamine majanduskäibesse, tootlike jõudude parem paigutamine meie maa territooriumil, tööstuse edasine lähendamine tooraine- ja kütusealli-katele ning tarbimispiirkondadele.

Erilist tähelepanu tuleb pühendada NSV Liidu idapiirkondade loodusrikkuste edasisele kasutuselevõtmisele. Sel eesmärgil on ette nähtud:

— kolmanda võimsa metallurgiabaasi ehitamine viimastel aastatel avastatud uute Siberi ja Kasahstani rauamaagi leiukohtade alusel;

— värvilise metallurgia tunduv arendamine Kasahstani, Kesk-Aasia, Uraali ja Taga-Baikali piirkondades rikaste tooraineleiukohtade baasil;

— energeetika võimas arendamine Siberis uute leiukohtade odava söe baasil;

— nafta- ja gaasitööstuse kiire arengutempo; uue gaasitööstuskeskuse rajamine Usbekistanis;

— keemiatööstuse kiire arendamine, millest kujuneb idapiirkondade ja eriti Kesk-Aasia vabariikide rahvamajanduse üks juhtivaid harusid;

— metsavarumise kiire arengutempo Siberi ja Kaug-Ida metsarikastes piirkondades;

— teravilja, puuvilla ja loomakasvatussaaduste tootmise edasiarendamine.

Ühtlasi tuleb ära kasutada kõik võimalused tootlike jõudude arenemise kiirendamiseks meie maa Euroopa-osas. Selleks on kavas:

— meie maa kesk- ja lõunaosa mustmetallurgia toorainebaasi arendamine Kurski magnetianomaalia ja Ukraina rauamaagivarude kasutamise alusel;

— värvilise metallurgia kasv Koola poolsaare piirkondades;

— nafta- ja gaasitööstuse kiire arengutempo Volgamaal, Põhja-Kaukaasias ja Ukrainas;

— keemiatööstuse forsseeritud arendamine nafta ja gaasi baasil paljudes piirkondades;

— hea viljakusega maade parem ärakasutamine püsiva niiskusega tsoonis Vene NFSV, Ukraina, Valgevene ja Balti vabariikide piirkondades;

— põllumajanduslike kultuuride saagikuse ja loomakasvatuse produktiivsuse tõstmine.

4. Eelseisval seitseaastakul toimub kõigis rahvamajandusharudes tehniline progress. See tagatakse eelkõige kodumaise masinaehituse, eriti tööpingiehituse, aparaadiehituse, raadioelektroonika, elektrotehnika, uute täiuslikumate seadmeliikide tootmise arendamisega metallurgia, keemia, nafta- ja gaasitööstuse jaoks, polümeersete materjalide tootmise arendamisega, aatomienergia rahuotstarbelise kasutamise sfääri edasise laiendamisega jne.

5. Seitsme aasta plaani eduka ellurakendamise vältimatuks tingimuseks on ühiskondliku töö viljakuse igakülgne tõstmine. Tööviljakuse kiire kasvutempo, mis tugineb majanduse sotsialistliku organiseerimise eelistele, uue tehnika, kompleksse mehhaniseerimise ja automatiseerimise laialdasele juurutamisele ning kaadri kvalifikatsiooni tõusule, on eelseisval seitseaastakul toodangu juurdekasvu peamine tegur.

6. Partei ja valitsuse poolt lähemaks seitsmeks aastaks püstitatud ülesannete täitmisel on väga suur poliitiline ja majanduslik tähtsus meie maa võimsuse edasise tugevdamise seisukohalt. NSV Liidu rahvamajanduse arendamise seitsme aasta plaani täitmine, mille põhisuunaks on majanduse rahuotstarbeline arendamine ja rahva heaolu tõstmine, soodustab ühtlasi meie maa kaitsevõime edasist tugevnemist, tema valmisolekut kaitsta sotsialismi suuri võite imperialistlike agressorite mis tahes sepitsuste eest. Kavandatud plaani täitmise tulemusel suureneb veelgi meie kodumaa ja kõigi suure sotsialismileeri maade võimsus, kelle suhted on rajatud sõpruse, vennaliku koostöö ja vastastikuse abistamise alusele. NSV Liidu ja kõigi sotsialismimaade rahuliku majandusliku ülesehitustöö edusammud on uueks tõendiks sotsialismi paremustest kapitalismiga võrreldes ja suurendavad veelgi marksismi-leninismi suurte ideede külgetõmbejõudu.

SOTSIALISTLIKU TÖÖSTUSE ARENDAMINE

Nõukogude Liidu Kommunistlik Partei peab esmajärgulise tähtsusega ülesandeks arendada tööstust ja eriti rasketööstust, mis on sotsialistliku majanduse ja meie maa võimsuse aluste alus, on otsustav tegur tootlike jõudude arendamisel ja tööviljakuse tõstmisel kõigis rahvamajandusharudes. «Masinaline suurtööstus ja selle viimine põllumajandusse on sotsialismi ainus majanduslik

baas,» kirjutas V. I. Lenin, «ainus baas edukale võitlusele inimkonna päästmiseks kapitali ikkest . . .» (Teosed, 33. kd., lk. 28.)

Tööstuse kogutoodang suureneb 1965. aastal 1958. aastaga võrreldes umbes 80 protsenti, sealhulgas A grupis — tootmisvahendite tootmine — 85—88 protsenti ja B grupis — tarbeesemete tootmine — 62—65 protsenti. Kogutoodangu aasta keskmine juurdekasv aastail 1959—1965 moodustab tööstuses tervikuna umbes 8,6 protsenti, A grupis — 9,3 protsenti ja B grupis umbes 7,3 protsenti. 1952. aastal moodustas kogutoodangu juurdekasvu üks protsent (arvestamata väike-abitööstust) 5 miljardit rubla, 1959. aastal moodustab see üle 11 miljardi rubla, 1965. aastal aga üle 19 miljardi rubla. Tööstustoodangu aasta keskmine juurdekasv eelseisval seitseaastakul moodustab ligi 135 miljardit rubla. Eelmise seitsme aasta jooksul moodustas see 90 miljardit rubla.

Tähtsamate tööstusharude arengut iseloomustavad järgmised andmed:

A. Rasketööstus

1. **Mustmetallurgia.** Nähakse ette mustmetallurgia ja eriti tema rauamaagibaasi kiirendatud arendamist.

1965. aastal tuleb toota malmi 65—70 miljonit tonni, mis on 64—77 protsenti rohkem kui 1958. aastal, terast 86—91 miljonit tonni ehk 57—66 protsenti rohkem, toota valtsmetalli 65—70 miljonit tonni ehk 53—63 protsenti rohkem, toota 150—160 miljonit tonni kaubarauamaaki (230—245 miljonit tonni toormaaki). Aasta keskmine juurdekasv aastail 1959—1965 moodustab malmi alal 3,6—4,4 miljonit tonni 2,5 miljoni tonni asemel aastail 1952—1958, terase tootmise alal vastavalt 4,4—5,1 miljonit tonni 3,4 miljoni tonni asemel, valtsmetalli tootmise alal 3,2—3,9 miljonit tonni 2,7 miljoni tonni asemel ja rauamaagi (kaubalise) tootmise alal 8,7—10,2 miljonit tonni 6,3 miljoni tonni asemel.

Valtsmetalli kvaliteedi tõstmiseks suurendatakse tunduvalt legeeritud ja vähelegeeritud terase tootmist. Elektriterase tootmine suureneb 1,7—2-kordselt, lehtterase tootmine peab kasvama umbes kahekordseks. Laiendatakse valtsmetalli ja torude sortimenti; suurendatakse ökonoomsete kergemate ja perioodiliste valtsmetallide väljalaskmist; hakatakse tootma painutatud profiile leht- ja lintterasest. Organiseeritakse vaakuumi laiaulatuslik rakendamine terase tootmise protsessides, valtsmetalli termiline töötlemine ning teiste progressiivsete meetodite kasutamine.

Et saada mustmetallurgia arendamiseks vajalikku rauamaaki, on ette nähtud peale maagi tootmise tunduva suurendamise praegustes kaevandustes võtta ekspluateerimisele uusi rauamaagi leiukohti, peamiselt selliseid, kus saab kasutada lahtist kaevandamisviisi, ning ehitada võimsad rikastuskombinaadid. Kõrgahjude tootlikkuse tõstmiseks suurendada raua sisaldust kaubamaakides nende parema rikastamise arvel.

Aastail 1959—1965 ehitada ja käiku lasta uusi tootmisvõimsusi 24—30 miljoni tonni malmi tootmiseks. Aastail 1952—1958 lasti käiku uusi võimsusi 16,3 miljoni tonni tootmiseks. Terase alal on need arvud vastavalt 28—36 miljonit tonni ja 12,4 miljonit tonni, valtsmetalli alal 23—29 miljonit tonni ja 6,9 miljonit tonni.

Tunduvalt tõuseb NSV Liidu mustmetallurgia tehniline tase. Aastail 1959—1965 ehitatakse ajakohase tehnikaga varustatud võimsad mehhaniseeritud ja automatiseeritud metallurgiaagregaadid. On ette nähtud üles seada kõrge tootlikkusega valtsimis- ja toruvalmistamismasinaid ning viimistlusagregaate, mis muudavad tehnoloogilise tootmisprotsessi ja toodangu kvaliteedi kontrollimise pidevaks ja tagavad tootmisoperatsioonide mehhaniseerimise ja automatiseerimise; on ette nähtud koksikeemiatööstuse, tulekindlate materjalide tööstuse, rauasulamite ja metalltoodete tööstuse ulatuslik kompleksne mehhaniseerimine ja automatiseerimine. Jätkatakse tehnoloogiliste protsesside täiustamist ja uute, suure efektiivsusega protsesside juurutamist.

2. **Värviline metallurgia.** Nähakse ette suurendada alumiiniumi tootmist 1958. aastaga võrreldes 2,8—3-kordselt, rafineeritud vase tootmist 1,9-kordselt. Tunduvalt laiendatakse nikli, magneesiumi, titaani, germaaniumi ja räni tootmist. Samuti suurendatakse teiste värviliste metallide ja eriti haruldaste metallide tootmist.

Kiires tempos areneb alumiiniumitööstus. Piiramatud alumiiniumi tooraine ressursid, soodsad tootmistingimused ja selle metalli head konstruktsioonilised omadused võimaldavad alumiiniumi laialdast kasutamist masinaehitustööstuses, auto- ja traktoritööstuses, transpordimasinatööstuses, laevaehitustööstuses, ehitustegevuses ja rahvatarbekaupade tootmises. On ette nähtud luua võimas alumiiniumitööstus Krasnojarski krai suurte nefeliinivarude baasil, kusjuures kõrvalsaadusena toodetakse odavat tsementi ja soodaprodukte. Odava söe olemasolu krais ja Krasnojarski hüdroelektrijaama elektrienergia kasutamise võimalus tagavad väga odava alumiiniumi saamise.

Suurt rõhku pannakse värvilise metallurgia maagibaasi arendamisele. Maagi lahtisel meetodil kaevandamine suureneb 7 aasta jooksul enam kui 2,8-kordseks ja moodustab 1965. aastal 65 protsenti kogu maagitoodangust.

Teemantide leiukohtade avastamine on andnud kindla toorainebaasi teemantide suurtootmise organiseerimiseks NSV Liidus. Kodumaine teemanditoodang suureneb 1965. aastal 1958. aastaga võrreldes umbes 15—16-kordseks. See võimaldab tehnilisi teemante laialdaselt kasutada masinaehitustööstuses, geoloogilistel uurimistöödel ja mäetööstuses.

Värvilist metallurgiat arendatakse edasi tehnoloogiliste protsesside edasise elektrifitseerimise alusel, uute progressiivsete tehnoloogiliste skeemide kasutuselevõtmise alusel, kusjuures laialdaselt rakendatakse tootmise mehhaniseerimist ja automatiseerimist.

3. **Keemiatööstus.** Nähakse ette keemiatööstuse kiirendatud

arendamist. Keemiatööstuse toodangu kogumaht suureneb umbes 3-kordseks. Laialdaselt tuleb arendada sünteetiliste materjalide tootmist: kunstkiu tootmine suureneb 4-kordseks, sealhulgas kõige väärtuslikuma — sünteetilise kiu tootmine 12—13-kordseks, plastmasside ja sünteetiliste vaikude tootmine kasvab rohkem kui 7-kordseks.

Polümeersete materjalide tootmist tuleb arendada uue toorainebaasi alusel. On ette nähtud luua võimas ja igakülgselt arenenud sünteetiliste materjalide tööstus naftatootmise kõrvalgaaside ja looduslike gaaside kasutamise alusel. Naftatootmise kõrvalgaaside kasutamine sünteetilise kautšuki tootmiseks varem kasutatud piirituse asemel annab võimaluse eelseisval seitseaastakul kapitaalmahutuste alal kokku hoida ligi 1 300 000 000 rubla. Lämmastikväetiste tootmine baseerub peamiselt looduslike gaaside kasutamisel. See võimaldab vabastada ligi 4 miljardit rubla kapitaalmahutusi.

Uut liiki sünteetiliste materjalide ulatuslik tootmine annab võimaluse järsult laiendada kvaliteetsete ja odavate rahvatarbeesemete valmistamist, samuti tõsta kõigi rahvamajandusharude tehnilist taset ja majanduslikke näitajaid. Avanevad suured võimalused nende materjalide rakendamiseks ehitustegevuses, eriti elamuehituses, ning mööblitööstuses.

Nähakse ette suurendada mineraalväetiste väljalaset umbes kolmekordseks ja laiendada tunduvalt keemiasaaduste sortimenti. Suurendatakse kontsentreeritud mineraalväetiste, samuti põllumajanduslike kultuuride kahjurite ja haiguste tõrjeks kasutatavate kõige efektiivsemate fosfororgaaniliste preparaatide ning keemiliste umbrohutõrjevahendite tootmist.

Seitsme aasta jooksul tuleb valmis ehitada üle 140 suure keemiatööstusettevõtte ja üle 130 ettevõtte tuleb rekonstrueerida. Nähakse ette luua suuri kombineeritud ettevõtteid naftatootmise kõrvalgaaside, looduslike gaaside, naftatöötlemistehaste gaaside ja muud liiki tooraine kompleksseks töötlemiseks.

Sealjuures kasutatakse uute keemiatööstuse ettevõtete ehitamisel ja olemasolevate rekonstrueerimisel laialdaselt meie maa teaduse ja tehnika saavutusi, samuti välismaa kogemusi.

4. **Kütusetööstus.** Meie maa kütusebilansi struktuuri edasiseks parandamiseks on vaja tagada nafta- ja gaasitööstuse ennetav arendamine. Sealjuures nähakse ette, et nafta- ja gaasitööstus peab andma kütust mitte ainult mootoritele ning kommunaal- ja elutarbeliste vajaduste rahuldamiseks, vaid ka tööstusettevõtetele, elektrijaamadele, raudtee- ja veetranspordile.

Nafta ja gaasi osa kütuse tootmise kogumahus kasvab 1965. aastal praeguselt 31 protsendilt 51 protsendini, söe osa aga väheneb 60 protsendilt 43 protsendile.

Nafta ja gaasi laialdasem kasutamine tehnoloogilise ja energeetilise kütusena ning keemiatööstuse toorainena annab võimaluse

tunduvalt parandada meie maa kütuse- ja tooraineressursside kasutamist ning saavutada suurt ühiskondliku töö kokkuhoidu.

Naftatööstuses nähakse ette suurendada nafta tootmist 1965. aastal 230—240 miljoni tonnini ehk 1958. aastaga võrreldes enam kui kahekordseks. Naftatoodangu aasta keskmine juurdekasv moodustab 16,7—18,1 miljonit tonni 6,6 miljoni tonni asemel aastail 1951—1955 ja 14,1 miljoni tonni asemel aastail 1956—1958.

On ette nähtud puurimiskiiruse edasine tõstmine ja läbindamismeetri maksumuse alandamine uurimistöö ja ekspluateerimise otstarbel toimuvas puurimises, samuti naftaleiukohtade ekspluateerimise täiustamine, et minimaalse kuluga tagada varude kõige täielikum kättesaamine ja saavutada naftatootmises kavandatud tase. Aastaiks 1959—1965 planeeritav nafta töötlemise ulatus rahuldab täielikult rahvamajanduse vajaduse naftasaaduste järele, tagab autobensiinide, diiselkütuse ja õlide kvaliteedi ning ekspluatatsiooniliste omaduste tunduva paranemise.

Aastail 1959—1965 suurendatakse nafta toortöötlemise võimsused 2,2—2,3-kordseks, katalüütilise krakkimise võimsused 4,7-kordseks, katalüütilise riformingu võimsused 16—18-kordseks ja õlide tootmise võimsused 2-kordseks.

Gaasitööstuses nähakse ette suurendada gaasi väljatoomist ja tootmist 1965. aastal 1958. aastaga võrreldes 30 miljardilt kuupmeetrilt 150 miljardi kuupmeetrini ehk 5-kordseks.

Üle 80 protsendi kogu toodetavast gaasist on ette nähtud kasutada tööstuses. Sealjuures jätkub küllaldaselt gaasi ka keemiatööstuse tooraineks ning kütusena elanikkonna kommunaal- ja elutarbeliste vajaduste rahuldamiseks.

7 aasta jooksul ehitatakse umbes 26 000 kilomeetrit magistraalgaasijuhtmeid ja linnadesse viivaid harujuhtmeid.

Nafta- ja gaasileiukohtades, naftatöötlemistehastes ning kõigil naftamagistraaljuhtmetel, naftasaaduste juhtmetel ja gaasijuhtmetel toimub põhiliste tehnoloogiliste protsesside laiaulatuslik automatiseerimine ja kaugjuhtimise kasutuselevõtmine.

Söetööstuses nähakse ette suurendada söe tootmist 1965. aastal 600—612 miljoni tonnini ehk 21—23 protsenti 1958. aastaga võrreldes. Sealjuures kasvab kõige ökonoomsema söe tootmine meie maa idapiirkondades (ilma Uraalita) 40—45 protsenti. Koksisöe tootmine suureneb 59—65 protsenti ning moodustab 1965. aastal 150—156 miljonit tonni.

Söetoodangu kavatsetava kasvu tagamiseks nähakse ette 7 aasta jooksul käiku lasta, arvestades tegutsevate ettevõtete rekonstrueerimist, söekaevanduste ja karjääride võimsusi 200—220 miljoni tonni söe tootmiseks, kusjuures esimeses järjekorras ehitatakse uusi koksisöe kaevandusi. Sealjuures tuleb reeglina ehitada suuri kaevandusi ja karjääre, mille tehnilised ja majanduslikud näitajad on kõrged.

Eelseisval seitseaastakul arendatakse söe kaevandamise efektiivsemaid meetodeid — lahtist kaevandamist ja hüdraulilist mee-

todit. Erilist tähelepanu tuleb pöörata söe kvaliteedi parandamisele, söe rikastamise arendamisele.

Söetööstuses on väga tähtsaks ülesandeks parandada kaevurite töötingimusi, tõsta märksa tehnilisi ja majanduslikke töönäitajaid ning esijoones tõsta tööviljakust ja alandada söe omahinda.

Meie maa tootlike jõudude edasiseks kiireks arendamiseks ning rahvamajanduse planeeritud kasvuks vajalike mineraalsete tooraineressursside loomiseks tuleb suurendada **geoloogiliste uurimistööde** mahtu umbes 67 protsenti.

Nähakse ette intensiivistada esmajärjekorras geoloogilisi uurimistöid nafta ja gaasi leiukohtade avastamiseks, samuti otsida ja uurida mustade metallide ja värviliste metallide rikaste ning kergelt rikastatavate maakide leiukohti, mis asuksid soodsates majanduslikes tingimustes nende ekspluateerimise seisukohalt ja võimaldaksid kõige ratsionaalsemalt paigutada uusi ettevõtteid.

Erilist tähelepanu pööratakse geoloogiliste uurimistööde majandusliku efektiivsuse suurendamisele kõige täiuslikumate geoloogilise uurimistöö meetodite, uute puurimisvahendite ja geofüüsiliste aparaatide kasutuselevõtmise abil.

5. **Elektrifitseerimine.** Eelseisev seitseaastak on otsustavaks etapiks Lenini idee — meie maa täieliku elektrifitseerimise — elluviimisel.

1965. aastal suureneb elektrienergia tootmine meie maal 500—520 miljardi kilovatt-tunnini, s. o. 2,1—2,2-kordseks; elektrijaamade installeeritud võimsus kasvab rohkem kui kahekordseks.

Rööbiti tööstuse elektrifitseerimise jätkamisega elektrifitseeritakse seitseaastaku jooksul umbes 20 000 kilomeetrit raudteid, samuti kõik sovhoosid, remondi- ja tehnikajaamad, kolhoosid ja töölisasulad.

NSV Liidu elektrienergeetika arendamise põhisuunaks aastail 1959—1965 on peamiselt soojuselektrijaamade ehitamine odava söe, loodusliku gaasi ja masuudi baasil, elektrivõrkude hoogne arendamine ja järkjärguline tööde teostamine NSV Liidu ühtse energeetikasüsteemi rajamiseks, mis tagab meie maa energeetika kiirema arengutempo väiksemate kapitaalkulude juures ja kõrgemal tehnilisel alusel.

Turbiin-soojuselektrijaamade installeeritud võimsus suureneb seitseaastaku lõpuks 2,4-kordseks. Uutest võimsustest, mida turbiinelektrijaamade osas lastakse käiku 58—60 miljoni kilovati ulatuses, rakendatakse 47—50 miljonit kilovatti käiku soojuselektrijaamades põhiliselt selle arvel, et ehitatakse suured kondensatsioonjaamad võimsusega igaüks miljon kilovatti ja rohkem, seades nendes üles blokkskeemi järgi (katel—turbiin) agregaate võimsusega 100 000, 150 000, 200 000 ja 300 000 kilovatti, mis võimaldavad ehitamist tunduvalt kiirendada ja odavamaks muuta.

TRÜ Raamatukogu

Soojuselektrijaamade võimsuse suurendamine koos loodusliku gaasi ja masuudi ulatusliku kasutamisega paljudes jaamades võimaldab alandada kõigis ajavahemikul 1959—1965 ehitatavates kondensatsioonelektrijaamades ühe kilovati installeeritud võimsuse eelarvelist maksumust keskmiselt 23 protsenti 1958. aastaga võrreldes.

Soojuselektrijaamade ehitamise eelistamine võimaldab seitseaastaku jooksul hüdroelektrijaamade ehitamiseks suunatavate kapitaalmahutuste vähendamise arvel suurendada võimsuste üldist käikulaskmist elektrijaamades umbes 10 miljoni kilovati võrra. Kui jätta alles eelmistel aastatel väljakujunenud vahekord soojus- ja hüdroelektrijaamadesse suunatavate kapitaalmahutuste vahel, oleks tulnud kas piirata ettenähtud võimsuste käikulaskmist või siis suurendada kapitaalmahutusi energeetika arendamiseks üle 20 miljardi rubla võrra.

Rööbiti võimsate soojuselektrijaamade käikulaskmisega viiakse lõpule Stalingradi, Bratski, Krementšugi, Votkinski, Buhtarma ja rea teiste hüdroelektrijaamade ehitamine. Hakatakse ehitama ka mitut uut hüdroelektrijaama, peamiselt piirkondades, kus ei ole küllaldasel hulgal ja odavaid kütuseressursse.

Seitseaastaku kestel rajatakse ühtsed energeetikasüsteemid NSV Liidu Euroopa-osas ja Kesk-Siberis, samuti ühendatud energeetikasüsteemid loode- ja läänepiirkondades, Taga-Kaukaasias, Kasahstanis ja Kesk-Aasias. Ette on nähtud 35—500-kilovoldise pingega elektrivõrkude pikkuse suurendamine rohkem kui 3-kordselt, mis võimaldab ulatuslikumalt lülitada tsentraliseeritud elektrivarustuse võrku meie maa linnu ning tööstus- ja põllumajanduspiirkondi ja vähendada väikeste, kallite ja ebaökonoomsete elektrijaamade ehitamist. Seatakse ülesanne ehitada kolhooside- ja rajoonidevahelisi elektrijaamu, kolhooside ressursse kaasa tõmmates. Kavas on jätkata tööstusettevõtete ja linnade termofitseerimist.

Seitseaastaku kestel teostatakse suuri abinõusid aatomienergia rahuotstarbelises kasutamises. Lastakse käiku rida aatomi-elektrijaamu mitmesugust tüüpi reaktoritega.

6. **Masinaehitus.** Masinaehituse kiire arengutempo tagab ettevõtete varustamise uute seadmetega ja tootmistehnoloogia põhjaliku parandamise, mis on tööviljakuse tõstmise otsustav tegur, kergendab töötingimusi ja annab võimaluse tööpäeva ka edaspidi lühendada.

Erilist tähelepanu pööratakse elektrotehnikatööstuse kui meie maa elektrifitseerimise kõige tähtsama tehnilise baasi arendamisele. Ette on nähtud teaduse ja praktika saavutuste alusel järsult tõsta elektrimasinate, -seadeldiste ja -aparaatide ning kaablitoodete ja isolatsioonmaterjalide tehnilist taset ja kvaliteeti ning rahuldada vajadus nende järele kõigis rahvamajandusharudes ja töötajate igapäevases elus.

Üleminek kompleksele mehhaniseerimisele ja tootmise automaatsele juhtimisele koos elektrotehnika vahendite kasutamisega on kaasaegse tehnilise progressi kõige iseloomustavamaks jooneks ning peab olema uute masinate konstrueerimise põhisuunaks.

Aastail 1959—1965 tagab masinaehitus:

— uusimate seadmete valmistamise kõigile rahvamajandusharudele ning eelkõige must- ja värvilisele metallurgiale, keemiatööstusele, energeetikale ja ehitustööstusele — ekskavaatorite, valtsimismasinate ja raskepresside valmistamise, samuti masinate ja aparaatide komplekti valmistamise raskete ja töömahukate tööde edasiseks mehhaniseerimiseks ning automatiseerimise ulatuslikuks juurutamiseks tööstuses, transpordi alal ja põllumajanduses;

— masinate loomise ja tootmise teaduse ja tehnika viimaste saavutuste ja avastuste rakendamise baasil, eriti raadioelektroonika, ülijuhtivuse, ultraheli, radioaktiivsete isotoopide, pooljuhtide, tuumaenergia jne. baasil;

— valmistatavate masinate ja seadmete tehnilis-majanduslike omaduste ja näitajate tõstmise: kasutegur, tootlikkus, töökindlus, kusjuures tunduvalt vähendatakse masinate ja seadmete kaalu;

— parandatud ja spetsiaalomadustega materjalide ulatusliku kasutamise, nagu näiteks korrosiooni- ja kuumakindlad metallid, kergesulamid, plastmassid, pooljuht-, rauamagnetilised ja muud materjalid;

— ettevõtete spetsialiseerimise ja koopereerimise edasise arenemise;

— abinõude rakendamise materjalide kokkuhoiuks seadmete tootmisel;

— tootmistehnoloogia põhjaliku parandamise ja masinaehitusettevõtete ümbervarustamise seadmete ulatusliku asendamise ja ajakohastamise arvel, samuti mehhaniseerimise ja automatiseerimise tunduva laiendamise mitte üksnes põhi-, vaid ka abitöödel, esmajärjekorras valu- ja sepistamis-pressimistöödel, vähemalt 1300 automaatliini käikulaskmise, spetsiaalsete ja hulkpositsiooniliste tööpinkide, automaatse programmjuhtimisega tööpinkide, stantsimis- ja vormimispresside, täppis-survevalumasinate, kokillvalumasinate, koorikvalumasinate ja väljasulatatavate mudelitega valumasinate tootmise arendamise.

Masinaehitus- ja metallitööstuse toodang suureneb seitseaastaku jooksul peaaegu 2-kordseks. Kiires tempos arenevad sellised tööstusharud nagu raskemasinatööstus, aparaadiehitus, raadioelektroonika, elektrotehnika- ja tööpingitööstus.

Tähtsamate masinate ja aparaatide tootmine on kavandatud järgmises ulatuses:

	1965. a.	Kasv 1958. a. võrreldes
Metallilõikepingid — tuh. tk.	190—200	1,4—1,5-kordseks
sealhulgas spetsiaalsed, spetsialiseeritud ja agregaatpingid — tuh. tk.	38	2-kordseks umbes
Sepistamis-pressimismasinad — tuh. tk.	36,2	1,5-kordseks
Automaat- ja poolautomaatliinid — kompl.	280—300	2,1—2,3-kordseks
Aparaadid — miljardit rbl.	18,5—19,2	2,5—2,6-kordseks
sealhulgas arvutus- ja matemaatilised masinad — miljardit rbl.	2,0—2,1	4,5—4,7-kordseks
Turbiinid — mil. kW	18,7—20,4	2,8—3,1-kordseks
Generaatorid turbiinidele — milj. kW	17,5—18,4	3,4—3,5-kordseks
Vahelduvvoolu elektrimootorid — milj. kW	32—34	2,2—2,3-kordseks
Valtsimisseadmed — tuh. t.	200—220	2,3—2,6-kordseks
Keemiaseadmed — miljardit rbl.	3,5—3,7	3,2—3,4-kordseks
Tehnoloogilised seadmed tekstiilitööstusele — miljardit rbl.	2,5	2,2-kordseks
Tehnoloogilised seadmed toiduainetetööstusele, jahutööstusele ja elevaatorimajandusele — miljardit rbl.	3,8—4,1	2,1—2,3-kordseks
Autod — tuh. tk.	750—856	1,5—1,7-kordseks
Magistraalelektrivedurid ja -mootorvedurid — tk.	2 550—2 700	2,4—2,6-kordseks
—milj. hobujõud	8,4—9,0	2,9—3,1-kordseks
Tehnoloogilised seadmed tsementitööstusele — tuh. t.	180—220	2,5—3,1-kordseks
Tehnoloogilised seadmed valutööstusele — milj. rbl.	360—410	2,3—2,6-kordseks

Masinaehituse arendamine nõuab tootmise ulatuslikku spetsialiseerimist ja koopereerimist, aegunud seadmete asendamist ja ajakohastamist ning tehnoloogiliste protsesside põhjalikku parandamist, esmajärjekorras ulatusliku automatiseerimise baasil. Need abinõud võimaldavad uusi tehaseid ehitamata tagada turbiinide, generaatorite, aurukatelde, traktorite, mootorvedurite, elektrivedurite ja muude masinate tootmise tunduva juurdekasvu.

On ette nähtud, et seitseaastaku kestel väheneb musta valtsmetalli kulu osatähtsus masinaehituses vähemalt 25 protsendi võrra. Ulatuslikumalt tuleb kasutada alumiiniumi ja plastmasse kaablitööstuses, mille tulemusena säästetakse seitsme aasta jooksul riigile kuni 10 miljardit rubla ning hoitakse kokku üle 400 000 tonni seatina ja rohkem kui 400 000 tonni vaske.

7. **Metsa-, paberi- ja puidutööstus.** Nähakse ette metsa-, paberi- ja puidutööstuse toodangu tunduvat kasvu. Oluliselt suureneb paberi ja kartongi, puidulaast- ja puitkiuplaatide, standardmajade, mööbli, vineeri ja puitdetailide tootmine. Ette on nähtud puidu parem kasutamine ja ümarmetsamaterjalide töötlemine metsatööde piirkondades, et tunduvalt vähendada töötlemata puidu vedu.

Metsamaterjalide väljaveo üldmaht, väikeülestöötajaid arvestamata, suureneb 319 miljonilt tihumeetrilt 1958. aastal 372—378 miljonile tihumeetrile 1965. aastal. Tarbepuidu väljavedu suureneb 275—280 miljoni tihumeetrini.

Saematerjalide tootmise mahtu kavatsetakse planeeritavas tööstuses suurendada 68,6 miljonilt tihumeetrilt 1958. aastal 92—95 miljoni tihumeetrini 1965. aastal. Sealjuures suureneb metsarohketes põhjapiirkondades ja Siberis metsamaterjalide saagimise maht 1,8-kordseks.

Lähematel aastatel kavatsetakse suurendada kokkupandavate standardmajade tootmist ja detailikomplektide valmistamist majadele, millede seinad tehakse kohalikest ehitusmaterjalidest. Mööblit toodetakse 1965. aastal 18 miljardi rubla väärtuses — 2,4 korda rohkem kui 1958. aastal, kusjuures on ette nähtud mööbli kvaliteedi tõstmine.

Tunduvalt arenevad edasi tselluloosi-, paberi-, metsakeemia- ja hüdrolüüsitööstus. Tselluloosi kavatsetakse 1965. aastal toota ligikaudu 4,8 miljonit tonni — 2,3 korda enam kui 1958. aastal. Kunstkiutööstuse vajaduste rahuldamiseks suurendatakse viskoostselluloosi tootmist 580 000 tonnini 1965. aastal, seega 4,5-kordselt.

Paberit tuleb 1965. aastal toota 3,5 miljonit tonni ehk 1,6 korda ning kartongi ligikaudu 2,8 miljonit tonni ehk 4 korda enam kui 1958. aastal. Eriti suurendatakse taarakartongi tootmist — 70 000 tonnilt 1958. aastal 1 500 000 tonnini 1965. aastal. Ajalehepaberi tootmine kasvab 1,8-kordseks. Suureneb paberi tootmine toiduainete tööstusele.

B. Rahvatarbekaupade tootmine

Rasketööstuse kõrge arengutaseme ja partei poolt põllumajanduse järsu tõusu saavutamiseks kavandatud abinõude eduka elluviimise alusel arenevad meie maal pidevalt kerge- ja toiduainete tööstus ning suureneb rahvatarbekaupade tootmine.

Praegusel ajal on meil loodud tingimused selleks, et lähematel aastatel veelgi suurendada tööstus- ja toidukaupade ning majapidamistarvete tootmist, liikudes sellega tunduvalt edasi nõukogude inimeste järjest kasvavate aineliste ja kultuuriliste nõuete täieliku rahuldamise suunas ning seades eesmärgiks seitseaastaku kestel piisavalt rahuldada elanikkonna vajadused riide, rõivaste, jalatsite ja muude kaupade järele.

8. **Kergetööstus.** Kergetööstuse kogutoodang kasvab seitseaastaku vältel umbes 1,5-kordseks.

Kergetööstuse põhitooteid kavatsetakse valmistada järgmises ulatuses:

	1958. a.	1965. a.	1965. a. protsentides 1958. a. võrreldes
Puuvillane riie — milj. m	5800	7700—8000	133—138
Villane riie — milj. m	303	500	165
Linane riie — milj. m	481	635	132
Siidriie — milj. m	845	1485	176
Sukad ja sokid — milj. paari	887	1250	141
Trikoopesu — milj. tk.	398	780	196
Pealistrikooesemed — milj. tk.	97	160	165
Nahkjalatsid — milj. paari	356	515	145

Samuti nähakse ette parandada veelgi riide, rõivaste ja jalatsite sortimenti ning kvaliteeti. Tuleb kategooriliselt keelata sukkade ja sokkide ning muude trikooesemete valmistamine madala kvaliteediga lõngast. Tunduvalt laiendatakse elanikkonna hulgas kõige rohkem nõutava riide tootmist: karvriide tootmine — umbes 3,5-kordseks, melanžriide tootmine — 1,8-kordseks ja sitsriide tootmine — 1,6-kordseks. Suuremal hulgal hakatakse valmistama kvaliteetset kammvillriiet staapelkiust.

Rahvatarbekaupade tootmise suurenemine tagatakse nii naturaalse tooraine kasvava laekumise arvel kui ka kunst- ja sünteetiliste materjalide töötlemise arvel.

Riide, rõivaste ja jalatsite tootmise kavandatud kasvutempo võimaldab lähendada NSV Liitu seitseaastaku lõpuks nii toodangu üldmahult kui ka toodangu valmistamiselt iga elaniku kohta Ameerika Ühendriikide tasemele.

Aastail 1959—1965 nähakse ette ehitada umbes 156 uut suurt kergetööstuse ettevõtet ja valmis ehitada enne 1959. aastat alustatud 114 ettevõtet; lastakse käiku ketrusvärtnaid 3,7 korda rohkem, kudumistelgi 3 korda rohkem, võimsusi jalatsite tootmiseks — üle kahe korra rohkem, kui lasti käiku aastail 1952—1958.

Rööbiti uute ettevõtete ehitamisega rekonstrueeritakse suur hulk praegu töötavaid ettevõtteid, kus vana, väikese tootlikkusega sisseseade asendatakse uue, ajakohase, kõrge tootlikkusega sisseseadega.

9. **Toiduainete tööstus.** Toiduainete tööstuse kogutoodang peab seitsme aasta jooksul kasvama umbes 1,7-kordseks. Nähakse ette tähtsamat liiki toiduainete tööstuse saaduste tootmine järgmises ulatuses:

	1958. a.	1965. a.	1965. a. protsentides 1958. a. võrreldes
Liha, sealhulgas I kategooria subproduktid, riiklikest tooraine ressurssidest — tuh. t. .	2 863	6 130	214
Või riiklikest tooraine ressurssidest — tuh. t.	638	1 006	158
Täispiimasaadused piimale ümberarvestatult — tuh. t.	6 000	13 500	223
Peensuhkur (suhkrupeedist) — tuh. t. . . .	5 256	9 250—10 000	176—190
Taimeõli riiklikest tooraine ressurssidest — tuh. t.	1 225	1 975	161
Kalasaak — tuh. t.	2 900	4 600	160
Etüülpiiritus — milj. Dl	163,3	202,8	124
sealhulgas toidutoorainest — milj. Dl . .	115,6	100	87

Rea tähtsate toidukaupade tootmises iga elaniku kohta jõuab NSV Liit järele kõige arenenumatele kapitalistlikele maadele ja läheb neist ette.

Koos tootmise mahu kasvuga nähakse ette vajalikke abinõusid toiduainete maitseomaduste ja toiteväärtuse edasiseks tõstmiseks, kaupade pakkimise tunduvaks parandamiseks, poolfabrikaatide, kulinaartoodete, laste- ja dieettoidusaaduste tootmise laiendamiseks, kaalutud ja pakitud kaupade väljalaske suurendamiseks.

Seitsme aasta jooksul lastakse käiku ligi 250 uut lihatöötlemisettevõtet, üle 1000 piimatöötlemisettevõtte, enam kui 200 konservivabrikut ja muud ettevõtted. Suhkruvabrikute võimsus suureneb 3,2 miljoni tsentneri töödeldud suhkrupeedi võrra ööpäevas ehk enam kui kahekordseks. Kalasaagi suurenemine kavatsetakse saavutada uute püügipiirkondade kasutuselevõtmisega avameredel ja ookeanidel, tiikide, järvede ja jõgede ning meie maal loodud veehoidlate laialdase ärakasutamisega.

Tegutsevates ettevõtetes nähakse ette suurendada toidusaaduste väljalaskmist tootmisvõimsuste täielikuma kasutamise, ettevõtete aastaringse ühtlase koormusega töötamise, uute tehnoloogiliste protsesside juurutamise, tootmise mehhaniseerimise ja automatiseerimise, tooraine kompleksse kasutamise, valmistoodangu tõstmise, tootmiskadude ja -jäätmete vähendamise arvel. Toiduainete säilitamiseks määratud külmutushoonete maht tööstuses ja kaubanduses suureneb rohkem kui kahekordseks.

Silmas pidades, et kogu põllumajanduslikku toorainet ei töödelda riiklikes toiduainete tööstuse ettevõtetes, on tarvis, et kolhoosid, sovhoosid ja tarbijate kooperatsioon ehitaksid omal jõul ettevõtteid leiva küpsetamiseks, vorstisaaduste ja lihast poolfabrikaatide, või, juustu, kohupiima, köögi- ja puuviljakonservide, tärk-

lise ning teiste toiduainete valmistamiseks. Seoses kolhooside sissetulekute kasvuga ja asjaoluga, et nende kaubatoodang suureneb, tuleb rööbiti põllumajandussaaduste töötlemise ettevõtete ehitamisega üksikutes kolhoosides hakata laialdasemalt ühendama mitme kolhoosi vahendeid, et ehitada kolhoosidevahelisi konservivabrikuid, leivatööstusi, vorstivalmistamise ning teisi liha, piima, köögivilja ja puuvilja töötlemise ettevõtteid. See annab võimaluse ehitada suuremaid ettevõtteid, kus saab kasutada ajakohast tehnikat ja tootmistehnoloogiat.

10. **Majapidamistarvete tootmine.** Igapäevases elus vajalike esemete, samuti naiste kodust tööd kergendavate masinate ja riistade väljalaskmist suurendatakse kahekordselt ja see viiakse 1965. aastal 88 miljardi rublani. Tunduvalt suurendatakse mööbli, õmblusmasinate, külmutuskappide, pesupesemismasinate, nõudepesemismasinate, raadioaparaatide, radioolade ja televiisorite, kellade, jalgrataste, mootorrataste ja motorollerite, fotoaparaatide ja elektritarberiistade tootmist.

Sünteetiliste materjalide tööstuse arendamise baasil organiseeritakse majapidamistarvete massiline tootmine.

Rahvatarbekaupade tootmise edasisel suurendamisel ja töötajate elutarbelise teenindamise parandamisel etendavad suurt osa kohaliku ja kooperatiivtööstuse ettevõtted. Need ettevõtted peavad ulatuslikumalt kasutama kohalikke tooraineallikaid, täiustama tootmise tehnikat ja tehnoloogiat ning selle arvel tunduvalt parandama väljalastavate kaupade sortimenti ja kvaliteeti.

C. Tootmise kompleksne mehhaniseerimine ja automatiseerimine. Spetsialiseerimine ja koopereerimine tööstuses

11. Tootmisprotsesside kompleksne mehhaniseerimine ja automatiseerimine on peamisteks, otsustavateks vahenditeks, mis tagavad rahvamajanduses edasise tehnilise progressi ning sel alusel tööviljakuse uue tõusu, toodangu omahinna alanemise ja toodete kvaliteedi paranemise.

Tootmisprotsesside automatiseerimise töid tehakse kõigis tööstusharudes, transpordi- ja sideettevõtetes. Meie tööstus on teinud mõningaid edusamme automatiseerimise alal, seda esijoones energeetikas, mustmetallurgias ja masinaehitustööstuses. Üksikuid automaatse reguleerimise ja kaugjuhtimise süsteeme on juurutatud keemiatööstuses, naftatöötlemistööstuses, söetööstuses, kerge- ja toiduainete tööstuses ja reas teistes tööstusharudes.

Mehhaniseerimise ja automatiseerimise alal on tarvis läbi viia suur töö masinaehitustööstuses, kus käsitsitööks kulub praegu kuni pool kogu tööajast. Paljudes tööstusharudes ja põllumajanduses vajavad mehhaniseerimist transpordi- ja laadimisoperatsioonid.

Lähemail aastail on peamiseks ülesandeks lõpule viia tootmisprotsesside kompleksne mehhaniseerimine.

Tuleb üle minna üksikagregaatide ja -seadmete automatiseerimiselt kompleksele automatiseerimisele, täielikult automatiseeritud tsehhide, tehnoloogiliste protsesside ja ettevõtete loomisele.

Avaraid perspektiive tootmisprotsesside automatiseerimiseks avavad arvutustehnika saavutused. Ajakohaste arvutusmasinate kasutamine tootmisprotsesside juhtimiseks võimaldab tehnoloogilist protsessi automaatselt valida ja reguleerida, et see kulgeks kõige kasulikuma režiimi tingimustes.

Rööbiti automatiseerimistööde üldise programmi teostamisega kõigis tööstusharudes nähakse ette asutada üle 50 eeskujuliku katseettevõtte, kus rakendatakse uusimaid komplekssе automatiseerimise skeeme.

12. Nähakse ette ulatuslikke abinõusid tööstuse spetsialiseerimise ja koopereerimise alal:

— arendada komplekssselt edasi majanduspiirkondi looduslike ressursside kõige efektiivsema kasutamise alusel, arvestades ettevõtete spetsialiseerimise ning parema koopereerimise vajadust ja ebaratsionaalsete vedude likvideerimise vajadust;

— parandada tunduvalt tegutsevate ettevõtete tootmisvõimsuste kasutamist;

— teostada spetsialiseeerimist mitte ainult tööstuses, vaid ka teistes rahvamajandusharudes: transpordi, ehitustegevuse, remonttööde ja muude tööde alal.

On tarvis pöörata suurt tähelepanu valu- ja stantsimise tehnoloogia parandamisele ning igati täiustada ja arendada masinaehitustööstuses täppisvalu meetodeid.

Nähakse ette edasi arendada masinaehitustööstuse toorikubaasi nii tegutsevate ettevõtete parema spetsialiseerimise ja rekonstrueerimise arvel kui ka 75—80 uue suure spetsialiseeritud tehase ja tsehhi ehitamise arvel, mis hakkavad tootma valumeid, sepiseid ja stantstooteid, kusjuures spetsialiseeritud võimsused viiakse 1965. aastal malmivalu alal 14,7 miljoni tonnini, terasevalu alal 4 miljoni tonnini, sepiste alal 1,6 miljoni tonnini ja stantstoodete alal 3,8 miljoni tonnini. Valuseadmete tootmisele spetsialiseerunud tehaste võimsus suureneb rohkem kui 4-kordseks. Nähakse ette organiseerida täppisvalu seadmete tootmine.

On ette nähtud tunduvalt laiendada spetsialiseeritud võimsusi massiliselt kasutatava toodangu — normaalreduktorite, metallitöötlemise riistade, metalltoodete, elektroodide, fittingute, tööstusliku armatuuri ja muude toodete — valmistamiseks, samuti ka kontsentreerida nende tootmine vähemasse arvusse ettevõtetesse.

Autotööstuses, traktoritööstuses, põllutöömasinatööstuses, raske-, ehitus- ja teedemasinatööstuses tuleb ühetüübilise toodangu valmistamine otstarbekohaselt kontsentreerida minimaalselt vähes-

tesse tehastesse ning organiseerida unifitseeritud ja normaliseeritud agregaatide, sõlmede ja detailide tsentraliseeritud suureseerialist masstootmist. On ette nähtud tähtsad abinõud Patoni meetodi laialdaseks juurutamiseks keevitustöödel, organiseerides mitmesuguste fassongprofiiliga detailide ja toodete valmistamist mainitud meetodil. See võimaldab tunduvalt piirata vähetootlikke ja töömahukaid töid valu-, sepa- ja metallitööstuses.

13. Tootmisprotsesside komplekssе mehhaniseerimise ja automatiseerimise abinõude rakendamise ning tööstuse spetsialiseerimise ja koopereerimise arendamise alusel tõuseb tööstuses eelseisval seitseaastakul tunduvalt **tööviljakus,** mis on tootmise kasvu ja töötajate heaolu tõusu otsustav tegur.

Tööviljakuse tõus tööstuses aastail 1959—1965 on arvestatuna ühe töötaja kohta kavandatud 45—50 protsendi ulatuses; kui aga arvestada tööpäeva pikkuse lühenemist, siis suureneb tunnitootlikkus veelgi rohkem.

Suur tähtsus tööviljakuse edasisele tõusule on tehnilisel normeerimisel. Reas ettevõtetes rakendatakse ikka veel aegunud ja madaldatud töönorme. On tarvis energiliselt juurutada tehniliselt põhjendatud töönorme. Tõsist tähelepanu tuleb pöörata abitööde mehhaniseerimisele ning puuduste kõrvaldamisele töö organiseerimises ja palga alal.

14. Vastavalt kogutoodangu kavandatud mahule ja tööviljakuse ettenähtud tõusule alaneb tööstustoodangu omahind aastail 1959—1965 võrreldavates hindades umbes 11,5 protsenti.

*

Aastaiks 1959—1965 kavandatud sotsialistliku tööstuse arendamise grandioosse programmi elluviimises kuulub tähtis osa rahvamajanduse nõukogudele. Rahvamajanduse nõukogud on kohustatud tagama tööstuse juhtimise edasise täiustamise, kapitaalmahutuste ja materiaalsete ressursside kõige ratsionaalsema kasutamise, et lühikese ajaga saavutada uute ja rekonstrueeritavate ettevõtete maksimaalne efektiivsus. On tarvis ulatuslikumalt arendada ja toetada tööliste, inseneride ja tehnikute loovat initsiatiivi ning aktiivsust uute tootmisreservide otsimises, taotleda nende kõige täielikumat ärakasutamist kõigi rahvamajandusharude edendamiseks, sihikindlalt juurutada uut tehnikat, tootmise kompleksset mehhaniseerimist ja automatiseerimist, ajakohastada seadmeid, teostada spetsialiseerimist ja koopereerimist tööstuses ning sel alusel pidevalt tõsta tööviljakust.

Sotsialistliku tööstuse edasiarendamise huvides aastateks 1959—1965 kavandatud grandioossete ülesannete eduka täitmise tagatiseks on kangelasliku töölisklassi, meie tubli teaduslik-tehnilise intelligentsi, kogu nõukogude rahva ennastsalgav töö ja loov initsiatiiv.

Viimastel aastatel rakendatud suurte majanduslike ja poliitiliste abinõude tulemusena on saavutatud suurt edu sotsialistliku põllumajanduse arendamises. Meie sotsialistlik tööstus on põllumajanduse varustanud ajakohaste masinate ja mehhanismidega, on suurendanud mineraalväetiste ning põllumajanduslike kahjurite ja umbrohu keemiliste tõrjevahendite tootmist. Kolhoosidel ja sovhoosidel on nüüd suurearvuline ja kõrge kvalifikatsiooniga kaader. Viimase aja jooksul on üles haritud tohutud uudis- ja jäätmaade massiivid ning tunduvalt laiendatud külvipinda meie maal.

Eelseisval seitseaastakul seisab ülesanne selles, et saavutada selline põllumajandusliku tootmise kasv, mis võimaldaks rahuldada elanikkonna vajadusi tähtsamate toiduainete järele, järsult suurendada põllumajandusliku tooraine ressursse, et külluses varustada elanikkonda suures valikus ja kvaliteetsete toiduainetega ning rahuldada kõik muud riigi vajadused põllumajandussaaduste järele.

Kavandatava põllumajanduse edasiarendamise programmiga kaasneb sotsialistlike tootmissuhete täiustamine, sotsialistliku omanduse kahe vormi — kolhoosliku ja üldrahvaliku — lähendamine. See ilmneb kolhoosikorra edasiarendamises, tootmisfondide kasvus, kolhooside jagamatute fondide suurenemises ja nende õiges kasutamises, kolhoosidevaheliste tootmissidemete laiendamises tööstus-, ehitus- ja muude majanduslike ettevõtete ühise organiseerimise, elektrijaamade, teede, niisutus- ja kuivendussüsteemide, põllumajandussaaduste töötlemise ettevõtete ja hoidlate, koolide, eriti internaatkoolide, vanadekodude, haiglate ja klubide ühise ehitamise teel.

Koos kolhoositootmise arenguga ja tingimustes, kus kolhoosid on kujunenud eesrindliku tehnikaga varustatud suurmajanditeks ning neil on kvalifitseeritud kaader, leiavad kolhoosnikute materiaalsed ja elutarbelised vajadused järjest suuremal määral rahuldamist ühismajapidamise arvel, mistõttu kolhoosnikute isiklik abimajapidamine kaotab järk-järgult oma tähtsuse.

Sovhoosid, millede tähtsus sotsialistlikus põllumajanduses on viimasel ajal tunduvalt kasvanud, hakkavad arenema kui sotsialistlikud musterettevõtted, mis näitavad kolhoosidele eeskuju maakõlvikute ja masinate paremas kasutamises, et saada maksimaalsel hulgal põllumajandussaadusi kõige väiksema vahendite kuluga ja töökuluga. Sovhooside arengusuunaks on tööliste aktiivsem kaasatõmbamine tootmise otsesele juhtimisele.

Uus etapp kolhoosikorra arendamises ja sovhooside osatähtsuse suurendamine põllumajandusliku tootmise edendamises võimaldab kiiremini luua põllumajandussaaduste külluse, mis on kommunismile ülemineku tähtsamaid eeltingimusi.

1. Aastaiks 1959—1965 nähakse ette:

— teraviljamajanduse edasine tõus, et seitseaastaku lõpuks oleks vilja kogusaak 10—11 miljardit puuda aastas;

— suurendada põhiliste tehniliste kultuuride tootmist 1965. aastaks järgmise ulatuseni: toorpuuvilla tootmine 5,7—6,1 miljoni tonnini ehk 30—40 protsendi võrra rohkem kui 1958. aastal, suhkrupeedi tootmine 76—84 miljoni tonnini ehk 40—55 protsenti rohkem, õlikultuuride seemne tootmine umbes 5,5 miljoni tonnini ehk 10 protsenti rohkem, linakiu tootmine 580 000 tonnini ehk 31 protsenti rohkem kui 1958. aastal;

— suurendada kartuli kogusaaki 1965. aastaks 147 miljoni tonnini 86 miljoni tonni asemel 1958. aastal;

— arendada köögivilja tootmist ulatuses, mis täielikult rahuldab elanikkonna vajadused;

— suurendada seitsme aasta jooksul puuvilja ja marjade tootmist vähemalt 2-kordseks ning viinamarjade tootmist vähemalt 4-kordseks;

— suurendada põhiliste loomakasvatussaaduste tootmist 1965. aastaks 1958. aastaga võrreldes järgmiselt: liha (tapakaalus) — vähemalt 16 miljoni tonnini ehk 2-kordselt; piim — 100—105 miljoni tonnini ehk 1,7—1,8-kordselt; vill — umbes 548 000 tonnini ehk 1,7-kordselt, munad — 37 miljardi tükini ehk 1,6-kordselt.

Põllumajanduse kogutoodang suureneb 1965. aastal 1958. aastaga võrreldes 1,7-kordseks.

Eelseisval seitseaastakul tuleb järsult parandada maa kui põllumajanduses peamise tootmisvahendi kasutamist. Tuleb tagada tähtsamate põllumajandussaaduste tootmise märgatav suurendamine põllumajanduslike kõlvikute iga 100 hektari kohta, et ületada nende saaduste tootmist põllumajanduslike kõlvikute iga 100 hektari kohta Ameerika Ühendriikides.

2. **Maaviljelus.** Eelseisval seitseaastakul tagada põllusaaduste tootmise edasine kiire kasv. Nüüd, kus nõukogude rahvas on partei juhtimisel teinud suure töö uudis- ja jäätmaade ülesharimisel, põllumajanduse varustamisel uusima tehnikaga ja kvalifitseeritud kaadriga, kus tunduvalt on paranenud seemnemajandus ja suureneb keemiliste väetiste tootmine, on täies suuruses üles kerkinud üks tähtsam rahvamajanduslik ülesanne — tõsta kõigi põllumajanduslike kultuuride saagikust.

Maaviljeluse arendamise peasuunaks jääb ka eelseisval perioodil teravilja tootmise igakülgne suurendamine, sest teravili on kogu põllumajandusliku tootmise alus. Kaubavilja peamisteks tootjateks jäävad ka edaspidi Siberi, Uraali, Volgamaa ja Kasahhi NSV, samuti Ukraina NSV, Põhja-Kaukaasia ja Vene NFSV kesk-mustmullavööndi kolhoosid ja sovhoosid, kus rööbiti teraviljamajanduse arendamisega tuleb tunduvalt laiendamisele tehniliste kultuuride tootmine ja suure produktiivsusega loomakasvatus. Vene NFSV mitte-mustmullapiirkondades, samuti Valgevenemaal,

Leedus, Lätis ja Eestis tuleb teravilja saagikuse ja kogusaagi tõstmise teel rahuldada kolhooside ja sovhooside oma vajadused toidu- ja söödateravilja järele.

Rööbiti teravilja tootmise suurendamisega on tarvis saavutada selle kvaliteedi tõstmine, pöörates erilist tähelepanu kõige väärtuslikuma kõvanisu, paremate tatrasortide ja kaunviljasortide kasvatamisele.

Uraali ja Siberi piirkondades, samuti Kasahhi NSV-s laiendada päevalille, õlilina ja teiste õlikultuuride kasvupinda ning tõsta tunduvalt nende saagikust. Pöörata erilist tähelepanu päevalille saagikuse tõstmisele Ukraina ja Moldaavia rajoonides, Põhja-Kaukaasias, Volgamaal ning Vene NFSV kesk-mustmullapiirkondades.

Suurte linnade ja tööstuskeskuste linnalähedastes tsoonides tuleb kartuli ja köögivilja tootmine koondada spetsialiseeritud sovhoosidesse, kasutada selleks esmajärjekorras luhtasid ja niisutatavaid maid ning kuivendatud turbasoid.

Kõigi põllumajanduslike kultuuride suured ja püsivad saagid ning kogusaakide ettenähtud suurendamine tuleb saavutada teaduslikult põhjendatud maaviljelussüsteemi juurutamisega, arvestades meie maa üksikute majanduspiirkondade ja iga majandi olusid, põllumajandusliku tootmise edasise spetsialiseerimise ja parema paigutamise, teaduse saavutuste ja eesrindlike kogemuste laiaulatusliku kasutamise alusel. Õige põllumajandussüsteemi juurutamisele tootmisse tuleb vaadata kui suure riikliku tähtsusega ülesandele.

Eelseisval seitseaastakul tuleb igas kolhoosis ja sovhoosis sisse seada õiged külvikorrad kui majandamissüsteemi tähtis koostisosa, mis määrab tootmise suuna ja tootmisharude ratsionaalse kooskõlastamise, tagada maaharimise õige süsteem ja sordiseemne kasutamine kõigi põllumajanduslike kultuuride külvamisel.

Tuleb jätkata niisutatavate maade laiendamist puuvilla kasvatavates piirkondades, maaparandustöid loode- ja läänepiirkondades, samuti veeta ja vähese veega karjamaade veega varustamist.

1965. aastal tuleb põllumajandusele anda 31 miljonit tonni mineraalväetisi 1958. aasta 10,6 miljoni tonni asemel. Samuti on tarvis tunduvalt suurendada orgaaniliste väetiste kogumist ja nende andmist põldudele, happeliste muldade lupjamise ja soolakumuldade kipsimise ulatust.

Keemiatööstuse kiirendatud arendamise tulemusena tekivad eeloleval seitseaastakul tingimused olukorra parandamiseks põllumajanduslike taimede kahjurite ja haiguste tõrje alal, samuti keemilise umbrohutõrje alal. See on põllumajanduslike kultuuride kogusaagi suurendamise täiendavaks reserviks.

3. **Loomakasvatus.** Loomakasvatuses on eelseisval seitseaastakul peaülesandeks suurendada liha, piima, munade ja villa tootmist. Kui aastail 1952—1958 liha tootmine suurenes aastas kesk-

miselt umbes 500 000 tonni (tapakaalus), siis peab see aastail 1959—1965 moodustama üle 1 100 000 tonni, piima tootmine vastavalt 3,1 miljonit tonni ja 5,9—6,6 miljonit tonni, villatoodang — 18 000 tonni ja 33 000 tonni. Kolhoosides tuleb piimatoodangut lehma kohta suurendada vähemalt 2600 kilogrammini aastas.

Rööbiti sellega on vaja tagada kõigi loomade ja lindude arvu järsk suurenemine. Selle arvu aasta keskmine juurdekasv peab aastail 1959—1965 võrreldes keskmise juurdekasvuga aastail 1952—1958 suurenema järgmiselt: veiste arv 3,2-kordseks, sealhulgas lehmade arv 1,9-kordseks; lammaste arv 1,5-kordseks.

Esimestel aastatel suurendatakse liha tootmist peamiselt sea- ja linnukasvatuse arvel, hiljem aga, kui veiste ja lammaste arv on suurenenud, kasvab tunduvalt looma- ja lambaliha tootmine.

Loomade produktiivsuse tõstmiseks tuleb paremini organiseerida tõuaretustööd, suurendada kolhoosides ja sovhoosides tõuloomade arvu ja kasutada hea toodanguvõimega tõuloomi laialdaselt kunstlikuks seemendamiseks.

Loomakasvatuse arendamise alal kavandatud programmi eduka täitmise peamiseks tingimuseks on kindla söödabaasi loomine. On ette nähtud jagu saada söötade tootmise mahajäämisest ning tagada kõigis meie maa piirkondades loomakasvatusele küllaldane hulk mitmekesiseid ja täisväärtuslikke söötasid.

Teraviljatootmise projekteeritud suurendamine võimaldab eraldada 1965. aastal loomadele 85—90 miljonit tonni jõusööta. Samal ajal tuleb suurendada heina tootmine vähemalt kahekordseks, silo tootmine — vähemalt neljakordseks, kartulit eraldatakse loomadele söötmiseks umbes kaks korda rohkem kui 1957. aastal.

Otsustav osa söötade tootmise suurendamisel kuulub maisile. Meie maa mitmesugustes piirkondades ja suurtel pindadel maisikasvatamise kogemused on veenvalt tõestanud, et on võimalik saada vähemalt 500 tsentnerit tõlvikutega haljasmassi hektarilt. Ruutpesitimeetodil külvatud mais annab õige agrotehnika kasutamisel ning kõigi külvi-, hooldus- ja koristustööde mehhaniseerimise korral teiste kultuuridega võrreldes maksimaalse hulga söötühikuid hektarilt, kusjuures töökulu ja vahendite kulutused on kõige väiksemad.

Looduslike heina- ja karjamaade produktiivsus tuleb laiaulatuslike maaparandustööde läbiviimisega tõsta vähemalt poolteisekordseks.

Jõusöötade tootmist tuleb suurendada 1957. aasta 3,9 miljonilt tonnilt 18—20 miljoni tonnini, samuti on vaja tarvitusele võtta abinõud kala- ja lihatööstuse jäätmete täielikumaks ärakasutamiseks.

On tarvis ehitada tunduvalt rohkem kõige ökonoomsemaid loomakasvatushooneid, mehhaniseerida loomakasvatusfarmid, eriti veevarustus, lehmade lüpsmine ja farmisisene transport.

4. **Põllumajandussaaduste kokkuost.** Kokku osta 1965. aastal põhilisi põllumajandussaadusi järgmiselt:

	1965. a. (tuh.t.)	1965. a. protsentides 1958. a. võrreldes
Toorpuuvill	5 700—6 100	130—140
Suhkrupeet	81 000	159
Õlikultuuride seemned	3 920	136
Kartul	11 720	174
Linakiud	530	137
Loomad ja linnud (eluskaalus)	11 050	196
Piim	40 610	184
Vill	540	172
Munad (miljardit tk.)	10	221

Nähakse ette kokku osta teravilja mõnevõrra rohkem, kui oli plaaniline kokkuost 1958. aasta saagist. See tagab riigi vajaduse rahuldamise vilja alal ning võimaldab ühtlasi kolhoosides ja sovhoosides märksa rohkem teravilja kulutada liha, piima ja muude loomakasvatussaaduste tootmiseks.

Põllumajandussaaduste kokkuostu planeerimine ja läbiviimine peab täielikult vastama põllumajandusliku tootmise õige paigutuse huvidele meie maa mitmesugustes piirkondades ja rajoonides, arvestama nende looduslikke ja majanduslikke olusid ning kaasa aitama tootlike jõudude arenemisele põllumajanduses.

Põllumajandussaaduste kokkuostmise plaanide täielik ja õigeaegne täitmine näitab kõige selgemini, kas põllumajandustöötajad saavad õigesti aru üldriiklikest huvidest. On tarvis selles küsimuses ka edaspidi rangelt kinni pidada riiklikust distsipliinist, tarvitusele võtta abinõud kõigi põllumajandussaaduste iga-aastaste kokkuostuplaanide, samuti seitseaastakuks ettenähtud plaanide edukaks täitmiseks ja ületamiseks. Sealjuures tuleb tagada üleliidulisse fondi saaduste andmise ülesande tingimusteta täitmine; see fond on ette nähtud üldriiklike vajaduste õigeaegseks rahuldamiseks ja vabariikidevaheliste kohustuste täitmiseks.

5. **Sovhooside arendamine.** Eelseisval seitseaastakul suureneb ulatuslikult põllumajandussaaduste tootmine sovhoosides. Sovhooside kui juhtivate sotsialistlike ettevõtete osatähtsus põllumajanduses peab veelgi suurenema. Eeloleval seitseaastakul tuleb sovhoosides lõpule viia tootmishoonete ja elamute ehitamine, eriti uudismaade kasutuselevõtmise piirkondades. Nähakse ette tagada 1965. aastal 1957. aastaga võrreldes teravilja omahinna alanemine võrreldavates hindades vähemalt 30 protsendi võrra, liha omahinna alanemine 19 protsendi võrra, piima omahinna alanemine 23 protsendi võrra, villa omahinna alanemine 10 protsendi võrra ja puuvilla omahinna alanemine 20 protsendi võrra. Sovhoositootmise arendamiseks ja sovhooside kõrge rentaabluse tagamiseks tuleb tunduvalt parandada nende materiaalset ja tehnilist varustamist, täielikult rahuldada sovhooside vajadused mineraalväe-

tiste alal. Sovhoosid spetsialiseeritakse teatud liiki saaduste tootmisele.

6. **Põllumajanduse mehhaniseerimine ja elektrifitseerimine.** Põllumajanduse arendamise alal aastaiks 1959—1965 ettenähtud ülesannete täitmise üheks otsustavaks tingimuseks on tootmise mehhaniseerimise ja elektrifitseerimise ulatuse igakülgne suurendamine, kolhooside ja sovhooside edasine varustamine eesrindliku tehnikaga.

Seitseaastaku jooksul on ette nähtud toota põllumajandusele üle 1 miljoni traktori, ligi 400 000 teraviljakombaini ning suur hulk teisi masinaid ja seadmeid.

Tehnilise varustatuse kasv võimaldab lühendada põllumajanduslikeks töödeks kuluvat aega ja laiendada põllumajandusliku tootmise kompleksset mehhaniseerimist vastavalt meie maa mitmesuguste piirkondade oludele.

Aastail 1959—1965 omandab suure ulatuse põllumajanduse elektrifitseerimine. Nähakse ette seitseaastaku lõpuks põhiliselt lõpule viia kõigi meie maa kolhooside elektrifitseerimine, kusjuures sovhooside ning remondi- ja tehnikajaamade elektrifitseerimine viiakse lõpule tunduvalt varem. Kolhooside elektrifitseerimise alal eelseisvaks seitseaastakuks ettenähtud tööde maht on 2,5 korda suurem aastail 1952—1958 tehtud vastavate tööde mahust. Elektrienergia tarbimine põllumajanduses kasvab seitsme aastaga umbes neljakordseks. Põllumajanduse elektrifitseerimise ülesande täitmiseks tuleb ulatuslikult rakendada kolhooside vahendeid kolhoosidevaheliste ja rajoonidevaheliste elektrijaamade ehitamiseks. Nähakse ette ka sovhooside ja kolhooside varustamist elektriga riiklike energeetikasüsteemide ja elektrijaamade elektrivõrkudest. Kolhoosid ja sovhoosid hakkavad ulatuslikumalt kasutama elektrienergiat tootmistöös.

7. **Metsamajandus.** Metsaressursside kasutamisel on ette nähtud arvestada nii meie maa jooksvate vajaduste täielikku rahuldamist kui ka metsade säilitamist ja uuendamist.

Rahvamajanduse ja elanikkonna kasvavaid vajadusi metsamaterjalide alal kavatsetakse rahuldada metsamaterjalide varumise ja töötlemise intensiivistamisega põhjapiirkondade, Uraali ja Siberi metsarikastes rajoonides. Metsavarumisorganisatsioonide tehnilisi vahendeid ja kaadrit tuleb kasutada metsa uuendamise tööde läbiviimiseks.

Teha metsakorraldustöid 262 miljoni hektari suurusel pindalal, külvata ja istutada metsa ning võtta tarvitusele metsa uuendamise abinõud umbes 11 miljonil hektaril. Edasilükkamatuks ülesandeks on parandada metsa liigilist koosseisu, teha töid metsa kaitsmiseks tuleohu ja kahjurite vastu.

Laiendada nende tööde ulatust, mida tehakse meie maa stepi- ja metsastepirajoonide tihedamaks metsastamiseks põllumajanduses mittekasutatavate ja harimiseks vähesobivate maade metsas-

tamise arvel, ehitada metsades teid ja teha metsakuivendustöid.

*

Põllumajanduses, nagu kõigis teisteski rahvamajandusharudes, on kerkinud esiplaanile tööviljakuse tõstmise ja toodanguühiku saamiseks vajaliku töökulu ja vahendite kulu vähendamise küsimused. Seitseaastaku jooksul peab tööviljakus kolhoosides suurenema umbes kahekordseks ning sovhoosides 60—65 protsendi võrra. Iga kolhoos ja sovhoos peab saama võimalikult suurema hulga toodangut temale kinnistatud maalt, ja peale selle peab ka arukalt majandama, kasutama kõige paremini ära kõik võimalused ning rangelt kinni pidama kokkuhoiurežiimist. Just sel alusel tagatakse meil põllumajandussaaduste hindade pidev alanemine ja rahvahulkade heaolu edasine paranemine.

NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959—1965 näevad ette põllumajandusliku tootmise edasise tõusu kiire tempo meie maal. Viimase viie aasta jooksul on põllumajanduses toimunud suured muutused, on loodud kõik tingimused eelseisvaks seitseaastakuks seatavate ülesannete edukaks lahendamiseks. Põllumajandustöötajate sotsialistlik võistlus ning eesrindlike kolhooside ja sovhooside kogemused näitavad, et põllumajanduse arendamise suurte ülesannete eduka täitmise võimalus on reaalne.

TRANSPORDI JA SIDE ARENDAMINE

Eelolev seitseaastak on põhiliste transpordiliikide, eriti raudtee- ja õhutranspordi radikaalse tehnilise rekonstrueerimise periood.

1. **Raudteetranspordi veosekäive** suureneb seitseaastaku kestel 1800—1850 miljardi tonnkilomeetrini, s. o. 39—43 protsenti. 1965. aastal transporditakse 85—87 protsenti kõigist vedudest raudteel elektri- ja mootorveduritega 26 protsendi asemel 1958. aastal. Nende raudteede pikkus, kus võetakse kasutusele elektri- ja mootorvedurid, suureneb ligikaudu 100 000 kilomeetrini.

Elektrifitseeritakse tähtsamad magistraalid: Moskva—Kuibõšev — Irkutsk — Kaug-Ida, Moskva — Gorki — Sverdlovsk, Moskva—Kaasan—Sverdlovsk, Karaganda—Magnitogorsk—Ufaa, Moskva—Harkov—Rostov—Mineralnõje Vodõ ja teised, mille tulemusena elektrifitseeritud raudteede võrk suureneb umbes kolmekordseks.

Loodusressursside kasutuselevõtmiseks uutes piirkondades ja transpordisidemete tugevdamiseks tähtsamate majanduspiirkondade vahel on kavas ehitada ligikaudu 9000 kilomeetrit uusi raudteemagistraale ja ligi 8000 kilomeetrit paralleelteid. Lõpetatakse suure Lõuna-Siberi magistraali ja Kesk-Siberi magistraali rajamine, ehitatakse rida uusi raudteeliine Kasahstani, Uraali ja Volgamaa

piirkondades. Peale selle on ette nähtud rajada 2700 kilomeetrit raudteed metsamassiivide ekspluateerimise piirkondades.

Raudteetranspordis leiavad ulatuslikku rakendamist uusimad automaatika- ja telemehaanikavahendid. Ajavahemikul 1959—1965 kavatsetakse automaatblokeeringuga varustada ja tsentraliseeritud dispetšeriteenistusele üle viia raudteeliine üldpikkusega 18 000—20 000 kilomeetrit. Uute võimsate vedurite efektiivseks ärakasutamiseks pannakse olemasolevas raudteevõrgus maha vähemalt 70 000 kilomeetrit uusi, peamiselt rasket tüüpi rööpmeid.

Raudteede uue tehnikaga varustamise ja põhivahendite parema kasutamise tulemusena tõuseb tööviljakus raudteetranspordis seitseaastaku kestel 34—37 protsenti. Raudteevedude omahind alaneb seitseaastaku vältel umbes 22 protsenti.

2. **Meretranspordi veosekäive** kasvab seitseaastaku jooksul ligikaudu 2-kordseks, kusjuures kodumaa laevastik hakkab märksa rohkem vedama eksport- ja importkaupu.

Mere-kaubalaevastiku rekonstrueerimine toimub selle varustamise teel uute kiirete laevadega. Merelaevastiku üldtonnaaž suureneb seitseaastaku kestel umbes 2-kordseks. Meresadamate läbilaskevõime tõuseb 60—70 protsendi võrra; seitseaastaku lõpuks mehhaniseeritakse kompleksselt 75 protsenti laadimis- ja lossimistöödest sadamates.

3. Suureneb **jõetranspordi** osatähtsus rahvamajanduse teenindamises, eriti Siberi piirkondades. Jõetranspordi veosekäive suureneb seitseaastaku kestel umbes 1,6-kordseks.

Kavatsetakse täiendada ja tunduval määral uuendada jõelaevastikku, suurendada laevastiku kandejõudu umbes 3-kordselt ja jõesadamate läbilaskevõimet 70—80 protsendi võrra ning kompleksselt mehhaniseerida 75 protsenti laadimis- ja lossimistöödest sadamates.

Võetakse kasutusele Volga—Balti mere veetee. Tunduvalt laieneb laevaremondi baas, eriti Siberi jõgikondades.

4. Seoses naftatööstuse kiire arendamisega kasvab **magistraaltorujuhtmete** pikkus peaaegu 3-kordselt, kusjuures torujuhtmetranspordi veosekäive suureneb seitseaastaku jooksul umbes 5,5-kordselt. See võimaldab suurel määral vabaneda nafta ja naftasaaduste transportimisest raudteel, mis on kulukas.

5. **Autotranspordi** veosekäive suureneb seitseaastaku jooksul umbes 1,9-kordseks ja reisijate vedu autobussidega — rohkem kui 3-kordseks. Arendatakse edasi üldkasutuslikku autotransporti ja ühendatakse automajandeid rahvamajanduse nõukogudes. Veotaksoautode park suureneb, järsult kasvavad tsentraliseeritud veod, mis võimaldab likvideerida ebaökonoomsed väikesed automajandid. Autode üldkandejõud suureneb rohkem kui 40 protsenti, autopark täieneb uut konstruktsiooni autodega. Autobusside park kasvab 4,4-kordseks.

Seitseaastaku tähtis ülesanne on autoteede rajamise intensiivistamine. Ajavahemikul 1959—1965 on kavas ehitada üldriikliku

tähtsusega autoteid 2,8 korda rohkem, kui rajati möödunud seitsme aasta jooksul. Sealjuures ehitatakse tähtsamaid teid peamiselt tsement-betoonkattega. Tunduvalt laieneb, eriti uudismaade ülesharimise piirkondades, kõvakattega teede võrk, millel on vabariiklik, oblastiline ja kohalik tähtsus.

6. **Õhutransport** kujuneb kiirete ja paljukohaliste turboreaktiiv- ja turbopropellerlennukite kasutuselevõtmise tulemusena üheks tähtsamaks reisijateveo liigiks. Reisijate vedu õhutranspordi kaudu kasvab seitseaastaku jooksul umbes 6-kordseks. Et tagada uusimat tüüpi raskete lennukite ekspluateerimine, kavatsetakse rekonstrueerida ja ehitada rohkem kui 90 lennujaama. Õhuliinid varustatakse moodsate lennukijuhtimise vahenditega, laiendatakse kohalike õhuliinide lennujaamade võrku.

7. Arendatakse edasi **sideasjandust.** Linnadevaheliste kaabelliinide võrk kasvab 2-kordseks ja raadioreleeliinide pikkus umbes 8,4-kordseks. Suurendatakse ringhäälingujaamade võimsust ning kiirendatakse töid televisiooni ja ultralühilaine-ringhäälingu ulatusliku rakendamise, samuti värvilise televisiooni levitamise alal. Televisioonijaamade arv suureneb 2,6-kordselt. Ajavahemikul 1959—1965 suureneb linnade telefonijaamade võimsus 1,5-kordselt, viiakse lõpule tööd maa-asulate radiofitseerimiseks ja telefonisidega varustamiseks.

KAPITAALMAHUTUSED RAHVAMAJANDUSSE JA KAPITAALEHITUS

1. Eelolev seitseaastak kujuneb meie maa kõigis piirkondades ja eriti idapiirkondades enneolematult hoogsa ehitustegevuse perioodiks. **Riiklikud kapitaalmahutused kasvavad ajavahemikul 1959—1965 1940—1970 miljardi rublani ehk möödunud seitsme aastaga võrreldes 1,8-kordseks ja on peaaegu võrdsed kapitaalmahutustega rahvamajandusse nõukogude võimu olemasolu kõigil aastatel.**

Kommunistlik partei peab esmajärjekorras tähtsaks kapitaalmahutuste kõige efektiivsemat suunamist, mis võimaldab ressursside minimaalse kulutamise juures lühima ajaga suurendada tootmisvõimsusi ja tööstustoodangu väljalaset ning järsult tõsta tööviljakust ja alandada toodangu omahinda.

Kui arenguperspektiivide kindlaksmääramisel meie maa mõnede piirkondade jaoks, kus on avastatud uusi loodusvarasid, on õigeks suunaks kapitaalmahutuste paigutamine uute ettevõtete ehitamisse (nafta, gaasi ja elektrienergia tootmiseks, tooraineressursside tootmise laiendamiseks jne.), siis rea tööstusharude ja eriti töötleva tööstuse suhtes lähtub seitsme aasta plaan sellest, et lähemate aastate põhisuunaks peab olema tegutsevate ettevõtete radikaalne rekonstrueerimine ja laiendamine ning uue tehnikaga varustamine kompleksse mehhaniseerimise ja automatiseerimise

ning uute tehnoloogiliste protsesside baasil, mis näevad ette seadmete ulatuslikku uuendamist ja ajakohastamist.

Ettevõtete rekonstrueerimine peab toimuma kiires korras ning sellega peab tingimata kaasnema tootmisvõimsuste kasv ja tööviljakuse tunduv tõus.

Tegutsevate ettevõtete suureulatuslik rekonstrueerimine, samuti osaline laiendamine ja uue tehnikaga varustamine võimaldavad paljudel juhtudel märksa väiksemate rahaliste ja materiaalsete kulutustega ning kiiremini kui uue ettevõtete ehitamise korral lahendada lähemate aastate jooksul toodangu väljalaske suurendamise ülesande.

Paljudes esimeste viisaastakute kestel loodud ja veelgi vanemates ettevõtetes on saanud akuutseks vajadus asendada aegunud seadmed, viia läbi rekonstrueerimistööd ja üksikutel juhtudel laiendada tootmispinda selleks, et tunduvalt intensiivistada tootmist ning luua nendes ettevõtetes tootmistingimused, mis vastavad kaasaegsetele tehnilistele nõuetele ja tagavad tööviljakuse vajaliku kasvu.

Reas majanduspiirkondades on tegutsevate ettevõtete rekonstrueerimine vajalik ka piirkonna tööstuse kompleksse arendamise küsimuste võimalikult ratsionaalseks lahendamiseks, et otstarbekamalt organiseerida piirkonna ettevõtete komplekteerimist vajalike toodetega ja oluliselt parandada koopereerimist tööstuses.

2. Kui riiklikud kapitaalmahutused rahvamajandusse tervikuna suurenevad möödunud seitsme aastaga võrreldes ajavahemikul 1959—1965 1,8-kordselt, siis kapitaalmahutused tööstusse kasvavad umbes 2-kordselt.

Mustmetallurgia ettevõtete ehitamiseks kavatsetakse eraldada ligi 100 miljardit rubla, mis 2,4-kordselt ületab kapitaalmahutused mustmetallurgiasse aastail 1952—1958. Sealjuures suurenevad kapitaalmahutused rauamaagitööstusse 2,8-kordselt.

Keemiatööstuse arendamiseks on ette nähtud eraldada 100—105 miljardit rubla, sealhulgas 16 miljardit rubla keemiasaaduste töötlemise ettevõtete arendamiseks. Umbes pool kõigist assigneeringutest keemiatööstuse arendamiseks kasutatakse plastmasside, sünteetiliste ja kunstkiudainete, sünteetilise kautšuki ja piirituse tootmise ettevõtete ehitamiseks.

Kapitaalmahutused **nafta- ja gaasitööstusse** moodustavad 170—173 miljardit rubla, kasvades seega 2,3—2,4-kordseks. Sealjuures suurenevad kapitaalmahutused gaasitööstusse 4,2-kordselt ja naftakeemiatööstuse objektide ehitamisse 25-kordselt möödunud seitsme aastaga võrreldes.

Söetööstuse arendamiseks eraldatakse 75—78 miljardit rubla ehk 22—27 protsenti rohkem kui aastail 1952—1958, kusjuures kõige kiiremas tempos arendatakse meie maa idapiirkondade söetööstust ja koksisöe tootmist.

Kapitaalmahutused **elektrijaamade ning elektri- ja soojusvõrkude ehitamisse** moodustavad 125—129 miljardit rubla, s. o. suu-

renevad umbes 1,7-kordselt. Sealjuures eelistatakse soojuselektrijaamade ehitamist.

Kapitaalmahutused **metsa-, paberi- ja puidutööstusse** moodustavad 58—60 miljardit rubla. Seega suurenevad need rohkem kui 2-kordseks. Sellest summast suunatakse umbes 60 protsenti tselluloosi-, paberi- ja puidutööstuse arendamiseks.

Aastaiks 1959—1965 on ette nähtud kapitaalmahutusi **kerge- ja toiduainete tööstuse** arendamiseks 80—85 miljardit rubla, s. o. umbes 2 korda rohkem kui möödunud seitsme aasta jooksul.

Elamu- ja kommunaalehituseks suunatakse 375—380 miljardit rubla.

Üldhariduslike koolide, haiglate, lasteasutuste ning muude kultuuri- ja tervishoiuasutuste ehitamiseks nähakse ette kapitaalmahutusi üle 80 miljardi rubla ulatuses.

Põllumajanduses on riiklikeks kapitaalmahutusteks ette nähtud ligi 150 miljardit rubla.

Kolhooside sissetulekute suurenemine põllunduse ja loomakasvatuse kaubatoodangu kasvu tulemusena võimaldab neil teha suuri kapitaalmahutusi oma ressurssidest. Eelarvestuste kohaselt võivad kolhoosid ajavahemikul 1959—1965 teha töid tootmis-, kultuuri- ja kommunaalobjektide ehitamiseks ning maa-asulate heakorrastamiseks kokku 250 miljardi rubla ulatuses ning soetada masinaid 95 miljardi rubla väärtuses.

Seega moodustavad riigi ja kolhooside kapitaalmahutused põllumajandusse aastail 1959—1965 kokku ligemale 500 miljardit rubla ja ületavad ajavahemikul 1952—1958 tehtud tegelikud mahutused peaaegu 2-kordselt.

Raudteetranspordi arendamiseks on ette nähtud eraldada 110—115 miljardit rubla ehk 85—94 protsenti rohkem, kui kulutati möödunud seitsme aasta kestel. Seejuures kasvavad kapitaalmahutused raudteede elektrifitseerimiseks 2,7-kordselt.

3. Kavandatav grandioosne kapitaalehituse programm tuleb realiseerida riiklike ressursside maksimaalse kokkuhoiuga niihästi tootmisobjektide kui ka elamute ning kultuuri- ja kommunaalobjektide ehitamise suhtes.

Eelkõige on tarvis, et meie plaani- ja majandusorganid eriti hoolikalt ja majanduslikus suhtes läbimõeldult suhtuksid ettevõtete paigutamisse majanduspiirkondades ja ehitatavate ettevõtete spetsialiseerimisse, samuti ühes piirkonnas ehitatavate ettevõtete otstarbekasse koopereerimisse.

Tuleb resoluutselt loobuda endiste keskasutuste tegevuses esinenud väärpraktikast ettevõtete projekteerimisel ja paigutamisel, kus iga ehituse juurde ühes ja samas piirkonnas soetati iseseisev, teistest isoleeritud, käsitööstuslik ehitusbaas, ning iga ettevõte projekteeriti eraldi omade abi- ja remonditsehhidega, töökodade ja kommunikatsioonidega, arvestamata koopereerimist teiste ettevõtetega, mis tegi ehitustööd kalliks ja põhjustas ettevõtete ekspluateerimiskulude õigustamatut suurenemist.

Uusi ettevõtteid tuleb projekteerida liialdusteta, arvestades progressiivseid tehnoloogilisi protsesse, uusimat tehnikat, automatiseerimist ja mehhaniseerimist ning kõrgeid tehnilis-majanduslikke tootmisnäitajaid, et vähendada kapitaalmahutusi väljalastava toodangu ühiku kohta, samuti arvestada kõige vajaliku loomist töötingimuste edasiseks parandamiseks (valgustus, ventilatsioon, duširuumid jne.).

On saanud vajalikuks muuta projekteerimisorganisatsioonide töö finantseerimise senist korda, viia nad riiklikult eelarvelt üle isemajandamisele.

Tuleb resoluutselt lõpp teha kapitaalmahutuste pihustamisele paljude ehituste ja objektide vahel.

4. Et edukalt toime tulla ülesannetega ehitustegevuse alal, on tarvis ka **edaspidi ehitustööd ulatuslikult industrialiseerida,** muuta ehitustegevus mehhaniseeritud protsessiks, kus hooneid ning ehitusi pannakse kokku ja monteeritakse tehastes valmistatud plokkidest, osadest ja detailidest.

Ehitustööstuse ja ehitusmaterjalide tööstuse arendamiseks eraldatakse kapitaalmahutusi 110—112 miljardit rubla, mis on 79—82 protsenti rohkem kui möödunud seitsme aasta jooksul.

Kaasaegse industriaalehituse aluseks on monteeritav raudbetoon. 1958. aastal toodeti 18 miljonit kuupmeetrit monteeritavat raudbetooni, mis 8-kordselt ületas selle tootmistaseme 1953. aastal. 1965. aastal kavatsetakse monteeritava raudbetooni tootmine suurendada 1958. aastaga võrreldes umbes 2,5-kordseks. Erilist tähelepanu tuleb pöörata sellele, et suurendada eelpingestatud monteeritavate raudbetoonkonstruktsioonide, seinapaneelide ja plokkide tootmist.

Aastail 1959—1965 on kavas abinõud ehitustööstuse tehnilise baasi tugevdamiseks ning selleks, et lõpule viia massiliste ja töömahukate tööde kompleksne mehhaniseerimine ehitustegevuses. Ehitusorganisatsioonid saavad suurel hulgal uusi täiuslikke masinaid, mehhanisme ja transpordivahendeid. On tarvis jätkata tööd ehitus- ja montaažiorganisatsioonide ühendamiseks ja spetsialiseerimiseks ning majanduspiirkondades ühtsete territoriaalsete ehitusorganisatsioonide loomiseks.

5. Kavandatud ehitusprogrammi realiseerimine nõuab **ehitusmaterjalide tööstuse** edasiarendamist.

Eeloleval seitseaastakul tuleb arendada ehitusmaterjalide tootmist niisuguses ulatuses, mis võimaldab täielikult rahuldada riikliku kapitaalehituse vajadusi, samuti linnades toimuva individuaalelamuehituse ja hoonete remondi vajadusi, tunduvalt paremini rahuldada kolhooside ja individuaalelamuehituse põhilisi vajadusi maa-asulates. Sel eesmärgil on kavandatud suurendada tsemendi tootmine 1965. aastal 75—81 miljoni tonnini, s. o. 2,2—2,4-kordseks, võrreldes selle tootmisega 1958. aastal, monteeritavate raudbetoonkonstruktsioonide ja -detailide tootmine 42—45 miljoni kuupmeetrini ehk umbes 2,5-kordseks, eterniidi tootmine 6 miljardi

tingplaadini ehk 2,5-kordseks, katusepapi tootmine ligikaudu 1,3 miljardi ruutmeetrini ehk 2-kordseks ning aknaklaasi tootmine 220 miljoni ruutmeetrini ehk 1,7-kordseks, võrreldes 1958. aastaga. On ette nähtud ehitusmaterjalide tootmise kiirem kasvutempo meie maa idapiirkondades.

On ette nähtud tähtsad abinõud asbestitööstuse arendamiseks ning asbest-tsementtoodete valmistamise järsuks suurendamiseks. Asbest-tsementtoodete ulatuslik kasutuselevõtmine annab suurt majanduslikku efekti ning võimaldab alandada ehitustööde maksumust ja tõsta nende kvaliteeti. Täielikult tuleb rahuldada rahvamajanduse vajadusi nende materjalide järele ja tagada asbesti tootmine ekspordiks.

Erilist tähelepanu tuleb pöörata masuudist ja turbast saadavate plastmasside ja vaikude baasil valmistatud ehitusmaterjalide ja toodete kasutamisele.

Seitseaastaku kestel tuleb märgatavalt suurendada tsementitööstuse tootmisvõimsusi tegutsevate tehaste laiendamise ja rekonstrueerimise ning nende tootmisprotsessi intensiivistamise arvel, samuti uute tehaste ehitamise ja käikulaskmise arvel.

Tunnistada otstarbekaks minna linnades üle elumajade katuste tegemisele soojusisolatsiooniga raudbetoonist või asbesteterniidist, keelata elumajadele plekk-katuste valmistamine.

Uute ettevõtete ehitamine ja tegutsevate ettevõtete rekonstrueerimine toimuvad uusimate progressiivsete seadmete baasil.

Tuleb edasi arendada kohalike ehitusmaterjalide tootmist kohaliku tööstuse ja kolhoosidevaheliste ehitusorganisatsioonide süsteemis.

6. Eesrindlike ehitusorganisatsioonide kogemused tõestavad, et meil on suuri võimalusi **ehitustegevuse kiirendamiseks kõigis rahvamajandusharudes.** Nii ehitati 1958. aastal suured kõrgahjud valmis 6—8 kuuga. Suuri saavutusi on viimasel ajal elamuehituse kiirendamise alal.

Kuid paljude ettevõtete ja ehituste püstitamine kestab ülemäära kaua, mis põhjustab tohutute materiaalsete ressursside kinnikülmutamise pikaks ajaks. Ehitustööde pikalevenimise põhjuseks on peamiselt see, et riiklikke ressursse pihustatakse arvukate ehituste vahel. Selle asemel, et kontsentreerida kapitaalmahutused käikulaskmise järgus olevatele objektidele, taotlevad mõned oblastite, kraide ja vabariikide partei-, nõukogude ja majandusorganite juhid uute objektide võtmist riiklikesse ehitusplaanidesse, arvestamata nende materiaalse ja tehnilise varustamise ning finantseerimise võimalusi ja üldriiklikku otstarbekust. Säärasele väärale praktikale tuleb resoluutselt lõpp teha. On tarvis rangelt kinni pidada korrast, mille järgi igale alustatavale uusehitusele tagataks materiaalsed ja finantsressursid kogu ehitusperioodiks, lähtudes sealjuures uute objektide kiirema valmisehitamise võimalustest. Uute objektide ehitamiseks tuleb ressursse eraldada ainult sel tingimusel, kui ehitatavad ja eelkõige käikulaskmise

staadiumis olevad objektid on nendega vajalikul määral kindlustatud.

Seoses kapitaalehituse mahu suurenemisega omandavad järjest suurema tähtsuse ehitustegevuseks kulutatavate materiaalsete ja finantsressursside kokkuhoid, ehitustööde maksumuse alandamine ning kõigi ehitusorganisatsioonide ja -ettevõtete rentaabel töö. Ehitustegevuse praeguse ulatuse juures annab ehitus- ja montaažtööde eelarvelise maksumuse alandamine ainult ühe protsendi võrra rohkem kui miljard rubla kokkuhoidu.

Ehitus- ja montaažtööde omahinda tuleb seitseaastaku kestel alandada vähemalt 6 protsendi võrra. Elamuehituses tuleb elamispinna ruutmeetri keskmist maksumust vähendada vähemalt 14 protsenti.

Ehitustööstuses edasise tõusu saavutamise otsustavaks tingimuseks on pidev **tööviljakuse kasv.** Ehitustegevuse edasise industrialiseerimise, massiliste ja töömahukate protsesside kompleksse mehhaniseerimise lõpuleviimise, ehitustööde parema organiseerimise ja novaatorite eesrindlike kogemuste ulatusliku levitamise alusel kasvab tööviljakus ehituse alal ajavahemikul 1959—1965 60—65 protsenti.

III

LIIDUVABARIIKIDE TOOTLIKE JÕUDUDE PAIGUTUS JA MAJANDUSE ARENDAMINE

NSV Liidu rahvamajanduse arendamise plaanide väljatöötamisel juhindub kommunistlik partei leninlikust rahvuspoliitikast, lähtub vajadusest paigutada õigesti tootlikke jõudusid meie maa territooriumil, et saavutada suurim majanduslik efekt ja tagada kõigi liiduvabariikide majanduse taseme tõus.

V. I. Lenin ütles juba 1918. aastal, et riigi majanduse taseme tõstmise plaani peab kuuluma tööstuse ratsionaalne paigutus tooraine läheduse mõttes ja selles mõttes, et oleks võimalik tooraine ümbertöötamiselt kõige väiksema töökuluga üle minna pooltoodete ümbertöötamise kõigile järgnevatele staadiumidele kuni valmisprodukti saamiseni.

Need Lenini juhtnöörid omandavad erilise tähtsuse käesoleval ajal, kui meie maa asub ellu rakendama kommunistliku ülesehitustöö uut grandioosset programmi.

NSV Liidu rahvamajanduse arendamise seitsme aasta plaanis (aastaiks 1959—1965) võetakse arvesse kõigi liiduvabariikide majanduse ja kultuuri taseme edasise tõstmise huve.

Ette on nähtud kõige suurema kasuliku aine sisaldusega ja ekspluatatsioonitingimuste poolest kõige tulusamate looduslike ressursside kaasatõmbamine majanduskäibesse, eriti meie maa idapiirkondades, tööjõuressursside kõige täielikum ärakasutamine vastavalt omandatud tootmiskogemustele ja tootmisfondide ole-

masolule erinevates piirkondades ja kõigis vabariikides, tööstuse edasine lähendamine tooraine- ja kütuseallikatele, tööstuse spetsialiseerimise ja koopereerimise igakülgne arendamine, piirkondadevaheliste majanduslike sidemete parandamine ning kõigi transpordiliikide ratsionaalne kasutamine.

Kontrollarvudes ettenähtud ülesanded tagavad nii vabariikide kui ka suurte majandus- ja geograafiliste piirkondade, nagu **Uraal, Siber, Kesk-Aasia, Taga-Kaukaasia** ja teised, majanduse edasise spetsialiseerimise ja kompleksse arenemise. Seejuures tuleb resoluutselt võidelda niisuguse kohalikke huvisid eelistava arusaamise vastu, nagu oleks kompleksne majandus suletud majandus. Suurte majandus- ja geograafiliste piirkondade eraldamine planeerimises soodustab Nõukogude Liidu rahvamajanduse õiget geograafilist paigutamist ja kõige ökonoomsemat territoriaalset organiseerimist.

Eelseisval seitseaastakul toimuvad põhilised muudatused tootlike jõudude paigutuses eelkõige meie maa idapiirkondade majanduse kiire arendamise suunas. Idapiirkondade, sealhulgas Uraali, Siberi, Kaug-Ida, Kasahstani ja Kesk-Aasia arendamiseks suunatakse aastail 1959—1965 üle 40 protsendi kapitaalmahutuste üldsummast. Idapiirkondade erikaal tähtsamate toodanguliikide üleliidulises tootmises suureneb ja moodustab 1965. aastal malmi tootmises umbes 44 protsenti, terase sulatamises 48, valtsmetalli tootmises 49; söe tootmises umbes 50, nafta tootmises 30, elektrienergia tootmises 46 protsenti ja saematerjalide tootmises üle 45 protsendi.

Ette on nähtud meie maa kolmanda metallurgiabaasi võimsuste käikulaskmine, sealhulgas umbes 9 miljoni tonni malmi tootmiseks.

Siberi ja Kasahstani piirkondades arendatakse söetööstust kiiremini kui meie maa teistes piirkondades seoses sellega, et siia on koondunud söe leiukohad, kus on kaevandamiseks kõige soodsamad kaevandusgeoloogilised tingimused. Söetoodangu juurdekasv neis piirkondades moodustab seitsme aasta jooksul umbes 60 protsenti üldisest juurdekasvust meie maal. Samuti rajatakse võimas energeetikabaas Siberi ja Kasahstani piirkondades. Elektrienergia toodang kasvab siin seitsme aasta jooksul 3,3—3,5-kordseks, elektrienergia toodangu juurdekasv aga moodustab peaaegu 35 protsenti üldisest juurdekasvust meie maal.

Idapiirkondade energeetikavõimsuste tunduv suurenemine ja odav elektrienergia loovad soodsad tingimused suurt elektrienergia kulu nõudvate tööstusharude, eelkõige värvilise metallurgia arendamiseks.

Kavas on nihked nafta- ja gaasitööstuse paigutuses, mida arendatakse eelistatud korras NSV Liidu Euroopa-osas ja Kesk-Aasias neis piirkondades avastatud rikkalike nafta- ja gaasileiukohtade baasil.

Oluline asjaolu nafta- ja gaasitööstuse paigutuses seitsme aasta jooksul on naftatöötlemistehaste ehitamine peaaegu kõigis põhilistes naftasaaduste tarbimise piirkondades, laialdase nafta- ja gaasijuhtmete võrgu rajamine.

Tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise ümberkorraldamise tulemusel on järsult suurenenud liiduvabariikide osatähtsus majanduse juhtimisel.

Rahvamajanduse arendamise seitsme aasta plaan aastaiks 1959—1965 näeb ette kõigi liiduvabariikide majanduse ja kultuuri taseme edasise igakülgse tõusu.

VENE NÕUKOGUDE FÖDERATIIVNE SOTSIALISTLIK VABARIIK

Vene NFSV tööstuse kogutoodang suureneb seitsme aasta jooksul umbes 80 protsendi võrra. Malmi sulatamine kasvab 69—84 ja terase sulatamine 60—69 protsendi võrra, alumiiniumitoodang umbes kolmekordseks, elektrienergia toodang rohkem kui 2-kordseks.

Naftatoodang kavatsetakse suurendada 2,1—2,3-kordseks ning gaasitoodang peaaegu 6-kordseks. Eriti laialt arendatakse naftatööstust Tatari ANSV-s, Baškiiri ANSV-s ja Kuibõševi oblastis. Venemaa Föderatsiooni mitmetes piirkondades on kavas ehitada 6—7 uut suurt naftatöötlemistehast ja üle 15 000 kilomeetri magistraaltorujuhtmeid. Tegelikult uus naftatöötlemistööstus rajatakse loode- ja keskrajoonides ning Ida-Siberi rajoonides.

Söetööstuses pühendatakse peatähelepanu Kuzbassis koksisöe ja Krasnojarski krais lahtisel meetodil kaevandatava odava energeetikasöe tootmise arendamisele.

Erakordselt kiire areng on ette nähtud keemiatööstuses. Keemilise kiu toodang suureneb seitsme aasta jooksul 3—3,2-kordseks, sünteetilise kautšuki toodang 2,6-kordseks, plastmasside ja sünteetiliste vaikude toodang rohkem kui 5-kordseks ja mineraalväetiste toodang 2,6—2,8-kordseks.

Ette on nähtud masinaehitustööstuse suur kasv. Tsementitoodang suureneb 2,2—2,4-kordseks. Arendatakse edasi metsa- ja eriti puidutööstust. Märgatavalt kasvab kerge- ja toiduainete tööstus. Suhkrutoodang suureneb rohkem kui 3-kordseks.

Põllumajanduse alal seatakse Vene NFSV ette ülesanne suurendada seitsme aasta jooksul märgatavalt teravilja tootmist. Muude põllumajandussaaduste osas on 1965. aastal 1958. aastaga võrreldes ette nähtud suurenemine umbes järgmises ulatuses: õliseemnete toodang 1,2-kordseks, suhkrupeedi toodang 2—2,2-kordseks, linakiu toodang 1,4-kordseks, kartulitoodang 1,8-kordseks, köögivilja toodang 2,4-kordseks, lihatoodang 2,2-kordseks, piimatoodang 1,6—1,7-kordseks, munatoodang 1,6- ja villatoodang 1,7-kordseks.

Üks tähtsamaid ülesandeid on mittemustmullavööndi piirkondade põllumajanduse taseme järsk tõstmine, uue suure peedikasvatamis- ja suhkrutootmisbaasi loomine Kubanis, peedikasvatuse edasiarendamine keskmustmullapiirkondades, Uraalis ja Siberis, õlikultuuride tootmise laiendamine ida- ja kagupiirkondades.

Loomakasvatuse taseme tõstmisel pühendatakse peatähelepanu piimakarja ja lihaloomade kasvatamisele Siberi, Kaug-Ida, Volgamaa ja Põhja-Kaukaasia piirkondades. Linnalähedastes ja teistes piirkondades tuleb tagada piimakarjakasvatuse laiendamine.

Tuleb suurendada maisi külvipinda kaera ja muude vähem ökonoomsete kultuuride külvipinna vähendamise arvel.

On ette nähtud niisutatavate maade pindala suurendamine, maade kuivendamine ning karjamaade veega varustamine.

Vabariigi kogu rahvamajanduse arendamiseks tehakse 954—974 miljardi rubla ulatuses kapitaalmahutusi, s. o. 85—89 protsendi võrra rohkem, kui mahutati möödunud seitsme aasta jooksul.

Kontrollarvudes omistatakse suurt tähtsust vabariigi üksikute suurte osade — Euroopa-osa, Uraali ja Siberi — majanduse spetsialiseerimisele ja komplekssele arendamisele.

Vene NFSV Euroopa-osas on kavas Volgamaa ja Põhja-Kaukaasia nafta- ning gaasitööstuse kiire kasv, mis võimaldab asendada energeetikasõe ökonoomsemate kütuseliikidega — nafta ja gaasiga. On ette nähtud suurte magistraalgaasijuhtmete rajamine Põhja-Kaukaasia piirkondadest Leningradini.

Kohtades, kus naftasaaduste tarbimine on suur, nähakse ette suurte naftatöötlemistehaste ehitamine eri majanduspiirkondades. Nafta transportimiseks Volgamaalt naftatehastesse ehitatakse torustik. Nafta ja gaasi baasil on vabariigi Euroopa-osas ette nähtud töötavate keemiatehaste laiendamine ja suure hulga uute keemiatehaste, eriti keemilise kiu, mineraalväetiste jm. tehaste ehitamine.

Laiendatakse metallurgiabaasi. Väga suur tähtsus on Kurski magnetianomaalia rauamaagileiukohtade kasutuselevõtmiseks kavandatud töödel. Viiakse lõpule Tšerepovetsi metallurgiatehase ehitamine ning laiendatakse tunduvalt Lipetski metallurgiatehast.

Uraalipiirkondadele jääb mustade ja värviliste metallide tootmise ning raskemasinaehituse alal vabariigis endiselt juhtiv koht. Seitsme aasta jooksul on siin kavas metallurgia, nafta-, keemia-, metsa- ja masinaehitustööstuse edasine laiendamine ning energeetikabaasi tugevdamine.

Suureneb Magnitogorski, Orsk-Halilovo ja Nižni-Tagili metallurgiakombinaatide, samuti Tšeljabinski metallurgiatehase ning Sinara ja Tšeljabinski torutehaste võimsus, viiakse lõpule Katškanari rikastamiskombinaadi esimese osa ehitamine. Uraalis sulatab ainuüksi Tšeljabinski oblast 1965. aastal rohkem malmi kui kaasaegne Prantsusmaa. Tugevneb värvilise metallurgia tooraine-baas.

Uraali energeetika- ja kütusebaasi tugevdamiseks on ette nähtud ehitada gaasijuhtmed meie maa teistest vabariikidest ja piirkondadest Uraali. Naftatoodang suureneb Uraalis 1,8—2,2-kordseks. Ette on nähtud suurte nafta- ja gaasiküttega töötavate soojuselektrijaamade ehitamine.

Nafta tootmise kõrvalgaaside ümbertöötamise baasil kavatse-

takse Baškiirias rajada suured keemiaettevõtted sünteetilise kautšuki uute liikide ja orgaanilise sünteesi saaduste tootmiseks.

Siberi piirkondades võetakse laialdaselt kasutusele suured looduslikud ressursid. Kavatsetakse ehitada kaks suurt metallurgiatehast, mis on NSV Liidu kolmanda metallurgiabaasi aluseks. Söetoodang ulatub Siberis ja Kaug-Idas 1965. aastal 181—186 miljoni tonnini, ligi 40 protsenti sellest saadakse lahtisel kaevandamisel. Kuznetski bassein jääb endiselt Uraali ja Siberi metallurgia peamiseks koksisõe baasiks. Odava sõe baasil rajatakse suured soojuselektrijaamad. Lastakse käiku maailma suurim, Bratski hüdroelektrijaam, mille võimsus on rohkem kui kolm ja pool miljonit kilovatti, samuti alustatakse Krasnojarski hüdroelektrijaama ehitamist, mille võimsus on üle 4 miljoni kilovati.

Kiire tempoga peab arenema metsa- ja puidutööstus. Rajatakse võimas tselluloosi- ja paberitööstus. Ette on nähtud laiaröõpmeliste raudteede rajamine metsaveoks ning rea suurte naftatöötlemistehaste ehitamine. Nafta ja naftasaaduste transportimiseks rajatakse magistraaltorujuhtmed. Jakuudi ANSV-s organiseeritakse üks maailma suuremaid teemandi tootmise keskusi.

Märgatavalt laienevad Siberi ja meie maa Euroopa-osa vahelised majanduslikud sidemed, selleks tugevdatakse transporti, elektrifitseeritakse Siberi raudteemagistraal ning rajatakse uusi raudteid.

Väga suured summad, mis mahutatakse Siberi rahvamajandusse, võimaldavad siin leiduvaid loodusvarasid täielikumalt ära kasutada kogu Nõukogude Liidu majanduse taseme tõstmiseks. Pärast praegu ehitamisel olevate elektrijaamade ekspluatatsiooni andmist toodetakse Siberis rohkem elektrienergiat kui ühelgi Euroopa kapitalistlikul maal.

UKRAINA NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIK VABARIIK

Ukraina NSV tööstuse kogutoodang suureneb seitsme aasta jooksul umbes 77 protsendi võrra, on ette nähtud niisuguste tema tähtsamate harude edasiarendamine, nagu mustmetallurgia, söetööstus, keemiatööstus, energeetika, nafta- ja gaasitööstus, masinaehitus ning suhkrutööstus.

Ukraina NSV majanduse arendamiseks on ette nähtud 214—219 miljardit rubla kapitaalmahutusi, millest üle 50 protsendi suunatakse rasketööstuse juhtivatesse harudesse. Lääneoblastitesse ehitatakse rida suuri tööstusettevõtteid.

Vabariigi mustmetallurgia ette seatakse ülesanne tagada rauamaagi- ja mangaanitööstuse ennetav arendamine, ehitatakse 5 suurt rikastamiskombinaati Krivoi Rogi rauamaagibasseini ning kombinaat kasutuselevõetavasse Krementšugi leiukohta, laiendatakse Kamõš-Buruni kombinaati. Kõik need abinõud võimaldavad suurendada rauamaagi toodangut seitsme aasta jooksul 1,6-kord-

seks. Mangaanimaagi kaevandamine Nikopoli leiukohas suureneb 2,1-kordseks.

Malmi tootmine suureneb vabariigis seitsme aasta jooksul 47—57 protsendi, terase tootmine 39—45 protsendi ja valtsmetalli toodang 32—39 protsendi võrra. Seejuures suureneb kõige defitsiitsemate valtsmetalli liikide ja torude toodang 2—3-kordseks.

Ukraina söetööstuses on ette nähtud suured tööd uute kaevanduste rajamiseks ja töötavate kaevanduste rekonstrueerimiseks Donbassis, samuti Lvovi-Volõõnia söebasseini arendamiseks.

Naftatoodang ulatub 1965. aastal 6 miljoni tonnini, gaasitoodang 31,5 miljardi kuupmeetrini. On ette nähtud kolme naftatöötlemistehase ja rea magistraalgaasijuhtmete ehitamine.

Loodusliku ja kõrvalgaasi ning koksikeemiatööstuse jäätmete kasutamise baasil areneb kiiresti keemiatööstus, eriti orgaanilise sünteesi saaduste tootmine. Seitsme aasta jooksul ehitatakse kolm suurt keemiatehast ning viiakse lõpule viskoos- ja kaproonkiutehase ning autokummitehase ehitamine, kaaliumikombinaatide laiendamine ja väävlikombinaadi ehitamine.

Kavas on vabariigi energeetikabaasi ennetav arendamine rea võimsate soojuselektrijaamade ehitamise ning Krementšugi hüdroelektrijaama käikulaskmise arvel.

Suured tööd tuleb eelseisval seitseaastakul ära teha Ukraina masinaehitustehaste spetsialiseerimise ning nende võimsuste parema ärakasutamise alal.

Märgatavalt suureneb rahvatarbekaupade tootmine. Ehitatakse suuri tekstiiliettevõtteid. Mööblitoodang suureneb kahekordseks.

Ette on nähtud toiduainete ning piima- ja lihatööstuse edasiarendamine. Suhkrutoodang suureneb 1965. aastal 4,9—5,3 miljonile tonnile.

Põllumajanduse alal on peamiseks ülesandeks tehniliste kultuuride ja loomakasvatussaaduste tootmise edasine suurendamine, samuti teraviljatoodangu suurendamine saagikuse tõstmise arvel ning aianduse ja viinamarjakasvatuse arendamine. 1958. aastaga võrreldes suureneb 1965. aastal lihatoodang 1,9-kordseks, piimatoodang 1,9—2-kordseks, munatoodang 1,8-kordseks ja villatoodang 1,6-kordseks. Suhkrupeedi toodang tõstetakse 36—40 miljonile tonnile. Seitsme aasta jooksul on ette nähtud rajada ligi 400 000 hektarit puuvilja- ja marjaaedu ja 340 000 hektarit viinamarjaistandusi.

Kavandatud ülesannete täitmise tulemusena jõuab Ukraina NSV rea põhiliste tööstustoodete valmistamises iga elaniku kohta tunduvalt ette kõige arenenumatest kapitalistlikest maadest. Näiteks malmi alal ületab Ukraina NSV 1965. aastal kapitalistlike maade 1957. aasta toodangutaseme iga elaniku kohta järgmiselt: Ameerika Ühendriikide taseme umbes 1,7-kordselt, Lääne-Saksamaa taseme 1,9-kordselt ning Prantsusmaa ja Inglismaa taseme 2,5-

kordselt; terase tootmise alal ületatakse Ameerika Ühendriikide tase umbes 1,2-kordselt, Lääne-Saksamaa tase 1,4-kordselt, Inglismaa tase 1,6-kordselt ja Prantsusmaa tase 2,2-kordselt; elektrienergia alal kujuneb Ukraina NSV toodangutase iga elaniku kohta kõrgemaks kui Lääne-Saksamaa ja Prantsusmaa tase 1957. aastal.

VALGEVENE NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIK VABARIIK

Valgevene NSV-s on ette nähtud naftatöötlemis- ja keemiatööstuse loomine, masinaehitus-, kerge ja toiduainete tööstuse edasiarendamine ning kütuse- ja energeetikabaasi tunduv tugevdamine. Uued tööstusettevõtted tulevad ehitamisele lääneoblastites, kus tööstuse arengutase oli minevikus madal.

Vabariigi majanduse arendamisse suunatakse kapitaalmahutusi umbes 32 miljardit rubla, mis rohkem kui kahekordselt ületab kapitaalmahutused möödunud seitsme aasta jooksul.

Vabariigi tööstuse kogutoodang suureneb seitsme aasta jooksul 1,8-kordseks. Elektrienergia tootmine tõuseb 2,6-kordselt, tunduvalt suureneb traktorite ja veoautode tootmine, nimelt 1,4—1,5-kordselt, keemilise kiudaine tootmine 3,3—3,5-kordselt, tsemendi tootmine 3—3,2-kordselt, puuvillase riide tootmine 18-kordselt ja peensuhkru tootmine 5,5—6,1-kordselt.

Ette on nähtud rea suurte masinaehitustehaste valmisehitamine.

Vabariigi kütuse- ja energeetikabaas tugevneb suurte naftatöötlemistehaste ja soojuselektrijaamade ehitamise, gaasijuhtme rajamise ning uute turba- ja turbabriketitehaste käikulaskmise arvel.

Jõudsalt areneb keemiatööstus. Kavatsetakse ehitada kaaliumikombinaat, superfosfaaditehas ja lämmastikväetise tehas ning alustada teise superfosfaaditehase ehitamist. Selle tulemusena rajatakse NSV Liidu lääneosas uus suur mineraalväetiste tootmise baas.

Tagatakse kerge- ja toiduainete tööstuse edasine kasv.

Vabariigi põllumajandus spetsialiseerub ka edaspidi intensiivse piima- ja lihakarjakasvatuse, seakasvatuse ja veelindude kasvatamise suunas ning kartuli, kiulina ja suhkrupeedi tootmisele. 1965. aastal, võrreldes 1958. aastaga, suureneb linakiu tootmine umbes 1,3-kordseks, kartuli tootmine umbes 2,1-kordseks, suhkrupeedi tootmine 3,2—3,6-kordseks, teravilja tootmine 2,3—2,6-kordseks, liha tootmine 2-kordseks ja piima tootmine 1,9—2-kordseks.

Seatavate ülesannete täitmise tulemusena hakkab Valgevene NSV 1965. aastal andma rohkem kui 20 protsenti üleliidulisest kaaliväetiste toodangust, 9 protsenti metallilõikepinkide, 18 protsenti traktorite ja 15 protsenti linakiu toodangust.

Usbeki NSV jääb ka edaspidi meie maa peamiseks puuvillabaasiks. Seepärast pööratakse eeloleval seitseaastakul peamine tähelepanu puuvillakasvatuse ja sellega seotud tööstusharude arendamisele.

Vabariigi rahvamajanduse arendamiseks eraldatakse kapitaalmahutusi 35—36 miljardit rubla ehk umbes 2,4 korda rohkem kui ajavahemikul 1952—1958.

Suures ulatuses ehitatakse niisutusobjekte. Arendatakse puuvillakasvatuse vajadusi rahuldavat masinaehitust. Tööstustoodangu üldmaht kasvab seitseaastaku jooksul umbes 1,8-kordseks.

Buhhaara piirkonnas avastatud gaasileiukohad, milledel on määratu suur rahvamajanduslik tähtsus, võimaldavad rajada gaasisuurtööstuse, mis hakkab gaasiga varustama mitte üksnes suurt osa Kesk-Aasiast, vaid ka Uraali suuri tööstuskeskusi. Gaasi osatähtsus vabariigi kütusebilansis tõuseb 1965. aastal 60 protsendini 3,3 protsendi asemel 1958. aastal; see võimaldab loobuda Karaganda söe sissevedamisest.

Ehitatakse kaks suurt gaasiga töötavat soojuselektrijaama. Täisvõimsusega lastakse käiku Angreni soojuselektrijaam, mis töötab odava kohaliku söe baasil.

Viiakse lõpule suure naftatöötlemistehase ehitamine, mis ühes tegutseva tehasega tagab kogu Usbeki NSV-s ja Kirgiisi NSV-s toodetava nafta töötlemise.

Suures ulatuses arendatakse keemiatööstust ja värvilist metallurgiat. Ehitatakse lämmastikväetisetehaseid. Mineraalväetiste tootmine suureneb seitseaastaku kestel rohkem kui 2-kordselt ja tunduvalt kasvab keemilise kiudaine toodang. Organiseeritakse vase, seatina ja tsingi tootmine. Tsementitoodang tõuseb umbes 4-kordseks.

Põllumajanduse alal kavatsetakse suurendada 1965. aastaks 1958. aastaga võrreldes toorpuuvilla tootmist 1,2—1,3-kordselt, siidikedriku kookonite tootmist umbes 1,3-kordselt, köögivilja tootmist 2,5-kordselt, liha tootmist 1,9-kordselt, piima tootmist 1,4—1,5-kordselt, villa tootmist 1,2-kordselt ja karakulli tootmist 1,4-kordselt. Laiendatakse aedade ja viinamarjaistanduste pindala.

Toorpuuvilla tootmise edasiseks tunduvaks suurendamiseks on väga oluline tähtsus puuvilla saagikuse igakülgsel tõstmisel uute, progressiivsete agrotehniliste võtete rakendamise teel ja selle arvel, et lähematel aastatel viiakse lõpule puuvillakasvatuse kompleksne mehhaniseerimine. Tehakse ära suur töö puuvilla-lutserni külvikordade sisseseadmiseks kolhoosides ja sovhoosides ning niisutatavate maade laiendamiseks ja parandamiseks.

Kasahhi NSV-s on kavandatud värvilise metallurgia, energeetika, masinaehituse, keemia-, nafta-, söe-, tsemendi-, toiduainete ja kergetööstuse edasiarendamine ning ulatusliku mustmetallurgia rajamine.

Kapitaalmahutused vabariigi rahvamajandusse moodustavad 116—119 miljardit rubla, mis on umbes 2,3 korda rohkem kui möödunud seitsme aasta jooksul. Tööstuse kogutoodang suureneb 1965. aastal ligikaudu 2,7-kordselt 1958. aastaga võrreldes.

Laiendatakse olemasolevaid ja ehitatakse uusi suuri värvilise metallurgia ettevõtteid.

Tähtsamateks ehitusteks mustmetallurgia alal kujunevad Karaganda metallurgiatehas ja Jermaki rauasulamitehas. Ulatuslikult arendatakse rauamaagitööstust uute maagirikastuskombinaatide ehitamise teel.

Kustanai oblastis tuleb ajavahemikul 1959—1965 ekspluatatsiooni anda Sokolovka-Sarbai maagirikastuskombinaat tootmisvõimsusega 19 miljonit tonni rauamaaki aastas. See maagirikastuskombinaat hakkab rauamaagiga varustama Uraali arenevat mustmetallurgiat ja rahuldama Kasahstani metallurgia vajadusi.

Esmakordselt organiseeritakse Kasahstanis malmi tootmine. Terase tootmine kasvab umbes 17-kordseks.

Ette on nähtud valtsimis- ja kaevandusseadmete tehaste ning teiste masinaehitusettevõtete ehitamine. Esmakordselt organiseeritakse elektrimootorite, elektrivaakuumaparaatide ja kaabli tootmine.

Seitseaastaku jooksul antakse ekspluatatsiooni söekaevandusi koguvõimsusega 27—30 miljonit tonni ning suurendatakse söe kaevandamist 1,5—1,6-kordselt, sealhulgas koksisöe tootmist umbes 3-kordselt.

Kiire tempoga areneb keemiatööstus. Kunstkiudaine tootmine suureneb umbes 10-kordselt; tunduvalt kasvab mineraalväetiste väljalase, organiseeritakse sünteetilise kautšuki, autokummide ja kaustilise sooda tootmine. Rajatakse tselluloosi- ja kartongitööstus pilliroo kasutamise baasil.

Kerge- ja toiduainete tööstuse harudest arendatakse kõige rohkem tekstiili-, naha-, jalatsi-, liha- ja suhkrutööstust.

Põllumajanduse alal on ette nähtud teravilja tootmise edasine suurendamine. Rööbiti sellega peavad vabariigi põhjapiirkonnad spetsialiseeruma liha- ja piimakarjakasvatusele, peenvillaliste ja poolpeenvillaliste lammaste kasvatamisele ning kõrbstepi ja poolkõrbstepi piirkonnad — lihakarja kasvatusele, poolpeenvillaliste, liha- ja rasvalammaste ning karakulli lammaste kasvatamisele. Suhkrupeedi tootmine suureneb 1965. aastal 1958. aastaga võrreldes 1,9—2,2-kordselt, toorpuuvilla tootmine — 1,7—2-kordselt, õlikultuuride seemnete tootmine — umbes 3,4-kordselt, liha toot-

mine — 2,5-kordselt, piima tootmine — 1,8-kordselt ja villa tootmine — 2,1-kordselt.

Teravilja ja teiste kultuuride stabiilse saagi tagamise ja kogusaagi suurendamise tähtsamaks tingimuseks on õigete külvikordade sisseseadmine, kusjuures puhaskesa pind tuleb viia 15—20 protsendini põllumaast. Jätkatakse uute maade ülesharimist ja karjamaade veega varustamist.

GRUUSIA NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIK VABARIIK

Gruusia NSV-s arendatakse edasi keemiatööstust, masinaehitust, tee ja tsitrusviljade tootmist, aiandust, siidiussikasvatust, viinamarjakasvatust ja veinitööstust, samuti teisi toiduainete tööstuse harusid.

Kapitaalmahutused rahvamajandusse moodustavad 16,8 miljardit rubla. Tööstuse kogutoodang kasvab seitseaastaku vältel peaaegu 75 protsendi võrra.

Tugevdatakse kütuse- ja energeetikabaasi; ehitatakse suur elektrijaam gaasikütusel. Lastakse käiku uusi võimsusi söekaevandustes, uusi mangaanimaagikaevandusi ja rikastusvabrikuid.

Masinaehituse harudest arenevad kõige rohkem elektrotehnikatööstus ja aparaadiehitus; suures ulatuses hakatakse tootma elektrivedureid. Keemiatööstuse toodang kasvab umbes 6-kordseks; 2,2-kordselt suurendatakse mineraalväetiste tootmist; organiseeritakse uute keemiasaaduste tootmine.

Seitseaastaku kestel ehitatakse 15 teevabrikut ja laiendatakse toorveini tootmise baasi. Tee tootmine kasvab 1,6-kordselt ja viinamarjaveinide tootmine 2,5-kordselt.

1958. aastaga võrreldes suureneb 1965. aastal puuvilja kogusaak umbes 1,4-kordselt, viinamarjasaak 1,9-kordselt, liha tootmine 1,8-kordselt ja piima tootmine 2,3-kordselt. Ajavahemikul 1959—1965 rajatakse kolhoosides ja sovhoosides uusi aedu ja viinamarjaistandusi ligemale 78 000 hektarile ning laiendatakse tsitrusviljapuude istandusi.

ASERBAIDŽAANI NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIK VABARIIK

Aserbaidžaani NSV-s on tähtsamateks rahvamajanduse ülesanneteks nafta-, gaasi- ja keemiatööstuse, samuti must- ja värvilise metallurgia, masinaehituse ja tekstiilitööstuse ning põllumajandusharudest puuvillakasvatuse, loomakasvatuse, aianduse ja viinamarjakasvatuse edasiarendamine.

Kapitaalmahutusteks vabariigi rahvamajandusse aastail 1959—1965 on ette nähtud ligi 29 miljardit rubla ehk 1,6 korda rohkem kui möödunud seitsme aasta jooksul. Tööstuse kogutoodang kasvab seitsme aasta jooksul umbes 90 protsenti.

Nafta tootmine suureneb seitseaastaku kestel 33 protsenti, gaasi. tootmine — 2,6-kordseks, naftaaparatuuri tootmine — 2,2-kordseks ja elektrimootorite tootmine — 2,4-kordseks. Elektrienergia tootmine peaaegu kahekordistub, tunduvalt suureneb keemiatööstuse toodang. Puuvillast riiet toodetakse 63 protsenti, villast riiet 3,3 korda ja viinamarjaveine 88 protsenti rohkem. On ette nähtud rea keemiatehaste ja metallurgiatehase ehitamise lõpuleviimine.

1965. aastal, võrreldes 1958. aastaga, suureneb toorpuuvilla tootmine 2,1—2,2-kordselt, siidikedriku kookonite tootmine umbes 1,2-kordselt, teravilja tootmine 1,9—2,2-kordselt, viinamarjade ja puuvilja tootmine 2,7-kordselt, liha tootmine 1,8-kordselt, piima tootmine 2-kordselt ja villa tootmine 1,6-kordselt. Kolhoosides ja sovhoosides rajatakse uusi aedu ja viinamarjaistandusi ligemale 118 000 hektarile.

LEEDU NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIK VABARIIK

Leedu NSV-s jätkatakse vabariigi majanduse industrialiseerimist, arendatakse masinaehitustööstust, kerge-, toiduainete ja kalatööstust, luuakse keemiatööstus.

Vabariigi rahvamajanduse arendamiseks eraldatakse ligi 12,5 miljardit rubla kapitaalmahutusi, mis on kaks korda rohkem kui möödunud seitsme aasta jooksul.

Tööstuse kogutoodang suureneb seitseaastaku jooksul umbes 1,8-kordseks, kusjuures masinaehitustööstuse toodangu maht kasvab 2,6-kordseks, elektrienergia toodang — 2,9-kordseks, linase riide toodang — 2,5-kordseks, nahkjalatsite toodang — 2-kordseks, võitoodang — 1,7-kordseks ja kalasaak — 1,7-kordseks. Tunduvalt rohkem hakatakse tootma ehitusmaterjale.

Vabariigi energeetikabaasi tugevdatakse uute elektrijaamade ehitamisega ja olemasolevate elektrijaamade laiendamisega.

Vabariigi põllumajandus spetsialiseerub piima-tõukarjakasvatuse, liha- ja peekoniseakasvatuse suunas, millega kaasneb kartuli, köögivilja, suhkrupeedi ja lina tootmine. Tuleb edasi arendada ka teraviljamajandust. Teravilja tootmine kavatsetakse suurendada 1965. aastal 1958. aastaga võrreldes 1,8—2-kordseks, suhkrupeedi tootmine 1,8—2,1-kordseks, kartuli tootmine — umbes 2,1-kordseks, linakiu tootmine — 1,7-kordseks, liha tootmine — 1,5-kordseks ja piima tootmine 1,6—1,7-kordseks.

MOLDAAVIA NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIK VABARIIK

Moldaavia NSV-s arendatakse edasi masinaehitustööstust, ehitusmaterjalide tööstust, toiduainete tööstust ja energeetikat, samuti põllumajandust, eriti viinamarjakasvatust, aiandust, köögivilja- ja suhkrupeedikasvatust.

Tööstuse kogutoodang suureneb seitseaastaku jooksul umbes 2,2-kordseks, viinamarjaveini tootmine — 3,4-kordseks, peensuhkru tootmine — 2,4—2,7-kordseks.

Kapitaalmahutused vabariigi majandusse moodustavad seitseaastakul umbes 8,8-miljardit rubla.

Nähakse ette ehitada ja käiku lasta üle 100 veinitehase, viis suhkruvabrikut, kolm lihakombinaati, kuus konservivabrikut, masinaehitustehaseid, toiduainete tööstusele tehnoloogilisi seadmeid tootev tehas ja tsemenditehas.

Põllumajanduse alal nähakse ette laiendada suhkrupeedi tootmine 1965. aastal 1958. aastaga võrreldes 1,6—1,8-kordseks, liha tootmine — umbes 2,2-kordseks, piima tootmine — 2,1—2,3-kordseks, köögivilja tootmine — umbes 1,8-kordseks ja viinamarjade tootmine — 2,7-kordseks. Vabariigi kolhoosides ja sovhoosides rajatakse ligi 180 000 hektarit viinamarjaistandusi ning 116 000 hektarit viljapuu- ja marjaaedu.

Nähakse ette puuvilja ja viinamarjade töötlemise vabrikute ehitamine kolhooside vahendite arvel, pidades silmas kolhoosideja rajoonidevaheliste ettevõtete loomist.

LÄTI NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIK VABARIIK

Läti NSV-s on tähtsaimaks ülesandeks arendada elektro- ja raadiotehnilist tööstust, aparaadi- ja transpordimasinatööstust ning kalatööstust.

Kapitaalmahutused vabariigi rahvamajandusse aastail 1959—1965 moodustavad umbes 10,8 miljardit rubla, mis on kaks korda rohkem kui möödunud seitsme aasta jooksul.

Vabariigi tööstuse kogutoodang kasvab seitseaastakul enam kui 1,6-kordseks, sealhulgas masinaehitus- ja metallitööstuse toodang enam kui kahekordseks. Reisivagunite tootmine suureneb peaaegu 2-kordseks, diislite tootmine 2,2-kordseks, elektrilampide tootmine 1,8-kordseks, aparaatide tootmine 2,3-kordseks, tsemendi tootmine ligikaudu 1,6-kordseks, või tootmine 1,8-kordseks, liha tootmine 1,7-kordseks, kalasaak 2,1-kordseks. Ehitatakse ja rekonstrueeritakse rida keemia-, elektrotehnilise ja masinaehitustööstuse tehaseid. On ette nähtud tunduvalt suurendada kalapüügilaevastikku ja laiendada Riia kalasadamat.

Vabariigi põllumajandus peab ka edaspidi spetsialiseeruma piimakarjakasvatuse, liha- ja peekoniseakasvatuse ning tõuloomakasvatuse suunas. Võrreldes 1958. aastaga suureneb 1965. aastal liha tootmine 1,6-kordseks, piima tootmine 1,5—1,7-kordseks, teravilja tootmine 2—2,2-kordseks, kartuli tootmine 1,7-kordseks, suhkrupeedi tootmine 1,5—1,7-kordseks.

Kirgiisi NSV-s arendatakse edasi värvilist metallurgiat, nafta-, gaasi-, söe-, kerge- ja toiduainete tööstust.

Kapitaalmahutused vabariigi rahvamajandusse moodustavad 10,5 miljardit rubla, mis on 2,3 korda rohkem kui möödunud seitsme aasta jooksul. Vabariigi tööstuse kogutoodang suureneb 2,2-kordseks.

Järsult paraneb majanduse varustamine elektrienergiaga, antakse ekspluatatsiooni kaks suurt elektrijaama. Elavhõbeda ja antimoni tootmisel säilitab vabariik juhtiva koha Nõukogude Liidus. Naftatoodang kasvab kolmekordseks. Organiseeritakse ulatuslik gaasi tootmine. Ehitatakse masinaehitus-, ehitusmaterjalide, kerge- ja toiduainete tööstuse ettevõtteid.

Vabariigi põllumajandus spetsialiseerub puuvilla, suhkrupeedi ja liha tootmisele, peenvillaliste ja poolpeenvillaliste lammaste kasvatamisele. Võrreldes 1958. aastaga kasvab 1965. aastal suhkrupeedi tootmine 1,2—1,3-kordseks, toorpuuvilla tootmine 1,3—1,4-kordseks, teravilja tootmine 1,4—1,6-kordseks, liha tootmine umbes 2,8-kordseks, piima tootmine 2,2—2,4-kordseks, villa tootmine 2,4-kordseks, siidikedrikute kookonite tootmine 2,2-kordseks.

On ette nähtud aastail 1959—1965 rajada 28 000 hektarit uusi aedu ja viinamarjaistandusi. Tehakse suuri töid teede ehitamiseks.

TADŽIKI NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIK VABARIIK

Tadžiki NSV-s arendatakse edasi puuvillakasvatust, kerge- ja toiduainete tööstust, ehitusmaterjalide tööstust, aiandust ja viinamarjakasvatust, tugevdatakse energeetikabaasi; ehitatakse gaasijuhe Usbeki NSV-st. Luuakse keemia- ja tsemenditööstus.

Vabariigi rahvamajandusse mahutatakse 8,6 miljardit rubla ehk 2,6 korda rohkem kui aastail 1952—1958. Tööstuse kogutoodang suureneb enam kui 80 protsenti.

Põllumajanduse alal on ette nähtud, et 1965. aastal, võrreldes 1958. aastaga, suureneb peamiselt peenekiulise toorpuuvilla tootmine 1,3-kordseks, siidikedrikute kookonite tootmine ligikaudu 1,5-kordseks, liha tootmine 2-kordseks, piima tootmine 2,3-kordseks ja villa tootmine 1,4-kordseks.

Aastail 1959—1965 rajatakse ligi 43 000 hektarit uusi viinamarjaistandusi ja aedu.

ARMEENIA NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIK VABARIIK

Armeenia NSV-s arendatakse looduslikku gaasi kasutamise baasil edasi keemiatööstust, edendatakse täppismasinaehitust ja apa-

raaditööstust, samuti toiduainete ja kergetööstust, tugevdatakse energeetikabaasi.

Kapitaalmahutused moodustavad seitseaastakul 12 miljardit rubla, see on 2,2 korda rohkem kui aastail 1952—1958. Tööstuse kogutoodang suureneb umbes 2,2-kordseks.

Vabariigi energeetikabaasi tugevdamiseks on kavas ehitada ja käiku lasta kaks elektrijaama loodusliku gaasi baasil ning viia lõpule kahe hüdroelektrijaama ehitamine.

Põllumajanduse alal on kavas, et 1965. aastal, võrreldes 1958. aastaga, suureneb viinamarjade tootmine ligikaudu 2,8-kordseks, puuvilja tootmine 2,7-kordseks, tubaka tootmine 1,2-kordseks, siidikedrikute kookonite tootmine 1,6-kordseks, liha tootmine 1,7-kordseks ja piima tootmine 1,6-kordseks. Viinamarjaistanduste ja aedade pindala suureneb 44 000 hektari võrra. Tunduvalt laieneb kõrge kvaliteediga veinide ja konjakite tootmine.

TURKMEENI NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIK VABARIIK

Turkmeeni NSV-s arendatakse edasi nafta-, gaasi-, keemia-, kerge- ja toiduainete tööstust.

Vabariigi rahvamajanduse arendamiseks eraldatakse umbes 15,7 miljardit rubla ehk 2,4 korda rohkem kui aastail 1952—1958. Vabariigi tööstuse kogutoodang kasvab umbes kahekordseks.

Suuri kapitaalmahutusi suunatakse nafta- ja gaasitööstuse arendamiseks. Naftatoodang suureneb 1,8-kordseks ja gaasitoodang — 4,7-kordseks. Ehitatakse kaks rajooni-soojuselektrijaama. Organiseeritakse väetiste tootmine. Tunduvalt kasvab puuvillase ja siidriide ning nahkjalatsite tootmine.

Vabariigi põllumajandus spetsialiseerub ka edaspidi puuvilla, eriti peenekiulise puuvilla tootmisele. 1965. aastal suureneb 1958. aastaga võrreldes toorpuuvilla tootmine umbes 1,4-kordseks, lihatoodang 2,1-kordseks, villatoodang 1,3-kordseks, karakullnahkade tootmine 1,5-kordseks ja siidikedrikute kookonite tootmine 1,2-kordseks.

EESTI NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIK VABARIIK

Eesti NSV-s on ülesandeks arendada edasi põlevkivi- ja keemiatööstust, elektrienergeetikat, masinaehitustööstust, tekstiili- ja kalatööstust, suurendada või ja liha tootmist.

Vabariigi rahvamajanduse arendamiseks on kavas suunata üle 8 miljardi rubla kapitaalmahutusi ehk 1,8 korda rohkem kui aastail 1952—1958. Tööstuse kogutoodang kasvab ligikaudu 1,8-kordseks, sealhulgas masinaehitustööstuses 2,3-kordseks, põlevkivi toodang kasvab 1,8-kordseks ja tsementitoodang rohkem kui 6-kordseks, liha ja lihasaaduste tootmine suureneb 1,9-kordseks,

või tootmine 1,8-kordseks ja kalasaak 2,2-kordseks. Elektrienergia toodang suureneb rohkem kui 5-kordseks.

Ulatuslikult arendatakse kalapüügilaevastikku, mille teenindamiseks ehitatakse Tallinnasse kalasadam.

Põllumajandus spetsialiseerub ka edaspidi piima-tõukarjakasvatusele, liha- ja peekoniseakasvatusele. On ette nähtud suurendada 1965. aastal 1958. aastaga võrreldes liha tootmine 1,6-kordseks, piima tootmine 1,8—1,9-kordseks, teravilja tootmine umbes 1,6—1,8-kordseks, kartuli tootmine 1,9-kordseks, köögivilja tootmine 1,7-kordseks, linakiu tootmine 1,8-kordseks.

IV

NÕUKOGUDE RAHVA HEAOLU TÕUS

Nõukogude ühiskonna arenemise seaduseks on rahva heaolu pidev tõus sotsialistliku tootmise arendamise ja tööviljakuse tõstmise alusel.

Kapitalismi tingimustes viib tootmise kasv käputäie ekspluateerijate rikastumiseni ja sellega kaasneb töörahva hulkade relatiivne ning absoluutne vaesumine. Sotsialismi ajal areneb aga tootmine kogu ühiskonna huvides, kõigi ühiskonnaliikmete kasvavate materiaalsete ja kultuuriliste vajaduste rahuldamiseks ning tootmise suurenemine viib kogu rahva heaolu pidevale tõusule.

Sotsialistliku süsteemi otsustavaks eeliseks kapitalistliku süsteemiga võrreldes on see, et sotsialismi ajal toimub ühiskonna tootlike jõudude kiirendatud arenemine ning erinevalt kapitalismist tagatakse ühiskondliku töö saaduste õiglane jaotamine kõigi sotsialistliku ühiskonna töötajate vahel. Nõukogude Liidus kehtib töö järgi jaotamise sotsialistlik printsiip, mille järgi jaotamine toimub vastavalt töö hulgale ja kvaliteedile. See loob töötajas isikliku materiaalse huvi oma töö tulemuste vastu ning on tööviljakuse suurenemise ja toodangu kasvu tähtsaks stiimuliks.

V. I. Lenin õpetas, et ilma materiaalse huvita ei ole võimalik tuua kümneid ja kümneid miljoneid inimesi kommunismile (Teosed, 33. kd., lk. 36.). Marksismi-leninismi rajajad rõhutasid, kui tähtis kommunismile üleminekuks vajaliku saaduste külluse loomise seisukohalt on see, et kõik töötajad oleksid materiaalselt huvitatud ühiskondliku tootmise kasvust, ja kritiseerisid omal ajal neid, kes pooldasid võrdsustavat jaotamist. Jaotamist vajaduse järgi saab teostada alles kommunismi kõrgemas faasis, kui ühiskonna tootlikud jõud on jõudnud kõrgemale arengutasemele kui sotsialismi ajal, ja kui kõik ühiskonnaliikmed hakkavad töötama oma võimete kohaselt ning nende töö muutub veelgi tootlikumaks. Ainult sel juhul saavutatakse tarbeesemete küllus ning teostatakse üleminek töö järgi jaotamise sotsialistlikult printsiibilt

kommunismi printsiibile: «Igaüks oma võimete kohaselt, igaühele tema vajaduste järgi».

Praegusel arenguetapil, kus nõukogude rahva jõupingutustega on loodud võimas tööstus ja põllumajanduslik suurtootmine, on olemas kõik tingimused selleks, et meie töölisklass, kolhoositalurahvas ja haritlaskond — kõik nõukogude inimesed hakkaksid lähemal ajal elama veelgi paremini, rahuldama täielikumalt oma kasvavaid materiaalseid ja vaimseid vajadusi.

Parandatakse tunduvalt elanikkonna toitumist, eriti niisuguste saaduste arvel, nagu piim, või, liha, suhkur, köögivili ja puuvili. Tuleb arvesse võtta, et NSV Liidus viib toiduainete tootmise kasv tarbimise pidevale kasvule, kusjuures paraneb kogu elanikkonna ja eranditult kõigi Nõukogude Liidu rahvaste toitumine. Kapitalistlikes maades aga peitub keskmiste arvude taga tohutu vahe tootmise ja tarbimise ulatuses, varakate klasside ja töötajate toitumise tasemes, samuti metropolide ja asumaade elanikkonna toitumise tasemes.

Nõukogude inimesed varustatakse piisavalt kvaliteetsete ja nägusate rõivaste ja jalatsitega. Parandatakse põhjalikult elanikkonna korteriolusid laiaulatusliku elamuehituse arendamisega linnades, töölisasulates ja maal. Tunduvalt laiendatakse mööbli ja mitmesuguste majapidamistarvete tootmist, pannakse suurt rõhku lastele määratud saaduste ja kaupade tootmise laiendamisele ning nende kvaliteedi parandamisele.

Kavas on tõsta palka, mis on eriti oluline madala ja keskmise palgaga tööliste ja teenistujate gruppidele. Eelseisval seitseaastakul eraldab riik suuri summasid pensionide ja abirahade maksmiseks, laste kasvatamise organiseerimiseks, ühiskondliku toitlustamise arendamiseks, parandamiseks ja odavamaks muutmiseks.

Rahvamajanduse arendamise kontrollarvudes, kus on ette nähtud NSV Liidu elanikkonna materiaalse heaolu ja kultuuritaseme suur tõus, avaldub kujukalt kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse väsimatu hoolitsus nõukogude rahva heaolu eest.

1. **Rahvatulu,** mis NSV Liidus on tõesti rahva oma, ei kasutata ekspluateerivate klasside rikastamiseks, nagu see sünnib kapitalistlikes maades, vaid kasutatakse rahva elutaseme järjekindla tõusu huvides ning sotsialistliku tootmise laiendamiseks. 1965. aastal suureneb rahvatulu 1958. aastaga võrreldes 62—65 protsenti. Rahvatulu kasvu alusel suureneb veelgi rahva tarbimine. Tarbimisfond kasvab seitseaastakul 60—63 protsenti.

2. Seoses sotsialistliku tootmise kasvu grandioosse ulatusega, samuti teaduslike, kultuuri-, haridus- ja tervishoiuasutuste ning ühiskondliku toitlustamise, kaubandus- ja elanikkonna kommunaalteenindamise ettevõtete võrgu tunduva laiendamisega nähakse seitseaastakul ette **suurendada tööliste ja teenistujate arvu** kõigis rahvamajandusharudes ligikaudu 12 miljoni inimese võrra ehk umbes 22 protsenti. Tööliste ja teenistujate koguarv rahvamajanduses moodustab seitseaastaku lõpuks 66,5 miljonit inimest.

3. **Tööliste ja teenistujate reaaltulud** kasvavad seitseaastakul iga töötaja kohta keskmiselt 40 protsenti nii rahalise töötasu, pensionide ja abirahade suurenemise tulemusena kui ka hindade edasise alandamise läbi ühiskondliku toitlustamise süsteemis.

Põllumajandusliku tootmise kasvu ja tööviljakuse tõusu alusel kasvavad **kolhoosnikute reaalsissetulekud** seitseaastakul samuti vähemalt 40 protsenti, seda peamiselt kolhooside ühistootmise arenemise tõttu.

Töötajate elutaseme tõstmiseks on väga tähtis laiaulatuslikult arendada elamuehitust, internaatkoolide ja lasteasutuste võrku ning laiendada veelgi tasuta meditsiinilist teenindamist, õpetamist ning teisi elanikkonna kultuurilise ja elutarbelise teenindamise vorme.

4. Rööbiti tööliste ja teenistujate palga üldise tõstmisega tuleb eelseisval seitseaastakul lõpule viia viimastel aastatel alanud tööliste ja teenistujate **palga reguleerimine** kõigis rahvamajandusharudes. Järkjärguline palga reguleerimine tähendab seda, et tuleb tõsta madala ja keskmise palgaga tööliste ja teenistujate töötasu ning vähendada sellega vahet madala ja keskmise palgaga töötajate gruppide ning kõrgepalgaliste gruppide vahel.

Madalapalgaliste tööliste ja teenistujate palka tuleb seitseaastaku jooksul tõsta 270—350 rublalt 500—600 rublani kuus.

See abinõu teostatakse järk-järgult, kahes etapis.

Esimene etapp viiakse läbi aastail 1959—1962. Sellel etapil tuleb lõpule viia tööliste ja teenistujate palga juba alustatud reguleerimine ja suurendada ühtlasi kõigis rahvamajandusharudes minimaalkuupalka 400—450 rublani.

Teine etapp teostatakse aastail 1963—1965. Sellel etapil nähakse ette tõsta kõigis harudes tööliste ja teenistujate minimaalpalka 100—150 rubla võrra kuus, see on viia see 400—450 rublalt 500—600 rublani kuus, kusjuures mõnevõrra tõstetakse ka keskmise palgaga tööliste ja teenistujate palgamäära ja palka.

Tähtsaks ülesandeks on tagada kõigis rahvamajandusharudes palga kasvuga võrreldes kiirem tööviljakuse kasv kui tingimus, mis on vajalik omahinna edasiseks alandamiseks, akumulatsiooni suurendamiseks ja töötajate ainelise heaolu tõstmiseks.

5. Tagada aastail 1959—1965 ettevõtetes ja ehitustel **töötingimuste edasine paranemine,** samuti ka tootmise sanitaarsete tingimuste ja ohutustehnika paranemine töötingimuste tervendamise alaste teaduse ja tehnika uusimate saavutuste kasutuselevõtmise teel.

Uue tehnika laialdane juurutamine, tootmise mehhaniseerimine ja automatiseerimine eelseisval seitseaastakul muudab põhjalikult tööliste ja talupoegade töötingimusi. Tunduvalt paranevad naiste ja noortööliste töötingimused tootmises.

6. Nähakse ette suured summad lastesõimede ja lasteaedade ning internaatkoolide võrgu laiendamiseks ja pikendatud koolipäeva rühmade arvu suurendamiseks. Suurendatakse assigneerin-

guid tasuta õpetuseks ja kvalifikatsiooni tõstmiseks, tasuta arstiabi andmiseks, sanatooriumide ja puhkekodude ülalpidamiseks, riikliku sotsiaalkindlustuse abirahade maksmiseks töölistele ja teenistujatele, riiklike toetuste maksmiseks paljulapselistele ja vallaemadele, riiklike pensionide maksmiseks, vanadekodude ülalpidamiseks, palga maksmiseks töölistele ja teenistujatele puhkuse aja eest ning muudeks väljamakseteks ja toetusteks töötajatele. Riigi väljaminekud nimetatud eesmärkidel moodustavad 1965. aastal umbes 360 miljardit rubla 1958. aasta 215 miljardi rubla asemel.

7. Tuleb ette näha ka **pensionilise kindlustamise** edasine paranemine, tõsta pensionide alammäära.

Seoses palgamiinimumi tõstmisega 1963. aastaks 400—450 rublale kuus tekib vajadus tõsta pensionide alammäära. 1963. aastal kavatsetakse tõsta vanaduspensioni alammäär linnas praeguselt 300 rublalt 400 rublale kuus ning alaliselt maa-asulates elavate ja põllumajandusega seotud pensionäride pensioni alammäär 255 rublalt 340 rublale kuus, samuti tõsta invaliidsuspensioni ja toitja kaotamise puhul makstava pensioni alammäära.

Pärast teise etapi — palgamiinimumi tõstmine 500—600 rublale — lõpuleviimist kavatsetakse 1966. aastal uuesti tõsta vanaduspensioni alammäära linnas umbes 450—500 rublale kuus ja vastavalt tõsta pensioni alammäära ka maa-asulates, samuti suurendada invaliidsuspensioni ja toitja kaotamise puhul makstava pensioni alammäära.

8. Vastavalt NLKP XX kongressi otsustele on ette nähtud jõuda 1960. aastal lõpule tööliste ja teenistujate üleviimisega seitsmetunnilisele tööpäevale, söe- ja maagitööstuses maa all töötavate juhtivate kutsealade tööliste üleviimisega kuuetunnilisele tööpäevale, peale selle on ette nähtud viia seitsmetunnilise tööpäevaga töölised ja teenistujad 1962. aastal täielikult üle 40-tunnilisele töönädalale. 1964. aastal tuleb alustada järkjärgulist üleminekut 35—30-tunnilisele töönädalale, s. t. need inimesed, kes töötavad maa all ja tervisele kahjulikes tingimustes, üle viia 30-tunnilisele töönädalale (viis 6-tunnilist tööpäeva ja kaks puhkepäeva) ning kõik ülejäänud töötajad 35-tunnilisele töönädalale (viis 7-tunnilist tööpäeva ja kaks puhkepäeva), kusjuures nende abinõudega tuleb lõpule jõuda aastail 1966—1968. Üleminek 30—35-tunnilisele töönädalale ühe puhkepäeva säilitamisega tähendab vastavalt viie- või kuuetunnilise tööpäeva kehtestamist.

Lähtudes sellest, et tööliste ja teenistujate enamikule on sobivam mitte viie- või kuuetunniline tööpäev kuuepäevase töönädalaga, vaid kuue- või seitsmetunniline tööpäev kahe puhkepäevaga nädalas, **kavatsetakse sisse seada viiepäevane töönädal, s. t. kehtestada kaks puhkepäeva nädalas.**

Üle minna lühendatud tööpäevale ja vähendada tööpäevade arvu nädalas kavatsetakse ilma palga vähendamiseta.

Selle tulemusena kujuneb NSV Liidus kõige lühem tööpäev ja kõige lühem töönädal maailmas.

9. Vastavalt tööstusliku ja põllumajandusliku tootmise ning elanikkonna sissetulekute suurenemisele kasvab riikliku ja kooperatiivkaubanduse **jaekäive** seitseaastaku jooksul umbes 62 protsendi võrra (võrreldavates hindades). Seoses maaelanikkonna rahaliste sissetulekute kiirema kasvuga suureneb kaubakäive ka külas senisest kiirema tempoga.

Loomakasvatussaaduste müük elanikkonnale suureneb seitsme aasta jooksul 2,2-kordseks, taimeõli müük 1,9-kordseks, puu- ja tsitrusviljade müük 3-kordseks. Järsult suureneb suhkrutoodang, seitseaastaku lõpul toodetakse Nõukogude Liidus iga elaniku kohta aastas 41—44 kilogrammi suhkrut 1958. aasta 26 kilogrammi asemel. Seoses põllumajanduse taseme edasise tõusuga ja sünteetiliste materjalide ning kunstkiu toodangu tohutu kasvamisega suureneb märgatavalt tähtsamate tööstuskaupade — riide, rõivaste, pesu ja jalatsite müük elanikkonnale.

Veel suuremal määral kasvab kultuurikaupade ja majapidamistarvete müük elanikkonnale, eriti niisuguste kaupade müük, mis kergendavad naiste kodust tööd, nagu pesupesemismasinad, elektripoonijad, tolmuimejad, elektritriikrauad ja külmutuskapid. Möödunud seitsme aastaga võrreldes suureneb külmutuskappide müük elanikkonnale 5,8-kordseks, pesupesemismasinate ja -aparaatide müük 9,1-kordseks, õmblusmasinate müük 2,1-kordseks, televiisorite müük 4,6-kordseks, raadioaparaatide ja radioolade müük 1,8-kordseks ning mootorrataste ja motorollerite müük 2,7-kordseks. Individuaalelamute ehitajate ja kolhooside majapidamishoonete ehitamise vajaduste rahuldamiseks on ette nähtud ehitusmaterjalide kaubanduse laialdane arendamine. Standardmajade müük elanikkonnale suureneb umbes 10-kordseks, tsemendi müük 3-kordseks, katusepapi müük 2,2-kordseks, aknaklaasi müük 1,6-kordseks.

10. Kommunistlik partei ja Nõukogude valitsus on seisukohal, et käesoleval ajal on **elamuehituse** edasiarendamine, millel on üldrahvalik tähtsus, kõigi partei-, nõukogude, ametiühingu- ja majandusorganite, kogu nõukogude rahva üks tähtsamaid ülesandeid.

Et likvideerida meie maal korteripuudus, viiakse edukalt ellu ülesandeid, mis on üles seatud NLKP Keskkomitee ja Ministrite Nõukogu otsuses elamuehituse arendamise kohta NSV Liidus. Tehakse kõik, et need õigel ajal täidetaks. Sel eesmärgil on ette nähtud ehitada 1959.—1965. aastal linnades ja töölisasulates, sovhooside, remondi- ja tehnikajaamade ning metsatööstuskeskuste asulates riiklike kapitaalmahutuste ning elanikkonna summade arvel (riikliku krediidi abiga) elumaju üldpinnaga 650—660 miljonit ruutmeetrit ehk ligi 15 miljonit korterit, see on 2,3 korda rohkem, kui ehitati möödunud seitsme aasta jooksul. Maa-asulates ehitavad kolhoosnikud ja maaharitlased ligi 7 miljonit elumaja. Linnade ja töölisasulate elamufond suureneb seitseaastaku lõpuks 1,6-kordseks. Linnades ja maa-asulates ehitatakse ökonoomseid, heakorrastatud üheperekonnakortereid. Püstitatakse ülesanne ela-

mispinna jaotamisel üle minna omaette korteri andmisele iga perekonna jaoks. Riik ergutab ja abistab töötajaid igakülgselt omaenda majade ning korterite ehitamisel isiklike säästude arvel. Seejuures on ette nähtud elanikkonnale müüdavate tehastes valmistatud kokkupandavate majade kvaliteedi parandamine, samuti ehitajate abistamine nende kokkupanekul. Rakendatakse abinõusid elamuehitusliku kooperatsiooni laialdaseks arendamiseks, et tõmmata töötajate isiklikud säästud kaasa elamuehituse arendamisele.

Linnade ja töölisasulate kommunaalmajanduse arendamiseks on ette nähtud eraldada umbes 80 protsendi võrra rohkem summasid kui möödunud seitsme aasta jooksul. Tuleb rakendada abinõusid meie maa metsavaeste piirkondade elanikkonna paremaks varustamiseks kütusega.

11. 1959.—1965. aastal kavatsetakse märgatavalt parandada **elanikkonna elutarbelist ja kaubanduslikku teenindamist.**

Suurt tähelepanu pühendatakse ühiskondliku toitlustamise arendamisele. Ühiskondliku toitlustamise ettevõtete toodangu väljalase peab suurenema rohkem kui 2-kordseks. Ulatuslikult areneb lõunate müük kojuviimiseks. Ühiskondliku toitlustamisega kindlustatakse enamus töölisi, teenistujaid ja õpilasi.

On ette nähtud valmispakitud kauba ja pooltoodete väljalaske tunduv suurendamine, laiendatakse elanikkonnalt kaubatellimiste vastuvõtmist ning kaupade kojutoimetamist ja arendatakse muid kaubandusliku teenindamise progressiivseid vorme, mis tõstavad kaubanduskultuuri.

Laieneb ühiskondliku toitlustamise ettevõtete, kaupluste ja poodide, uute rõivaste ja jalatsite valmistamise ning nende remontimise töökodade, pesumajade ja muude elanikkonna elutarbelise teenindamise ettevõtete võrk.

Ametiühingud peavad teostama raugematut ühiskondlikku kontrolli tehaste, vabrikute ja muude ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste sööklate töö üle ning tõmbama sellele tööle kaasa töölisi, teenistujaid ja nende perekonnaliikmeid.

Järjekindlalt viiakse ellu Keskkomitee poolt kavandatud hindade alandamise kurssi. Seatakse ülesanne märksa laiendada ühiskondliku toitlustamise ettevõtete süsteemi, parandada nende tööd ja alandada ühiskondliku toitlustamise ettevõtetes hindu. See avaldab soodsat mõju eelkõige töölisperekondade büdžetile ning kergendab miljonite naiste tööd.

Peale hindade alandamise ühiskondliku toitlustamise ettevõtetes alanevad ka mõningate muude kaupade hinnad (seoses hindade alal esineva mittevastavuse reguleerimise ja kaotamisega).

12. On ette nähtud **elanikkonna tervishoiu** edasise parandamise programm. Kapitaalmahutused, mis paigutatakse tervishoiuasutuste, sotsiaalkindlustuse, kehakultuuri- ja spordiasutuste ehitamisse ning meditsiinitööstusse, moodustavad üle 25 miljardi rubla. See võimaldab aastail 1959—1965 uusehituste arvel kahekordselt suurendada kasutuseleantavate haiglakohtade ning rohkem kui

kahe ja poole kordselt lastesõimede kohtade arvu möödunud seitsme aasta jooksul toimunud juurdekasvuga võrreldes. Elanikkonna meditsiinilise teenindamise edasiseks parandamiseks ning soodsamate töötingimuste loomiseks arstidele on neile ette nähtud tasuta korter koos kütte ja valgustusega töölisasulate, rajooni-keskuste ja maa-asulate haiglate juures.

Märgatavalt arendatakse meditsiinitööstust, eriti antibiootikute ja muude ajakohaste efektiivsete ravivahendite tootmist. Kui meditsiinitoodete väljalase üldiselt kasvab 1965. aastal 1958. aastaga võrreldes umbes 3-kordseks, siis suureneb antibiootikute toodang 3,7-kordseks, vitamiinide toodang 6-kordseks, arstiriistade, -seadeldiste ja -aparaatide toodang (kaasa arvatud aparaadid aatomienergia kasutamiseks arstiteaduses) 2—2,5-kordseks.

Soodsamate tingimuste loomiseks vanadele kodanikele kavatsetakse nende jaoks laias ulatuses organiseerida internaatide ehitamist nii linnas kui ka maal. Selleks on ette nähtud vajalike summade eraldamine riigi, ametiühingute ja kolhooside poolt.

V

KOMMUNISTLIKU KASVATUSE KÜSIMUSED, RAHVAHARIDUS, TEADUSE JA KULTUURI ARENDAMINE

Kommunismile üleminekuks on peale võimsa materiaalse tehnilise baasi vajalik ka sotsialistliku ühiskonna kõigi kodanike kõrge teadlikkuse tase. Vallutanud rahvahulgad, on marksismileninismi — nõukogude ühiskonnas jagamatult valitseva ideoloogia — ideed muutunud suureks materiaalseks jõuks, mis kujundab ümber ühiskonda kommunistlikel alustel.

Marksism-leninism õpetab, et kommunismi ehitamise protsessis kujuneb koos tootlike jõudude kasvuga ja materiaalses tootmises toimuvate põhjalike muudatustega ümber ka ühiskonna kogu vaimne elu, muutub inimene ise ja kujuneb välja tema kommunistlik maailmavaade.

Kommunistliku partei poolt juhitav nõukogude rahvas kasvas sotsialismi ehitamise käigus mõõtmatult ja karastus kui aktiivne võitleja kommunismi võidu eest. V. I. Lenin sidus kommunismi ehitamist tihedalt partei kasvatustöö ülesannetega. Ta pidas vajalikuks siirdumist « . . . *igakülgselt arenenud ja igakülgselt* ettevalmistatud inimeste kasvatamisele, väljaõpetamisele ja ettevalmistamisele, kes *oskavad teha kõike.* Selle poole liigub kommunism, peab liikuma ja *jõuabki* selleni, kuid alles pika rea aastate pärast». (Teosed, 31. kd., lk. 31.)

Sotsialistliku ülesehitustöö aastail on partei ja rahvas korda saatnud suuri tegusid ja meie ette kerkib nüüd praktiliselt ülesanne kasvatada ka edaspidi kommunistliku ühiskonna igakülgselt arenenud ja ettevalmistatud inimesi. Meil tuleb teha uus suur

samm sotsialistliku kultuuri arendamises. Tähtsa ülesande, mis näeb ette «kasvatuse ühendamist materiaalse tootmisega», nagu on öeldud K. Marxi ja F. Engelsi suures teoses «Kommunistliku partei manifest», lahendab meie rahvas kommunistliku ülesehitustöö käigus ja lahendab selle edukalt.

Kommunistliku ülesehitustöö grandioosse plaani täitmine nõuab kõigi nõukogude inimeste kasvatamise resoluutset parandamist, nende kommunistliku teadlikkuse ja aktiivsuse tõstmist, uue inimese kujundamist kollektivismi ja töökuse, ühiskondliku kohusetunde vaimus, sotsialistliku internatsionalismi ja patriotismi vaimus, uue ühiskonna kõrgetest moraaliprintsiipidest kinnipidamise vaimus. On tarvis pühendada erilist tähelepanu sirguva põlvkonna kasvatamisele kommunismi vaimus, sellele, et lähendada kooli elule ja ühendada õppimist tootmistööga, inimkonna poolt omandatud teadusalaste teadmiste vallutamisele, inimeste teadvuses säilinud kapitalismi iganditest ülesaamisele ja leppimatu võitluse arendamisele vaenuliku kodanliku ideoloogia vastu.

Seitsme aasta plaanis on ette nähtud suured abinõud rahvahariduse, teaduse ja kultuuri arendamiseks.

1. Aastail 1959—1965 on kavandatud tunduvalt **arendada üldist keskharidust linnades ja maal, laiendada kõrgema ja kesk-erihariduse andmist õhtukoolides ja kaugõppe korras,** laiendada töölis- ja maanoorte õhtukoolide võrku. Õpilaste arv alg- ja keskkoolides suureneb 1965. aastal 38—40 miljonini 30 miljoni asemel 1958. aastal. Tuleb tunduvalt suurendada õpilaste arvu töölis- ja maanoorte koolides, kutsetehnilistes ning täiskasvanute koolides.

Ulatuslikult arendatakse internaatkoole kui sirguva põlvkonna kasvatamise tähtsamat vormi. Õpilaste arv nendes koolides moodustab 1965. aastal vähemalt 2 500 000.

Laste arv lasteaedades suureneb 2 280 000-lt 1958. aastal 4 200 000-ni 1965. aastal.

Eeloleval seitseaastakul tuleb jätkata rahvahariduse süsteemi täiustamist vastavalt uutele ülesannetele. NLKP Keskkomitee poolt väljatöötatud abinõud kogu rahvahariduse süsteemi põhjalikuks parandamiseks tähistavad nõukogude kooli arendamises uut etappi ja kajastavad akuutseks saanud vajadusi ühiskonna elus sotsialismilt kommunismile ülemineku ajajärgul. Kooli ette seatakse põhiülesandena valmistada sirguvat põlvkonda ette elule ja kasulikule tööle, kasvatada meie noorsoos sügavat lugupidamist sotsialistliku ühiskonna printsiipide vastu. Kool peab ette valmistama mitmekülgselt haritud inimesi, kes hästi tunnevad teaduste aluseid ja on ühtlasi võimelised süstemaatiliselt tegema füüsilist tööd, kasvatama noortes püüdlust olla kasulik ühiskonnale, aktiivselt osa võtta ühiskonnale vajalike materiaalsete väärtuste tootmisest.

Ajavahemikul 1959—1965 kavatsetakse ellu viia järgmised abinõud.

a) Üleminek 7-aastaselt 8-aastasele üldisele koolikohustusele.

Tagada õppetöökodade organiseerimine ja vajalike seadmetega sisustamine 8-klassiliste koolide juures, ühendades sealjuures polütehnilist tööõpetust koolinoorte ulatusliku kaasatõmbamisega ühiskondlikult kasulikku töösse nende eale huvipakkuvates ja kättesaadavates vormides.

b) Reorganiseerida 10-klassiliste koolide (nende vanemate klasside) võrk mitmesugust tüüpi linna- ja maa-töökeskkoolideks, millede õpilased üheaegselt õppides ja ettevõtetes, kolhoosides või eritöökodades töötades saavad niihästi täieliku kesk-üldhariduse ja polütehnilise hariduse kui ka spetsiaalse ettevalmistuse laia profiiliga massilisel kutsealal, olenevalt kohalikest vajadustest kaadri järele.

c) Tunduvalt laiendada õpilastele nende tootmistöö kõrval keskharidust andvate linna- ja maakoolide võrku.

Uued ülesanded, mida nõukogude ühiskond lahendab, nõuavad tungivalt riigi osatähtsuse edasist tõstmist laste kasvatamises, riigi veel suuremat abi perekonnale. Mida kiiremini me saavutame, et kõik lapsed oleksid lastesõimes, lasteaias või internaatkoolis, seda kiiremini ja edukamalt me lahendame sirguva põlvkonna kommunistliku kasvatamise ülesande.

2. Vastavalt rahvamajanduse ja kultuuri arendamise ülesannetele on ette nähtud **kõrgema ja kesk-eriharidusega spetsialistide ettevalmistamise edasine laiendamine ja parandamine.** Ajavahemikul 1959—1965 lasevad kõrgemad õppeasutused välja 2 300 000 spetsialisti 1 700 000 asemel aastail 1952—1958, s. o. 1,4 korda rohkem. Sealjuures õpetatakse välja insenere tööstusele, ehituse, transpordi ja side jaoks 1,9 korda enam ja põllumajanduse spetsialiste 1,5 korda enam kui möödunud seitsme aasta jooksul. Inseneride väljalaskmine kasvab kõige rohkem keemilise tehnoloogia, automaatika, arvutustehnika, raadio-elektroonika ja teistel uue tehnika erialadel. Samaaegselt on ette nähtud täiustada praegust kõrgema hariduse süsteemi, lähendada seda tootmisele, võtta kõrgematesse õppeasutustesse vastu rohkem noori, kellel on juba elukogemusi ja praktilise töö staaž. Kõrgema haridusega spetsialistide ettevalmistamise süsteemis kasvab mõõtmatult õhtuste ja kaugõppeasutuste osatähtsus.

Arendatakse edasi maksimaalselt tootmisele lähendatud keskeriharidust. Kesk-eriõppeasutustesse võetakse ajavahemikul 1959—1965 vastu üle 4 miljoni inimese, kaasa arvatud tootmistöö kõrval õppijad.

3. **Teaduse arendamine.** Eelseisva seitsme aasta jooksul luuakse vajalikud tingimused kõigi teadusharude veel kiiremaks arenguks, tähtsate teoreetiliste uurimuste ja uute suurte teaduslike avastuste tegemiseks. Sel eesmärgil on kavandatud teaduslike uurimistööde ulatuslik programm, teaduslike jõudude ja ressursside kontsentreerimine olulistele uurimustele, mis omavad teoreetilist ja praktilist tähtsust. Riik eraldab suuri summasid uute teaduslike asutuste ehitamiseks ning instituutide ja laboratooriumide varus-

tamiseks uusimate seadmetega. Nõukogude teadlased, kes on tunginud aatomi ja termotuumareaktsioonide saladustesse, on loonud Maa kunstlikud kaaslased ja päikesesüsteemi kunstliku planeedi, rikastavad meie teadust veel suuremate avastuste ja saavutustega.

Loodusteaduses on juhtival kohal füüsikateadused, millede edukast arenemisest oleneb piirnevate teadusalade ja rahvamajanduse edasiliikumine. Tehnilise progressi edasist perspektiivi määratlevad praegusel ajal eelkõige saavutused füüsikateaduse põhisuundades. Nõukogude füüsikute jõupingutused kontsentreeritakse kosmiliste kiirte, tuumareaktsioonide ja pooljuhtide probleemide läbitöötamisele.

Suur teoreetiline ja praktiline tähtsus paljude teaduslike ja praktiliste alade arendamiseks on töödel matemaatika valdkonnas. Nii on arvutusmatemaatika saavutustel otsene seos automaatika arendamisega.

Keemiateaduste valdkonnas on tähtsamaks ülesandeks nende teoreetiliste uurimuste igakülgne laiendamine, mis aitavad kaasa uute täiuslike tehnoloogiliste protsesside väljatöötamisele ja selliste omadustega sünteetiliste materjalide loomisele, mis rahuldavad kaasaja tehnika nõudeid.

Arstiteaduses ja samuti põllumajandusteaduses tõusu saavutamise vajalikuks teoreetiliseks eelduseks on bioloogia arendamine. Bioloogiliste teaduste kompleksi tähtsus kasvab eriti koos füüsika ja keemia saavutuste laiema rakendamisega bioloogias. Sealjuures hakkavad suurt osa etendama niisugused teadusharud nagu biokeemia, agrokeemia, biofüüsika, mikrobioloogia, virusoloogia, selektsioon ja geneetika. Tehniliste teaduste alal on uurimuste põhieesmärgiks tagada järsk kvalitatiivne nihe tööriistade, tooraine, materjalide, kütuse ja elektrienergia efektiivses kasutamises, tööviljakuse tõstmises, toodangu omahinna alandamises ja selle kvaliteedi parandamises koos töökultuuri ja tööohutuse samaaegse suurendamisega.

Ulatuslikud ülesanded seisavad ühiskonnateaduste alal töötajate ees. Nad peavad looma fundamentaalseid töid, mis üldistavad ühiskonna arenemise seaduspärasusi ja sotsialistliku ülesehitustöö praktikat, ja läbi töötama probleeme, mis on seotud järkjärgulise üleminekuga kommunismile. Ühiskonnateaduste alal töötajate tähtsamaks ülesandeks on kaasaegse revisionismi ja kodanliku ideoloogia kriitika.

NSV Liidu rahvamajanduse praegustes arengutingimustes, tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise eduka ümberkorraldamise, kolhoosikorra arendamise ja tugevdamise ning rahva tööaktiivsuse kasvu tingimustes suureneb majandusteaduse tähtsus, mis peab olema tihedalt seotud rahvamajanduse planeerimisega ja kogu kommunistliku ülesehitustöö praktikaga.

Eelseisva seitsme aasta jooksul laieneb tunduvalt teaduslike asutuste võrk, eriti meie maa idapiirkondades, ja suureneb teadus-

liku kaadri ettevalmistamine, seda iseäranis tähtsamatel teadusaladel.

4. Ulatuslikult arenevad eeloleval seitseaastakul kino, trükisõna, raadio ja televisioon.

Kinoseadeldiste üldarv kavatsetakse 1965. aasta lõpuks viia 118 000—120 000-ni, mis võimaldab varustada maal iga sovhoosi ja kolhoosi kinoseadeldisega.

Aastail 1959—1965 suurendatakse tunduvalt avalike raamatukogude ja klubiliste asutuste arvu, tagatakse kehakultuuri, spordi ja turismi edasiarenemine. Ehitatakse umbes 100 uut televisioonikeskust ja -jaama. Kaugnägemine seatakse sisse kõigi liiduvabariikide pealinnades, suurtes tööstuskeskustes ja nende ümberkaudsetes maarajoonides. Raadiopunktide arv suureneb 1965. aastal peaaegu 30 miljoni võrra, sealhulgas televiisorite arv 12,5 miljoni võrra. 1965. aastal tõuseb raamatute tiraaž 1 600 000 000 eksemplarini, ajakirjade tiraaž rohkem kui 2-kordseks ja ajalehtede aastatiraaž enam kui 1,5-kordseks.

5. Nõukogude kirjandus ja kunst, mis etendavad tähtsat osa kommunistlikus ülesehitustöös ja uue inimese kasvatamises, peavad tänapäeva tingimustes veel rohkem tugevdama oma sidemeid rahva eluga, täielikumalt peegeldama nõukogude rahva võitlust kommunistliku ühiskonna ülesehitamise eest.

Kirjanduse, kino, teatri, muusika, skulptuuri ja maalikunsti alal töötajad peavad tõstma oma loomingu ideelis-kunstilist taset, olema ka edaspidi partei ja riigi aktiivseteks abilisteks töötajate kommunistlikul kasvatamisel, paljurahvuselise sotsialistliku kultuuri arendamisel, kõrge esteetilise maitse kujundamisel ja kommunistliku moraali printsiipide propageerimisel.

VI

NSV LIIDU RAHVAMAJANDUSE ARENDAMISE SEITSME AASTA PLAANI RAHVUSVAHELINE TÄHTSUS

1. Meie maal sotsialismi ja kommunismi ehitamise kogemustel on rahvusvaheline tähtsus. V. I. Lenin nägi ette, et peamist mõju kogu maailma arengukäigule avaldab Nõukogude Liit oma majandusliku ülesehitustööga. «Kui Venemaa kattub elektrijaamade ja võimsate tehniliste seadmete tiheda võrguga,» ütles Lenin, «siis kujuneb meie kommunistlik majanduslik ülesehitustöö eeskujuks tulevasele sotsialistlikule Euroopale ja Aasiale.» (Teosed, 31. kd., lk. 479.)

Viie aasta plaanide edukas täitmine Nõukogude Liidus demonstreeris kogu maailmale sotsialistliku majandussüsteemi eeliseid kapitalistliku süsteemiga võrreldes, soodustas ülemaailmses ulatuses kapitalismi- ja sotsialismijõudude vahekorra muutumist sotsialismi kasuks.

Ülisuur rahvusvaheline tähtsus on Nõukogude Liidu, Hiina Rahvavabariigi, kõigi sotsialismileeri maade rahvamajandusplaanidel, mida meie päevil ellu rakendatakse.

Rahvamajanduse arendamise seitsme aasta plaani (aastaiks 1959—1965) ellurakendamine on uus tähtis etapp kahe süsteemi, sotsialistliku ja kapitalistliku süsteemi rahulikus majanduslikus võistluses.

Seitsme aasta plaanis on peamine see, et tagada meie maa majanduse edasiarendamine ning rahva elutaseme tõus ja saavutada sellega rahulikus võistluses võit kapitalistlike maade üle. See plaan väljendab Nõukogude Liidu järjekindlat rahuarmastavat poliitikat ning rahuliku kooseksisteerimise leninlikku printsiipi vastukaaluks imperialistlike riikide agressiivsele poliitikale, kes sammuvad majanduse militariseerimise, pöörase võidurelvastumise ning uueks sõjaks ettevalmistumise teed.

Seitsme aasta plaani ülevad ülesanded, mille eesmärgiks on ühiskonna tootlike jõudude edasine tormiline tõus ja töötajatele materiaalsete ja vaimsete hüvede külluse loomine, annavad tunnistust sotsialismi võitmatust elujõust ning tema vaieldamatust majanduslikust ja sotsiaalsest üleolekust oma aja äraelanud kapitalismist. Sotsialismi ja kommunismi ehitamise edusammud NSV Liidus ja sotsialismileeri maades kiirendavad märgatavalt inimkonna arenemist rahu ja progressi teel.

2. Seitsme aasta plaani täitmise tulemusel toodab Nõukogude Liit iga elaniku kohta rohkem tööstustoodangut, kui praegu toodetakse Euroopa kõige arenenumates kapitalistlikes maades — Inglismaal ja Lääne-Saksamaal, ning jõuab esimesele kohale Euroopas.

Lähtudes tööstuse kasvutempost NSV Liidus ja Ameerika Ühendriikides, ületab Nõukogude Liit plaani täitmise tulemusena mõnede peamiste toodanguliikide absoluutse tootmise poolest Ameerika Ühendriikide kaasaegse tööstusliku tootmise taseme, teiste liikide osas aga läheneb sellele tasemele. Selleks ajaks ületab tähtsamate põllumajandussaaduste tootmine tervikuna ja iga elaniku kohta Ameerika Ühendriikide kaasaegse taseme.

NSV Liidu üleolek toodangu kasvutempos loob reaalse aluse selleks, et pärast 1965. aastat umbes viie aasta jooksul järele jõuda Ameerika Ühendriikide tootmise tasemele iga elaniku kohta ja see tase ületada. Sel viisil jõuab Nõukogude Liit selleks ajaks, võib aga ka olla, et varem, maailmas esikohale nii tootmise absoluutse mahu poolest kui ka toodangu hulgalt iga elaniku kohta, mis tagab elanikkonna kõige kõrgema elutaseme maailmas. See on sotsialismi maailma-ajalooline võit rahulikus võistluses kapitalismiga.

3. Seitsme aasta plaani rahvusvaheline tähtsus seisab selles, et tema täitmine tähendab sotsialismi maailmasüsteemi võimsuse edasist tugevnemist. Seitsme aasta plaanis on ette nähtud Nõukogude Liidu ja kõigi sotsialistlike maade majandusliku koostöö igakülgne

arendamine. Kui kapitalistlikule maailmale on omased intensiivistuv tootmise anarhia, kriisid, äge konkurents monopolide vahel ja kodanlike riikide vahel, siis sotsialistlikus maailmasüsteemis toimib plaanipärase majandusliku arenemise seadus, tugevnevad maadevahelised vennalikud sidemed, intensiivistub vastastikune kogemuste vahetamine, tihe majanduslik koostöö ja sõbralik vastastikune abistamine. Seitsme aasta jooksul kasvab tööstuslik ja põllumajanduslik tootmine ning elanikkonna materiaalne ja kultuuritase Nõukogude Liidus ja kõigis sotsialistlikes maades.

Seitsme aasta plaani täitmise tulemusel suureneb märgatavalt Nõukogude Liidu ja kogu sotsialismisüsteemi osa ülemaailmses tööstuslikus tootmises. Kui Nõukogudemaa tööstusliku tootmise erikaal kogu maailma tööstuslikus tootmises moodustas 1917. aastal vähem kui 3 protsenti ja 1937. aastal umbes 10 protsenti, siis 1958. aastal ulatub NSV Liidu osa maailmatoodangus peaaegu 20 protsendini. Sotsialistlikes maades elab umbes üks kolmandik maakera elanikkonnast ja nende osa moodustab üle ühe kolmandiku maailma tööstustoodangust. Sotsialistlikud maad toodavad peaaegu poole maailma teraviljatoodangust ja 43 protsenti puuvillatoodangust. Majandusteadlaste arvestuste järgi **hakkavad sotsialistliku maailmasüsteemi maad NSV Liidu rahvamajanduse arendamise seitsme aasta plaani täitmise ja ületamise ning rahvademokraatia maade majanduse kiire arenemistempo tulemusena tootma üle poole kogu maailma tööstustoodangust.** Nii tagatakse sotsialismi maailmasüsteemi üleolek kapitalismi maailmasüsteemist materiaalses tootmises — inimkonna tegevuse otsustavas sfääris.

NSV Liidu rahvamajanduse arendamise seitsme aasta plaan avab uued, tõeliselt suurepärased perspektiivid sotsialistlike riikide majandusliku ja teaduslik-tehnilise koostöö arenemiseks, mis aitab kaasa selleks, et kõik sotsialismi maailmasüsteemis peituvad eelised tuleksid täielikumalt esile, ning kiirendab majanduslikku progressi igal sotsialistlikul maal.

Tootmise edasine riikidevaheline spetsialiseerimine ja koopereerimine sel teel, et seltsimehelikult kooskõlastatakse omavahel seotud rahvamajandusharude plaanid, tähendab uut etappi sotsialistlike maade rahvusvahelise tööjaotuse arengus. Tootmise ratsionaalne paigutus, mille juures iga sotsialistliku riigi rahvuslikud huvid harmooniliselt ühinevad kogu sotsialismileeri tugevdamise ja arendamise huvidega, on kõigi sotsialistlike maade tootlike jõudude kasvutempo kiirendamise üks tähtsamaid allikaid.

4. Nõukogude Liit laiendab iga aastaga oma rahvusvahelisi majandussuhteid. Kui NSV Liit 1946. aastal oli kaubavahetuses 40 maaga, siis käesoleval ajal toimub väliskaubandus rohkem kui 70 maaga. Kontrollarvudes on ette nähtud väliskaubanduse edasine laiendamine.

Kaubakäive Nõukogude Liidu väliskaubanduses sotsialistlike maadega kasvab 1965. aastal 1958. aastaga võrreldes rohkem kui poolteisekordseks. Tugevnevad Nõukogude Liidu majanduslikud

sidemed majanduslikult nõrgaltarenenud maadega; 1957. aastal suurenes NSV Liidu kaubanduskäive nende maadega 1953. aastaga võrreldes rohkem kui 5-kordseks. Nõukogude Liit loodab, et tema majanduslikud sidemed nende maadega ka edaspidi järjekindlalt laienevad.

Nõukogude Liidu ja kapitalistlike maade kaubavahetus tõestab, et väliskaubanduslike sidemete arendamine, olenemata mitmesuguste riikide majanduslikust ja poliitilisest korrast, on täiesti võimalik ja et see on ka riikide normaalsete vastastikuste suhete vajalik tingimus. NSV Liidus arendatava rahuliku ülesehitustöö majandusprogramm aastaiks 1959—1965 avab Nõukogude Liidu väliskaubanduse arendamiseks laiaulatuslikud perspektiivid. NSV Liit on võimeline ja valmis arendama kõigi maadega majanduslikke sidemeid ja kaubavahetust.

5. Seitsme aasta plaani täitmine kujuneb uueks tõendiks selle kohta, et Nõukogude Liidu töötajad täidavad oma internatsionaalset kohust, mis neil on kõigi maade töötajate ees, rahvusvahelise kommunistliku ja töölisliikumise ees, kogu progressiivse inimkonna ees.

NSV Liidu töötajate huvid langevad täielikult ühte kogu maailma töötajate põhiliste huvidega. Töölisklass ja kogu progressiivne inimkond näevad NSV Liidus ja kõigis sotsialistlikes maades arenevas kommunistlikus ülesehitustöös omaenda tulevikku. Sotsialistlik maailmasüsteem on kõigi maade töötajate suurim saavutus ja uhkus. Toetades aktiivselt uue ühiskonna ehitamist Nõukogude Liidus, Hiina Rahvavabariigis ja kõigis sotsialistlikes maades ning kaitstes seda ülesehitustööd imperialistliku reaktsiooni sepitsuste vastu, täidavad töötajad oma internatsionaalset kohust.

NSV Liidu ja kogu sotsialistliku maailmasüsteemi arenemine ja õitseng kergendavad kapitalistlike maade töölisklassi ja kõigi töötajate võitlust oma eluliste huvide eest, rahu, demokraatia ja sotsialismi eest. Nõukogude Liidu, Hiina Rahvavabariigi, kõigi rahvademokraatia maade eeskuju näitab kõigile ekspluateeritavatele ja rõhututele oma saatuse peremeheks saanud töörahva ammendamatuid loomingulisi võimalusi.

NSV Liidu rahvamajanduse arendamise seitsme aasta plaan, edusammud, mida on tehtud sotsialismi ehitamisel NSV Liidus ja kõigis sotsialistlikes maades, paljastavad meie vaenlaste väljamõeldisi, nagu tooks sotsialistlik revolutsioon endaga kaasa tsivilisatsiooni hävinemise. Tegelikult algab alles sotsialismi ajal hoogne, tõesti massiline edasiliikumine kõigil ühiskondliku ja isikliku elu aladel, materiaalse tootmise tormiline kasv, töötajate heaolu tõus, teaduse ja kultuuri enneolematu õitseng. Ainuüksi sotsialistlik revolutsioon võimaldas Nõukogude Liidul muutuda mahajäänud, poolharimatust maast eesrindlikuks tööstusriigiks, kes on seadnud endale täiesti reaalse ülesande — jõuda ajaloo seisukohalt lühikese ajaga esikohale maailmas oma kodanike ainelise ja kultuurilise elutaseme poolest.

Sotsialismi vaenlased, kes ei saa oma maade elanikkonna eest varjata NSV Liidu ja rahvademokraatia maades areneva sotsialistliku ülesehitustöö suuri võite, püüavad kõigest väest diskrediteerida neid võite, kujutada neid mingisuguse ohuna rahule ning sellega töötajate tähelepanu kõrvale juhtida kapitalistliku süsteemi paisetest ja pahedest. Seda süsteemi püütakse päästa «külma sõja» intensiivistamisega, võidurelvastumisega ning sõdade vallapäästmisega maakera mitmesugustes paikades, samuti reaktsiooni tugevdamisega oma maades.

Nõukogude Liidu ja teiste sotsialistlike maade saavutused ei ohusta kedagi, vaid vastupidi, tagavad rahu ja rahvaste julgeoleku.

6. Praeguses rahvusvahelises olukorras, mida mürgitavad imperialistide provokatsiooniaktid, võidurelvastumine, ähvardused valla päästa kõige hirmsam inimtapusõda, on Nõukogude Liidu rahvamajanduse arendamise seitsme aasta plaan rahu säilitamise ja tugevdamise võimsaks vahendiks.

Rahu on vajalik tingimus nende suurejooneliste ülesannete täitmiseks ja ületamiseks, mis kommunistliku ülesehitustöö uuel etapil on üles seatud. Seitsme aasta plaan on uueks tõendiks selle kohta, et Nõukogude Liidus ja kogu sotsialistlikus maailmasüsteemis ei ole ega saagi olla ühiskondlikke jõude, kes oleksid huvitatud välisekspansioonist, rahvusvahelisest pinevusest, agressiivsetest röövsõdadest.

Nõukogude Liit peab koos teiste sotsialistlike maadega väsimatult võitlust rahu kaitseks, uue hävitussõja ohu vastu. Kogu maailmale on teada Nõukogude valitsuse korduvad ettepanekud üldise desarmeerimise kohta, tuumarelva tootmise ja kasutamise keelamise kohta, Euroopas julgeoleku tagamise kohta. Nõukogude Liit astub resoluutselt välja tuumarelva katsetamise üldise lõpetamise poolt.

Rahu- ja rahuliku kooseksisteerimise poliitika, mida teostavad sotsialismimaad, ei ole juhuslik, mööduv nähtus, vaid on sotsialistlikule ühiskonnale orgaaniliselt omane. Rahupoliitika on sotsialismist lahutamatu, samuti nagu agressiooni- ja sõjapoliitika on imperialismist lahutamatu.

Seitsme aasta plaaniga teeb Nõukogude Liit kapitalistlikule maailmale konkreetse ettepaneku võistelda rahulikul majanduslikul tandril, sest Nõukogude Liit on selle vastu, et võistelda relvastumise alal, mida taotlevad lääneriikide imperialistlikud ringkonnad. Nõukogude rahvast ei suuda relvade tärin hirmutada. Tööliste, kolhoosnikute ja teadlaste ennastsalgav töö, Nõukogude armee suur võitlusvõime ja kogu sotsialistliku leeri võimsuse tugevnemine on tagatiseks, et aetakse nurja imperialistide kavatsused rahule lõppu teha.

Seitsme aasta plaani täitmine tugevdab veelgi sotsialistliku maailmasüsteemi majanduslikku võimsust ja kaitsevõimet, ühtsust ja monoliitsust, kindlustab suuresti kogu maailma rahuarmastavate jõudude positsioone, püstitab uued võitmatud tõkked sõjaõhuta-

jate teele, kinnitab veelkordselt, kuivõrd õige on NLKP XX kongressi poolt esitatud marksistlik-leninlik seisukoht, et sõja ärahoidmine on tänapäeval võimalik.

7. NSV Liidu rahvamajanduse arendamise seitsme aasta plaan on meie maal kommunismi ülesehitamise leninlike ideede, marksismi-leninismi kõikevõitva jõu elav kehastus.

Marksism-leninism õpetab, et praktika on tõe kriteerium. Kommunistliku ülesehitustöö saavutused NSV Liidus tõendavad kõige paremini, et kommunistliku partei leninlik peajoon on õige. Seitsme aasta plaan tõendab kujukalt, kui elujõuline on marksistlik-leninlik teooria, mis kinnitab, et eri maade sotsialistliku revolutsiooni ja sotsialistliku ülesehitustöö arengus kehtivad kõigile sellele teele asuvatele maadele omased üldised põhilised seaduspärasused.

Samal ajal on depressioon ja laostumine kapitalismimaades vaieldamatuks tõendiks kapitalistliku korra reaktsioonilisuse ja paratamatu hukkumise kohta, vaieldamatuks tõendiks nende reformistlike ja revisionistlike katsete viljatuse kohta, mida tehakse selleks, et «parandada» ja ilustada kapitalismi, kinni mätsida tema hirmsad paised ja antagonistlikud vastuolud. Revisionistide katsed marksismist selle tuuma välja heita, marksismi moonutada, sotsialistlike maade vennalikus peres lahkhelisid tekitada on määratud läbikukkumisele.

Seitsme aasta plaan on purustav löök kodanlikule ideoloogiale, rahvusvahelisele reformismile ja revisionismile.

Kahe süsteemi võistluse majanduslikud ja poliitilised tulemused ning nende edasise arengu perspektiivid annavad veenvalt tunnistust selle kohta, et sotsialismi progressiivne edasiliikumine on võitmatu, et tema võit rahulikus võistluses kapitalismiga on paratamatu.

VII

KOMMUNISTLIK PARTEI ON NÕUKOGUDE RAHVA JUHTIV JA ORGANISEERIV JÕUD VÕITLUSES KOMMUNISMI VÕIDU EEST

1. Suurejoonelised edusammud sotsialistliku tööstuse, põllumajanduse, teaduse ja kultuuri arendamisel, töötajate ainelise heaolu tõstmisel on nõukogude rahva väsimatu loova töö tulemus, kommunistliku partei tohutu poliitilise ja organiseerimistegevuse tulemus, kes viib järjekindlalt ellu leninlikku peajoont.

NLKP XX kongressi ajalooliste otsuste sihikindla elluviimise tulemusena on veelgi kasvanud partei juhtiv osa võitluses kommunistliku ülesehitustöö plaanide täitmise eest, meie maa kogu riiklikus, ühiskondlikus, majandus- ja kultuurielus, on tugevnenud Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei ühtsus ja monoliitsus.

Partei on saanud rahvale veelgi lähedasemaks, mõõtmatult on laienenud ja tugevnenud partei sidemed rahvahulkadega, partei on omandanud rikkalikult töötajate kõigi kihtide hulgas tehtava poliitilise ja organiseerimistöö uusi kogemusi. Leninlik Keskkomitee, kohalikud parteiorganisatsioonid on isikukultuse tagajärgi välja juurides pidanud energilist võitlust siseparteilise elu leninlike normide ning parteilise ja riikliku juhtimise kollektiivsuse leninlike printsiipide taastamise ja edasiarendamise eest.

Meie partei ja tema Keskkomitee peavad kommunistliku ülesehitustöö küsimuste otsustamisel kogu aeg nõu tööliste, kolhoosnikute ja haritlastega, tuginevad nende kogemustele ja teadmistele, võtavad kuulda nende ettepanekuid ja kriitilisi märkusi. Niisugused abinõud nagu riikliku, majandusliku ja kultuurilise ülesehitustöö tähtsates küsimustes esitatud seaduseelnõude üldrahvalik arutelu, mitmesuguste rahvamajandusharude, teaduse ja kultuuri alal töötajate nõupidamiste kokkukutsumine, läkitused töörahvale meie maa elu aktuaalsetes küsimustes on saanud partei töös süsteemiks ja veelgi tugevdanud tema sidemeid rahvahulkadega.

Viies ellu NLKP XX kongressi otsuseid ja tuginedes rahvahulkade suurele jõule, on partei viimastel aastatel tarvitusele võtnud olulisi abinõusid rahvamajanduse juhtimise täiustamiseks. Nendest abinõudest olid tähtsamad: tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise ümberkorraldamine, rahvamajanduse nõukogude loomine administratiivsetes majanduspiirkondades, liiduvabariikide, kohalike organite ja ettevõtete õiguste laiendamine, plaaniorganite ümberkorraldamine ja tugevdamine, rahvamajanduse perspektiivplaanide väljatöötamine, masina-traktorijaamade reorganiseerimine ning abinõud kolhoosikorra edasiarendamiseks, põllumajandussaaduste varumise korra muutmine ja põllumajandussaaduste ühtsete hindade kehtestamine, ametiühingute õiguste laiendamine ja nende töö ümberkorraldamine jne.

See kõik annab tunnistust leninlike demokraatliku tsentralismi printsiipide triumfist, mis tagavad kommunistliku ülesehitustöö tsentraliseeritud juhtimise õige ühendamise töörahva hulkade loomingulise aktiivsuse ja initsiatiivi maksimaalse arendamisega.

Partei on tugevdanud kaadriga rahvamajanduse kõige tähtsamaid sektoreid, on saavutanud tunduva paranemise ideoloogilise töö alal, allutanud selle kommunistliku ülesehitustöö konkreetsete ülesannete lahendamise huvidele.

2. NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959—1965 kajastavad uut etappi meie maa arenemises kommunismi teel. Kommunistliku ülesehitustöö suuri plaane välja töötades pöördub partei rahva loova energia ammendamatu allika kui nende plaanide eduka täitmise otsustava tingimuse poole. Partei, tema kohalike organisatsioonide ülesandeks on ka edaspidi väsimatult laiendada ja tugevdada oma sidemeid rahvahulkadega, valgustada ja organiseerida neid ning samal ajal rahvahulkadelt väsimatult õppida, nende kogemusi üldistada ja levitada.

Meie peame alati meeles pidama suure Lenini õpetust: «Selleks, et teenida massi ja väljendada *tema* õigesti tunnetatud huvisid, peab eesrindlik väesalk, organisatsioon, kogu oma tegevust arendama massis, kaasa tõmmates tema hulgast eranditult kõik parimad jõud, igal sammul täpselt ja objektiivselt kontrollides, kas side rahvahulkadega püsib, kas see on elav. Nii ja *ainult* nii kasvatab ja valgustab eesrindlik väesalk massi, väljendades *tema* huvisid, õpetades talle organiseerimist, suunates massi *kogu* tegevust teadliku klassipoliitika teed mööda.» (Teosed, 19. kd., lk. 372.)

See, kas seitsme aasta plaan täidetakse edukalt, otsustatakse vahetult ettevõtetes ja ehitustel, kolhoosides ja sovhoosides, teaduslikes asutustes, partei-, nõukogude, majandus-, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonides. Sellega seoses tõuseb veelgi parteialgorganisatsioonide osatähtsus, kes peavad rahvahulki kaasa tõmbama konkreetsete tootmisülesannete täitmisele. On tarvis saavutada, et igas parteiorganisatsioonis pidevalt täiustataks rahvahulkades tehtava organiseerimistöö ja poliitilise töö vorme, kasvatada nõukogude inimestes arusaamist meie maa ees seisvate ülesannete tähtsusest, ranget kinnipidamist riiklikust ja töödistsipliinist. On tarvis saavutada, et kõik kommunistid aktiivselt võitleksid plaaniülesannete täitmise ja ületamise eest ettevõtetes ja ehitustel, kolhoosides ja sovhoosides, meie kodumaa võimsuse edasise tugevnemise eest.

3. Seitsme aasta plaanis seatud suured ülesanded nõuavad kommunistliku teadlikkuse edasist tõusu laiades töörahva hulkades, meie kaadri, kõigi nõukogude inimeste marksistlik-leninliku kasvatuse intensiivistamist. Kõik partei ideoloogilise töö vahendid — propaganda, agitatsioon, ajakirjandus, raadio, teadus, kirjandus ja kunst — peavad olema suunatud kommunistliku ülesehitustöö ülesannete edukale lahendamisele. On tarvis veelgi sihikindlamalt taotleda ideoloogilise töö tihedat sidumist praktiliste ülesannete lahendamisega, kindlustada NLKP teooria ja kogemuste loominguline omandamine kommunistide poolt, tõsta poliitilist valvsust, pidada leppimatut võitlust kodanliku ideoloogia vastu, iga liiki revisionistlike vaadete vastu. Kogu juhtiv kaader peab kõige elavamalt ja vahetult osa võtma propaganda- ja agitatsioonitööst. Juhtiva kaadri isikliku osavõtuta rahvahulkade kasvatamisest, märkis Lenin, ei ole ei tõelist poliitilist tegevust ega organiseerimistööd.

Kommunistliku partei jõuks on tema ustavus marksismile-leninismile, teadusliku kommunismi teooria loov rakendamine ja arendamine. Marksismi rajajad põhjendasid teaduslikult kommunismi võidu ajaloolise paratamatuse, avasid sotsialismi ja kommunismi ehitamise põhilised seaduspärasused, kuid nad ei seadnud ega võinudki seada endale ülesandeks määrata üksikasjades kindlaks kommunistliku ühiskonna ülesehitamise konkreetseid teid ja meetodeid.

Ühiskonna arenemise seaduste tundmine ja rahvahulkade kogemuste põhjalik tundmaõppimine võimaldab meie parteil ning kõigil vennalikel kommunistlikel parteidel ja töölisparteidel loovalt arendada marksistlik-leninlikku teooriat, lahendada uusi määratu suure teoreetilise ja praktilise tähtsusega küsimusi, mida elu üles seab. Marksistlik-leninliku teooria loova arendamise konkreetseks näiteks on NLKP XX kongressi otsused, NLKP Keskkomitee pleenumite otsused, kus on välja töötatud meie maal kommunismi ehitamise programm.

Viimaste aastate jooksul on meie maal teostatud tähtsaid abinõusid Nõukogude riigi majandusliku võimsuse tugevdamiseks, tööstuse ja põllumajanduse edasiarendamiseks, teaduse ja tehnika õitsengu ning rahva heaolu pideva tõusu saavutamiseks, sotsialistliku demokraatia arendamiseks, tööliste ja talupoegade liidu ning NSV Liidu rahvaste sõpruse tugevdamiseks. Neil partei poolt väljatöötatud ja teostatud abinõudel on mitte ainult praktiline, vaid ka väga suur teoreetiline tähtsus. Partei rajab julgelt uusi teid tulevikku. Kõiges selles avaldub elav marksism-leninism tegelikkuses, avaldub teooria ja praktika lahutamatu ühtsus, teooria edasine rikastumine kommunistliku ülesehitustöö kogemustega.

Arendades loovalt marksismi-leninismi, peab partei resoluutset võitlust nende vastu, kes klammerduvad vanade, oma aja äraelanud töövormide ja -meetodite külge, kes on nakatatud konservatismist ja on partei leninliku peajoone elluviimise vastu. NLKP Keskkomitee juunipleenum paljastas ja purustas Malenkovi, Kaganovitši, Molotovi, Bulganini ja Šepilovi parteivastase grupi, kes pidas võitlust partei leninliku peajoone vastu, NLKP XX kongressil võetud poliitilise kursi vastu, partei juhtiva osa vastu, oli libisenud fraktsioonilise lõhestustegevuse teele. Parteivastane grupp astus välja selliste pakiliste ja eluliselt vajalike abinõude vastu, nagu seda olid uudis- ja jäätmaade kasutuselevõtmine, rahvamajanduse planeerimise ümberkorraldamine, eriti põllumajandusliku tootmise alal, tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise ümberkorraldamine. See grupp astus välja partei nende abinõude vastu, mis on suunatud töötajate heaolu edasisele tõstmisele, samuti partei välispoliitilise kursi vastu, mille eesmärgiks on lõdvendada rahvusvahelist pinevust, tugevdada rahuüritust, arendada rahvaste koostööd ja tugevdada nende sõprust. Meie partei pühkis oma teelt parteivastase grupi ja tugevdas sellega veelgi oma ridade leninlikku ühtsust, koondas oma read veelgi tihedamalt ühte marksismi-leninismi suure lipu all.

4. NSV Liidu rahvamajanduse arendamise seitsme aasta plaani eduka täitmise tähtsaks tingimuseks on meie riigi edasine tugevdamine, tema majanduslik-organisatoorse ja kultuurilis-kasvatusliku tegevuse intensiivistumine. Viimastel aastatel on partei ja valitsus rakendanud rea tähtsaid abinõusid, mis on taganud nõukogude demokraatia edasiarenemise ja sotsialistliku seaduslikkuse tugevnemise.

Sotsialistliku demokraatia triumfi kõige ilmekamaks avalduseks olid NSV Liidu Ülemnõukogu valimised märtsis 1958. Kommunistide ja parteitute rahvabloki kandidaatide poolt hääletas rohkem kui 133 miljonit valijat — peaaegu 100 protsenti kõigist valijatest. NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste suurepärased tulemused ning tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise ümberkorraldamise ja kolhoosikorra edasiarendamise tähtsate abinõude üldrahvaliku arutelu tulemused annavad veenvalt tunnistust sellest, et töötajad meie leninliku partei poliitikat üksmeelselt toetavad ja palavalt heaks kiidavad, samuti kõigi Nõukogude Liidu rahvaste monoliitsest ühtsusest ja kindlast koondumisest kommunistliku partei ümber.

Ainult sotsialistlik, tõeliselt rahvalik demokraatia on suuteline esile tooma töötajate talendid, andma vaba tegevusvälja rahva ammendamatule loovale energiale. Mida kõrgem on rahvahulkade aktiivsus ja mida suurejoonelisemad on kommunistliku ülesehitustöö ülesanded, seda ulatuslikum ja hoogsam on sotsialistliku riigi organiseerimistegevus, seda suurem on tema osa kommunistlikus ülesehitustöös.

Koos meie ühiskonna edasiliikumisega kommunismile omandab järjest suurema ulatuse töörahva saadikute nõukogude tegevus majandusliku ja kultuurilise ülesehitustöö juhtimisel. Liiduvabariikide ja autonoomsete vabariikide ülemnõukogud ja ministrite nõukogud, krai-, oblasti-, linna-, rajooni-, alevi- ja külanõukogud peavad pidevalt tegelema tööstusettevõtete ja ehituste, kolhooside ja sovhooside töö tähtsamate küsimustega seitsme aasta plaani ülesannete täitmisel, taotlema kõigi võimaluste ja kohalike ressursside kõige täielikumat ärakasutamist tootmise arendamiseks, hoolitsema töötajate heaolu ja kultuuritaseme tõstmise ning elamute, kultuuri- ja kommunaalobjekide ehitamise plaanide täitmise eest, arendama ja toetama altpoolt tulevat loovat initsiatiivi. Nende ülesannete lahendamiseks on nõukogude organid kohustatud väsimatult tugevdama sidemeid rahvahulkadega, resoluutselt välja juurima asjaajamisega venitamise ja bürokratismi elemente, odavamaks muutma ning täiustama riigi- ja majandusaparaati.

Tööstuse, ehitustegevuse ja põllumajanduse juhtimise ümberkorraldamise kogemused ning juhtimise lähendamine tootmisele on näidanud, et on olemas määratu suuri võimalusi nõukogude, majandus- ja teiste organisatsioonide administratiivaparaadi tunduvaks vähendamiseks ning lihtsamaks muutmiseks. Mõeldud ei ole olemasoleva aparaadi mõninga osa jooksvat mehaanilist koondamist, vaid radikaalsete abinõude teostamist, mis võimaldavad tunduvalt lihtsustada administratiivaparaadi struktuuri keskuses ja kohtadel, et muuta see operatiivsemaks, kvalifitseeritumaks ja odavamaks. Nüüd, kus meie kaader on kasvanud ja rikastunud majandusliku ning kultuurilise ülesehitustöö juhtimise kogemustega, on saanud võimalikuks märksa vähendada administratiivaparaati kesksetes, vabariiklikes, kraide, oblastite, linnade ja rajoonide nõukogude ja majandusorganites, samuti majanduslikes valitsustes,

trustides, tööstusettevõtetes, transpordi, kaubanduse ja side alal, ehitustel, kolhoosides, sovhoosides ning remondi- ja tehnikajaamades ja tõmmata vabanev kaader otsesele tootmistööle. Kõik see tuleb teostada niihästi olemasoleva aparaadi vähendamise teel kui ka — ja seda peamiselt — administratiivlülide reorganiseerimise ja ühendamise teel.

Nende abinõude elluviimine võimaldab tunduvalt vähendada kulutusi administratiivaparaadi ülalpidamiseks ning ühtlasi veel rohkem lähendada juhtimist tootmisele, tõsta selle juhtimise taset. Vastavalt sellele tuleb läbi viia abinõud partei-, ametiühingu-, komsomoli- ja teiste ühiskondlike organisatsioonide aparaadi ümberkorraldamiseks ja vähendamiseks.

5. Laiade töörahva hulkade mobiliseerimisel võitlusele NSV Liidu rahvamajanduse arendamise plaani (1959—1965) eduka täitmise eest kuulub tähtis osa ametiühingutele kui kõige suurearvulisemale ühiskondlikule organisatsioonile, kelle ridades on rohkem kui 50 miljonit töölist ja teenistujat. Kogu tema tegevust suunab partei ja see on lahutamatult seotud rahva kangelasliku võitlusega kommunismi võidu eest. Viimasel ajal on ametiühinguorganisatsioonid hakanud veel ulatuslikumalt rahvahulki kaasa tõmbama majanduse juhtimisele, põhjalikumalt tegelema tootmise, töö normeerimise ja tasustamise küsimustega, energilisemalt võitlema tööviljakuse tõstmise eest. Märksa on suurenenud ametiühingute aktiivsus tööliste ja teenistujate töö- ja elutingimuste parandamise alal, elamuehituse programmi realiseerimise alal ja töötajate heaolu pideva tõstmise muude abinõude elluviimise alal.

Võitlus seitsme aasta plaanis kavandatud kommunistliku ülesehitustöö suure programmi elluviimise eest on ametiühinguorganisatsioonide kõige pakilisem, kõige tähtsam ülesanne. Nad peavad mobiliseerima töölisklassi ja kõik töötajad riiklike ülesannete täitmisele ja ületamisele igas ettevõttes, veel ulatuslikumalt arendama sotsialistlikku võistlust, mis on meie maal toimuva kommunistliku ülesehitustöö läbiproovitud meetod. On tarvis arendada niisuguseid vorme rahvahulkade kaasatõmbamiseks tootmise juhtimisele nagu alaliselt tegutsevad tootmisnõupidamised ning tööliste, majandus- ja ametiühinguaktiivi koosolekud.

Ametiühingud peavad ka edaspidi parandama oma tegevust tööliste ja teenistujate korteritingimuste eest hoolitsemisel ja nende elutarbelisel teenindamisel, intensiivistama kontrolli töökaitse üle ettevõtetes, elamuehituse plaanide täitmise, elamispinna jaotamise, kaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete tegevuse ning töötajate meditsiinilise ja kommunaalteenindamise üle.

Ametiühinguorganisatsioonid on kohustatud intensiivistama kasvatustööd rahvahulkades, paremini täitma oma osa kui kasvatuslik organisatsioon, kui kommunismi kool, ning sihikindlalt kasvatama töötajates nõukogude patriotismi, leppimatust puuduste vastu, sotsialistlikku suhtumist töösse ja ühiskondlikku omandisse,

toetama novaatoreid ja tööeesrindlasi, laialdasemalt levitama nende kogemusi, suunates praagitootjate, tööluusijate ja loodrite vastu üldsuse hukkamõistu.

Koos partei- ja komsomoliorganisatsioonidega peavad ametiühinguorganisatsioonid pöörama erilist tähelepanu sääraste sotsialistlikule ühiskonnale võõraste nähtuste väljajuurimise vajadusele, nagu huligaansus, joomine, altkäemaks, spekulatsioon ja teised vastikud minevikuigandid.

Ametiühingud võivad nendele pandud ülesandeid edukalt täita ainult oma organiseerimistöö taseme edasise tõstmise tingimusel, tuginedes laialdasele aktiivile ja arendades ametiühinguliikmete omaalgatust.

6. Leninlik kommunistlik noorsooühing, kelle ridades on 18 miljonit noormeest ja neidu, on alati olnud partei ustav abiline kommunistliku ülesehitustöö plaanide elluviimisel. Viimasel ajal on kommunistlik noorsooühing ja nõukogude noorsugu etendanud väljapaistvat osa niisuguste üldriiklike ülesannete lahendamisel, nagu uudis- ja jäätmaade ülesharimine, tähtsate ettevõtete ehitamine meie maa idaosas, mustmetallurgia, söe- ja keemiatööstuse ettevõtete forsseeritud ehitamine. Selles avaldub partei üleskutsetele palavalt reageeriva nõukogude noorsoo võitlusvaim, ideeline kindlus ja kommunistlik teadlikkus. Partei ja rahvas hindavad kõrgelt meie maa noormeeste ja neidude sangarlikku tööd.

Partei usaldusest tiivustatuna kasvab ja mehistub nõukogude noorsugu võitluses ja töös. Kogedes uue elu loomise suurt õnne, rikastub meie noorsugu vaimselt, saab revolutsioonilist karastust, õpib hindama ja armastama kõige tähtsamat, kõige väärtuslikumat nõukogude inimese elus — tööd ühiskonna hüvanguks.

Meie riigi uuel arenguetapil seisavad kommunistliku noorsooühingu ja kogu nõukogude noorsoo ees veel grandioossemad ülesanded. Kommunismi ehitamise suurejooneline programm avab tohutu tegevusvälja noormeeste ja neidude loova initsiatiivi ja omaalgatuse kasvuks. Kommunistlikud noored, kõik meie maa noormehed ja neiud peavad energilisemalt käsile võtma Siberi, põhjapiirkondade, Kaug-Ida ja Kasahstani loodusvarade ekspluateerimise. Kommunistlikul noorsooühingul tuleb ulatuslikult ja aktiivselt osa võtta tööstusettevõtete, elamute, kultuuri- ja kommunaalobjektide ehitamisest, võitlusest sotsialistliku põllumajanduse edasiarendamise eest, šeflusest rasketööstuse tähtsamate ehitusobjektide üle. Kommunistlikud noored peavad ka edaspidi kogu noorsoole näitama viljaka ja ennastsalgava töö eeskuju.

Kommunism eeldab inimese igakülgset vaimset ja füüsilist arengut. Seetõttu tuleb pöörata erilist tähelepanu noorsoo kommunistliku maailmavaate kujundamisele, kommunistliku ühiskonna niisuguste aktiivsete, teadlike ehitajate kasvatamisele, kes piiritult armastavad oma kodumaad ja vihkavad tema vaenlasi. Noored peavad tootmistööd oskuslikult ja sihikindlalt ühendama õpingutega, olema tänapäeva teadmiste tasemel, oman-

dama sotsialistliku kultuuri saavutusi. Sirguva põlvkonna kommunistlikus kasvatuses kuulub väga tähtis osa nõukogude koolile, kes peab noori ette valmistama eluks, kasulikuks tööks. Leninlikul kommunistlikul noorsooühingul tuleb aktiivselt osa võtta partei poolt kavandatud rahvahariduse süsteemi ümberkorraldamisest. On tarvis tugevdada kooli sidet tootmisega, kasvatada pioneerides ja koolinoortes armastust ja lugupidamist füüsilise töö vastu, püüdu omandada teadmisi, tehnikat, karastada oma organismi.

Võitluses seitsme aasta plaani elluviimise eest tuleb väsimatult täiustada komsomoli organiseerimis- ja kasvatustööd noorsoo hulkades. On tarvis jõuda nii kaugele, et iga komsomoliorganisatsioon oleks võitlus- ja eluvõimeline kollektiiv, kes on tihedalt seotud kogu noorsooga. Kommunistliku noorsooühingu jõu ja loomingulise aktiivsuse allikaks on see, et teda juhib partei. Kommunistid peavad pidevalt hoolitsema komsomoliorganisatsioonide kasvu ja tugevnemise eest, peavad abistama neid noorsoo hulgas tehtava kasvatus- ja organiseerimistöö parandamisel, tõmbama neid kaasa majandusliku ja kultuurilise ülesehitustöö tähtsate ülesannete lahendamisele.

7. Sotsialismi võidu tulemusena on Nõukogude Liit astunud uude ajaloolisse ajajärku — sotsialismilt kommunismile järkjärgulise ülemineku ajajärku. Nõukogude Liidu arengu perspektiivplaan lähemaks 15 aastaks näeb ette tingimuste loomise, mis on vajalikud kommunismile ülemineku lõpuleviimiseks. NSV Liidu rahvamajanduse arendamise seitsme aasta plaani (aastaiks 1959—1965) teostamine kujuneb otsustavaks etapiks kommunismi materiaalse tehnilise baasi loomises.

Kavandades kommunismi ehitamise grandioosseid plaane, on partei veendunud selles, et need ka seekord edukalt ellu viiakse. Uue suure sammu kommunismile viival teel võime astuda selle tõttu, et meie maal on selleks kõik vajalikud eeldused loodud. Meil on võimas tehniliselt arenenud sotsialistlik tööstus ja kiiresti tõusuteed sammuv mehhaniseeritud suurpõllumajandus. Tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise ümberkorraldamine, suured saavutused teaduse ja tehnika arendamisel, meie maa loendamatud loodusvarad, ammendamatute energiaallikate olemasolu annavad määratu suuri võimalusi rikkalike ressursside täielikumaks ja efektiivsemaks ärakasutamiseks, et kiiresti arendada NSV Liidu kõiki rahvamajandusharusid.

Kommunistliku ühiskonna ehitamine on paljumiljoniliste rahvahulkade elav loominguline tegevus. Nõukogude rahvas võtab uue seitsme aasta plaani vastu kui oma elulise, lähedase ürituse, ning ei ole kahtlust, et ta asub seda ellu viima temale omase aktiivsuse, entusiasmi ja initsiatiiviga. Meie maal on olemas suurepärane kaader, kes on võimeline kvalifitseeritult ja edukalt lahendama rahvamajanduse arendamise kõiki, ka kõige keerulisemaid ülesandeid. Meie leninlik partei on praegu tugevam ja monoliitsem

kui kunagi varem. Ta koondab ühte ja organiseerib rahvahulki ning viib neid kõige kindlamat teed mööda seatud eesmärgile.

Kommunistliku partei ja tema Keskkomitee peamiseks ülesandeks praegu on tagada meie maa rahvamajanduse arendamise seitsme aasta plaani tingimusteta täitmine ning tugevdada sellega veelgi meie kodumaa võimsust, tõsta veelgi kõrgemale rahva aineline ja kultuuriline elutase. Selle ajaloolise ülesande edukaks lahendamiseks peab partei leninlikest juhtimisprintsiipidest kinni pidades ka edaspidi väsimatult tugevdama oma sidemeid rahvahulkadega, kindlustama oma ridade ühtsust, viljelema laiaulatuslikumalt kriitikat ja enesekriitikat, arendama initsiatiivi ja tõstma iga parteiorganisatsiooni, kõigi kommunistide vastutust riiklike ülesannete täitmise eest, suurendama nõukogude, ametiühingute ja kommunistliku noorsooühingu osatähtsust kommunistliku ülesehitustöö plaanide elluviimisel.

*

NSV Liidu rahvamajanduse arendamise seitsme aasta plaan aastaiks 1959—1965 tähistab tähtsat etappi Nõukogude Liidu elus, kes on astunud kommunistliku ühiskonna hoogsa ehitamise ajajärku.

NLKP XXI kongress kutsub üles kõiki partei-, nõukogude, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioone mobiliseerima meie maa töötajaid seitsme aasta plaani edukaks elluviimiseks, juhtima tööliste, kolhoosnikute ja intelligentsi kasvavat ja loovat aktiivsust võitluses kommunistliku ülesehitustöö ajaloolise programmi võidu eest.

OTSUS

NLKP JÄRJEKORDSEST, XXII KONGRESSIST

Vastu võetud ühel häälel
5. veebruaril 1959

Pidada otstarbekohaseks Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei järjekordne, XXII kongress läbi viia 1961. aastal.

TEINE JAGU

NLKP KESKKOMITEE PLEENUMITE OTSUSED

NLKP KESKKOMITEE OKTOOBRIPLEENUM

(1957)

INFORMATSIOONILINE TEADAANNE

NÕUKOGUDE LIIDU KOMMUNISTLIKU PARTEI KESKKOMITEE PLEENUMI KOHTA

Käesoleva aasta oktoobrikuu lõpul toimus Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee pleenum.

Pleenum arutas Nõukogude armees ja laevastikus tehtava parteipoliitilise töö parandamise küsimust.

Pleenum võttis vastu sellekohase otsuse, mis allpool avaldatakse.

Pleenum arvas sm. G. K. Žukovi välja NLKP Keskkomitee Presiidiumi liikmete ja Keskkomitee liikmete koosseisust.

NLKP KESKKOMITEE PLEENUMI OTSUS

PARTEIPOLIITILISE TÖÖ PARANDAMISEST NÕUKOGUDE ARMEES JA LAEVASTIKUS

Nõukogude Liidu relvastatud jõud, kes saavutasid maailmaajaloolise võidu Suures Isamaasõjas, olid oma ülesannete kõrgusel ning õigustasid auga NSV Liidu rahvaste armastust ja usaldust.

Sõjajärgsetel aastatel, tänu kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse hoolitsusele, meie maa rahvamajanduse üldise tõusu ning rasketööstuse teaduse ja tehnika arendamisel tehtud suurte edusammude alusel, tõusid NSV Liidu relvastatud jõud oma arengus uuele, veelgi kõrgemale astmele ning on varustatud kõigi tänapäeva lahingutehnika ja relvastuse liikidega, sealhulgas aatomi- ja termotuumarelvaga ning rakett-tehnikaga. Vägede poliitiline ja moraalne seisukord on kõrgel tasemel. Armee ja laevastiku juhtiv ja poliitiline kaader on piiritult ustav oma rahvale, Nõukogude kodumaale ja kommunistlikule parteile.

Keeruline rahvusvaheline olukord, relvastumise võidujooks tähtsamates kapitalistlikes maades ja meie kodumaa kaitsmise

huvid nõuavad komandöridelt, poliitorganitelt ja parteiorganisatsioonidelt, et nad ka edaspidi väsimatult täiustaksid vägede võitlusvalmidust, kõvendaksid isikulise koosseisu sõjaväelist distsipliini, kasvataksid isikulises koosseisus ustavust kodumaale ja kommunistlikule parteile, hoolitseksid sõjameeste vaimsete ja materiaalsete vajaduste rahuldamise eest.

NLKP Keskkomitee pleenum on arvamusel, et nende ülesannete lahendamisel on eriti tähtis veelgi parandada Nõukogude armees ja laevastikus parteipoliitilist tööd, mis peab tugevdama meie relvastatud jõudude võitlusvõimet, koondama isikulist koosseisu kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse ümber, kasvatama sõjaväelastes ennastsalgavat ustavust Nõukogude kodumaale, kasvatama neid NSV Liidu rahvaste sõpruse ja proletaarse internatsionalismi vaimus. Kuid parteipoliitilise töö praktikas esineb veel tõsiseid puudusi ning vahel isegi selle töö otsest alahindamist.

NLKP XX kongress seadis parteile ja rahvale ülesande: hoida meie riigikaitset tänapäeva sõjatehnika ja -teaduse tasemel, garanteerida meie sotsialistliku riigi julgeolek. Selle ülesande lahendamisel kuulub komandöride-ainujuhtijate kõrval tähtis osa sõjanõukogudele, armee ja laevastiku poliitilistele organitele ja parteiorganisatsioonidele. Nad kõik peavad kindlalt ja süstemaatiliselt ellu viima kommunistliku partei poliitikat.

Meie armee ja laevastiku võimsuse peamiseks allikaks on see, et nende organiseerijaks, juhtijaks ja kasvatajaks on kommunistlik partei — nõukogude ühiskonna juhtiv ja suunav jõud. Peab alati meeles pidama V. I. Lenini juhendit selle kohta, et «sõjaväeamet nagu kõik teisedki ametid ja asutused teostavad poliitikat täpsel üldiste direktiivide alusel, mida annab partei oma Keskkomitee kaudu, ning Keskkomitee otsese kontrolli all».

NLKP Keskkomitee pleenum märgib, et endine riigikaitse minister sm. G. K. Žukov rikkus viimasel ajal relvastatud jõudude juhtimise leninlikke, parteilisi printsiipe, oli võtnud orientatsiooni parteiorganisatsioonide, poliitorganite ja sõjanõukogude tegevuse ahendamisele, partei, tema Keskkomitee ja valitsuse poolt teostatava armee ja sõjalaevastiku juhtimise ning kontrollimise likvideerimisele.

Keskkomitee pleenum tegi kindlaks, et sm. G. K. Žukovi isiklikul osavõtul hakati Nõukogude armees juurutama tema isiku kultust. Meelitajate ja pugejate kaastegevusel hakati teda ülistama loengutes ja ettekannetes, artiklites, filmides ja brošüürides, ülemäära üles kiitma tema isikut ja tema osa Suures Isamaasõjas. Sellega moonutati sm. G. K. Žukovi meeleheaks sõja tõelist ajalugu, moonutati tegelikku olukorda, alahinnati nõukogude rahva hiigelpingutusi, kõigi meie relvastatud jõudude kangelaslikkust, komandöride ja poliitiliste töötajate osa, rinnete, armeede ja laevastike juhatajate sõjalist meisterlikkust, Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei juhtivat ja innustavat osa.

Partei ja valitsus hindasid kõrgelt sm. G. K. Žukovi teeneid,

andes talle Nõukogude Liidu marssali aukraadi ja neljakordse Nõukogude Liidu kangelase nimetuse ning autasustades teda paljude ordenitega. Talle osutati suurt poliitilist usaldust: partei XX kongressil valiti ta NLKP Keskkomitee liikmeks. NLKP Keskkomitee valis ta Keskkomitee Presiidiumi liikmekandidaadiks ning hiljem NLKP Keskkomitee Presiidiumi liikmeks. Kuid mitteküllaldase parteilise teadlikkuse tõttu, mõistes valesti seda kõrget hinnangut tema teenetele, kaotas G. K. Žukov parteilise tagasihoidlikkuse, mida meile õpetas V. I. Lenin, kujutas endale ette, et ta on kõigi nende võitude ainus kangelane, mis meie rahvas ja tema relvastatud jõud on saavutanud kommunistliku partei juhtimisel, ning rikkus jämedalt relvastatud jõudude juhtimise leninlikke, parteilisi printsiipe.

Seega ei õigustanud sm. G. K. Žukov usaldust, mida partei talle oli osutanud. Ta osutus poliitiliselt küündimatuks tegelaseks, kes kaldus avantürismi nii Nõukogude Liidu välispoliitika tähtsaimate ülesannete mõistmises kui ka Riigikaitse Ministeeriumi juhtimises.

Seoses eespoolesitatuga NLKP Keskkomitee pleenum otsustas arvata sm. G. K. Žukov välja NLKP Keskkomitee Presiidiumi liikmete ja Keskkomitee liikmete koosseisust ning tegi NLKP Keskkomitee sekretariaadile ülesandeks anda sm. Žukovile teine töö.

*

NLKP Keskkomitee pleenum avaldab veendumust, et parteiorganisatsioonid, täites NLKP XX kongressi otsuseid, suunavad ka edaspidi oma jõupingutusi meie sotsialistliku riigi kaitsevõime edasisele tugevdamisele.

(Ühel hääletusel vastu võetud kõigi Keskkomitee liikmete, Keskkomitee liikmekandidaatide ja Keskrevisjonikomisjoni liikmete poolt ning heaks kiidetud kõigi Keskkomitee pleenumil viibinud sõjaväetöötajate ning juhtivate partei- ja nõukogude töötajate poolt.)

«Pravda», 3. novembril 1957.

NLKP KESKKOMITEE DETSEMBRIPLEENUM

(1957)

INFORMATSIOONILINE TEADAANNE

NÕUKOGUDE LIIDU KOMMUNISTLIKU PARTEI KESKKOMITEE PLEENUMI KOHTA

16. ja 17. detsembril 1957 toimus Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee pleenum.

Keskkomitee pleenum arutas järgmisi küsimusi:

1. Kommunistlike ja töölisparteide esindajate nõupidamiste tulemustest (ettekandja sm. M. A. Suslov).

2. NSV Liidu ametiühingute tööst (ettekandja sm. V. V. Grišin).

Arutatud küsimustes võttis pleenum vastu sellekohased otsused.

Keskkomitee pleenum valis sm. N. A. Muhhitdinovi NLKP Keskkomitee Presiidiumi liikmeks.

Pleenum valis NLKP Keskkomitee sekretärideks sm-d N. G. Ignatovi, A. I. Kiritšenko ja N. A. Muhhitdinovi.

NLKP KESKKOMITEE PLEENUMI OTSUS

KOMMUNISTLIKE JA TÖÖLISPARTEIDE ESINDAJATE NÕUPIDAMISTE TULEMUSTEST

Vastu võetud 17. detsembril 1957

NLKP Keskkomitee pleenum märgib, et 1957. aasta novembris Moskvas toimunud kommunistlike ja töölisparteide esindajate nõupidamiste töö ja nende nõupidamiste otsused kujutavad endast maailma kommunistliku liikumise väga suurt edu. Nõupidamised demonstreerisid veenvalt sotsialistliku leeri ja kogu rahvusvahelise kommunistliku liikumise edasist ühtekoondumist marksismi-leninismi ideelisel alusel. Nõupidamiste tähtsamateks tulemusteks on kommunistide suurte ülesannete väljatöötamine ja deklareerimine nende võitluses rahu, demokraatia ja sotsialismi eest maailma ajaloo praegusel etapil, kogu rahvusvahelise kommunistliku

liikumise konsolideerumine ja kommunistlike parteide sidemete edasine tugevnemine.

Sotsialistlike maade kommunistlike ja töölisparteide esindajate ning 64 maa kommunistlike ja töölisparteide esindajate nõupidamised Moskvas tähistavad maailma kommunistliku ja töölisliikumise suurt ideelist ja poliitilist võitu. Sellel võidul on seda suurem tähtsus, et rahvusvaheline reaktsioon on viimasel ajal teinud palju pingutusi kommunistlikus liikumises lõhe tekitamiseks ja tema ridades segaduse esilekutsumiseks. Novembrinõupidamiste tulemused kujutavad endast otsustavat hoopi reaktsiooni nende plaanide pihta.

Deklaratsioon ja rahumanifest on kantud kommunistlike ja töölisparteide kõrgest vastutustundest sotsialistliku maailmasüsteemi tuleviku eest, ülemaailmse rahu ja kogu inimkonna helge tuleviku eest ning kujutavad endast suure mobiliseeriva ja organiseeriva jõuga dokumente. Kuulutanud võitluse rahu ja rahuliku kooseksisteerimise eest maailmapoliitika põhiprobleemiks, näitasid kommunistlike parteide nõupidamised kätte rahvusvahelise töölis- ja kommunistliku liikumise, kogu rahuarmastava ja progressiivse inimkonna jõupingutuste põhisuuna tänapäeva tingimustes.

Deklaratsioon on kommunistlike parteide kollektiivsete kogemuste alusel marksismi-leninismi loova arendamise eeskujuks. Töölisliikumine leidis deklaratsioonis marksistlik-leninliku hinnangu kaasaegse rahvusvahelise olukorra jooksvatele probleemidele ja meie ajastu põhitendentsidele. Deklaratsioon üldistab sotsialistlike maade kommunistlike ja töölisparteide töökogemusi sotsialistliku maailmasüsteemi loomise ja tugevdamise alal. Ühtlasi on selles kokku võetud kapitalistlike maade töölisliikumise kogemused, samuti asumaade ja sõltuvate maade rahvaste rahvusliku vabastusvõitluse kogemused. Seega on deklaratsioonis läbi analüüsitud ja üldistatud kogu rahvusvahelise töölis- ja kommunistliku liikumise kogemused faktiliselt kogu sõjajärgsel perioodil.

NLKP Keskkomitee pleenum konstateerib rahuldustundega, et NLKP XX kongressi järeldused ja teesid kaasaegse rahvusvahelise arengu tähtsamate põhimõtteliste küsimuste suhtes on leidnud vennalikelt kommunistlikelt parteidelt täielikku toetust, mis annab tunnistust kogu rahvusvahelise kommunistliku liikumise ideelisest ühtsusest ja monoliitsusest.

Nõupidamiste dokumentides väljendatud kommunistide valmisolek koostööks kõigi parteidega, liikumiste ja üksikisikutega, kes astuvad välja rahu poolt ja sõja vastu, aitab kaasa kõigi rahuarmastavate rahvuslike ja demokraatlike jõudude ühendamisele töölisklassi ümber, suurkapitali agressiivsete monopolistlike gruppide — relvastumise võidujooksu peasüüdlaste, uue maailmasõja ettevalmistamise plaanide organiseerijate ja õhutajate — isoleerimisele.

Kommunistlike ja töölisparteide nõupidamised rõhutasid, et

kommunistlike ja sotsiaaldemokraatlike parteide koostöö ning tegevusühtsus on võimalik niihästi võitluses töölisklassi lähemate huvide eest kui ka võitluses võimu kättevõitmise ja sotsialismi ülesehitamise eest. Töötajate huvid, rahu, demokraatia ja sotsialismi eest peetava võitluse huvid nõuavad tungivalt, et seda üleskutset tegevusühtsusele võtaksid kuulda kõik siirad sotsialistid, kõik töölisliikumisest osavõtjad ja töölisliikumise tegelased.

Suur tähtsus kommunistlike parteide ideelisele ja organisatsioonilisele tugevdamisele on deklaratsioonis sisalduvatel juhenditel — pidada otsustavat võitlust revisionismi vastu, mis on tänapäeva tingimustes peamiseks ohuks rahvusvahelise kommunistliku liikumise ridades, samuti dogmatismi ja sektantluse vastu. Deklaratsioonis antud selgitus küsimustele sotsialistliku revolutsiooni ja sotsialistliku ülesehitustöö peamistest seaduspärasustest, mis on omased kõigile sotsialismi teele asuvatele maadele, ja eri maade rahvuslike iseärasuste arvestamisest, vajadusest tugevdada sotsialistlike maade ühtsust ja nende vastastikuste suhete printsiipidest; sotsialistliku maailmasüsteemi suurest ajaloolisest tähtsusest ja selle edasise tugevdamise vajadusest; eri maade sotsialismile ülemineku erinevatest vormidest — annab kommunistlikele parteidele võimsa teoreetilise relva võitluses sotsialismi võidu eest ja on hoobiks oportunistide pihta.

NLKP Keskkomitee pleenum märgib erilise rahuldustundega nõupidamiste määratu suurt tähtsust kõigi maade kommunistlike ja töölisparteide sidemete ja koostöö edasiarendamisele. Nõupidamistel tehtud järeldus — rööbiti juhtivate tegelaste kohtumistega ja informatsiooni vahetamisega kahepoolsel alusel on tarvis korraldada kommunistlike ja töölisparteide ulatuslikumaid nõupidamisi — vastab täiel määral maailma kommunistliku liikumise kaasaegse arenguetapi vajadustele ning tema ees seisvatele ajaloolistele ülesannetele võitluses rahu, demokraatia ja sotsialismi eest.

Kommunistlike parteide esindajate nõupidamiste töö kinnitas ilmekalt kõigi vennalike parteide sügavat sümpaatiat ja usaldust meie partei suhtes, Nõukogude Liidu rahvaste suhtes. Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 40. aastapäeva tähistamise päevil demonstreeriti veel kord, kui vankumatu on Nõukogude Liidu autoriteet kogu maailma töötajate silmis. Nõukogude Liidu kommunistid, kogu nõukogude rahvas näevad oma internatsionaalset kohust rahvusvahelise töölisliikumise ja kõigi maade töötajate ees selles, et edukalt ehitada kommunistlikku ühiskonda, tugevdada meie maa ja kogu sotsialistliku leeri võimsust, väsimatult võidelda rahu eest rahvaste vahel, tugevdada sõpruse ja proletaarse solidaarsuse sidemeid kogu maailma töötajate ja demokraatlike jõududega.

Nõukogude Liidu Kommunistlik Partei näeb deklaratsioonis ja rahumanifestis tähtsaid dokumente, mis on Nõukogude kommunistidele tegevusjuhendiks. Deklaratsioon ja rahumanifest leidsid üksmeelset ja palavat toetust parteiaktiivilt ja kõigilt kommunis-

tidelt kõigis vabariikides, kraides ja oblastites, linnade ja rajoonide parteiaktiivi koosolekutel ning partei-algorganisatsioonides. Nõukogude Liidu Kommunistlik Partei tugevdab ka edaspidi väsimatult vennalikke sidemeid kõigi kommunistlike ja töölisparteidega, tagab kõigi nõukogude inimeste kasvatamist nõukogude patriotismi ja proletaarse internatsionalismi lahutamatu ühendamise vaimus, sotsialistliku leeri maade rahvastega, kõigi maade töötajatega sõpruse pidamise ja nende austamise vaimus.

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee pleenum **otsustab:**

1. Täielikult heaks kiita nõupidamistel vastuvõetud ajaloolised dokumendid — deklaratsioon ja rahumanifest.

2. Kiita heaks NLKP Keskkomitee delegatsiooni tegevus kommunistlike ja töölisparteide nõupidamistel.

3. Teha parteiorganisatsioonidele ülesandeks ulatuslikult selgitada kõigile partei liikmetele ja töötajatele kommunistlike ja töölisparteide esindajate nõupidamiste tähtsust ning nendel nõupidamistel vastuvõetud dokumente, suunates nõupidamiste tulemustega seotud massilise poliitilise töö rahvahulkade edasisele mobiliseerimisele meie maa kommunistliku ülesehitustöö ülesannete edukale täitmisele, NSV Liidu töötajate intensiivsemale kasvatamisele nõukogude patriotismi, proletaarse internatsionalismi ja kõigi rahuarmastavate rahvastega sõpruse pidamise vaimus.

NLKP KESKKOMITEE PLEENUMI OTSUS

NSV LIIDU AMETIÜHINGUTE TÖÖST

Vastu võetud 17. detsembril 1957

Meie maa kangelaslik töölisklass rajas liidus töötava talurahvaga, kommunistliku partei juhtimisel, olles toime pannud võiduka sotsialistliku revolutsiooni, maailma esimese tööliste ja talupoegade riigi, kaitses seda kõigi vaenlaste vastu, ehitas üles sotsialistliku ühiskonna. Suurt osa NSV Liidu töölisklassi kõigis kuulsusrikastes tegudes, sotsialismi suurtes võitudes nõukogude võimu 40 aasta jooksul etendasid ametiühingud, kes on töötajate miljonilistele hulkadele saanud tõeliseks kasvatuse kooliks, juhtimise ja majandamise kooliks, kommunismi kooliks.

Nõukogude ametiühingud on kõigil sotsialistliku ülesehitustöö etappidel arendanud ja arendavad mitmekülgset organiseerimis- ja kasvatustööd töötajate hulgas, koondades ühte ja mobiliseerides neid partei poolt seatud majanduslike ja poliitiliste ülesannete täitmisele. Ametiühingud on aidanud parteil ja Nõukogude riigil kasvatada ja töölisklassi hulgast edutada juhtivate majandustöötajate

arvuka kvalifitseeritud kaadri. Ametiühingute aktiivsel osavõtul on massilise iseloomu omandanud võistlus tööviljakuse pideva tõusu eest, mis etendab otsustavat osa uue ühiskonnakorra võiduks, sotsialistliku tööstuse kõigi harude ja eeskätt meie majanduse aluse — rasketööstuse — edasiarendamise eest, põllumajanduses järsu tõusu saavutamise eest. Palju on ametiühingud teinud töötajate elujärje ja kultuuritaseme tõstmiseks. Kogu oma tegevuses juhinduvad ametiühinguorganisatsioonid V. I. Lenini näpunäitest, et «proletariaadi kõige tähtsamaks ja põhilisemaks huviks pärast riigivõimu kättevõitmist on saaduste hulga suurendamine ja ühiskonna tootlike jõudude arendamine hiiglasuures ulatuses». (Teosed, 33. kd., lk. 162.)

NLKP XX kongressi ajaloolistest otsustest lähtudes on kommunistlik partei ja Nõukogude valitsus võtnud tarvitusele suuri abinõusid tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise edasiseks täiustamiseks. Administratiivsete majanduspiirkondade moodustamine ja nendes rahvamajanduse nõukogude loomine on tõstnud rahvahulkade loovat initsiatiivi ja aktiivsust. On tõusnud kohalike organite osatähtsus ja vastutus majanduslikus ülesehitustöös. On likvideeritud takistuseks olnud ametkondlikud barjäärid, on avanenud uued võimalused meie maa tootlike jõudude veel kiiremaks arendamiseks.

Tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise ümberkorraldamine, mis on andnud juba oma esimesi positiivseid tulemusi, võimaldab senisest paremini, täielikumalt ja suuremas mastaabis ära kasutada meie kodumaa ammendamatuid loodusvarasid, veel kõrgemale tõsta sotsialistliku majanduse kõigi harude arengutempot. Sellega on loodud veel soodsamad tingimused, et ajaloo suhtes lühikese perioodi jooksul lahendada NSV Liidu majanduslik põhiülesanne — järele jõuda kapitalistlikele suurriikidele, nende hulgas Ameerika Ühendriikidele, ja neist mööda minna toodangu hulgalt iga elaniku kohta. Sotsialistliku korra eelistele tuginedes võib meie maa saavutada ja peab saavutama eelseisva 15 aasta jooksul otsustava tähtsusega tööstusharude toodangu kasvamise 2—3-kordseks, tagama lähematel aastatel põllumajanduse edasise järsu tõusu ja töötajate elutaseme tunduva tõstmise.

Nendes tingimustes omandavad üha suurema tähtsuse nõukogude ametiühingud kui NSV Liidu töölisklassi kõige massilisem organisatsioon, kuhu kuulub üle 49 miljoni töölise ja teenistuja.

NLKP Keskkomitee pleenum konstateerib, et nõukogude ametiühingud on viimasel ajal parandanud oma tööd. Nende aktiivsel osavõtul on kasvanud tootmisnovaatorite read, on tekkinud ja arenenud sotsialistliku võistluse uued vormid, on üles tõstetud ja lahendatakse edukalt tervet rida tähtsaid küsimusi töö ja töötasu alal, on tõusnud ametiühingute osatähtsus partei poolt kavandatud elamuehitusprogrammi teostamises. Kuid ametiühinguorganisatsioonide ja nende juhtivate organite tegevuses on veel tõsiseid puudusi.

NLKP Keskkomitee pleenum peab vajalikuks, et kogu nõukogude ametiühingute tegevus tunduvalt paraneks, veelgi tõuseks nende osatähtsus üldrahvalikus võitluses kommunismi ülesehitamise eest meie maal.

Ametiühingud peavad intensiivistama oma tegevust töötajate kaasatõmbamisel tootmise juhtimisele, veel kõrgemale tõstma töörahvahulkade loova initsiatiivi ja aktiivsuse, mis on suunatud kommunismi ehitamisele meie maal, veel tihedamalt koondama töötajaid kommunistliku partei ümber. Ametiühingute keskseks ülesandeks on rahvahulkade mobiliseerimine võitlusele edasise võimsa tõusu eest kõigis rahvamajandusharudes, Nõukogude riigi majandusliku võimsuse ja kaitsevõime edasise tugevdamise eest, rahvamajandusplaanide täitmise ja ületamise eest, tehnilise progressi eest, tööviljakuse pideva tõstmise eest, rangeima kokkuhoiu ja säästlikkuse eest rahvamajanduse kõigis lülides, kõigi reservide ja võimaluste maksimaalse ärakasutamise eest tööstuslikus ja põllumajanduslikus tootmises kiire kasvu saavutamiseks, töötajate elujärje ja kultuuritaseme edasise tõstmise eest.

I

AMETIÜHINGUTE OSATÄHTSUSE TÕSTMISEST MAJANDUSLIKUS ÜLESEHITUSTÖÖS

Sotsialistlikus riigis juhivad töötajad vabrikuid, tehaseid, kaevandusi, sovhoose, masina-traktorijaamu ja teisi ettevõtteid, mis kujutavad endast üldrahvalikku omandit, eelkõige töörahva saadikute nõukogude kaudu. Rööbiti sellega etendavad määratu suurt osa tööliste kaasatõmbamises tootmise juhtimisele ametiühingud, kelle kaudu töölisklass teostab oma kontrolli majandusjuhtide tegevuse üle, kes juhivad tootmist ainujuhtimise printsiibi alusel.

Üheks tähtsamaks vormiks töötajate kaasatõmbamisel tootmise juhtimisele ja kommunistliku ülesehitustöö läbiproovitud meetodiks on sotsialistlik võistlus. Konstateerides ametiühingute suurt tööd sotsialistliku võistluse arendamisel, juhib NLKP Keskkomitee pleenum ühtlasi tähelepanu sellele, et võistluse juhtimises on veel palju formalismi, kohustuste võtmisele ei järgne igakord tõhus organiseerimistöö, massiline poliitiline töö ja konkreetsed organisatsioonilis-tehnilised abinõud.

Kõigi rahvamajandusharude võimsa edasiarendamise huvid nõuavad resoluutselt puuduste kõrvaldamist võistluse juhtimises, selle tõstmist uuemale, kõrgemale astmele, tähelepanu keskendamist kõigi tööliste ja insener-tehniliste töötajate kaasatõmbamisele võistlusse, töönormide täitmisele ja ületamisele kõigi tööliste poolt, tootmiseesrindlaste kogemuste ulatuslikule levitamisele. Kogu töö aluseks võistluse organiseerimisel tuleb võtta leninlikud printsiibid: tulemuste avalikukstegemine ja võrdlemine, võimalus

kogemusi praktiliselt üle võtta, ja seltsimehelik vastastikune abistamine. Suure tähtsuse omandab võistluse organiseerimine ettevõtete ja ehituste vahel administratiivsetes majanduspiirkondades ja nende piirkondade vahel. Ühtlasi on otstarbekas seniselt jätkata eri majanduspiirkondade sõsarettevõtete võistlust ja juhtivate kutsealade tööliste võistlust.

Töötajate kaasatõmbamiseks tootmise juhtimisele on suur tähtsus tootmisnõupidamistel, mis võimaldavad ühendada ainujuhtimise printsiipi kontrolliga altpoolt. Kuid nende nõupidamiste läbiviimise praktikas on suuri puudusi. Paljudes ettevõtetes on tootmisnõupidamiste tähtsus alla viidud, neid kutsutakse kokku kiires korras, ilma vajaliku ettevalmistuseta, korraldatakse peamiselt brigaadides ja töösektorites. Tehase- ja tsehhinõupidamisi kutsutakse kokku harva, mis ahendab tööliste ja teenistujate võimalusi tsehhi ja kogu ettevõtte tegevuse küsimuste lahendamises. Mõned juhtivad majandustöötajad ei võta osa tootmisnõupidamistest ega täida nende otsuseid, mille tõttu töölistel kaob huvi nende nõupidamiste vastu.

NLKP Keskkomitee pleenum peab otstarbekaks tootmisnõupidamiste muutmist ettevõtetes ja ehitustel alalisteks üritusteks, mis toimuvad tööliste, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate ulatuslikul osavõtul, samuti administratsiooni, partei- ja komsomoliorganisatsioonide ning teaduslik-tehniliste ühingute osavõtul.

Ametiühinguorganisatsioonid peavad parandama tootmisnõupidamiste juhtimist, tõstma nende tähtsust ja autoriteeti, tõstma nende otsuste efektiivsust. Tootmisnõupidamised tuleb allutada riiklike plaanide täitmise ja ületamise, sisemiste tootmisreservide maksimaalse ärakasutamise, töölistele suure produktiivsusega tööks tingimuste loomise ning ettevõtete ja ehituste juhtimise meetodite täiustamise ülesannetele. Nõupidamistel on otstarbekas arutada tootmisplaane, tootmise ja töö organiseerimise küsimusi, toodangu ja ehitustegevuse kvaliteedi parandamise ning omahinna alandamise, tehnilise normeerimise, kapitaalehituse, käitise sisejuhtimise täiustamise jt. küsimusi.

Tootmise, töö, samuti töötajate elukondliku ja kultuurialase teenindamise tähtsad küsimused kajastuvad kollektiivlepingutes, mis määratlevad ettevõtete kollektiivide ja administratsiooni vastastikuseid kohustusi. Ametiühinguorganisatsioonid ja juhtivad majandustöötajad peavad parandama nende lepingute sõlmimise praktikat, tagama niihästi administratsiooni kui ka tööliskollektiivi poolt võetud kohustuste tingimusteta täitmist, regulaarselt, laia aktiivi osavõtul kontrollima nende täitmist, informeerima töölisi ja teenistujaid kontrollimise tulemustest.

On tarvis intensiivistada ametiühingute tegevust tööliste ja insener-tehniliste töötajate kaasatõmbamisele ratsionaliseerijate ja leiutajate ridadesse, suunata nende loovat initsiatiivi reservide väljaselgitamisele rahvamajanduses, tehnika ja tehnoloogia, samuti tootmise organiseerimise täiustamisele. On tarvis tagada ranget

kontrolli ratsionaliseerimisettepanekute ja leiutuste õigeaegse läbiarutamise ja rakendamise üle, sihikindlalt võidelda sellesse asjasse inertse, bürokraatliku suhtumise faktide vastu. Tuleb parandada teaduslik-tehniliste ühingute juhtimist, tõsta nende osatähtsust eesrindlike kogemuste, teaduse ja tehnika uusimate saavutuste tundmaõppimises ja levitamises, teaduse ja tootmise alal töötajate loova koostöö arendamises.

ÜAÜKN, ametiühingute keskkomiteed ja vabariiklikud ametiühingute nõukogud peavad aktiivsemalt osa võtma tootmise, töö ja elukondlike küsimuste arutamisest nõukogude ja majandusorganites. Tootmisplaanide projektide koostamisel ning töö ja olustiku jooksvate küsimuste arutamisel on plaaniorganid kohustatud arvestama ametiühingute komiteede arvamust. Rahvamajanduse nõukogud ning oblastite ja kraide täitevkomiteed peavad ettevõtete aastaplaanide projekte arutama vastavate ametiühingute komiteede ja nõukogude esindajate osavõtul pärast nende plaanide läbiarutamist tööliste ja teenistujate üldkoosolekutel, konverentsidel või tootmisnõupidamistel.

Seoses sellega, et NSV Liidu Ministrite Nõukogu Töö ja Töötasu Küsimuste Riikliku Komitee tegevus puudutab vahetult tööliste ja teenistujate elulisi huve, määrata, et tähtsamad otsused võetaks vastu ühiselt komitee ja ÜAÜKN-i presiidiumi poolt.

II

TÖÖLISTE JA TEENISTUJATE TÖÖ- JA ELUTINGIMUSTE PARANDAMINE ON AMETIÜHINGUTE TÄHTSAMAID ÜLESANDEID

Partei ja valitsus on ametiühingute aktiivsel osavõtul viimasel ajal teostanud rea tähtsaid abinõusid rahva heaolu edasiseks tõstmiseks: on kõrgendatud madalapalgaliste tööliste ja teenistujate töötasu, on lühendatud tööpäeva pidu- ja puhkepäevade eel, toimub üleminek seitsmetunnilisele ja allmaatöödel kuuetunnilisele tööpäevale, on suurendatud pensione ja toetusrahasid, on seatud ülesanne, mida lahendatakse edukalt — likvideerida lähema 10—12 aasta jooksul korteripuudus. Sotsialistlik riik eraldab iga aasta tohutuid summasid töökaitse ja ohutustehnika jaoks, tagades nõukogude inimesele nii soodsaid töötingimusi, milliseid ei ole ega saagi olla üheski kapitalistlikus riigis. Ainuüksi viimase viie aasta jooksul on riik kulutanud selleks ettevõtetes üle 11 miljardi rubla.

Samal ajal hoolitsevad mõned juhtivad majandustöötajad vähe tööliste töötingimuste parandamise eest, ei kasuta täielikult ära selleks olevaid vahendeid, lubavad rikkuda tööseadusandlust. Reas ettevõtetes ei peeta vajalikku võitlust töökaitseseaduste täitmise eest, tehnoloogilisi seadmeid ei hermetiseerita küllaldaselt, ventilatsioonimajandus ei ole korraldatud nii nagu tarvis, pahatihti

antakse ettevõtteid ja tsehhe ekspluatatsiooni tõsiste puudustega ohutustehnika alal, ilma vajaliku sanitaarsete ja olustikuliste objektide kompleksita. Tõsiseid puudusi esineb tööliste varustamises töörõivaste ja -jalatsitega ning individuaalsete kaitsevahenditega.

On tarvis tõsta ettevõtete ja ehituste juhtijate vastutust töökaitse ja ohutusehnika olukorra eest, tööseadusandluse täpse ja kõrvalekaldumatu täitmise eest. Töötingimuste edasist kergendamist ja tervislikumaks muutmist, tööliste traumatismi ja haigestumise põhjuste likvideerimist tuleb käsitada riikliku ülesandena. Juhtivad majandustöötajad, kes ei täida oma kohustusi kollektiivlepingute järgi ja süstemaatiliselt rikuvad tööseadusandlust, tuleb võtta vastutusele. Ametiühingud peavad tugevdama kontrolli raviasutuste töö üle.

NLKP Keskkomitee pleenum on seisukohal, et rahvamajanduse arendamise perspektiivplaanis aastaiks 1959—1965 tuleb ette näha täiendavaid abinõusid ohutute töötingimuste loomiseks kaevandus-, metallurgia- ja keemiaettevõtetes, masinaehitustööstuse kuumades tsehhides ja teistel tootmisaladel, arvestades teaduse ja tehnika uusimaid saavutusi.

Ametiühingud peavad täiel määral kasutama neile antud õigust teostada riiklikku järelevalvet tööseadusandluse täitmise üle ja ühiskondlikku kontrolli töökaitse seisukorra üle, sihikindlalt nõudma majandusorganitelt raskete ja töömahukate tööde edasise mehhaniseerimise abinõude tingimusteta rakendamist, täiuslikuma tehnoloogia juurutamist ja normaalsete sanitaartingimuste loomist kõigile töötajatele. Nendes nõudmistes leiavad ametiühingud vajalikku toetust parteiorganisatsioonidelt.

Ametiühinguorganisatsioonide vahetul osavõtul on viimasel ajal teostatud rida abinõusid töötasu alal parema korra sisseseadmiseks ehitusasjanduses, Donetsi basseini kaevandustes ja must-metallurgiaettevõtetes, samuti sovhooside juhtivate töötajate ja spetsialistide osas. Siiski juuritakse veel aeglaselt välja puudusi töö normeerimise ja töötasu organiseerimise alal. Mõnedes ettevõtetes ja ehitustel ennetab töötasu kasv tööviljakuse kasvu, samal ajal kui see peaks olema ümberpöördult: tööviljakuse kasv peab ennetama töötasu tõusu, rajades sellele teed.

Ametiühingu- ja majandusorganid peavad pidevalt täiustama tööliste, juhtivate ja insener-tehniliste töötajate ning teenistujate töötasu süsteemi, taotlema, et töötasu ja premiaalsüsteem oleksid võimsateks teguriteks materiaalse huvi süvendamises toodangu suurendamise ja tööviljakuse tõstmise vastu, soodustaksid tsehhide ja ettevõtete rentaablit tööd, toodangu omahinna üleplaanilist alandamist ja uue tehnika rakendamist. On tarvis saavutada, et iga tööline teaks oma töönormi, tööhindeid ja tariifimäära, omades selget ettekujutust oma töötasu arvestamisest.

Seoses üleminekuga kuuendal viisaastakul lühemale tööpäevale peavad ametiühingud aktiivsemalt osa võtma nende abinõude

väljatöötamisest ja teostamisest, mis on suunatud sellele, et mainitud üleminekuga kaasneks tööviljakuse edasine tõus, et see toimuks tootmise mahu ning tööliste ja teenistujate töötasu vähenemiseta.

Ametiühingud peavad oma organiseeriva tööga aktiivselt kaasa aitama partei ja valitsuse poolt väljatöötatud grandioosse elamuehituse ning kultuuri- ja kommunaalobjektide ehitamise programmi edukale täitmisele, ulatuslikumalt arendama võistlust linnade, ehituste ja ettevõtete vahel, energilisemalt levitama rahvaehituse kogemusi, abistama individuaalehitajaid, võtma tõhusa ühiskondliku kontrolli alla elamute ning kultuuri- ja kommunaalasutuste ehitamise ja remontimise käigu, taotlema ehitustööde kvaliteedi parandamist ja maksumuse alandamist. Elamispinna jaotamine ettevõtetes ja asutustes peab toimuma administratsiooni ja ametiühingukomiteede ühisel otsusel. Ametiühingud peavad osa võtma ka kohalike nõukogude poolt ehitatava elamispinna jaotamisest.

Ametiühinguorganisatsioonidel tuleb suurendada oma mõju kaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete töö suhtes, võtta need oma pideva kontrolli alla, osa võtta sööklate, einelaudade ja kaupluste võrgu laiendamise küsimuste arutamisest nõukogude ja majandusorganites, taotledes nende õigemat paigutamist, töötajate teenindamise kultuuri tõstmist, toitude kvaliteedi parandamist ja nende maksumuse alandamist. Majandusorganisatsioonide, ettevõtete ja asutuste juhtijad on kohustatud õigeaegselt arutama ühiskondliku kontrolli ettepanekuid ja nende põhjal vajalikke abinõusid rakendama.

Ametiühingud peavad ka edaspidi parandama sotsiaalkindlustust, kasutades riigi poolt selleks assigneeritavaid tohutuid summasid töötajate vajaduste täielikuma rahuldamise huvides, tagama sanatooriumide ja puhkekodude tuusikute õiget jaotamist, tugevdama kontrolli ravi-, profülaktika- ja lasteasutuste ehitamise plaanide täitmise üle.

NLKP Keskkomitee pleenum peab vajalikuks, et ametiühingud tõhustaksid kontrolli sotsiaalhoolduse organite tegevuse üle, võtaksid osa töölistele ja teenistujatele vanadus- või invaliidsuspensionide määramisest, pidevalt hoolitseksid nende kultuurialase ja olustikulise teenindamise eest, peaksid nendega alalist sidet.

III

AMETIÜHINGUTE KASVATUSTÖÖ JA MASSILISE KULTUURITÖÖ PARANDAMISEST

Kommunismi kooli osa etendades aitavad nõukogude ametiühingud aktiivselt kaasa töölisklassi ja intelligentsi sotsialistliku teadlikkuse tõstmisele. Ametiühingute vahetul osavõtul on loodud

ulatuslik kultuurhariduslike asutuste võrk ettevõtetes, sovhoosides ja masina-traktorijaamades, antakse töötajatele suurt abi nende üldharidusliku ja tootmistehnilise taseme tõstmises. Mitmekülgsemaks on muutunud ametiühingute hoolitsus kunstilise isetegevuse, kehakultuuri ja spordi arendamise eest, tööliste ja teenistujate laste kasvatamise eest, nende puhkuse organiseerimise eest.

Siiski jäävad ametiühingute kasvatustöö ideeline tase ja ulatus veel maha töötajate kasvavatest nõuetest. Sageli tehakse massilist kultuuritööd lahus kommunistliku ülesehitustöö praktilistest ülesannetest ning see ei hõlma veel suurt osa töölisi ja teenistujaid. Ametiühinguorganisatsioonid ei selgita töölistele küllaldaselt, et sotsialismi tingimustes oleneb nende ainelise heaolu tõus otseselt tootmise edusammudest, iga töölise tööviljakuse tõusust. Ametiühinguorganid peavad rohkem hoolitsema töödistsipliini edasise tugevdamise eest, kasutama võitluses distsipliinirikkujate vastu ulatuslikumalt ühiskondliku arvamuse mõju.

Töölisklubid, kultuurimajad ja kultuuripaleed teenindavad miljoneid töötajaid. Siiski toimub paljudes nendes tootmistehniline ja loodusteaduslik propaganda ning eesrindlike kogemuste populariseerimine kuivalt, ebahuvitavalt, ei pöörata vajalikku tähelepanu kunstilise isetegevuse sisule ja ideelisele tasemele, hoolitsetakse vähe tööliste, teenistujate ja nende perekondade kultuurse puhkuse organiseerimise eest.

NLKP Keskkomitee pleenum peab vajalikuks ametiühingute poolt töötajate hulgas tehtava kasvatustöö ja kultuurharidusliku töö parandamist, mahajäänud vaadete ja meeleolude vastu peetava võitluse intensiivistamist, tervete eluviiside propageerimist. Ametiühingud peavad rahvahulki kasvatama nõukogude patriotismi, sotsialistliku internatsionalismi ja rahvaste sõpruse vaimus, arendama neis oma maa peremehe tunnet, tõstma vastutust kodumaa ees tootmisplaanide täitmise eest, tehnilise progressi eest, ühiskonna tootlike jõudude edasiarendamise ning meie maal aineliste hüvede külluse loomise eest. Sel eesmärgil on tarvis ulatuslikumalt selgitada partei ja valitsuse sise- ja välispoliitikat, propageerida poliitilisi ja teadusalaseid teadmisi, maksimaalselt ära kasutada klubide, raamatukogude, kino, raadio, televisiooni ja kunstilise isetegevuse kõiki vahendeid ja võimalusi. Ametiühinguorganisatsioonide tähtsaks ülesandeks on ulatuslik tootmistehniline propaganda ja kõigi tööliste abistamine nende kultuurilise ja tehnilise taseme tõstmises.

Ametiühingute tähelepanu juhitakse vajadusele tunduvalt parandada tööd töötajate kehalise kasvatuse alal, organiseerida massilist kehakultuuri- ja sporditegevust vahetult ettevõtetes, sovhoosides, masina-traktorijaamades, asutustes ja õppeasutustes.

Ametiühingute ja komsomoli üheks ülesandeks on intensiivistada tööd noorsoo hulgas. Nad peavad rohkem tähelepanu pühendama noorte töö, puhkuse ja olustiku küsimustele, samuti massilise

kultuuritöö organiseerimisele. Noori töölisi tuleb kasvatada töösse ja ühiskondlikku omandisse kommunistliku suhtumise vaimus, oma ettevõtte armastamise vaimus, NSV Liidu kangelasliku töölisklassi kuulsusrikastel traditsioonidel, tuleb aidata neil omandada valitud kutseala ja laiendada kultuurilist silmaringi, osutada toetust kaugõppeasutustes ja õhtustes õppeasutustes õppijatele. Noorte kasvatamisele tuleb ulatuslikumalt kaasa tõmmata kaadritöölisi, kes annaksid noormeestele ja neidudele edasi mitte ainult oma tootmiskogemusi, vaid ka elukogemusi, hoiataksid neid ebaõigete tegude eest.

IV

AMETIÜHINGUTE ORGANISATSIOONILISE TÖÖ TASEME TÕSTMISEST

Seoses tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise ümberkorraldamisega, arvukate ministeeriumide ja keskasutuste vahel ettevõtete juhtimise killustatuse likvideerimisega on ametiühingud teostanud rea abinõusid oma organisatsioonilise töö parandamiseks. Kohalike ametiühinguorganisatsioonide operatiivse juhtimise keskus on üle kantud oblastitesse, kraidesse ja vabariikidesse, tunduvalt on laiendatud ametiühingute nõukogude õigusi ja kohustusi, on liidetud rida ametiühinguid ja likvideeritud mõned liigsed lülid aparaadis.

Ühtlasi märgib NLKP Keskkomitee pleenum, et paljud ametiühinguorganid korraldavad veel aeglaselt ümber oma tööd, seisavad eemal tootmise konkreetsetest küsimustest, tegelevad vähe elava organiseerimistööga. ÜAÜKN kontrollib nõrgalt oma otsuste täitmist, pöörab vähe tähelepanu ametiühingutöö kogemuste üldistamisele ja levitamisele.

Ametiühinguorganisatsioonides esineb ametiühingulise elu demokraatia ja normide rikkumist: ametiühingute komiteede ja nõukogude pleenumeid kutsutakse kokku ebaregulaarselt, nende tähtsus kollektiivse juhtimise organitena on sageli alla viidud. Esineb puudusi ametiühingukaadri valikus ja kasvatamises. Paljud ametiühingute komiteed ja nõukogud ei hoolitse küllaldaselt noorte, energiliste töötajate ametiühingutööle edutamise eest, kes on end parimast küljest näidanud töös ja ühiskondlikus elus, kellele kuulub tööliste usaldus.

NLKP Keskkomitee pleenum kohustab liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid, NLKP krai- ja oblastikomiteesid ning ÜAÜKN-i parteigruppi tagama ametiühingute organisatsioonilise töö taseme tõstmist, osutama ametiühingute nõukogudele praktilist abi nende tegevuse organiseerimises uut moodi.

Ametiühingute ees seisvate ülesannete täitmises kuulub otsustav osa nende algorganisatsioonidele. ÜAÜKN, ametiühingute

vabariiklikud, krai- ja oblastinõukogud ning -komiteed peavad tunduvalt parandama algorganisatsioonide juhtimist, osutama neile pidevalt abi, taotlema, et laiad massid näeksid nendes endale lähedasi organisatsioone, kes on suutelised õigesti väljendama ja kaitsma töötajate huve, kandma hoolt elu-olu kõigi külgede eest.

NLKP Keskkomitee pleenum peab otstarbekaks laiendada ametiühingute kaitiskomiteede funktsioone, et nad omandaksid suuremaid õigusi osa võtta ettevõtete tootmis- ja finantsplaanide koostamisest, töö normeerimise ja töötasu organiseerimise küsimuste lahendamisest, kontrollida tööseadusandluse ja kollektiivlepingute täitmist, avaldada oma arvamust juhtivale majandusametile esitatavate kandidatuuride kohta, mitte lubada tööliste ja teenistujate vallandamist käitiskomitee nõusolekuta.

Ametiühinguorganisatsioonide töö tuleb rajada ametiühingulise elu normidest range kinnipidamise, omaalgatuse ja initsiatiivi arendamise, kriitika ja enesekriitika arendamise, ametiühinguorganite kollektiivse juhtimise, aruandluse ja valitavuse tagamise alusele. On tarvis, et ÜAÜKN, ametiühingute keskkomiteed, oblastikomiteed ja nõukogud regulaarselt esitaksid aruandeid oma tööst ulatuslikult läbiarutamiseks ametiühinguliikmete koosolekutele ja konverentsidele. On vaja tõsta ametiühinguliikmete üldkoosolekute tähtsust, tagada nendel koosolekutel tootmise ning töötajate olustikulise ja kultuurialase teenindamise tähtsamate küsimuste arutelu. Ametiühingu- ja majandusorganite juhtijad on kohustatud aktiivselt osa võtma koosolekutest, kaasa aitama kriitika ja enesekriitika arendamisele, tähelepanelikult kuulda võtma tööliste ja teenistujate häält ning aru andma koosolekutel tehtud ettepanekute elluviimisest.

Ametiühinguorganid peavad kogu oma igapäevasesse tegevusse tooma konkreetsuse, asjalikkuse ja neile usaldatud töö eest kõrge vastutustunde vaimu. On tarvis jätkata tööd ametiühinguaparaadi edasiseks täiustamiseks ja odavamaks muutmiseks ning selle lähendamiseks ametiühinguliikmete massidele. Ametiühingute juhtivad töötajad on kohustatud suurema osa ajast viibima ettevõtetes ja ehitustel, tööliste ja teenistujate hulgas, üles näitama maksimaalset algatusvõimet tootmise organiseerimise ning tööliste töö- ja elutingimuste parandamises.

Ametiühingute töö taseme tõstmine nõuab tungivalt kaadri edutamise ja kasvatamise põhjalikku parandamist. Eelkõige tuleb kogenud ja algatusvõimeliste töötajatega tugevdada ametiühingute nõukogusid ja käitiskomiteesid, julgemalt kaasa tõmmata juhtivale tööle uusi, värskeid jõude tööliste, naiste ja noorte hulgast. Ametiühingutöötajad peavad väsimatult tõstma oma marksistlik-leninlikku ettevalmistust ja tööalast kvalifikatsiooni.

V

NÕUKOGUDE AMETIÜHINGUTE RAHVUSVAHELISTE SIDEMETE EDASINE LAIENDAMINE

NSV Liidu ametiühingud teevad suurt tööd välisriikide ametiühingutega sidemete laiendamiseks, töölisklassi ühtsuse ja vennaliku solidaarsuse tugevdamiseks võitluses rahu, demokraatia ja sotsialismi eest.

Kommunistlike ja töölisparteide nõupidamistel vastuvõetud deklaratsioon ja rahumanifest avavad uusi teid rahvusvahelise töölis- ja ametiühinguliikumise edasiarendamiseks ning ühtekoondamiseks.

NLKP Keskkomitee pleenum leiab, et Nõukogude ametiühingud peavad ka edaspidi aktiviseerima oma rahvusvahelist tegevust, suunates peamised jõupingutused rahvusvahelise töölis- ja ametiühinguliikumise lõhestatusest ülesaamisele ning tegevusühtsuse saavutamisele võitluses uue sõja ohu vastu, tuumarelva katsetamise lõpetamise ja selle relva täieliku keelamise eest, töölisklassi elu- ja töötingimuste parandamise eest, rahvaste demokraatlike vabaduste eest.

Nõukogude ametiühingute ülesanne on aktiivselt kaasa aidata Ülemaailmse Ametiühingute Föderatsiooni kui tähtsaima keskuse tugevdamisele, kelle ümber konsolideeruvad maailma ametiühinguliikumise progressiivsed jõud, kaasa aidata ÜAF-i ja rahvusvaheliste tootmisalaste ametiühingukoondiste mõju laiendamisele ning autoriteedi tõstmisele. Ühtlasi peavad ÜAÜKN ja NSV Liidu tootmisalased ametiühingud võitluses rahu eest ja töötajate eluliste huvide eest laiendama sõprussidemeid ja koostööd eri maade ametiühingute ja töötajatega, sealhulgas rahvuslike ametiühingukeskustega, kes kuuluvad reformistlikesse, katoliiklikesse või teistesse rahvusvahelistesse koondistesse. Tuleb laiendada kontakti ja koostööd asumaade ja sõltuvate maade ametiühingutega, missugusesse rahvusvahelisse koondisse nad ka ei kuuluks.

Juhtida Nõukogude ametiühingute tähelepanu vajadusele veelgi tugevdada vennalikke sidemeid ja koostööd Hiina ja teiste sotsialistlike maade ametiühingutega, vahetada nendega kogemusi töö alal ning osavõtu alal riiklikust, majanduslikust ja kultuurilisest ülesehitustööst.

Nõukogude ametiühingud peavad aktiivsemalt ja veenvamalt populariseerima välisriikide töötajate hulgas NSV Liidu töölisklassi suuri saavutusi, propageerima sotsialismi eeliseid. Tähtsamaks ülesandeks tuleb lugeda niinimetatud «rahvakapitalismi» ning «töö ja kapitali koostöö» võltsteooriate ja reaktsiooniliste ametiühinguliidrite lõhestustegevuse sihikindlat paljastamist, igati abistada rahvusvahelisel ametiühinguliikumisel kasvatada töötajaid klassivõitluse ja proletaarse internatsionalismi vaimus. On tarvis,

et ÜAÜKN organiseeriks rahvusvahelise ametiühinguliikumise küsimuste sügavamat tundmaõppimist ning tutvustaks NSV Liidu töötajatele välisriikide töölisklassi elu ja võitlust.

VI

AMETIÜHINGUTE PARTEILISE JUHTIMISE PARANDAMISEST

Nõukogude ametiühingute jõud on selles, et nad juhinduvad kommunistliku partei leninlikust poliitikast, mis on sotsialistliku ühiskonna elu aluseks. Ametiühingud võivad edukalt täita nende ees seisvaid ülesandeid üksnes partei poolt teostatava juhtimise tingimusel, partei abil ja toetusel.

Praegu, kus kohalike ametiühinguorganite õigused on tunduvalt laienenud, tõuseb veelgi parteiorganisatsioonide vastutus ametiühingute tegevuse eest. Parteikomiteed peavad rohkem tähelepanu pühendama ametiühingutele, põhjalikumalt süvenema nende töösse, tagama nende veel aktiivsemat osavõttu majanduslikust ja kultuurilisest ülesehitustööst, kogu meie maa ühiskondlikust ja poliitilisest elust.

NLKP Keskkomitee pleenum märgib, et mõned parteikomiteed alahindavad ametiühingute kasvanud tähtsust ja tegevust, ei süvene sisuliselt ametiühinguorganisatsioonide töösse, ei hoolitse vajalikult nende tugevdamise eest kogenud, poliitiliselt küpsete töötajatega, ei kasvata majanduskaadrit küllaldaselt nõukogude tööseadusandluse range täitmise vaimus, ei toeta igakord ametiühinguorganeid nende õiglastes nõudmistes juhtivate majandustöötajate vastu.

NLKP Keskkomitee pleenum kohustab liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid, partei krai-, oblasti-, linna- ja rajoonikomiteesid ning partei-algorganisatsioone parandama ametiühingute juhtimist, eelkõige tegelema ametiühingukaadri edutamise ja kasvatamisega, soovitama vastutavatele kohtadele ametiühinguorganites parimaid, kõige suurema ettevalmistusega, organiseerimisvõimelisi töötajaid, kellel on autoriteeti kommunistide ja parteitute hulgas. Ametiühingutööle edutatud kommunistile peab olema parteiliseks aukohuseks tagada ametiühingute ees seisvate ülesannete täitmine, võita masside usaldus seltsimeheliku suhtumisega nendesse, nende vajaduste hoolika rahuldamisega.

Ametiühingute juhtimisel tuleb parteiorganitel alati arvestada, et ametiühingud on tööliste ja teenistujate parteitud organisatsioonid, et kogu nende töö on rajatud ulatuslikule demokraatiale ja veenmismeetoditele ning et nende suhtes on seda lubamatum käsutamine ja pisiasjades hooldamine. Parteikomiteed on kohustatud oskuslikult suunama ametiühinguorganite tegevust, pidevalt abistama neid nende funktsioonide täitmises, igati ergutama ja aren-

dama omaalgatust ning initsiatiivi nende töös, rakendama vastavaid abinõusid nende kommunistide-majandusmeeste suhtes, kes ei arvesta ametiühinguorganisatsioone ja püüavad nende tähtsust alla viia.

Arvestades seda, et partei avaldab oma mõju kogu ametiühinguorganisatsioonide tegevusele kommunistide-ametiühinguliikmete kaudu, kohustab pleenum parteikomiteesid tõstma kõigi parteiliikmete vastutust töö eest ametiühingutes, parandama valitavates ametiühinguorganites NLKP põhikirja kohaselt loodud parteigruppide praktilist tegevust. Oma aktiivse osavõtuga ametiühingute tegevusest peavad kommunistid taotlema nende töö igakülgset paranemist ja seega tõstma nende osatähtsust majanduslike ja poliitiliste ülesannete lahendamises.

*

NLKP Keskkomitee pleenum väljendab kindlat veendumust, et Nõukogude ametiühingud, tõstes veel rohkem oma osatähtsust riiklikus, majanduslikus ja kultuurilises ülesehitustöös, abistavad parteid ka edaspidi aktiivselt töötajate kommunistlikus kasvatamises, nende loova jõu ja energia mobiliseerimises NLKP XX kongressi ajalooliste otsuste edukale elluviimisele, kommunistliku ühiskonna ülesehitamise suurele üritusele.

NLKP KESKKOMITEE VEEBRUARIPLEENUM

(1958)

INFORMATSIOONILINE TEADAANNE

NÕUKOGUDE LIIDU KOMMUNISTLIKU PARTEI KESKKOMITEE PLEENUMI KOHTA

25. ja 26. veebruaril 1958 toimus Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee pleenum.

Pleenum kuulas ära ja arutas läbi sm. N. S. Hruštšovi ettekande «Kolhoosikorra edasiarendamisest ja masina-traktorijaamade reorganiseerimisest».

Keskkomitee pleenum võttis vastu sellekohase otsuse.

NLKP KESKKOMITEE PLEENUMI OTSUS

KOLHOOSIKORRA EDASIARENDAMISEST JA MASINA-TRAKTORIJAAMADE REORGANISEERIMISEST

Vastu võetud 26. veebruaril 1958
seltsimees N. S. Hruštšovi ettekande põhjal

NLKP Keskkomitee pleenum märgib, et NLKP XX kongressi ajalooliste otsuste sihikindla elluviimise tulemusena on nõukogude rahvas kommunistliku partei juhtimisel saavutanud viimase perioodi jooksul uut suurt edu sotsialistliku majanduse ja kultuuri kõigi alade arendamises ning töötajate heaolu edasises tõstmises.

Nagu varemaltki sammub esirinnas meie sotsialistlik tööstus ja eeskätt rasketööstus, mis moodustab kogu rahvamajanduse aluse. Partei XX kongressist möödunud kahe aasta jooksul on tööstustoodangu väljalase tõusnud 22 protsendi võrra ja rasketööstuse toodang peaaegu 24 protsendi võrra. Rahvatulu kasvas sama aja jooksul 18 protsenti, tööliste ja teenistujate reaalsissetulek suurenes iga töötaja kohta arvestatult 10 protsenti. Tööstuse juhtimise ümberkorraldus aitab kaasa demokraatliku tsentralismi leninliku printsiibi sihikindlale elluviimisele ja loovale arendamisele majan-

duslikus ülesehitustöös, tõstab veelgi liiduvabariikide ning kohalike partei-, nõukogude ja ametiühinguorganite osatähtsust ettevõtete ja ehituste juhtimises, tõmbab uusi miljoneid töölisi ja teenistujaid kaasa tootmise juhtimisele, loob tingimused sotsialistliku majanduse veelgi kiiremaks tõusuks.

Koos tööstuse kasvuga areneb edukalt sotsialistlik põllumajandus. Üldrahvalik võitlus põllumajanduse järsu tõusu saavutamise eest, mis algas pärast NLKP Keskkomitee septembripleenumit, on aidanud tunduvalt suurendada põllundus- ja loomakasvatussaaduste tootmist, tähistas uue etapi algust kolhoosikorra arendamises. Suurte uudis- ja jäätmaamassiivide ülesharimine meie maa idapiirkondades on ulatuslikult laiendanud teraviljamajanduse baasi, andis võimaluse suurendada viimase nelja aasta jooksul teravilja kogusaaki meie maal 27 protsendi võrra eelnenud neljaaastase ajavahemikuga võrreldes. On suurenenud suhkrupeedi, puuvilla, kiulina, kartuli, köögivilja ja teiste põllumajanduslike kultuuride tootmine.

Partei ja rahva sihikindlate jõupingutustega on üle saadud loomakasvatuse pikka aega kestnud mahajäämusest. Ajavahemikul 1953. aastast 1957. aastani suurenes veiste arv 10,9 miljoni, sigade arv 11 miljoni ja lammaste arv rohkem kui 20 miljoni võrra; liha tootmine suurenes karja juurdekasvu kaasa arvates 38 protsenti, sealjuures kolhoosides ja sovhoosides peaaegu 80 protsenti, piimatoodang — 50 protsenti, sealhulgas kolhoosides ja sovhoosides rohkem kui kahekordselt. NLKP Keskkomitee 1955. aasta jaanuaripleenumi poolt seatud ülesanne — tõsta lehmade piimatoodangut kolhoosides ja suurendada piima varumist kuue aasta jooksul — täideti enne tähtaega, kolme aastaga. Meie maal areneb edukalt eesrindlike kolhooside ja sovhooside initsiatiivil alustatud liikumine selle eest, et lähematel aastatel järele jõuda Ameerika Ühendriikidele liha, piima ja või tootmises iga elaniku kohta.

Kolhoosimajanduse tõusu alusel kasvavad kolhooside sissetulekud, suurenevad nende jagamatud fondid, tõuseb kolhoosnikute normipäevatasu. Kolhooside jagamatud fondid suurenesid 63,1 miljardilt rublalt 1953. aasta algul 98,6 miljardi rublani 1957. aasta alguseks. Kolhoosnikute rahalised ja naturaalsed sissetulekud ühismajapidamisest ja isiklikust majapidamisest suurenesid iga töötaja kohta arvestatuna 1957. aastaks 1953. aastaga võrreldes 33 protsenti (võrreldavates hindades).

Määratu suurt osa põllumajanduse tõusus on etendanud kolhooside, masina-traktorijaamade ja sovhooside materiaalse ja tehnilise baasi tugevdamine. Põllumajanduse varustatus traktorite, kombainide, veoautode ja teiste ajakohaste masinatega on suurenenud eelnenud nelja-aastase ajavahemikuga võrreldes poolteisekahekordseks. Viimase nelja aasta jooksul sai meie maa põllumajandus: 908 000 traktorit (arvestatult 15-hobujõulistena), 293 000 teraviljakombaini, 143 000 silo- ja maisikoristuskombaini ning 467 000 veoautot. Põllumajandusliku tootmise tehnilise varustatuse

tõus ning kvalifitseeritud kaadri kasv kolhoosides, masina-traktorijaamades ja sovhoosides on loonud reaalsed eeldused põllumajanduse veel suuremaks tõusuks lähemas tulevikus.

Partei suunas juhtivale tööle kolhoosidesse mitu tuhat kommunisti — partei- ja nõukogude töötajaid, insenere tööstusettevõtetest, agronoome, zootehnikuid ja teisi spetsialiste. 1957. aasta algul oli kolhoosiesimeeste koosseisus üle 90 protsendi kommuniste, üle kolmandiku kolhoosiesimehi omas kõrgema ja kesk-eriharidusega, kasvanud on praktikute hulgast esiletõusnud andekate kolhoositootmise organiseerijate suurepärane kaader. Kasvanud ja tugevnenud on kolhooside partei-algorganisatsioonid. Nüüd on kolhoosides võimekaid organiseerijaid ja kvalifitseeritud spetsialiste, kes oskuslikult kasutavad kohalikke reserve ja võimalusi põllumajandussaaduste tootmise suurendamiseks.

Praegustes tingimustes on kolhooside ühismajandus tõusnud uuele, kõrgemale astmele. Kolhoosikorra arengu uut etappi iseloomustab see, et ühinenud kolhoosid on viimastel aastatel saanud majanduslikult tugevamateks, paljude tootmisharudega ja tehniliselt hästi varustatud majanditeks, kellel on arvukas kvalifitseeritud kaader; tunduvalt on suurenenud nende sissetulekud ja tõusnud kolhoosnikute heaolu. Kolhoosnikute materiaalse huvi tõstmine, uue planeerimiskorra kehtestamine, kolhoosidele antud õigus teha vastavalt kohalikele tingimustele muudatusi põllumajandusliku artelli tüüppõhikirjas — kõik see päästis valla kolhoosnikute loova initsiatiivi, on tõstnud nende tööaktiivsust, suurendanud hoolitsust maa ja tehnika ning kolhoositootmise kõigi reservide parema ärakasutamise eest. Kolhoosikaader on omandanud palju kogemusi uut tehnikat ja teaduse saavutusi kasutavate suurte ühismajandite juhtimises.

Kolhoosikorra rajamises ja kindlustamises, põllumajanduse tehnilises varustamises ning töölisklassi ja talurahva liidu tugevdamises etendasid suurt ajaloolist osa masina-traktorijaamad. Kolhooside ülesehitamise esimesel etapil leidis partei masina-traktorijaamade näol tolleks ajajärguks kõige otstarbekama vormi kolhooside riiklikuks abistamiseks nende ühismajanduse tugevdamisel.

Masina-traktorijaamad olid selleks suureks poliitiliseks ja organiseerivaks jõuks, mille ümber talupojad ühinesid kolhoosidesse ja veendusid masinalise suurpõllumajanduse eelistes; masina-traktorijaamade kaudu toimus tehniline progress põllumajanduses ja selle ümberkorraldamine uue tehnika baasil, kvalifitseeritud mehhanisaatorite kaadri ettevalmistus ning põllunduse ja loomakasvatuse kultuuri tõus. Masina-traktorijaamade määratu suur tähtsus seisis selles, et nad olid vilja ja muude toiduainete, samuti tööstusele tooraine saamise tähtsaks allikaks. Viimastel aastatel olid masina-traktorijaamad suureks organiseerivaks jõuks võitluses põllumajandusliku tootmise üksikute harude mahajäämuse likvideerimise eest, partei poolt põllumajanduse küsimustes vastuvõetud otsuste elluviimises.

Praegustes tingimustes, kus enamik kolhoose on organisatsooniliselt ja majanduslikult tugevnenud, kus kolhooside ökonoomika on tunduvalt tõusnud, on senine vorm — kolhooside tootmistehniline teenindamine masina-traktorijaamade kaudu — lakanud vastamast põllumajanduse tootlike jõudude arendamise vajadustele. Veel enam — see vorm on hakanud paljudel juhtudel pidurdama eesrindlike kolhooside edasist tõusu, on hakanud aheldama kolhoosikaadri ja kõigi kolhoosnikute initsiatiivi kolhoositootmise reservide parema ärakasutamise alal. Üha suuremal määral ilmnevad säärase olukorra negatiivsed tagajärjed, kus ühel ja samal maatükil arendavad majapidamist kaks sotsialistlikku ettevõtet — kolhoos ja masina-traktorijaam, mis tihtipeale tekitab otsese vastutuse puudumist tootmise organiseerimises, vähendab vastutust saagikuse tõstmise eest, põhjustab suuri ja asjatuid kulutusi paralleelselt tegutseva administratiivaparaadi ülalpidamiseks. Säärase olukorra juures kuhjub masina-traktorijaamadesse suurel hulgal neile mittevajalikku tehnikat, masinaid kasutatakse ebatootlikult.

NLKP Keskkomitee pleenum leiab, et meie maa sotsialistliku põllumajanduse edasise tõusu ja kolhoosikorra arendamise huvides on otstarbekas muuta kolhooside tootmistehnilise teenindamise praegust korda ja järk-järgult reorganiseerida masina-traktorijaamad, mis, olles etendanud suurt positiivset osa, on juba paljuski suhtes ammendanud oma põhifunktsioonid. Nüüd, kus enamik kolhoose on suutelised soetama ja õigesti, tootlikumalt kasutama traktoreid, kombaine ja muid põllutöömasinaid, on otstarbekas hakata neid masinaid müüma vahetult kolhoosidele. See võimaldab tunduvalt paremini kasutada ajakohast tehnikat, kiirendada tehnilist progressi põllumajanduses, tõsta tööviljakust, suurendada kogu- ja kaubatoodangut maakõlvikute iga 100 hektari kohta ja alandada toodangu omahinda.

Masina-traktorijaamad tuleb reorganiseerida erinevaks tähtajaks, arvestades rajoonide ja kolhooside iseärasusi, remonditehnikajaamadeks (RTJ), millede ülesanne on traktorite ja teiste masinate remontimine, kolhooside tehniline teenindamine, kolhooside ja sovhooside varustamine (müügi teel) uue tehnika, tagavaraosade, mootorikütuse, väetiste, mürkkemikaalide ja muude materjalidega. Nendes rajoonides, kus veel mitte kõik kolhoosid pole suutelised soetama traktoreid ja teisi masinaid, ja mis peamine — ei suuda õigesti kasutada seda tehnikat, tuleb ajutiselt säilitada olemasolev kord selliste kolhooside tootmistehnilisel teenindamisel masina-traktorijaamade kaudu.

Traktorite ja teiste põllutöömasinate müük kolhoosidele ning masina-traktorijaamade reorganiseerimine tugevdab vahetuid majandussidemeid tööstuse ja põllumajanduse vahel, kindlustab veelgi töölisklassi ja talurahva liitu, parandab kolhooside ökonoomikat, aitab kaasa kogu rahvale kuuluva ja põliselt kolhoosidele kinnistatud maa paremale ärakasutamisele. Sel alusel suurenevad

jagamatud fondid, laienevad kolhoosidevahelised sidemed, mis on tähtsaks tingimuseks, et tugevdada ja arendada kolhoosiomandit, mis soodustab kolhoosiomandi tõusu üldrahvaliku omandi tasemele.

Kavandatavad abinõud kolhoosikorra edasiarendamise ja masina-traktorijaamade reorganiseerimise alal kujutavad endast koostisosa partei poolt tehtavast tööst rahvamajanduse juhtimise täiustamise ja parandamise valdkonnas. Nende abinõude teostamise tulemusena tõuseb põllumajanduse juhtimine uuele, kõrgemale astmele. Masina-traktorijaamade reorganiseerimine, samuti nagu viimasel ajal läbiviidud tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise ümberkorraldamine, peavad tagama sotsialistliku majandussüsteemi eeliste ja tootmisreservide maksimaalse ärakasutamise, rahvahulkade loova initsiatiivi ja aktiivsuse edasiarendamise ning kiirendama nõukogude ühiskonna hoogsat liikumist teel kommunismile.

NLKP Keskkomitee pleenum leiab, et kavandatavatel abinõudel kolhoosikorra edasiarendamise ja masina-traktorijaamade reorganiseerimise alal on eluline tähtsus sotsialistlikule põllumajandusele ja kogu meie maale. Pärast põllumajanduse kollektiviseerimist, mis teostati Lenini geniaalse kooperatsiooniplaani alusel, on nende abinõude elluviimine uueks, erakordselt tähtsaks ja suureks sammuks sotsialistliku põllumajanduse arendamises.

Sellest lähtudes NLKP Keskkomitee pleenum **otsustab:**

1. Tunnistada õigeks ja õigeaegseks NLKP Keskkomitee Presiidiumi ettepanekud kolhoosikorra edasiarendamise ja masina-traktorijaamade reorganiseerimise alal, mis on suunatud partei XX kongressi otsuste täitmisele põllumajanduse küsimustes.

2. Arvestades kolhoosikorra edasiarendamise ja masina-traktorijaamade reorganiseerimise küsimuse erakordselt suurt riiklikku tähtsust, esitada see arutamiseks NSV Liidu Ülemnõukogu järjekordsele istungjärgule. Kinnitada aruandjaks selles küsimuses NSV Liidu Ülemnõukogu istungjärgul NLKP Keskkomitee esimene sekretär sm. N. S. Hruštšov.

Tunnistada otstarbekaks enne küsimuse arutamist Ülemnõukogu istungjärgul läbi viia kavandatud abinõude üldrahvalik arutelu üldkoosolekutel kolhoosides, masina-traktorijaamades ja sovhoosides, tööstusettevõtetes ja ehitustel, teaduslikes organisatsioonides ja õppeasutustes, sõjaväeosades ja asutustes, ajalehtede ja ajakirjade veergudel.

Kiita heaks sm. N. S. Hruštšovi ettekande «Kolhoosikorra edasiarendamisest ja masina-traktorijaamade reorganiseerimisest» teesid ning avaldada need üldrahvalikuks arutlemiseks.

3. Liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteed, partei krai-, oblasti-, linna- ja rajoonikomiteed ning partei-algorganisatsioonid on kohustatud ulatuslikult selgitama kavandatavate abinõude tähtsust ja organiseerima kõikjal teeside üldrahvalikku arutelu. Partei- ja nõukogude organid peavad hoolikalt uurima ja

üldistama kõiki töötajate konkreetseid ettepanekuid, et leida kõige täiuslikumaid ja otstarbekamaid organisatsioonilisi vorme kolhooside materiaalse ja tehnilise teenindamise ümberkorraldamiseks kolhoosikorra edasiarendamise ja meie maal põllumajandussaaduste külluse loomise huvides.

Üldrahvaliku arutelu käigus peavad partei-, nõukogude, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonid suunama kõigi töötajate loova energia ja aktiivsuse riiklike plaanide täitmisele ja ületamisele, mobiliseerima kolhoosnikute ning masina-traktorijaamade ja sovhooside töötajate jõupingutused kevadkülvi edukale läbiviimisele igas kolhoosis ja sovhoosis, põllumajandussaaduste tootmise suurendamise alal võetud kohustuste täitmisele.

4. Teha liidu- ja autonoomsete vabariikide ning kraide ja oblastite partei- ja nõukogude organitele ülesandeks eri rajoonide ja kolhooside ökonoomika põhjaliku uurimise alusel kindlaks teha, missugused kolhoosid on oma majanduslike võimaluste alusel suutelised sel aastal traktoreid ja muid masinaid ostma ning neid heaperemehelikult kasutama, missugustel kolhoosidel on tarvis pikemat tähtaega tehnika soetamiseks ja missuguste kolhooside jaoks on otstarbekas ajutiselt säilitada senine kord, kus nende tootmistehniline teenindamine toimub masina-traktorijaamade kaudu.

5. Pidada otstarbekaks kutsuda 1959. aasta algul kokku kolmas üleliiduline kolhoosnikute kongress kolhooside ülesehitustöö akuutsete küsimuste arutamiseks ja vajalike muudatuste tegemiseks põllumajandusliku artelli tüüppõhikirjas.

*

NLKP Keskkomitee pleenum väljendab kindlat veendumust, et kolhoosnikud, masina-traktorijaamade ja sovhooside töötajad, kõik meie maa töötajad võtavad aktiivselt osa kolhoosikorra edasiarendamise ning sotsialistliku põllumajanduse uue tõusu saavutamise abinõude üldrahvalikust arutlemisest ja praktilisest teostamisest. Kommunistliku partei poolt organiseeritav uus tõus põllumajanduses on meie maale veel üks tähtis võit sotsialismi rahulikus majanduslikus võistluses kapitalismiga, kommunistliku ülesehitustöö ülesannete lahendamises.

NLKP KESKKOMITEE MAIPLEENUM

(1958)

INFORMATSIOONILINE TEADAANNE

NÕUKOGUDE LIIDU KOMMUNISTLIKU PARTEI KESKKOMITEE PLEENUMI KOHTA

6. ja 7. mail 1958 toimus Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee pleenum.

Pleenum kuulas ära ja arutas läbi sm. N. S. Hruštšovi ettekande «Keemiatööstuse arendamise ning eriti sünteetiliste materjalide ja nendest valmistatava produktsiooni tootmise arendamise kiirendamisest elanikkonna ja rahvamajanduse vajaduste rahuldamiseks».

Keskkomitee pleenum võttis vastu sellekohase otsuse, mis allpool avaldatakse.

NLKP KESKKOMITEE PLEENUMI OTSUS

KEEMIATÖÖSTUSE ARENDAMISE NING ERITI SÜNTEETILISTE MATERJALIDE JA NENDEST VALMISTATAVA PRODUKTSIOONI TOOTMISE ARENDAMISE KIIRENDAMISEST ELANIKKONNA JA RAHVAMAJANDUSE VAJADUSTE RAHULDAMISEKS

Vastu võetud 7. mail 1958
seltsimees N. S. Hruštšovi ettekande põhjal

NLKP Keskkomitee pleenum märgib, et Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni saavutuste tulemusena on nõukogude rahvas kommunistliku partei juhtimisel, tohututest raskustest üle saades ja imperialistide relvastatud kallaletunge tagasi lüües, saavutanud maailmaajaloolise tähtsusega võite. Esimesena maailmas ehitas meie maa üles sotsialismi ning on nüüd saavutanud enneolematu võimsuse ja loovate jõudude õitsengu. Mõõtmatult on tõusnud Nõukogude Liidu autoriteet rahvusvahelisel areenil, ühes teiste sotsialistlike maade rahvastega sammub meie rahvas üle-

maailmse rahu säilitamise ja tugevdamise eest peetava võitluse esiridades.

See edu on saavutatud eelkõige sellepärast, et kommunistlik partei on sihikindlalt ja kõrvalekaldumatult ellu viinud suure Lenini juhendit rasketööstuse — meie maa majanduse aluse — eelisarendamise kohta. Töölisklassi, töötava talurahva ja haritlaskonna kangelaslike jõupingutustega on NSV Liidus lühikese ajalooperioodi vältel loodud võimas, tehniliselt täiuslik tööstus. Mitmekordselt on suurenenud mustade ja värviliste metallide, elektrienergia, söe ja nafta tootmine, on loodud uued tähtsad tööstusharud nagu auto-, traktori- ja lennukitööstus, kaasaegne keemiatööstus, tööpingi- ja põllutöömasinatööstus, ehitus- ja gaasitööstus ning paljud teised tööstusharud.

Meie maa on muutunud võimsaks sotsialistlikuks tööstus- ja kolhoosiriigiks. Kui Venemaa osatähtsus moodustas maailma tööstustoodangus 1917. aastal kõigest 2—3 protsenti, siis nüüd toodab Nõukogude Liit viiendiku kogu maailma tööstusproduktsioonist. Tööstusliku tootmise tasemelt on NSV Liit praegu Euroopas esimesel ja maailmas teisel kohal. Meie tööstus annab nüüd ühe aasta jooksul sama palju tööstustoodangut, nagu seda valmistati nõukogude võimu esimese 15—20 aasta vältel.

Ellu viies NLKP XX kongressi poolt kavandatud rahvamajanduse võimsa tõusu programmi, on nõukogude rahvas saavutanud uut määratu suurt edu sotsialistliku ülesehitustöö kõigis lõikudes. Tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise ümberkorraldamine kutsus esile kõigi kohalike organite ulatusliku initsiatiivi majanduslikus ülesehitustöös, miljoniliste töörahvahulkade veel aktiivsema osavõtu tootmise juhtimisest ning avas täiendavaid reserve meie majanduses. Tööstus on hakanud töötama tunduvalt paremini, tööstusliku tootmise 1957. aasta plaan ületati, käesoleva aasta esimeses kvartalis täideti kogutoodangu plaan üle maa tervikuna 104-protsendiliselt, tööstustoodangut anti 11 protsenti rohkem kui möödunud aasta samal perioodil. 1957. aasta ja käesoleva aasta esimese kvartali rahvamajandusplaani tööstustoodangu väljalaske alal täitsid kõik liiduvabariigid ja administratiivsete majanduspiirkondade rahvamajanduse nõukogud.

Tänu sotsialistliku majandussüsteemi eelistele on meie maa majanduslikus võistluses kapitalismiga saavutanud tootmise mõõtmatult kiirema kasvutempo kui kõige arenenumad kapitalistlikud maad. Ajavahemikul 1929—1957, jättes kõrvale Teise maailmasõja perioodi, oli tööstustoodangu juurdekasv NSV Liidus keskmiselt üle 16 protsendi aastas, Ameerika Ühendriikides samal ajal aga vähem kui 3 protsenti. Nõukogude Liit on praegu Ameerika Ühendriikidest ees niihästi rauamaagi, söe, nafta, malmi, terase, tsemendi ja villase riide tootmise kasvutempolt kui ka tootmise juurdekasvu poolest. Meil on kõik võimalused selleks, et lähemas tulevikus ületada Ameerika Ühendriikide tööstusliku tootmise tase.

Tööstuse ja esmajärjekorras rasketööstuse kiire kasv lõi kõik

tingimused põllumajanduse varustamiseks tehnikaga ja tema sotsialistlikuks ümberkujundamiseks. Partei ja valitsuse poolt rakendatud abinõude tulemusena on meie maa kolhoosid ja sovhoosid viimastel aastatel tunduvalt suurendanud teravilja, liha, piima, puuvilla, villa ja teiste põllumajandussaaduste tootmist. Kolhoosikorra edasiarendamiseks ja masina-traktorijaamade reorganiseerimiseks praegu teostatavad abinõud, mis on heaks kiidetud kogu rahva poolt, tagavad meie maal põllumajandusliku tootmise uue tõusu. Eesrindlike kolhooside ja sovhooside algatusel arenev patriootlik liikumine selle eest, et lähematel aastatel Ameerika Ühendriikidele järele jõuda ja nendest ette minna liha, piima ja või tootmises iga elaniku kohta, annab juba suurepäraseid tulemusi.

Meie kodumaa suurimaks saavutuseks on teaduse ja tehnika kõigi harude enneolematu õitseng. Nõukogude inimesed on õigusega uhked sellele, et meie maa teadlased loovas koostöös tööliste, inseneride ja tehnikutega lahendasid aatomienergia saladuse, suutsid esimestena maailmas rakendada selle energia rahulike eesmärkide teenistusse, lõid kontinentidevahelised ballistilised raketid ja Maa kunstlikud kaaslased. Üha ulatuslikumalt kasutatakse töös-tuslikus tootmises automaatikat, telemehaanikat, raadiotehnikat ja elektroonikat.

Sotsialistliku ülesehitustöö kõigil etappidel on kommunistlik partei tarvitusele võtnud kõik vajalikud abinõud meie rahva elutaseme tõstmiseks. NSV Liidus on üles ehitatud sotsialism, on alatiseks likvideeritud inimese ekspluateerimine inimese poolt, tööpuudus, nälg ja viletsus, pidevalt kasvab rahvatulu, teostatakse abinõusid tööliste ja teenistujate üleviimiseks seitsme- ja kuuetunnilisele tööpäevale, võeti vastu uus riiklike pensionide seadus. Riik eraldab tohutuid summasid sotsiaalkindlustusele, meditsiinilisele teenindamisele, õppestipendiumideks ja tasuta kooliõpetuseks. Kõik kultuurihüved meie maal on saanud rahva omanduseks. Tööliste ja töötava talurahva reaalsissetulek on revolutsioonieelsega võrreldes tõusnud viie-kuuekordseks. Edukalt viiakse ellu partei ja valitsuse poolt väljatöötatud elamuehituse arendamise programmi, mis näeb ette korteripuuduse likvideerimist lähema 10—12 aasta jooksul. Meie maa töötajad on aastatepikkuse kogemuste põhjal veendunud, et kommunistlikul parteil ja Nõukogude riigil ei ole suuremat hoolitsust kui hool nõukogude rahva hüvangu ja õitsengu eest.

Rasketööstuses, teaduses ja tehnikas on nüüd saavutatud selline tase, kus me võime rasketööstuse edasist eelisarendamist ja oma maa kaitsevõimet kahjustamata tunduvalt kiiremas tempos suurendada rahvatarbekaupade tootmist, et lähema 5—6 aastaga piisavalt rahuldada elanikkonna vajadused riide, rõivaste, jalatsite ja muude kaupade järele. Selle ülesande lahendamises on suur tähtsus keemiatööstuse kiiremal arendamisel.

Partei ja Nõukogude valitsus on pööranud suurt tähelepanu keemiatööstuse arendamisele. Keemiasaaduste tootmise mahult on

Nõukogude Liit praegu teisel kohal maailmas. Kuid keemiatööstuse praegune tootmistase ja arengutempo, eriti sünteetiliste materjalide tootmise osas, ei rahulda veel rahvamajanduse kasvavaid nõudmisi. Ebapiisavas koguses toodetakse plastmassi, sünteetilist kautšukit, sünteetilist ja kunstkiudu, mineraalväetisi ja mõningaid teisi keemiasaadusi.

Keemiatööstuse ja eeskätt sünteetiliste materjalide tootmise kiirem arendamine, mis on ette nähtud NLKP Keskkomitee Presiidiumi ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu abinõudes, kujutab endast tähtsat tegurit kogu rahvamajanduse tehnilises progressis ja rasketööstuses edasise tõusu saavutamises ning uut tohutut tooraineallikat rahvatarbekaupade tootmiseks.

Sünteetiliste materjalide kasutamine lisaks põllumajanduslikule toorainele võimaldab tunduvalt suurendada rõivaste, jalatsite, riide ning majatarvete tootmist. Nendest materjalidest valmistatavad tooted ei jää kvaliteedilt, vastupidavuselt ja nägususelt maha naturaaltoorainest valmistatavatest toodetest, vaid tihti ületavad neid tunduvalt. Sünteetiliste materjalide kasutamine tööstuses ja ehitustegevuses annab võimaluse tõsta tööviljakust, suures ulatuses asendada musti ja värvilisi metalle ja metallisulameid ning edasiselt industrialiseerida ehitustöid.

Meie maal on olemas kõik keemiatööstuse kiiremaks arendamiseks. Nõukogude Liidus on piiramatud tooraineressursid: naftagaasi ja looduslikku gaasi, naftatöötlemise ja koksikeemia saadusi, fosforiite, väävlit, kaalisoolasid, põlevkivi ja teisi maapõuevarasid, samuti metsatööstuse saadusi ja põllumajandusliku tootmise jääke. Kodumaa masinaehitustööstus on suuteline varustama keemiatööstust suure jõudlusega seadmetega, aparaatide ja automatiseerimisvahenditega, mis vastavad teaduse ja tehnika kaasaegsetele nõuetele. Nõukogude riigil on nüüd võimalik eraldada vajalikke summasid ja muid ressursse uute keemiaettevõtete ehitamiseks ja olemasolevate keemiatehaste laiendamiseks.

Sotsialistliku ülesehitustöö aastail on NSV Liidus kasvanud keemiateadlaste ning keemiatööstuse tööliste ja spetsialistide suurepärane kaader, kes on suuteline tõstma selle tähtsa rasketööstuse haru meie rahvamajanduse tänapäeva nõudmiste ja maailma teaduslik-tehniliste saavutuste tasemele.

NLKP Keskkomitee Presiidiumi ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt väljatöötatud ning seltsimees N. S. Hruštšovi ettekandes käsitletud abinõud keemiatööstuse ja eriti sünteetiliste materjalide tootmise kiiremaks arendamiseks näevad ette võimsuste kasvu 1965. aasta lõpuks 1957. aastaga võrreldes: sünteetilise ja kunstkiu tootmise osas 4,6-kordseks, plastmassi ja sünteetilise vaigu osas 8-kordseks ning sünteetilise kautšuki osas 3,4-kordseks.

Lühikese ajaga sünteetilisi materjale massiliselt tootma hakates on võimalik suurendada 1965. aastaks riide tootmist sünteetilise ja kunstkiu kasutamisega 1957. aastaga võrreldes järgmiselt: villast riiet 2,3-kordselt, siidriiet 1,75-kordselt, puuvillast riiet 6-kordselt,

sünteetilisest ja kunstkiust pealistrikooesemeid ja trikoopesu rohkem kui 9-kordselt, sukki ja sokke 3,2-kordselt, kunstkarakulli 14-kordselt, kunstnahast jalatseid 2,3-kordselt ja kerge mikropoorse tallaga jalatseid 40-kordselt.

NLKP Keskkomitee pleenum peab õigeks ja õigeaegseks NLKP Keskkomitee Presiidiumi poolt küsimuse ülestõstmist keemiatööstuse arendamise, eriti sünteetilise ja kunstkiu, plastmassi ning muude sünteetiliste materjalide tootmise kiirendamiseks, mis on vajalikud, et rahuldada elanikkonna nõudmisi rõivaste, jalatsite, riide ning majatarvete järele, samuti tööstuse, põllumajanduse ja ehitustegevuse vajadusi. Selle ülesande lahendamisel on praegustes tingimustes määratu suur riiklik ja poliitiline tähtsus.

NLKP Keskkomitee pleenum **otsustab**:

1. Kiita heaks NLKP Keskkomitee Presiidiumi ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt väljatöötatud ning seltsimees N. S. Hruštšovi ettekandes käsitletud abinõud keemiatööstuse arendamise ning eriti sünteetilise ja kunstkiu, plastmassi ja muude sünteetiliste materjalide ning nendest valmistatava produktsiooni tootmise arendamise kiirendamiseks elanikkonna ja tööstuse vajaduste rahuldamise eesmärgil, mis näevad ette tähtsamate keemiasaaduste tootmise kasvu ajavahemikul 1959—1965 vähemalt 2—3-kordselt ning sünteetilise ja kunstkiu ning plastmassi tootmise kasvu 4,5—8-kordselt.

Sünteetiliste materjalide tootmise arendamise alusel saavutada 1965. aastaks villase riide väljalaske suurendamine 500 000 000 meetrini, sealhulgas sünteetilise ja kunstkiu kasutamisega — 450 000 000 meetrini; siidriide väljalaske suurendamine — 1 485 000 000 meetrini, sealhulgas sünteetilisest ja kunstkiust — 1 237 000 000 meetrini; puuvillase riide (sünteetilise ja kunstkiu kasutamisega) väljalaske suurendamine — 480 000 000 meetrini; trikootoodete väljalaske suurendamine — 940 000 000 tükini, sealhulgas sünteetilisest ja kunstkiust — 588 000 000 tükini; kunstkarakulli väljalaske suurendamine — 5 000 000 ruutmeetrini; jalatsite väljalaske suurendamine — 515 000 000 paarini, sealhulgas kunstnaha kasutamisega — 93 000 000 paarini ja kerge mikropoorse tallaga — 233 000 000 paarini.

2. NLKP Keskkomitee pleenum leiab, et seatud ülesande edukal teostamisel on määratu suur tähtsus kõigi rahvamajandusharude edasisele tehnilisele progressile, tootlike jõudude arendamisele, meie maa loodusvarade kõige efektiivsemale kasutamisele ning elanikkonna vajaduste piisavale rahuldamisele riide, rõivaste, jalatsite ja muude laiatarbekaupade järele.

NLKP Keskkomitee pleenum kohustab partei-, nõukogude, ametiühingu-, komsomoli- ja majandusorganeid mobiliseerima keemiatööstuse, masinaehitustööstuse, kergetööstuse, ehitusorganisatsioonide, teadusliku uurimise ja projekteerimisinstituutide ning konstrueerimisbüroode töötajate jõupingutusi keemiasaaduste tootmise suurendamisele, ettevõtete ehitamise igakülgsele kiiren-

damisele, uute eesrindlike tehnoloogiliste protsesside ja suure tootlikkusega seadmete väljatöötamisele, suurte teaduslik-tehniliste probleemide lahendamisele ning uute keemiasaaduste tootmiseks kõige efektiivsemate meetodite ja teede otsimisele. Keemiatööstuse kiire arendamine peab saama üldrahvalikuks ürituseks.

NLKP Keskkomitee pleenum kiidab heaks komsomoli algatuse, kes võttis oma šefluse alla keemia-, nafta- ja gaasitööstuse ettevõtete ehitamise ning otsustas saata nendele ehitustele noorte entusiastide uusi rühmi.

3. NLKP Keskkomitee pleenum teeb NSV Liidu Ministrite Nõukogule, liiduvabariikide ministrite nõukogudele ja administratiivsete majanduspiirkondade rahvamajanduse nõukogudele ülesandeks ette näha NSV Liidu rahvamajanduse arendamise 1959.—1965. a. plaanis:

vajalikke kapitaalmahutusi keemiatööstusse, mis tagavad selle tähtsa rasketööstusharu kiire arengutempo;

keemilise tooraine rikkalike ressursside, eriti loodusliku gaasi ja kaasneva toorainena saadava gaasi, naftatöötlemisel saadava gaasi ja koksikeemiaettevõtete saaduste kõige täielikum ja kompleksne kasutamine sünteetiliste materjalide ja muude keemiasaaduste valmistamiseks, samuti metsatööstuse toodangu ja põllumajandusliku tootmise jääkide keemilise töötlemise arendamine;

ajakohaste suure tootlikkusega aparaatide ja masinate, samuti seadiste, armatuuri ja automatiseerimisvahendite väljalaske järsk suurendamine keemiasaadusi tootvate ja töötlevate ettevõtete jaoks, tagades mitmesuguste masinaehitusharude tegutsevate ettevõtete kaasatõmbamise seadmete valmistamisele ja uute spetsialiseeritud masinaehitustehaste ehitamise kiirendamise;

ulatuslikke teadusliku uurimise, projekteerimise, konstrueerimise ja katsetöid, samuti teoreetilisi uurimusi keemia alal, et luua suure tootlikkusega, ökonoomseid protsesse sünteetiliste materjalide ning teiste keemiasaaduste tootmiseks ja töötlemiseks;

polümeersete materjalide, poolsaaduste ja nendest valmistatavate toodete tööstuse jaoks spetsialistide ja tööliskaadri, samuti keemia-masinatööstuse ja automatiseerimisvahendite tööstuse spetsialistide ettevalmistamise tunduv parandamine.

4. NLKP Keskkomitee pleenum peab partei-, nõukogude, ametiühingu-, komsomoli- ja majandusorganisatsioonide üheks tähtsamaks ülesandeks organiseerida keemiaalaste teadmiste ulatuslikku teaduslik-tehnilist propageerimist töötajate hulgas, sünteetiliste materjalide tootmise ja rahvamajanduses kasutamise eesrindlike kogemuste levitamist, kasutades selleks teadusliku ja populaarteadusliku kirjanduse ning kinofilmide väljalaskmist, sünteetilisest kiust ja plastmassist toodete näituste organiseerimist, loengute, ettekannete ja vestluste korraldamist.

*

NLKP Keskkomitee on veendunud, et nõukogude rahvas, olles tihedalt koondunud kommunistliku partei ümber, tuleb edukalt toime keemiatööstuse kiirema arendamise ülesandega ning annab sellega uue suure panuse NSV Liidu majandusliku põhiülesande lahendamisse — lühikese ajaga järele jõuda kõige arenenumatele kapitalistlikele maadele ja nendest ette minna toodangu hulgalt iga elaniku kohta —, meie maal kommunismi ehitamise üritusse.

NLKP KESKKOMITEE JUUNIPLEENUM

(1958)

INFORMATSIOONILINE TEADAANNE

NÕUKOGUDE LIIDU KOMMUNISTLIKU PARTEI KESKKOMITEE PLEENUMI KOHTA

17.—18. juunil 1958 toimus Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee pleenum.

Pleenum kuulas ära ja arutas läbi seltsimees N. S. Hruštšovi ettekande müügikohustuste ja masina-traktorijaamade töö eest naturaaltasu maksmise kaotamise kohta ning põllumajandussaaduste varumise uue korra, varumise hindade ja tingimuste kohta ja võttis ettekande põhjal vastu vastava otsuse.

Keskkomitee pleenum valis seltsimehed N. V. Podgornõi ja D. S. Poljanski NLKP Keskkomitee Presiidiumi liikmekandidaatideks.

NLKP KESKKOMITEE PLEENUMI OTSUS

MÜÜGIKOHUSTUSTE JA MASINA-TRAKTORIJAAMADE TÖÖ EEST NATURAALTASU MAKSMISE KAOTAMISEST NING PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE VARUMISE UUEST KORRAST, VARUMISE HINDADEST JA TINGIMUSTEST

Vastu võetud 18. juunil 1958
seltsimees N. S. Hruštšovi ettekande põhjal

NLKP Keskkomitee pleenum konstateerib rahuldustundega, et NLKP XX kongressi otsuste alusel partei poolt väljatöötatud ja kogu rahva poolt palavalt heaks kiidetud abinõusid tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise ümberkorraldamise alal, samuti kolhoosikorra edasiarendamise ja masina-traktorijaamade reorganiseerimise alal viiakse edukalt ellu ja et nad annavad suurepäraseid tulemusi. Sotsialistlik tööstus, eelkõige aga rasketööstus, areneb kiires tempos, täites ja ületades riiklikke plaane. Selles avaldub

partei leninliku poliitika triumf. See poliitika on suunatud meie maa majandusliku võimsuse igakülgsele tugevdamisele, tehnilise progressi saavutamisele kõigis rahvamajandusharudes ja töötajate heaolu pidevale tõstmisele. Sotsialistlik tööstus, olles rahvamajanduses juhtivaks jõuks, tagas põllumajandusliku tootmise tehnilise ümbervarustamise ja kiire kasvu. Meie nõukogude talurahvas, olles ühinenud kolhoosidesse ja kasutades kollektiivse sotsialistliku suurmajanduse paremusi, on teinud ühiskondliku tootmise arendamisel tohutuid edusamme. Kolhoosid on nüüd koos sovhoosidega riigi põhilisteks varustajateks toiduainete ja põllumajandustoorainega. Kolhooside ühismajapidamine on muutunud kogu kolhoosnikute elu ja nende ainelise heaolu kasvu kindlaks aluseks.

Määratu suured võimalused, mis peituvad sotsialistlikus suurpõllumajanduses, on eriti kujukalt ilmnenud viimastel aastatel, mil partei töötas Keskkomitee septembripleenumil (1953. a.) ja sellele järgnenud pleenumitel ning NLKP XX kongressil välja praegu edukalt teostatavad suured abinõud põllumajandusliku tootmise juhtimise parandamiseks, kolhooside ja sovhooside tugevdamiseks vilunud juhtiva kaadriga, põllumajanduse materiaalse ja tehnilise baasi parandamiseks, kolhoosnikute ja sovhooside töötajate materiaalse huvi tõstmiseks põllumajandussaaduste tootmise suurendamise vastu, uue planeerimiskorra sisseseadmiseks kolhoosides ja sovhoosides ning kolhoosnikute initsiatiivi edasiarendamiseks ühismajapidamise organiseerimise alal.

Abi ulatusest, mida riik osutab põllumajandusele, annavad tunnistust järgmised andmed. Spetsialistide armee on kolhoosides kasvanud mitmekordseks: kui 1. juulil 1953 kolhoosides ja masina-traktorijaamades töötas 83 000 kõrgema haridusega ja kesk-eriharidusega spetsialisti, siis oli 1957. aasta lõpul juba 278 000 sellist spetsialisti. Ajavahemikus 1954—1957 anti põllumajandusele sadu tuhandeid traktoreid ja muid põllutöömasinaid. Viimase nelja aasta jooksul on Nõukogude riik assigneerinud põllumajandusele — tootmishoonete ja muude objektide ehitamiseks ning traktorite, masinate ja seadmete eest maksmiseks — 75 400 000 000 rubla kapitaalmahutusi, s. o. 10 000 000 000 rubla rohkem kui selleks assigneeriti teise, kolmanda ja neljanda viisaastaku ning viienda viisaastaku kolme aasta jooksul kokku (võrreldavates hindades).

Vastavalt NLKP Keskkomitee septembripleenumi otsustele tõsteti selleks, et suurendada põllumajandustöötajate materiaalset huvi, tunduvalt kõigi tähtsamate põllumajandussaaduste varumis- ja kokkuostuhindu ning vähendati kolhoosnikute põllumajandusmaksu. 1. jaanuarist 1958 vabastati kolhoosnikute, tööliste ja teenistujate majapidamised täielikult põllumajandussaaduste müügikohustustest.

Partei poolt tarvituselevõetud abinõude tulemusena on meie maa kolhoosid ja sovhoosid tõusnud uuele, kõrgemale tasemele.

Enamik kolhoose ja sovhoose on nüüd kujunenud igakülgselt arenenud majanditeks, nad on majanduslikult tugevnenud ning tunduvalt suurendanud põllu- ja loomakasvatussaaduste tootmist ning nende müümist ja andmist riigile. Viimase nelja aasta jooksul on tähtsamate põllumajandussaaduste aasta keskmine varumine nelja eelmise aastaga võrreldes suurenenud järgmiselt: teravilja varumine 22 protsenti, sealjuures nisu varumine 44 protsenti, õlikultuuride seemnete varumine 34 protsenti, kartuli varumine 28 protsenti, toorpuuvilla varumine 12 protsenti, suhkrupeedi varumine 36 protsenti, linakiu varumine peaaegu kahekordselt, liha varumine 51 protsenti, piima varumine 62 protsenti, munade varumine 42 protsenti ja villa varumine 41 protsenti.

Rea põllumajandussaaduste tootmise alal läheneb Nõukogude Liit Ameerika Ühendriikide põllumajandusliku tootmise tasemele, mõnede saaduste tootmise alal on ta aga selle taseme juba saavutanud ja isegi ületanud. Nii moodustas piimatoodang 1957. aastal juba ligi 95 protsenti Ameerika Ühendriikide toodangust, võitoodang aga kujunes mõnevõrra suuremaks kui Ameerika Ühendriikides. Nisutoodang on Nõukogude Liidus juba enam kui kaks korda, suhkrupeeditoodang umbes 3 korda ja villatoodang 2,5 korda suurem kui Ameerika Ühendriikides. Eesrindlike kolhooside ja sovhooside algatusel laialdaselt arenev liikumine, mille eesmärgiks on järele jõuda lähemail aastail Ameerika Ühendriikidele liha, piima ja või tootmises iga elaniku kohta, on juba andnud märkimisväärseid tulemusi ning ei ole mingit kahtlust, et see ülesanne täidetakse edukalt.

NLKP Keskkomitee pleenum märgib, et meie põllumajandusel on olemas kõik võimalused selleks, et iga aastaga veelgi rohkem suurendada põllumajandussaaduste tootmist ning nende müümist ja andmist riigile.

Eriti suur tähtsus põllumajanduslikus tootmises uue järsu tõusu saavutamisele meie maal on NLKP Keskkomitee veebruaripleenumi otsuse ja NSV Liidu Ülemnõukogu seaduse «Kolhoosikorra edasiarendamisest ja masina-traktorijaamade reorganiseerimisest» edukal elluviimisel.

Abinõud, mis partei ja valitsus on välja töötanud kolhoosikorra edasiarendamiseks ja masina-traktorijaamade reorganiseerimiseks, avavad veelgi suuremaid võimalusi nende reservide ärakasutamiseks, mis on olemas põllumajandusliku tootmise alal. Kolhoosides on nüüd tekkinud soodsamad tingimused maa ja tehnika paremaks kasutamiseks, tööviljakuse tõstmiseks ja töökulu vähendamiseks põllumajandussaaduste tootmisel, on olemas kõik vajalik põllunduse ja loomakasvatuse kogu- ja kaubatoodangu veelgi kiiremaks kasvuks.

Nende abinõude õigsust, mida meie partei teostab kolhoosikorra edasiarendamiseks ja masina-traktorijaamade reorganiseerimiseks, kinnitab kujukalt see, et juba käesoleva aasta kevadiste põllutööde alguseks ostis endale masinaid suur hulk meie maa kolhoose.

Kevadkülvi käik näitas, et traktoreid ja teisi põllutöömasinaid kasutatakse kolhoosides paremini, kui neid varem kasutati masina-traktorijaamades.

NLKP Keskkomitee pleenum on arvamisel, et kolhoosikorra edasiarendamiseks ja tugevdamiseks, põllumajandusliku tootmise tunduvaks kasvuks ja meie maa elanikkonna varustamiseks külluses kõigi vajalike toiduainetega ja tööstuse varustamiseks tooraainega on väga tähtis õigesti organiseerida põllumajandussaaduste varumine ja kehtestada varutavate saaduste majanduslikult põhjendatud hinnad.

Kommunistlik partei on sotsialistliku riigi kõigil arenguetappidel väsimatult ja järjekindlalt tugevdanud töölisklassi ja talurahva liitu — Nõukogude sotsialistliku korra vankumatut alust. Tööliste ja talupoegade vääramatu liit tagab tööstuse ja põllumajanduse tootlike jõudude kiiret arenemist ning sellel alusel meie maa töötajate vajaduste rahuldamist, nende ainelise heaolu ja kultuuritaseme edasist kasvu. Töölisklassi ja talurahva õigete vastastikuste suhete alusel tugevneb tootmisalane koostöö linna ja küla vahel, arenevad plaanipäraselt kõik rahvamajandusharud, kasvab nõukogude ühiskonna moraalne ja poliitiline ühtsus, suureneb meie Nõukogude riigi võimsus, tema mõju ja autoriteet rahvusvahelisel areenil. Põllumajandussaaduste varumine on linna ja küla, tööstuse ja põllumajanduse, töölisklassi ja talurahva majanduslike sidemete üks tähtsamaid külgi. Sotsialistliku revolutsiooni esimestest päevadest alates teostatakse põllumajandussaaduste varumist V. I. Lenini algatusel üldrahvaliku tähtsusega riikliku üritusena. «... Ükski sotsialistlik maa,» kirjutas V. I. Lenin, «kui tööliste ja talupoegade võimu riik ei ole võimalik, kui ta ei suuda tööliste ja talupoegade ühiste jõupingutustega koguda niisugust toiduainete fondi, et kindlustada tööstuses töötavate tööliste toitlustamist, et omada võimalust suunata kümneid ja sadu tuhandeid töölisi sinna, kuhu nõukogude võim seda vajalikuks peab. Ilma selleta on tegemist ainult paljaste juttudega. Majanduse tõeliseks aluseks on toiduainete fond... ilma sellise fondita jääb sotsialistlik poliitika ainult sooviks.» (Teosed, 31. kd., lk. 469—470.)

Põllumajandussaaduste riikliku varumise süsteem müügikohustuste, masina-traktorijaamade töö eest naturaaltasu maksmise, kontraheerimise ja kokkuostu vormis, samuti nende saaduste varumishinnad kujundati sõltuvalt sotsialistliku ülesehitustöö konkreetsetest tingimustest, lähtudes töölisklassi ja talurahva liidu kindlustamise huvidest, kolhoosikorra tugevdamise ja arendamise, põllumajandussaaduste tootmise suurendamise ning elanikkonna järjest kasvava toiduainetevajaduse ja tööstuse toorainevajaduse rahuldamise huvides.

Praegu kehtiva varumissüsteemi juures on riigi ja kolhooside vahel kujunenud teatud kindlad vastastikuste suhete vormid. Riik teenindas kolhoose masina-traktorijaamade kaudu, harides traktorite ja muude masinatega kolhoosimaid. Omakorda rahuldavad kol-

hoosid koos sovhoosidega riigi vajadusi põllumajandussaaduste alal. Sealjuures saadi suurem osa põllumajandussaadusi masina-traktorijaamade kaudu naturaaltasuna masina-traktorijaamade töö eest. Piisab sellest, kui öelda, et näiteks ainuüksi teravilja saadi iga aasta naturaaltasu korras ligi miljard puuda.

Seoses kolhoosikorra edasise tugevdamise ja masina-traktorijaamade reorganiseerimise abinõudega on põllumajanduses tekkinud uued tingimused, mis sunnivad muutma põllumajandussaaduste varumise süsteemi. Enam ei ole vajadust säilitada senini kehtinud korda, mille juures põllumajandussaadusi varuti müügikohustuste ja masina-traktorijaamade töö eest naturaaltasu võtmise teel. Seetõttu on praegu otstarbekohane üle minna ühtsele riikliku varumise vormile — põllumajandussaaduste kokkuostmisele. Loomulikult ei lahenda see varumisvorm, kui täiuslik ta ka ei oleks, iseenesest veel ülesannet varustada meie maad vajaliku koguse põllumajandussaadustega. Varumine oleneb üksnes tootmise tasemest: mida rohkem saadusi toodetakse, seda rohkem on riigil võimalik neid kokku osta. Kõige selle juures peab varumissüsteem tagama, et riik saaks vajalikul hulgal põllumajandussaadusi meie maa vajaduste rahuldamiseks toiduainete ja tooraine alal. Põllumajandussaaduste varumise plaanid on otstarbekohane määrata vabariikidele, kraidele, oblastitele, kolhoosidele ja sovhoosidele mitmeks aastaks. Kuid varumise aastaplaane võidakse ka korrigeerida ja suurendada, sõltuvalt aasta tingimustest ja ühtede või teiste kultuuride saagist.

Abinõude elluviimine, mis partei ja valitsus on välja töötanud kolhoosikorra edasiseks tugevdamiseks, loob tingimused teravilja ja muude saaduste tootmise järsuks suurendamiseks. Meil on nüüd olemas kõik võimalused selleks, et kolhoosid, kelle käsutuses on omaenda ajakohane tehnika, seda tehnikat paremini kasutades oma majandust kiiresti edasi arendaksid. Järelikult kasvab kolhoosides toodetavate saaduste hulk aastast aastasse. Ei ole enam kaugel aeg, kus täielikult rahuldatakse meie maa kasvavad vajadused kõigi põllumajandussaaduste alal ning luuakse täiesti piisavad reservid. Riik saab võimaluse osta teravilja, liha ja teisi saadusi nendest piirkondadest, kus nad on odavamad, kuna nende omahind seal on madalam. Siis tekivad tingimused põllumajanduse veelgi ulatuslikumaks spetsialiseerimiseks, tehnika laialdasemaks juurutamiseks ja paremaks kasutamiseks, tööviljakuse tõstmiseks ning kõige selle alusel tootmiskulude vähendamiseks toodanguühiku kohta. Mida rohkem on saadusi, mida odavamad need on, seda paremini elab rahvas, seda täielikumalt saab ta tunda neid hüvesid, mida talle toob kommunistlik ühiskond.

Põllumajandussaaduste tootmise ja varumise suurendamise seisukohast on oluline tähtsus kolhoosides varutavate põllumajandussaaduste majanduslikult põhjendatud hindadel.

Uute varumishindade taseme kindlaksmääramisel tuleb arvestada vajadust tasa teha kolhooside kulutused, lähtudes vastava

tsooni keskmistest tootmistingimustest, tööviljakuse kasvust, toodangu omahinna alanemisest ning vajaliku akumulatsiooni loomisest laiendatud sotsialistlikuks taastootmiseks.

Kehtestatavad hinnad peavad olema nii stabiilsed kui ka liikuvad. Stabiilsed peavad nad olema selles mõttes, et hinnad ei tohi normaalselt kujunenud saagikuse juures muutuda. Kuid saagi suhtes esineb suuri kõrvalekaldumisi ühele või teisele poole, esineb nii erakordselt soodsaid kui ka täiesti ebasoodsaid tingimusi, sel ajal kui varumishinnad kehtestatakse paljude aastate keskmistest andmetest lähtudes. Järelikult tuleb neid ühes või teises suunas korrigeerida, sõltuvalt aasta tingimustest. Kui seda mitte arvestada, siis on kolhoosidel soodsal aastal väga suured sissetulekud samade kulutuste juures, mida nad teevad keskmise saagi puhul. Riigile oleks see väga ebatulus.

Teisest küljest aga, kui saak on põua tagajärjel madal ega tee järelikult tasa kulutusi, võivad majandid kanda tõsist kahju, kui riik ei abista neid hindade tõstmisega või seemnete ja isegi toiduainete laenamisega. Sellepärast ongi vajalik, et põllumajandussaaduste hinnad oleksid mitte ainult stabiilsed, vaid ka paindlikud.

Partei ja valitsus püüavad teha kõik, mis võimalik, et kolhooside sissetulekud järjekindlalt kasvaksid, et kolhoosid areneksid, laiendaksid tootmist ja tugevdaksid oma ühismajapidamist. Uued varumishinnad aitavad tõsta kolhooside ja kolhoosnikute materiaalset huvi põllunduse ja loomakasvatuse saaduste tootmise suurendamise vastu. Kuid kolhooside sissetulekud peavad edaspidi kasvama kogu- ja kaubatoodangu järsu suurenemise, toodanguühiku kohta töökulu ja rahaliste kulutuste vähendamise arvel. See võimaldab tõsta edaspidi kolhooside sissetulekut, alandades ühtlasi varumishindu, ning luua sel teel tingimused riiklike jaemüügihindade alandamiseks, elanikkonna ostuvõime suurendamiseks ja nõukogude rahva materiaalse heaolu edasiseks tõusuks.

NLKP Keskkomitee pleenum **otsustab:**

1. Tunnistada otstarbekohaseks kaotada alates 1958. aastast kolhooside riiklikud põllumajandussaaduste müügikohustused ning naturaaltasu tööde eest, mida kolhoosides teevad masina-traktorijaamad, remondi- ja tehnikajaamad ning spetsialiseeritud jaamad.

Põllumajandussaaduste riiklikku varumist teostada kolhoosides 1958. aastast alates kokkuostu korras. Selleks et õigemini määrata kolhooside osavõtu ulatust riigi varustamisest põllumajandussaadustega, tuleb ka edaspidi kinni pidada tähtsamate saaduste, sealhulgas teravilja, kartuli, liha, piima, villa ja munade riiklikul varumisel müüginormi määramisest iga hektari kohta, diferentseerides ühtlasi veelgi rohkem nende saaduste alal kolhoosidele määratavaid müüginorme vastavalt väljakujunenud spetsialiseerimisele põllumajanduslikus tootmises.

2. Kiita heaks NLKP Keskkomitee Presiidiumi ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt väljatöötatud ja seltsimees N. S. Hru-

štšovi ettekandes esitatud ettepanekud põllumajandussaaduste varumise uue korra, varumise hindade ja tingimuste kohta.

3. Pidada vajalikuks kustutada kolhoosidele kogu eelmiste aastate võlgnevus müügikohustuste, kontraheerimise ning masina-traktorijaamade ja spetsialiseeritud jaamade töö eest makstava naturaaltasu alal.

4. Konstateerida, et varumisorganisatsioonide kulutused põllumajandussaaduste varumisel on ikka veel kõrged, et esineb suuri põllumajandussaaduste kadusid ja nende riknemist, loomade ja lindude eluskaalu vähenemist, ebaratsionaalseid vedusid, mis kõik tekitavad riigile suurt kahju.

Liiga kõrged on ka kulutused põllumajandussaaduste töötlemiseks tööstusettevõtetes ning varumis- ja kaubandusorganisatsioonide ringluskulud.

NLKP Keskkomitee pleenum leiab, et võitlus varutavate põllumajandussaaduste odavamaks muutmise eest peab olema kõigi kohalike partei-, nõukogude ja varumisorganisatsioonide tähtsaimaks ülesandeks. On vaja tarvitusele võtta abinõud varumisorganisatsioonide töö edasiseks parandamiseks, üleliigsete lülide kaotamiseks varumis-, turustus- ja kaubandusorganisatsioonides, likvideerida ebaperemehelikkus põllumajandussaaduste varumisel, säilitamisel, töötlemisel ja realiseerimisel, tagada kulutuste tunduv vähenemine, varutud saaduste täielik säilitamine, ära hoides nende riknemist ja kvaliteedi langemist.

5. Kohustada partei-, nõukogude, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioone laialdaselt selgitama kolhoosnikutele, remondi- ja tehnikajaamade, masina-traktorijaamade ja sovhooside töölistele ning kõigile töötajatele kavandatud abinõude erakordselt suurt tähtsust kolhoosikorra edasisele tugevdamisele, põllumajandussaaduste tootmise kasvule ning linna ja maa töötajate ainelise heaolu tõusule.

Parteiorganisatsioonid, nõukogude ja põllumajandusorganid peavad praegu keskendama oma jõupingutused põllunduse ja loomakasvatuse saaduste tootmise edasise kasvu tagamiseks kolhoosides ja sovhoosides, peavad saavutama, et iga kolhoos ja sovhoos, iga rajoon, oblast, krai ja vabariik täidaks kõrvalekaldumatult riiklikke plaane ning 1958. aastaks endale võetud sotsialistlikke kohustusi põllumajandussaaduste tootmise ning riigile müümise ja andmise alal.

6. NLKP Keskkomitee pleenum on seisukohal, et müügikohustuste ja masina-traktorijaamade töö eest naturaaltasu maksmise kaotamine ning põllumajandussaaduste varumise uue korra ja tingimuste kehtestamine aitavad veelgi arendada kolhooside ja kolhoosnikute initsiatiivi maa ja tehnika kõige efektiivsemaks kasutamiseks, tööviljakuse tõstmiseks ning kogu- ja kaubatoodangu suurendamiseks põllumajanduslike kõlvikute 100 hektari kohta, toodangu omahinna alandamiseks kolhoosides. See võimaldab paremini varustada meie maad vajaliku hulga toiduainetega elanik-

konna jaoks ja toorainega tööstuse jaoks ning loob võimalused põllumajandussaaduste varumishindade ning rahvatarbekaupade riiklike jaemüügihindade edasiseks alandamiseks.

*

NLKP Keskkomitee pleenum väljendab veendumust, et abinõud, mis on välja töötatud põllumajandussaaduste varumise korra, hindade ja tingimuste muutmise alal, leiavad heakskiitmist kogu nõukogude rahvalt ning aitavad kaasa meie maa majanduse kiirele kasvule ja töötajate heaolu tõusule, samuti töölisklassi ja talurahva liidu kui meie maal kommunistliku ühiskonna eduka ülesehitamise vankumatu aluse edasisele tugevnemisele.

NLKP KESKKOMITEE SEPTEMBRIPLEENUM

(1958)

INFORMATSIOONILINE TEADAANNE

NÕUKOGUDE LIIDU KOMMUNISTLIKU PARTEI KESKKOMITEE PLEENUMI KOHTA

5. septembril 1958 toimus Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee pleenum.

Keskkomitee pleenum arutas NLKP erakorralise, XXI kongressi kokkukutsumist, et vaadata läbi NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959—1965, ja võttis vastu sellekohase otsuse, mis avaldatakse täna.

Keskkomitee pleenum vabastas sm. N. A. Bulganini NLKP Keskkomitee Presiidiumi liikme kohustest.

NLKP KESKKOMITEE PLEENUMI OTSUS

NLKP ERAKORRALISE, XXI KONGRESSI KOKKUKUTSUMISEST

Vastu võetud 5. septembril 1958

1. Kokku kutsuda NLKP erakorraline, XXI kongress 27. jaanuaril 1959 päevakorraga «NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959—1965».

Kinnitada aruandjaks NLKP Keskkomitee esimene sekretär sm. N. S. Hruštšov.

NSV Liidu rahvamajanduse arendamise 1959.—1965. a. kontrollarvusid käsitleva ettekande teesid avaldada ajakirjanduses.

2. Määrata kindlaks järgmised esindusnormid NLKP XXI kongressile: üks otsustava hääleõigusega delegaat 6000 partei liikme kohta ja üks nõuandva hääleõigusega delegaat 6000 partei liikmekandidaadi kohta.

3. Delegaadid XXI parteikongressile valitakse partei põhikirja kohaselt kinnisel (salajasel) hääletusel. Vene NFSV oblastite, kraide ja autonoomsete vabariikide parteiorganisatsioonide delegaadid valitakse oblastite ja kraide parteikonverentsidel. Teistes liiduvabariikides valitakse delegaadid parteikongressile oblastite

parteikonverentsidel või liiduvabariikide kommunistlike parteide kongressidel — liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteede äranägemisel.

Kommunistid, kes kuuluvad Nõukogude armee, sõjalaevastiku, NSV Liidu Siseministeeriumi sisekaitse ja konvoivalve ning piirivalveväeosade parteiorganisatsioonidesse, valivad delegaate partei XXI kongressile koos teiste parteiorganisatsioonidega oblastite ja kraide parteikonverentsidel või liiduvabariikide kommunistlike parteide kongressidel.

Kommunistid, kes kuuluvad välismaal asuvate Nõukogude armee ja sõjalaevastiku väeosade parteiorganisatsioonidesse, valivad delegaate partei XXI kongressile vastavate väekoondiste parteikonverentsidel.

4. Delegaatide valimiseks NLKP XXI kongressile ja NSV Liidu rahvamajanduse arendamise 1959.—1965. a. kontrollarvusid käsitleva ettekande teeside arutamiseks korraldada 1958. aasta detsembris ja 1959. aasta jaanuarikuu esimesel poolel oblastite ja kraide parteikonverentsid ning liiduvabariikide kommunistlike parteide kongressid.

NLKP KESKKOMITEE NOVEMBRIPLEENUM

(1958)

INFORMATSIOONILINE TEADAANNE

NÕUKOGUDE LIIDU KOMMUNISTLIKU PARTEI KESKKOMITEE PLEENUMI KOHTA

12. novembril 1958 toimus Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee pleenum.

Keskkomitee pleenum arutas järgmisi küsimusi:

1. Seltsimees N. S. Hruštšovi poolt NLKP XXI kongressil tehtava ettekande «NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959—1965» teeside projekt.

2. Kooli ja elu sidemete tugevdamisest ning rahvahariduse süsteemi edasiarendamisest meie maal.

Keskkomitee pleenum võttis nendes küsimustes vastu otsused, mis täna avaldatakse.

Seoses NLKP Keskkomitee Presiidiumi liikme ja NLKP Keskkomitee sekretäri sm. N. I. Beljajevi valimisega Kasahstani KP Keskkomitee esimeseks sekretäriks vabastas Keskkomitee pleenum sm. N. I. Beljajevi NLKP Keskkomitee sekretäri kohustest.

NLKP KESKKOMITEE PLEENUMI OTSUS

SELTSIMEES N. S. HRUŠTŠOVI POOLT NLKP XXI KONGRESSIL TEHTAVA ETTEKANDE «NSV LIIDU RAHVAMAJANDUSE ARENDAMISE KONTROLLARVUD AASTAIKS 1959—1965» TEESIDE PROJEKTIST

Vastu võetud 12. novembril 1958

SELTSIMEES N. S. HRUŠTŠOVI POOLT NLKP XXI KONGRESSIL TEHTAVA ETTEKANDE «NSV LIIDU RAHVAMAJANDUSE ARENDAMISE KONTROLLARVUD AASTAIKS 1959—1965» TEESIDE PROJEKT

1. Kiita heaks seltsimees N. S. Hruštšovi poolt NLKP XXI kongressil tehtava ettekande «NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959—1965» teeside projekt.

2. Avaldada seltsimees N. S. Hruštšovi ettekande teesid ajakirjanduses ja viia meie maal läbi nende teeside ulatuslik kongressieelne arutelu.

NLKP KESKKOMITEE PLEENUMI OTSUS

TEESIDE «KOOLI JA ELU SIDEMETE TUGEVDAMISEST NING RAHVAHARIDUSE SÜSTEEMI EDASIARENDAMISEST MEIE MAAL» PROJEKTI KOHTA

Vastu võetud 12. novembril 1958

TEESIDE «KOOLI JA ELU SIDEMETE TUGEVDAMISEST NING RAHVAHARIDUSE SÜSTEEMI EDASIARENDAMISEST MEIE MAAL» PROJEKT

1. Kiita heaks NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu teeside «Kooli ja elu sidemete tugevdamisest ning rahvahariduse süsteemi edasiarendamisest meie maal» projekt.

2. Avaldada teeside projekt ajakirjanduses üldrahvalikuks aruteluks.

3. Esitada küsimus kooli ja elu sidemete tugevdamisest ning rahvahariduse süsteemi edasiarendamisest meie maal arutamiseks NSV Liidu Ülemnõukogule.

NLKP KESKKOMITEE DETSEMBRIPLEENUM

(1958)

15.—19. detsembril 1958 toimus Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee pleenum.

Pleenum kuulas ära ja arutas läbi seltsimees N. S. Hruštšovi ettekande «Põllumajanduse arendamise tulemusi viimase viie aasta jooksul ja põllumajandussaadustę tootmise edasise suurendamise ülesanded».

Arutatud küsimuse põhjal võttis NLKP Keskkomitee pleenum vastu sellekohase otsuse.

NLKP KESKKOMITEE PLEENUMI OTSUS

PÕLLUMAJANDUSE ARENDAMISE TULEMUSI VIIMASE VIIE AASTA JOOKSUL JA PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TOOTMISE EDASISE SUURENDAMISE ÜLESANDEID

Vastu võetud 19. detsembril 1958
seltsimees N. S. Hruštšovi ettekande põhjal

Kuulanud ära ja arutanud läbi NLKP Keskkomitee esimese sekretäri seltsimees N. S. Hruštšovi ettekande põllumajanduse arendamise tulemustest viimase viie aasta jooksul ja põllumajandussaaduste tootmise edasise suurendamise ülesannetest, kiidab NLKP Keskkomitee pleenum tervenisti ja täielikult heaks NLKP Keskkomitee Presiidiumi poliitilise joone ja praktilise tegevuse Keskkomitee 1953. aasta septembripleenumi ja sellele järgnenud pleenumite otsuste ning partei XX kongressi põllumajandusalase otsuse elluviimisel.

NLKP Keskkomitee pleenum on seisukohal, et NLKP Keskkomitee septembripleenumist möödunud ajavahemikul on partei ja meie maa elus, meie rahva elus ajalooline tähtsus. Sel perioodil töötas kommunistlik partei välja ja viis ellu tähtsad abinõud järsu tõusu saavutamiseks kõigis põllumajandusharudes, mis tähistasid uut etappi kolhoosikorra ja kogu meie sotsialistliku süsteemi arendamises ning tugevdamises.

Marksism-leninism õpetab, et sotsialistlik majandusvorm, mis on kõige progressiivsem, võib demonstreerida ühiskondliku tootmise ennenägematut kasvutempot. Sotsialistlik organiseerimisvorm võib anda parimaid tulemusi tingimusel, et pannakse liikuma rahvahulkade revolutsioonilise entusiasmi suured jõud, järgitakse sihikindlalt printsiipi: kõigi töötajate materiaalne huvi ühiskondliku tootmise arendamise suhtes. Hiljutises minevikus, eriti NLKP Keskkomitee septembripleenumile eelnenud perioodil, rikuti tõsiselt neid tähtsaid põhimõtteid põllumajanduse juhtimises, mis tõi kaasa selle meie maale eluliselt tähtsa majandusharu mahajäämuse. Kuigi kolhoosid ja sovhoosid olid ravinud oma sõjahaavad, ei suutnud nende tootmistase rahuldada meie maa kasvavaid vajadusi toiduainete ja põllumajandusliku tooraine järele. See võis tuua ohtlikke tagajärgi, sest see oleks võinud pidurdada sotsialistliku tööstuse edasist tõusu, rahva heaolu kasvu ja meie maa liikumist kommunismile.

1953. aasta septembripleenumil, 1954. aasta veebruari-märtsipleenumil, 1955. aasta jaanuaripleenumil ja nendele järgnenud Keskkomitee pleenumitel ning NLKP XX kongressil töötas meie partei välja suured, tõeliselt revolutsioonilised abinõud kolhoosikorra edasiseks tugevdamiseks, sovhooside arendamiseks, teravilja ja loomakasvatussaaduste tootmise järsuks suurendamiseks ja kõigi põllumajandusharude edendamiseks.

Sotsialistlikus põllumajanduses järsu tõusu saavutamise programmi välja töötades lähtus kommunistlik partei Lenini õpetusest selle otsustava osa kohta, mis on tööstusel ja eelkõige rasketööstusel kui kogu rahvamajanduse alusel, kui meie maa majandusliku võimsuse ja kaitsevõime tugevdamise ning rahva heaolu tõstmise alusel. Sealjuures arvestas partei seda, et põllumajanduse hoogsal arendamisel on määratu suur tähtsus kommunistliku ülesehitustöö plaanide teostamisele meie maal. Põllumajanduses järsu tõusu saavutamise ülesanne kuulutati kogu meie partei, kogu nõukogude rahva tähtsamaks ülesandeks. Kommunistlik partei hakkas arendama suurt organiseerivat ja poliitilist tööd, asus juhtima üldrahvalikku võitlust põllumajandussaaduste tootmise järsu suurendamise eest. Partei lahendas sotsialistliku põllumajanduse arendamise tähtsad majanduslikud küsimused, taastas printsiibi: kolhoosnikute ja kõigi maatöötajate materiaalne huvi põllumajandussaaduste tootmise suurendamise vastu, tugevdas kolhoose ja sovhoose spetsialistide, mehhanisaatorite ja juhtivate töötajate kaadriga. Kehtestati uus planeerimise kord, mis päästis valla kolhoosnikute initsiatiivi.

Tänu töölisklassi kangelaslikele jõupingutustele sai põllumajandus lühikese aja jooksul sadu tuhandeid traktoreid, kombaine, autosid, mitmesuguseid põllutöömasinaid ja -riistu. Riigi kapitaalmahutused põllumajandusse moodustasid möödunud viie aasta jooksul rohkem kui 97 miljardit rubla 40 miljardi rubla asemel (võrreldavates hindades) eelmisel viisaastakul.

Eriti suur töö tehti ära uudis- ja jäätmaade ülesharimisel, millel oli otsustav tähtsus teravilja tootmise suurendamisele ja kogu põllumajanduse edendamisele.

Nende abinõude elluviimine võimaldas lühikese ajaga üle saada põllumajanduse mahajäämusest ning tugevdada kolhooside ja sovhooside ökonoomikat. Sel alusel reorganiseeriti masina-traktorijaamad, seati sisse põllumajandussaaduste varumise uus kord ja uued tingimused, millel on suur tähtsus kolhoosikorra edasiarendamisele, kõigi põllumajandussaaduste tootmise suurendamisele, töölisklassi ja talurahva liidu tugevdamisele, kommunismi ehitamisele meie maal.

NLKP Keskkomitee pleenum konstateerib, et Malenkovi, Kaganovitši, Molotovi, Bulganini ja Šepilovi parteivastane grupp, kes oli irdunud rahvast ja astus välja tema eluliste huvide vastu, NLKP Keskkomitee septembripleenumi ja hiljem toimunud pleenumite otsuste vastu, püüdis nurja ajada selle kursi teostamist, mis töötati välja partei XX kongressil sise- ja välispoliitika tähtsamates küsimustes. See lõhestajate grupp astus välja tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise reorganiseerimise vastu, liiduvabariikide ning kohalike partei- ja nõukogude organite õiguste laiendamise vastu, avaldas kangekaelset vastupanu partei tähtsatele abinõudele põllumajanduse alal ja pidurdas sellega meie maa majanduse arendamist. Parteivastane grupp võitles partei poliitika vastu uudismaade ülesharimise suhtes, uue planeerimiskorra vastu põllumajanduses, püüdis lämmatada patriootlikku liikumist, mille eesrindlikud kolhoosid ja sovhoosid alustasid loomakasvatuses kiire tõusu saavutamiseks ja selleks, et lahendada ülesanne — lühikese aja jooksul Ameerika Ühendriikidele järele jõuda loomakasvatussaaduste tootmises iga elaniku kohta, astus välja selle vastu, et kolhoosnikute, tööliste ja teenistujate majapidamised vabastataks liha, piima, kartuli ja teiste põllumajandussaaduste müügikohustusest.

Nüüd on kõigile selge, kui häbiväärselt on läbi kukkunud see põlatud fraktsionääride grupp, kelle NLKP Keskkomitee paljastas ja purustas ning partei ja rahvas minema pühkisid.

Meie partei ja kogu nõukogude rahva võitlust põllumajanduses tõusu saavutamise eest on krooninud suurepärane võit. Viimase viie aasta jooksul suurenes tunduvalt põllumajandussaaduste tootmine ja varumine, mis on soodustanud nõukogude inimeste elutaseme tõusu. 10. detsembriks 1958 oli vilja varumine 1953. aasta vastava perioodiga võrreldes suurenenud 91 protsenti, sealhulgas nisu varumine 2,3-kordseks, suhkrupeedi varumine — 2,2-kordseks, suhkru tootmine — 54 protsenti, kartuli varumine — 30 protsenti, köögivilja varumine — 80 protsenti, päevalille varumine — 65 protsenti, linakiu varumine — 2,1-kordseks, toorpuuvilla varumine — 16 protsenti, loomade varumine — 62 protsenti, piima varumine — rohkem kui 2-kordseks, villa varumine — 60 protsenti ja munade varumine — 76 protsenti, võid valmistati

võitööstustes 78 protsenti rohkem. Suurel määral kasvas põllumajanduse kogutoodang. Kui ajavahemikul 1949—1953 moodustas see keskmiselt veidi vähem kui 300 miljardit rubla aastas, siis ajavahemikul 1954—1958 üle 400 miljardi rubla (võrreldavates hindades) aastas.

Meie sotsialistlikul põllumajandusel on nüüd tugev, stabiilne baas edasiseks veel kiiremaks ja igakülgseks arenemiseks, taime- ja loomakasvatussaaduste tootmiseks niisugusel hulgal, mis on vajalik meie maale.

Väljapaistvatel saavutustel NSV Liidu põllumajanduse arendamises on suur rahvusvaheline tähtsus. Nad kujutavad endast Lenini kooperatsiooniplaani elavat kehastust, demonstreerivad ilmekalt sotsialistliku põllumajanduse suurt üleolekut kapitalistlikust. Need suurepärased saavutused tugevdavad sotsialismi maailmasüsteemi ja kujutavad endast teistele sotsialistlikele maadele väärtuslikku eeskuju põllumajanduse edukal arendamisel teel kommunismile.

TERAVILJA TOOTMISE SUURENDAMISEST

NLKP Keskkomitee pleenum märgib, et möödunud viie aasta jooksul tehti ära ulatuslik töö teravilja, mis on kogu põllumajandusliku tootmise alus, tootmise suurendamiseks. On teada, et just teravilja tootmises esines ajajärgul enne NLKP Keskkomitee septembripleenumit tõsine mahajäämus, mis tõi kaasa stagnatsiooni mõnedes teistes tähtsates põllumajandusharudes, eriti loomakasvatuses.

Teravilja tootmises püsis meie maa pikemat aega peaaegu samal tasemel, mis oli saavutatud Venemaal enne revolutsiooni. Kaubavilja hulk meie maal, mis saabus riigi käsutusse, oli äärmiselt ebapiisav, tekkisid raskused elanikkonna varustamises leivaga.

See olukord oli kahtlemata teada Malenkovile, kuid faktidest hoolimata teatas ta NLKP XIX kongressil, et vilja kogusaak meie maal 1952. aastal moodustas 8 miljardit puuda ning et teraviljaprobleem, mida varem peeti kõige teravamaks ja tõsisemaks probleemiks, olevat nüüd lahendatud lõplikult ja alatiseks. See ei vastanud tegelikkusele ning oli partei ja rahva petmine tema poolt. Tegelikult kogusid kolhoosid ja sovhoosid isegi tolle perioodi kõige saagirohkemal, 1952. aastal mitte 8 miljardit puuda vilja, vaid ainult 5,6 miljardit puuda.

Arvestades rasket olukorda teravilja tootmise alal, töötas partei välja ja viis edukalt ellu Siberis, Kasahstanis, Volgamaal ja Uraalis uudis- ja jäätmaade ülesharimise programmi. Võeti tarvitusele abinõud maisi külvipinna laiendamiseks ja saagikuse tõstmiseks, selle kultuuri edasisihutamiseks uutesse piirkondadesse, revideeriti külvipindade struktuuri selleks, et asendada vähese saa-

gikusega kultuurid saagirohkematega ja suurendada teravilja kogusaaki vanadelt põllumaadelt meie maa kõigis piirkondades.

Kõik see võimaldas 1958. aastal tunduvalt laiendada teraviljakultuuride külvipinda ja suurendada teravilja tootmist. 1958. aastal oli vilja kogusaak 8,5 miljardit puuda, seega 69 protsenti suurem 1953. aastaga võrreldes. Viljavarumise plaan ületati — riik sai 1958. aastal 3,5 miljardit puuda teravilja. Säärasel hulgal vilja ei ole meie maa kogu oma ajaloo kestel kunagi omanud.

Suure panuse uudismaade ülesharimisse ning teravilja tootmise ja varumise suurendamisse andsid Venemaa Föderatsiooni ja Kasahhi NSV töötajad, samuti teised liiduvabariigid, kes osutasid uudismaaharimise piirkondadele igakülgset toetust ja abi kaadri ning tehnika näol.

NLKP Keskkomitee pleenum peab vajalikuks märkida, et kui tekkis uudismaaharimise idee, püüdsid Molotov ja teised parteivastase grupi liikmed partei ja riigi selle ürituse vastu välja astudes tõestada, et kulutused uudismaa ülesharimiseks ei õigustavat end ja et see üritus olevat majanduslikult ebatasuv. Tegelik elu on kummutanud need absurdsed väited. Riik sai tagasi uudismaa harimisega seotud kulud ja peale selle veel puhastulu rohkem kui 18 miljardit rubla. Ühtlasi suurenes uudismaadel tehtud kapitaalmahutuste arvel sovhooside, remondi- ja tehnikajaamade ning varumisorganisatsioonide tootmisfond umbes 24 miljardi rubla võrra. Uudismaade ülesharimine oli mitte üksnes otsustav vahend teravilja tootmise suurendamiseks, vaid on ka riigile tähtsaks akumulatsiooniallikaks kommunistliku ülesehitustöö programmi teostamise eesmärgil.

NLKP Keskkomitee pleenum **otsustab:**

pidada ka edaspidi põllumajanduse arendamise tähtsamaks ülesandeks teravilja tootmise igakülgset suurendamist, et vastavalt kontrollarvudele eelolevaks seitseaastakuks viia vilja kogusaak meie maal 1965. aastal 10—11 miljardi puudani.

Teraviljasaagi suurendamise peamiseks ja otsustavaks allikaks on teraviljakultuuride saagikuse tõstmine. Eeloleval seitseaastakul on olemas kõik tingimused teravilja hektarisaagi tõstmiseks keskmiselt 3—4 tsentneri võrra.

Suured ja püsivad saagid peavad kolhoosid ja sovhoosid saavutama õige maaviljelussüsteemi sisseseadmise alusel vastavalt loodus- ja majanduspiirkondade ning iga majandi iseärasustele, põllumajandusliku tootmise edasise spetsialiseerimise ja parema paigutamise alusel, umbrohu, põllukultuuride kahjurite ja haiguste vastu intensiivse võitlemise ning teaduse saavutuste ja eesrindlike kogemuste ulatusliku rakendamise alusel. Nendes piirkondades, kus on võimalusi ilma suurte kuludeta uusi maid üles harida, on tarvis ka edaspidi laiendada teravilja ja teiste kultuuride külvipinda.

Peamiste teraviljapiirkondade — Siberi, Kasahstani, Ukraina, Põhja-Kaukaasia, Volgamaa, kesk-mustmullavööndi oblastite ja

Uraali — kolhoosides ja sovhoosides, kus on viljakate lauskmaade suuri massiive, on teravilja saagikuse tõstmise ja kogusaagi suurendamise otsustavaks tingimuseks põllutööde tähtaegadest range kinnipidamine ja nende tööde kõrge kvaliteet. See on eriti tähtis sellepärast, et suur osa teraviljapiirkondi asub ebapiisava niiskusega tsoonis.

Nendel eesmärkidel tuleb tagada järgmiste abinõude teostamine:

— viia teraviljakultuuride kevadkülv läbi optimaalselt lühikese ajaga ja koristada saak 10—12 päeva jooksul. Tööde organiseerimisel, tööjõu paigutamisel ja tehnikaga varustamisel tuleb igas majandis lähtuda just nendest tähtaegadest;

— lähema 2—3 aasta jooksul seada kolhoosides ja sovhoosides sisse õiged külvikorrad ning jätta põuases tsoonis vajalikul määral mustkesa. Ühtlasi tuleb taotleda, et kogu põllupinnal tehtaks pärast saagi koristamist õigeaegselt kesa- ja sügiskünd;

— parandada teraviljakultuuride seemnekasvatust ja garanteerida lähematel aastatel kõigis kolhoosides ja sovhoosides üleminek rajoonitud ja saagirohkete viljasortide hea seemne külvamisele;

— tunduvalt suurendada orgaaniliste väetiste kogumist ja organiseerida nende õige kasutamine.

Suuri reserve teraviljatoodangu suurendamiseks on ka mittemustmullavööndis, kuid maaviljeluskultuuri madala taseme ja eriti ebaküllaldase väetamise tõttu on viljasaagid selle tsooni paljudes kolhoosides ja sovhoosides endiselt äärmiselt väikesed. Seepärast peavad orgaaniliste ja mineraalväetiste igakülgne kogumine ja õige kasutamine ning maaviljeluse üldise taseme tõstmine meie maa nendes piirkondades olema saagikuse tõstmise otsustavaks eeltingimuseks. Põllukultuuride ja eriti sööda kogusaakide suurendamiseks on tarvis küllaldase niiskusega tsooni kolhooside ja sovhooside külvikordades puhaskesade asemel kasutusele võtta hästi haritavad kultuuridega kesad.

Teravilja tootmise oluline suurenemine meie maal on saavutatav ka maisi saagikuse edasise tõstmise arvel. Partei-, nõukogude ja põllumajandusorganite ning kolhooside ja sovhooside ülesanne seisab selles, et tagada üle maa tervikuna maisiterade hektarisaagiks vähemalt 30 tsentnerit.

On tarvis rohkem toota teravilja-, kaunvilja- ja tangukultuure.

Praegustes tingimustes, kus igas majandis on kvalifitseeritud spetsialistide kaader, kolhoosid ja sovhoosid on tehnikaga paremini varustatud ning kasvab orgaaniliste ja mineraalväetiste tootmine, on ülesanne — tõsta teraviljakultuuride saagikust ja suurendada vilja kogusaake seitsme aasta plaani projektis ettenähtud määral — täiesti reaalne ja edukalt teostatav.

TEHNILISTE KULTUURIDE, KARTULI, KÖÖGI- JA PUUVILJA TOOTMISE SUURENDAMISEST

NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvudes aastaiks 1959—1965 on selleks, et täielikumalt rahuldada elanikkonna vajadusi toiduainete ja tööstuse vajadusi tooraine järele, ette nähtud edasiselt suurendada tehniliste kultuuride, kartuli, köögi- ja puuvilja tootmist järgmises ulatuses: suhkrupeeti 70—78 miljoni tonnini aastas; toorpuuvilla 5,7—6,1 miljoni tonnini; õlikultuuride seemet 5,5 miljoni tonnini, kiulina 580 000 tonnini ja kartulit 147 miljoni tonnini. Köögivilja tootmist tuleb suurendada ulatuses, mis täielikult rahuldab elanikkonna vajadused, puuvilja ja marjade tootmist vähemalt 2-kordselt ja viinamarja tootmist vähemalt 4-kordselt.

NLKP Keskkomitee pleenum on seisukohal, et suhkrupeedi tootmise edasine suurendamine peab toimuma peamiselt selle kultuuri saagikuse tõstmise ja kasvupinna laiendamise arvel vanades peedikasvatuspiirkondades, nagu Ukrainas, Põhja-Kaukaasias, Venemaa Föderatsiooni kesk-mustmullavööndi oblastites, Kasahstanis ja Moldaavias, kus on soodsad looduslikud tingimused, elanikkonna suur tihedus kolhoosides ja sovhoosides ja selle kultuuri kasvatamise häid kogemusi.

Peedikasvatuspiirkondades paiknevate liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteed, partei krai-, oblasti- ja rajoonikomiteed, vabariikide ministrite nõukogud ning kraide, oblastite ja rajoonide töörahva saadikute nõukogud peavad tagama suhkrupeedi kasvatamise agrotehnika nõuete parema rakendamise ja külvipinna laiendamise, suhkrupeedi kasvatamise ruut- ja ruutpesameetodil, mis võimaldab rööbiti saagikuse tõstmisega järsult vähendada tööjõukulu peedi tootmiseks ja alandada toodanguühiku omahinda. Ühes uute suhkruvabrikute ehitamisega teostada lähema 1—2 aasta jooksul abinõud olemasolevate suhkruvabrikute võimsuse suurendamiseks, samuti tagada olemasolevate võimsuste efektiivsem ärakasutamine, milleks ulatuslikult rakendada vabrikute forsseeritud töörežiimi.

Toorpuuvilla tootmise suurendamise eesmärgil kohustada Usbeki NSV, Tadžiki NSV, Turkmeeni NSV, Kirgiisi NSV, Kasahhi NSV, Aserbaidžaani NSV ja Armeenia NSV kommunistlike parteide keskkomiteesid ning ministrite nõukogusid teostama aastail 1959—1965 abinõusid, mis tagavad puuvilla saagikuse edasise tõusu ja olemasolevate niisutusmaade õigema kasutamise, samuti külvipinna laiendamise uute maade ülesharimise arvel, mis ei vaja selleks suuri kapitaalmahutusi.

On tarvis pöörata erilist tähelepanu tööviljakuse tõstmisele ja kulude vähendamisele puuvilla tootmisel, täiel määral ära kasutada puuvilla ruutpesakülvi eelised, otsustavalt üle minna puuvilla käsitsikoristamiselt masinatega koristamisele, üle saada rutiinist puuvillakoristustehnika kasutamise suhtes.

Kohustada meie maa lina- ja kanepikasvatuspiirkondades paiknevate liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid ja ministrite nõukogusid, partei oblasti- ja kraikomiteesid ning kraide ja oblastite täitevkomiteesid tagama lina, kanepi ja teiste kiukultuuride tootmise edasise suurendamise nende saagikuse tõstmise ja külvipinna laiendamise arvel. Ühtlasi on tarvis tähelepanu pöörata toodangu kvaliteedi tõstmisele ja selle omahinna alandamisele.

On tarvis tagada päevalille, soja ja teiste õlikultuuride külvipinna laiendamine ja saagikuse tõstmine Ukraina NSV-s, Moldaavia NSV-s, Põhja-Kaukaasia, Kaug-Ida, Vene NFSV keskmustmullavööndi ja Volgamaa oblastites, samuti meie maa idapiirkondades — Kasahhi NSV-s ning Siberi ja Uraali oblastites.

NLKP Keskkomitee pleenum on seisukohal, et köögivilja, kartuli, puuvilja, viinamarja ja tsitrusvilja tootmise suurendamisel, mis on ette nähtud seitseaastakuks, on suur tähtsus meie rahva toiduainetevajaduse senisest täielikuma rahuldamise suhtes. Gruusia, Aserbaidžaani ja Krasnodari krai parteiorganisatsioonidel tuleb pöörata erilist tähelepanu tee tootmise suurendamisele. Kavandatud ülesannete eduka täitmise eesmärgil on tarvis köögivilja ja kartuli tootmine ning viljapuuistandikud koondada spetsialiseeritud sovhoosidesse suurte linnade ja tööstuskeskuste ümber. Spetsialiseeritud sovhoosides ja kolhoosides tuleb köögivilja ja kartuli alla võtta paremad, peamiselt luhamaad, eraldada neile majanditele vajalikul hulgal mineraalväetisi ja põllumajandustehnikat. See võimaldab järsult tõsta tööviljakust ja suurendada saaki, tagada linnade ja tööstuskeskuste elanikkonnale külluses heakvaliteedilist kartulit ning köögivilja aasta läbi ulatuslikus sortimendis ja odavate hindadega.

ÜHISLOOMAKASVATUSE ARENDAMISEST

NLKP Keskkomitee septembripleenumil paljastati ja kritiseeriti tõsiselt ühisloomakasvatuse arendamises esinenud puudusi. See eluliselt tähtis põllumajandusharu oli pikemat aega laokil, mille tõttu oli meie maal teravalt tunda piima, või, liha ja teiste loomakasvatussaaduste vähesust. 1949. aastal tehtud katse välja töötada ja ellu viia kolhooside ja sovhooside ühisloomakasvatuse arendamise kolme aasta plaan ei andnud soovitud tulemusi, sest loomakasvatuse arendamise põhilised küsimused — söötade tootmise suurendamine, loomakasvatushoonete ehitamine ja kolhoosnikute materiaalse huvi tõstmine — jäid lahendamata.

Selgitanud välja loomakasvatuse mahajäämuse põhjused, arutasid NLKP Keskkomitee septembripleenum ja jaanuaripleenum loomakasvatussaaduste tootmise suurendamise ülesande läbi tihedas seoses kogu põllumajanduses ja eelkõige teraviljamajanduses tõusu saavutamise ülesandega. Uudismaade kasutuselevõtmine ja

teravilja tootmise suurendamine olid loomade arvu kasvu ja nende produktiivsuse tõusu tähtsamaks eelduseks.

Ühtlasi töötas partei välja ja võttis tarvitusele ka teised pakilised abinõud loomakasvatuse arendamiseks, eelkõige loomakasvatuse söödabaasi tugevdamiseks. Nende abinõude hulgas kuulub eriline koht maisi tootmise suurendamisele. Kui 1953. aastal varuti kõigest 32 miljonit tonni silo, siis valmistasid kolhoosid ja sovhoosid 1958. aastal 148 miljonit tonni silo, sellest 108 miljonit tonni maisisilo.

Partei ja valitsus töötasid välja ja võtsid tarvitusele abinõud, et tõsta kolhoosnikute materiaalset huvi loomakasvatussaaduste tootmise suurendamise vastu ning muuta loomakasvatus ühismajandi tulusaks haruks. Parteiorganisatsioonid saatsid tööle loomakasvatuse alal sajad tuhanded kommunistid ja kommunistlikud noored, tugevdasid farme zootehnikute ja muude põllumajanduse spetsialistide kaadriga. Kolhoosides ja sovhoosides on viidud läbi farmide ühendamine, areneb laialdaselt loomakasvatushoonete ehitamine, farmides juurutatakse kõige suuremat jõukulu nõudvate tööprotsesside mehhaniseerimist.

Partei poolt kavandatud abinõude tarvituselevõtmise tulemusena on pärast NLKP Keskkomitee septembripleenumit möödunud aastate jooksul saadud jagu loomakasvatuse pikaajalisest mahajäämusest. Loomade arv on suurenenud, nende produktiivsus on tõusnud, loomakasvatussaaduste tootmine ja varumine on tunduvalt kasvanud. See on andnud võimaluse varustada elanikkonda paremini loomakasvatussaadustega ja kergetööstust — toorainega. Liha tootmine (tapakaalus) suurenes 1958. aastal 1953. aastaga võrreldes 2 100 000 tonni võrra, piima tootmine — 21 300 000 tonni võrra, villa tootmine — 86 000 tonni võrra. Mune saadi 7 400 000 000 tüki võrra rohkem. Keskkomitee jaanuaripleenumil (1955. a.) seatud ülesanne — tõsta 1960. aastal piimatoodang ühe lehma kohta kolhoosides 1700 kilogrammini ja suurendada piima riiklik varumine 1,8-kordseks — ületati juba 1957. aastal, s. o. kolme aastaga kuue aasta asemel. Nõukogude Liit on nüüd piima ja või kogutoodangu poolest esikohal maailmas ning villatoodangu poolest kuulub talle teine koht.

1958. aastal kasvas 1953. aastaga võrreldes veiste arv 24 protsenti, sealhulgas lehmade arv 28 protsenti, sigade arv suurenes 41 protsenti ja lammaste arv 29 protsenti. Loomakasvatuse arenemise iseloomustavaks iseärasuseks möödunud perioodil on see, et ühisloomakasvatuse juurdekasv jõudis tunduvalt ette keskmisest juurdekasvust meie maal tervikuna. Kolhooside ja sovhooside erikaal 1958. aasta üldises varumises moodustas liha alal 84 protsenti, piima alal 89 protsenti, munade alal 57 protsenti ja villa alal 90 protsenti. Seega on nüüd kolhoosid ja sovhoosid muutunud otsustavaks jõuks riigi varustamisel loomakasvatussaadustega. See on silmapaistev võit mitte üksnes põllumajanduses, vaid ka kogu kommunistlikus ülesehitustöös.

Ühisloomakasvatuse tõusu alusel sai meie maal eesrindlike kolhooside ja sovhooside initsiatiivil alguse laiaulatuslik liikumine, mille eesmärgiks on lähemail aastail järele jõuda Ameerika Ühendriikidele loomakasvatussaaduste tootmises ühe elaniku kohta.

NLKP Keskkomitee pleenum on arvamisel, et vaatamata suurtele edusammudele, mida viimastel aastatel on tehtud loomakasvatuse arendamisel, pole kõik oblastid ja rajoonid oma võimalusi täies ulatuses ära kasutanud.

Kui Ukraina NSV Vinnitsa, Hersoni, Kiievi, Tšernovtsõ ja Lvovi oblasti kolhoosid ja sovhoosid suurendasid nelja aastaga (1953—1957) liha tootmise 1,7—2-kordseks ja rohkemgi, siis kasvas Žitomiri oblasti kolhoosides ja sovhoosides liha tootmine selle aja jooksul kõigest 7 protsenti, Luganski oblastis 10 protsenti, Stalino oblastis 23 protsenti ja Poltaava oblastis 25 protsenti.

Krasnodari krai, Voroneži, Saraatovi, Omski, Smolenski, Kurgaani, Belgorodi, Kirovi, Sverdlovski ja Gorki oblasti, Tšuvaši, Mari ja Udmurdi ANSV ning mõnede teiste Vene Föderatsiooni oblastite ja autonoomsete vabariikide kolhoosid ja sovhoosid suurendasid nelja aastaga liha tootmise 1,4—1,7-kordseks. Samal ajal suurendasid Altai krai kolhoosid ja sovhoosid 1957. aastal 1953. aastaga võrreldes liha tootmist kõigest 2 protsendi võrra. Stavropoli ja Krasnojarski krai, Kalinini, Novgorodi, Tjumeni ja Astrahani oblasti kolhoosid ja sovhoosid — 4—11 protsendi võrra. Rostovi oblastis kasvas liha tootmine kolhoosides ja sovhoosides kõigest 5 protsenti, kogu oblastis tervikuna aga liha tootmine isegi vähenes 11 protsendi võrra.

Üksikutes oblastites, nagu näiteks Pihkva, Novosibirski, Pensa ja mõned teised, on liha tootmine kõigis majandite kategooriates kokku suurenenud, kuid kolhoosides ja sovhoosides toodetakse liha ikka veel vähe. Kasahhi, Kirgiisi, Gruusia, Aserbaidžaani ja Armeenia NSV-s, Dagestani ANSV-s, Habarovski krais, Permi, Kostroma ja Jaroslavli oblastis on liha tootmine kolhoosides ja sovhoosides selle aja jooksul isegi vähenenud. Nende vabariikide ja oblastite juhtijad ei arvesta seda, et meie maal on põllumajandussaaduste peamisteks tootjateks kolhoosid ja sovhoosid ning et nende toodangust oleneb meie maa varustamine põllumajandussaadustega.

Piima tootmise suurendamise reservid on oskuslikult ära kasutatud Ukraina NSV kolhoosides ja sovhoosides, kus piima kogutoodang kasvas möödunud viie aasta jooksul 2,7-kordseks; Valgevene NSV-s on piimatoodang kasvanud 3,3-kordseks ja Moldaavia NSV-s 4-kordseks. Kurski, Rjazani, Orjoli, Voroneži, Lipetski, Kirovi, Kaluuga, Belgorodi, Tambovi, Brjanski, Gorki ja Tuula oblasti, Udmurdi, Põhja-Osseedi, Mari, Tšuvaši, Kabardiini-Balkaari ja Tatari autonoomse vabariigi kolhoosid ja sovhoosid suurendasid selle perioodi jooksul piima kogutoodangu 2,8—3-kordseks ja rohkemgi. Kõige paremad tulemused piima tootmises põllumajanduslike kõlvikute 100 hektari kohta on Moskva oblastil, kes on saa-

nud 1958. aastal kolhoosides ja sovhoosides 308 tsentnerit piima põllumajanduslike kõlvikute 100 hektari kohta, Leningradi oblastil 249 tsentneriga ja Kaliningradi oblastil 242 tsentneriga 100 hektari kohta. Samal ajal kasutatakse paljudes kolhoosides ja sovhoosides karja piimatoodangu tõstmise reserve esialgu veel vähe ja piimatoodang maa 100 hektari kohta ei ole veel küllaldane.

NLKP Keskkomitee pleenum otsustab:

Pidada loomakasvatuse alal eelseisval seitseaastakul peaülesandeks iga liiki loomade ja lindude arvu järsku suurendamist ja loomakasvatuse produktiivsuse edasist tõstmist, et 1965. aastal toodetaks vähemalt 16 miljonit tonni liha (tapakaalus), 100—105 miljonit tonni piima, ligikaudu 548 000 tonni villa ja 37 miljardit muna.

Praegu on väga tähtsaks ja pakiliseks ülesandeks igati suurendada liha tootmist kolhooside ja sovhooside ühisloomakasvatuse kiirendatud arendamise alusel.

Seda ülesannet tuleb, eriti seitseaastaku esimestel aastatel, täita seakasvatuse ja linnukasvatuse kiire arendamise arvel. Kui kolhoosid ja sovhoosid saavad suurel hulgal sea- ja linnuliha, siis võivad nad märksa suurendada veiste ja lammaste arvu, et järgmistel aastatel toota rohkem looma- ja lambaliha.

Tuleb laiaulatuslikumalt organiseerida tibude kasvatamist ja nuumamist, toota seejuures linnuliha ühtlaselt aasta ringi lihtsates ja odavates hoonetes ja väikese töökuluga, kasvatada massiliselt parte, kalkuneid ja hanesid. On vaja asutada suurte linnade ja tööstuskeskuste ümbruses suuri linnuvabrikuid, kolhoosides ja sovhoosides aga spetsialiseeritud linnukasvatusfarme. Erilist tähelepanu veelindude kasvatusele tuleb pöörata Vene NFSV kesk- ja loodetsooni piirkondades, Valgevenemaal, Balti vabariikides, Siberis, Lõuna-Uraalis, Põhja-Kasahstanis, Kaug-Idas ja mujal, kus on olemas palju veekogusid.

Kasahhi NSV-s, Põhja-Kaukaasias, Volgamaadel, Siberis, Kaug-Idas ja teistes piirkondades, kus on suuri stepikarjamaade massiive, tuleb igati arendada kiirelt arenevate lihaloomade kasvatamist.

Kolhoosides ja sovhoosides peab liha tootmise suurenemise tähtsaks allikaks olema loomade karjamaanuuma ja käestnuuma laiaulatuslik organiseerimine, ühekordsete emiste kasutamine, samuti noorveiste kokkuostmine kolhoosnikutelt ja nende kasvatamine riigile müümiseks. Tuleb teha lõpp ebaõigele praktikale, et paljud kolhoosid ja sovhoosid müüvad riigile halva toitumusega ja alakaalulisi loomi. Halva toitumusega loomade riigile andmisele tuleb vaadata kui lubamatu ebamajanduslikkuse avaldusele, mis tekitab suurt kahju riigile ja kolhoosidele ning põhjustab liharessursside vähenemist meie maal. Tuleb ära kasutada kõik liha tootmise suurendamise täiendavad reservid, eriti aga laiaulatuslikult organiseerida veiste nuumamist toiduainete tööstuse ettevõtete jäätmetega, luua selleks kolhoosidevahelised nuumamispunktid suhkru-

ja piiritusevabrikute ning teiste ettevõtete juures, arendada hoopis ulatuslikumalt küülikukasvatust.

NLKP Keskkomitee pleenum on arvamisel, et liha tootmise suurendamisel on esmajärguline tähtsus ning et oblastite, rajoonide, kolhooside ja sovhooside saavutusi tuleb eelkõige hinnata selle tähtsa loomakasvatussaaduse tootmise taseme järgi.

Piima tootmise suurendamisel on praeguses olukorras otsustav tähtsus lehmade arvu kasvul. Seetõttu peab kolhoosides ja sovhoosides loomakasvatuse arenemise põhiliseks näitajaks olema loomade, eriti lehmade arv maa 100 hektari kohta. Ühtlasi ei tohi nõrgendada tähelepanu piimakarja produktiivsuse edasise suurendamise ja piima rasvasisalduse protsendi tõstmise vastu.

On tarvis parandada tõuaretust, suurendada tõuloomade arvu, ulatuslikult kasutada suure produktiivsusega tõuloomi kunstlikuks seemendamiseks.

Eeloleval seitseaastakul tuleb tunduvalt suurendada villa, peamiselt peen- ja poolpeenvilla, karakullnahkade ja kasukanahkade tootmist, samuti lambaliha tootmist, mis meie maa paljudes piirkondades on peamine lihaliik. Sel eesmärgil on tarvis igati arendada lambakasvatust, eriti Kasahstanis, Kirgiisias ja teistes Kesk-Aasia vabariikides ning Siberi, Lõuna-Uraali, Põhja-Kaukaasia ja Volgamaa piirkondades, kus on suuri karjamaid, mida veel vähe kasutatakse.

Otsustavaks tingimuseks loomakasvatuse edasiarendamisel on söödabaasi tugevdamine ja eelkõige maisi tootmise suurendamine. Paljud kolhoosid ja sovhoosid on nüüd juba omandanud maisikasvatuse agrotehnika. Lähtudes suurtel pindaladel rikkalike maisisaakide saamisel omandatud kogemustest, peavad kohalikud partei-, nõukogude ja põllumajandusorganid ning kolhoosid ja sovhoosid arendama võitlust selle eest, et saada 500—600 tsentnerit maisi haljasmassi (varsi ja tõlvikuid) ning vähese niiskusega piirkondades umbes 300 tsentnerit hektarilt, mis tagab kõigile kolhoosidele ja sovhoosidele söödavaru täieliku vajaduse ulatuses.

Rööbiti rikkaliku maisisaagi kasvatamisega on tarvis meie maa eri vööndite iseärasusi arvestades tunduvalt suurendada kolhoosides ja sovhoosides kartuli, suhkrupeedi ja kõrvitsaliste tootmist söödaks, laiendada ristiku, lutserni, viki- ja kaerasegatise, lupiini ja teiste valgurohkete kultuuride külvipinda, samuti organiseerida valgu- ja mineraalsöötade tööstuslikku tootmist. On tarvis ulatuslikumalt levitada Leedu, Läti, Eesti ja Valgevene NSV ning Moskva ja Leningradi oblasti töökogemusi heina- ja karjamaade parandamisel ning pikaajaliste karjamaade rajamisel.

Loomakasvatuse edasiarendamine ning liha, piima ja teiste loomakasvatussaaduste tootmise suurendamine oleneb tunduvalt määral teraviljamajanduse edendamisest ja 85—90 miljoni tonni jõusööda eraldamisest loomakasvatuse vajadusteks, nagu see on kontrollarvudes ette nähtud seitseaastaku lõpuks.

Nõukogude Liidu sotsialistlikul põllumajandusel on niisugused

reservid ja võimalused, et kui neid oskuslikult kasutada, siis kontrollarvudes kavandatud ülesanded liha, piima, või ja teiste loomakasvatussaaduste tootmise suhtes mitte üksnes täidetakse, vaid ka ületatakse tunduvalt niihästi mahu poolest kui ka ajaliselt. Parteiorganisatsioonidel tuleb igati ergutada eesrindlike inimeste initsiatiivi, kes arendavad liikumist selle eest, et lühikese ajaga Ameerika Ühendriikidele järele jõuda liha ja teiste loomakasvatussaaduste tootmises iga elaniku kohta. Kui sellesse liikumisse lülituvad kõik kolhoosid ja sovhoosid ning parteiorganisatsioonid seda oskuslikult juhivad, siis on võimalik plaaniülesannete tunduv ületamine ja sellega realiseeritakse meie põllumajanduse eesrindlike inimeste üleskutse järele jõuda Ameerika Ühendriikidele loomakasvatussaaduste tootmise poolest iga elaniku kohta.

SOVHOOSIDE TÖÖ PARANDAMISEST

NLKP Keskkomitee pleenum märgib, et möödunud viie aasta jooksul tehti ära suur töö sovhooside tugevdamiseks ja arendamiseks. Selle aja jooksul loodi peamiselt uudismaadel palju uusi ja laiendati seniseid sovhoose. Sovhooside põhifondid suurenesid 1958. aastal 1953. aastaga võrreldes 2,3-kordseks. Tunduvalt on suurenenud sovhooside osatähtsus põllumajandussaaduste tootmises ja riigile andmises. 1958. aastal andsid sovhoosid riigile 1 371 000 000 puuda vilja, kuna 1953. aastal andsid nad kõigest 225 000 000 puuda. Olulised muutused on toimunud ka sovhooside loomakasvatuse arengus. Kui 1953. aastal andsid sovhoosid riigile 1 855 000 tonni piima, siis 1958. aastal on nad andnud 4 900 000 tonni ning liha vastavalt 637 000 ja 1 240 000 tonni, villa 33 000 ja 89 700 tonni.

Ühtlasi aga töötavad paljud sovhoosid veel ebarahuldavalt, ei kasuta ära kõiki võimalusi teravilja, liha, piima ja teiste põllumajandussaaduste tootmise suurendamiseks, koguvad söödakultuuride äärmiselt väikesi saake. Põllumajandussaaduste ja eriti loomakasvatussaaduste omahind on reas sovhoosides endiselt kõrge. Aeglaselt areneb loomakasvatus uutes sovhoosides uudismaadel.

Kontrollarvudes aastaiks 1959—1965 on sovhoosidele seatud uued ülesanded teravilja, liha, piima ja teiste põllumajandussaaduste tootmise suurendamiseks, samuti linnade ja tööstuskeskuste varustamiseks kartuli ja köögiviljaga.

NLKP Keskkomitee pleenum kohustab liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid, partei krai-, oblasti- ja rajoonikomiteesid, liiduvabariikide ministrite nõukogusid, kraide, oblastite ja rajoonide täitevkomiteesid rakendama kõiki vajalikke abinõusid selleks, et tõsta sovhooside töö kõrgemale tasemele. On tarvis keskendada sovhoositöötajate tähelepanu esmajoones kõigi põllukultuuride saagikuse tõstmisele, loomade arvu suurendami-

sele farmides ja loomakasvatuse produktiivsuse tõstmisele, tööviljakuse suurendamisele ja toodangu omahinna alandamisele aineliste ja rahaliste ressursside kõige säästlikuma kulutamise juures.

Teha uudis- ja jäätmaade ülesharimise piirkondade partei- ja nõukogude organisatsioonidele ettepanek tarvitusele võtta kiireloomulisi abinõusid selleks, et lähematel aastatel viidaks sovhoosides lõpule plaanis ettenähtud tootmishoonete, kultuuri- ja kommunaalobjektide ning elamute ehitamine, mehhaniseeritaks töömahukad tööd, eriti vilja puhastamise ja kuivatamise alal, parandataks tööliste ja teenistujate olustikulisi tingimusi eesmärgiga, et sovhoosides oleks alaline kaader kõigi põllumajanduslike tööde tegemiseks ja poleks tarvis saata töölisi, teenistujaid ja üliõpilasi meie maa teistest piirkondadest saagi koristamisele.

NLKP Keskkomitee pleenum on seisukohal, et sovhoosid peavad hakkama etendama juhtivat osa meie maal sordiseemne tootmises ja tõuloomade kasvatamises. Sel eesmärgil on tarvis märksa laiendada seemnekasvatus- ja tõukarjasovhooside võrku, et nad põhiliselt rahuldaksid meie maa kolhooside ja sovhooside vajaduse sordiseemne ja kõrge produktiivsusega tõuloomade järele.

Sovhoositööliste ja teenistujate ning nende perekonnaliikmete aktiivsemaks kaasatõmbamiseks ühiskondlikku tootmisse pidada vajalikuks organiseerida kõigis sovhoosides lasteaiad ja lastesõimed, samuti head sööklad, kus sovhoositöölised, -teenistujad ja nende perekonnaliikmed saaksid maitsvat ja mõõduka hinnaga toitu või lõunaid kojuviimiseks.

On tarvis igati toetada eesrindlike sovhooside tööliste ja teenistujate algatust, kes õigusega on üles tõstnud küsimuse — müüa oma loomad sovhoosile. Sovhoositootmise praegusel arenguetapil, kus sovhoositöötajate isiklikke vajadusi liha, piima ja teiste saaduste järele võib rahuldada sovhoositoodangu arvel, langeb sovhoositöölistel ja -teenistujatel ära vajadus pidada oma lehma. On tarvis, et kohalike partei- ja nõukogude organisatsioonide juhtivad töötajad ning sovhooside direktorid hästi valmistuksid selle akuutseks saanud abinõu teostamiseks, et järk-järgult, kahe-kolme aasta jooksul, sovhoosid ostaksid ära loomad oma töölistelt ja teenistujatelt, tagades nende varustamise loomakasvatussaadustega.

Sovhoosid peavad võtma endale hoolitsuse selle eest, et täielikult rahuldada tööliste ja teenistujate vajadusi köögivilja ja kartuli järele; müüma neile köögivilja ja kartulit, samuti piima- ja lihasaadusi omahinnaga, kuid mitte riiklikest jaehindadest kõrgemate hindadega.

Nende abinõude teostamise tulemusena kaob sovhoositöölistel ja -teenistujatel vajadus isikliku majapidamise järele, tõuseb perekondade sissetulek sovhoosist saadava töötasu arvel, neil jääb rohkem aega puhkuseks, oma kultuuritaseme tõstmiseks, õppimiseks ja ühiskondlikust elust osavõtuks.

Parteiorganisatsioonide ja nõukogude organite, kõigi sovhoositööliste ja -spetsialistide ülesanne seisab selles, et kõige lühema aja jooksul muuta kõik sovhoosid mustermajanditeks. Sovhoosid peavad tõusma uuele tasemele, paremini kasutama maad ja tehnikat, näitama eeskuju sotsialistliku suurpõllumajanduse õiges arendamises, tagama tööviljakuse tunduva kasvu ja toodangu omahinna alanemise.

MASINA-TRAKTORIJAAMADE REORGANISEERIMINE JA PÕLLUMAJANDUSE EDASISE MEHHANISEERIMISE KÜSIMUSI

NLKP Keskkomitee pleenum märgib, et parteiorganisatsioonid on teinud ära suure töö masina-traktorijaamade reorganiseerimise suhtes partei poolt vastuvõetud otsuse praktiliseks täitmiseks. Juba esimene uudsel viisil töötamise aasta on näidanud, et tootmisvahendite keskendamine kolhooside kätte on avanud uusi võimalusi põllumajanduse tootlike jõudude suurendamiseks. Majanduslikult tugevnenud kolhoosid mitte üksnes ostsid masinaid, vaid ka kasutavad neid paremini.

Teha kohalikele partei- ja nõukogude organitele ülesandeks kõige lähemal ajal lõpule viia masina-traktorijaamade reorganiseerimine ja võtta tarvitusele vajalikud abinõud remondi- ja tehnikajaamade töö parandamiseks, ebatootlike kulutuste igakülgseks vähendamiseks ja nende poolt tehtavate tööde omahinna alandamiseks.

Põllumajanduse mehhaniseerimise alal seisab peamine praegu selles, et rööbiti kolhooside ja sovhooside edasise varustamisega täiuslikumate traktorite ja kombainidega organiseerida teiste põllumajandusele äärmiselt vajalike masinate ja eelkõige niisuguste masinate valmistamine küllaldasel hulgal, millede kasutamine vabastaks mees- ja naiskolhoosnikud raskest ja vähese tootlikkusega tööst, annaks võimaluse laiendada põllumajanduslikku tootmist, saada rohkem toodangut tööjõu ja vahendite väiksema kulutamise juures.

Kohustada NSV Liidu Riiklikku Plaanikomiteed, NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi, liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid ja ministrite nõukogusid, majanduspiirkondade rahvamajanduse nõukogusid ja põllumajandusorganeid kiirendama töid, et luua masinate süsteem puuvilla, suhkrupeedi, kartuli, köögivilja, lina ja tubaka kasvatamise kompleksseks mehhaniseerimiseks, samuti aedade ja viinamarjaistandike harimise ning hooldamise masinate süsteem. Eelkõige on tarvis hakata valmistama uusi ja täiustada olemasolevaid puuvilla- ja peedikoristus- ning kartulivõtmismasinaid. Lühikese aja jooksul tuleb lahendada peale- ja mahalaadimis- ning traktoritööde probleem, luua head masinad heina koristamiseks ja põhu pressimiseks, maaparandustööde mehhaniseerimiseks, turba, lubja ja teiste kohalike väe-

tiste varumise mehhaniseerimiseks ning varustada põllumajandust selle tehnikaga vajalikul hulgal.

Kohustada NSV Liidu Riiklikku Plaanikomiteed, liiduvabariikide ministrite nõukogusid, rahvamajanduse nõukogusid ja ettevõtete direktoreid tagama 1959. aastast alates autode, traktorite ja põllutöömasinate tagavaraosade ning autode ja traktorite elektriseadiste tootmist koguses, mis on tarvilik rahvamajanduse vajaduste täielikuks rahuldamiseks kogu detailide nomenklatuuri järgi ning selleks, et organiseerida nende vaba ja piiramatu müük tarbijaile.

Lugeda partei-, nõukogude ja põllumajandusorganite tähtsamaks ülesandeks tööde läbiviimist kolhooside ja sovhooside elektrifitseerimiseks eeloleval seitseaastakul ja sel alusel töömahukate protsesside ulatuslikku mehhaniseerimist ning automatiseerimist loomakasvatusfarmides.

NSV Liidu Riiklikul Plaanikomiteel, kohalikel partei- ja nõukogude organitel, rahvamajanduse nõukogudel ja ettevõtete direktoritel tuleb organiseerida lüpsiaparaatide, lambapügamismehhanismide, inkubaatorite, söödaettevalmistamise masinate, mehhaniseeritud söötjate, transpordiseadeldiste ja muude seadmete tootmine ning nende eraldamine põllumajandusele senisest märksa suuremal hulgal, et mehhaniseerida ja elektrifitseerida loomakasvatusfarmid.

NLKP Keskkomitee pleenum kohustab liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid, partei krai-, oblasti- ja rajoonikomiteesid kolhoosidele ja sovhoosidele abi osutama nende tugevdamises insener-tehnilise kaadriga, pidevalt hoolitsema traktoristide, kombainerite ja teiste mehhanisaatorite väljaõpetamise ning nende kvalifikatsiooni tõstmise eest, et tehnikat kolhoosides ja sovhoosides kasutataks tootlikumalt.

KOLHOOSIDE ÜHISMAJAPIDAMISE TUGEVDAMISEST JA KOLHOOSNIKUTE AINELISE HEAOLU TÕSTMISEST

NLKP Keskkomitee pleenum märgib, et põllumajandussaaduste tootmise suurendamine on olnud meie nõukogude rahva heaolu edasise tõstmise tähtsaks teguriks. Nüüd saavad linnade töötajad rohkem toiduaineid, eriti niisuguseid väärtuslikke toiduaineid nagu piim, või, liha, suhkur, samuti köögi- ja puuvili. On suurenenud rahvatarbekaupade tootmine.

Ühismajapidamise arendamises, põllumajandussaaduste tootmise laiendamises ja kaubatoodangu suurendamises saavutatud edu tulemusena on tunduvalt kasvanud kolhooside sissetulekud ja nende jagamatud fondid, mille alusel pidevalt tõuseb kolhoosnikute aineline heaolu.

Kui 1952. aastal kolhooside rahaline sissetulek moodustas 42,8 miljardit rubla, siis kasvas see 1957. aastal 95,2 miljardi rublani. Normipäevade eest makstud naturaaltasu ja rahalise tasu kogu-

summa suurenes võrreldavates hindades 1952. aasta 47,5 miljardilt rublalt 1957. aastal 83,8 miljardi rublani. Kolhoosnikute reaalsissetulekud suurenevad 1958. aastal 1952. aastaga võrreldes 1,6-kordseks.

Koos tootlike jõudude arenemisega, kolhooside sotsialistliku omandi tugevnemisega muutuvad mitte ainult tootmistingimused, vaid ka maaelu kultuurilised tingimused, muutub kolhoosiküla ilme.

Paljud kolhoosid ehitavad ümber oma külasid, kišlakke ja auule. Viimase viie aasta jooksul on kolhoosnikud põllumajanduslike artellide kaasabil püstitanud 3,3 miljonit elumaja. Kolhoosid ehitavad lastesõimi ja -aedu, koolimaju ja internaatkoole, haiglaid ning teisi kultuuri- ja kommunaalasutusi, mida vanades külades peaaegu üldse ei olnud. Praegustes tingimustes on majanduslikult tugevatel kolhoosidel võimalik rööbiti lasteaedade ja -sõimede, koolimajade ja haiglate ehitamisega asutada leivatööstusi, pesumaju ja ühissööklaid.

Sedamööda, kuidas kasvab kolhooside ühismajapidamine, kaotab kolhoosnikute isiklik majapidamine aegamööda oma tähtsuse. Kolhoosnikutel on edaspidi kasulikum vastu võtta saadusi kolhoosilt kui kulutada oma tööjõudu nende tootmisele isiklikus majapidamises. See aitab kaasa tööviljakuse edasisele kasvule ning toob suurt kergendust kolhoosnikutele, eriti aga kolhoosinaistele, jätab neile rohkem aega puhkuseks, hariduse omandamiseks, kultuuriliseks arenguks ja osavõtuks ühiskondlikust tööst.

Kolhoosikorra elujõu, tugevuse ja arengu, kolhooside ühiskondliku jõukuse kasvu ja kolhoosnikute heaolu tõusu tähtsaks allikaks on kolhooside jagamatud fondid, mida nad loovad kogu nõukogude rahva aktiivsel osavõtul. Kolhooside jagamatud fondid moodustavad kooperatiivse sotsialistliku omandi aluse. Jagamatute fondide suurendamine, nende õige kasutamine, kolhoosiomandi tugevdamine ja arendamine, selle järkjärguline lähendamine üldrahvalikule omandile, millele hiljem järgneb täielik liitumine üldrahvaliku omandiga, vastavad meie rahva huvidele, kommunistliku ühiskonna ehitamise huvidele.

NLKP Keskkomitee pleenum kohustab parteiorganisatsioone, nõukogude ja põllumajandusorganeid igati kaasa aitama kolhoosidevaheliste tootmissidemete arendamisele ja laiendamisele, toetama kolhooside initsiatiivi ja osutama neile abi elektrijaamade, niisutus- ja maaparandusobjektide, teede, põllumajandussaaduste säilitamise ja töötlemise ettevõtete, kolhoosidevaheliste ehitus- ja ehitusmaterjalide tootmise organisatsioonide ühise ehitamise organiseerimisel.

Kolhooside ühismajapidamise kasv ja kolhoosnikute heaolu tõus sõltuvad otsustaval määral tööviljakuse tõusust. Kolhooside ja kolhoosnikute sissetulekud suurenevad ka edaspidi sedamööda, kuidas areneb edasi kolhoosikord, kasvab põllumajanduse kogu-

ja kaubatoodang. Ülesandeks on tagada kolhooside sissetuleku kasv mitte saaduste hindade tõstmisega, vaid kogutoodangu suurendamisega, tööviljakuse märgatava tõstmisega, toodanguhulga suurendamisega iga töötaja kohta. Ainult sel alusel on võimalik saavutada kolhooside ja kolhoosnikute sissetulekute pidev tõus.

SEITSME AASTA PLAANI PÕHIÜLESANNETEST JA MÕNEDEST PÕLLUMAJANDUSE JUHTIMISE KÜSIMUSTEST

NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvudest aastaiks 1959—1965 NLKP XXI kongressil seltsimees N. S. Hruštšovi poolt peetava ettekande teeside kongressieelne arutelu näitab, et kogu partei, kogu nõukogude rahvas kiidab põllumajandussaaduste tootmise kasvu alal eelseisvaks seitseaastakuks kavandatud programmi üksmeelselt heaks ja toetab seda. See programm kavandab tähtsamate põllumajandusharude arendamise õiged vahekorrad, et rahuldada elanikkonna ja kogu meie maa kasvavaid vajadusi toiduainete ja põllumajandustooraine järele.

Kontrollarvude arvutamisel märgivad oblastite, kraide ja vabariikide kolhoosid, sovhoosid ja töötajad, et meie sotsialistlikul põllumajandusel on võimalik kavandatud plaaniülesanded tingimusteta täita ja neid ka ületada.

NLKP Keskkomitee pleenum kiidab heaks seltsimees N. S. Hruštšovi ettekandes esitatud seisukohad ja järeldused ning soovitab parteiorganisatsioonidel mobiliseerida kõik jõud nende abinõude elluviimisele, mis partei on välja töötanud põllumajanduse edasiarendamiseks meie maal areneva kommunistliku ülesehitustöö praegusel etapil.

Vabariikide, kraide, oblastite ja rajoonide parteiorganisatsioonide, nõukogude ja põllumajandusorganite tähtsaks ülesandeks on praegu organiseerida igas kolhoosis ja sovhoosis eelseisvaks seitseaastakuks põllumajanduse arendamise plaanide koostamist. Sealjuures tuleb erilist tähelepanu pöörata reservide väljaselgitamisele ja nende täielikumale ärakasutamisele põllumajandussaaduste toodangu edasiseks tunduvaks suurendamiseks võimalikult väiksema töö- ja rahakuluga toodanguühiku kohta. Plaanide koostamisele tuleb laiaulatuslikult kaasa tõmmata kolhoosnikuid, sovhoositöölisi ja põllumajanduse spetsialiste, et tõesti põhjalikult ja igakülgselt analüüsida olukorda igas kolhoosis ja sovhoosis, määrata kindlaks, missuguste võimaluste arvel saab antud majandis suurendada teravilja, tehniliste kultuuride ja loomakasvatussaaduste tootmist, missuguste kultuuride arvel on võimalik järsult suurendada söötade varumist loomakasvatuse vajadusteks. Plaanide väljatöötamine igale kolhoosile ja sovhoosile ei ole lihtsalt ülesannete jaotamine, vaid iga majandi võimaluste, igas majandis valitseva olukorra ja majandi juhtimise taseme põhjalik tundmaõppimine.

Põllumajanduses edasise tõusu saavutamise ülesande eduka

täitmise tähtsaks tingimuseks on maal asuvate partei-algorganisatsioonide osatähtsuse igakülgne tõstmine, samuti see, et suurendada nende mõju kolhooside ja sovhooside tootmisplaanide täitmise käigule. Liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedel, partei krai-, oblasti- ja rajoonikomiteedel on tarvis parandada kolhooside ja sovhooside parteiorganisatsioonide juhtimist, suunata nende tähelepanu massilise poliitilise ja organiseerimistöö taseme tõstmisele, aktiivsemale osavõtule tootmise organiseerimise majandi ökonoomika, tööviljakuse tõstmise ja toodangu omahinna alandamise küsimuste lahendamisest.

Kohustada liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid ning partei krai-, oblasti- ja rajoonikomiteesid tarvitusele võtma praktilisi abinõusid kohapealsete riiklike ja parteiorganite struktuuri edasiseks täiustamiseks ja nende koosseisude vähendamiseks, nende juhtimismeetodite ja tööstiili parandamiseks.

NLKP Keskkomitee pleenum märgib, et möödunud viie aasta jooksul suunati juhtivale tööle maarajoonide parteikomiteedesse, rajoonide täitevkomiteedesse, kolhoosidesse ja sovhoosidesse palju tuhandeid kvalifitseeritud spetsialiste ja kogenud organiseerijaid. See on soodustanud põllumajanduses tõusu saavutamise ülesande täitmist. Uus etapp kolhoosikorra arengus ja suured ülesanded kõigi põllumajandusharude edasiarendamise alal nõuavad organisatsioonilise ja poliitilise juhtimise kõrgemat taset, põllumajandusliku tootmise tehnika ja ökonoomika põhjalikku tundmist. Asja edu sõltub eelkõige meie kaadri oskusest juhtida üldrahvalikku võitlust seitsme aasta plaani ülesannete täitmise eest, organiseerijate tahtest ja oskusest kolhoosnikutele ja sovhoositöölistele abi osutada konkreetsete ning pakiliste abinõude väljatöötamises ja teostamises põllumajandussaaduste tootmise järsuks suurendamiseks.

Kohustada liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid ning partei krai- ja oblastikomiteesid ka edaspidi jätkama tööd rajoonide, kolhooside ja sovhooside tugevdamiseks kvalifitseeritud kaadriga. On tarvis resoluutselt vabaneda kõlbmatuist töötajaist, kes ei suuda oma ülesandega toime tulla. Tuleb mitte lihtsalt asendada üks töötaja teisega, vaid edutada väärilisi, asjatundlikke ja kultuurseid juhtijaid, kes on suutelised asja hästi organiseerima ja rahvahulki innustama partei poolt seatud ülesannete lahendamisele.

Üheks tööviljakuse tõstmise ja toodangu omahinna alandamise tähtsamaks tingimuseks on tootmise ning töö normeerimise, arvestamise ja tasustamise õige organiseerimine kolhoosides. Praegu on kolhoosides toodanguühiku saamiseks kulutatava töö mõõdupuuks normipäev, kuigi ta ei peegelda kolhoosnikute poolt toodanguühikule kulutatud töö või aja konkreetset hulka. Seepärast lähevad paljud kolhoosid üle töö arvestamiselt normipäevades töö arvestamise ja tasustamise uutele, progressiivsematele vormidele, mis on suunatud sellele, et tõsta kolhoosnikute tööviljakust ja

nende materiaalset huvi põllumajandussaaduste tootmise suurendamise vastu. Vabariikide, kraide, oblastite ja rajoonide partei-, nõukogude ja põllumajandusorganitel tuleb igati toetada kolhooside algatust selles suhtes, põhjalikult tutvuda nende kogemustega, üldistada neid ja kõike paremat soovitada kolhoosidele ulatuslikuks rakendamiseks.

NLKP Keskkomitee pleenum konstateerib, et nõukogude põllumajandusteadus on saavutanud tõhusat edu tähtsate teoreetiliste küsimuste edasises läbitöötamises ja osutab sotsialistliku ülesehitustöö praktikale suurt abi. On aretatud väärtuslikud teravilja-, õli- ja köögiviljakultuuride sordid, uued suure produktiivsusega veise-, lamba-, sea- ja linnutõud, on loodud palju häid masinaid, välja töötatud ja praktikasse rakendatud rida eesrindlikke agro- ja zootehnilisi võtteid. Ühtlasi aga on teadusliku uurimise asutuste töös tõsiseid puudusi. Mõned teaduslikud asutused ja teadlased töötavad kolhoosidest ja sovhoosidest irdunult, nende uurimuste teemad on tihtipeale kunstlikult väljaotsitud ega anna midagi kasulikku teadusele, samuti sotsialistliku põllumajanduse praktikale.

Praegusel etapil peab teaduse osatähtsus põllumajandussaaduste tootmise suurendamise ülesande lahendamises tunduvalt kasvama. Teadusliku uurimise asutused on kohustatud välja töötama soovitusi teraviljamajanduse ja loomakasvatuse efektiivsemaks arendamiseks, tehniliste kultuuride, kartuli, köögi- ja puuvilja tootmise arendamiseks, kolhoosi- ja sovhoositootmise mehhaniseerimiseks, soovitusi töö normeerimise, arvestamise ja tasustamise organiseerimise alal ning paljudes muudes küsimustes.

Parteiorganisatsioonid peavad pidevalt ja asjatundlikult süvenema teadusliku uurimise asutuste töösse ja osutama abi nende ees seisvate ülesannete lahendamises. NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumil, NSV Liidu Rahandusministeeriumil ja V. I. Lenini nimelisel Üleliidulisel Põllumajandusteaduste Akadeemial on tarvis välja töötada teadusliku uurimise asutuste ja katsejaamade finantseerimise kord ning teaduslike töötajate töötasusüsteem selliselt, et teaduslike asutuste finantseerimine ja töötajate töötasu soodustaksid niisuguste teaduslike uurimuste tegemist, mis tõeliselt aitaksid arendada kolhoosi- ja sovhoositootmist ning viiksid teadust edasi.

NLKP Keskkomitee pleenum kohustab liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid, partei krai-, oblasti- ja rajoonikomiteesid ning NSV Liidu Kultuuriministeeriumi rakendama abinõusid maal tehtava kultuurhariduslikku töö edasiseks parandamiseks, tagama populaarteaduslike, kroonika- ja dokumentaalfilmide tootmise täiustamist ja nende ulatuslikumat demonstreerimist, põllumajanduslikku tootmist käsitlevate raamatute väljaandmise laiendamist ja nende kvaliteedi tõstmist.

Seoses kõrgema kooli ja keskkooli ümberkorraldamisega ning kooli ja tootmistegevuse sidemete tugevdamisega siirduvad kolhoo-

sidesse ja sovhoosidesse sajad tuhanded keskkooli lõpetanud noor mehed ja neiud. See nõuab, et komsomol tunduvalt parandaks oma organiseerimis- ja kasvatustööd maanoorsoo hulgas. Parteiorganisatsioonid peavad pidevalt hoolitsema maal tegutsevate komsomoliorganisatsioonide kasvu ja tugevnemise eest, julgemini neid kaasa tõmbama majandusliku ja kultuurilise ülesehitustöö tähtsate ülesannete lahendamisele, abistama maanoori põllumajandustehnika ning teaduse saavutuste ja eesrindlike kogemuste tundmaõppimises, igati arendama võistlust, toetama komsomoli algatusel tekkinud patriootlikku liikumist kommunistliku töö brigaadide loomiseks kolhoosides, sovhoosides ning remondi- ja tehnikajaamades.

*

NLKP Keskkomitee septembripleenumist möödunud viie aasta jooksul on partei ära teinud suure töö põllumajanduse mahajäämuse likvideerimiseks ja järsu tõusu saavutamiseks kõigis selle harudes. Põllumajanduses saavutatud edule on õigusega uhke kogu meie nõukogude rahvas. Kuid ei tohi lubada, et see edu nõrgestaks meie tahet võitluses põllumajanduse edasiarendamise eest. Tuleb meeles pidada, et ees seisab veel määratu suur töö, et kõik tehtu on alles algus. Saavutatud edu peab olema tõukeks uuele ja veel võimsamale tõusule põllumajanduslikus tootmises, et nõukogude inimesed saaksid külluses kõrgeväärtuslikke toiduaineid ja tööstus külluses toorainet.

Kommunistliku ülesehitustöö suurejooneline programm eelolevaks seitsmeks aastaks on kutsunud esile töölisklassi, kolhoositalurahva, intelligentsi, kogu nõukogude rahva poliitilise ja tööaktiivsuse uue võimsa tõusu. Meie maa töötajad kiidavad palavalt heaks partei poolt väljatöötatud programmi tööstuse, põllumajanduse, teaduse ja kultuuri edasiarendamiseks, rahva heaolu pidevaks tõstmiseks ning väljendavad oma kindlat tahet viia see programm ellu.

NLKP Keskkomitee pleenum kutsub partei-, nõukogude, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioone üles juhtima rahvahulkade kasvavat aktiivsust, sihikindlalt kasvatama põllumajandustöötajates raugematut püüdlust sammuda edasi uute kõrgete töötulemuste saavutamisele, igati toetama nende loovat initsiatiivi ja novaatorlust, veel ulatuslikumalt arendama sotsialistlikku võistlust kommunistliku ülesehitustöö plaanide eduka täitmise eest.

NLKP KESKKOMITEE JUUNIPLEENUM

(1959)

24.—29. juunil 1959 toimus Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee pleenum.

Pleenum arutas partei- ja nõukogude organisatsioonide ning rahvamajanduse nõukogude töö küsimust NLKP XXI kongressi otsuste täitmiseks tehnilise progressi kiirendamise alal tööstuses ja ehitustegevuses (abinõudest, mis on tarvitusele võetud, et täita NLKP XXI kongressi otsused tööstuses ja ehitustegevuses komplekssе mehhaniseerimise rakendamise, tootmise automatiseerimise, vooluliinide kasutuselevõtmise ning vananenud seadmete, stantside ja instrumentide asendamise kohta tööstusliku tootmise ja ehitustegevuse edasise laiendamise, toodangu kvaliteedi tõstmise ja selle omahinna alandamise, samuti ehitustööde maksumuse alandamise eesmärgil) — ettekanded Moskva linna, Leningradi, Stalino, Sverdlovski ja Dnepropetrovski rahvamajanduse nõukogult; NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Keemiakomitee ettekanne selle kohta, kuidas täidetakse NLKP Keskkomitee pleenumi otsust 7. maist 1958 keemiatööstuse arendamise kohta ning eriti sünteetiliste materjalide ja toodete valmistamise kiirendamisest elanikkonna ja rahvamajanduse vajaduste rahuldamiseks; ettekanne tekstiilitööstuse edasiarendamise abinõude kohta.

Arutatud küsimuse põhjal võttis Keskkomitee pleenum vastu otsuse ja läkituse töölistele, kolhoosnikutele, nõukogude haritlastele, kõigile Nõukogude Liidu töötajatele.

NLKP KESKKOMITEE PLEENUMI OTSUS

PARTEI- JA NÕUKOGUDE ORGANISATSIOONIDE NING RAHVAMAJANDUSE NÕUKOGUDE TÖÖST NLKP XXI KONGRESSIL TÖÖSTUSES JA EHITUSTEGEVUSES TEHNILISE PROGRESSI KIIRENDAMISE KOHTA VASTUVÕETUD OTSUSTE TÄITMISEKS

(Abinõudest, mis on tarvitusele võetud, et täita NLKP XXI kongressi otsused tööstuses ja ehitustegevuses kompleksse mehhaniseerimise rakendamise, tootmise automatiseerimise, vooluliinide kasutuselevõtmise ning vananenud seadmete, stantside ja instrumentide asendamise kohta tööstusliku tootmise ja ehitustegevuse edasise laiendamise, toodangu kvaliteedi parandamise ja selle omahinna alandamise ning ehitustööde maksumuse vähendamise eesmärgil)

Vastu võetud 29. juunil 1959

NLKP ajalooline XXI kongress võttis vastu suurejoonelise programmi, milles on ette nähtud meie maa tootlike jõudude edasiarendamine, niisuguse tootmise kasvu ja tööviljakuse tõusu saavutamine kõigis majandusharudes, mis võimaldab tunduvalt parandada rahva heaolu ja astuda käesoleval seitseaastakul otsustava sammu kommunismi materiaalse ja tehnilise baasi loomises. Seitsme aasta plaani elluviimine tugevdab veelgi Nõukogude Liidu ja maailma sotsialistliku leeri kui rahu ja progressi võimsa kantsi positsioone, kujuneb marksismi-leninismi õpetuse väga suureks triumfiks. See kujuneb sotsialismi uueks maailma-ajalooliseks võiduks rahulikus võistluses kapitalismiga, NSV Liidu majandusliku põhiülesande lahendamises — järele jõuda kõige arenenumatele kapitalistlikele maadele, sealhulgas ka Ameerika Ühendriikidele, toodangu koguselt elaniku kohta ning neist ette minna.

Kongressi otsused suurendasid veelgi nõukogude rahva poliitilist ja tööalast aktiivsust. Laialdaselt areneva üldrahvaliku sotsialistliku võistluse tulemusena täidavad ja ületavad meie maa töötajad edukalt 1959. aasta — seitseaastaku esimese aasta — ülesandeid.

Kuulanud ära ja arutanud läbi Moskva linna, Leningradi, Stalino, Sverdlovski ja Dnepropetrovski rahvamajanduse nõukogu ettekanded nende tööst NLKP XXI kongressi otsuste täitmiseks tööstuses ja ehitustegevuses kompleksse mehhaniseerimise rakendamise, tootmise automatiseerimise, vooluliinide kasutuselevõtmise ning vananenud seadmete, stantside ja instrumentide asendamise kohta tööstusliku tootmise ja ehitustegevuse edasise laiendamise, toodangu kvaliteedi parandamise ja selle omahinna alandamise ning ehitustööde maksumuse vähendamise eesmärgil, konstateerib NLKP Keskkomitee pleenum, et rahvamajanduse nõukogud teevad suurt tööd seitsme aasta plaani ülesannete täitmiseks ning tootmise tehnilise taseme edasiseks tõstmiseks juhtivates rahvamajandusharudes.

Viimase aja jooksul on nende suurte majanduspiirkondade ettevõtted loonud palju uusi seadmeid raske- ja kergetööstusele,

automaatliine ja automatiseeritud agregaate masinatehastele, moodsaid aparaate ja automatiseerimisvahendeid ning juurutanud tootmisse kõrge tootlikkusega tehnoloogilisi protsesse. On võetud tarvitusele tähtsad abinõud ehitustegevuse tehnika ja organiseerimise alal, eriti elumajade ehitamise alal. See on võimaldanud ulatuslikult rakendada ehitustööde industriaalmeetodeid, lühendada ehitustööde tähtaegu ja vähendada nende maksumust.

Suured edusammud meie majanduse arendamisel annavad tunnistust sellest, et rahvamajanduse nõukogude moodustamine oli tõeliselt revolutsiooniline abinõu tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise vormide täiustamisel. Ametkondlike barjääride likvideerimine, juhtimise lähendamine ettevõtetele ja ehitustele, kohalike partei-, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonide aktiivne osavõtt majanduse juhtimisest ning töötajate initsiatiivi suurenemine on võimaldanud paremini kasutada reserve, kiirendada tööstusliku tootmise kasvu tempot, on loonud tingimused teaduse ja tehnika saavutuste ning eesrindlike kogemuste kiiremaks juurutamiseks tööstuses ja ehitustegevuses, spetsialiseerimise ja koopereerimise edasiarendamiseks. Lühikese aja jooksul on rahvamajanduse nõukogud lahendanud rea tähtsaid tehnilisi ülesandeid, mis varem seisid kaua aega lahendamata selle tõttu, et ministeeriumid suhtusid neisse ametkondlikult. Tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise ümberkorraldamine tõstis tunduvalt parteiorganisatsioonide osa majanduslikus ülesehitustöös, nende vastutust riiklike plaanide täitmise eest, olemasolevate reservide ja võimaluste parema ärakasutamise eest, tehnilise progressi alal seatud ülesannete täitmise eest.

NLKP Keskkomitee pleenum märgib rahuldustundega, et juhtides laiade töörahva hulkade kasvavat aktiivsust, suunavad parteiorganisatsioonid oma jõupingutused NLKP XXI kongressi ajalooliste otsuste elluviimisele, seitsme aasta plaani täitmisele.

Kogutoodangu viie kuu plaani täitis tööstus tervikuna üle maa 105-protsendiliselt. Kõik liiduvabariigid ja kõik rahvamajanduse nõukogud täidavad edukalt oma ülesandeid tööstustoodangu väljalaske alal, 1958. aasta vastava perioodiga võrreldes kasvas tööstustoodangu maht 1959. aasta jaanuarist maini 11 protsenti. Kapitaalmahutused suurenesid rahvamajanduses tervikuna 1958. aasta vastava perioodiga võrreldes möödunud viie kuu jooksul 9 protsenti ning ehitus- ja montaažtööde maht 14 protsenti. Veoste transportimine raudteel kasvas 11 protsenti, mereteed mööda 8 protsenti ja jõeteed mööda 23 protsenti. Arvestatult ühe töötaja kohta suurenes tööviljakus 1959. aasta möödunud viie kuu jooksul tööstuses 8 protsenti ja ehitustegevuses 9 protsenti.

Põllumajandustöötajad viisid edukalt lõpule suvivilja külvi. Kolhoosid ja sovhoosid külvasid 1959. aasta kevadel üle 126 miljoni hektari suvivilja, sealhulgas 73,3 miljonit hektarit teravilja ja 20,6 miljonit hektarit maisi. 1959. aasta viie kuu jooksul varuti NSV Liidus tervikuna: liha — 603 000 tonni ehk 57 protsenti roh-

kem, piima — 1 682 000 tonni ehk 26 protsenti rohkem, mune — 892 000 000 tükki ehk 34 protsenti rohkem ning villa — 7900 tonni ehk 13 protsenti rohkem kui möödunud aasta samal perioodil.

Need näitajad tööstuse, ehituste, transpordi ja põllumajanduse töös annavad tunnistust sellest, et kõik meie maa rahvad suhtuvad seitsme aasta plaanisse kui neile südamelähedasse üritusse ning võitlevad sihikindlalt selle plaani edukaks täitmiseks.

I

VÕITLUS TEHNILISE PROGRESSI EEST RAHVAMAJANDUSES ON SEITSME AASTA PLAANI EDUKA TÄITMISE OTSUSTAV TINGIMUS

Marksism-leninism õpetab, et kommunistliku ühiskonna ehitamise seisukohalt on väga suur tähtsus tehnilisel progressil rahvamajanduses — teaduse ja tehnika pideval arendamisel, töötajate kultuurilise ja tehnilise taseme tõstmisel, tootmise täiuslikumal organiseerimisel ning kõige selle baasil ühiskondliku töö viljakuse igakülgsel tõstmisel. Suur Lenin märkis, et «tööviljakuse tõstmine moodustab ühe põhiülesande, sest ilma selleta ei ole võimalik lõplik üleminek kommunismile». (Teosed, kd. 29, lk. 93.)

Kommunistlik partei on kõigil sotsialistliku ülesehitustöö etappidel pühendanud väga suurt tähelepanu meie maa tootlike jõudude pidevale kasvule, võimsa sotsialistliku tööstuse kui kogu rahvamajanduse aluse loomisele, tööstuse, ehitustegevuse, transpordi ja põllumajanduse tehnilisele täiustamisele, nõukogude teaduse ja tehnika arendamisele. Tänu partei leninliku peajoone järjekindlale elluviimisele ja nõukogude rahva kangelaslikele jõupingutustele muutus varem mahajäänud Venemaa esmaklassilise tööstuse, ulatuslikult mehhaniseeritud põllumajanduse ning eesrindliku teaduse ja tehnika riigiks.

1958. aastal suurenesid tootmise põhifondid tööstuses, ehituse alal ja transpordis 1913. aastaga võrreldes ligikaudu 22-kordseks, tööstustööliste tööviljakus aga kasvas 10-kordseks.

NLKP Keskkomitee pleenum märgib, et **partei XX kongressist möödunud aja jooksul on meie maal astutud uus suur samm kõigi rahvamajandusharude arendamisel ja nende varustamisel täiuslikuma tehnikaga.** Selle perioodi jooksul loodi ja hakati seeriaviisiliselt tootma enam kui 5000 uut täiuslikumat tüüpi masinaid, mehhanisme, aparaate ja seadiseid, töötati välja ja võeti suures ulatuses tööstuses ja ehitustegevuses rakendamisele progressiivsed tehnoloogilised protsessid, tõsteti tunduvalt mehhaniseerimise taset, eriti raskete ja palju jõukulu nõudvate tööde osas, automatiseeriti paljud tootmisoperatsioonid tööstusettevõtetes, ehitustööstuses ja transpordis.

Maagitööstuses mehhaniseeriti puurimise, maagirikastamise ja

aglomeratsiooni protsessid, lõpule on jõudmas maagi ja aheraine transporteerimise mehhaniseerimine. Palju on tehtud tootmisprotsesside mehhaniseerimiseks kõrg- ja martäänahjutsehhides. Enam kui 90 protsenti malmist ja terasest sulatati möödunud aastal mehhaniseeritud ja suures ulatuses automatiseeritud kõrg- ja martäänahjudes.

Keemiatööstuses juurutati rida uusi kõrge tootlikkusega tehnoloogilisi protsesse ja organiseeriti paljude väärtuslike sünteetiliste materjalide tootmine. Praegu on käsil põhitsehhide kompleksne automatiseerimine sünteetilise kautšuki ja piirituse tehastes, lämmastikühendeid, soodat, väävelhapet, kloori ja autokumme tootvates ettevõtetes.

Naftatööstuses on nüüd juhtival kohal kõige viljakam puurimistööde viis — turbiinpuurimise meetod. Kivirõhu kunstliku säilitamise progressiivne meetod on muutunud naftaleiukohtade ekspluateerimise põhimeetodiks. Naftatöötlemistehastes juurutatakse laialdaselt naftatöötlemise täiuslikumaid katalüütilisi protsesse, mille juures kasutatakse kõrge tootlikkusega suuri seadmeid. Söetööstuses mehhaniseeriti söe lahtiraiumine ja transportimine etes, samuti söe transportimine maa peale. Kombainide kasutamises söe kaevandamisel on NSV Liit tunduvalt ette jõudnud kõigist maadest. Laialdaselt kasutatakse söe tootmist lahtisel meetodil, mille juures rakendatakse võimsaid seadmeid, samuti juurutatakse söe hüdraulilist tootmist ja transportimist.

Elektrijaamades on kasutusele võetud ajakohased energeetikaseadmed ning on automatiseeritud elektri- ja soojusenergia tootmise protsesside juhtimine.

Masinatööstus on hakanud tootma suure võimsusega kondensatsiooniturbiine ja ülikõrge rõhuga aurukatlaid, moodsat tüüpi metallilõikepinke, sepa- ja pressimismasinaid, elektri- ja mootorvedureid, autosid, ekskavaatoreid, kombaine ning teisi masinaid ja seadmeid kõrgete tehniliste ja majanduslike omadustega. Tunduvalt on uuendatud ja laiendatud toodetavate põllutöömasinate nomenklatuuri. Uute tootmisele võetud tööpinkide ja masinate tehnilise taseme tõstmise kõrval moderniseeriti üle 100 000 ühiku juba kasutuselolevaist metallitöötlemisseadmeist.

Tehnilisi uuendusi, mis aitavad suurendada toodangut, alandada toodangu omahinda ja tõsta tööviljakust, on rakendatud metsatööstuses, toiduainete tööstuses ja teistes tööstusharudes.

Monteeritava raudbetooni laialdase kasutuselevõtmise tulemusena on tunduvalt tõusnud ehitustegevuse, eriti elamuehituse industrialiseerimise tase ning paranenud ehitamise tehnoloogia. Monteeritava raudbetooni toodang kasvas 1958. aastal 1954. aasta kolmelt miljonilt kuupmeetrilt 19 miljoni kuupmeetrini. Võetakse kasutusele pideva vibrovaltsimise meetod ja juurutatakse monteeritavate raudbetoonkonstruktsioonide tootmise kassettmeetodit, mis pakuvad uusi võimalusi ehitustegevuse edasiseks industrialiseerimiseks ja selle maksumuse alandamiseks.

On käsil põhiliste transpordiliikide tehniline rekonstrueerimine. Edukalt täidetakse raudteede elektrifitseerimise generaalplaani ja mootorvedurite juurutamise alal ettenähtud ülesandeid. Vee-, auto- ja lennutransporti täiendatakse uute tehniliste vahenditega.

Nõukogude Liidu saavutused aatomienergia rahuotstarbelisel kasutamisel reaktiivlennukite ehitamisel, inimkonna ajaloo esimeste Maa kunstlike kaaslaste ja esimese kosmoseraketi üleslaskmine näitasid kogu maailmale kujukalt, missugused kõrgused on meie rahvas teaduse ja tehnika alal vallutanud nõukogude võimu aastatel. Selles kõiges on määratu suur teene meie suurepärastel teadlastel, inseneridel, tehnikutel, konstruktoritel, tööliste-tootmisnovaatorite paljutuhandelisel armeel.

Uut edu on tööstuse ja ehitustegevuse tehnilisel täiustamisel saavutatud selle tulemusena, et sihikindlalt on ellu viidud NLKP XX kongressi otsuseid tehnilise progressi alal, tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise ümberkorraldamise tulemusena, tänu partei- ja majandusorganisatsioonide intensiivsemale tähelepanule uue tehnika rakendamise suhtes. Suur tähtsus tehnilise progressi kiirendamisele on NLKP Keskkomitee poolt kasutuselevõetud abinõudel mehhaniseerimis- ja automatiseerimisseadiste ning -vahendite toodangu suurendamise, seadmete moderniseerimise, ehitustegevuse edasise industrialiseerimise ning eriti monteeritavate raudbetoonkonstruktsioonide ja -toodete valmistamise edendamise, tehnilise informatsiooni parandamise ja eesrindlike kogemuste kasutamise alal.

Seitsme aasta plaani eduka täitmise eesmärgil määras NLKP XXI kongress kindlaks tootmisprotsesside edasise tehnilise täiustamise suunad kõigis rahvamajandusharudes. Kongressi otsused näevad ette raske töö likvideerimise sel alusel, et kompleksselt mehhaniseeritakse tootmisprotsessid tööstuses, ehitustegevuses, transpordis, põllumajanduses ja kaubanduses, vananenud seadmete asendamise ja ajakohastamise, uute, suure tootlikkusega protsesside rakendamise, meie maa elektrifitseerimise kiire arendamise, tootmise automatiseerimise ja edasise spetsialiseerimise, teaduse ja tehnika saavutuste ning avastuste igakülgse ärakasutamise, eriti raadioelektroonika, radioaktiivsete isotoopide, pooljuhtide ja tuumaenergia valdkonnas. Ehitustegevuses — ehitustööde edasise industrialiseerimise, ehitustegevuse muutmise mehhaniseeritud vooluprotsessiks, et hooneid ja rajatisi kokku panna ning monteerida ettevõtetes valmistatavatest suuremõõdulistest elementidest ja sõlmedest. Raudtee- ja veetranspordis — põhiliselt lõpule viia üleminek vähese ökonoomsusega aurumasinatelt elektri- ja diiselmootoritele ning gaasiturbiinidele, õhutranspordis aga turbopropeller- ja turboreaktiivmootoritele. Suurt osa tehnilise progressi kiirendamises peab etendama keemiatööstuse forsseeritud arendamine.

Meie maal on kõik vajalikud tingimused selleks, et edukalt

täita tootmistegevuse tehnilise taseme edasiseks tõstmiseks kavandatud programm. Keskkomitee pleenum on seisukohal, et nüüd on kõige tähtsam tõsta organiseerimistöö eesrindliku tehnika rakendamise alal ning selle parteiline ja majanduslik juhtimine uute ülesannete kõrgusele. Partei-, nõukogude, majandus-, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonide tähelepanu peab olema keskendatud nende tõsiste puuduste kõrvaldamisele, mis esinevad kõigi rahvamajandusharude tehnilise täiustamise töös ja pidurdavad tehnilise progressi tempot. Ei või enam leppida sellega, et paljud rahvamajanduse nõukogud, ettevõtted ja teadusliku uurimise organisatsioonid ei täida eesrindliku tehnika väljatöötamise ja rakendamise, uute toodete juurutamise ja vananenud seadmete moderniseerimise suhtes seatud ülesandeid ning tekitavad sellega tõsist kahju rahvamajanduse huvidele.

Põhjalikku parandamist nõuab teaduslike uurimistööde, projekteerimis- ja katsetööde organiseerimine, teaduse ja tehnika saavutuste kasutamine tööstuses, ehitustegevuses ja transpordis. Ei või enam lubada ebaõiget praktikat, et uute masinate loomiseks, täiuslikumate tehnoloogiliste protsesside, hoonete ja ehitiste ratsionaalsemate tüüpide ning efektiivsete materjalide väljatöötamiseks ning nende rakendamiseks tootmis- ja ehitustegevuses kulutatakse õigustamatult palju aega ja et nende käikulaskmise momendiks on mõned nendest juba vananenud.

Mõned ettevõtete juhid, projekteerimis-, konstrueerimis- ja teadusliku uurimise instituutide töötajad taotlevad uue tehnika väljatöötamisel ja rakendamisel ainult toodangu suurendamist ja ignoreerivad mitte väiksema tähtsusega eesmärki — tõsta tööviljakust ja kergendada tööliste tööd, parandada toodangu kvaliteeti ja alandada selle omahinda. Reas ettevõtetes luuakse kalleid masinaid, automaatliine ning muid agregaate ja mehhanisme, millede rakendamine ei anna märgatavat majanduslikku efekti. Masinatööstuses näiteks ei arene küllaldases tempos uusimate valuseadmete tootmine, sepise- ja pressimisseadmete osatähtsus on ikka veel väike. See toob kaasa asjaolu, et tohutu hulk metalli läheb laastudeks, masinate kaal on ülemäära suur, masinaehitustoodangu valmistamise töömaht ja maksumus liiga kõrge. Abinõusid uue tehnika rakendamiseks ning eriti tootmisprotsesside mehhaniseerimiseks ja automatiseerimiseks rakendatakse paljudel juhtudel nende abinõude efektiivsust eelnevalt analüüsimata.

Tehaste, vabrikute ja kaevanduste ehitamise projektides ei leia tihtipeale kajastust kõik see uus ja progressiivne, mis on saavutatud meie tööstuses ja välismaal, võetakse kasutusele vananenud seadmeid ja vähese produktiivsusega tootmismeetodeid, ei nähta ette tehnoloogiliste protsesside kompleksset mehhaniseerimist ja automatiseerimist, generaalplaanid koostatakse suurte liialdustega. Selle tagajärjel kulutatakse nende objektide ehitamiseks liigseid ressursse, õigustamatult palju metalli, seadmeid ja

ehitusmaterjale, tööviljakus uutes ettevõtetes aga ei erine oluliselt tegutsevate ettevõtete omast.

NLKP Keskkomitee pleenum on seisukohal, et need puudused on suurel määral tingitud ühe osa majandusmeeste ja insener-tehniliste töötajate tehnilisest konservatiivsusest, sellest, et nad on harjunud vanade tootmismeetodite ja töövahenditega, asjaolust, et paljud juhtivad majandustöötajad ei taha võita raskusi, mis on seotud uue tehnika rakendamisega, et neil ei ole riiklikku lähenemisviisi tootmistegevuse tehnilise täiustamise küsimuste lahendamisele.

Ühtlasi tuleb möönda, et meie majandusliku ülesehitustöö praktikas kasutatakse veel vähe printsiipi ettevõtete ja ehituste tööliste ning insener-tehniliste töötajate, teadusliku uurimise, projekteerimis- ja konstrueerimisorganisatsioonide spetsialistide materiaalse huvi suurendamiseks uue tehnika loomise ja selle kiire tootmisse rakendamise suhtes. Sageli esineb fakte, kus uut tehnikat rakendavate ettevõtete kollektiivid on töötasu suhtes halvemas olukorras kui aegunud toodangut andvate ettevõtete töötajad. Teadusliku uurimise, projekteerimis- ja konstrueerimisorganisatsioonide spetsialistidel, kes edukalt lahendavad tehnika ja tehnoloogia edasise täiustamise suuri küsimusi, ei ole töötasu alal praktiliselt materiaalseid eeliseid võrreldes nendega, kes aastaid ei anna midagi uut.

Uue tehnika rakendamise plaanide koostamise põhitöö üleviimine ettevõtetesse, rahvamajanduse nõukogudesse ja liiduvabariikidesse on võimaldanud põhjalikumalt arvestada rahvamajanduse arendamise huve, lülitada sellesse töösse tootmisala spetsialistide ja novaatorite ulatuslikud ringkonnad, ning on end täiesti õigustanud. Ent uue tehnika rakendamise tööde planeerimise korraldus vabariikides ei vasta veel ajakohastele nõuetele. Vabariiklike organisatsioonide poolt väljatöötatavad plaanid on liigselt detailiseeritud, mis aheldab rahvamajanduse nõukogude, ettevõtete ja ehituste kollektiivide initsiatiivi, ühtlasi aga ei keskenda nende tähelepanu tähtsamate ülesannete lahendamisele. Nendes plaanides kavandatavaid abinõusid ei seota orgaaniliselt toodangu suurendamise, selle kvaliteedi parandamise ja omahinna alandamise ning tööviljakuse suurendamise ülesannetega. Ühtlasi ei arvesta liiduvabariikide riiklikud plaanikomisjonid ja rahvamajanduse nõukogud ettevõtetele ja ehitustele plaaniülesandeid määrates kulutusi uut liiki seadmete, masinate, ehituskonstruktsioonide ja -toodete kasutuselevõtmiseks, katsetööde korraldamiseks, katseseadeldiste ja -tsehhide loomiseks ja ekspluateerimiseks, samuti eksperimentaalseks ehitustegevuseks, ega eralda vajalikke materiaalseid ressursse nendeks eesmärkideks, mis avaldab negatiivset mõju ettevõtete ja ehitusorganisatsioonide majanduslikele töönäitajatele.

Keskkomitee pleenum peab ebaõigeks seda, et rahvamajandusplaanides ei nähta ette uue tehnika väljatöötamise ja rakendamise

olulisi abinõusid, milledel on üldriiklik tähtsus. See raskendab ühtse tehnilise suuna pidamist rahvamajandusharude arendamises, kodu- ja välismaa teaduse ja tehnika viimaste saavutuste kasutamist, tootmisharude-vaheliste koopereeritud hangete organiseerimist uute masinate loomisel, samuti täitmise kontrolli.

Tõsised puudused rahvamajanduse edasise tehnilise täiustamise töös on seletatavad ka sellega, et mõned rahvamajanduse nõukogude ning kohalike partei- ja nõukogude organite töötajad suhtuvad sellesse majandusliku ülesehitustöö tähtsamasse ja otsustavamasse aspektisse kui teisejärgulise tähtsusega asjasse ega kasuta ära neid tohutuid võimalusi, mida on andnud tehnilise progressi kiirendamiseks tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise uus süsteem.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu plaaniorganid ning riiklikud tööstus- ja ehitusalade komiteed, samuti riiklikud tehnikakomiteed koordineerivad veel nõrgalt teadusliku uurimise ja projekteerimisorganisatsioonide, konstruktoribüroode ja ettevõtete tööd tähtsate tehniliste probleemide lahendamises, ei pööra küllaldast tähelepanu teaduslik-tehnilise informatsiooni edasisele korraldamisele ja eesrindlike kogemuste kasutamisele.

NLKP Keskkomitee pleenum **otsustab:**

1. Lähtudes NLKP XXI kongressi otsustest tehnilise progressi tempo igakülgse kiirendamise alal, kohustada liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid, NLKP oblasti- ja kraikomiteesid, liiduvabariikide ministrite nõukogusid, rahvamajanduse nõukogusid, ministeeriume ja keskasutusi:

ulatuslikumalt arendama tööd edasise tehnilise progressi valdkonnas uue tõusu tagamiseks kõigis rahvamajandusharudes, resoluutselt võitlema tehnilise konservatiivsuse esinemise, riiklikesse huvidesse ükskõikse suhtumise ja distsiplineerimatuse vastu, suurendama ettevõtete ja ehituste juhtivate töötajate ning teaduslike, projekteerimis- ja konstrueerimisorganisatsioonide vastutust uue tehnika väljatöötamise ja kasutuselevõtmise ülesannete õigeaegse täitmise eest, arendama tööliste, insener-tehniliste töötajate ja teadlaste initsiatiivi tootmistegevuse tehnilise täiustamise alal; rakendama abinõusid, et likvideerida olemasolevad puudused teaduslike uurimistööde ja katsetööde organiseerimises suure tootlikkusega tehnoloogiliste protsesside, uute masinate, mehhanismide ja aparaatide loomisel ning tootmisse rakendamisel, hoonete ja ehituste ratsionaalsete tüüpide väljatöötamisel, tööde planeerimisel ja finantseerimisel uue tehnika alal.

Keskkomitee pleenum on seisukohal, et tootmistegevuse tehniline täiustamine tööliste tööviljakuse suurendamise ja nende töö kergendamise, tööstustoodangu kiire kasvu, selle kvaliteedi parandamise ja omahinna alandamise ning ehitustegevuse odavamaks muutmise ja kiirendamise eesmärgil peab saama rahvamajanduse nõukogude töö põhisuunaks.

2. Määrata kindlaks, et ülesanded uue tehnika loomise ja rakendamise olulisemate, üldriikliku tähtsusega tööde alal peavad olema

rahvamajandusplaani orgaaniliseks koostisosaks. Riiklikes plaanides tuleb määrata ka ülesanded liiduvabariikidele uut liiki seadmete tootmise suurendamiseks ja vananenud seadmete tootmise lõpetamiseks. Abinõusid uue tehnika loomiseks ja rakendamiseks tuleb finantseerida ning selleks vastavad materiaalsed ja tehnilised ressursid eraldada esmajärjekorras.

Nende ülesannete ettevalmistamine panna NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele, NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Teaduslik-Tehnilisele Komiteele, NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Automatiseerimis-ja Masinaehituskomiteele ning NSV Liidu Riiklikule Ehituskomiteele plaaniprojektide alusel, mis esitavad liiduvabariikide ministrite nõukogud, rahvamajanduse nõukogud, ministeeriumid ja keskasutused.

3. Kohustada rahvamajanduse nõukogusid, ministeeriume ja keskasutusi, ettevõtete direktoreid, ehitusorganisatsioonide, teadusliku uurimise ja projekteerimise instituutide ning konstruktoribüroode juhatajaid lähtuma uute tehnoloogiliste protsesside, masinate, mehhanismide ja ehituskonstruktsioonide väljatöötamisel ja rakendamisel eelkõige sellest, et need vastaksid ühiskondliku töö, materiaalsete ja rahaliste ressursside kõige ratsionaalsema ja ökonoomsema kasutamise nõuetele, tagaksid toodangu suurenemise, selle kvaliteedi paranemise ja omahinna alanemise, tööviljakuse kasvu, tööliste töötingimuste kergenemise ja tervislikumaks muutmise, ohutustehnika eeskirjade täitmise, ehitustegevuse kiirenemise ja odavamaks muutmise, kapitaalmahutuste kiirema tasategemise, võrreldes kodu- ja välismaa teaduse ja tehnika parimate saavutustega.

Keskkomitee pleenum juhib partei-, nõukogude ja majandusorganisatsioonide tähelepanu vajadusele tagada ka edaspidi tööviljakuse ennetav kasv võrreldes töötasu kasvuga, mis on aluseks tootmistegevuse edasiseks laiendamiseks ja rahva heaolu tõstmiseks vajalikele sotsialistlikele akumulatsioonidele.

4. Kohustada NSV Liidu Riiklikku Plaanikomiteed, NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikku Automatiseerimis- ja Masinaehituskomiteed ning NSV Liidu Ministrite Nõukogu riiklikke tööstus- ja ehitusalaseid komiteesid välja töötama ja kolme kuu jooksul liiduvabariikide ministrite nõukogudega kooskõlastatult kinnitama uute masinate, seadmete, aparaatide, toodete, ehitusmaterjalide ja konstruktsioonide katsemudelite väljatöötamise, valmistamise, katsetamise ja seeriatootmisse andmise korra tüüp-põhimäärused.

5. Kohustada NSV Liidu Riiklikku Plaanikomiteed ja NSV Liidu Rahandusministeeriumi asjahuvilisi organisatsioone kaasa tõmmates välja töötama ja 1. septembriks k. a. NSV Liidu Ministrite Nõukogule esitama ettepanekud selle kohta, kuidas parandada uue tehnika rakendamiseks ja tootmistegevuse spetsialiseerimiseks ettevõtetes ja ehitusorganisatsioonides läbiviidavate abinõude finantseerimise tingimusi pangakrediidi ja ettevõtete fondi kasutamise arvel, ning ettepanekud nendeks eesmärkideks materiaalsete

ressursside eraldamise kohta, samuti uutele toodetele hindade määramise korra kohta sellest lähtudes, et hinnad stimuleeriksid niihästi selle toodangu valmistamist kui ka kasutamist.

6. Teha NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Töö- ja Töötasukomiteele, NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele, NSV Liidu Rahandusministeeriumile, ÜAÜKN-ile ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Teaduslik-Tehnilisele Komiteele ülesandeks töötada ühiselt liiduvabariikide ministrite nõukogudega ning NSV Liidu Ministrite Nõukogu riiklike tööstus- ja ehitusalade komiteedega välja ning esitada 1. novembriks 1959 NLKP Keskkomiteele ja NSV Liidu Ministrite Nõukogule ettepanekud majanduslike stiimulite loomiseks ettevõtetele ja ehitusorganisatsioonidele uue tehnika ja tehnoloogia rakendamise, tööstuses ja ehitustegevuses kompleksse mehhaniseerimise juurutamise ja tootmistegevuse automatiseerimise alal, samuti tööstusala projekteerimis- ja konstrueerimisorganisatsioonide töötajate materiaalse huvi tõstmiseks tootmistegevuse tehnilise täiustamise suhtes.

7. Lähtudes sellest, et töörahva hulkade loov initsiatiiv ja aktiivsus on kõigi rahvamajandusharude eduka arendamise ja täiustamise tagatis, teeb NLKP Keskkomitee pleenum partei-, majandus-, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonidele ülesandeks pöörata sotsialistliku võistluse juhtimisel erilist tähelepanu tehnilise progressi eest võitlemise küsimustele. Praegustes tingimustes peab sotsialistliku võistluse põhisuunaks saama see, et ületada seitsme aasta plaani ülesanded toodangu väljalaske suurendamise alal, parandada toodangu kvaliteeti ja alandada selle omahinda, suurendada tööviljakust tootmisprotsesside kompleksse mehhaniseerimise ja automatiseerimise, aegunud seadmete moderniseerimise ja tehniliste uuenduste rakendamise alusel. Ettevõtete ja ehituste majandusliku tegevuse hindamisel ning sotsialistliku võistluse kokkuvõtete tegemisel tuleb tähtsama näitajana arvestada uue tehnika väljatöötamise ja rakendamise plaaniülesannete täitmist.

8. NLKP Keskkomitee pleenum väljendab sügavat rahulolu seoses parteiorganisatsioonide ja töötajate laiade hulkade suure aktiivsusega tootmistegevuse edasise tehnilise täiustamise küsimuste arutamisel käesoleva pleenumi ettevalmistamise perioodil ning kohustab liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid, partei krai- ja oblastikomiteesid, liiduvabariikide ministrite nõukogusid, rahvamajanduse nõukogusid, ministeeriume, NSV Liidu Riiklikku Plaanikomiteed, NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikku Teaduslik-Tehnilist Komiteed ning NSV Liidu Ministrite Nõukogu riiklikke tööstus- ja ehitusalade komiteesid läbi vaatama töötajate poolt tehtud ettepanekud ning tagama nende kiire rakendamise tootmisse.

II

TEGUTSEVATE ETTEVÕTETE REKONSTRUEERIMINE, LAIENDAMINE JA UUE TEHNIKAGA VARUSTAMINE ON TÄHTIS RAHVAMAJANDUSLIK ÜLESANNE

Viimastel aastatel on meie maal tehtud suurt tööd tegutsevate tööstusettevõtete ja ehitusorganisatsioonide tehniliseks täiustamiseks, mis on kaasa aidanud tootmisvõimsuste ja toodangu suurendamisele, ehitustööde kiirendamisele ning tööviljakuse süstemaatilisele tõstmisele.

Ühtlasi leiab NLKP Keskkomitee pleenum, et töö mastaabid tegutsevate ettevõtete ja ehitusorganisatsioonide tehnilise taseme tõstmiseks ei vasta veel seitsme aasta plaanis seatud uutele ülesannetele. Rahvamajanduses tekib suuri kadusid seepärast, et paljud tehased, kaevandused, vabrikud ja ehitusorganisatsioonid ning eriti kohaliku ja kooperatiivse tööstuse ettevõtted jäävad tõsiselt maha oma tehnilise taseme poolest, mis pidurdab tööviljakuse kasvu ja põhjustab toodangu madalat kvaliteeti ning kõrget omahinda, samuti ehitustööde madalat kvaliteeti ja kõrget maksumust. On veel palju ettevõtteid, mis annavad vananenud seadmeid ja tooteid, kuigi teistes analoogilistes tehastes ja vabrikutes on üle mindud uutele, suure efektiivsusega tehnoloogilistele protsessidele ning on organiseeritud samasuguse otstarbega täiuslikumate tööpinkide, masinate, mehhanismide ja toodete valmistamine. Tööstuses ja ehitusasjanduses ekspluateeritakse veel suurel hulgal aegunud tööpinke, sepise- ja pressmasinaid, metallurgia-, keemia-, mäe- ja muid seadmeid, metalli erikulu on suur.

NLKP XXI kongress rõhutas, et on tarvis efektiivsemalt kasutada kapitaalmahutusi toodangu kiireks suurendamiseks minimaalsete kulutustega. **Seitsme aasta plaani eduka täitmise erakordselt tähtsaks tingimuseks on tegutsevate ettevõtete rekonstrueerimine, laiendamine ja uue tehnikaga varustamine, ehitusorganisatsioonide edasine tehniline varustamine, mis tagab tööstusettevõtete, elamute ja muude objektide kiirema ehitamise ja selle maksumuse alandamise.**

Kogemused, mis on omandatud keemiatööstuse ja teiste tööstusharude eesrindlikes ettevõtetes, millede kollektiivid on teinud ära suure töö tootmisreservide väljaselgitamiseks ja ettepanekute väljatöötamiseks, mis on suunatud võimsuste suurendamisele minimaalsete kapitaalkulutustega, annavad tunnistust sellest, et meil on tõepoolest tohutud võimalused, et lühema aja jooksul kui uute objektide ehitamise korral märksa suurendada tööstustoodangut.

Väärtuslikke algatusi selles suunas on teinud Vladimiri ja Sverdlovski oblasti, Moskva linna, Moskva, Leningradi, Zaporožje, Dnepropetrovski, Gorki ja teiste oblastite ning Valgevene NSV töötajad, partei- ja majandusorganisatsioonid.

NLKP Vladimiri Oblastikomitee ja Vladimiri Rahvamajanduse Nõukogu töötasid välja abinõud, mis võimaldavad väiksemate kulutustega ja kiiremini kui uute tööstusobjektide ehitamise korral suurendada toodangut tegutsevate tehaste ja vabrikute rekonstrueerimise ning osalise laiendamise arvel.

Sverdlovski majanduspiirkonna ettevõtete ja ehituste töötajad võtsid endale kohustuse saavutada 1965. aastaks planeeritud kogutoodangu tase tööstuses tervikuna enne tähtaega — 1964. aastal. See tagatakse tegutsevate ettevõtete ja tsehhide rekonstrueerimise, seadmete ajakohastamise ja selle arvel, et iga ettevõtte ja ehituse kollektiiv realiseerib tootmisprotsesside mehhaniseerimise ja automatiseerimise kompleksplaani.

Moskva linna majanduspiirkonna tööpingi-, elektrotehnika- ja aparaaditehaste kollektiivid võtsid endale täiendavaid kohustusi uusimate tööpinkide, masinate, aparaatide ja automatiseerimisvahendite toodangu suurendamiseks, mis aitab kiiremini lahendada meie maa tööstuse uue tehnikaga varustamise praktilisi ülesandeid.

Moskva, Leningradi, Gorki, Zaporožje ja Dnepropetrovski oblasti ning Valgevene NSV ettevõtete ja ehituste töölised ning insener-tehnilised töötajad võtsid endale kõrgeid sotsialistlikke kohustusi, et uue tehnika ulatusliku rakendamise, tootmisprotsesside mehhaniseerimise ja automatiseerimise ning tegutsevate ettevõtete rekonstrueerimise ja laiendamise alusel, eraldatud kapitaalmahutuste suurendamist taotlemata, ennetähtaegselt täita seitsme aasta plaani ülesanded ning saavutada 1965. aastaks planeeritud tööstustoodangu ja tööviljakuse tase aastail 1963—1964.

NLKP Keskkomitee pleenum **otsustab:**

1. Heaks kiita Vladimiri ja Sverdlovski oblasti, Moskva linna, Moskva, Leningradi, Gorki, Zaporožje, Dnepropetrovski ja teiste oblastite ning Valgevene NSV töötajate, partei- ja majandusorganisatsioonide algatused võimaluste väljaselgitamises, mis on olemas toodangu kiireks suurendamiseks, toodangu omahinna alandamiseks, toodetavate masinate, aparaatide ja seadmete tehnilise taseme ning tööviljakuse tõstmiseks, seitsme aasta plaani ülesannete ennetähtaegseks täitmiseks tootmisvõimsuste parema ärakasutamise ja olemasolevate ettevõtete rekonstrueerimise arvel.

Tunnistada õigeks ja õigeaegseks NLKP Keskkomitee Presiidiumi otsused selle kohta, et ettevõtetes, ehitustel ja projekteerimisinstituutides tuleb välja töötada ja ellu viia abinõud toodangu ja tootmisvõimsuste edasiseks suurendamiseks olemasolevate ettevõtete rekonstrueerimise ja laiendamise, vananenud seadmete asendamise ja moderniseerimise arvel, et saavutada tööstusliku tootmise kiire kasv ja tööviljakuse tõus minimaalsete materiaalsete ja rahaliste kulutustega.

2. Tegutsevate tehaste, söe- ja maagikaevanduste, vabrikute ja ehitustööstuse ettevõtete rekonstrueerimiseks väljatöötatavate abinõude aluseks tuleb võtta uute tehnoloogiliste protsesside sisse-

seadmine, sealhulgas niisuguste, mille juures tootmisprotsesside ja teaduslike uurimiste kontrollimisel kasutatakse radioaktiivseid isotoope, samuti tootmise organiseerimise eesrindlike meetodite rakendamine, aegunud seadmete moderniseerimine ja asendamine, maksimaalne agregaatide ja seadmete paigutamine lahtistele platsidele, uute, efektiivsemate tooraineliikide kasutamine ja nende kompleksne töötlemine.

Eriti laialdast rakendamist peavad leidma järgmised tehnoloogilised protsessid ja uuendused:

mustmetallurgias — maagi ja täidise kvaliteetne ettevalmistamine sulatuseks, halvasti paakuva söe pidev koksistamine vormmetallurgiakoksi saamiseks, õhu temperatuuri ja gaasi surve tõstmine kõrgahjudes, loodusliku gaasi ja hapniku kasutamine kõrgahjudes ja terase sulatamisel, terasetootmise konverter- ja elektrimetallurgiline meetod, poolrahuliku ja vähelegeeritud terase sulatamine, terase pidev valamine ja vaakuumeerimine, metalli pidev kiirvaltsimine, ökonoomse profiiliga valtsmetalli, uute kõrge efektiivsusega terasesortide ja sulamite, mitmeks otstarbeks kasutatavate uut liiki torude, kalibreeritud metalli, autokummide valmistamiseks kasutatava metallkordi tootmine valtsmetalli, torude ja metalltoodete termiline töötlemine;

värvilises metallurgias — elektrolüüs, elektrotermia ja elektrisulatus, hapniku ja aktiivsete lisandite kasutamine püro- ja hüdrometallurgias, «keevkihi» meetodi rakendamine materjalide ja täidiste kuivatamiseks, kuumutamiseks, utmiseks ja särdamiseks, perioodiliste ja poolpidevate protsesside asendamine alumiiniumoksüüdi tootmisel ja teistes tootmisharudes pidevate protsessidega, tooraine kompleksne ärakasutamine;

keemiatööstuses — keemiasaaduste valmistamine loodusliku gaasi ja naftagaasi, samuti naftatöötlemistehaste gaaside kasutamise alusel, sünteetiliste materjalide ja mineraalväetiste, eriti keerukate ja kontsentreeritud materjalide tootmise ökonoomsemad meetodid, gaasisegude komponentideks lahutamise ja lähtetooraine peenpuhastamise kõige efektiivsemad meetodid, plastmasside ja sünteetiliste vaikude töötlemise uued meetodid, sisekummita autokummide tootmine, samuti sünteetilise ja metallkordi ning uute kautšukiliikide kasutamine autokummide valmistamisel;

nafta- ja gaasitööstuses — vähendatud ja väikese läbimõõduga puuraukude puurimine kergema konstruktsiooniga puurimisseadeldiste abil, elektripuuride ja väiksemõõduliste turbiinpuuride rakendamine, naftaleiukohtade ekspluateerimise efektiivsuse tõstmine kihirõhu säilitamise ja kihtide hüdraulilise purustamise meetodite täiustamise teel, elektritsentrifugaal- ja hüdrokolbpumpade kasutamine, nafta vabastamine veest ja sooladest, nafta stabiliseerimine ja kõrvalgaasi utiliseerimine tööndustes, kütuste katalüütiline reformeerimine, hüdrauliline puhastamine ja deparafineerimine, määrdeõlide saamise selektiivmeetodid, naftakeemias vajalike suure efektiivsusega lisandite ja tooraine süntees;

söetööstuses — allmaakaevandamine söetootmise komplekside, söekombainide ja muude seadmete kasutamisega koristusetes; söe kaevandamise lahtine meetod peamiselt transpordita skeemide alusel, mille juures kasutatakse uusi suure tootlikkusega seadmeid, söe tootmise ja transportimise hüdrauliline meetod, söe rikastamise ja briketeerimise efektiivsed meetodid;

maagitööstuses — maagikaevandamise lahtine meetod ja allmaakaevandamise efektiivsed süsteemid — korruseline ja alakorruseline sundvaristamine, alakorruselised strekid maagi lahtiraiumisega sügavate puuraukude ning kõrge tootlikkusega masinate ja mehhanismide kasutamise abil, progressiivsed skeemid maagi rikastamiseks rasketes keskkondades ja stadiaalse flotatsiooniga, vaeste ja oksüdeerunud rauamaakide põhjalik rikastamine, kasutades suure tootlikkusega purustus- ja jahvatusseadmeid ning rikastusseadmeid, samuti efektiivsemaid reagente;

masinaehituses — plastilise deformeerimise meetodid, sealhulgas mahuline külmstantsimine, perioodiline valtsimine; hammasrataste, puuride ja muude detailide valmistamine külmalt ja kuumalt valtsimise meetodil; keevisvalatud ning keevissepistatud konstruktsioonide kasutamine, täppisvalu meetodid termoreaktiivsete segude kasutamisega, metallide lõikamine uute instrumenditerase sortide, teemantide, kõvade sulamite ning metallkeraamiliste materjalide kasutamisega lõikeriistas, välispindade ja avade töötlemine elektroerosiooniga, ultraheliga ja rullidega, aktiivsetes keskkondades keemilis-termilise töötlemise meetodid; detailide töötlemise grupimeetod, niisuguste uute, eriti sünteetiliste materjalide rakendamine, mis võimaldavad tõsta masinate tehnilisi ja majanduslikke näitajaid ning kokku hoida värvilisi metalle; suurte komplektblokkide ja sõlmede kaupa seadmete tootmise organiseerimine ja tarbijatele saatmine;

ehitustegevuses ja ehitusmaterjalide tööstuses — tehases valmistatud suuremõõdulistest elementidest ja sõlmedest hoonete kokkupaneku ja monteerimise mehhaniseeritud vooluprotsess, generaalplaanide, tööstusobjektide ning tsiviilhoonete ja ehituste planeerimise ning konstrueerimise ratsionaalsed projektlahendused, tsemendi tootmise ökonoomsed meetodid, sealhulgas klinkri saamise kuiv, kombineeritud ning muud viisid, raudbetoonkonstruktsioonide, eriti õhukeseseinaliste ja eelpingestatud konstruktsioonide tootmine vibrovaltsimise meetodil ning kassettides, seinapaneelide tootmine sarrusbetoonist ja asbesttsemendist, suuremõõduliste kergete seina- ja vaheseinapaneelide ning vahelaeplaatide, soojusisolatsioonimaterjalide ja sünteetiliste sideainete abil valmistatud toodete, plastmassidest viimistlusmaterjalide ja sanitaartehniliste toodete väljalaskmine, ehitusmaterjalide tooraine kaevandamine hüdromeetodil, fraktsioonkillustiku valmistamine;

paberi- ja puidutööstuses — puidu kompleksne kasutamine, kvaliteetse paberi, kartongi ja tselluloosi, puitlaast- ja puitkiudplaatide ning unifitseeritud detailidest ökonoomse mööbli tootmise

ajakohased meetodid, kõrge temperatuuri kasutamine puidu kuivatamisel, tselluloosikeetmine pideval protsessil;

kerge- ja toiduainete tööstuses — kiudude ketramisprotsessi lühendamine, pidev-voolprotsessid kangaste viimistlemisel, riide kvaliteeti ja tarbimisomadusi parandavate pleekimiskindlate tänapäeva värvainete ja spetsiaalsete immutusainete kasutamine, uute riidesortide loomine täissiidi ja keemiliste kiudainete segudest, materjalide tootmine ilma kudumiseta, õmblustoodete kokkuliimimine, kunstnaha ja loomuliku naha vääristamine; suhkrupeedist mahla saamise ja või tootmise, taimeõlide ekstraheerimise, taignavalmistamise ja kalatöötlemise pidevprotsessid; külma kasutamine toiduainete, liha- ja piima- ning kalasaaduste tootmisel, säilitamisel ja transportimisel, eriti kiire külmutamise rakendamine;

transpordis — suurtes raudteesõlmedes rongide koostamise ja koostlahutamise ajakohased meetodid mehhaniseerimise ja automatiseerimise kasutamisega, pöörmete ja signaalseadeldiste tsentraliseeritud juhtimine raudteejaamades ja -liinidel, elektri- ja mootorvedurite ööpäevase läbisõidu suurendamine veoõla tunduva pikendamise abil; tsentraliseeritud veod veoautodega, laevamasinate kaugjuhtimine, laevajuhtimise automatiseerimine veetranspordis.

Juhtides tähelepanu nende ja teiste progressiivsete tehnoloogiliste protsesside laiaulatusliku juurutamise vajadusele, on Keskkomitee pleenum seisukohal, et nõukogude teadlased, projekteerimisinstituutide ja konstruktoribüroode töötajad, ettevõtete ja ehituste kollektiivid teevad kõik selleks, et käesoleval seitseaastakul kõigis rahvamajandusharudes loodaks ja võetaks rakendamisele uued, veelgi täiuslikumad tootmismeetodid.

3. Teha NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele, liiduvabariikide ministrite nõukogudele ja rahvamajanduse nõukogudele ülesandeks rahvamajandusplaanide koostamisel ette näha niisuguste uut liiki seadmete tootmine, mis on vajalikud tööstusettevõtete rekonstrueerimiseks, ehitustegevuse, transpordi ja side varustamiseks uue tehnikaga, pöörates sealjuures erilist tähelepanu järgmisele:

esimeses järjekorras tuleb varustada seadmetega masinatööstus ja keemiatööstus kui kogu rahvamajanduse tehnilise ümbervarustamise baas;

maksimaalselt tuleb suurendada seadmete tootmist masinatehaste rekonstrueerimise, olemasolevate tootmisvõimsuste parema kasutamise ning tootmise edasise spetsialiseerimise ja koopereerimise arvel.

4. Arvesse võttes, et seadmete moderniseerimine tagab toodangu ja tööviljakuse kiire kasvu minimaalsete materiaalsete kulutustega, tunnistada vajalikuks kiirendada selle töö läbiviimist ettevõtetes.

Kohustada spetsialiseeritud instituute, konstruktoribüroosid ja

masinatööstuse ettevõtteid organiseerima aegunud seadmete moderniseerimise tüüpprojektide väljatöötamist.

Teha liiduvabariikide ministrite nõukogudele ülesandeks organiseerida aegunud seadmete moderniseerimiseks vajalike sõlmede ja detailide, samuti nende seadmete tööd automatiseerivate seadeldiste ja seadmete tsentraliseeritud tootmine tüüpprojektide põhjal.

5. Teha NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Automatiseerimise ja Masinaehituse Komiteele ülesandeks liiduvabariikide ministrite nõukogude osavõtul kahe kuu jooksul välja töötada ning NSV Liidu Ministrite Nõukogule esitada ettepanekud masinatööstuse konstrueerimis- ja eksperimentaalbaasi tugevdamiseks. Neis ettepanekutes tuleb kavandada väikeste ja üksteist dubleerivate eribüroode, konstrueerimis-, projekteerimis- ja tehnoloogiliste büroode ühendamine ning võimsate konstrueerimis- ja tehnoloogiliste organisatsioonide loomine, seda esijoones ettevõtetes, selle eesmärgiga, et nad edaspidi hakkaksid etendama juhtivat osa uute seadmete väljatöötamisel ja toodetavate seadmete tehnilisel täiustamisel ning kannaksid vastutust vastava tootmisharu tehnilise taseme eest.

III

TOOTMISPROTSESSIDE KOMPLEKSNE MEHHANISEERIMINE JA AUTOMATISEERIMINE ON TÖÖVILJAKUSE EDASISE TÕUSU ALUS

Kommunistlik partei käsitab tootmisprotsesside kompleksset mehhaniseerimist ja automatiseerimist kui tehnilise progressi põhivahendit, milleta on võimatu kiires tempos tõsta tööviljakust. Tootmisprotsesside mehhaniseerimisel ja automatiseerimisel pole üksnes majanduslik, vaid on ka määratu suur sotsiaalne tähtsus. Sotsialistlikus ühiskonnas vastab tootmisprotsesside kompleksne mehhaniseerimine ja automatiseerimine töötajate elulistele huvidele, kergendab miljonite inimeste tööd ja muudab põhjalikult selle iseloomu, suurendab tööviljakust, loob tingimused tööpäeva lühendamiseks ning vaimse ja füüsilise töö oluliste erinevuste likvideerimiseks.

NLKP Keskkomitee pleenum märgib, et hoolimata tootmisprotsesside mehhaniseerimise ja automatiseerimise valdkonnas tehtavast tõhusast tööst, esineb sellel tähtsal alal tõsiseid puudusi.

Enamikus tootmisharudes pole praktiliselt lahendatud paljude tööde, eriti abitööde, komplekssе mehhaniseerimise küsimust; nendele töödele on rakendatud ligemale pooled kõigist töölistest. Madalal järjel on mehhaniseerimine masinatehaste ettevalmistus- ja abitsehhides ning metallurgiatehaste valtsimistsehhides, samuti kaevandustes söe sorteerimise ja laadimise operatsioonidel. Eba-

piisavalt edeneb mehhaniseerimine ehitustegevuses, kus ikka veel ligi 60 protsenti töölisi teeb käsitsitööd, ehitusmaterjalide tööstuse ettevõtetes, metsa-, kerge- ja toiduainete tööstuses, polügraafiatööstuses, kaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise alal ning reas teistes rahvamajandusharudes. Vähe on mehhaniseeritud peale- ja mahalaadimistöid tööstuses, ehitustöödel ja transpordis, kus nendele töödele on kontsentreeritud rohkem kui 25 protsenti kõigist töölistest. Aeglaselt edeneb kompleksne mehhaniseerimine põllumajanduses.

Automatiseerimise alal lahendatakse esialgu veel osalist ülesannet — üksikute agregaatide, operatsioonide ja tsehhide automatiseerimise küsimusi. Tööd on keskendatud peamiselt tootmisprotsesside kontrollimise funktsioonide automatiseerimisele; tootmisprotsesside automaatne reguleerimine ja juhtimine ei ole leidnud veel ulatuslikku rakendamist.

Teadusliku uurimise, konstrueerimis- ja projekteerimisorganisatsioonid töötavad loiult automatiseerimise kompleksskeemide ja selleks vajalike vahendite loomise alal. Eri instituutide ja ettevõtete omaette tegevus ei anna vajalikke tulemusi, tõsised puudused tootmisprotsesside automatiseerimiseks tehtava töö koordineerimise ja planeerimise alal ei võimalda anda sellele nõuetekohast ulatust.

Tootmisprotsesside automatiseerimine ja mehhaniseerimine on suurel määral pidurdatud ka seepärast, et elektrotehnikaseadiste, uute mehhaniseerimis- ja automatiseerimisvahendite ning tehaste sisetranspordivahendite tootmise maht on veel ebapiisav, samuti seoses asjaoluga, et teadusliku uurimise, projekteerimis- ja konstrueerimisorganisatsioonid, mis peavad neid küsimusi lahendama, on nõrgalt arenenud.

NLKP Keskkomitee pleenum **otsustab:**

1. Kohustada liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid, partei krai- ja oblastikomiteesid, liiduvabariikide ministrite nõukogusid, rahvamajanduse nõukogusid, ministeeriume ja keskasutusi, ettevõtete, transpordiala ning ehitus- ja montaažiorganisatsioonide juhatajaid keskendama tähelepanu NLKP XXI kongressi poolt seatud ülesandele — tööstuses, ehitustegevuses, transpordis ja põllumajanduses raske käsitsitöö likvideerida tootmisprotsesside komplekssе mehhaniseerimise baasil.

Lugeda esmajärguliseks ja pakiliseks ülesandeks abinõude rakendamist järgmiste kõige töömahukamate protsesside kompleksseks mehhaniseerimiseks:

mustas ja värvilises metallurgias — valtsmetalli, torude ja metallitoodete valmistamine, maagi ja aheraine koristamine kaevanduskäikude läbindamisel, toodangu pakkimine;

keemiatööstuses — toodangu doseerimine, tehaste sisetransport, toodangu valmiskaalumine ja pakkimine;

söetööstuses — söe laadimine ning konveierite edasitoimetamine laug- ja kaldkihtides, söe kaevandamine järsult langevates

kihtides, söe ja aheraine laadimine ettevalmistuskäikude läbindamisel, allmaatransport, pealmaatööd kaevandustes, rikastamise protsessid;

nafta- ja gaasitööstuses — allalaske- ja tõsteoperatsioonid, kõrgmontaažtööd, puurimistöödel loputuslahuste valmistamine ja puhastamine, puuraukude allmaa- ja kapitaalremont;

masinaehituses — valu- ja sepisetööd, materjalide, toorikute ja toodete transport, montaaži- ja kontrolloperatsioonid suurseeriatootmisel, lukksepa- ja värvimistööd;

kerge-, toiduainete ja kalatööstuses — kõrval- ja abitööd, tooraine, materjalide ja poolfabrikaatide transport, toodangu valmiskaalumine ja pakkimine, kalapüük ja kalatöötlemine laevadel ning kalatöötlemise ettevõtetes, taara tootmine;

ehitusmaterjalide tööstuses — mittemaaksete materjalide, asbesti ja tsementidooraine tootmine ja töötlemine, raudbetoon- ja asbesttsementkonstruktsioonide ning sanitaartehniliste toodete valmistamine;

ehitustegevuses — mulla-, betooni-, raudbetooni-, montaaž- ja viimistlustööd, transpordioperatsioonid;

metsa- ja paberitööstuses — metsa ülestöötamise operatsioonid, tööd alumistes ladudes, ümberlaadimisbaasides ja metsaladudes;

polügraafiatööstuses — trükivormide valmistamine, vormide elvastamine, köite- ja brošeerimistööd, poolfabrikaatide transportimine, toodangu pakkimine;

kinematograafias ja kinotööstuses — filmimine, filmide paljundamine, kino- ja fotofilmi valmistamise protsess, kinoseadmete ja -aparatuuri monteerimine;

raudteetranspordis — raudteeliinide remont ja rekonstrueerimine; veetranspordis — seadmete rekonstrueerimine ja laevade moderniseerimine;

põllumajanduses — tehniliste kultuuride, kartuli ja köögivilja harimine ja koristamine, vilja töötlemine ja kuivatamine, põhu koristamine ja transportimine, söötade varumine, ettevalmistamine ja etteandmine, loomakasvatusfarmide varustamine veega;

laadimis-, tühjendamis- ja laotööd — kõigis tööstusharudes, ehitustegevuses, transpordis, põllumajanduses ja kaubanduses.

Teha NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele ning liiduvabariikide ministrite nõukogudele ja rahvamajanduse nõukogudele ülesandeks kindlaks määrata mainitud töömahukate protsesside kompleksseks mehhaniseerimiseks vajalike masinate ja mehhanismide, samuti arvutusmasinate nomenklatuur ja tarvidus, nähes rahvamajandusplaanides ette nende seadmete tootmist vajalikus ulatuses, samuti tehaste sisetranspordivahendite tootmise organiseerimist ja uusimate valuseadmete tootmise laiendamist.

2. Automatiseerimise alal keskendada peamine tähelepanu nende ülesannete praktilisele lahendamisele, mis on seotud üleminekuga üksikute tootmisprotsesside automatiseerimiselt täieli-

kult automatiseeritud tehnoloogiliste protsesside, tsehhide ja ettevõtete loomisele — esmajärjekorras nendes tootmisharudes, kus automatiseerimine annab maksimaalset majanduslikku efekti.

Teha NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele ülesandeks töötada ühes NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Automatiseerimis- ja Masinaehituskomiteega, NSV Liidu Ministrite Nõukogu riiklike tööstus- ja ehitusalade komiteedega, liiduvabariikide ministrite nõukogudega ja rahvamajanduse nõukogudega välja ning esitada 1. detsembriks 1959 NLKP Keskkomiteele ja NSV Liidu Ministrite Nõukogule ettepanekud eri rahvamajandusharudes kompleksse automatiseerimise tööde läbiviimise korra ja tähtaegade kohta. Nendes abinõudes tuleb ette näha:

tööstus-, ehitus- ja transpordiharude kompleksse automatiseerimise perspektiivülesandeid;

automatiseerimisvahendite ja aparaatide tootmise suurendamist, eriti ettevõtete spetsialiseerimise, valmistatavate seadmete, sõlmede ja detailide normaliseerimise ning unifitseerimise arvel;

tootmisprotsesside kompleksse automatiseerimise alal tegutsevate teadusliku uurimise, katse- ja konstrueerimise ja projekteerimise organisatsioonide laiendamist ning neile eksperimentaalbaasi rajamist;

ühtse tehnikaalase poliitika tagamist ja tööde tõhusamat koordineerimist automatiseerimisvahendite ning aparaatide loomise alal.

3. Arvestades elektrontehnika suuri võimalusi tootmisprotsesside automatiseerimise alal, teha NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele ning NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Automatiseerimis- ja Masinaehituskomiteele ülesandeks NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Raadioelektroonika Komitee osavõtul ja liiduvabariikidega kooskõlastatult kinnitada plaan raadioelektrontehnika juurutamiseks kõigis rahvamajanduse harudes.

4. Eri rahvamajandusharudes kompleksse mehhaniseerimise ja automatiseerimise abinõude õiges järjekorras teostamise eesmärgil ning jõupingutuste ja materiaalsete ressursside kontsentreerimiseks kõige tähtsamates suundades teha NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele, NSV Liidu Teaduste Akadeemiale, NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Teaduslik-Tehnilisele Komiteele ning NSV Liidu Ehitus- ja Arhitektuuriakadeemiale ülesandeks töötada asjahuvilisi organisatsioone kaasa tõmmates 1959. aastal välja tootmisprotsesside mehhaniseerimise ja automatiseerimise majandusliku efektiivsuse määramise metoodika eri tootmisharude spetsiifikat arvestades.

5. Võttes arvesse seda, et tootmisprotsesside kompleksseks mehhaniseerimiseks ja automatiseerimiseks on tarvis suurel hulgal kõrge kvalifikatsiooniga spetsialiste, kes hästi tunnevad ajakohaseid seadmeid ning kompleksse mehhaniseerimise ja automatiseerimise vahendeid, kohustada NSV Liidu Ministrite Nõukogu j. a. Tööjõureservide Peavalitsust, liiduvabariikide ministrite nõukogu-

sid ja rahvamajanduse nõukogusid organiseerima sel eesmärgil tööliste ja insener-tehniliste töötajate eriväljaõpet.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikul Teaduslik-Tehnilisel Komiteel, NSV Liidu Kõrgema ja Kesk-eriharidu se Ministeeriumil ning NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikul Töö- ja Töötasukomiteel töötada välja õppekavad ja õpikud ning anda välja näitlikke vahendeid tootmisprotsesside komplekssе mehhaniseerimise ja automatiseerimise küsimustes.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu j. a. Tööjõureservide Peavalitsusel teha õppekavades vajalikud muudatused, et anda õppijatele rohkem teadmisi tootmisprotsesside komplekssе mehhaniseerimise ja automatiseerimise valdkonnas.

6. Kohustada liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid, partei krai-, oblasti-, linna- ja rajoonikomiteesid, liiduvabariikide ministrite nõukogusid, rahvamajanduse nõukogusid, NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikku Automatiseerimis- ja Masinaehituskomiteed ning NSV Liidu Riiklikku Ehituskomiteed üldistama ettevõtete ja ehituste eesrindlikke kogemusi tootmisprotsesside mehhaniseerimise ja automatiseerimise alal omade vahendite ja jõududega, välja töötama vastavad soovitused kõige ökonoomsemateks ja massilisemateks suundadeks sellel alal.

IV

SPETSIALISEERIMISE JA KOOPEREERIMISE EDASIARENDAMISEST RAHVAMAJANDUSES

Üheks seitsme aasta plaani ülesannete eduka täitmise tähtsamaks tingimuseks on spetsialiseerimise ja koopereerimise edasiarendamine kõigis rahvamajandusharudes. V. I. Lenin märkis: «Selleks, et näiteks kogu produkti mingi osakese valmistamisele suunatud inimtöö produktiivsus tõuseks, on tarvis, et selle osakese valmistamine spetsialiseeruks, muutuks eriliseks tootmiseks, millel on tegemist massilise produktiga ning seepärast võimaldab (ja põhjustab) masinate rakendamist jne.» (Teosed, 1. kd., lk. 84.)

Rahvamajanduse nõukogud on viimasel ajal teinud tõhusat tööd ühetüübilise toodangu valmistamise kontsentreerimiseks ning selle valmistamise lõpetamiseks vähese võimsusega, tehniliselt mahajäänud ettevõtetes, samuti ratsionaalsete koopereerimissidemete arendamiseks, mis on võimaldanud oluliselt vähendada ebaratsionaalsete vedude mahtu. On suurenenud spetsialiseeritud ehitusorganisatsioonide poolt tehtavate tööde osatähtsus.

Rööbiti sellega konstateerib NLKP Keskkomitee pleenum, et tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise ümberkorraldamise tulemusena avanenud suuri võimalusi spetsialiseerimise ja koopereerimise arendamiseks kõigis rahvamajandusharudes kasutatakse veel ebarahuldavalt.

NSV Liidu Riiklik Plaanikomitee, liiduvabariikide riiklikud plaanikomisjonid ja rahvamajanduse nõukogud tegelevad vähe tootmise spetsialiseerimise ja koopereerimise arendamisega. Siiani ei ole veel välja töötatud tööstuse ja ehitustegevuse spetsialiseerimise ja koopereerimise perspektiivplaani, liiduvabariikides ja administratiivsetes majanduspiirkondades spetsialiseerimise ja koopereerimise arendamiseks kavandatud abinõusid realiseeritakse aga äärmiselt aeglaselt. Tööd tootmisharude ja piirkondade vahel spetsialiseerimise arendamiseks koordineeritakse halvasti, real juhtudel ei arvestata üksikutes piirkondades väljakujunenud ajaloolisi ja majanduslikke arengutingimusi. Tootmistegevuse koopereerimine tugineb paljudel juhtudel ettevõtete vanadele ebaratsionaalsetele sidemetele, mis kujunesid välja tööstuse juhtimise endise vormi ajal ja loodi ministeeriumide ametkondlikest huvidest lähtudes.

Ühesuguste ja ühetüübiliste mehhanismide, sõlmede ja detailide ning eriti tagavaraosade tootmine on ikka veel killustatud paljude mittespetsialiseeritud ettevõtete vahel. Rahvamajandusele tekitab suurt majanduslikku kahju see, et valu- ja sepisetööd, keevitatud konstruktsioonide, kinnitustoodete ja instrumentide valmistamine on tsentraliseeritud spetsiaalettevõtetesse väheses ulatuses.

Mõned rahvamajanduse nõukogud lähtuvad spetsialiseerimisel ja koopereerimisel ainult oma majanduspiirkonna vajadustest ega arvesta vahel teiste piirkondade vajadusi. Ehitustegevuses ei ole vajalikult levinud ehitusorganisatsioonide spetsialiseerumine üldehitustööde liikide järgi.

Tööstuses ja ehitustegevuses edeneb aeglaselt detailide, sõlmede ja toodete unifitseerimine ning normaliseerimine eesmärgil, et majandusliku otstarbekuse seisukohalt lähtudes vähendada nende tüüpmõõtmete arvu.

NLKP Keskkomitee pleenum **otsustab:**

1. Kohustada liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid, partei krai- ja oblastikomiteesid, NSV Liidu Riiklikku Plaanikomiteed, liiduvabariikide ministrite nõukogusid, rahvamajanduse nõukogusid, ministeeriume ja keskasutusi tagama tööstuse ja ehitustegevuse edasist laiaulatuslikku spetsialiseerimist ühes tootmise organiseerimise eesrindlike meetodite ja uusima tehnoloogia rakendamise, tootmisprotsesside mehhaniseerimise ja automatiseerimisega, samuti ratsionaalsete koopereerimissidemete igakülgset arendamist.

Teha NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele, liiduvabariikide ministrite nõukogudele, ministeeriumidele ja keskasutustele ülesandeks töötada NLKP XXI kongressi poolt seitseaastakuks kinnitatud NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvude alusel 1959. aastal välja tööstuse ja ehitustegevuse spetsialiseerimise arendamise plaanid. Plaanides näha ette:

juhtivate tööstusharude spetsialiseeritud ettevõtete ning spet-

sialiseeritud ehitus- ja montaažiorganisatsioonide profiili kindlaksmääramist lähemateks aastateks;

ülesandeid spetsialiseeritud tootmisvõimsuste arendamiseks, arvestades vajadust laiendada spetsialiseerimist üksikute detailide ja sõlmede valmistamise alal. Ettevõtete ja ehituste majanduslike töötulemuste parandamise eesmärgil pöörata erilist tähelepanu sellele, et organiseerida ajakohasel tehnilisel tasemel valandite, sepiste, keevitatud konstruktsioonide, kinnitustoodete ja instrumentide tsentraliseeritud tootmine niihästi majanduspiirkondades kui ka mitme majanduspiirkonna vajaduste rahuldamiseks;

spetsialiseeritud ehitus- ja montaažiorganisatsioonide töömahtu;

tootmisprotsesside mehhaniseerimise vahendite valmistamise spetsialiseeritud ettevõtete organiseerimist;

piirkondlike ettevõtete loomist tehaseseadmete, ehitus- ja teedemasinate ning muude masinate ja mehhanismide remontimiseks;

autode, traktorite, ehitus- ja põllutöömasinate tagavaraosade, samuti kõigi massiliselt kasutatavate seadmete ja masinate kiiresti kuluvate detailide spetsialiseeritud tootmise tunduvat laiendamist, et tagada nende vabamüük.

2. Kohustada liiduvabariikide ministrite nõukogusid ja rahvamajanduse nõukogusid, et nad töötaksid välja konkreetsed plaanid tootmise ratsionaalse koopereerimise organiseerimiseks, mis tagaksid paremate majanduslike näitajate saavutamise ettevõtete töös. Uutele majanduslikele sidemetele tuleb üle minna pärast kooskõlastamist NSV Liidu Riikliku Plaanikomiteega.

3. Teha NSV Liidu Ministrite Nõukogu j. a. Standardite, Mõõtude ja Mõõduriistade Komiteele ning NSV Liidu Riiklikule Ehituskomiteele kohustuseks, et nad töötaksid kuue kuu jooksul välja ja esitaksid NSV Liidu Ministrite Nõukogule abinõud, mis võimaldavad lähema kahe-kolme aasta jooksul kasutusele võtta masstoodangu väljalaskmisel riiklikud standardid, samuti ettepanekud samatüübiliste toodete, sõlmede ja detailide unifitseerimise ja normaliseerimise töö põhjalikuks parandamiseks.

4. Teha NSV Liidu ministeeriumidele ja keskasutustele, liiduvabariikide ministrite nõukogudele ja rahvamajanduse nõukogudele kohustuseks märksa laiendada ehitusorganisatsioonide spetsialiseerimist üldehitustööde eriliikide ja komplekside alal nii elamuehituses kui ka tööstusobjektide ehitamisel. Tugevdada vabariiklike ehitusministeeriumide rajoonidevahelisi spetsialiseeritud organisatsioone, kes teevad monteerimis- ja kitsalt erialaseid töid, samuti paremini korraldada nende organisatsioonide võrku. Seal, kus see osutub otstarbekohaseks, arendada territoriaalsete ehitusorganisatsioonide süsteemis spetsialiseerimist ka tootmisalade põhjal juhtivate tööstusharude (metallurgia-, keemia-, söe- ja naftatööstuse) ettevõtete ehitamise ning elamuehituse osas.

5. NLKP Keskkomitee pleenum märgib, et mõned rahvamajan-

duse nõukogude, tööstusettevõtete, varustus- ja turustusorganisatsioonide juhtivad töötajad ei ole teinud järeldusi Keskkomitee juhtnööridest vajaduse kohta igati tugevdada ja pidada ranget riiklikku distsipliini, ei täida teistelt majanduspiirkondadelt koopereerimise alusel saadud tellimusi, ei koonda materiaalseid ja rahalisi vahendeid tähtsamatele ja käikulaskmise järgus olevatele objektidele, kasutavad rasketööstuse ehitustele määratud materiaalseid ressursse ja rahasummasid kohalike vajaduste rahuldamiseks, tekitades sellega rahvamajandusele raskusi.

Kohustada liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid, partei krai-, oblasti-, linna- ja rajoonikomiteesid ning partei-algorganisatsioone, et nad võitleksid resoluutselt kohalike huvide eelistamise nähtuste vastu, tõhustaksid kontrolli kapitaalmahutuste ja materiaalsete ressursside kasutamise üle tähtsamate ja käikulaskmise järgus olevate objektide ehitamisel, karistaksid karmilt riikliku distsipliini rikkumist sallivaid juhtivaid töötajaid, sõltumata nende ametikohast.

V

SUURENDADA TEADUSE OSA TEHNILISES PROGRESSIS, RAKENDADA KIIREMINI TEADUSE SAAVUTUSI TOOTMISSE

Kommunistlik partei ja Nõukogude valitsus hoolitsevad pidevalt teaduse ja kõrgema hariduse arengu eest meie maal. Nõukogude Liidus on olemas kõik vajalikud tingimused teaduse ja tehnika loovaks arendamiseks. Teaduslike instituutide, kõrgemate õppeasutuste, konstruktoribüroode ja tehaste laboratooriumide töötajad on loonud palju uusi masinaid ja aparaate, tehnoloogilisi protsesse ja materjale, mille kasutamine rahvamajanduses annab suurt majanduslikku efekti. Inseneride ja tehnikute ettevalmistamises on NSV Liit kapitalistlikest maadest tunduvalt ees.

Siiski esineb uurimisasutuste ja kõrgemate õppeasutuste teaduslikus töös tõsiseid puudusi. Paljud teaduslikud instituudid ja kõrgemad õppeasutused on nõrgalt seotud tootmisega, oma teaduslikus töös ei arvesta nad küllaldaselt praktika vajadusi. Teadusliku uurimise instituudid teostavad vähe suuremaid teaduslikke töid rahvamajanduse nõukogudega, ettevõtete ja ehitustega sõlmitud majanduslike lepingute alusel. Mõnedel teaduslikel asutustel puudub selgelt väljendunud teaduslik profiil, nad ei tööta läbi suuri perspektiivprobleeme ega anna juba pikemat aega praktilise väärtusega tulemusi.

Üks suuremaid puudusi on profiililt lähedaste teadusliku uurimise instituutide ja kõrgemate õppeasutuste uurimistööde nõrk koordineerimine, mis kutsub esile kooskõlastamatuse väga tähtsate probleemide läbitöötamisel, jõudude killustamise, teaduslike

tööde taseme alanemise, tööde läbiviimiseks ja praktikas rakendamiseks kuluva aja pikenemise. Ebarahuldavalt on organiseeritud informatsiooni vahetamine teaduslike tööde plaanide ja tulemuste osas piirnevatel aladel töötavate asutuste vahel. See viib parallelismile ja riigi summade ebaratsionaalsele kulutamisele. Teadusliku uurimise instituudid, eriti aga kõrgemad õppeasutused ei ole täielikult varustatud ajakohaste aparaatide ja seadmetega.

Esineb vigu kõrgema haridusega spetsialistide ettevalmistamise planeerimises. Mõnede tööstusharude spetsialistide väljalaskmine ületab rahvamajanduse vajaduse nende järele, teiste tööstusharude, eriti uue tehnikaga seotud tööstusharude jaoks aga valmistatakse spetsialiste ette liiga vähe.

Et suurendada teaduse osatähtsust tehnilises progressis, parandada teaduslike uurimis- ja katsetööde organiseerimist ning kiirendada teaduse saavutuste juurutamist tootmisse, NLKP Keskkomitee pleenum **otsustab:**

1. Pidada NSV Liidu Teaduste Akadeemia, NSV Liidu Ehitus- ja Arhitektuuriakadeemia, liiduvabariikide teaduste akadeemiate, tootmisharude teadusliku uurimise instituutide, kõrgemate õppeasutuste ja kõigi nõukogude teadlaste tähtsamaks ülesandeks teaduse ja tehnika loovat edasiarendamist lahutamatus seoses kommunistliku ülesehitustöö praktikaga.

On tarvis, et teadlased koostöös tootmise alal töötajatega annaksid rahvamajandusele uusi teoreetilisi uurimusi, järeldusi, soovitusi ja avastusi, mis kiirendaksid tehnilist progressi kõigis rahvamajanduse harudes ning aitaksid kaasa seitsme aasta plaani edukale täitmisele.

2. Teha NSV Liidu Ministrite Nõukogule ülesandeks rakendada edasisi abinõusid teadusliku uurimise, konstrueerimis- ja projekteerimisorganisatsioonide lähendamiseks tootmisele, rahvamajanduse nõukogudes teaduslike uurimistööde laialdaseks organiseerimiseks vajalike tingimuste loomiseks, teadusliku baasi tugevdamiseks, millele rahvamajanduse nõukogud võiksid tugineda oma töös tehnilise progressi alal.

Töötada välja ja rakendada ellu abinõud teaduste akadeemiate teadusliku uurimise instituutide, tootmisharude teadusliku uurimise instituutide ning kõrgemate õppeasutuste materiaalse tehnilise baasi tugevdamiseks, samuti nende paremaks varustamiseks seadmete, aparaatide ja materjalidega.

3. Teha NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele, liiduvabariikide ministrite nõukogudele, NSV Liidu Ministrite Nõukogu riiklikele tööstus- ja ehitusala komiteedele, ministeeriumidele ja keskasutustele ülesandeks valmistada 1. jaanuariks 1960 ette ja esitada NSV Liidu Ministrite Nõukogule ettepanekud vahetult suurettevõtetes teadusliku uurimise instituutide loomiseks, mõningate tootmisharude teadusliku uurimise instituutide ühendamiseks kõrgemate õppeasutustega ja ühesuguse profiiliga teaduslike asutuste ühendamiseks.

Liiduvabariikide ministrite nõukogudel ja rahvamajanduse nõukogudel läbi vaadata ja lahendada ettevõtetes olemasolevate katsebaaside, tehaselaboratooriumide ja konstrueerimisbüroode tugevdamise ning uute loomise küsimus, tagada nende varustamine uusimate seadmete ja aparaatidega ning nende komplekteerimine kvalifitseeritud spetsialistide kaadriga.

4. Teha NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Teaduslik-Tehnilisele Komiteele, NSV Liidu Teaduste Akadeemiale, NSV Liidu Ministrite Nõukogu riiklikele tööstus- ja ehitusala komiteedele ülesandeks koos rahvamajanduse nõukogudega välja töötada ja ellu rakendada abinõud uurimis- ja katsetööde paremaks organiseerimiseks ning teaduse ja tehnika saavutuste tootmisse juurutamiseks, pidades silmas uue tehnika ja eesrindliku tehnoloogia loomise märgatavalt lühemaid tähtaegu.

5. Soovitada rahvamajanduse nõukogude, tööstusettevõtete ja ehitustega sõlmitud majanduslike lepingute alusel tehtavate teaduslike uurimistööde laiendamist.

Teha NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele ülesandeks koos NSV Liidu Rahandusministeeriumi, NSV Liidu Teaduste Akadeemia, NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Teaduslik-Tehnilise Komitee ning NSV Liidu Kõrgema ja Kesk-erihariduse Ministeeriumiga välja töötada majanduslike lepingute alusel tehtavate teaduslike tööde finantseerimise kord, näha sel eesmärgil ette rahvamajanduse nõukogudele, tööstusettevõtetele ja ehitustele vajalike summade eraldamine eelarveliste assigneeringute vähendamise arvel.

6. Teha NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele, liiduvabariikide riiklikele plaanikomisjonidele ja rahvamajanduse nõukogudele ülesandeks koos NSV Liidu Kõrgema ja Kesk-erihariduse Ministeeriumiga kuue kuu jooksul täpsustada kõrgema haridusega spetsialistide perspektiivne vajadus uue tehnika harude jaoks ja töötada välja abinõud nende spetsialistide laialdasemaks ettevalmistamiseks.

VI

PARTEIORGANISATSIOONIDE ÜLESANDED VÕITLUSES TEHNILISE PROGRESSI EEST

Keskkomitee pleenum on seisukohal, et NLKP Keskkomitee initsiatiivil läbiviidud tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise ümberkorraldamine, juhtimise lähendamine ettevõtetele ja ehitustele on mõõtmatult suurendanud kohalike partei-, nõukogude ja ametiühinguorganite osa ja vastutust rahvamajanduse taseme edasise tõusu eest. Partei-, nõukogude ja ametiühinguorganisatsioonid on hakanud kvalifitseeritumalt, asjatundlikumalt süvenema tööstusettevõtete ja ehituste tegevusse, konkreetsemalt tegelema teaduse saavutuste ja eesrindlike kogemuste tootmisse juurutamise küsi-

mustega ning olemasolevate reservide otsimise ja kasutamisega. Veelgi laiema ulatuse on võtnud sotsialistlik võistlus, mis tagab tööviljakuse lakkamatu suurenemise.

Ühtlasi märgib Keskkomitee pleenum, et paljud partei rajooni-, linna-, oblasti- ja kraikomiteed ning liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteed organiseerivad veel nõrgalt nende juhtnööride täitmist, mida NLKP XXI kongress andis komplekssе mehhaniseerimise ja automatiseerimise, vananenud seadmete asendamise, uue tehnika ja tehnoloogia efektiivse kasutamise ning tootmise spetsialiseerimise kohta. Seejuures unustavad mõned töötajad, et jooksvate riiklike plaanide eduka täitmise ja ületamise soodustamise kõrval loob tootmisprotsesside kompleksne mehhaniseerimine ja automatiseerimine ka tugeva aluse edasiseks toodangumahu juurdekasvu kiire ja püsiva tempo saavutamiseks, tööviljakuse järsuks suurendamiseks, tööstustoodangu omahinna alandamiseks, selle kvaliteedi parandamiseks ja ehitustegevuse odavamaks muutmiseks. Paljud kohalikud parteiorganisatsioonid lepivad sellega, et mõned ettevõtted ja ehitused pikemat aega ei täida tootmisplaane ega rakenda abinõusid mahajäänud ettevõtete tõstmiseks eesrindlike ettevõtete tasemele.

Reas tööstusettevõtetes ja mõnedel ehitustel puudub parteiorganisatsioonide igapäevane kontroll uue tehnika kasutuselevõtmise plaanide ellurakendamise ning koopereeritud ja muude tähtsate hankeliikide täitmise üle. Selles töös tuginevad parteiorganisatsioonid vähe insener-tehnilisele kaadrile ja tootmiseesrindlastele.

Sageli suhtuvad parteiorganisatsioonid sallivalt sellesse, et mõningaid ettevõtteid ja ehitusi juhivad halvad organisaatorid, elust mahajäänud inimesed, kes ei tunne ega õpi tundma tootmise ajakohast tehnikat ja ökonoomikat. Vahel alahinnatakse noori spetsialiste, kes on võimelised tagama tootmise tehnilise täiustamise.

Partei oblasti- ja kraikomiteed ning liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteed ei süvene veel piisavalt rahvamajanduse nõukogude ja planeerimisorganite tööpraktikasse, ei pühenda vajalikku tähelepanu nende osatähtsuse tõstmisele võitluses tehnilise progressi eest tööstuses, ehitustegevuses ja transpordis, riiklike plaanide täitmise eest.

NLKP Keskkomitee pleenum **otsustab:**

1. Kohustada oblastikomiteesid, kraikomiteesid ja liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid keskendama tööstus-, ehitus- ja transpordiettevõtete parteiorganisatsioonide peatähelepanu NLKP XXI kongressi poolt tehnilise progressi valdkonnas püstitatud ülesannete praktilisele ellurakendamisele kui seitsme aasta plaani eduka täitmise otsustavale tingimusele. Kommunistliku ülesehitustöö praegusel etapil on võitlus tehnilise progressi eest kõigis rahvamajanduse harudes kogu rahva ülesanne

ja nõuab kõigilt partei-, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonidelt suurt organiseerimistööd.

Töötajatele tuleb põhjalikult selgitada tehnilise progressi tohutu suurt tähtsust kommunistlikus ülesehitustöös, arendada teaduse ja tehnika saavutuste propagandat, kasutada selleks laialdaselt ajakirjandust, kino, raadiot ja televisiooni. Teaduslik-tehniline propaganda peab aitama igal töölisel ja insener-tehnilisel töötajal suurendada oma teadmisi ja tõsta oma tööalast kvalifikatsiooni, soodustama tehnilise progressi kiirenemist ning tööviljakuse kasvu.

Parteiorganisatsioonid peavad juhtima võitlust tehnilise progressi eest, peavad konkreetselt ja sihikindlalt tegelema tootmisprotsesside komplekssе mehhaniseerimise ja automatiseerimise küsimustega, toetama ja visalt tootmisse juurutama kõike progressiivset ja eesrindlikku, resoluutselt võitlema rutiinsuse nähtuste ning uude tehnikasse ja novaatorite kogemustesse alahindava suhtumise vastu. Uudsustunne, pidev hoolitsemine tööviljakuse suurenemise, tootmiskultuuri tõstmise eest peab olema iga kommunisti ilmtingimata vajalik omadus.

2. Teha oblasti- ja kraikomiteedele ning liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedele ülesandeks parandada administratiivsete majanduspiirkondade rahvamajanduse nõukogude ja kohalike plaaniorganite parteilist juhtimist, põhjalikumalt süveneda nende tegevusse, teha lõpp bürokraatlike moonutuste ja oma ülesannetesse vastutustundetu suhtumise faktidele, taotleda, et rahvamajanduse nõukogude aparaadi tegevuses oleks peamiseks organiseerimistöö vahetult ettevõtetes ja ehitustel.

3. Pidevalt tuleb täiustada majandusorganite tegevuse parteilise ja riikliku kontrollimise vorme ning meetodeid, pidades silmas, et praegustes tingimustes omandavad täitmise kontrolli küsimused esmajärgulise tähtsuse ning peavad olema kõigi parteiorganisatsioonide tähelepanu keskpunktis.

Pleenum kiidab heaks abinõud, mida NLKP Keskkomitee Presiidium on rakendanud nii keskuses kui ka kohtadel partei- ja riigiaparaadi osatähtsuse suurendamiseks partei ja valitsuse otsuste täitmise kontrolli intensiivistamisel riiklike, partei-, majandus- ja muude organisatsioonide kõigis lülides, samuti administratsiooni tegevuse paremaks kontrollimiseks tootmis- ja kaubandusettevõtete partei-algorganisatsioonide poolt.

Kohalikud parteiorganid peavad oma organiseerimistegevuses partei ja valitsuse direktiivide ellurakendamiseks tuginema eelkõige töötajate laiadele hulkadele, peavad igati arendama ja toetama ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonide loovat initsiatiivi ühiskondliku kontrolli teostamisel, pidama meeles, et altpoolt tulev kontroll aitab kõige efektiivsemalt töös esinevaid puudusi välja selgitada ja õigel ajal kõrvaldada.

4. Tehnilise progressi arendamisel rahvamajanduses kuulub

tähtis osa ametiühingutele. Nende esmajärguline ülesanne on töötajate organiseerimine võitlusse teaduse ja tehnika uusimate saavutuste, progressiivse tehnoloogia ja eesrindlike tootmiskogemuste tootmisse rakendamise eest. Uusima tehnika tundmaõppimine ja aktiivne osavõtt tema loomisest, tootmistehnoloogia ja töö organiseerimise pidev täiustamine ning töötajate meisterlikkuse ja kultuurilise ning tehnilise taseme tõstmine peavad kajastuma ametiühingute töös sotsialistliku võistluse organiseerimisel. Arendades kommunistliku töö brigaadide ja lööktööliste liikumist on ametiühinguorganisatsioonid kohustatud suunama selle rahvahulkade väärtusliku algatuse tehnilise progressi konkreetsete ülesannete lahendamisele.

Ametiühinguorganisatsioonid peavad igati toetama ratsionaliseerijate ja leiutajate massilist liikumist, võitlema leppimatult viivitamise ja bürokratismi vastu ratsionaliseerimisettepanekute ning leiutiste läbivaatamisel ja kasutuselevõtmisel. Üleliiduline Leiutajate ja Ratsionaliseerijate Ühing ning teaduslik-tehnilised ühingud on kohustatud üldistama ja levitama eesrindlaste kogemusi, arendama teaduse ja tootmise alal töötajate loomingulist koostööd.

5. Aktiivselt peavad võitlusest tehnilise progressi eest osa võtma komsomoliorganisatsioonid, kogu nõukogude noorsugu. Ülesanded, mida partei püstitab kõigi rahvamajanduse harude tehnilise täiustamise ja uue tehnikaga varustamise alal, avavad noorele põlvkonnale laiad võimalused loova initsiatiivi ja omaalgatuse kasvuks. Komsomoli edasilükkamatuks ülesandeks on organiseerida noorsoo massilist liikumist uusima tehnika tundmaõppimiseks ja selle tootlikuks kasutamiseks, noorte tööliste, tehnikute ja inseneride tehnilise ja kultuurilise taseme tõstmiseks.

6. Keskkomitee pleenum on seisukohal, et praegustes tingimustes, kus partei on täies ulatuses üles tõstnud tehnilise progressi edasiviimise ülesande, on kaadrialasel tööl otsustav tähtsus. Parteiorganisatsioonid on kohustatud taotlema, et kõigi majandusliku ülesehitustöö lõikude eesotsas seisaksid ettevalmistatud töötajad, kes tunnevad hästi tehnikat ja majandust, kellel on suured organisaatorivõimed ning kes on suutelised tagama rahvamajanduses tehnilist progressi. On tarvis suurendada tööstuse ja ehitustegevuse juhtiva kaadri vastutustunnet talle usaldatud ülesande eest, kasvatada teda riiklikust distsipliinist range kinnipidamise, suure nõudlikkuse ja puudustesse leppimatu suhtumise vaimus. Juhtivad töötajad, kes ei arene, kes ei hoolitse tehnilise progressi eest ja asendavad elava organiseerimistöö üldsõnaliste üleskutsetega, tuleb resoluutselt asendada. Julgemini tuleb edutada noori spetsialiste, juhindudes seejuures Lenini juhtnööridest vana ja noore kaadri ühendamise kohta.

Keskkomitee pleenum kohustab partei-, nõukogude ja majandusorganeid kõige lühema ajaga tugevdama rahvamajanduse mahajäänud lõike heade organisaatorite ja spetsialistide kogenud

kaadriga, kes on võimeline tegevusse rakendama neid suuri reserve, mis meie tööstuses leiduvad.

Partei poolt kavandatud tehnilise progressi plaanide ellurakendamiseks on tarvis tõsta tööliste, eriti noorte tööliste tehnilise väljaõppe taset. Kaasaegse tootmise küllastatus keerukate masinate ja mehhanismidega nõuab igalt töötajalt mitmekülgseid üld- ja erialalisi teadmisi. Sellepärast ei saa tööliste tootmisalane väljaõpe praegustes tingimustes piirduda tehnilise miinimumi programmiga, vaid peab sisaldama insener-tehnilise ettevalmistuse elemente.

*

NLKP Keskkomitee pleenum avaldab kindlat veendumust, et meie maa kangelaslik töölisklass, kolhoositalurahvas, nõukogude haritlaskond, kõik töötajad NLKP XXI kongressi ajaloolistest otsustest innustatuna võitlevad veelgi suurema energia ja entusiasmiga edasise tehnilise progressi eest kõigis rahvamajanduse harudes, et nad annavad kogu oma jõu selleks, et teaduse ja tehnika saavutused ning novaatorite eesrindlikud kogemused saaksid lühikese ajaga laiade rahvahulkade omanduseks. Kommunistliku partei poolt juhitava nõukogude rahva suur tööalane aktiivsus, ammendamatu initsiatiiv ja teadlikkus on seitsme aasta plaani, meie maal kommunistliku ühiskonna laiahaardelise ehitamise plaani eduka täitmise kindel pant.

PÜSTITAGEM KANGELASLIKU TÖÖGA SUUREJOONELINE KOMMUNISMI HOONE!

NLKP KESKKOMITEE PLEENUMI LÄKITUS

töölistele, kolhoosnikutele, nõukogude haritlastele, kõigile Nõukogude Liidu töötajatele

Kallid seltsimehed ja sõbrad!
Nõukogude ühiskonna tublid töötajad!

NLKP Keskkomitee pleenum töötas välja tähtsad abinõud, et praktiliselt ellu viia partei XXI kongressi ajaloolised otsused kõigi rahvamajandusharude edasise tehnilise progressi alal. Pleenum määras kindlaks konkreetsed ülesanded tootmisprotsesside komplekssе mehhaniseerimise ja automatiseerimise rakendamiseks, vooluliinide kasutuselevõtmiseks, vananenud seadmete, stantside ja instrumentide asendamiseks, toodangu kvaliteedi tõstmiseks ja selle omahinna alandamiseks. Kavandati ka keemia- ja tekstiilitööstuse arendamise abinõud. Keskkomitee pleenumi otsustel on määratu suur tähtsus seitsme aasta plaani ennetähtaegseks täitmiseks, meie kodumaa majandusliku võimsuse edasiseks tugevdamiseks ja nõukogude rahva elatustaseme tõstmiseks.

Pleenum leiab, et seitsme aasta plaani täitmine ja ületamine

on meie aja kõige tähtsam ülesanne. See on meie kodumaa otsustav samm teel kommunismi poole.

Kinnitades seitsme aasta plaani kontrollarvud, rõhutas NLKP XXI kongress:

«Nõukogude rahvas on sotsialistliku ülesehitustöö käigus sooritanud suuri, kogu maailmas tunnustatud töökangelastegusid. Kommunistliku partei XXI kongress avaldab kindlat veendumust, et meie ühiskonna astumine hoogsa kommunistliku ülesehitustöö ajajärku kutsub esile tööentusiasmi võimsa laine, sünnitab seitsme aasta plaani täitmiseks ja ületamiseks arendatava üldrahvaliku võistluse uusi vorme, toob kaasa silmapaistvaid võite.

Partei poolt kavandatud suurejooneline kommunistliku ülesehitustöö programm annab nõukogude rahvale avarad ja helged kommunismile liikumise perspektiivid. Meie palava unistuse teokssaamine on juba ligidal. Me peame rahulikus majanduslikus võistluses kapitalismiga läbi tegema otsustava etapi, peame selles võistluses lühikese ajaga võitjaks tulema. Meil on olemas kõik vajalik, et see kõrgendik vallutada. Kui me oleme need ülesanded lahendanud ja jõuame välja uutele avarustele, on edasi liikuda kergem. Kommunismi ülesehitamise suure eesmärgi nimel saab ja on vaja hästi töötada.»

Need meie leninliku partei kongressi innustavad sõnad leidsid palavat vastukaja miljonite südames. Kõik Nõukogudemaa rahvad võtsid seitsme aasta plaani oma südameasjaks ja asusid suure patriootilise entusiasmiga seda ellu viima.

Sõna «seitseaastak» levis üle kogu maailma, vaimustas kogu progressiivset inimkonda, sotsialistlike maade rahvaid, sisendas meie idee- ja klassivendadele julgust ja veel kindlamat usku sotsialismi võidusse, isegi kui neid eraldavad meist mered ja ookeanid. Sotsialismi vaenlaste leeri külvas see sõna hirmu ja ärevust.

Kogu nõukogude rahvas kiitis määratu suure entusiasmiga heaks NLKP XXI kongressi poolt väljatöötatud seitsme aasta plaani. Juba pool aastat viib meie rahvas oma loova tööga ellu seda suurt plaani.

Moskva ja Leningradi masinaehitajad, Ukraina metallurgid ja kaevurid, Baškiiria naftatootjad, Uraali ehitustöölised, Gorki keemikud, Valgevenemaa tööstusala ja Kasahstani värvilise metallurgia töötajad, Ivanovo tekstiilitöölised ning paljud toiduainete tööstuse ettevõtted algatasid miljonite liikumise seitseaastaku ja 1959. aasta plaani ennetähtaegse täitmise eest. Vladimiri ja Sverdlovski majanduspiirkonna parteiorganisatsioonid ja kõik töötajad on seadnud endale ülesande — sisemiste reservide parema ärakasutamise arvel ennetähtaegselt saavutada seitseaastakuks kavandatud tootmistase. Venemaa Föderatsiooni, Ukraina, Valgevenemaa, Kasahstani, Gruusia, Moldaavia, Usbekistani ja teiste vabariikide eesrindlike kolhooside ja sovhooside üleskutsel on alanud võitlusretk selle eest, et täita seitseaastaku ülesanded põllumajanduses viie aastaga.

Me oleme seitseaastakut hästi alustanud! Kõigi liiduvabariikide, kõigi majanduspiirkondade tööstus ületas 1959. aasta esimese poole plaani. Edukalt arenevad põllumajanduslikud tööd. Kõik rahvamajandusharud suurendavad kindlalt tempot, et täita seitsme aasta plaan enne tähtaega.

Juba noore Nõukogude vabariigi esimestel, kõige raskematel, kõige rängematel aastatel ütles Vladimir Iljitš Lenin, et kui me hakkame majandama arukalt, ökonoomselt, kasutame ära kõik nõukogude korras kätkevad võimalused, tugineme rahva loovale initsiatiivile, siis tuleb aeg, kus ühiskond areneb nii kiiresti ning majandus ja kultuur edenevad niisuguse hooga, millest kapitalism ei ole võinud unistadagi. Ja nüüd on see aeg käes.

Missugune kapitalistlik maa võiks deklareerida kogu maailmale, et ta tahab seitsme aastaga 80 protsendi võrra suurendada tööstuse kogutoodangut, tõsta elektrienergia toodang kahekordseks, suurendada oma keemiatööstuse võimsuse kolmekordseks, tõsta 40 protsendi võrra tööliste ja talupoegade reaalsissetulekut, ehitada töötajaile 15 miljonit korterit linnades ja 7 miljonit maja maa-asulates? Meie aga kuulutasime selle välja ja teeme seda kindlasti!

Tuletagem meelde, kuidas rõõmustas Vladimir Iljitš Lenin, kui tema nähes väikeses Kašino külas Moskva all süttis elektrilamp, mille rahvas nimetas hellitavalt «Iljitši lambiks». Missugust uhkust me tundsime algul Volhovstroi ja seejärel Dneprogessi üle! Kuid 60 miljonit kilovatti — just niisugune on seitseaastakuks kavandatud võimsuste juurdekasv elektrijaamades —, see on ju sada Dneprogessi või tuhat Volhovstroid!

Revolutsioonieelne Venemaa oli ühel viimasel kohal terase tootmise poolest. Seitseaastaku lõpul hakkab Nõukogude Liit sulatama ligi 90 miljonit tonni terast aastas — seega rohkem, kui toodavad praegu terast kõik Euroopa kapitalistlikud maad.

Juba musta valtsmetalli tootmise juurdekasv eeloleval seitseaastakul moodustab ligi 25 miljonit tonni. See on kakskümmend korda rohkem, kui tootis Magnitogorski Metallurgiakombinaat sõjaeelsetel aastatel. Tähendab, et seitseaastakul antakse ekspluatatsiooni 20 Magnitogorski kombinaati.

1965. aasta üheainsa päeva kestel antakse masinaehitus- ja metallitöötlemistööstuse toodangut nii palju, nagu revolutsioonieelsel Venemaal toodeti kogu 1913. aastal.

Seitsme aastaga ehitatakse linnades ja töölisalevites elumaju üldpinnaga 650—660 miljonit ruutmeetrit. Et mõista selle arvu tähtsust, tuleb meenutada, et veel 1956. aastal moodustas kogu elamufond linnades 673 miljonit ruutmeetrit. Ulatuselt on see võrdne sellega, et meie kodumaa avarustele kerkib 15 säärast uut linna nagu Moskva, või ligi 100 niisugust linna nagu Gorki. Moskvat ja Gorkit aga ehitati ju sajandeid!

Niisugused on ülesehitustöö mastaabid kommunismi laiahaardelise ehitamise ajajärgul!

Kas meil pole siis kõigil koos ja igaühel eraldi põhjust uhkust tunda oma kodumaa maailma-ajalooliste saavutuste üle! Kasutades marksistlik-leninliku õpetuse kompassi, juhib kommunistlik partei kindlalt Nõukogude laeva läbi kõigi tormide ja takistuste kommunismi ihaldatud randa. Kuidas siis mitte tunda tohutut hingelist rahuldust, teades, et ühistes võitudes on ka sinu osa, et sina, Nõukogude Liidu kodanik, mitte külalisena, vaid täievõimulise peremehena sammud elurada, ja kõik, mis sa ümberringi näed, ja kõik, mis veel tehakse, — see on sinu jaoks, sinu laste jaoks, meie kõigi jaoks, nõukogude ühiskonna — kommunismiehitajate ühiskonna jaoks, meie kodumaa jaoks!

Mille nimel kutsub partei rahvast üles uutele töökangelastegudele?

Mille nimel kutsub partei üles tootma rohkem metalli, naftat, masinaid, elektrienergiat, keemiasaadusi, riiet ja jalatseid, tootma rohkem vilja, liha, piima ja muid põllumajandussaadusi, arendama teadust ja kultuuri, ehitama rohkem lasteaedu, koole, instituute, raamatukogusid, haiglaid ja ravilaid?

Mille nimel peab partei kogu energia ja sihikindlusega võitlust tehnilise progressi eest, toomisprotsesside komplekssе mehhaniseerimise ja automatiseerimise tempo kiirendamise eest, teaduse ja tehnika uusimate saavutuste kiire rakendamise eest?

Meie partei teeb seda nagu alati rahva elu parandamise, tema materiaalsete ja vaimsete rikkuste rohkendamise nimel, sotsialistliku kodumaa võimsuse edasise tugevdamise nimel.

Meie partei teeb seda selleks, et kergendada nõukogude inimeste tööd, muuta see veel tootlikumaks.

Meie partei teeb seda selleks, et linna- ja maatöötajad võiksid paremini rahuldada oma ainelisi ja kultuurilisi vajadusi, et nõukogude inimesed oleksid külluses varustatud toiduainete, rõivaste, jalatsite ja muude rahvatarbekaupadega, selleks, et kiiremini üle saada korterikitsikusest ja tagada igale nõukogude perekonnale mugav korter, selleks, et kiiremini saavutada maailmas kõige lühem tööpäev ja kõige lühem töönädal, et nõukogude inimestel oleks rohkem vaba aega õppimiseks ja puhkuseks, et kõik nad oleksid haritud ja kultuursed.

Kunagi varem ei ole meil olnud nii kõikehõlmavat plaani nagu seitseaastak, kus on arvesse võetud ja läbi mõeldud kõik — gigantsetest elektrijaamadest kuni laste mänguasjadeni, suurkeemiatööstusest kuni aedade ja viinamarjaistandikeni. Kõik inimese heaks, kõik tema hüvangu nimel! See on meie suur eesmärk, see on selle tohutu töö mõte, mida leninlik kommunistide partei on teinud ja teeb!

Meie majandusplaanid on rahu ja loovtöö plaanid. Nende aluseks on rahva vajaduste rahuldamine, mitte aga kasumite tagaajamine. Kapitalistlikus maailmas on mõjukaid jõude, kes tahavad teenida võidurelvastumise arvel ja on valmis ülikasumite saamise nimel tõukama inimkonda uue, kõige laastavama sõja kuristikku.

Nendes tingimustes peab meie maa, taotledes töötajate kasvavate vajaduste üha täielikumat rahuldamist, väsimatult tugevdama oma majanduslikku võimsust ja kaitsevõimet.

Meil, sotsialistlikus ühiskonnas, on tööstuse ja põllumajanduse arenemise võimalused piiramatud. Mida rohkem me hakkame tootma materiaalseid väärtusi, seda kõrgemale tõuseb rahva elatustase, seda kindlam on rahu ja sotsialismi üritus. Me elame teiega, kallid sõbrad, võrratul ajal, suurel ajastul, kus on teoks saamas parimate inimeste unistus inimkonna helgest tulevikust!

Nõukogude Liit on saanud võimsaks industriaalseks maailmariigiks, eesrindliku teaduse, kultuuri ja kõrge humanismi tsitadelliks. Nüüd ei saa enam keegi Nõukogude Liitu arvestamata jätta. Ega lihtsad inimesed paljudes maades asjata ütle: «Nõukogude rahva hääl paneb sõjad seisma!»

Sotsialismi teed sammub juba kolmandik inimkonda. Seitseaastaku lõpul hakkavad sotsialistlikud maad andma rohkem kui pool kogu maailma tööstustoodangust. Saavutatakse lõplikult sotsialismi maailmasüsteemi üleolek kapitalistlikust maailmasüsteemist materiaalse tootmise sfääris.

Ent see võit ei tule iseendast. See saavutatakse ainult kogu rahva ennastsalgava tööga. Meie edasiliikumine nõuab suurte raskuste võitmist, töös esinevate puuduste ja möödalaskmiste kõrvaldamist. Sotsialistliku ülesehitustöö aastail on meie rahvas tõendanud, et ta oskab jagu saada raskustest ja takistustest, üles näidata meelekindlust ja visadust seatud eesmärgi saavutamisel. Praegustes tingimustes, aatomi, elektroonika ja keemia sajandil, kunstlike kaaslaste ajastul tagavad võidu eesrindlik teadus ja kõrgeim tehnika, mis loovad piiritud võimalused ühiskondliku töö viljakuse kasvuks, toovad võidu raudne tahe ja bolševistlik kirglikkus, miljonite tugev organisatsioonikindlus ja revolutsiooniline distsipliin. **«Kommunism on,»** õpetas V. I. Lenin, **«kapitalistlikust kõrgem tööviljakus, vabatahtlike, klassiteadlike, ühinenud, eesrindlikku tehnikat kasutavate tööliste tööviljakus.»**

Meie seitseaastak on kõigi rahvamajandusharude, raske- ja kergetööstuse, ehitustegevuse, transpordi ja põllumajanduse pideva tehnilise progressi seitseaastak, teaduse ja kultuuri progressi seitseaastak.

Partei Keskkomitee pleenum kavandas suured abinõud tootmisprotsesside kompleksseks mehhaniseerimiseks ja automatiseerimiseks kõigis rahvamajandusharudes.

Pakiliseks ülesandeks tootmisprotsesside komplekssе mehhaniseerimise alal on raske käsitsitöö likvideerimine tööstuses, ehitustegevuses, transpordis ja põllumajanduses.

Esmajärjekorras on tarvis kõige moodsama tehnika rakendamise teel komplekssеlt mehhaniseerida ja automatiseerida põhilised töömahukad operatsioonid ja protsessid maagikaevandustes, metallurgia-, nafta-, keemia- ja masinatööstuses, ehitustegevuses ja ehitusmaterjalide tööstuses ning metsa- ja paberitööstuses.

Ulatuslikult on tarvis mehhaniseerida ja automatiseerida peale- ja mahalaadimistööd iga liiki vedudel ja ümberlaadimistel ning tehaste sisetransport.

Laialdaselt on vaja mehhaniseerida ja automatiseerida rahvatarbekaupade tootmist ning pakkimist, taotledes kaupade kõrget kvaliteeti ja nägusat kujundust.

Põllumajandusliku tootmise valdkonnas on tarvis kompleksselt mehhaniseerida rühvel- ja tehniliste kultuuride harimine, nende koristamine, puhastamine ja laadimine, samuti mehhaniseerida kõik töömahukad protsessid loomakasvatuses.

Kõigis rahvamajandusharudes tuleb pöörata erilist tähelepanu tegutsevate ettevõtete rekonstrueerimisele, vananenud seadmete ajakohastamisele ja asendamisele, tehnoloogiliste protsesside täiustamisele ning tootmistegevuse spetsialiseerimisele ja koopereerimisele. On teada näiteks, et rahvamajandusele tekitab suurt majanduslikku kahju see, et valu- ja sepisetööd, keevitatud konstruktsioonide, kinnitustoodete ja instrumentide valmistamine on spetsiaalettevõtetesse tsentraliseeritud väheses ulatuses. Ettevõtete ja ehituste majanduslike töönäitajate parandamise eesmärgil pööratakse seepärast Keskkomitee pleenumi otsustes erilist tähelepanu sellele, et organiseerida ajakohasel tehnilisel tasemel valandite, sepiste, keevitatud konstruktsioonide, kinnitustoodete ja instrumentide tsentraliseeritud tootmine niihästi majanduspiirkondades kui ka mitme majanduspiirkonna vajaduste rahuldamiseks.

Kompleksse automatiseerimise valdkonnas on tarvis lahendada ülesanne: minna üle üksikute tootmisoperatsioonide automatiseerimiselt täielikult automatiseeritud tehnoloogiliste protsesside, tsehhide ja ettevõtete loomisele esmajoones nendes tootmisharudes, kus automatiseerimine annab maksimaalset majanduslikku efekti.

NLKP Keskkomitee pleenumi resolutsioonis on kavandatud ka teised tähtsad abinõud, mis näitavad kätte tehnilise progressi teed mitmesugustes rahvamajandusharudes.

NLKP Keskkomitee pleenum pöördub meie suure kodumaa kõigi töötajate poole üleskutsega:

— **Hoogsamaks üldrahvalik sotsialistlik võistlus seitsme aasta plaani ennetähtaegse täitmise eest, tehnilise progressi eest!**

— **Võidelge kõrge tööviljakuse eest, tootmisprotsesside kompleksse mehhaniseerimise ja automatiseerimise eest, konservatiivsuse, tardumuse ja mahajäämuse vastu tehnikas!**

— **Rakendage julgemini uusi seadmeid, ajakohastage tegutsevaid tööpinke ja masinaid, täiustage tehnoloogilisi protsesse, kasutage paremini tootmisvõimsusi ja -reserve!**

— **Hoidke kokku suures ja väikeses, igas tootmislõigus, tõstke toodangu kvaliteeti, alandage selle omahinda! Pidage meeles, et grammidest kogunevad tonnid, kopikatest ja rubladest — miljonid ja miljardid!**

— Arendage igati eesrindlikku teadust, õppige sihikindlalt tundma uut tehnikat, levitage ja rakendage ulatuslikumalt võistluse eesrindlaste ning tootmisnovaatorite kogemusi, arendage ratsionaliseerijate ja leiutajate massiliikumist! Tugevnegu teaduse ja töö loov liit!

Partei Keskkomitee pleenumi otsustes on antud üksikasjaline programm tehniliseks progressiks kõigis rahvamajandusharudes, on kindlaks määratud partei-, nõukogude, majandus-, ametiühinguja komsomoliorganisatsioonide, ettevõtete, teadusliku uurimise asutuste ja konstruktoribüroode kollektiivide ülesanded. Nüüd on asi selles, et õigesti organiseerida tööd ja viia vastuvõetud otsused ellu. Kaalugu iga tööline, insener, teadlane, kolhoosnik, agronoom, õpetaja ja arst pärast pleenumi otsustega tutvumist, kuidas neid rakendada oma praktilises töös. Töötagu iga kollektiiv välja teaduse, tehnika ja automaatika saavutuste rakendamise ning tootmisreservide ja tootmispinna parema ärakasutamise plaan, et kiiremini vallutada oma seitseaastaku kõrgendikud.

Kõrgem tehnoloogiline progress eeldab tootmise ja töö kõrgemat organiseerimist. Kompleksne mehhaniseerimine ja automatiseerimine on suur hüve, kui töö on hästi organiseeritud, kui tsehhis ei ole tegevuseta inimesi, kui mõistlikult kasutatakse iga minutit — saavad ju minutitest tunnid, tööpäevad, kuud ja aastad.

Tundku iga töötaja suurt vastutust oma töö eest, töönormide ja plaaniülesannete igapäevase täitmise eest, toodangu kvaliteedi tõstmise ja omahinna alandamise eest. Tuleb pidada resoluutset võitlust pillamise, lohakuse ja distsiplineerimatuse vastu, säästliku, ökonoomse ja mõistliku majandamise eest. Ühiskondlikku hukkamõistu väärivad inimesed, kes, andmata ühiskonnale seda, mida nad peavad andma, kasutavad kõiki hüvesid võrdselt töötajatega, kes näitavad oma töös kõrge teadlikkuse ja kommunistliku töökuse eeskuju.

Uusi ülesandeid mõistavad hästi tuleviku kuulutajad — kommunistliku töö brigaadide ja kommunistliku töö lööklaste kuulsusrikkast liikumisest osavõtjad. Need brigaadid taotlevad kirglikult kõige täiuslikuma tehnika ja tehnoloogia rakendamist oma töölõigus, oma põllul, nad astuvad resoluutselt välja igasuguse inertsuse, konservatiivsuse ja mahajäämuse vastu. Kommunistliku töö lööklane on see, kes, saanud oma ala meistriks, ei jää saavutustele puhkama, vaid vaatab juurdlevalt tulevikku, on julge ja otsib! Ta on täielikult kodus eesrindliku teaduse ja tehnika küsimustes, ei salli joondumist aegunu järgi, on alati valmis minema novaatorina mööda läbiuurimata teid, et teha rahvale järjest rohkem talle vajalikke asju, mis on kvaliteedilt paremad ja hinnalt odavamad.

Meie partei poolt tehtud kommunistlik töö kannab järjest paremat ja rikkalikumat vilja. Pole kahtlust, et uues võitlusretkes tehnilise progressi eest, tootmisprotsesside igakülgse täiustamise eest kasvavad ja näitavad oma võimeid miljonid ja miljonid inimesed,

andes teadliku, kommunistliku töössesuhtumise eeskuju. Kõigi partei-, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonide kõige tõsisem ja püham kohus on juhtida seda kasvavat patriootlikku massiliikumist.

Seltsimehed, sõbrad!

Kommunistlik partei, suure Lenini partei, kutsub uutele kuulsusrikastele töökangelastegudele! Püstitagem rahva kangelasliku tööga kommunismi grandioosne hoone! Meie rahvas ei unusta kunagi seitseaastaku kangelaste tegusid, meie aja inimeste ennastsalgavat tööd, nende üle on uhked tulevased põlvkonnad, nende üle tunnevad uhkust saabuva kommunistliku ühiskonna inimesed, on uhke kogu eesrindlik inimkond.

Partei XXI kongressi ajaloolised otsused valgustavad meie maale ja kogu inimkonnale teed kommunismile, edasi ja ainult edasi seda teed mööda! Veel tihedamaks read läbiproovitud juhi ja kõigi meie võitude organiseerija — leninliku partei ümber! Kõik jõud, kogu energia laiahaardelise kommunistliku ülesehitustöö suurte ülesannete täitmisele!

NÕUKOGUDE LIIDU KOMMUNISTLIKU
PARTEI KESKKOMITEE

KOLMAS JAGU

RAHVAMAJANDUSE JUHTIMISE KÜSIMUSED

KOLHOOSIDELT VÕETAVAST TULUMAKSUST

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus

12. septembril 1957

I

ÜLDALUSED

1. Kolhooside tulumaksu tasuvad põllumajandusartellid, samuti tööndus-põllumajanduslikud segaartellid (tööndusko lhoosid) ja kaluriartellid, kes saavad tulusid põllumajandusest.

Tulumaksuga maksustatakse kolhooside rahalisi ja naturaaltulusid.

Tulusid kalandusest, mida kaluriartellid saavad püügitoodangu müügist riiklikele varujatele ja kooperatiividele, kaluriartellide tulud, mis on saadud tööstus- ja muudelt kalapüügiga seotud ettevõtetelt ja mida ei jaotata normipäevadele, samuti tööndus-põllumajanduslike segaartellide (tööndusko lhooside) tööstusettevõtetelt saadavaid tulusid kolhoosidelt võetava tulumaksuga ei maksustata, vaid kuuluvad maksustamisele vastavate seaduste põhjal.

2. Kolhooside tulumaksuga maksustatavate tulude hulka ei arvata:

a) selle naturaaltoodangu (sealhulgas kontraheeritud kaubavahetuse korras saadud teravilja) väärtust, mis on kulutatud tasumiseks kehtivate hinnete järgi masina-traktorijaamade ja spetsialiseeritud jaamade töö eest, seemnevilja ja loomasöödana, seemne- ja loomasöödalaenude tagastamiseks või on eraldatud puutumatusse seemnevilja ja loomasöödavilja kindlustusfondi ja muudeks majandi sisevajadusteks;

b) summasid, mis on kulutatud järgmisteks tootmisvajadusteks:

tasumiseks masina-traktorijaamade ja spetsialiseeritud jaamade tööde eest kehtivate hinnete järgi ning tasumiseks lennukite abil tehtud tööde eest külvi, lisaväetise andmise, puuvillataimede lehtede kõrvaldamise ja taimede tolmutamise alal, samuti tasumiseks oma jõududega tehtud tööde eest hapude muldade lupjamise, maaparanduse, kultuurheina- ja kultuurkarjamaade rajamise alal;

mootorikütuse ja määrdematerjalide, kütteaine, mineraal- ja orgaaniliste väetiste, külviseemne ja loomasööda muretsemiseks; elektrienergiaga ja veega varustamiseks, kolhoosisisese niisutusvõrgu mehhaniseeritud puhastamiseks; viinamarjaaedades kasutatavate pilliroost allalaotamismattide valmistamiseks; abinõudeks võitluses põllumajandustaimede kahjurite vastu; loomade ravimiseks ning abiettevõtteile väikeinventari, toorainete ja materjalide muretsemiseks; hoonete, põllutöömasinate, transpordivahendite, inventari ja seadmete jooksvaks remondiks; tasumiseks põllumajandussaaduste vedamisel kasutatud transpordi eest;

c) põhivahendite amortisatsioonisummasid aruandeaasta eest;

d) summasid, mis on saadud riigile müügikohustuse korras antud saaduste ja kariloomade eest;

e) summasid, mis on saadud kariloomade müügist (elusloomadena või tapasaadustena) ning on kantud kapitaalmahutuste arvele karja parandamiseks ja arvu suurendamiseks;

f) kindlustussummasid, mis on saadud riikliku kindlustuse organitelt hävinud vara ja külvide eest;

g) nende saaduste väärtust, mis on eraldatud invaliidide ja vanade abistamise fondi ning kulutatud lastesõimede ülalpidamiseks.

II

MAKSU ARVUTAMISE JA MAKSMISE KORD

3. Tulumaksu arvutab kolhoos eelneva aasta rahaliste tulude kui ka naturaaltulude järgi, mis on kindlaks tehtud rahalises väljenduses kolhoosi aastaaruande andmete järgi.

Maksustamisele kuuluvate naturaaltulude kindlaksmääramisel, mis kuuluvad jaotamisele normipäevade järgi ja lisatöötasu korras, hinnatakse oma majandi teraviljatoodang, samuti päevalille- ja linaseemned riiklike varumishindade järgi. Muud põllumajandussaadused hinnatakse kehtivate riiklike kokkuostuhindade järgi.

4. Kolhooside tulumaks arvutatakse 14 protsendi suuruses maksustatavalt tulult.

Oblastilise jaotusega liiduvabariikide ministrite nõukogudel on õigus määrata üksikutele autonoomsetele vabariikidele, kraidele ja oblastitele, olenevalt nende majanduslikest iseärasustest, diferentseeritud maksumäärasid vabariigile jooksvaks aastaks planeeritud maksu kogusumma piirides.

Oblastilise jaotuseta liiduvabariikide ministrite nõukogudel, autonoomsete vabariikide ministrite nõukogudel, kraide ja oblastite töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedel on õigus määrata üksikutele rajoonidele ja erandjuhtudel üksikutele kolhoosidele, olenevalt nende majanduslikest iseärasustest, diferentseeritud maksumäärasid vabariigile, kraile ja oblastile planeeritud maksusumma piirides.

5. Tulumaksu maksavad kolhoosid järgmisteks tähtaegadeks:
15. märtsiks — avanss 15 protsenti eeloleva aasta maksusummast;
15. juuniks — 25 protsenti jooksva aasta maksusummast, avanss kaasa arvatud;
15. septembriks — 30 protsenti jooksva aasta maksusummast;
1. detsembriks — 45 protsenti jooksva aasta maksusummast.
Liiduvabariikide ministrite nõukogud võivad, olenevalt kolhooside majanduslikest iseärasustest, käesolevas artiklis määratud tähtpäevi ühe kuu ulatuses lühendada või pikendada.

III

SOODUSTUSED MAKSU ALAL

6. Kolhoosidele, mis on moodustatud ümberasunute majanditest, ning kolhoosidele, mis on võtnud ümberasunuid oma koosseisu, võimaldatakse tulumaksu soodustusi NSV Liidu Ministrite Nõukogu eriotsuste alusel.
7. NSV Liidu Ministrite Nõukogul on õigus kolhoose tulumaksust vabastada ning vajalikel juhtudel määrata maksusoodustusi kolhoosidele üksikute põllumajandusharude arendamise stimuleerimise eesmärgil.
8. Liiduvabariikide ministrite nõukogud võivad autonoomsete vabariikide ministrite nõukogude, kraide, oblastite, linnade ja rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede taotlusel tulumaksust täielikult või osaliselt vabastada üksikuid kolhoose, kes on kannatada saanud loodusõnnetuste läbi, samuti pikendada neile maksutähtaegu ja vajalikel juhtudel kustutada maksuvõlgnevusi vabariigi eelarve arvel.
9. Kolhoosidele, kes on kannatada saanud loodusõnnetuste läbi (põllumajanduslike kultuuride külvide, mitmeaastaste puuviljaistandike või põhiinventari hävinemine rahe, üleujutuse, tormi, paduvihma, tulekahju, maavärisemise, laviini, maalihke tagajärjel ja karja hukkumine), võidakse rajoonide ja linnade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede otsusel anda jooksva aasta piirides maksu tasumiseks ajapikendust.

IV

VASTUTUS MAKSU MITTETASUMISE EEST

10. Vastutust tulumaksu õige arvutamise ja õigeaegse tasumise eest kannab kolhoosi juhatus.
Kolhoosi juhatus on kohustatud igal aastal hiljemalt 1. märtsiks vastavale rahandusorganile esitama tulumaksuga maksusta-

tava tulu ja maksusumma arvutuse NSV Liidu Rahandusministeeriumi poolt kehtestatud vormi järgi.

11. Maksustamisele kuuluva tulu ja maksusumma arvutuse tähtpäevaks rahandusorganile esitamata jätmise eest võidakse rajooni (linna) rahandusosakonna juhataja otsusega kolhoosi juhatuse esimehele ja arveametnikule (raamatupidajale) määrata kummalegi kuni 50 rubla trahvi.

12. Tulumaksu tasuvad kolhoosid esmajärjekorras. Maksu tähtpäevaks mittetasumise puhul kantakse tasumata summad rahvakohtu otsusel maha kolhooside jooksvatelt arvetelt, välja arvatud kolhooside jooksvad eriarved.

Kolhoosi võlgnevuse mahakandmine rahvakohtu otsusel toimub kuni 70 protsendi ulatuses kolhooside jooksvatel arvetel olevatest summadest. Juhul kui võlgnevuse kustutamiseks summadest ei jätku, siis mitte rohkem kui 70 protsenti järgnevatest laekumistest kuni võlgnevuse täieliku kustumiseni.

Maksutähtpäeva möödalaskmise eest võetakse viivist 0,05 protsendi ulatuses iga möödalastud päeva eest.

13. Avalduste ja kaebuste esitamine maksu sissenõudmist ei katkesta.

Juhul kui otsus on tehtud kolhoosi kasuks, tagastatakse ebaõigelt saadud summad kolhoosile 10 päeva jooksul otsuse vastuvõtmise momendist alates.

14. Kontroll kolhooside poolt tulumaksu õige arvutamise ja õigeaegse tasumise üle pannakse rahandusorganeile.

Rahandusorganid kontrollivad kolhooside aastaaruannete ning vastavate dokumentide järgi maksustamisele kuuluva tulu ning maksusumma arvutust. Juhul kui tehakse kindlaks, et maksustamisele kuuluv tulu ja tulumaksu summa on arvutatud ebaõigelt, viiakse läbi maksusumma vastav ümberarvutus.

*

15. Käesolev seadlus jõustub 1. jaanuarist 1958.

16. Käesoleva seadluse jõustumisega lugeda kehtetuks:

a) NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus 11. augustist 1948 «Kolhoosidelt võetavast tulumaksust»;

b) NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus 12. jaanuarist 1951 «NSV Liidu Ülemnõukogu 1948. aasta 11. augusti seadluse «Kolhoosidelt võetavast tulumaksust» paragrahvide 5 ja 6 muutmisest»;

c) paragrahv 2 NSV Liidu Ülemnõukogu 1956. aasta 25. mai seadlusest «NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadluste täiendamisest ja muutmisest».

NSV LIIDU RAHVAMAJANDUSE ARENDAMISE PERSPEKTIIVPLAANI VÄLJATÖÖTAMISEST AASTAIKS 1959—1965

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus

19. septembril 1957

NLKP XX kongress kavandas NSV Liidu rahvamajanduse edasiarendamise suurejoonelise programmi, mille täitmine võimaldab oluliselt edasi jõuda NSV Liidu majandusliku põhiülesande lahendamises — ajaloo suhtes lühikese ajaga järele jõuda kõige arenenumatele kapitalistlikele maadele toodangu valmistamises iga elaniku kohta ja neist ette minna.

Pärast kongressi möödunud ajavahemik on näidanud, et kongressil vastuvõetud direktiive NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kuuenda viie aasta plaani kohta aastaiks 1956—1960 viiakse edukalt ellu. NSV Liidu tööstuse kogutoodang kasvas 1956. aastal 1955. aastaga võrreldes peaaegu 11 protsendi võrra ning 1957. aasta kaheksa kuu jooksul eelmise aasta vastava perioodiga võrreldes enam kui 10 protsendi võrra.

NLKP XX kongressi direktiivide täitmise käigus selgus, et on vaja täpsustada viie aasta plaani üksikuid näidisülesandeid. Sellega seoses andis NLKP Keskkomitee 1956. aasta detsembripleenum korralduse täpsustada üksikuid viie aasta plaani direktiivides ettenähtud ülesandeid, et tagada rahvamajanduse arendamiseks suunatavate materiaalsete ressursside ja rahasummade kõige ratsionaalsem ja efektiivsem ärakasutamine ning ühtlasi leida võimalused täiendavate summade eraldamiseks elamuehituse jaoks. Vastavalt sellele otsusele elamuehituse viie aasta plaan ületatakse.

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu arvavad, et NSV Liidu rahvamajanduse arendamise viie aasta plaani projektis aastaiks 1956—1960, mille NSV Liidu Riiklik Plaanikomitee esitas valitsusele 9. aprillil 1957, on rida olulisi puudusi. Projektis ei ole ette nähtud küllaldasi abinõusid rahvamajanduses esinevate disproportsioonide kiireks likvideerimiseks, ei ole veel tagatud kapitaalehituse vajalikku kontsentratsiooni, samuti pole küllaldaselt välja töötatud abinõud loodusrikkuste kasutuselevõtmise alal meie maa idapiirkondades.

NLKP Keskkomitee 1957. aasta veebruaripleenum ja NSV Liidu Ülemnõukogu VII istungjärk, mis toimus 1957. aasta mais, võtsid vastu otsuse tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise organiseerimise edasise täiustamise kohta, mille eesmärgiks on tagada meie maa rahvamajanduse pidev tõus, laiendada veelgi liiduvabariikide õigusi majanduslikus ülesehitustöös, lähendada juhtimist tootmisele, kindlustada töötavate rahvahulkade laialdasem osavõtt tootmise juhtimisest, arendada igati nende loovat initsiatiivi kommunistlikus ülesehitustöös.

Vastavalt nendele otsustele läbiviidud tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise ümberkorraldamine territoriaalsel printsiibil ja administratiivsete majanduspiirkondade rahvamajanduse nõukogude organiseerimine nõudsid perspektiivse ja jooksva planeerimise korra põhjalikku muutmist. Eriti suure tähtsuse on nüüd omandanud planeerimine liiduvabariikide raames ning vabariikides — administratiivsete majanduspiirkondade raames varem kehtinud korra asemel, millal planeerimine toimus üksikministeeriumide ja -keskasutuste raames. Uus planeerimiskord võimaldab täielikumalt kasutada meie maa rikkalikke ressursse, tagada tootmise õigem paigutus ning lahendada tähtsaid ülesandeid terve rea uute tööstusharude organiseerimise ja arendamise alal, samuti üksikute majanduspiirkondade komplekssе väljaarendamise alal.

Viimaste aastate jooksul on geoloogid avastanud mitmesuguste toorainete uusi suuri leiukohti ja energiaallikaid. Nende ressursside baasil on võimalik luua uusi ettevõtteid ja uusi tööstuskeskusi, mis ei ole ette nähtud direktiivides kuuenda viie aasta plaani kohta. Selleks ei jätku kuuenda viisaastaku järelejäänud kolmest aastast. Nii suurte ülesannete teostamiseks läheb vaja vähemalt 5—7 aastat.

See kõik kutsub esile vajaduse koostada NSV Liidu rahvamajanduse arendamise perspektiivplaan pikemaks ajavahemikuks.

Lähtudes sellest **määravad** NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu:

1. Vastu võtta NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee ettepanek NSV Liidu rahvamajanduse arendamise plaani projekti väljatöötamise kohta aastaiks 1959—1965.

2. Teha NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele, liiduvabariikide ministrite nõukogudele, rahvamajanduse nõukogudele, NSV Liidu ministeeriumidele ja keskasutustele ülesandeks välja töötada NSV Liidu rahvamajanduse arendamise plaani projekt aastaiks 1959—1965.

Lugeda NSV Liidu rahvamajanduse arendamise perspektiivplaani peaülesandeks kõigi rahvamajandusharude edasist võimsat tõusu tootmisvahendite tootmise eelisarendamise baasil, et astuda uus suur samm edasi NSV Liidu majandusliku põhiülesande lahendamisel — ajaloo suhtes lühikese aja jooksul järele jõuda kõige arenenumatele kapitalistlikele maadele toodangu valmistamises iga elaniku kohta ja neist ette minna. Meie maa ühiskondliku rikkuse suurendamise alusel tagada nõukogude rahva ainelise heaolu ja kultuurilise elutaseme edasine tõus.

Selle peaülesande täitmise tähtsaimaks tingimuseks on tööviljakuse igakülgne tõstmine pideva tehnilise progressi baasil, eesrindliku teaduse ja tehnika saavutuste omandamise ning kõigis tööstusharudes laialdase juurutamise baasil.

4. Kohustada NSV Liidu Riiklikku Plaanikomiteed, liiduvabariikide ministrite nõukogusid ja kommunistlike parteide kesk-

komiteesid, rahvamajanduse nõukogusid, NSV Liidu ministeeriume ja keskasutusi ning ettevõtete juhtivaid töötajaid vastavalt osutatud peaülesandele perspektiivplaani projekti väljatöötamisel lähtuma vajadusest tagada:

— meie maa idapiirkondade loodusvarade ulatuslikum kasutamine;

— rahvamajanduses olevate disproportsioonide kiire likvideerimine;

— musta ja värvilise metallurgia ning selle maagibaasi kiire arendamine;

— keemiatööstuse, eriti kunstkiu tootmise, rahvatarbekaupade tootmise suurendamiseks toidutooraine asendajate, värviliste metallide asendamise eesmärgil plastmasside ja muude sünteetiliste materjalide, samuti kunstnaha ja karakulli tootmise arendamise kiire tempo;

— masinaehituse tehnilise taseme ja transpordi tehnilise rekonstrueerimise edasine tõstmine;

— meie maa elektrifitseerimise kiire tempo, söetööstuse ning eriti nafta- ja gaasitööstuse edasiarendamine, mis võimaldab efektiivsemalt lahendada probleeme, mis on seotud meie maa kütteainega varustamise ning keemiatööstuse toorainega kindlustamisega;

— ehitustööde tähtaegade lühendamine ja paljude ehitusobjektide vahel kapitaalmahutuste killustamise likvideerimine, elamuehituse mahu tunduv suurendamine ja ehitustempo kiirendamine;

— põllumajandussaaduste tootmise laiendamine, et lähemail aastail järele jõuda Ameerika Ühendriikidele liha, või ja piima tootmises iga elaniku kohta;

— teiste rahvatarbekaupade tootmise tunduv suurendamine;

— kõigi teadus- ja tehnikaharude, teoreetiliste uurimuste ja uute suurte teaduslike avastuste arendamise lai ulatus.

5. Kohustada NSV Liidu Riiklikku Plaanikomiteed esitama NSV Liidu Ministrite Nõukogule 1. juuliks 1958 NSV Liidu rahvamajanduse arendamise perspektiivplaani projekti aastaiks 1959—1965.

ADMINISTRATIIVSE MAJANDUSPIIRKONNA RAHVAMAJANDUSE NÕUKOGU PÕHIMÄÄRUSE KINNITAMISEST

NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus

26. septembril 1957

NSV Liidu Ministrite Nõukogu **määrab:**

Kinnitada juuresolev administratiivse majanduspiirkonna rahvamajanduse nõukogu põhimäärus.

Küsimustes, mida pole juuresolevas põhimääruses ette nähtud, kasutab administratiivse majanduspiirkonna rahvamajanduse nõukogu õigusi, mis vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1957. aasta 22. mai määruse nr. 556 7. punktile on ette nähtud NSV Liidu ministritele.

ADMINISTRATIIVSE MAJANDUSPIIRKONNA RAHVAMAJANDUSE NÕUKOGU PÕHIMÄÄRUS

Üldalused

1. Administratiivsete majanduspiirkondade järgi loodavad rahvamajanduse nõukogud on tööstuse ja ehitustegevuse riikliku juhtimise organisatsiooniliseks põhivormiks.

Rahvamajanduse nõukogud juhivad töötajate laialdasel osavõtul administratiivsete majanduspiirkondade tööstust ja ehitustegevust vastavalt NSV Liidu ja liiduvabariigi seadustele, NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja liiduvabariigi ministrite nõukogu määrustele ning käesolevale põhimäärusele.

Rahvamajanduse nõukogud suunavad oma tegevuse administratiivse majanduspiirkonna tootlike jõudude arendamisele, tootmisreservide täielikumale ärakasutamisele.

2. Rahvamajanduse nõukogu moodustatakse liiduvabariigi ministrite nõukogu poolt koosseisus: rahvamajanduse nõukogu esimees, esimehe asetäitjad ja rahvamajanduse nõukogu liikmed.

3. Kogu oma tegevuses allub rahvamajanduse nõukogu vahetult liiduvabariigi ministrite nõukogule.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu juhib rahvamajanduse nõukogusid liiduvabariikide ministrite nõukogude kaudu.

4. Rahvamajanduse nõukogu juhib vahetult kõiki tema alluvuses olevaid ettevõtteid, organisatsioone ja asutusi, moodustades sel eesmärgil kindlaksmääratud korras tootmisalade peavalitsusi, valitsusi ja osakondi.

5. Oma töös juhindub rahvamajanduse nõukogu NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja liiduvabariikide ministrite nõukogude otsustest, samuti rahvamajandusplaani ülesannetest, tagades esmajärjekorras üldriiklike vajaduste rahuldamise, kohustuste täitmise koopereeritud hangete ning ekspordiks minevate hangete alal.

6. Rahvamajanduse nõukogu vastutab selle eest, et temale alluvad ettevõtted ja organisatsioonid täidaksid majandusplaanid, riigieelarvesse kuuluvate laekumiste plaanid, ülesanded tooraine, materjalide, kütteainete hangete alal, elektrienergia tootmise alal, seadmete, poolfabrikaatide ja komplekteeritavate toodete hangete, eriti koopereeritud hangete alal ja muud ülesanded.

7. Rahvamajanduse nõukogu kannab autonoomse vabariigi ministrite nõukogule, krai, oblasti või (vabariikliku alluvusega

linnades) linna töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteele ette rahvamajanduse nõukogule alluvate ettevõtete ja organisatsioonide majanduslikust tegevusest. Neil juhtudel, kui rahvamajanduse nõukogu juhib ettevõtteid ja organisatsioone, mis paiknevad mitme oblasti või linna territooriumil, kannab rahvamajanduse nõukogu temale alluvate ettevõtete ja organisatsioonide tegevusest ette vastava oblasti või linna täitevkomiteele.

Rahvamajanduse nõukogu koordineerib autonoomse vabariigi ministrite nõukoguga ja töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteega tööd majanduse kompleksse arendamise, tooraine- ja energeetikabaasi kasutamise, koopereeritud hangete teostamise alal, ühtlasi organiseerib muid vajalikke sidemeid rahvamajanduse nõukogu ettevõtete ja organisatsioonide ning liidulise, vabariikliku ja kohaliku alluvusega ettevõtete ja organisatsioonide vahel.

8. Oma kompetentsi piirides annab rahvamajanduse nõukogu välja määrusi ja korraldusi NSV Liidu ja liiduvabariigi seaduste ning NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja liiduvabariigi ministrite nõukogu määruste ja korralduste alusel ning nende täitmiseks ja kontrollib nende täitmist.

Rahvamajanduse nõukogu määrusi ja korraldusi võidakse tühistada liiduvabariigi ministrite nõukogu poolt.

Rahvamajanduse nõukogu määrusi ja korraldusi võidakse seisma panna NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt.

9. Selleks et kindlustada töötajate osavõttu tööstuse ja ehitustegevuse juhtimisest, luuakse rahvamajanduse nõukogu juures tehnika ja majanduse nõukogu nõuandva organi õigustes.

Tehnika ja majanduse nõukogu moodustatakse rahvamajanduse nõukogu poolt ja see koosneb teadlastest, eri rahvamajandusharude spetsialistidest, novaatoritest-töölistest ja tootmise eesrindlastest, leiutajatest ja ratsionaliseerijatest, partei-, nõukogude, majandus-, ametiühingu-, komsomoli- ja muude organisatsioonide juhtivatest töötajatest.

Tehnika ja majanduse nõukogu tegutseb rahvamajanduse nõukogu poolt kinnitatud põhimääruse alusel.

10. Liiduvabariigi ministrite nõukogu otsusega luuakse vajaduse korral rahvamajanduse nõukogu juurde teaduslik-tehniline komitee.

Teaduslik-tehnilise komitee koosseisu kinnitab rahvamajanduse nõukogu.

Teaduslik-tehniline komitee tegutseb liiduvabariigi ministrite nõukogu poolt kinnitatud põhimääruse alusel.

11. Juhtivate ja insener-tehniliste töötajate ning tootmise novaatorite eesrindlike kogemuste parema ärakasutamise eesmärgil kutsuvad rahvamajanduse nõukogu, tema ettevõtted, organisatsioonid ja asutused kindlaksmääratud korras kokku aktiivi nõupidamisi, kus kuulatakse ära ja arutatakse läbi ettekanded partei ja valitsuse tähtsamate otsuste kohta ning kriitika ja enese-

kriitika arendamise baasil arutatakse läbi tootmise ja majandusliku tegevuse probleemid.

12. Rahvamajanduse nõukogu ja teaduslik-tehnilise komitee aparaadi struktuuri kinnitab liiduvabariigi ministrite nõukogu.

13. Rahvamajanduse nõukogul on pitsat riigivapiga ja rahvamajanduse nõukogu nimetusega.

Rahvamajanduse nõukogu põhiülesanded ja funktsioonid

14. Kindlustada nii kogu rahvamajanduse nõukogule kui ka igale ettevõttele ja organisatsioonile määratud riiklike plaanide täitmine kõigi näitajate alal: kõrge kvaliteediga, määratud nomenklatuuris ja sortimendis toodangu väljalaske plaan, kapitaalehituse plaan tootmisvõimsuste käikulaskmise, elamispinna, koolide, haiglate ja muude ehitusobjektide alal, projekteerimis-uurimistööde plaan, ülesanded tööviljakuse tõstmise, toodangu omahinna, ehitustööde maksumuse ja käibekulude alandamise alal, ülesanded akumulatsiooni, eelarvesse kuuluvate maksete ja muude näitajate alal, ühtlasi kohustused varustamise plaanide ja majanduslike lepingutega ettenähtud toodangu hangete alal.

15. Juhendada tööd plaanide koostamise alal ettevõtetes ja organisatsioonides.

Ettevõtete ja organisatsioonide poolt koostatud plaanide põhjal välja töötada administratiivse majanduspiirkonna perspektiiv- ja jooksvad plaanid: tootmise alal, uue tehnika arendamise ja juurutamise alal, teaduslike uurimistööde, konstrueerimiskatsetööde ning projekteerimis- ja uurimistööde, kapitaalehituse, materiaalse ja tehnilise varustamise, toodangu koopereeritud hangete, raudtee-, veetee- ja autovedude alal, töö- ja omahinna alal, tulude ja kulude bilansid (finantsplaanid), eelarveliste asutuste koondeelarved ning, võtnud arvesse ametiühinguorganisatsioonide märkused ja ettepanekud, esitada need määratud korras liiduvabariigi ministrite nõukogule kinnitamiseks.

16. Välja töötada ettepanekud õigemate ja ratsionaalsemate majanduslike sidemete loomiseks oma administratiivse majanduspiirkonna ettevõtete ja teiste administratiivsete majanduspiirkondade ettevõtete vahel ning liiga kaugete, vastassuunaliste ja muude ebaratsionaalsete vedude likvideerimiseks, ühtlasi võtta kasutusele vajalikud abinõud õigemate ja ratsionaalsemate majanduslike sidemete loomiseks administratiivse majanduspiirkonna ulatuses.

17. Välja töötada ja esitada liiduvabariigi ministrite nõukogule ettepanekud suurte, rahvamajanduslikku tähtsust omavate probleemide kohta.

18. Ratsionaalselt ära kasutada looduslikud ressursid ja maksimaalselt mobiliseerida majandite sisemised reservid, arendada

edasi tootmise spetsialiseerimist ja koopereerimist, võttes arvesse ettevõtete ja organisatsioonide vahel kujunenud ratsionaalseid tootmisalaseid sidemeid.

19. Tõsta tööstuse ja ehitustegevuse kõigi harude tehnilist taset, kasutades selleks teaduse ja tehnika uusimaid saavutusi ning kõrge tootlikkusega seadmete juurutamist, tootmistehnoloogia parandamist, tootmisprotsesside mehhaniseerimist ja automatiseerimist ning ühtlasi eesrindlike ettevõtete ja tootmise novaatorite kogemuste laialdast levitamist ja kasutuselevõtmist.

20. Parandada tootmise organiseerimist, töötajate töö normeerimist ja töötasu; välja töötada ja tarvitusele võtta abinõud ettevõtete ja organisatsioonide rütmiliseks tööks, tööviljakuse tõstmiseks, toodangu väljalaske suurendamiseks, kvaliteedi ja sortimendi parandamiseks, tooraine, kütteaine ja materjalide kokkuhoiuks ja toodangu omahinna alandamiseks.

Rahvamajanduse nõukogu määrused ja korraldused töö ja palga põhiküsimustes, samuti töökaitse ning tööliste ja teenistujate kultuurilise ja elukondliku teenindamise küsimustes võetakse vastu ametiühingute nõukogu ettepanekuid arvestades.

21. Juhtida teadusliku uurimise, projekteerimise ja konstrueerimise asutusi ja organisatsioone, samuti õppeasutusi.

22. Juhtida leiutustegevuse arendamist, teha ekspertiise leiutuste kasulikkuse üle, osutada igakülgset abi leiutajatele ja ratsionaliseerijatele ning kindlustada leiutuste ja tehniliste täiustuste juurutamist tootmisse ja ehitustegevusse. Seda tööd teeb rahvamajanduse nõukogu ametiühinguorganisatsioonide laialdasel osavõtul.

23. Kindlustada uute, täiuslikumate masinate ja seadmete, materjalide ja toodangu uute liikide tootmise igakülgset arendamist, ühtlasi organiseerida uute masinate, aparaatide ja materjalide katsenäidiste katsetamist ning nende juurutamist tootmisse ja ehitustegevusse.

24. Välja töötada ja ellu rakendada abinõud remondi korrastamise, masinate ja seadmete moderniseerimise alal; organiseerida tagavaraosade, -sõlmede ja agregaatide spetsialiseeritud tootmist.

25. Tugevdada isemajandamist, tõsta ettevõtete ja organisatsioonide rentaablust, põhi- ja käibevahendite õiget ja efektiivset kasutamist, toodangu maksimaalse hulga saamist kasutusel olevatelt põhivahenditelt.

26. Kindlustada, et ettevõtted ja organisatsioonid täidaksid kohustused koopereeritud hangete alal, eriti teistesse administratiivsetesse majanduspiirkondadesse minevate hangete alal, pidades silmas seda, et ettevõtte või organisatsiooni majandusplaan loetakse mittetäidetuks, kui pole täidetud NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja liiduvabariikide ministrite nõukogude eriotsustes, vastavate ministeeriumide plaanides ettenähtud hanked, ja plaani täitmise eest kindlaksmääratud preemiat sel juhul välja ei maksta.

27. Parandada rahvamajanduse nõukogu ettevõtete, ehitus- ja muude organisatsioonide töötajate töötingimusi, samuti elamis-, kultuurilisi ja elukondlikke tingimusi ning osutada kaasabi elamuehituse laialdaseks arendamiseks tööstusettevõtete jõududega tööliste ja teenistujate ehitustööst osavõtul.

28. Organiseerida alluvate ettevõtete ja organisatsioonide materiaalset ja tehnilist varustamist ning toodangu turustamist, kindlustada toodangu hankeülesannete täitmist nende ettevõtete ja organisatsioonide poolt; arendada ja tugevdada otseseid sidemeid hankijaettevõtete ja tarbijate vahel.

29. Kindlaksmääratud korras organiseerida põllumajandusliku tooraine ja saaduste varumist ning kokkuostmist, mis on vajalik selleks, et kindlustada alluvate ettevõtete tootmisplaanide täitmist.

30. Välja töötada ja ettenähtud korras esitada kinnitamiseks normid tooraine, materjalide, kütuse ja elektrienergia kulutamiseks tootmises ja ehitustegevuses, tootmisvarude normid, võtta kasutusele vajalikud abinõud nende juurutamiseks tootmisse ja ehitustegevusse, kontrollida kinnitatud normide täitmist ettevõtete ja organisatsioonide poolt.

31. Välja töötada ja ettenähtud korras esitada kinnitamiseks riiklike standardite projektid, ühtlasi rahvamajanduse nõukogule antud õiguste piirides kinnitada väljalastava toodangu retseptuure ja tehnilisi tingimusi ning tähtsamaid tehnoloogilisi instruktsioone.

32. Välja töötada kõrgemalseisvate organite poolt kinnitamisele kuuluvate hindade projekte alluvate ettevõtete poolt väljalastavatele toodetele; rahvamajanduse nõukogule antud õiguste piirides kinnitada hulgihindu; kontrollida hindade rakendamise õigsust ettevõtetes ja organisatsioonides.

33. Juhtida ettevõtete ehitustegevust, ettenähtud korras kinnitada ehituste projekteerimisülesandeid, tehnilisi projekte ja eelarveid; kindlustada ehituste edasist industrialiseerimist, tähtaegade lühendamist, kvaliteedi tõstmist ja maksumuse alandamist; muuta odavamaks ja parandada projekteerimis- ja uurimistöid, maksimaalselt kasutada tüüpprojekte; kindlaksmääratud korras vastu võtta ja ekspluatatsiooni anda ettevõtteid, hooneid ja ehitusi.

34. Kasutada alluvate ettevõtete ja organisatsioonide võimsusi selleks, et üle ettenähtud plaani toota materjale, detaile, tooteid ja seadmeid, mis on vajalikud elamuehituseks ja kultuuriliseks ning elukondlikuks ehituseks, samuti tootmisprotsesside mehhaniseerimiseks ning töötingimuste parandamiseks tööstuses ja ehitustegevuses.

35. Valida ja paigutada juhtivat, insener-tehnilist ja teaduslikku kaadrit alluvates ettevõtetes ja organisatsioonides, võtta kasutusele abinõud ettevõtete ja organisatsioonide komplekteerimiseks alalise töötajate kaadriga, selle kvalifikatsiooni tõstmiseks ja õigeks kasutamiseks.

36. Kindlaks määrata jooksev ja perspektiivne vajadus kõrgema ja keskharidusega spetsialistide järele, organiseerida spetsialistide ettevalmistamist alluvates õppeasutustes, kindlaksmääratud korras paigutada kõrgema või kesk-eriõppeasutuse lõpetanud noored spetsialistid kohtadele rahvamajanduse nõukogule alluvates ettevõtetes, organisatsioonides ja asutustes ning kontrollida nende õiget kasutamist.

37. Ametiühinguorganite osavõtul välja töötada ettepanekud tööliste, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate palgasüsteemide parandamiseks ning esitada need läbivaatamiseks liiduvabariigi ministrite nõukogule ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Töö ja Töötasu Küsimuste Komiteele.

38. Võtta kasutusele organisatsioonilised abinõud vananenud ja alandatud töönormide õigeaegseks asendamiseks uute, tehniliselt põhjendatud normidega, juhtida ja kontrollida uute normide kehtestamist seoses organisatsiooniliste ja tehniliste abinõude tootmisse juurutamisega, ühtlasi kontrollida tööseadusandluse normide täitmist; ametiühinguorganisatsioonide osavõtul välja töötada ja ellu rakendada abinõud töödistsipliini tugevdamiseks, töökaitse, ohutustehnika ja töötervishoiu parandamiseks rahvamajanduse nõukogu ettevõtetes ja organisatsioonides; koos ametiühinguorganitega juhendada kollektiivlepingute sõlmimist ning kontrollida nende täitmist.

39. Koos ametiühinguorganitega organiseerida tootmise eesrindlaste kogemuste laialdast levitamist, sotsialistlikku võistlust, mis on suunatud töötajate loomingulise initsiatiivi arendamisele, tööviljakuse edasisele suurendamisele, ehitustegevuse ja tootmisplaanide ennetähtaegsele täitmisele, toodangu kvaliteedi tõstmisele ja omahinna alandamisele ning ehitus- ja montaažtööde maksumuse alandamisele, tooraine, kütuse ja materjalide kokkuhoiule.

40. Võtta kasutusele abinõud tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise struktuuri parandamiseks ning liigsete lülide likvideerimiseks, rahvamajanduse nõukogu ja temale alluvate ettevõtete, ehitus- ja muude organisatsioonide administratiivaparaadi odavamaks muutmiseks.

41. Süstemaatiliselt kontrollida, et ettevõtted ja asutused õigesti kulutaksid vahendeid töötasuks, ning võtta kasutusele vajalikud abinõud palgafondi ülekulutuse ärahoidmiseks; kontrollida töötajatele palga õigeaegset väljamaksmist.

42. Välja töötada ja ettenähtud korras esitada NSV Liidu Riigipangale ning pikaajaliste kapitaalmahutuste pankadele arvutlused ettevõtetele ja organisatsioonidele vajaliku krediidi kohta.

43. Ettenähtud korras finantseerida alluvaid ettevõtteid, organisatsioone ja asutusi, kontrollida nende finantstegevust; võtta kasutusele abinõud tootmise rentaabluse tõstmiseks, käibevahendite ringluse kiirendamiseks ja isemajandamise edasiseks tugevdamiseks.

44. Läbi vaadata alluvate ettevõtete, organisatsioonide ja asu-

tuste raamatupidamise aruanded ja bilansid; koostada raamatupidamise koondaruanded ja koondbilansid rahvamajanduse nõukogu tegevusalade järgi ning esitada need kindlaksmääratud korras vastavatele organitele; teostada finantskontrolli ja läbi viia dokumentaalrevisjone ettevõtetes, organisatsioonides ja asutustes.

45. Organiseerida arvestust ja aruandlust ning kontrollida nende seisukorda ettevõtetes ja organisatsioonides, võtta kasutusele abinõud algdokumentatsiooni ja algarvestuse edasiseks lihtsustamiseks, koondamiseks ja viimistlemiseks, arvutustehnika uusimate vahendite laialdaseks juurutamiseks.

46. Võtta kasutusele abinõud rahvamajanduse nõukogu ettevõtete ja organisatsioonide tuleohutuse ja tuletõrje kindlustamiseks.

47. Juhendada majandus- ja tööettevõttelepingute sõlmimist ning kontrollida nende täitmist.

Rahvamajanduse nõukogu õigused

Planeerimise alal on rahvamajanduse nõukogul õigus:

48. Kinnitada ettenähtud korras, vajaduse korral muuta alluvatele ettevõtetele ja organisatsioonidele ülesandeid tootmise, kapitaalmahutuste ja muude näitajate osas rahvamajanduse nõukogule määratud plaaniülesannete piirides.

Määrata rahvamajanduse nõukogu ettevõtetele ja organisatsioonidele täiendavaid tootmisülesandeid.

49. Tellijatega kooskõlastatult muuta rahvamajanduse aastaplaanis ettenähtud üksikute toodanguliikide tootmise ja hanke mahtu, tehes vastavad muudatused plaani teistesse näitajatesse, vähendamata akumulatsiooni ja eelarvesse kuuluvate maksete plaani, ning teatades sellest järgnevalt liiduvabariigi riiklikule plaanikomisjonile; tellijatega kooskõlastatult teha muudatusi toodangu väljalaske plaanis kvartalite viisi, juhul kui muutuvad kapitaalremondiks vajalikud tootmisseadmete kindlaksmääratud seisuajad, vähendamata aastaplaani ja muutmata akumulatsiooni plaani ning vahekorda eelarvega kogu rahvamajanduse nõukogu ulatuses, tehes selle järgnevalt teatavaks liiduvabariigi riiklikule plaanikomisjonile.

50. Rahvamajanduse nõukogule ametkondlikult mittealluvatelt ettevõtetelt ja organisatsioonidelt, ilma et kahjustataks riikliku plaani ülesannete täitmist, võtta vastu tellimusi sellise toodangu, mida riiklikus plaanis pole ette nähtud, valmistamiseks tellija materjalist, kasutades ära kohalikku toorainet, kütust ja tootmisjäätmeid.

51. Tarbijate palvel muuta nende toodete tootmise aastamahtu ja nomenklatuuri, millede tootmise plaanid kinnitatakse vahetult rahvamajanduse nõukogu poolt, muutes vastavalt töö-, omahinna ja akumulatsiooni plaane, vähendamata makseid eelarvesse ja

teatades sellest järgnevalt liiduvabariigi riiklikule plaanikomisjonile.

52. Teha rahvamajanduse nõukogule kinnitatud plaanides muudatusi seoses organisatsioonide ja abimajandite üleandmisega rahvamajanduse nõukogu ulatuses ühest majandusliku tegevuse liigi bilansist teise majandusliku tegevuse liigi bilanssi (kapitaalehitusest tööstusesse, tööstusest ehituste bilanssi jne.), muutmata rahvamajanduse nõukogule määratud töötajate üldarvu, palgafondi, akumulatsiooni plaani ja vahekorda riigieelarvega.

53. Vajaduse korral teha kaubatoodangu omahinna plaani kvartalijaotustes muudatusi 1 protsendi piirides rahvamajanduse nõukogule esialgselt kvartali peale kinnitatud summast, muutmata vahekorda riigieelarvega aasta peale tervikuna, teatades sellest järgnevalt liiduvabariigi riiklikule plaanikomisjonile ja rahandusministeeriumile.

54. Muuta aastaplaani ulatuses tähtpäevi selle toodangu andmiseks rahvamajanduse nõukogu ettevõtete poolt, mis tarbitakse antud rahvamajanduse nõukogu süsteemis.

55. Töö aastaplaani jaotamisel ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste vahel jätta oma käsutusse töötajate arvu ja palgafondi reserv ning määrata neile vastavalt kõrgendatud ülesanded omahinna alandamise ja akumulatsiooni alal.

56. Ettevõtetele ja organisatsioonidele kinnitatud aastaplaanide andmisel jätta oma käsutusse:

a) kapitaalmahutuste reserv 5 protsenti üldisest kapitaalmahutuste ulatusest (kaasa arvatud kapitaalmahutused geoloogilisteks uurimistöödeks) koos vastavate assigneeringutega ning kasutada see reserv aasta jooksul, vähendamata sealjuures kapitaalmahutuste hulka, mis on plaanis määratud rasketööstuse tooraine ja kütuse-energeetika harudele, ning ülesandeid tootmisvõimsuste ja elamispinna ekspluatatsiooni andmise alal;

b) materjalide ja seadmete reserv rahvamajanduse nõukogule eraldatud fondide piirides.

57. Riiklikus plaanis rahvamajanduse nõukogule määratud geoloogiliste uurimistööde üldmahtu jaotada tööliikide, põhirajoonide ja leiukohtade järgi, vähendamata ülesannete plaanis ettenähtud kasutatavate maapõuevarade varu juurdekasvu.

58. Kinnitada rahvamajanduse nõukogu ettevõtetes ja organisatsioonides olemasolevate monteerimata seadmete käikulaskmise ja remondi aastaplaanid ning ühtlasi muuta importseadmete monteerimise tähtaegu tingimusel, et tagataks plaanis ettenähtud tootmisvõimsuste käikulaskmine.

59. Teha rahvamajanduse nõukogule kinnitatud plaani üksikutes näitajates muudatusi, mis tulenevad NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja liiduvabariikide ministrite nõukogude otsustest, muutmata vahekorda riigieelarvega, kusjuures plaanis tehtud muudatustest teatatakse liiduvabariigi riiklikule plaanikomisjonile.

Kapitaalehituse alal on rahvamajanduse nõukogul õigus:

60. Kinnitada ja muuta projektülesandeid ühes finants-eelarveliste koondarvutlustega üle 25 miljoni rubla eelarvelise maksumusega objektide ehitamiseks (peale väga suurte objektide, millel on eriti suur rahvamajanduslik tähtsus ja mille ehitamise projektülesanded kinnitab NSV Liidu Ministrite Nõukogu või liiduvabariigi ministrite nõukogu), samuti tehnilisi projekte ühes koondeelarvetega, mis koostatakse NSV Liidu Ministrite Nõukogu või liiduvabariigi ministrite nõukogu poolt kinnitatud projektülesannete järgi.

61. Kehtestada kord, mille järgi kinnitatakse ja muudetakse projektülesandeid ühes finants-eelarveliste koondarvutlustega ja tehnilisi projekte koos koondeelarvetega kuni 25 miljoni rubla eelarvelise maksumusega objektide ehitamiseks, samuti neid tehnilisi projekte ühes koondeelarvetega, mis koostatakse rahvamajanduse nõukogu poolt kinnitatud projektülesannete järgi.

62. Vajaduse korral täpsustada NSV Liidu Ministrite Nõukogu või liiduvabariigi ministrite nõukogu poolt varem kinnitatud projektülesandeid koos finants-eelarveliste koondarvutlustega, kusjuures tuleb muuta põhinäitajaid ning ühtlasi kinnitada muudetud projektülesandeid koos finants-eelarveliste koondarvutlustega nende projektülesannete puhul, mis on kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt, kooskõlas NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Ehituskomiteega, nende projektülesannete puhul aga, mis on kinnitatud liiduvabariigi ministrite nõukogu poolt, kooskõlas liiduvabariigi riikliku plaanikomiteega.

63. Ümber jaotada kapitaalmahutusi ehituste vahel selle kapitaalmahutuste üldhulga piirides, mis antud tööstus- või ehitusharu jaoks on plaanis määratud, vähendamata ülesandeid tootmisvõimsuste või elamispinna ekspluatatsiooni andmise osas, kusjuures sellest teatada järgnevalt liiduvabariigi riiklikule plaanikomisjonile.

Kapitaalmahutuste ümberjaotamine tööstus- või ehitusharude vahel toimub rahvamajanduse nõukogu poolt NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee nõusolekul.

64. Antud tööstus- või ehitusharu jaoks alalimiitsete tööde plaanis ettenähtud mahu piirides määrata kulutusi erisuunas, vähendamata plaanis kindlaksmääratud ülesandeid tootmisvõimsuste ja elamispinna ekspluatatsiooni andmise osas.

65. Kindlaks määrata eri ehitusobjektide tiitelnimekirjade kinnitamise kord kogu ehituseks määratud kapitaalmahutuste plaani piirides.

66. Hoonete ja ehituste kapitaalremondi alal ehitusorganisatsioonidele lisaülesannete andmisel suurendada neil töötajate arvu ja palgafondi rahvamajanduse nõukogule kinnitatud tööjõu plaani piirides, muutmata kasumi määra ja omade käibevahendite normatiive rahvamajanduse nõukogu ulatuses tervikuna.

67. Vajaduse korral jätta oma käsutusse rahvamajanduse nõukogu ehituste vahel jaotamata reserv alluvate projekteerimis-

organisatsioonide projekteerimis- ja uurimistööde plaanist ühes vastavate eelarveliste assigneeringutega projekteerimisorganisatsioonide ülalpidamiseks kuni 5 protsendi ulatuses projekteerimisorganisatsioonide ülalpidamiseks määratud assigneeringutest.

68. Võtta uurimis- ja projekteerimistööde plaanide projektidesse järgnevate aastate ehitustööde jaoks tööjooniste tegemine objektidele, mille ehitamine on ette nähtud planeerimisele järgneval aastal, arvestades seda, et tööjoonised on vaja välja anda 3 kuud enne nende objektide ehitustööde algust.

69. Kinnitada eelarved rahvamajanduse nõukogu projekteerimisorganisatsioonide ülalpidamiseks rahvamajanduse nõukogule antud projekteerimisorganisatsioonide ülalpidamise üldise eelarve piirides; teha muudatusi projekteerimisorganisatsioonide ülalpidamise eelarvete kvartalijaotuses kogu aasta assigneeringute piirides ning ümber jaotada vahendeid kuluartiklite vahel eelarvetesiseselt (välja arvatud assigneeringud töötasuks ja kapitaalmahutusteks).

70. Lubada rahvamajanduse nõukogu projekteerimisorganisatsioonidel teha lepingute põhjal üleplaanilisi projekteerimis- ja uurimistöid objektide ehitamiseks spetsiaalsete finantseerimise allikate arvel ning objektide ehitamiseks kolhoosides kolhooside vahendite arvel, sealjuures vastavalt suurendades nende projekteerimisorganisatsioonide projekteerimistööde mahtu, töötajate arvu ja palgafondi ning tulude plaani.

71. Kinnitada projekteerimisorganisatsioonidele projekteerimistööde tehnilisi suundi ja tehnilise projekteerimise norme kooskõlas NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Ehituskomiteega.

72. Lülitada tööettevõtjate organisatsioonide tööde plaani ja samuti tööettevõtjate poolt tehtud ehitus- ja montaažtööde hulka, suurendamata ehitustööde eelarvelist maksumust, kulutused standardiseerimata seadmete ja tehnoloogiliste metallkonstruktsioonide valmistamiseks ehitustel ilma tehases toodetud detailide maksumuseta.

73. Lubada alluvatel ettevõtetel ja organisatsioonidel finantseerida üksikuid objekte, mille peale ehituse finants-eelarvelises koondarvutuses või koondeelarves ettenähtud eelarveline limiit on ammendatud, kuni revideeritud finants-eelarvelise arvutuse või koondeelarve kinnitamiseni (kuid mitte rohkem kui kolme kuu jooksul) ehitustööde üldise kinnitatud eelarvelise limiidi ja nende objektide ehitamiseks minevate assigneeringute mahu ulatuses, mis aasta tiitelnimekirjades on ette nähtud.

74. Liiduvabariigi ministrite nõukogu poolt kinnitatud plaanide järgi täielikult või osaliselt tsentraliseerida vahendeid, mis on ette nähtud hoonete ja ehituste püstitamiseks rahvamajanduse nõukogu ehitusorganisatsioonide poolt tehtavate ehitustööde eelarvete III osa järgi, selleks et vastava ehitusorganisatsiooni tegevusrajoonis luua ehitusbaas, alalised elumajad, abiehitused ja alaliselt tegutsevad tootmisettevõtted, ühtlasi tsentraliseerida täielikult

ehitustööde eelarvete III osa järgi vahendid ehitusmasinate ja transpordivahendite muretsemiseks.

Tsentraliseeritud vahendite arvel ehitatud hooned ja ehitused, samuti nende vahendite arvel muretsetud seadmed, ehitusmasinad ja transpordivahendid arvatakse ehitusorganisatsioonide põhifondidesse.

75. Rahvamajanduse nõukogule mittealluvatelt riiklikelt ettevõtetelt ja organisatsioonidelt vastu võtta ning neile eraldada protsentuaalse osavõtu alusel vajalikke vahendeid tööstus-, elamute-, kommunaal-, kultuuriliste ja elukondlike objektide, transpordi ja side seadmete ning muude objektide ehitamiseks, anda neile ettevõtetele ja organisatsioonidele üle mainitud tööde teostamiseks vajalikke materjalide ja seadmete fonde, tööjõu limiiti ning fondeeritud materjale ja seadmeid kooskõlas liiduvabariigi riikliku plaanikomisjoniga.

76. Ettenähtud korras üle anda rahvamajanduse nõukogule mittealluvatele ettevõtetele ja organisatsioonidele ja neilt vastu võtta valmisehitamata hooneid ja ehitusi koos nende jaoks kinnitatud finantsplaaniga ning materjalide ja seadmete fondidega töödeks nende hoonete ja ehituste juures, kusjuures sellest teatada järgnevalt liiduvabariigi riiklikule plaanikomisjonile.

77. Kinnitada täiendavaid ühikhindeid, mille järele tekib vajadus objektide ehitamise käigus, ning tööde ja konstruktsioonide eelarvelisi norme, mida üleliidulistes teatmikes pole ette nähtud.

78. Projekteerida ja ehitada uusi ning rekonstrueerida tegutsevaid ehitusmaterjalide tootmise ettevõtteid, ühtlasi organiseerida mittemaaksete maapõuevarade tootmiseks karjääre kapitaalmahutustega kuni 1 miljon rubla (arvestamata transpordi- ja jõumajanduse objektide ehitamise maksumust) nende kasutatavate maapõuevarade baasil, mille varud on välja arvutatud ja kinnitatud geoloogilise luure organisatsioonide poolt, kinnitamata neid NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvas Riiklikus Kasulike Maapõuevarade Varude Komisjonis või territoriaalsete geoloogiavalitsuste kasulike maapõuevarade varude komisjonides.

79. Määrata komisjone ettevõtete, hoonete ja ehituste ekspluatatsiooni vastuvõtmiseks, peale eriti suurte objektide, mille võtavad vastu NSV Liidu Ministrite Nõukogu või liiduvabariigi ministrite nõukogu poolt määratud komisjonid, ühtlasi kinnitada vastuvõtu akte. Alalimiitsete ehituste alal teha alluvate organisatsioonide juhtivatele töötajatele ülesandeks määrata komisjone ettevõtete, hoonete ja ehituste ekspluatatsiooni vastuvõtmiseks ning kinnitada vastuvõtu aktid.

80. Sulgeda koondeelarveid ja finantseelarvelisi koondarvutusi ettevõtete, hoonete ja ehituste ehitamiseks pärast nende andmist ekspluatatsiooni; kinnitada vastuvõtukomisjoni aktis märgitud lõpetamata tööde lõpuleviimise eelarveline maksumus, kui kulutused nende tööde lõpuleviimiseks ei ületa eelarvelise limiidi jääki suletud koondeelarves või finants-eelarvelises koondarvutuses.

81. Luua juhtimisaparaat plaanis ettenähtud uutel alustatavatel ehitustel: ehitustel, mille projekteerimine toimub kahes staadiumis (kinnitatud projektülesande puhul), ja ehitustel, mille projekteerimine toimub kolmes staadiumis (kinnitatud tehnilise projekti puhul).

82. Pidada ehitusorganisatsioonides projekteerijatest ja eelarvetöötajatest koosnev tootmispersonal väikeste projekteerimis-eelarvetööde tegemiseks, mis projekteerimisorganisatsioonide tööde plaanis pole ette nähtud, kandes selle personali ülalpidamiskulud ehitustööde lisakuludesse.

Mainitud personali arvuline suurus määratakse ehitustööde tööjõuplaani piirides ja kinnitatud ametikohtade nomenklatuuri järgi.

Materiaalse ja tehnilise varustamise alal on rahvamajanduse nõukogul õigus:

83. Jaotada ja vajaduse korral ümber jaotada toorainet, materjale, kütust, seadmeid, masinaid ja transpordivahendeid alluvate ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste vahel.

84. Lubada alluvatel ettevõtetel ja organisatsioonidel kindlaksmääratud korras fondivabalt realiseerida riiklikele kooperatiivsetele organisatsioonidele ja ettevõtetele tööstustoodangut, mis ei leia turustamist tarbijatele fondide järgi.

85. Tarbijate nõusolekul teostada toodangu hankeid järgmise kvartali fondide arvel, IV kvartalis aga avansina järgmise aasta fondide arvel tootmisplaanide ületamise ja teiste tarbijate poolt kasutamata jäetud fondide arvel.

86. Teha kinnitatud varustamise plaani näitajates täpsustusi, mis tulenevad NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja liiduvabariigi ministrite nõukogu üksikutest otsustest tootmise ja hangete plaani muutmise kohta, teatades sellest liiduvabariigi riiklikule plaanikomisjonile.

87. Kehtestada tehniliste tingimuste ja jooniste läbivaatamise kord kõigi toodangu liikide alal, mida rahvamajanduse nõukogu ettevõtted ja organisatsioonid välja lasevad, välja arvatud tooted, mille kohta kehtivad riiklikud standardid või vabariiklikud tehnilised tingimused.

88. Erakordsetel juhtudel võtta mobilisatsioonireservist plaanitäitmiseks vajalikke materjale laenuks kuni 50 protsendi ulatuses antud ettevõttes olevatest materjalidest, tagastades need hiljemalt 3 kuu jooksul, ja teatades nii laenuks võtmisest kui ka tagastamisest NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Materjalide Reservide Peavalitsuse vastavale organile.

89. Määrata üksikutele varustamisorganisatsioonidele diferentseeritud laokäibe plaanid rahvamajanduse nõukogule plaanis ettenähtud laooperatsioonide üldulatuse piirides, samuti üksikutele varustamisorganisatsioonidele diferentseeritud hinnakõrgendid rahvamajanduse nõukogule määratud keskmise hinnakõrgendi määra piirides.

90. Kehtestada liigsete ning ettevõtetes, organisatsioonides ja asutustes mittekasutatavate materjalide, seadmete, transpordivahendite ja muude materiaalsete väärtuste ümberjaotamise ja realiseerimise kord, juhindudes kehtivast seadusandlusest.

91. Kasutada kohapealsel initsiatiivil üle plaani toodetud fondeeritavaid materjale, detaile, tooteid ja seadmeid elamu-, kultuurilis- ja elukondlike asutuste ning kommunaalehituse vajadusteks, samuti tootmisprotsesside mehhaniseerimiseks ning töötingimuste parandamiseks tööstuses ja ehitustegevuses.

Sõlmida teiste administratiivsete majanduspiirkondade rahvamajanduse nõukogudega, kohaliku tööstuse ministeeriumide ja valitsustega lepinguid vastastikuseks abistamiseks elamu-, kultuuri- ja elukondlike asutuste ning kommunaalehituseks vajalike ehitusmaterjalide, toodete ja seadmetega.

Finantseerimise ja krediteerimise alal on rahvamajanduse nõukogul õigus:

92. Kooskõlas liiduvabariigi rahvamajandusplaani ja riigieelarvega kinnitada alluvate ettevõtete ja organisatsioonide kulude ja tulude bilansse (finantsplaane), samuti eelarveliste asutuste eelarveid, teatades sellest liiduvabariigi rahandusministeeriumile.

93. Kindlaks määrata alluvatele ettevõtetele ja organisatsioonidele oma käibevahendite määr üldiselt kui ka suurendatud normatiivide järgi (tootmisvarud, lõpetamata toodang, valmistooted jne.) üksikute majandusharude iseärasustele vastavalt.

94. Majandusplaanide muutmisele vastavalt muuta alluvate ettevõtete ja organisatsioonide plaanilise kasumi määra ja käibevahendite normatiive rahvamajanduse nõukogu tulude ja kulude bilansis (finantsplaanis) ettenähtud üldise kasumisumma ja käibevahendite normatiivide piirides.

95. Ümber jaotada ettevõtete ja organisatsioonide vahel oma käibevahendite ülejääke aastaaruannete põhjal, samuti käibevahendite normatiivide muutmise korral seoses finantsplaanide muutmisega.

96. Vajalikel juhtudel muuta alluvatel projekteerimisorganisatsioonidel järgnevate aastate ehitustöödeks uurimis- ja projekteerimistööde plaani võetud objektide juures tehtavate tööde mahtu kuni 15 protsendi ulatuses plaanis kinnitatud tööde mahust.

97. Moodustada reserv ettevõtetele ja organisatsioonidele finantsabi osutamiseks:

a) alluvate ettevõtete ja organisatsioonide oma käibevahendite arvel (reservi selle osa üldsuurus ei tohi ületada 3 protsenti rahvamajanduse nõukogu oma käibevahendite normatiivist);

b) üleplaanilise kasumi arvel kindlaksmääratud korras.

Sisereservide ning rahvamajanduse nõukogu finantsabi osutamise reservide arvel anda ettevõtetele ja organisatsioonidele ajutist finantsabi ning vajaduse korral täiendada neil oma käibevahendeid kuni kehtivate normatiivideni.

Lubada alluvatel ettevõtetel ja organisatsioonidel kasutada elamute ehitamiseks ettevõtte fondi arvatud summadele täiendavalt direktori (ülema) fondi kuni 30 protsenti antud ettevõtte (organisatsiooni) poolt saadud üleplaanilise kasumi üldsummast.

98. Avada pankades arveldusarveid oma käibevahendite ja muude vahendite ümberjaotamiseks alluvate ettevõtete ja organisatsioonide vahel, samuti arveldusarveid ettevõtetele ja organisatsioonidele finantsabi osutamise reservi jaoks.

99. Kooskõlas liiduvabariigi rahandusministeeriumiga suurendada kvartali eelarvelisi assigneeringuid kuni 10 protsendi võrra rahvamajanduse nõukogule järgmiseks kvartaliks samadeks eesmärkideks määratud assigneeringute arvel.

100. Suurendada või vähendada I kvartali jooksul kooskõlas liiduvabariigi rahandusministeeriumiga kõige enam 10 protsendi võrra aasta eelarvelisi assigneeringuid:

oma käibevahendite juurdekasvuks, operatsiooni- ja muudeks kuludeks, majapidamise finantseerimiseks — rahvamajanduse nõukogule eelarves kõigiks nendeks kululiikideks kokku ettenähtud aastase assigneeringute üldsumma piirides;

kulutusteks kaadri väljaõppele, teadusliku uurimise asutuste ülalpidamisele ja ametiühinguorganisatsioonide ettepanekuid arvestades lasteaedade ja sõimede ülalpidamisele ning muudele abinõudele hariduse ja tervishoiu alal — rahvamajanduse nõukogule eelarves kõigiks nendeks kululiikideks kokku ettenähtud aastase assigneeringute üldsumma piirides.

Nimetatud muudatusi teha kõigi sätete alal, välja arvatud assigneeringud kapitaalmahutusteks, töötasuks ja administratsioonikuludeks.

101. Ümber paigutada eelarvelisi assigneeringuid (välja arvatud assigneeringud töötasuks ja kapitaalmahutusteks) sättest sättesse rahvamajanduse nõukogu administratiivkulude üldeelarve piirides, teatades sellest liiduvabariigi rahandusministeeriumile.

102. Alluvate ettevõtete ja organisatsioonide vahel ümber jaotada omi vahendeid, mis on planeeritud käibevahendite juurdekasvu finantseerimiseks, plaaniliste kahjumite katmiseks, kapitaalmahutuste ja teadusliku uurimise asutuste finantseerimiseks ning muudeks abinõudeks, arvestades akumulatsiooniplaani täitmist.

Vajaduse korral anda NSV Liidu Riigipanga ja pikaajaliste kapitaalmahutuste pankade asutustele käsundeid nimetatud vahendite vaieldamatus korras sissenõudmiseks ettevõtete ja organisatsioonide arveldusarvetelt, samuti nende vahendite sissenõudmiseks, mis ettevõtetelt ja asutustelt ajutise finantsabi korras on saadud ja pole nende poolt tähtajaks tagastatud.

Sisse seada ja läbi viia vajalikel juhtudel kooskõlas NSV Liidu Rahandusministeeriumiga seadmete eest hankijatelt saadud arvete tsentraliseeritud tasumine.

103. Vastavalt majandusplaanide täitmise käigule alluvate ette-

võtete ja organisatsioonide vahel pangakontoritega kooskõlas ümber jaotada krediite hooajaliste kulutuste ja materiaalsete väärtuste alla.

Krediitide ümberjaotamine läbi viia ilma kauplevatel organisatsioonidel olevate ülenormatiivsete kaubavarude alla minevaid krediite suurendamata.

104. Jätta oma käsutusse reserv 5 protsendi ulatuses NSV Liidu Riigipanga ja pikaajaliste kapitaalmahutuste pankade krediidiplaanides määratud krediitide summast.

105. Kinnitada alluvate ettevõtete ja organisatsioonide kapitaalremontide finantseerimise maht.

106. Kindlaks määrata ettevõtetele ja majandusorganisatsioonidele diferentseeritud amortisatsioonieraldiste normide kinnitamise kord tööstuse ja ehitustegevuse eri harude jaoks kinnitatud amortisatsioonieraldiste üldise normi piirides, ühtlasi ümber jaotada ettevõtete ja majandusorganisatsioonide vahel kapitaalremondiks määratud amortisatsioonieraldisi tingimusel, et täidetaks nende vahendite arvel toimuva seadmete remondi, rekonstrueerimise ja moderniseerimise plaan.

107. Ametiühinguorganite osavõtul läbi vaadata ja aasta kokkuvõtete põhjal kinnitada ettevõttefond, direktorifond (ülemafond), kui on täidetud NSV Liidu Ministrite Nõukogu otsustes nende fondide organiseerimise kohta ettenähtud tingimused, ning lubada üksikjuhtudel moodustada tööstusettevõttefond täielikult või vähendatult, kui ettevõtte tootmisplaan põhinomenklatuuri alal on osaliselt täitmata.

108. Kooskõlas põhitellijaga (teise administratiivse majanduspiirkonna rahvamajanduse nõukoguga või ministeeriumiga) kehtestada ajutisi hulgihindu toodangule, mida NSV Liidus hakatakse valmistama esmakordselt ja mis kuulub massilisele või suureseerialisele tootmisele, samuti hulgihindu toodetele, mis on määratud väljalaskmisele individuaal- või väikeseerialise tootmise korras, kui neil toodetel puuduvad nõutavas korras kinnitatud hulgihinded, lähtudes analoogilise või vastastikku asendava toodangu hindade tasemest, kui aga selliseid ei ole, siis lähtudes plaanilisest omahinnast ja rentaablusest 5 protsendi ulatuses.

Olenevalt sellest, millal algab toodangu seeriaviisiline tootmine (esimesel või teisel poolaastal) ning ühtlasi arvestades tootmistsükli kestust, võib ajutisi hulgihindu pooltevahelisel kokkuleppel kehtestada tähtajaga kuni käesoleva aasta või järgneva aasta lõpuni.

109. Kooskõlas vastava vabariigi, krai või oblasti plaaniorganitega kinnitada ettevõtete ajutisi hulgihindu tähtajaga kuni 6 kuud uutele laiatarbekaupadele, mille hinnad ei ole kehtivates hulgihinnakirjades ette nähtud, kohandatult vastavasse rühma kuuluva kauba hulgihindade tasemele.

110. Kinnitada hulgihindu toodetele, mida valmistatakse antud rahvamajanduse nõukogu koosseisu kuuluvate ettevõtete vahelise

koopereerimise korras, kui neile toodetele ei ole kehtestatud hindu.

111. Lubada ettevõtete ja organisatsioonide bilanssidest maha kanda kulutusi katkestatud ehitustele ja kulutusi projekteerimis- ja uurimistöödele teostamata jäänud ehituste jaoks kuni 1 miljoni rubla piirides üksiku ehituse kohta, samuti maha kanda kulutusi töödele geoloogilise luure alal.

112. Lubada eraldada iseseisvale bilansile ettevõtete spetsiaalseid osi (põllumajanduslik abimajand, metsatööstuse majand, elamu-kommunaalmajand, transpordimajand jm.).

113. Kehtestada kord, mille järgi kantakse maha vanametallina kulunud ja rahvamajanduses edasiseks kasutamiseks kõlbmatud seadmed ja transpordivahendid, samuti pooleliolevad tooted, varustus ja instrumendid, mis kuuluvad tootmisest mahavõetud toodangusse ja kui neid tootmise eesmärgil ei saa ära kasutada, välja arvatud seadmete ja muude materiaalsete väärtuste liigid, mille mahakandmise kord on kehtestatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja liiduvabariigi ministrite nõukogu määrustega.

114. Kinnitada alluvate ettevõtete ja organisatsioonide administratiivkulude eelarveid, samuti nende kulude üldsumma, eraldades palgafondi igale ettevõttele (organisatsioonile).

115. Kanda rahvamajanduse nõukogu töötajate välismaale komandeerimise kulud administratiivkulude eelarve üldise säästu arvele, säästu puudumisel aga rahvamajanduse nõukogu tulude ja kulude bilansi üldiste assigneeringute arvele.

116. Erilise vajaduse korral lubada NSV Liidu Riigipanga kontoritega kooskõlastatult ettevõtetele ja organisatsioonidele vahendite sihtülekandeid NSV Liidu valitsuse otsustega ettenähtud eesmärkideks.

117. NSV Liidu Riigipangale ja pikaajaliste kapitaalmahutuste pankadele välja anda garantiikohustusi nende laenude tähtajaks tasumise kohta, mis on välja antud krediteerimise ja arvelduste erirežiimile viidud ettevõtete oma käibevahendite puudujäägi ajutiseks katmiseks, samuti muudel juhtudel, mis NSV Liidu valitsuse otsustes ja pangaeeskirjades on ette nähtud.

118. Teha kulutusi, mis on seotud tootmisettevõtete ehitus- ja montaažtööde organisatsioonide ning nafta- ja gaasipuurimise organisatsioonide ümberbaseerumisega, liiduvabariigi rahandusministeeriumiga kooskõlastatud finants-eelarveliste arvutuste põhjal ehitus- ja puurimistööde eelarvetes ettenähtud kapitaalmahutuste arvel.

119. Bilansist bilanssi tasuta üle kanda:

hooneid ja ehitusi — liidulise, vabariikliku ja kohaliku alluvusega riiklikele ettevõtetele ja organisatsioonidele.

Hoonete ja ehituste üleandmine liidulise alluvusega ettevõtetele ja organisatsioonidele toimub kokkuleppel liiduvabariigi ministrite nõukoguga;

demonteeritud, liigseid ja kasutamata seadmeid — liidulise,

vabariikliku ja kohaliku alluvusega ettevõtetele ja organisatsioonidele;

kasutamata seadmeid ja tööriistu, masinate ja aparaatide katsenäidiseid ning nende näidiste tehnilist dokumentatsiooni, jooniseid ja katalooge — teadusliku uurimise asutustele, koolidele ja teistele õppeasutustele teadusliku uurimise ja õppe-eesmärgil;

kultuurhariduslikke asutusi ja spordibaase neile kuuluva inventari ja muu varaga — ametiühinguorganisatsioonidele ning ametiühinguorganitega kooskõlastatult — teistele ühiskondlikele organisatsioonidele, raviasutusi aga tervishoiuorganitele.

Seadmed, mis ettevõtted ja asutused saavad komplekteerimise eesmärgil, samuti seadmed, mis on arvel kapitaalehituse bilansis, antakse üle tasu eest.

120. Rahvamajanduse nõukogule mittealluvatele ettevõtetele ja organisatsioonidele üle anda või neilt vastu võtta liiduvabariigi kaubandusministeeriumiga kooskõlastatult sööklaid, kauplusi ja muid kaubandusettevõtteid.

Töö ja töötasu alal on rahvamajanduse nõukogul õigus:

121. Kinnitatud tööjõuplaani piirides määrata administratiivpersonali arv alluvatele ettevõtetele, organisatsioonidele ja asutustele.

Kinnitada rahvamajanduse nõukogule alluvate ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste struktuur, administratiivpersonali koosseisud ja töötajate ametipalgad ettenähtud administratiivpersonali arvu ja palgafondi piirides, juhindudes sealjuures tüüpkoosseisudest ja ametipalkade skeemidest, mis antud ettevõtte, organisatsiooni või asutuse töötajate jaoks on kehtivad.

See reegel ei käi nende ettevõtete ja organisatsioonide kohta, kelle juhtijaile on vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1955. aasta 9. augusti määrusele nr. 1430 antud õigus kinnitada tsehhide ja tehase valitsuse osakondade struktuur ja koosseisud.

122. Luua, reorganiseerida ja likvideerida ettevõtteid, ehitusorganisatsioone, õppekombinaate ja kvalifikatsiooni tõstmise kursusi — rahvamajanduse nõukogule kinnitatud tööjõuplaani piirides, kesk-eriõppeasutusi — kooskõlas NSV Liidu Kõrgema Hariduse Ministeeriumiga ja liiduvabariigi rahandusministeeriumiga, muid organisatsioone aga liiduvabariigi ministrite nõukogu loal.

123. Kinnitada rahvamajanduse nõukogu aparaadi koosseisud ja töötajate ametipalgad liiduvabariigi ministrite nõukogu poolt selle aparaadi jaoks määratud töötajate arvu piirides, pidades silmas ametipalkade skeemi, ning kinnitatud palgafondi piirides.

124. Kinnitada üksikute asutuste ja organisatsioonide koosseisud, kus töötingimuste tõttu ei saa rakendada tüüpkoosseisusid.

125. Väljaspool rahvamajanduse nõukogule määratud tööjõuplaani määrata töötajate arv ja palgafond ehitusorganisatsioonidele, kes tegelevad ehitus- ja montaažtöödega NSV Liidu valitsuse vastavate otsustega ettenähtud spetsiaalsete finantseerimisallikate arvel (ettevõttefond, NSV Liidu Riigipanga laenud, kooperatiivsed

vahendid, üleliidulise sotsialistliku võistluse fond, kolhooside vahendid maakohtade ja kolhooside radiofitseerimiseks ja elektrifitseerimiseks, veemajanduslikeks ehitustöödeks ja teised allikad), vastavalt neile ehitusorganisatsioonidele kinnitatud näitajatele ehitustööga tegelevate tööliste väljatöötluse ja keskmise töötasu alal.

126. Kooskõlastatult NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö ja Töötasu Küsimuste Komiteega määrata ametipalgad ja premeerimise tingimused ettevõtete ja organisatsioonide töötajatele äsjaloodud ametikohtadel, mida kehtivates ametipalkade skeemides ja premeerimise määrustikes pole ette nähtud, kohandades neid antud ettevõtte või organisatsiooni vastava kategooria töötajatele kinnitatud ametipalkade ja premeerimise tingimustega, ühtlasi kinnitatud palgafondi piirides.

127. Kanda äsjaloodud ettevõtted ja organisatsioonid insenertehniliste töötajate ja teenistujate töötasu ning premeerimise alal vastavasse gruppi (kategooria), juhindudes määratud korras kinnitatud näitajatest ettevõtete ja organisatsioonide töötasu ja premeerimise alal gruppidesse jaotamiseks, kui aga kinnitatud näitajad puuduvad, siis kanda vastavasse gruppi (kategooriasse): ettevõtted — kooskõlastatult NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö ja Töötasu Küsimuste Komiteega ning Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukoguga, eelarvelised ja majanduslikud organisatsioonid — kooskõlastatult NSV Liidu Rahandusministeeriumiga.

128. Rahvamajanduse nõukogule määratud üldise palgafondi piirides maksta ettevõtete ja organisatsioonide töötajatele tähtsate ülesannete täitmise eest preemiaid väljaspool kehtivaid töötasu eeskirju ja preemiasüsteeme ning ühtlasi anda ühekordset toetust, kulutades nimetatud eesmärgil mitte üle 0,05 protsendi rahvamajanduse nõukogu ettevõtetele ja organisatsioonidele määratud üldisest palgafondist.

129. Määrata rahvamajanduse nõukogu aparaadi ning alluvate ettevõtete ja organisatsioonide töötajatele personaalpalku kuni 3500 rubla ulatuses, sõltumata ametipalkade määradest nende erifondide piirides, mis rahvamajanduse nõukogule on kinnitatud ametipalgamääradele personaallisandite määramiseks.

130. Lubada alluvatel ettevõtetel ja organisatsioonidel katta tootmisprogrammi faktilise täitmisega võrreldavat palgafondi ülekulutust rahvamajanduse nõukogule määratud kvartali palgafondi piirides ning NSV Liidu Riigipanga ja pikaajaliste kapitaalmahutuste pankade kontoritega kooskõlastatult määrata tähtpäevi ettevõtete ja organisatsioonide poolt tehtud ülekulutuste korvamiseks.

131. Viia tööliste üksikuid kategooriaid üle progressiivse tükitöö ning ametiühingute nõukoguga kooskõlastatult premiaal-ajatöö palgasüsteemile, rakendades antud tootmisharus kehtivaid palgasüsteeme ja -skaalasid.

132. Määrata Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukoguga kooskõlastatult palgamäärasid ehitustöölistele, kes ühtse tariifi- ja

kvalifikatsiooniteatmiku järgi kuuluvad kategooriasse «väljaspool järku».

133. Kulutada rahvamajanduse nõukogu aparaadi ülalpidamise eelarves kinnitatud palgafondi piirides kuni 1 protsent abinõudele rahvamajanduse nõukogu aparaadi töötajate kvalifikatsiooni tõstmiseks.

134. Näha masinaehitusettevõtete kaubatoodangu omahinna plaanides ette vahendid 0,3 protsendi ulatuses masinaehituse kaubatoodangu plaanilisest omahinnast töötajatele preemiate määramiseks uue tehnika väljatöötamise ning juurutamise eest vastavalt kehtivale eeskirjale.

135. Anda etevõtetele ja organisatsioonidele luba summeeritud tööaja arvestuse sisseseadmiseks töölistele ja teenistujatele nendel töödel, kus igapäevast normaalkestusega tööaega ei ole võimalik sisse seada.

136. Kinnitada nende tööalade loetelu, kus töö iseloomu tõttu ei saa sisse seada lühendatud tööpäeva puhkepäeva- ja pidupäevaeelsetel päevadel, vaid antakse kuu jooksul üks täiendav puhkepäev.

137. Kinnitada normeerimata tööpäevaga töötajate ametikohtade loetelu, kellele korralise puhkuse kestus määratakse ettevõtte, organisatsiooni või asutuse juhataja poolt koos ametiühinguorganisatsiooniga.

*

138. Rahvamajanduse nõukogu kinnitab tööstusharu- ja funktsionaalvalitsuste ning -osakondade põhimäärused, samuti talle ametkondlikult alluvate ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste põhimäärused (põhikirjad), rahvamajanduse nõukogu arbitraaži põhimääruse ning alluvate ettevõtete ja organisatsioonide vaheliste vaidluste läbivaatamise korra.

Rahvamajanduse nõukogu arbitraažil on õigus anda käskkirju tema otsuste täitmiseks sundkorras.

RIIGILE ANTUD KIULINA- JA KANEPISAAGI EEST MÜÜDAVA TERAVILJA HINDADE MUUTMISEST

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus

14. detsembril 1957

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu **määravad:**

1. Kehtestada, et pärast 1. jaanuari 1958 riigile antud kiulina- ja kanepisaagi eest vastumüügi korras teravilja müümine toimub vööndi-jaehindade järgi hinnaalandusega 10 protsenti.

2. Lugeda alates 1. jaanuarist 1958 kehtivuse kaotanuks NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1955. aasta 18. oktoobri määrus nr. 1825.

TERAVILJASAAKIDE JAOTATUD KORISTAMISEST

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus

6. märtsil 1958

Teraviljade jaotatud koristamise meetodi laialdase juurutamise ning kombainitehaste iseliikuvate kombainide tootmisele üleviimise eesmärgil NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu **määravad:**

1. Kohustada liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid, partei krai-, oblasti- ja rajoonikomiteesid, vabariikide ministrite nõukogusid, kraide, oblastite ja rajoonide täitevkomiteesid, NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi ning kohalikke põllumajandusorganeid, masina-traktorijaamade ja sovhooside juhtivaid töötajaid:

organiseerida masina-traktorijaamade, sovhooside ja kolhooside õigeaegset ettevalmistust saagi jaotatud koristamise laialdaseks läbiviimiseks, arvestades kogu olemasoleva tehnika täielikku ärakasutamist, ning tagada käesoleval aastal seal, kus võivad töötada kombainid, kõigi teraviljakultuuride koristamine jaotatud meetodil;

võtta kasutusele abinõud vajaliku hulga viljalõikajate, kombainide ja muude koristusmasinate, samuti transpordivahendite õigeaegseks ettevalmistamiseks viljakoristustöödeks, pöörates tähelepanu mehhanisaatorite kaadri väljaõpetamisele viljasaagi jaotatud koristamiseks, eriti tööks uutel iseliikuvatel kombainidel CK-3.

2. Suurendada 1958. aastaks iseliikuvate teraviljakombainide tootmise plaan 47 000 kombainile, haakekombainide väljalaske plaan aga vähendada 30 500 kombainile.

Lõpetada 1958. aasta märtsiks kõikides tehastes haakekombainide «Stalinets-6» ja PCM-8 ning neile vastavate komplekteeritavate toodete valmistamine peale tagavaraosade.

3. Võtta vastu NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi ettepanek iseliikuva teraviljakombaini CK-3 tootmisse andmiseks 1958. aastal.

4. Vene NFSV Ministrite Nõukogul ja Ukraina NSV Ministrite Nõukogul ette valmistada tootmisvõimsused iseliikuvate kombainide CK-3 ja tema baasil loodud teiste kombainimarkide väljalaskmiseks.

5. Vene NFSV Ministrite Nõukogul luua 1958. aastal tootmisvõimsused vajaliku hulga autoosade ja -sõlmede väljalaskmiseks, mida kasutatakse iseliikuvate kombainide CK-3 tootmisel. Kindlustada nimetatud osade ja sõlmede hanked kombainitehastele käesoleval aastal selles koguses, mis iseliikuvate kombainide tootmise plaani täitmiseks on vajalik.

6. Vene NFSV Ministrite Nõukogul, Ukraina NSV Ministrite Nõukogul ja Valgevene NSV Ministrite Nõukogul kindlustada spetsiaalsete ja agregaat-metallilõikepinkide, teras- ja alumiiniumdetailide termiliseks töötlemiseks vajalike elektriahjude valmistamine ning üleandmine tehastele, kes võtavad osa iseliikuvate kombainide ja nende mootorite valmistamisest.

7. Vene NFSV Ministrite Nõukogul, Ukraina NSV Ministrite Nõukogul ja NSV Liidu Riikliku Plaanikomisjoni juures asuval Projekteerimise Teadusliku Uurimise Instituutide Peavalitsusel kindlustada projektdokumentatsiooni väljatöötamine neile kinnistatud tehaste rekonstrueerimiseks.

Tööstuspangal finantseerida nimetatud tehaste rekonstrueerimistöid varem kinnitatud projektide ja eelarvete järgi, samuti rahvamajanduse nõukogude poolt üksikutele objektidele kinnitatud finants-eelarveliste arvutuste järgi.

8. Anda Vene NFSV Ministrite Nõukogule ja Ukraina NSV Ministrite Nõukogule õigus 1958. aastal seoses haakekombainide tootmise vähenemisega vabaneva valtsmetalli arvel kasutada iseliikuvate kombainide CK-3 ja nende mootorite lõpetamata tootmiseks, tehnilise varustuse ja standardiseerimata seadmete valmistamiseks ning tehaste rekonstrueerimisega seoses olevateks täiendavateks töödeks musti valtsmetalle ja muid materjale.

9. Vene NFSV Ministrite Nõukogul, Keemiatööstuse Ministeeriumil, Kurski, Sverdlovski, Voroneži ja Leningradi rahvamajanduse nõukogudel kindlustada 1958. aastal kombaini CK-3 ja mootori СМД-7 komplekteeritavate kummitehniliste toodete valmistamine ja üleandmine selles koguses ja tähtaegadel, mis on kooskõlas nende kombainide ja mootorite tootmise kinnitatud plaaniga.

Keemiatööstuse Ministeeriumil, Kurski ja Sverdlovski rahvamajanduse nõukogudel teha vajalikud tööd iseliikuva kombaini CK-3 variaatori rihmade kvaliteedi tõstmiseks, mis kindlustavad nende rihmade väljalaskmise 1958. aasta II kvartalis vastupidavusega mitte alla 500 töötunni.

NSV Liidu Riiklikul Plaanikomiteel eraldada variaatori rihmade tootmiseks vajalik hulk kvaliteetseid materjale.

10. Vene NFSV Ministrite Nõukogul ja Ukraina NSV Ministrite Nõukogul eraldada kombaini- ja mootoritehastele õhukeseseinalisi keevisõmbluseta ja rullitud torusid, mis on vajalikud kombainide CK-3 ja nende mootorite täiendavaks tootmiseks 1958. aastal.

Nimetatud torude hanked teostada vabariikide ministrite nõukogudele 1958. aastaks eraldatud fondide arvel, vähendades nende tarbimist teisteks, vähem vastutusrikasteks vajadusteks.

NSV Liidu Riiklikul Plaanikomiteel käesolevast määrusest tulenevate omapoolsete ettepanekute väljatöötamisel materiaalse ja tehnilise varustamise plaani muutmiseks näha ette õhukeseseinaliste keevisõmbluseta ja rullitud torude asendamiseks järgmiste materjalide eraldamine: Vene NFSV Ministrite Nõukogule 250 000 meetrit õhukeseseinalisi elektriga keevitatud, 250 tonni tõmmatud ja 450 tonni gaasitorusid, Ukraina NSV Ministrite Nõukogule — 250 000 meetrit õhukeseseinalisi elektriga keevitatud ja 270 tonni gaasitorusid.

11. NSV Liidu Riiklikul Plaanikomiteel:

koos NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumiga läbi vaadata küsimus ekskavaatorite, buldooserite, juurimismasinate, greiderite, kraavikaevamismasinate, atrade, randaalide, lõikusmasinate, haakeseadmete, rohuniitjate ja teiste põllumajanduslike masinate täiendavaks väljalaskmiseks põllumajanduse tarbeks 1958. aastal, kasutades selleks seoses haakekombainide tootmise katkestamisega vabaks jäävat metalli;

eespool öeldut arvestades esitada kahe nädala jooksul NSV Liidu Ministrite Nõukogule ettepanekud 1958. aasta materiaalse ja tehnilise varustamise plaani muutmiseks;

koos Vene NFSV Ministrite Nõukoguga, Ukraina NSV Ministrite Nõukoguga ja NSV Liidu Rahandusministeeriumiga vaadata kümne päeva jooksul läbi tehaste tööliste töötasu küsimus nende tehaste üleviimise ajal kombaini CK-3 tootmisele, pidades silmas keskmise palga säilitamist tööliste kasutamise puhul teistel töödel, ning esitada ettepanekud NSV Liidu Ministrite Nõukogule.

12. Vene NFSV Ministrite Nõukogul ja Ukraina NSV Ministrite Nõukogul:

viia 1958. aasta plaani näitajatesse kogu Vene NFSV ja Ukraina NSV osas ning vastavate rahvamajanduse nõukogude osas muudatused, mis tulenevad käesolevast määrusest. Sisseviidud muudatustest teatada NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele;

läbi vaadata ja kinnitada täiendavad abinõud abi osutamiseks

tehastele, kes võtavad osa iseliikuvate kombainide CK-3 ja nende juurde kuuluvate diiselmootorite tootmisest, pöörates erilist tähelepanu tehaste varustamisele tempera-malmvalandite, sepiste, tööriistade, kummitehniliste toodete ja rattakummidega, tehnoloogilise varustuse ja standardiseerimata seadmetega.

ÜLEPLAANILISTE SÄÄSTUDE KASUTAMISEST ELAMUEHITUSEKS

NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus

24. märtsil 1958

NSV Liidu Ministrite Nõukogu **määrab:**

Anda ministeeriumidele, keskasutustele ja administratiivsete majanduspiirkondade rahvamajanduse nõukogudele õigus lubada ametkondlikult alluvatel plaanilise kasumiga töötavatel tööstusettevõtetel ja majandusorganisatsioonidel täiendavalt ettevõttevõi direktorifondi (ülemafondi) arvatavatele summadele kasutada elumajade ehitamiseks kuni 30 protsenti üleplaanilise kokkuhoiu üldsummast, mis ettevõte (organisatsioon) on saanud toodangu omahinna alandamisest.

KOLHOOSIKORRA EDASIARENDAMISE JA MASINA-TRAKTORIJAAMADE REORGANISEERIMISE SEADUS

Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Ülemnõukogu on seisukohal, et Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt NSV Liidu Ülemnõukogule arutamiseks esitatud kolhoosikorra edasiarendamise ja masina-traktorijaamade reorganiseerimise küsimusel on erakordselt suur tähtsus meie maal kommunistliku ülesehitustöö ülesannete edukale lahendamisele.

Selle küsimuse üldrahvalik arutelu näitas, et NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt väljatöötatud abinõud leidsid üksmeelselt heakskiitu ja toetust kolhoositalurahvalt, töölisklassilt ja haritlaskonnalt — kogu nõukogude rahvalt.

Viimastel aastatel on Nõukogude riik saavutanud uut suurt edu sotsialistliku majanduse ja kultuuri arendamises. Sel alusel on tunduvalt tõusnud töötajate heaolu tase.

Sihikindlalt NLKP XX kongressi ajaloolisi otsuseid ellu viies suunab kommunistlik partei nõukogude rahva loova initsiatiivi ja

energia meie maal kommunistliku ühiskonna ehitamise tähtsate ülesannete edukale täitmisele.

Otsustav osa rahvamajanduse edusammude tagamises kuulub sotsialistlikule tööstusele ja eelkõige rasketööstusele, mis on Nõukogude riigi võimsuse ning rahva elatustaseme pideva tõusu alus.

NSV Liidu Ülemnõukogu märgib rahuldustundega, et demokraatliku tsentralismi leninliku printsiibi kohaselt läbiviidud ümberkorraldus tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise alal soodustab sotsialistliku majanduse edasist kiiret arengut. Selle tulemusena töötab tööstus kõrgemal tasemel, kasutab täielikumalt ära reserve.

Edukalt areneb sotsialistlik põllumajandus. Riigi industrialiseerimise alusel ja leninliku kooperatsiooniplaani elluviimise tulemusena on Nõukogude Liidus loodud eesrindliku tehnikaga varustatud sotsialistlik suurpõllumajandus. Kolhoosikorra loomine ja tugevdamine meie maal on nõukogude rahva maailmaajalooline võit. Kolhoosikord on kasvanud sotsialismi võimsaks jõuks, ta avas võimalused põllumajanduse tootlike jõudude enneolematuks kasvuks, nõukogude talurahva heaolu ning kultuurilise ja tehnilise taseme tõusuks.

Võitluses maaelu sotsialistliku ümberkorraldamise eest, kolhoosikorra loomises ja kindlustamises ning töölisklassi ja talurahva liidu tugevdamises etendasid tohutut osa masina-traktorijaamad. Nad olid Nõukogude riigi käes selleks suureks poliitiliseks ja organiseerivaks jõuks, mille abiga talupojad ühinesid kolhoosidesse ja veendusid mehhaniseeritud sotsialistliku suurpõllumajanduse eelistes. Masina-traktorijaamade kaudu toimus tehniline progress põllumajanduses ja selle ümberkorraldamine uue tehnika baasil, kvalifitseeritud mehhanisaatorite kaadri ettevalmistamine ning maaviljeluse ja loomakasvatuse kultuuri tõstmine. Masina-traktorijaamades kasvas üles tohutu armee mehhanisaatoreid — traktoriste, kombainereid, traktoribrigaadide brigadire, autojuhte, remonditöölisi ja teisi töölisi, kes valdavad tehnikat ja industriaalset töökultuuri. Sellel kaadril on suuri teeneid sotsialistliku põllumajanduse ehitamises.

Üldrahvalik võitlus järsu tõusu eest põllumajanduses, mis algas pärast NLKP Keskkomitee 1953. aasta septembripleenumit, tõi kaasa põllundus- ja loomakasvatussaaduste tootmise tunduva suurenemise, tähistas kolhoosikorra arengus uue etapi algust. Kolhooside ühismajapidamine on praegu jõudnud kõrgemale arenguastmele. Uut etappi kolhoosikorra arengus iseloomustab see, et ühendatud kolhoosid on riigi suure abiga viimastel aastatel saanud majanduslikult tugevamateks, paljude tootmisharudega ja tehnikaga hästi varustatud majanditeks, kus on arvukas kvalifitseeritud kaader põlluharijaid, loomakasvatajaid, mehhanisaatoreid, agronoome, zootehnikuid ja teisi spetsialiste; on kasvanud kolhooside sissetulek, tõusnud kolhoosnikute aineline heaolu.

Sotsialistliku suurpõllumajanduse heaks kooliks olid kolhoosi-

dele sovhoosid — riiklikud ettevõtted kõrgema tootmise organiseerimise tasemega. Viimastel aastatel on nende erikaal põllumajandussaaduste tootmises ja meie maa varustamises nende saadustega tunduvalt tõusnud. Sovhoosid peavad ka edaspidi olema eeskujuks täiuslikumate tootmismeetodite kasutamise ja maaviljeluse kõrge kultuuri poolest, näitama kolhoosidele eeskuju võitluses tööviljakuse tõstmise eest.

Praegustes tingimustes, kus enamik kolhoose on tugevnenud organisatsioonilises ja majanduslikus suhtes, on kolhooside tootmistehnilise teenindamise senine vorm — teenindamine masina-traktorijaamade kaudu — lakanud vastamast põllumajanduse tootlike jõudude edasiarendamise ülesannetele. Veel enam — paljudel juhtudel hakkab see vorm pidurdama eesrindlike kolhooside edasist tõusu, aheldama kolhooside ja kolhoosnikute initsiatiivi kolhoositootmise reservide parema ärakasutamise alal. Üha suuremal määral on hakanud ilmnema selle olukorra negatiivsed tagajärjed, kus ühel ja samal maa-alal tegelevad majandamisega kaks sotsialistlikku ettevõtet — kolhoos ja masina-traktorijaam, mis põhjustab vastutamatust tootmise organiseerimises ja tehnika kasutamises, vähendab niihästi kolhoosi kui ka masina-traktorijaama vastutust saagikuse tõstmise eest, põhjustab suuri ja ebavajalikke kulutusi.

Selle kõige tõttu on tungivalt vajalik muuta kolhooside tootmistehnilise teenindamise senist korda ja teostada järk-järgult masina-traktorijaamade reorganiseerimine remondi-tehnikajaamadeks ning asuda müüma kolhoosidele põllutöömasinaid. Nende abinõude teostamise tulemusena tõuseb põllumajanduse juhtimine uuele, kõrgemale astmele. Kolhooside majandus muutub veelgi tugevamaks, nende jagamatud fondid suurenevad, tootmine organiseeritakse täiuslikumalt ja kolhoosnikute aineline heaolu tõuseb.

Remondi-tehnikajaamad peavad tagama traktorite ja muude masinate remontimise, kolhooside tehnilise teenindamise, kolhoosidele ja sovhoosidele uue tehnika, tagavaraosade, mootorikütuse ja teiste tootmisotstarbeliste kaupade müümise, tegema kolhoosides spetsiaaltöid, organiseerima nende masinate laenutamist, mida kolhoosidel ei ole, juurutama kolhoositootmisse uut tehnikat ning teaduse saavutusi ja eesrindlikke kogemusi masina-traktoripargi korrashoiu ja kasutamise alal, samuti osutama kolhoosidele abi mehhanisaatorite kaadri kvalifikatsiooni tõstmises. Nendes rajoonides, kus mitte kõik kolhoosid pole veel võimelised omandama traktoreid ja muid masinaid ning mis peamine — ei suuda seda tehnikat õigesti kasutada, tuleb ajutiselt alles jätta niisuguste kolhooside tootmistehniline teenindamine masina-traktorijaamade või remondi-tehnikajaamade kaudu.

Masina-traktorijaamade reorganiseerimine peab nagu tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise ümberkorraldaminegi tagama sotsialistliku majandussüsteemi eeliste ja tootmisreservide maksimaalse ärakasutamise, rahvahulkade loova initsiatiivi ja aktiivsuse edasi-

arenemise. Ta kiirendab nõukogude ühiskonna edasiliikumist kommunismile viival teel. Pärast põllumajanduse kollektiviseerimist, mis teostati geniaalse leninliku kooperatsioonipl'aani alusel, on nende abinõude elluviimine uueks, erakordselt tähtsaks ja suureks sammuks sotsialistliku põllumajanduse arendamises.

Abinõud kolhoosikorra edasiarendamise ja masina-traktorijaamade reorganiseerimise alal kujutavad endast koostisosa kommunistliku partei poolt tehtavast tööst valitsemismeetodite täiustamiseks ja rahvamajanduse juhtimise parandamiseks.

Kolhoosikorra edasiarendamise ja kogu sotsialistliku põllumajanduse tõusu eesmärgil Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Ülemnõukogu **otsustab:**

P a r a g r a h v 1. Kiita heaks Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt väljatöötatud ning üldrahvaliku arutelu käigus üldise toetuse osaliseks saanud abinõud kolhoosikorra edasiarendamise ja masina-traktorijaamade reorganiseerimise alal.

P a r a g r a h v 2. Arvestades kolhooside praegust majanduslikku ja organisatsioonilist arengutaset, tunnistada vajalikuks reorganiseerida masina-traktorijaamad remondi-tehnikajaamadeks. Masina-traktorijaamadele kuuluvad traktorid, kombainid ja teised põllutöömasinad müüa kolhoosidele, kes avaldavad soovi omandada seda tehnikat. Kolhoosidele, kellel ei ole võimalik ostetud traktoreid ja masinaid kohe välja maksta, anda maksupikendust vastavalt nende majanduslikule olukorrale.

Alates 1958. aastast müüa kolhoosidele ja sovhoosidele uusi traktoreid, kombaine ja teisi põllutöömasinaid.

Masina-traktorijaamade reorganiseerimine tuleb läbi viia järkjärgult, arvestades eri kolhooside majanduslikku arengut ja Nõukogude Liidu eri tsoonide ja rajoonide iseärasusi, — liiduvabariikide ministrite nõukogude poolt määratavateks tähtaegadeks.

P a r a g r a h v 3. Panna remondi-tehnikajaamadele järgmiste põhiülesannete täitmine: traktorite ja teiste masinate remont, kolhooside tehniline teenindamine, uue tehnika, tagavaraosade, naftasaaduste, väetiste, mürkkemikaalide ja teiste tootmisotstarbeliste kaupade müük kolhoosidele ja sovhoosidele, nende masinate laenutamise organiseerimine, mida kolhoosidel ei ole, kolhoosidega sõlmitavate lepingute alusel üksikute spetsiaaltööde ja muude tööde tegemine, kolhoosidele abi osutamine uue tehnika kasutuselevõtmise alal kolhoositootmises ning teaduse saavutuste ja eesrindlike kogemuste juurutamises masina-traktoripargi korrashoiu ja kasutamise alal, samuti mehhanisaatorite kaadri kvalifikatsiooni tõstmises.

Remondi-tehnikajaamade tegevus toimub isemajandamise alusel.

P a r a g r a h v 4. Remondi-tehnikajaamade põhimäärus ning kolhoosidele ja sovhoosidele masinate, tagavaraosade, mootori-

kütuse ja muude tootmisotstarbeliste kaupade müümise tingimused kinnitatakse NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt.

Paragrahv 5. Teha NSV Liidu Ministrite Nõukogule ülesandeks läbi vaadata kolhooside tootmiskulutuste krediteerimise laiendamise küsimus, et luua kolhoosidele vajalikud tingimused tootmistegevuseks ja nende ühismajapidamise edasiarendamiseks.

Paragrahv 6. Seoses masina-traktorijaamade reorganiseerimisega teha NSV Liidu Ministrite Nõukogule ülesandeks läbi vaadata muudatuste tegemise küsimus põllumajandussaaduste varumise senise korra ja tingimuste alal kolhoosides, pidades silmas riigi kindlustamist vajaliku hulga põllumajandussaadustega.

Paragrahv 7. NSV Liidu Ministrite Nõukogu peab tagama nende mehhanisaatorite ja põllumajanduse spetsialistide õige ärakasutamise, kes lähevad masina-traktorijaamadest üle tööle kolhoosidesse, kusjuures tuleb ilmutada vajalikku tähelepanu ja hoolitsust nende ainelise kindlustamise suhtes.

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi esimees
K. VOROŠILOV

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär
M. GEORGADZE

Moskva, Kreml. 31. märtsil 1958

TOORPUUVILLA KONTRAHEERIMISE KORRAST KOLHOOSIDES

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus

17. aprillil 1958

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1955. aasta 9. märtsi määrus «Põllumajanduse planeerimise praktika muutmisest» etendas tähtsat osa kogu meie maa põllumajanduse tõstmisel, päästis valla kolhoosnikute initsiatiivi olemasolevate võimaluste paremaks kasutamiseks ja põllumajandussaaduste tootmise suurendamiseks.

Kuid see määrus ei leidnud täielikku rakendamist puuvillakasvatusrajoonides ja tegelikult säilis siin vana planeerimise kord, kus varumisorganisatsioonid kontraheerimislepingutes ei määra kolhoosidele mitte üksnes riigile antava toorpuuvilla üldkogust, vaid ka külvipinna suuruse ja puuvillataimede saagikuse.

Teatud määral aheldab selline praktika kolhooside initsiatiivi puuvilla külvipindala laiendamise ja saagikuse suurendamise alal.

Eriti lubamatu on puuvillakasvatusrajoonides esinev puuvilla külvipindade reglementeerimise kord pärast NLKP Keskkomitee veebruaripleenumi otsust ja NSV Liidu Ülemnõukogu seadust

«Kolhoosikorra edasiarendamisest ja masina-traktorijaamade reorganiseerimisest», kui tehnikat omavatel kolhoosidel tekib uusi täiendavaid võimalusi puuvilla tootmise tunduvaks suurendamiseks.

Selleks et kõrvaldada nimetatud tõsised puudused puuvillakasvatuses põllumajandusliku planeerimise uue korra elluviimisel ning tõsta kolhooside ja kolhoosnikute huvi puuvillatootmise edasise suurendamise vastu, NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu **määravad:**

1. Tühistada kehtiv kord, kus puuvilla kasvatavatele kolhoosidele toorpuuvilla kontraheerimise lepingutes määratakse puuvilla külvipinna suurus ja saagikus. Toorpuuvilla varumist kolhoosides tuleb ka edaspidi läbi viia kontraheeritud korras. Kolhoosidega sõlmitavates toorpuuvilla kontraheerimise lepingutes näha ette puuvilla varumise maht, puuvilla külvipinna ja saagikuse suurust näitamata.

2. Teha liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedele, partei oblasti- ja kraikomiteedele, liiduvabariikide ja autonoomsete vabariikide ministrite nõukogudele, puuvilla kasvatavate vabariikide oblastite ja rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedele ülesandeks üheaegselt abinõude rakendamisega saagikuse tõstmise alal tugevdada juhtimist ja kontrolli selle üle, et kolhoosides ja sovhoosides toimuks niisutatavate maade edasine laiendamine uute maa-alade, söötide ja kesade ülesharimise arvel ning kasutataks neid puuvilla, lutserni, maisi ja teiste niisutatavate kultuuride kasvatamiseks, lubamata faktiliselt saavutatud puuvilla külvipinna vähenemist.

3. Teha NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele, NSV Liidu Põllumajandusministeeriumile ja NSV Liidu Rahandusministeeriumile ülesandeks koos puuvilla kasvatavate vabariikide ministrite nõukogudega kahe kuu jooksul esitada NLKP Keskkomiteele ja NSV Liidu Ministrite Nõukogule ettepanekud toorpuuvilla kontraheerimise kohta kolhoosides vastavalt käesolevale määrusele ning ühtlasi töötada välja abinõud toorpuuvilla kasvatamise ja varumise stimuleerimiseks kehtiva preemiate-lisandite süsteemi asemele.

NSV LIIDU RAHVAMAJANDUSE MATERIAALSE JA TEHNILISE VARUSTAMISE ORGANISATSIOONI PARANDAMISE ABINÕUDEST

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus

17. aprillil 1958

Tööstuse ja ehitustegevuse ümberkorraldamine administratiivsete majanduspiirkondade järgi, mis toimus vastavalt NLKP Keskkomitee veebruaripleenumi otsustele ja NSV Liidu Ülemnõu-

kogu seitsmendal istungjärgul vastuvõetud seadustele, kindlustas demokraatliku tsentralismi leninliku printsiibi edasise arenemise ja juhtimise lähendamise vahetult ettevõtetele, mis on avaldanud positiivset mõju kogu tööstuse tegevusele. Ümberkorraldamise juures säilitati ja anti NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee alluvusse NSV Liidu üleliiduliste ja liidulis-vabariiklike ministeeriumide juures varem eksisteerinud kesksed ja kohalikud turustusorganisatsioonid selleks, et tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise uuele süsteemile ülemineku perioodil säilitada kujunenud majandussidemed ning tagada rahvamajanduse häireteta materiaalne ja tehniline varustamine. See abinõu on end täielikult õigustanud.

Käesoleval ajal, kui liiduvabariikide riiklikud plaanikomisjonid ja rahvamajanduse nõukogud on organisatsiooniliselt tugevnenud ning suudavad edukalt lahendada neile pandud tööstuse ja ehitustegevuse planeerimise ja juhtimise ülesandeid, on tarvis varustamise ja turustamise süsteem ümber korraldada rahvamajanduse materiaalse ja tehnilise varustamise organisatsiooni parandamise eesmärgil ning et tõsta sel alal liiduvabariikide ja rahvamajanduse nõukogude vastutust.

Seoses sellega NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu **määravad:**

1. Tunnistada vajalikuks NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juures asuvad toodangu turustamise peavalitsused reorganiseerida toodangu vabariikidevaheliste hangete peavalitsusteks ning seoses sellega moodustada NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juures:

Metallitoodete Vabariikidevaheliste Hangete Peavalitsus — «Glavmetallosbõti», «Glavtsvetmetsbõti» ja «Glavvtormeti» baasil;

Masinaehitustoodete Vabariikidevaheliste Hangete Peavalitsus — «Glavavtotraktorosbõti», «Glavpodšipniksbõti», «Glavmašsbõti» ja «Glavstankoinstrumentsbõti» baasil;

Metsa- ja Ehitusmaterjalide Vabariikidevaheliste Hangete Peavalitsus — «Glavlesbumsbõti» ja «Glavstroisbõti» baasil;

Söe Vabariikidevaheliste Hangete Peavalitsus — «Glavuglesbõti» baasil;

Elektrotehniliste Toodete ja Aparaatide Vabariikidevaheliste Hangete Peavalitsus — «Glavelektrosbõti» ja «Glavpriborsbõti» baasil;

Naftatoodete Vabariikidevaheliste Hangete Peavalitsus — «Glavneftesbõti» baasil;

Raskemasinaehitustoodete Vabariikidevaheliste Hangete Peavalitsus — «Glavtjažmašsbõti» ja «Glavkomplektoborudovanije» baasil;

Riigikaitse ja Raadiotehniliste Toodete Vabariikidevaheliste Hangete Peavalitsus — «Glavradiosbõti» ja Riigikaitsetööstuse Toodete Turustamise Valitsuse baasil;

Kergetööstuse Toorainete Vabariikidevaheliste Hangete Peavalitsus — «Glavlegsbõtsõrjo» baasil;

Toiduainete Tööstuse Toorainete Vabariikidevaheliste Hangete Peavalitsus — «Glavpištšesbõtsõrjo» baasil.

2. Kehtestada kord, et NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juures asuvad toodangu vabariikidevaheliste hangete peavalitsused planeerivad NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee poolt kinnitatud nomenklatuuris olevate toodete vabariikidevahelisi hankeid, planeerivad vabariikide järgi eespool nimetatud toodangu hankeid ekspordiks, riiklikku reservi, NSV Liidu ministeeriumidele ja keskasutustele ning kontrollivad nende hangete plaani täitmist liiduvabariikide turustusorganite poolt.

3. Teha liiduvabariikide riiklike plaanikomisjonide juures asuvatele varustamise ja tööstustoodangu turustamise peavalitsustele (valitsustele) kohuseks:

planeerida liiduvabariikide ettevõtete poolt valmistatud ja impordina saadavate toodete hankeid antud vabariigi rahvamajanduse nõukogude, ministeeriumide ja keskasutuste vahel, samuti hankeid teistele liiduvabariikidele, ekspordiks, NSV Liidu ministeeriumidele ja keskasutustele plaanis ettenähtud koguse piirides;

kontrollida seda, et rahvamajanduse nõukogud tingimata täidaksid tööstustoodangu hangete plaanid ja ülesanded, eriti aga vabariikidevahelised hanked, administratiivsete majanduspiirkondade vahelised hanked ning hanked ekspordiks, pidades silmas seda, et on vaja teha otsustavalt lõpp võimalikele kohalike huvide esikohale tõstmise tendentsidele varustamise ja toodangu turustamise küsimustes;

kindlustada liiduvabariikide rahvamajanduse materiaalse ja tehnilise varustamise plaanide täitmine.

4. Määrata, et varustamine ja toodangu turustamine peavad toimuma ettevõtete ja organisatsioonide vaheliste otseste lepingute põhjal neile rahvamajanduse nõukogude, ministeeriumide ja keskasutuste poolt määratud limiitide ja ülesannete piirides. Seoses sellega teha liiduvabariikide ministrite nõukogudele, ministeeriumidele ja keskasutustele ülesandeks töötada välja ja võtta kasutusele abinõud otseste lepinguliste suhete laialdaseks arendamiseks ettevõtete ja organisatsioonide vahel.

Tunnistada vajalikuks teha süstemaatilist tööd ratsionaalsemate majandussidemete kujundamiseks ettevõtete ja organisatsioonide vahel. Panna vastutus selle töö tegemise eest iga administratiivse majanduspiirkonna ulatuses ettevõtetele ja rahvamajanduse nõukogudele, liiduvabariigi ulatuses — vabariigi rahvamajanduse nõukogudele ja riiklikule plaanikomisjonile, liidu vabariikide vahel aga vabariikide riiklikele plaanikomisjonidele ja NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele.

5. Panna administratiivsete majanduspiirkondade rahvamajanduse nõukogudele range vastutus selle eest, et täidetaks antud administratiivse majanduspiirkonna ettevõtetes valmistatud ning impordina saadava toodangu hangete plaanid ja ülesanded vasta-

valt vabariikidevaheliste hangete plaanile, et täidetaks hanked ministeeriumide ja keskasutuste ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele, ekspordiks ja riiklikku reservi ning samuti liiduvabariikide riiklike plaanikomisjonide juures asuvate varustamise ja tööstustoodangu turustamise peavalitsuste (valitsuste) poolt määratud hanked.

Peale selle rahvamajanduse nõukogud garanteerivad väljaantud käsundite ja plaaniliste ülesannete järgi teistest administratiivsetest rajoonidest kohaleveetavate toorainete, materjalide, kütuse, seadmete ja muu toodangu hanked nendele rahvamajanduse nõukogude, töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede, üleliiduliste, liidulis-vabariiklike ja vabariiklike ministeeriumide ja keskasutuste ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele, mis käesoleval ajal paiknevad rahvamajanduse nõukogudele üleantavate turustusorganisatsioonide tegevuspiirkonnas, sõltumata sellest, millises administratiivses majanduspiirkonnas ettevõtted, asutused ja organisatsioonid paiknevad. Rahvamajanduse nõukogud teostavad toodangu hankeid nii mahu, nomenklatuuri kui ka sordilisuse poolest ranges vastavuses kehtestatud riiklikele plaanidele ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt antud ülesannetele.

6. Teha liiduvabariikide ministrite nõukogudele ülesandeks läbi vaadata ja otsustada küsimus, kas NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juures asuvate turustuse peavalitsuste ning Keemiatööstuse Ministeeriumi «Glavhimsbõti» alluvusest liiduvabariikidele üleantud turustuskontorid, baasid, laod ja muud organisatsioonid ja ettevõtted, samuti praegu NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juures asuvate turustuse peavalitsuste alluvuses olevad ettevõtted, kontorid, baasid ja muud organisatsioonid, mis tuleb üle anda liiduvabariikidele, allutada vahetult rahvamajanduse nõukogudele või liiduvabariikide riiklike plaanikomisjonide juures asuvatele varustamise ja tööstustoodangu turustamise peavalitsustele (valitsustele).

7. Määrata, et liiduvabariikide ministrite nõukogud ja riiklikud plaanikomisjonid kannavad teistesse liiduvabariikidesse ekspordiks, riiklikku reservi, spetsiaalseteks ja muudeks üleliidulisteks vajadusteks mineva toodangu hangete plaani ja ülesannete täitmise eest täielikku vastutust võrdselt rahvamajanduse nõukogudega.

Liiduvabariikide turustusorganid, rahvamajanduse nõukogud ja ettevõtted on kinnitatud plaanidele vastavalt kohustatud toodangu hanked teistesse liiduvabariikidesse ja administratiivsetesse majanduspiirkondadesse ning üleliidulisteks vajadusteks garanteerima esmajärjekorras, olenemata vastava toodangu valmistamise plaanide täitmise tasemest.

8. Määrata, et NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juures asuvad toodangu vabariikidevaheliste hangete peavalitsused, liiduvabariikide riiklike plaanikomiteede juures asuvad varustuse ja

tööstustoodangu turustamise peavalitsused ning rahvamajanduse nõukogude varustusorganisatsioonid teostavad operatsioone tööstustoodangu realiseerimise alal (annavad käsundeid ja korraldusi toodangu väljasaatmiseks, kontrollivad hangete teostamist) kindlaks määratud korras kinnitatud tootmis- ja turustamisplaanide ulatuses, ilma et neil oleks õigust vahetult ettevõtetele anda juhendeid tootmisplaani muutmiseks.

9. Teha NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele ülesandeks koos liiduvabariikide ministrite nõukogudega ja riiklike plaanikomisjonidega kahe nädala jooksul ette valmistada ja esitada NSV Liidu Ministrite Nõukogule ettepanekud rahvamajanduse materiaalse ja tehnilise kindlustamise korra kohta, pidades silmas vajadust alates 1959. aastast likvideerida toodangu jaotamine fondeeritavaks ja planeeritavaks.

10. Teha NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele ülesandeks koos NSV Liidu Kaubandusministeeriumiga, Tarbijate Kooperatiivide Keskliiduga, NSV Liidu Rahandusministeeriumiga ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraažiga ning liiduvabariikide ministrite nõukogude osavõtul välja töötada ja 1. juuniks 1958 esitada NSV Liidu Ministrite Nõukogule toodangu hangete põhimääruse projekt, pidades silmas vajadust tõsta hankijate ja tarbijate vaheliste majanduslike lepingute osatähtsust ning suurendada hankijate materiaalset vastutust toodangu õigeaegse ärasaatmise eest.

11. Määrata, et Teedeministeerium ja Laevastiku Ministeerium töötavad rahvamajanduse nõukogude ja liiduvabariikide ministrite nõukogude poolt kinnitatud tootmisplaanide, kapitaalehituse, materiaalse ja tehnilise varustamise ning kaubakäibe plaanide põhjal välja ja kooskõlastatult NSV Liidu Riikliku Plaanikomiteega ning liiduvabariikide riiklike plaanikomisjonidega kinnitavad vedude aastaplaanid jaotusega kvartalite viisi.

Jõe- ja autotranspordi vedude plaanid kinnitatakse liiduvabariikide ministrite nõukogude poolt.

12. Heaks kiita ja esitada NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumile seadluse «Vastutusest toodangu hangete plaani ja ülesannete täitmata jätmise eest» projekt.

*

Teha liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedele ja ministrite nõukogudele, partei krai- ja oblastikomiteedele ülesandeks läbi vaadata materiaalse ja tehnilise varustamise ning toodangu turustamise organite reorganiseerimise küsimus ning vastavalt käesolevale määrusele võtta tarvitusele vastavad abinõud, mis kindlustavad rahvamajanduse varustus- ja turustusorganite süsteemi paranemise.

KOLHOOSIKORRA EDASIARENDAMISEST JA MASINA-TRAKTORIJAAMADE REORGANISEERIMISEST

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus

18. aprillil 1958

Kooskõlas NLKP Keskkomitee pleenumi otsusega 26. veebruarist 1958 ja Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Ülemnõukogu 1958. a. 31. märtsi seaduse «Kolhoosikorra edasiarendamisest ja masina-traktorijaamade reorganiseerimisest» täitmiseks NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu **määravad:**

1. Liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedel, partei krai-, oblasti- ja rajoonikomiteedel, vabariikide ministrite nõukogudel, kraide, oblastite ja rajoonide täitevkomiteedel tuleb:

a) välja töötada ja ellu viia masina-traktorijaamade remondi- ja tehnikajaamadeks reorganiseerimise abinõud, arvestades rajoonide ja kolhooside iseärasusi;

b) määrata kindlaks, missuguseid masinaid müüa kolhoosidele ning missugused jätta remondi- ja tehnikajaamadesse, arvestades kolhooside soove ja kõigi põllumajanduses olevate masinate kõige efektiivsema ärakasutamise vajadust;

c) organiseerida masina-traktorijaamadele kuuluvate traktorite, põllutöömasinate ja -riistade müümist kolhoosidele. Rajoonide ja kolhooside majanduse põhjaliku uurimise alusel tuleb kindlaks teha, millised kolhoosid on suutelised sel aastal traktoreid ja muid masinaid ostma ning neid heaperemehelikult kasutama, millistel kolhoosidel on vaja pikemat tähtaega tehnika soetamiseks ning milliste kolhooside jaoks on otstarbekas ajutiselt säilitada kehtiv tootmistehnilise teenindamise kord.

2. Määrata kindlaks, et alates 1958. aastast müüakse kolhoosidele põllumajanduslikuks tootmiseks vajalikke uusi traktoreid, põllutöömasinaid, mehhanisme ja seadmeid vabamüügi korras sularaha eest või selleks antud krediidi eest.

3. Masina-traktorijaamades olevaid traktoreid, põllutöömasinaid ja -riistu võib kolhoosidele müüa üksnes vabatahtlikul alusel nende nõudeavalduste põhjal ainult tehniliselt heas, ekspluatatsioonikõlblikus seisukorras. Üldreeglina tuleb kolhoosidele müüa neid masinaid, mis olid kinnistatud antud kolhoosi teenindanud traktoribrigaadidele.

4. Masina-traktorijaamadest kolhoosidele müüdavate traktorite, põllutöömasinate ja -riistade kõige õigemaks hindamiseks ning hindamisel vigade ärahoidmiseks kohustada liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid, partei krai-, oblasti- ja rajoonikomiteesid, vabariikide ministrite nõukogusid, kraide, oblastite ja rajoonide täitevkomiteesid ning NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi:

a) moodustama rajoonides komisjonid järgmises koosseisus: rajooni täitevkomitee esimees — komisjoni esimees, oblasti täi-

tevkomitee (krai täitevkomitee, autonoomse vabariigi ministrite nõukogu, oblastilist jaotust mitteomava liiduvabariigi ministrite nõukogu) esindaja, oblasti, krai või vabariigi põllumajandus- ja finantsorganite esindajad, Riigipanga või Põllumajanduspanga esindaja, masina-traktorijaama direktor ja vastava kolhoosi esimees.

Teha nendele komisjonidele ülesandeks tehnika tehnilise seisukorra ja kulumise hindamine, müügihinna määramine ning kolhooside poolt ostetava tehnika eest tasumise tähtaegade kindlaksmääramine.

Mainitud komisjonide tööst peavad osa võtma kvalifitseeritud spetsialistid masinate tehnilise seisukorra ja kulumise kindlaksmääramiseks;

b) tagama kontrolli kolhoosidele müüdavate traktorite, põllutöömasinate ja -riistade hindamise õigsuse üle ning tegema rangelt lõpu üksikute töötajate vääratele ülalpeetavuse meeleoludele — müüa kolhoosidele masinaid alandatud hindadega, mis on vastuolus riigi huvidega.

5. Määrata kindlaks, et kolhoosidele müüdavate ekspluatatsioonis olnud traktorite, põllutöömasinate ja -riistade hinnad määratakse töötamise aega, kulumise astet ja nende üldist tehnilist seisukorda arvestades järgmises korras:

a) tööstuse poolt väljalastavaid traktoreid, põllutöömasinaid ja -riistu (olenemata ajast, millal masina-traktorijaam nad sai) hinnatakse kehtivate hinnakirjade järgi, lisades varustus- ja kaubandusorganisatsioonide hinnakõrgendi ning masinate kohaletoimetamise ja kokkumonteerimise kulud;

b) tootmiselt kõrvaldatud traktoreid, põllutöömasinaid ja -riistu, mille hinda pole selle tõttu ette nähtud kehtivates hulgihinnakirjades, hinnatakse vastavalt analoogiliste masinate kehtivatele hindadele, arvestades nende konstruktiivseid ja ekspluatatsioonilisi omadusi;

c) nende põllutöömasinate ja -riistade hinnad, mis on valmistatud üksikute tellimuste põhjal väikeste partiidena ja millel pole kehtivaid hindu hinnakirjades, määravad vabariikide ministrite nõukogud ning kraide ja oblastite täitevkomiteed.

6. Teha NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumile ja NSV Liidu Rahandusministeeriumile ülesandeks välja töötada ja kinnitada nädala jooksul juhtnöörid masina-traktorijaamadest kolhoosidele müüdavate traktorite, põllutöömasinate ja -riistade hindamise kohta, nähes neis ette masinate hindade määramise korra nii, et need hinnad vastaksid masinate tegelikule tehnilisele seisukorrale ning et müüdavate masinate hinna määramisel ei tekitataks kahju riigile.

7. Määrata kindlaks, et kolhoosid tasuvad masina-traktorijaamadest ostetud traktorite, põllutöömasinate ja -riistade eest sularahas või järelmaksuga.

Kolhoosidel, kellel pole võimalik ostmise juures täielikult tasuda soetatud traktorite, põllutöömasinate ja -riistade eest, võimaldatakse tasuda järelmaksu korras tähtajaga kuni 2—3 aastat — rajoonide täitevkomiteede otsuse põhjal — ning kuni 5 aastat — oblastite ja kraide täitevkomiteede, autonoomsete vabariikide ministrite nõukogude ja oblastilist jaotust mitteomavate liiduvabariikide ministrite nõukogude otsuste põhjal.

Tasumisel järelmaksu võimaldamise korral annavad kolhoosid Põllumajanduspanga asutustele oma maksukohustused, kus on ära näidatud neile müüdud masinate eest osamaksude tasumise tähtajad ja summad. Osamaksude tähtajalisel tasumisel protsente ei võeta. Juhul kui kolhoos ei kustuta oma võlgnevust õigeaegselt, on ta kohustatud viivitatud aja eest maksma tasumata jäänud summalt protsente selles ulatuses, mis on kindlaks määratud nende Põllumajanduspanga laenude kohta, mille tähtaeg on mööda lastud.

8. Määrata kindlaks, et kolhoosidelt neile müüdud traktorite, põllutöömasinate ja -riistade eest laekuvad summad kantakse üleliidulise eelarve erikontole.

9. Kohustada liiduvabariikide ministrite nõukogusid ja NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi:

a) rakendama abinõusid kolhoosidele müümata jäänud traktorite ja põllutöömasinate tehniliseks korrastamiseks masina-traktorijaamades ning remondi- ja tehnikajaamades ning kindlustama nende otstarbekas kasutamine ja säilivus;

b) võtma (markide järgi) arvele nende traktorite, põllutöömasinate ja -riistade arv, milliseid ei saa põllumajandusliku tootmise tingimuste tõttu kasutada vabariigi piires, ja olukorra selgudes, kuid mitte hiljem kui 1. oktoobriks 1958, esitama NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele ettepanekud selle tehnika ümberjaotamise ja kasutamise kohta.

10. Kohustada NSV Liidu Statistika Keskvalitsust organiseerima ajavahemikul 1959. a. 1. jaanuarini kolhoosidele müüdud traktorite, põllumajandusmasinate ja -riistade arvu ja nende maksumuse igakuine arvestus.

REMONDI- JA TEHNIKAJAAMADEST

11. Seoses traktorite, põllutöömasinate ja -riistade müümisega kolhoosidele ning kolhooside tootmistehnilise teenindamise korra muutmisega panna remondi- ja tehnikajaamadele järgmiste põhiliste funktsioonide täitmine:

a) kolhoosidele, töökodasid mitteomavatele sovhoosidele ning teistele põllumajanduslikele ettevõtetele ja organisatsioonidele kuuluvate traktorite, kombainide, autode, põllutöömasinate ja -riistade remontimine;

b) kolhooside abistamine masina- ja traktoripargi kasutamisel ja tehnilisel teenindamisel;

c) kolhoosides ja sovhoosides maaparandus-, niisutus-, planeerimis- ja teetööde ning aedade ja viinamarjaistanduste rajamisel istandustööde tegemine, turba ja lubja mehhaniseeritud tootmine ning muud tööd, samuti tiikide ja veekogude ehitamine;

d) kolhoosidele ja sovhoosidele nende palvel selliste masinate laenutamine, milliseid neil väikese töömahu tõttu pole otstarbekas soetada. Nendel masinatel töötamiseks annavad kolhoosid ja sovhoosid vajaliku tööjõu;

e) kolhooside ja sovhooside abistamine töömahukate protsesside mehhaniseerimisel ja elektrifitseerimisel loomakasvatuses ja teistes majapidamisharudes;

f) kolhooside ja sovhooside abistamine põllumajandussaaduste ja muude kaupade veol;

g) kolhooside ja sovhooside materiaalse ja tehnilise varustamise organiseerimine neile uute masinate, tagavaraosade, naftasaaduste, väetiste, mürkkemikaalide ja muude tootmisotstarbeks vajalike kaupade müümise teel;

h) kolhooside abistamine uue tehnika, samuti teaduse saavutuste ja eesrindlike kogemuste juurutamisel põllumajanduslikku tootmisse masina- ja traktoripargi kasutamise ja korrashoiu osas ning mehhanisaatorite kaadri kvalifikatsiooni tõstmisel;

i) masina- ja traktoripargi seisukorra üle riikliku tehnilise järelevalve teostamine rajooni kolhoosides, sovhoosides ja teistes põllumajanduslikes ettevõtetes;

j) põllumajanduslike taimede haiguste ja kahjurite tõrje.

12. Määrata kindlaks, et käesoleva määrusega ettenähtud funktsioonide täitmiseks peavad remondi- ja tehnikajaamades olema: hästi varustatud töökojad, mis võimaldaksid teostada põllutöömasinate remonti eesrindliku tehnoloogia kasutamise alusel aasta läbi, kusjuures remonttööde kvaliteet oleks kõrge ja omahind madal; naftabaasid, põllutöömasinate, tagavaraosade ja mitmesuguste materjalide laod; autodega, maaparandus-, teedeehitus-, ehitus- ja montaažtööde ning muu tehnikaga, samuti põllumajanduslike taimede haiguste ja kahjurite tõrjeks vajalike masinate ja aparaatidega varustatud salgad või brigaadid. Peale selle võivad remondi- ja tehnikajaamadel olla põllutöömasinad laenutamiseks kolhoosidele ja sovhoosidele.

Kolhooside tehniliseks abistamiseks kiiretel remonttöödel peavad remondi- ja tehnikajaamadel olema liikuvad töökojad autodel.

13. Remondi- ja tehnikajaamade arvu rajoonides määravad kindlaks ja kinnitavad oblastite täitevkomiteed ja partei oblastikomiteed, kraide täitevkomiteed ja partei kraikomiteed, oblastilist jaotust mitteomavate vabariikide ministrite nõukogud ja liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteed. Remondi- ja tehnikajaamad teevad kolhoosidele, sovhoosidele ning teistele põllumajanduslikele ettevõtetele ja organisatsioonidele töid lepingulisel alusel.

Remondi- ja tehnikajaamad tegutsevad isemajandamise alusel.

Vabariikide ministrite nõukogudel, kraide täitevkomiteedel ja oblastite täitevkomiteedel tuleb:

a) sõltuvalt kolhooside ja teiste põllumajanduslike ettevõtete territoriaalsest paiknemisest ning remonttööde mahust määrata remondi- ja tehnikajaamade asukohad ning vajaduse korral asutada reorganiseeritavate masina-traktorijaamade baasil remondi- ja tehnikajaamade osakonnad;

b) masina-traktorijaamade reorganiseerimisel vabanenud ning remondi- ja tehnikajaamadele ja nende osakondadele mittevajalikud ruumid ning sisseseade üle anda sovhoosidele või müüa kolhoosidele.

Nimetatud varade hinna määravad bilansilisest maksumusest ja tegelikust seisukorrast lähtudes kindlaks rajoonikomisjonid.

14. Pidada otstarbekaks nende kolhooside suhtes, kes ei ole praegu suutelised traktoreid ja teisi masinaid soetama või efektiivselt kasutama, ajutiselt säilitada tootmistehniline teenindamine masina-traktorijaamade poolt või samadel tingimustel remondi- ja tehnikajaamade poolt.

15. Kohustada NSV Liidu Riiklikku Plaanikomiteed ja liiduvabariikide ministrite nõukogusid rahvamajandusplaanide projektides ette nägema traktorite, autode ja keeruliste põllutöömasinate mootorite, agregaatide ja sõlmede tootmine ja hankimine põllumajandusele sellises koguses, mis on vajalik vahetusfondi loomiseks remondi- ja tehnikajaamades kuni 15 protsendi ulatuses remondi- ja tehnikajaamade, sovhooside ja kolhooside üldisest masinapargist.

16. Soovitada kolhoosidel organiseerida lihtsamaid töökodasid traktorite tehniliseks hooldamiseks ja lihtsamate põllutöömasinate remontimiseks.

17. Teha NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumile ülesandeks kooskõlastatult liiduvabariikide ministrite nõukogudega kahe kuu jooksul välja töötada remondi- ja tehnikajaamade ning masina- ja traktoripargi seisukorra riikliku tehnilise järelevalve põhimääruse projekt ja esitada see kinnitamiseks NSV Liidu Ministrite Nõukogule.

18. Teha liiduvabariikide ministrite nõukogudele ülesandeks kahe kuu jooksul välja töötada ning kooskõlastatult NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi, NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Riigipangaga kinnitada remondi- ja tehnikajaamadesse masinate remondiks vastuvõtmise ja remondist väljastamise kord ja tingimused, masinate remondi eest kolhooside poolt remondi- ja tehnikajaamadele tasumise kord, remondi- ja tehnikajaamade tehnika kasutamise kord, remondi- ja tehnikajaamade poolt tehtavate spetsialiseeritud tööde eest tasumise ning kolhoosidele ja teistele majanditele masinate laenutamise tingimused.

19. Määrata kindlaks, et põllumajanduslike taimede haiguste ja kahjurite tõrje salkade töötajatele ning masina- ja traktoripargi

tehnilise seisukorra riikliku järelevalve töötajatele makstakse töötasu riigieelarve kulul.

20. Teha liiduvabariikide ministrite nõukogudele ülesandeks ühe kuu jooksul välja töötada ja kooskõlastatult NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi ja NSV Liidu Rahandusministeeriumiga kinnitada remondi- ja tehnikajaamade koosseisud.

Kehtestada remondi- ja tehnikajaamade töötajatele ametipalgad masina-traktorijaamade vastavatele töötajatele ettenähtud palkade tasemel.

21. Uue tehnika propageerimise ja põllumajanduslikku tootmisse juurutamise eesmärgil teha liiduvabariikide ministrite nõukogudele, NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumile ja rahvamajanduse nõukogudele ülesandeks organiseerida uute masinate näitusi ja nende töö ulatuslikku demonstreerimist kasutamispiirkondades. Riiklikud katsed läbiteinud masinad, mis on tõestanud oma majanduslikke ja konstruktsioonilisi eeliseid ja on tootmiseks vastu võetud, eraldada remondi- ja tehnikajaamadele (kolhoosidele demonstreerimiseks), eesrindlikele sovhoosidele, oblastite ja kraide põllumajanduslikele katsejaamadele, teadusliku uurimise instituutidele, kõrgematele õppeasutustele ja tehnikumidele.

Remondi- ja tehnikajaamad peavad laialdaselt propageerima kolhoosides ja sovhoosides uusi, tootmiseks vastuvõetud traktoreid, põllutöömasinaid ja -riistu. Selleks peavad remondi- ja tehnikajaamades olema kataloogid, plakatid ja muud materjalid, mis iseloomustavad nende masinate eeliseid. Tuleb praktiseerida uusi masinaid demonstreerivate majandite külastamist kolhooside juhtivate töötajate, kolhooside, remondi- ja tehnikajaamade ning sovhooside inseneride ja mehhanisaatorite poolt.

Lubada NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumil ja liiduvabariikide põllumajanduse ministeeriumidel kulutada uut põllumajanduslikku tehnikat käsitlevate kataloogide, plakatite ja teiste informatsioonimaterjalide väljaandmiseks ning kolhoosides ja sovhoosides levitamiseks aastas kuni 0,05 protsenti Põllumajanduse Varustamise Peavalitsuse kaubakäibe üldisest mahust.

22. Kohustada rahvamajanduse nõukogusid ning traktoreid, põllutöömasinaid ja -riistu valmistavate ettevõtete juhatajaid järjekindlalt läbi viima konverentse tootmiseks vastuvõetud traktorite ja põllutöömasinate kvaliteedi ning olemasolevate masinate moderniseerimise küsimustes kohalike põllumajandusorganite esindajate, kolhooside ja sovhooside mehhanisaatorite ning remondi- ja tehnikajaamade töötajate osavõtul. Konverentsidel nende küsimuste arutamise tulemuste põhjal rakendada konkreetseid abinõusid masinate konstruktsiooni edasiseks täiustamiseks.

23. Kohustada NSV Liidu Riiklikku Plaanikomiteed koos NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Teaduslik-Tehnilise Komiteega ning NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi ja liiduvabariikide ministrite nõukogudega kahe kuu jooksul esitama NSV Liidu Ministrite Nõukogule ettepanekud uute traktorite, põllutöömasi-

nate ja -riistade katsenäidiste ja -partiide väljatöötamise ning valmistamise korra kohta ning nende katsetamise ja tootmisse juurutamise korra kohta.

Uute masinate seeriate suuruse ning tellimused nende masinate valmistamiseks määrab kindlaks NSV Liidu Riiklik Plaanikomitee koos NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi ja liiduvabariikide ministrite nõukogudega. Nende masinate maksumus tasutakse liiduvabariikide põllumajanduse ministeeriumide poolt tsentraliseeritud korras summade arvel, mis nendele ministeeriumidele on ette nähtud kapitaalmahutuste plaanis.

24. Remondi- ja tehnikajaamade, sovhooside ja kolhooside tõhusamaks abistamiseks masina- ja traktoripargi remonttööde läbiviimisel teha liiduvabariikide ministrite nõukogudele ülesandeks rakendada abinõusid liiduvabariikide põllumajanduse ministeeriumide alluvuses olevate remonditehaste tugevdamiseks, panna neile tehastele remondi- ja tehnikajaamadele, sovhoosidele ja kolhoosidele kuuluvate autode, auto- ja traktorimootorite ning statsionaarsete mootorite, tööpinkide, elektrijõuseadmete ning muude tehnoloogiliste seadmete kapitaalremont, samuti mittestandardsete remondiseadmete valmistamine.

PÕLLUMAJANDUSE MATERIAALSE JA TEHNILISE VARUSTAMISE ORGANISEERIMISEST

25. Arvestades seda, et uutes tingimustes omandavad põllumajanduse materiaalse ja tehnilise varustamise küsimused eriti suure tähtsuse, tuleb pidada vajalikuks paremini korraldada kolhooside, sovhooside ning teiste põllumajanduslike ettevõtete ja organisatsioonide varustamist masinate, seadmete, tagavaraosade ja muude tootmisel vajalike kaupadega, keskendades põhiliste materiaal-tehniliste vahendite müümise ühte kohta, s. o. remondi- ja tehnikajaamadesse.

26. Määrata kindlaks, et kolhoosid, sovhoosid ja teised põllumajanduslikud ettevõtted ning organisatsioonid ostavad remondi- ja tehnikajaamadest traktoreid, kombaine, põllutöömasinaid, autosid, seadmeid, tagavaraosi, naftasaadusi, väetisi, materjale ja muid põllumajanduslikuks tootmiseks ettenähtud kaupu. Remondi- ja tehnikajaamad müüvad kolhoosidele, sovhoosidele ning teistele põllumajanduslikele ettevõtetele ja organisatsioonidele masinaid, seadmeid ja muid tootmiseks vajalikke kaupu nende tellimuste põhjal ühtsete hindade järgi vastava hinnakõrgendiga.

Teha NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele, NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumile ja Tarbijate Kooperatiivide Keskliidule ülesandeks esitada kooskõlastatult liiduvabariikide ministrite nõukogudega kuu aja jooksul NSV Liidu Ministrite Nõukogule ettepanek materjalide ja muude tootmisel vajalike kaupade nomenklatuuri kohta nende müümiseks remondi- ja tehnikajaa-

made kaudu kolhoosidele, sovhoosidele ning teistele põllumajanduslikele ettevõtetele ja organisatsioonidele.

27. Sisse seada alates 1958. aastast sovhoosidele senini kehtinud põllumajandusliku tehnika jaotamise korra asemel traktorite, põllutöömasinate ja muude seadmete vaba müük remondi- ja tehnikajaamade kaudu sovhooside nõudeavalduste põhjal sovhoosidele selleks otstarbeks eraldatavate kapitaalmahutuste limiitide piirides.

28. Pidades eriti tähtsaks kolhooside, sovhooside ning remondi- ja tehnikajaamade varustamist traktorite, autode ja põllutöömasinate tagavaraosadega ning laagritega, panna rahvamajanduse nõukogude esimeestele isiklik vastutus traktorite, autode, põllutöö- ja mullakaevamismasinate tagavaraosade ning laagrite tootmise eest.

Määrata kindlaks, et traktorite, autode ja põllutöömasinate tagavaraosi valmistavate tööstusettevõtete tootmisplaan loetakse täidetuks sel juhul, kui ettevõte on täitnud mainitud tagavaraosade tootmise plaani ettenähtud nomenklatuuris.

Keelata rahvamajanduse nõukogudel katkestada traktorite, autode ja põllutöömasinate tagavaraosade tootmist NSV Liidu Riikliku Plaanikomiteega ja NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumiga kooskõlastamata.

29. Teha NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele, liiduvabariikide ministrite nõukogudele ja NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumile ülesandeks esitada NSV Liidu Ministrite Nõukogule:

a) kahe nädala jooksul ettepanekud traktorite, autode ja põllutöömasinate tagavaraosade ja laagrite ning ratastraktorite rattakummide täiendavaks tootmiseks ja hankimiseks 1958. aastal;

b) kuu aja jooksul ettepanekud traktorite, autode ja põllutöömasinate tagavaraosade väljalaskmise jaoks tootmisvõimsuste loomiseks, silmas pidades vajadust täielikult rahuldada rahvamajandust mainitud tagavaraosadega ja arvestades masina-, traktori- ja autopargi iga-aastast kasvu.

30. Anda oblastite ja kraide põllumajandusvalitsustele, autonoomsete vabariikide põllumajanduse ministeeriumidele ja oblastilise jaotuseta liiduvabariikide põllumajanduse ministeeriumidele õigus eraldada aastail 1958—1960 remondi- ja tehnikajaamade üldisest kaubakäibest 2 protsenti ladude ehitamiseks ja seadmetega varustamiseks, nagu see on NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1959. aasta 10. detsembri määruse nr. 1569 9. punktis NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi Põllumajanduse Varustamise Peavalitsusele ette nähtud.

31. Seoses sellega, et kolhooside, sovhooside ning teiste põllumajanduslike ettevõtete ja organisatsioonide materiaalne ja tehniline varustamine on pandud remondi- ja tehnikajaamadele, teha liiduvabariikide ministrite nõukogudele ülesandeks läbi arutada küsimus, kuidas parandada ja lihtsustada remondi- ja tehnikajaamade varustamist masinate ja tootmisel vajalike kaupadega nende

müümiseks kolhoosidele, sovhoosidele ning teistele põllumajanduslikele ettevõtetele ja organisatsioonidele.

Sellekohased ettepanekud tuleb esitada kolme kuu jooksul NSV Liidu Ministrite Nõukogule.

Kuni uue varustamiskorra kehtestamiseni panna Põllumajanduse Varustamise Peavalitsuse, Autode ja Traktorite Turustamise Peavalitsuse ja Naftaturustuse Peavalitsuse süsteemide ning teiste põllumajanduse varustamisega tegelevate turustusorganisatsioonide baasidele ja osakondadele vastutus remondi- ja tehnikajaamadele masinate ja tootmisel vajalike kaupade hankimise eest nende müümiseks kolhoosidele, sovhoosidele ning teistele põllumajanduslikele ettevõtetele ja organisatsioonidele.

32. Panna oblastite ja kraide põllumajanduse valitsustele, autonoomsete vabariikide põllumajanduse ministeeriumidele ja oblastilist jaotust mitteomavate liiduvabariikide põllumajanduse ministeeriumidele remondi- ja tehnikajaamade finants-majandusliku tegevuse juhtimine.

33. Kohustada rahvamajanduse nõukogusid ja NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi ulatuslikult praktiseerima remondi- ja tehnikajaamadele, kolhoosidele, sovhoosidele ning teistele põllumajanduslikele ettevõtetele ja organisatsioonidele mineraalväetiste, masinate, seadmete ja materjalide transiitvedu, samuti neile seadmete, tagavaraosade ja materjalide hankimist konteinerites, väikeste partiidena ja kogukaubavagunites.

Teedeministeeriumil tuleb eraldada nendeks vedudeks vaguneid ja konteinereid veoste esitamisel.

34. Seoses sellega, et remondi- ja tehnikajaamadele on pandud kolhooside, sovhooside ning teiste põllumajanduslike ettevõtete ja organisatsioonide materiaalse ja tehnilise varustamise funktsioonid, laiendada remondi- ja tehnikajaamade varustusalal töötajatele NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1956. aasta 10. detsembri määruse nr. 1570 1. punkti, mis käsitleb NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi Põllumajanduse Varustamise Peavalitsuse ning Autode ja Traktorite Turustuse Peavalitsuse (end. Traktori- ja Põllutöömasinatööstuse Ministeeriumi) süsteemi töötajate töötasu.

Teha NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Töö ja Töötasu Küsimuste Komiteele ülesandeks kooskõlastatult liiduvabariikide ministrite nõukogudega, NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumiga ja NSV Liidu Rahandusministeeriumiga kinnitada ametipalgad ja nimetatud töötajate töötasu põhimäärus.

RAJOONIDE TÖÖRAHVA SAADIKUTE NÕUKOGUDE TÄITEVKOMITEEDE PÕLLUMAJANDUSE INSPEKTUURIDEST

35. Võttes arvesse, et kolhoosikorra edasiarendamise ja masina-traktorijaamade reorganiseerimise alal kavandatud abinõude eduka elluviimisega kasvab eriti kohalike partei- ja nõukogude

organite osatähtsus ja vastutus ning et nendes abinõudes ilmneb partei hoolitsus nõukogude demokraatia edasiarendamise eest ning põllumajanduse juhtimises vabariikide osatähtsuse ja kohalike organite osatähtsuse tõstmise eest tunnistada otstarbekohaseks muuta rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede struktuuri, luues nende koosseisus rajoonide põllumajanduse inspektuurid.

Määrata kindlaks, et rajooni põllumajanduse inspektuuri juhataja on rajooni täitevkomitee esimehe asetäitja. Rajooni põllumajanduse inspektuuri juhataja ametikohale määratakse üldreeglina isik, kellel on kõrgem põllumajanduslik haridus ja praktilisi töökogemusi.

36. Panna rajoonide põllumajanduse inspektuuridele järgmised funktsioonid: eesrindlike kogemuste ja teaduse saavutuste propageerimine ning juurutamine põllumajanduslikus tootmises, seemnekasvatuse ja tõuaretustöö, maakorralduse ja maade riikliku arvestuse organiseerimine, veterinaarteenistuse organiseerimine, järelevalve põllumajanduslike taimede haiguste ja kahjurite tõrje üle, kolhooside abistamine raamatupidamise korraldamisel ning aasta- ja kvartaliaruannete koostamisel.

Liiduvabariikide ministrite nõukogud peavad kohalikke tingimusi arvestades kinnitama rajoonide põllumajanduse inspektuuride põhimääruse.

37. Anda veterinaarjaoskonnad ja -punktid üle rajoonide veterinaarravilate alluvusse, viies nende finantseerimise üle kohalikule eelarvele.

Säilitada mainitud jaoskondade ja punktide töötajatele nende senine palk.

Panna rajoonide veterinaarravilatele nende kolhooside, sovhooside ning teiste ettevõtete ja organisatsioonide veterinaarne teenindamine, kellel puudub oma veterinaarteenistus, samuti elanikkonna isiklike loomade ja lindude veterinaarne teenindamine.

38. Üle anda rajoonide põllumajanduse inspektuuride alluvusse reorganiseeritavate masina-traktorijaamade seemnekontrolli- ja agrokeemialaboratooriumid, pannes nende finantseerimise kohalikele eelarvetele, samuti põllumajanduslike loomade kunstliku seemendamise jaamad ja haude-linnukasvatusjaamad.

39. Teha liiduvabariikide ministrite nõukogudele ülesandeks kinnitada NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö ja Töötasu Küsimuste Komiteega, NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi ja NSV Liidu Rahandusministeeriumiga kooskõlastatult rajoonide põllumajanduse inspektuuride koosseisud ja nende inspektuuride töötajate ametipalgad vastavalt masina-traktorijaamade vastavate töötajate ametipalkadele.

40. Pidada otstarbekohaseks organiseerida rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede juurde tootmistehnilised nõukogud põllumajanduse perspektiivse arendamise ettepanekute

läbivaatamiseks ja ettevalmistamiseks ning teaduse saavutuste ja eesrindlike kogemuste juurutamiseks põllumajanduslikku tootmisse.

Tootmistehnilise nõukogu koosseisu kuuluvad: rajooni põllumajanduse inspektuuri juhataja, kolhooside esimehed ja spetsialistid, sovhooside, remondi- ja tehnikajaamade ning rajooni teiste põllumajanduslike ettevõtete direktorid ja spetsialistid, rajooni põllumajanduse inspektuuri peaspetsialistid, rajooni plaanikomisjoni, Põllumajanduspanga ja Riigipanga esindajad, teadusliku uurimise asutuste ning õppeasutuste teaduslikud töötajad ja spetsialistid, põllumajanduse eesrindlased ja teised töötajad.

Tootmistehnilise nõukogu liikmete isikulise koosseisu ja esimehe kinnitab rajooni täitevkomitee.

41. Määrata kindlaks, et kolhoosid, sovhoosid ning teised põllumajanduslikud ettevõtted ja organisatsioonid esitavad aruandeid põllumajanduslike tööde käigu kohta Statistika Keskvalitsuse rajooniinspektsioonile, kes tagab koondaruannete andmete õigeaegse esitamise rajooni põllumajanduse inspektuurile.

KAADRIST

42. Pidada vajalikuks, et masina-traktorijaamade reorganiseerimisel masina-traktorijaamade traktoristid ja teised mehhanisaatorid läheksid üldreeglina tööle neisse kolhoosidesse, kus nad senini töötasid.

43. Soovitada kolhoosidel võtta alalisele tööle põllumajanduse spetsialiste reorganiseeritavatest masina-traktorijaamadest ning kõrgema õppeasutuse või tehnikumi lõpetanud noori spetsialiste, kasutades neid inseneridena, agronoomidena, zootehnikutena ja muude kolhoosispetsialistidena, tootmisbrigaadide brigadiridena ja loomakasvatusfarmide juhatajatena ning edutades neid muudele juhtivatele ametikohtadele.

44. Soovitada kolhoosidele:

maksta mehhanisaatoritele töötasu vastavalt igas kolhoosis ettenähtud üldisele korrale ning sõltuvalt toodetud saaduste hulgast ja tehtud tööde kvaliteedist, kuid selliselt, et mehhanisaatorite töötasu ei oleks madalam sellest tasust, mida nad said masina-traktorijaamas töönormi täitmise eest garanteeritud miinimumi alusel. Seal, kus see on otstarbekas, tuleb mehhanisaatoritele kinnistada põllud pikemaks ajaks, et äratada mehhanisaatorites huvi orgaaniliste väetiste kasutamise, lupjamise ja muude niisuguste abinõude vastu, mis aitavad tõsta mulla viljakust.

Töötasu spetsialistidele tuleb maksta selliselt, et nende kuuteenistus ei oleks väiksem ametipalgast, mis on ette nähtud masina-traktorijaamade vastavatele spetsialistidele.

Mehhanisaatoreid tuleb iga kuu avansseerida võrdselt teiste kolhoosnikutega, kuid mitte väiksemas ulatuses, kui nad said

masina-traktorijaamades ja kolhoosides garanteeritud miinimumi alusel.

Kuna enamik masina-traktorijaamade juhtivaid töötajaid ja spetsialiste suunatakse tööle kolhoosidesse 1958. aasta kevadel, kui kolhoosides on tulude jaotamine 1957. aasta tootmistegevuse tulemuste põhjal juba lõpetatud, tuleb 1. juulini 1958 säilitada masina-traktorijaamadest kolhoosidesse tööle läinud spetsialistidele töötasu maksmine nende summade arvel, mis on 1958. aastaks eraldatud töötasu maksmiseks masina-traktorijaamade töötajaile.

Teha NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumile, NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Töö ja Töötasu Küsimuste Komiteele, NSV Liidu Rahandusministeeriumile ja ÜAÜKN-ile ülesandeks välja töötada ettepanekud töötasu maksmiseks masina-traktorijaamades töötavatele põllumajanduse spetsialistidele, kes lähevad tööle majanduslikult nõrkadesse kolhoosidesse, ning esitada need ettepanekud ühe kuu jooksul NSV Liidu Ministrite Nõukogule.

45. Jätta kehtima puhkusetasude ja riikliku sotsiaalkindlustuse toetuste maksmise kord nende mehhanisaatorite ja spetsialistide suhtes, kes on seoses masina-traktorijaamade reorganiseerimisega sealt siirdunud kolhoosidesse, ning arvata nende kolhoosides töötamise aeg üldise tööstaaži hulka.

Liiduvabariikide ministrite nõukogud teevad kulutusi mainitud otstarbeks summadest, mis on masina-traktorijaamade 1958. aasta eelarvetes ette nähtud puhkusetasudeks ja sotsiaalkindlustuseks.

Teha NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumile, ÜAÜKN-ile, NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Töö ja Töötasu Küsimuste Komiteele ning NSV Liidu Rahandusministeeriumile ülesandeks välja töötada kolme kuu jooksul ettepanekud mehhanisaatorite, spetsialistide ja teiste kolhoosiliikmete sotsiaalkindlustuse süsteemi kohta, samuti neile puhkusetasu maksmise korra kohta ning esitada need ettepanekud NSV Liidu Ministrite Nõukogule.

46. Soovitada kolhoosidel luua mehhanisaatoritele ja spetsialistidele normaalsed korteri- ja elamistingimused, eraldada neile õueaiamaad võrdselt kolhoosnikutega ning abistada neid elumajade ehitamisel.

Kohustada Põllumajanduspanka andma aastail 1958—1960 kolhoosidele krediiti elumajade ehitamiseks masina-traktorijaamadest kolhoosidesse siirdunud mehhanisaatorite ja spetsialistide jaoks kuni 7000 rubla ulatuses ühe elumaja kohta seitsmeaastase tähtajaga, alates kustutamist teisest aastast pärast laenu saamist.

47. Laiendada kolhoosidele masina-traktorijaamades kehtivate ohutustehnika ja tööstustervishoiu eeskirju.

Teha ÜAÜKN-ile ülesandeks panna ametiühingute tehnilisele inspektsioonile järelevalve tööohutuse ja tööstustervishoiu üle kolhoosides.

48. Teha vabariikide ministrite nõukogudele, kraide ja oblastite

täitevkomiteedele ülesandeks tagada ühe kuu jooksul remondi- ja tehnikajaamade komplekteerimine alaliste tööliste kaadriga.

Remondi- ja tehnikajaamu komplekteerivad alaliste tööliste kaadriga nende jaamade direktorid, lähtudes ülesandest tagada kolhooside häireteta teenindamine ja töökoja töö ning tootlikult ära kasutada remondi- ja tehnikajaamadesse jäävad traktorid ja põllutöömasinad, kusjuures töölistele oleks kindlustatud täielik töökoormus kogu aasta vältel.

49. Säilitada remondi- ja tehnikajaamade töölistele, insener-tehnilistele töötajatele ja teenistujatele töötasu maksmise kord, kõik soodustused ja eelised, samuti kõrgematesse õppeasutustesse ja tehnikumidesse õppima suunamise tingimused, mis on ette nähtud masina-traktorijaamade vastavatele töötajatele.

Traktoristide ja teiste mehhanisaatorite poolt väljatööfatud normipäevade eest maksavad remondi- ja tehnikajaamad garanteeritud miinimumi rahas ja natuuras remondi- ja tehnikajaamade ning kolhooside summade arvel masina-traktorijaamade mehhanisaatoritele ettenähtud korras ja ulatuses.

Teha NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Töö ja Töötasu Küsimuste Komiteele, NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumile, ÜAÜKN-ile ja NSV Liidu Rahandusministeeriumile ülesandeks välja töötada kooskõlastatult liiduvabariikide ministrite nõukogudega ettepanekud remondi- ja tehnikajaamade töötajate töötasu kohta ja esitada need 1. juuniks 1958 NSV Liidu Ministrite Nõukogule.

50. Kolhoosidele kvalifitseeritud mehhanisaatorite ja muu tootmisalase kaadri ettevalmistamise tagamiseks kohustada NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvat Tööjõureservide Peavalitsust organiseerima vabariikide ministrite nõukogudega ning kraide ja oblastite täitevkomiteedega kooskõlastatult põllumajanduse mehhaniseerimise, tehnika-, tööstus- ja ehituskoolides ning tööjõureservide süsteemi koolides traktoristide, masinistide, mehaanikute, elektrikute, ehitajate ja muu mass-kutsealade kaadri ettevalmistamist kolhooside lähetuskirjade alusel.

Mehhanisaatorite kaadri ettevalmistamist kolhoosidele nendel kutsealadel, millel varem valmistati ette kaadrit masina-traktorijaamade jaoks, teostada 1958. ja 1959. aastal senistel tingimustel riigi arvel.

51. Teha NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele, NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumile ja NSV Liidu Kõrgema Hariduse Ministeeriumile ülesandeks arutada koos liiduvabariikide ministrite nõukogudega läbi küsimus, kuidas parandada põllumajandusliku kõrgema ja keskharidusega spetsialistide ettevalmistamist nii statsionaarselt kui ka tootmistöö kõrval, pidades silmas vajadust tagada põllumajanduslike kõrgemate õppeasutuste ja tehnikumide õige paigutamine ning tootmisele lähemale viimine. Ettepanekud selles küsimuses tuleb esitada NSV Liidu Ministrite Nõukogule 1. juuliks 1958.

KOLHOOSIDE NING REMONDI- JA TEHNIKAJAAMADE FINANTSEERIMISEST JA KREDITEERIMISEST

52. Seoses masina-traktorijaamade reorganiseerimisega ning traktorite ja põllutöömasinate ostmisega kolhooside poolt soovitada kolhoosidel:

a) teha vajalikud muudatused põllumajandusliku artelli põhikirjas, pidades silmas:

lähemail aastail kolhooside omade käibevahendite fondi tunduvat suurendamist ulatuseni, mis on vajalik normaalse tootmistegevuse kindlustamiseks, arvestades naftasaaduste, tagavaraosade, remondimaterjalide ja muude tehnika kasutamisega seotud materjalide alaliste varude loomist ning tulevaste aastate saagi alla tehtavate mehhaniseeritud töödega seotud kulutuste katmist;

rahalistest tuludest jagamatusse fondi eraldatavate summade suurendamist kolhooside ühismajanduse edasise arengu kindlustamiseks, koolide, haiglate, internaatide ja teede ehitamiseks, traktorite, kombainide ja muude põllutöömasinate soetamiseks;

b) kolhooside 1958. a. sissetulekute ja väljaminekute eelarves ja tootmisplaanis ettenähtud kapitaalmahutuste struktuuri muutmist selleks, et eraldada jagamatutest fondidest traktorite ja põllutöömasinate ostmiseks ning põllumajandusliku tehnika kapitaalremondi teostamiseks vajalikud summad.

53. Lubada NSV Liidu Riigipangal anda kolhoosidele, kui neil ei jätku omi vahendeid, lisaks käesoleval ajal krediteeritavatele kulutustele lühiajalist laenu remondi- ja tehnikajaamadele tasumiseks nende poolt tehtud ning rahas tasutavate põllumajanduslike ja muude tööde eest, samuti masinate laenutamise ja kolhooside tehnilise teenindamise eest, masinate ja seadmete jooksva remondi eest, naftasaaduste, tagavaraosade ning masina- ja traktoripargi remondiks vajalike materjalide ostmiseks, nuumamise otstarbel loomade ja lindude ostmiseks ning kuni omade käibevahendite loomiseni hooajalisteks tootmiskuludeks tuleva aasta saagi alla.

54. Seoses riigi ja kolhooside vaheliste krediidialaste finantssuhete tunduva laienemisega ning vajadusega parandada pankade krediidi- ja arveldusoperatsioonide alast tööd kolhooside osas teha NSV Liidu Rahandusministeeriumile ja NSV Liidu Riigipangale ülesandeks välja töötada ja esitada NSV Liidu Ministrite Nõukogule ettepanekud selles küsimuses.

55. Kohustada Põllumajanduspanka neil juhtudel, kui kolhoosidel ei jätku raha uute ostetavate masinate hinna täielikuks tasumiseks, andma kolhoosidele nende taotluste põhjal krediiti tähtajaga kuni 5 aastat, olenevalt kolhoosi majanduslikust seisukorrast.

56. Pidada vajalikuks, et alates 1. juulist 1958 kolhoosid peaksid arveldusi remondi- ja tehnikajaamadega ja teiste hankijatega, NSV Liidu Riigipanga ja Põllumajanduspanga asutustega ning eel-

arvega samas korras, mis on kehtestatud riiklikele ja kooperatiivsetele ettevõtetele ja organisatsioonidele.

57. Määrata kindlaks, et remondi- ja tehnikajaamade normaalse tootmis- ja kaubandusliku tegevuse kindlustamiseks antakse neile normatiivide järgi omi käibevahendeid:

a) kolhoosidele müümiseks määratud traktorite, masinate, tagavaraosade ja seadmete, remondiks vajalike vahetussõlmede, -agregaatide, tagavaraosade ja muude toodete, samuti mootorikütuse ja määrdeainete, väetiste, mürkkemikaalide ning nii oma tootmistöös kui ka kolhooside, sovhooside ja teiste põllumajanduslike organisatsioonide varustamiseks ettenähtud muude kaupade ja materjalide soetamiseks;

b) lõpuleviimata tootmise ning abistavate ja abimajandite tootmisvarude jaoks.

58. Pidada otstarbekaks, et kolhoosid maksaksid traktorite ja põllutöömasinate tellimise juures kokkuleppel remondi- ja tehnikajaamaga avansina sisse kuni 10 protsenti nende maksumusest.

59. Kohustada NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi määrama liiduvabariikide ministrite nõukogudega, NSV Liidu Rahandusministeeriumi, NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee ja NSV Liidu Riigipangaga kooskõlastatult hiljemalt 1. juuniks 1958 kindlaks remondi- ja tehnikajaamade kaubaliste materiaalsete väärtuste varude normeerimise põhiprintsiibid.

Teha liiduvabariikide ministrite nõukogudele ülesandeks määrata 1. juuliks 1958 kindlaks remondi- ja tehnikajaamade kaubaliste materiaalsete väärtuste varude normid, arvestades nende töötingimusi, ja vastavalt sellele varustada remondi- ja tehnikajaamu omade käibevahenditega reorganiseeritavate masina-traktorijaamade käibevahendite, vajaduse korral aga vabariigi eelarvest täiendavate vahendite eraldamise arvel.

60. Anda liiduvabariikide ministrite nõukogudele õigus kuni remondi- ja tehnikajaamade varustamiseni omade käibevahenditega tasuda kolhoosidele müümiseks määratud uute põllumajandusmasinate eest 1958. aasta esimesel poolel masina-traktorijaamadele masinate ja seadmete soetamiseks eraldatud assigneeringute arvel, tagastades hiljem need summad kolhoosidele masinate müügist saadud summadest.

Põllumajanduspangal tuleb kontrollida nimetatud summade tagastamist.

Teha liiduvabariikide ministrite nõukogudele ülesandeks täpsustada põllumajanduse vajadus traktorite ja põllutöömasinate alal teiseks poolaastaks, arvesse võttes kolhooside nõudeavaldusi traktorite ja masinate saamiseks, ning teatada sellekohased andmed NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele hiljemalt 1. juuniks 1958.

61. Määrata kindlaks, et remondi- ja tehnikajaamade kaubaliste materiaalsete väärtuste ülenormatiivseid varusid, mis on vajalikud remondi- ja tehnikajaamade tootmis- ning kaubandusalases tegevu-

ses, samuti remondi- ja tehnikajaamade hooajalisi kulutusi krediteerib NSV Liidu Riigipank üldistel alustel.

62. Määrata kindlaks, et remondi- ja tehnikajaamade finantseerimine omade kapitaalmahutuste osas (masinate ja seadmete soetamine, ehitustööd ja muud) toimub vastavalt isemajandavatele ettevõtetele rahvamajandusplaanidega ettenähtud korras.

Liiduvabariikide ministrite nõukogudel tuleb kuu aja jooksul läbi vaadata 1958. aastaks masina-traktorijaamadele masinate soetamiseks ettenähtud kapitaalmahutused ja masina-traktorijaamade kapitaalehituse objektidejärgsed tiitelnimestikud, et suunata kapitaalmahutused remondi- ja tehnikajaamade tegevuse parandamiseks, vältides materiaalsete ja rahaliste vahendite liigseid kulutusi.

63. Kohustada NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi koos NSV Liidu Riikliku Plaanikomiteega, NSV Liidu Rahandusministeeriumiga ja NSV Liidu Statistika Keskvalitsusega kuu aja jooksul välja töötama aastaiks 1958—1960 amortisatsioonieraldiste normid remondi- ja tehnikajaamade põhifondide üksikutele liikidele, eraldades sellest kapitaalremondiks suunatud amortisatsioonieraldiste osa, ja esitama selles küsimuses vastava otsuseprojekti NSV Liidu Ministrite Nõukogule.

64. Määrata, et remondi- ja tehnikajaamades moodustatakse ettevõttefond töötajate kultuuriliste ja elutarbeliste tingimuste parandamiseks ning tootmise täiustamiseks. Sellesse fondi eraldatakse 3 protsenti plaanilisest ja 30 protsenti üleplaanilisest kasumist tingimusel, et jaama ettevõttefondi eraldatud summa ei ületaks 7 protsenti jaama töötajate aastasest palgafondist.

Teha NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumile ülesandeks kooskõlastatult ÜAÜKN-iga, NSV Liidu Riikliku Plaanikomiteega, NSV Liidu Rahandusministeeriumiga ja liiduvabariikide ministrite nõukogudega kuu aja jooksul välja töötada ja kinnitada nimetatud fondi põhimäärus.

65. Määrata kindlaks, et pärast seda, kui summad on eraldatud ettevõttefondi töötajate kultuuriliste ja elutarbeliste tingimuste parandamiseks ja tootmise täiustamiseks, kasutatakse remondi- ja tehnikajaamade plaaniline kasum isemajandavate ettevõtete suhtes kehtiva korra alusel ning suunatakse eelkõige jaama omade käibevahendite juurdekasvu, kapitaalmahutuste ja jaama teiste kulutuste finantseerimiseks vastavalt plaanile, ülejäänud osas aga, kuid mitte vähem kui 10 protsendi ulatuses, kantakse eraldiste näol liiduvabariikide eelarvesse.

66. Kehtestada remondi- ja tehnikajaamade suhtes NSV Liidu valitsuse otsused, millede põhjal masina-traktorijaamade poolt kolhoosides tehtud kändude juurimise, võsalõikajatega maade puhastamise, uudismaa ülesharimise ja muude tööde eest tasutakse (täielikult või osaliselt) riigi kulul.

67. Kohustada NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi, NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Riigipanka liiduvabariikide ministrite nõukogudega kooskõlastatult kahe kuu jooksul

välja töötama ja avaldama instruktsiooni remondi- ja tehnikajaamade finantseerimise ja krediteerimise korra kohta.

68. Kohustada liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid ja ministrite nõukogusid ette kandma NLKP Keskkomiteele ja NSV Liidu Ministrite Nõukogule käesoleva määruse täitmise käigust 15. juuliks 1958 ja 1. jaanuariks 1959.

*

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu on seisukohal, et kolhoosikorra edasiarendamiseks ja sotsialistlikus põllumajanduses tõusu saavutamiseks rakendatavate abinõude elluviimisel on erakordselt suur tähtsus, ning nad kutsuvad üles liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid ja ministrite nõukogusid, partei krai-, oblasti- ja rajoonikomiteesid, autonoomsete vabariikide ministrite nõukogusid, kraide, oblastite ja rajoonide täitevkomiteesid, kolhooside, remondi- ja tehnikajaamade, masina-traktorijaamade ja sovhooside partei-algorganisatsioone tagama nende abinõude edukas teostamine ning põllumajandusliku tootmise edasine tõus.

ABINÕUDEST RAHVAMAJANDUSE PLANEERIMISE PARANDAMISEKS

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus

4. mail 1958

NSV Liidu rahvamajanduse planeerimise süsteemi edasiseks parandamiseks, tema viimiseks vastavusse tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise uute organisatsiooniliste vormidega NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu **määravad:**

1. Likvideerida 1959. aastast alates seni olemasolev kord, mille puhul rahvamajanduse aastaplaanid koostatakse ja kinnitatakse igal aastal uuesti, otsast peale.

Määrata, et rahvamajanduse planeerimine peab baseeruma perspektiivplaanidel, mille ülesanded on jaotatud aastate, üksikute tootmisharude, liiduvabariikide, administratiivsete majanduspiirkondade, ettevõtete ja ehituste viisi. Kogu planeerimissüsteemi aluseks peavad olema plaanid, mille on koostanud ettevõtted, ehitused, rahvamajanduse nõukogud, kohalikud töörahva saadikute nõukogud, ministeeriumid ja keskasutused ise, lähtudes NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee poolt liiduvabariikide riiklike plaanikomisjonide, NSV Liidu ministeeriumide ja keskasutuste osavõtul 5—7 aasta peale väljatöötatud perspektiivplaanide

kontrollarvudest, mis on kinnitatud NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt.

Ettevõtted, ehitused, rahvamajanduse nõukogud, liiduvabariigid ja NSV Liidu ministeeriumid (keskasutused) võtavad eeloleva aasta plaani koostamisel aluseks perspektiivplaani ülesanded, tehes vajalikke parandusi, mis tulenevad plaani täitmisest, rahvamajanduse vajadustest ja majanduslikest sidemetest.

Perspektiivplaanides tuleb ette näha rahvamajanduse arenemise kõrge tempo ja õiged proportsioonid, lähtudes peamisest ülesandest — tagada kõigi rahvamajandusharude edasine võimas tõus tootmisvahendite tootmise eelisarendamise baasil, teaduse ja tehnika uusimate saavutuste tootmisse juurutamine, tootlike jõudude paigutuse parandamine, spetsialiseerimise ja koopereerimise arendamine, tööviljakuse kasv ja toodangu omahinna alandamine edasise tehnilise progressi baasil ning töötajate elatustaseme pidev tõus.

Kapitaalehituse planeerimise väljakujunenud praktika muutmiseks kehtestada kord, et kapitaalmahutuste hulk ning ehitus- ja montaažtööde maht ehituste viisi tuleb määrata kindlaks kogu ehitustegevuse perioodiks ning peavad olema kindlustatud finantseerimise ja materjaliressurssidega täiesti vastavalt kehtivatele normidele ning ehitustööde tähtaegadele.

Kohustada NSV Liidu Riiklikku Plaanikomiteed, liiduvabariikide ministrite nõukogusid ja rahvamajanduse nõukogusid kapitaalmahutuste jaotamisel tingimata lähtuma vajadusest kindlustada täiel määral kapitaalmahutustega ja materjaliressurssidega juba alustatud ehitused ning ainult neil tingimustel eraldama kapitaalmahutusi uute objektide ehitamiseks.

2. Ettevõtted ja ehitused töötavad välja perspektiivplaanid ülesannete jaotusega aastate kaupa, lähtudes kontrollarvudest ning arvestades kujunenud otseseid majandussidemeid ja nende edaspidist arengut. Need plaanid arutatakse läbi ettevõtete ja ehituste kollektiivide poolt ning jõustuvad pärast nende kinnitamist rahvamajanduse nõukogus.

Rahvamajanduse nõukogud toimetavad alluvate ettevõtete ja ehituste plaanide põhjal nende vastastikust kooskõlastamist vastava administratiivse majanduspiirkonna ulatuses ning, võttes arvesse otseseid sidemeid teiste majanduspiirkondadega, koostavad antud administratiivse majanduspiirkonna koondperspektiivplaanid.

NSV Liidu ja liiduvabariikide ministeeriumid (keskasutused) ning kohalikud töörahva saadikute nõukogud vaatavad analoogilises korras läbi neile alluvate ettevõtete ja ehituste plaanid ning koostavad ministeeriumi (keskasutuse), oblasti, krai, autonoomse vabariigi perspektiivplaanid.

Liiduvabariikide ministrite nõukogud kontrollivad vabariigi rahvamajanduse nõukogude, ministeeriumide (keskasutuste) ja

kohalike töörahva saadikute nõukogude poolt koostatud perspektiivplaanide vastavust kindlaksmääratud kontrollarvudele ning kinnitavad antud liiduvabariigi rahvamajanduse arendamise koondperspektiivplaanid.

NSV Liidu Riiklik Plaanikomitee kontrollib liiduvabariikide rahvamajanduse arendamise, NSV Liidu ministeeriumide ja keskasutuste perspektiivplaanide vastavust kinnitatud kontrollarvudele, koostab kogu NSV Liidu rahvamajanduse arendamise koondperspektiivplaani ning esitab selle kinnitamiseks NLKP Keskkomiteele ja NSV Liidu Ministrite Nõukogule. Samaaegselt NSV Liidu Riiklik Plaanikomitee esitab NLKP Keskkomiteele ja NSV Liidu Ministrite Nõukogule kinnitamiseks eriti tähtsate ehituste tiitelnimekirjad, näidates nende ekspluatatsiooni andmise tähtajad.

3. Tunnistada vajalikuks tunduvalt lühendada kontrollarvude ja NSV Liidu rahvamajandusplaani näitajate, samuti liiduvabariikide ministrite nõukogude poolt kinnitatavate plaanide näitajate loetelu.

Teha NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele ülesandeks koos liiduvabariikidega läbi vaadata NSV Liidu rahvamajandusplaani näitajate loetelu ja oma ettepanekud kahe nädala jooksul esitada läbivaatamiseks NSV Liidu Ministrite Nõukogule.

4. Tootmise ja ehitustegevuse plaanide kooskõlastamiseks materiaalse ja tehnilise varustamise plaanidega ning materjaliressursside õigeks suunamiseks määrata, et peale rahvamajanduse arendamise perspektiivplaani koostamise kontrollarvude projekti NSV Liidu Riiklik Plaanikomitee töötab välja ning esitab NLKP Keskkomiteele ja NSV Liidu Ministrite Nõukogule kinnitamiseks mustade ja värviliste metallide, kütuste, naftasaaduste, elektrienergia, kemikaalide, metsa- ja ehitusmaterjalide, tähtsamate seadmeliikide, põllumajanduslike toorainete ning kerge- ja toiduainete tööstuse toodangu põhiliikide koondbilansside projektid.

Kinnitatud koondbilansside alusel ning kontrollarvudele vastavalt töötab NSV Liidu Riiklik Plaanikomitee liiduvabariikide, NSV Liidu ministeeriumide ja keskasutuste osavõtul välja ning igal aastal 4 kuud enne uue aasta algust kinnitab toodangu vabariikidevaheliste hangete plaani otstarvete järgi ja enda poolt kehtestatud nomenklatuuris.

Tootmise ja kapitaalehituse plaanide täitmise garanteerimiseks liiduvabariikide ministrite nõukogud koostavad kinnitatud materjalide bilansside, vabariikidevaheliste hangete ja üleliidulisteks vajadusteks minevate hangete plaanide põhjal materiaalse ja tehnilise varustamise plaanid rahvamajanduse nõukogude, vabariiklike ministeeriumide ja keskasutuste ning kohalike töörahva saadikute nõukogude järgi hiljemalt 3 kuud enne aasta algust.

Rahvamajanduse nõukogud, vabariigi ministeeriumid ja keskasutused ning kohalikud töörahva saadikute nõukogud, vastavalt

neile kindlaksmääratud materiaalse ja tehnilise varustamise plaanidele ning toodangu hangete ülesannetele, kinnitavad alluvatele ettevõtetele ja ehitustele toodangu hangete plaanid ning materiaalse ja tehnilise varustamise plaanid.

5. Plaanide täitmise süstemaatilise kontrollimise ja rahvamajanduse vajaduste tundmaõppimise põhjal teeb NSV Liidu Riiklik Plaanikomitee vajaduse korral liiduvabariikide, NSV Liidu ministeeriumide ja keskasutuste osavõtul korrektiive perspektiivplaanides eelolevaks aastaks ettenähtud ülesannetesse ning esitab need NSV Liidu Ministrite Nõukogule kinnitamiseks hiljemalt 4 kuud enne aasta algust.

Parandused liiduvabariikide, NSV Liidu ministeeriumide ja keskasutuste, rahvamajanduse nõukogude, kohalike töörahva saadikute nõukogude, ettevõtete ja ehituste perspektiivplaanide aasta-ülesannetesse tehakse samas korras, mis käesoleva määruse 2. punktis on kehtestatud.

Vastavalt neile saadetud parandustele viivad ettevõtted ja ehitused hiljemalt eelmise aasta 15. novembriks aastaplaanidesse sisse muudatused ning töötavad välja kvartali- ja kuuplaanid täielike näitajate järgi.

6. Arvestades seda, et kõigi tööstusharude edasist arenemist saab kindlustada eelkõige tööstuse spetsialiseerimise ja koopereerimise laiendamise ning pideva täiustamise arvel, teha NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele ülesandeks koos liiduvabariikide ministrite nõukogudega, rahvamajanduse nõukogudega ja ettevõtetega, samuti NSV Liidu Ministrite Nõukogu Aviatsioonitehnika Riikliku Komiteega, NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riigikaitsetehnika Riikliku Komiteega, NSV Liidu Ministrite Nõukogu Raadioelektroonika Riikliku Komiteega ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu Laevaehituse Riikliku Komiteega välja töötada konkreetne plaan spetsialiseerimise ja koopereerimise arendamiseks tööstuses, kooskõlastades selle NSV Liidu rahvamajanduse arendamise seitsme aasta plaaniga.

7. Säilitada kaupade ekspordi- ja impordiplaanide, välismaadele komplekssete seadmete hankimise plaanide ja valuutaplaanide koostamise ja kinnitamise, samuti kaubakäibeplaanide, palgafondide, NSV Liidu Riigipanga kassaplaanide ja riiklike reservide akumulatsiooni plaanide koostamise ja kinnitamise senine kord.

*

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu on arvamisel, et vabariikide, kraide ja oblastite partei- ja nõukogude organid, rahvamajanduse nõukogud, ministeeriumid ja keskasutused peavad rahvamajanduse arendamise plaanide väljatöötamisel lähtuma materiaalsete ja finantsressursside ärakasutamise riiklikust otstarbekusest, koondades tähelepanu sisemiste reservide

igakülgseks väljaselgitamiseks ja ärakasutamiseks tootmise tunduva kasvu huvides, kapitaalmahutuste pihustamise likvideerimiseks ja lõpetamata ehituste arvu vähendamiseks, tehes otsustavalt lõpu kohalike huvide esiletõstmise tendentsile, mis kahjustavad üldriiklikke huve.

ÜLELIIDULISE TÖÖSTUSNÄITUSE, PÕLLUMAJANDUSNÄITUSE JA EHITUSNÄITUSE ÜHENDAMISEST ÜHTSEKS NSV LIIDU RAHVAMAJANDUSE SAAVUTUSTE NÄITUSEKS

NSV Liidu Ministrite Nõukogu Määrus

28. mail 1958

NSV Liidu Ministrite Nõukogu **määrab:**

1. Ühendada üleliiduline tööstusnäitus, üleliiduline põllumajandusnäitus ja üleliiduline ehitusnäitus ühtseks NSV Liidu rahvamajanduse saavutuste näituseks.

Panna järelevalve saavutuste näitamise temaatika üle alajaotuste viisi:

tööstus — NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Teaduslik-Tehnilisele Komiteele;

põllumajandus — NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumile;

ehitustegevus — NSV Liidu Riiklikule Ehituskomiteele.

2. Pidada otstarbekohaseks organiseerida NSV Liidu rahvamajanduse saavutuste näitusel töö aasta ringi, demonstreerides köetavates paviljonides temaatilisi näitusi masinatööstuse ja ehitustegevuse mitmesugustelt aladelt, näitusi põllumajanduse, tööstuse ja ehitustegevuse eesrindlike kogemuste vahetamiseks, näitusi teaduse ja tehnika mitmesugustelt aladelt, laialdaselt demonstreerides neil näitustel ettevõtete jooksvat tootmistööd ja kõrvutades kodumaiste ning välismaiste masinate parimaid näidiseid.

NÄLJASTEPI NIISUTAMISE JA KASUTUSELEVÕTMISE TÖÖDE EDASISEST LAIENDAMISEST JA KIIRENDAMISEST USBEKI NSV-s, KASAHHI NSV-s JA TADŽIKI NSV-s

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus[1]

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu märkisid, et 1956.—1957. aastal tehtud töö Näljastepi maade kasutuselevõtmiseks Usbeki NSV-s ja Kasahhi NSV-s ning Kairak-Kumi veehoidla ehitustööde edukas lõpuleviimine Tadžiki NSV-s on loonud vajalikud tingimused selleks, et laialdasemalt arendada töid Näljastepi maade ja nendega piirnevate Tadžiki NSV Leninabadi oblasti maade niisutamiseks, mis võimaldab kiiremalt lahendada ülesande — luua meie maal uus suur puuvillakasvatuse piirkond.

Ent nagu praktika näitab, eraldi ehitusorganisatsioonide olemasolu Usbeki NSV-s, Kasahhi NSV-s ja Tadžiki NSV-s Näljastepi, Dalversini ja Samgari steppide maade niisutamiseks ja kasutuselevõtmiseks ei soodusta nende tööde kiirenemist ega ehitustööde maksumuse vähendamist.

Selleks et veelgi laiendada ja kiirendada töid Näljastepi maade niisutamiseks ja kasutuselevõtmiseks Usbeki NSV-s ja Kasahhi NSV-s ning uute maade niisutamiseks ja kasutuselevõtmiseks Tadžiki NSV-s, NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu **määrasid:**

1. Vastu võtta Usbekistani Kommunistliku Partei Keskkomitee ja Usbeki NSV Ministrite Nõukogu, Kasahstani Kommunistliku Partei Keskkomitee ja Kasahhi NSV Ministrite Nõukogu, Tadžikistani Kommunistliku Partei Keskkomitee ja Tadžiki NSV Ministrite Nõukogu ning NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi ettepanekud:

a) suurendada 1966. aastaks niisutatavate ja kasutuselevõetud maade pindala Usbeki NSV ja Kasahhi NSV Näljastepis kuni 380 000 hektarini ning Tadžiki NSV Leninabadi oblasti Dalversini ja Samgari steppides, Ura-Tjube ja Šahristani rajoonides — 50 000 hektarini;

b) luua nimetatud tööde tegemiseks Usbeki NSV-s, Kasahhi NSV-s ja Tadžiki NSV-s Usbeki NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Näljastepi Maade Niisutamise ja Kasutuselevõtmise Peavalitsuse baasil ühine Vabariikidevaheline Näljastepi Maade Niisutamise ja Kasutuselevõtmise Peavalitsus («Glavgolodnostepstroi»), kes annab aru Usbeki NSV Ministrite Nõukogule, Kasahhi NSV Ministrite Nõukogule ja Tadžiki NSV Ministrite Nõukogule nende vabariikide territooriumidel tehtavate tööde üle;

c) teha «Glavgolodnostepstroile» ülesandeks järgmiste põhiliste tööde tegemine:

[1] Kokkuvõte.

Näljastepi uudismaade niisutamine ja kasutuselevõtmine Usbeki NSV-s ja Kasahhi NSV-s ning Dalversini ja Samgari steppide, Leninabadi oblasti Ura-Tjube ja Šahristani rajooni maade niisutamine ja kasutuselevõtmine Tadžiki NSV-s;

Tšardara veehoidla ehitamine Sõr-Darja jõel Kasahhi NSV-s, Kattasai ja Daganasai veehoidlate ehitamine Tadžiki NSV-s, puuvillakasvatuskolhooside ja puuvillapuhastustehaste ehitamine uutes niisutuspiirkondades;

majanditevahelise kollektorivõrgu ja Kirovi-nimelise kanali parempoolse haru rekonstrueerimine, uudismaade suurte massiivide niisutamine ja uute sovhooside ehitamine Näljastepi olemasolevas niisutustsoonis Usbeki NSV-s;

g) võtta ekspluatatsiooni niisutamiseks ettevalmistatud Näljastepi maad Usbeki NSV-s ja Kasahhi NSV-s ning maad Tadžiki NSV Leninabadi oblastis.

Pidada vajalikuks luua Näljastepis ehitustööstuse ettevõtted, organiseerida puuvillakasvatuse sovhooside kui eesrindlike, hästi mehhaniseeritud ettevõtete kompleksne ehitamine, millel oleksid tehniliselt viimistletud niisutussüsteemid, hästi korrastatud elumajad ning kultuuri- ja elukondlikud objektid.

2. «Glavgolodnostepstroi» poolt Usbeki NSV-s, Kasahhi NSV-s ja Tadžiki NSV-s tehtavate tööde koordineerimiseks ja talle vajaliku abi osutamiseks moodustada Vabariikidevaheline Näljastepi Maade Niisutamise ja Kasutuselevõtmise Nõukogu.

Teha NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumile, Usbeki NSV Ministrite Nõukogule, Kasahhi NSV Ministrite Nõukogule ja Tadžiki NSV Ministrite Nõukogule ülesandeks koos «Glavgolodnostepstroiga» välja töötada ja kuu aja jooksul NSV Liidu Ministrite Nõukogule kinnitamiseks esitada Vabariikidevahelise Näljastepi Maade Niisutamise ja Kasutuselevõtmise Nõukogu ning «Glavgolodnostepstroi» põhimäärused.

3. Teha NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumile ülesandeks:

a) kontrolli teostamine tööde üle, mis tehakse Usbeki NSV-s ja Kasahhi NSV-s Näljastepi maade ning Tadžiki NSV-s Leninabadi oblasti maade niisutamiseks ja põllumajanduslikuks kasutuselevõtmiseks;

b) projektide, eelarvete ja muu dokumentatsiooni kinnitamine kehtivas korras;

c) «Glavgolodnostepstroi» ülema, peainseneri ja pearaamatupidaja kinnitamine kooskõlastatult Usbeki NSV Ministrite Nõukoguga, Kasahhi NSV Ministrite Nõukoguga ning Tadžiki NSV Ministrite Nõukoguga;

määrata, et tööjõulimiidid, materiaalse ja tehnilise varustamise fondid ning assigneeringud nimetatud maade niisutamise ja kasutuselevõtmise tööde kogu kompleksi teostamiseks «Glavgolodnostepstroi» poolt näeb ette NSV Liidu Põllumajanduse Ministeerium Usbeki NSV, Kasahhi NSV ja Tadžiki NSV vastavate limii-

tide, fondide ja eelarvete kulul (proportsionaalselt nendele vabariikidele tehtavate tööde mahule).

4. Teha Usbekistani Kommunistliku Partei Keskkomiteele ja Usbeki NSV Ministrite Nõukogule, Kasahstani Kommunistliku Partei Keskkomiteele ja Kasahhi NSV Ministrite Nõukogule, Tadžikistani Kommunistliku Partei Keskkomiteele ja Tadžiki NSV Ministrite Nõukogule ülesandeks kuu aja jooksul välja töötada ja kinnitada abinõud selleks, et kindlustada kogu tööde mahu täitmist «Glavgolodnostepstroi» poolt vastavalt käesolevale määrusele.

5. Kohustada Usbeki NSV Ministrite Nõukogu, Kasahhi NSV Ministrite Nõukogu ja Tadžiki NSV Ministrite Nõukogu andma «Glavgolodnostepstroile» 1958. aasta 1. jaanuari bilansi järgi üle ehitus- ja transpordiorganisatsioonid, mis töötavad Näljastepis, Dalversini ja Samgari steppides ning Tšardara veehoidla juures, samuti kapitaalmahutused, materiaalse ja tehnilise varustamise fondid, tööjõulimiidid ning vastavad assigneeringud, mis neil eesmärkidel on 1958. aastaks eraldatud.

6. Kohustada NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi, Usbeki NSV Ministrite Nõukogu, Kasahhi NSV Ministrite Nõukogu, Tadžiki NSV Ministrite Nõukogu ja «Glavgolodnostepstroid» ehitusobjektide projekteerimisel Näljasteppi ette nägema:

a) uue kastmistehnika kasutamist (vihmutamine, painduvad torujuhtmed kastmiseks jne.);

b) vertikaalse ja kaetud horisontaalse drenaaži ehitamist;

c) monteeritavate raudbetoonkonstruktsioonide laialdast kasutamist kanalite seinte katmiseks, pinnase tihendamist kanalites ja muid vahendeid selleks, et nende kõige efektiivsemate filtratsioonivahendite kasutuselevõtmine garanteeriks vee säästliku kasutamise ja niisutussüsteemide kasuteguri tõusmise 0,80—0,85-le olemasoleva 0,45—0,50 asemel ning hoiaks ära pinnaste soostumise ja soolastumise;

d) vee arvestamise ja jaotamise automatiseerimist;

e) kõige ratsionaalsemate ja säästlikumate konstruktsioonide ning tööviiside kasutamist, mis kindlustavad seadmete ehitustööde ja ekspluateerimise maksimaalse odavnemise, lubamata mingit liialdust.

7. Võtta vastu Usbekistani Kommunistliku Partei Keskkomitee ja Usbeki NSV Ministrite Nõukogu, Kasahstani Kommunistliku Partei Keskkomitee ja Kasahhi NSV Ministrite Nõukogu ning NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi ettepanek Näljastepi lõunaosa maade niisutamiseks ühestainsast Lõuna-Näljastepi kanalist.

8. Kohustada NSV Liidu Riiklikku Plaanikomiteed alates 1959. aastast plaanide projektides ette nägema kapitaalmahutuste, materjalide ja seadmete, tehtavateks töödeks vajaliku töötajate arvu ja palgafondi eraldamist NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumile eraldi reas «Glavgolodnostepstroi» jaoks.

Liiduvabariikide ministrite nõukogudel, NSV Liidu ministeeriumidel ja keskasutustel kindlustada nende poolt jaotatavate masinate, materjalide ja seadmete eraldamine «Glavgolodnostepstroile» esmajärjekorras.

9. Suurendada 1958. aastaks «Glavgolodnostepstroile» Näljastepi maade niisutamis- ja kasutuselevõtmistöödeks kapitaalmahutusi 200 miljoni rubla võrra, sealhulgas ehitus- ja montaažtööde mahtu 150 miljoni rubla võrra, samuti ehitusalase tööjõu plaani.

10. Eraldada «Glavgolodnostepstroile» 1958. aastaks täiendavalt seadmeid ja materjale.

Võtta vastu NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee ettepanek hankida «Glavgolodnostepstroile» 1958. aastaks eraldatud ekskavaatorid, buldooserid, skreeperid, autod ja metalltorud 1958. aasta II kvartalis. NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juures asuvatel vabariikidevaheliste hangete peavalitsustel ühe dekaadi jooksul määrata nimetatud seadmete ja materjalide hankijad.

NSV Liidu Riiklikul Plaanikomiteel esitada dekaadi jooksul NSV Liidu Ministrite Nõukogule ettepanekud «Glavgolodnostepstroile» eraldatud 155 ühekopalise ekskavaatori, 150 skreeperi, 20 komplekti buldooserseadmete ja 10 greideri täiendava tootmise jaotamise kohta ettevõtete vahel, samuti võimaluse kohta 1958. aastal «Glavgolodnostepstroile» täiendavalt eraldada 6 ЭШ-4/40 tüüpi ekskavaatorit ja toota pinnasetihendamise masinaid.

11. Kohustada Transpordiehituse Ministeeriumi tegema «Glavgolodnostepstroi» jaoks tööd:

a) raudteeliini Sõr-Darjinskaja—Dustlik—Džizak ehitamiseks pikkusega 108 km, avades liikumise distantsil Pahta-Aral—Džetõsai 1958. aastal ja kogu liinil 1959. aasta IV kvartalis;

b) raudteeharu ehitamiseks Džetõsai jaamast kuni Tšardara veehoidlani pikkusega 60 km, avades liikumise sellel 1960. aasta esimesel poolaastal;

c) sildade ehitamiseks kohtadel, kus peamised irrigatsioonikanalid Näljastepi territooriumil lõikuvad Taškendi raudteega, 1958.—1959. aastal.

Nimetatud objektide ehitamine toimub Transpordiehituse Ministeeriumi materjalidest.

Lubada Transpordiehituse Ministeeriumil teha töid raudteeliinide Sõr-Darjinskaja—Džizak ja Džetõsai—Tšardara ehitamiseks liinivööndi pärastise vormistamisega.

12. Kohustada Elektrijaamade Ministeeriumi Sviri energiametsakombinaadis «Glavgolodnostepstroile» valmistama majad kahe ümberpaigutatava standardasula jaoks, kumbki 400 inimesele, hankides majad ühe asula jaoks 1958. aasta teisel poolel ja majad teise asula jaoks 1959. aasta I kvartalis.

13. Kohustada Teedeministeeriumi 1958. aasta II kvartalis andma «Glavgolodnostepstroi» bilanssi 100 kinnist kaheteljelist

vana tüüpi kruvisiduritega vagunit, mis ei kuulu varustamisele automaatsiduritega, 50 vana tüüpi kaheteljelist reisijatevagunit ja üks laiarööpmeline vedur.

14. Kohustada Usbeki NSV Ministrite Nõukogu vabariiklike ehitusorganisatsioonide jõududega ehitama 1958. aastal elektrialajaama ja ülekandeliinid pingega 110 kV Nižnebozsuiski hüdroelektrijaamast nr. 4 kuni Džetõsai asulani ning 1959. aastal alajaamad ja elektri-ülekandeliinid pingega 110 kV Džetõsai asulast kuni Tšardara veehoidlani.

15. Kohustada NSV Liidu Sideministeeriumi:

a) teostama 1958. aastal projekteerimis- ja uurimistööd side organiseerimiseks distantsil Jangi-Jer—Džetõsai—Tšardara (NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi tellimisel), linnadevahelise telefoni- ja telegraafiside organiseerimiseks linnade Jangi-Jer—Džetõsai—Tšardara, Džizak, Begovat ja Ura-Tjube vahel ning üldise telegraafi- ja telefoniside skeemi loomiseks ja asulate radiofitseerimiseks Näljastepis;

b) «Glavgolodnostepstroiga» sõlmitud otsese lepingu põhjal ehitama 1958. aastal ja 1959. aasta esimesel poolel telefoni- ja telegraafiside liini distantsil Jangi-Jer—Džetõsai—Tšardara ning tugevdama Jangi-Jer linna telefoni-kaugside vahendeid punktidega Džizak, Begovat ja Ura-Tjube.

16. Kohustada NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvat Tsiviilõhulaevastiku Peavalitsust organiseerima 1958. aastal lennuühenduse liinil Taškent—Tšardara ja Jangi-Jer—Tšardara.

17. Kohustada NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi:

a) kuu aja jooksul kinnitama Näljastepis objektide ehitamise projektide ja eelarvedokumentide väljaandmise graafiku;

b) panema projekteerimisinstituudile «Sredazgiprovodhlopok» juhtiva projekteerimisorganisatsiooni kohustused kõigi objektide ehitamiseks Näljastepis projekteerimis- ja uurimistöid tegevate projekteerimisorganisatsioonide üle.

18. Kohustada Usbeki NSV Ministrite Nõukogu, Kasahhi NSV Ministrite Nõukogu ja Tadžiki NSV Ministrite Nõukogu koondama kõik tööd Näljastepis sovhooside ehitamise ja organiseerimise kompleksse projekteerimise alal ühe kõne all oleva liiduvabariigi põllumajanduse ministeeriumi projekteerimisorganisatsiooni kätte.

19. Kohustada NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi, Usbekistani Kommunistliku Partei Keskkomiteed, Kasahstani Kommunistliku Partei Keskkomiteed ja Tadžikistani Kommunistliku Partei Keskkomiteed kindlustama «Glavgolodnostepstroi» ehitusorganisatsioonide komplekteerimise kvalifitseeritud insener-tehnilistest töötajatest.

20. Kiita heaks Usbekistani Kommunistliku Partei Keskkomitee ja Usbeki NSV Ministrite Nõukogu ettepanek anda Tadžiki NSV-le üle osa Näljastepi maid nende niisutamiseks ja põlluma-

janduslikuks kasutuselevõtmiseks üldpinnaga 40 000—50 000 hektarit, mis asuvad Taškendi oblasti Begovati, Bajuti ja Havasti rajoonides ning külgnevad Tadžiki NSV Leninabadi oblastiga.

«Selskoje Hozjaistvo», 15. juunil 1958

MÜÜGIKOHUSTUSTE JA MASINA-TRAKTORIJAAMADE TÖÖ EEST NATURAALTASU MAKSMISE TEOSTAMISEST NING PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE VARUMISE UUEST KORRAST, VARUMISE HINDADEST JA TINGIMUSTEST

NSV Liidu Ministrite Nõukogu Määrus

30. juunil 1958

Partei ja valitsuse poolt väljatöötatud kolhoosikorra edasiarendamise ja masina-traktorijaamade reorganiseerimise abinõud avavad suured võimalused põllumajandussaaduste tootmise laiendamiseks, tööviljakuse tõstmiseks ja põllumajandussaaduste omahinna alandamiseks. Suur tähtsus põllumajandusliku tootmise edasiseks kasvuks on põllumajandussaaduste õigetel varumishindadel ja varumise organiseerimisel.

Kolhoosikorra arenemise uutes tingimustes seoses masina-traktorijaamade reorganiseerimisega ja tehnika müümisega kolhoosidele pole vajalik säilitada kolhoosides senist põllumajandussaaduste varumise korda müügikohustuste ja masina-traktorijaamade töö eest naturaaltasu maksmise näol. Käesoleval ajal on loodud tingimused üleminekuks põllumajandussaaduste riikliku varumise ühtsele vormile kokkuostu korras ühtsete hindadega, mis on diferentseeritud meie maa erinevate tsoonide järgi.

Uute varumishindade määramisel arvestati vajadust hüvitada kolhooside kulutusi, lähtudes keskmistest tsonaalsetest tootmistingimustest, tööviljakuse kasvust, toodangu omahinna alandamisest ja laiendatud sotsialistlikuks taastootmiseks vajaliku akumulatsiooni loomisest. Uued varumishinnad soodustavad veelgi kolhooside ja kolhoosnikute materiaalse huvi tõusu põllu- ja loomakasvatussaaduste tootmise suurendamise vastu, ühe toodanguühiku kohta töö- ja vahendite kulu vähendamise vastu.

Partei ja valitsuse poolt tarvituselevõetud abinõude tulemusena tõusid meie kolhoosid ja sovhoosid uuele kõrgemale tasemele. Enamus kolhoose ja sovhoose on muutunud nüüd igakülgselt arenenud majanditeks, nad on majanduslikult tugevnenud ning on tunduvalt suurendanud põllu- ja loomakasvatussaaduste tootmist ja riigile andmist. Viimase nelja aasta jooksul on põhiliste põllumajandussaaduste varumine suurenenud eelmise nelja aastaga võr-

reldes teraviljakultuuride alal 22 protsendi, kartuli alal 28 protsendi, toorpuuvilla alal 12 protsendi, suhkrupeedi alal 36 protsendi võrra, linakiu alal peaaegu 2-kordselt ning loomakasvatussaaduste alal: liha 51 protsendi, piim 62 protsendi, munad 42 protsendi ja vill 41 protsendi võrra.

Ühtlasi aga on paljudes kolhoosides isegi kolhoosiaktiivi hulgas inimesi, kes seniajani suhtuvad ühismajandi juhtimisse valesti, nendes kolhoosides ei võidelda küllaldaselt tööviljakuse tõusu eest, normipäevade ökonoomse kasutamise eest, et väiksema tööja vahendite kuluga anda rohkem toodangut.

Partei ja valitsus on korduvalt näidanud, et meie kolhoosides ja sovhoosides esineb tööjõu asjatut kulu, paljusid töid, mida võivad edukalt sooritada mehhanismid, tehakse käsitsi. Sellele juhtisid tähelepanu ka mõned välismaa delegatsioonid, kes külastasid meie maad. On vaja resoluutselt likvideerida niisugune ebanormaalne olukord, teha lõpp normipäevade raiskamisele, tuleb ulatuslikult juurutada eesrindlikke kogemusi ja tootmise organiseerimise uusi meetodeid kaasaegse tehnika täiuslikuma ärakasutamisega.

Meie võimalused lubavad praegu organiseerida põllumajandussaaduste tootmist mitte halvemini, vaid paremini kui mis tahes isegi kõrgesti arenenud kapitalistlikul maal. Kolhoosides ja sovhoosides on küllaldaselt traktoreid, kombaine ja teisi põllutöömasinaid. Iga aastaga suureneb põllumajanduse varustamine uute, täiuslikumate ja kõrgema tootlikkusega masinatega. Tõsi küll, me ei tooda veel küllaldasel hulgal mineraalväetisi, herbitsiide ja mürkkemikaale võitluseks põllukultuuride kahjuritega, meil on palju puudusi selektsiooni, seemnekasvatuse ja tõuaretustöö organiseerimise alal. Sellele tuleb pöörata kõige tõsisemat tähelepanu, et lähemal ajal likvideerida mahajäämused ka selles suhtes.

Kuid peamine on ikkagi selles, et täielikumalt ära kasutada sotsialistlikus majanduses peituvaid võimalusi; tuleb kiiremini juurutada tootmisse teaduslikult põhjendatud põllumajanduse juhtimise süsteem, vaadates sellele kui suure riikliku tähtsusega üritusele; paremini organiseerida tööd, sihikindlalt juurutada kolhooside ja sovhooside praktikas novaatorite — põllumajanduse eesrindlaste kogemusi ja saavutusi; tootlikumalt kasutada tehnikat, mehhaniseerida kompleksselt kõik tootmisprotsessid põllumajanduses. Võttes arvesse muutusi, mis toimuvad kolhooside ja sovhooside materiaalse tehnilise baasi tugevdamises, samuti põllumajandusteaduse saavutusi ja eesrindlaste kogemusi, on vaja õigeaegselt revideerida töönorme ja -hindeid ühe või teise põllumajandusliku töö tegemisel, mitte lubada võrdsustamist töö tasustamisel. Tuleb teha lõpp kohalike väetiste — sõnniku, komposti ja teiste tähtsuse alahindamisele, pidades silmas, et niikaua, kui kolhoosides ja sovhoosides ei tagata küllaldase hulga väetise kogumist ja selle õiget ärakasutamist, ei saa loota ka suuremate saakide saamist. Need kolhoosid ja sovhoosid, kus mainitud küsimu-

sed lahendatakse paremini, suudavad järsult suurendada põllumajandussaaduste tootmist, alandada nende omahinda ja kiiremini täita ülesande — järele jõuda Ameerika Ühendriikidele ja neist ette minna toodangu hulgalt iga elaniku kohta.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu, kehtestades põllumajandussaaduste uued hinnad, arvestab seda, et need hinnad oleksid nii stabiilsed kui ka liikuvad. Hinnad peavad olema stabiilsed selles mõttes, et normaalseks kujunenud saagikuse juures nad ei tohi muutuda. Kuid esineb kõikumisi ühes või teises suunas, on kas soodsaid või ebasoodsaid tingimusi, sel ajal kui varumishinnad kehtestatakse mitmete aastate keskmistest andmetest lähtudes. Järelikult tuleb neid korrigeerida ühes või teises suunas sõltuvalt aasta tingimustest. Kui seda ei arvestata, siis soodsal aastal saavad kolhoosid väga suuri sissetulekuid samade kulutuste juures, mis neil on keskmise saagi korral. See oleks riigile väga ebatulus. Teisest küljest, kui põua-aastal saadakse madal saak, ja see järelikult ei tee tasa kulutusi, võivad majandid kanda tõsist kahju, kui riik ei abista neid hindade tõstmisega või seemnete ja isegi toiduainete laenamise teel. Sellepärast ongi vajalik mitte üksnes põllumajandussaaduste hindade stabiilsus, vaid ka nende liikuvus.

Ühtlasi on kolhooside põllumajandussaaduste kokkuostuhindade kehtestamisel vaja arvestada toodangu omahinda antud tsooni sovhoosides. Toodangu omahind sovhoosides peab olema teatud määral mõõdupuuks kokkuostuhindadele kolhoosides, kuigi tuleb märkida, et ka mitte kõik sovhoosid ei juhi hästi oma majapidamist, paljudes neist on veel madal tööviljakus ja toodangu kõrge omahind. Sellele tuleb teha lõpp ja organiseerida tööd nii, et kõik sovhoosid oleksid eeskujuks sotsialistlikus tootmises olevate võimaluste ärakasutamisel, et nad omaksid kõrge tööviljakuse ja annaksid odavat toodangut. Majandamise kultuuri taseme tõus, rahva kultuuritaseme ja tööviljakuse kasv aitab toota rohkem põllumajandussaadusi väiksema tööjõu ja -vahendite kuluga. Sellepärast on vaja ka sel juhul korrigeerida hindu nende alandamise suunas.

Tööstuses tehnilise kultuuri kasvu, tootmise uute masinatega varustamise, tehnoloogilise protsessi täiustamise ning tööliste ja insener-tehnilise personali tootmiskultuuri üldise tõusu alusel väheneb samuti töökulu ühe toodanguühiku kohta ja alaneb selle omahind. See annab võimaluse akumuleerida vahendeid edasiseks laiendatud taastootmiseks, kogu tööstuse arendamiseks ja tootmisvahendite tootmise suurendamiseks, loob tingimused elanikkonna vajaduste ja rahvamajanduse tarvete rahuldamiseks minevate tööstustoodete hindade alandamiseks. Kui töölised, insenerid ja teenistujad hakkavad võitlema tööviljakuse tõstmise ja toodangu omahinna alandamise eest tööstuses, kolhoosnikud ja sovhooside töölised aga teevad sedasama põllumajanduses, siis nende ühine töö soodustab veelgi meie maa majanduse edasist tugevdamist, tööstuse ja põllumajanduse edukat arenemist, rahva heaolu vää-

ramatut tõusu, kiiremat edasiliikumist parema tuleviku — kommunismi poole.

Tööliste ja kolhoosnikute ühistes jõupingutustes, nende ühises võitluses tööviljakuse tõusu ning tööstuse ja põllumajanduse toodangu suurendamise eest väljendub töölisklassi ja talurahva vääramatu sõprus ja nende liidu edasine tugevnemine.

Kooskõlas NLKP Keskkomitee 1958. aasta juunipleenumi otsusega «Müügikohustuste ja masina-traktorijaamade töö eest naturaaltasu maksmise kaotamisest ning põllumajandussaaduste varumise uuest korrast, varumise hindadest ja tingimustest» ning kolhoosikorra edasiarendamise ja masina-traktorijaamade reorganiseerimise seaduse täitmiseks NSV Liidu Ministrite Nõukogu **määrab:**

1. Kaotada 1. juulist 1958 kolhooside riiklikud müügikohustused teravilja, õliseemnekultuuride, kartuli, köögivilja, liha, piima, munade, villa ja heina alal, samuti ühtede põllumajandussaaduste teistega asendamise ja tasaarvestuse süsteem.

2. Kaotada 1. juulist 1958 naturaaltasu tööde eest, mida kolhoosides teevad masina-traktorijaamad, remondi- ja tehnikajaamad ning spetsialiseeritud jaamad.

Määrata, et remondi- ja tehnikajaamade, masina-traktorijaamade ja spetsialiseeritud jaamade poolt kolhoosides tehtud tööde eest tasuvad kolhoosid alates 1. juulist 1958 rahas liiduvabariikide ministrite nõukogude poolt kinnitatud hinnete alusel.

Lubada kolhoosidel remondi- ja tehnikajaamade, masina-traktorijaamade ja spetsialiseeritud jaamade poolt ajavahemikul 1. jaanuarist kuni 1. juulini 1958 tehtud tööde eest tasuda rahas mainitud hinnete järgi, ning nende tööde eest, mis on tehtud 1957. aastal 1958. aasta saagi saamiseks, tasuda natuuras või rahas (kolhooside äranägemise järgi), lähtudes käesoleva määrusega kehtestatud põllumajandussaaduste hindadest.

Anda oblastite ja kraide täitevkomiteedele, autonoomsete vabariikide ministrite nõukogudele ja oblasteid mitteomavate liiduvabariikide ministrite nõukogudele õigus vajaduse korral anda kolhoosidele 2—3-aastaks pikendust (osaliselt või täielikult) masina-traktorijaamade ja spetsialiseeritud jaamade poolt 1957. aastal 1958. aasta saagi jaoks tehtud tööde eest tasumisel.

3. Määrata, et alates 1958. aastast toimub teravilja, riisi, päevalille ja teiste õliseemnekultuuride seemnete, kartuli, puuvilla, suhkrupeedi, lina, kanepi ja muude kiukultuuride, tubaka, mahorka köögiviljade, arbuuside, melonite, seemne-, luu- ja tsitrusviljaliste, viinamarja, kuivatatud puuvilja, loorberilehtede, mee ning köögivilja, kõrvitsaliste kultuuride ja söödajuurviljade seemnete, eeterõli- ja ravimtaimede, teelehtede, humala, mooniseemnete, heina, liha, piima, munade, villa, toorkarusnahkade ja toornahkade, karakulli, siidiussi kookonite ning teiste põllumajandussaaduste ja toorainete riiklik varumine kolhoosides riikliku kokkuostu korras.

Kolhooside osavõtu astme õigemaks määramiseks riigi varustamisel põllumajandussaadustega tuleb ka edaspidi jääda põhiliste saaduste, eriti vilja, kartuli, liha, piima, villa ja munade kokkuostu ulatuse väljaarvestamisel hektarilise arvestusprintsiibi juurde, kuid sealjuures tuleb veelgi rohkem diferentseerida nende saaduste müüginorme vastavalt väljakujunenud spetsialiseerumisele põllumajanduslikus tootmises.

4. Määrata, et varumisplaanid teravilja osas kultuuride järgi, riisi, kartuli, puuvilla, suhkrupeedi, linakiu, kanepi ja teiste kiuliste kultuuride, õliseemnekultuuride, sealhulgas päevalille ja riitsinuse seemnete, eeterõli- ja ravimtaimede, mooniseemnete, tubaka, mahorka, sorditee, humala, siidiussi kookonite, liha, piima, munade, villa, karusnahkade, toornahkade ja toorkarusnahkade, karakulli ja tallenahkade alal kinnitatakse NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt ja jaotatakse liiduvabariikide järgi.

Varumisplaanid teiste põllumajandussaaduste ja toorainete alal, mis ei ole käesolevas punktis loetletud, kehtestatakse liiduvabariikide ministrite nõukogude poolt ja need plaanid tehakse teatavaks NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele ja NSV Liidu Statistika Keskvalitsusele.

Jätta liiduvabariikide ministrite nõukogudele õigus määrata kolhoosidele ja sovhoosidele taimekasvatussaaduste varumisplaanide täitmise kalendaarsed tähtajad, samuti kinnitada liha, piima, munade, villa, karusnahkade, toornahkade ja toorkarusnahkade riikliku varumise kalendaarsed tähtajad ja kvartaliplaanid.

5. Määrata, et plaanid liiduvabariikidele kartuli, köögivilja, liha, piima, munade, heina, puuvilja, viinamarja, humala ja tsitrusviljade andmise kohta üleliidulisse fondi kinnitatakse NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt.

Vabariikidevahelised varumisplaanid määratakse kindlaks kooskõlastatult liiduvabariikide ministrite nõukogudega.

6. Tootmise planeerimise parandamiseks põllumajanduses ja põllumajandussaaduste ning toorainete varumise parema organiseerimise eesmärgil kolhoosides ja sovhoosides pidada otstarbekohaseks kehtestada riiklikud varumisplaanid teravilja, kartuli, tehniliste kultuuride, liha, piima, munade, villa ja teiste põllumajandussaaduste alal vabariikidele, kraidele, oblastitele, rajoonidele, kolhoosidele ja sovhoosidele pikemaks tähtajaks — viieks kuni seitsmeks aastaks koos ülesannete jaotamisega aastate kaupa. Sealjuures võidakse varumise aastaplaane suurendamise suunas muuta sõltuvalt aasta tingimustest ja ühtede või teiste kultuuride saagikusest. Niisugune varumise planeerimise kord võimaldab kolhoosidel ja sovhoosidel paremini organiseerida tootmist, garanteerida vajaliku hulga põllumajandussaaduste saabumise riigi ressurssidesse ja rahuldada täielikumalt oma vajadusi.

NSV Liidu Riiklikul Plaanikomiteel ja NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumil tuleb kooskõlas liiduvabariikide ministrite

nõukogudega kahe kuu vältel esitada NSV Liidu Ministrite Nõukogule ettepanekud põllumajandussaaduste riikliku varumise mahu kohta liiduvabariikide kaupa aastaiks 1959—1965 majandite kõigi kategooriate osas ning eraldi kolhooside ja sovhooside osas, lähtudes meie maa elanikkonna vajaduste rahuldamisest toiduainete alal ja tööstuse varustamisest põllumajandusliku toorainega.

Oblasteid mitteomavate liiduvabariikide ministrite nõukogudel, autonoomsete vabariikide ministrite nõukogudel, kraide ja oblastite täitevkomiteedel tuleb, lähtudes varumise ulatusest kolhoosides, välja töötada ja kinnitada vilja, kartuli, liha, piima, munade ja villa riikliku varumise hektarinormid kolhoosides aastaiks 1959—1965, võttes seejuures arvesse mullastiku- ja kliimatingimusi, kolhooside põllumajandusliku tootmise spetsialiseerumist ja taset.

Anda liiduvabariikide ministrite nõukogudele, autonoomsete vabariikide ministrite nõukogudele, kraide ja oblastite täitevkomiteedele õigus mitte määrata varumisplaane üksikute põllumajandussaaduste liikide alal rajoonidele ja kolhoosidele, kus nende kultuuride tootmine on majanduslikult vähetasuv ja ei vasta majandi iseloomule, kuid et oleks täielikult garanteeritud nende saaduste varumise alal määratud plaani täitmine kogu vabariigi, krai või oblasti ulatuses.

7. Arvestades soodsaid väljavaateid teravilja ja teiste kultuuride saagile, mis võimaldab käesoleval aastal suurendada vilja, suhkrupeedi ja teiste põllumajandussaaduste varumist, teha NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele ja NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumile ülesandeks koos liiduvabariikide ministrite nõukogudega kahe nädala jooksul läbi töötada ja esitada NSV Liidu Ministrite Nõukogule ettepanekud teravilja, suhkrupeedi ja teiste põllumajandussaaduste 1958. a. varumisplaani suurendamise kohta.

8. Kustutada kolhooside eelmiste aastate võlgnevused põllumajandussaaduste müügikohustuste, kontraheerimislepingute ja masina-traktorijaamade ning spetsialiseeritud jaamade poolt tehtud tööde eest naturaaltasu maksmise osas seisuga 1. juuli 1958, sealjuures vähendamata plaanikohast põllumajandussaaduste varumise üldist mahtu, mis on määratud kolhoosidele 1958. aastaks.

9. Määrata, et kuni 1. juulini käesoleval aastal kolhooside poolt riigile antud loomakasvatussaadused, samuti taimekasvatussaadused, mis on antud 1958. aasta saagist müügikohustuste ja kontraheerimislepingute alusel, riikliku kokkuostu korras ja masina-traktorijaamade töö eest makstava naturaaltasu näol 1958. aasta plaani arvel, arvestada ümber vastavalt käesoleva määrusega kinnitatud hindadele.

10. Panna NSV Liidu Teraviljasaaduste Ministeeriumi, rahvamajanduse nõukogude, tarbijate kooperatsiooni, NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi ning NSV Liidu Tervishoiu Ministeeriumi organisatsioonidele ja ettevõtetele ning teistele organisat-

sioonidele põllumajandussaaduste ja tooraine vastuvõtmine liikide järgi, samuti ka vastutus neile määratud plaanide täitmise eest, vastuvõetud saaduste kvaliteedi säilitamise eest ja kehtestatud korra kohase varumisaruandluse esitamise eest.

Anda liiduvabariikide ministrite nõukogudele õigus panna kartuli, köögivilja, kõrvitsaliste kultuuride, seemne- ja luuviljaliste, viinamarja, metspuuvilja ja metsamarjade varumise organiseerimine linnalähedastes rajoonides ning linnade ja töölisasulate tsoonides, seal kus see on otstarbekas, riikliku kaubanduse organisatsioonidele.

11. NSV Liidu Ministrite Nõukogu kinnitas kolhooside poolt riigile müüdavate põllumajandussaaduste kokkuostu hinnad, mis on diferentseeritud liiduvabariikide järgi, lähtudes järgmistest keskmistest arvestushindadest kogu Nõukogude Liidu kohta:

	Rublades tsentneri eest		Rublades tsentneri eest
teraviljakultuurid keskmiselt	74	lihasead	786
päevalilleseemned	172	peekonisead	1081
kartul	40	rasvasead	826
suhkrupeet	23,5	kanad ja kanapojad	895
toorpuuvill	340	pardid ja haned	738
linakiud nr. 8	2300	piim	115
kanep nr. 5	2300	munad (10 tükki)	6
kariloomad ja linnud (eluskaal):		normaalse kvaliteediga pesemata vill:	
keskmise toitumusega veised	619	peen	4100
keskmise toitumusega lambad	536	poolpeen	3290
		pooljäme	2470
		jäme	2370

Liiduvabariikide ministrite nõukogud on kohustatud, lähtudes käesoleva määrusega kinnitatud kokkuostuhindadest, kahe nädala jooksul välja töötama ja esitama NSV Liidu Ministrite Nõukogule kinnitamiseks põllumajandussaaduste kokkuostuhinnad tsoonide, sortide, liikide ja varumise hooaegade järgi.

Säilitada kehtivad varumishinnad teelehtedele, kummivaigule ja õlipajuvaigule.

Säilitada käesoleval ajal kehtivad põllumajandussaaduste kokkuostu tingimused Kaug-Põhja piirkondades ja nendega võrdsetes kaugetes paikades.

12. Määrata, et köögivilja, kõrvitsalisi, viinamarju, seemne-, luu- ja tsitrusviljalisi, kuivatatud puuvilja, mett, pähkleid, loorberilehti, heina, õlgi, arahiisi, metssafrani, lallemantiat, õlinaerist, perillat, krambet, tungipuu vilju, mitmeaastaste ja üheaastaste

heintaimede seemneid, uniohaka vilju, käsnkõrvitsat, udusulgi, sulgi, harjaseid, jõhvi, villkarvu, kodujuustu, lambapiimast juustu ning teisi käesolevas määruses mitte ettenähtud põllumajandussaadusi ja tooraineid ostetakse kokku hindadega, mis liiduvabariikide ministrite nõukogud kinnitavad tsoonide ja varumise hooaegade järgi NSV Liidu Ministrite Nõukogu määruses 30. maist 1958 nr. 583 ettenähtud korras. Metspuuvilju, -marju ja seeni ostetakse kokku hindadega, mis on kujunenud varumispaikade kolhoositurgudel.

13. Selleks et laiendada sordikülve ning ergutada parimate teravilja ja õlikultuuride sortide seemnete ning maisi hübriidseemnete tootmist, kinnitas NSV Liidu Ministrite Nõukogu nende kultuuride sordiseemnete kokkuostuhindade rahalise lisandi suuruse ning muud varumise ja müümise tingimused.

14. Määrata, et kolhoosid toimetavad riigile müüdud teravilja, õlikultuuride seemned, suhkrupeedi, toorpuuvilla, kartuli, köögivilja, loomad, piima, villa ning muud taime- ja loomakasvatuse saadused kuni 25 kilomeetri kaugusel asuvatesse varumisorganisatsioonide ja töötleva tööstuse ettevõtete vastuvõtupunktidesse kolhooside endi arvel, kui aga neid saadusi tuleb vedada kaugemale, tasuvad varumisorganisatsioonid ja ettevõtted kolhoosidele ühtsete autotranspordi tariifide põhjal selle vahemaa eest, mis on üle 25 kilomeetri.

15. Seoses põllumajandussaaduste ja tooraine uute kokkuostuhindade kehtestamisega tühistada lisapreemiate maksmine kolhoosidele põllumajandussaaduste ja tooraine varumisel, samuti suhkrupeediseemne tasuta andmine ning puuvillaseemnete ja mineraalväetiste müük soodustatud hindadega.

16. Arvesse võttes, et reas piirkondades, kus kasvatatakse tehnilisi kultuure, ei külvata teravilja üldse või külvatakse väga vähe, organiseerida teravilja müümist kolhoosidele toorpuuvilla, kiulina, kanepi ja muude kiudtaimede saaduste, teelehtede, tubaka ja siidiussikookonite varumisel. Samuti tuleb müüa teravilja ja õlikooke karakulli toojatele; suhkrut — suhkrupeedi toojatele; taimeõli ja õlikooke — õli- ja eeterõliliste kultuuride, toorpuuvilla, kiulinaseemne, kanepi ja muude kiudtaimede seemnete ning mooniseemnete toojatele; jahu — küttidele toorkarusnahkade varumisel peamistes küttimispiirkondades; viltjalatseid ja vilti — villa toojatele.

Teravilja, jahu, taimeõli, viltjalatseid, vilti ja õlikooke tuleb müüa jaemüügihindadega, arvestades maha kaubandusliku hinnaalanduse, suhkrut suhkrupeedi toojatele ja õlikooke toorpuuvilla ja õlikultuuride seemnete toojatele — kehtivate soodustatud hindadega. Kui kolhoosid ostavad neid kaupu otse kaubandusettevõtetest ja tarbijate kooperatiivide ladudest, tehakse kaubanduslikud hinnaalandused ettenähtud suuruses tarbijate kooperatsiooni organisatsioonide müügikulude katteks.

Kaotada toiduainete ja tööstuskaupade vastumüük teiste põllumajandussaaduste ja tooraine kokkuostmisel.

17. Määrata, et põllumajandussaadusi ja toorainet vastuvõtvad varumisorganisatsioonid ja ettevõtted annavad kolhoosidele rahalist avanssi 25 protsendi ulatuses riigile müüdava teravilja, riisi, puuvilla, kiulina ja kanepi, kenafi ja muude kiudtaimede saaduste, kartuli, köögivilja, suhkrupeedi, tubaka, mahorka, teelehtede, puuvilja, viinamarjade, kõrvitsaliste, eeterõliliste kultuuride, õlikultuuride seemnete, heinaseemne ning muude taimekasvatussaaduste, samuti siidiussikookonite, karakulli, karakulli talle nahkade, karusnahkade ja toorkarusnahkade maksumusest ning 20 protsendi ulatuses riigile müüdava liha (loomade ja kodulindude), munade ja villa maksumusest, võtmata kolhoosidelt avansi kasutamise eest protsente.

NSV Liidu Riigipank peab andma varumisorganisatsioonidele ja ettevõtetele mainitud otstarbeks krediiti.

Varumisorganisatsioonide ja ettevõtete kulud seoses NSV Liidu Riigipanga krediidi kasutamisega tuleb vastavalt arvata ringluskuludeks või nende organisatsioonide ja ettevõtete toodangu omahinna hulka.

Teha NSV Liidu Riigipangale ja NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumile ülesandeks välja anda kokkuleppel NSV Liidu Rahandusministeeriumi, NSV Liidu Teraviljasaaduste Ministeeriumi, Tarbijate Kooperatiivide Keskliidu ja liiduvabariikide ministrite nõukogudega kuu aja jooksul instruktsioon varumisorganisatsioonide ja ettevõtete krediteerimise korra kohta rahalise avansi maksmisel kolhoosidele, nähes selles instruktsioonis ette kolhoosidele avansi maksmise tingimused ja avansi tagasimaksmise korra.

18. Määrata, alates 1. juulist 1958, et saaduste eest, mida riiklikele ja kooperatiivsetele organisatsioonidele müüvad kolhoosnikute, tööliste ja teenistujate majapidamised, makstakse kokkuostuhindadega, mis käesoleva määrusega on vastavate saaduste suhtes kehtestatud kolhoosidele.

19. Soovitada kolhoosidel selleks, et likvideerida kolhoosnikute ebatootlikud kulud oma põllumajandussaaduste ülejääkide realiseerimisel, organiseerida põllumajandussaaduste vastuvõtmine kolhoosnikutelt ning nende toimetamine kolhooside vahenditega riiklikesse ja kooperatiivsetesse vastuvõtupunktidesse, kusjuures varumisorganisatsioonid tasuvad kolhoosidele transpordikulud.

Liiduvabariikide ministrite nõukogud peavad võtma arutamisele küsimuse piimatööstusele kuuluvate piimavastuvõtupunktide müümisest kolhoosidele, kus see on võimalik.

20. Märkida, et varumisorganisatsioonide kulutused põllumajandussaaduste varumisel on veel liiga kõrged, et esineb põllumajandussaaduste suuri kadusid ja riknemist, loomade ja lindude eluskaalu vähenemist ning ebaratsionaalseid vedusid, mis tekitavad riigile suurt kahju. Liiga suured on veel kulutused põllumajandussaaduste töötlemisel tööstusettevõtetes, samuti varumis- ja kaubandusorganisatsioonide ringluskulud.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu on seisukohal, et varutavate põllumajandussaaduste odavamaks muutmine peab edaspidi olema kõigi kohalike nõukogude organite ja varumisorganisatsioonide tähtsamaks ülesandeks.

Kohustada organisatsioonide ja ettevõtete juhtivaid töötajaid tarvitusele võtma abinõusid töö edasiseks parandamiseks, üleliigsete lülide kaotamiseks varumis-, turustus- ja kaubandusorganisatsioonides, likvideerima ebaperemehelikkuse põllumajandussaaduste varumisel, säilitamisel, töötlemisel ja realiseerimisel, tagama kulutuste tunduva vähenemise, varutud saaduste täieliku säilitamise, hoides ära saaduste riknemise ja kvaliteedi alanemise.

Kohalikud nõukogude organid peavad sisse seadma range kontrolli varumis- ja kaubandusorganisatsioonide ning tööstusettevõtete töö üle põllumajandussaaduste ja tooraine vastuvõtmisel, töötlemisel ja säilitamisel.

21. Panna vabariikide ministrite nõukogudele, kraide ja oblastite täitevkomiteedele ning rajoonides — rajoonide täitevkomiteedele vastutus põllumajandussaaduste ja tooraine varumise organiseerimise ning varumisplaanide täitmise eest, samuti kontroll varumisorganisatsioonide ja ettevõtete töö üle põllumajandussaaduste ja tooraine vastuvõtmisel kolhoosidelt ja sovhoosidelt ning nende saaduste ja tooraine säilitamise kindlustamise üle.

22. Kohustada NSV Liidu Riiklikku Plaanikomiteed, NSV Liidu Rahandusministeeriumi, NSV Liidu Kaubandusministeeriumi ja Tarbijate Kooperatiivide Keskliitu kuu aja jooksul välja töötama varumisorganisatsioonide jaoks põllumajandussaaduste varumise uued kulunormid, alandades kehtivaid norme umbes 15—20 protsendi võrra, samuti uued alandatud hulgimüügi ja turustuste mahahindlused NSV Liidu Kaubandusministeeriumi süsteemi hulgiorganisatsioonidele ning alandatud kaubanduslikud mahahindlused liha ja lihasaaduste, köögivilja, puuvilja ja mõnede teiste toidukaupade jaehindadelt.

23. Kartuli, köögi- ja puuvilja kadude vähendamiseks, nende saaduste kvaliteedi alalhoidmiseks transportimisel ja säilitamisel kohustada Tarbijate Kooperatiivide Keskliitu ja NSV Liidu Kaubandusministeeriumi organiseerima nende saaduste säilitamist varumispiirkondades, samuti sõlmima kolhoosidega lepinguid kartuli, köögivilja ja puuvilja hoidmiseks talvel, tasudes neile mainitud saaduste säilitamisega seotud kulud.

Arvestades seda, et kolhoosid müüvad riigile ainult osa kaubatoodangust, soovitada kolhoosidele, et nad organiseeriksid kapsa hapendamist, kurkide soolamist, köögivilja, puuvilja ja marjade töötlemist ja kuivatamist, samuti et nad avaksid linnades ja töölisasulates oma kioskeid, müügipunkte ja kauplusi köögivilja (värske ja töödeldud), kartuli, rõõsa piima ja piimasaaduste, lindude, munade ja muude põllumajandussaaduste alaliseks müümiseks.

24. Kolhoosidele, remondi- ja tehnikajaamadele, sovhoosidele ning muudele põllumajanduslikele ettevõtetele ja organisatsiooni-

dele müüdavate traktorite, põllutöömasinate, veoautode ja materjalide hindade korraldamiseks kinnitada ja kehtestada 1. juulist 1958 kolhoosidele, remondi- ja tehnikajaamadele, sovhoosidele ning muudele põllumajanduslikele ettevõtetele ja organisatsioonidele müüdavate traktorite, veoautode, kombainide ja teiste põllutöömasinate ühtsete hulgihindade hinnakirjad. Remondi- ja tehnikajaamade ning Põllumajanduse Varustuse Peavalitsuse organisatsioonide transpordi- ja turustuskulud tasuvad tarbijad lisaks käesolevas määruses kinnitatud ühtsetele hulgihindadele.

Teha NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele kohustuseks kinnitada kahe nädala jooksul traktorite, veoautode, kombainide ja muude põllutöömasinate tagavaraosade hulgihindade hinnakirjad, lähtudes käesoleva määrusega kinnitatud hindadest, samuti tagada traktorite, veoautode, kombainide ja muude põllutöömasinate ning nende tagavaraosade hinnakirjade väljaandmine ja tarbijatele teatavaks tegemine, tuues neis nimekirjades ära toodete tehnilised andmed.

25. Selleks et juurutada põllumajanduslikus tootmises täiuslikumat ja tootlikumat tehnikat, müüa kolhoosidele, remondi- ja tehnikajaamadele, sovhoosidele ning muudele põllumajanduslikele ettevõtetele ja organisatsioonidele kõige uuemat tüüpi traktoreid, kombaine ja teisi põllutöömasinaid hindadega, millede kehtestamisel lähtutakse nende masinate omahinnast massilisel seeriaviisilisel väljalaskmisel nende tootmise teisel aastal ning rentaablusest kolme protsendi ulatuses.

Vahe mainitud masinate tootmise esimesel aastal ettenähtud plaanilise omahinna ja hindade vahel, mille kehtestamisel on lähtutud plaanilisest omahinnast tootmise teisel aastal, tuleb ette näha liiduvabariikide plaanis ja eelarves.

26. Määrata, et naftasaadusi (peale autobensiini) müüakse kolhoosidele, remondi- ja tehnikajaamadele, sovhoosidele ning muudele põllumajanduslikele ettevõtetele ja organisatsioonidele kehtivate tööstuslike hulgihindadega, kusjuures tuleb tasuda remondi- ja tehnikajaamade turustuskulud.

27. Määrata, et autobensiini müüakse kõigile tarbijatele ühtsete jaemüügi vööndihindadega.

Ministrite Nõukogu kinnitas ja kehtestas alates 1. juulist 1958 autobensiini ühtsed jaemüügi vööndihindade hinnakirjad kõigi tarbijate jaoks.

28. Määrata, et mineraalväetisi, samuti musti ja värvilisi metalle remondi ja ekspluatatsiooni vajadusteks ning metalltooteid müüakse kolhoosidele alates 1. juulist 1958 praegu kehtivate hulgimüügihindadega, kusjuures tuleb tasuda tegelikud veokulud, samuti remondi- ja tehnikajaamade ning Põllumajanduse Varustuse Peavalitsuse organisatsioonide turustuskulud.

29. Määrata, et söödateravilja ja jõusööta müüakse kolhoosidele, sovhoosidele ning teistele põllumajanduslikele ettevõtetele

ja organisatsioonidele kehtivate ühtsete riiklike jaemüügihindadega.

30. Kohustada liiduvabariikide ministrite nõukogusid kuu aja jooksul välja töötama ja esitama NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele kinnitamiseks remondi- ja tehnikajaamade ning Põllumajanduse Varustuse Peavalitsuse organisatsioonide turustuskulude normid.

31. Teha liiduvabariikide ministrite nõukogudele ning NSV Liidu ministeeriumidele ja keskasutustele ülesandeks:

a) esitada kahe kuu jooksul NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele ja NSV Liidu Rahandusministeeriumile arveldused rahvamajandusplaani ja eelarve näitajate muutmiseks seoses põllumajandussaaduste, põllutöömasinate, veoautode, naftasaaduste ja materjalide uute hindade kehtestamisega käesoleva määruse põhjal.

NSV Liidu Riiklikul Plaanikomiteel teha rahvamajandusplaani näitajates ning NSV Liidu Rahandusministeeriumil — liidueelarve ja liiduvabariikide eelarvete vastastikustes arveldustes ning ministeeriumide ja keskasutuste 1958. aasta tulude ja kulude bilanssides muudatused, mis tulenevad käesolevast määrusest;

b) vastavalt kehtivale korrale läbi viia nende kaubaliste materiaalsete väärtuste ümberhindlus, milledele on kooskõlas käesoleva määrusega kehtestatud uued hinnad.

32. Teha liiduvabariikide ministrite nõukogudele ja NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumile ülesandeks esitada NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele kahe kuu jooksul ettepanekud traktorite, põllutöömasinate ja nende tagavaraosade tarviduse kohta ning nende tootmise 1959. aasta plaani kohta kolhooside ja sovhooside tellimuste alusel. Sealjuures tuleb silmas pidada vajadust luua kolhoosides ja sovhoosides majandite tsonaalseid iseärasusi arvestades masinate komplekte, mis võimaldaksid üle minna põllumajandusliku tootmise komplekssele mehhaniseerimisele ning tagaksid tööviljakuse järsu tõusu ja põllumajandussaaduste omahinna alanemise.

33. Määrata, et liiduvabariikide ministrite nõukogud arutavad iga aasta ja vajaduse korral esitavad NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele ettepanekuid taime- ja loomakasvatussaaduste hindade küsimustes, võttes arvesse loodetava viljasaagi ja tootmiskulud.

NSV Liidu Riiklik Plaanikomitee esitab vabariikidest saadud materjalide ning põllumajanduse alal kujunevate tingimuste hoolika uurimise ja analüüsi alusel NSV Liidu valitsusele arutamiseks koondettepanekud üksikute põllumajandussaaduste kokkuostuhindade muutmise kohta. NSV Liidu Riiklik Plaanikomitee esitab need ettepanekud ühtlasi NSV Liidu Ülemnõukogu Rahvuste Nõukogu majanduskomisjonile, et hindade määramisel üldriiklikest huvidest lähtudes igakülgselt arvesse võtta iga vabariigi majanduslikku arengut, põllumajandusliku tootmise spetsialiseerimist ja rahvuslikke iseärasusi, et vabariikide vahel saaks õiglaselt jaotada

summasid, mis riik kulutab põllumajandussaaduste varumiseks, ning et põllumajandustöötajatele tasutaks materiaalse huvitatuse leninliku printsiibi alusel vastavalt kolhooside ühismajapidamisse mahutatud töö hulgale ja kvaliteedile. Iga kollektiivi ja rajooni, iga vabariigi tööpanus meie maa majanduse arendamise üldisse üritusse, sotsialistliku riigi suhtes olevate kohustuste täitmine peavad kaasa aitama põllumajanduse edukale arenemisele, kõigi Nõukogude Liidu töötajate elujärje ja kultuuritaseme pidevale tõusule, rahvaste sõpruse edasisele tugevnemisele, kommunismi ehitamise õilsale üritusele.

NSV Liidu Ülemnõukogu Rahvuste Nõukogu majanduskomisjon teeb vastavalt temale pandud ülesannetele oma otsuse.

Kokkuostuhindade muutmise kinnitab NSV Liidu Ministrite Nõukogu.

Tunnistada vajalikuks maksta kolhoosidele kuni järjekordse aasta kokkuostuhindade kinnitamiseni riigile müüdavate põllumajandussaaduste eest 80—85 protsenti kehtivatest kokkuostuhindadest.

TÜÜPPROJEKTIDE LAIEMAST KASUTUSELEVÕTMISEST EHITUSTEGEVUSES

NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus

7. juulil 1958

NSV Liidu Ministrite Nõukogu märgib, et valitsuse poolt seatud ülesannet tüüpprojektide kasutuselevõtmise kohta ehitustegevuses, eriti elamuehituses, täidetakse reas vabariikides ja linnades ikka veel ebarahuldavalt.

Nii teostati Tadžiki NSV-s elamute ehitamist tüüpprojektide järgi 40,6 protsenti üldisest elamuehituse mahust, haridus- ja kultuuriasutuste hoonete ehitamist aga 18 protsenti; Armeenia NSV-s — elamuehitust 14,5 protsenti, haridus- ja kultuuriasutuste hoonete ehitamist aga 39,9 protsenti; Leedu NSV-s haridus- ja kultuuriasutuste hoonete ehitamist 27 protsenti. Puudulikult kasutati tüüpprojekte elamuehituse alal ka Vene NFSV üksikutes linnades: Krasnodaris 51,4 protsenti, Kalininis 63 protsenti, Novgorodis 57,1 protsenti.

Rööbiti sellega saavutas rida linnu ja vabariike 1957. aastal elamuehituses tüüpprojektide kasutamise alal kõrge taseme: Usbeki NSV-s — 90 protsenti, Kasahhi NSV-s — 86,5 protsenti, Kuibõševis — 95 protsenti, Tšeljabinskis — 82,8 protsenti, Petrozavodskis — 93,8 protsenti, Habarovskis — 89,7 protsenti, Astraha-

nis — 97,8 protsenti, Voronežis — 89,3 protsenti, Tšeboksarõs — 90,4 protsenti, Kaluugas — 97 protsenti, Lipetskis — 94 protsenti elamuehituse üldmahust.

Reas linnades toimus elumajade ehitamine individuaalprojektide järgi, kuigi oli võimalus kasutada tüüpprojekte: Jaroslavlis — autotehase elumaja ehitamine, Kalininis — puuvillakombinaadi elumaja ning mõningad elumajad Tšaikovski, Gorki ja Morozovi tänavates. Odessas, Stalinskis, Orjolis, Kalininis, Jaroslavlis ja teistes linnades lubati tüüpprojektide ümbertöötamist.

Seoses tüüpprojektide vähese kasutamisega ja individuaalprojekteerimisel võimalikuks osutuvate liialdustega on elamuehituse maksumus läinud mitmetes linnades äärmiselt kõrgeks. Nii oli 1 m^2 elamispinna maksumus Omskis 1684 rubla, Gorkis — 1666 rubla, Rostovis Doni ääres — 1786 rubla, Odessas — keskmiselt 1904 rubla, ent üksikjuhtudel ulatus 2400 rublani, Dnepropetrovskis — 1800 rubla, Luganskis — 1956 rubla, Jerevanis — keskmiselt 1766 rubla, ent üksikjuhtudel ulatus 2000 rublani, Gruusia NSV-s — keskmiselt 1632 rubla, ent üksikjuhtudel ulatus 1961 rublani.

Liiduvabariikide ministrite nõukogud lasksid tekkida mahajäämuse selle ülesande täitmise alal, mille nägi ette NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1957. aasta 31. juuli määrus nr. 931 «Elamuehituse arendamisest NSV Liidus», — määrata NSV Liidu Riikliku Ehituskomiteega kooskõlastatult 1958. aasta 1. juuliks kindlaks preiskuranthinnad ja 1 m^2 elamispinna keskmine maksumus. 138 linnast, kus esmajärjekorras pidi kindlaks määratama preiskuranthinnad ja 1 m^2 elamispinna keskmine maksumus, on need hinnad ja 1 m^2 elamispinna ehitamise keskmine maksumus 1958. aasta 20. juuni seisuga kindlaks määratud ainult 19 linnas. Sealjuures oleks mainitud ülesande õigeaegne täitmine võimaldanud elamuehituse maksumust plaanipäraselt alandada. Nii oli Minski linnas 1 m^2 elamispinna maksumus 1957. aastal 1774 rubla; 1959. aastaks seoses kavandatud ökonoomsete tüüpprojektide kasutuselevõtmisega on 1 m^2 elamispinna keskmine maksumus määratud 1510 rublale, 1960. aastaks aga 1370 rublale.

Kuni käesoleva ajani ehitatakse objekte kultuurilisteks ja elukondlikeks otstarveteks real juhtudel mitte tüüpprojektide, vaid vananenud ebaökonoomsete individuaalprojektide järgi. Näiteks vabariikliku haigla ehitamine Mari ANSV Joškar-Ola linnas toimub 1938. aastal valmistatud individuaalprojekti järgi, kusjuures praegugi on võimalus ehitada selle haigla administratiivkorpus ja polikliinik tüüpprojekti järgi ühe hoonena individuaalprojektis ettenähtud kahe hoone asemel ning sellega vähendada haigla hoonete mahtu 7900 kuupmeetri võrra.

Sotši linnas ehitataval Vene NFSV Tervishoiuministeeriumi sanatooriumil «Rossija» on vaatamata sellele, et projekt ümber töötati, veel tunduvaid liialdusi. Sanatooriumi üldise 170-kohalise mahutavuse juures lubab söögisaalide pindala mahutada 400 ini-

mest, nende saalide kõrgus ulatub 12 meetrini. Projektis on säilitatud keerukas väline portikus, metallist toru-belvedere ja dekoratiivsed rippuvad laed kessoonidega.

Tšuvaši ANSV Tšeboksarõ linna draamateatri hoone projektis on teatri lavaosa mõõtmeid tunduvalt suurendatud. Ühe istekoha ehitustööde maht moodustab 50,1 kuupmeetrit valitsuse poolt kindlaksmääratud äärmise mahu — 45 kuupmeetri asemel. Teatrite lavaosa mõõtmete suurendamine leiab aset ka Stalinski ja Joškar-Ola linnas.

Terve rea tööstusharude ettevõtete ehitamisel on tüüpprojektide kasutamise tase ikka veel madal.

Nii kasutati musta ja värvilise metallurgia objektide ehitamisel 1957. aastal tüüpprojekte ainult 8—14 protsendi ulatuses. Eriti ebarahuldavalt kasutati tüüpprojekte Belgorodi ja Orenburgi rahvamajanduse nõukogude musta metallurgia ettevõtete ehitamisel ning Altai, Leningradi, Murmanski, Rjazani ja Sverdlovski värvilise metallurgia ettevõtete ehitamisel. Keemiatööstuse ettevõtete ehitamisel moodustas tüüpprojektide kasutamise tase 10—12 protsenti ehitama hakatud objektide mahust. Eriti ebarahuldavalt kasutati tüüpprojekte Kurski ja Stalingradi rahvamajanduse nõukogude keemiatööstuse ettevõtete ehitamisel.

Mõnedes tööstusharudes, kus projekteerimisorganisatsioonid, ettevõtted ja ehitusorganisatsioonid tüüpprojektide koostamisele ja juurutamisele küllalt tähelepanu osutasid, on nende kasutamise tase tunduvalt tõusnud. Söetööstuses moodustas tüüpprojektide kasutamise tase 1957. aastal 52,8 protsenti tehtud ehitus- ja montaažtööde mahust 1956. aasta 42,2 protsendi vastu, ent ehitama hakatud objektide alal 66,9 protsenti 1956. aasta 50,5 protsendi vastu. Naftatööstuses moodustas 1957. aastal tüüpprojektide kasutamise tase ehitama hakatud objektide alal 43,8 protsenti 1956. aasta 31,4 protsendi vastu.

NSV Liidu Riikliku Ehituskomitee poolt läbiviidud kontrollimine tegi kindlaks, et tööjooniste valmistamisel lubatakse paljudel juhtudel liialdusi ning suurendatakse ehitustööde mahtu, võrreldes projektülesandes ettenähtud mahuga, mille tulemusena tööjooniste põhjal arvutatud ehitustööde eelarveline maksumus tunduvalt suureneb, võrreldes projektülesandes kinnitatud maksumusega.

Ehitustööde projektide ja eelarvete ekspertiis pole veel vajalikul tasemel. Ettevõtete ja ehituste projektide läbivaatamisel ja ekspertiisi tegemisel rahvamajanduse nõukogudes ja ministeeriumides ei osutata vajalikku tähelepanu ehitustööde ökonoomika küsimustele, eesrindlike tehniliste ja majanduslike näitajate saavutamisele ja tüüpprojektide kasutamisele.

Vaatamata sellele, et tehnoloogilise projekteerimise progressiivsete normide rakendamisel on projekteeritavate ettevõtete tehnilise taseme tõstmise osas suur tähtsus, ei ole soojuselektrijaamade, elektrivõrkude, rea toiduainete tööstuse haruettevõtete,

raudteetranspordi- ja sideehituste tehnoloogilise projekteerimise vananenud normide revideerimine ikka veel senini lõpule viidud.

Tüüpprojektide kasutamise laiendamiseks ehitustöödel ja märgitud puuduste likvideerimiseks NSV Liidu Ministrite Nõukogu **määrab:**

1. Kohustada liiduvabariikide ministrite nõukogusid, NSV Liidu ministeeriume ja keskasutusi, rahvamajanduse nõukogusid, kraide, oblastite ja linnade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteesid:

a) mitte lubama ehitada individuaalprojektide järgi uusi elumaju, kultuurilise ja elukondliku otstarbega objekte, samuti tööstuslikke, transpordi, põllumajanduslikke ja muid objekte ja ehitusi, mille ehitamine peab toimuma kindlas korras kinnitatud tüüpprojektide järgi, mis kuuluvad nimetatud objektide ehitamiseks määratud tüüpprojektide kehtivatesse nimekirjadesse.

NSV Liidu Riiklikul Ehituskomiteel kinnitada nimekirjad nende tööstuse, transpordi ja põllumajanduse ettevõtete, hoonete ja ehituste kohta, mille ehitamine peab toimuma ainult tüüpprojektide järgi, ning vajadust mööda neid nimekirju muuta.

Pikaajaliste kapitaalmahutuste pankadel ülalpool märgitud objekte, kui neid hakatakse ehitama individuaalprojektide järgi, mitte finantseerida ilma liiduvabariigi ministrite nõukogu loata, liidulise alluvusega objekte aga NSV Liidu Riikliku Ehituskomitee loata.

Määrata, et projekteerimisorganisatsioonide juhtijad, ministeeriumid, keskasutused, rahvamajanduse nõukogud ning ehitustööde ja arhitektuuri küsimustega tegelevad organid kannavad vastutust tüüpprojektide laialdase kasutamise eest, nende projektide õigeaegse valmistamise ja kvaliteedi tõstmise eest, eesrindliku tootmistehnoloogia ja progressiivsete, omahinna alandamist ja ehitustööde kiirendamist soodustavate unifitseeritud ehituskonstruktsioonide ja -detailide juurutamise eest;

b) panema liiduvabariikide ministrite nõukogude poolt kinnitamisele kuuluvate elamute, kommunaalehituste, kultuuriliste ja elukondlike ehituste tüüpprojektide valmistamise ülesannete kinnitamise ehitustööde ja arhitektuuri küsimustega tegelevatele vabariiklikele organitele;

c) karistama isikuid, kes on süüdi ehitustöödel tüüpprojektide kasutamise plaani mittetäitmises, kehtiva korra vastaselt tüüpprojektide ümbertegemise võimaldamises või individuaalprojektide kasutamises olemasolevate tüüpprojektide asemel.

2. Arvestada seda, et mõne rahvamajandusharu ja tootmisliigi objektide ehitamiseks tüüpprojektid alles puuduvad, kohustada NSV Liidu Riiklikku Ehituskomiteed 1959. aasta tüüpprojekteerimise plaanis ette nägema puuduvate tüüpprojektide valmistamist, sealhulgas projektide valmistamist objektide ehitamiseks seismilistes piirkondades ja igikeltsa piirkondades, et tagada elumajade ja kultuurilise või elukondliku otstarbega hoonete ehitamine täie-

likult ja igal pool tüüpprojektide järgi, tööstus-, transpordi-, side- ja põllumajandusettevõtteid aga tingimata ehitada tüüpprojektide järgi.

3. Kohustada NSV Liidu Riiklikku Ehituskomiteed tugevdama kontrolli ehitustöödel tüüpprojektide kasutuselevõtmise ülesannete täitmise üle ning koos liiduvabariikide ministrite nõukogudega, rahvamajanduse nõukogudega, NSV Liidu ministeeriumidega ja keskasutustega võtta tarvitusele vajalikud abinõud ehitustöödel tüüpprojektide valmistamist ja kasutuselevõtmist pidurdavate põhjuste kõrvaldamiseks.

4. Teha liiduvabariikide ministrite nõukogudele kohustuseks:

a) kooskõlastatult NSV Liidu Riikliku Ehituskomiteega 1. oktoobriks 1958 täpsustada elamute ja tsiviilhoonete tüüpprojektide nimekirjad kasutamiseks ehitustöödel;

b) selleks et tõsta elamu- ja tsiviilehitustööde kvaliteeti, lühendada ehitustööde tähtaegu ning alandada maksumust massiliselt valmistatud efektiivsete standardsete toodete ja konstruktsioonide kasutamise arvel, teha autonoomsete vabariikide ministrite nõukogudele, rahvamajanduse nõukogudele, kraide, oblastite ja linnade täitevkomiteedele ülesandeks:

kahe kuu jooksul välja valida piiratud hulk väikekorteritega elumajade, koridori ja võõrastemaja tüüpi majade ökonoomseid tüüpprojekte ning kultuuri- ja elukondlike asutuste hoonete ökonoomseid tüüpprojekte, et kasutada neid linnades ja asulates ehitustegevuses ligemate aastate jooksul;

kaasa tõmmates tööstusliku ning elamu- ja tsiviilehituse projekteerimise organisatsioone, valida 1958. aastal välja piiratud hulga efektiivsete standardtoodete ja -konstruktsioonide tüüpe massiliseks valmistamiseks ettevõtetes nende tüüpdetailide ja -konstruktsioonide hulgast, mis on võetud NSV Liidu Riikliku Ehituskomitee poolt kinnitatud kataloogi.

5. Teha NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele koos NSV Liidu Riikliku Ehituskomiteega ülesandeks juhtida tehnilise projekteerimise üleliiduliste normide ning tehniliste ja majanduslike näitajate süstemaatilise revideerimise teid rahvamajandusharude viisi, samuti kinnitada need normid ja näitajad.

Kohustada NSV Liidu Elektrijaamade Ministeeriumi, Teedeministeeriumi, Transpordiehituse Ministeeriumi ja Sideministeeriumi viima 1958. aastal lõpule tehnilise projekteerimise normide revideerimise.

6. Teha liiduvabariikide ministrite nõukogudele ülesandeks võtta kasutusele abinõud rahvamajanduse nõukogudele alluvate projektidele ja eelarvetele ekspertiisi tegevate organite tugevdamiseks ja nende komplekteerimiseks kõrgesti kvalifitseeritud spetsialistidega; projektide läbivaatamisele laialt kaasa tõmmata suuri spetsialiste ettevõtetest, ehitustelt, projekteerimise ja teadusliku uurimise organisatsioonidest.

7. Kohustada NSV Liidu Riiklikku Ehituskomiteed ja NSV Liidu Statistika Keskvalitsust 1958. aasta IV kvartalis välja töötama juhtnöörid ehitustöödel tüüpprojektide kasutamise kohta aruannete koostamise korra ja tähtaegade suhtes, pidades silmas vajadust panna ehitustöödel tüüpprojektide kasutamise kohta aruannete koostamine liiduvabariikides vabariiklikele organitele, kes tegelevad ehituse ja arhitektuuri küsimustega.

Liiduvabariikide ministrite nõukogudel, rahvamajanduse nõukogudel, ministeeriumidel ja keskasutustel seada korda arvepidamine tüüpprojektide kasutamise kohta ehitustöödel neile alluvates ettevõtetes ja ehitustel.

ETTEVALMISTUSTEST 1958. AASTA SUHKRUPEEDISAAGI KORISTAMISEKS JA TÖÖTLEMISEKS

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus

7. juulil 1958

Partei ja valitsuse poolt rakendatud abinõude tulemusena on käesoleval aastal suhkrupeedi kasvupind tunduvalt laienenud. Peale selle on tarvis arvestada, et soodsate ilmastikutingimuste tõttu ja hooldustööde parema organiseerimise korral on oodata head suhkrupeedisaaki. Suhkrupeedi kogusaak võib mullusega võrreldes suureneda 5 000 000—6 000 000 tonni võrra. Ühtlasi võivad suhkruvabrikute tootmisvõimsused uute objektide ehitamise arvel tõusta suhkrutootmise hooaja alguseks umbes 1 000 000 tonni võrra.

Et mitte enneaegu alustada suhkrupeedi koristamist ja et vältida saagi riknemist ning suhkru saagise vähenemist, tuleb vabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedel ja ministrite nõukogudel, partei krai- ja oblastikomiteedel ning kraide ja oblastite täitevkomiteedel töötada praegu välja abinõud suhkrupeedi säilitamise organiseerimiseks põllul, kuhjades, et töötlemise pikema tähtaja juures ei esineks peedi kadusid ega tema suhkrusisalduse langust säilitamise kestel.

Suhkrupeedi säilitamiseks ja töötlemiseks õigeaegse valmistumise eesmärgil NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu **määravad:**

1. Kohustada peeti kasvatavate vabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid ja ministrite nõukogusid, kraide ja oblastite parteikomiteesid ning täitevkomiteesid:

a) lähemate päevade jooksul läbi arutama suhkrupeedi töötlemise ja säilitamise küsimused, õigeaegselt määrama, missugusel hulgal suhkrupeeti tuleb varuda pikemaks säilitamiseks, ja sellest

lähtudes välja töötama abinõud suhkrupeedi säilitamiseks põllukuhjades. Sealjuures tuleb ette näha, et suhkrupeet pandaks kuhjadesse vahetult kolhoosides maanteede ja raudteejaamade lähedal, et hiljem oleks võimalik sügise ja talve kestel peeti transportida suhkruvabrikutesse;

b) organiseerima vastuvõtjate ja suhkrupeeti kuhja panevate tööliste kaadri ettevalmistamist, et õigeaegselt õpetada neile õige kuhjapaneku võtteid ja seda, kuidas kontrollida peedi säilivust põllukuhjades;

c) tarvitusele võtma abinõud, et suhkruvabrikute töötajad põhjalikult tutvuksid suhkrupeedi kestva säilitamise uute progressiivsete meetoditega, eriti kuhjade aktiivse ventileerimise, suhkrupeedi püsiva külmutamise ja teiste moodustega, ning ulatuslikult kasutaksid neid käesoleval aastal suhkrupeedi säilitamisel.

2. Peeti kasvatavate vabariikide ministrite nõukogudel, rahvamajanduse nõukogudel, kraide ja oblastite täitevkomiteedel töötada kahe-kolme nädala kestel välja suhkrupeedi koristamise, säilitamise, transportimise ja töötlemise detailne plaan, et iga kolhoos täpselt teaks, missugusel hulgal, missuguseks tähtajaks, missugustesse jaamalähedastesse punktidesse või vahetult suhkruvabrikutesse peab ta suhkrupeeti vedama, ning määrata konkreetsed isikud, kes vastutavad suhkrupeedi transportimise organiseerimise ja vastuvõtmise eest raudteejaamades ning suhkruvabrikutes.

3. Liiduvabariikide ministrite nõukogudel ja rahvamajanduse nõukogudel määrata kohalikest tingimustest lähtudes suhkruvabrikute käikulaskmise tähtajad.

4. Partei-, nõukogude ja põllumajandusorganitel sisse seada range kontroll peedi kuhjapaneku kvaliteedi üle, organiseerida kuhjade valve ja määrata isikud, kes vastutavad suhkrupeedi säilivuse eest kuhjades.

5. Kohustada NSV Liidu Riiklikku Plaanikomiteed, liiduvabariikide ministrite nõukogusid ja rahvamajanduse nõukogusid tarvitusele võtma abinõusid rajatavate suhkruvabrikute valmisehitamiseks ja tähtajaliseks käikulaskmiseks, samuti kehtestama kõige rangema kontrolli selle üle, et kõik suhkruvabrikud õigeaegselt ja kvaliteetselt remonditaks suhkrutootmise hooajaks.

6. Teha NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele ja NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumile ülesandeks välja töötada ühes liiduvabariikide ministrite nõukogudega kahe nädala jooksul ettepanekud selle kohta, kuidas peeti kasvatavaid oblasteid, kraisid ja vabariike abistada 1958. aasta suhkrupeedisaagi koristamise, säilitamise ja töötlemise organiseerimises.

ABINÕUDEST ELANIKKONNA PIIMAGA VARUSTAMISE PARANDAMISEKS

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus

18. juulil 1958

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu märgivad, et loomakasvatuse arendamiseks kasutuselevõetud abinõude tulemusena on viimastel aastatel piima tootmine kolhoosides ja sovhoosides tunduvalt suurenenud, on paranenud linnade ja tööstuskeskuste varustamine piimaga ja piimasaadustega. 1957. aastal müüdi elanikele piima ja teisi täispiimasaadusi kaubandusvõrgu ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete kaudu 2,8 korda rohkem kui 1953. aastal.

Kuid piima tootmise tunduvast kasvust hoolimata on elanikkonna varustamine piimaga ja piimasaadustega paljudes linnades ja tööstuskeskustes organiseeritud ebarahuldavalt. Eriti tõsised puudused elanikkonna piimaga varustamise alal leiavad aset sügis- ja talveperioodil, millal piima müük väheneb poolteist kuni kaks korda suveperioodiga võrreldes.

Piimatööstuse ettevõtted lasevad ebapiisavalt müügile täispiima, toodavad vähe kefiiri, hapupiima, kohupiima, juustu- ja kohupiimatooteid ning saadusi rasvata piimast. Äärmiselt tühine hulk piima ja piimasaadusi lastakse müügile pakitud kujul.

Kaubandusorganisatsioonid tegelevad piima- ja piimasaaduste kaubastamisega ikka veel halvasti. Linnades ja tööstuskeskustes on vähe spetsialiseeritud kauplusi, kioskeid ja paviljone piima müügiks. Täiesti puudulikult müüakse piima koolide einelaudades, sööklates ja kohvikutes ning ettevõtete tootmistsehhides; vajalikul viisil ei ole organiseeritud piima koju kättetoomist.

NSV Liidu Tervishoiuministeerium ei osuta vajalikku tähelepanu piimaköökide kaudu väikelaste piimaga varustamise parandamisele.

Kohalikud partei- ja nõukogude organid ning rahvamajanduse nõukogud ei võta kasutusele küllaldasi abinõusid piimatööstuse ettevõtete töö parandamiseks, vajaliku tootmistehnilise baasi loomiseks, mille tagajärjel paljud ettevõtted ei kindlusta varumise korras sissetuleva piima häireteta vastuvõtmist ja töötlemist.

Piimatööstuse tehnilise baasi kasv meie maal jääb tunduvalt maha piima tootmise ja varumise kasvutempost. Vajalikul hulgal pole organiseeritud piimatööstuse jaoks tehnoloogiliste seadmete tootmist, mis pidurdab piima töötlemise võimsuste juurdekasvu.

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu on seisukohal, et käesoleval ajal, kui piima tootmine ja varumine kasvavad kiires tempos, on olemas kõik tingimused selleks, et kindlustada linnade ja tööstuskeskuste elanike häireteta varustamine piimaga ja piimasaadustega.

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu **määravad:**

1. Kohustada liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid, partei krai- ja oblastikomiteesid, vabariikide ministrite nõukogusid, kraide ja oblastite täitevkomiteesid ning rahvamajanduse nõukogusid võtma tarvitusele abinõud elanikkonna piimaga ja piimasaadustega varustamise edasiseks parandamiseks.

2. Piima ja piimasaaduste kaubastamise parandamiseks kohustada liiduvabariikide ministrite nõukogusid ja NSV Liidu Kaubandusministeeriumi:

a) laiendama kaubandusvõrku piima ja piimasaaduste müügiks, pöörates erilist tähelepanu spetsialiseeritud, külmutusseadmetega sisustatud piimakaupluste, piimasaalide, paviljonide ja kioskite võrgu arendamisele, samuti kaubanduslike seadmete ja transpordivahendite tootmise suurendamisele, et varustada nendega piima ja piimasaaduste müügiga tegelevat kaubandusvõrku;

b) laialdaselt organiseerima piima müüki koolide einelaudades, tööstusettevõtete sööklates ja einelaudades, parkides, staadionidel, vaksalites ja muudes kohtades.

3. Kohustada vabariikide ministrite nõukogusid, kraide ja oblastite täitevkomiteesid läbi vaatama küsimuse suurtes linnades ja tööstuskeskustes piima ja piimasaaduste pakitud kujul koju kättetoimetamise suurendamise osas.

4. Kohustada liiduvabariikide ministrite nõukogusid ja NSV Liidu Tervishoiuministeeriumi looma vajaliku korra piimaköökide töös ning tugevdama kontrolli sanitaarnõuete täitmise üle piimaga kauplemisel.

5. Kohustada rahvamajanduse nõukogusid, autonoomsete vabariikide ministrite nõukogusid, kraide ja oblastite täitevkomiteesid organiseerima piimatööstuse ettevõtetes NSV Liidu Tervishoiuministeeriumi organitega kooskõlastatult piimasaaduste tootmist väikelaste toitmiseks.

6. Selleks et oleks kindlustatud elanikkonna ühtlane aastaringne varustamine piimaga ja teiste piimasaadustega, teha vabariikide ministrite nõukogudele, kraide ja oblastite täitevkomiteedele ning rahvamajanduse nõukogudele ülesandeks välja töötada ja kasutusele võtta abinõud:

linnade piimatööstustesse piima kokkuveo tsoonide laiendamiseks sügis- ja talveperioodil selle arvel, et nimetatud perioodil vähendatakse piima töötlemist võiks, vähendamata aasta peale tervikuna määratud või tootmise plaani;

piimapulbri, piimakonservide ja või tootmise suurendamiseks kevad- ja suveperioodil ning nende piimasaaduste säilitamiseks, et müüa neid elanikkonnale sügis- ja talveperioodil, kui piima tootmine väheneb;

selleks et organiseerida steriliseeritud piima tootmist pudelites, mis on kõlblik kestvaks säilitamiseks, ning kindlustada selle piima müüki kogu aasta läbi.

7. Kohustada liiduvabariikide ministrite nõukogusid ja rahvamajanduse nõukogusid võtma kasutusele abinõud, et kõrvaldada piimatööstuse ettevõtete ja organisatsioonide töös esinevad puudused, et garanteerida piima häireteta vastuvõtt piima andjatelt ja ümbertöötamine ning et suurendada sovhooside ja kolhooside juhtivate töötajate vastutust riigile antava piima kvaliteedi eest ning ettevõtete juhtivate töötajate vastutust toodangu kvaliteedi ja säilivuse eest.

8. Piimatööstuse ettevõtetele abi osutamiseks piima ja piimasaaduste vastuvõtu ja transportimise alal:

a) lubada Vene NFSV Ministrite Nõukogul ja Ukraina NSV Ministrite Nõukogul 1958. aastal täiendavalt eraldada vastavatele Vene NFSV piimatööstuse ettevõtetele 1700 piima-tsisternautot ning Ukraina NSV piimatööstuse ettevõtetele 300 piima-tsisternautot selle arvel, et vähendatakse piima-tsisternautode hankeid müügiks 1958. aasta rahvamajanduse varustamise plaanis ettenähtud turufondide järgi;

b) NSV Liidu Ministrite Nõukogu reservi arvel eraldada 1958. aastal liiduvabariikide ministrite nõukogudele piima ja piimasaaduste veoks 1000 autot ГАЗ-51.

9. Kohustada Vene NFSV Ministrite Nõukogu kindlustama, et Vladimiri traktoritehases 1958. aastal valmistataks täiendavalt 100 traktorit ДТ-28 («Vladimirets») vahetatava poolroomikkäiguga ning et need antaks ettevõtetele, kes saadavad piima Moskvasse, Leningradi ja teistele tööstuskeskustele, eraldades nimetatud tehasele selleks otstarbeks vajalikud materjalid.

10. Kohustada Ukraina NSV Ministrite Nõukogu kindlustama 1959. aastal 100 ja 1960. aastal 200 raudteepiimaveotsisterni valmistamine ja üleandmine Teedeministeeriumile.

11. Arvestades vajadust kiiremas korras likvideerida piimatööstuse tehnilise baasi arengu mahajäämine piima tootmise ja varumise kasvutempost, kohustada liiduvabariikide ministrite nõukogusid:

a) võtma kasutusele abinõud piimatööstuse ettevõtete jaoks tehnoloogiliste seadmete täiendavaks valmistamiseks masinatehastes 1958. aastal;

b) kindlustama piimatööstuse ettevõtete jaoks tehniliste seadmete valmistamise 1959. aastal kokku 510 miljoni rubla eest ja 1960. aastal 630 miljoni rubla eest ning ühtlasi uute kõrge tootlikkusega seadmete valmistamise selgeksõppimise.

12. Suurendada 1958. aastaks NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juures asuvale Projekteerimise Teadusliku Uurimise Instituutide Peavalitsusele töötajate arvu toiduainete tööstuse masinate teadusliku uurimise instituudi piimatöötlemise masinate osakonna laiendamiseks, koondades nimetatud osakonda teadusliku uurimise ning projekteerimis- ja konstrueerimistööd piimatööstusele uute masinate loomise alal.

13. Kiita heaks Uraali ja Siberi rahvamajanduse nõukogude

initsiatiiv, kes võtsid enesele kohustuse olemasolevates masinatehastes hakata tootma tehnoloogilisi seadmeid liha- ja piimatööstusele ning neid seadmeid seeriaviisiliselt välja lasta.

14. Jätta NSV Liidu Riigipangale õigus anda erandlikus korras rahvamajanduse nõukogude palvel laenu liha- ja piimatööstuse ettevõtetele kapitaalmahutuste plaanis ettenägemata ürituste läbiviimiseks, mis on seotud liha- ja piimatööstuse ettevõtete tootmisvõimsuste suurendamisega, samuti loomade, lindude ja piima töötlemiseks väikeste ettevõtete (või-, juustu- ja piimatööstuste, koorejaamade, juustukeldrite, väikeste külmhoonete, külmutustapamajade, linnutöötlemise tsehhide) ehitamiseks tähtajaga kuni kolm aastat esimese laenu väljaandmise päevast arvates, tingimusel, et tehtud kulutused on täiesti tasuvad ning et NSV Liidu Riigipanga laen kustutatakse selle tähtaja jooksul.

KUNSTLIKE JA SÜNTEETILISTE KIUDAINETE, PLASTMASSIDE JA MUUDE SÜNTEETILISTE MATERJALIDE NING NEIST VALMISTATUD ESEMETE TOOTMISE KIIREMAST ARENDAMISEST ELANIKKONNA NÕUDMISTE JA TÖÖSTUSE VAJADUSTE RAHULDAMISEKS AASTAIL 1958—1965

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus

23. juulil 1958

Sotsialistliku tööstuse pideva kasvu ja põllumajanduse järsu tõusu tulemusena suureneb meie maa töötajate materiaalne heaolu pidevalt. Aastast aastasse kasvavad rahvatulu, tööliste ja teenistujate reaalpalk ning kolhoosnikute sissetulekud, suureneb rahva tarbimine.

Kommunistlik partei ja Nõukogude valitsus hoolitsevad pidevalt rahva elutaseme ja heaolu tõusu eest. Viimastel aastatel on ellu viidud suured abinõud elanikkonna kasvavate materiaalsete ja kultuuriliste vajaduste rahuldamiseks. Edukalt täidetakse NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt kavandatud elamuehituse suurt programmi. Põllumajanduse tõusu tulemusena on järsult kasvanud põllumajandusliku tooraine ressursid, suurenenud tootmine, laienenud rahvatarbekaupade sortiment ja paranenud kvaliteet. Tunduvalt on suurenenud mitmesuguste riiete, valmisrõivaste, jalatsite ja teiste tööstuskaupade tootmine ja müük elanikkonnale.

Kuid elanikkonna üha kasvavad nõudmised vajavad laiatarbekaupade edasist suurendamist.

NLKP XX kongressi otsustest juhindudes püstitavad Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee ja NSV Liidu

Ministrite Nõukogu vastavalt NLKP Keskkomitee (1958. aasta) maipleenumi otsustele äärmiselt tähtsa rahvamajandusliku ülesande — luua lähemate aastate jooksul meie maal võimas kunstlike ja sünteetiliste kiudainete, kvaliteetse kunstnaha ja kunstkarusnaha, plastmasside ja muude sünteetiliste materjalide tööstus, et lisaks naturaalsetele toorainetele, mida põllumajandus annab järjest suuremas ulatuses, saada uusi suuri tooraineressursse, selleks et tunduvalt suurendada vajalike rahvatarbekaupade, eriti riidematerjali, valmisrõivaste ning jalatsite tootmist. Eriti oluline on sealjuures arendada sünteetiliste saaduste tootmist naftagaasi ja loodusliku gaasi kui kõige ökonoomsemate tooraineliikide baasil.

NLKP Keskkomitee maipleenum märkis, et nüüd on rasketööstuses, teaduses ja tehnikas saavutatud selline tase, mille puhul rasketööstuse edasist eelisarendamist ja riigi kaitsevõimet kahjustamata võib rahvatarbekaupade tootmist suurendada tunduvalt kiiremas tempos, selleks et lähema 5—6 aasta jooksul külluses rahuldada elanikkonna vajadused riide, valmisrõivaste, jalatsite ja teiste kaupade järele. Selle ülesande lahendamisel on suur tähtsus keemiatööstuse kiirendatud arendamisel. Keemiatööstuse ja eeskätt sünteetiliste materjalide tööstuse kiirem arendamine on tähtsamaks faktoriks kogu rahvamajanduse tehnilisele progressile, rasketööstuse edasisele tõusule ning uueks tohutu suureks tooraineallikaks rahvatarbekaupade tootmisele.

Meie maal on selle ülesande edukaks lahendamiseks suured võimalused.

Sünteetiliste materjalide kasutamine rahvamajanduses annab suurt majanduslikku efekti ja rahvale kaupade tootmise suurendamiseks tunduvalt laiemaid võimalusi ning tõstab väljalastava toodangu kvaliteeti.

Kunstlikest ja sünteetilistest kiudainetest valmistatud riidest esemed on tunduvalt odavamad kui naturaalsetest toorainetest valmistatud riidest esemed, vastupidavuses ei jää maha, vaid sageli ületavad neid, on ilusa välimusega ning nende järele on suur nõudmine. Tööjõukulu on viskoosse staapelkiu tootmiseks tunduvalt väiksem kui tööjõukulu samasuguse hulga puuvilla või villa tootmiseks.

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu seavad ülesandeks toota 1965. aastaks iga elaniku kohta 56 meetrit riiet.

Sealjuures kasvab kõigi riidematerjalide (kaasa arvatud trikotaažkangad) tootmine iga elaniku kohta 1965. aastaks 1957. aastaga võrreldes, s. o. 8 aasta jooksul 17 meetri võrra, samal ajal kui 1913. aastast kuni 1957. aastani, s. o. 44 aasta jooksul kõigi riidematerjalide tootmise juurdekasv iga elaniku kohta moodustas 20 meetrit.

Lähema 8 aasta jooksul nähakse ette kunstlikest ja naturaalsetest toorainetest valmistatavate kaupade aastatoodangu suurenemine:

villase riide osas — 1957. aastal toodetud 280 miljonilt meetrilt 500 miljonile meetrile 1965. aastal, kusjuures selle riide tootmine iga elaniku kohta moodustab 1965. aastal 2,24 meetrit, võrreldes 1,38 meetriga 1957. aastal;

siidriide osas — 1957. aastal toodetud 800 miljonilt meetrilt 1485 miljonile meetrile 1965. aastal, kusjuures selle riide tootmine iga elaniku kohta 1965. aastal ulatub 6,65 meetrini, võrreldes 3,95 meetriga 1957. aastal;

kunstliku ja sünteetilise kiudaine kasutamisega puuvillase riide osas — 480 miljonile meetrile, s. o. 6 korda, kusjuures ülikonnariiete tootmine kasvab 10 korda, võrreldes 1957. aastaga;

kunstlikest ja sünteetilistest kiudainetest pealis- ja pesutrikotaaži osas — 588 miljonile esemele, s. o. peaaegu 9 korda, samadest kiudainetest sukkade ja sokkide osas — 510 miljonile paarile ehk 3,2 korda, võrreldes nende toodanguga 1957. aastal.

Kunstkarakulli tootmine suureneb 14 korda ja viiakse 1965. aastal 5 miljonile ruutmeetrile. Kunstkarakulli säärane hulk vastab 30 miljonile karakulli lamba nahale. Kunstkarakull võimaldab piirata tallede tapmist ja sellega suurendada meie maal liha ja töödeldud lambanaharessursse.

Mikropoorse kerge tallamaterjali väljalaske suurenemine võimaldab tunduvalt suurendada kõrgekvaliteediliste jalatsite valmistamist.

Nimetatud rahvatarbekaupade tootmises omandab sünteetiliste materjalide kasutamine üha suuremat tähtsust.

Võimsa sünteetiliste materjalide tööstuse loomine võimaldab mitte üksnes oluliselt suurendada rahvatarbekaupade väljalaset, vaid ka lahendada rea tähtsaid probleeme tööstuses ja ehitustegevuses ning tagada edasise tehnilise progressi kõigis rahvamajandusharudes.

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu peavad vajalikuks sünteetiliste materjalide laialdast kasutuselevõtmist elamuehituses ehitustööde edasiseks industrialiseerimiseks ja kvaliteedi tõstmiseks, töömahukuse ja maksumuse tunduvaks vähendamiseks.

Ehitustööde kvaliteedi tõstmiseks ning viimistlustööde töömahukuse vähendamiseks on vaja sünteetiliste materjalide kasutamise baasil järsult suurendada linoleumi, linkrusti, kihtplastikute, kvaliteetsete lakkide, värvide ja uute isoleermaterjalide liike.

Selleks et vähendada ehitustöödel saematerjalide kulutamist, on vaja suures ulatuses organiseerida puitlaast- ja puitkiudplaatide tootmist sünteetiliste vaikude ning metsa- ja puidutööstuse jäätmete baasil.

Sünteetiliste materjalide kasutuselevõtmine masinaehituses annab tohutuid võimalusi tööjõu kulu vähendamiseks masinate ja toodete valmistamisel, masinate ja toodete kaalu ja maksumuse vähendamiseks ning masinate tööea pikendamiseks, samuti suure

hulga värviliste metallide ja legeeritud teraste kokkuhoiuks. Metalli plastmassidega asendamise tulemusena väheneb detailide valmistamise töömahukus mitmekordselt. Räniorgaanilistest ühenditest isoleermaterjalide kasutamine tõstab tunduvalt rasketes tingimustes töötavate elektrimootorite tööiga ning vähendab masinate kaalu ja gabariite. Masinaehitajate tähtsamaks ülesandeks on nende materjalide laialdane kasutuselevõtmine masinate ja toodete konstruktsioonides.

Neil eesmärkidel peavad NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu vajalikuks suurendada sünteetiliste materjalide kasutuselevõtmist masinaehituses 1965. aasta lõpuks umbes 5-kordseks 1957. aastaga võrreldes.

Võimsa sünteetiliste materjalide tööstuse organiseerimine nõuab teoreetiliste uurimuste edasiarendamist, füüsika ja keemia alal uusimate saavutuste ärakasutamist, mitmesuguste sünteetiliste materjalide tootmistehnoloogia väljatöötamist, ulatuslike abinõude kasutuselevõttu teaduslike uurimistööde ja katsetööde laiendamise alal. Sellega seoses on vaja koondada NSV Liidu Teaduste Akadeemia ja liiduvabariikide teaduste akadeemiate, teadusliku uurimise instituutide, tehaselaboratooriumide ja kõrgemate õppeasutuste jõupingutused sellele, et lahendada tähtsad teaduslikud ja tehnilised probleemid sünteetiliste materjalide tootmise ja kasutuselevõtmise alal.

Sünteetiliste materjalide tööstuse jaoks on tarvis juurutada kaasaegsete kõrge tootlikkusega seadmete ja uute masinate liikide tootmist, suurendada keemiliste seadmete ja aparaatide tootmist. Sealjuures on tarvis tunduvalt laiendada seadmeid tootvate ettevõtete tootmisbaasi ning konstrueerimisbüroosid keemiatööstuse masinate ja aparaatide ehituse alal.

Sünteetiliste ja kunstkiudainete, plastmasside, kautšukite ja teiste sünteetiliste materjalide tootmise ettenähtud suurendamine loob tugeva baasi heakvaliteediliste ja odavate rahvatarbekaupade väljalaske suurendamiseks ning vajalikud tingimused kõigi rahvamajandusharude edasiseks tehniliseks progressiks, tootlike jõudude arenguks ning kogu maa loodusrikkuste efektiivsemaks ärakasutamiseks meie rahva hüvanguks.

NLKP Keskkomitee maipleenumi poolt kavandatud keemiatööstuse kiirendatud arendamise programmi täitmine on uueks suureks panuseks rahvamajanduse edasiarendamise, rahva elutaseme tõstmise ning NSV Liidu peamise majandusliku ülesande täitmise üritusse — lühikese aja jooksul järele jõuda arenenumatele kapitalistlikele maadele ning neist ette minna toodangu tootmise poolest iga elaniku kohta — on uueks suureks panuseks kommunismi ehitamise üritusse meie maal.

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu **määravad:**

I

RAHVATARBEKAUPADE TOOTMISE ARENDAMISEST

1. Viia villase ja siidriide ning trikotaažtoodete väljalase kunstlike ja sünteetiliste kiudainete kasutamisega 1965. aastal järgmise ulatuseni:

		Juurdekasv 1957. aastaks
villane riie kunstlike ja sünteetiliste kiudainete kasutamisega	450 milj. m	2,3 korda
ülikonnariided staapelkiudainest . .	200 milj m	4,2 korda
ülikonnariided kunstlikest ja sünteetilistest kiudainetest segatult puuvillaga	220 milj. m	10 korda
siidriie kunstlikest ja sünteetilistest kiudainetest	1237 milj. m	1,75 korda
kleidiriie kunstlikest ja sünteetilistest kiudainetest segatult puuvillaga . .	260 milj. m	4,5 korda
trikotaažtooted kunstlikest ja sünteetilistest kiudainetest:		
trikoopesu	540 milj. m	8,7 korda
trikoorõivaid	48 milj. m	12 korda
sukke-sokke	510 milj. paari	3,2 korda

Laialdaselt rakendada riide spetsiaaltöötlemist selleks, et vähendada tema kortsuvust, anda talle veekindlust, kokkutõmbamatust ja koikindlust. Suurendada spetsiaalselt töödeldud villase, siid- ja staapelriide väljalase 1965. aastaks vähemalt 900 miljonile meetrile.

2. Suurendada sünteetilisest kiudainest karakulli tootmist, arvestamata teisi tehiskarusnaha liike, 1957. aastal toodetud 0,365 miljonilt ruutmeetrilt 3,67 miljonile ruutmeetrile 1960. aastal ja 5 miljonile ruutmeetrile 1965. aastal, mis on 7,7 korda enam, kui varutakse naturaalset karakulli 1958. aastal.

3. Suurendada kunstnaha tootmist 1957. aastal toodetud 41 miljonilt ruutmeetrilt 71 miljonile ruutmeetrile 1960. aastal ja 95 miljonile ruutmeetrile 1965. aastal ning tallakummi tootmist 1957. aastal toodetud 127 000 tonnilt 170 000 tonnile 1960. aastal ja 220 000 tonnile 1965. aastal.

Nimetatud materjalide tootmise kasvu ning ühtlasi naturaalnaha tootmise kasvu arvel suurendada jalatsite väljalaset 515 miljonile paarile 1965. aastal 315 miljoni paari asemel, mis valmistati 1957. aastal, lastes sealjuures 1965. aastal välja vähemalt 93 miljonit paari jalatseid, mis on kunstnahast pealsetega või mille juures on pealsete valmistamisel kasutatud kunstnahast detaile, 1957. aastal väljalastud 40 miljoni paari asemel.

Kindlustada, et 1965. aastal lastaks välja 233 miljonit paari jalatseid mikropoorse kerge tallaga 1957. aastal väljalastud 5,8 miljoni paari asemel, vähendades tavalise kummitallaga jalatsite väljalaset.

4. Organiseerida laias sortimendis kultuurikaupade, elutarbeliste esemete ning majatarvete tootmist polüetüleenist, poroplastidest, polüstüroolist ja polükloorvinüülvaigust, lastes 1965. aastal nendest materjalidest välja: laudlinu — 10 milj. ruutmeetrit, vihmamantleid — 5 miljonit tk., mitmesuguseid majapidamisnõusid — 15 miljonit tk., ning ühtlasi tagada teiste kultuurikaupade, elutarbeliste esemete, majatarvete ning mitmesuguste pakkimismaterjalide tootmine.

II

EHITUSTEGEVUSE JA TÖÖSTUSE TARBEKS MINEVATE SÜNTEETILISTEST SAADUSTEST MATERJALIDE JA ESEMETE TOOTMISE LAIENDAMISEST

5. Selleks et alandada elamuehituse maksumust, lühendada ehitamise aega ja tõsta kvaliteeti ning ühtlasi varustada elamuehitust ja mööblitööstust kvaliteetsete materjalidega, suurendada 1965. aasta lõpuks plastmasside ja sünteetiliste vaikude kasutamisega valmistatavate materjalide ja esemete tootmisvõimsused järgmise ulatuseni (aastas):

puitlaastplaate	3,5 milj. m^3
kõvasid puitkiudplaate	30 milj. m^2
vineeri	850 000 m^3
liimitud tahveluksi	15 milj. m^2
vineer- ja mööbelsepaplaate	250 000 m^3
puitkihtplastikuid	13 200 t
plastmassidest sanitaartehnilisi seadmeid	38 000 t
polüetüleentorusid	24 000 t
glüftaal-linoleumi	10 milj. m^2
polükloorvinüül- ja nitrolinoleumi	70 milj. m^2
kummilinoleumi	10 milj. m^2
põranda- ja seinaplaate	18 milj. m^2
polükloorvinüül-linkrusti seinte katmiseks	8 milj. m^2
soojusisolatsioonmaterjale mineraal- ja klaasvatist	4 milj. m^3
soojusisolatsioonplaate polüstüroolist	200 000 m^3
kihtplastikute tahvleid	10 milj. m^2

6. Selleks et saavutada edasist tehnilist progressi, tõsta tööviljakust, alandada omahinda ja tõsta toodangu kvaliteeti masinaehituses, elektrotehnilises ja raadiotehnilises tööstuses:

a) tagada plastmasside ulatuslik kasutuselevõtt masinaehituses, elektro- ja raadiotehnikas, pidades silmas vajadust viia plast-

masside ja sünteetiliste vaikude tarbimine 1965. aasta lõpuks ligikaudu 350 000 tonnile aastas, milleks organiseerida suurtes masinaehitustööstuse keskustes plastmassdetailide ja -toodete spetsialiseeritud tootmine; esmajärjekorras luua selline tootmine Sverdlovski, Harkovi, Leningradi, Gorki, Saraatovi, Irkutski, Novosibirski ja Moskva (linna ja oblasti) administratiivsetes majanduspiirkondades.

b) võtta kaablite tootmisel põhiliselt kasutusele polükloorvinüül-plastikaadist ja polüetüleenist kattekiled seatina- ja tekstiilkatete asemel, pidades silmas vajadust suurendada 1965. aasta lõpuks polükloorvinüül-plastikaadi kasutamine kaablite tootmisel ligikaudu 80 000 tonnini ja polüetüleeni kasutamine 100 000 tonnini aastas.

7. Autokummide kvaliteedi tõstmiseks suurendada 1965. aastal kunstlikest ja sünteetilistest kiudainetest kordriide kasutamine autokummide tootmisel 80 protsendini kordriide üldisest tarbimisest.

8. Kohustada NSV Liidu Riiklikku Plaanikomiteed ja liiduvabariikide ministrite nõukogusid vastavalt käesolevale määrusele nägema aastateks 1959—1965 koostatava NSV Liidu rahvamajanduse arendamise plaanis ette ülesanded võimsuste käikulaskmiseks sünteetiliste materjalide kasutamisega valmistatavate rahvatarbekaupade, samuti ehitusmaterjalide ja tööstusele vajalike toodete tootmiseks.

III

VÕIMSUSTE LOOMISEST POLÜMEERSETE MATERJALIDE, TOORAINE JA NEIST VALMISTATAVATE POOLTOODETE TOOTMISEKS

9. Selleks et luua toorainebaas rahvatarbekaupade ja tööstusele vajalike toodete valmistamiseks polümeersetest materjalidest, suurendada nende tootmise üldised võimsused järgmise ulatuseni:

kunstlikke ja sünteetilisi kiudaineid 1965. aastal 754 000 tonni;

plastmasse ja sünteetilisi vaike 1960. aastal 645 000 tonni ja 1965. aastal 2 miljonit tonni.

Suurendada sünteetilise kautšuki tootmisvõimsusi 1,7 korda 1961. aastaks ja 3,4 korda 1966. aastaks, võrreldes võimsustega 1958. aasta algul.

Viia 1965. aasta lõpuks tootmisvõimsused tekstiil-klaaskiu alal 30 000 tonnile aastas ning klaaskiust soojus- ja heliisolatsioonmaterjalide alal 1,1 miljonile kuupmeetrile aastas.

Kinnitada ülesanded sünteetiliste ja kunstlike materjalide, nende jaoks vajalike pooltoodete ja tooraine tootmise ja töötlemise võimsuste käikulaskmiseks aastatel 1958—1965.

Et täita polümeersete materjalide, pooltoodete ja nende jaoks vajalike toorainete tootmisvõimsuste kui ka nende materjalide

töötlemise võimsuste käikulaskmise ülesanded, ehitada ja laiendada aastatel 1958—1965 kokku 257 ettevõtet, sealhulgas ehitada 120 uut ettevõtet, lõpetada 37 ettevõtte alustatud ehitustööd ja need ekspluatatsiooni anda ning laiendada 100 töötavat ettevõtet.

10. Teha liiduvabariikide ministrite nõukogudele ülesandeks:

a) näha vabariikide rahvamajanduse arendamise plaanide projektides aastaiks 1959—1965 ette ülesanded rahvamajanduse nõukogudele käesolevas määruses ettenähtud võimsuste loomiseks sünteetiliste ja kunstlike materjalide, nende jaoks vajalike pooltoodete ja tooraine tootmise ja töötlemise alal;

b) pöörata erilist tähelepanu sellele, et kompleksselt ära kasutada sünteetiliste materjalide tootmiseks kõige väärtuslikum ja kõige odavam tooraine: naftatootmise kõrvalgaasid ja looduslik gaas, samuti naftatöötlemise gaasid, koksikeemia- ja gaasi-turbapõlevkivitööstuse produktid, ning et ära kasutada puidutöötlemise jäätmed ja mitmesugused põllumajanduslikud jäätmed.

Luua naftapiirkondades ja arenenud naftatöötlemistööstuse piirkondades sünteetilise kiudaine, plastmasside, sünteetilise kautšuki ja muude sünteetiliste materjalide tootmiseks võimsad keskused;

c) käesolevas määruses ettenähtud ettevõtete ehitamise eesmärgil töötada välja ja võtta kasutusele abinõud selleks, et tugevdada olemasolevaid ehitus- ja montaažiorganisatsioone ning luua uusi, et paigutada esmajärjekorras olevatele töödele ümber ehitus- ja montaažiorganisatsioone teistelt objektidelt ning ühtlasi võtta kasutusele abinõud nende organisatsioonide komplekteerimiseks töölistega ja insener-tehniliste töötajatega ning organisatsioonide varustamiseks ehitusmehhanismide ja transpordivahenditega.

11. Lubada liiduvabariikide ministrite nõukogudel koos NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Keemiakomiteega teha NSV Liidu Riikliku Plaanikomiteega kooskõlastatult täpsustusi üksikute ettevõtete tootmisprofiilides, võimsustes ja paigutustes.

12. Teha NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele ülesandeks näha aastateks 1959—1965 koostatava NSV Liidu rahvamajanduse arendamise plaani projektis ette ülesanded liiduvabariikide ministrite nõukogudele.

IV

TEADUSLIKE UURIMISTÖÖDE JA KATSETÖÖDE ARENDAMISEST NING KAADRI ETTEVALMISTAMISEST

13. Pidada lähematel aastatel NSV Liidu Teaduste Akadeemia, liiduvabariikide teaduste akadeemiate ja kõrgemate õppeasutuste tähtsaimateks ülesanneteks:

a) polümeeride ja lähtemonomeeride alal teoreetiliste ja katseliste teaduslike uurimistööde igakülgne arendamine, kasutades

uusimaid saavutusi füüsika ja keemia alal, selleks et lähematel aastatel jõuda sel alal juhtivale kohale maailmas.

Teha NSV Liidu Teaduste Akadeemiale, liiduvabariikide teaduste akadeemiatele ja NSV Liidu Kõrgema Hariduse Ministeeriumile ülesandeks koos NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Keemiakomiteega kolme kuu jooksul välja töötada polümeeride alal tähtsamate teaduslike uurimistööde plaan;

b) aktiivne osavõtt konkreetsete teaduslik-tehniliste probleemide lahendamisest nende sünteetiliste materjalide tootmise ja rakendamise tehnoloogiliste protsesside läbitöötamise alal, mis vastavalt käesolevale määrusele peavad lähemail aastail olema tööstusesse juurutatud.

Teha NSV Liidu Teaduste Akadeemia presiidiumile, liiduvabariikide teaduste akadeemiate presiidiumidele ja NSV Liidu Kõrgema Hariduse Ministeeriumile ülesandeks määrata ülesanded neile teaduste akadeemiate instituutidele ja kõrgematele õppeasutustele, kes koos tööstuslike teaduslike uurimise instituutidega võtavad osa sünteetiliste materjalide tootmise ja töötlemise põhiprobleemide väljatöötamisest.

14. Kohustada NSV Liidu Riiklikku Plaanikomiteed, NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikku Keemiakomiteed, Vene NFSV Ministrite Nõukogu, Ukraina NSV Ministrite Nõukogu, Aserbaidžaani NSV Ministrite Nõukogu, NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikku Ehituskomiteed, NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikku Aviatsioonitehnika Komiteed, NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikku Laevaehituskomiteed, NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikku Kaitsetehnika Komiteed ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikku Raadioelektroonika Komiteed:

a) koondama sünteetiliste materjalide saamise ja rakendamise alal töötavate teaduslike uurimise instituutide ja tehaselaboratooriumide jõupingutused sellele, et lahendada polümeersete materjalide saamise ja töötlemise progressiivsete tehnoloogiliste protsesside väljatöötamise ja tööstusse juurutamise põhiprobleemid;

b) võtma kasutusele abinõud sünteetiliste materjalide tootmise ja töötlemise meetodite omandamiseks tehtavate teaduslike uurimistööde ja eriti katsetööde läbiviimise aja efektiivseks lühendamiseks;

c) laiendama teaduslikke uurimistöid uute, ettemääratud omadustega polümeeride ja uute toorraineliikide saamiseks ning polümeersete materjalide tootmise ja töötlemise progressiivsete menetluste väljatöötamiseks.

15. Anda NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Keemiakomiteele õigus koos NSV Liidu Teaduste Akadeemiaga teha NSV Liidu Riikliku Plaanikomiteega kooskõlastatult vajadust mööda täpsustusi tähtsamate probleemide loetelusse polümeersete materjalide saamise ja rakendamise alal.

16. Selleks et ulatuslikult arendada teaduslikke uurimistöid ja

katsetöid polümeeride struktuuri teooria alal, õppida tundma polümeeride omadusi, töötada välja meetodid uute sünteetiliste materjalide saamiseks ja nende rakendamiseks mitmesugustes rahvamajandusharudes, tunnistada vajalikuks märksa laiendada teadusliku uurimistöö baasi.

17. Selleks et suurendada vastutust sünteetiliste materjalide tootmise ja töötlemise tähtsamate probleemide läbitöötamise eest ning koordineerida teaduslikke uurimistöid, panna tootmisalade ja sünteetiliste materjalide rakendamise juhtivatele instituutidele vastutus teaduslike uurimistööde, katse- ja konstrueerimistööde läbiviimise ning tööstusobjektide projekteerimiseks andmete õigeaegse esitamise eest.

18. Uute sünteetiliste materjalide tootmise kiirema juurutamise ja rahvamajanduses kasutuselevõtmise eesmärgil pidada vajalikuks tõsta tehaste kesklaboratooriumide osatähtsust teaduslike uurimistööde ja katsetööde läbiviimisel. Määrata, et tähtsamad tehaste kesklaboratooriumid peavad saama tugipunktideks tööstusharude eesotsas seisvate teadusliku uurimise instituutide töös.

Teha NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Keemiakomiteele ja NSV Liidu Teaduste Akadeemiale ülesandeks rahvamajanduse nõukogudega ning vastavate ministeeriumide ja keskasutustega kooskõlastatult välja töötada ning kinnitada tehaste kesklaboratooriumide loetelu, kes peavad saama tööstusharude teadusliku uurimise instituutide tugipunktideks.

Kohustada liiduvabariikide ministrite nõukogusid ning rahvamajanduse nõukogusid, kelle ettevõtetes on ette nähtud teha töid sünteetiliste materjalide alal:

a) tunduvalt laiendama teaduslikke uurimistöid ja katsetöid ettevõtetes, tõmmates kaasa nendele töödele laboratooriumide ja tsehhide insener-tehnilisi töötajaid;

b) kindlustama teaduslike uurimistööde ja katsetööde läbiviimise tööstusharude eesotsas olevate teadusliku uurimise instituutidega kooskõlastatud plaanide järgi;

c) tugevdama kaadriga, laiendama ning varustama vajalike seadmete ja aparaatidega tehaste kesklaboratooriumid ning esmajärjekorras laboratooriumid, mis on tööstusharude eesotsas olevate teadusliku uurimise instituutide tugipunktideks.

Kohustada NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja liiduvabariikide ministrite nõukogusid nägema 1959. aasta riigieelarve projektis ette vastavad assigneeringud nende teadusliku uurimise instituutide, laboratooriumide, konstrueerimisbüroode ja projekteerimisorganisatsioonide varustamiseks ja täiendamiseks vajalike seadmete, inventari ja materjalidega, kes teevad käesoleva määrusega ettenähtud töid.

19. Kohustada NLKP Moskva Linnakomiteed, NLKP Moskva Oblastikomiteed, NLKP Leningradi Oblastikomiteed, Moskva (linna ja oblasti) ja Leningradi rahvamajanduse nõukogusid võtma erilise järelevalve alla polümeersete materjalide tootmise

ja töötlemise ning uute seadmete ja aparaatide liikide loomise alal tehtavate teaduslike uurimistööde, katsetööde ning projekteerimis- ja konstrueerimistööde arendamise Moskva linna ja oblasti ning Leningradi linna ettevõtetes ja instituutides, et tagada nende tööde tulemuste laialdane ärakasutamine uute polümeersete materjalide tööstuste, seadmete ja aparaatide loomisel Nõukogude Liidu teistes piirkondades.

20. Arvestades seda, et käesoleva määrusega ettenähtud polümeersete materjalide tootmise arendamisel ja kasutamise laiendamisel on rahvamajanduse jaoks ülisuur tähtsus, et eriti väljapaistvad töötajad esitatakse sotsialistliku töö kangelase nimetuse saamiseks ning Nõukogude Liidu ordenite ja medalitega autasustamiseks.

21. Tehnilise informatsiooni laiendamiseks, kogemuste vahetamiseks, tööliste ja insener-tehniliste töötajate laialdaseks tutvustamiseks teaduse ja tehnika uusimate saavutustega polümeersete materjalide tootmise ja rahvamajanduses kasutamise alal kohustada NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikku Teaduslik-Tehnilist Komiteed, NSV Liidu Teaduste Akadeemiat, NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikku Keemiakomiteed, NSV Liidu Kõrgema Hariduse Ministeeriumi ja NSV Liidu Kultuuriministeeriumi:

a) rohkem välja andma tehnilist kirjandust, sealhulgas käsiraamatuid, monograafiaid ja õpperaamatuid sünteetiliste materjalide keemia ja tootmistehnoloogia ning nende töötlemise küsimustes;

b) organiseerima järgmiste uute ajakirjade väljaandmine: «Himitšeskije volokna», «Plastitšeskije massõ», «Võssokomolekuljarnõje sojedinenija», «Lakokrassotšnõje materialõ i ih primenenije» ja «Himitšeskoje mašinostroenije».

Kinnitada abinõud teaduslike uurimistööde arendamiseks, teaduslik-tehnilise informatsiooni laiendamiseks ja välismaiste kogemuste ärakasutamiseks.

22. Keemiatööstuse kindlustamiseks kõrgesti kvalifitseeritud insener-tehnilise ja teadusliku kateedriga kohustada NSV Liidu Kõrgema Hariduse Ministeeriumi tõstma ettevalmistuse taset ja suurendama spetsialistide väljalaset keemia, keemilise tehnoloogia ja eriti polümeersete materjalide, nende pooltoodete ja neist valmistatud esemete ning klaaskiu tootmise alal, spetsialistide väljalaset keemiamasinaehituse ja automatiseerimise vahendite alal; selleks:

a) revideerida kõrgemate õppeasutuste õppeplaane ja programme, nähes neis ette teaduse ja tehnika uusimate saavutuste ning rahvamajanduses polümeeride ulatusliku kasutamise tundmaõppimist; osutada erilist tähelepanu spetsialistide praktilisele väljaõppele, suurendades sel eesmärgil tööde mahtu laboratooriumides ja töökodades; tagada üliõpilaste tootmispraktika parem organiseerimine keemiatööstuse ettevõtetes, keemiamasinaehituse ja automatiseerimisvahendite tehastes.

Rahvamajanduse nõukogudel ja ettevõtete direktoritel osutada

üliõpilastele igakülgset abi praktikaperioodil vajalike praktiliste kogemuste omandamiseks, eelkõige vahetult tsehhides, töökohtadel;

b) luua uusi teaduskondi ja laiendada olemasolevaid kõrgemaid õppeasutusi;

c) organiseerida NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Keemiakomitee osavõtul 1958/59. õppeaastast alates polümeersete materjalide, keemiamasinaehituse ja automatiseerimisvahendite tööstuses töötavate inseneride kvalifikatsiooni tõstmise kursused.

NSV Liidu Kõrgema Hariduse Ministeeriumil, NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikul Keemiakomiteel ja NSV Liidu Teaduste Akadeemial laiendada aspirantide ettevalmistust polümeersete materjalide tootmisega seotud erialadel.

V

PROJEKTEERIMISEST, EHITAMISEST JA SEADMETEGA VARUSTAMISEST

23. Kohustada NSV Liidu Riiklikku Plaanikomiteed ja liiduvabariikide ministrite nõukogusid nägema aastateks 1959—1965 koostatava NSV Liidu rahvamajanduse arendamise plaani projektis ette vajalikud kapitaalmahutused sünteetiliste materjalide, pooltoodete ja nende jaoks vajaliku tooraine tootmise ja töötlemise ettevõtete, masinaehituse ettevõtete sünteetiliste materjalide baasil valmistatavate ehitusmaterjalide, toodete ja sanitaartehniliste seadmete tootmise ettevõtete ehitamiseks, teadusliku uurimise asutuste ja projekteerimisorganisatsioonide, katsebaaside ja pooltööstuslike seadmete ehitamiseks vastavalt käesolevale määrusele.

24. Kohustada liiduvabariikide ministrite nõukogusid nägema materiaalse ja tehnilise varustamise plaanides ette materjalide ja seadmete sihtotstarbelist eraldamist sünteetiliste materjalide, nende jaoks vajalike pooltoodete ja tooraine tootmise ja töötlemise ettevõtete ehitamiseks vastavalt vajadusele, tööde füüsilisele mahule projektide, eelarvete ja ehituste tiitelnimekirjade alusel.

25. Ehitustegevuse kiirendamiseks ja maksumuse alandamiseks, käesoleva määrusega ettenähtud ettevõtete ehitamise projekteerimis- ja eelarvedokumentatsiooni õigeaegseks ja kvaliteetseks koostamiseks kohustada NSV Liidu Riiklikku Ehituskomiteed, liiduvabariikide ministrite nõukogusid, NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikku Keemiakomiteed, NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juures asuvat Projekteerimise Teadusliku Uurimise Instituutide Peavalitsust:

a) nägema projektides ette progressiivse tehnoloogia ja eesrindlike tootmismeetodite ulatuslikku rakendamist, kõrge tootlikkusega seadmete kasutamist, tootmisvõimsuste unifitseerimist,

pidades silmas seda, et on vaja luua võimalikult lühikese aja jooksul võimsused ja suurendatud seadmed ning maksimaalselt rakendada tüüpprojekte ja korduvalt kasutatavaid projekte;

b) tugevdama projekteerimisorganisatsioone.

26. Kohustada NSV Liidu Riiklikku Ehituskomiteed, NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juures asuvat Projekteerimise Teadusliku Uurimise Instituutide Peavalitsust, liiduvabariikide ministrite nõukogusid ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikku Keemiakomiteed tagama projektdokumentatsiooni koostamise käesoleva määrusega ettenähtud ettevõtete ehitamiseks: projektülesanded hiljemalt üks aasta, tööjoonised aga 3 kuud enne ehitustööde algust.

Ettevõtete osas, mis rekonstrueeritakse või mille ehitamist alustatakse 1958.—1959. aastal, anda erandina liiduvabariikide ministrite nõukogudele õigus lubada rahvamajanduse nõukogudel enne projektülesannete kinnitamist, kuid mitte hiljem kui 1. jaanuarini 1960, ehitada ja rekonstrueerida neid ettevõtteid, samuti ehitustööstuse hooneid ja elumaju üksikute objektide kohta koostatud projektide ja eelarvete järgi.

27. Arvestades seda, et käesoleva määrusega sünteetiliste materjalide tootmise arendamise alal ettenähtud ülesannete täitmiseks on ülimalt suur tähtsus neid materjale tootvate ettevõtete varustamisel suure tootlikkusega seadmete, masinate, torude, armatuuri ja aparaatidega, pidada vajalikuks märksa laiendada keemiatööstusele seadmeid valmistavate ettevõtete tootmisbaasi ning keemiatööstuse masinate ja aparaatide alal tegutsevaid konstrueerimisbüroosid.

28. Teha NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Keemiakomiteele ülesandeks koordineerida ministeeriumide, keskasutuste, rahvamajanduse nõukogude ja teiste organisatsioonide tegevust polümeersete materjalide tootmise arendamise, töötlemise ja kasutamise alal ning ühtlasi süstemaatiliselt kontrollida käesoleva määrusega ettenähtud ülesannete täitmist.

29. Selleks et kontrollida käesoleva määrusega ettenähtud tööde programmi õigeaegset täitmist, pidada vajalikuks organiseerida liiduvabariikides kaastöökomisjonid eesotsas liiduvabariigi kommunistliku partei keskkomitee sekretäriga, nendes kraides ja oblastites aga, kus on ette nähtud sünteetiliste materjalide ja nende jaoks vajaliku tooraine suurte tootmisettevõtete loomine, — kaastöökomisjonid eesotsas kraikomitee või oblastikomitee sekretäriga.

*

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu peavad vajalikuks koondada kõigi kohalike parteiorganisatsioonide, administratiivsete majanduspiirkondade rahvamajanduse nõukogude, ettevõtete, ehitusorganisatsioonide, teadusliku uurimise ja projekteerimisinstituutide töötajate tähelepanu sellele, et maksimaalselt

intensiivistada töid ettevõtete ehitamise ning uute tehnoloogiliste protsesside ja seadmete uute liikide väljatöötamise alal, mis on seotud plastmasside, sünteetiliste vaikude, kunstlike ja sünteetiliste kiudainete, sünteetilise kautšuki, nende jaoks vajalike pooltoodete ja tooraine tootmisega, et lähemail aastail luua võimas sünteetiliste materjalide tööstus, mis on vajalikud elanikkonna elatustaseme tõstmiseks ja tehnilise progressi tagamiseks rahvamajanduses.

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu kohustavad liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid, liiduvabariikide ministrite nõukogusid, partei krai- ja oblastikomiteesid, kraide ja oblastite täitevkomiteesid sisse seadma pideva kontrolli käesoleva määruse täitmise üle.

NÕUKOGUDE LIIDU GAASITÖÖSTUSE EDASIARENDAMISEST

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus[1]

Järgides V. I. Lenini õpetusi, viivad kommunistlik partei ja Nõukogude valitsus kõrvalekaldumatult ellu peakurssi rasketööstuse ja selle otsustava haru — kütusetööstuse eelisarendamisele.

Põhisuunaks selle tööstusharu arendamisel on kõige ökonoomsemate kütuseliikide — gaasi ja nafta tootmise eelisarendamine ning meie maa kütusebilansi struktuuri põhjaliku muutmise tagamine sel alusel. See võimaldab saavutada ühiskondliku töö väga suurt kokkuhoidu materiaalse tootmise valdkonnas ning aitab oluliselt kiirendada meie maa rahvamajanduse arendamise tempot.

Selle ülesande täitmisel etendab kõige tähtsamat osa gaasitööstus, mis peab varustama sünteetiliste materjalide tootmist väärtusliku ja majanduslikult kasuliku toorainega ning tööstusettevõtteid, linnade ja töölisasulate elanikkonda — mugava ja odava kütusega.

Nõukogude Liidul on ammendamatud loodusliku gaasi varud. Selle gaasi kasutamine mitte ainult suurendab keemiatööstusele väärtusliku tooraine ressursse, vaid võimaldab ühtlasi ka tunduvalt parandada rea tähtsate keemiasaaduste tootmise tehnilis-majanduslikke näitajaid ja vabastada suure hulga teravilja, rasvaineid ja kartulit rahva tarvete rahuldamiseks.

Partei ja valitsus on arvamisel, et praegu on aeg järsult kiirendada gaasitööstuse arendamist, et muuta gaasitööstus lühikese ajaga üheks meie maa juhtivaks rahvamajandusharuks.

Sellest lähtudes võtsid NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu vastu määruse gaasitööstuse ning NSV Liidu ettevõtete ja linnade gaasiga varustamise edasiarendamise kohta, milles nad on seadnud ülesandeks viia loodusliku ja tööstusliku gaasi

[1] Kokkuvõte

tootmine lähema 15 aasta jooksul 270—320 miljardi kuupmeetrini. mis on 13—15 korda rohkem, kui looduslikku ja tööstuslikku gaasi saadi 1957. aastal. Gaasi tootmise tasemeks 1965. aastal on ette nähtud 150 miljardit kuupmeetrit.

Loodusliku gaasi tootmise kasvu kiire tempo tagamise tähtsaks tingimuseks on gaasileiukohtade avastamise ja uurimise järsk intensiivistamine. Sellega seoses on uurimistööde sügavpuurimise maht aastaiks 1959—1965 määratud 15 miljonit meetrit. Need tööd peavad kindlustama gaasi tööstuslike varude juurdekasvu aastail 1959—1965 meie maal 3040 miljardi kuupmeetri ulatuses.

Linnade, asulate ja tööstusettevõtete varustamiseks gaasiga peab NSV Liidu Gaasitööstuse Peavalitsus ehitama aastail 1959—1965 ligi 40 magistraal-gaasijuhet üldpikkusega 26 000 kilomeetrit.

Põhja-Kaukaasia rikkalike gaasileiukohtade baasil rajatakse 10 gaasijuhet, nende hulgas järgmised suuremad: Stavropol—Moskva (II liin), Krasnodari krai—Rostov Doni ääres — Lugansk—Serpuhhov, Serpuhhov—Leningrad, Krasnodari krai — Kertš—Simferoopol—Sevastoopol, Stavropol—Nevinnomõssk—Mineralnõje Vodõ—Groznõi, Krasnodari krai—Tuapse—Sotši, Taganrog—Amvrossijevka—Jenakijevo—Slavjansk, mis peavad varustama gaasiga Leningradi, Novgorodi, Kalinini, Lipetski, Stalino, Makejevka, Jenakijevo, Slavjanski, Lissitšanski, Kertši, Simferoopoli, Sevastoopoli, Tuapse ja Sotši, Mineralnõje Vodõ kuurortidegrupi ning paljude teiste linnade ja tööstusrajoonide elanikkonda ning tööstusettevõtteid.

Ukraina lääneoblastite gaasileiualadelt rajatakse Ukraina, Valgevenemaa, Leedu ja Läti linnade gasifitseerimiseks gaasijuhtmed Dašava—Minsk—Vilnius—Riia ja Minsk—Leningrad.

Usbeki NSV Buhhaara oblastis hiljuti avastatud suurte gaasileiukohtade baasil on kavas ehitada rida võimsaid gaasijuhtmeid: Gazli—Tšeljabinsk, Gazli—Sverdlovsk, Džarkak—Buhhaara—Samarkand—Taškent, Taškent—Tšimkent—Džambul—Frunze—Alma-Ata ja teised, mis peavad varustama gaasiga rea Usbeki NSV, Kasahhi NSV, Kirgiisi NSV, Tadžiki NSV ja Uraali tööstuspiirkonna linnade ja asulate elanikkonda ning tööstust. Uraali varustamiseks gaasiga rajatakse üheaegselt gaasijuhtmed Volgamaadelt ja põhjapiirkondade leiukohtadelt — Volgamaa—Uraal ja Džebol—Solikamsk—Perm.

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu on teinud NSV Liidu Gaasitööstuse Peavalitsusele ülesandeks läbi arutada ka Kasahhi NSV Karaganda, Balhaši ja Džezkazgani tööstuspiirkonna loodusliku gaasiga varustamine.

Aserbaidžaani, Gruusia ja Armeenia linnade ja tööstusettevõtete gasifitseerimiseks on plaanis rajada lähema kahe aasta jooksul gaasijuhtmed Karadag—Akstafa—Tbilisi ja Akstafa—Jerevan.

Peale selle pikendatakse aastail 1959—1965 gaasijuhet Šebelinka—Dnepropetrovsk Odessani ja Kišinjovini ning gaasijuhet Šebelinka—Belgorod Kurski ja Orjoli kaudu Brjanskini. Samuti

rajatakse rida uusi gaasijuhtmeid Volgamaadelt, et gasifitseerida Pensa, Gorki, Vladimiri, Ivanovo, Jaroslavli ja teised linnad.

Magistraal-gaasijuhtmete rajamise alal kavandatud plaani teostamine võimaldab luua kõigi liiduvabariikide gaasiga varustamise süsteemi, mis saab nende majanduse edasise tõusu ning linnade ja asulate ulatusliku gasifitseerimise tähtsaks tingimuseks.

Selleks et tagada magistraal-torujuhtmete ehitamise alal aastaiks 1959—1965 ettenähtud ulatusliku programmi täitmine, kinnitasid NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu oma määruses abinõud uute spetsiaalsete masinate loomise alal, et põhiliselt lõpule viia palju jõukulu nõudvate tööde mehhaniseerimine torujuhtmete ehitamisel.

NSV Liidu Riiklik Plaanikomitee ja NSV Liidu Gaasitööstuse Peavalitsus peavad koos liiduvabariikide ministrite nõukogudega läbi vaatama nende linnade ja asulate nimekirja, mis kuuluvad gasifitseerimisele aastail 1959—1965, ning liiduvabariikide ministrite nõukogud on kohustatud välja töötama ja kinnitama abinõud linnadele ja asulatele antava gaasi vastuvõtmise ja täieliku ärakasutamise alal, nähes selleks ette gaasiaparaatide ja -seadmete tootmist vajalikus mastaabis.

Määruses on ette nähtud järsult suurendada aastail 1959—1965 suure läbimõõduga metalltorude tootmist magistraal-torujuhtmete rajamiseks, millega seoses on kavas ehitada uusi ja laiendada vanu torutehaseid. Ühtlasi on ette nähtud hakata reas tehastes tootma gaasturbiini- ja elektriajamitega surupumpasid magistraal-gaasijuhtmete jaoks ning aparaate automatiseerimiseks ja telemehhaniseerimiseks gaasijuhtmetel.

Seatud ülesannete teostamiseks tuleb intensiivistada teaduslikku uurimist ja katsetöid loodusliku gaasi tootmise ja kasutamise, samuti selle keemilise töötlemise, magistraal-torujuhtmete ehitamise meetodite täiustamise, gaasi maa-aluse säilitamise, tahke kütuse gaasistamise ning söest ja põlevkivist maa all gaasi tootmise alal.

Ühtlasi on ette nähtud laiendada gaasitööstuse spetsialistide ettevalmistamist.

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu on arvamisel, et gaasitööstuse edasine kiirendatud arendamine NSV Liidus on suureks reserviks meie maa tootlike jõudude uuele võimsale tõusule, töötajate kultuuriliste ja elukondlike tingimuste parandamisele ning nende ainelise elutaseme tõstmisele. Selle tõttu on tal eriti suur rahvamajanduslik tähtsus. Gaasitööstuse igakülgne arendamine on partei-, nõukogude, ametiühingu-, komsomoli- ja majandusorganite, kogu nõukogude rahva edasilükkamatuks ülesandeks.

«Pravda», 30. augustil 1958

NLKP KARJALA OBLASTIKOMITEE SEKRETÄRI SM. L. I. LUBENNIKOVI KIRJAST

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus

25. septembril 1958

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu, läbi vaadanud sm. Lubennikovi kirja «Mõningatest juhtimisaparaadi koondamise, täiustamise ja odavdamise küsimustest», on seisukohal, et selles ülestõstetud küsimused väärivad tõsist tähelepanu.

Arvestades seda, et ka teistes vabariikides, kraides ja oblastites leidub tunduvaid liialdusi administratiivaparaadi koosseisudes, mis vaatamata kasutuselevõetud ulatuslikele abinõudele tema täiustamise, koondamise ja lihtsustamise alal jääb ikka veel kohmakaks, mitmeastmeliseks ja kalliks, NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu **määravad:**

1. Teha liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedele, partei krai- ja oblastikomiteedele, liiduvabariikide ja autonoomsete vabariikide ministrite nõukogudele, kraide ja oblastite täitevkomiteedele, administratiivsete majanduspiirkondade rahvamajanduse nõukogudele, ministeeriumidele ja keskasutustele, ettevõtete ja organisatsioonide juhtijatele ülesandeks tööliste, kolhoosnikute, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate laialdasel osavõtul välja töötada ja kasutusele võtta abinõud administratiivaparaadi edasiseks koondamiseks, täiustamiseks ja odavdamiseks, liigsete lülide likvideerimiseks, parallelismi ja vastutamatuse kõrvaldamiseks mõnede nõukogude asutuste, ettevõtete ja organisatsioonide töös. Kasutuselevõetud abinõudest ette kanda NLKP Keskkomiteele ja NSV Liidu Ministrite Nõukogule 1. jaanuariks 1959.

HAAKEKOMBAINIDE ÜMBEREHITAMISEST ISELIIKUVATEKS VILJA JAOTATUD KORISTAMISEL KASUTAMISEKS

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus[1]

Teravilja jaotatud koristamine on viimastel aastatel leidnud väga laialdast rakendamist kõigis Nõukogude Liidu tsoonides ning eriti Siberi, Kasahstani, Uraali, Volgamaade, Põhja-Kaukaasia, Ukraina ja kesk-mustmullavöötme tähtsamates teraviljakasvatuspiirkondades.

Nagu kogemused näitavad, on kõige kasulikumaks masinaks vaalude kogumisel vilja jaotatud koristamisel iseliikuv kombain. Iseliikuvate kombainidega töötamisel tõuseb mehhanisaatorite tööviljakus haakekombainidega võrreldes tunduvalt, ühtlasi väheneb kütteõli kulu ja alaneb koristatud teravilja omahind.

---

[1] Kokkuvõte

Peale selle tuleb tööks haakekombainidega teraviljasaagi koristamisel iga aasta rakendada suurel hulgal võimsaid linttraktoreid. Vähe põhku andva teravilja jaotatud koristamisel kasutatakse nende traktorite, samuti haakekombainide mootorite võimsus ära ainult osaliselt. Samal ajal pidurdab paljudes kolhoosides ja sovhoosides traktorite vähesus selliseid hea saagi kasvatamisel suurt tähtsust omavaid töid nagu kõrrekünd ja kultuurideta kesa künd.

Selleks et haakekombaine saaks efektiivsemalt kasutada viljasaagi koristamisel ning et saaks vabastada traktorid kõrrekünniks ja kultuurideta kesa künniks, tehti ettepanek ehitada mainitud kombainid ümber iseliikuvateks. Nüüd on Saraatovi oblasti mehhanisaatorid haakekombainide «S-6» katsenäidised iseliikuvateks ümber ehitanud. Nende kombainide töö näitab, et selline ümberehitamine on otstarbekohane.

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu **määrasid:**

1. Kiita heaks NLKP Saraatovi Oblastikomitee töö, kes organiseeris haakekombainide ümberehitamise iseliikuvateks, mida saab kasutada vilja jaotatud koristamisel. Soovitada, et kolhoosid ja sovhoosid kombainide ümberehitamisel ei lühendaks heedreid, et teha neist lafettlõikusmasinad ning peksumasinatest — iseliikuvad kogujad.

2. Selleks et luua kõige ratsionaalsema konstruktsiooniga sõlmi haakekombainide ümberehitamiseks iseliikuvateks, teha NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumile ülesandeks välja kuulutada konkurss seadeldise parimale konstruktsioonile, määrates autoritele vastavad ergutuspreemiad. Konkursi tähtajaks määrata mitte üle ühe kuu.

3. NSV Liidu Riiklik Plaanikomitee peab ühes NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumiga pärast kooskõlastamist liiduvabariikide ministrite nõukogudega 20. detsembriks 1958 ette valmistama ja esitama NLKP Keskkomiteele ning NSV Liidu Ministrite Nõukogule ettepaneku haakekombainide iseliikuvateks ümberehitamisel vajatavate sõlmede ja detailide tootmise organiseerimise alal, samuti kolhoosides ja sovhoosides olevate kombainide ümberehitamise tööde organiseerimise alal.

«Pravda», 31. oktoobril 1958

AUTODE, TRAKTORITE JA PÕLLUMAJANDUSLIKE MASINATE TAGAVARAOSADE, SÕLMEDE JA AGREGAATIDE VABAMÜÜGI ORGANISEERIMISEST JA NENDE TOOTMISE LAIENDAMISEST

NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus

31. oktoobril 1958

Selleks et täielikult rahuldada rahvamajanduse vajadused autode, traktorite ja põllumajanduslike masinate tagavaraosade

ning autode ja traktorite elektriseadmete järele, NSV Liidu Ministrite Nõukogu **määrab:**

1. Kehtestada kord, et alates 1959. aastast realiseeritakse autode, traktorite ja põllumajanduslike masinate tagavaraosad, sõlmed ja agregaadid ning autode ja traktorite elektriseadmed vabamüügi korras, piiramatult.

Seoses sellega kaotada nimetatud tagavaraosade, sõlmede, agregaatide ja elektriseadmete tsentraliseeritud jaotamine.

2. Kohustada liiduvabariikide ministrite nõukogusid organiseerima autode, traktorite ja põllumajanduslike masinate tagavaraosade, sõlmede ja agregaatide ning autode ja traktorite elektriseadmete müügi remondi- ja tehnikajaamade ning spetsialiseeritud kaupluste kaudu.

Teha NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele, NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumile ja NSV Liidu Rahandusministeeriumile ülesandeks liiduvabariikide ministrite nõukogudega kooskõlastatult kuu aja jooksul välja töötada ja esitada NSV Liidu Ministrite Nõukogule ettepanek ühtse kaubandussüsteemi kehtestamiseks autode, traktorite ja põllumajanduslike masinate tagavaraosade, sõlmede ja agregaatide ning muude materjalide müügiks.

3. Panna liiduvabariikide ministrite nõukogudele vastutus vabariigi iga-aastaste vajaduste õigeaegse väljaselgitamise eest autode, traktorite ja põllumajanduslike masinate tagavaraosade, sõlmede ja agregaatide ning autode ja traktorite elektriseadmete järele (hinnaliselt ja nomenklatuuri järgi) ning andmete esitamise eest nimetatud vajaduste kohta NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele hiljemalt iga aasta 1. juuliks.

4. NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1958. aasta 5. juuli määruse nr. 606 osaliseks muutmiseks määrata 1959. aastaks tagavaraosade, sõlmede ja agregaatide tootmise plaan autode osas 4000 miljonile rublale, traktorite osas 4150 miljonile rublale, põllumajanduslike masinate osas 1178,4 miljonile rublale ning autode ja traktorite elektriseadmete tootmise plaan 533 miljonile rublale ühes jaotusega liiduvabariikide ja keskasutuste järgi.

5. Kohustada liiduvabariikide ministrite nõukogusid, NSV Liidu ministeeriume ja keskasutusi tagama autode, traktorite ja põllumajanduslike masinate tagavaraosade, sõlmede ja agregaatide ning autode ja traktorite elektriseadmete tootmine 1959. aastal põhinomenklatuuri järgi.

Tagavaraosade ja autode ning traktorite elektriseadmete hulk ja nomenklatuur, mis lisades ei ole näidatud, määratakse kindlaks liiduvabariikide ministrite nõukogude, NSV Liidu ministeeriumide ja keskasutuste poolt kooskõlastatult NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juures asuva Masinaehitustoodangu Vabariikidevaheliste Hangete Peavalitsusega ja NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumiga tootmise üldise mahu piirides.

6. Kohustada liiduvabariikide ministrite nõukogusid:

a) tagama autode, traktorite ja põllumajanduslike masinate

sõlmede ja agregaatide olemasolu remondi- ja tehnikajaamades vastavalt nomenklatuurile ja normidele nende müügiks kolhoosidele ja sovhoosidele;

b) tagama autode, traktorite ja põllumajanduslike masinate sõlmede ja agregaatide valmistamist 1959. aastal vabariigi ettevõtetes müügiks kolhoosidele ja sovhoosidele.

7. Selleks et autode, traktorite ja põllumajanduslike masinate tagavaraosade müük kolhoosidele ja sovhoosidele toimuks regulaarselt, kohustada liiduvabariikide ministrite nõukogusid alates 1959. aastast nägema vabariigi tootmise aastaplaanides ette tagavaraosade üleminekuvarud autode osas 47 protsenti, traktorite osas 65 protsenti ja põllumajanduslike masinate osas 50 protsenti nende aastasest vajadusest.

8. Kohustada Vene NFSV Ministrite Nõukogu tagama, et NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1958. aasta 5. juuni määrusega nr. 606 ettenähtud kummi- ja asbestdetailide tootmise mahu arvel autode ja traktorite remondi vajadusteks valmistataks 1959. aastal tehnilisi asbesttooteid (pidurikatted, piduripakud ja sidurirõngad) 52,9 miljonit tükki, sealhulgas detailid põhinomenklatuuri järgi.

9. Kuu aja jooksul rahvamajanduse nõukogudele üle anda kõik liiduvabariikide põllumajanduse ministeeriumide remonditehased ja kõik kapitaalremondi töökojad, mis valmistavad tagavaraosi, agregaate ja remondiseadmeid, ning 150 endiste masina-traktorijaamade ettevõtet, kel on tüüptöökojad.

Liiduvabariikide ministrite nõukogudel kooskõlastatult NSV Liidu Riikliku Plaanikomiteega koostada rahvamajanduse nõukogudele üleandmisele kuuluvate endiste masina-traktorijaamade ettevõtete loetelu.

10. Keelata liiduvabariikide ministrite nõukogudel ja rahvamajanduse nõukogudel vastavalt käesoleva määruse 9. punktile üleantavate remonditehaste, kapitaalremondi töökodade ja endiste masina-traktorijaamade ettevõtete kasutamine mingil muul otstarbel, mis ei ole seotud põllumajandusele tagavaraosade ja seadmete valmistamisega.

Organiseerida nimetatud tehastes ja remondiettevõtetes traktorite, autode ja põllumajanduslike masinate tagavaraosade, hädavajalike remondiseadmete, aparaatide ja seadiste, lukksepa- ja montaažitööriistade tootmine, traktori- ja automootorite, metallitöötlemise ning energia-jõuseadmete remontimine, pidades silmas sel alal põllumajanduse vajaduste täielikku rahuldamist.

NSV Liidu Riiklikul Plaanikomiteel ja liiduvabariikide ministrite nõukogudel näha materiaalse ja tehnilise varustamise plaanides ja arvutlustes ette nimetatud tehaste ja töökodade varustamine vajalike ressurssidega.

11. Kohustada liiduvabariikide ministrite nõukogusid ja rahvamajanduse nõukogusid organiseerima spetsialiseeritud tehaseid autode, traktorite ja põllumajanduslike masinate üksikute osade ja sõlmede, samuti remondi- ja muude seadmete tootmiseks põllu-

majandusele eesrindliku voolumeetodi ja massilise tootmise tehnoloogia baasil, kasutades suure tootlikkusega seadmeid ja automaatliine.

Pidada rahvamajanduse nõukogude ja tehaste tähtsaimaks ülesandeks tõsta järsult tagavaraosade kvaliteeti ja alandada nende valmistamise maksumust.

12. Kohustada liiduvabariikide ministrite nõukogusid ja NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juures asuvat Teadusliku Uurimise ja Projekteerimise Instituutide Peavalitsust garanteerima 1959. aastal projekteerimistööde läbiviimist käesoleva määruse kohaselt rahvamajanduse nõukogudele üleantavate remondiettevõtete rekonstrueerimiseks.

13. Kohustada liiduvabariikide ministrite nõukogusid, NSV Liidu ministeeriume ja keskasutusi ning nende ettevõtete direktoreid, kellele on määratud ülesanded autode, traktorite ja põllumajanduslike masinate tagavaraosade, sõlmede ja agregaatide ning autode ja traktorite elektriseadmete tootmiseks, välja töötama ja ellu rakendama abinõud, mis tagavad käesoleva määrusega ettenähtud ülesannete täitmiseks vajalike tootmisvõimsuste loomise.

Liiduvabariikide ministrite nõukogudel, NSV Liidu ministeeriumidel ja keskasutustel eraldada 1959. aastaks autode, traktorite ja põllumajanduslike masinate tagavaraosi, sõlmi ja agregaate ning autode ja traktorite elektriseadmeid valmistavatele ettevõtetele kapitaalmahutusi märgitud abinõude teostamiseks vajalikus ulatuses.

14. Määrata, et autode, traktorite ja põllumajanduslike masinate tagavaraosade, sõlmede ja agregaatide ostmisel ostjad annavad vanametallina ära samal arvul kulunud detaile, sõlmi ja agregaate või neile kaalult võrdse hulga metalli.

15. Teha NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele ülesandeks koos liiduvabariikide ministrite nõukogude ja NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumiga välja töötada ja ühe kuu jooksul esitada NSV Liidu Ministrite Nõukogule ettepanekud selleks, et alates 1959. aastast põllumajanduse vajadused kiiklaagrite järele täielikult rahuldada.

16. Teostada 1959. aastast alates traktorite, autode ja põllumajanduslike masinate tagavaraosade vabamüüki kõigile tarbijaile ühtsete hulgihinnete järgi, mis on kinnitatud NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee poolt vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1958. aasta 30. juuni määrusele nr. 690, kasutades koefitsiente: traktorite ja põllumajanduslike masinate tagavaraosade preiskuranthindadele — 1,9, autode tagavaraosade preiskuranthindadele — 1,5.

Kohustada NSV Liidu Riiklikku Plaanikomiteed 1. detsembriks 1958 kinnitama ning hankijatele ja ostjatele teatavaks tegema ühtsed hulgihinnad traktorite, põllumajanduslike masinate, sõidu- ja veoautode tagavaraosadele, autode ja traktorite elektriseadmetele

ning kummi- ja asbesttoodetele, milledel ühtsed hinnad puuduvad, tõstes neid tegelike tööstuslike hulgihinnetega võrreldes keskmiselt 2 korda.

Nimetatud hinnatõstmine ei kehti nende detailide ja sõlmede kohta, mis hanke korras lähevad masinate ja seadmete komplekteerimiseks tööstuses.

17. Määrata, et vahe vastavalt käesolevale määrusele sisseseatavate ning varem kehtinud hindade vahel kuulub äravõtmisele riigieelarvesse.

NSV Liidu Rahandusministeeriumil kehtestada selle hinnavahe äravõtmise kord.

18. Hoiatada rahvamajanduse nõukogude esimehi, et juhul kui rikutakse NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1958. aasta 18. aprilli määrust nr. 425, mis keelab rahvamajanduse nõukogudel traktorite, autode ja põllumajanduslike masinate tagavaraosi tootmisest maha võtta ilma NSV Liidu Riikliku Plaanikomiteega ja NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumiga kooskõlastamata, kuuluvad süüdlased rangele vastutusele võtmisele.

19. Kinnitada abinõud selleks, et täita 1959. aastal autode, traktorite ja põllumajanduslike masinate tagavaraosade, sõlmede ja agregaatide ning autode ja traktorite elektriseadmete tootmise plaan.

TOOTMISE TSEHHIDETA JUHTIMISSÜSTEEMI SISSESEADMISEST TÖÖSTUSETTEVÕTETES

NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus

6. novembril 1958

Arvestades üksikutes tehastes ja vabrikutes tootmise tsehhideta juhtimissüsteemi sisseseadmisel saadud positiivseid kogemusi, NSV Liidu Ministrite Nõukogu **määrab:**

1. Teha liiduvabariikide ministrite nõukogudele, NSV Liidu ministeeriumidele ja keskasutustele ülesandeks läbi vaadata küsimus tootmise tsehhideta juhtimissüsteemi sisseseadmisest ettevõtetes, kus see on otstarbekas, ja teha vastavad otsused.

2. Anda liiduvabariikide ministrite nõukogudele, NSV Liidu ministeeriumidele ja keskasutustele ning rahvamajanduse nõukogudele õigus kooskõlastatult NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö ja Töötasu Küsimuste Komiteega ning Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukoguga määrata nende ettevõtete vanemmeistritele ja meistritele, kus viiakse sisse tsehhideta juhtimissüsteem, ühtsed ametipalgad tootmisharude järgi.

Nimetatud palkade sisseviimisega seotud kulutused teha kokkuhoiu arvel, mida saadakse ettevõtte insener-tehniliste töötajate ja

teenistujate palgafondis administratiivpersonali arvu vähendamise tulemusena.

3. Laiendada nende ettevõtete, kus viiakse sisse tootmise tsehhideta juhtimissüsteem, vanemmeistritele ja meistritele õigused ja kohustused, mis on ette nähtud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1955. aasta 20. septembri määruse nr. 1722 punktidega 2 ja 5 üksikute tootmisharude ettevõtete tootmisjaoskondade meistritele ja juhatajatele.

4. Määrata, et vanemmeistrite ja meistrite töötasu korrastamiseks vastavalt käesolevale määrusele ei tohi kasutada kokkuhoidu, mida saadakse NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1957. aasta 14. detsembri määruse nr. 1410 punktis 37 ettenähtud abinõude rakendamise tulemusena.

KOLHOOSIDE, SOVHOOSIDE, TÖÖSTUS-, TRANSPORDI- JA EHITUSETTEVÕTETE NING MUUDE ETTEVÕTETE JA MAJANDUSORGANISATSIOONIDE OSAVÕTUST AUTOTEEDE EHITAMISEL JA REMONTIMISEL

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus

26. novembril 1958

1. Autoteede ehitamise ja remontimise parandamise eesmärgil määrata, et kolhoosid, sovhoosid, tööstus-, transpordi- ja ehitusettevõtted ning muud ettevõtted ja majandusorganisatsioonid võtaksid osa kohalike autoteede ehitamisest ja remontimisest. Sealjuures ei tohi kohalike autoteede ehitamisel kasutada kapitaalmahutusi ja materiaalseid ressursse, mis on rahvamajanduse plaanis ette nähtud tähtsate tööstusharude ja ehitustegevuse arendamiseks.

Kolhooside, sovhooside, tööstus-, transpordi- ja ehitusettevõtete ning muude ettevõtete ja majandusorganisatsioonide teetöödest osavõtmise korra, aja ja vormi, samuti vastutuse teetöödest kõrvalehoidumise eest määravad vastavalt käesolevale seadlusele kindlaks liiduvabariikide ülemnõukogude presiidiumid, arvestades kohalikke tingimusi.

2. Tunnistada kehtetuks Kesktäitevkomitee ja NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu otsus nr. 435 3. märtsist 1936 «Maaelanikkonna osavõtust maanteede ja kivitamata teede ehitamisest ja remontimisest».

ABINÕUDEST MAISI TOOTMISE SUURENDAMISEKS VENE NFSV KOLHOOSIDES JA SOVHOOSIDES

NLKP Keskkomitee Vene NFSV Büroo ja Vene NFSV Ministrite Nõukogu määrus

14. jaanuaril 1959

Kolhooside ja sovhooside töökogemused on väga ilmekalt näidanud, et loomakasvatuse kiire tõusu ning piima, liha ja teiste saaduste tootmise kasvu otsustavaks tingimuseks on maisi saagikuse tõstmine ja kogusaagi suurendamine.

Nendes oblastites, kraides ja autonoomsetes vabariikides, kus kolhoosid ja sovhoosid on õppinud kasvatama suuri maisisaake, tehakse märgatavaid edusamme loomakasvatussaaduste tootmise suurendamise alal.

Viimastel aastatel on kõrgeid näitajaid piima ja liha tootmise alal saavutanud Moskva, Rjazani, Voroneži ja mõnede teiste oblastite kolhoosid ja sovhoosid, kes õppisid tundma maisi agrotehnikat ja saavad suuri maisisaake.

Siberi oblastitest on kõrgeimaid näitajaid piima tootmise alal saavutanud Omski oblast, ja seda mitte juhuslikult: oblastis on tehtud suurt tööd maisi külvipinna laiendamiseks ja saagikuse suurendamiseks.

1958. aastal said Kurski oblasti kolhoosid ja sovhoosid kogu külvipinna ulatuses ühelt hektarilt 333 tsentnerit maisi haljasmassi ühes tõlvikutega, kindlustasid loomadele sööda ja lõid sellega vajalikud tingimused piima-, liha- ja munatoodangu järsuks suurendamiseks käesoleval aastal.

Üle kogu meie maa tuntud kolhoosid — Tšuvaši ANSV Leninimeline, Kurski oblasti Kalinovka kolhoos ja Tambovi oblasti Kominterni-nimeline kolhoos — laiendasid maisi külvipinda ja said maisi haljasmassi koos tõlvikutega 500—800 tsentnerit hektarilt. See võimaldas nimetatud kolhoosidel lühikese ajaga suurendada liha tootmist 120 tsentnerini ja piima tootmist 300—575 tsentnerini iga 100 hektari põllumajanduslike kõlvikute kohta ning märksa tõsta teiste loomakasvatussaaduste tootmist.

Ent oblastites, kus seda ülitähtsat tingimust ei mõistetud ega likvideeritud vastutustundetut suhtumist maisi kasvatamisse, saavad kolhoosid ja sovhoosid väikesi maisisaake, ei kindlusta karja söödaga, mille tagajärjel on liha, piima ja muude loomakasvatussaaduste tootmise kasvutempo pidurdatud. Eriti käib see Kostroma, Novosibirski ja Jaroslavli oblasti ning Baškiiri ja Dagestani ANSV kohta.

Seoses NLKP Keskkomitee detsembripleenumi otsusega loomakasvatussaaduste tootmise edasise järsu suurendamise kohta ja ülesandega suurendada liha tootmine vabariigis 1958. aastaga võrreldes kolmekordseks, omandab mais eriti suure tähtsuse. Arvutu-

sed näitavad, et ükski majand ei saa liha, piima, munade ja villa tootmise järsu suurendamise ülesannet edukalt lahendada, kui tunduvalt ei tõsteta maisi saagikust ja kogusaaki.

Arvestades seda, et mais on ühiskondliku loomakasvatuse arendamise peamine ja otsustav lüli, on jõudnud aeg esitada nõuded kolhooside, sovhooside, rajoonide juhtivatele töötajatele ning ka oblastite juhtivatele töötajatele õppida tundma maisi kasvatamist, et 1959. aastal saada suuri saake.

Partei oblasti- ja kraikomiteedel, autonoomsete vabariikide ministrite nõukogudel, kraide ja oblastite täitevkomiteedel on vaja see tähtis üritus enda kätte võtta.

Piima, liha, munade ja muude loomakasvatussaaduste tootmise järsu suurendamise eesmärgil NLKP Keskkomitee Vene NFSV Büroo ja Vene NFSV Ministrite Nõukogu **määravad:**

1. Pidada parteiorganisatsioonide, kolhooside ja sovhooside, nõukogude, põllumajandus-, komsomoli- ja ametiühinguorganite tähtsamaks ülesandeks, lähtudes suurtelt pindaladelt kõrgete maisisaakide saamise kogemustest, sotsialistliku võistluse laialdast arendamist, selleks et saada 500—600 tsentnerit maisi haljasmassi (varsi ja tõlvikuid) hektarilt, küllaldase niiskuseta piirkondades aga umbes 300 tsentnerit hektarilt, mis võimaldab vabariigi kõigil kolhoosidel ja sovhoosidel luua loomasöötade täielik küllus.

2. Kohustada partei oblasti- ja kraikomiteesid, oblastite ja kraide täitevkomiteesid, autonoomsete vabariikide ministrite nõukogusid, Vene NFSV Põllumajanduse Ministeeriumi kontrollima k. a. jaanuari- ja veebruarikuu jooksul kolhooside ja sovhooside valmisolekut suurte maisisaakide kasvatamiseks ning organiseerima võistlevate kolhooside, sovhooside ja rajoonide vastastikust kontrollimist. Kontrollimisel pöörata erilist tähelepanu sellele, kuidas maisikasvatamist on tundma õppinud mehhanisaatorid, kolhooside, sovhooside ja rajoonide juhtivad töötajad ning eelkõige ruutpesiti külvimeetodi praktilisele õppimisele nende poolt, ning sellele, kas maisi alla on eraldatud kõige viljakamad, väetatud ja sügisel küntud põllud ning kesapõllud. Samaaegselt organiseerida kolhoosides tuha ja linnusõnniku kogumist, sõnniku kogumist ja väljavedamist põldudele selleks, et kõikidele maisikülvidele tagada väetus täies ulatuses.

Laialdaselt selgitada kolhooside ja sovhooside juhtivatele töötajatele, mehhanisaatoritele, põllumajanduse spetsialistidele, et suurte saakide saamiseks tuleb mais käesoleval aastal külvata ainult ruutpesiti ja kalibreeritud seemnetega, sõltumata sellest, kas saaki kasutatakse teraviljaks või siloks.

3. Arvestades kogemusi, mida on omandanud Voroneži oblasti Kirovi-nimelise kolhoosi mehhanisaatorid sm. Manukovski ja tema abi sm. Võssotski, kes möödunud aastal kasvatasid maisi 200 hektaril ja said igalt hektarilt 400 tsentnerit varsi ja tõlvikuid, kulutamata selleks käsitsitööd, samuti mehhanisaatori sm. Gitalovi ja paljude teiste kogemusi, kohustada Vene NFSV Põllumajanduse

Ministeeriumi, partei oblasti- ja kraikomiteesid, oblastite ja kraide täitevkomiteesid ja autonoomsete vabariikide ministrite nõukogusid garanteerima seminaride läbiviimise k. a. jaanuari- ja veebruarikuus mehhanisaatoritele ja põllumajanduse spetsialistidele selle maisikasvatamise eesrindliku, erakordselt progressiivse meetodi hoolikaks tundmaõppimiseks ja juurutamiseks ning garanteerida selle meetodi laialdane levik vabariigi kolhoosides ja sovhoosides.

4. Pidada vajalikuks laiendada maisi külvipinda Rostovi, Stalingradi, Saraatovi, Voroneži ja Belgorodi oblastis, Krasnodari ja Stavropoli krais, Põhja-Osseedi, Kabardiini-Balkaari, Tšetšeeni-Inguši ja Dagestani ANSV-s.

Partei oblasti- ja kraikomiteedel, oblastite ja kraide täitevkomiteedel ning autonoomsete vabariikide ministrite nõukogudel vaadata see küsimus läbi ning võtta tarvitusele vastavad abinõud.

5. Kohustada Vene NFSV Teraviljasaaduste Ministeeriumi garanteerima kvaliteetsete ja kalibreeritud maisiseemnete ärasaatmine k. a. 1. aprilliks nendele Vene NFSV oblastitele, kraidele ja autonoomsetele vabariikidele, kus maisiseeme ei valmi.

6. Kohustada Vene NFSV Põllumajanduse Ministeeriumi, partei Rostovi oblastikomiteed ja oblasti täitevkomiteed, partei Krasnodari ja Stavropoli kraikomiteesid ning nende kraide täitevkomiteesid, partei Põhja-Osseedi, Kabardiini-Balkaari, Tšetšeeni-Inguši ja Dagestani ANSV oblastikomiteesid ja ministrite nõukogusid tagama, et paralleelselt hiljavalmivate maisisortidega kasvatataks 1959. aastal ka varavalmivaid maisisorte ning hübriide vabariigi teiste piirkondade kolhooside ja sovhooside vajaduste rahuldamiseks.

Teha Vene NFSV Riiklikule Plaanikomisjonile, Vene NFSV Põllumajanduse Ministeeriumile ja Vene NFSV Teraviljasaaduste Ministeeriumile ülesandeks kahe nädala jooksul esitada Vene NFSV Ministrite Nõukogule ettepanekud abinõude kohta kolhooside ja sovhooside stimuleerimiseks varavalmivate maisi hübriidide ja sortide kasvatamisele.

7. Kohustada Vene NFSV Riiklikku Plaanikomisjoni koos Vene NFSV Põllumajanduse Ministeeriumiga läbi vaatama küsimuse, et luua ja kiirelt välja lasta masinate komplekt maisikasvatuse kompleksseks mehhaniseerimiseks, eriti masinad tõlvikute koristamiseks ning isetühjenduvad transpordivahendid maisi haljasmassi ja tõlvikute veoks.

*

Et edukalt täita NLKP Keskkomitee detsembripleenumil seatud ülesanded maisi saagikuse tunduvaks tõstmiseks ning selle baasil suurendada loomakasvatussaaduste tootmist, on praegu parteiorganisatsioonidel, nõukogude ja põllumajandusorganitel tarvis arendada tohutut organiseerimistööd vahetult kohapeal — kolhoosides,

sovhoosides, brigaadides, et iga töötaja teaks, mida ta konkreetselt peab tegema ning mis ajaks ja missuguste võimaluste ärakasutamise arvel tuleb täita maisi alal seatud ülesanded. Tähtis on sealjuures mitte kaotada aega ja organiseerida kogu töö nõnda, et juba 1959. aastal, seitseaastaku esimesel aastal, võimalikult täielikult ära kasutada reservid teravilja ja loomasööda tootmise maksimaalseks suurendamiseks maisi arvel.

NSV LIIDU RAHVAMAJANDUSE MATERIAALSE JA TEHNILISE VARUSTAMISE KORRAST

NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus

22. jaanuaril 1959

Selleks et tootmisplaane ja kapitaalehituse plaane paremini siduda rahvamajanduse materiaalse ja tehnilise varustamise plaanidega, NSV Liidu Ministrite Nõukogu **määrab:**

1. Kehtestada kord, et NSV Liidu Riiklik Plaanikomitee töötab igal aastal rahvamajanduse vajaduste igakülgse tundmaõppimise põhjal välja rahvamajanduse materiaalse ja tehnilise varustamise plaani, mis koosneb materiaalsetest bilanssidest, toodangu jaotamise plaanidest ja vabariikidevaheliste hangete ning üleliidulisteks vajadusteks minevate hangete plaanidest.

2. Määrata, et:

a) NSV Liidu Ministrite Nõukogu kinnitab NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee esitusel tähtsamate toodanguliikide materiaalsed bilansid ühes selle toodangu jaotamisplaanidega liiduvabariikide ja põhiliste tarbijate vahel;

b) NSV Liidu Riiklik Plaanikomitee kinnitab rahvamajanduse materiaalse ja tehnilise varustamise plaani, mille koosseisus on materiaalsed bilansid, toodangu jaotamise plaanid ja vabariikidevaheliste ning üleliidulisteks vajadusteks minevate hangete plaanid nii tähtsamate toodanguliikide osas kui ka toodangu osas, mille nomenklatuur on kooskõlastatud liiduvabariikide riiklike plaanikomisjonidega.

Teha NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele ülesandeks nädala jooksul kinnitada 1959. aastaks liiduvabariikide riiklike plaanikomisjonidega kooskõlastatud toodangu nomenklatuur, mille osas rahvamajanduse materiaalse ja tehnilise varustamise plaani kinnitab NSV Liidu Riiklik Plaanikomisjon;

c) liiduvabariikide ministrite nõukogud kinnitavad liiduvabariikide riiklike plaanikomisjonide esitusel rahvamajandusele minevate hangete plaani toodangu osas, mida ei jaota NSV Liidu Riiklik Plaanikomitee (NSV Liidu Riikliku Plaanikomiteega kooskõlas-

tatud nomenklatuuri järgi), ning kehtestavad liiduvabariikides valmistatava ülejäänud toodangu jaotamise korra;

d) NSV Liidu ministeeriumid ja keskasutused planeerivad selle toodangu jaotamise, mis jaotati nende poolt 1958. aastal (välja arvatud toodang, mis on võetud NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee ja liiduvabariikide ministrite nõukogude nomenklatuuri).

3. Kohustada NSV Liidu Riiklikku Plaanikomiteed rahvamajanduse materiaalse ja tehnilise varustamise plaani koostamisel nägema ette toorainega, materjalidega, kütusega ja seadmetega varustamist nii NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee poolt planeeritava toodangu varustamise osas kui ka liiduvabariikide riiklike plaanikomisjonide, rahvamajanduse nõukogude, NSV Liidu ministeeriumide ja keskasutuste, autonoomsete vabariikide ministrite nõukogude, oblastite ja kraide täitevkomiteede poolt planeeritava toodangu osas ning ühtlasi riikliku plaaniga ettenähtud kapitaalehituse varustamist.

4. Selleks et õigesti koormata ettevõtete tootmisvõimsusi, võttes arvesse nende spetsialiseeritust ja tarbijate ratsionaalsemat kinnistamist hankijatele, määrata, et tellimiste paigutus toodangu valmistamiseks liiduvabariikide riiklike plaanikomisjonidega kooskõlastatud nomenklatuuri järgi toimub tsentraliseeritud korras NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juures asuvate toodangu vabariikidevaheliste hangete peavalitsuste poolt koos vastavate liiduvabariikide riiklike plaanikomisjonidega.

5. Määrata, et orderite väljaandmine toodangule, mis on ette nähtud vabariikidevaheliste ning üleliidulisteks vajadusteks minevate hangete plaanis, toimub NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juures asuvate toodangu vabariikidevaheliste hangete peavalitsuste poolt, toodangule aga, mis toodetakse ja tarbitakse liiduvabariigi piirides — liiduvabariigi vastavate varustus- ja turustusorganite poolt.

6. Keelata rahvamajanduse nõukogudel, ministeeriumidel ja keskasutustel, autonoomsete vabariikide ministrite nõukogudel, oblastite ja kraide täitevkomiteedel, ettevõtetel, varustus- ja turustusorganitel tühistada ettevõtete vahel kujunenud sidemeid toodangu hangete alal ilma selle toodangu tarbijate nõusolekuta.

7. Keelata rahvamajanduse nõukogudel, liiduvabariikide ministeeriumidel ja keskasutustel, autonoomsete vabariikide ministrite nõukogudel, oblastite ja kraide täitevkomiteedel, ettevõtetel ja ehitusorganisatsioonidel kasutada määramata otstarbeks, ilma liiduvabariigi ministrite nõukogu loata, materiaalseid ressursse, mis neile on eraldatud tootmisprogrammi ja kapitaalehituse plaani täitmiseks.

Materiaalsete ressursside kasutamist määramata otstarbeks, ilma liiduvabariigi ministrite nõukogu loata, lugeda riikliku distsipliini jämedaks rikkumiseks ja selles süüdiolevad ametiisikud võtta rangele vastutusele.

8. Kohustada liiduvabariikide ministrite nõukogusid tagama

seda, et rahvamajanduse nõukogud, liiduvabariikide ministeeriumid ja keskasutused, autonoomsete vabariikide ministrite nõukogud, oblastite ja kraide täitevkomiteed ning liiduvabariikide varustus- ja turustusorganid täidaksid tingimata tööstustoodangu hangete plaanid ja ülesanded, eriti vabariikidevaheliste hangete ja üleliidulisteks vajadusteks minevate hangete plaanid, ja otsustavalt likvideerima kohalike huvide esiletõstmise tendentsid varustamise ja toodangu turustamise küsimustes.

Kontroll rahvamajanduse materiaalse ja tehnilise varustamise plaanide täitmise üle panna NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juures asuvatele toodangu vabariikidevaheliste hangete peavalitsustele.

9. Määrata, et NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juures asuvate toodangu vabariikidevaheliste hangete peavalitsuste juhendid teistesse liiduvabariikidesse ja üleliidulisteks vajadusteks minevate toodangu hangete ja ärasaatmise järjekorra kohta plaaniga määratud hulgal ja nomenklatuuris on liiduvabariikide varustus- ja turustusorganitele kohustuslikud.

10. Kinnitada abinõud selleks, et tagada rahvamajanduse materiaalse ja tehnilise varustamise plaani koostamine.

11. Kinnitada 1959. aastaks tarbijate loetelu, kellele NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee poolt kinnitatava rahvamajanduse materiaalse ja tehnilise varustamise plaanis ning liiduvabariikide ministrite nõukogude, NSV Liidu ministeeriumide ja keskasutuste poolt kinnitatavates toodangu hangete plaanides eraldatakse materiaalsed ressursid.

NELJAS JAGU

TÖÖTAJATE MATERIAALSE JA KULTUURILISE ELUTASEME TÕSTMISE KÜSIMUSED

TÖÖLISTELT, TEENISTUJATELT JA TEISTELT LAPSI OMAVATELT KODANIKELT, SAMUTI VALLALISTELT LAPSI MITTEOMAVATELT NAISTELT, VALLALISTELT, ÜKSIKUTELT JA VÄHELAPSELISTELT NSV LIIDU KODANIKELT VÕETAVA MAKSU KAOTAMISE KOHTA

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus

18. detsembril 1957

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium otsustab:

1. Kaotada vallalistelt, üksikutelt ja vähelapselistelt NSV Liidu kodanikelt võetav maks lapsi omavatelt NSV Liidu töölistelt, teenistujatelt ja teistelt kodanikelt, samuti vallalistelt lapsi mitteomavatelt naistelt.

2. Teha NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 1944. aasta 8. juuli seadluses «Riikliku toetuse suurendamisest rasedatele naistele, paljulapselistele ja vallasemadele, emade- ja lastekaitse tugevdamisest, aunime «Sangar-ema» sisseseadmisest ja ordeni «Ema-au» ning medali «Emamedal» asutamisest» järgmised muudatused:

— paragrahvist 16 jätta välja sõnad «ja kodanikud, kes omavad üks või kaks last»,

— paragrahvist 17 jätta välja sõnad «ühe lapse olemasolul — 1 protsent ja kahe lapse olemasolul — $^1/_2$ protsenti nende tulust».

3. Käesolev seadlus rakendada ellu 1. jaanuarist 1958.

LASTERÕIVASTE JA -JALATSITE TOOTMISE SUURENDAMISEST, SORTIMENDI LAIENDAMISEST JA KVALITEEDI PARANDAMISEST

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus

15. märtsil 1958

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu märgivad, et töötajate ainelise heaolu ja kultuuritaseme edasise tõusu tulemusena kasvab pidevalt elanikkonna nõudmine mitmesuguste

laiatarbekaupade järele. Tööstuse ja põllumajanduse arendamises saavutatud edu on võimaldanud viimastel aastatel tunduvalt suurendada tööstuskaupade tootmist. Sellest hoolimata ei rahuldata veel täiel määral elanikkonna nõudmist mõnedele kaupadele. Eriti ebapiisavalt on müügil mõningaid lastesortimendi kaupu. Mitte alati ei saa kauplustes osta lastele jalatseid, trikotaažitooteid, kostüüme, kleite ja palituid vajalikus suuruses ning soovitavas värvis ja tegumoes. Vähe valmistatakse sooje jalatseid ja juhtnahast säärikuid lastele, kes elavad maal, suviseid spordijalatseid, samuti erikangaid lasterõivaste õmblemiseks. Paljude lastele määratud kaupade kvaliteet ei vasta ostjate suurenenud nõudmistele.

Niisugune olukord elanikkonna vajaduste rahuldamises lasterõivaste ja -jalatsite alal on seletatav mitte ainult meie tööstuse tooraineressursside ja tootmisvõimaluste ebapiisavusega, vaid ka sellega, et liiduvabariikide ministrite nõukogud, oblastite (kraide) täitevkomiteed ja tööstusettevõtete juhtivad töötajad ei osuta elanikkonna vajadustele küllaldast tähelepanu. NSV Liidu Kaubandusministeerium, Tarbijate Kooperatiivide Keskliit ja nende kohapealsed organid ei tutvu vajalikul määral nõudmistega lastesortimendi kaupadele ega avalda tarvilikku mõju tööstusele lastekaupade tootmise suurendamise ja nende kvaliteedi parandamise eesmärgil.

Kohalikud töörahva saadikute nõukogud ja rahvamajanduse nõukogud ei osuta vajalikku tähelepanu laiatarbekaupu tootvate ettevõtete töö parandamisele ja on leppinud mõnede tööstusettevõtete juhtivate töötajate ebaõige suhtumisega, kes ei pea lastele määratud kaupade tootmist plaani täitmisel kasulikuks. Paljud ettevõtted ei täida neile pandud ülesandeid lastele määratud kaupade sortimendi väljalaske alal. Real juhtudel rahvamajanduse nõukogud ning kerge- ja kohaliku tööstuse valitsused nägid 1958. aasta plaanis ette vähendada lastetoodete väljalaset 1957. aastaga võrreldes. Paljudes linnades ja maarajoonides on ebarahuldavalt organiseeritud jalatsite ja rõivaste parandus, ei ole küllaldaselt parandustöökodasid.

Liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteed, partei krai- ja oblastikomiteed, liiduvabariikide ministrite nõukogud, kraide ja oblastite täitevkomiteed kontrollivad nõrgalt laiatarbekaupu tootvate ettevõtete tööd ning olemasolevate reservide kasutamist nende kaupade väljalaske suurendamiseks ja kvaliteedi parandamiseks, ei osuta küllaldast tähelepanu lastele määratud kaupade tootmise laiendamisele.

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu on seisukohal, et meie tööstus on suuteline lähema kahe aasta jooksul suurendama lasterõivaste ja -jalatsite tootmist niisugusel määral, et täielikult rahuldada elanikkonna vajadusi, tunduvalt laiendada nende kaupade sortimenti ja parandada kvaliteeti vastavalt elanikkonna nõudmistele.

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu **määravad:**

1. Võtta vastu liiduvabariikide ministrite nõukogude ettepanek suurendada lasterõivaste ja -jalatsite tootmist ning lasta 1958. aastal välja laste nahkjalatseid vähemalt 149,5 miljonit paari (27,3 protsendi võrra rohkem 1957. aasta faktilisest väljalaskest), pinette — 5,8 miljonit paari, sukki ja sokke — 310 miljonit paari, trikoopesu — 130 miljonit tükki, pealistrikooesemeid — 55 miljonit tükki, samuti suurendada kinnitatud plaaniga võrreldes lastesortimendi õmblustoodete väljalaset ühe miljardi rubla võrra.

Tagada lasterõivaste ja -jalatsite tootmise suurendamine täiendavate kanga-, toornaha ja teiste materjalide fondide, samuti väljalastavate rõivaste ja jalatsite sortimendi muutmise, turufondi eraldatud kangaste kasutamise ning tootmisplaani ületamise arvel.

2. Kohustada liiduvabariikide ministrite nõukogusid:

a) nägema ette plaanides, alates 1959. aastast, lastesortimendi õmblus-, suka- ja trikootoodete, samuti laste nahkjalatsite väljalaske edasist suurendamist, et täielikult leiaks rahuldamist elanikkonna nõudmine nende toodete järele;

b) lasterõivaste ja -jalatsite tootmise edasise suurendamise eesmärgil tagama tootmisvõimsuste käikulaskmise, milleks kiirendada aastail 1958—1959 õmblus-, trikotaaži- ning naha- ja jalatsiettevõtete ehitamist ja rekonstrueerimist.

Suurendada 1958. aastal kapitaalmahutusi ehitus- ja montaažtöödeks 195 miljoni rubla võrra. NSV Liidu Rahandusministeeriumil tuleb finantseerida mainitud ulatuses kapitaalmahutusi NSV Liidu Ministrite Nõukogu reservfondi arvel;

c) läbi arutada küsimus ja võtta tarvitusele abinõud nahavabrikute võimsuste tunduvaks suurendamiseks, et tagada lähemateks aastateks kavandatavale jalatsite tootmise kasvule nahakaupade ressursse.

3. Võtta vastu Vene NFSV Ministrite Nõukogu ja Rostovi rahvamajanduse nõukogu, Ukraina NSV Ministrite Nõukogu ja Luganski rahvamajanduse nõukogu ettepanek organiseerida Šahtõ ja Luganski linnas ehitatavate õmblusvabrikute baasil vabrikud jalatsite tootmiseks võimsusega 10 miljonit paari aastas, sealhulgas lastejalatseid 6 miljonit paari, lastes 1959. aastal igas vabrikus käiku võimsused 3 miljoni paari lastejalatsite tootmiseks.

4. Soovitada liiduvabariikide ministrite nõukogudele:

a) läbi arutada lastele valmistatavate toodete kvaliteedi tunduva tõstmise küsimus ja tagada abinõude teostamist lastejalatsite vastupidavuse tõstmise, sortimendi laiendamise ning tegumoodide ja mudelite rohkendamise alal, samuti nende valmistamiseks kasutatavate materjalide värvitoonide ja mustri parandamise alal;

b) tarvitusele võtta abinõud lastetoodete kvaliteedi parandamiseks ja sortimendi laiendamiseks;

c) läbi arutada lasterõivaste ja -jalatsite modelleerimise alal spetsiaalsete organisatsioonide loomise küsimus, samuti lasterõivaste ja -jalatsite parimate mudelite alal iga-aastaste vabariiklike konkursside läbiviimise ja premeeritud mudelite massilisse tootmisse juurutamise küsimus;

d) viia läbi aastail 1958—1959 õmblustööstuse ettevõtete spetsialiseerimine, et üldreeglina tagada lastele määratud toodete valmistamist selleks määratud vabrikutes või eri tsehhides;

e) välja töötada ja teostada aastail 1958—1959 abinõud lasterõivaste ja -jalatsite lisatarvete ja manuste tootmise organiseerimiseks ja laiendamiseks ning nende kvaliteedi parandamiseks, et täielikult kindlustada nendega õmblus-, trikotaaži- ja jalatsitööstuse ettevõtted;

f) laiendada aastail 1958—1959 lasterõivaste ja -jalatsite õmblemise ja remontimise ateljeede ning töökodade võrku, samuti rakendada abinõusid tegutsevate töökodade töö parandamiseks;

g) paremini organiseerida lasterõivaste ja -jalatsite kaubastamist, laiendada spetsialiseeritud lastekaupluste ja tööstuskaupade kaupluste vastavate osakondade võrku.

5. Kohustada NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvat Standardite, Mõõtude ja Mõõduriistade Komiteed tegema ГОСТ-i nr. 179-51 «Mehhaniseeritud tootmise abil valmistatavad jalatsid» käesolevast määrusest tulenevad täiendused ja muudatused, mis on suunatud jalatsite kvaliteedi parandamisele.

*

Pidades väga tähtsaks elanikkonna nõudmiste täielikku rahuldamist lasterõivaste ja -jalatsite alal, kohustasid NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid, partei krai- ja oblastikomiteesid, vabariikide ministrite nõukogusid ning oblastite ja kraide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteesid tagama seatud ülesannete tingimusteta täitmist ja tarvitusele võtma kõiki abinõusid, et lasterõivaid ja -jalatseid oleks kõikjal müügil vajalikus sortimendis.

ELAMU- JA SUVILAEHITUSE KOOPERATSIOONIST

NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus

20. märtsil 1958

Arvestades NSV Liidu kodanike soove laiendada elamute ja suvilate kooperatiivset ehitamist, NSV Liidu Ministrite Nõukogu **määrab:**

1. Tunnistada otstarbekohaseks individuaalelamuehituse arendamise kõrval arendada ulatuslikumalt elamute ja suvilate kooperatiivset ehitamist mitme korteriga elamute ehitamiseks linnades ja linnatüüpi asulates ning suvilate ehitamiseks linna lähedal kooperatiiviliikmete isiklike vahendite arvel.

Elamute ja suvilate ehitamise kooperatiive organiseeritakse ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide palvel kohalike töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede juures ja nende otsusel.

2. Määrata, et elamu- ja suvilaehituse kooperatiivide liikmed on kohustatud rahalised vahendid ehituse täie maksumuse ulatuses enne elamu (elamute) või suvilate ehitamise algust sisse maksma.

Kooperatiivide liikmed ja nende perekonnaliikmed võivad isiklikult elamute ja suvilate ehitamisest osa võtta. Nende tööjõukulu maksumus arvestatakse vahendite summasse, mis kuulub kandmiseks ehituse maksumuse hulka.

Liiduvabariikide ministrite nõukogudel, rahvamajanduse nõukogudel ja kohalike töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedel lülitada elamu- ja suvilaehituse kooperatiivide ehitamine tööettevõtte korras tehtavate ehitus-montaažtööde riiklikku plaani ning viia nende majade ja suvilate ehitamine läbi pärast seda, kui mainitud kooperatiivide poolt on panka kantud elumaja (elumajade) või suvilate ehitamise täielik maksumus tähtajaks, mis on kooskõlastatud elamu- ja suvilaehituse kooperatiividega.

3. Elamu- ja suvilaehituse kooperatiivide elumajade ja suvilate ehitamine peab toimuma tüüpprojektide järgi ja erandina kooperatiiviliikmete soovil individuaalprojektide järgi, mis on kinnitatud kehtestatud korras. Elumaja (elumajade) ja suvilate ehitamise eelarveline maksumus tuleb kindlaks määrata koos kulude arvestusega projekteerimiseks, heakorrastamiseks, haljastamiseks ja kommunikatsioonide ehitamiseks, lähtudes ehitusmaterjalide, toodete, detailide, pooltoodete ja instrumentide väljalaskmise tingimustest, mis on kehtestatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1951. aasta 22. veebruari korraldusega.

4. Määrata, et elamu- ja suvilaehituse kooperatiivid annavad ekspluatatsiooni valmisehitatud elumaju ja suvilaid kooperatiivse omandi õigustes ja isemajandamise alusel.

5. Riiklik elamispind, millel elasid elamuehituse kooperatiivide liikmed kuni elamispinna saamiseni kooperatiivi majas, antakse kohalike nõukogude käsutusse.

6. Teha liiduvabariikide ministrite nõukogudele ülesandeks kinnitada elamu- ja suvilaehituse kooperatiivide näidispõhimäärused vastavalt käesolevale määrusele, nähes neis ette tingimused, mis välistavad võimaluse müüa kooperatiivide liikmetel kortereid ja suvilaid.

REAS RASKETÖÖSTUSHARUDES TÖÖLISTE JA TEENISTUJATE ÜLEVIIMISEST 1958. AASTAL SEITSME- JA KUUE-TUNNILISELE TÖÖPÄEVALE JA TÖÖTASU REGULEERIMISEST

NLKP Keskkomitee, NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜAÜKN-i määrus

1. aprillil 1958

Nõukogude rahvas on kommunistliku partei juhtimisel saavutanud suurepärast edu sotsialistliku ühiskonna ehitamises ja sammub kindlalt kommunismile. Rasketööstuse eelisarendamise baasil edenevad intensiivses tempos teised tööstusharud ja põllumajandus, enneolematu õitsengu on saavutanud meie teadus ja kultuur, aastast aastasse tõuseb nõukogude inimeste elutase.

Partei ja Nõukogude valitsus hoolitsevad väsimatult rahva heaolu eest. Viimasel ajal on teostatud suuri abinõusid töötajate ainelise olukorra ja kultuuritaseme edasiseks tõstmiseks, on suurendatud riiklikke assigneeringuid sotsiaalkindlustusele ja pensionidele, on tõstetud madalapalgaliste tööliste ja teenistujate töötasu, on lühendatud kahe tunni võrra tööpäeva puhke- ja pidupäevade eel, tunduvalt on kasvanud rahvatarbekaupade väljalase ja realiseeritakse edukalt elamuehitusprogrammi.

Tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise ümberkorraldamine on tõstnud veel kõrgemale töörahvahulkade loova aktiivsuse tootmise juhtimises ja on avanud uusi võimalusi meie maa rahvamajanduse veel kiiremaks arendamiseks, millest täie veenvusega kõnelevad tohutud edusammud tööstuses ja ehitustegevuses 1957. aastal.

Nõukogude majanduse areng ja tööviljakuse pidev tõus annavad võimaluse asuda nüüd vahetult realiseerima NLKP XX kongressi poolt seatud tähtsat poliitilist ja rahvamajanduslikku ülesannet — viia kõik töölised ja teenistujad üle seitsmetunnilisele tööpäevale ning juhtivate kutsealade allmaatöölised söe- ja maagitööstuses — kuuetunnilisele tööpäevale.

1956. ja 1957. aastal viidi juba üle lühemale tööpäevale allmaatöölised Donetsi basseini ja Lvov-Volõõnia basseini söekaevandustes, lõpukorral on mustmetallurgia tööstuse maagikaevandus-, metallurgia- ja koksikeemiakäitiste tööliste ja teenistujate üleviimine seitsme- ja kuuetunnilisele tööpäevale. Üheaegselt lühemale tööpäevale siirdumisega reguleeriti mainitud tööstusharudes tööliste ja teenistujate töötasu.

Aastail 1958—1959 on võimalik täielikult üle minna lühemale tööpäevale rasketööstusharudes ja alustada teiste rahvamajandusharude töötajate üleviimist seitsmetunnilisele tööpäevale.

Et ellu viia Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XX kongressi otsus tööliste ja teenistujate üleviimise kohta lühemale töö-

päevale ja töötasu reguleerimise kohta, NLKP Keskkomitee, NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja Üleliiduline Ametiühingute Keskнõukogu **määravad:**

1. Pidada vajalikuks viia 1958. aastal üle seitsme- ja kuuetunnilisele tööpäevale töölised ja teenistujad järgmiste rasketööstusharude ettevõtetes ja katsekäitistes ühes samaaegse töötasu reguleerimisega:

söe- ja põlevkivitööstus: Kizeli bassein, Vorkuta bassein ja Magadani oblasti kaevandused — mais—augustis 1958, Kuznetski bassein, Karaganda bassein, kombinaat «Intaugol» ja trust «Arktikugol» — juunis—septembris 1958, Moskva-lähedane, Sahhalini, Primorje, Kesk-Aasia ja teised basseinid ning piirkonnad — augustis—detsembris 1958; pealmaatööd Donetsi basseini ja Lvov-Volõõnia basseini kaevandustes — mais—augustis 1958;

värviline metallurgia: maagikaevandamise ja -rikastamise ettevõtted, värviliste, vääris- ja haruldaste esmasmetallide metallurgiline tootmise ettevõtted, värviliste metallide sekundaarse töötlemise ja valtsimise ettevõtted, kõvasulamite tootmise ja teemandikaevandamise ettevõtted, savimulla ning fluori- ja kroomiühendite tootmise ettevõtted ja elektroodtoodangu ettevõtted — juulis 1958 — septembris 1959;

mustmetallurgia ja koksikeemiatööstuse ettevõtted, mis ei kuulunud endise Mustmetallurgia Ministeeriumi koosseisu, samuti masinaehitustehaste suured metallurgiatsehhid — mais—detsembris 1958;

tulekindlate materjalide, peenrauatoodete ja metallurgiatehased ning mustmetalli sekundaarse töötlemise ettevõtted, samuti mustmetallurgiatehaste põhitootmisprotsessi jaoks mittemaakseid materjale tootvad ettevõtted — mais—detsembris 1958;

keemiatööstus: mäekeemilise tooraine kaevandamise ja rikastamise ettevõtted, aluselise, lämmastik-, orgaanilise ja spetsiaalkeemiatööstuse ettevõtted, põlevkivikeemia-, metsakeemia- ja hüdrolüüsitööstuse ettevõtted, laki- ja värvi- ning hapnikukäitised, plastmasside ja plastmassist toodete ettevõtted, keemia-farmatseutilise ja foto-keemiatööstuse ettevõtted, kunst- ja sünteetilise kiu, trükivärvide, aniliinpooltoodete ja -värvainete, sünteetiliste vitamiinide ja lõhnaainete, sünteetilise piirituse ja sünteetilise kautšuki, kummitoodete, tehniliste kummitoodete ja asbest-tehniliste toodete, tahma- ja regeneraadikäitised — juulis 1958 — septembris 1959, riigikaitse- ja autokummitööstuse keemiaettevõtted — mais—oktoobris 1958;

tsementitehased, raudbetoon- ja betoontoodete ning -konstruktsioonide tootmise ettevõtted, asbest-tsementtoodete käitised, asbesti, vilgukivi, grafiidi, osokeriidi ja soola tootmise ettevõtted — juulis—detsembris 1958.

Juhtivate kutsealade allmaatöölised söe- ja põlevkivitööstuses, värvilises metallurgias ja keemiatööstuses ning asbesti, vilgukivi,

grafiidi, osokeriidi ja soola tootmisel viia üle kuuetunnilisele tööpäevale, ülejäänud käesolevas punktis loetletud tööstusharude ettevõtete töölised ja teenistujad — seitsmetunnilisele tööpäevale.

Teiste tootmisalade ja elukutsete töölistele ja teenistujatele, kellele on juba kehtestatud seitsmetunniline ja lühem tööpäev, tööpäeva kestuse edasist lühendamist ei toimu.

2. Teha NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Töö ja Töötasu Küsimuste Komiteele ülesandeks esitada ühes liiduvabariikide ministrite nõukogude, rahvamajanduse nõukogude ja ametiühinguorganisatsioonidega kuu aja jooksul NLKP Keskkomiteele ja NSV Liidu Ministrite Nõukogule konkreetsed ettepanekud käesolevas määruses loetletud tööstusharude tööliste ja teenistujate üleviimise kohta lühemale tööpäevale ja töötasu reguleerimise kohta tööstusharude kaupa, pidades silmas vajadust edasiselt tõsta madalapalgaliste tööliste töötasu ning vähendada vahet maksimaalse ja minimaalse töötasu vahel, tõsta tariifi erikaalu töötasus, ulatuslikult juurutada tehniliselt põhjendatud töönorme ja majanduslikult efektiivseid töötasusüsteeme ning tagada selle alusel tööviljakuse edasine tõus.

3. Anda NSV Liidu rahvamajanduse nõukogudele, ministeeriumidele ja keskasutustele õigus kooskõlastatult ametiühingute nõukogudega ja ÜAÜKN-iga 1. punktis loetletud tööstusharude ettevõtted, kui see on tootmistingimuste tõttu vajalik, viia üle viiepäevasele töönädalale kahe puhkepäevaga 8-tunnilise tööpäeva juures.

Katkestamata tootmistegevusega ettevõtetes, samuti üksikutes harudes ja üksikute tööliikide puhul, kus töövahetuse kestust ei ole võimalik lühendada, anda töölistele ja teenistujatele täiendavalt puhkepäevi üle kehtestatud tööpäeva töötatud aja eest.

4. Kehtestada, et rahvamajanduse nõukogud, ministeeriumid ja keskasutused määravad kooskõlastatult ametiühingute nõukogudega konkreetsed tähtajad tööliste ja teenistujate üleviimiseks seitsme- ja kuuetunnilisele tööpäevale ning töötasu reguleerimiseks käesolevas määruses mainitud tööstusharude eri ettevõtete järgi vastavalt ettevõtete valmisolekule tööpäeva lühendamiseks ja uute töötasutingimuste kehtestamiseks — niisuguse arvestusega, et vältida tööstusliku tootmise mahu ja tööviljakuse alanemist ning ettenähtud töötasufondi ülekulutamist.

Sel eesmärgil on rahvamajanduse nõukogud ja ettevõtete juhtivad töötajad kohustatud iga lühemale tööpäevale üleviidava ettevõtte jaoks välja töötama ning teostama tehnilisi, majanduslikke ja organisatsioonilisi abinõusid, mis tagavad uue tehnika ja eesrindliku tehnoloogia juurutamise, tootmisprotsesside mehhaniseerimise ja automatiseerimise, ettevõtete rütmilise töö, töö parema organiseerimise abitsehhides ja abikäitistes, tööaja kadude vähenemise,

samuti liialduste likvideerimise koosseisude alal ja administratiiv-aparaadi ülalpidamise kulude vähendamise.

5. Kohustada ametiühingute keskkomiteesid, ametiühingute nõukogusid ja käitiskomiteesid aktiivselt osa võtma tehniliste, majanduslike ja organisatsiooniliste abinõude väljatöötamisest ja teostamisest, mis on suunatud tööviljakuse tõstmisele, olemasolevate tootmisreservide ärakasutamisele, tööliste tootmisalase kvalifikatsiooni tõstmisele ja töötingimuste parandamisele; organiseerima nende abinõude arutelu tööliskoosolekutel ning tootmisnõupidamistel ja -konverentsidel.

6. Kohustada liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid, partei krai-, oblasti-, linna- ja rajoonikomiteesid ning partei-algorganisatsioone selgitama töötajatele käesoleva määruse tähtsust, ulatuslikult kaasa tõmbama töölisi ja insener-tehnilisi töötajaid organisatsiooniliste ja tehniliste abinõude väljatöötamisele ning teostamisele seitsme- ja kuuetunnilisele tööpäevale ülemineku ning tööliste ja teenistujate töötasu reguleerimise alal, mis on suunatud tööstustoodangu tootmise riikliku plaani täitmisele ning tööviljakuse tõstmisele, ja sisse seadma süstemaatilise kontrolli töös-tusettevõtete lühendatud tööpäevale ülemineku alal läbiviidavate tööde üle.

NLKP Keskkomitee, NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜAÜKN väljendasid veendumust, et tööliste ja teenistujate üleviimine lühemale tööpäevale ning töötasu reguleerimine reas juhtivates rasketööstusharudes tõstab veel kõrgemale töötajate aktiivsuse ja loova initsiatiivi ning aitab kaasa NLKP XX kongressi poolt meie maa rahvamajanduse edasiarendamise ja töötajate heaolu tõstmise alal seatud ülesannete veel edukamale täitmisele.

ELANIKKONNALE MÜÜDAVA MÖÖBLI TOOTMISE SUURENDAMISEST

NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus[1]

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määruses 31. juulist 1957 «Elamuehituse arendamisest NSV Liidus» on seatud ülesandeks saavutada lühikese ajaga elamufondi tunduv juurdekasv ning likvideerida meie maal lähema 10—12 aasta jooksul korteripuudus.

Võttes arvesse, et kavandatud elamuehituse ulatusliku programmi teostamine suurendab meie maa elanikkonna hulgas tun-

[1] Kokkuvõte

duvalt vajadust mööbli järele, võttis NSV Liidu Ministrite Nõukogu vastu erimääruse «Elanikkonnale müüdava mööbli tootmise suurendamisest aastail 1958—1960 ja mööbli kvaliteedi parandamisest».

Selle määruse põhjal tuleb 1958. aastal valmistada elanikkonnale müümiseks lisaks plaanile 500 miljoni rubla eest mööblit ning üldse valmistatakse tänavu seega mööblit 7 775 000 000 rubla eest ehk poolteise miljardi rubla eest rohkem kui 1957. aastal.

1959. aastal on ette nähtud toota mööblit vähemalt 8 900 000 000 rubla eest ja 1960. aastal — vähemalt 10 400 000 000 rubla eest. Sealjuures suureneb mööbli tootmine 1960. aastal 1957. aastaga võrreldes Vene NFSV-s — 73 protsenti, Ukraina NSV-s — 56 protsenti, Usbeki NSV-s — 80 protsenti, Kasahhi NSV-s 108 protsenti, Turkmeeni NSV-s — 136 protsenti. Mööblitoodangu tunduv kasv on kavandatud ka teistes liiduvabariikides.

Kinnitati uute mööblitööstuse ettevõtete ehitamise ja seniste rekonstrueerimise ulatuslik programm 1958.—1960. aastaks. Selle programmi teostamise tulemusena kasvab antud perioodil mööbli tootmine kõigis liiduvabariikides tunduvalt. Sellega seoses on otsustatud suurendada kapitaalmahutusi mööblitööstuse ettevõtete ehitamisse ja rekonstrueerimisse 1958. aastal 290 miljoni rubla võrra ning kindlaks määrata vastavate kapitaalmahutuste suuruseks 1959. aastal 920 miljonit rubla ja 1960. aastal — 1 315 000 000 rubla.

Liiduvabariikide ministrite nõukogudele on tehtud ülesandeks teostada rida abinõusid, mis on suunatud mööbli tootmise suurendamisele ja mööbli kvaliteedi parandamisele, sealhulgas:

organiseerida odavate mööbligarnituuride ning üksikute mööbliesemete massilist tootmist ühe- ja kahetoaliste korterite jaoks, samuti igati laiendada painutatud mööbli tootmist;

laiendada spetsiaalse mööbliriide (gobelääni, plüüži) tootmist ning valmistada mööbliriiet kupongides ja mööblimanuseid koguses, mis on vajalik ettenähtud mööblitootmise plaanide täitmiseks;

spetsialiseerida mööblitööstuse ettevõtted üht tüüpi mööbliesemete ning unifitseeritud sõlmede ja detailide väljalaskmisele ning organiseerida 1958.—1959. aasta jooksul sisseehitatava mööbli tüüpplokkide massiline tootmine;

ehitada uutes ja rekonstrueeritavates majaehitusettevõtetes tsehhid sisseehitatava ja muu mööbli väljalaskeks 5—10 miljoni rubla eest aastas;

luua mööblitööstuse ettevõtetes saematerjalide vähemalt nelja kuu püsiv varu ning eraldada mööbliettevõtetele esimeses järjekorras vineeri, liimi, furnituuri, viimistlus- ja muid materjale, mis on vajalikud mööbli tootmiseks.

Määruses on ühtlasi ette nähtud abinõud mööblitööstuse varustamiseks vajalike seadmetega.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Ehituskomitee peab ette nägema elamute tüüpprojektides korterite varustamise sisseehitatava mööbliga. Samuti on sellele komiteele ülesandeks tehtud läbi viia 1958. aastal üleliiduline konkurss uute üheperekonnakorterite jaoks parimate mööblinäidiste loomisele ning organiseerida 1958. aastal Moskvas alaline mööblinäitus.

«Pravda», 15. aprillil 1958

ELEKTRIJAAMADE, ELEKTRI- JA SOOJUSVÕRKUDE NING ELEKTRIJAAMADE JA -VÕRKUDE SEADMETE REMONDIETTEVÕTETE TÖÖTAJATE ÜLEVIIMISEST SEITSMETUNNILISELE TÖÖPÄEVALE

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus

27. mail 1958

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu **määravad:**

1. Lubada administratiivsete majanduspiirkondade rahvamajanduse nõukogudel ja Elektrijaamade Ministeeriumil üle viia 1958. aastal otseselt rahvamajanduse nõukogudele või Elektrijaamade Ministeeriumile alluvate elektrijaamade, elektri- ja soojusvõrkude ning elektrijaamade ja -võrkude seadmete remondiettevõtete töötajad seitsmetunnilisele tööpäevale.

Töötajate üleviimine seitsmetunnilisele tööpäevale teostada sedamööda, kuivõrd ettevõtted on valmis tööks uutes tingimustes, 1958. aastaks ettevõtetele ettenähtud töötajate arvu ja töötasu suurendamata.

2. Kohustada rahvamajanduse nõukogusid ja käesoleva määruse 1. punktis märgitud ettevõtete juhtivaid töötajaid tegema koos kraide, oblastite ametiühingute nõukogudega ja ettevõtete ametiühinguorganisatsioonidega hoolikat ettevalmistustööd tsehhides ja tootmisjaoskondades töötajate üleviimiseks seitsmetunnilisele tööpäevale, selleks et kindlustada elektrijaamade ja -võrkude avariideta ja säästlik töö ning plaanide täitmine tööviljakuse ja toodangu omahinna alal.

3. Säilitada töötajatele, kes käesoleva määruse kohaselt viiakse üle seitsmetunnilisele tööpäevale, kehtivad kuu palgamäärad, päeva tariifimäärad, samuti hinded, mille järgi arvestatakse tunni tariifimäärasid ja ajanorme.

KINDLA KORRA LOOMISEST RAHASUMMADE JA MATERIAALSETE RESSURSSIDE KULUTAMISEL ADMINISTRATIIV-, SPORDI- NING MUUDE ÜHISKONDLIKE HOONETE JA OBJEKTIDE EHITAMISEKS

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus

2. oktoobril 1958

Viimasel ajal on partei ja valitsus vastu võtnud rea tähtsaid otsuseid, mis on suunatud elamuehituse põhjalikule parandamisele, ja seadnud ülesandeks lähematel aastatel likvideerida korteripuudus. Need otsused, samuti tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise reorganiseerimine on loonud vajalikud tingimused elamuehituse tunduvaks laiendamiseks.

1957. aastal ületati elamispinna ekspluatatsiooni andmise plaan, käesoleva aasta kaheksa kuuga ehitati elumaju üldpinnaga 3 miljoni ruutmeetri võrra rohkem kui möödunud aasta samal perioodil.

Need saavutused oleksid olnud veel tõhusamad ja korteripuuduse likvideerimise ülesanne oleks lahendatav veel kiiremini, kui eraldatud rahalisi ja materiaalseid ressursse ei suunataks praegusel ajal vähem olulisteks vajadusteks.

Selle asemel, et rahasummasid ja materiaalseid ressursse keskendada partei ja valitsuse poolt seatud põhiülesande lahendamisele — kiiresti rahuldada elanikkonna korterivajadused, suunatakse reas linnades suuri kapitaalmahutusi paljumaksvate administratiivhoonete, spordipaleede, kultuuripaleede, teatrite, tsirkuste, klubide, staadionide, ujulate, kapitaalsete näitusepaviljonide, ametkondlike suvilate ning muude hoonete ja objektide ehitamisele, mille järele praegu ei ole esmajärgulist vajadust.

Real juhtudel ehitatakse neid objekte juba pikemat aega individuaalprojektide järgi ning suurte arhitektuuriliste ja planeerimisalaste liialdustega. Paljude nende hoonete ehitamist alustati juba ministeeriumide ja keskasutuste eksisteerimise perioodil, kui peaaegu iga suurem ettevõte hakkas ehitama endale klubisid, paleesid, staadione ja teisi ühiskondlikke objekte, ilma et oleks arvestatud linnas olemasolevate selliste asutuste võrku ja tegelikku vajadust nende järele. Nende objektide ehitamisel kasutatakse tavaliselt suuri maa-alasid, rajatakse uued magistraalid sageli paljude elumajade õigustamata lammutamisega.

Administratiivhoonetes esineb kabinettide, vastuvõturuumide ja istungisaalide mõõtmetega liialdamist, samuti liialdusi nende viimistlemises ja varustamises kalli mööbli, televiisorite, raadiovastuvõtjate ja muu sisustusega.

Samal ajal paljudes neis linnades tuntakse teravat puudust elumajade järele ja neis puudub vajalik hulk koolimaju, lasteasutusi ja haiglaid.

Et mobiliseerida täiendavaid ressursse elamuehitusele, samuti

koolide, haiglate ja lasteasutuste võrgu arendamiseks ning luua kord rahasummade ja materiaalsete ressursside kulutamisel administratiiv-, spordi- ning muude ühiskondlike hoonete ja objektide ehitamiseks, NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu **määravad:**

1. Teha NSV Liidu ministeeriumidele ja keskasutustele ning liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedele ja ministrite nõukogudele ülesandeks:

a) revideerida ehitatavate ja ehitamisele tulevate administratiiv- ja ühiskondlike hoonete ning objektide tiitelnimekirju, et jätta neist välja objektid, milleta võiks lähematel aastatel läbi tulla, ning suunata vabanevad rahasummad ja materiaalsed ressursid elumajade, koolide, haiglate ja lasteasutuste ehitamiseks, samuti välja töötada ja teostada abinõusid nende ehitatavate administratiiv- ja ühiskondlike hoonete kasutamiseks, millede järele praegu ei ole esmajärgulist vajadust ja millede konserveerimine ei ole ehituse seisukorra järgi otstarbekas, — elamutena, koolidena, haiglatena ja lasteasutustena ning näha ette abinõud, mis tagavad konserveerimisele määratud hoonete ja objektide säilimist;

b) võtta vastutusele isikud, kes on süüdi administratiiv- ja ühiskondlike hoonete ning objektide põhjendamata ehitamises, samuti selliste hoonete ja objektide liialdustega ehitamises ja sisustamises.

2. Määrata, et edaspidi võib uute administratiivhoonete, teatrite, tsirkuste, klubide, kultuuripaleede, ametkondlike suvilate, staadionide ja ujulate ehitamine toimuda igal üksikul juhul liiduvabariikide ministrite nõukogude loal. Nende uusehituste tiitelnimekirjad kooskõlastatakse NSV Liidu Riikliku Plaanikomiteega ja NSV Liidu Riikliku Ehituskomiteega kapitaalmahutuste aastaplaanide läbivaatamisel.

3. Käesoleva määruse täitmisest kanda NSV Liidu ministeeriumidel ja keskasutustel ning liiduvabariikide kommunistlikel parteidel ja ministrite nõukogudel ette NLKP Keskkomiteele ja NSV Liidu Ministrite Nõukogule 1. detsembriks 1958.

MOSKVA LINNA ELANIKKONNA VARUSTAMISEST KARTULI JA KÖÖGIVILJAGA MOSKVA OBLASTI SPETSIALISEERITUD SOVHOOSIDE TOODANGU ARVEL

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus

1. novembril 1958

Kommunistliku partei suure organiseerimistöö ja nõukogude inimeste pingelise töö tulemusena on saavutatud suurt edu põllu-

majanduses: on suurenenud teravilja, tehniliste kultuuride, loomakasvatussaaduste, kartuli ja köögivilja tootmine, mis on võimaldanud märksa parandada linnade ja tööstuskeskuste elanikkonna varustamist toiduainetega. Meie maa töötajate kasvava materiaalse heaolu ja kultuurilise tasemega seoses suureneb üha enam elanikkonna nõudmine mitte üksnes liha- ja piimasaaduste, vaid samuti mitmesuguse värske köögivilja, puuvilja ja kartuli järele, mis on asendamatud toiduained ja milledel on suur tähtsus inimese tervisele ja töövõime tõstmisele.

Ülesanne seisab selles, et lähemail aastail varustada linnade ja tööstuskeskuste elanikke külluses köögivilja ja kartuliga aasta läbi laias sortimendis, hea kvaliteediga ja odavate hindadega.

Eesrindlike majandite praktika näitab, et ainuõige tee kartuli ja köögivilja tootmise kiireks suurendamiseks väikese töö- ja materiaalsete vahendite kuluga ning elanikkonna pidevaks varustamiseks nende saadustega värskel kujul seisab selles, et tuleb loobuda külvipindade killustamisest, kontsentreerida nad suurtesse spetsialiseeritud majandeisse, mis suudavad anda suurel hulgal kaubatoodangut madala omahinnaga.

Moskva oblasti sovhoosid köögiviljakultuuride külvipinnaga kuni 100 hektarit andsid 1957. aastal riigile köögivilja 132 tsentnerit hektarilt, sovhoosid külvipinnaga kuni 500 hektarit ja rohkem andsid aga 335 tsentnerit. «Bolševiku» sovhoosis koguti 1957. aastal 800-hektariselt köögiviljakultuuride külvipinnalt 32 000 tonni köögivilja — 400 tsentnerit hektarilt, ühe kilogrammi keskmise omahinnaga 13 kopikat, hilisel kapsal aga 5 kopikat. Oblastis on palju ka teisi tehnikaga ja kvalifitseeritud kaadriga varustatud sovhoose, mis suudavad samuti edukalt anda suurel hulgal köögivilja ja kartulit madala omahinnaga.

Oblasti sovhoosidel on olemas kõik tingimused selleks, et 1—2 aasta jooksul varustada Moskva linna elanikkonda külluses odava köögivilja ja kartuliga, mis võimaldab märksa tõsta toidu kvaliteeti ja parandada töötajate heaolu.

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu **määravad:**

1. Et lahendada Moskva linna töötajate varustamise ülesannet kartuli ja köögiviljaga mitmekesises sortimendis aasta läbi küllaldaselt ja odava hinnaga selleks, et köögivili omandaks tähtsa koha toiduratsioonis, muuta Moskva oblasti 35 sovhoosi spetsialiseeritud majandiks kartuli ja köögivilja tootmiseks. Teha spetsialiseeritud sovhoosidele ülesandeks süstemaatiliselt alandada kartuli ja köögivilja toodangu omahinda, saavutades 1960. aastal 1 kilogrammi kartuli omahinnaks kuni 26 kopikat, kapsas — 13 kopikat, söögipeet — 22 kopikat, porgand — 24 kopikat, kurgid — 75 kopikat, tomat — 90 kopikat.

Kohustada Vene NFSV Ministrite Nõukogu, Moskva oblasti täitevkomiteed, Moskva linna täitevkomiteed ja Vene NFSV Kau-

bandusministeeriumi kasutusele võtma abinõud kaubanduslike kulude maksimaalseks vähendamiseks, et kartuli ja köögivilja tootmise omahinna alandamine sovhoosides ning käibekulude vähendamine kaubanduses võimaldaksid 1959. aastast alates alandada kartuli ja köögivilja, eriti kartuli ja köögivilja toitude jaehindu ühiskondliku toitlustuse süsteemis.

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu on seisukohal, et spetsialiseeritud sovhoosides peab olema laialt arenenud ja kõrge produktiivsusega loomakasvatus. See võimaldab paremini kasutada maakõlvikuid ja rohkem toota põllumajandussaadusi. Loomade varustamiseks mahlakate söötadega peavad majandid külvama maisi ja saama sellelt võimsalt söödakultuurilt suuri saake, samuti kasutama loomadele söötmiseks köögivilja ja kartuli jäätmeid.

Ühtlasi võimaldab veiste arvu suurendamine külluses saada kohalikke orgaanilisi väetisi kartuli ja köögivilja suurte ja püsivate saakide saamiseks.

2. Kindlaks määrata spetsialiseeritud sovhoosidele:

a) kartuli ja köögivilja tootmise maht Moskva linna varustamiseks 1959.—1960. aastal järgmises ulatuses:

	Mõõduühik	1959	1960
Kartul			
Külvipind	tuh. ha	25	35
Saagikus	ts ha-lt	140	160
Kogusaak	tuh. t	350	560
Riigile müük . . .	tuh. t	200	350

	Mõõduühik	1959	1960
Köögivili			
Külvipind	tuh. ha	9,2	12,8
Saagikus	ts ha-lt	265	290
Kogusaak	tuh. t	245	370
Riigile müük . . .	tuh. t	227	349

b) Moskva linna varustamiseks köögiviljaga üksikute köögiviljakultuuride järgi 1959.—1960. aastaks; pikemale säilitamisele panna 1959. aastal kartulit 100 000 tonni ja köögivilja 80 000 tonni;

1960. aastal kartulit 150 000 tonni ja köögivilja 95 000 tonni ning töötlemiseks (hapendamine, soolamine ja konservimine) köögivilja 1959. aastal 10 000 tonni ja 1960. aastal 25 000 tonni.

Kohustada NLKP Moskva Oblastikomiteed ja Moskva oblasti täitevkomiteed tegema igale spetsialiseeritud sovhoosile teatavaks ülesanded kartuli ja köögiviljatootmise ning riigile müümise alal, nende säilitamise organiseerimise ja töötlemise alal, kuid samuti toodangu omahinna alal.

3. Et tõsta sovhooside vastutust köögivilja ja kartuli müügitoodangu kvaliteedi ja realiseerimise eest ostjatele värskena, kohustada Moskva linna täitevkomiteed ja Moskva oblasti täitevkomiteed kinnitama sovhoose kaupluste ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete juurde neile köögivilja ja kartuli müümiseks, vältides ümberlaadimisbaase, välja arvatud see hulk, mis antakse säilitamiseks kaubandusorganisatsioonide ladudes.

Moskva linna täitevkomiteel eraldada sovhoosidele «Bolševik», Gorki-nimeline, «Marfino», «Teplitšnõi», «Belaja Datša» ja «Ljuberetskije Polja Orošenija» 12 suurt sisseseadega müügiruumi nendes sovhoosides toodetud kartuli ja köögivilja müümiseks.

Teha elanikkonna hulgas laialdast propagandat, et suurendada köögivilja tarbimist, eriti selliste hinnaliste ja vähe levinud köögiviljade tarbimist, nagu lillkapsas, rooskapsas ja kähar peakapsas, spinat, oblikad, salat, rabarber, kaunviljad ja teised.

4. Köögivilja ja kartuli tootmise suurendamise ja nende omahinna alandamise alal seatud ülesannete edukaks täitmiseks NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu kohustavad VNFSV Põllumajanduse Ministeeriumi, Moskva oblasti täitevkomiteed ja spetsialiseeritud sovhooside direktoreid tarvitusele võtma abinõud, et muuta spetsialiseeritud sovhoosid kui Moskva linna peamised varustajad kartuli ja köögiviljaga suurt kaubatoodangut andvaiks mustermajandeiks eesrindliku põlluharimiskultuuriga, suurte ja püsivate saakidega ning toodangu madala omahinnaga.

Sel eesmärgil kindlustada:

a) igas spetsialiseeritud sovhoosis linnalähedase põllumajanduse juhtimise õige süsteem, organiseerimis- ja majandusplaanide koostamine, 2—3 aasta jooksul spetsialiseeritud köögivilja ja kartuli külvikordade väljatöötamine ja nende juurutamine, abinõude tarvituselevõtmine suurte köögiviljamassiivide rajamiseks;

b) parimate köögiviljakultuuride ja kartulisortide kasvatamine, selleks et lähema kahe aasta jooksul üle minna ainult sordiseemnega külvidele, pöörates erilist tähelepanu varajaste ja vähikindlate kartulisortide külvide laiendamisele;

c) kõigis spetsialiseeritud sovhoosides kartuli ja köögivilja kultuuride kasvatamisel progressiivsete agrotehniliste võtete juuruta-

mine, nagu mahapanek ja istutamine ruutpesiti ning ruutasetuses, kartulimugulate jaroviseerimine, istikute ettekasvatamine turbakõdusõnniku-kuubikutes, kartuli ja köögiviljakultuuride väetamine orgaaniliste ja mineraalväetiste seguga, köögivilja külvamine sügisel talve alla, sünteetiliste katete kasutamine soojaarmastavate kultuuride katmiseks;

d) kasvuhoonete ja taimelavade ehitamine ning soojendatava avamaa rajamine ja nende ratsionaalne kasutamine, selleks et kindlustada sovhoosid kõrgekvaliteediliste istikutega ja varustada Moskva linna elanikkonda värske köögiviljaga. Ehitada katmikalad, kasutades ulatuslikult tööstusettevõtete ja soojuselektritsentraalide soojusjääke ning gaasi;

e) kahe aasta jooksul köögivilja ja kartuli kasvatuse kompleksne mehhaniseerimine sellise masinatesüsteemi juurutamise teel, mis tagavad külvide täieliku mehhaniseerimise, väetiste külvamise, hooldamise, koristamise, sorteerimise, laadimise ja transpordi, köögiviljakultuuride ja kartuli kastmise.

5. Kohustada NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi ja Vene NFSV Ministrite Nõukogu kindlustama 1959. aastal köögiviljakultuuride istutamiseks, umbrohutõrjeks ja juurvilja koristamiseks täiuslikumate masinate, kapsa, juurvilja ja kartuli laadimise mehhanismide, kartulikoristamiskombainide ning kartuli sorteerimise ning laadimise mehhaniseerimiseks masinate konstruktsioonide väljatöötamine ja katsemudelite valmistamine. Kuu aja jooksul kinnitada katse-konstrueerimistööde ja köögivilja- ning kartulikasvatuse jaoks täiuslike masinate näidiste valmistamise plaan.

NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumil tuleb välja töötada tingimused ja läbi viia konkurss köögivilja- ja kartulikasvatuses töömahukate protsesside mehhaniseerimiseks uute masinate loomise alal.

6. Köögivilja- ja kartulikasvatuse sovhooside töötajate kvalifikatsiooni tõstmiseks ja nendele agrotehnika ja mehhaniseerimise eesrindlike võtete õpetamiseks tuleb:

a) Vene NFSV Ministrite Nõukogul organiseerida 1959. aastal Moskva oblasti sovhoosi «Bolševik» juures kool köögivilja- ja kartulikasvatuse eesrindlike kogemuste õppimiseks;

b) 1958.—1959. aasta sügis-talve perioodil läbi viia spetsialiseeritud sovhoosides kursused brigaadidele, lülidele ja köögivilja- ning kartulikasvatusbrigaadide töölistele teaduse saavutuste ning kartulilt ja köögiviljalt suurte saakide saamise eesrindlike kogemuste tundmaõppimiseks.

7. Võtta vastu Moskva oblasti täitevkomitee ja NLKP oblastikomitee ettepanek organiseerida kartuli- ja köögiviljakasvatuse sovhooside Moskva trust sovhoosi «Ljuberetskije Polja Orošenija» baasil.

Trustile teha kohustuseks:

organiseerida spetsialiseeritud sovhoosides eeskujulik köögivilja- ja kartulikasvatus, juurutada tootmisse teaduse saavutusi ja

eesrindlaste kogemusi, tõsta saagikust ja müügikaubahulka, kasvatada kõige paremaid köögiviljakultuuride ja kartuli sorte, toota varajast köögivilja, kasutades turbakõdusõnniku-kuubikuid, külve sügisel talve alla, istutamist ja mahapanemist ruutpesiti ja ruutasetuses ning kompleksset mehhaniseerimist, mille alusel saavutada köögivilja ja kartuli omahinna tunduvat vähendamist;

rakendada agrotehnilisi abinõusid kartuli ja köögivilja suurte saakide kasvatamiseks, mis on kohustuslik igale sovhoosile.

8. Kindlaks määrata köögivilja- ja kartulikasvatuse sovhooside Moskva trusti koosseis — 15 inimest.

Trusti direktorile ja spetsialistidele maksta alates 1. jaanuarist 1959 iga kuu garanteeritud miinimum 70 protsendi ulatuses arvestatud töötasumäärast ja rahalisi lisandeid trusti sovhooside poolt toodetud ja realiseeritud põllumajandusliku toodangu eest.

Lisandeid makstakse 30 protsenti arvestatud aasta töötasust proportsionaalselt põllumajandusliku toodangu realiseerimise aastaplaani täitmisele aruandekuus rahalises väljenduses.

9. Hukka mõista olemasolev kartuli ja köögivilja laadimise praktika raudtee-, vee- ja autotranspordi kasutamisel ilma eelneva sorteerimiseta, samuti nende saaduste toimetamine kaubandusvõrku selleks otstarbeks mittekohandatud autodel.

Vene NFSV Ministrite Nõukogul tuleb kuu aja jooksul:

a) lahendada spetsialiseeritud transpordi ja standardtaara tootmise küsimus köögivilja ja kartuli vedamiseks ja pakkimiseks;

b) kehtestada köögivilja ja kartuli transportimise kord ning tagada Moskva linnas 1959. aastast alates köögivilja ja kartuli saamine sorteeritult ja taarastatult.

Majandite juhtivad töötajad, kes rikuvad köögivilja ja kartuli sorteerimisel ning transportimisel kehtestatud korda, võtta rangele vastutusele. Autojuhtidelt, kes veavad kartuli ja köögiviljaga laaditud autodel reisijaid ja lubavad nende autodega teisi vedusid, mis rikuvad ja määrivad neid saadusi, võtta ära autojuhtimise luba.

10. Kohustada NLKP Moskva Oblastikomiteed ja Moskva oblasti täitevkomiteed tegema selgitustööd kolhoosides, kus suurtel maa-aladel kasvatatakse kartulit ja köögivilja, et riik saaks tulevikus osta paralleelselt sovhoosidega kartulit ja köögivilja kolhoosidelt, kuid sel juhul peavad kolhoosid varem sõlmima kaubandusorganisatsioonidega lepingud, milles peab olema ette nähtud kaubastatava kartuli ja köögivilja hulk sortimendi järgi, toodangu kvaliteet, müügi tähtajad ja hinnad, mille järgi neid saadusi hakatakse ostma. Kui kolhoosid pakuvad köögivilja ja kartulit niisuguste hindadega, mis ületavad sovhooside omad, siis pole kaubandusorganisatsioonidel neid kasulik osta. Sellised kolhoosid peavad realiseerima oma toodangu ise turul kujunevate hindade järgi.

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu soovitavad kolhoosidel juba praegu tundma õppida sovhooside eesrindlikke kogemusi kartuli ja köögivilja kasvatamisel ning võtma

tarvitusele vajalikud abinõud kulude vähendamiseks nende saaduste tootmisel, kusjuures sel juhul, kui kõik tööd kartuli ja köögivilja tootmisel mehhaniseeritakse, õigesti valitakse maa-alad, õigeaegselt ja vajalikul hulgal antakse orgaanilisi ja mineraalväetisi, organiseeritakse kastmine, — sel juhul on kartuli ja köögivilja kasvatamine soodus nii kolhoosidele kui sovhoosidele.

Vene NFSV Ministrite Nõukogul ja Moskva oblasti täitevkomiteel tuleb revideerida olukorda kartuli ja köögivilja tootmisel Moskva oblasti kolhoosides, pidades silmas seda, et on vaja tõhustada nende kolhooside spetsialiseerimist, kellel on soodsad tingimused nende kultuuride kasvatamiseks, ja abistada neid tootmiskulude vähendamisel selle tasemeni, mis on saavutatud spetsialiseeritud sovhoosides, ühtlasi müüa nendele kolhoosidele masinaid ja tarvilikul hulgal mineraalväetisi.

11. Teha Vene NFSV Ministrite Nõukogule ülesandeks kuu aja jooksul läbi vaadata ja otsustada Jahroma, Okaa ja Moskva jõe luhamaade kasutuselevõtmise küsimus odava kartuli ja köögivilja tootmise suurendamiseks neil maadel.

12. Kohustada Tuula, Brjanski, Rjazani ja Kaluuga oblasti täitevkomiteed üle viima osa sovhoose kartuli ja köögivilja tootmisele nende kaubastamiseks Moskvas, kusjuures nende saaduste omahind ei tohi sovhoosides ületada Moskva oblasti spetsialiseeritud sovhoosidele kehtestatud määra.

Vene NFSV Ministrite Nõukogul tuleb eraldada neile majandeile masinaid, seadmeid, materjale ja vajalikke kapitaalmahutusi.

13. Kinnitada abinõud Moskva oblasti spetsialiseeritud sovhooside organisatsiooniliseks ja majanduslikuks tugevdamiseks ning materiaalseks ja tehniliseks kindlustamiseks.

MASINAEHITUS-, NAFTA- JA GAASITÖÖSTUSE ETTEVÕTETE TÖÖLISTE JA TEENISTUJATE ÜLEVIIMISEST LÜHEMALE TÖÖPÄEVALE NING NENDE TÖÖTASU REGULEERIMISEST

NLKP Keskkomitee, NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜAÜKN-i määrus[1]

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee, NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja Üleliiduline Ametiühingute Kesknõukogu võtsid vastu masinaehitus-, nafta- ja gaasitööstuse ettevõtete tööliste ja teenistujate lühemale tööpäevale üleviimise ja nende töötasu reguleerimise määruse.

Määruses märgitakse, et kommunistliku partei juhtimisel on nõukogude rahvas viimaseil aastail teinud uusi suuri edusamme meie maa rahvamajanduse arendamises ja töötajate ainelise ning kultuurilise elutaseme tõstmises. Tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise reorganiseerimise tagajärjel on 1958. aastal saavutatud eda-

[1] Kokkuvõte

sist tunduvat tõusu tööstusliku tootmise ja tööviljakuse alal. Määratud plaanid on enamikus administratiivsetes majanduspiirkondades edukalt ületatud. Põllumajandussaaduste suuri saake ja loomakasvatuse edasist tõusu on saavutanud 1958. aastal põllumajanduse alal töötajad.

See kõik võimaldab söe-, metallurgia- ja keemiatööstuse järel ning rööbiti teiste tööstusharudega viia 1958. aasta lõpul ja 1959. aastal masinaehitus-, nafta- ja gaasitööstuse töölised ja teenistujad üle lühendatud tööpäevale ja reguleerida nende töötasu.

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XX kongressi otsustest juhindudes tunnistasid NLKP Keskkomitee, NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜAÜKN vajalikuks töötasu reguleerimisel kõrvalekaldumatult kinni pidada madalapalgaliste tööliste ja teenistujate töötasu edasise tõstmise ning maksimaal- ja minimaaltöötasu vahe vähendamise joonest. Tehniliselt põhjendatud töönormide ja majanduslikult efektiivsete töötasusüsteemide ulatusliku juurutamise teel saavutada tariifi osatähtsuse tõusu tööliste teenistuses, selleks et tagada igas ettevõttes tööviljakuse kiirem kasv töötasuga võrreldes.

NLKP Keskkomitee, NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜAÜKN määrasid, et masinaehitus- ja metallitöötlemistööstuse töölised ja teenistujad viiakse üle lühemale tööpäevale ja nende töötasu reguleeritakse järgmisteks tähtaegadeks:

riigikaitse-, lennuki-, laevaehitus-, raadiotehnika- ja energeetikamasinaehitustööstuse ettevõtetes, maagikaevandamise, metallurgia-, nafta-, gaasi-, naftatöötlemis- ja keemiatööstusele seadmeid tootvates ning puurimisseadmeid tootvates ettevõtetes — 1958. aasta IV kvartalist 1959. aasta II kvartalini;

transpordimasinaehitus-, auto-, laagri-, tööpingi-, instrumendi-, elektrotehnika-, traktori-, põllutöömasinaehitus- ja aparaadiehitustööstuse ettevõtetes, pumba-, kompressor- ja külmutusseadmeid ning turbatööstusele seadmeid tootvates ettevõtetes — 1958. aasta IV kvartalist 1959. aasta III kvartalini;

ülejäänud masinaehitus- ja metallitöötlemisettevõtetes, mis alluvad rahvamajanduse nõukogudele, üleliidulistele ja vabariiklikele ministeeriumidele ning keskasutustele — 1958. aasta IV kvartalist 1959. aasta IV kvartalini;

kõigis kohaliku tööstuse masinaehitus- ja metallitöötlemisettevõtetes — 1959. aasta teise poole kestel.

Nafta- ja gaasitööstuse tööliste ja teenistujate üleviimiseks lühemale tööpäevale ning nende töötasu reguleerimiseks (nafta- ja gaasipuuraukude puurimise ettevõtetes, nafta ja gaasi tootmise, nafta, gaasi ja põlevkivi töötlemise, kunstliku vedelkütuse, gaasi ja sünteetiliste ainete, naftaõlide ja määrdeainete tootmise ettevõtetes, tootmis-kaubakontorites, magistraal-gaasijuhtmetel, söe allmaagaasistamise ettevõtetes, naftasaaduste magistraaljuhtmetel, nafta- ja gaasitööstuse puuraukude, tehnoloogiliste seadeldiste ja seadmete kapitaalremondil, autotranspordi- ja traktorimajandeis,

mis kuuluvad puurimisorganisatsioonide ning nafta- ja gaasitootmisvalitsuste koosseisu) on ette nähtud järgmised tähtajad:

Baškiiria, Tatarimaa, Krasnodari, Komi ja Omski rahvamajanduse nõukogu ning Aserbaidžaani NSV Naftatööstuse Ministeeriumi ettevõtetes — 1958. aasta IV kvartalist 1959. aasta I kvartalini;

Kuibõševi, Tšetšeeni-Inguši, Turkmeenia, Gurjevi, Fergana, Buhhaara, Tadžikistani ja Kirgiisia rahvamajanduse nõukogu ning NSV Liidu Gaasitööstuse Peavalitsuse ettevõtetes — 1959. aasta esimesel poolel;

teiste rahvamajanduse nõukogude ja keskasutuste ettevõtetes — 1959. aasta II ja III kvartalis.

Masinaehitus-, nafta- ja gaasitööstuse töölistel ja teenistujatel, kellele on juba kehtestatud tööpäeva pikkuseks seitse tundi ja vähem, jääb tööpäeva kestus endiseks.

NLKP Keskkomitee, NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜAÜKN tegid NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Töö ja Töötasu Küsimuste Komiteele ülesandeks liiduvabariikide ministrite nõukogude, rahvamajanduse nõukogude ja ametiühinguorganisatsioonide osavõtul kahe nädala jooksul välja töötada ning valitsusele esitada konkreetsed ettepanekud masinaehitus-, metallitöötlemis-, nafta- ja gaasitööstuse tööliste ja teenistujate üleviimiseks lühemale tööpäevale ja nende töötasu reguleerimiseks.

Pärast nende ettepanekute kinnitamist NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt määravad konkreetsed tähtajad masinaehitus-, metallitöötlemis-, nafta- ja gaasitööstuse eri ettevõtetele tööliste ja teenistujate üleviimiseks lühemale tööpäevale ja uutele töötasutingimustele rahvamajanduse nõukogud, ministeeriumid ja keskasutused kooskõlas ametiühingute nõukogudega ja arvestades ettevõtete valmisolekut, selleks et tööstustoodangu maht ja tööviljakus ei väheneks ning et ei tekiks kehtestatud töötasufondi osas ülekulu.

Rahvamajanduse nõukogudele, NSV Liidu ministeeriumidele ja keskasutustele on antud õigus kooskõlas ametiühingute nõukogudega ja ÜAÜKN-iga viia sisse ettevõtetes, kus see tootmistingimuste tõttu on vajalik, viiepäevane töönädal kahe puhkepäevaga kaheksatunnilise tööpäeva juures. Katkestamata tootmises, samuti üksikute tööliikide puhul, kui töövahetuse kestust pole võimalik lühendada, tuleb töölistele ja teenistujatele anda täiendavaid puhkepäevi üle kindlaksmääratud tööpäeva töötatud aja eest.

Üleminek seitsmetunnilisele tööpäevale ja töötasu reguleerimine tuleb teostada põhiliselt nende kokkuhoitud vahendite arvel, mis saadakse ergutussüsteemide rakendamises esinevate liialduste likvideerimisega, ajutiselt säilitatud vanusetasu väljamaksmise lõpetamise, eesrindliku tehnoloogia juurutamise, normeerimise alal parema korra loomise, tööaja kadude ja abitööde mahu vähendamise, tootmise juhtimise edasise täiustamise, tsehhide ja sekto-

rite ühendamisega ning ettevõtete üleviimisega tsehhideta juhtimissüsteemile.

Rahvamajanduse nõukogud, ministeeriumid, keskasutused ja kohalike töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed ning ettevõtete juhtijad on määrusega kohustatud:

välja töötama ja igas lühemale tööpäevale üleviidavas ettevõttes teostama tehnilisi, majanduslikke ja organisatsioonilisi abinõusid, mis tagavad ettevõtete rütmilise töö, uue tehnika ja eesrindliku tehnoloogia juurutamise ja efektiivse kasutamise, töö parema organiseerimise ja töötingimuste paranemise, samuti tööaja kadude vähenemise;

ühes uute töötasutingimuste kehtestamisega revideerima kooskõlastatult vastavate ametiühinguorganitega seniseid töönorme: rakendama tehniliselt põhjendatud töönormid tükitöölistele, samuti teenindamisnormid ajatöölistele; läbi viima tööde tarifitseerimise ja töölistele kategooriate määramise vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö ja Töötasu Küsimuste Komitee poolt kinnitatud tariifi- ja kvalifikatsiooni-käsiraamatutele, tõstes tariifitasu osatähtsust tükitööliste töötasus 70—75 protsendini ja ajatööliste töötasus 75—85 protsendini;

koosseisuliste liialduste likvideerimise ja administratiivaparaadi ülalpidamise kulude vähendamise eesmärgil läbi vaatama ettevõtete juhtimise skeemid, likvideerides liigsed lülid tootmise juhtimises, ühendades tsehhe ja teisi ettevõtte alljaotusi ning juurutades laialdaselt tsehhideta juhtimisstruktuuri.

Ametiühingute keskkomiteedele, vabariiklikele, kraide ja oblastite ametiühingute nõukogudele ning lühendatud tööpäevale ja uutele töötasutingimustele üleviidud ettevõtete ametiühingute käitis- ja kohalikele komiteedele on tehtud ülesandeks aktiivselt osa võtta kõigi käesoleva määruse kohaselt läbiviidavate abinõude väljatöötamisest, laialdasest arutamisest ja praktilisest realiseerimisest, mis on suunatud olemasolevate reservide täielikumale ärakasutamisele, tööviljakuse edasisele tõstmisele ja töötingimuste parandamisele.

Liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteed, partei krai-, oblasti-, linna- ja rajoonikomiteed ning partei-algorganisatsioonid on kohustatud töötajaile selgitama antud määruse poliitilist mõtet ja majanduslikku tähtsust, kaasa tõmbama ulatuslikku tööliste, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate aktiivi masinaehitus-, metallitöötlemis-, nafta- ja gaasitööstuse ettevõtete lühemale tööpäevale üleviimiseks ja nendes ettevõtetes töötasu reguleerimiseks kavandatavate majanduslike, organisatsiooniliste ja tehniliste abinõude väljatöötamisele, igakülgsele läbiarutamisele ja elluviimisele, sisse seadma pideva kontrolli selle töö praktilise läbiviimise üle kohtadel, vältides formaalset suhtumist ja tarbetut kiirustamist.

*

NLKP Keskkomitee, NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜAÜKN juhtisid majandus-, partei-, nõukogude ja ametiühinguorganisatsioonide juhtivate töötajate tähelepanu sellele, et lühemale tööpäevale ja uuele töötasusüsteemile üleminekul on tingimata vaja garanteerida toodangu väljalaske, tööviljakuse kasvu, omahinna alandamise ja uute masinate kasutuselevõtmise ülesannete täitmist ja ületamist, ning väljendasid veendumust, et masinaehitus-, metallitöötlemis-, nafta- ja gaasitööstuse ettevõtete tööliste ja teenistujate tööpäeva lühendamine ja töötasu reguleerimine tõstab veelgi nende loovat aktiivsust ja aitab kaasa rahvamajanduse kiiremale arendamisele ning töötajate elujärje ja kultuuritaseme tõstmisele.

«Pravda», 4. novembril 1958

VÕITLUSE TUGEVDAMISEST JOOMISE VASTU JA KORRA KEHTESTAMISEST ALKOHOOLSETE JOOKIDE MÜÜMISEL

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus[1]

15. detsembril 1958

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu võtsid vastu määruse «Võitluse tugevdamisest joomise vastu ja korra kehtestamisest alkohoolsete jookide müümisel». Määruses märgitakse, et pärast Suurt Sotsialistlikku Oktoobrirevolutsiooni möödunud aastate jooksul on toimunud hiiglasuured ajaloolised ümberkujundused kõigil Nõukogudemaa elualadel. Meie kodumaa on muutunud rikkaks ja võimsaks sotsialistlikuks suurriigiks. Aastaaastalt tõuseb nõukogude inimeste aineline elujärg ja kultuuritase. Kommunistlik partei ja Nõukogude valitsus hoolitsevad väsimatult selle eest, et meie rahvas elaks veelgi paremini, et nõukogude inimene oleks igakülgselt haritud, poliitiliselt ja kultuuriliselt arenenud, et ta oleks oma maa teadlik kodanik, aktiivne võitleja kommunismi eest.

Nõukogude Liidus on likvideeritud baas kodanlikule ideoloogiale ja moraalile. Kuid sealjuures ei saa nägemata jätta, et osa elanikkonna juures ilmnevad veel mõisnike ja kodanlaste korra, vana elulaadi kahjulikud igandid. Üheks selliseks häbistavaks igandiks on alkohoolsete jookide kuritarvitamine — joomine.

Vanas ühiskonnas põhjustas joomist rahvavastane sotsiaalne kord, mõisnike ja kapitalistide väljakannatamatu rõhumine, rasked töö- ja elamistingimused. Rasked elamistingimused kutsusid töötajates esile püüde otsida unustust viinas, «kustutada mure viinasse». Nõukogude ühiskonnas pole põhjust säärasteks meeleoludeks. Meie ühiskonnas on joomine tunduval määral lodevuse

[1] Kokkuvõte.

nähtus, halva kasvatuse ja nakatavate halbade eeskujude, minevikust pärandatud kommete ja harjumuste jäljendamise tulemus.

Viimaste aastate jooksul on meie maal rakendatud joomise vastu rida abinõusid. On piiratud veini- ja viinasaaduste müüki, on suletud paljud alkohoolsete jookide müümise kioskid ja müügiletid. Kuid joomine ei ole veel välja juuritud, selle vastu ei peeta küllaldast võitlust, mis on töötajate poolt esile kutsunud õigustatud etteheiteid. Paljud partei-, nõukogude, ametiühingu- ja komsomoliorganid suhtuvad võitlusse joomise vastu kui ajutisse kampaaniasse. Vähe kasutatakse sel eesmärgil ajakirjandust, kino, raadiot ja televisiooni.

Joomine on suur pahe, mis takistab nõukogude rahva ees seisvate ajalooliste ülesannete edukat lahendamist. Joomine laostab inimese tervist, kõigutab perekonna aluseid, võtab inimeselt jõu ja tahte, tekitab hooletut suhtumist ülesannetesse, alandab töötuse ja transpordi alal tööviljakust, põhjustab praaki, töölt puudumisi ja avariisid. Joomine tekitab liiga familiaarset käitumist, vastutusvõimetust, onupojapoliitikat ja põhimõttelagedust, tõukab kuritegudele. Oma ebaväärika käitumisega avalikes kohtades ja tänavatel rikuvad joodikud sotsialistliku moraali norme, sotsialistliku ühiselu reegleid ning mõnikord ähvardavad kodanike isiklikku julgeolekut. NLKP Keskkomitee ja Nõukogude valitsus on seisukohal, et joodikutesse ja joomisse talumatu suhtumise loomine on partei-, nõukogude, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonide ning kogu nõukogude üldsuse üheks tähtsaimaks ülesandeks.

Arvestades töötajate rohkeid ettepanekuid selle kohta, et joomise vastu on tarvis efektiivsemaid abinõusid, otsustasid NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu kohustada partei-, nõukogude, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioone ning kultuurhariduslikke asutusi rohkem arendama poliitilist ja kultuurilist kasvatustööd elanikkonna hulgas, mis on suunatud otsustavale võitlusele joomise kui suure ühiskondliku pahe vastu, tõmmates võitlusse kaasa töölisi ja taotledes, et ettevõtetes, kolhoosides, sovhoosides, asutustes ja õppeasutustes luuakse joodikute ja nende soosijate suhtes leppimatuse ja ühiskondliku põlguse õhkkond. Joomise ja üksikute joobnud isikute ebaväärika käitumise juhtumeid tuleb arutada ühiskondlikus kohtus ja need karmilt hukka mõista. Tsehhides, vahetustes ja brigaadides on vaja sagedamini praktiseerida ka niisugust kollektiivse mõjutamise efektiivset vahendit korrarikkujate suhtes, nagu seda on nende väljakutsumine koosolekutele, et avalikult selgitada seltsimeeste ees oma väärsamme.

Teha NSV Liidu Kultuuriministeeriumile, NSV Liidu Tervishoiuministeeriumile, NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvale Raadio ja Televisiooni Riiklikule Komiteele, ÜAÜKN-ile, ÜLKNÜ Keskkomiteele ja Üleliidulise Poliitiliste ja Teadusalaste Teadmiste Levitamise Ühingu juhatusele ettepanek välja töötada

ja rakendada konkreetsed abinõud tervishoiualase propaganda otsustavaks parandamiseks. Need abinõud peavad olema määratud laiade elanikkonna kihtide hõlmamiseks, selleks et veenvalt ja julgelt selgitada töötajatele ja noorsoole, millist kahju tekitab alkohol inimese tervisele, perekonnale, tootmistegevusele, kommunistliku ülesehitustöö üritusele. Võitluses joomise vastu on vaja aktiivselt kasutada kõiki ideoloogilise mõjutamise vorme ja vahendeid — koosolekuid, loenguid, ettekandeid, vestlusi, raadio- ja televisioonisaateid, raamatute, brošüüride ja plakatite väljaandmist, kunstiliste, tervishoiualaste ja dokumentaalfilmide väljalaskmist.

Tähtsat osa võitluses joomise ja puskariajamise vastu peavad täitma kesk- ja kohalik ajakirjandus ning seinalehed. Kesk- ja kohalike ajalehtede ning ajakirjade toimetused peavad süstemaatiliselt avaldama artikleid, följetone ja kirjasaatjate märkmeid, mis teravalt piitsutavad joodikuid ja puskariajajaid — inimesi, kes on rikkunud sotsialistliku ühiselu norme. Nendes küsimustes ajakirjanduse veergudel sõna võtma organiseerida rohkem kogenud propagandiste, arste, õpetajaid, juriste, tootmise eesrindlasi ja tööveterane, partei-, nõukogude ja ametiühingute töötajaid; võtta tarvitusele tõhusaid abinõusid kriitiliste kirjutuste avaldamiseks ajakirjanduses, mis paljastavad joodikuid ja nende soosijaid.

Kommuniste, kes kuritarvitavad alkoholi ja ilmuvad ebakaines olekus tööle ning avalikesse kohtadesse, häbistades seega partei liikme kõrget nimetust, peavad parteiorganisatsioonid võtma karmi kriitika alla ja arutama nende käitumist parteikoosolekutel, et nad mõistaksid oma väärsammu ja parandaksid end. Kui see kõik ei avalda vajalikku mõju, siis parandamatute joodikute suhtes, kes toovad kahju ühiskonnale, tuleb rakendada rangemaid abinõusid kuni parteist väljaheitmiseni. Võttes tarvitusele tõhusaid abinõusid alkohoolseid jooke kuritarvitavate isikute suhtes, ei tohi samal ajal lubada, et üksikud joomise juhtumid muudetakse sensatsiooniks ja kärarikka arutamise objektiks.

Korra kehtestamiseks alkohoolsete jookide müümisel ja viina müügi piiramiseks teha liiduvabariikide ministrite nõukogudele ja Tarbijate Kooperatiivide Keskliidule ettepanek:

keelata viina müük spetsialiseeritud kauplustes, mis on kohandatud lihasaaduste, kalakaupade, köögivilja ja puuvilja, piima- ja dieetsaaduste ning konservide müügiks, linna kaubanduse väikemüügivõrgus, söökiates, kohvikutes ja einelaudades, samuti rajooni universaalkauplustes;

kaotada viina müük kõigis kaubandusettevõtetes ja ühiskondliku toitlustuse ettevõtetes (välja arvatud restoranid), mis asuvad vaksalites, sadamates, lennujaamades, vaksalite ja jaamade ümbruses asuvatel väljakutel;

keelata viina müük kaubandusettevõtetes, mis asuvad vahetult tööstusettevõtete, õppeasutuste, lasteasutuste, haiglate, sanatooriu-

mide ja puhkekodude ning kultuuriettevõtete juures, samuti töötajate jalutus- ja puhkekohtades;

keelata viina müük hommikul kuni kella 10-ni;

keelata viina ja teiste alkohoolsete jookide müük alaealistele;

kehtestada piirnorm viina väljaandmiseks restoranides mitte üle 100 grammi iga külastaja kohta.

Kaubandusettevõtete ja ühiskondliku toitlustuse ettevõtete töötajad tuleb võtta rangele vastutusele alkohoolsete jookide müümisel kehtestatud korra rikkumise eest;

NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele ja liiduvabariikide ministrite nõukogudele on tehtud ülesandeks ette näha NSV Liidu ja liiduvabariikide rahvamajanduse arendamise plaanide projektides aastaiks 1959—1965 märksa suurendada edaspidi mittealkohoolsete jookide, mahlade, õlle, viinamarjaveinide, samuti lahjemate dessertjookide, nalivkade ja nastoikade väljalaset.

Liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedele ja ministrite nõukogudele on tehtud ettepanek läbi vaadata ja lahendada järgmised küsimused:

viinamarjadest ja mooruspuuviljadest valmistatud ning teiste omatehtud viina müügi keelamise kohta;

restoranides müüdava konjaki ja viina hinna tõstmise kohta, kuni 50 protsenti jaehinna juurde;

veinivalmistamise piirkondades konjakile kehtestatud jaehinna tõstmise kohta, et oluliselt vähendada hinnavahet vööndite järgi.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Töö ja Töötasu Küsimuste Komiteele on tehtud ülesandeks koos liiduvabariikide ministrite nõukogudega, Tarbijate Kooperatiivide Keskliiduga ja ÜAÜKN-iga viia kahe kuu jooksul sisse muudatused kaubandustöötajate premeerimise kohta kehtivatesse eeskirjadesse, et viina realiseerimisest saadav sissetulek arvatakse maha üldisest käibest preemia suuruse määramisel.

Vene NFSV Ministrite Nõukogule ja NSV Liidu Tervishoiuministeeriumile tehti ettepanek uurida puhta piirituse müügi vähendamise küsimust Kaug-Põhja piirkondades ja esitada oma ettepanekud läbivaatamiseks NSV Liidu Ministrite Nõukogule.

Liiduvabariikide ministrite nõukogud on kohustatud läbi vaatama küsimuse, et tugevdada võitlust alkoholismi, puskariajamise, alkohoolsete jookide ebaseadusliku müümise ja avaliku korra rikkumiste vastu tänavatel ja ühiskondlikes kohtades, mida panevad toime joobnud isikud, samuti tugevdada võitlust nende isikute vastu, kes joovad alkohoolseid jooke kauplustes, sööklates, tänaval ja elumajade hoovides.

Liiduvabariikide ülemnõukogude presiidiumidele on tehtud ülesandeks teha seadlusse «Vastutusest väikeste huligaansuste eest» täiendusi rahatrahvi määramise kohta ebakaines olekus tänavale või teistesse avalikesse kohtadesse ilmumise eest.

*

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu pööravad partei-, nõukogude ja ühiskondlike organisatsioonide tähelepanu sellele, et alkoholismi vastu on võimalik edukalt võidelda ainult sel tingimusel, kui sellele üritusele on kaasa tõmmatud kogu nõukogude üldsus ja kui alkohoolsete jookide kuritarvitamist peetakse lubamatuks, ühiskonnavastaseks nähtuseks. Partei liikmete, kommunistlike noorte, iga nõukogude kodaniku kohuseks on igati abistada kohalikke riigivõimuorganeid võitluses joomise ja puskariajamise vastu, käsitades seda mitte kui lühiajalist kampaaniat, vaid nagu igapäevast tööd kapitalistliku ühiskonna ühe väga visalt kaduva ja kahjuliku igandi väljajuurimiseks.

KEHAKULTUURI JA SPORDI JUHTIMISEST MEIE MAAL

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus

9. jaanuaril 1959

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu märgivad, et partei-, nõukogude, ametiühingu-, komsomoli- ja kehakultuuriorganisatsioonid on viimaste aastate jooksul tunduvalt parandanud kehakultuuri- ja sporditööd. Meie maal on rajatud arvukalt spordibaase, valmistatud ette suur hulk õpetajaid, instruktoreid ja treenereid mitmesugustel spordialadel. Paljudes tööstus- ja transpordiettevõtetes, kolhoosides ja sovhoosides, asutustes ja õppeasutustes on loodud kehakultuurikollektiivid, mis ühendavad miljoneid kehakultuurlasi. Selle tõttu on tunduvalt tõusnud nõukogude sportlaste meisterlikkus. Nõukogude sportlased esinesid edukalt XVI olümpiamängudel ja on võitnud paljudel spordialadel esikoha ülemaailmses või Euroopa ulatuses. Spordiorganisatsioonide rahvusvahelised sidemed soodustavad sõpruse tugevnemist ja Nõukogude Liidu kultuurialast koostööd välisriikidega.

Kommunistliku partei poolt käesolevaks seitseaastakuks kavandatud suurejoonelised plaanid, nõukogude inimeste heaolu pidev tõus, tööpäeva lühendamine, riiklike vahendite suurendamine ametiühingutele, kolhoosidele ja tööstuskooperatiividele kehakultuuritööks ning spordibaaside ja kehakultuuri õppeasutuste võrgu edasine laiendamine loovad uued soodsad tingimused selleks, et kehakultuur ja sport muutuks meie maal tõeliselt massiliseks ja üldrahvalikuks liikumiseks.

Käesoleval kommunistliku ülesehitustöö etapil, mil üha suurema osatähtsuse omandavad töötajate massiorganisatsioonid, eriti ametiühing ja kommunistlik noorsooühing riiklike küsimuste lahendamisel, on kadunud vajadus koondada kehakultuuri ja spordi juhtimine riigiorganite kätte ja on olemas kõik võimalused selleks, et kehakultuuriliikumine meie maal rajaneks täielikult

laiadel demokraatlikel alustel ja tema juhtimist teostaks valitud ühiskondlik organisatsioon.

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu **määravad:**

1. Kehakultuuriliikumise suunamise ja koordineerimise eesmärgil luua meie maal NSV Liidu Spordiühingute ja -organisatsioonide Liit, mis töötab parteiorganite juhtimisel ametiühingute ja kommunistliku noorsooühingu pideval ja aktiivsel osavõtul ning kehakultuurlaste laialdaste hulkade loova initsiatiivi alusel.

NSV Liidu Spordiühingute ja -organisatsioonide Liidu peaülesandeks on massilise kehakultuuri- ja spordiliikumise kui noorsoo kommunistliku kasvatuse ühe tähtsama teguri edasine arendamine, töötajate tervise tugevdamine ning nende ettevalmistamine hästi viljakaks tööks ja kodumaa kaitseks. NSV Liidu Spordiühingute ja -organisatsioonide Liidu kohustuseks on kehakultuuri- ja sporditegevuse planeerimine, programmiliste ja metoodiliste materjalide väljatöötamine, üleliiduliste võistluste planeerimine ja läbiviimine, rahvusvaheliste spordisidemete organiseerimine, kehakultuurikaadri ettevalmistamine ja jaotamine, kehakultuuri ja spordi alal tehtava teadusliku uurimistöö juhtimine, spordiinventari tootmise ja jaotamise ning spordibaaside ehitamise plaanide koordineerimine.

2. Määrata, et kehakultuuri- ja sporditöö pidevaks juhtimiseks meie maal valib üleliiduline konverents NSV Liidu Spordiühingute ja -organisatsioonide Liidu Kesknõukogu tähtajaga neljaks aastaks. Kesknõukogusse valitakse ametiühingute, kommunistliku noorsooühingu, spordiühingute, Nõukogude armee, ministeeriumide ja keskasutuste ning ALMAVÜ esindajad, sportlased ja treenerid. Ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonide osatähtsuse tõstmiseks kehakultuuri- ja sporditöö juhtimises pidada vajalikuks valida Spordiühingute ja -organisatsioonide Liidu Nõukogu esimehe asetäitjateks ametiühingute ja kommunistliku noorsooühingu vastavate juhtivate organite esindajaid.

Enne NSV Liidu Spordiühingute ja -organisatsioonide Liidu Kesknõukogu valimist moodustada organiseerimisbüroo, kes kuu aja jooksul töötab välja NSV Liidu Spordiühingute ja -organisatsioonide Liidu põhikirja, struktuuri ja koosseisud ning esitab need läbivaatamiseks NLKP Keskkomiteele ja NSV Liidu Ministrite Nõukogule.

Oblastites, kraides ja vabariikides luua samuti spordiühingute ja -organisatsioonide liidu organiseerimisbürood.

3. Kaotada alates 1. märtsist 1959 NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Kehakultuuri- ja Spordikomitee ning anda tema koosseisud, palga- ja personaallisandite fondid, assigneeringud, tootmis-, kapitaalehituse ja tööplaanid, 1959. aastaks ettenähtud materjalide fondid, tasuta materiaalsed ja varalised väärtused, seadmed ja transpordivahendid ning alluvad ettevõtted ja asutused üle NSV Liidu Spordiühingute ja -organisatsioonide Liidule.

Kohustada liiduvabariikide ministrite nõukogusid kaotama vabariiklikud, kraide, oblastite, linnade ja rajoonide kehakultuuri- ja spordikomiteed, andes nende koosseisud, palga- ja personaallisandite fondid, assigneeringud, tootmis-, kapitaalehituse ja tööplaanid, materjalide fondid, seadmed ja transpordivahendid, tasuta materiaalsed ja varalised väärtused, spordibaasid, kehakultuuri õppeasutused ning alluvad asutused, ettevõtted ja ehitused üle vastavalt vabariiklikele, kraide, oblastite, linnade ja rajoonide spordiühingute ja -organisatsioonide liidu nõukogudele.

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu rõhutavad, et kehakultuuriorganite organisatsioonilise struktuuri ümberkujundamise alal abinõude tarvituselevõtmisega peab kaasnema avalikkuse ulatuslik kaasatõmbamine kehakultuuri ja spordi juhtimisele meie maal, ametiühingute ja ÜLKNÜ osatähtsuse otsustav tõstmine selles juhtimistöös, kehakultuuriorganite struktuuri edasine täiustamine ja palgalise aparaadi ülalpidamiskulude vähendamine nii keskuses kui ka kohapeal. NSV Liidu Spordiühingute ja -organisatsioonide Liidu organiseerimisbüroo peab liidu struktuuri ja koosseisude väljatöötamisel silmas pidama, et palgalist aparaati on vaja vähendada vähemalt 10 protsendi võrra olemasolevast koosseisust linnades, oblastites, kraides, vabariiklikes ja üleliidulistes likvideeritavates kehakultuuri- ja spordikomiteedes.

4. Kohustada NSV Liidu Spordiühingute ja -organisatsioonide Liitu koos ÜAÜKN-iga ja ÜLKNÜ Keskkomiteega tagama meie maal tõeliselt massilise kehakultuuri ja spordi arendamise, saavutades lähemail aastail kehakultuuri ja sporti harrastajate arvu tunduva kasvu. Kehakultuur ja sport peavad sügavalt tungima nõukogude inimeste, eriti noorte igapäevasesse ellu, soodustama nende tööreżiimi ja puhkuse õiget organiseerimist, tervise tugevdamist. Arvestades võimlemise suurt tähtsust tootmistegevuses, teha ministeeriumidele, keskasutustele, rahvamajanduse nõukogudele, ettevõtete juhtijatele ettepanek koos ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonidega kindlustada tootmisvõimlemise sisseseadmine tööliste ja teenistujate hulgas ettevõtetes ning organiseerida ühiskondlike instruktorite ettevalmistamist selle töö läbiviimiseks. Võtta tarvitusele abinõud turismi, jahipidamise ja kalastamise massiliseks arendamiseks; luua suuskade, uiskude, jalgrataste ja paatide laenutamisfond parkides ja staadionidel.

Kehakultuuriliikumise massilise arendamise alusel tagada nõukogude kehakultuurlaste meisterlikkuse edasine tõus, tuhandete uute kõrgesti kvalifitseeritud sportlaste kasvatamist, kes on võimelised püstitama uusi rekordeid, ja lähemail aastail tagajärgede tõstmist kõigil spordialadel maailma parimate saavutuste tasemeni, pöörates sealjuures erilist tähelepanu meistersportlaste kasvatamisele liiduvabariikides põhirahvusest noorte hulgast.

Tõsta kehakultuurikaadri ettevalmistamise taset kesk- ja kõrgemates õppeasutustes. Laiendada kaadri ettevalmistamise süs-

teemi kaugõppe teel ja õhtukoolide näol. Organiseerida kehakultuuri õppeasutuste juures treenerite õhtukoolid, kursused ühiskondlike instruktorite ja kohtunike ettevalmistamiseks spordialade järgi kehakultuurikollektiividele, tootmistööd katkestamata.

5. Kohustada liiduvabariikide haridusministeeriume, kohalike haridusorganite juhtivaid töötajaid ja koolidirektoreid likvideerima kooliõpilaste kehalises kasvatuses esinevad tõsised puudused, võtma tarvitusele abinõud õppeplaanis ettenähtud kehakultuuritundide kvaliteedi tõstmiseks, laialdaselt rakendama võimlemist enne tunde, tõstma õpilaste spordimeisterlikkuse taset, igati arendama kooliõpilaste isetegevuse mitmesuguseid vorme kehakultuuri ja spordi valdkonnas, turismi. Kindlustada koolid kvalifitseeritud õpetajatega, vajalike õppevahendite ja spordiinventariga.

Liiduvabariikide haridusministeeriumidel võtta tarvitusele abinõud üliõpilaste ja õpilaste kehalise ettevalmistuse parandamiseks pedagoogilistes instituutides ja pedagoogilistes koolides, kehakultuuri pedagoogide kaadri kvalifikatsiooni süstemaatiliseks tõstmiseks, õpikute ja metoodiliste vahendite väljalaskmiseks õpilaste kehalise kasvatuse küsimustes.

NSV Liidu Spordiühingute ja -organisatsioonide Liit peab osutama igakülgset abi koolidele massilise kehakultuuri- ja sporditöö parandamiseks õpilaste hulgas, võistluste ja spordisektsioonides õppuste läbiviimiseks, andes kooliõpilastele tasuta kasutamiseks staadione, spordisaale, väljakuid, ujulaid ja suusabaase.

Kohustada NSV Liidu Kõrgema Hariduse Ministeeriumi ja õppeasutusi omavaid teisi ministeeriume ning keskasutusi, kesk- ja kõrgemate õppeasutuste direktoreid tõstma nõudlikkust kateedrite ja kehalise kasvatuse õpetajate töö suhtes õppetöö ja massilise tervistava töö organiseerimisel üliõpilaste hulgas, saavutama kesk- ja kõrgemate õppeasutuste üliõpilaste spordimeisterlikkuse tunduva tõusu.

6. Arvestades ametiühingute ja kommunistliku noorsooühingu suurt osatähtsust kehakultuuriliikumise massilises edasiarendamises meie maal, on ÜAÜKN-il ja ÜLKNÜ Keskkomiteel tarvis tagada ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonide osavõtt Spordiühingute ja -organisatsioonide Liidu tööst, suunata juhtivale tööle Spordiühingute ja -organisatsioonide Liitu paremaid töötajaid, saavutada, et enamik töötajaid ja esmajoones noored harrastaksid süstemaatiliselt kehakultuuri; ulatuslikumalt kasutada kehakultuuri ja sporti kasvatus- ja kultuuritöö parandamiseks noorsoo hulgas.

Ametiühinguorganisatsioonid peavad rohkem tähelepanu pöörama kehakultuuri- ja sporditöö arendamisele vahetult ettevõtetes, sovhoosides, remondi- ja tehnikajaamades, asutustes ja õppeasutustes; organisatsiooniliselt tugevdama olemasolevaid kehakultuurikollektiive ja looma uusi; süstemaatiliselt viima läbi spordi ja tervistavaid abinõusid tööliste, teenistujate ja õpilaste hulgas; organiseerima tööd tootmisvõimlemise ulatuslikuks sisseviimiseks

ettevõtetes ja asutustes; võtma tarvitusele vajalikud abinõud ametiühingute vabatahtlike spordiühingute kehakultuurlaste spordisaavutuste taseme tõstmiseks.

Komsomoliorganisatsioonid peavad olema kehakultuuritöö eestvedajateks linnades ja külades, sihikindlalt võitlema spordimeisterlikkuse tõstmise eest, peavad olema noorsoo hulgas spordi- ja tervistavate ürituste aktiivseteks organisaatoriteks.

7. NSV Liidu Spordiühingute ja -organisatsioonide Liit, ÜLKNÜ Keskkomitee, ÜAÜKN, NSV Liidu Põllumajanduse Ministeerium, Üleliiduline Tarbijate Kooperatiivide Keskliit ja tema kohapealsed organid, sovhooside ning remondi- ja tehnikajaamade direktorid ning kolhooside juhatused peavad võtma tarvitusele vajalikud abinõud kehakultuuri- ja sporditöö parandamiseks maaelanikkonna hulgas, igati ergutama üldsuse initsiatiivi spordibaaside rajamises, massiliste võistluste läbiviimises, taotledes, et kehakultuur ja sport muutuksid maanoorte kultuurse puhkuse organiseerimise ja kehalise karastamise tähtsamaiks vahendeiks.

8. Kohustada liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid ja ministrite nõukogusid, partei krai- ja oblastikomiteesid ning kraide ja oblastite täitevkomiteesid osutama igakülgset abi spordiühingute ja -organisatsioonide liidule massilise kehakultuuri- ja sporditöö parandamiseks töötajate hulgas, nende tugevdamiseks oma tööd tundva tubli kaadriga. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu rõhutavad, et spordiühingute ja -organisatsioonide liidu moodustamine tõstab kohalike partei- ja nõukogude organite vastutust töötajate ja õppiva noorsoo kehalise kasvatuse eest.

Kohustada kohalike töörahva saadikute nõukogusid linnade, rajoonikeskuste ja parkide heakorrastamistööde läbiviimisel rajama neis kõige lihtsamad spordibaasid, samuti linnade ehitamise ja rekonstrueerimise plaanides ette nägema haljasalad spordibaaside võrgu arendamiseks. Igati toetada komsomoli-, ametiühingu- ja spordiorganisatsioonide initsiatiivi kõige lihtsamate spordibaaside rajamiseks omaalgatuse korras.

Teha NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele ja liiduvabariikide ministrite nõukogudele ülesandeks võtta tarvitusele abinõud spordiinventari ja -seadmete tootmise laiendamiseks ja nende kvaliteedi parandamiseks, organiseerida spordiesemete uute näidiste valmistamist, asendades naha ja vastupidavad defitsiitsed materjalid plastmassidega ning muu toorainega, selleks et lähemail aastail rahuldada kehakultuuriorganisatsioonide vajadused, pöörates sealjuures erilist tähelepanu kooliõpilaste spordiinventari valmistamisele.

9. Kohustada NSV Liidu Riiklikku Plaanikomiteed, NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja liiduvabariikide ministrite nõukogusid eraldama iga aasta NSV Liidu Spordiühingute ja -organisatsioonide Liidule vajalikke assigneeringuid üleliidulise, vabariikliku ja koha-

liku eelarve järgi kehakultuuri- ja sporditööks töötajate hulgas ning rahvusvaheliste spordisidemete arendamiseks.

10. Lubada NSV Liidu Spordiühingute ja -organisatsioonide Liidul määrata palgafondi piirides spordiühingute ja -organisatsioonide liidu nõukogude juhtivatele töötajatele ametipalgamäärad vastavalt kehakultuuri- ja spordikomiteede töötajate olemasolevatele palgamääradele.

11. Teha ÜLKNÜ Keskkomiteele, ÜAÜKN-ile, NSV Liidu Kultuuriministeeriumile, NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvale Raadio ja Televisiooni Riiklikule Komiteele, Üleliidulisele Poliitiliste ja Teadusalaste Teadmiste Levitamise Ühingule, NSV Liidu Spordiühingute ja -organisatsioonide Liidule ning kehakultuuriorganisatsioonidele ettepanek parandada kehakultuuri ja spordi propagandat elanikkonna hulgas; laialdasemalt populariseerida ajakirjanduse, raadio, televisiooni ja kino kaudu kehakultuuri ja spordi kui kommunistliku kasvatuse, nõukogude inimese tervise tugevdamise, tema töövõime ja kodumaa kaitseks valmisoleku tõstmise vahendi tähtsust.

ÜHISKONDLIKU TOITLUSTUSE EDASIARENDAMISEST JA PARANDAMISEST

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus

20. veebruaril 1959

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu märgivad, et partei-, nõukogude, majandus- ja ametiühinguorganisatsioonid on NLKP XX kongressi otsuseid täites mõndagi ära teinud ühiskondliku toitlustuse arendamiseks meie maal. Viimaste aastate jooksul on linnades ja maal tunduvalt laiendatud ühiskondliku toitlustuse ettevõtete võrku, on paranenud selle võrgu varustamine külmutus-, tehnoloogiliste ja kaubanduslike seadmetega, on suurenenud omatoodete väljalase ja paranenud elanikkonna teenindamine.

Ometi jääb ühiskondliku toitlustuse arengutase praegustes tingimustes veel maha elanikkonna suurenenud vajadustest ega taga, et sel alal seatud ülesanne täidetakse, ühiskondlik toitlustus muudetakse massilisemaks ning elanikkonnale mugavamaks ja kasulikumaks. Paljudes linnades, töölisasulates ja maakohtades ei ole sööklate, teemajade, kohvikute ja einelaudade võrk piisav. Ei ole leidnud laialdast rakendamist majaköökide asutamine, lõunate müük kojuviimiseks, äärmiselt väikeses koguses müüakse elanikkonnale pooltooteid ja kulinaartooteid.

Ühiskondliku toitlustuse ettevõtete töö organiseerimises esineb tõsiseid puudusi. Praegu on isegi väikesed sööklad, restoranid, teemajad, kohvikud ja einelauad iseseisvad ettevõtted, kuhu on koon-

datud kõik tootmisprotsessid, alates tooraine esialgsest töötlemisest ja lõpetades roogade valmistamisega. Iga selline ettevõte on sunnitud pidama suurt koosseisu — kokkasid, raamatupidajaid, abitöölisi, laohoidjaid ja palju muud personali, kasutama olemasolevaid ruume ebaratsionaalselt mitmesuguste tsehhide, ladude ja kantseleide organiseerimiseks ning tal peab olema suur hulk tehnoloogilisi seadmeid ja inventari.

Selline toidu valmistamise viis on kallis ning pidurdab tööviljakuse kasvu ühiskondlikus toitlustuses, ei soodusta omatoodete väljalaske suurendamist. Mainitud puudused on suures ulatuses likvideeritavad, kui sööklad, teemajad, kohvikud ja einelauad hakkaksid töötama pooltoodetega, mida on otstarbekam valmistada spetsiaalselt selleks organiseeritud tsehhides, köök-vabrikutes või liha-, piima- ja toiduainete tööstuse ettevõtetes.

Paljudes ühiskondliku toitlustuse ettevõtetes ei valmistata maitsvaid toite, teenindamise kultuur on neis madal ja vahel esineb koguni tarbijate petmist. Ühiskondliku toitlustuse ettevõtetes ei pöörata vajalikku tähelepanu lisakulude vähendamisele, mitmesuguste kadude likvideerimisele ning ajakohasemate kütteseadmete ja odavate kütuste kasutamisele.

Kohtadel ei kasutata olemasolevaid võimalusi küllaldaselt selleks, et parandada ühiskondliku toitlustuse ettevõtete varustamist liha, piima, kala, kartuli ja köögiviljaga sel teel, et organiseeritakse sigade nuumamist abimajandites, kalade kasvatamist ja püüki tiikides ja kohalikes veekogudes ning suurendatakse põllumajandussaaduste kokkuostu, kasvatatakse kartulit ja köögivilja sovhoosides ja kolhoosides.

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu ei pea õigeks olukorda, et mõned majandusorganisatsioonide juhtivad töötajad, tööstusettevõtete, sovhooside ja õppeasutuste direktorid ei tegele ühiskondliku toitlustuse organiseerimise küsimustega ja sööklate ehitamisega ning leiavad, et see on kaubandusorganisatsioonide ülesanne, partei-, nõukogude ja ametiühinguorganid aga ei juhi sääraste juhtivate töötajate tähelepanu sellele, et nende suhtumine tähtsasse üritusse on ebaõige, ei arvesta seda, et ühiskondlik toitlustus mitte ainult ei taga ühiskonna materiaalsete ja tööjõuressursside kokkuhoidu, vaid muudab ühtlasi põhjalikult perekonna elulaadi, vabastab naise koduse majapidamise koormast. V. I. Lenin nimetas ühiskondlikke sööklaid «kommunismi võrseteks», rõhutades sealjuures, et need «... tegelikult suudavad vabastada naise, tegelikult suudavad naise ja mehe ebavõrdsust naisele ühiskondlikus tootmises ja ühiskonna elus kuuluva osa alal vähendada ja selle kaotada».

Võttes arvesse, et NLKP XXI kongressil kavandatud laial rindel kommunistliku ühiskonna ehitamise programmi teostamise juures on ühiskondliku toitlustuse igakülgne arendamine ja parandamine meie maal tähtis riiklik ülesanne, NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu **määravad:**

1. Teha liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedele, NLKP krai-, oblasti-, linna- ja rajoonikomiteedele, liiduvabariikide ja autonoomsete vabariikide ministrite nõukogudele, kraide, oblastite, linnade ja rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedele, ÜAÜKN-ile, Tarbijate Kooperatiivide Keskliidule ja nende organitele kohtadel kohustuseks kohalikke tingimusi arvestades välja töötada ja tarvitusele võtta konkreetsed abinõud ühiskondliku toitlustuse arendamiseks igas oblastis, linnas ja rajoonis, seades endale eesmärgiks muuta ühiskondlik toitlustus lähemate aastate jooksul tõeliselt massiliseks ning laiadele töörahvahulkadele mugavaks ja kasulikuks.

2. Teha liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedele ja ministrite nõukogudele kohustuseks tagada, et ühiskondliku toitlustuse ettevõtete toodangu väljalase suureneks 1965. aastal 1958. aastaga võrreldes enam kui kahekordseks, nii et ühiskondliku toitlustusega hõlmataks enamikku töölistest, teenistujatest ja õpilastest.

3. Kinnitada aastaiks 1959—1965 minimaalsena ülesanne, mis näeb ette suurendada riikliku ja kooperatiivkaubanduse ühiskondliku toitlustuse ettevõtete võrku 64 300 ettevõtte võrra 3 100 000 istekohaga.

Liiduvabariikide ministrite nõukogud peavad kolme kuu jooksul kindlaks määrama ühiskondliku toitlustuse ettevõtete võrgu arendamise plaani seitseaastaku iga aasta kohta, samuti iga oblasti, krai ja autonoomse vabariigi kohta.

4. Teha liiduvabariikide ministrite nõukogudele, ministeeriumidele ja keskasutustele kohustuseks kasutada kohtadel olevad võimalused maksimaalselt ära selleks, et arendada ühiskondliku toitlustuse ettevõtete võrku sobivate ruumide kohandamise arvel, olemasolevate sööklate ruumide ratsionaalsema kasutamise arvel ning kaubandusorganisatsioonidele nende ruumide üleandmise arvel, mida ei kasutata selleks, milleks nad on ette nähtud. Samuti tuleb eraldada uusehituste esimestel korrustel ruume sööklate, kohvikute, majaköökide, leivakaupluste ja muude toiduainetekaupluste avamiseks.

Tööstusettevõtete ja õppeasutuste projekteerimisel ja ehitamisel tuleb neis tingimata ette näha sööklad ja muud ühiskondliku toitlustuse ettevõtted.

5. Teha liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedele, NLKP krai- ja oblastikomiteedele, liiduvabariikide ja autonoomsete vabariikide ministrite nõukogudele, kraide ja oblastite töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedele ning Tarbijate Kooperatiivide Keskliidule kohustuseks aastate 1959—1961 jooksul välja töötada ja teostada abinõud sööklate, restoranide, teemajade, kohvikute ja einelaudade üleviimiseks pooltoodete kasutamisele. Selleks tuleb ette näha, et

a) suurtes sööklates ja köökvabrikutes organiseeritakse pool-

valmistoodete valmistamine teiste ühiskondliku toitlustuse ettevõtete varustamiseks;

b) ehitatakse uued tsehhid ja eeltöötlemise vabrikud, olemasolevates ruumides aga sisustatakse eritsehhid pooltoodete valmistamiseks;

c) liha-, piima- ja toiduainete tööstuse ettevõtetes organiseeritakse pooltoodete valmistamine ühiskondliku toitlustuse ettevõtete ja kaupluste varustamiseks;

d) olemasolevate ja ehitatavate puu- ja köögiviljakombinaatide juurde organiseeritakse ühiskondliku toitlustuse ettevõtete varustamiseks kartuli ja köögivilja sorteerimise ja puhastamise tsehhid.

6. Teha liiduvabariikide ministrite nõukogudele ülesandeks:

võtta tarvitusele vajalikud abinõud ühiskondliku toitlustuse ettevõtete tootmis- ja ringluskulude vähendamiseks selle arvel, et parandatakse töö organiseerimist, mehhaniseeritakse ulatuslikult tootmisprotsessid, mille alusel tõuseb ühiskondliku toitlustuse alal töötajate tööviljakus, likvideeritakse mitmesugused kaod ning vähendatakse ülemäära suurt administratiiv-, teenindamis- ja tootmispersonali, samuti muude kulude vähendamise arvel. Sealjuures tuleb parandada toitlustuse ja tarbijate teenindamise kvaliteeti;

võtta 1959. aasta jooksul revideerimisele ühiskondliku toitlustuse ettevõtetes kehtiv hindade kujundamise kord, sisse seada toidu maksumuse igapäevase kalkuleerimise asemel kohalikke tingimusi arvesse võttes ühiskondliku toitlustuse ettevõtete toodetele alalised hinnad.

Liiduvabariikide ministrite nõukogud peavad mainitud abinõude teostamisest saadud kokkuhoiu suunama ühiskondliku toitlustuse ettevõtete toodangu maksumuse alandamiseks. Samaks otstarbeks tuleb laialdasemalt ära kasutada abimajandite toodang ja detsentraliseeritud kokkuostud.

7. Teha NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele ülesandeks esitada vastavalt NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvudele aastaiks 1959—1965 NSV Liidu Ministrite Nõukogule konkreetsed ettepanekud, mis näevad ette ühiskondliku toitlustuse ettevõtete toodangu hindade alandamist alates 1961. aastast. Sealjuures ette näha akumulatsiooni suurus ühiskondliku toitlustuse ettevõtetes (välja arvatud restoranid) vabariikide järgi keskmiselt 1—1,5 protsendi piirides.

8. Teha liiduvabariikide ministrite nõukogudele kohustuseks tagada ühiskondliku toitlustuse ettevõtete häireteta varustamine vajalike saadustega, tarvitusele võtta abinõud toiduainete ressursside suurendamiseks sigade nuumamisega abimajandites, kasutades selleks laialdaselt toidujäätmeid, samuti küülikute ja veelindude kasvatamisega, kalade kasvatamise ja püüdmisega tiikides ja kohalikes veekogudes ning köögivilja ja kartuli tootmise suurendamisega linnalähedastes kolhoosides ja sovhoosides.

Abimajandite toodangu ulatuslik kasutamine ühiskondliku toit-

lustuse ettevõtetes peab saama toitlustuse parandamise ja selle omahinna alandamise täiendavaks allikaks.

9. Teha NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele kohustuseks:

a) tagada, et liiduvabariigid saavad 1959. aastal ühiskondliku toitlustuse ettevõtete jaoks 3000 autot «Moskvitš-Universal» ja 1000 kaubaveo-motorollerit;

b) ette näha rahvamajandusplaanides, et toodetaks ja saadetaks kohale tähtsamaid kütte- ja tehnilisi seadmeid.

Teha liiduvabariikide ministrite nõukogudele ülesandeks läbi arutada võimalused, mis on olemas selleks, et hakata kohaliku tööstuse ja tööndusкooperatsiooni ettevõtetes laialdasemalt tootma mitmesuguseid seadmeid ja inventari ühiskondliku toitlustuse ettevõtetele.

10. Teha Vene NFSV Ministrite Nõukogule, Ukraina NSV Ministrite Nõukogule ja Läti NSV Ministrite Nõukogule kohustuseks tagada spetsiaalsete lauanõude väljatöötamine ja ühiskondliku toitlustuse ettevõtete varustamine nendega.

11. Teha Vene NFSV Ministrite Nõukogule, Ukraina NSV Ministrite Nõukogule ja Kirgiisi NSV Ministrite Nõukogule ülesandeks tagada aastail 1959—1965 ühiskondliku toitlustuse ettevõtetele määratud uut liiki tehnoloogiliste seadmete ja aparaatide tootmisse võtmine.

12. Teha Vene NFSV Ministrite Nõukogule kohustuseks valmistada aastail 1959—1961 Omski, Kuibõševi, Gorki, Saraatovi, Tatari ja Voroneži Rahvamajanduse Nõukogu ettevõtetes 980 000 komplekti hügieenilise kattega metall-laudu koos toolidega, neist 1959. aastal 300 000 komplekti, mis saadetakse liiduvabariikide ühiskondliku toitlustuse ettevõtetele.

13. Teha NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Keemiakomitee Plastmasside Teadusliku Uurimise Instituudile kohustuseks teostada 1959. aastal plastiliste materjalide valik, samuti neist materjalidest nõude ja inventari valmistamise tehnoloogia valik ning töötada kooskõlas liiduvabariikide kaubandusministeeriumidega välja nendest materjalidest ühiskondliku toitlustuse ettevõtetele valmistatavate nõude ja inventari sortiment.

14. Teha liiduvabariikide ministrite nõukogudele kohustuseks ette valmistada tootmisvõimsused ning organiseerida plastilistest materjalidest ja polüetüleenmassist nõude ja inventari tootmine ühiskondliku toitlustuse ettevõtete jaoks Plastmasside Teadusliku Uurimise Instituudi poolt väljatöötatud tehnoloogia alusel.

15. Liiduvabariikide ministrite nõukogud peavad aastate 1959—1961 jooksul tagama, et ühiskondliku toitlustuse ettevõtetes hakataks laialdaselt juurutama selliseid elanikkonna teenindamise progressiivseid vorme nagu lõunate müümine kojuviimiseks, einete, lõunate ja õhtusöökide abonementide ja tšekkide eelmüük, iseteenindamise edasine levitamine ja täiustamine, samuti teisi meetodeid, mis võimaldavad suurendada olemasolevate ettevõtete läbilaskevõimet ja tõsta tarbijate teenindamise kultuuri taset.

16. Teha liiduvabariikide ministrite nõukogudele kohustuseks eraldada vajalikud summad ühiskondliku toitlustuse ettevõtete kapitaalehituseks ja rekonstrueerimiseks ning tehnoloogiliste seadmete muretsemiseks nii selleks rahvamajandusplaanis ettenähtud kapitaalmahutuste arvel kui ka nende summade arvel, mida rahvamajanduse nõukogude ettevõtted ja NSV Liidu ministeeriumid eraldavad kaubandusettevõtete ehitamiseks ja sisseseadmiseks.

17. Laiendada Keskkommunaalpanga poolt krediteerimise tingimusi, mis NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja NLKP Keskkomitee määrusega nr. 2593 10. oktoobrist 1953 on kehtestatud elu-olustikulise teenindamise ja kohalike ehitusmaterjalide tootmise ettevõtete jaoks, ühiskondliku toitlustuse ettevõtetele ja organisatsioonidele seadmete ja automaatide muretsemisega ja kohalepaigaldamisega seotud kulude katmiseks.

Määrata, et krediite mainitud otstarbel kuni 100 000 rubla suuruses summas annab Keskkommunaalpank isemajandavate ühiskondliku toitlustuse ettevõtete taotlusel, üle 100 000 rubla suuruse summa puhul aga kõrgemalseisvate organisatsioonide taotlusel.

18. Teha NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Ehituskomiteele ülesandeks välja töötada ühiskondliku toitlustuse ettevõtete ehitamiseks tüüpprojektid, arvestades nende ettevõtete üleviimist pooltoodete kasutamisele, ning kinnitada 1959. aastal nende ühiskondliku toitlustuse ettevõtete tehnoloogilise ja sanitaarse projekteerimise uued normid.

19. Teha Tarbijate Kooperatiivide Keskliidule ja NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumile kohustuseks asutada 1959.—1960. aasta jooksul kõigis sovhoosides ühiskondlikud sööklad nii keskustes kui ka sovhooside suuremates osakondades ning võtta tarvitusele abinõud sovhoosides olemasolevate sööklate ja einelaudade töö tunduvaks parandamiseks.

Panna sovhooside direktoritele, tarbijate kooperatiivide ja sovhooside tööliskooperatiivide juhtivatele töötajatele vastutus selle eest, et sööklaid häireteta varustataks vajalike toiduainetega nii tsentraliseeritud fondidest kui ka sovhooside toodangust.

Organiseerida kõigi sovhoosisööklate töö selliselt, et sovhooside töölised ja teenistujad ning nende perekonnaliikmed võiksid neis vastuvõetavate hindadega maitsvat toitu süüa või siit roogasid koju viia.

20. Soovitada kolhoosidele, et nad praktiseeriksid laialdasemalt kolhoosisööklate organiseerimist kolhoosnikute ja nende perekonnaliikmete teenindamiseks.

Tarbijate Kooperatiivide Keskliit ja tarbijate kooperatsiooni organisatsioonid kohtadel peavad osutama kolhoosidele praktilist abi ühiskondliku toitlustuse organiseerimises, saates kolhoosisööklatesse kokkasid, eraldades vajalikke tehnoloogilisi seadmeid, lauanõusid ja inventari, samuti varustades kolhoose sööklate ehitamiseks tüüpprojektidega.

21. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu juhti-

sid ametiühinguorganisatsioonide tähelepanu vajadusele tõhustada ühiskondlikku kontrolli ühiskondliku toitlustuse ettevõtete töö üle. Tööliste, teenistujate, õpilaste ja koduperenaiste hulgast valitud ühiskondlikud kontrolörid ning tarbijate kooperatsiooni revisjoni- ja sööklakomisjonid peavad etendama tähtsat osa võitluses töötajate kultuurse teenindamise eest, toidu kvaliteedi parandamisel ja toitlustuse omahinna alandamisel, tooraine kasutamise normidest ja ühiskondliku toitlustuse toodangule kindlaksmääratud hindadest rangel kinnipidamisel.

Ühiskondliku toitlustuse alal töötajate hulgas tuleb laialdaselt organiseerida sotsialistlikku võistlust ühiskondliku toitlustuse paremaks korraldamiseks, töötajate hea teenindamise kindlustamiseks.

22. NSV Liidu Tervishoiu Ministeeriumile ja tema organitele kohtadel tehti ülesandeks parandada tunduvalt kontrolli ühiskondliku toitlustuse ettevõtete sanitaarse seisukorra üle, suurendada ühiskondliku toitlustuse alal töötajate suhtes nõudlikkust toidu valmistamise sanitaarsest režiimist kinnipidamise alal, tõsta sanitaarteenistuse töötajate vastutust neile usaldatud töö eest.

23. Liiduvabariikide ministrite nõukogud on kohustatud tagama ühiskondliku toitlustuse spetsialistide ettevalmistamise kõrgemates õppeasutustes ja tehnikumides vastavalt sellele, kui suur vajadus nende järele on ühiskondliku toitlustuse ettevõtetes ja organisatsioonides, organiseerima laialdaselt kokkade ettevalmistamist tehnilistes koolides ning kaubandus- ja kulinaariakoolides, samuti vahetult tootmises.

*

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu on seisukohal, et ühiskondliku toitlustuse edasiarendamine ja põhjalik parandamine on kõigi partei-, nõukogude, ametiühingu- ja majandusorganite üks tähtsamaid ülesandeid.

Kohalikud partei-, nõukogude ja ametiühinguorganisatsioonid on kohustatud tagama pideva kontrolli ühiskondliku toitlustuse ettevõtete töö üle, võtma õigeaegselt tarvitusele abinõusid puuduste likvideerimiseks nende ettevõtete töös ning taotlema elanikkonna veelgi kultuursemat teenindamist.

VIIES JAGU

PROPAGANDA-, AGITATSIOONI-, KULTUURI- JA TEADUSALASED KÜSIMUSED

SUURE SOTSIALISTLIKU OKTOOBRIREVOLUTSIOONI NELJAKÜMNENDAKS AASTAPÄEVAKS

(1917—1957)

NLKP Keskkomitee Propaganda- ja Agitatsiooniosakonna ning NLKP Keskkomitee Marksismi-Leninismi Instituudi teesid

SISSEJUHATUS

Nelikümmend aastat tagasi vapustas maailma teade, et Venemaa töölised ja talupojad, keda juhtis bolševike partei eesotsas V. I. Leniniga, kukutasid kapitalistide ja mõisnike võimu, võtsid enda kätte poliitilise võimu. Revolutsioonilise ristleja «Aurora» kahurimürin 7. novembril (25. oktoobril) 1917 kuulutas uue ajastu algust inimkonna ajaloos, imperialismi kokkuvarisemise ja uue, sotsialistliku ühiskonna võidulepääsu ajastu algust. Algas see tõeline inimühiskonna ajalugu, mida geniaalselt olid ette näinud Marx, Engels ja Lenin.

Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon algas ja võitis kui töörahva võimas ja raevukas protest imperialistliku sõja vastu, mis oli viinud Venemaa katastroofi äärele, ekspluataatorlike klasside, kapitalistide ja mõisnike võimu vastu, rahvusliku rõhumise vastu. Venemaa revolutsiooniline töölisklass, soldatid, madrused, töötavad talupojad tõusid üles kapitalistide ja mõisnike ikke ja vägivalla vastu. Rahvas astus otsustavasse võitlusse uue, õiglase ühiskonnakorra, nõukogude, sotsialistliku korra kehtestamise eest. Üle kogu maailma kostsid Oktoobrirevolutsiooni esimesed dekreedid: rahudekreet — kirglik üleskutse võitlusele imperialistliku sõja vastu, töörahva vendlusele, maadekreet, ülevenemaalise nõukogude kongressi otsus tööliste ja talupoegade valitsuse moodustamise kohta.

Revolutsioone oli toimunud ka minevikus, nende leek oli valgustanud kõiki ajaloo pöörde-epohhe. Kuid mineviku revolutsioonid piirdusid võimu üleminekuga ühelt ekspluataatorlikult klassilt teise ekspluataatorliku klassi kätte, muutus vaid ekspluateerimise vorm, ekspluateerimine aga jäi. Valitsevad ekspluataatorlikud klassid surusid metsikult maha töörahva katsed vabaneda ekspluateerimise ikkest, uputasid linna- ja külatänavad tööliste ja talu-

poegade verre. Likvideeriti Pariisi Kommuun, kes esmakordselt ajaloos heiskas proletariaadi diktatuuri lipu ja tegutses seitsekümmend kaks päeva, uputati tööliste ja talupoegade verre esimene Vene revolutsioon 1905. aastal.

Oktoobrirevolutsioon kui kõige grandioossem oma ulatuselt, kõige sügavam oma ülesannetelt ja eesmärkidelt, viis täide töörahva sajandeid hellitatud lootused, kuulutas lõpu inimese ekspluateerimisele teise inimese poolt, igasugusele sotsiaalsele ja rahvuslikule rõhumisele, kuulutas mitte ainult välja, vaid viis ka ellu sotsialismi, rahu, rahvaste võrdõiguslikkuse ja sõpruse ideed.

Suurele marksistlik-leninlikule õpetusele ustav, ükskõik milliste töölisliikumises esineva revisionismi, oportunismi, dogmatismi ja sektantluse eriliikide suhtes leppimatu kommunistlik partei valmistas Venemaa töölisklassi ja talurahva ette otsustavaks võitluseks uue, sotsialistliku elu eest, töötas välja revolutsioonilise võitluse strateegia ja taktika, juhtis julgelt seda võitlust ja garanteeris sotsialistliku revolutsiooni võidu ning sotsialistliku ühiskonna ülesehitamise meie maal. Kõik teised parteid, esseeride, menševike ja kodanlike natsionalistide parteid, kes fraasidega demokraatiast varjasid oma reeturlust ja imperialismi teenimist, jäid pankrotti.

Ilmaletulnud noore Nõukogude vabariigi vastu asusid kallaletungile kõik pehkinud vana maailma jõud: sise- ja välisvaenlased, mõisnikud, kapitalistid, tsaarikindralid ja välisriikide imperialistlikud valitsused. See oli oma ulatuselt ennenägematu imperialistide «ristisõda» sotsialistliku revolutsiooni vastu. Lasti käiku kõik: 14 riigi sõjaline interventsioon, katsed lämmatada nälja ja blokaadiga, ähvardused ja paratamatu hukkumise prognoosid, tuhandekeelne vale ja räpane laim. Esimese maailmasõja päevade liitlased ja vastased — saksa, ameerika, inglise, prantsuse, jaapani ja teised imperialistid — ühinesid kõik üht eesmärki taotledes: kägistada noor sotsialistlik tööliste ja talupoegade riik «juba hällis», kuni ta pole veel tugevnenud ja kindlalt jalule tõusnud. Oma kangelaslikus võitluses rahvusvahelise imperialismi jõudude vastu võitis noor Nõukogude vabariik kõigi maade töölisklassi, töötava talurahva ja progressiivse intelligentsi palava poolehoiu, poliitilise ja moraalse toetuse.

Kõik ülemaailmse reaktsiooni katsed ajaloo seaduspärast käiku peatada lõppesid krahhiga. Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni neljakümnes aastapäev tunnistab ümberlükkamatult endalt ekspluataatorite ikke heitnud rahvaste võitmatust, marksismi-leninismi ideede suurt võidukäiku. Pannud toime sotsialistliku revolutsiooni, kaitsnud revolutsiooni saavutusi ennekuulmatult raskes võitluses, sai Venemaa kangelaslik töölisklass uue elu loomise algatajaks ja Nõukogude Liit maailma esimeseks sotsialistlikuks riigiks, kes rajas teistele rahvastele tee sotsialismi poole.

Juba 1917. aasta Oktoobrirevolutsiooni eelõhtul ütles Lenin, et sotsialistlik revolutsioon, kapitalistide ja mõisnike võimu kukuta-

mine, puhastab tee tootlike jõudude ennenägemata kiireks arenemiseks. Nii juhtuski. Hoolimata imperialistlike riikide püüetest interventsiooni abil meie maad laostada ja teda kaugele tagasi paisata, muutus Nõukogude Liit industrialiseerimise ja põllumajanduse kollektiviseerimise kiire tempo tulemusena juba 1941. aastaks võimsaks sotsialistlikuks suurriigiks, tõestades seega sotsialistliku korra vaieldamatuid eeliseid. Võimsa tehnikaga varustatud NSV Liidu rahvaste vääramatu sõprus ja nende leegitsev nõukogude patriotism andsid sotsialismimaale võimaluse etendada fašismi purustamisel otsustavat osa.

Saksa fašismi ja Jaapani militarismi lüüasaamise tulemusena Teises maailmasõjas on Euroopas ja Aasias Nõukogude Liidu kõrval tekkinud ja tugevnenud, kasvavad ja arenevad ka teised sotsialistlikud riigid. Oma klassilahingutes läbiproovitud kommunistliku partei juhtimisel sammub sotsialismi ehitamise teed suur hiina rahvas. Kindlalt sammuvad sotsialismi teed kapitalismi ikke igaveseks mahaheitnud maad: Albaania, Bulgaaria, Ungari, Vietnami Demokraatlik Vabariik, Saksa Demokraatlik Vabariik, Korea Rahvademokraatlik Vabariik, Mongoolia Rahvavabariik, Poola, Rumeenia, Tšehhoslovakkia, Jugoslaavia. Praegu on sotsialism muutunud võitmatuks maailmasüsteemiks ja võitleb edukalt vana, oma aja äraelanud kapitalismi süsteemi vastu.

Sajad miljonid inimesed Aasias ja Aafrikas on Oktoobrirevolutsiooni ideede mõjul endalt maha raputanud kolonialismi ahelad. Ikka enam ja enam on lõkkele löömas koloniaalsete ja poolkoloniaalsete maade rahvaste rahvusliku vabadusvõitluse leek.

Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon ei jätnud kivi kivi peale reaktsioonilisest legendist, nagu ei suudaks rahvahulgad riiki valitseda. Nõukogude riigi nelikümmend eluaastat on tõestanud, et töötavad hulgad suudavad mitte ainult purustada vana, pehkinud ühiskonnakorra, vaid ka üles ehitada uue, sotsialistliku riigi ja ühiskonnasüsteemi, ajaloo seisukohalt lühikese ajaga jagu saada tehnilisest ja majanduslikust mahajäämusest ja luua kõrgesti arenenud majanduse, maksma panna ja arendada kõrgema demokraatiavormi — sotsialistliku demokraatia, jalule seada minevikus ennenägematud sõpruse ja vendluse suhted mitmesuguste rahvuste vahel, äratada miljonid inimesed teadlikule ajaloolisele loomingule.

Just sellepärast on Oktoobrirevolutsioon oma iseloomult ja eesmärkidelt tõeline rahvarevolutsioon ja kõige suurem kõigist revolutsioonidest, mida inimkonna ajalugu tunneb.

«Meil... on õigus uhkust tunda ja me tunneme uhkust selle üle,» kirjutas V. I. Lenin, «et meile on osaks saanud õnn *alustada* nõukogude riigi ülesehitamist, *alustada* sellega uut ajastut maailma ajaloos, *uue* klassi võimu ajastut, kes on kõigis kapitalistlikes maades rõhutud ja kes kõikjal sammub uue elu poole, kodanluse üle võidu saavutamise poole, proletariaadi diktatuuri poole, inimkonna

kapitali ikkest ja imperialistlikest sõdadest päästmise poole.» (Teosed, 33. kd., lk. 32—33.)

Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni neljakümnes aastapäev on kõigi Nõukogude Liidu rahvaste, kõigi sotsialistlike maade rahvaste, kogu rahvusvahelise töölisklassi, kogu maailma töörahva helge pidupäev.

I. SUURE SOTSIALISTLIKU OKTOOBRIREVOLUTSIOONI VÕIT JA PROLETARIAADI DIKTATUURI KEHTESTAMINE NSV LIIDUS

1. Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon oli ülemaailmse kapitalistliku süsteemi arengu paratamatu tulemus, kõigi tema vastuolude äärmise teravnemise tulemus. Tehnika enneolematu areng, suurtootmise kasv viisid inimtöö tootlikkuse tohutule suurenemisele, materiaalsete väärtuste akumuleerimisele, mis oleks pidanud märksa tõstma kogu rahva elatustaset. Kuid tootmisvahendite kapitalistliku omanduse valitsemise tingimustes, kapitalistlike trustide, sündikaatide ja pankade ülevõimu tingimustes toob tehniline progress kaasa ainult kapitalistide kasumite kasvu, varandusliku ebavõrdsuse tugevnemise, üha laiemate rahvastiku kihtide viletsuse ja kindlustamatuse teravnemise. Koos tootmise täiustamisega teravneb tööinimeste ekspluateerimine ja orjastamine, kasvab tööpuudus, elukallidus, hulkade laostumine, tugevneb monopolide surve töölisklassile ja kõigile töötajatele. Kapitalism paiskab perioodiliselt rahvahulkade õlgadele hädad, kannatused ja kriiside ning sõdade koledused, mida on sünnitanud tema vastuolude teravnemine. See kõik kutsus esile rahvahulkade rahuolematuse ja meelepaha kapitalistliku rõhumiskorra vastu, suurtootmise määratu kasv aga lõi materiaalsed eeldused kapitalismi asendamiseks kõrgema ühiskonnakorraga, sotsialismiga.

Kapitalistlike maade majandusliku ja poliitilise arenemise ebaühtluse tõttu ei valmi imperialismi ajastul tingimused proletaarseteks revolutsioonideks eri maades mitte ühtlaselt. Sellest seadusest tuleneb V. I. Lenini poolt 1915. aastal tehtud ajaloolise tähtsusega järeldus sotsialistliku revolutsiooni võidu võimalusest esialgu vähestes või isegi ühel maal eraldi ja revolutsiooni üheaegse võidu võimatusest kõigis maades.

XX sajandi algul oli Venemaa kõigi imperialismi vastuolude sõlmpunktiks ja kõige nõrgemaks lüliks. Iga liiki rõhumise — kapitalistliku, mõisnike ja rahvusliku — läbipõimumine isevalitsuse politseiliku despotismiga tegi rahvahulkade olukorra väljakannatamatuks ning andis klassivastuoludele Venemaal erilise teravuse. XX sajandi alguseks kujunes Venemaa rahvusvahelise revolutsioonilise liikumise keskuseks. Juba 1905.—1907. aasta revolutsioon tegi lõpu kapitalismi suhteliselt «rahulikule» arengule Euroopas ja Aasias ning tähistas suurte revolutsiooniliste tormide

perioodi algust; ta oli proloogiks tööliskiassi ja kõigi töötajate võidukatele lahingutele 1917. aastal.

1914.—1918. aasta imperialistlik maailmasõda, kus imperialistid tapsid ligi 10 miljonit inimest ja tegid vigaseks rohkem kui 20 miljonit inimest, laostasid ja jätsid peavarjuta miljoneid perekondi, kiirendas revolutsioonilise plahvatuse saabumist. «Sõda on tekitanud niisuguse ääretu kriisi, on rahva materiaalsed ja moraalsed jõud niivõrd pingule tõmmanud ja andnud sääraseid hoope kogu praegusele ühiskonna organisatsioonile,» kirjutas Lenin, «et inimkond seisab valiku ees: kas hukkuda või anda oma saatus kõige revolutsioonilisema klassi kätte, et kõige kiiremal ja radikaalsemal teel üle minna kõrgemale tootmisviisile.» (Teosed, 25. kd., lk. 339.)

Venemaal areneva revolutsiooni eesotsas sammus kangelaslik tööliskiass, omades võimsat liitlast paljumiljonilise töötava talurahva näol. 1917. aasta veebruaris pühkis kodanlik-demokraatlik revolutsioon minema tsaari-isevalitsuse. Riigis tekkis kaksikvõim — proletariaadi ja talurahva võim tööliste, soldatite ja talupoegade saadikute nõukogude kujul, ning kodanluse ning mõisnike võim Ajutise Valitsuse näol. Tuginedes väikekodanlike parteide, menševike ja esseeride toetusele, jätkas kodanlik Ajutine Valitsus imperialistlikku sõda, teostas rahvavastast poliitikat. Ta ei tahtnud ega võinud anda kannatustest väsinud rahvale rahu, leiba ega maad. Niisugune valitsus ei võinud rahuldada tööliste ja talupoegade pakilisi vajadusi.

2. Revolutsiooniliste tööliste ja talupoegade hulkade juht, innustaja ja organiseerija oli kommunistlik partei, bolševike partei — uut tüüpi marksistlik partei. Bolševike partei, kes oli relvastatud marksistlik-leninliku teooriaga, omandanud rahvusvahelise tööliskiikumise kõik paremad kogemused, karastatud lahingutes tööliskiassi vaenlastega, tugev oma ühtsuse poolest, lahutamatult seotud töötavate hulkadega, oli see juht, kes osutus võimeliseks Venemaa rahvaid julgelt sotsialismile viima.

Partei võitlusprogrammiks üleminekul kodanlik-demokraatlikult revolutsioonilt sotsialistlikule revolutsioonile olid Lenini kuulsad Aprilliteesid. Püüdes vältida asjatuid raskusi ja ohvreid, tuginedes rahvahulkade tahtele ja toetusele, astus partei välja revolutsiooni rahuliku arenemise eest. See tee eeldas kogu võimu üleminekut nõukogude kätte, parteile enamuse võitmist nõukogudes, nende poliitika muutmist tööliskiassi huvides. Kuid menševike ja esseeride keeldumise tõttu kodanlusest lahku lüüa ja koondada kogu võim nõukogude kätte, kapitalistide ja mõisnike meeletu võitluse tagajärjel oma privileegide eest aeti revolutsiooni rahulik areng nurja. Tööliste ja soldatite rahuliku demonstratsiooni tulistamine Ajutise Valitsuse poolt 1917. aasta juulis tähistas kaksikvõimu lõppu ja kontrrevolutsioonilise kodanluse ainuvalitsuse kehtestamist.

Partei VI kongress võttis vastavalt V. I. Lenini juhtnööridele

kursi relvastatud ülestõusu ettevalmistamisele. Kongress andis otsustava vastulöögi Preobraženski antileninlikule, kapitulantlikule joonele, kes astus välja partei poolt proletaarsele revolutsioonile võetud kursi vastu, pidades sotsialismi võitu Venemaal võimatuks enne proletaarse revolutsiooni võitu Läänes. Kongressi otsustest juhindudes tegi partei ära titaanliku töö rahva kõigi revolutsioonile jõudude organiseerimisel ja ühendamisel, kes võitlesid rahu, maa, rahvusliku üheõiguslikkuse ja sotsialismi eest, ning suunas nad ühele eesmärgile — sotsialistliku revolutsiooni võidule.

Töölised, soldatid ja talupojad veendusid omaenese kogemuste varal üha rohkem bolševike poliitika õigsuses. See poliitika näitas kätte ainsa reaalse väljapääsu sõjast ja tee rahule, nõudis võimu üleandmist töötajate kätte, kõigi rahvuste üheõiguslikkuse kehtestamist, mõisamaade konfiskeerimist ja vabrikute, tehaste, raudteede ning pankade muutmist üldrahvalikuks omandiks. See oli järjekindel revolutsiooniline programm, mis väljendas tööliste ja talupoegade, kõigist rahvusest töötajate elulisi huve.

Vastuseks töötajate õiglastele nõudmistele tugevdas kapitalistide ja mõisnike valitsus repressioone rahva vastu. Kodanluse esindajad ähvardasid jultunult lämmatada revolutsiooni «nälja kondise käega»; kapitalistid hakkasid sulgema vabrikuid ja tehaseid, vallandama töölisi, nurja ajama linnade varustamist toiduainete ja kütusega. Vabrikandid ja tehaseomanikud valmistasid ette ülevenemaalist lokauti, tööliste massilist vallandamist. Ainuüksi Moskva ja Petrogradi tööstusrajoonides jäi rohkem kui 75 000 töölist ilma tööta. Karistussalgad lämmatasid julmalt talupoegade katsed võtta üle mõisamaad. Kodanlik-mõisnikliku reaktsiooni märatsemine pärast juulipäevi ning Kornilovi mäss, mis oli avalikuks katseks kehtestada maal sõjaline diktatuur ja uputada revolutsioon verre, paljastasid kodanliku Ajutise Valitsuse ja esseeride ning menševike kokkuleppepoliitika rahvavastase iseloomu.

Oma ülevõimu säilitamise huvides olid kapitalistid ja mõisnikud valmis kodumaad maha müüma välismaa imperialistidele ja püüdsid revolutsiooni lämmatada välismaiste vägede abiga. Kontrrevolutsionäärid ja kodumaa reeturid alustasid sobinguid saksa imperialismiga, valmistasid Petrogradi ära andma Saksa keisri vägedele, et purustada töölisklass ja lämmatada revolutsioon.

Töötavad rahvahulgad pöördusid otsustavalt bolševike kui ainukeste rahva huvide väljendajate poole. Saades Petrogradi ja Moskva Nõukogus enamuse, viis partei endaga kaasa proletariaadi põhimassid. Ka enamik armeed tuli proletaarse revolutsiooni poole üle; pealinna läheduses paiknevates väeosades oli bolševikel otsustav jõudude ülekaal. Külas oli lõkkele löönud talupoegade stiihiline sõda mõisnike vastu. Ületades kontrrevolutsiooni, samuti kapitulantide ja kõhklejate (Zinovjev, Kamenev) raevuka vastupanu, organiseeris kommunistlik partei tööliste, soldatite ja talupoegade revolutsioonilised jõud võidukaks relvastatud ülestõusuks. Tänu sellele, et bolševike revolutsioonilist programmi toetasid otsusta-

valt rahvahulgad ja et kontrrevolutsiooniline valitsus oli täielikult isoleeritud, oli see relvastatud ülestõus Petrogradis kõige veretum revolutsioonide ajaloos.

25. oktoobril (7. novembril) 1917. aastal kukutasid Petrogradi töölised ja soldatid kodanliku Ajutise Valitsuse. Teine ülevenemaaline nõukogude kongress, kes esindas proletaarlaste avangardi ja talurahva kõige revolutsioonilisemat osa, kuulutas, et kogu riigivõim on läinud nõukogude kätte, ning moodustas Tööliste ja Talupoegade Valitsuse eesotsas V. I. Leniniga. Kongress võttis vastu ajaloolise rahu- ja maadekreedi. Rahudekreet avas tee revolutsiooniliseks väljumiseks sõjast, rajas Nõukogude riigi rahuarmastava välispoliitika vankumatud alused. Maadekreedis väljendusid miljonite talupoegade sajandeid kestnud lootused mõisnike maavalduse hävitamisest. Kongressi otsustega Tööliste ja Talupoegade Valitsuse moodustamise kohta pandi alus uuele, Nõukogude riigile.

Petrogradis alanud sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon võitis mõne nädala jooksul põhiliselt kogu maal. Nõukogude võimu võidukäik tunnistas vaieldamatult revolutsiooni tõeliselt rahvalikku iseloomu. Käsikäes vene tööliste ja talupoegadega võtsid revolutsioonist aktiivselt osa kõigi Venemaa rahvaste ja rahvuste töötajad.

Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni võidu tagajärjel kehtestati meie maal töölisklassi diktatuur.

3. Proletariaadi diktatuur, see uus revolutsiooniline võim kindlustus Venemaal töölisklassi ja töötava talurahva hulkade liidu alusel, kusjuures proletariaadil on juhtiv osa. Sotsialistlik revolutsioon purustas vana rahvavastase kodanlik-mõisnikliku riigiaparaadi, lõi uue võimuaparaadi, mis väljendab töörahva elulisi huvisid. Proletariaadi diktatuuri riiklikuks vormiks meie maal said tööliste ja talupoegade saadikute nõukogud, mille sünnitas rahvahulkade revolutsiooniline looming.

Erinevalt kodanlikust demokraatiast, mis on alati olnud ja kõigis kapitalistlikes riikides tegelikult jääb demokraatiaks ekspluataatorliku vähemuse jaoks, kehastab nõukogude võim kõige laialdasemat, kõrgeimat demokraatia vormi — demokraatiat töörahva jaoks, rahva rõhuva enamuse jaoks. Kapitalistlike korporatsioonide, trustide ja sündikaatide, söe-, nafta-, terase-, auto-, keemia-, raud-, tee- ja teiste kapitalistlike kompaniide võimutsemise tingimustes ei ole ega saa olla tõelist demokraatiat töörahva jaoks. Sotsialistlik revolutsioon, likvideerides kapitali võimu ja muutes tootmisvahendid ühiskondlikuks omandiks, rajas proletaarse demokraatia jaoks majanduslikud eeldused. Revolutsioon tõi rahvahulkadele kõige peamisema vabaduse — vabanemise ekspluateerimisest; see vabadus on kõigi demokraatlike õiguste ja vabaduste alus.

Sotsialistliku revolutsiooni poolt sünnitatud demokraatia tähtsaim eelis seisab selles, et riigivõim ei kuulu ekspluateerijatele, vaid töötajaile. «Me rajasime,» kirjutas Lenin, «nõukoguliku riigi-

tüübi ja alustasime sellega uut ajastut maailma ajaloos, proletariaadi poliitilise võimu ajastut, mis on saabunud kodanluse võimu ajastu asemele.» (Teosed, 33. kd., lk. 179.)

Nõukogude demokraatia tingimustes said töölised ja talupojad kogu maa, maapõuevarade, kõigi vabrikute ja tehaste, söe- ja maagikaevanduste, raudteede, elektrijaamade ja kõigi teiste tootmisvahendite peremeesteks. Ükski kodanliku demokraatia maa ei saa teha midagi selletaolist, sest seal on tootmisvahendid kapitalistidele rahvahulkade ekspluateerimise vahendiks.

Proletaarne demokraatia avaldub töörahva riiklike ja ühiskondlike organisatsioonide aktiivses tegevuses. Ta eitab sellist «demokraatiat», mis annab reaktsionääridele «vabaduse» purustada töörahva demokraatlikke organisatsioone, laimata sotsialistlikku korda ja rahvavõimu. «Proletaarne demokraatia,» kirjutas V. I. Lenin, «surub maha ekspluataatoreid, kodanlust — ja sellepärast ta ei silmakirjatse, *ei tõota neile* vabadust ja demokraatiat — töötajaile aga annab *tõelise demokraatia.*» (Teosed, 28. kd., lk. 89.)

Sotsialistlik demokraatia leidis kõige kujukama kehastuse rahvusküsimuse lahendamises. Suur Oktoobrirevolutsioon purustas rahvusliku rõhumise ahelad Venemaal, hävitas igaveseks rahvusliku ebavõrdsuse ja kindlustas kõigi rahvuste tõelise vendluse, tõstis endised rõhutud rahvad tõeliselt vabade ja tõeliselt üheõiguslike rahvaste seisundisse. Loodi riiklus neile rahvastele, kellel seda varem ei olnud, ja taastati nende rahvaste riiklus, kes olid selle kaotanud.

Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon päästis meie maa ohust, et välismaised imperialistlikud kiskjad ta ära tükeldavad ja orjastavad, muutis meie maa vabaks ja iseseisvaks riigiks. Nõukogude võim tegi lõpu meie maa majanduslikule sõltuvusele välismaisest kapitalist, natsionaliseeris kõik välismaistele imperialistidele kuulunud ettevõtted, annulleeris orjastavad laenud, lõpetas kasumite maksmise välismaa kapitalistidele, kes rikastusid Venemaa tööliste ja talupoegade arvel.

Sotsialistliku revolutsiooni võit Venemaal avaldas hiiglaslikku innustavat mõju teiste maade töörahva hulkadele. Kõigis maailma osades tõusis võimas revolutsioonilise ja rahvusliku vabadusliikumise laine.

Kuid tol ajal kommunistlikud parteid Läänes alles tekkisid, nad ei suutnud veel enda järel viia töölisklassi enamikku, luua kindlat liitu töölisklassi ja talurahva vahel ning tagada proletaarse revolutsiooni võitu oma maades. Venemaa Nõukogude Vabariik jäi siis ainukeseks sotsialismimaaks, keda ümbritsesid vaenulikud kapitalistlikud riigid.

4. Võtnud võimu enda kätte, asusid Venemaa töölised ja talupojad bolševike partei juhtimisel rahulikule loovale tööle. Kuid revolutsiooniga kukutatud ekspluataatorlikud klassid alustasid tööliste ja talupoegade võimu vastu kodusõda, püüdes relvajõul taastada oma endist võimu. Nende käsilasteks võitluses tööliste

ja talupoegade vastu osutusid menševike ja esseeride väikekodanlikud parteid, kes olid lõplikult veerenud kontrrevolutsiooni leeri.

Nõukogude vabariigi vastu suunatud relvastatud võitluse organiseerija ja innustaja oli rahvusvaheline imperialism. Maailma esimese tööliste ja talupoegade vabariigi tohutu suur revolutsioneeriv mõju tekitas kõigi maade imperialistide hulgas hirmu ja viha. Sotsialistliku revolutsiooni võidus nägid nad ohtu oma parasiitlikule elule, oma tuludele ja kapitalidele, kõigile oma privileegidele. Noort Nõukogude vabariiki lämmatada püüdes organiseerisid imperialistid eesotsas Inglismaa, Ameerika Ühendriikide ja Prantsusmaa valitsevate ringkondadega sõjakäike meie maa vastu. Igast ilmakaarest — põhjast ja lõunast, idast ja läänest — sööstsid tema territooriumile interventide ja valgekaartlaste jõugud. Nõukogude Venemaa sattus rinnete tulerõngasse.

Neis rasketes tingimustes kutsusid kommunistlik partei ja Nõukogude valitsus rahva õiglasse, revolutsioonilisse isamaasõtta välismaiste interventide ja sisemaise kontrrevolutsiooni vastu. Vastuseks partei üleskutsele astusid sajad tuhanded töölised ja talupojad vabatahtlikena Punaarmeesse. Kõiki jõude kokku võttes varustasid nälgivad töölised sõjaväge relvade ja laskemoonaga, talupojad aga toiduainetega. Partei ja komsomol saatsid rindele peaaegu poole oma koosseisust. Tööliste ja talupoegade ridadest kerkisid esile andekad väepealikud, legendaarsed, igavese kuulsusega kangelased. Üle kolme aasta tuli Nõukogude vabariigil tagasi tõrjuda imperialistlike kiskjate ja sisemaise kontrrevolutsiooni ühendatud jõudude pööraseid relvastatud kallaletunge. Ränka puudust ja ennekuulmatuid raskusi elasid nõukogude inimesed tol ajal üle ja said nendest jagu. Suurlinnad said väga vähe toiduaineid, kuude viisi anti töölistele veerand naela leiba päevas. Puudus oli toor- ja kütteainest, seda aga, mis korda läks koguda, ei suutnud sõjas rängalt kannatada saanud raudteetransport kohale toimetada. Enamik ettevõtteid seisis. Kommunistliku partei juhtimisel tegid nõukogude rahvas ja tema Punaarmee kangelaslikkuse imetegusid, ilmutasid ennastsalgavat entusiasmi, kõrget ideelisust ja piiritut ustavust sotsialismi suurtele ideaalidele ning päästsid maailma esimese sotsialistliku riigi.

Kõik imperialistide katsed likvideerida «vene läbimurret» ja ära kägistada noort Nõukogude vabariiki põrkasid välismaa töölisklassi otsustavale vastupanule. Välismaise sõjalise interventsiooni ja kodusõja aastail arenes kapitalistlikes maades liikumine nõukogude rahva toetamiseks, loodi aktsioonikomiteesid, mille loosungiks oli: «Käed eemale Venemaa küljest!» Interventide vägedes kõlasid üha valjemalt kodumaale tagasipöördumise nõudmised, sagenesid Nõukogude Venemaa vastu sõdimisest keeldumise juhtumid. Prantsuse meremehed alustasid Mustal merel ülestõusu interventsiooni vastu. Nõukogude vägede poolel võitlesid rahvusvahelised pataljonid, kelle koosseisu kuulusid hiinlased, ungarlased, poolakad, jugoslaavlased, soomlased ja teised välismaa revo-

lutsionäärid. Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni mõjul algas 1918. aasta jaanuaris töölisrevolutsioon Soomes, 1918. aasta novembris revolutsioon Saksamaal, 1919. aasta märtsis toimus proletaarne revolutsioon Ungaris, 1919. aasta aprillis kuulutati nõukogude vabariik välja Baieris. Kõik need revolutsioonilised väljaastumised osutasid tõsist abi Venemaal loodud noorele Nõukogude vabariigile. Vene revolutsiooni kaitsmist pidasid kõigi maade töölised oma südameasjaks, oma rahvusvaheliseks kohuseks võitluses kapitalismi vastu. Selles avaldus kujukalt proletaarse internatsionalismi jõud ja mõjukus.

Nõukogude rahva võit interventide ja valgekaartlaste üle kodusõjas tähendas ülemaailmse imperialismi ülisuurt sõjalist ja poliitilist lüüasaamist, demonstreeris noore Nõukogude vabariigi suurt elujõudu ja võitmatust.

Nõukogude rahva võidukas võitlus valgekaartlaste ja interventide vastu kinnitas kujukalt Lenini prohvetlikke sõnu: «Ialgi ei võideta seda rahvast, kelle töölised ja talupojad on oma enamuses mõistnud, ära tundnud ja näinud, et nad kaitsevad omaenda võimu, nõukogude võimu — töörahva võimu, et nad kaitsevad seda üritust, mille võit kindlustab neile ja nende lastele võimaluse kasutada kõiki kultuuri hüvesid, kogu inimtöö loomingut.» (Teosed, 29. kd., lk. 292.)

II. SOTSIALISMI ÜLESEHITAMINE NSV LIIDUS ON OKTOOBRIREVOLUTSIOONI PEAMINE TULEMUS

5. Ajalugu pani Venemaa kangelaslikule töölisklassile ja töötavale talurahvale, kes heitsid endilt imperialismi ikke ning, nagu ütles Lenin, vallutasid oma maa rikastelt vaestele, maailma esimese sotsialistliku ühiskonna ülesehitamise suure ülesande.

Omamata eeskujusid ja näiteid, kartmata hädasid ja raskusi, sammus nõukogude rahvas julgelt mööda tundmatuid uue elu ajaloolise loomise teid. Ning ta rajas alustpaneva tee kogu inimkonna helgesse tulevikku, näidates kogu maailmale, et konkreetsed ajaloolised kogemused sotsialismi ülesehitamisel NSV Liidus sisaldavad mõningaid võiduka sotsialistliku revolutsiooni ning uue, sotsialistliku ühiskonna ehitamise jooni ja seaduspärasusi, mis on ühised kõigile maadele.

Sotsialismi ülesehitamise programmi töötas teaduslikult välja partei ja rahva juht V. I. Lenin. Lenini õpetus sotsialismi võidu võimalusest esialgu vähestel või isegi ühelainsal, üksikul maal moodustas selle programmi teoreetilise vundamendi.

Venemaa sotsialistliku ümberkorraldamise leninlikus plaanis oli ette nähtud tema tehnilise ja majandusliku mahajäämuse likvideerimine, sotsialistliku majanduse, uue ühiskonna kõige eesrindlikuma materiaalse tehnilise baasi loomine, maa muutmine võimsaks tööstusriigiks ning elanikkonna kõrge elutaseme tagamine

kõigi majandusharude kasvu alusel. Selle plaani tuumaks oli sotsialistliku industrialiseerimise idee, sest ainult rasketööstuse, eriti masinaehituse arendamise alusel oli võimalik reorganiseerida kõik rahvamajandusharud, sealhulgas ka põllumajandus, saavutada riigi majanduslik võimsus, tagada tema kaitsevõime ning ehitada üles sotsialism. Erilise tähtsuse andis V. I. Lenin maa elektrifitseerimisele. Ta ütles: «. . . kui Venemaa kattub elektrijaamade ja võimsate tehniliste seadmete tiheda võrguga, siis kujuneb meie kommunistlik majanduslik ülesehitustöö eeskujuks tulevasele sotsialistlikule Euroopale ja Aasiale.» (Teosed, 31. kd., lk. 479.)

Sotsialismi ülesehitamise leninliku plaani tähtsaimaks koostisosaks oli mahajäänud, killustatud põllumajanduse sotsialistlik ümberkujundamine võimalikult «lihtsal, kergel ja talurahvale arusaadaval» teel: talurahva vabatahtliku tootmisalase koopereerumise, s. o. kollektiviseerimise teel koos põllumajandusliku tootmise järkjärgulise varustamisega kaasaegse masinatehnikaga.

Lenini plaani kuulusid orgaaniliselt kultuurirevolutsiooni ja kõigi majandus- ning kultuurialade jaoks kõrge kvalifikatsiooniga rohkearvulise spetsialistide kaadri ettevalmistamise ülesanded. Töötajate kõige laiemate hulkade kaasatõmbamine teaduse, tehnika ja kultuuri juurde ning riigi valitsemisele, ütles Lenin, on sotsialismi ülesehitamise kohustuslik tingimus.

6. Sotsialismi ülesehitamine niisuguses majanduslikult mahajäänud talurahvariigis, nagu oli Venemaa, kukutatud ekspluataatorlike klasside ägeda vastupanu tingimustes, vaenuliku kapitalistliku ümbruskonna olemasolu juures, kes taotles nõukogude võimu kukutamist ning õhutas sel eesmärgil sabotaaži ja kahjurlust, organiseeris kontrrevolutsioonilisi vandenõusid ja kulakute mässe, oli uskumatult raske ülesanne.

Kui praegu räägitakse «pärandist», mis sai nõukogude korrale osaks tsaari-Venemaalt, siis mõeldakse sageli seda väga madalat majandusliku arengu taset, milleni Venemaa oli jõudnud 1913. aastal, s. o. Esimese maailmasõja eelõhtul. Kuid tegelikult ei saanud Nõukogude riik isegi seda viletsat «pärandit». Selle hävitasid või riisusid Saksamaa, Ameerika Ühendriikide, Inglismaa, Prantsusmaa, Jaapani ja teiste riikide imperialistid, kes tõmbasid Venemaa Esimesse maailmasõtta, pärast sotsialistliku revolutsiooni võitu aga sundisid noorele Nõukogude vabariigile peale kodusõja ja paiskasid tema territooriumile oma interventsiooniarmeed. Intervendid rebisid ja kiskusid tükkideks Nõukogude vabariigi territooriumi. «Venemaa päästmise» lipu all varastasid intervendid ja valgekaartlased tema rikkusi, kandsid need laiali ja müüsid maha. Nad laostasid meie maa. Nad unistasid Venemaa jaotamisest ning tema osade oma koloniateks muutmisest.

Ning kuigi imperialistid said nii sõjaliselt kui ka moraalselt ja poliitiliselt lüüa avalikus röövsõjas maailma esimese töörahva sotsialistliku riigi vastu, õnnestus neil tekitada meie maa rahvamajandusele sellist rasket kahju, mis paiskas ta niigi juba mahajäänud

majanduse aastakümnete võrra tagasi. 1920. aastal andis meie maa suurtööstus ligi 7 korda vähem toodangut kui 1913. aastal; malmi sulatamine moodustas ainult 2,7 protsenti sõjaeelsest tasemest, tsemendi tootmine 2,4 protsenti, seebi tootmine 7,1 protsenti, puuvillase riide tootmine 4 protsenti. Terase sulatamine langes sel ajal 200 000 tonnile aastas. Praegu sulatab Nõukogude Liit sellise koguse terast vähem kui kahe päevaga.

Takistades normaalsete sidemete jaluleseadmist NSV Liidu ja teiste maade vahel, organiseerides Nõukogudemaa majanduslikku blokaadi, kontrrevolutsiooniliste elementide sabotaaži ja rahvavastaseid rünnakuid, lootsid imperialistid sellisel teel sotsialismi ülesehitamist nurja ajada, võtta Nõukogude vabariigilt võimalus näidata otsekohe kogu maailma töötajatele sotsialistliku korra suuri eeliseid kapitalismiga võrreldes. Nad lootsid, et Nõukogudemaa ei tule toime sõja läbi purustatud majanduse taastamisega ega suuda seda siis muidugi ka kiiresti edasi viia.

Nõukogude rahvas võis loota ainult endale, oma jõududele ja vahenditele, et ületada lühikese ajaga majandusliku languse ja kurnatuse ennekuulmatud raskused, vaesus ja nälg ning rajada tee sotsialismile.

Sotsialismi ülesehitamist raskendas ka see, et sel ajal ei olnud töölisklassil veel vajalikku spetsialistide kaadrit, suur osa vanu spetsialiste aga suhtus nõukogude võimusse vaenulikult.

Lõpuks oli vaja murda parteis endas vaenulike voolude ja rühmituste — trotskistide, buhhaarinlaste ja rahvuskallaklaste — äge vastupanu, kes kujutasid endast siseriigis purukslöödud ekspluataatorlike klasside maskeeritud agentuuri. Kõik need parteivastased rühmad astusid välja partei peajoone, NSV Liidus sotsialismi ülesehitamise vastu, külvasid umbusku sotsialismi võidu võimalikkusse meie maal ning sisuliselt vedasid kapitalismi restaureerimise teele. Partei Keskkomitee eesotsas V. I. Leniniga ja pärast tema surma J. V. Staliniga lõi puruks kõik parteivastased rühmitused, koondas partei suureks monoliitseks jõuks, kes kindlalt hädasid ja raskusi ületades juhtis meie maad sotsialismi ülesehitamise leninlikul teel.

7. Kommunistliku partei leninlik peajoon mahajäänud agraarse Venemaa muutmiseks võimsaks tööstusriigiks, sotsialismi kindluseks, sai rahva aktiivse ja igakülgse toetuse osaliseks, mõisnike ja kapitalistide omanduse likvideerimine, peamiste majandusharude koondamine riigi kätte aga andis võimaluse mobiliseerida meie maa sotsialistlikuks ümberkorraldamiseks sellised võimsad reservid, mis on kättesaamatud kapitalistlikele maadele.

Kommunistlik partei kutsus ellu töötajate võimsa loova energia ning suunas selle ühise eesmärgi saavutamisele. Nõukogude inimesed tõid teadlikult ohvreid, piirasid tõsiselt oma materiaalseid ja kultuurilisi vajadusi, teades, et neil ei ole muud võimalust muuta oma kodumaa lühikese ajaga esmaklassilise sotsialistliku tööstuse ja mehhaniseeritud sotsialistliku suurpõllumajandusega maaks.

Industrialiseerimisega viivitada ei võinud. Väljakujunenud olukord ei andnud ajapikendust. Nõukogude töölised ja talurahvas pidid kõige lühema ajaga lahendama industrialiseerimise ülesande, või Nõukogude riigi, mis oli piiratud kindluse seisukorras, oleks puruks muljunud uus interventsioon, mida valmistasd ette imperialistlikud agressorid.

Esimeste viisaastakute jooksul oli kogu meie maa piirist piirini haaratud sotsialistliku tööstuse hiiglaste ehitamise ja uue tehnika omandamise paatosest. Lühikese ajaga rajati tuhandeid ettevõtteid, terveid tööstusharusid, mida revolutsioonieelne Venemaa ei tundnud. Kerkisid uued linnad ja tööstuskeskused. Tuhandete kilomeetrite ulatuses kulgesid uued raudteed; süttisid uute elektrijaamade tuled; nõukogude inimeste ehitatud söe- ja maagikaevandused, kõrg- ja martäänahjud hakkasid andma sütt ja maaki, malmi ja terast.

Esimeste viie aasta plaanide edukas elluviimine muutis Nõukogudemaa agraarmaast tööstusmaaks: sotsialistlik tööstus võis nüüd toota iga liiki kaasaegseid seadmeid, varustada maad esmaklassilise tehnikaga, anda Nõukogude armeele iga liiki uusimat relvastust. Hiiglasliku maa majanduse ja kultuuri plaanipärase sotsialistliku ümberkujundamise esimesed kogemused maailmas õigustasid endid hiilgavalt. Kodanluse pilked «bolševike majandusliku müüdi» üle, nende lootused sotsialistliku industrialiseerimise läbikukkumisele asendusid hirmuga NSV Liidu kasvava võimsuse ees.

Nõukogude sotsialistliku majandussüsteemi eelised, tema suur elujõud ilmnesid nüüd ebatavalise ereduse ja sügavusega. Nõukogude Liit avaldas oma majanduse tormilise kasvuga kogu maailmale järjest suurenevat mõju. Just sel ajal vappus kapitalistlik maailm sügavaima majanduskriisi raudsetes pihtides, millel oli üldine iseloom ja mis tõukas kapitalistlike maade majanduse täieliku ebastabiilsuse ja laostumise olukorda. Üksnes Ameerika Ühendriikidele maksis 1929.—1933. aasta majanduskriis 300 miljardi dollari ulatuses toodangukadusid. Kriis tõi kaasa kogu kapitalistlikus maailmas tööstustoodangu vähenemise 44 protsendi võrra; kustusid kõrg- ja martäänahjud, jäid seisma vabrikud ja tehased, langesid palgad, kakskümmend viis miljonit töötut hulkus mööda kapitalistlike linnade tänavaid tööd ja leiba otsides. Vähenesid külvipinnad, laostusid miljonid farmerid. Barbaarselt hävitati, põletati ja uputati merre suurel hulgal toiduaineid, sel ajal kui töötavad inimesed surid nälga. Tulid ilmsiks kõik kapitalismi paised ja pahed ning lõid vankuma tema põhilised alustoed.

Ühelt poolt sotsialistliku majanduse edukas ülesehitamine NSV Liidus ning teiselt poolt hävitav majanduskriis kapitalistlikes maades tuletasid paratamatult meelde seda, et kapitalism oli ajalooliselt hukkumisele määratud. Märatsedes klassivihast sotsialismimaa vastu ning kartes Nõukogude Liidu kiiret tööstuslikku arenemist esimese viie aasta plaani eduka täitmise tulemusel, hakkasid rahvusvahelised imperialistlikud ringkonnad, esmajärjekorras

ameerika ja inglise monopolistid, aktiivselt toetama ja relvastama Saksa fašismi, nähes fašismis «Euroopa usaldatavat valvurit kommunismiohu vastu», nagu ütles üks reaktsiooniline Inglise ajaleht.

8. Kõige raskem ülesanne pärast poliitilise võimu võtmist töölisklassi poolt oli põllumajanduse sotsialistlik ümberkujundamine. See ümberkujundamine toimus üksiktalumajapidamiste koopereerimise ja suurte nõukogude majandite organiseerimise liinis. Tegemist oli põhjaliku pöördega sajanditepikkuses majanduslikus elulaadis, olustikus, talupoegade miljoniliste hulkade teadvuses. Kommunistlik partei ületas kõik talumajapidamiste koopereerimise ülesande lahendamisega seotud raskused. Partei veenis talurahvahulki selles, et ainuke tee jõukale ja kultuursele elule on kollektiivse majapidamise tee maaharimise mehhaniseerimise baasil. Äge vastupanu kolhoosiliikumisele kulakute poolt, nende katsed organiseerida Nõukogude-vastaseid ülestõuse, arendada verist terrorit kolhoosiaktivistide, partei- ja nõukogude töötajate vastu seadsid Nõukogude riigi vajaduse ette läbi viia kulakluse kui klassi likvideerimine, jätta nad ilma tootmisriistadest ja -vahenditest ja anda nende maa ning inventar kolhoosidele.

Kolhoosikord võitis kogu riigis. Nõukogude talurahvas, elanikkonna kõige arvukam osa, asus tagasipöördumatult sotsialismiteele. Kolhoosikorra võit tähendas, et põllumajanduses, riigi majanduse kõige ulatuslikumal alal, kus seniajani domineeris tootmisvahendite eraomandus, kujunes välja ühiskondlik, sotsialistlik omandus, tekkisid uued, sotsialistlikud tootmissuhted. Kogu järgneva arenguga tõestas kolhoosikord oma üleolekut väikesest, laialipillatud üksiktalumajapidamisest.

Neil aastail, kui toimus laiaulatuslik sotsialistlik pealetung kogu rindel, teostati meie maal edukalt kultuurirevolutsioon. Kogu maa kattus koolide, kultuurhariduslike asutuste ja kõrgemate õppeasutuste laialdase võrguga. Seati sisse üldine kohustuslik algharidus NSV Liidu rahvaste keeltes. Tõusis töötajate üldine kultuuriline tase. Nii siis leidis NSV Liidu ajalooliste kogemuste põhjal kinnituse V. I. Lenini ennustus, kes tähendas, et proletariaadil tarvitseb ainult võtta poliitiline võim ja ta loob vajalikud eeldused kogu rahva kiireks kultuuriliseks tõusuks.

9. Sotsialismi ülesehitamine on meie rahvale Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni peamine tulemus.

Sotsialismi võit kujundas ümber riigi ilme, muutis tema majanduse, tema kultuuri ja elu-olu, viis uute suhete tekkimisele klasside ja rahvuste vahel. Tootmis- ja vahetusvahendite eraomanduse likvideerimine ning ühiskondliku, sotsialistliku omanduse kindlustumine hävitas täielikult inimese ekspluateerimise inimese poolt ning kõrvaldas põhjused, mis seda tekitasid. Esmakordselt mitme aastatuhande jooksul said materiaalsete hüvede tootjad, töötajad, võimaluse töötada mitte parasiitide-ekspluateerijate heaks, vaid enda jaoks, oma sotsialistliku ühiskonna jaoks. Pärast rahvaste

enamuse paljusid sajandeid kestnud majanduslikku, sotsiaalset ja rahvuslikku orjastamist ekspluateerijate vähemuse poolt said elu valitsejaks töö ja tööinimesed — töölised, talupojad ja rahvaintelligents.

Nõukogude töölisklass kasvas tublisti arvuliselt, tõusis tema kultuuritase ja tootmistehniline kvalifikatsioon. Klassist, kellel puudusid tootmisvahendid ja kes oli sunnitud müüma oma töökäsi ekspluateerijaile, muutus NSV Liidu töölisklass täiesti uueks klassiks, kes koos kogu rahvaga on tootmisvahendite valdaja ja töötab sotsialistlikes ettevõtteis.

Nõukogude töötav talurahvas lakkas olemast väikeeraomanike klass, ta muutus kolhoositalurahvaks, kelle heaolu on rajatud kollektiivsele tööle ja kollektiivsele omandusele.

Kujunes ja kasvas uus, nõukogude intelligents, kes tuli tööliste ja talupoegade hulgast, kes on tihedalt seotud rahvaga, kes sügavalt mõistab rahva põhilisi huve ja teenib ustavalt rahvast.

Ühiskonna klassistruktuuri muutumise tulemusel tugevnes töölisklassi ja talurahva liit, tekkis ajaloos enneolematu rahva moraalne ja poliitiline ühtsus. Esmakordselt ajaloos tekkis uus ühiskond, mis ei ole lõhestatud vaenulikeks klassideks, vaid on ühte liidetud põhihuvide ja eesmärkide ühtsusega. Rahva moraalne ja poliitiline ühtsus sai sotsialistliku ühiskonna arengu suureks edasiviivaks jõuks.

Sotsialistliku ülesehitustöö käigus lahendati tsarismi aegadest pärandatud kõigi NSV Liitu asustavate rahvaste majanduslikku ja kultuurilise mahajäämuse likvideerimise ajalooline ülesanne. Rahvad, kes varem olid kõigist õigustest ilma jäetud, kes kapitalismi poolt olid määratud väljasuremisele, ajasid sirgeks selja, virgusid uuele elule. Kodanlikud rahvused kujunesid ümber sotsialistlikeks rahvusteks, kelle vahel tekkis kindel sõprus ja vennalik koostöö. Kõigis liiduvabariikides on loodud kaasaegne tööstus, on tekkinud töölisklassi ja intelligentsi rahvuslik kaader, kujunes uus, vormilt rahvuslik ja sisult sotsialistlik kultuur.

Rahvusküsimuse lahendamine NSV Liidus hävitas lõplikult kolonisaatorite sajanditepikkuse vale «mittetäisväärtuslikest» rahvastest ja tõestas ümberlükkamatult, et iseseisev ajalooline looming ei ole ainult «valitud» rahvuste pärisosa, vaid on jõukohane kõigile rahvastele, olenemata nende nahavärvist, rahvuslikest ja rassilistest erinevustest. On vaja ainult avada lai tegevusväli rahva loominguliste jõudude avaldumiseks, nagu seda tegi NSV Liidus Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon.

Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon on esimene revolutsioon ajaloos, mis andis töötajaile mitte ainult poliitilised ja majanduslikud õigused, vaid ka ainelised hüved. Ta ei piirdunud sellega, et andis vabaduse tööinimestele, töölistele ja talupoegadele, vaid lõi ka tingimused mitte ühe klassi või elanikkonna osa, vaid kõigi linna ja maa töötajate elutaseme kindlaks tõusuks.

Sotsialismi võit tõi kaasa rahvahulkade ainelise heaolu pideva

tõusu. Kadusid tööpuudus ja töötajate hirm homse päeva ees. Sotsialistlik riik mitte ainult ei deklareerinud, vaid ka viis ellu kodanike reaalse õiguse tööle, haridusele, puhkusele, ainelisele kindlustatusele vanaduses. Sotsialistlik kord vabastas naise, tagas talle täieliku võrdõiguslikkuse poliitilises ja ühiskondlikus elus, avas talle laialdased võimalused aktiivseks osavõtuks ühiskondlikust tööst ja noore põlvkonna kasvatamisest, ta tõstis peale selle veel kõrgele naise kui ema väärikuse. Ta tõi põhjalikud muudatused noorsoo olukorda, avas kõigist rahvustest noorte ees avara tee teadmiste omandamiseks, tööalase kvalifikatsiooni omandamiseks, loominguliseks tööks, julgeteks unistusteks ja kangelastegudeks.

Kodanluse ideoloogid hellitasid lootust, et sotsialismi ülesehitamine ebaõnnestub inimese «igivana» loomuse tõttu, kes olevat oma olemuselt individualist, kollektiivsete eluvormide vastane. Kodanlus ja tema filosoofid eitasid uue, ekspluateerimisest vabade inimeste koostööl ja vastastikusel abistamisel rajaneva sotsialistliku moraali loomise võimalikkust. Reaalne tegelikkus lükkas need vana korra kaitsjate pahatahtlikud väljamõeldised ümber. Teostades grandioosse pöörde inimeste ühiskondlikus olemises, kutsus sotsialistlik revolutsioon seaduspäraselt esile sügavamad muudatused ka inimeste teadvuses, moraalis, nende suhtumises ühiskonda ja üksteisesse.

Nõukogude inimese uue vaimse palge tähtsaimaks avalduseks on nõukogude patriotism, sotsialistlik suhtumine töösse ja ühiskondlikku omandisse. Uus suhtumine töösse ja ühiskonda kutsus ellu sellise vanas maailmas tundmatu nähtuse, nagu seda on sotsialistlik võistlus, mis seab oma eesmärgiks ühiskonna rikkuse suurendamise, tööviljakuse tõstmise. Sotsialistliku võistluse tekkimine tähistab suurimat pööret inimkonna ajaloos: töö, millele inimesed aastatuhandete jooksul vaatasid kui raskele ja häbistavale koormale, on saanud auasjaks, mis tõestab inimese väärikust.

Rahuliku sotsialistliku ülesehitustöö NSV Liidus katkestas peaaegu kogu okupeeritud Euroopa sõjalisele potentsiaalile tugineva imperialistliku fašistliku Saksamaa reetlik sõjaline kallaletung. Sõda tõi meie rahvale loendamatuid viletsusi, kuid samal ajal tõestas ta NSV Liidus loodud uue, sotsialistliku ühiskonna vastupidavust ja võitmatust, uue, sotsialismi poolt sünnitatud ja kommunistliku partei poolt kasvatatud inimese vääramatut vaimujõudu.

III. NÕUKOGUDE RAHVA KANGELASTEGU SUURES ISAMAASÕJAS

10. Teise maailmasõja päästis valla Saksa fašism, kuid ta oli vaid ülemaailmse imperialismi kõige metsikum ja röövellikum väesalk; ülemaailmne imperialism kui ühiskondlik süsteem kannab tervikuna vastutust kümnete miljonite inimeste hukkumise eest sõjas, sadade miljonite töötajate loendamatute kannatuste, nende

pisarate ja vere eest, paljude põlvkondade tööga loodud määratu suurte materiaalsete ja kultuuriliste väärtuste hävitamise eest.

Just Ameerika Ühendriikide, Inglismaa ja Prantsusmaa imperialistid, hoolimata oma rahvaste rahvuslikest huvidest, kulutasid miljardeid dollareid selleks, et abistada saksa monopolistidel turgutada hitlerismi, relvastada fašistlikke röövjõuke. Just nemad ergutasid hitlerlikke agressoreid pretendeerima Austriale ja Tšehhoslovakkiale, tõukasid neid ikka lähemale Nõukogude piirile, lükates tagasi kõik Nõukogude Liidu ettepanekud fašistlikele vallutajatele ühise vastulöögi andmiseks.

Isegi siis, kui selgus, et hitlerlikud hordid kujutavad endast surmaohtu kõigi rahvaste vabadusele ja sõltumatusele, kuna veel enne Nõukogude Liidule kallaletungimist oli hitlerlik Saksamaa orjastanud 11 Euroopa riiki, sealhulgas Prantsusmaa, kelle armeed peeti omal ajal tugevaimaks Euroopas, kui täieliku purustamise oht rippus Inglismaa kohal, isegi siis ei jätnud imperialistid lootust parandada oma olukorda Nõukogude Liidule teostatava kallaletungi arvel.

Ameerika Ühendriikide, Inglismaa ja Prantsusmaa imperialistid arvestasid, et hävitust toovas sõjas nende saksa konkurente nõrgestatakse, Nõukogude Liit kas hävitatakse või lastakse verest tühjaks joosta ning nemad dikteerivad rahutingimused nii võitjale kui ka võidetule. Tegelikult aga kujunes asi teisiti.

Suur Isamaasõda näitas meie partei suurt ettenägelikkust, kes õigeaegselt oli võtnud suuna meie maa sotsialistliku ümberkujundamise tempo kiirendamisele. Nimelt tänu sellele, et partei juhtimisel oli ennenägematult lühikese aja jooksul teostatud meie maa industrialiseerimine, põllumajanduse kollektiviseerimine ja kultuurirevolutsioon, osutus Nõukogude Liit võimeliseks vastu pidama fašistliku Saksamaa ja tema liitlaste survele. Järgnedes partei üleskutsele tõusis nõukogude rahvas Suurde Isamaasõtta ning oma kangelasliku võitlusega kummutas kõik hitlerlike vallutajate ja nende innustajate kavad ja arvestused.

Isamaasõda oli kõige raskem ja julmem kõigist sõdadest, mida meie kodumaa on kunagi üle elanud. Eriti karmid katsumused said nõukogude rahvale osaks sõja algul, kui hambunirelvastatud, kahe aasta sõjakogemusi omav ning peaaegu kogu Euroopa majandusele tuginev hitlerlik armee koos oma liitlastega äkki meie maale kallale tungis ning ajutisi eeliseid kasutades sundis meie vägesid pidama raskeid taandumislahinguid. Vaenlase armeed tungisid meie maa eluliselt tähtsate keskuste juurde. Meie kodumaa kohal rippus surmaoht. Ent rasked katsumused ei murdnud Nõukogude relvastatud jõudude võitlusvaimu, ei kõigutanud meie rahva vastupidavusvõimet ning tema piiritut usku oma õige ürituse võidusse. Rahva jõupingutustega ja leninliku partei juhtimisel muudeti meie maa ühtseks sõjaleeriks. Vaenlase tagalas arenes nõukogude patrioodide võimas partisaniliikumine.

Juba esimestes ägedates lahingutes kukutasid Nõukogude väed

läbi hitlerliku «välksõja» plaani ja tekitasid fašistlikele armeedele raskeid kaotusi. Hitlerlike vägede purustamine Moskva all 1941. aasta detsembris oli fašistlike armeede esimeseks suuremaks lüüasaamiseks Teises maailmasõjas. Aasta hiljem, suures Stalingradi lahingu tules nägi inimkond fašismi üle võidu saavutamise koidu algust. Kõigi maade rahvad, kes olid hitlerlaste poolt orjastatud või seisid orjastamisohu ees, panid suuri lootusi nõukogude rahva ja tema relvastatud jõudude kangelaslikule võitlusele. Nad nägid Nõukogude Liidus seda otsustavat jõudu, kes on võimeline peatama ja purustama fašistlikud röövjõugud, vabastama inimkonna pruunist katkust ning päästma maailma tsivilisatsiooni.

Ameerika Ühendriigid ja Inglismaa sõlmisid meie maaga sõjas Saksamaa vastu ühise tegutsemise kokkulepped. Eelkõige kohustusid nad veel 1942. aastal avama Saksa fašistlike vägede vastu Lääne-Euroopas teise rinde. Kui need kohustused oleksid täidetud, siis oleks sõda lõppenud tunduvalt kiiremini, oleks säilitatud miljonite elu ning määratu suuri materiaalseid ja kultuurilisi väärtusi. Ent vastupidiselt Nõukogude Liidu eeskujule, kes kõige raskemates tingimustes tegi kõik, mis oli tema võimuses, et kergendada liitlaste tegevust ja kiirendada võidu saamist, viivitasid Ameerika Ühendriikide ja Inglismaa valitsus igasuguseil ettekäändeil teise rinde loomisega. Nõukogude rahvas, tema relvastatud jõud, tema partisanid, kes tegutsesid vaenlase tagalas, kandsid oma õlgadel hitlerlike röövjõukude vastu peetava võitluse pearaskust.

Oma mastaabilt ennenägematutes lahingutes, mis hargnesid Barentsi merest Musta mereni, kurnas Nõukogude armee vaenlast ning pärast lahinguid Belgorodi ja Kurski all 1943. aasta suvel ajas fašistliku armee meie territooriumilt läände, hävitades vaenlase elavjõudu ja tehnikat võimsate hoopidega.

Kui sai selgeks, et Nõukogude armee on ka üksipäini võimeline purustama fašistliku Saksamaa ja tooma vabaduse Euroopa orjastatud rahvastele, maandasid Ameerika Ühendriigid ja Inglismaa oma väed 1944. aasta juunis Prantsusmaal. Ent ka pärast seda olid ameerika ja inglise imperialistid rohkem mures mitte pealetungimise pärast Saksamaale läänest, vaid Balkanile tungimise pärast, kus Jugoslaavia ja teiste Balkani maade rahvad pidasid Nõukogude relvastatud jõudude võitudele tuginedes edukat võitlust fašistide ja nende käsilaste vastu. Meie liitlaste seesugune taktika tõi kaasa selle, et Saksa väejuhatus suutis — võtmata vägesid Nõukogude rindelt — 1944. aasta detsembri lõpul võrdlemisi nõrkade jõudude abil läbi murda Inglise—Ameerika rinde Ardennide piirkonnas ning panna nende väed purustamisohu ette. Sel ajal pöördus Inglismaa peaminister W. Churchill äreva läkitusega Nõukogude valitsuse juhi J. V. Stalini poole, milles palus Inglise—Ameerika vägede raske olukorra kergendamiseks ette võtta uue pealetungi Nõukogude—Saksa rindel.

Vaatamata sellele, et Nõukogude armee oli alles lõpule viinud suure talvise pealetungi ning rindel oli äärmiselt ebasobiv ilmastik,

teatas J. V. Stalin kohe järgmisel päeval, 7. jaanuaril 1945. a., et pidades silmas liitlaste olukorda läänerindel, on Kõrgema Ülemjuhatuse Peakorter otsustanud kiirendatud korras lõpule viia ettevalmistustööd ning arvestamata ilmastikuolusid alustada ulatuslikke pealetungioperatsioone sakslaste vastu kogu keskrinde ulatuses mitte hiljem kui jaanuari teisel poolel. Juba nädala pärast arendasid Nõukogude väed pealetungi Karpaatidest Balti mereni ning sundisid Saksa väejuhatust võtma osa oma vägesid läänerindelt, et päästa oma idarinnet purukslöömisest.

23. veebruaril 1945. aastal kirjutas W. Churchill J. V. Stalinile: «Punaarmee pühitseb oma kahekümne seitsmendat aastapäeva triumfiga, mis on esile kutsunud tema liitlaste piiritu vaimustuse ja on otsustanud Saksa militarismi saatuse. Tulevased põlvkonnad tunnustavad oma tänuvõlga Punaarmee ees niisama tingimusteta, nagu seda teeme meie, kes me oleme elanud selleni, et olla nende suurepäraste võitude tunnistajateks.»

Ameerika ja Inglise sõdurid ning nende maade rahvad jälgisid vaimustatult Nõukogude armee viimast otsustavat pealetungi, kes koostöös Ameerika Ühendriikide ja Inglise vägede tegevusega sundis fašistliku Saksamaa tingimusteta kapituleeruma. Liitlaste ühiste jõupingutustega purustati varsti pärast seda ka imperialistliku Jaapani relvastatud jõud.

Määratu suure panuse võidu saavutamiseks imperialistliku Jaapani üle andis kangelaslik hiina rahvas, kes paljude aastate jooksul võitles temale kallaletunginud jaapani agressorite vastu. Andes 1945. aasta augustis purustava löögi imperialistliku Jaapani eliit vägedele, mis olid koondatud Kirde-Hiinasse, täitsid Nõukogude Liidu relvastatud jõud oma internatsionaalse kohuse ning kinnitasid verega nõukogude ja hiina rahva vahelist kindlat, vennalikku liitu.

11. Ennenägematu kangelasteo sooritasid Suure Isamaasõja aastail nõukogude töölised, kolhoosnikud ja intelligents. Sõjaaja keerulistes ja rasketes tingimustes tegid nad ära gigantse töö rahvamajanduse ümberkorraldamiseks sõjaaja nõuetele, tööstusettevõtete evakueerimisel rindelähedastest piirkondadest kaugele tagalasse, tankide, lennukite, kahurite, miinipildujate ja teiste relvaliikide massilise tootmise organiseerimisel, rinde varustamisel laskemoona ja muu varustusega.

Isamaasõja aastail näitas nõukogude rahvas end tõeliselt kangelasliku rahvana. Meie maa töötajad olid haaratud ühtsest püüdest: «Kõik rinde heaks, kõik võidu heaks!»

Gigantses sõjalises kokkupõrkes fašistliku agressiooni jõududega võitis Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni poolt loodud nõukogude ühiskondlik ja riiklik kord, võitis maailma kõige eesrindlikum ideoloogia, sotsialistlik ideoloogia. Sõja-aastail ilmnes uuesti eredalt nõukogude korra üleolek kapitalistlikust korrast. Sotsialistlik majandussüsteem, nõukogude ühiskonna moraalne ja poliitiline ühtsus, mille aluseks on töölisklassi ja talurahva vanku-

matu liit, NSV Liidu rahvaste sõprus, — kõik need andsid Nõukogude Liidule kaljukindlad jõuallikad.

Fašistliku Saksamaa ja imperialistliku Jaapani üle saavutatud võidu innustajaks ja organiseerijaks oli Nõukogude Liidu Kommunistlik Partei. Partei saatis rindele miljoneid oma parimaid poegi. Sõjaväelise kohuse ennastsalgava täitmisega innustasid nad nõukogude sõjamehi, olid rindeväeosade ja -koondiste hingeks. Kommunistide autoriteet tõusis erakordselt. Nõukogude armee sõjamehed pidasid suureks auks minna lahingusse partei liikmena. Vaatamata suurtele kaotustele rindel kasvasid partei read sõja ajal 1 miljoni 600 000 inimese võrra.

Kogu sõja jooksul selgitas partei sõja õiglast iseloomu ja õilsaid eesmärke, ühendas ja suunas kogu rahva jõupingutusi. Nõukogude rahvas väljus sõjast võitjana tänu kommunistliku partei ja tema Keskkomitee juhtimisele.

12. Inimkond ei unusta kunagi nõukogude rahva ja tema relvastatud jõudude suurt sõjalist ja tööalast kangelastegu Isamaasõjas, fašismi vastu peetud sõjas. Nõukogude relvastatud jõud täitsid auga oma vabastusliku missiooni, päästes paljude maade rahvad fašistlikust orjusest. Nõukogude vägede võidukas pealetung liitus hitlerliku Saksamaa poolt okupeeritud riikide rahvaste ulatusliku rahvusliku vabadusliikumisega. Koos Nõukogude vägedega pidasid visa võitlust saksa fašistlike vallutajate vastu Tšehhoslovakkia ja Poola korpused, Jugoslaavia ja Albaania partisaniväed, aga edaspidi ka Rumeenia ja Bulgaaria diviisid. Nende lahingusõprus on ühendatud ühises võitluses üheskoos valatud verega. Tähelepanuväärіva panuse fašistliku Saksamaa purustamise üritusse andsid Prantsusmaa, Inglismaa, Ameerika Ühendriikide ja teiste Hitleri-vastase koalitsiooni maade rahvad.

Suure Isamaasõja võidukas lõpp tähistas imperialistide poolt meie kodumaa vastu ettevõetud teise sõjalise kallaletungi täielikku kokkuvarisemist; see avaldas sügavat mõju ajaloo edasisele arenemisele; oma tagajärgede poolest ei oma see võit võrdset kõigi minevikus toimunud vabadussõdade hulgas. Saksa fašismi ja Jaapani imperialismi purustamise tulemusel kasvas mõõtmatult Nõukogude Liidu autoriteet ning tema osa rahvusvaheliste probleemide lahendamisel.

Hitlerlikke okupante toetanud reaktsiooniliste jõudude purustamine lõi tingimused rahvademokraatliku korra kehtestamiseks reas maades, avaldas võimsat mõju koloniaalmaade rahvaste rahvusliku vabadusvõitluse arenemisele. Lõppkokkuvõttes kasvasid ja tugevnesid tunduvalt sotsialismi ja demokraatia jõud ning ahenesid ja nõrgenesid imperialismi ja reaktsiooni positsioonid.

13. Purustanud fašistlikud agressorid, säilitanud oma vabaduse ja sõltumatuse, sai nõukogude rahvas võimaluse asuda taas kommunistlikule ülesehitustööle. Saksa okupandid tekitasid NSV Liidu rahvamajandusele tohutut kahju. Purustati 1710 linna, üle 70 000 küla ja asula, lasti õhku ja põletati ligi 32 000 tööstusette-

võtet, löödi rivist välja metallurgiatehased, mis enne sõda tootsid ligi 60% terasest, kaevandused, mis andsid üle 60% meie maa söetoodangust. Määratu suurt kahju kandis põllumajandus. Röövvallutajad purustasid ja rüüstasid 98 000 kolhoosi, 1876 sovhoosi ja 2890 masina-traktorijaama. Üldised materiaalsed kahjud üksnes otsesest varanduse hävitamisest moodustasid määratu suure summa — 679 miljardit rubla. Ent kõige suuremaks ohvriks Suures Isamaasõjas oli miljonite nõukogude inimeste hukkumine.

Kandes selliseid suuri kaotusi, mida tuli kanda nõukogude ühiskonnal, oleks iga, ka kõige suurem kodanlik riik paisatud kaugele tagasi ning ta oleks paratamatult langenud teiste imperialistlike riikide orjusse. Imperialismi poliitikud ja ideoloogid Ameerika Ühendriikides ja Lääne-Euroopa riikides arvestasid, et nii juhtub ka Nõukogude Liiduga. Kuid need arvestused kukkusid läbi.

Imperialistliku reaktsiooni kõigi salasepitsuste kiuste, hoolimata tema katsetest paisata meie sotsialistlik riik oma majanduslikus arengus tagasi, tugevdasid NSV Liidu töötajad uue ühiskondliku korra võitu, tagasid tema edasise kindlustumise ja arenemise, lõid tingimused edukaks edasiliikumiseks kommunismi poole.

IV. SÕJAJÄRGSE SOTSIALISTLIKU ÜLESEHITUSTÖÖ TULEMUSED JA NÕUKOGUDE RAHVA ÜLESANDED VÕITLUSES KOMMUNISMI EEST

14. Nii nagu meie maa sotsialistlik ühiskonna- ja riigikord demonstreeris rasketel sõja-aastatel oma ammendamatuid võimalusi ning oma otsustavat üleolekut kapitalismist sõjamajanduse organiseerimises ja ressursside mobiliseerimises võidu saavutamiseks, samuti andis ta sõjajärgsetel aastatel meie kodumaale võimaluse kiiresti ravida rasked sõjahaavad, taastada kõik rahvamajandusharud ja arendada neid kindlalt edasi.

Lühikese aja jooksul taastati nõukogude inimeste kätega ja nende suure energiaga Venemaa Föderatsiooni, Ukraina, Valgevenemaa, Leedu, Läti, Eesti ja Moldaavia tehased ja vabrikud, elektrijaamad ja kaevandused, kolhoosid, masina-traktorijaamad ja sovhoosid, mis vaenlased olid purustanud. Rusudest ja tuhast kerkisid tööstushiiglased — «Zaporožstal», Kramatorski Masinaehitustehas, Stalingradi Traktoritehas ja Harkovi Traktoritehas; uuesti lõid särama viisaastakute ühe esimese suurehituse, Dnepri hüdroelektrijaama tuled. Kerkisid, kasvasid ja said kaunimaks kui enne kangelaslinnad Leningrad ja Stalingrad, Sevastoopol ja Odessa. Samaaegselt kerkisid ja astusid tegevusse uued tehased, võimsad elektrijaamad ja kaevandused, kerkisid uued kaasaegsed linnad ja töölisasulad.

Edukalt elluviidud neljas ja viies viie aasta plaan võimaldasid Nõukogude Liidul tohutult ületada sõjaeelse tootmistaseme. Esi-

mese kümne aasta möödumisel pärast sõda, 1956. aastal, valmistati meie maal tööstustoodangut 3,5 korda rohkem kui 1940. aastal. Tööstustoodangu üldmaht 1957. aastal ületab 1913. aasta taseme 33-kordselt. Sealjuures on tootmisvahendite tootmine suurenenud 1913. aastaga võrreldes 74-kordselt. Eriti kiires tempos areneb Nõukogude masinaehitus- ja metallitöötlemistööstus, mille toodangumaht kasvab tänavu 1913. aastaga võrreldes 200-kordseks.

Rasketööstuse kiire eelisarendamise tulemusena moodustas tootmisvahendite tootmise osatähtsus tööstustoodangu üldmahus 1956. aastal üle 70 protsendi 1913. aasta 33 protsendi asemel. Sel alusel loodi samaaegselt võimalused rahvatarbeesemete tootmise arendamiseks. Võrreldes 1913. aastaga suureneb meil tarbeesemete tootmise maht 1957. aastal 13-kordseks. Sealjuures laieneb tarbeesemete sortiment ja paraneb nende kvaliteet. Tuginedes oma maa industriaalsele ja tehnilisele võimsusele kasutab nõukogude rahvas iga aastaga üha täielikumalt ja paremini oma loendamatuid majanduslikke reserve ja loodusvarasid.

Põhjalikult on muutunud ka meie põllumajandus. Enne kollektiviseerimist NSV Liidus olnud 25 miljoni väikese talumajapidamise asemel on meil praegu suured kollektiivmajandid, mis on varustatud eesrindliku tehnikaga. 1957. aasta algul oli NSV Liidu põllumajanduses 1 577 000 traktorit (15-hobujõulises arvestuses), 365 000 teraviljakombaini, 631 000 veoautot ja miljoneid teisi põllutöömasinaid. Sotsialistlikud ümberkujundused on võimaldanud põllumajandusel tunduvalt suurendada põllumajandusliku tootmise mahtu, kusjuures põllumajanduses tegelevate inimeste arv on vähenenud. Kõigi kultuuride külvipind on 1913. aastaga võrreldes suurenenud rohkem kui poolteisekordselt, sealhulgas nisu külvipind peaaegu kahekordselt, tehniliste kultuuride külvipind 2,7-kordselt ning puuvilla ja suhkrupeedi kasvupind kolmekordselt. Laienenud on mitte üksnes külvipind, vaid tõusnud on ka maaviljeluse kultuur ja põldude saagikus.

Suure panuse meie maa tehnilisse progressi on andnud nõukogude teadus. Nõukogude teadlased on näidanud oma oskust lahendada kõige keerulisemaid teaduslik-tehnilisi ülesandeid lühima ajaga. Nõukogude teadlaste väljapaistvad saavutused matemaatika, mehaanika, füüsika, keemia ja elektroonika valdkonnas on võimaldanud edukalt lahendada keerukaid probleeme energeetika, masinaehituse, metallurgia, raadiotehnika, automaatika ja telemehaanika arendamises, juurutada tootmises uusimat tehnikat, töötada välja suure efektiivsusega tehnoloogilisi protsesse.

1954. aastast töötab Nõukogude Liidus maailma esimene aatomielektrijaam ja praegu ehitatakse uusi aatomielektrijaamu. Ehitatud on maailmas kõige võimsam elementaarosakeste kiirendaja — sünkrofasotron. Nõukogude teaduse ja tehnika suursaavutuseks on kontinentidevaheliste ballistiliste rakettide ja nende õhkusuunamisvahendite loomine.

Tänu nõukogude inimeste kangelaslikule tööle rahva võitlusavangardi kommunistliku partei juhtimisel, on meie maa saanud üheks majanduslikult kõige võimsamaks suurriigiks. Maailma tööstustoodangus on Nõukogude Liidu osa tõusnud 2—3 protsendilt 1917. aastal umbes ühe viiendikuni praegusel ajal. Tööstustoodangu mahult on NSV Liit jõudnud esikohale Euroopas ja teisele kohale maailmas.

NSV Liidu ja teiste sotsialistlike maade kogemused tõestavad, et sotsialismi tingimustes, mis on vaba kapitalismi paisetest ja hädadest, areneb tootmine palju kiiremini kui kapitalismi tingimustes. Tänu sotsialistliku süsteemi eelistele jõuab Nõukogude Liit kiiresti järele kõige arenenumatele kapitalistlikele maadele toodangu hulgalt iga elaniku kohta. Kui 1913. aastal tuli meie maal tööstustoodangut iga elaniku kohta 13—14 korda vähem kui Ameerika Ühendriikides ja 1937. aastal 6,5 korda vähem, siis praegu on see kõigest 2,6 korda vähem kui Ameerika Ühendriikides. Seega on meie maa mahajäämus Ameerika Ühendriikidest tööstustoodangu valmistamises iga elaniku kohta vähenenud nõukogude võimu aastatel viiekordselt. Selles leiab kinnitust Lenini sügav ettenägelikkus, kes ütles, et meie «saavutamegi seda, et jõuame teistele riikidele järele niisuguse kiirusega, millest nemad pole unistanudki». (Teosed, 33. kd., lk. 357.)

15. Sotsialism andis kõige suurema avaruse meie rahva ainelise elujärje ja kultuuritaseme pidevaks tõusuks. Kõigi kategooriate töötajate heaolu edasine paranemine on nõukogude ühiskonna sõjajärgse arengu tähtsaim tulemus.

Nii nagu sõjaeelsetelgi aastatel, ei ole Nõukogude Liidus praegu tööpuudust. Tänavu moodustab tööliste ja teenistujate keskmine arv NSV Liidu rahvamajanduses rohkem kui 52,5 miljonit inimest, olles seega üle nelja korra suurem kui 1913. aastal. Juba sotsialismi ülesehitamise tulemusena tegi Nõukogude Liit lõpu tööliste ja talupoegade põhimasside rängale viletsusele, mis valitses tsaari-Venemaal.

Teisele maailmasõjale eelnenud ja sõjajärgsetel aastatel on tööliste ja teenistujate reaalpalk pidevalt tõusnud. Töötajate aineline kindlustatus, arvestades tasuta kooliõpetust ja tasuta arstiabi, pensione, abirahasid ning muid väljamakse ja soodustusi riigi arvel, samuti tööpäeva lühendamist, ületab praegu 1913. aasta taseme mitmekordselt. Ühtlasi on revolutsioonieelse ajaga võrreldamatult tõusnud ka töötavate talupoegade reaalsissetulekud.

Viimastel aastatel on tõstetud madalapalgaliste tööliste ja teenistujate töötasu, on tunduvalt suurendatud töötajate vanadus- ja invaliidsuspensioni määrasid, on pikendatud rasedus- ja sünnituspuhkust, on kaotatud õppemaks kõrgemates õppeasutustes ja keskkoolides. Rahva tarbimise maht on kõikjal suurenenud. Nõukogude inimesed on hakanud paremini toituma, paremini riietuma ja kultuursemalt elama.

Sotsialistlik revolutsioon likvideeris varakate klasside mono-

poli hariduse omandamisele. Kaugesse minevikku on jäänud tööinimeste pimedus ja harimatus. Meie maal on loodud kõik vajalikud tingimused lastele ja noortele hariduse andmiseks kesk- ja kõrgemates õppeasutustes. Praegu on meil õppimise kõigist liikidest hõlmatud üle 50 miljoni inimese. Kõrgemates õppeasutustes ja tehnikumides õpib üle 4 miljoni üliõpilase 1913. aasta 182 000 asemel.

Sõjajärgseil aastail on pidevalt rohkenenud nõukogude ühiskonna vaimsed varad. Tõusu ja õitsengu teed sammuvad kirjandus ja kunst, peegeldades nõukogude inimese, kommunismiehitaja rikast vaimset palet, tema kõrget ideelisust ja humanismi ning etendades tähtsat osa töötajate kommunistlikus kasvatamises.

Mõõtmatult on suurenenud tööliste ja talupoegade tootmisalased, teaduslik-tehnilised ja praktilised kogemused. Meie maa rahvamajanduses töötab praegu üle 6 miljoni kõrgema ja keskeriharidusega spetsialisti, kuna 1913. aastal oli neid spetsialiste alla 200 000. Kõrgemates õppeasutustes ja teaduslikes asutustes tegeleb praegu 240 000 teaduslikku töötajat, peaaegu 24 korda rohkem, kui neid oli tsaariajal.

Ainuüksi 1957. aastal sai meie maa üle 770 000 kõrgema ja kesk-eriharidusega spetsialisti. Kõrgema haridusega spetsialistide ettevalmistamine on revolutsioonieelse perioodiga võrreldes suurenenud 21-kordseks. Kaadri ettevalmistamise niisugust kasvutempot ei tunne ükski kapitalistlik maa. Seda asjaolu tunnustavad isegi Nõukogude Liitu pahatahtlikult suhtujad. Arvuka ja kvalifitseeritud teadusliku ja tehnilise kaadri olemasolu võimaldab meil lahendada teaduse ja tehnika kõige keerulisemaid probleeme palju kiiremas tempos, kui seda teevad kõige rikkamad kapitalistlikud maad.

Põhjalikult on paranenud elanikkonna meditsiiniline teenindamine. Enne revolutsiooni oli Venemaal iga 10 000 elaniku kohta üks arst, praegu on NSV Liidus see arv juba 17 (suurem kui Ameerika Ühendriikides); haiglavoodeid oli iga 10 000 elaniku kohta 13, kuna praegu on neid 70. Elanikkond saab arstiabi tasuta. Haiguse korral antakse töölistele ja teenistujatele toetust.

Laiade rahvahulkade elutaseme tõusu ja nõukogude tervishoiusüsteemi viljaka tegevuse tulemusena on järsult paranenud elanikkonna tervis ja vähenenud suremus. Kui suremus tsaari-Venemaal ületas rohkem kui kahekordselt suremuse Ameerika Ühendriikides ja Inglismaal ning poolteisekordselt suremuse Prantsusmaal, siis praegu on suremus NSV Liidus tunduvalt madalam ja rahvastiku iive kõrgem kui nendes maades. Elanike keskmine eluiga NSV Liidus on tunduvalt suurenenud revolutsioonieelse ajaga võrreldes.

Meie linnad ja külad heakorrastuvad. Hoolimata Esimese maailmasõja, kodusõja ja eriti Teise maailmasõja tekitatud tohututest purustustest suurenes elamufond linnades 1956. aastaks 3,7-kordseks 1913. aastaga võrreldes. Sealjuures on korteriüüri osatähtsus

töötajate kuludes vähenenud viiekordselt ja rohkemgi võrreldes perioodiga enne 1917. aastat. Kui töölised revolutsioonieelsel Venemaal, samuti nagu praegu kapitalistlikes maades, korteriüüriks kulutasid oma palgast ühe viiendiku kuni ühe kolmandiku, siis NSV Liidus moodustavad need kulutused praegu keskmiselt umbes ühe kahekümnendiku töölisperekonna eelarvest.

Nõukogude riik kulutab tohutuid summasid mitmesuguste abirahade, pensionide ja stipendiumide maksmiseks, tasuta sanatooriumi- ja puhkekodutuusikuteks, tasuta kooliõpetuseks kõigis õppeasutustes, tasuta meditsiiniliseks teenindamiseks jne. Ainuüksi 1956. aastal moodustas nende väljamaksude ja soodustuste kogusumma 169 miljardit rubla. 1957. aastal suurenevad väljamaksud ja soodustused elanikkonnale vähemalt 192 miljardi rublani.

Rahvamajanduse tormilises arengus, nõukogude rahva ainelise heaolu ja kultuuritaseme pidevas tõusus ilmneb sotsialismi määratu suur jõud, tema üleolek kapitalismist. Meie maal kasvab rahvatulu tunduvalt kiiremini kui kapitalistlikes maades, ta jaotatakse tervenisti töötajate huvides, kusjuures kolm neljandikku rahvatulust läheb elanike isiklikule tarbimisele, samal ajal kui kapitalistlikes maades omastavad ekspluataatorlikud klassid üle poole rahvatulust.

NSV Liidus ei ole majanduslikult mahajäänud ja poliitiliselt õigusteta rahvuslikke «ääremaid», nagu see oli tsaari-Venemaal, vaid eksisteerivad võrdõiguslikud liidu- ja autonoomsed vabariigid, rahvusoblastid, -ringkonnad ja rajoonid. Neil on arenenud tööstus ja kollektiivne sotsialistlik suurpõllumajandus. Ennenägemata muutusi on toimunud endiste rõhutud rahvaste kultuuri valdkonnas. Nad on kõrgele tõstnud oma kultuuri, ja isegi need rahvad, kellel minevikus ei olnud oma kirjavara, võtavad nüüd osa teaduse ja tehnika arendamisest, on loonud oma rikka, vormilt rahvusliku ja sisult sotsialistliku kunsti ja kirjanduse.

Rõhumise ning klassi- ja rahvusliku ikke kõigi ja igasuguste vormide hävitamine on sotsialismi suurimaid saavutusi. Kõigil nõukogude inimestel, olenemata soost ja rahvusest, on võrdsed ühiskondlikud ja isiklikud õigused ning kodanikukohustused.

16. Sotsialism on kommunistliku ühiskonna esimene aste, ühiskonna, mille ülesehitamine on töölisklassi ja kõigi töötajate võitluse lõppeesmärk.

«... Me peame, alustades sotsialistlikke ümberkujundusi,» ütles V. I. Lenin, «seadma endale selge eesmärgi, millele need ümberkujundused lõppude lõpuks on suunatud, nimelt eesmärgi luua kommunistlik ühiskond, kes ei piirdu ainult vabrikute, tehaste, maa ja tootmisvahendite ekspropriieerimisega, kes ei piirdu ainult saaduste tootmise ja jaotamise range arvestamise ja kontrollimisega, vaid läheb edasi, et teostada põhimõtet: igaühelt võimete kohaselt, igaühele tarviduste järgi.» (Teosed, 27. kd., lk. 103—104.)

Tagades ühiskonna liikmete kasvavate vajaduste üha täieliku-

mat rahuldamist, ei ole sotsialism ühtlasi veel vaba mineviku igandidest. Sotsialistlikud tootlikud jõud ja tööviljakus ei ole veel nii kõrged, et oleks loodud materiaalsete hüvede küllus ja et ühiskond võiks teostada kommunismi printsiipi. On veel teatud vastuolusid elanikkonna kasvavate vajaduste ja nende rahuldamiseks praegu saavutatud võimaluste vahel. Need vastuolud likvideeritakse kommunismi materiaalse ja tehnilise baasi pideva arendamise ning täiustamise teel.

Sotsialismi tingimustes on käimas inimeste ümberkasvatamise protsess, kõigi töövõimeliste kodanike kaasatõmbamine loovasse, seltsimehelikku ühistöösse, nende vabastamine ekspluataatorliku korra poolt külgepoogitud vaadetest ja harjumustest, kapitalismi igandidest. Selletõttu töö, mis täieliku kommunismi tingimustes saab kõigile inimestele mitte üksnes kohustuseks, vaid ka esmaseks eluliseks tarviduseks ja hakkab pakkuma naudingut, jääb sotsialismi tingimustes veel eelkõige elatumisvahendiks. Seepärast jaotatakse sotsialismi tingimustes saadusi mitte vajaduste järgi, vaid töö hulga ja kvaliteedi järgi, mida iga üksik inimene ühiskonnale annab.

Sotsialismi baasil on nõukogude ühiskonnal kõik tingimused edukaks edasiliikumiseks kommunismile. Eelkõige areneb ja kasvab sotsialismi tingimustes materiaalne tootmisbaas, mis on vajalik tarbeesemete külluse saavutamiseks. Niisuguseks baasiks on masinaline suurtootmine linnas ja maal, mis on rajatud kogu maa elektrifitseerimisele, tootmise komplekssele mehhaniseerimisele ja automatiseerimisele, tootmisprotsesside igakülgsele kemiseerimisele ja aatomienergia ulatuslikule kasutamisele tähtsamates rahvamajandusharudes. Sealjuures tagab sotsialism pideva tehnilise progressi ja kõigi töötajate kultuurilis-tehnilise taseme vastava tõusu.

Sotsialismi tingimustes leiab miljoniliste rahvahulkade loov aktiivsus väljendust sotsialistlikus võistluses, mis on suunatud edasise tõusu saavutamisele majanduses, uue tehnika ulatuslikule juurutamisele kõigis rahvamajandusharudes, kuuenda viie aasta plaani ennetähtaegsele täitmisele. Partei kutsub töötajaid palavalt üles edasi arendama sotsialistlikku võistlust, sest see on kindlaks pandiks meie kodumaa uutele edusammudele tema võidukas liikumises teel kommunismile.

17. Kommunistliku ühiskonna ülesehitamine meie maal ei ole nüüd enam kauge, vaid vahetu praktiline eesmärk nõukogude inimeste ja nende juhtiva jõu, Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei kogu praeguses tegevuses.

Nõukogude rahva ees seisab nüüd kogu suuruses üllas ülesanne: luua kommunismi materiaalne ja tehniline baas, ajaloo seisukohalt lühikese aja jooksul järele jõuda kõige arenenumatele kapitalismimaadele toodangu hulgalt iga elaniku kohta ja nendest ette minna.

Tähtsaks tähiseks võitluses selle ülesande lahendamise eest oli NLKP XX kongress. Kongress andis sügava analüüsi rahvusvahe-

lisele ja siseolukorrale, seadis loovalt üles ja lahendas rea ülitähtsaid marksistlik-leninliku teaduse probleeme, millel on vahetu tähtsus, et mõista ühiskonna arenguteid ja arenguperspektiive kaasaegsel etapil. Peamise ülesandena juhtis kongress tähelepanu vajadusele «jätkata kogu järjekindlusega võitlust selle eest, et rahuliku majandusliku võistluse rööbastel ajaloo seisukohalt lühikese aja jooksul lahendada Nõukogude Liidu peamine majanduslik ülesanne, mis seisab selles, et, tuginedes sotsialistliku majandussüsteemi eelistele, toodangu väljalaskmises ühe elaniku kohta järele jõuda arenenumatele kapitalistlikele maadele ja neist maadest ette jõuda».

Kongressi otsustes anti konkreetne programm kommunistlikuks ülesehitustööks praegusel etapil. Kuuenda viisaastaku ülesandeks on rasketööstuse eelisarendamise, pideva tehnilise progressi ja tööviljakuse tõstmise baasil tagada edasine võimas kasv kõigis rahvamajandusharudes, saavutada põllumajandusliku tootmise järsk tõus ja sel alusel nõukogude rahva ainelise heaolu paranemine ja kultuuritaseme uus tunduv tõus.

Erakordne tähtsus NLKP XX kongressi otsuste edukaks täitmiseks, Nõukogudemaa järjekindlaks edasiliikumiseks kommunismile on partei ja valitsuse poolt läbiviidud tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise põhjalikul ümberkorraldamisel. See ümberkorraldus kujutab endast leninliku printsiibi — demokraatlik tsentralism majanduse juhtimises — loovat edasiarendamist. See võimaldab paremini kooskõlastada rahvamajanduse tsentraliseeritud riiklikku juhtimist kohaliku osatähtsuse ja initsiatiivi suurendamisega ning suurendab ühtlasi rahvahulkade aktiivsust. Kõrvaldades ametkondlikke barjääre majandusküsimuste lahendamises, kergendab juhtimise ümberkorraldamine majanduse kompleksset arendamist majanduspiirkondades, tootmise spetsialiseerimist, selle koopereerimist piirkondades ja piirkondade vahel.

Tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise uus süsteem suurendab kohtadel ja keskuses juhtiva kaadri vastutustunnet, lähendab juhtimist tootmisele, likvideerib administratiivaparaadi mittevajalikud lülid, tugevdab teaduse ja tootmise sidemeid, võimaldab teaduse ja tehnika alal töötajatel julgemini suunata oma uurimuste tulemusi tööstusse ja põllumajandusse. Kõik see kokku annab võimaluse välja selgitada sotsialistliku majanduse tohutuid sisemisi reserve, täielikumalt ära kasutada neid reserve ja loodusvarasid rahva huvides, meie maa kommunismile edasiliikumise tempo kiirendamise huvides.

Viimase kolme aasta jooksul (1954—1956) võeti kasutusele suuri abinõusid põllumajanduses järsu tõusu saavutamiseks. Eriti suur tähtsus oli partei ja valitsuse poolt vastuvõetud otsustel asuda uudis- ja jäätmaade ülesharimisele, tugevdada kolhoose ja masina-traktorijaamu juhtivate töötajate ja spetsialistide kaadriga, kehtestada põllumajanduses uus planeerimise kord, tõsta põllumajandussaaduste varumis- ja kokkuostuhindu, soovitada

kolhoosnikute igakuist avansseerimist. Need abinõud päästsid valla kohaliku initsiatiivi, tõstsid kolhooside ja kolhoosnikute materiaalset huvi põllumajandussaaduste tootmise suurendamise vastu ja on taganud esimesi suuri edusamme, et lahendada põllumajanduses edasise võimsa tõusu saavutamise ülesanne.

Nõukogude rahva kangelasteoks oli uudis- ja jäätmaade ülesharimine. Uudismaadele läks sadu tuhandeid inimesi. Ainuüksi komsomoli lähetuskirjadega sõitis kahe aasta jooksul välja üle 350 000 noore patrioodi. Asustamata, karmidel stepiavarustel Kasahstanis, Uraalis, Siberis ja Volgamaal on tekkinud kümneid ja sadu uusi sovhoose ja masina-traktorijaamu. Lakkamatu vooluna liikusid itta ešelonid traktorite, kombainide ja muu tehnikaga. Kolme aastaga hariti üles 35,9 miljonit hektarit uudis- ja jäätmaid, selle aja jooksul laienes külvipind meie maal peaaegu 38 miljoni hektari võrra ja ulatus 1956. aastal ligemale 195 miljoni hektarini. Uudis- ja jäätmaade ülesharimise tulemusena sai meie maa 1956. aastal täiendavalt üle ühe miljardi puuda kaubavilja, tunduvalt suurenes loomasööda tootmine. Lähematel aastatel jätkub uudismaade ülesharimine, mis veelgi suurendab meie maa viljarikkusi.

Tuginedes eesrindlike kolhooside kogemustele ja saavutustele, pöördus partei sotsialistliku põllumajanduse töötajate poole julge üleskutsega: juba lähematel aastatel Ameerika Ühendriikidele järele jõuda piima, või ja liha tootmises iga elaniku kohta.

See üleskutse kutsus esile miljonite loova energia uue võimsa tõusu. Sellest annab tunnistust tänavune loomakasvatussaaduste tootmise järsk suurenemine kolhoosides ja sovhoosides. Tootmise suurendamine on võimaldanud käesoleval aastal varuda mullusest tunduvalt rohkem loomakasvatussaadusi. 1. septembriks 1957 oli liha varutud 624 000 tonni võrra ehk 38 protsenti rohkem ja piima 2 419 000 tonni võrra ehk 19 protsenti rohkem.

Loomakasvatussaaduste tootmise ja varumise niisugune kasvutempo veenab selles, et me lühikese ajaga jõuame Ameerika Ühendriikidele järele peamiste loomakasvatussaaduste tootmises iga elaniku kohta, mis võimaldab järsult tõsta rahva tarbimistaset.

Kolhooside ja sovhooside kaubatoodangu kasv võimaldas Nõukogude riigil kaotada, alates 1958. aastast, kolhoosnikute, tööliste ja teenistujate majapidamiste riiklikud põllumajandussaaduste müügikohustused.

Uudis- ja jäätmaade edasine ülesharimine, külvipinna laiendamine, saagikuse tõstmine ja maade parem ärakasutamine riigi kõigis piirkondades, loomade arvu ja nende produktiivsuse suurendamine, tööviljakuse tõstmine ja põllumajandussaaduste omahinna alandamine komplekssе mehhaniseerimise alusel — niisugused on põllumajanduse arendamise peaülesanded meie maal kommunismi ehitamise käesoleval etapil.

On teada, et tööstusliku ja põllumajandusliku tootmise suurendamise ning ainelise heaolu parandamise peamiseks allikaks on tööviljakuse tõus. Kuuenda viie aasta plaani kohaselt peab töö-

viljakus tööstuses tõusma vähemalt 50 protsenti ja toodangu omahind alanema vähemalt 17 protsenti. Kõik see annab võimaluse tõsta tööliste ja teenistujate reaalpalka umbes 30 protsenti ning kolhoosnikute rahalisi ja naturaalsissetulekuid vähemalt 40 protsenti.

Viimastel aastatel on meie maal läbi viidud tööpäeva lühendamine pidu- ja puhkepäevade eel kahe tunni võrra ning lühendatud mõnede kategooriate tööliste tööpäeva, samuti noorte tööliste tööpäeva pikkust kuue tunnini. Tootmise pidev täiustamine kõrgeima tehnika ja tootmise parema organiseerimise baasil, töö tehnilise varustamise edasine kasv ja tööviljakuse tõstmine võimaldavad viia töölised ja teenistujad kuuenda viisaastaku jooksul järk-järgult üle 7-tunnilisele tööpäevale, millega täiendavalt vabaneb aega, mis on vajalik nõukogude inimese igakülgseks arenguks.

Hoolimata elamuehituse suurest ulatusest NSV Liidus, ei ole sõjajärgsetel aastatel kaugeltki rahuldatud vajadust elamute järele. See on seletatav linnaelanikkonna tohutu kasvuga seoses meie maa industrialiseerimisega; tunda andsid end ka Teise maailmasõja tagajärjed, mis tõi kaasa tööstus-, ühiskondlike ja eluhoonete ennekuulmata purustusi, ning pealegi oli eeskätt tarvis taastada tööstus. Töötajate korteritingimuste parandamine on esmajärjekordne ülesanne. Kuuendal viisaastakul ehitatakse riigi arvel või tema abiga elumaju üldpinnaga üle 328 miljoni ruutmeetri, mis kahekordselt ületab viiendal viisaastakul ehitatud elamispinna suuruse. Partei ja valitsus on seadnud ülesande lähema 10—12 aasta jooksul teha meie maal lõpp korteripuudusele. Selle ülesande lahendamine on partei ja valitsuse üheks peamiseks hooleks.

18. Nõukogude riik, kujutades endast demokraatia kõrgeimat vormi, demokraatiat rahvale, on pidevas arenguprotsessis; ta areneb koos rahvahulkade poliitilise ja ühiskondliku aktiivsuse pideva suurenemisega. Nõukogude võimu valitud organites — NSV Liidu Ülemnõukogus, liidu- ja autonoomsete vabariikide ülemnõukogudes ning kohalikes töörahva saadikute nõukogudes — töötab üle poolteise miljoni rahvasaadiku; kõik nad on tehastes ja sotsialistlikel põldudel töötajad, teadlased ja kultuuritegelased, riiklike ja ühiskondlike organisatsioonide töötajad. Nõukogude võimu organid tegutsevad valijate pideval ja igapäevasel toetusel. 1956. aastal tegutses kohalike nõukogude juures üle 240 000 alalise komisjoni, millest võttis osa ligi 1,5 miljonit töötajat.

Ilmekaks tõendiks nõukogude korra tõelisest demokratismist on rahvahulkade aktiivne osavõtt meie maa poliitilise, majandusliku ja kultuurielu tähtsamate küsimuste arutamisest ning lahendamisest. Üle 40 miljoni töötaja võttis osa koosolekutest, mis olid pühendatud tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise edasise täiustamise küsimuse arutamisele. Paljud seaduseelnõud, millel on suur tähtsus rahva elus, saavad seaduseks alles pärast nende üldrahvalikku arutelu. Meie seadused kehastavad endas miljoniliste rahva-

hulkade kollektiivset mõistust ja kollektiivseid kogemusi, nende tahet. Partei ja valitsus peavad rahvaga alatasa nõu kommunistliku ülesehitustöö akuutsete küsimuste lahendamisel. Sotsialismi tingimustes on rahvahulgad uue elu teadlikud, aktiivsed loojad.

Liiduvabariikide majanduse ja kultuuri tõus ja kommunistliku ülesehitustöö uued ülesanded nõudsid, et tunduvalt laiendataks liiduvabariikide õigusi majanduse juhtimises. Suur hulk ettevõtteid ja terved tööstusharud, mis varem olid üleliiduliste organite võimkonnas, on nüüd üle antud liiduvabariikide vahetusse kompetentsi; laiendatud on liiduvabariikide õigusi majanduse riikliku planeerimise ja finantseerimise suhtes, kohtu- ja administratiivtegevuse valdkonnas ning kultuurilise ülesehitustöö alal. Kõik need tähtsad abinõud annavad veel suuremaid võimalusi NSV Liidu kõigi vabariikide ja kõigi rahvaste initsiatiivi ja loovate jõudude arendamiseks, tugevdavad nende sõprust ja vennalikku koostööd.

Kommunistlik partei peab nüüd ja ka tulevikus otsustavat võitlust selle eest, et veel ulatuslikumalt kaasa tõmmata rahvahulki aktiivselt osa võtma riigi valitsemisest, majandusliku ja kultuurilise ülesehitustöö juhtimisest, peab võitlust bürokratismi vastu, administratiivaparaadi koondamise eest. Partei taotleb sotsialistliku riigi kõigi lülide, töötajate kõigi massiorganisatsioonide, nõukogude, ametiühingute, komsomoli jt. osatähtsuse ja aktiivsuse suurendamist. Partei võitleb otsustavalt selle eest, et saadaks üle sotsialismile võõrastest vaadetest tööle ja ühiskondlikule omandile, mobiliseerib avalikku arvamust kodanliku meelelaadi kõigi ja igasuguste avalduste vastu.

Sotsialistliku demokratismi üks tähtsamaid väljendusvorme on kriitika ja enesekriitika. Kriitika ja enesekriitika abil selgitavad partei ja nõukogude rahvas välja ning likvideerivad puudusi sotsialistliku ühiskonna elus, kiirendavad tema edasiliikumist.

Ajaloo kogemused õpetavad, et proletariaadi diktatuuri riik on rahva käes peamiseks uue, sotsialistliku ühiskonna rajamise vahendiks. Kaasaegsetes tingimustes vajab nõukogude ühiskond veel tugevat rahvariiki, et kaitsta sotsialismi saavutusi välisvaenlaste vastu ja juhtida kommunismi ehitamist .

Kommunism on kogu inimkonna helge homne päev. Kommunismi ülesehitamine on kommunistliku partei lõppeesmärk.

Kommunistliku ühiskonna tingimustes kaovad täielikult klassivahed, tootmisvahendid muutuvad ühtseks, kommunistlikuks omandiks ning ühiskondlik tootmine, arenedes kõrgeima tehnika baasil, hakkab täiel määral rahuldama kõigi ühiskonnaliikmete vajadusi.

«Kommunism on kapitalistlikust kõrgem tööviljakus,» õpetas V. I. Lenin, «vabatahtlike, klassiteadlike, ühinenud, eesrindlikku tehnikat kasutavate tööliste tööviljakus.» (Teosed, 29. kd., lk. 394.)

Kommunismi tingimustes saavad inimesed kõik võimalused oma füüsiliste ja vaimsete võimete igakülgseks arendamiseks. Likvideeritakse olulised erinevused vaimse ja füüsilise töö vahel, maa

ja linna vahel. Igaüks hakkab töötama oma võimete kohaselt ja saama tarviduse järgi ning töö saab inimesele rõõmuks.

Kommunistliku ühiskonna ehitamises uue edu saavutamise vältimatuks tingimuseks on kommunistliku partei juhtimistegevus, tema monoliitne ühtsus, tema sidemed rahvahulkadega.

V. KOMMUNISTLIK PARTEI ON NÕUKOGUDE RAHVA JUHT, TA VÕITUDE INNUSTAJA JA ORGANISEERIJA

19. Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon, NSV Liidus sotsialismi ja kommunismi võiduka ehitamise kõik ülirikkalikud kogemused näitavad veenvalt, et töölisklassi poolt tema maailma-ajaloolise missiooni — kapitalismi kukutamise ja uue, kommunistliku ühiskonna loomise — täitmise otsustavaks tingimuseks on tema avangardi, kommunistliku partei juhtiv osa.

Töölisklass ei saavuta võitu ilma parteita, kelle ridadesse on koondunud kõik see eesrindlikem, julgeim, kangelaslikem ja ennastsalgavaim, mida töölisklassil ja rahval on olemas, ilma parteita, kes on tugev oma marksistlik-leninliku teooria poolest, oma ridade raudse ühtsuse poolest, kõige laiemate rahvahulkadega peetava tihedaima, katkematu sideme poolest.

Ilma parteita, kellel on kõrge moraalne autoriteet, keda armastavad, usaldavad ja austavad kümned ja sajad miljonid töötajad, olles valmis võitlema tema juhtimisel lõpuni, toetades tema loosungeid, tema algatusi, tema poliitikat, — ilma sellise, Lenini poolt loodud ja kasvatatud suure parteita ei oleks Venemaa töölised ja talupojad suutnud purustada tsarismi, kukutada Venemaa kapitalismi, kätte võita ja säilitada oma nõukogude võimu — töölisklassi diktatuuri, tagasi lüüa sisemaise kontrrevolutsiooni ja välisinterventide, imperialistlike agressorite äärmiselt ägedaid rünnakuid.

Üksnes marksismi-leninismi kindla kompassiga varustatud kommunistliku partei juhtimisel, kes viib kogu nõukogude rahvast ühise suure eesmärgi poole, oli võimalik üles ehitada sotsialistlik ühiskond NSV Liidus. Objektiivselt tõstis selle maailma-ajaloolise ülesande lahendamine nõukogude rahva progressiivse inimkonna avangardi.

Leninism õpetab: mida keerukamad, mida raskemad ja suurejoonelisemad on ülesanded, mis on tarvis lahendada, mida sügavam on revolutsiooniline pööre, seda suuremaid rahvahulki tuleb üles tõsta, panna liikvele, organiseerida, innustada ja suunata nende tahet võidule. Oktoobrirevolutsioon ongi suurem kõigist revolutsioonidest sellepärast, et esmakordselt kogu maailma ajaloos seisis ta ees ülesanne teostada kõige sügavam, kõige raskem revolutsiooniline ümberkujundus väga laiade rahvahulkade elus. Ja neid töörahvahulki, kelle eesotsas seisis töölisklass, tuli harida, kasvatada, panna liikvele ja viia enda juhtimisel suurde võitlusse vabaduse eest, ühiskonna ümberkujundamise eest sotsialistlikuks,

kõige õigema eesmärgi eest, kogu rahva õnne eest, kommunismi eest. Seda on meie suur kommunistide partei teinudki ja teeb ka praegu.

Juba tuhande üheksasajandate aastate algul, meie partei tekkimise koidikul, ütles Lenin: «Andke meile revolutsionääride organisatsioon ja me pöörame Venemaa ümber!» (Teosed, 5. kd., lk. 422.) Leninliku partei ridades oli kõigest 240 000 vaprat revolutsionääri, kui partei oktoobris 1917 viis tööliste ja talurahva hulgad tormijooksule kapitalismi vastu. Nüüd on Nõukogude Liidu Kommunistlik Partei kasvanud võimsaks poliitiliseks armeeks, kuhu kuulub umbes kaheksa miljonit partei liiget ja liikmekandidaati.

Lenin, tema järglased ja võitluskaaslased rajasid kommunistliku partei ja uut tüüpi partei marksismi kaljukindlal ideelisel alusel, tuginedes kasvavale Vene revolutsioonilisele töölisliikumisele, aga samuti ka kõigile rahvusvahelise töölisliikumise poolt ajaloo jooksul omandatud kogemustele. Sellest rääkides kirjutas Lenin 1920. aastal: «Marksismi kui ainuõige revolutsioonilise teooria on Venemaa *omandanud* sõna tõsises mõttes *kannatustega* ennekuulmatute piinade ja ohvrite, ennenägematu revolutsioonilise sangarlikkuse, uskumatult energiliste ja ennastsalgavate otsingute, õppimise, praktilise katsetamise, pettumuste, kontrollimise, Euroopa kogemuste võrdlemise poole sajandi pikkuse ajaloo kestel.» (Teosed, 31. kd., lk. 9.)

Tsaarikorra despotismi uskumatult raske surve, omavoli ja vägivalla tingimustes, kandes loendamatuid ohvreid ja sammudes läbi kuulsusrikaste võitude ning ajutiste lüüasaamiste, tõestas meie kuulsusrikas kommunistlik partei suurte tegudega oma vankumatut ustavust kommunistlikule punasele lipule, marksistlik-leninlikule õpetusele, piiritut ustavust oma rahvale, rahvusvahelisele töölisliikumisele, proletaarse internatsionalismi pühadele põhimõtetele.

Selles on meie partei jõu ja võitude allikas, sellepärast kuulub talle NSV Liidu tööliste, talupoegade ja intelligentsi ning kõige selle austus ja armastus, mis on maailmas ausat ja eesrindlikku. Kõigutada seda austust ja armastust ei lähe kunagi ega kellelgi korda.

Ei ole juhuslik, et revolutsiooni, kodusõja ja Isamaasõja kõige raskematel perioodidel oli märgata tööliste ja talupoegade kõige suuremat voolu oma kommunistlikku parteisse. Nii oli see Suure Oktoobri eelõhtul, kui oli tarvis minna otsustavasse lahingusse kapitalismi vastu. Nii oli see kodusõja ühel kõige raskemal silmapilgul, oktoobris 1919. a., millal parteinädala jooksul astus parteisse umbes 200 000 töölist ja talupoega. Lenini surm oli äärmiselt ränk kaotus rahvale ja parteile. Vastuseks sellele astus oma parteisse 240 000 eesrindlikku töölist, et kaasa aidata Lenini testamendi täitmisele. Suure Stalingradi lahingu ajal, septembrist 1942 kuni 1. veebruarini 1943, astus kommunistlikku parteisse 832 000

töölist ja talupoega. Selles avaldub rahva usaldus oma partei kui läbiproovitud organisaatori ja juhi vastu, partei ja rahva lahutamatu side sotsialismi eest peetava võitluse kõige raskematel momentidel.

Sotsialismi ehitamise ajaloolised kogemused NSV Liidus õpetavad, et sotsialistliku ühiskonna ülesehitamine ja arendamine on keeruline protsess, mis on seotud paljude raskuste, vastuolude ja kukutatud klasside vastupanu ületamisega, vanade harjumuste, kommete ja väikekodanlike ning kodanlike sotsialismivastaste tendentside ületamisega.

Nõukogude rahvas suutis edukalt ületada äärmiselt suured raskused oma teel ja saavutada võidu üksnes selle tõttu, et tal oli võitlustes karastatud proletariaadi avangard — kommunistlik partei, kes oskab julgesti ettepoole vaadata, õigesti, teaduslikult käsitada ja rakendada uue ühiskonna ehitamise ja arendamise seadusi.

20. Sotsialismi ja kommunismi ehitamine on rahvahulkade enda looming. Kommunistlik partei ühendab miljonite tööliste, talupoegade ja haritlaste loovad pingutused ühtseks vooluks ja suunab nad ühise suure eesmärgi saavutamisele. Oma algorganisatsioonide kaudu, partei juurest rahva juurde viivate veorihmade kaudu: nõukogude kaudu, kes esindavad linna ja maa kõiki töötajaid, ametiühingute kaudu, kuhu kuuluvad peaaegu eranditult kõik töölised ja teenistujad, kooperatsiooni kaudu, mis hõlmab talurahvast ja käsitöölisi, komsomoli kaudu, kuhu kuulub umbes 20 miljonit meie maa noormeest ja neidu, mitmesuguste töörahva ühingute ja organisatsioonide kaudu avaldab partei mõju nõukogude rahva elu kõigile külgedele ja juhib majandusliku ja kultuuritöö kõiki harusid.

Ka käesoleval ajal, sotsialismi ehitamise lõpuleviimise ja sotsialismilt kommunismile järkjärgulise ülemineku tingimustes koondab, organiseerib, kasvatab ja innustab kommunistlik partei nõukogude rahvast, viib teda edasi, uutele võitudele. Kommunistide partei on rahva kogu loova tegevuse hing, kommunistliku ühiskonna suur ehitaja. See, kes teadlikult või teadmata katsub nõrgestada kommunistliku partei juhtivat osa ühel või teisel alal, aitab kommunismi vaenlasi.

Kommunistliku partei eduka tegevuse ülitähtis tingimus rahvahulkade juhtimisel on tema ideeline ja organisatsiooniline ühtsus. Kogu oma pika ajaloo jooksul on Nõukogude Liidu Kommunistlik Partei võidelnud ühtsuse eest, antimarksistlike rühmituste ja voolude fraktsioonilise tegevuse vastu, anarhiste mängivate elementide vastu, kes on püüdnud õõnestada partei distsipliini.

Kommunistlik partei on suutnud seista meie maal sotsialismi eest peetava maailma-ajaloolise võitluse eesotsas ja tagada selle võidu tänu oma leppimatusele igasuguste revisionistlike, dogmaatiliste ja sektantlike, marksismile-leninismile võõraste vaadete suhtes. Partei paljastas ja lõi puruks sellised vaenulikud voolud, nagu menševism, esseeride liikumine, trotskism, parempoolne kallak,

kodanlik natsionalism jt., milleta ei oleks olnud mõeldav poliitilise võimu kättevõitmine töölisklassi poolt ega ka sotsialistliku ühiskonna ülesehitamine. «... Proletaarse võimu kolme aasta jooksul,» kirjutab Lenin, «on Venemaal olnud *korduvalt* raskeid olukordi, millal nõukogude režiim oleks *kindlasti* kukutatud, kui menševikud, reformistid, väikekodanlikud demokraadid oleksid jäänud meie parteisse ...» (Teosed, 31. kd., lk. 350.)

1920. aastal kirjutas V. I. Lenin, et võitlust vana ühiskonna jõudude ja traditsioonide vastu ei saa pidada edukalt ilma raudse ja võitluses karastatud, kõige rangemalt distsiplineeritud ja tsentraliseeritud parteita. Kui parteivastased elemendid partei ridades nõudsid fraktsioonide ja rühmituste vabadust ning eitasid partei juhtijatele ja lihtliikmetele ühesugust parteilist distsipliini, võttis partei X kongress vastu resolutsiooni partei ühtsusest, mis andis Keskkomiteele volitused «rakendada distsipliinirikkumise või fraktsioonsuse taaselustamise või võimaldamise kordadel kõiki parteilise karistuse vahendeid kuni parteist väljaheitmiseni, Keskkomitee liikmete suhtes aga nende üleviimist kandidaadiks ja äärmise vahendina koguni parteist väljaheitmist».

Kommunistlik partei ja kogu nõukogude rahvas mõistsid üksmeelselt hukka Malenkovi, Kaganovitši ja Molotovi parteivastase grupi ning nendega ühinenud Šepilovi lõhestava, fraktsioonilise tegevuse. See parteist ja rahvast eemaldunud parteivastane grupp astus partei XX kongressi joone vastu, rahvusvahelise pinevuse lõdvendamisele suunatud parteilise liini vastu, kõigi uute abinõude vastu, mida rakendatakse töörahva elujärje parandamiseks, uudismaade ülesharimise vastu, üleskutse vastu jõuda järele Ameerika Ühendriikidele loomakasvatussaaduste tootmises, tööstuse juhtimise ümberkorraldamise ja teiste tähtsate abinõude vastu.

Parteivastase grupi üksmeelne hukkamõistmine kinnitas veel kord, et vaenulike, antagonistlike klasside likvideerimisega meie maal on välja kujunenud sotsialistliku ühiskonna selline moraalne ja poliitiline ühtsus, mille juures ükski parteivastane rühmitus, esinegu ta siis ükskõik millise lipu all, ei või loota toetusele parteis ega rahva hulgas.

Nõukogude Liidu Kommunistlik Partei ei ole kõhelnud alustamast võitlust J. V. Stalini isiku kultuse vastu, mis tekitas partei tegevusele ja kommunistlikule ülesehitustööle suurt kahju, hukka mõistmast tema poolt ta tegevuse viimasel perioodil tehtud vigu, selleks, et ei tekiks seesuguste vigade kordumise võimalust. Partei võttis terava kriitika alla partei elu leninlike normide rikkumise, kollektiivse juhtimise ja siseparteilise demokraatia leninlikest printsiipidest taganemise, sotsialistliku seaduslikkuse rikkumise juhtumid. Nende vigade kõrvaldamine on meie parteid tugevdanud ja veelgi suurendanud ta autoriteeti töörahva hulkades.

Kommunistliku partei tegevuse kõrgeim seadus on pidev, alatine side kõige laiemate rahvahulkadega, hoolitsemine rahva vajaduste ja heaolu eest. Kommunistlikul parteil, tõeliselt rahvalikul

parteil, ei ole muid huvisid kui rahva huvid. Seepärast on nõukogude rahvas alati usaldanud ja usaldab oma parteid, toetab ta poliitikat nagu omaenda poliitikat, sest see poliitika väljendab teaduslikult tema põhilisi ja igapäevaseid huvisid. Kommunistliku partei ja nõukogude rahva vahel valitseb murdmatu ühtsus. Selles on partei ja rahva jõu allikas.

Partei ja rahva ühtsus on sotsialistliku ühiskonna võimsuse kindel tagatis, kommunismi eduka ehitamise pant. Niikaua kui valitseb murdmatu side partei ja rahva vahel, ei karda sotsialismi jõud mingeid marusid ega torme, ei mingit kommunismi vaenlaste tigedat ja laimavat propagandat. Seepärast on vaja tugevdada partei ja rahva ühtsust kui kõige pühamat. Mitte ainult õpetada rahvahulki, vaid ka õppida rahvahulkadelt nende poolt uue elu loomisel omandatud elavate kogemuste najal — selline on leninismi ülitähtis juhis, ja kes selle unustab, see saab lüüa.

21. Marksistliku partei elulisuse, jõu ja küpsuse tunnuseks on tema oskus loovalt rakendada revolutsioonilist teooriat elu enda, praktika poolt asetatavate uute ülesannete lahendamiseks. Vastukaaluks II Internatsionaali revisionistidele ja dogmaatikutele, vastukaaluks meie aja revisionistidele ja dogmaatikutele annab Nõukogude Liidu Kommunistlik Partei eeskuju selle kohta, kuidas rakendada loovalt marksismi-leninismi meie ajastu ülesannete, kommunismi eest, rahu eest, sõja vastu, tõelise, mitte aga võltsdemokraatia eest, rahva heaolu ja õnne eest peetava võitluse ülesannete lahendamiseks.

Töölisliikumise ajalugu õpetab, et parteisid ja tegelasi, kes reedavad marksismi, ootab pankrot. Ümberpöördult, parteid, kes jäävad marksismile-leninismile ustavaks ja oskavad teda loovalt arendada ning rakendada kaasaja kõige keerulisemate probleemide puhul, saavutavad lõpuks ikkagi oma vastaste üle võidu, vaatamata mistahes raskustele ja ajutistele ebaõnnestumistele.

Revisionistlikud elemendid väidavad, et marksismi, mis vastaks käesolevale ajastule, polevat olemas, et ta tulevat veel kellegi poolt uuesti luua. Seesuguseid avaldusi maskeeritakse tihtipeale «hoolitsemisega» marksismi edasise arengu eest, kuid tegelikult on nad dikteeritud hoopis teistsugustest, marksismist kaugel seisvatest eesmärkidest. Ajalugu on tõestanud, et käesoleva ajastu marksism on saavutanud ja saavutab suuri, ennenägematuid ajaloolisi võite, ja kõik tõelised sotsialismi eest võitlejad kõigis maades tunnevad selle üle õigustatult uhkust. Käesoleva ajastu marksism on marksism, mida on loovalt arendanud Lenin, mis on läbi kontrollitud ja rikastatud Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni ning NSV Liidus sotsialismi ja kommunismi ehitamise kogemustega, suure Hiina revolutsiooni kogemustega ja sotsialismi ehitamise kogemustega kõigis maades, kus võimul on töölisklass; see on marksism, mida pidevalt edasi arendavad NLKP ja kõik vennalikud kommunistlikud ja töölisparteid, kes võitlevad imperialismi vastu, kapitali ikke vastu.

Üks väljapaistev marksismi-leninismi loova edasiarendamise näidis on NLKP XX kongressi otsused ja materjalid, mis annavad programmi edasiseks võitluseks rahu eest ja kommunismi ülesehitamise eest NSV Liidus. XX kongressi otsustel on kogu rahvusvahelise kommunistliku ja töölisliikumise suhtes väga suur tähtsus.

Marksistliku teooria vaimule on sügavalt võõras ükskõik milline dogmatism, püüd teha praktilisi järeldusi ja otsuseid mitte elufaktide ja -protsesside analüüsimisest, vaid päheõpitud teoreetilistest seisukohtadest, millisel korral marksism — see igavesti elav ja arenev õpetus — muutub surnud, kivinenud dogmade kogumiks. Konservatism, soovi või oskuse puudumine näha uusi ajaloolisi tingimusi, uut olukorda, opereerimine kivinenud, tegelikust elust kaugel seisvate vormelitega toob poliitikas paratamatult kaasa pankroti.

Lenin nägi meie parteis «meie ajastu mõistust, au ja südametunnistust». Rohkem kui poole sajandi kestel, millal kommunistlik partei on rahvahulkade eesotsas võidelnud verise tsarismi vastu, imperialismi vastu, kõigi reaktsiooni ja sõja jõudude vastu, kommunismi eest, rahva eluliste huvide eest, töötava inimkonna huvide eest, on ta näidanud oma suurimat tarkust, ettenägelikkust ja kaugeleulatuvat pilku.

Viimase viiekümne aasta jooksul on imperialistlik kodanlus kahel korral tõuganud inimkonna veristesse ülemaailmsetesse hävitussõdadesse, praegu aga peab ta kord ühes, kord teises punktis maakeral vahetpidamata «väikesi» sõdu rahvaste vastu. Nõukogude Liidu Kommunistlik Partei on alati julgelt paljastanud rahu vaenlaste sepitsusi; kutsunud rahvaid võitlusse sõja õhutajate ja organiseerijate vastu, rebides nende eest kõik ja igasugused näokatted. Ka tänapäeval paljastab NLKP oma julge, põhimõttekindla poliitikaga salanõusid, mida sepitsevad imperialistid — rahu vaenlased, kahurikuningad, uuesti elluärganud alkeemikud, kes on õppinud muutma rahvaste verd ja kannatusi kullaks ja dollariteks, kes ähvardavad tuua inimkonnale kõige hävitavama sõja koos aatomi- ja vesinikurelva tarvitamisega.

Kommunismi vaenlased, rahu ja progressi vaenlased, demokraatia ja vabaduse vaenlased vihkavad metsikult meie parteid, sest ta on meie ajastu suure tõe kandja ja kuulutaja. Kuid selle eest armastavad ja austavad teda maailma rahvad, kõigi maade töötajad ja rõhutud, kõik progressiivsed inimesed kõigil mandritel. Selles on ta võitmatu jõud.

VI. NÕUKOGUDE LIIDU VÄLISPOLIITIKA JA RAHVASTE VÕITLUS RAHU EEST

22. Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon avas uue ajastu riikide ja rahvaste vahelistes suhetes. Nagu siseasjadeski, nii juhindub sotsialistlik riik ka oma välispoliitikas NSV Liidu töötajate

huvidest, mis ühtivad kõigi maade töötava rahva huvidega. Nõukogude riigi välispoliitika peamiseks eesmärgiks on rahu säilitamine, üheõiguslike, vastastikusel austusel põhinevate suhete arendamine kõigi riikide vahel, sõpruse ja koostöö loomine kõigi rahvaste vahel.

Juba ajaloolises rahudekreedis, mille kirjutas V. I. Lenin ja mis võeti vastu Teisel Ülevenemaalisel Tööliste ja Soldatite Saadikute Nõukogude Kongressil 8. novembril 1917, kutsus Nõukogude riik sõdivaid maid üles lõpetama sõja ja sõlmima õiglase demokraatliku rahu ning pöördus kõigi rahvaste poole üleskutsega võtta rahu kindlustamine enda kätte. Venemaa rahvaste õiguste deklaratsioonis, mis kuulutati välja nädal aega hiljem, esitati tõeliselt sõbralike, üheõiguslike rahvaste vaheliste suhete programm. Need dokumendid said aluseks Nõukogude riigi rahuarmastavale poliitikale, mis vastupidi kodanlike laimajate väidetele ei ole kunagi muutunud konjunktuursetel kaalutlustel, jäädes püsivaks ja järjekindlaks rahu ja oma vabaduse ning sõltumatuse eest võitlevate rahvaste huvide kaitsmisel.

Juba Nõukogude riigi olemasolu esimeste aastatega kaasnes edukas võitlus rahu tagamise eest maa piiridel ja Ida rahvastega võrdõiguslike suhete jaluleseadmise eest. Likvideerinud tsaari-Venemaa poolt pealesunnitud ebaõiglased lepingud, pani Nõukogude riik aluse Aasia ning Aafrika rahvaste ja Nõukogude Liidu tõelisele sõprusele. Muutunud võimsaks tööstusmaaks, ei piirdu sotsialistlik riik nendele maadele moraalse ja poliitilise toetuse andmisega nende võitluses oma sõltumatuse kättevõitmise, säilitamise ja tugevdamise eest, vaid aitab nendel luua ka sõltumatuse majanduslikku alust, üles-ehitada tööstust, arendada põllumajandust.

Sotsialistlikus ühiskonnas ei ole selliseid klasse või ühiskondlikke gruppe, kes oleksid huvitatud sõdadest ja relvastumise võidujooksust. Püüd kasu saada, vallutada võõraid territooriume või turge on Nõukogude riigile orgaaniliselt võõras. Juba suurriikide konverentsil Genuas aprillikuus 1922 esines Nõukogude Venemaa relvastuse üldise vähendamise ettepanekuga. Võttes 1927. aastal esmakordselt osa desarmeerimiskonverentsi ettevalmistava komisjoni IV istungjärgust, esitas Nõukogude Liit üldise, täieliku ja viivitamatu desarmeerimise projekti. Kõigi Teisele maailmasõjale eelnevate aastate jooksul astus NSV Liit järjekindlalt välja relvastumise võidujooksu vastu, paljastades Saksamaa, Ameerika Ühendriikide ja Inglismaa sõjatööstuse monopolide püüet relvastada Hitlerit ja suunata ta itta, Nõukogude Liidu vastu.

Pärast Teist maailmasõda on Nõukogude Liit Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kaudu paljudel kordadel üles seadnud desarmeerimis-, relvastuse ja relvastatud jõudude vähendamise küsimuse. Viimastel aastatel, millal on ilmunud aatomirelv ja seejärel ka veel suurema purustusjõuga termotuumarelv (vesinikurelv), on NSV Liit teinud ettepaneku keelata massilise hävitamise

relva kasutamine, lõpetada tuumarelva katseplahvatused, mis mürgitavad atmosfääri ja kujutavad endast ohtu ka tulevastele põlvkondadele.

Suur Lenin kinnitas ja põhjendas, et erinevate ühiskondlik-poliitiliste süsteemidega riikide rahulik kooseksisteerimine on võimalik. Sotsialistlik riik juhindub oma välispoliitikas vääramatult sellest leninlikust printsiibist. Tagasi löönud kodanlike riikide kallaletungi, pani ta neile ette sisse seada normaalsed suhted, arendada kaubavahetust, laiendada kultuurialaseid sidemeid.

Nõukogude Liit on alati olnud valmis koos töötama kapitalistliku maailma nende jõududega, kes on huvitatud rahu säilitamisest. Enne Teist maailmasõda pani ta ette luua kollektiivse julgeoleku süsteem, et hoiatada hitlerlikku Saksamaad sõja alustamise eest. Ta oli valmis sõjaliselt abistama neid riike, keda ähvardas kallaletung. Ja kui ta jõupingutusi ei krooninud edu, siis juhtus see sellepärast, et hitlerlik Saksamaa oli salajases kokkuleppes Ameerika Ühendriikide, Inglismaa ja Prantsusmaa reaktsiooniliste ringkondadega, kes unistasid esimese sotsialistliku riigi kägistamisest Hitleri kätega. Kuid võistlevate monopolistlike gruppide huvid said ülekaalu nende klassihuvide üle ja hitlerlik Saksamaa eelistas anda löögi algul Prantsusmaale ja Inglismaale.

Teine maailmasõda, mis muutus imperialistlikust sõjast antifašistlikuks vabadussõjaks, näitas, et kapitalistlikud ja sotsialistlikud riigid võivad mitte ainult koos eksisteerida, vaid ka koos töötada isegi sõja olukorras.

Kuid Saksa rahvussotsialismi, Itaalia fašismi ja Jaapani militarismi purustamine ning hävitamine ei toonud kaasa peamiste kapitalistlike riikide monopolistlike reaktsiooniliste jõudude purustamist. Selles sõjas rikkaks läinud ja veelgi rohkem kindlustanud oma positsioone, alustasid need reaktsioonilised jõud uuesti võitlust Nõukogude Liidu ja teiste, Teise maailmasõja tulemusena tekkinud sotsialistlike riikide vastu. Ameerika Ühendriikide valitsevad ringkonnad, tema sõjaväeline ladvik ja diplomaatia hakkasid ümbritsema sotsialistlikke riike sõjaväebaasidega ja agressiivsete sõjaliste blokkidega; läänes tekkis Põhja-Atlandi blokk, kagus Bagdadi pakt, Kaug-Aasias Aasia blokk. Peamise löögijõu osa on jällegi antud revanšihimulistele saksa militaristidele, kes on Lääne-Saksamaal võimu endi kätte haaranud. Saksa imperialismi sõjamasinat uuesti ellu äratades tegutsevad Ameerika, Inglismaa ja Prantsusmaa valitsevad ringkonnad oma maade rahvuslike huvide vastaselt, mängivad tulega, vaatavad uuest sõjast unistavate saksa militaristide pahaendelistele revanšiplaanidele läbi sõrmede.

Euroopa ja eeskätt Lääne-Saksamaaga naabruses elavate maade rahvad saavad sellise poliitika hädaohtlikkusest järjest rohkem teadlikuks. Euroopa riikide patrioottilised jõud toetavad otsustavalt NSV Liidu ettepanekut luua Euroopas üle-euroopalise kollektiivse julgeoleku süsteem, mis suudaks tagada rahu Euroopa kontinendil

ja aidata saksa rahval leida reaalne tee ühtse Saksa riigi taasloomiseks.

Nõukogude Liit ja kõik sotsialistlikud riigid on järjekindlalt olnud ja on kõigi rahvusvaheliste tüliprobleemide rahuliku lahendamise poolt. NSV Liit on seda näidanud oma väsimatu võitlusega Saksamaa küsimuse rahuliku reguleerimise eest, Austriaga riikliku lepingu allakirjutamisega, oma sõjaväebaaside likvideerimisega teiste riikide territooriumidel. Koos Hiina Rahvavabariigiga, toetudes rahvaste massilisele rahuliikumisele, saavutas Nõukogude Liit seda, et imperialistid olid sunnitud lõpetama sõjategevuse Koreas ja Vietnamis. NSV Liit astus resoluutselt välja inglise-prantsuse-iisraeli imperialistide vastu, kes Ameerika Ühendriikide toetusel panid toime relvastatud kallaletungi Egiptusele.

23. Möödunud neljakümne aastaga on Nõukogude Liit muutunud rahvusvahelises poliitikas otsustavaks teguriks. Nõukogude Liidu rahvusvahelised positsioonid on kindlad ja vankumatud mitte ainult sellepärast, et ta käsutuses on mõjuvad majanduslikud ja sõjalised jõud, vaid ka sellepärast, et rahvusvahelistes küsimustes on Nõukogude seisukoht alati ühte langenud kõigi maade laiade ralvahulkade seisukohaga. Nii püstitati Nõukogude ettepanek aatomirelva keelamise kohta rahvahulkade soovil ja nad toetasid seda energiliselt. Stokholmi üleskutse aatomirelva keelamise kohta, mis sai palju sadu miljoneid allkirju, näitas, kuivõrd õige ja õigeaegne oli see Nõukogude ettepanek. Arvesse võttes rahvahulkade tahet tegi Nõukogude Liit ettepaneku keelata aatomi- ja vesinikurelv ja viivitamatult lõpetada selle katsetused. Vesinikurelva katsetuste keelamise eest toimuv liikumine, mis on käesoleval ajal haaranud kõik maad, kõik rahvakihid, kaasa arvatud ka suured teadlased, on kinnitanud selle Nõukogude initsiatiivi õigsust ja õigeaegsust.

Nõukogude Liidu võitlus rahu eest, erinevate ühiskondlike süsteemidega riikide rahuliku kooseksisteerimise ja majandusliku võistluse eest, ühtib igal juhtumil rahvaste liikumisega rahu säilitamise ja tugevdamise eest, sest kõigi maade töötajad tahavad rahu, tahavad relvastumise võidujooksu lõpetamist, mis tooks loomulikult kaasa sõjaliste maksude koorma kergenemise ja rahva heaolu paranemise. Kindel rahu vastab inimkonna valdava enamiku elulistele huvidele, vaatamata sotsiaalses korras, poliitilistes tõekspidamistes ja usutunnistustes valitsevatele erinevustele.

Laiade rahvahulkade rahupüüd on meie ajal põhjustanud laialdase rahutsooni kujunemise, kuhu kuuluvad Euroopa ja Aasia nii sotsialistlikud kui ka mittesotsialistlikud rahuarmastavad maad, mille rahva arv on umbes poolteist miljardit. Eranditult kõigis maades laieneb rahupooldajate liikumine, mis kujutab endast kaasaja üht kõige massilisemat ja progressiivsemat liikumist.

Sõda ei ole meie ajal fataalne paratamatus. Relvastumise võidujooksust ja agressiivsetest sõdadest huvitatud imperialistliku reaktsiooni mustade jõudude ja kapitalistlike monopolide vastas seisa-

vad riigid ja rahvad, keda innustab õilis ülesanne ohjeldada sõjaliste avantüüride organiseerijaid, päästa inimkond uutest loendamatutest ohvritest ja purustustest. Ülemaailmse sotsialistliku süsteemi tugevnemine, sotsialistlike riikide järjekindel rahupoliitika, rahupooldajate liikumise kasv kõikjal seovad agressorite käed ja raskendavad uue sõja vallapäästmist.

Kui aga imperialismi jõud siiski julgevad alustada uut maailmasõda, põrkavad nad kokku rahvaste sellise pahameelega ja vastupanuga, mis toob kaasa kogu kapitalistliku süsteemi lõpliku kokkuvarisemise.

VII. SUURE SOTSIALISTLIKU OKTOOBRIREVOLUTSIOONI MÕJU INIMKONNA AJALOO SAATUSELE

24. Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon oli suurim pöördepunkt mitte ainult NSV Liidu rahvaste ajaloos. Oktoobrirevolutsioonil oli otsustav mõju kogu maailma ajaloo käigule, kogu inimkonna ajaloo saatusele.

Oktoobrirevolutsioon sai pöördepunktiks maailma vabadusliikumise arengus, ta sisendas kõigi maade töörahvale uut jõudu ja veendumust tema lõplikku võitu, kutsus esile enneolematu rahvusliku vabadusliikumise tõusu asumaades ja sõltuvates riikides. Oktoobrirevolutsioonis nägid kõik rahvad innustavat eeskuju, tema poolt loodud korras aga selle tuleviku näidiseeskuju, mille poole püüab kõigi maade töörahvas.

Meie ajal on sellele teele, mille rajas Oktoobrirevolutsioon, asunud suur hiina rahvas ning rea Euroopa ja Aasia maade töörahvas. Sotsialistliku revolutsiooni võit Hiinas ja teistes rahvademokraatia maades on kõige tähelepanuväärsem sündmus maailma ajaloos pärast 1917. a. Oktoobrit. Kui enne Teist maailmasõda sotsialistlikule süsteemile kuulus 17 protsenti maakera territooriumist, umbes 9 protsenti elanikkonnast ja ligikaudu kümnendik maailma tööstustoodangust, siis käesoleval ajal hõlmavad sotsialistlikud maad juba 26 protsenti meie planeedi territooriumist, sellel territooriumil elab umbes 35 protsenti maakera elanikkonnast, nendes maades toodetakse ligi üks kolmandik maailma tööstustoodangust.

Kapitalismi maailmasüsteemist nende maade väljalangemine, mis moodustasid koos Nõukogude Liiduga ühtse sotsialistliku leeri, muutis põhjalikult sotsialismi ja kapitalismi jõudude vahekorda sotsialismi kasuks. Sotsialistliku leeri maade võimsuse ja monoliitsuse kasv tugevdab veelgi sotsialismi ja progressiivsete jõudude positsioone kogu maailmas.

Sotsialismi leeri jõud seisab temasse kuuluvate maade huvide, nende ideoloogia ja lõppeesmärgi ühtsuses. Sellel sotsialistlike maade rahvaste, valitsuste ja marksistlik-leninlike parteide vahelise ühtsuse alusel tekkisidki suhted, mida iseloomustavad kindlad

vennalikud sidemed, vastastikune kogemuste vahetamine, tihe majanduslik koostöö ja sõbralik abi üksteisele. Sellised suhted sotsialistliku leeri maade vahel tulenevad sotsialismi sotsiaalsest ja majanduslikust iseloomust niisama seaduspäraselt, nagu kapitalismi iseloomust tulenevad konkurentsi ja vaenu suhted kapitalistlike maade vahel. Sotsialistliku leeri maade vankumatus sõpruses on leidnud kehastuse proletaarse internatsionalismi põhimõte. Ükski sotsialistlik riik ei saa seista kõrval sellest vennalikust koostööst ja vastastikusest abistamisest. See tooks kahju tema enda huvidele, kuna sotsialistlike riikide tihe majanduslik ja poliitiline üksteise abistamine soodustab iga üksiku riigi kiiremat arengut ja garanteerib tema julgeoleku.

Nõukogude Liit kui esimene riik, kus sotsialism on võitnud, ja kui kõige võimsam sotsialistlike riikide peres, kes omab kõige suuremaid kogemusi, osutab pidevat abi ja toetust teistele sotsialistlikele maadele, täites seega oma internatsionaalset kohust. Nende maade rahvad näevad Nõukogude Liidus sotsialismi kantsi, kannavad südames tema suhtes vennaliku tänu ja sõpruse tunnet, mida sotsialismi vaenlastel ei õnnestu nõrgendada.

25. Oktoobrirevolutsiooni kogemuste loov omandamine kergendab nüüd kõigi kapitalismi süsteemist väljalangenud maade edasiliikumist sotsialismile. Suure hiina rahva juht Mao Tse-dung märgib: «Just Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni teed mööda käies on meie hiina rahvas saavutanud meie praegused võidud ja edusammud. Hiina rahvas on alati suhtunud hiina revolutsioonisse kui Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni jätkamisse ning peab seda määratu suureks auks.» Oktoobrirevolutsiooni neljakümne aasta jooksul omandatud kogemuste maailma-ajalooline tähtsus selles seisabki, et ta rajas peatee sotsialismile, selgitas välja need üldised jooned ja seaduspärasused, mis on rakendatavad kõikide maade jaoks, kes sammuvad sotsialismile.

1920. aastal ütles Lenin: «...Nüüd on meil juba üsna suured rahvusvahelised kogemused, mis kõnelevad täie selgusega, et mõnede meie revolutsiooni põhijoonte tähtsus pole kohalik, rahvuslikult eriomane, ainult Venemaad haarav, vaid rahvusvaheline.» (Teosed, 31. kd., lk. 5.)

Nagu tõestavad sotsialistlike maade arenemise ajaloolised kogemused, on sotsialistliku revolutsiooni võidu ja uue, sotsialistliku ühiskonna loomise üldised jooned ja seaduspärasused järgmised: töölisklassi poolt poliitilise võimu kättevõitmine, proletariaadi diktatuuri kehtestamine, mis kujutab endast demokraatiat töörahvale, kusjuures juhtiv osa kuulub marksistlik-leninlikule parteile; töölisklassi liit talurahva põhihulkadega ja kõigi teiste töörahva kihtidega; rahvusliku rõhumise likvideerimine ning võrdõiguslikkuse ja vennaliku sõpruse kehtestamine rahvaste vahel; kapitalistliku omandi likvideerimine ja põhiliste tootmisvahendite muutmine sotsialistlikuks ühiskondlikuks omandiks; tööstuse ja kogu majanduse plaanipärane arendamine, mis on suunatud sotsialismi

ja kommunismi ülesehitamisele ning töörahva elutaseme tõstmisele; põllumajanduse järkjärguline sotsialistlik ümberkujundamine; sotsialistliku riigi tugevdamine ja arendamine ning sotsialistliku demokraatia arendamine, sotsialismisaavutuste kaitsmine sisemiste ja väliste klassivaenlaste kallaletungide eest; antud maa töölisklassi solidaarsus teiste maade töölisklassiga, kes võitleb sotsialismi ja kommunismi ideede võidu eest, — proletaarne internatsionalism.

Oktoobrirevolutsioon tõukas troonilt kõikvõimalikud reformistlikud ja oportunistlikud teooriad, mis väitsid, et sotsialismi võib ehitada ka siis, kui töölisklass ei ole ühiskonna poliitiline juhtija, ilma töölisklassi diktatuurita, kapitalismi järkjärgulise sotsialismiks ülekasvamise teel.

Ühiskonna sotsialistliku ümberkujundamise tähtsamaid tingimusi on, nagu näitavad ajaloo kogemused, sotsialistlik revolutsioon ja töölisklassi poliitilise võimu, proletariaadi diktatuuri kehtestamine ühes või teises vormis. Mis aga puutub töölisklassi võimu kättevõitmise teedesse, sotsialistlike ümberkujunduste vahenditesse ja temposse, samuti ka proletariaadi diktatuuri vormidesse, siis neil mitte üksnes võivad olla, vaid on oma iseärasused, mis sõltuvad erinevate maade konkreetsetest arengutingimustest.

Marksism-leninism lähtub sellest, et iga maa arengutee iseärasused ei likvideeri sotsialistliku revolutsiooni, sotsialismi ja kommunismi ülesehitamise mõnede põhiliste joonte ja seaduspärasuste ühtsust. Marksismile-leninismile on sügavalt võõrad nende vaated, kes, rõhutades iga sotsialismile mineva maa rahvuslikke iseärasusi, jätavad unustusse sotsialistliku revolutsiooni üldised ja peamised põhiprintsiibid.

26. Maailma-ajaloolist pööret inimkonna arengus ja saatuses, millele pani aluse 1917. aasta Oktoobrirevolutsioon, tunnetatakse kogu jõuga ka maakera selles osas, mis on veel kapitalismi võimuses.

Juba sotsialistliku maailmasüsteemi olemasolu fakt ise, sotsialismi üleolek kapitalismist, suurendavad kapitalistlike maade proletariaadi jõude tema klassivõitluses kapitali vastu. Kartus sotsialistliku revolutsiooni ees sunnib kodanlust revolutsioonilise töölisliikumise vastu suunatud repressioonide tugevdamise kõrval tegema mõnikord mõningaid järeleandmisi tööliste nõudmistele palga tõstmisel, tööpäeva lühendamisel jms.

Kasvab töölisklassi organiseeritus ja poliitiline teadlikkus. Sellistes suurtes kapitalistlikes maades nagu Prantsusmaa ja Itaalia osutab organiseeritud tööliste enamus toetust kommunistlikule parteile. Kui 1917. aastal, Oktoobrirevolutsiooni eelõhtul, kommunistide arv Venemaal ei ületanud veerand miljonit, teistes maades aga olid olemas ainult väikesearvulised kommunistidele lähedased grupid, siis nüüd on kommunistlike parteide ridadesse koondunud üle 33 miljoni inimese. See annab tunnistust kommunistlike ideede

mõju kindlast seaduspärasest kasvust ja kommunistliku liikumise arengust.

Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon andis purustava löögi kodanlikule ideoloogiale, oportunismile töölisliikumises, sotsiaalšovinismile ja reaktsioonilisele natsionalismile. Marksismi-leninismi lipu alla on asunud paljud miljonid töötajad.

Kapitalismi vastuolude teravnemine ja reaktsioonilise kodanluse positsioonide nõrgenemine süvendavad reformistlike parteide kriisi, toovad kaasa sotsiaaldemokraatia parempoolsete liidrite mõju nõrgenemise töörahva hulgas. Tugevneb töölisklassi tung ühinemisele võitluses kapitali võimu vastu, rahu, demokraatia ja sotsialismi eest. See loob tingimused töölisklassi lõhenemisest ülesaamiseks, milleta töölisklassil pole võimalik võimu kätte võita.

Nüüd, kui eksisteerib sotsialistlike maade võimas leer, kui imperialismi koloniaalsüsteem laguneb, kui kodanlikud ja väikekodanlikud parteid üha rohkem pankroteeruvad, on reas kapitalistlikes maades tekkinud soodsad tingimused talurahva ja laialdaste rahvahulkade koondamiseks töölisklassi ümber. Võitlus reaktsiooni ja fašismi vastu, demokraatlike jõudude tegevusühtsuse kogemused reas maades näitavad neid määratu suuri võimalusi, mis on olemas töölisklassi poolt juhitaval laialdasel demokraatlikul liikumisel meie päevil.

Kuid imperialism, tema ideoloogid, poliitikud ja ajakirjanikud, kogu tema propaganda-aparaat ei lõpeta, vaid vastupidi, hoogustab oma rünnakuid marksismile-leninismile, sotsialismile kui õpetusele ja kui ühiskondlik-majanduslikule süsteemile. Reaktsioonijõudude ideoloogilised diversioonid kommunistliku liikumise vastu on leidnud viimase väljenduse nõndanimetatud «rahvusliku kommunismi» nakatavate ideekeste levitamises, iga liiki revisionistlike äkkrünnakute propageerimises kommunistlikes parteides.

Revisionismil on nagu minevikus, nii ka praegu rahvusvaheline iseloom. Oma sotsiaalselt olemuselt on revisionism selle mõju ja surve tagajärg, mida kodanlus avaldab teatavale osale töölisklassist, aga kaasaegsetes tingimustes ka selle kodanliku, reformistliku ideoloogia mõju tagajärg, mida parempoolsed sotsialistid avaldavad ebakindlale osale kommunistide hulgas.

Millised põhimomendid iseloomustavad kaasaegset revisionismi?

See on eelkõige, suuremal või vähemal määral lahtiütlemine marksismi alustest, tootmisvahendite kapitalistliku omanduse likvideerimisest ja selle asendamisest ühiskondliku omandusega, lahtiütlemine proletariaadi diktatuuri ideest, lahtiütlemine õpetusest töölisklassi ja tema marksistlik-leninliku partei juhtivast osast sotsialistlikus revolutsioonis ning sotsialismi ja kommunismi ülesehitamisel, see on libisemine kodanliku demokratismi positsioonidele. Imre Nagy tõi Ungaris revisionismi selle külje eriti eredalt esile ja libises sotsialismi ürituse täieliku reetmise teele.

Kaasaegsele revisionismile on iseloomulik proletaarse inter-

natsionalismi printsiipidest taganemine, üleminek sotsialistliku leeri ühtsuse õõnestamise positsioonidele, natsionalistlikele positsioonidele. Revisionism eitab kapitalismilt sotsialismile ülemineku mõningaid peamisi, üldisi jooni ja seaduspärasusi. Dullese ja teiste imperialismi ideoloogide esitatud «rahvusliku kommunismi» loosungil on eesmärk lõhkuda sotsialistlike maade sõprust, vastandada neid üksteisele ja eriti Nõukogude Liidule. Rahvusvahelise kodanluse selle kavatsuse eesmärk on selge: ta tahab nõrgestada sotsialismi maailmasüsteemi, tugevdada kapitalismi rahvusvahelisi positsioone.

Kommunistlikud ja töölisparteid peavad võitlust kaasaegse revisionismi kahjuliku mõju vastu ja annavad talle väärilise vastulöögi.

27. Nõukogude Liidu eeskuju külgetõmbejõud, rahvusliku ebavõrdsuse täielik likvideerimine, Nõukogude Ida vabariikide õitseng innustasid asumaade ja sõltuvate riikide rahvaid võitlusse vabanemise eest. Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooniga algas imperialismi koloniaalsüsteemi sügav kriis, see revolutsioon avas Aasia ja Aafrika rahvaste orjusest vabanemise ajaloolise epohhi, suveräänsete sõltumatute riikide tekkimise Idamaades ja nende rahvusliku taassünni.

Pärast Teist maailmasõda, mis lõppes fašistlike agressorite purustamisega ja rahvusvahelise reaktsiooni jõudude nõrgenemisega, teravnes koloniaalsüsteemi kriis veelgi rohkem, ja see imperialistliku rõhumise häbiväärne süsteem hakkas rahvaste rahvusliku vabadusvõitluse kasvava surve all lagunema. Koloniaal üsteemi lagunemise eredaimaks avalduseks oli suure hiina rahva võit imperialistliku ja sisemise feodaalreaktsiooni jõudude üle, Hiina Rahvavabariigi moodustamine. Rohkem kui ühe miljardi kolmesaja miljoni inimese, see on poole maakera elanikkonna vabanemine koloniaalsest sõltuvusest, selliste suurte sõltumatute riikide kujunemine nagu Hiina ja India, nagu Indoneesia, Birma, Egiptus ja Süüria, tähistab Lenini poolt ennustatud uue perioodi kättejõudmist maailma ajaloos, Ida rahvaste taassünni perioodi saabumist, kes iseseisvalt otsustavad omaenda saatuse üle ning võtavad aktiivselt osa kogu inimkonna saatuse otsustamisest.

Imperialistlike riikide katsed pidurdada koloniaalsüsteemi lagunemist mitmesuguste vahendite abil — koloniaalsõdade vallapäästmisest vabadustarmastavate Aasia ja Aafrika rahvaste vastu kuni suveräänsete riikide siseasjadesse vahelesegamiseni majandusliku ja sõjalise «abi» sildi all — ei suuda muuta ajaloo käiku ega vältida koloniaalrežiimi paratamatut kokkuvarisemist. Edukas vastulöök imperialistlikele interventidele Koreas, Indo-Hiinas, Indoneesias, Inglise-Prantsuse koloniaalse avantüüri läbikukkumine Egiptuses on tõendiks imperialismi positsioonide jätkuvast nõrgenemisest.

Nõukogude Liidu ja teiste sotsialistlike riikide olemasolu, kes kindlalt kaitsevad rahvuste enesemääramise leninlikke printsiipe,

kergendab väga suurel määral kõigi rõhutud rahvaste võitlust oma rahvusliku sõltumatuse eest, kolonialismi vastu. Astunud iseseisva arengu teele, on eilsetel asumaade ja poolkoloniaalsete maade rahvastel võimalus toetuda Nõukogude Liidu ja teiste sotsialistlike maade omakasupüüdmatule abile võitluses oma majandusliku ja poliitilise sõltumatuse eest, imperialistlike vandenõude ja avantüüride vastu.

*

Iga aastaga kasvab Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni rahvusvaheline tähtsus, revolutsiooni, mis avas inimkonnale uued helged perspektiivid, tõstis kõrgele sotsiaalse ja rahvusliku vabadusvõitluse lipu, kommunismi lipu.

Mitte ainult teoreetiliselt, vaid ka elu enda poolt on nüüd ümberlükkamatult tõestatud, et sotsialistlik revolutsioon pole mitte lihtsalt «vene eksperiment», nagu seda väitsid kodanlikud ideoloogid. Lähevad täide Lenini prohvetlikud sõnad: «Meie sotsialistlik nõukogude vabariik jääb kindlalt püsima kui rahvusvahelise sotsialismi tõrvik ja kui eeskuju kõigile töörahva hulkadele.» (Teosed, 26. kd., lk. 435.)

Möödunud neljakümne aasta sündmused annavad tunnistust sellest, et ainult ühiskonna sotsialistlik ümberkorraldamine võib viia inimkonna välja sellest ummikust, kuhu teda ajas kapitalism, lahendada pakilised sotsiaalsed probleemid, mille ees inimkond seisab kaasaegsel epohhil. Ainult sotsialism võib anda piiramatu avaruse tootlike jõudude arenemisele, teha lõpu majanduskriisidele, tööpuudusele, töörahva viletsusele, uute, kõige purustavamate sõdade ohule, tagada rahvastele püsiva rahu. Ainult sotsialism ja kommunism avavad inimkonnale perspektiivid teaduse ja tehnika, kirjanduse ja kunsti piiramatuks arendamiseks ning inimese isiksuse igakülgseks arenemiseks.

XX sajandi keskel on täieliku selgusega ilmnenud sotsialistliku ja kapitalistliku süsteemi arenguperspektiivid. Kapitalistlik süsteem, mis kunagi oli eelnevate süsteemidega võrreldes progressiivne, on juba ammu läbinud oma õitsenguperioodi. Kaasaegne kapitalism on surev, roiskuv kapitalism; ta elab üle languse ja oma loojangu ajajärku ning läheb peatamatult vastu paratamatule lõpule. Vastukaaluks sellele astub noor, täielikult elujõuline sotsialistlik süsteem oma vankumatu tõusu ja õitsengu teed mööda. Iga aastaga, iga uue viisaastakuga kujuneb uue, sotsialistliku maailma võimas samm veelgi tugevamaks ja kindlamaks.

Valmistudes pühitsema Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 40. aastapäeva, koonduvad töölisklass, kolhoositalurahvas ja nõukogude intelligents veelgi tihedamalt oma kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse ümber ning võtavad kuulsat aastapäeva vastu uute saavutustega majandusliku ja kultuurilise ülesehitustöö kõigil aladel, uute võitudega nõukogude ühiskonna suurejoonelisel edasiliikumisel kommunismile.

«Pravda», 15. septembril 1957

IGA-AASTASE PIDUPÄEVA «METALLURGIDE PÄEV» SISSESEADMISEST

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus

28. septembril 1957

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium **otsustab:** sisse seada pidupäev «Metallurgide päev».

Metallurgide päeva tähistada iga aasta juulikuu kolmandal pühapäeval.

LENINI PREEMIA LAUREAADI RINNAMÄRGI KOHTA

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus

2. oktoobril 1957

1. Kinnitada Lenini preemia laureaadi rinnamärgi näidis.
2. Kinnitada Lenini preemia laureaadi rinnamärgi kirjeldus.

LENINI PREEMIA LAUREAADI RINNAMÄRGI

KIRJELDUS

Lenini preemia laureaadi rinnamärk on 27-millimeetrise läbimõõduga sõõri kujuline. Rinnamärgi esikülje keskel asub V. I. Lenini madalreljeefkujutus profiilis, mis on suunatud paremale poole. Märgi aluse külgpind on poleeritud.

Rinnamärgi tagaküljel on kolmele reale paigutatud kiri — Lenini preemia laureaat, kirja all on joon, mille alla graveeritakse rinnamärgi number.

Lenini preemia laureaadi rinnamärgil on reljeefne ääris.

Lenini preemia laureaadi rinnamärk on öösi ja lüülu abil ühendatud täisnurkse plaadiga, mis on kaetud punase muareepaelaga.

Plaadi tagaküljel on nõel märgi kinnitamiseks rõivaste külge.

Lenini preemia laureaadi rinnamärgi alus, öös ja lüül on valmistatud kullast, mille proov on 950. Plaat ja teised rinnamärgi detailid on ülekullatud hõbedast.

MEDALI «VAPRUSE EEST TULEKAHJUL» ASUTAMISEST

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus

31. oktoobril 1957

1. Asutada medal «Vapruse eest tulekahjul» tuletõrjetöötajate, vabatahtlike tuletõrjesalkade liikmete, sõjaväelaste ja teiste kodanike autasustamiseks tulekahju kustutamisel ning inimeste, sotsialistliku omandi ja kodanike vara päästmisel kui ka plahvatuste ja tulekahjude ärahoidmisel ülesnäidatud julguse, vapruse ja ennastsalgavuse eest.

2. Kinnitada medali «Vapruse eest tulekahjul» põhimäärus.

3. Kinnitada medali «Vapruse eest tulekahjul» kirjeldus.

MEDALI «VAPRUSE EEST TULEKAHJUL»

PÕHIMÄÄRUS

1. Medaliga «Vapruse eest tulekahjul» autasustatakse tuletõrjetöötajaid, vabatahtlike tuletõrjesalkade liikmeid, sõjaväelasi ja teisi kodanikke:

tulekahju kustutamisel ning inimeste, sotsialistliku omandi ja kodanike vara tulest päästmisel ülesnäidatud julguse, vapruse ja ennastsalgavuse eest;

tuletõrje allüksuste võitlusliku töö oskusliku juhtimise eest tulekahjude kustutamisel ja inimeste päästmisel;

plahvatuse või tulekahju ärahoidmise eesmärgil ülesnäidatud vapruse, mehisuse ja visaduse eest.

2. Autasustamist medaliga «Vapruse eest tulekahjul» teostavad NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi nimel liiduvabariikide ülemnõukogude presiidiumid.

3. Medali «Vapruse eest tulekahjul» annavad kätte NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi nimel liidu- ja autonoomsete vabariikide ülemnõukogude presiidiumide esimehed, esimeeste asetäitjad või presiidiumide liikmed ning kraide, oblastite, rajoonide ja linnade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede esimehed, esimeeste asetäitjad või täitevkomiteede liikmed autasustatute elukoha järgi; sõjaväelastele annab medali kätte sõjaväe juhtkond.

Koos medaliga antakse autasustatule kindlaksmääratud vormi kohane tõend.

4. Medalit «Vapruse eest tulekahjul» kantakse rinna vasakul poolel. NSV Liidu ordenite ja teiste medalite kandmise korral asetatakse ta medali «Eeskujuliku töö eest» järele.

5. Pärast autasustatu surma jääb medal «Vapruse eest tulekahjul» koos selle juurde kuuluva tõendiga autasustatu perekonnale säilitamiseks mälestusesemena.

MEDALI «VAPRUSE EEST TULEKAHJUL»

KIRJELDUS

Medal «Vapruse eest tulekahjul» on valmistatud hõbedast. Ta on 32-millimeetrise läbimõõduga korrapärase sõõri kujuline.

Medali esikülje ülaosas on kaarekujuline kiri: «За отвагу на пожаре» («Vapruse eest tulekahjul»), selle all on väike viisnurk, keskosas on ristakuti asetatud tuletõrjekirves ja patentvõti; allosas on sirbi ja vasara kujutis kahe ristakuti asetatud loorberi- ja tammeoksa taustal. Medal on ümbritsetud reljeefse äärisega.

Medali tagaküljel on kujutatud mitte täies pikkuses tuletõrjuja koos päästetud lapsega, tagaplaanil on näha osa põlevast elumajast, all on loorberioks. Medali tagakülg on ümbritsetud äärisega.

Kõik kujutised ja kiri medalil on reljeefsed.

Medal «Vapruse eest tulekahjul» on aasa ja rõnga abil ühendatud viisnurkse plaadiga; plaat on üle tõmmatud 24 mm laiuse kreppsiidist muareepaelaga, millel on 3 mm laiused rukkilillesinised ääretriibud; nendest kummalgi pool on 1 mm laiune valge triip.

AJALEHEST «LITERATURA I ŽIZN»

NLKP Keskkomitee VNFSV Büroo otsus

4. detsembril 1957

1. Võtta vastu NSV Liidu Kirjanike Liidu juhatuse ja VNFSV Kirjanike Liidu organiseerimiskomitee ettepanek ajalehe «Literatura i Žizn» — VNFSV Kirjanike Liidu organiseerimiskomitee häälekandja — väljaandmise kohta alates 1958. aastast mahuga neli «Pravda» formaadis lehekülge, ilmumissagedusega kolm korda nädalas ja tiraažiga 500 000 eksemplari, kehtestades tellimishinnaks 62 rubla 40 kopikat aastas, üksiknumbri hind 40 kopikat, autorihonorar 10 000 rubla numbri peale. Kinnitada toimetuse koosseis ja palgamäärad.

2. NLKP Keskkomitee Büroo on seisukohal, et ajalehe «Literatura i Žizn» peamisteks ülesanneteks peavad olema:

süstemaatiliselt propageerida kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse poliitikat kirjanduse ja kunsti valdkonnas ning leppimatult võidelda kõigi selle poliitika moonutuste vastu;

võidelda Vene Föderatsiooni kirjanike poolt loodavate kirjandusteoste kommunistliku ideelisuse ja kõrge kunstimeisterlikkuse eest;

igati kaasa aidata Vene Föderatsiooni rahvaste kirjanduse arenemisele ning kirjanike sidemete tugevnemisele eluga ja töörahva laiade hulkadega;

laialdaselt informeerida lugejaid VNFSV Kirjanike Liidu ja tema kohapealsete organisatsioonide loomingulisest tegevusest, samuti sise- ja rahvusvahelise elu tähtsamatest sündmustest;

populariseerida nõukogude ja välismaa kirjanduse paremaid teoseid.

Oma iseloomult peab ajaleht «Literatura i Žizn» olema arvestatud laialdasele lugejaskonnale nii linnas kui maal. Sellega seoses on tema kõige tähtsamaks kohuseks kasutada kõiki kirjanduse vahendeid ja žanre selleks, et ilmekas, lihtsas keeles pidevalt propageerida massides partei poliitikat, igati kaasa aidata rahvahulkade loomingulise initsiatiivi ja aktiivsuse arendamisele võitluses selle poliitika elluviimise eest.

3. Kinnitada ajalehe «Literatura i Žizn» peatoimetajaks sm. V. V. Poltoratski-Pogostin.

SOTSIAAL- JA MAJANDUSTEADUSLIKU KIRJANDUSE KIRJASTUSE («SOTSEKGIZ») ORGANISEERIMISEST

NLKP Keskkomitee otsus

10. detsembril 1957

1. Võtta vastu NLKP Keskkomitee liiduvabariikide propaganda- ja agitatsiooniosakonna ettepanek Sotsiaal- ja Majandusteadusliku Kirjanduse Kirjastuse («Sotsekgiz») organiseerimisest NSV Liidu Kultuuriministeeriumi süsteemis.

2. Pidada «Sotsekgizi» ülesandeks teaduslike monograafiate väljaandmist sotsialismi poliitilise ökonoomia, kapitalismi ja talle eelnenud formatsioonide ökonoomika, NSV Liidu rahvaste ajaloo ja üldajaloo, rahvusvaheliste suhete ja diplomaatia ajaloo, dialektilise ja ajaloolise materialismi ning filosoofia ajaloo alal, samuti populaarteadusliku kirjanduse väljaandmist ühiskonnateaduste nendes harudes; ajalooliste ja diplomaatiliste dokumentide, vene ja üldajaloo mälestiste publitseerimist; mineviku silmapaistvate ühiskondlik-poliitilise mõtte esindajate teoste uuesti väljaandmist; kaasaegsete välismaa progressiivsete majandusteadlaste, ajaloolaste ja filosoofide teoste väljaandmist vene keeles.

3. Kinnitada Sotsiaal- ja Majandusteadusliku Kirjanduse Kirjastuse struktuur ja koosseis. Määrata Sotsiaal- ja Majandusteadusliku Kirjanduse Kirjastuse töötajatele palgad ja aineline ning elutarbeline kindlustamine võrdselt «Gospolitizdati» töötajate palkade ja ainelise ning elutarbelise kindlustamisega.

«AJALOO ENTSÜKLOPEEDIA» VÄLJAANDMISEST

NLKP Keskkomitee otsus

11. veebruaril 1958

1. Võtta vastu Suure Nõukogude Entsüklopeedia peatoimetuse ja NSV Liidu Teaduste Akadeemia ettepanek «Ajaloo Entsüklopeedia» väljaandmise kohta 10—12 köites 1959.—1963. aastal.

2. «Ajaloo Entsüklopeedia» ettevalmistamine teha ülesandeks Suure Nõukogude Entsüklopeedia peatoimetusele ja NSV Liidu Teaduste Akadeemia ajalooteaduste osakonnale, väljaandmine aga Suure Nõukogude Entsüklopeedia kirjastusele.

Väljaandmine teostada ilma igasuguse rahalise dotatsioonita riigi poolt.

3. Kinnitada «Ajaloo Entsüklopeedia» peatoimetajaks NSV Liidu Teaduste Akadeemia korrespondeeriv liige J. M. Žukov.

MÕNEDE AJALEHTEDE ÜLEMÄÄRASE ILLUSTREERIMISE EBAÕIGEST PRAKTIKAST

NLKP Keskkomitee otsus

11. veebruaril 1958

Märkida, et mõnede kesk- ja Moskva ajalehtede toimetused avaldavad ülemäära suurel hulgal illustratsioone, millede hulgas on palju kahvatuid ja ilmetuid fotosid. Pealegi antakse neile primitiivsed ja ühetaolised alltekstid. Näiteks täitis «Komsomolskaja Pravda» toimetus 11. veebruari numbri siseküljed tohutu suurte juhuslike ja ilmselt vananenud fotodega, kusjuures tekstilise materjali jaoks, kus oleks põhjalikult käsitletud vastutusrikast teemat «Partei valimiseelne programm on kogu rahva tahe», ei jäänud ajalehes tegelikult enam ruumi. Ülemäärase illustreerimise praktikat esineb samuti ajalehes «Sovetski Patriot», kes trükkis muide 1. jaanuari numbris ära üle 30 foto, samuti ajalehtedes «Sovetskaja Rossija», «Moskovskaja Pravda», «Leninskoje Znamja» ja «Moskovski Komsomolets», millede üksikutes numbrites avaldatakse kümneid fotosid, mis tihtipeale võtavad enda alla suure osa ajalehepinnast.

Selline ebaõige praktika, mis on Lääne kodanliku ajakirjanduse kahjuliku mõju tagajärg, viib selleni, et üksikud ajalehenumbrid muutuvad real juhtudel sisututeks, apoliitilisteks illustreeritud väljaanneteks, mis annavad järele väikekodanlase maitsele.

NLKP Keskkomitee **otsustab:**

1. Mõista hukka ajalehtede ülemäärase illustreerimise praktika, mis kahjustab nende ideelis-poliitilist sisu.

2. Teha ajalehtede «Komsomolskaja Pravda», «Sovetski Patriot» ja «Sovetskaja Rossija» peatoimetajaile ning ajalehtede «Moskovskaja Pravda», «Leninskoje Znamja» ja «Moskovski Komsomolets» toimetajaile kohustuseks muuta seda ebaõiget praktikat, kus nad kasutavad illustratsioone, kahjustades ajalehtede ideelist sisu.

V. I. LENINI 88. SÜNNIAASTAPÄEVAST

NLKP Keskkomitee otsus

25. märtsil 1958

22. aprillil 1958 möödub 88 aastat kommunistliku partei suure juhi ja organisaatori, proletaarse revolutsiooni geniaalse strateegi, maailma esimese sotsialistliku riigi rajaja ja juhi, kogu maailma töörahva sõbra ja õpetaja Vladimir Iljitš Lenini sünnist.

Marxi õpetuse ja töö suure jätkaja Lenini surematu nimi on lahutamatult seotud uue ajastuga — töölisklassi ja kogu töörahva hulkade poolt võitluses mõisnike ja kapitalistide rõhumise alt vabanemise eest peetavate kangelaslike sotsiaalsete lahingute ja võitude ajastuga. Marksismi põhiprintsiipidele tuginedes, ühiskonna arengu seaduspärasuste analüüsist lähtudes ja ülemaailmse revolutsioonilise liikumise rikkalikke kogemusi arvesse võttes arendas Lenin loovalt edasi marksismi ja rikastas teda uute seisukohtade ning järeldustega. Leninism — see on tänapäeva marksism, imperialismi ja proletaarsete revolutsioonide ajastu, kapitalismilt sotsialismile ülemineku ajastu marksism.

Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni võit, mis pani aluse kapitalismilt sotsialismile üleminekule, sotsialismi võit meie maal, sotsialistliku maailmasüsteemi loomine, rahvusliku vabadusvõitluse tohutu suur ulatus koloniaal- ja sõltuvates maades, rahu ja demokraatia jõudude kasv — kõik see on marksismi-leninismi kõikevõitvate ideede triumf.

Leninism — suur internatsionaalne õpetus — koondab endasse kõik parema sellest, mis inimmõistus on sajandite jooksul kogunud. Leninismi põhiprintsiibid on rakendatavad kõikides maades, nendest juhinduvad kõik kommunistlikud ja töölisparteid. Praegu tõuseb leninismi lipu alla üha uusi ja uusi miljoneid inimesi, kes püüavad välja rabelda kapitalistliku ja koloniaalse rõhumise ahelatest ning minna vaba ja õnneliku elu teele. Kogu ühiskonna arengu käik viimaste aastakümnete jooksul tõestab ümberlükkamatult leninismi ideede suurt elutõde ja võitmatut jõudu.

V. I. Lenini 88. sünniaastapäeva tähistatakse sel aastal kõigi maade kommunistlike ja töölisparteide suure ja vääramatu ühtsuse olukorras, sotsialistlike riikide edasise konsolideerumise, rahujõudude tugevnemise ja kasvu tingimustes kogu maailmas. Möödunud aasta novembris toimunud kommunistlike ja töölisparteide esindajate nõupidamised, mis tähistasid uut tähtsat etappi rahvusvahelise kommunistliku liikumise arengus, näitasid kogu maailmale, et imperialistliku reaktsiooni meeleheitlikud katsed lõhestada rahvusvahelist kommunistlikku liikumist ja nurja ajada sotsialistliku leeri maade vennalik ühtsus on täielikult läbi kukkunud.

Sotsialistliku leeri maade kommunistlike ja töölisparteide esindajate nõupidamisel üksmeelselt vastuvõetud deklaratsioonis on üldistatud sotsialismi ülesehitamise suured kogemused nendes maades, töölisliikumise kogemused kapitalistlikes maades, koloniaalrahvaste poolt imperialistliku rõhumise vastu peetava rahvusliku vabadusvõitluse kogemused. Deklaratsioon on musternäidiseks marksistlik-leninliku teooria loovast arendamisest ja rakendamisest tänapäeva ajaloolistes tingimustes, leppimatust suhtumisest igasugustesse töölisliikumises avalduvatesse revisionismi ja dogmatismi nähtustesse.

Innustatud leninismi kustumatutest ideedest ja relvastatud NLKP XX kongressi ajalooliste otsustega, sammub nõukogude rahvas kommunistliku partei juhtimisel kindlalt kommunismi poole. Töölisklass, kolhoositalurahvas ja nõukogude intelligents on oma kangelasliku tööga saavutanud uut tõsist edu kõikidel majanduslik ja kultuurilise ülesehitustöö aladel. Nõukogude ühiskonna moraalne ja poliitiline ühtsus on veelgi tugevamaks muutunud, on kasvanud Nõukogude riigi võimsus ja tugevnenud meie maa rahvaste sõprus. Need edusammud on selle tulemuseks, et partei juhindub oma tegevuses kõrvalekaldumatult Lenini kõikevõitvast õpetusest. Kommunistliku partei poliitika ja kogu mitmekülgne tegevus on leninismi ideede kehastuseks elus.

Lenin nägi Nõukogude riigi jõu ja võimsuse allikat töörahva hulkade loovas initsiatiivis ja revolutsioonilises energias, tööliste ja talurahva purustamatule liidule ning rahvaste sõprusele tugineva nõukogude korra järjekindlas demokratismis.

Lenini õpetust rangelt järgides tugevdab kommunistlik partei väsimatult töölisklassi ja talurahva liitu ja rahvaste sõprust, arendab sotsialistlikku demokraatiat ning loob kõik tingimused töötajate loova initsiatiivi ja aktiivsuse edasiseks tõusuks, töötajate veelgi ulatuslikumaks kaasatõmbamiseks riigi juhtimisse.

Möödunud NSV Liidu Ülemnõukogu valimised demonstreerisid partei poliitika sügavat elulisust. Valimised näitasid veel kord meie partei ja rahva vankumatut ühtsust, nõukogude ühiskonna- ja riigikorra tõeliselt rahvalikku, demokraatlikku iseloomu.

Lenin nägi partei tugevuse ja võitmatuse alust tema ridade purustamatus ühtsuses, tema lahutamatuis sidemeis rahvaga, par-

teidistsipliinist ja parteielu kindlatest normidest valjus kinnipidamises. Partei täidab kõrvalekaldumatult Lenini õpetust oma ridade ühtsuse säilitamise ja tugevdamise kohta, peab rangelt kinni kollektiivse juhtimise leninlikest printsiipidest ning mõistab karmilt hukka kõiki neid, kes püüavad nõrgendada distsipliini parteis ja õõnestada tema ridade ühtsust.

Leninism on kasvanud ja tugevnenud võitluses revisionismi, dogmatismi, silmaringi piiratuse ja sektantluse vastu. Kõik Lenini tööd on läbi imbunud kodanlike ja revisionistlike teooriate vastu leppimatu võitlemise vaimust. Lenini kuulsusrikkaid võitlustraditsioone järgides kaitseb kommunistlik partei kindlalt marksismi-leninismi puhtust, nõuab igalt kommunistilt leninismi pidevat omandamist ja sihikindlat võitlust suurte leninlike ideede elluviimise eest, rahva kasvatamist kõrge kommunistliku teadlikkuse ja proletaarse internatsionalismi vaimus.

Kommunistlik partei on loova marksismi-leninismi partei. Marksismi-leninismi teooriat edasi arendades lähtub partei nõukogude ühiskonna vajadustest, toetub rahvahulkade praktilistele kogemustele. NLKP Keskkomitee veebruaripleenumi otsus «Kolhoosikorra edasiarendamisest ja masina-traktorijaamade reorganiseerimisest» on eredaks näiteks partei loovast suhtumisest marksismi-leninismi teooriasse, oskusest seostada teooriat kommunismi ehitamise praktikaga.

NLKP Keskkomitee **otsustab:**

1. Viia Vladimir Iljitš Lenini 88. sünniaastapäeva tähistamine läbi töörahva hulkade mobiliseerimise tähe all võitlusele 1958. aasta rahvamajandusplaani täitmise eest ja partei XX kongressi ajalooliste otsuste elluviimise eest.

Loengutes, ettekannetes, vestlustes, raadios ja ajakirjanduses valgustada ulatuslikult V. I. Lenini kui suure revolutsionääri ja mõtleja, kogu maailma töötavate inimeste juhi ja õpetaja, kommunistliku partei organiseerija, maailma esimese tööliste ja talurahva sotsialistliku riigi rajaja ja juhi elu ja tegevust.

Suulises ja trükisõnalises propagandas on vaja igakülgselt näidata leninismi suurt elujaatavat jõudu, partei juhtimisel saavutatud edu ning töörahva hulkade ülesandeid kommunismi ülesehitamisel. NLKP ja vennalike kommunistlike ning töölisparteide tegevusest võetud konkreetsete faktide ja näidete varal on vaja näidata leninismi loovat, revolutsioonilist iseloomu, tema mõju kasvu kogu maailma ajaloo käigule.

2. Korraldada 1958. aasta aprillis kõigis ettevõtetes, kolhoosides, sovhoosides, masina-traktorijaamades, ametiasutustes, õppeasutustes ja sõjaväeosades ettekandeid, loenguid ja vestlusi järgmistel teemadel: V. I. Lenin — kommunistliku partei suur juht ja organisaator; V. I. Lenin — maailma esimese sotsialistliku riigi rajaja ja juht; V. I. Lenin sotsialistlikust ja kodanlikust demokraatiast; V. I. Lenin — revisionismi ja dogmatismi leppimatu vaenlane; V. I. Lenin — suur rahu ja rahvaste sõpruse kuulutaja; mark-

sism-leninism eri maade kapitalismilt kommunismile ülemineku üldistest seaduspärasustest ja vormide omapärast; V. I. Lenin partei ideelisest ja organisatsioonilisest ühtsusest kui partei tugevuse ja proletariaadi kõigi võitude otsustavast tingimusest; leninismi ideede suur elujaatav jõud; leninism — töörahva hulkade elav loov õpetus; leninism on praeguse ajastu võitluse ja võitude lipp; Lenini lipu all, partei juhtimisel kommunismi uutele võitudele.

3. 22. aprillil 1958 korraldada Moskvas, samuti kõigis vabariiklikes, krai-, oblasti-, ringkonna- ja rajoonikeskustes V. I. Lenini 88. sünniaastapäevale pühendatud pidulikud istungid.

Ajavahemikul 15.—22. aprillini 1958 viia ettevõtetes, asutustes, kolhoosides, sovhoosides, masina-traktorijaamades, õppeasutustes ja sõjaväeosades läbi töötajate koosolekud, mis on pühendatud V. I. Lenini 88. sünniaastapäevale.

4. 22. aprillil 1958 lasta välja V. I. Lenini 88. sünniaastapäevale pühendatud ajalehtede erinumbrid.

5. Avaldada ühiskondlik-poliitiliste ning kirjandus- ja kunstiajakirjade aprillinumbrites V. I. Lenini 88. sünniaastapäevale pühendatud artikleid ja materjale.

6. Kohustada NLKP Keskkomitee juures asuvat Marksismi-Leninismi Instituuti esitama NLKP Keskkomiteele Lenini seniavaldamata dokumendid nende avaldamiseks ajalehes «Pravda» ning ajakirjades «Kommunist», «Partiinaja Žizn», «Voprossõ Istorii KPSS» ja «V Pomoštš Polititšeskomu Samoobrazovaniju».

7. Teha NSV Liidu Kultuuriministeeriumile ja Raadio ja Televisiooni Riiklikule Komiteele ülesandeks organiseerida 1958. aasta aprillis kogu maal V. I. Lenini elu ja revolutsioonilise tegevusega seotud filmide demonstreerimist, samuti Vladimir Iljitš Leninile pühendatud raadio- ja televisioonisaateid.

K. MARXI 140. SÜNNIAASTAPÄEVAST

NLKP Keskkomitee otsus

11. aprillil 1958

5. mail 1958 möödub 140 aastat Karl Marxi — teadusliku kommunismi rajaja, geniaalse teoreetiku, rahvusvahelise proletariaadi õpetaja ja juhi sünnist.

Kogu eelnev inimkonna ajalugu ei tundnud sellist mõtleja-revolutsionääri gigantset kuju, nagu seda oli Marx. Marxi suurimaks teeneks on sellise revolutsioonilise teooria loomine, mis kajastab objektiivselt ühiskonna arenemise seaduspärasusi ning on töölisklassi ja kogu töörahva põhiliste huvide teaduslikuks väljenduseks.

Marksism — see on proletariaadi ideoloogia, tema vaimne relv võitluses kapitalistliku orjuse vastu. Töörahva vabadusvõitluse sajanditepikkustele kogemustele toetudes töötas Marx oma töödes välja õpetuse proletariaadi kui kapitalismi hauakaevaja maailma-ajaloolisest osast, sotsialistlikust revolutsioonist, proletariaadi diktatuurist ja uue ühiskonnakorra — kommunismi — loomisest ning andis sellele õpetusele igakülgse põhjenduse.

Range teaduslikkus, kommunistlik parteilisus, leppimatus töölisklassi vaenlaste vastu, järjekindel proletaarne internatsionalism, loov revolutsiooniline iseloom — need omadused on taganud ja tagavad ka edaspidi marksismile maailma-ajaloolisi võite. Marksismi jõud ja võitmatus peituvad tema tõesuses, selles, et ta pidevalt areneb ja rikastub uute teeside ja järeldustega, et ta annab vastuse tänapäeva suurtele küsimustele.

Marxi õpetuse suur jätkaja, kommunistliku partei ja Nõukogude riigi rajaja V. I. Lenin arendas marksistlikku teooriat loovalt edasi ning rakendas seda uutes ajaloolistes tingimustes. Leninism on meie ajastu marksism. Nüüd on marksism-leninism muutunud sadade miljonite inimeste lipuks kogu maailmas. Tema ideedest leiavad innustust ja ammutavad jõudu ja veendumust kommunistlikud ja töölisparteid, kõigi maade töörahvas.

Marxi 140. sünniaastapäeva tähistab kogu maailma töörahvas marksismi-leninismi ideede hiiglasliku võidukäigu olukorras. Enam kui üks kolmandik kogu maakera elanikkonnast on juba asunud sotsialismi teele ning ehitab edukalt uut elu ilma ekspluateerijateta. Kaasaegse ajastu peamiseks sisuks on üleminek kapitalismilt sotsialismile, mis algas Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooniga. Enneolematu loomingulise entusiasmi ja aktiivsusega lahendab nõukogude rahvas NLKP juhtimisel edukalt kommunismi ehitamise grandioosseid ülesandeid, viies ellu marksismi-leninismi suurematuid ideesid.

Rahvusvahelise töölisliikumise kogemused ning eriti NSV Liidu ja teiste sotsialistlike maade kogemused on täielikult kinnitanud, et marksismi-leninismi õpetus sotsialistlikust revolutsioonist ja proletariaadi diktatuurist, kommunistlike ja töölisparteide juhtivast osast võitluses inimkonna helge tuleviku — kommunismi eest on õige ja vankumatu.

Need kogemused lükkavad täielikult ümber kodanlike ideoloogide ning töölisliikumises kodanliku mõju levitajate — reformistide ja revisionistide — valelikud väljamõeldised selle kohta, et marksism olevat vananenud, kaotanud oma jõu ja tähtsuse tänapäeva ühiskondliku arengu jaoks.

Nõukogude Liidu Kommunistlik Partei, vennalikud kommunistlikud ja töölisparteid kasutavad sotsialismi ja kommunismi ehitamist juhtides loovalt marksistlik-leninlikku teooriat ja arendavad seda edasi.

Marksismi-leninismi teooria edasises arendamises on eriline tähtsus NLKP XX kongressi otsustel ning kommunistlike ja töölis-

parteide esindajate nõupidamise deklaratsioonil. Nendes programmdokumentides on antud sügav analüüs tänapäeva rahvusvahelise olukorra kohta, kaasaegse kommunistliku ja töölisliikumise seisukorra ja ülesannete kohta. NLKP kahekümnes kongress ja deklaratsioon andsid vastuse NSV Liidus kommunismi ülesehitamise, kogu maailmas rahu, demokraatia ja sotsialismi eest võitlemise pakilistele küsimustele, juhtisid tähelepanu vajadusele võidelda revisionismi ja dogmatismi vastu.

Marksistlik-leninliku teooria loova rakendamise ja selle edasiarendamise suurepäraseks näiteks on Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei otsused tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise ümberkorraldamise ning kolhoosikorra edasiarendamise ja masina-traktorijaamade reorganiseerimise kohta. Need otsused vastavad kommunismi ehitamise pakilistele vajadustele ning avavad uued perspektiivid tootlike jõudude ja rahvahulkade loova initsiatiivi võimsaks arenemiseks.

Mida suuremaid edusamme saavutavad sotsialism ning rahvusvaheline kommunistlik ja töölisliikumine, seda vihasemaks muutuvad kodanluse ideoloogide rünnakud marksismile-leninismile. Selle marksismi-leninismi vastu peetava võitluse üheks vormiks on revisionism. Kaasaegne revisionism on kodanluse mõju ja tema ideoloogia peegeldus töölisliikumises. Ta püüab marksismist-leninismist välja rookida selle revolutsioonilise sisu ja kohandada seda kodanluse maitsele ja vajadustele. Revisionistid viivad alla töölisklassi ja kommunistliku partei osatähtsuse töörahva hulkade juhtimisel võitluses kapitalismi vastu ja sotsialismi ülesehitamises. Dogmatismi kritiseerimise lipu all püüavad revisionistid taaselustada Lenini ja kogu ajaloo arengukäigu poolt ammugi ümberlükatud bernšteinlaste ja teiste oportunistide labastusi ja väljamõeldisi kapitalismi vastuolude nürinemisest, kapitalismi kriisideta arenemise ja tema automaatse sotsialismi sissekasvamise võimalikkusest, klassivõitluse raugemisest.

Revisionistid mätsivad kinni kahe süsteemi — kapitalismi ja sotsialismi — põhilisi vastuolusid, loobuvad kapitalismi, tema paisete ja pahede ning rahvavastase agressiivse poliitika kriitikast. Proletaarse internatsionalismi positsioonidelt roomavad nad üle natsionalismi positsioonidele.

Nii enne kui ka käesoleval ajal on revisionism ja dogmatism kommunistlikus ja töölisliikumises olnud ja on rahvusvahelise iseloomuga. Seepärast on kõigi kommunistide eluliselt tähtsaks ülesandeks otsustavalt võidelda revisionismi vastu kommunistlike ja töölisparteide ridades kui peamise hädaohu vastu tänapäeva tingimustes, aga samuti dogmatismi ja sektantluse vastu, mis raskendavad marksismi-leninismi teooria arengut ja selle loovat rakendamist konkreetsetes ajaloolistes tingimustes. Kommunistlikud ja töölisparteid, kõik kommunistid peavad pidama leppimatut võitlust imperialistliku reaktsiooni vastu, kodanliku ideoloogia kõigi avalduste vastu, olema rahu, demokraatia ja sotsialismi eest

võitlejate esiridades, hoidma kõrgel marksismi-leninismi võitmatut lippu.

NLKP Keskkomitee **otsustab:**

1. Viia K. Marxi 140. sünniaastapäeva tähistamine läbi kõigi maade töötajate vennaliku solidaarsuse ja sõpruse tugevdamise ja kogu maailmas rahu eest peetava võitluse tähe all, sotsialistliku leeri maade edasise konsolideerimise ja meie maal kommunismi ülesehitamise ülesannete eduka elluviimise tähe all.

Trükisõnalises propagandas, loengutes, ettekannetes ja vestlustes on vaja ulatuslikult valgustada geniaalse mõtleja, teadusliku kommunismi rajaja K. Marxi elu ja tegevust, näidates, milline ülisuur tähtsus on Marxi õpetusel ühiskonna arengu seaduste, kapitalismi paratamatu hukkumise, proletaarse revolutsiooni võidu ja proletariaadi diktatuuri kohta. Samuti käsitleda laialdaselt sotsialistlikku demokraatiat ja selle arengut NSV Liidus ja rahvademokraatiamaades ning proletaarset internatsionalismi. Näidata marksismi loovat iseloomu ning Marxi ja Engelsi õpetuse edasiarendamist V. I. Lenini, NLKP ja vennalike kommunistlike ja töölisparteide poolt. Erilist tähelepanu pöörata revisionismi ja dogmatismi paljastamisele, vaenuliku kodanliku ideoloogia vastu peetavale võitlusele.

2. Korraldada 1958. a. mais NLKP Keskkomitee juures asuvas Marksismi-Leninismi Instituudis, NLKP Keskkomitee juures asuvas Ühiskonnateaduste Akadeemias ja NLKP Keskkomitee juures asuvas Kõrgemas Parteikoolis teaduslikud sessioonid ja NSV Liidu Teaduste Akadeemias humanitaarteaduste osakondade ühendatud teaduslik sessioon, mis on pühendatud K. Marxi 140. sünniaastapäevale.

3. Avaldada partei ja ühiskondlik-poliitiliste ajakirjade aprillikuunumbrites K. Marxi 140. sünniaastapäevale pühendatud artikleid ja materjale.

4. Anda 5. mail 1958 välja K. Marxi 140. sünniaastapäevale pühendatud ajalehenumbrid.

5. Teha NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvale Välismaaga Kultuurisidemete Pidamise Riiklikule Komiteele ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvale Raadio ja Televisiooni Riiklikule Komiteele ülesandeks ette valmistada K. Marxi 140. sünniaastapäevale pühendatud raadiosaated.

6. Kohustada Poliitiliste ja Teadusalaste Teadmiste Levitamise Ühingut organiseerima loengute pidamist K. Marxi õpetuse põhiprobleemide kohta.

7. Teha NLKP Keskkomitee juures asuvale Marksismi-Leninismi Instituudile ülesandeks ette valmistada K. Marxi seniavaldamata dokumendid nende avaldamiseks ajalehes «Pravda» ning ajakirjades «Kommunist», «Partiinaja Žizn», «V Pomoštš Polititšeskomu Samoobrazovaniju», «Voprossõ Istorii KPSS».

8. Teha NLKP Keskkomitee juures asuvale Marksismi-Leninismi

Instituudile ülesandeks poolteise-kahe aasta jooksul ette valmistada ja välja anda Karl Marxi teaduslik biograafia.

9. Teha NSV Liidu Sideministeeriumile ülesandeks välja lasta K. Marxi kujutusega postmargid.

10. Teha NLKP Keskkomitee juures asuvale Marksismi-Leninismi Instituudile ja V. I. Lenini nimelisele NSV Liidu Riiklikule Raamatukogule ülesandeks organiseerida K. Marxi teoste ja dokumentide näitus.

AJALEHTEDE JA AJAKIRJADE TRÜKIST ILMUMISE JA ELANIKKONNALE KÄTTETOIMETAMISE TÄHTAEGADEST

NLKP Keskkomitee otsus

27. mail 1958

NLKP Keskkomitee märgib, et paljud kesk- ja kohalikud ajalehed ja ajakirjad ei ilmu trükist õigel ajal ja nad toimetatakse elanikkonnale kätte hilinemisega, millega seoses tellijad esitavad õigustatud kaebusi ja tekitatakse riigile kahju. Ajalehtede ja ajakirjade trükist ilmumise hilinemine tekib peamiselt toimetuse süü tõttu, kes hilinemisega kirjutavad numbritele alla trükkisaatmiseks, aga samuti trükikodade süü tõttu, kes venitavad tiraažide trükkimise ja sideorganitele üleandmise tähtaegu. Ajalehtede ja ajakirjade hiline ilmumine ja tiraažide üleandmise alal valitsev korratus desorganiseerivad postiside tööd, põhjustavad postiljonide tööaja režiimi rikkumist ja materiaalsete vahendite ebatootlikku kasutamist.

Esineb juhtumeid, kus tsiviilõhulaevastiku organid ei kindlusta matriitside ja ajalehtede õigeaegset toimetamist sihtpunktidesse. Rikkudes kehtivat korda keelduvad tsiviilõhulaevastiku organid sageli võtmast posti liinilennukeile, lubavad ajalehtede omavolilist mahavõtmist lennukeilt vahepealsetes lennujaamades.

Teedeministeerium ja raudteed ei rahulda täielikult sideorganite vajadusi rongide koosseisu postivagunite haakimise osas, lubavad ajakirjanduse ja posti vedamise alal kehtivate eeskirjade rikkumisi.

NSV Liidu Sideministeerium ja tema kohapealsed organid ei võta tarvitusele küllaldasi abinõusid ajakirjanduse õigeaegseks toimetamiseks lugejatele oblasti-, krai- ja vabariiklikes keskustes, linnades ja töölisasulates, kolhoosides ja sovhoosides. Reas linnades on halvasti organiseeritud ajalehtede ja ajakirjade ekspeditsioonide töö, paljud neist asuvad kitsastes ja sobimatutes ruumides. Eriti halb on olukord ajakirjanduse kättetoimetamisega maa-

kohtades. Esineb arvukalt juhtumeid, kus ajalehti ja ajakirju ei kanta tellijate kodudesse, suur on postiljonide kaadri voolavus. Sideorganid ei pööra küllaldaselt tähelepanu postiside ja «Ajakirjandusliidu» materiaalse ning tehnilise baasi arendamisele. Hoolimata perioodilise ajakirjanduse tiraažide ja postivahetuse tunduvast kasvust eraldatakse postiasutuste (postkontorite, sidejaoskondade ja raudteelähedaste postiveo-osakondade) ja ajalehekioskite ehitamiseks äärmiselt vähe vahendeid.

Moskva raudteesõlme postiveo-osakonnad ei ole tootmispindade, juurdesõiduteede ja raudteetupikute terava puuduse tõttu üldsegi kohandatud järsult suurenenud ajakirjanduse ja posti koguse läbitöötamiseks ja edasisaatmiseks. NSV Liidu Sideministeerium ja Teedeministeerium ei võta tarvitusele vajalikke abinõusid Moskva raudteesõlme töö parandamiseks ajakirjanduse transportimise osas.

NLKP Keskkomitee **otsustab:**

1. Kohustada keskajalehtede ja -ajakirjade toimetusi, samuti trükikodasid võtma tarvitusele abinõud perioodiliste väljaannete õigeaegseks trükist väljalaskmiseks. Määrata kindlaks järgmised tähtajad keskajalehtede ja -ajakirjade tiraažide Sideministeeriumi organeile üleandmiseks:

a) vähemalt 25 protsenti Moskvas trükitavate keskajalehtede tiraažist anda üle kella 2-ks öösel. Ülejäänud osa tiraažist anda üle ja saata ära olenevalt lennukite ja rongide väljumise ajast, sellise arvestusega, et ajalehed oleksid õigeaegselt toimetatud raudtee- ja lennujaamadesse;

b) iga nädal ilmuva ajakirja tiraaž anda üle iga nädala lõpus;

c) üks kord kahe nädala jooksul ilmuva ajakirja tiraaž anda üle hiljemalt iga kuu 10. ja 25. kuupäevaks;

d) üks kord kuus ilmuva ajakirja tiraaž anda üle hiljemalt iga kuu 25. kuupäevaks.

Näha sideorganite ja kirjastuste, samuti kirjastuste ja trükikodade vahel sõlmitavates lepingutes ette poolte vastastikune materiaalne vastutus ajalehtede ja ajakirjade tiraažide mitteõigeaegse üleandmise ning nende trükikojast ära vedamata jätmise eest.

2. Kohustada NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvat Tsiviilõhulaevastiku Peavalitsust:

a) garanteerima keskajalehtede matriitside õigeaegset ja häireteta toimetamist nende trükkimiskohtadesse, kasutades selleks mitmesuguseid lennukitüüpe ning vajaduse korral ka matriitside allaheitmist langevarjudega. Seadma sisse range kontrolli matriitside edasitoimetamise üle lennukite teel viibides;

b) teostama ajakirjanduse ja posti vedamist sõiduplaani kohaselt, mitte lubama ajakirjanduse vastuvõtmisest keeldumist liinilennukeil edasitoimetamiseks, keelama ajakirjanduse mahalaadimise vahepealsetes lennujaamades, selleks et vabastada kohta muudeks vajadusteks. Laialdaselt kasutama kergeid lennukeid ja

helikoptereid ajakirjanduse toimetamiseks raskesti ligipääsetavatesse rajoonidesse, samuti teede lagunemise ajal.

3. Kohustada NSV Liidu Teedeministeeriumi garanteerima, et rahuldataks Sideministeeriumi avaldused postivagunite haakimise kohta ekspress-, kiir- ja reisirongide koosseisu. Kategooriliselt keelata postivagunite mahahaakimine rongist nende koostamiskohtades ja teel olles, tagama kehtivate postiveo eeskirjade range täitmise kogu raudteevõrgu ulatuses.

4. Kohustada NSV Liidu Sideministeeriumi ja liiduvabariikide ministrite nõukogusid:

a) radikaalselt parandama sideasutuste tööd perioodilise ajakirjanduse edasisaatmise ja elanikkonnale kättetoimetamise alal, eriti maakohtades;

b) võtma tarvitusele abinõud ajalehtede ja ajakirjanduse jaemüügi arendamiseks ajalehekioskite, ajaleheautomaatide ja postiasutuste kaudu, samuti «Ajakirjandusliidu» mittekoosseisuliste töötajate kaudu. Avama 1958.—1960. aastal 10 000 ajalehekioskit ning 100 ajalehtede-ajakirjade kauplust, valmistama ja üles seadma vähemalt 2000 ajalehtede ja ajakirjade müügi automaati, laialdasemalt praktiseerida kioskite tööd kahes vahetuses, aga seal kus vaja, ka kolmes vahetuses;

b) looma vajalikud tingimused ajalehtede ja ajakirjade ekspeditsioonide normaalseks tööks, eraldades selleks ruumid ja varustades nad mehhaniseerimisvahenditega.

5. Lubada NSV Liidu Sideministeeriumil:

a) maksta ajalehtede jaemüügi eest komisjonitasu kuni 10 protsendi ulatuses realiseerimissummast;

b) asutada Ajakirjanduse Levitamise Peavalitsuses perioodiliste väljaannete reklaamimise osakond Ministeeriumi tööjõuplaani piirides.

6. Teha NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele ülesandeks ette näha rahvamajandusplaanides, et NSV Liidu Sideministeeriumile eraldataks iga aasta sihtsuunatusega spetsialiseeritud autosid ja motorollereid posti ja ajakirjanduse vedamiseks.

7. Teha liiduvabariikide ministrite nõukogudele ülesandeks kohalikke tingimusi arvesse võttes läbi vaadata kolhooside postimeeste töötasu suurendamise küsimus.

8. Soovitada kohalikel partei- ja nõukogude organeil mitte mobiliseerida ajakirjanduse ja posti vedamisel töötavaid autotranspordivahendeid põllumajanduslikele ja muudele töödele.

9. Anda NSV Liidu Ministrite Nõukogule üle arutamiseks korralduse projekt Moskva raudteesõlme jaamade juures raudteeäärsete postkontorite ehitamise kohta.

10. Kohustada liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid ning NLKP krai- ja oblastikomiteesid välja töötama ja tarvitusele võtma vajalikud abinõud kohalike ajalehtede ja ajakirjade tiraažide Sideministeeriumi organeile üleandmise tähtaegade lühendamiseks, tugevdama kontrolli ajakirjanduse trans-

portimise üle õhu- ja raudteetranspordil, samuti sideasutuste töö üle elanikkonnale kesk- ja kohalike ajalehtede ja ajakirjade kättetoimetamisel, andes nendele organisatsioonidele vajalikku abi.

VIGADE PARANDAMISEST OOPERITELE «SUUR SÕPRUS», «BOGDAN HMELNITSKI» JA «KÕIGEST SÜDAMEST» ANTUD HINNANGUS

NLKP Keskkomitee otsus

28. mail 1958

NLKP Keskkomitee märgib, et Keskkomitee otsus V. Muradeli ooperi «Suur sõprus» kohta 10. veebruarist 1948 on üldiselt etendanud positiivset osa nõukogude muusikakunsti arenemises. Selles otsuses seati ülesanne arendada muusikakunsti sotsialistliku realismi printsiipide alusel, rõhutati, kui suur tähtsus on kunsti sidumisel nõukogude rahva eluga, muusikaklassika ja rahvaloomingu parimate demokraatlike traditsioonidega. Õigusega mõisteti hukka formalistlikud tendentsid muusikas, näilik «novaatorlus», mis eemaldas kunsti rahvast ja muutis ta esteeditsejate kitsa ringkonna omandiks. Nõukogude muusika arenemine otsusele järgnenud aastate jooksul kinnitas partei nende juhendite õigsust ja õigeaegsust.

Ühtlasi olid hinnangud, mis selles otsuses on antud üksikute heliloojate loomingule, real juhtudel põhjendamatud ja ebaõiglased. V. Muradeli ooperis «Suur sõprus» oli puudusi, mis väärisid asjalikku kriitikat, kuid nad ei andnud alust selleks, et kuulutada see ooper formalismi näidiseks muusikas. Andekad heliloojad sm-d D. Šostakovitš, S. Prokofjev, A. Hatšaturjan, V. Šebalin, G. Popov, N. Mjaskovski ja teised, kelle üksikutes teostes oli ebaõigeid tendentse, ristiti huupi rahvavastase formalistliku suuna esindajateks. Ajaloolisi fakte ignoreerides vastandati otsuses seoses Muradeli ooperi kriitikaga kunstlikult ühtesid Põhja-Kaukaasia rahvaid teistele.

Mõned ebaõiged hinnangud mainitud otsuses kajastasid J. V. Stalini subjektiivset lähenemist üksikutesse kunstiteostesse.

J. V. Stalini subjektiivne lähenemine üksikute kunstiteoste hindamisele ilmnes samuti K. Dankevitši ooperi «Bogdan Hmelnitski» ja G. Žukovski ooperi «Kõigest südamest» ühekülgses ja tendentslikus kriitikas ajalehe «Pravda» toimetuse artiklites, mis avaldati J. V. Stalini juhendi põhjal 1951. aastal. Teatavasti aga avaldasid Stalinile ka nende küsimuste otsustamisel väga negatiivset mõju Molotov, Malenkov ja Beria. Vaatamata sellele, et ooperi «Bogdan Hmelnitski» libretos ja muusikas oli puudusi, ei olnud väide tuntud nõukogude kirjanike W. Wassilewska ja A. Korneitšuki poolt kirjutatud libreto «Suurtest ideelistest puudustest», samuti

helilooja K. Dankevitši süüdistamine printsiibituses õige. Ebaõiglasi etteheiteid, mis sisaldusid selles artiklis, korrati seejärel ka reas teistes artiklites ja sõnavõttudes. Toimetuse artiklis ooperi «Kõigest südamest» kohta sisaldusid õigete kriitiliste märkuste kõrval ooperimuusika ja libreto kohta ka ilmsed liialdused ja ühekülgsus.

NLKP Keskkomitee **otsustab:**

1. Märkida, et Keskkomitee otsuses V. Muradeli ooperi «Suur sõprus» kohta 10. veebruarist 1948, mis määras õigesti nõukogude kunsti arengusuunaks rahvalikkuse ja realismi tee ning milles õiglaselt kritiseeriti ekslikke, formalistlikke tendentse muusikas, esines samal ajal mõningaid ebaõiglasi ja põhjendamata teravaid hinnanguid rea andekate nõukogude heliloojate loomingu suhtes; neis hinnanguis avaldusid isikukultuse perioodile iseloomulikud negatiivsed jooned.

2. Tunnistada ebaõigeks ja ühekülgseks ajalehe «Pravda» toimetuse artiklites ooperitele «Bogdan Hmelnitski» ja «Kõigest südamest» antud hinnang. Teha ajalehe «Pravda» toimetusele (sm. Satjukovile) ülesandeks ette valmistada käesoleva otsuse põhjal toimetuse artikkel, milles igakülgselt ja põhjalikult analüüsitaks nõukogude muusikakunsti arengu põhiküsimusi.

3. Teha partei oblasti- ja kraikomiteedele, liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedele ja NSV Liidu Kultuuriministeeriumile ülesandeks läbi viia loomingulistes liitudes ja kunstiasutustes vajalikku selgitustööd seoses käesoleva otsusega, seades eesmärgiks nõukogude muusikakunsti ideelise ja kunstilise taseme tõusu ning loomingulise intelligentsi edasist ühtekoondamist kommunistliku ideelisuse ning kunsti ja rahva elu sidemete tugevdamise alusel.

KIRJASTUSE «HUDOŽNIK RSFSR» ORGANISEERIMISEST

NLKP Keskkomitee VNFSV Büroo otsus

31. mail 1958

1. Võtta vastu VNFSV Kunstnike Liidu organiseerimiskomitee ettepanek VNFSV Kunstnike Liidu organiseerimiskomitee kirjastuse «Hudožnik RSFSR» organiseerimise kohta 1. juulist 1958 kirjastuse «Leningradski Hudožnik» baasil.

2. Anda kirjastusele «Hudožnik RSFSR» üle kirjastuse «Leningradski Hudožnik» polügraafiline baas, paberifondid ja kõik materiaalsed väärtused.

3. Panna kirjastusele «Hudožnik RSFSR» kujutava kunsti teoste reproduktsioonide ja postkaartide väljalaskmine; maalikunstnike, skulptorite, graafikute ning rahva- ja tarbekunsti meistrite kohta

albumite, kataloogide ja monograafiate väljaandmine, samuti kujutava kunsti alaste artiklite kogumike, isetegevuslike ja algajate kunstnike jaoks õppe-metoodiliste ja näitlike vahendite väljalaskmine.

4. VNFSV Riiklikul Plaanikomisjonil näha ette paberifondide eraldamine kirjastusele «Hudožnik RSFSR», lähtudes kirjastuse aastasest toodangumahust — 1008 nimetust, 444,4 trükipoognat, 8 644 000 tõmmist.

5. Teha VNFSV Ministrite Nõukogule ülesandeks läbi vaadata ja kinnitada kirjastuse «Hudožnik RSFSR» töötajate koosseisud ja palgamäärad.

AJALEHE «SOVETSKAJA ROSSIJA» TOIMETUSE TÖÖST

NLKP Keskkomitee VNFSV Büroo otsus

31. mail 1958

NLKP Keskkomitee VNFSV Büroo märgib, et ajalehe «Sovetskaja Rossija» toimetuse kollektiiv on NLKP Keskkomitee poolt ajalehe ette seatud ülesannete täitmiseks teinud teatavat positiivset tööd. Ajaleht on viimasel ajal hakanud mõnevõrra operatiivsemalt valgustama mõningaid majandus- ja kultuurielu küsimusi, kiiremini reageerima tähtsamatele rahvusvahelise elu sündmustele. Toimetus teeb õigesti, püüdes sinnapoole, et ajaleht annaks rohkem mitmekesisemaid materjale, mis valgustavad vabariigi töötajate elu mitmesuguseid külgi. Kuid «Sovetskaja Rossija» ei täida veel küllaldaselt oma osa töötajate poolt NLKP XX kongressi ja sellele järgnenud NLKP Keskkomitee pleenumite otsuste ellurakendamise, vabariigi tootlike jõudude uue võimsa tõusu, eesrindlike kogemuste ning teaduse ja tehnika uusimate saavutuste tootmisse juurutamise eest peetava võitluse organisaatorina.

Ajaleht ei tõsta üles paljusid tööstusliku tootmise arendamise põhiküsimusi, nagu spetsialiseerimine ja koopereerimine, kompleksne mehhaniseerimine ja automatiseerimine ja VNFSV idarajoonide tööstuse arendamine, ei anna ettevõtete töö majanduslikku analüüsi.

Pealiskaudselt valgustatakse ajalehe veergudel põllumajanduse arendamise küsimusi. Ajaleht selgitab nõrgalt NLKP Keskkomitee veebruaripleenumi otsuseid kolhoosikorra edasiarendamise ja masina-traktorijaamade reorganiseerimise kohta ega ole veel leidnud oma kohta võitluses nende otsuste elluviimise eest. Eriti nõrgalt täidab ajaleht oma organisaatoriosa ühiskondliku loomakasvatuse arendamise ning liha, piima, või ja teiste loomakasvatussaaduste tootmise suurendamise ülesande lahendamisel.

Ajaleht valgustab nõrgalt eesrindlikke kogemusi, tootmistöö novaatorite saavutusi, ei täida Lenini juhendit selle kohta, et kapitalismilt kommunismile ülemineku ajajärgul on ajakirjanduse peaülesandeks masside kasvatamine kõigilt elualadelt võetud eluliste, konkreetsete näidete ja eeskujude varal.

Ebarahuldavalt valgustatakse «Sovetskaja Rossija» veergudel vabariigi parteiorganisatsioonide tööd, nende osa majandus- ja kultuurielu juhtimisel, partei ja riigi poolt töörahva hulkades tehtava ideoloogilise töö küsimusi. Toimetuse juhtivad töötajad ei käi peaaegu üldse kohtadel, on halvasti seotud eluga, mis avaldab negatiivset mõju ajalehe sisule. Toimetus ei tööta süsteemikindlalt töölis- ja maakirjasaatjatega, halvasti kannab hoolt avaldatavate materjalide ning töölis- ja maakirjasaatjate kirjade mõjuvuse eest.

NLKP Keskkomitee Büroo **otsustab:**

1. Kohustada ajalehe «Sovetskaja Rossija» toimetust kõrvaldama käesolevas otsuses märgitud puudused. Toimetuskolleegium ja kogu toimetuse kollektiiv peavad sihikindlalt taotlema ajalehe organisaatorliku osa tõstmist vabariigi töötajate võitluses sotsialistliku tööstuse ja põllumajanduse edasiarendamise eest, NLKP Keskkomitee veebruari- ja maipleenumi otsuste elluviimise eest, uute edusammude eest kommunismi ehitamisel.

2. Kinnitada sm. I. S. Pustovalov ajalehe «Sovetskaja Rossija» peatoimetajaks ja vabastada sellelt kohalt sm. P. P. Jerofejev.

NÕUKOGUDE AJAKIRJANDUSES JA RAADIOS SOTSIALISTLIKE MAADE ELU VALGUSTAMISE PARANDAMISEST

NLKP Keskkomitee otsus

6. juunil 1958

NLKP Keskkomitee märgib, et kesk- ja kohalikud ajalehed ja ajakirjad, samuti Nõukogude raadio on teinud teatavat positiivset tööd kommunistlike ja töölisparteide esindajate novembrinõupidamise deklaratsiooni tähtsamate seisukohtade propageerimise ning sotsialistliku leeri maade vahel marksismi-leninismi ja proletaarse internatsionalismi printsiipide alusel kasvava ja tugevneva koostöö ja vastastikuse abiga seotud küsimuste valgustamise alal. NLKP XX kongressi juhenditest lähtudes püüavad ajalehtede ja ajakirjade toimetused eelkõige näidata, kuidas rakendatakse sotsialismi ehitamise üldisi seaduspärasusi ühe või teise maa konkreetsetes tingimustes, peavad võitlust revisionismi kui peamise ohu vastu rahvusvahelises kommunistlikus ja töölisliikumises ja dogmatismi vastu.

Kuid ajakirjanduses ja raadios ei valgustata sotsialistlike maade elu veel täiesti küllaldaselt. Kui mitte võtta arvesse ametlikke

teateid, siis omapoolseid materjale — artikleid, vesteid, kirju — ilmub ajalehtedes ja ajakirjades harva ja ilma sügavalt läbimõeldud plaanita. Vähe antakse välja raamatuid ja brošüüre nende maade kohta. Ajakirjandus ei näita küllaldaselt, millist suurt edu on töötajad saavutanud oma kommunistlike ja töölisparteide juhtimisel majanduslikus ja kultuurilises ülesehitustöös, milliseid raskusi tuleb neil võita sotsialismi ehitamisel, kuidas paralüseeritakse kukutatud ekspluataatorlike klasside vastupanu ja millise vastulöögi osaliseks saab rahvusvahelise imperialistliku reaktsiooni õõnestustegevus, ei valgustata küllaldaselt sotsialistliku leeri maade välispoliitilist initsiatiivi.

Oma materjalides sotsialistlike maade kohta ei ava ajakirjandus ja raadio veel täiel määral seda maailma-ajaloolist fakti, et nende maade kommunistlikud parteid ja rahvad oma sotsialismi ehitamise praktikaga kinnitavad ja arendavad edasi marksismi-leninismi teooriat, et rahvad, kelle ideoloogiaks on marksism-leninism, on võitmatud.

Nõukogude Liidu Telegraafiagentuur (TASS), kellel on oma korrespondendid kõigis sotsialistlikes maades, varustab nõrgalt ajakirjandust ja raadiot huvitava ja mitmekülgse informatsiooniga nende maade elu kohta, ei võta arvesse toimetuste nõudmisi ühe või teise ajalehe profiilile vastavate materjalide järele.

Sotsialistlike riikide elu ebasüstemaatiline, sageli ka pealiskaudne valgustamine Nõukogude ajakirjanduse ja raadio poolt kutsub tihtipeale meie sõprade seas esile õigustatud etteheiteid.

NLKP Keskkomitee **otsustab:**

1. Juhtida keskajalehtede ja -ajakirjade toimetuste, TASS-i, samuti Raadio ja Televisiooni Riikliku Komitee ja Välismaaga Kultuurisidemete Pidamise Riikliku Komitee tähelepanu vajadusele pidevalt tundma õppida ja üldistada sotsialismi ehitamise kogemusi rahvademokraatiamaades.

Soovitada kesk-, vabariiklike, oblasti-, krai- ja linnaajalehtede toimetustel süstemaatiliselt, järjekindlalt, mitmesugustes žanrides ja iga ajalehe profiilile vastavalt valgustada sotsialistlike maade elu, perioodiliselt avaldada ülevaateid rahvademokraatiamaade ajakirjandusest, rubriike ja eriveergusid, kasutades selleks laialdasemalt mitmesuguste delegatsioonide liikmete muljeid, Nõukogude turistide reisimärkmeid jne. Teha TASS-ile ülesandeks diferentseeritult varustada ajalehti informatsiooniliste materjalidega sotsialistlike maade elu kohta.

2. Selleks et põhjalikumalt ja süstemaatilisemalt valgustada ajakirjanduses sotsialistlike maade elu, pidada vajalikuks:

a) pidevalt avaldada ajalehes «Pravda» ning ajakirjades «Kommunist», «Partiinaja Žizn», «Voprossõ Istorii KPSS», «Agitator», «V Pomoštš Polititšeskomu Samoobrazovaniju» ja «Voprossõ Filossofii» vennalike kommunistlike ja töölisparteide tegelaste artikleid teoreetilistel, poliitilistel ja majandusteaduslikel teemadel, nõukogude autorite artikleid ja kirjutisi sotsialistlike maade kom-

munistlike ja töölisparteide tegevusest, nende arengust ja tugevnemisest marksismi-leninismi printsiipide alusel, sotsialistliku maailmaleeri tugevnemisest, nende maade kogemustest parteiorganisatsioonilise, ideoloogilise ja massilise agitatsioonitöö alal;

b) ajalehes «Izvestija» ja liiduvabariikide üldpoliitilistes ajalehtedes valgustada sotsialistlike maade kõrgemate ja kohalike riigivõimuorganite töökogemusi, rahvahulkade osavõttu riigi valitsemisest, sotsialistliku demokraatia arenemist, näidata tema üleolekut kodanlikust demokraatiast;

c) «Komsomolskaja Pravdas» ja teistes komsomoliajalehtedes avaldada regulaarselt materjale nende maade noorsoo-organisatsioonide tegevusest, noorsoo kasvatamisest marksismi-leninismi ja proletaarse internatsionalismi vaimus, noorsoo osavõtust sotsialismi ehitamisest;

d) ajalehtedes «Literaturnaja Gazeta», «Sovetskaja Kultura», «Literatura i Žizn» ja «Utšitelskaja Gazeta», kirjandus- ja kunstiajakirjades ning vabariiklikes kirjanduslikes ja õpetajate ajalehtedes valgustada ulatuslikumalt rahvademokraatiamaade teaduse, kirjanduse ja kunsti arenemise ning kultuurielu küsimusi, intelligentsiga tehtava töö kogemusi, sotsialistlike maade vaheliste kultuurisidemete tugevdamise küsimusi, propageerides sotsialistliku kultuuri edusamme, tema leppimatut võitlust kodanliku ideoloogia vastu;

e) erialastes ajalehtedes ja ajakirjades avaldada materjale rahvademokraatiamaade elu ning majandusliku ülesehitustöö kogemuste kohta vastavalt nende väljaannete profiilile.

Peale selle soovitada «Pravda», «Izvestija», «Komsomolskaja Pravda», «Trudi» ning teiste üldpoliitiliste kesk- ja vabariiklike ajalehtede toimetustel pühendada rahvademokraatiamaadele vähemalt üks spetsiaalne temaatiline veerg kuus.

3. Kohustada Riiklikku Poliitilise Kirjanduse Kirjastust ja teisi kirjastusi suurendama raamatute ja brošüüride väljaandmist sotsialistlike maade kohta. Juhtida nende kirjastuste tähelepanu vajadusele suurendada kirjanduse väljaandmist sotsialistlike idamaade kohta. Teha Välismaadega Kultuurisidemete Pidamise Riiklikule Komiteele ülesandeks aidata kirjastusi selliste raamatute ja brošüüride väljaandmise plaanide väljatöötamisel.

4. Lubada nende ajalehtede toimetustel, kel ei ole oma alalisi korrespondente rahvademokraatiamaades, praktiseerida oma erikirjasaatjate perioodilisi sõite neisse maadesse, korrespondentide vahetamist mitmesuguste ajakirjandusorganitega, aga samuti tellida nende maade kohta materjale seal asuvatelt «Pravda», TASS-i ning teiste Nõukogude ajakirjanduse ja raadio organite korrespondentidelt.

5. Teha NLKP Keskkomitee sotsialistlike maade kommunistlike ja töölisparteidega sidemete pidamise osakonnale ülesandeks perioodiliselt informeerida keskajalehtede ja -ajakirjade toimetajaid ühel või teisel sotsialistlikul maal valitsevast olukorrast, Väli-

ministeeriumil aga süstemaatiliselt orienteerida Nõukogude ajakirjanduse esindajaid sotsialistlike maade elu kõige tähtsamates küsimustes, mida ei saa jätta valgustamata.

6. Kohustada «Pravda», «Komsomolskaja Pravda» ja «Krasnaja Zvezda» pressibüroosid paremini ette valmistama materjale rahvademokraatiamaade kohta ning paremini ja diferentseeritult, arvesse võttes toimetuste nõudmisi, varustama nendega kohalikku ajakirjandust ja raadiot.

PUUDUSTEST V. I. LENINI TEOSTEST KOOSTATUD TEMAATILISTE KOGUMIKE VÄLJAANDMISEL

NLKP Keskkomitee otsus

19. juunil 1958

1. NLKP Keskkomitee peab ebaõigeks V. I. Lenini teostest koostatud temaatiliste kogumike väljaandmise praktikat mitmesuguste ametkondlike kirjastuste poolt, kellel ei ole Lenini tööde väljaandmise kogemusi ja hea ettevalmistusega toimetajate kaadrit, mille tagajärjel tehakse V. I. Lenini teostes meelevaldseid lühendusi, mis aga real juhtudel põhjustab nende moonutamist, ning rikutakse leninlike dokumentide avaldamise eeskirju.

Määrata, et edaspidi annab V. I. Lenini teostest koostatud temaatilisi kogumikke välja üks keskne kirjastus — Riiklik Poliitilise Kirjanduse Kirjastus, sõltumata probleemidest, millele üks või teine kogumik on pühendatud, konsulteerides ühtlasi NLKP Keskkomitee juures asuva Marksismi-Leninismi Instituudiga.

2. Teha liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedele ülesandeks sisse seada vabariiklike kirjastuste poolt V. I. Lenini teostest koostatud temaatiliste kogumike väljaandmisel selline kord, mis väldiks käesoleva otsuse 1. punktis nimetatud vigade ja puuduste kordumist.

3. Teha NLKP Keskkomitee liiduvabariikide propaganda- ja agitatsiooniosakonnale ülesandeks läbi arutada kirjastuste, ajalehtede ja ajakirjade töötajate nõupidamisel küsimused, mis on seotud V. I. Lenini teostest koostatud temaatiliste kogumike väljaandmisel esinevate puuduste kõrvaldamise abinõudega.

SUURTEST PUUDUSTEST HELIPLAATIDE REPERTUAARIS JA LEVITAMISES

NLKP Keskkomitee otsus

26. juunil 1958

NLKP Keskkomitee omistab suurt tähtsust heliplaatide kasutamisele nõukogude inimeste ideeliseks ja kunstiliseks kasvatamiseks ning kultuuriliseks arendamiseks.

Meie maa heliplaaditööstus laseb käesoleval ajal iga aasta välja üle 100 000 000 heliplaadi, sealhulgas suurel arvul väärtuslike klassikalise ja rahvaliku muusika teostega.

Samal ajal NLKP Keskkomitee märgib, et sellises tähtsas töös, nagu seda on muusikalise helisalvestuse kasutamine kultuurialases haridustöös, esineb suuri puudusi, mis tekitavad tõsist kahju töötajate laiade hulkade, eriti aga noorte terve kunstimaitse kasvatamisele.

Tunduva osa väljalastavatest plaatidest moodustavad kunstilises suhtes nõrkade muusikateoste salvestused, mis on tihtipeale kantud võõrastest meeleoludest. Samal ajal lastakse vähe välja heliplaate NSV Liidu rahvaste muusikaga, revolutsiooniliste lauludega, sümfoonilise ning ooperi- ja balletimuusikaga, nõukogude heliloojate paremate laulude ja välismaa muusikateostega.

Kõik see sünnib sellepärast, et massiliseks levitamiseks määratud plaatide väljalaskmise planeerimises esineb tõsiseid vigu, nende repertuaari ei kontrolli tegelikult mitte keegi. NSV Liidu Kultuuriministeerium ja tema kohalikud organid on tegelikult eemale jäänud väljalastavate helisalvestuste ideelise ja kunstilise kvaliteedi kontrollimisest.

Ebarahuldavalt on organiseeritud heliplaatide levitamine ja nende müük. Kaubandusorganisatsioonid, pidades silmas puhtalt ärilisi eesmärke, levitavad sageli suurtes tiraažides heliplaate, mis on arvestatud arenemata maitse rahuldamiseks.

Halvasti kasutatakse heliplaate ja magnetofonilisi helisalvestusi meie kultuurisidemete laiendamiseks välismaadega.

NLKP Keskkomitee **otsustab:**

1. Tunnistada ebaõigeks, et NSV Liidu Kultuuriministeerium, liiduvabariikide kultuuriministeeriumid ja nende kohalikud organid ei pööra vajalikku tähelepanu niisugusele tähtsale rahvahulkade kultuuritaseme tõstmise ning töötajate terve kunstimaitse kasvatamise vahendile, nagu seda on kõrge kunstilise tasemega heliplaatide ja magnetofoniliste helisalvestuste väljalaskmine ja levitamine.

2. Selleks et kõrvaldada heliplaatide repertuaaris esinevad puudused, muuta senist praktikat — lasta heliplaate välja allastme kaubandusvõrgu töötajate poolt koostatavate repertuaarinimekirjade järgi. Määrata edaspidiseks, et heliplaatide väljalaskmiseks

tellimuste koostamisel on kaubandusorganisatsioonid kohustatud rangelt juhinduma heliplaatidele ja magnetofonilintidele salvestamiseks soovitatavate teoste repertuaari nimekirjadest. Salvestamiseks soovitatava muusika repertuaari nimekirjade koostamine panna NSV Liidu Kultuuriministeeriumile ja liiduvabariikide kultuuriministeeriumidele.

3. Kohustada liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid ning NLKP krai- ja oblastikomiteesid sisse seadma süstemaatilise kontrolli heliplaatide väljalaskmise ja levitamise ning nende kasutamise üle kultuurialases haridustöös.

4. Kiita heaks NSV Liidu Ministrite Nõukogu määruse «Heliplaatide tootmise laiendamisest ja nende kvaliteedi parandamisest» projekt.

VÄLISMAAGA KULTUURISIDEMETE PIDAMISE VABARIIKLIKE ÜHINGUTE TÖÖ ÜMBERKORRALDAMISEST

NLKP Keskkomitee otsus

2. augustil 1958

1. Selleks et veelgi arendada edasi nõukogude rahva sõprussidemeid välismaa rahvastega ning tõmmata sellesse kaasa laia nõukogude üldsust, tunnistada otstarbekohaseks ümber kujundada senised vabariiklikud välismaaga kultuurisidemete pidamise ühingud välismaaga sõpruse ja kultuurisidemete arendamise ühinguteks.

2. Kohustada Ukraina, Valgevene, Armeenia, Aserbaidžaani, Gruusia, Kasahstani, Usbekistani, Tadžikistani, Turkmenistani, Leedu, Läti, Eesti, Kirgiisia ja Moldaavia kommunistlike parteide keskkomiteesid tagama välismaaga sõpruse ja kultuurisidemete arendamise vabariiklike ühingute asutamiskonverentside läbiviimise 1958. aastal. Konverentsidel arutada läbi vabariiklike ühingute ülesanded, kinnitada nende põhikirjad ja viia läbi ühingute juhatuste valimised.

3. Määrata, et välismaaga sõpruse ja kultuurisidemete arendamise vabariiklikud ühingud kuuluvad kollektiivsete liikmetena Välismaaga Sõpruse ja Kultuurisidemete Arendamise Nõukogude Ühingute Liitu, kes koordineerib ja suunab nende tegevust.

4. Arvestades kohalike parteiorganite palveid, lubada liiduvabariikides ning mõnedes VNFSV kraides ja oblastites moodustada NSV Liidus loodud üksikute välisriikidega sõpruse ja kultuurisidemete arendamise nõukogude ühingute osakonnad.

Välismaaga sõpruse ja kultuurisidemete arendamise ühingute osakonnad tuleb luua kohalike ametiühingu-, kooperatiivsete, spordi- ja teiste organisatsioonide, ettevõtete, kolhooside ja asutuste kollektiivse liikmeksolemise alusel. Nende organisatsioonide esindajate koosolekud valivad vastava ühingu osakonna juhatuse. Ühingute osakonnad töötavad ühiskondlikel alustel, ilma palgalise aparaadita.

5. Lubada sõltuvalt poliitilisest otstarbekohasusest luua välismaaga sõpruse ja kultuurisidemete arendamise ühingute osakondi samuti mõnedes linnades, üksikutes ettevõtetes, kolhoosides ja asutustes, tehes liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedele ning NLKP krai- ja oblastikomiteedele ülesandeks igal üksikul juhul läbi vaadata nende osakondade moodustamise küsimused.

NÕUKOGUDE AJAKIRJANDUSE TÖÖLIS- JA MAAKIRJASAATJATE MASSILISE LIIKUMISE JUHTIMISE PARANDAMISEST

NLKP Keskkomitee otsus

30. augustil 1958

NLKP Keskkomitee märgib, et pärast NLKP XX kongressi astus nõukogude ajakirjanduse töölis- ja maakirjasaatjate massiline liikumine uue tõusu ajajärku, mida iseloomustavad nii töölis- ja maakirjasaatjate ridade arvuline kasv kui ka nende osatähtsuse tõus meie maa ühiskondlikus elus. Töölis- ja maakirjasaatjate read täienevad töölisklassi, kolhositalurahva ja nõukogude intelligentsi eesrindlike esindajatega. Töölis- ja maakirjasaatjate rikkalikud elukogemused, nende kasvanud kultuuriline, tehniline ja poliitiline tase võimaldavad kvalifitseeritult ja põhjalikult valgustada meie ajakirjanduse veergudel majandusliku ja kultuurilise ülesehitustöö akuutseid küsimusi, suurendada ajakirjanduse mõjujõudu elanikkonna hulgas.

Paljud partei vabariiklikud ning krai- ja oblastiorganisatsioonid on viimastel aastatel teinud mõningat tööd töölis- ja maakirjasaatjate liikumise juhtimise parandamiseks. Pärast pikemaajalist vaheaega on enamikus liiduvabariikides ning paljudes oblastites ja rajoonides toimunud töölis- ja maakirjasaatjate kongressid ja nõupidamised, on toimunud rea keskajalehtede autorite aktiivi üleliidulised nõupidamised. Laialdaselt on hakatud korraldama massilisi töölis- ja maakirjasaatjate reide, looma töölis- ja maakirjasaatjate kontrollposte, ajalehtede toimetuste juures aga töölis- ja maakirjasaatjate koole, seminare jms.

Ühtlasi NLKP Keskkomitee märgib, et mõned parteikomiteed ja ajalehtede toimetused alahindavad ikka veel töölis- ja maakirjasaatjate suurt ühiskondlikku osatähtsust võitluses tähtsate majanduslike ja poliitiliste ülesannete lahendamise eest. Rea ajalehtede ja ajakirjade toimetuste praktikas võib tähele panna kahjulikku tendentsi — teha ajalehte (ajakirja) peamiselt oma töötajate jõududega, tuginemata töölis- ja maakirjasaatjatele.

Parteiorganisatsioonid ja ajalehtede toimetused võitlevad paljudel juhtudel nõrgalt nii avaldatavate materjalide kui ka töötajate kirjade, mis saadetakse abinõude tarvituselevõtmiseks teistesse asutustesse, mõjuvuse eest, ei taotle töölis- ja maakirjasaatjate poolt ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide töös avastatud puuduste kõrvaldamist. Ikka veel esineb meie tegelikkuses häbiväärseid fakte, kus töölis- ja maakirjasaatjaid jälitatakse ja kiusatakse taga, selles süüdi olevad isikud aga jäävad tihtipeale karistamata.

NLKP Keskkomitee **otsustab:**

1. Tunnistada vajalikuks muuta nõukogude ajakirjanduse töölis- ja maakirjasaatjate massilise liikumise juhtimine veelgi paremaks, selleks et tõsta selle liikumise osatähtsust võitluses kommunismi ehitamise ülesannete eduka lahendamise eest.

Kohustada liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid ning NLKP krai-, oblasti-, linna- ja rajoonikomiteesid pidevalt tegelema töölis- ja maakirjasaatjate abistamisega ja juhtimise parandamisega nende tähtsas töös.

2. Arvestades vajadust tugevdada töölis- ja maakirjasaatjate hulgas tehtavat massilist organiseerimistööd ja poliitilist kasvatustööd, soovitada parteiorganisatsioonidel:

a) perioodiliselt kokku kutsuda töölis- ja maakirjasaatjate vabariiklikke, krai-, oblasti-, ülelinnalisi ja ülerajoonilisi nõupidamisi, ettevõtetes, ehitustel, transpordil, kolhoosides ja sovhoosides aga töölis- ja maakirjasaatjate koosolekuid kogemuste üldistamiseks ning ajakirjanduse ja töölis- ja maakirjasaatjate järjekordsete ülesannete selgitamiseks;

b) organiseerida ajalehtede ja ajakirjade toimetuste juures, samuti otse suurtes ettevõtetes töölis- ja maakirjasaatjate aktiivi õppetöö;

c) edutada kõige aktiivsemaid töölis- ja maakirjasaatjaid, kes on ilmutanud võimeid ajakirjanduslikuks tegevuseks, alalisele tööle kohalike ja keskajalehtede ning ajakirjade toimetustesse.

3. Teha ettevõtete, kolhooside, sovhooside, asutuste ja õppeasutuste parteikomiteedele ning parteiorganisatsioonidele kohuseks:

a) anda kohalike ja keskajalehtede toimetustele konkreetset abi massilise töö arendamisel lugejate ning töölis- ja maakirjasaatjate hulgas. iseäranis lugejate konverentside ning autorite aktiivi nõupidamiste läbiviimisel, töölis- ja maakirjasaatjate reidide ja kont-

rollpostide organiseerimisel, ühiskondlike ülevaatuste korraldamisel;

b) paremini juhtida ja kontrollida seinalehtede ja käitisajalehtede tööd, kuna need lehed on töölis- ja maakirjasaatjate massilise liikumise tugipunktideks; iga aasta läbi viia nende lehtede aruanded ja toimetuskolleegiumide valimised tööliste ja teenistujate koosolekutel.

4. Tunnistada vajalikuks suurendada kõigis ajalehtedes ja ajakirjades töölistelt, teenistujatelt ja haritlaskonnalt saabuvate materjalide avaldamist.

Toimetused peavad süstematiseerima töölis- ja maakirjasaatjate kirju, mida ei ole võimalik ajakirjanduses ära kasutada, ja informeerima neist vastavaid partei-, nõukogude ja ametiühinguorganisatsioone, kelle häälekandjateks antud ajalehed ja ajakirjad on, selleks et nimetatud organisatsioonid arutaksid perioodiliselt toimetajate teadaandeid nende materjalide kohta ja võtaksid nende suhtes tarvitusele konkreetseid abinõusid.

5. Teha kesk-, vabariiklike, krai- ja oblastiajalehtede koosseisulistele korrespondentidele kohuseks kohtadel kaasa tõmmata aktiivsele kaastööle ajakirjanduses sõnumite, kirjade, artiklite, vestete, följetonide autoritena eesrindlikke töölisi, kolhoosnikuid, spetsialiste, partei-, nõukogude, majandus-, ametiühingu- ja komsomolitöötajaid.

6. Pidada ajakirja «Rabotše-Krestjanski Korrespondent» peamiseks ülesandeks töölis- ja maakirjasaatjate liikumise praktika ja kogemuste üldistamist ning selle liikumise edasise arendamise akuutsete küsimuste ja ülesannete igakülgset valgustamist.

7. Juhtida partei- ja ametiühinguorganisatsioonide ning nõukogude organite tähelepanu vajadusele järsult tugevdada võitlust töölis- ja maakirjasaatjate kirjade ja ajakirjanduses avaldatud materjalide mõjuvuse eest. Viia partei- ja nõukogude organite tööpraktikasse organisatsioonide ja ametkondade juhtijate informatsioonide kuulamine konkreetsete abinõude kohta, mis nad on tarvitusele võtnud töölis- ja maakirjasaatjate poolt esitatud materjalide alusel.

8. Seoses sellega, et mõnedes oblastites ja rajoonides esineb töölis- ja maakirjasaatjate tagakiusamise fakte, pidada vajalikuks, et peale nende abinõude, mis kehtiva seadusandluse alusel võtab tarvitusele prokuratuur, arutataks taolisi fakte parteiorganite, laia üldsuse ja ajakirjanduse poolt.

9. Teha NSV Liidu Ajakirjanike Liidule ülesandeks süstemaatiliselt üldistada ja levitada ajalehtede ja ajakirjade toimetuste poolt tehtava massilise töö kogemusi, anda parteiorganisatsioonidele praktilist abi töölis- ja maakirjasaatjate õppetöö korraldamisel.

10. Tunnistada otstarbekohaseks anda iga aasta 5. mail tähistatavale ajakirjanduse päevale massilisem ja asjalikum iseloom. Soovitada parteikomiteedel ning ajalehtede ja ajakirjade toimetustel

korraldada ajakirjanduspäeval ettevõtetes, külades, rajoonikeskustes ja linnades partei- ja nõukogude ajakirjanduse ühiskondlike kirjasaatjate ja lugejate aktiivi koosolekuid, kus kuulata ära ja arutada toimetuste ettekandeid, samuti korraldada seinalehtede näitusi.

TÕSISTEST PUUDUSTEST AJAKIRJA «OGONJOK» SISUS

NLKP Keskkomitee otsus

9. septembril 1958

NLKP Keskkomitee märgib, et ajakirja «Ogonjok» peatoimetaja sm. Sofronovi poolt ajakirja toimetamises tehtud vigade tagajärjel on viimasel ajal hakanud ajakirja sisus esinema tõsiseid puudusi. Ajakirjas valgustatakse pealiskaudselt ja ebaoperatiivselt NSV Liidu rahvaste elu, kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse poolt püstitatavaid tähtsamaid majanduslikke ja kultuurialaseid ülesandeid. Ajakirjas ei leia väärilist valgustamist NLKP Keskkomitee pleenumite otsused tööstuse ja põllumajanduse küsimustes, nõukogude inimeste töö nende otsuste elluviimiseks, ei näidata ilmekas, haaravas vormis kommunismi ehitamise paatost. Ajakiri abistab halvasti parteid nõukogude inimeste kasvatamisel ja nende mobiliseerimisel kommunismi ehitamise ülesannete edukale lahendamisele.

Samal ajal annab toimetus numbrist numbrisse ülemäära palju ruumi ajakirja kaastööliste igasugustele reisimärkmetele ja välismaasõitude kirjeldustele ja sellistele juhuslikele, ilma esteetilise ja kasvatusliku väärtuseta teostele, nagu L. Ovalovi detektiivromaan «Vasknööp».

Tõsiseid puudusi esineb ka ajakirja kunstilises kujundamises. Ajakirja toimetus on kaotanud mõõdukuse tunde, avaldades ilma igasuguse vajaduseta kümneid fotosid välismaateemadel, näitamata seejuures üles vajalikku initsiatiivi ja kunstimaitset illustratsioonide valimisel nõukogude elu kohta. Paljud kaantel ja sisemistel lisalehtedel avaldatavad fotod on teostuselt primitiivsed ja ilmetud ning teemalt väheütlevad.

Ajakirjas, eriti tema viimastes numbrites, on suurte honorariide jahi tagajärjel juurdunud ebaõige praktika — avaldada peamiselt koosseisuliste töötajate poolt ettevalmistatud materjale. Täiesti vähe tõmmatakse ajakirja tööst osa võtma silmapaistvaid nõukogude teadlasi ja kirjanikke, tööstuse ja põllumajanduse alal töötajaid, kultuuritegelasi; ajakirja veergudel esineb väga harva autoreid liiduvabariikidest. Toimetuskolleegiumi töös, tema istun-

geil ei esine trükkimiseks määratud materjalide sügavat kriitilist arutamist, ei tooda esile puudusi autorite valimises, toimetusaparaadi organiseerimises ja toimetuskolleegiumi tegevuses.

NLKP Keskkomitee **otsustab:**

1. Teha ajakirja «Ogonjok» peatoimetajale sm. A. V. Sofronovile ja ajakirja toimetuskolleegiumile märkus tõsiste vigade eest ajakirja juhtimises, mille tagajärjel selle ideeline ja kunstiline tase on tunduvalt alanenud.

Võtta teadmiseks sm. Sofronovi avaldus, et ta võtab tarvitusele kõik vajalikud abinõud käesolevas otsuses märgitud vigade kõrvaldamiseks ning ajakirja sisu ja kujunduse põhjalikuks parandamiseks.

2. Pidada ajakirja «Ogonjok» peamiseks ülesandeks meie maa siseelu ja tähtsamate rahvusvaheliste sündmuste igakülgset valgustamist. Ajakirjas avaldatavad materjalid peavad olema poliitiliselt teravad, aktuaalsed ning eredas ja haaravas vormis kajastama kommunistliku partei sise- ja välispoliitika edusamme, nõukogude rahva mitmekülgset elu, kommunismi ehitamise paatost.

3. Kohustada toimetuskolleegiumi tõstma ajakirja välise kujunduse ideelist ja kunstilist taset, rangemalt valima illustratiivset materjali, vältima juhuslike, sisuvaeste ja haltuuralike fotode ja joonistuste sattumist ajakirja veergudele.

4. Kohustada toimetuskolleegiumi tegema lõpu peamiselt koosseisuliste töötajate materjalide avaldamise ebaõigele praktikale, laiendama autorite ringi, rohkem tõmbama ajakirja tööse tööstuse ja põllumajanduse alal töötajaid, silmapaistvaid teadlasi, kirjanikke ja kultuuritegelasi; süstemaatiliselt korraldama ettevõtetes, kolhoosides, sovhoosides ja õppeasutustes lugejate konverentse.

HONORARIFONDI RAISKAMISEST VABARIIKLIKU AJALEHE «KIRGIZISTON HAKIKATI» TOIMETUSES

NLKP Keskkomitee otsus

16. septembril 1958

NLKP Keskkomitee märgib, et vabariikliku ajalehe «Kirgiziston Hakikati» toimetuses esines kuni viimase ajani honorarifondi lubamatut ja kuritegelikku raiskamist. Taga ajades suurt teenistust, surusid selle ajalehe toimetuse juhtivad töötajad tema veergudelt välja autorite aktiivi, ebaseaduslikult kirjutasid välja ja said honorari isegi TASS-i ja KIRTAG-i ametlike materjalide eest. 1957. aasta jooksul said toimetuse juhtivad töötajad sm-d Guljamov, Hamidov ja Gafurov üle 75 000 rubla honorari, mis moodustab 17 protsenti väljamakstud honorari üldsummast. Ajalehe toimetaja sm. Gulja-

mov isiklikult kirjutas välja ja sai 1957. aastal ja 1958. aasta kolme kuu jooksul ligemale 45 000 rubla honorari.

Püüdes seda ebaseaduslikku «teenistust» varjata, läks sm. Guljamov välja otsesele võltsimisele, makstes üksikutele toimetuse töötajatele honorari teiste nime all. Üksnes toimetuse tehnilistele töötajatele, kes ei olnud kirjutanud ajalehte mitte ühtegi rida, maksti sel teel 1957. aasta ja käesoleva aasta 4 kuu jooksul välja ligemale 18 000 rubla.

Kirgiisia Kommunistliku Partei Keskkomitee büroo, arutades honorarifondi kuritarvitamist ajalehe «Kirgiziston Hakikati» toimetuses, ei andnud neile faktidele vajalikku hinnangut, honorarifondi raiskamise peasüüdlase — ajalehe toimetaja Guljamovi suhtes aga ei rakendanud täiesti küllaldast karistusmäära, piirdudes talle noomituse avaldamisega.

NLKP Keskkomitee **otsustab:**

1. Mõista hukka honorarifondi ebaseaduslik ja kuritegelik raiskamine ajalehe «Kirgiziston Hakikati» toimetuse juhtivate töötajate poolt kui nõukogude ajakirjanike kõrge parteilise vastutusega ja eetikaga kokkusobimatu.

2. Teha Kirgiisia Kommunistliku Partei Keskkomiteele ülesandeks arutada see küsimus teistkordselt läbi.

NLKP KESKKOMITEE VNFSV BÜROO 1957. AASTA 21. MÄRTSI OTSUSE «KIRJASTUSEST «SOVETSKAJA ROSSIJA»» TÄITMISEST

NLKP Keskkomitee VNFSV Büroo otsus

26. septembril 1958

NLKP Keskkomitee VNFSV Büroo märgib, et kirjastus «Sovetskaja Rossija» täidab ebarahuldavalt oma ülesandeid, mis talle on pandud massilise lugeja jaoks kirjanduse väljaandmise alal. Eriti halvasti täidetakse kaasaja aktuaalsetele küsimustele vastust andva massilise poliitilise, sotsiaal- ja majandusteadusliku kirjanduse väljaandmise plaani. Kirjastus ei tule toime ilu- ja lastekirjanduse väljaandmisega maaelanikkonna jaoks. Paljud väljaantud ja tootmises olevad raamatud on tõsiste puuduste ja vigadega, on oma ideeliselt sisult vaesed ning annavad tunnistust kirjastuse juhtkonna vähesest nõudlikkusest autorite vastu ja toimetamise halvast organiseerimisest.

Kirjastuse juhtkond ei ole võtnud tarvitusele vajalikke abinõusid kvalifitseeritud autorite aktiivi — teadlaste, spetsialistide, eesrindlike kolhoosi juhtivate töötajate, paremate kirjanike ja publitsistide koondamiseks kirjastuse ümber. Kirjastus on äärmiselt nõr-

galt seotud kirjanikega, eriti autonoomsete vabariikide ja oblastite kirjanikega, millega on ka seletatav VNFSV rahvaste kirjanduse teoste täielik puudumine tema plaanides.

Kirjastuse töös esinevad suured puudused on seletatavad eelkõige sellega, et kirjastuse direktor sm. Gavrilov ja peatoimetaja sm. Smirnov ei ole võtnud tarvitusele vajalikke abinõusid kirjastuse toimetuste ja osakondade tugevdamiseks poliitiliselt ettevalmistatud, kvalifitseeritud töötajatega. Esineb vastutustundetut suhtumist riiklike vahendite kulutamisse.

Kirjastuse peatoimetaja sm. Smirnov ei ole suutnud konsolideerida toimetuste kollektiivi ja õigesti organiseerida selle tööd.

Kirjastuse parteiorganisatsioon (parteibüroo sekretär sm. Šapotškin) ei ole pidanud küllaldast võitlust distsipliini kõvendamise ning normaalse, loomingulise õhkkonna loomise eest kollektiivis.

NLKP Keskkomitee VNFSV Büroo **otsustab:**

1. Kirjastuse «Sovetskaja Rossija» töö ebarahuldava juhtimise eest avaldada kirjastuse direktorile sm. B. A. Gavrilovile noomitus.

2. Tunnistada vajalikuks kasutada sm. I. A. Smirnovi teisel tööl ning seoses sellega vabastada ta kirjastuse «Sovetskaja Rossija» peatoimetaja kohustest.

3. Märkida, et kirjastuse parteiorganisatsiooni büroo (sekretär sm. Šapotškin) tegeleb nõrgalt kommunistide ja parteitute kasvatamisega selles vaimus, et tõsta nende vastutustunnet teenistuskohuste täitmise eest, tõsta töötajate poliitilist taset ja ametialast kvalifikatsiooni, mobiliseerida kollektiivi kirjastusplaanide täitmisele, välja lasta kirjandust kõrgel ideelisel ja kunstilisel tasemel.

4. Kohustada kirjastust «Sovetskaja Rossija» ja VNFSV Kultuuriministeeriumi kõrvaldama märgitud puudused ja vead kirjastuse töös ja võtma tarvitusele vajalikud abinõud selleks, et põhjalikult parandada kirjanduse väljalaskmist lugejate hulkade jaoks, organiseerima tööd autoritega, sihikindlalt koondama kirjastuse ümber aktiivi paremate kirjanike, teadlaste, spetsialistide, tööstuse ja põllumajanduse eesrindlaste ning partei- ja nõukogude töötajate hulgast, sagedamini esitama väljalastavaid raamatuid lugejatele arutamiseks.

5. Teha VNFSV Ministrite Nõukogule ülesandeks võtta tarvitusele abinõud kirjastuse «Sovetskaja Rossija» varustamiseks vajaliku trükitehnilise baasiga ja läbi vaatama kirjastusele kuuluva Dmitrovo ofsett-trükivabriku rekonstrueerimise küsimuse.

6. Kirjastamisalase töö juhtimise parandamiseks vabariigis teha NLKP Keskkomitee VNFSV propaganda- ja agitatsiooniosakonnale ja VNFSV Kultuuriministeeriumile ülesandeks viia 1958. aasta lõpus läbi VNFSV oblasti- ja kraikirjastuste direktorite ja peatoimetajate vabariiklik nõupidamine.

V. I. LENINI RAAMATU «MATERIALISM JA EMPIRIOKRITITSISM» ILMUMISE 50. AASTAPÄEVAST

NLKP Keskkomitee otsus

26. septembril 1958

Seoses sellega, et 1959. aasta mais möödub 50 aastat V. I. Lenini geniaalse teose «Materialism ja empiriokrititsism» ilmumisest:

1. Tähistada laialdaselt teadusliku uurimise instituutides, kõrgemates õppeasutustes, ajakirjanduses ja raadios V. I. Lenini raamatu «Materialism ja empiriokrititsism» ilmumise 50. aastapäeva.

2. Korraldada 1959. aasta aprillis-mais teaduslikud sessioonid NLKP Keskkomitee juures asuvas Marksismi-Leninismi Instituudis, NSV Liidu Teaduste Akadeemia Filosoofia Instituudis ja NLKP Keskkomitee juures asuvas Ühiskonnateaduste Akadeemias ning teaduslik-teoreetilised konverentsid kõrgemates õppeasutustes, esitades seal referaate V. I. Lenini teose «Materialism ja empiriokrititsism» ajaloolisest tähtsusest loodusteaduse arendamisele ning võitlusele kaasaegse kodanliku filosoofia ja revisionismi vastu, samuti marksistlik-leninliku teaduse tähtsamate kaasaegsete probleemide läbitöötamisest.

3. Kohustada Riiklikku Poliitilise Kirjanduse Kirjastust, Sotsiaal- ja Majandusteadusliku Kirjanduse Kirjastust ja kirjastust «Znanije» välja andma V. I. Lenini raamatule «Materialism ja empiriokrititsism» ning kodanliku filosoofia ja revisionismi vastu võitlemise kaasaegsetele probleemidele pühendatud monograafiaid ja kogumikke.

4. Kohustada ajalehe «Pravda» toimetust ja ajakirja «Kommunist» ette valmistama ja avaldama artikleid V. I. Lenini raamatu «Materialism ja empiriokrititsism» kohta arvestusega, et need ilmuksid trükist samaks ajaks, mil Lenin omal ajal lõpetas selle raamatu kirjutamise. 1959. aasta mais anda välja ajakirjade «Kommunist», «Voprossõ Istorii KPSS», «V Pomoštš Polititšeskomu Samoobrazovaniju» ja «Voprossõ Filossofii» numbrid, kus avaldada artikleid leninlikust etapist marksistliku filosoofia arengus.

5. Kohustada Üleliidulist Poliitiliste ja Teadusalaste Teadmiste Levitamise Ühingut ette valmistama ja läbi viima loengutetsüklid, NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuval Raadio ja Televisiooni Riiklikul Komiteel aga organiseerida spetsiaalseid saateid, mis on pühendatud V. I. Lenini raamatule «Materialism ja empiriokrititsism».

KINOKROONIKA RINGVAADETE PARANDAMISE ABINÕUDEST

NLKP Keskkomitee VNFSV Büroo otsus

13. oktoobril 1958

NLKP Keskkomitee Büroo omistab suurt tähtsust kinoringvaadetele kui ühele kõige näitlikumale ja tõhusamale poliitilise agitatsiooni vormile, mis võimaldab informeerida elanikkonda vabariigi elust ja levitada tööstuse, põllumajanduse ja kultuuritöö alaseid positiivseid kogemusi.

Viimastel aastatel on Vene Föderatsiooni kinokroonika stuudiod mõnevõrra parandanud väljalastavate filmide ja ringvaadete kvaliteeti. Kuid paljude filmide ja ringvaadete ideeline, poliitiline ja kunstiline tase ei vasta veel nõukogude vaataja kasvanud nõudmistele. Kinokroonikas näidatakse nõrgalt Nõukogude ühiskonnas pärast NLKP XX kongressi toimunud muutusi. Süžeed, mis on pühendatud tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise ümberkorraldamisele, keemiatööstuse arendamisele, elamuehitusele, kolhoosikorra edasiarendamisele ja masina-traktorijaamade reorganiseerimisele, põllumajanduse alal töötajate võitlusele partei üleskutse — lähematel aastatel järele jõuda Ameerika Ühendriikidele liha, või ja piima tootmises ühe elaniku kohta — elluviimise eest, suurte maisisaakide kasvatamise eest, samuti mõned teised süžeed on võetud standardselt, ilmetult ja neil ei ole poliitilist teravust.

VNFSV Kultuuriministeerium ei ole võtnud tarvitusele vajalikke abinõusid väljalastavate filmide kvaliteedi tõstmiseks ega ole organiseerinud filmide ja kinoringvaadete valmistamist autonoomsete vabariikide rahvaste keeltes.

Ebarahuldavalt on organiseeritud kohaliku kinokroonika demonstreerimine maakohtades, sest see valmistatakse ainult laifilmil, maal aga domineerib kitsasfilmiaparatuur.

NLKP Keskkomitee VNFSV Büroo **otsustab:**

1. Kohustada VNFSV Kultuuriministeeriumi pidevalt hoolitsema Vene Föderatsiooni kinokroonika stuudiote poolt väljalastavate kinoringvaadete ideelise ja kunstilise taseme tõusu ja löövuse suurendamise eest, saavutades, et vabariigi poliitilise, majandus- ja kultuurielu sündmused eesrindlike kollektiivide, tööliste ja kolhoosnikute kogemused saaksid kinoringvaadete kaudu teatavaks kõigile vabariigi töötajatele. Pöörata erilist tähelepanu nende grandioossete ülesannete kajastamisele kinokroonikates, mida partei ja rahvas lahendavad pärast NLKP XX kongressi ja NLKP XXI kongressiks valmistudes.

2. Teha VNFSV Kultuuriministeeriumile kohuseks:

a) hakata autonoomsetes vabariikides valmistama kinoringvaateid emakeeles ja lahendada 1959. aastal küsimus nende kopeerimisest kitsasfilmile;

b) luua 1959.—1965. aasta jooksul kõigis Vene Föderatsiooni kraides, oblastites ja autonoomsetes vabariikides kinokorrespondentide punktid.

3. Arvestades kinoringvaadete tähtsust elanikkonna poliitilisel kasvatamisel, kohustada NLKP oblasti- ja kraikomiteesid rohkem abistama kinokroonika stuudioid filmide ja ringvaadete väljalaskmisel ning kinokorrespondentide punktide loomisel.

4. Teha VNFSV Ministrite Nõukogule ülesandeks ette näha seitsme aasta plaanis aastaiks 1959—1960 assigneeringute eraldamine kolme uue kinokroonika stuudio rajamiseks, samuti Irkutski, Novosibirski ja Habarovski linnas kinostuudiotele uute hoonete ehitamiseks.

RAAMATUTEST VABRIKUTE JA TEHASTE AJALOO KOHTA

NLKP Keskkomitee otsus

21. oktoobril 1958

1. Märkida, et vabrikute ja tehaste ajaloo koostamise alases töös, mis toimub mõnedes Moskva, Leningradi ja teiste linnade ettevõtetes, esineb paljudel juhtudel olulisi puudusi:

a) esineb juhtumeid, et üksikute ettevõtete ajaloo alaste raamatute ettevalmistamine ja väljaandmine toimub riiklike vahendite arvel ja eriti praktiseeritakse niinimetatud «tellitavaid väljaandeid» kulutuste tasumisega ettevõtete fondidest;

b) üksikutes kirjastustes luuakse spetsiaalseid vabrikute ja tehaste ajaloo toimetusi, kuigi selleteemalisi raamatuid võib trükiks ette valmistada olemasoleva tootmisaparaadiga ilma koosseisude suurendamiseta;

c) esineb väljaannete arvu tagaajamist, mis kahjustab väljalastavate raamatute ideelist sisu. Vabrikute ja tehaste ajaloo alal raamatute ettevalmistamiseks tõmmatakse tihtipeale kaasa niinimetatud kirjanduslikke kaasautoreid, kel pole mingeid teadmisi selles valdkonnas;

d) paljudes raamatutes, mis on juba ilmunud üksikute ettevõtete kohta, on liiga palju ruumi antud revolutsioonieelsele ajaloole ning neis kajastub nõrgalt tööliste töö ja elu nõukogude ajal.

2. Kohustada NLKP oblasti- ja kraikomiteesid ning liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid kõrvaldama nimetatud puudused vabrikute ja tehaste ajaloo koostamise alaste tööde organiseerimises, võtma selle töö parteilise kontrolli alla, tõmmates sinna kaasa laialdast üldsust — revolutsiooni veterane, vanu kaadritöölisi, insener-tehnilisi töötajaid, kirjanikke ja teadlasi.

RAUDTEESÕLMEDE PARTEIKOMITEEDE JUURES ASUVATEST POLIITHARIDUSE KABINETTIDEST

NLKP Keskkomitee otsus

28. oktoobril 1958

1. Seoses raudteesõlmede parteikomiteede likvideerimisega ning raudteelaste hulgas tehtava parteipoliitilise töö juhtimise panemisega kohalikele parteiorganitele teha oblasti- ja kraikomiteedele ning liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedele ülesandeks läbi vaadata raudteesõlmede parteikomiteede juures asuvate poliithariduse kabinettide küsimus, pidades seejuures silmas, et on otstarbekohane säilitada ainult need kabinetid, mis asuvad väga kaugel rajooni poliithariduse kabinetist või linna poliithariduse majast ning teenindavad suurt hulka kommuniste ja raudteelaste parteitut aktiivi.

2. Tunnistada vajalikuks anda likvideeritavates poliithariduse kabinettides olemasolev kirjandus ja näitlikud vahendid üle partei linna- ja rajoonikomiteede poliithariduse kabinettidele või siis oblasti- ja kraikomiteede ning liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteede äranägemisel raudteetranspordi ettevõtete partei-algorganisatsioonide juures tegutsevatele poliithariduse kabinettidele.

LIIALDUSTEST RIIKLIKE JA ÜHISKONDLIKE ORGANISATSIOONIDE SUMMADE KULUTAMISEL AJALEHTEDE JA AJAKIRJADE TELLIMISEKS

NLKP Keskkomitee otsus

15. novembril 1958

1. Märkida, et paljud asutused, ettevõtted ja organisatsioonid lubavad suuri liialdusi ajalehtede ja ajakirjade tellimisel riiklike ja ühiskondlike organisatsioonide summade arvel. Esineb lubamatuid fakte, kus üksikud organisatsioonid ja ettevõtted kulutavad ebaseaduslikult riigiraha ajalehtede ja ajakirjade tellimiseks töötajatele tasuta väljajagamiseks, samuti tellivad kunsti- ja muid ajakirju, mida neil tööks pole tarvis. Niisugune olukord viib selleni, et suur hulk ajalehti ja ajakirju jääb seisma kantseleidesse ning vähendatakse kunstlikult individuaaltellimist.

2. Keelata asutustel, ettevõtetel ja organisatsioonidel kulutada riiklikke ja ühiskondlikke summasid ajalehtede ja ajakirjade tellimiseks, välja arvatud rangelt piiratud hulk perioodilisi väljaandeid, mis on neile vajalikud oma töö iseloomu poolest.

Teha liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedele ning partei krai- ja oblastikomiteedele ülesandeks selgusele jõuda perioodiliste väljaannete tellimise suhtes vabariigi, krai või oblasti asutuste, ettevõtete ja organisatsioonide poolt ning luua sel alal range kord, lubamata liialdusi riiklike ja ühiskondlike summade kulutamisel ajalehtede ja ajakirjade tellimiseks.

KOHALIKES AJALEHTEDES SEIKLUSLIKE JA FANTASTILISTE TEEMADEGA TEOSTE JÄRELTRÜKKIMISE EBAÕIGEST PRAKTIKAST

NLKP Keskkomitee VNFSV Büroo otsus

19. novembril 1958

Viimasel ajal on paljudes kohalikes ajalehtedes hakanud laialdaselt levima väikekodanlase maitse jaoks arvestatud teoste avaldamine. Rajooni- ja linnaajalehtedes trükitakse palju ideelises ja kunstilises suhtes nõrku jutustusi, jutte ja romaane igasugustest seiklustest ja juhtumustest, samuti elu pisiteemadel. On sagenenud selliste materjalide järeltrükkimine, kus kirjeldatakse pikalt ja laialt spioonide ja diversantide tegevust, saladuslikke mõrvu, kriminaalkurjategijate ning igasuguste moraalselt värdjaslike tüüpide kõikvõimalikke seiklusi.

Seikluslikel ja teaduslik-fantastilistel teemadel kirjutatud kõrgelt ideelistel kirjandusteostel on suur populaarsus rahva hulgas. Lugejad võtavad soojalt vastu ajalehtedes avaldatavaid jutte, vesteid ja olupilte, mis tõepäraselt ja eredalt kajastavad meie rahva kangelaslikku minevikku ja tänapäeva, kasvatavad nõukogude patriotismi ja rahvaste sõpruse kõrgeid tundeid, ülistavad töösangarite kangelastegusid, silmapaistvate teaduslike ja tehniliste avastuste ja saavutuste loojaid, näitavad nõukogude noorte argielu suurepärast romantikat. Nendele ideeliselt ja kunstiliselt küpsetele, iseäranis aga rikkalikul kohalikul materjalil loodud teostele kuulub aukoht meie ajalehtede veergudel.

Kuid mõnede ajalehtede toimetajad ja toimetused ei ole nõudlikud avaldatavate teoste suhtes ning, ajades taga odavat populaarsust, kasutavad lugejates halva maitse arenemist soodustavate haltuurateoste järeltrükkimist. Eriti juurdunud on see kõlbmatu praktika Brjanski oblasti ajalehtedes. Oblastis ilmuvast 26 ajalehest trükitakse 15-s sellise sisuga materjale. Ajalehed «Mglinski Kolhoznik» ja «Zavetõ Iljitša» (Rognedino rajoon) trükkisid ära haltuurajutustuse sulidest, spekulantidest ja teistest ühiskonnale kahjulikest elementidest.

Kümneid Kemerovo, Kurgani, Kamtšatka, Novosibirski, Orjoli, Sahhalini ja teiste oblastite ning Tatari ANSV ajalehti täidetakse

samuti jutustuste ja juttudega spioonidest ja kriminaalkurjategijatest. Sensatsiooni ja «originaalseid» teoseid taga ajades kaotavad toimetused mõõdukuse tunde. Tšitaa oblasti Olovjannaja rajooni ajaleht «Po Leninskomu Puti» avaldas igas numbris kolmel veerul L. Ovalovi romaani «Vasknööp». Gorki Ždanovi-nimelise tehase ajaleht «Krasnõi Sormovitš» avaldas seitsme kuu vältel, peaaegu 140 numbris, Hadži-Murat Mugujevi raamatut «Proua Barki nukk».

Seda sorti kirjandusliku toodangu avaldamise harrastamine annab tunnistust toimetuste nõrgast sidemest töölis- ja maakirjasaatjatega ning halvast tööst nendega. Sellise praktika kahjulikkus seisab samuti selles, et täites oma veergusid järeltrükkidega, viivad ajalehed lugejaid eemale suurtest elulistest probleemidest, kommunismi ehitamise põhilistest küsimustest ja ülesannetest, kulutavad pillavalt ajalehe veergusid.

Selliste teoste järeltrükkimise ebaõige praktika reas lehtedes sai võimalikuks selle tagajärjel, et parteikomiteed on nõrgendanud tähelepanu ajalehtede vastu, samuti selle tagajärjel, et puudub pidev kontroll nende tegevuse üle. NLKP Brjanski Oblastikomitee ei märganud enamiku rajooniajalehtede poolt võetud ekslikku suunda. Selle aasta jooksul ei ole oblastikomitee büroo arutanud mitte ühtegi kohalike ajalehtede ideelise sisu küsimust. Mitte ühtegi neist ei juhtinud õigele teele ka oblastiajaleht «Brjanski Rabotši».

NLKP Keskkomitee VNFSV Büroo **otsustab:**

1. Teha NLKP Brjanski Oblastikomitee sekretärile sm. V. K. Sokolovile märkus kohaliku ajakirjanduse ebarahuldava juhtimise pärast. Kohustada NLKP Brjanski Oblastikomiteed pidevalt kontrollima rajooni-, linna- ja käitisajalehtede tööd.

2. Juhtida partei oblasti-, krai-, linna- ja rajoonikomiteede tähelepanu sellele, et alaväärtuslike teoste järeltrükkimise harrastamine tekitab kahju ajalehtede ideelisele sisule ning on vastuolus meie parteilise ajakirjanduse vaimu ja printsiipidega. Kohustada parteikomiteesid võtma tarvitusele abinõud oma häälekandjate töö parandamiseks, majandus- ja kultuurielu ning töötajate kommunistliku kasvatuse põhiküsimuste igakülgse valgustamise tugevdamiseks.

SEADUS
KOOLI JA ELU SIDEMETE TUGEVDAMISE JA HARIDUSSÜSTEEMI EDASIARENDAMISE KOHTA NSV LIIDUS

Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Ülemnõukogu konstateerib, et kooli ja elu sidemete tugevdamise ning meie maa haridussüsteemi edasiarendamise küsimus, mille Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõu-

kogu esitasid arutamiseks NSV Liidu Ülemnõukogule, on erakordselt suure tähtsusega kommunistliku ülesehitustöö ülesannete lahendamise edukusele.

Selle küsimuse üldrahvalik arutelu näitas, et NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt haridussüsteemi edasiarendamise alal koostatud programm on leidnud töötajate hulgas üksmeelset heakskiitmist ja toetamist.

Kommunistliku partei ümber koondunud nõukogude rahvas on saavutanud uusi ajaloolisi võite tööstuse ja põllumajanduse, teaduse ja kultuuri arendamisel, samuti töötajate ainelise heaolu tõstmisel, on läbi viinud niisugused grandioossed ümberkujundused, mis võimaldavad meie maal astuda uude, tähtsasse arenguperioodi — kommunistliku ühiskonna hoogsa ehitamise perioodi.

NSV Liidus on läbi viidud tõeline kultuurirevolutsioon. Nõukogude kool etendas selles otsustavat osa, aitas tõsta meie paljurahvuselise kodumaa rahvaste kultuuritaset. Leninliku rahvuspoliitika järjekindla teostamise tulemusena on kõigil Nõukogudemaa rahvastel olemas emakeelne kool, kõigile on avatud laialdane juurdepääs haridusele ja kultuurile, on ellu viidud üldine 7-klassiline koolikohustus, laiaulatuslikult on arenenud keskharidus, kutseharidus ja kõrgem haridus, enneolematus tempos arenevad teadus, kirjandus ja kunst.

Üheks vana ühiskonna suuremaks paheks oli kuristik füüsilise ja vaimse töö vahel. Sajandeid oli kultuur miljonitele lihtsatele inimestele keelatud vili. Vana ühiskond korraldas kooli selliselt, et ta oli laiadele töörahvahulkadele tegelikult kättesaadamatu.

Marksistlik-leninlik õpetus, mida on kinnitanud NSV Liidus areneva kommunistliku ülesehitustöö kogu praktika, samuti teiste sotsialistlike maade arenemise kogemused, hajutas kodanliku legendi, nagu peaksid igavesti eksisteerima ühelt poolt hall inimmass, kelle osaks on alistumine ja raske kehalise töö tegemine, ja teiselt poolt käputäis inimesi, kes looduse enda poolt on määratud mõtlema, valitsema, teadust, tehnikat, kirjandust ja kunsti viljelema.

Sotsialistlikus ühiskonnas, kus järk-järgult likvideeritakse olulisi erinevusi füüsilise ja vaimse töö vahel ning kus vaimne ja füüsiline töö muutuvad ühetaoliseks, kiireneb tohutul määral mitte üksnes laiade töörahvahulkade tootmistegevuse, vaid ka vaimse tegevuse igakülgne areng, avanevad piiritud võimalused isiksuse igakülgseks arenguks. Kõik maailmakultuuri saavutused muutuvad sotsialismi ajal rahva ühisvaraks.

Sedamööda, kuidas areneb kommunistlik ülesehitustöö ja toimub tootlike jõudude edasine kasv ning ühiskonna jõukuse suurenemine, lüheneb järjest tööpäev ja pikeneb töötajate vaba aeg, mida nad saavad kasutada oma silmaringi laiendamiseks ja vaimsete vajaduste rahuldamiseks. Tootmise kiire mehhaniseerimine, automatiseerimine ja kemiseerimine, elektroonika ja arvutuslahendusseadeldiste ulatuslik kasutamine, igakülgne elektrifitsee-

rimine ja teised teaduse ja tehnika saavutused muudavad radikaalselt töö iseloomu. Tööliste ja kolhoosnikute töö läheneb oma olemuselt üha rohkem inseneride, tehnikute, agronoomide ja teiste spetsialistide tööle. Sotsialistlikus tootmises töötajatelt nõutakse nüüd keerukate tehniliste arvutuste ja jooniste tundmist ning oskust käsitseda täiuslikke tööpinke, kõige täpsemaid mõõte- ja kontrollaparaate. Nõukogude Liidu tehnilise ja majandusliku arengu perspektiivid esitavad üha kõrgemaid nõudeid meie ühiskonna kõigile töötajatele. Mitmekülgne haridus muutub neile eluliselt vajalikuks.

Sügavalt ekslik on väita, et ühes tootmise automatiseerimisega kaob kommunistlikus ühiskonnas ka füüsiline töö. Gigantne tehniline progress kergendab füüsilist tööd mõõtmatult, paljud inimest kurnavad kutsealad on kadumas ja kaovad. Ent füüsiline töö jääb. Inimese harmooniline arenemine on mõeldamatu ilma loova ja rõõmuvalmistava füüsilise tööta, mis tugevdab organismi, tõstab tema elutalitlusi.

Nõukogude riigi suur rajaja V. I. Lenin õpetas, et noortel on tarvis oma õpinguid siduda tööga, võitlusega tööstuse ja põllumajanduse ümberkorraldamise eest, võitlusega rahva kultuuri ja hariduse eest.

Ühiskonna kommunistlik ümberkujundamine on lahutamatult seotud uue inimese kasvatamisega, kelles peavad harmooniliselt ühinema vaimne rikkus, moraalne puhtus ja füüsiline täiuslikkus.

Sotsialistlik riik korraldab oma kooli nii, et see teeniks rahvast, annaks teadmisi töötajaile, aitaks kaasa kõigi rahvatalentide arenemisele. Nõukogude kool kasvatab sirguvat põlvkonda kõige progressiivsemate ideede, kommunismi ideede vaimus, kujundab noortes materialistlikku maailmavaadet, mis on maailma tõelise teadusliku tunnetamise alus.

Nõukogude ühiskonnas on üles kasvatatud suurepärane põlvkond noori, kes pühendavad kõik oma teadmised, kogu oma jõu, kõik oma võimed ja anded kommunismi ehitamisele. Nõukogude noorsoo kõrged moraalsed omadused paistsid eredalt silma sotsialismi ehitamise töörinnetel esimeste viisaastakute aastail, Suures Isamaasõjas, kangelaslikus töös uudis- ja jäätmaade ülesharimisel, suurte elektrijaamade, kaevanduste ja kõrgahjude rajamisel, uute tööstuskeskuste ehitamisel meie maa ida- ja põhjaosas ning paljudes muudes tänapäeva töökangelastegudes.

Nõukogude rahva suurte võitude saavutamiseks on andnud tähtsa panuse nõukogude kõrgem kool ja kesk-eriõppeasutused. Meie maa rahvamajanduses töötab käesoleval ajal ligi 7 500 000 kõrgema ja kesk-eriharidusega spetsialisti. Suure spetsialistide kaadri loomine on kommunistliku partei ja Nõukogude riigi üks tähtsamaid saavutusi.

Nõukogude Liit on jõudnud teaduse ja tehnika arengu poolest ühele esimestest kohtadest maailmas, on kõige arenenumatest kapitalistlikest maadest ette jõudnud spetsialistide ettevalmistamise ulatuse ja kvaliteedi poolest. Nõukogude spetsialistid lahendavad

oma ennastsalgava tööga tööstuses, ehituse ja transpordi alal, sovhoosides ja kolhoosides, kõigil majandus- ja kultuurialadel edukalt kommunistliku ülesehitustöö ülesandeid.

Eelseisvat seitseaastakut Nõukogude Liidu arenemises iseloomustavad sotsialistliku kultuuri taseme edasine tõus, nõukogude ühiskonna vaimse rikkuse kasv ning töötajate — aktiivsete kommunismiehitajate — teadlikkuse suurenemine. Seetõttu muutuvad töötajate, eriti sirguva põlvkonna kommunistliku kasvatamise küsimused praeguses olukorras erakordselt tähtsaks, muutuvad keskseteks küsimusteks riiklike ja ühiskondlike organisatsioonide tegevuses.

Vaatamata silmapaistvatele saavutustele nõukogude kooli arendamises ning kõigile rahvamajandus- ja kultuurialadele spetsialistide kaadri ettevalmistamises, jäävad meie üldhariduslik kool, keskeriharidus ja kõrgem kool kommunistliku ülesehitustöö nõuetest maha, neil on tõsiseid puudusi. Peamiseks nende puuduste hulgas on kooliõpetuse teatud irdumine elust, kooli lõpetanute ebarahuldav ettevalmistus praktiliseks tegevuseks. Kommunistliku ülesehitustöö praegusel etapil on see haridussüsteemi puudus eriti talumatu.

Haridus on tarvis ümber korraldada, et nõukogude keskkool, kutsekool ja kõrgem kool etendaksid aktiivsemat osa kogu nõukogude rahva loovas tegevuses.

Nõukogude keskkool peab ette valmistama haritud inimesi, kes tunnevad hästi teaduse aluseid ja on ühtlasi võimelised süstemaatiliselt füüsilist tööd tegema; ta peab kasvatama noortes püüet olla ühiskonnale kasulik, võtta aktiivselt osa ühiskonnale vajalike väärtuste tootmisest. Keskhariduse ulatust tuleb tunduvalt suurendada eelkõige rahvamajanduses töötavatele noortele määratud koolide võrgu laiaulatusliku arendamise teel. Selle ülesande lahendamine kujuneb töötajate kultuurilise ja tehnilise taseme edasise tõusu, tööviljakuse suurenemise ja kommunismi eduka ehitamise tähtsaks tingimuseks.

Edasine tehniline progress kõigis rahvamajandusharudes esitab järjest suuremaid nõudeid tööliste põhimassi kvalifikatsiooni suhtes. Osa tööliste liiga madal kutsehariduslik tase pidurdab juba praegu mõnel juhul tootmise kasvu. Seetõttu on eriti tähtis arendada noorsoo kutseharidust ja parandada tööliste kaadri ettevalmistamise kvaliteeti.

Kommunistliku ülesehitustöö uued ülesanded nõuavad nii kõrgema hariduse kui ka kesk-eriharidu se alal esinevate puuduste likvideerimist.

Nõukogude kõrgem kool peab ette valmistama igakülgselt haritud inimesi, kes tunnevad põhjalikult vastavaid teaduse ja tehnika alasid. Erilist tähelepanu tuleb pöörata tööstuse, põllumajanduse ja ehituse spetsialistide kaadri ettevalmistamise kvaliteedi edasisele tõstmisele. Teaduse ja tehnika uusimatel saavutustel rajanev tänapäeva tootmine nõuab, et kõrgemate koolide ja kesk-

eriõppeasutuste lõpetajatel oleks kõrge teoreetilise ettevalmistuse tase ja et nad tunneksid hästi praktikat.

Uutes tingimustes omandab erilise tähtsuse spetsialistide ettevalmistamine kõrgemates ja kesk-eriõppeasutustes kaugõppe ja õhtuse õppimise teel. Kõrgema ja kesk-erihariduse kaugõppe ja õhtune süsteem tuleb korraldada selliselt, et inimesed, kes teevad ühiskonnas kasulikku tööd, võiksid tööst vabal ajal soovi korral omandada kõrgema või kesk-erihariduse või tõsta oma kvalifikatsiooni.

Tuleb radikaalselt parandada kõrgema kooli ja kesk-eriõppeasutuste tööd üliõpilastes marksistlik-leninliku maailmavaate kujundamise alal, üliõpilaste kommunistliku teadlikkuse ja aktiivsuse tõstmise alal, noorte spetsialistide kasvatamiseks kollektivismi ja töökuse vaimus, ühiskondliku kohuse mõistmise, sotsialistliku internatsionalismi ja patriotismi vaimus, kommunistliku moraali kõrgete printsiipide austamise vaimus.

Igasugune töö, olgu see vabrikus või kolhoosis, tööstusettevõttes, sovhoosis, remondi- ja tehnikajaamas või asutuses, aus ühiskonnale kasulik töö on iga sotsialistlikus ühiskonnas elava ja selle hüvesid kasutava inimese pühaks kohuseks.

Elades kommunistlikus ühiskonnas, peab iga inimene andma oma tööga panuse selle ühiskonna ehitamisse ja edasiarendamisse.

Tootlike jõudude progressiivne arenemine kommunistliku ühiskonna ehitamise protsessis, sotsialistlike ühiskondlike suhete täiustumine ja nõukogude demokraatia edasiarenemine loovad soodsad tingimused selleks, et lahendada edukalt uued ülesanded, mis seisavad kooli ees noorsoo kommunistliku kasvatuse ja talle hariduse andmise alal.

Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Ülemnõukogu **otsustab:**

Heaks kiita Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu teesid «Kooli ja elu sidemete tugevdamisest ning haridussüsteemi edasiarendamisest meie maal», mis üldrahvaliku arutelu käigus on leidnud üldist toetamist.

Tunnistada vajalikuks valmistada lapsi juba kooliõpetuse esimestest aastatest peale ette selleks, et nad peavad edaspidi osa võtma ühiskonnale kasulikust tööst. Alates 15—16 aasta vanusest peavad kõik noored lülituma jõukohasesse ühiskondlikult kasulikku töösse ning kogu nende edaspidist õpetamist tuleb siduda tootliku tööga rahvamajanduses.

I JAGU

KESKKOOL

1. paragrahv. Nõukogude kooli peaülesandeks on ette valmistada õpilasi eluks, ühiskondlikult kasulikuks tööks, tõsta veelgi

üldise ja polütehnilise hariduse taset, ette valmistada haritud inimesi, kes tunnevad hästi teaduse aluseid, kasvatada noorsugu sügavalt lugu pidama sotsialistliku ühiskonna printsiipidest, kasvatada teda kommunismi ideede vaimus.

Keskkoolis peab saama õpetamise ja kasvatamise juhtmõtteks õppimise tihe side tööga, kommunistliku ülesehitustöö praktikaga.

2. paragrahv. Kehtestada NSV Liidus seitsmeklassilise üldise koolikohustuse asemel üldine 8-klassiline koolikohustus. Kaheksaklassiline kool on mittetäielik üldhariduslik polütehniline töö-keskkool, mis peab andma õpilastele tugeva aluse üldhariduslike ja polütehniliste teadmiste alal, kasvatama neis töökust ja valmisolekut ühiskondlikult kasulikuks tegevuseks, andma lastele kõlbelise, füüsilise ja esteetilise kasvatuse.

Õppe- ja kasvatustööd tuleb kaheksaklassilises koolis korraldada teaduste aluste õpetamise, polütehnilise õpetamise ja töökasvatuse ühendamise baasil, tõmmates kooliõpilasi laiaulatuslikult kaasa nende vanusele sobivale ühiskondlikult kasulikule tööle.

3. paragrahv. Kindlaks määrata, et noored, 15—16 aasta vanusest alates, omandavad täieliku keskhariduse õppetöö ja tootliku töö ühendamise alusel, et kõik noored lülituksid selles vanuses ühiskondlikult kasulikku töösse.

4. paragrahv. Kindlaks määrata järgmised täielikku keskharidust andvate õppeasutuste põhitüübid:

a) töölis- ja maanoorte koolid — õhtused (vahetustega töötavad) üldhariduslikud keskkoolid, kus kaheksaklassilise kooli lõpetanud ja mõnes rahvamajandusharus töötavad isikud omandavad keskhariduse ja täiendavad kutsealast kvalifikatsiooni. Määrata õppeajaks nendes koolides 3 aastat.

Õhtustes (vahetustega töötavates) üldhariduslikes keskkoolides õppijatele vajalike tingimuste loomiseks peab NSV Liidu Ministrite Nõukogu tootliku töö kõrval edukalt õppijaile kehtestama lühema tööpäeva või lühema töönädala;

b) üldhariduslikud polütehnilised tootmisõpetusega töökeskkoolid, kus kaheksaklassilise kooli lõpetanud isikud omandavad kolme aastaga keskhariduse ja kutsealase ettevalmistuse tööks ühel rahvamajanduse või kultuuri alal.

Teooria ja praktika vahekord tootmisõpetuses ning õppe- ja tööperioodide vaheldumise kord määratakse kindlaks olenevalt õpilaste erialase ettevalmistamise profiilist ja kohalikest tingimustest. Maakoolides tuleb õppeaasta kindlaksmääramisel arvestada põllumajanduslike tööde hooajalisust.

Tootmisõpetus ja ühiskondlikult kasulik töö võivad toimuda lähemate ettevõtete õppe- ja tootmistsehhides, kolhooside ja sovhooside õpilasbrigaadides, õppe- ja katsemajandites, koolide ja koolidevahelistes õppetöökodades;

c) tehnikumid ja muud kesk-eriõppeasutused, kus kaheksaklassilise kooli lõpetanud isikud omandavad üldise keskhariduse ja kesk-erihariduse.

5. paragrahv. Ühiskonna osatähtsuse suurendamiseks ja perekonna abistamiseks laste kasvatamises laiendada internaatkoolide võrku, samuti ka pikendatud päevaga koole ja rühmi. Kindlaks määrata, et internaatkoolid organiseeritakse kaheksaklassiliste koolidena või üldhariduslike polütehnilise tootmisõpetusega töö-keskkoolidena.

6. paragrahv. Tunnistada vajalikuks tõsiselt parandada koolis tehtavat kasvatustööd, et kool sisendaks õpilastesse armastust teadmiste ja töö vastu, tööinimestest lugupidamist, kujundaks õpilastes kommunistlikku maailmavaadet, kasvataks neid kodumaale ja rahvale piiritu ustavuse vaimus, proletaarse internatsionalismi vaimus. Õpetajate, lastevanemate ja ühiskondlike organisatsioonide tähtsaks ülesandeks on parandada veelgi oma tööd, mida nad teevad selleks, et kasvatada õpilasi koolis, perekonnas ja tänaval kultuurselt käituma.

7. paragrahv. Tunnistada vajalikuks reorganiseerida praegused kümneklassilised koolid (nende vanemad klassid) mitmesugusteks üldhariduslikeks linna- ja maakeskkoolideks.

Haridussüsteemi ümberkorraldamine tuleb läbi viia plaanipäraselt ja organiseeritult, võttes maksimaalselt arvesse kohalikke iseärasusi; mitte kuidagi ei tohi lubada, et elanikkonnal koolide kasutamise võimalused mingil määral halveneksid. Tuleb pühendada tähelepanu põhirahvustest tütarlaste kontingendi edasisele suurendamisele meie maa idaosa liidu- ja autonoomsete vabariikide koolide vanemates klassides.

Koolihariduse uuele süsteemile ülemineku plaan tuleb välja töötada igas liiduvabariigis vastavalt tema majandusliku ja kultuurilise arenemise iseärasustele. Sealjuures on vaja alustada seitsmeklassiliselt kaheksaklassilisele koolikohustusele üleminekut, samuti mitmesuguste täielike keskkoolide organiseerimist 1959/60. õppeaastast ja viia see töö lõpule 3—5 aasta jooksul. Praeguste VIII—X klasside õpilastele tuleb anda võimalus keskkooli lõpetamiseks kehtivate õppeplaanide ja programmide järgi, tugevdades nende tööalast ettevalmistust.

Keskkoolide reorganiseerimise plaanide väljatöötamisel tuleb ette näha, et kõrgemad õppeasutused saaksid küllaldase arvu keskkoolilõpetajaid, sest rahvamajandus peab pidevalt täienema kõrgema kvalifikatsiooniga noorte spetsialistide kaadriga. Sel eesmärgil tuleb igas liiduvabariigis vajaduse korral üleminekuperioodiks säilitada mõned praegu töötavad keskkoolid.

8. paragrahv. Kohustusliku kaheksaklassilise kooli, õhtuse (vahetustega töötava) üldhariduslikku keskkooli ja üldhariduslikku polütehnilise tootmisõpetusega töö-keskkooli põhimäärused kinnitatakse liiduvabariikide ministrite nõukogude poolt.

9. paragrahv. Õppeaasta algus ja lõpp ning õppevaheaeg kaheksaklassilistes koolides ja üldhariduslikes keskkoolides määratakse liiduvabariikide seadusandlusega.

10. paragrahv. NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja liiduvaba-

riikide ministrite nõukogudel teostada abinõud kooli materiaalse baasi tugevdamiseks, mitmevahetuselise õppetöö likvideerimiseks ja tootmisõpetuse organiseerimiseks, samuti abinõud keskkoolide vanemate klasside õpilastele õppekohtade andmiseks kutsealase õpetuse ja tootmispraktika läbitegemise eesmärgil.

11. paragrahv. Liiduvabariikide ministrite nõukogudel teostada abinõud õpetajate kaadri ümberkvalifitseerimiseks ja koolide komplekteerimiseks vajalikku haridust omavate õpetajatega vastavalt üldharidusliku kooli uutele ülesannetele, samuti õpetajate töö- ja olustikutingimuste edasiseks parandamiseks ning nende ideelis-teoreetilise taseme tõstmiseks.

II JAGU

KUTSEHARIDUS

12. paragrahv. Nõukogude Liidu tehnilise ja majandusliku arengu perspektiivid esitavad üha kõrgemaid nõudmisi kõigi rahvamajandusharude tööliskaadri tootmisalase kvalifikatsiooni suhtes. Nendes tingimustes omandab noorsoo kutsehariduse arendamine eriti suure tähtsuse.

Noorsoo kutsehariduse põhiülesandeks on kultuursete ja tehniliselt haritud kvalifitseeritud tööliste ja põllumajandustöötajate plaanipärane ning organiseeritud ettevalmistamine kõigi rahvamajandusharude jaoks, õpilaste kommunistlik kasvatamine, nende ideeline karastamine, õppival noorsool kommunistliku töössesuhtumise kujundamine.

13. paragrahv. Pärast kaheksaklassilise kooli lõpetamist tootmise alale siirduva noorsoo kutseõpetuse jaoks asutada linna- ja maa-kutsekoolid.

Kutsekoolid spetsialiseeruvad tootmisharude järgi ning teevad õppe- ja kasvatustööd noorte aktiivse ja süstemaatilise tootlikust tööst osavõtmise alusel ning tihedas ühenduses ettevõtete, ehituste, sovhooside ja kolhoosidega.

14. paragrahv. Reorganiseerida tööjõureservide vabrikukoolid, tööstus-, raudtee-, mäetööstus- ja ehituskoolid ning põllumajanduse mehhaniseerimise koolid, samuti kutsekoolid, vabrikuõpilaste koolid ning teised rahvamajanduse nõukogude ja keskasutuste kutsealased õppeasutused päevasteks ja õhtusteks linna-kutsekoolideks õppeajaga ühest aastast kolme aastani ja maa-kutsekoolideks õppeajaga üks-kaks aastat.

Olemasolevate kutsealaste õppeasutuste reorganiseerimine linna- ja maa-kutsekoolideks viia läbi kolme kuni viie aasta jooksul administratiivsete majanduspiirkondade iseärasusi arvestades.

15. paragrahv. Kutsekoolide järkjärguliseks üleviimiseks osalisele isetasuvusele NSV Liidu Ministrite Nõukogul ja liiduvabariikide ministrite nõukogudel töötada välja ja järk-järgult

rakendada abinõud õppeasutuste tootmistegevuse laiendamiseks ja selle tulukuse tõstmiseks.

Seoses töötajate kasvava ainelise kindlustatusega ja selleks, et suurendada õpilaste huvi omandatava kutseala parema äraõppimise vastu, on otstarbekas muuta praegusi õpilaste ainelise varustamise tingimusi, seades tasuta vormirõivastuse ja toitlustamise asemel sisse õpilastele töötasu maksmise.

Täielikult riigi ülalpidamisele tuleb jätta õpilased — orvud, lastekodude kasvandikud ja lasterikaste vanemate lapsed.

Soovitada kolhoosidele arutada läbi küsimus vastavate ressursside eraldamisest kolhoosinoorte väljaõpetamiseks kutsekoolides.

16. paragrahv. Ministeeriumidel, keskasutustel, rahvamajanduse nõukogudel, ettevõtetel, asutustel ja organisatsioonidel tagada kutsekoolidele tootmisseadmed õppetöökodade jaoks, tasulised töökohad ettevõtetes õpilaste tootmispraktika jaoks, samuti luua tingimused õppeprotsessi edukaks kulgemiseks ja selleks, et noored omandaksid uue tehnika, eesrindliku tehnoloogia ja kõrge produktiivsusega töömeetodid.

17. paragrahv. NSV Liidu Ministrite Nõukogul ja liiduvabariikide ministrite nõukogudel töötada välja perspektiiv- ja aastaplaanid kutsehariduse korraldamiseks ja nende noorte töölepaigutamiseks, kes lõpetavad kaheksaklassilise üldharidusliku kooli, kutsekooli või tootmisõpetusega keskkooli, kusjuures ettevõtetes on tarvis garanteerida kindla arvu noorte töölevõtmine ning rangelt täita töökaitse ja ohutustehnika nõudeid.

18. paragrahv. Kutsehariduse süsteemi ümberkorraldamine esitab uusi ja kõrgemaid nõudeid kutsekoolide tootmisõpetuse meistrite ja õppejõudude tehnilise, ideelis-poliitilise ja pedagoogilise ettevalmistuse taseme suhtes. Nende koolide võrgu väljaarendamine põhjustab suuremat vajadust meistrite ja õpetajate järele. Seepärast on tarvis pöörata rohkem tähelepanu selle kaadri ettevalmistamisele tehnikumides ja kõrgemates õppeasutustes.

On tarvis parandada õpikute ja näitlike õppevahendite kvaliteeti ning suurendada nende väljalaset, laiendada õppetehniliste ja populaarteaduslike filmide tootmist, samuti kasutada kutsehariduse andmisel ulatuslikult raadiot ja televisiooni.

19. paragrahv. Kutsekoolide põhimäärus kinnitatakse NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt.

20. paragrahv. NSV Liidu Ministrite Nõukogul ja liiduvabariikide ministrite nõukogudel töötada välja abinõud selleks, et põhjalikult parandada tööliste ettevalmistamist individuaalse, brigaadiviisilise ja kursustel õppimise kaudu ning tootmistööliste kvalifikatsiooni tõstmise teel.

KESK-ERIHARIDUS

21. paragrahv. Tööstuslikus ja põllumajanduslikus tootmises, samuti kultuuri-, haridus- ja tervishoiuasutustes kuulub tähtis koht tehnikutele kui vahetutele tootmise organiseerijatele ja teistele kesk-eriharidusega töötajatele.

Teaduse ja tehnika uusimatel saavutustel baseeruva kaasaegse tootmise huvid nõuavad tehnikumide lõpetajailt kõrgetasemelist teoreetilist ettevalmistust ja häid praktilisi vilumusi.

Seoses sellega tunnistada vajalikuks edasiselt täiustada keskeriharidusе süsteemi ja parandada keskmise kvalifikatsiooniga spetsialistide ettevalmistamist õppimise ja ühiskondlikult kasuliku töö tiheda seostamise ning õhtuse ja mittestatsionaarse õppimise ulatusliku arendamise alusel.

22. paragrahv. Spetsialistide ettevalmistus kesk-eriõppeasutustes rajada kaheksaklassilise kooli baasile ja üksikutel erialadel — täieliku keskhariduse baasile.

Olenevalt rahvamajandusharust, mille jaoks spetsialiste välja õpetatakse, samuti töötingimustest ettevõtetes, ehitustel ja teistes organisatsioonides, võivad üldine õppeaeg ja üksikute õppeperioodide (kas põhitööd katkestades või katkestamata) kestus olla erinevad.

23. paragrahv. Määrata kindlaks, et kesk-eriõppeasutused peavad rööbiti õpilastele üldhariduslike teadmiste tagamisega keskkooli õppekava ulatuses andma neile vajaliku teoreetilise ja praktilise ettevalmistuse erialal, kuna tehnilistes ja põllumajanduslikes kesk-eriõppeasutustes tuleb anda õpilastele ka kvalifikatsioon koos kategooria määramisega ühel erialal.

24. paragrahv. Tunnistada otstarbekaks organiseerida industriaaltehnikumide juurde tsehhid ja töökojad, kus tööstustoodangut valmistavad õpilased ise, ja põllumajandustehnikumide juurde suured majandid, kus kõiki põhitöid peavad tegema õpilased omal jõul.

25. paragrahv. Arendada kesk-eriõppeasutuste võrku edasi selles suunas, et lähendada neid tootmisele, arvestades majanduspiirkondade vajadust kaadri järele, ulatuslikult praktiseerides rahvamajanduse nõukogude, ministeeriumide ja keskasutuste koopereerimist keskharidusega spetsialistide ettevalmistamises.

Mittestatsionaarset ja õhtust õppimist kui kesk-eriharidusega spetsialistide ettevalmistamise peamist vormi laiendada ja parandada kaugõppe ja õhtutehnikumide tugevdamise teel, samuti kaugõppe ja õhtuosakondade organiseerimisega statsionaarsete õppeasutuste juures, kus on kvalifitseeritud õpetajate kaader ning vastav õppe- ja materiaalne baas.

Õhtustesse ja mittestatsionaarsetesse tehnikumidesse ja osa-

kondadesse võtta vastu peamiselt neid, kes töötavad valitavale erialale lähedasel kutsealal.

26. paragrahv. Kesk-eriõppeasutuste põhimäärus kinnitatakse NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt.

IV JAGU

KÕRGEM KOOL

27. paragrahv. Kommunistliku ülesehitustöö huvid nõuavad kõrgema kooli lähendamist elule ja tootmisele, spetsialistide teoreetilise ettevalmistuse taseme tõstmist vastavalt teaduse ja tehnika uusimatele saavutustele.

Kõrgema hariduse süsteemi edasiarendamine ja täiustamine meie maal peab tagama spetsialistide parema praktilise ja teoreetilise ettevalmistuse, noorsoo kommunistliku kasvatamise tunduva intensiivistamise ja kõigi õppejõudude aktiivse osavõtu üliõpilaste kasvatamisest.

Kõrgema kooli põhiülesanneteks on:

valmistada ette kõrge kvalifikatsiooniga spetsialiste, kes on üles kasvatatud marksistlik-leninliku õpetuse alusel, on omandanud kodu- ja välismaa teaduse ning tehnika uusimad saavutused, tunnevad hästi asja praktilist külge, on suutelised mitte üksnes täielikult ära kasutama kaasaegset tehnikat, vaid ka looma tulevikutehnikat;

teha teadusliku uurimise töid, mis aitavad kaasa kommunistliku ülesehitustöö ülesannete lahendamisele;

valmistada ette teaduslikku ja pedagoogilist kaadrit;

tõsta mitmesugustel rahvamajanduse, kultuuri ja hariduse aladel töötavate spetsialistide kvalifikatsiooni;

levitada teadusalaseid ja poliitilisi teadmisi töötajate hulgas.

28. paragrahv. Valmistada kõrgemates õppeasutustes spetsialiste ette täieliku keskhariduse baasil ning õppimise ja ühiskondlikult kasuliku töö seostamise alusel. Konkreetsed vormid õppimise ühendamiseks praktikaga ja tööga tuleb kindlaks määrata olenevalt kõrgema õppeasutuse profiilist ja üliõpilaste koosseisust, samuti rahvuslikest ja kohalikest iseärasustest.

Kõrgematesse õppeasutustesse võtta üliõpilasi vastu partei-, ametiühingu-, komsomoli- ja teiste ühiskondlike organisatsioonide ning tööstusettevõtete juhtijate ja kolhooside juhatuste poolt antavate iseloomustuste alusel, mis tagab, et konkursi põhjal arvatakse üliõpilaste nimekirja kõige väärilisemad, võimekamad ja parima ettevalmistusega inimesed, kes on end heast küljest näidanud senises töös. Kõrgematesse õppeasutustesse vastuvõtmisel eelistada isikuid, kellel on praktilise töö staaž.

29. paragrahv. Tunnistada vajalikuks igati parandada ja laiendada õhtust ja mittestatsionaarset õppimist mittestatsionaar-

sete ja õhtuste kõrgemate õppeasutuste tugevdamise teel, õhtuse ja mittestatsionaarse õppimise arendamisega statsionaarsete kõrgemate õppeasutuste baasil, spetsialistide õhtuse ja mittestatsionaarse väljaõppe organiseerimisega vahetult suurte tööstus- ja põllumajandusettevõtete juures.

30. paragrahv. Inseneride ettevalmistamisel organiseerida õppimise seostamine tööga selliselt, et üliõpilaste tootmistöö soodustaks tulevase eriala paremat omandamist ja annaks üliõpilastele võimaluse järjekindlalt tundma õppida tootmise tehnoloogilist protsessi. Enamikus kõrgemates tehnilistes õppeasutustes on kõige otstarbekam õppimist ühendada tööga tootmise alal selliselt, et esimesel kahel kursusel õpitaks õhtuti või mittestatsionaarselt.

Real erialadel, kus üliõpilased võtavad alguses läbi keeruliste teoreetiliste õppeainete tsükli ning teevad läbi suure laboratoorse praktika, on otstarbekas esimesel kahel-kolmel õppeaastal tootmistöö katkestada. Pärast seda peavad üliõpilased ühe aasta praktiliselt töötama koosseisulistel kohtadel vahetult tootmises, laboratooriumides ja konstrueerimisbüroodes.

Kõrgema hariduse süsteemi täiustades tuleb suurt tähelepanu pühendada inseneride ettevalmistamisele uute tehnikaharude jaoks, teadusliku töö ning projekteerimis- ja konstrueerimistöö edasiarendamiseks.

31. paragrahv. Põllumajanduse spetsialistide ettevalmistamisel peab õppetöö toimuma instituutides, mis on organiseeritud suurte sovhooside baasil ja mis omavad võimsaid eeskujulikke õppemajandeid, kus põllumajanduslikke töid teevad üliõpilased ise. Spetsialistide ettevalmistusel peab olema teatud suund meie maa eri piirkondade tingimustele vastavalt, õppetöö seostamisel tootliku tööga tuleb arvestada tootmise hooajalisust.

32. paragrahv. Tunnistada vajalikuks edasi arendada ülikoolihariduist, muuhulgas tunduvalt suurendada spetsialistide väljaõpetamist matemaatika-, bioloogia-, füüsika- ja keemiateaduste uutel aladel, tugevdada üliõpilaste teoreetilist ja praktilist ettevalmistust, tunduvalt tõsta ülikoolide osatähtsust loodus- ja humanitaarteaduste tähtsamate probleemide lahendamisel. Ülikoolide komplekteerimine ning nendes õppimise seostamine tööga tuleb organiseerida selliselt, et üliõpilased saaksid õppeprotsessis töövilumuse erialal, spetsialistid humanitaarteaduste valdkonnas (majandusteadlased, filosoofid, juristid jt.) aga omandaksid peale selle teatud kogemusi ühiskondlikult kasuliku töö alal.

33. paragrahv. Tunnistada vajalikuks parandada õpetajate ettevalmistamist pedagoogilistes instituutides ja ülikoolides; laiendada algkooliõpetajate ettevalmistamist, et edaspidi täielikult üle minna kõigi koolide komplekteerimisele kõrgema haridusega õpetajatega; organiseerida agronoomia, loomakasvatuse, tehnika ja muude eriainete õpetajate ettevalmistamist; tõsta pedagoogilistes instituutides õppetöö teaduslik-teoreetilist taset; suurendada toot-

mis- ja pedagoogilise praktika tähtsust kooliõpetajate ettevalmistamises.

34. paragrahv. Arstide ettevalmistamisel kõrgemates meditsiinilistes õppeasutustes tuleb arvestada arstikutse spetsiifilisi nõudeid; meditsiiniliste instituutide üliõpilaskonda tuleb komplekteerida peamiselt nendest noortest, kes on noorema teenindava personali koosseisus tegelikult töötanud meditsiinilistes ning ravi- ja profülaktilistes asutustes; üliõpilaste õpingutega peab pidevalt kaasnema praktika ravi- ja profülaktilistes asutustes või sanitaar- ja hügieeniasutustes.

Isikutele, kellel on meditsiiniline keskharidus ja praktilise töö staaž oma erialal, võib organiseerida õppimist meditsiinilistes kõrgemates õppeasutustes töö kõrval.

35. paragrahv. Kõrgema haridusega ja keskharidusega spetsialistide ettevalmistamisel muusika, maalikunsti, teatrikunsti ja muudel kunstialadel peab laiaulatuslikumalt levima tootmistöö kõrval õppimise süsteem, et tagada vastava hariduse omandamine laiadele töötajate ringkondadele ja rahva hulgast tulnud talentide väljaselgitamine.

36. paragrahv. Pidada vajalikuks tugevdada üliõpilaste ideelis-poliitilist kasvatamist, parandada marksistlik-leninliku teooria õpetamist, kasvatada noortes kommunistliku moraali kõrgetest printsiipidest lugupidamist, tööarmastust, leppimatust kodanliku ideoloogia vastu. Kõrgema haridusega spetsialistide ettevalmistamisel tuleb pöörata tõsist tähelepanu sellele, et üliõpilased omandaksid teadusliku tunnetusmeetodi, õpiksid loovalt lähenema teaduste omandamisele, suhtuma vastutustundega õpingutesse, olema töös iseseisvad. Nõukogude kõrgema kooli lõpetanud isikud peavad olema eeskujuks riikliku ja ühiskondliku kohuse täitmises.

37. paragrahv. Pidada otstarbekohaseks tõmmata õppetööle kõrgemates õppeasutustes laialdasemalt kaasa ettevõtete, ehituste, konstrueerimisbüroode ja teadusliku uurimise instituutide kõige parema kvalifikatsiooniga insener-tehnilisi töötajaid, samuti agronoome ja arste ning teisi praktikuid, kes on võimelised õppetööd siduma eesrindlike tootmismeetoditega ning tänapäeva teaduse ja tehnika saavutustega.

38. paragrahv. Lähtudes sellest, et teaduslik töö peab olema iga kõrgema õppeasutuse tegevuse lahutamatuks koostisosaks, tunnistada vajalikuks tõsta kõrgemate õppeasutuste osatähtsust teaduslike uurimistööde tegemises, mis on kõrge teoreetilise tasemega ja suure tähtsusega rahvamajanduse, teaduse ja kultuuri arendamise seisukohalt.

Pidada otstarbekohaseks organiseerida kõrgemate õppeasutuste juures teadusliku uurimise instituute ja laboratooriume ning ühendada kõrgemate õppeasutustega mõned teadusliku uurimise asutused.

Rahvamajanduse nõukogud, ministeeriumid, keskasutused ja põllumajanduse juhtimise organid peavad abistama kõrgemaid

õppeasutusi teaduslike uurimistööde tulemuste realiseerimisel ja tootmiskatsete korraldamisel.

39. paragrahv. Rahvamajanduse nõukogud, ettevõtted, asutused ja organisatsioonid peavad andma kõrgematele ja kesk-eriõppeasutustele koosseisulisi palgalisi tööliste ja insener-tehniliste töötajate ametikohti üliõpilaste jaoks, tagama üliõpilaste tootmisalase väljaõppe, garanteerima neile elamispinna ja varustama neid tööriietusega.

40. paragrahv. Kõrgemate õppeasutuste põhimääruse kinnitab NSV Liidu Ministrite Nõukogu.

41. paragrahv. NSV Liidu Ministrite Nõukogu ning liiduvabariikide ministrite nõukogud peavad välja töötama ja ellu viima meie maal kõrgema hariduse arendamise abinõud, mis tulenevad käesolevast seadusest, kusjuures oleks ette nähtud:

a) korraldada meie maal kõrgemate õppeasutuste võrk selliselt, et suureneks kõrgemate õppeasutuste arv uutes tööstuspiirkondades, et kõrgemad õppeasutused läheneksid tootmisele ja ühesuguse profiiliga kõrgemad õppeasutused ühendataks;

b) laiendada ja tugevdada kõrgemate õppeasutuste materiaalset tehnilist baasi, varustada ülikoolide ja tehniliste kõrgemate õppeasutuste laboratooriumid elektronmasinatega, kiirendajatega ja muude uusimate seadmetega;

c) organiseerida kõrgemaid tehnilisi õppeasutusi-tehaseid, samuti kõrgemate õppeasutuste juures asuvaid tööstusettevõtteid ja tsehhe, kus üliõpilased ise toodangut valmistavad;

d) luua spetsialiseeritud kirjastused ja polügraafiabaas, et oleks võimalik täielikult rahuldada kõrgemate ja kesk-eriõppeasutuste üliõpilaste, eriti tootmistöö kõrval õppijate vajadusi õpperaamatute alal;

e) anda täiendavaid soodustusi kõrgemate koolide ja tehnikumide vanemate kursuste üliõpilastele, kes õpivad tootmistöö kõrval;

f) tugevdada õhtuse ja mittestatsionaarse kõrgema ja kesk-erihariduse materiaalset tehnilist baasi, mis tagaks kino, raadio, televisiooni ja muude tänapäeva teaduslik-tehniliste vahendite laialaulatusliku kasutamise.

42. paragrahv. Reorganiseerida kõrgem ja kesk-eriharidus kolme kuni viie aasta jooksul, alustades 1959/60. õppeaastast ja arvestades rahvuslikke ning kohalikke iseärasusi, selliselt, et rahvamajanduses, teaduses ja kultuurielus vajalikke spetsialiste iga aastaga vastavalt kasvavatele vajadustele järjest rohkem ette valmistataks.

*

Liiduvabariikide ministrite nõukogudel tuleb esitada liiduvabariikide ülemnõukogudele arutamiseks käesolevast seadusest tulenevad ettepanekud, mis tagavad kooli sidemete tugevdamise eluga, üldise kaheksaklassilise koolikohustuse teostamise ning

üldise keskhariduse, kutsehariduse, kesk-erihariduse ja kõrgema hariduse edasiarenemise vabariikides.

Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Ülemnõukogu on arvamusel, et kooli lähendamine elule loob vajalikud tingimused selleks, et paremini kasvatada sirguvat põlvkonda, kellel tuleb elada ja töötada kommunismi ajal. Haridussüsteemi reorganiseerimine omab väga suurt tähtsust nõukogude ühiskonna edasise materiaalse ja vaimse elu arenemise seisukohalt, suurendab nõukogude kooli osa noorsoole hariduse andmises ja tema kasvatamises, tagab paremini kõrge kvalifikatsiooniga kaadri ettevalmistamise kõigile rahvamajandusharudele, teaduse ja kultuuri aladele ning aitab veelgi suuremas ulatuses kaasa Nõukogude Liidu võimsuse kasvule.

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi esimees
K. VOROŠILOV

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär
M. GEORGADZE

Moskva, Kreml, 24. detsembril 1958

UUTE AJALEHTEDE VÄLJAANDMISE EBAÕIGEST PRAKTIKAST

NLKP Keskkomitee VNFSV Büroo otsus

6. jaanuaril 1959

NLKP Keskkomitee VNFSV Büroo märgib, et paljud kohalikud parteikomiteed rikuvad jämedalt NLKP Keskkomitee VNFSV Büroo 1956. aasta 25. mai otsust «Käitisajalehtede väljaandmise lubamise korrast». Reas oblasti- ja kraikeskustes antakse käitisajalehtede ja bülletäänide sildi all välja oblastilise ja linnalise tähtsusega erialalisi ajalehti (rahvamajanduse nõukogude valitsuste, kohalike nõukogude, tarbijate kooperatiivide oblastiliitude jne. häälekandjad). Selliseid ametkondlikke ajalehti antakse välja ilma, et nende järele oleks tegelikku vajadust, nad ilmuvad ilma kontrollita, toimetatakse madalal ideelisel tasemel ning nõuavad suurt riigiraha ja ajalehepaberi kulu. Andes ilma vajaduseta välja uusi ajalehti ja bülletääne, ei pööra paljud oblasti- ja kraikomiteed küllaldast tähelepanu olemasolevate ajalehtede pidevale juhtimisele ning nende sisu parandamisele ja ideelise taseme tõstmisele.

Vene Föderatsiooni Tarbijate Kooperatiivide Vabariiklik Liit andis ilma Keskkomitee teadmiseta ja loata tarbijate kooperatiivi kohalikele organitele juhtnööri oma ajalehtede väljaandmise kohta ning eraldas selleks vajalikud vahendid ja koosseisud. Selle tulemusel ilmusid rohkem kui 20-s VNFSV krais, oblastis ja autonoomses vabariigis tarbijate kooperatiivi ajalehed. Sm. Galkin

ei täitnud NLKP Keskkomitee korraldust nende ajalehtede väljaandmise lõpetamise kohta, ja reas oblastites (Rjazani, Kalinini, Tuula, Rostovi, Novosibirski ja teistes) ilmuvad endiselt Vene Föderatsiooni Tarbijate Kooperatiivide Vabariikliku Liidu teadmisel kooperatiiviajalehed.

Selle asemel, et tagada NLKP XXI kongressiks toimuva ettevalmistuse igakülgset valgustamist ajalehe veergudel, hakkas «Magadanskaja Pravda» toimetus regulaarselt välja andma spetsiaalset kongressiks ettevalmistumisele pühendatud lehte «Gazeta-Estafeta». Mõned oblastiajalehed («Gorkovskaja Pravda», «Leningradskaja Pravda», «Uljanovskaja Pravda» ja teised) on hakanud välja andma spetsiaalseid ajalehti töölis- ja maakirjasaatjate jaoks, mis tõmbab oblastiajalehtede töötajaid eemale igapäevasest tööst töölis- ja maakirjasaatjatega ning töötajate kirjadega.

NLKP Keskkomitee VNFSV Büroo **otsustab:**

1. Kohustada NLKP oblasti- ja kraikomiteesid kinni panema kõik ametkondlikud ja erialased ajalehed ja bülletäänid, millede väljaandmine ei ole tingitud elulisest vajadusest ja mida on hakatud välja laskma NLKP Keskkomitee juhtnööre rikkudes.

NLKP oblasti-, krai-, linna- ja rajoonikomiteed peavad koondama oma tähelepanu mitte ajalehtede võrgu laiendamisele, vaid oblasti-, krai-, vabariiklike, rajooni- ja käitisajalehtede ideelise taseme tõstmisele, nende sidemete laiendamisele ja tugevdamisele rahvahulkadega.

2. Teha Vene Föderatsiooni Tarbijate Kooperatiivide Vabariikliku Liidu juhatuse esimehele sm. A. I. Galkinile märkus tema ebaõige tegevuse pärast, mis avaldus kraide ja oblastite kooperatiiviajalehtede väljaandmises ilma NLKP Keskkomitee loata. Kohustada Vene Föderatsiooni Tarbijate Kooperatiivide Vabariiklikku Liitu lõpetama ametkondlike kooperatiiviajalehtede väljaandmise.

3. Määrata, et uusi ajalehti ja bülletääne, mille mõju ulatub väljapoole ettevõtet, ehitust või kõrgemat õppeasutust, võib välja anda üksnes NLKP Keskkomitee VNFSV Büroo loal.

AJAKIRJA «KOMMUNIST» TÖÖST

NLKP Keskkomitee otsus

9. jaanuaril 1959

NLKP Keskkomitee märgib, et ajakiri «Kommunist» on ära teinud mõninga positiivse töö NLKP XX kongressi ja hilisemate NLKP Keskkomitee pleenumite poolt kavandatud poliitilise joone teostamise eest peetava võitlusega seotud küsimuste käsitlemise ja valgustamise alal. Ajakirjas on avaldatud rida poliitiliselt tähtsaid ja teaduslikus suhtes kasulikke artikleid kommunismi ehitamise,

partei juhtiva osa ja rahvahulkade aktiivsuse tõstmise, sotsialistliku demokraatia edasiarendamise, sotsialismi maailmasüsteemi arengu ja tugevnemise, revisionismi ja dogmatismi vastu võitlemise probleemide kohta.

Samal ajal NLKP Keskkomitee leiab, et ajakirja «Kommunist» sisus on tõsiseid puudusi. Ajakiri pöörab vähe tähelepanu kommunismi ehitamise praktika põhjalikule teaduslikule üldistamisele, sotsialistliku ühiskonna arengu ja sotsialismilt kommunismile järkjärgulise ülemineku probleemide loovale käsitlemisele. «Kommunist» ei abista veel küllaldaselt parteid elu ja praktika poolt ülestõstetavate uute päevaküsimuste püstitamisel. Paljudel ajakirjas avaldatud artiklitel on peaasjalikult propagandistlik, populariseeriv iseloom; nad ei sisalda sügavaid teoreetilisi üldistusi kommunistliku partei ja rahvahulkade tegevuse kohta. Ajakiri hilineb tihtipeale artiklite avaldamisega meie maa poliitilise, majandus- ja kultuurielu aktuaalsete küsimuste kohta. Mõnedes artiklites on esinenud teoreetiliselt paikapidamatuid ja ekslikke formuleeringuid.

Ajakirjas rahvusvahelise elu küsimuste kohta avaldatavate artiklite temaatika on kitsas ja juhuslik. Need artiklid ei anna mõnikord selget vastust nõukogude laialdast lugejaskonda huvitavatele küsimustele. Näiteks mõned nõukogude autorite artiklid, mis on pühendatud sotsialismi ehitamise probleemidele rahvademokraatiamaades, ei sisalda sügavaid üldistusi, piirduvad sündmuste pealiskaudse kirjeldamisega. Nii mõnigi kord ajakiri ei reageeri või siis reageerib hilinemisega paljudele kodanlike ideoloogide Nõukogude- ja sotsialismivastastele väljaastumistele ning kodanliku propaganda vaenulikele kallaletungidele.

Ajakirja toimetuskolleegium ei organiseeri loomingulisi arutelusid ja diskussioone küsimustes, mis ei ole küllaldaselt läbi töötatud ja nõuavad kollektiivset teoreetilist lahtimõtestamist. Selles suhtes ei ole toimetus suutnud koondada ajakirja ümber partei parimate teoreetikute kaadrit. Oluliseks puuduseks ajakirja toimetuse töös on see, et ta toetub võrdlemisi kitsale autorite kollektiivile.

NLKP Keskkomitee **otsustab:**

1. Kohustada ajakirja «Kommunist» toimetuskolleegiumi tarvitusele võtma vajalikud abinõud käesolevas otsuses märgitud tõsiste puuduste kõrvaldamiseks, tõstma ajakirja ideelis-teoreetilist taset ja tema kui partei teoreetilise häälekandja osa partei kogu ideelis-poliitilises elus. Ajakirja töös peab peamiseks olema alljärgnevate probleemide teaduslik käsitlemine ja valgustamine:

kommunistliku ühiskonna hoogsa ehitamise ajajärgu põhijooned; sotsialismilt kommunismile ülemineku tähtsamad seaduspärasused; kommunismi materiaalse ja tehnilise baasi rajamise ning nõukogude rahva materiaalsete ja vaimsete vajaduste järjest täielikuma rahuldamise küsimus;

NSV Liidu rahvamajanduse arendamise seitsme aasta plaani aastaiks 1959—1965 majanduslikud ja poliitilised ülesanded; seitsme aasta plaan kui leninliku peajoone uus ere avaldus kommunismi ehitamise kaasaegsel etapil; võitlus tehnilise progressi eest NSV Liidu rahvamajanduses kui nõukogude ühiskonna arengu tähtsaim seaduspärasus; võitlus NSV Liidu põhilise majandusliku ülesande lahendamise eest; sotsialistliku võistluse arendamine ja kommunistliku töö uued vormid; tööviljakuse tõusu otsustav tähtsus võiduks rahulikus majanduslikus võistluses kapitalismiga; NSV Liidu majandus-, sotsiaalses, poliitilises ja kultuurielus toimuvad uued protsessid, mis iseloomustavad nõukogude ühiskonna pidevalt hoogsamaks muutuvat liikumist kommunismi poole; materiaalse huvitatuse leninliku printsiibi rakendamine ühiskondliku tootmise arendamises ning jaotamisse nivelleeriva suhtumise kriitika;

partei suurenev osa võitluses kommunismi võidu eest; partei ideoloogiline töö, kaadri ja kõigi kommunistide marksistlik-leninlik kasvatamine; partei organisatoorne ja massiline poliitiline tegevus; töötajate ja eriti noorte kommunistlik kasvatamine;

sotsialistlik riik, tema funktsioonid; nõukogude osa kommunismi ehitamises; NSV Liidu rahuarmastav välispoliitika, NSV Liidu ja teiste maade võitlus rahu eest ja erineva sotsiaalse korraga riikide rahuliku kooseksisteerimise eest;

sotsialistliku maailmasüsteemi areng, sotsialismileeri maade ühtsuse ja koostöö tugevnemine;

kaasaegse kapitalismi ökonoomika ja poliitika probleemid; kapitalismi põhiliste vastuolude teravnemine ja üldkriisi süvenemine ning selle kajastumine kodanluse praegusaegses poliitikas ja ideoloogias;

ülemaailmne kommunistlik, töölis- ja rahvuslik vabastusliikumine;

võitlus marksismi-leninismi puhtuse eest, teadusliku kommunismi ideoloogia positsioonide tugevdamise eest, kodanliku ideoloogia vastu, revisionismi kui peamise ohu vastu ülemaailmses kommunistlikus liikumises, dogmatismi vastu.

Pidada otstarbekohaseks süstemaatiliselt korraldada ajakirja «Kommunist» toimetuse juures arutelusid ja diskussioone küsimustes, mis nõuavad loovat lahtimõtestamist, ning vajaduse korral avaldada koos toimetuse seisukohta väljendavate artiklitega ka artikleid arutluse korras, et tagada loovat arvamuste vahetamist.

2. Kohustada ajakirja «Kommunist» toimetust tugevdama oma sidemeid partei- ja riiklike organisatsioonidega ning teaduslike asutustega. Pidada otstarbekohaseks võtta ajakirja «Kommunist» kõige tähtsamad teemad toimetuse esildusel NSV Liidu Teaduste Akadeemia humanitaarinstituutide tööplaanidesse. Toimetus peab laialdaselt kaasa tõmbama uusi, eriti oblastites, kraides ja vabariikides töötavaid autoreid.

3. Kinnitada ajakirja «Kommunist» toimetuskolleegium koosseisus sm-d F. V. Konstantinov (peatoimetaja), A. V. Berjozkin, V. I. Ivanov, L. F. Iljitšov, H. N. Momdžjan, V. V. Platkovski (vastutav sekretär), I. P. Pomelov (peatoimetaja asetäitja), B. N. Ponomarjov, V. N. Starovski, V. A. Tšeprakov, G. I. Šitarev.

KOMMUNISTIDE ABISTAMISEST ÜLDHARIDUSLIKUS ÕPPETÖÖS

NLKP Keskkomitee otsus

14. jaanuaril 1959

Parteiorganisatsioonid on viimastel aastatel ära teinud märkimisväärse töö partei liikmete ja liikmekandidaatide poliitiliste ja üldhariduslike teadmiste tõstmiseks. Kuid paljudes parteiorganisatsioonides on mõningane osa kommuniste, kes mitmesuguste asjaolude tõttu ei ole suutnud õigeaegselt saada vajalikku haridust, nende kirjaoskus jääb väheseks ning nad avaldavad soovi tõsta oma üldhariduslikku taset. Selliste kommunistide nõrk üldhariduslik ettevalmistus takistab neil pidevalt koguda poliitilisi, majanduslikke ja erialaseid teadmisi, raskendab neil aktiivse poliitilise ja organiseerimistöö tegemist töötajate hulgas. Sellele vaatamata ei kanna mõned parteikomiteed selliste kommunistide üle küllaldast hoolt ega anna neile vajalikku abi üldhariduslike teadmiste tõstmisel.

NLKP Keskkomitee **otsustab:**

1. Kohustada liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid ning partei krai-, oblasti-, linna- ja rajoonikomiteesid osutama algharidusega kommunistidele igakülgset abi üldharidusliku õppetöö organiseerimisel, et lähema 3—4 aasta jooksul likvideerida nende vähene kirjaoskus.

Kommunistide üldharidusliku taseme tõstmise alases töös peavad parteiorganisatsioonid kinni pidama vabatahtlikkuse printsiibist, vältima igasugust administreerimist, õppimise vormide ja tähtaegade määramisel tuleb arvestada kommunisti soove, vanust ja tervislikku seisundit.

2. Soovitada kommunistide madala haridustaseme likvideerimiseks järgmisi vorme: eriprogrammi järgi õppivate täiskasvanute gruppide organiseerimine üldhariduslike koolide ning töölis- ja maanoorte koolide juures; üldhariduslike õpperingide moodustamine partei-algorganisatsioonide juures; vähese haridusega parteiliikmete ja -kandidaatide individuaalne õpetamine, kinnistades neile õpetajaid või kõige parema ettevalmistusega kommuniste.

Neile, kes on edukalt lõpetanud kooli või haridustaseme tõstmise ringi või siis saanud hariduse algkooli ulatuses individuaalse õppimise teel, anda rahvaharidusorganite kaudu välja vastavad tunnistused.

3. Teha NLKP Keskkomitee teaduse, kõrgemate õppeasutuste ja koolide osakonnale ja NLKP Keskkomitee VNFSV teaduse, kõrgemate õppeasutuste ja koolide osakonnale ülesandeks koos rahvaharidusorganitega välja töötada ja välja anda programm ja õppeabinõud kommunistide haridustaseme grupiviisiliseks ja individuaalseks tõstmiseks.

NLKP ERAKORRALISE, XXI KONGRESSI OTSUSTE JA MATERJALIDE TUNDMAÕPPIMISEST JA PROPAGEERIMISEST

NLKP Keskkomitee otsus

6. veebruaril 1959

NLKP Keskkomitee peab vajalikuks organiseerida NLKP ajaloolise erakorralise, XXI kongressi materjalide põhjalik tundmaõppimine kommunistide ja kõigi töötajate poolt, arendada rahvahulkades igakülgset parteipoliitilist tööd meie rahva kõigi jõudude mobiliseerimiseks XXI kongressi otsuste ja NSV Liidu rahvamajanduse arendamise seitsme aasta plaani aastaiks 1959—1965 elluviimisele.

NLKP Keskkomitee **otsustab:**

1. Korraldada kõikjal ettevõtetes, kolhoosides, sovhoosides, remondi- ja tehnikajaamades ja masina-traktorijaamades, ameti- ja õppeasutustes NLKP erakorralisele, XXI kongressile pühendatud koosolekuid, loenguid, ettekandeid ja vestlusi, laialdaselt kasutades kõiki massilise poliitilise töö vorme kongressi poolt tööliste, kolhoosnikute ja intelligentsi ette seatud ülesannete selgitamiseks, nende mobiliseerimiseks tootmisplaanide täitmisele ja ületamisele iga ettevõtte, tsehhi, jaoskonna, brigaadi, kolhoosi ja sovhoosi poolt.

On vaja tagada juhtivate partei-, nõukogude, majandus-, ametiühingu- ja komsomolitöötajate isiklik osavõtt XXI kongressi otsuste selgitamisest. Selleks et parteiaktiivi, propagandiste ja agitaatoreid ette valmistada koosolekute, ettekannete, loengute ja vestluste läbiviimiseks, organiseerida seminare ja konsultatsioone. Massilisse selgitustöösse tuleb laialdaselt kaasa tõmmata NLKP XXI kongressi delegaate. Parteiorganisatsioonid peavad töötajate signaalide, kriitiliste märkuste, ettepanekute ja soovide alusel võtma õigeaegselt tarvitusele vajalikke abinõusid.

2. Soovitada liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedel, partei krai-, oblasti-, linna- ja rajoonikomiteedel organiseerida NLKP XXI kongressi otsuste ja materjalide põhjalikku tundmaõppimist parteihariduse süsteemis. Selle töö aluseks võtta nende teoreetiliste küsimuste põhjalik tundmaõppimine, mis on seotud meie maal kommunismi laiahaardelise ehitamise perioodi ülesannetega ning mis on kongressi otsustes ja seltsimees N. S. Hruštšovi ettekandes üles tõstetud.

Ringides, poliitkoolides ja teoreetilistes seminarides on otstarbekohane alustada kongressi materjalide tundmaõppimist otsekohe pärast õppekava järjekordset teemade läbivõtmist.

Ringide ja seminaride juhatajate edukaks ettevalmistamiseks eelseisvaks tööks korraldada propagandistide seminare NLKP XXI kongressi poolt ülestõstetud põhiprobleemide kohta. Nende seminaride läbiviimisesse on tarvis tõmmata kvalifitseeritud lektoreid, juhtivaid partei- ja nõukogude töötajaid ning kongressi delegaate.

3. Teha NLKP Keskkomitee propaganda- ja agitatsiooniosakondadele ülesandeks:

a) välja töötada õppekavad XXI kongressi otsuste ja materjalide tundmaõppimiseks ringides ja seminarides sellise arvestusega, et õppeaasta lõpuni viia ringides ja poliitkoolides läbi 8—10 õppust, teoreetilistes seminarides aga 3—4 õppust;

b) välja töötada NLKP XXI kongressi otsuseid ja materjale selgitavate loengute, ettekannete ja vestluste temaatika ning avaldada see partei keskajakirjades.

Pidada otstarbekohaseks NLKP XXI kongressi materjalide tundmaõppimist kõigi kõrgemate õppeasutuste üliõpilaste poolt. Seoses sellega teha NSV Liidu Kõrgema Hariduse Ministeeriumile ülesandeks koostada selle töö tegemiseks vastavad õppekavad ja metoodilised juhendid.

4. Teha ajakirjade «Kommunist», «Partiinaja Žizn», «V Pomoštš Polititšeskomu Samoobrazovaniju» ja «Agitator» toimetustele ülesandeks ette valmistada ja avaldada ajakirjade veergudel teoreetilisi artikleid ja konsultatsioone abiks propagandistidele, parteihariduse võrgu kuulajatele ning marksismi-leninismi teooriat iseseisvalt õppivatele kommunistidele, samuti üldistada NLKP XXI kongressi materjalide propaganda positiivseid kogemusi.

5. Kohustada keskajalehtede ja -ajakirjade toimetusi ning kirjastuste direktoreid koostama perspektiivsed temaatilised plaanid, mis tagavad NLKP XXI kongressi otsuste ja dokumentide põhjaliku valgustamise, avaldama artikleid ja materjale, välja andma raamatuid, populaarseid brošüüre, näitlikke vahendeid, mis on pühendatud seitsme aasta plaani põhilistele teoreetilistele probleemidele ja praktilistele ülesannetele, allutades kogu selle töö parteiorganisatsioonide abistamisele töötajate mobiliseerimisel partei XXI kongressi otsuste elluviimisele.

6. NSV Liidu Kultuuriministeeriumil tagada NLKP XXI kong-

ressi otsuste propageerimisele ja elluviimisele pühendatud populaarteaduslike filmide ja kinokroonika ringvaadete väljalaskmist, võtta tarvitusele abinõud kõigi kultuuriasutuste rakendamiseks kongressi materjalide propageerimisele.

7. Kohustada NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvat Raadio ja Televisiooni Riiklikku Komiteed:

a) organiseerima nii kesk- kui kohalikus raadios loengute ja vestluste tsükleid NLKP XXI kongressi materjalide ning kongressi poolt seatud teoreetiliste probleemide ja praktiliste ülesannete selgitamiseks, kasutada autoritena parimaid propagandiste, teadlasi, partei- ja nõukogude töötajaid, ajakirjanikke, kunstitegelasi;

b) viia üleliidulises raadios sisse regulaarsed saated vabariikidest, kraidest ja oblastitest, mis oleksid pühendatud nende elu ja arenguperspektiivide tutvustamisele seitsme aasta plaani kohaselt;

c) tagama spetsiaalsete programmide, televisioonifilmide ja muude saadete süstemaatilist andmist televisioonis, mis ilmekalt ja veenvalt näitaksid nõukogude rahva konkreetseid edusamme ja avaraid perspektiive NLKP XXI kongressi otsuste elluviimisel.

8. Üleliidulise Poliitiliste ja Teadusalaste Teadmiste Levitamise Ühingu juhatusel on vaja uuesti läbi vaadata nii oma kui kohapealsete osakondade plaanid, arvestades partei XXI kongressi otsuseid ja materjale, ning võtta tarvitusele vajalikud abinõud kõigi ühingu liikmete töö intensiivistamiseks NLKP XXI kongressi poolt partei ja rahva ette seatud teoreetiliste küsimuste ja praktiliste ülesannete selgitamisel.

9. Soovitada partei oblasti- ja kraikomiteedel ning liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedel organiseerida linnades, rajoonikeskustes, suurtes ettevõtetes, kolhoosides ja sovhoosides, õppe- ning teadusliku uurimise asutustes parteiaktiivi ja intelligentsi teoreetilisi konverentse NLKP XXI kongressi poolt ülestõstetud kõige tähtsamate teoreetiliste probleemide kohta.

TASUTA KIRJANDUSE VÄLJAANDMISE VÄHENDAMISEST

NLKP Keskkomitee otsus

11. veebruaril 1959

Viimasel ajal on ministeeriumide ja keskasutuste soosimisel ning üksikute parteiorganite poolt vajaliku tähelepanu puudumise tagajärjel tohutult paisunud tasuta raamatute, brošüüride, tootmistehniliste kogumike, albumite, ajakirjade, bülletäänide, plakatite, teatmike ja muude trükiste väljalaskmine. Tasuta trükitoodangu väljalaskmisega tegelevad ministeeriumid, keskasutused, erialased

instituudid ja tehnilise informatsiooni bürood, rahvamajanduse nõukogud, teadusliku uurimise instituudid, õppeasutused, spordi- ja teaduslik-tehnilised ühingud, meditsiini-, kultuurhariduslikud ning teised asutused ja organisatsioonid.

Üksnes 1957. aastal anti kogu NSV Liidus tasuta välja peaaegu 27 000 eri trükist tiraažiga 129 000 000 eksemplari. Nende väljaannete peale kulutati ligemale 450 000 000 rubla riigiraha ja üle 7000 tonni paberit. NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee Söetööstuse Tehnilise Informatsiooni Keskinstituut kulutas tasuta kirjanduse väljalaskmiseks üle nelja miljoni rubla, VNFSV Põllumajanduse Ministeeriumi kirjastus laskis 1958. aasta 10 kuu jooksul välja tasuta kirjandust peaaegu kahe miljoni rubla eest.

Moskvas ja Moskva oblastis tegeleb kirjastusalase tegevusega üle 350 organisatsiooni ja asutuse, sealhulgas Üleliiduline Kooriühing, Õmblustehnika Katselaboratoorium, spordiühingud «Burevestnik», «Trud», «Urožai» jne. Barnaulis tegeleb peale Altai Krai Raamatukirjastuse trükitoodangu väljalaskmisega 30 asutust ja organisatsiooni, Kuibõševis ligemale 25 organisatsiooni, Tšeljabinskis 15 organisatsiooni. Samasugune olukord on Arhangelski, Gorki, Novosibirski, Rostovi, Saraatovi ja teistes oblastites, kraides ja autonoomsetes vabariikides.

Kõik need organisatsioonid, omamata kirjastamisõigusi, loovad kirjanduse väljalaskmiseks suure ja kalli kirjastusaparaadi, kulutavad suuri summasid riigi raha, kasutavad ebaratsionaalselt paberit ja koormavad üle trükikodasid. Nende poolt väljaantav kirjandus on enamasti madala kvaliteediga, trükitehniliselt halva teostusega ning saadetakse tasuta laiali mitmesugustele adressaatidele.

Käsitledes selliseid fakte kui riigi raha ja materiaalsete ressursside pillamist, NLKP Keskkomitee **otsustab:**

1. Teha liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedele, NLKP krai- ja oblastikomiteedele, ministeeriumide, keskasutuste ja organisatsioonide juhatajatele ülesandeks läbi vaadata tasuta kirjanduse väljalaskmise järsu vähendamise küsimus ning lõpetada selliste teaduslike ja tootmistehniliste raamatute, brošüüride ja kogumike, ajakirjade, bülletäänide, albumite ja plakatite väljaandmine, millede tasuta levitamine ei ole tingimata vajalik.

Määrata, et ülalnimetatud trükiste väljaandmist tasuta levitamiseks võib edaspidi teostada üksnes NLKP Keskkomitee ja liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteede loal.

Ministeeriumid, keskasutused, ettevõtted ja organisatsioonid võivad edaspidi välja lasta tasuta levitamiseks ainult katalooge, prospekte, väitekirjade autoreferaate, metoodilisi materjale, afišše, instruktsioone ja muud dokumentatsiooni, mis on tarvilikud teenistuslikuks kasutamiseks ja tootmisvajadusteks.

Teaduslik-tehnilised ühingud võivad välja anda tasuta brošüüre ja kogumikke uute tootmistehniliste kogemuste kohta oma liikmete liikmemaksude arvel ÜAÜKN-i, Teaduste Akadeemia jt. vastaval loal ja kontrolli all.

NSV Liidu Kirjandus- ja Kirjastusasjade Peavalitsusel ja tema kohapealsetel organitel kanda parteiorganeile ette kõigist tasuta trükiste väljaandmise juhtudest, mis käesolevas otsuses ei ole ette nähtud.

2. Kuna reas kohtades sisemiseks ja teenistuslikuks kasutamiseks väljalastavad trükised saavad teatavaks suurele hulgale isikutele ning sageli ei garanteeri ühtede või teiste andmete saladuses hoidmist, teha NSV Liidu Kirjandus- ja Kirjastusasjade Peavalitsusele ja tema kohalikele organitele ülesandeks kehtestada range kontroll sellist liiki trükiste väljaandmise üle.

3. Teha liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedele, NLKP krai- ja oblastikomiteedele ülesandeks kehtestada range kontroll kohalike asutuste, ettevõtete ja organisatsioonide kirjastusalase tegevuse üle ning võtta tarvitusele abinõud selle maksimaalseks vähendamiseks.

KUUES JAGU

ORGANISEERIMIS- JA PARTEITÖÖ KÜSIMUSED

PARTEI MAARAJOONIKOMITEEDE STRUKTUURI JA KOOSSEISUDE MUUTMISEST

NLKP Keskkomitee otsus

19. septembril 1957

Maal tehtava töö tingimuste muutumine ning partei poolt seatud ülesanded liha, piima, või ja teiste põllumajandussaaduste tootmise veelgi tunduvamaks suurendamiseks nõuavad partei maarajoonikomiteede ja kõigi maal asuvate parteiorganisatsioonide tegevuse edasist parandamist, nende organisaatorliku osatähtsuse suurendamist ja töömeetodite täiustamist.

Kuid partei maarajoonikomiteede praegune struktuur ei vasta täielikult nendele suurenenud nõudmistele ja ülesannetele. 1953. aastal moodustatud rajoonikomiteede instruktorigrupid masina-traktorijaamade piirkondades on oma positiivse osa täitnud ja nüüd, mil maal on kasvanud kaader ning on tugevnenud masina-traktorijaamade ja kolhooside partei-algorganisatsioonid, on need grupid hakanud aheldama nende organisatsioonide initsiatiivi. Samal ajal on rajoonikomiteede aparaat suur ja kohmakas.

NLKP Keskkomitee **otsustab:**

1. Partei maarajoonikomiteede aparaadi lihtsustamise ja edasise täiustamise eesmärgil tunnistada vajalikuks muuta rajoonikomiteede praegust struktuuri ning likvideerida alates 15. novembrist k. a. partei rajooni- ja linnakomiteede instruktorigrupid masina-traktorijaamade piirkondades ning koondada koosseise.

2. Tunnistada otstarbekohaseks, et NLKP maarajoonikomiteedes on kolm, väikestes rajoonides aga kaks partei rajoonikomitee sekretäri. Määrata, et partei rajoonikomiteed jagunevad koosseisude poolest kolme gruppi sõltuvalt rajooni elanikkonnast ja ökonoomikast ning parteiorganisatsiooni liikmete arvust. I grupi rajoonikomiteedes on 18 vastutavat ja 3 tehnilist töötajat, II grupi rajoonikomiteedes — 15 vastutavat ja 3 tehnilist töötajat ning III grupi rajoonikomiteedes — 12 vastutavat ja 2 tehnilist töötajat.

3. Kohustada oblasti- ja kraikomiteesid ning liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid vastavalt käesolevas otsuses kindlaksmääratud koosseisude gruppidele läbi vaatama k. a.

15. novembriks partei rajoonikomiteede struktuuri ja koosseisud, pidades seejuures silmas vajadust koondada partei rajoonikomiteede aparaati umbes 15—20 protsendi võrra kogu oblasti, krai või vabariigi ulatuses, ning esitama NLKP Keskkomiteele nendes küsimustes omapoolsed ettepanekud.

PARTEI LINNAKOMITEE JA LINNADE RAJOONIKOMITEEDE STRUKTUURI MÕNINGASEST LIHTSUSTAMISEST JA KOOSSEISUDE KOONDAMISEST

NLKP Keskkomitee otsus

11. oktoobril 1957

1. Tunnistada otstarbekohaseks, et partei linnakomiteedes ja linnade rajoonikomiteedes on tavaliselt kolm sekretäri, väikeste linnade ja rajoonide linnakomiteedes ja linnade rajoonikomiteedes aga kaks partei linna- või rajoonikomitee sekretäri. Määrata, et partei linnakomiteed jagunevad koosseisude järgi kuude, partei linna-rajoonikomiteed aga nelja gruppi sõltuvalt linna või rajooni majandusest ja parteiorganisatsiooni liikmete arvust. Kinnitada partei linnakomiteede ja linnade rajoonikomiteede tüüpkoosseisud.

2. Kohustada oblasti- ja kraikomiteesid ning liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid vastavalt käesolevas otsuses määratud koosseisugruppidele kuu aja jooksul läbi vaatama partei linnakomiteede ja linnade rajoonikomiteede struktuuri ja koosseisud ning esitama nendes küsimustes omapoolsed ettepanekud NLKP Keskkomiteele, arvestades seejuures vajadust lihtsustada partei linnakomiteede ja linnade rajoonikomiteede aparaadi struktuuri ja koondada koosseise 10—15 protsendi võrra.

PENSIONÄRIDE LÜLITAMISEST AKTIIVSESSE ÜHISKONDLIKKU TÖÖSSE

NLKP Keskkomitee otsus

19. aprillil 1958

1. NLKP Keskkomiteele on teada fakte, mis annavad tunnistust sellest, et paljud kohalikud partei-, nõukogude ja ametiühinguorganid ei kanna vajalikku hoolt pensionäride lülitamise eest aktiivsesse ühiskondlikku tegevusse ega kasuta täiel määral ära

nende teadmisi ja rikkalikke elukogemusi. Kuid pensionäride õige ja oskusliku kasutamise korral võivad viimased anda partei-, nõukogude ja ametiühinguorganisatsioonidele tõhusat abi nende töös. Pensionile läinud kommunistide kinnistamisel parteiorganisatsioonidesse ei võta mõned parteikomiteed arvesse pensionäride töökogemusi ja elukohta ning teevad seda formaalselt. See aga vähendab pensionile läinud kommunistide aktiivsust ja põhjustab nende poolt õigustatud nurinat.

2. Kohustada liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid ning partei krai- ja oblastikomiteesid, liidu- ja autonoomsete vabariikide ministrite nõukogusid, oblastite ja kraide täitevkomiteesid ning ametiühingute nõukogusid tarvitusele võtma abinõud pensionäridega tehtava töö tunduvaks parandamiseks ja nende lülitamiseks aktiivsesse ühiskondlikku ellu partei-, nõukogude, ametiühingu- ja teistes organisatsioonides ning töörahva ühingutes. Tuleb laialdasemalt lülitada nii tsiviil- kui sõjaväepensionäre massilise poliitilise töö läbiviimisse elanikkonna hulgas, ühiskondliku kontrolli teostamisse kaubandus- ja kommunaalettevõtete, meditsiini- ja lasteasutuste töö üle, vabatahtlike organisatsioonide ja töötajate ühingute töösse.

FINANTSDISTSIPLIINI JÄMEDATEST RIKKUMISTEST VAHENDITE KULUTAMISEL ELAMUEHITUSEKS

NLKP Keskkomitee otsus

14. juunil 1958

NLKP Keskkomitee märgib, et ettevõtetes tööliste ja teenistujate osavõtul toimuval laialdasel elamuehitusel on suur tähtsus, sest see on üks tee elamuehituse mahu suurendamiseks ning elamispinna puuduse kiiremaks likvideerimiseks. 1957. aastal ehitati sellisel meetodil ja anti ekspluatatsiooni elumaju üldpinnaga ligemale 3 miljonit ruutmeetrit.

Enamik ettevõtteid organiseerib õigesti omaenda jõududega teostatavat elamuehitust, kasutades selleks nii kapitaalmahutuste plaanide järgi saadavaid assigneeringuid kui ka üleplaanilise kasumi ja teiste täiendavate allikate arvel saadavaid vahendeid, samuti kohapeal leitavaid materjale ja seadmeid, s. o. kulutavad selleks ehituseks NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määruses «Elamuehituse arendamisest NSV Liidus» ettenähtud assigneeringuid ja materiaalseid ressursse.

Kuid mõnede rahvamajanduse nõukogude, ministeeriumide ja keskasutuste pealtvaatamisel rikuvad rea ettevõtete ja organisatsioonide juhtijad ettevõtte omaenda jõududega teostatava elamuehituse finantseerimise kohta kehtestatud korda.

Üksikud ettevõtted ja rahvamajanduse nõukogud kasutavad selleks ehituseks põhitegevuse käibevahendeid, fondeeritavaid ehitusmaterjale ja seadmeid, kahjustades põhitootmist ning riiklike elamu- ja tööstusliku ehituse plaanide täitmist.

Mõned ettevõtted kannavad osa elamuehituse kuludest üle toodangu omahinna sisse või siis kirjutavad ettevõtte kahjumisse.

Suunates elamuehitusele suurel hulgal töölisi põhitootmisest, maksavad ettevõtted neile ehitusel töötamise ajal juurde suuri summasid põhitootmise arvel.

Selliste ebaseaduslike aktide tulemusel alandatakse kunstlikult elamuehituse maksumust ning moonutatakse ettevõtete põhilise tootmistegevuse näitajaid.

Sverdlovski Rahvamajanduse Nõukogu Uraali Raskemasinaehituse Tehas kandis 1957. aastal toodangu omahinna sisse 3,3 miljonit rubla, mis oli välja makstud tehase tsehhidest ehitusele suunatud töölistele, ning kirjutas põhitegevuse kahjumisse 2,3 miljoni rubla ulatuses kulutusi, mis olid seotud ehituse abistamisega ehitusmaterjalide, seadmete, transpordivahenditega ja muude teenustega. Tehase aruande järgi on elamispinna ühe ruutmeetri maksumuseks näidatud 966 rubla tegeliku 1480 rubla asemel.

Harkovi Rahvamajanduse Nõukogu Malõševi-nimeline Transpordimasinate Tehas kandis toodangu omahinna sisse ajutiselt ehitusele suunatud töölistele väljamakstud 1,2 miljonit rubla lisatasu, Moskva Oblasti Rahvamajanduse Nõukogu tehas «Karbolit» — 280 000 rubla. Selliseid finantsdistsipliini rikkumisi on esinenud samuti Sverdlovski Rahvamajanduse Nõukogu Uraali Vagunitehases ja teistes ettevõtetes.

Esineb samuti juhtumeid, kus üksikud rahvamajanduse nõukogud suurendavad assigneeringuid ehitustegevuseks, vähendades rahvamajandusplaanis tööstuse ja teiste rahvamajandusharude arendamiseks määratud kapitaalmahutuste mahtu.

Vahendite selline ebaseaduslik kulutamine elamuehitusele on riikliku distsipliini jäme rikkumine ja kui seda õigeaegselt ja resoluutselt ei kõrvaldata, võib see tekitada meie maa rahvamajandusele kahju.

Esinenud finantsdistsipliini rikkumised on selle tagajärjeks, et liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteed ja ministrite nõukogud, partei krai- ja oblastikomiteed, ministeeriumid ja keskasutused kontrollivad nõrgalt, kuivõrd õigesti kulutatakse vahendeid ja materiaalseid ressursse elamuehituseks.

NLKP Keskkomitee **otsustab:**

1. Mõista hukka kui riikliku distsipliini jäme rikkumine käibevahendite ning rahvamajandusplaanis tööstuse ja teiste rahvamajandusharude arendamiseks ettenähtud kapitaalmahutuste ebaseaduslik kulutamine elamuehituseks, samuti elamuehituseks tehtud kulutuste kandmine väljalastava toodangu omahinda või siis nende kirjutamine ettevõtete põhitegevuse kahjumeisse.

2. Teha liiduvabariikide kommunistlike parteide ning partei krai-, oblasti- ja linnakomiteedele ülesandeks arutada ettevõtete ja organisatsioonide poolt finantsdistsipliini rikkumise küsimust; uurida ebaseadusliku tegevuse fakte ja karistada selles süüdi olevaid isikuid rangelt, kuni ametikohalt vallandamise ja kohtu alla andmiseni; võtta tarvitusele kõige rangemad abinõud selleks, et edaspidi vältida vahendite, materjalide ja seadmete ebaseaduslikku kulutamist elamuehituseks.

3. Kohustada liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid ja ministrite nõukogusid, partei oblasti- ja kraikomiteesid, administratiivsete majanduspiirkondade rahvamajanduse nõukogusid, ministeeriume ja keskasutusi, oblastite (kraide) ja linnade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteesid, samuti ettevõtete ja organisatsioonide juhtijaid:

ettevõtete omaenda jõududega teostatavale elamuehitusele vahendite kulutamisel rangelt juhinduma NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrusest «Elamuehituse arendamisest NSV Liidus»;

arendama kohalikku initsiatiivi ja andma ettevõtetele vajalikku abi elamuehituseks tarvisminevate materjalide ja toodete valmistamisel üle riikliku plaani ning tootmisjäätmete kasutamisega;

võtma tarvitusele abinõud ettevõtete omaenda jõududega teostatava elamuehituse kvaliteedi tõstmiseks ja maksumuse alandamiseks.

TÕSISTEST PUUDUSTEST TÖÖTAJATE KIRJADE, KAEBUSTE JA AVALDUSTE LÄBIVAATAMISEL

NLKP Keskkomitee otsus

2. augustil 1958

NLKP Keskkomitee märgib, et viimastel aastatel on töötajatelt hakanud saabuma tunduvalt rohkem kirju niihästi kohalikele kui ka keskorganitele. Enamik kirju väljendavad hoolitsust Nõukogude riigi kasvu ja õitsengu eest, nõukogude, majandus-, ametiühinguja parteiorganite aparaadi tegevuse parandamise ja täiustamise eest. Töölised, kolhoosnikud ja teenistujad käsitlevad oma kirjades ja avaldustes mitte üksnes isiklikke küsimusi, vaid selgitavad välja ka puudusi, kritiseerivad üksikuid juhtivaid töötajaid, esitavad konkreetseid ettepanekuid töö parandamise abinõude kohta, esitavad oma arvamusi parteilise ja riikliku ülesehitustöö kõige erinevamates küsimustes. Selles ilmneb töötajate kõrge poliitiline aktiivsus, mille on esile kutsunud nõukogude sotsialistliku demokraatia edasiarenemine.

Ühtlasi aga räägib suur hulk töötajate kaebusi ja avaldusi sel-

lest, et paljude organisatsioonide, asutuste ja ettevõtete töös, kelle ülesandeks on rahuldada elanikkonna kultuurilisi ja elutarbelisi nõudeid ja vajadusi, esineb tõsiseid puudusi.

NLKP Keskkomitee peab lubamatuks, et paljudes kohalikes asutustes ja riiklikes keskasutustes, parteikomiteedes, ametiühinguja muudes ühiskondlikes organisatsioonides suhtutakse töötajate kaebuste ja avalduste läbivaatamisse formaalselt ja bürokraatlikult, ei anta sellele olulisele tööle vajalikku poliitilist tähtsust. Kirju ja avaldusi ei vaadata läbi õigeaegselt, vastused on sageli pealiskaudsed, kaebuste lahendamist ei kontrolli tihtipeale keegi.

Äärmiselt ebarahuldavalt on organiseeritud külastajate vastuvõtt. Mõned asutuste, ametkondade, ettevõtete ja organisatsioonide juhtijad hoiduvad kodanikke isiklikult vastu võtmast, usaldades selle asja edasi teisejärgulistele töötajatele, kellel ei ole volitusi küsimuste lahendamiseks. Et pääseda mõnedesse asutustesse, on töötajad sunnitud tundide viisi ootama pääsmeid, vastuvõtt toimub ainult nendel tundidel, millal enamik elanikkonda töötab. Reas asutustes ja ametkondades eksisteerivad ilma erilise vajaduseta komandantuurid ja pääsmete bürood, mis raskendavad kodanikel pääsemist nendesse organisatsioonidesse. Kontrollimisel on kindlaks tehtud, et eriti raske on pääseda vastuvõtule paljudes Aserbaidžaani, Moldaavia, Kasahhi NSV Alma-Ata oblasti ja Ukraina NSV Stalino oblasti partei- ja nõukogude organites, samuti Teedeministeeriumis ja Vene NFSV Põllumajanduse Ministeeriumis.

Ebaõige suhtumine töötajate kirjadesse ja avaldustesse ei või olla lubatav meie asutustes ja organisatsioonides. See on võimalik vaid seal, kus partei- ja nõukogude organid ebaõigelt, tihtipeale liberaalselt suhtuvad nendesse, kes on süüdi asjaajamisega venitamises ja hingetus suhtumises inimestesse, ning ei karista neid asjaajamisega venitajaid. Ometi õpetas V. I. Lenin parteid, et tuleb leppimatult suhtuda tšinovnikutesse ja bürokraatidesse, ükskõik missugusel ametikohal nad ka ei oleks, ja soovitas asjaajamisega venitamise fakte avalikkuse ette tuua. «... Sääraseid asju,» kirjutas ta, «ei tohi mingil juhul jätta bürokraatlike asutuste seinte vahele, vaid tuleb tuua avalikkuse kohtu ette, mitte niivõrd rangeks karistamiseks (võib-olla piisab noomitusestki), vaid avalikuks tegemise pärast ja selleks, et purustada üldine veendumus, nagu jääksid süüdlased karistamata.» (Lenini kogumik, VIII kd., lk. 54, v. k.).

Faktid näitavad, et mõned partei-, nõukogude, majanduse alal, ametiühingu- ja komsomolitöötajad oma pinnapealse, mõnikord ilmselt halvustava suhtumisega töötajate kirjadesse ja kaebustesse sunnivad kodanikke pöörduma partei ja valitsuse keskorganite poole nendes küsimustes, mis on lahendatavad ja mis tuleb lahendada kohapeal. Ebapiisavalt kasutatakse kasvanud võimalusi töötajate eluliste vajaduste rahuldamise suhtes seoses liiduvabariikide ning nõukogude ja majandusorganite õiguste laiendamisega.

Reas linna- ja rajooniorganisatsioonides, asutustes ja ettevõtetes, tsehhides, kolhoosides ja sovhoosides ei ole pahatihti kirjade ja kaebuste läbivaatamises korda, sellepärast pöörduvadki töötajad kesk-, vabariiklikesse ja oblastiorganisatsioonidesse neid erutavates küsimustes.

Ebarahuldavalt on korraldatud nõukogude seaduste selgitamine töötajatele. Sageli ei anna inimesed, kes vaatavad läbi üksikute kodanike põhjendamatuid palveid ja nõudmisi, neile otsest vastust, ei tee selgeks nende nõudmiste põhjendamatust või ebaseaduslikkust, ei kasuta riiklikke seadusi kirjades ja kaebustes püstitatud küsimuste selgitamiseks.

Partei-, nõukogude ja ametiühinguorganid, samuti prokuratuuri- ja kohtuorganid ning nõukogude kontrolli komisjonid kontrollivad nõrgalt seaduste ning partei ja valitsuse otsuste ja määruste täitmist, ei võta rangele vastutusele isikuid, kes lubavad asjaajamisega venitamist ja bürokratismi avalduste lahendamisel.

Liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteed ning partei krai-, oblasti-, linna- ja rajoonikomiteed ei uuri pahatihti põhjalikult neid põhjusi, mis kutsuvad esile kaebusi, ei kontrolli pidevalt nende lahendamist nõukogude ja majandusorganeis ning ühiskondlikes organisatsioonides, ei tõsta küllaldaselt kõigi töötajate osatähtsust ja vastutust selles töös.

NLKP Keskkomitee **otsustab:**

1. Kohustada liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid, partei oblasti-, krai-, linna- ja rajoonikomiteesid, liidu- ja autonoomsete vabariikide ministrite nõukogusid, kraide, oblastite, linnade ja rajoonide töörahva saadikute nõukogusid, ministeeriumide, riiklike komiteede, keskasutuste, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonide juhtivaid töötajaid tarvitusele võtma tõhusaid abinõusid käesolevas otsuses märgitud töötajate kirjade, kaebuste ja avalduste läbivaatamises esinevate puuduste kõrvaldamiseks.

Partei-, riiklike ja ametiühinguorganisatsioonide juhtijad kannavad isiklikku vastutust töötajate kirjade ja kaebuste läbivaatamise ning lahendamise õige korraldamise ning nendele alluvates asutustes ja keskasutustes külastajate vastuvõtu õige organiseerimise eest, arvestades seda, et tähelepanelik suhtumine elanikkonna igapäevastesse vajadustesse ning töötajate kirjade ja kaebuste hoolikas läbivaatamine on iga juhtiva töötaja leninliku tööstiili lahutamatuks omaduseks. On vaja süstemaatiliselt analüüsida saabuvaid töötajate kirju ja kaebusi, uurida põhjusi, mis neid kaebusi on esile kutsunud, ja võtta rangele vastutusele isikuid, kellel esineb töötajate kirjade ja avalduste läbivaatamisel bürokratismi ja venitamist; hoolikalt kontrollida avalduste kohta vastuvõetud otsuste täitmist; avaldajale anda õigeaegselt vastus tema palve või kaebuse läbivaatamise tulemuste kohta. Kindlustada, et avaldaja saaks oma küsimusele ammendava lahenduse vahetult kohapeal.

2. Teha liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomitee-

dele, partei krai-, oblasti-, linna- ja rajoonikomiteedele ning nõukogude, majandus- ja ametiühinguorganisatsioonidele kohuseks luua vajalik kord kodanike vastuvõtmises. Nõukogude, partei- ja ametiühinguorganites ning ettevõtetes ja asutustes peavad olema määratud täpsed päevad ja tunnid töötajate vastuvõtuks neile sobival ajal, sealhulgas ka õhtuti.

3. Teha partei-, nõukogude, ametiühingu- ja komsomoliorganitele ülesandeks süstemaatiliselt arutada täitevkomiteede istungitel, töörahva saadikute nõukogude istungjärkudel, partei-, ametiühingu- ja komsomolikomiteede koosolekutel töötajate kirjade ja avalduste läbivaatamise olukorda ning võtta tarvitusele vajalikke abinõusid selle töö parandamiseks.

Töötajate kaebuste ja avalduste kontrollimisele tõmmata kaasa nõukogude saadikuid, partei oblasti- ja kraikomiteede, liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteede ja revisjonikomisjonide liikmeid, ametiühingu-, komsomoli- ja muude ühiskondlike organisatsioonide aktiivi.

4. Kohustada liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid, NLKP krai- ja oblastikomiteesid, liidu- ja autonoomsete vabariikide ministrite nõukogusid, kraide ja oblastite töörahva saadikute nõukogusid, ÜAÜKN-i, NSV Liidu Kultuuriministeeriumi, Poliitiliste ja Teadusalaste Teadmiste Levitamise Ühingut ning kohtu- ja prokuratuuriorganeid tarvitusele võtma abinõud, mis tagavad nõukogude seaduste laialdase selgitamise elanikkonna hulgas. Selleks on vaja täielikumalt kasutada kõiki trüki- ja suusõnalise propaganda vorme, sagedamini välja anda massilises tiraažis käsiraamatuid, artiklite kogumikke, brošüüre ja loenguid, mis selgitavad rahvahulkade elulisi huve puudutavaid seadusi ning partei ja valitsuse määrusi. Selleks on vaja ulatuslikumalt kasutada raadiot ja televisiooni, asutada otseselt ettevõtetes ja kolhoosides teatme- ja konsultatsioonipunkte, tõmmates nende töösse ühiskondlikel alustel kaasa lektoreid, konsultante, juriste jne.

5. Teha kesk- ja kohalike ajalehtede toimetuskolleegiumidele kohustuseks süstemaatiliselt avaldada materjale, artikleid, konsultatsioone ja vastuseid lugejate kirjadele, et selgitada Nõukogude võimuorganite seadusi ja määrusi ning nende rakendamise korda; võtta tarvitusele konkreetsed abinõud toimetustes töö parandamiseks lugejate kirjade osas, tuua avalikkuse ette fakte bürokratismi ja asjaajamisega venitamise kohta asutustes, ametkondades ja ettevõtetes, regulaarselt avaldada lugejate kirju ja teateid nende kirjade läbivaatamise tulemuste kohta.

6. Kohustada prokuratuuri-, kohtu- ja juriidilisi organeid, nõukogude kontrollkomisjone ja ÜAÜKN-i paremini korraldama järelevalvet ja kontrolli selle üle, kuidas peetakse kinni Nõukogude seadusandlusest töö ja pensionilise kindlustamise alal, maksude ja maksusoodustuste alal, korteriõiguse osas ja teistes küsimustes, mis otseselt puudutavad elanikkonna elulisi vajadusi. Võtta rangele vastutusele neid, kes on süüdi seaduste rikkumises, asja-

ajamisega venitamises ja kaebuste põhjal vastuvõetud otsuste täitmata jätmises.

7. Võttes arvesse kodanike kaebusi, et arhiivitõendite saamisega on suuri raskusi, kohustada NSV Liidu Siseministeeriumi looma riiklikes arhiivides vajaliku korra ja tagama tõendite õigeaegse väljaandmise töötajate isiklikes järelepärimistes.

8. Teha NLKP Keskkomitee osakondadele ülesandeks süstemaatiliselt kontrollida töötajate kirjade ja avalduste lahendamise alast tööd vastavates keskorganites, samuti kohalikes partei-, nõukogude ja majandusorganisatsioonides, taotledes partei- ja riigiaparaadi töötajate vastutuse tõstmist saabuvate kirjade ja avalduste kiire ja õige lahendamise eest.

Juhtida partei-, nõukogude ja majandusorganisatsioonide tähelepanu vajadusele süstemaatiliselt arutada töötajate avalduste lahendamise käiku ja lahendamise õigsust ning võtta tarvitusele vajalikke abinõusid.

9. Soovitada parteikomiteedel, liidu- ja autonoomsete vabariikide ministrite nõukogudel, töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedel, ministeeriumide kolleegiumidel ja rahvamajanduse nõukogudel, partei-, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonidel läbi arutada oma istungeil või koosolekuil käesolev otsus ja välja töötada abinõud selle elluviimiseks.

RAUDTEESÕLMEDE PARTEIKOMITEEDEST

NLKP Keskkomitee otsus

25. augustil 1958

1. Arvestades seda, et 1937. aastal loodud raudteesõlmede parteikomiteed on täitnud oma positiivse osa, et raudteetranspordi partei-algorganisatsioonid on tugevnenud ning et neid juhivad üldreeglina kogenud, vajaliku ettevalmistusega kommunistid, pidada otstarbekohaseks likvideerida raudteesõlmede parteikomiteed.

2. Lubada oblasti- ja kraikomiteedel ning liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedel nende äranägemise järgi erandina säilitada need raudteesõlmede parteikomiteed, mis asuvad vastavast partei linna- või rajoonikomiteest kaugel paiknevates jaamades ning mis ühendavad rohkem kui 150 kommunisti.

3. Kohustada partei rajooni-, linna-, oblasti- ja kraikomiteesid ning liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid tugevdama raudteetranspordi partei-algorganisatsioonide juhtimist, sügavamalt tungima transpordi tegevusse, võtma tarvitusele abinõud raudteelaste, eriti liinijaamades ja jaamavahedel töötavate raudteelaste hulgas tehtava parteipoliitilise töö parandamiseks.

LIIDUVABARIIKIDE KOMMUNISTLIKE PARTEIDE KESKKOMITEEDE, PARTEI KRAI-, OBLASTI-, LINNA- JA RAJOONIKOMITEEDE NING PARTEI-ALGORGANISATSIOONIDE ÕIGUSTE EDASISEST LAIENDAMISEST PARTEIORGANISATSIOONILISTE JA FINANTS-EELARVELISTE KÜSIMUSTE LAHENDAMISEL

NLKP Keskkomitee otsus

30. septembril 1958

Täienduseks NLKP Keskkomitee poolt varem vastuvõetud otsustele anda liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedele, partei krai-, oblasti-, linna- ja rajoonikomiteedele ning partei-algorganisatsioonidele õigus lahendada järgmisi küsimusi:

Liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedele:

1. Kinnitada ja muuta partei üksikute linna- ja rajoonikomiteede struktuuri vabariigi parteiorganite koosseisude ja palgafondi ulatuses, kui seda tingib eriline vajadus, kooskõlastades NLKP Keskkomitee parteiorganite osakonnaga ja asjadevalitsusega.

2. Anda erandkorras suurte ettevõtete ja asutuste parteikomiteedele, kus on arvel üle 1000 kommunisti, partei rajoonikomitee õigused kommunistide personaalküsimuste arutamisel, partei liikmete ja liikmekandidaatide arvestuses ja NLKP ridadesse vastuvõtmisel.

3. Kohustada liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid punktis 2 toodud küsimuste kohta vastuvõetud otsustest teatama NLKP Keskkomiteele.

Liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedele ning partei oblasti- ja kraikomiteedele:

1. Määrata partei linna- ja rajoonikomiteedele partei liikmemaksude aruandluse esitamise tähtaegu, pidades silmas, et liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteed, partei oblasti- ja kraikomiteed esitavad antud aruandluse NLKP Keskkomiteele üks kord kolme kuu jooksul. Seoses sellega muuta partei liikmete ja kandidaatide liikmemaksude kohta antud instruktsiooni 9. ja 10. punkti redaktsiooni.

2. Kommunistide aktiivsesse töösse kaasatõmbamise ja parteitöötajate noore kaadri parema kasvatamise eesmärgil kehtestada parteikomiteedes mittekoosseisuliste instruktorite ametikohti.

3. Kõigil vajalikel juhtudel tõlkida kohalikku rahvuskeelde NLKP Keskkomitee otsuseid, kinnisi kirju ja teisi dokumente, mis saadetakse partei linna- ja rajoonikomiteedesse ning samuti parteialgorganisatsioonidesse, kindlustades väljasaadetavate dokumentide hoidmisel ja tagastamisel kehtestatud korra range täitmise.

4. Läbi vaadata küsimusi partei linna- ja rajoonikomiteede bürooistungite ning parteiaktiivi koosolekute protokollide kommu-

nistlike parteide keskkomiteedesse, partei oblasti- ja kraikomiteedesse esitamise otstarbekuse kohta.

Partei linna- ja rajoonikomiteedele ning partei-algorganisatsioonidele:

1. Vahetada parteidokumente partei liikmetele ja liikmekandidaatidele, kes muudavad oma eesnime või seoses abiellumisega perekonnanime, arutamata seda küsimust partei linna- või rajoonikomitees, esimese sekretäri korraldusel (kui esitatakse abielutunnistus).

2. Partei linna- ja rajoonikomiteedel hävitada kohapeal mitmesugustel põhjustel kustutatud parteipiletid, kandidaadikaardid ja nende arvestuskaardid, välja arvatud parteipileti ja kandidaadikaardi esileht, mis kehtestatud korra kohaselt saadetakse NLKP Keskkomiteesse.

3. Lahendada küsimusi partei-algorganisatsioonide büroo ja üldkoosolekute protokollide partei linna- või rajoonikomiteedesse esitamise otstarbekuse kohta.

4. Kanda NLKP Keskkomitee instruktsiooni «1954. a. vormi kohaste parteipiletite ja kandidaadikaartide arvestuse ja väljaandmise korrast» ja «NLKP liikmete ja liikmekandidaatide arvestusest» muudatused vastavalt käesolevale otsusele.

VALGEVENE KOMMUNISTLIKU PARTEI MINSKI OBLASTIKOMITEE TÖÖST

NLKP Keskkomitee otsus

21. oktoobril 1958[1]

NLKP Keskkomitee kuulas ära Valgevene Kommunistliku Partei Minski Oblastikomitee sekretäri sm. V. F. Šauro aruande partei oblastikomitee tööst. Selle aruande alusel vastuvõetud otsuses märgitakse, et Minski oblasti parteiorganisatsioon on NLKP XX kongressi ja Keskkomitee pleenumite otsuseid täites parandanud organisatsioonilist ja parteipoliitilist tööd töötajate hulgas, tugevdanud sidemeid rahvahulkadega. Oblasti parteikomiteed on hakanud operatiivsemalt ja konkreetsemalt juhtima ettevõtteid ja kolhoose, laialdasemalt kasutama tööstusliku ja põllumajandusliku tootmise novaatorite initsiatiivi ja eesrindlikke kogemusi võitluses majanduslike ja poliitiliste ülesannete lahendamise eest.

Parteiorganisatsioon on saavutanud märkimisväärset edu majanduse ja kultuuri arendamises. Oblastis täidetakse edukalt tootmisplaane ja -ülesandeid nii tööstuses kui ka põllumajandu-

[1] Kokkuvõte

ses. Tööstusliku tootmise maht on viimase kolme aasta jooksul kasvanud 36 protsendi võrra. Kolhoosides ja sovhoosides on suurenenud kartuli ja lina kogusaagid, on tõusnud loomakasvatuse produktiivsus, on suurenenud rahalised sissetulekud, laia ulatuse on võtnud tootmis-, kultuuri- ja kommunaalhoonete ehitamine.

Samal ajal on oblastikomitee töös tõsiseid puudusi. Partei oblastikomitee kasutab nõrgalt tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise ümberkorraldamisega loodud soodsaid tingimusi nende rahvamajandusharude edasiseks, veelgi kiiremaks arendamiseks. Oblastis on veel mahajäävaid tööstusettevõtteid ja ehitusi, kes ei täida riiklikke plaane ja ülesandeid, kuid partei-, nõukogude ja majandusorganid ei võta tarvitusele efektiivseid abinõusid nende tõstmiseks eesrindlike tasemele.

Tööstuses ei ole tagatud tootmistegevuse vajalikku organiseerimise ja tehnilise ettevalmistuse tase, ei ole organiseeritud uute, ökonoomsete ja suure tootlikkusega masinate ja seadmete õigeaegset väljatöötamist, samuti tootmisprotsesside mehhaniseerimise ja automatiseerimise laialdast juurutamist. Seoses sellega ei vasta ettevõtete poolt väljalastavad traktorid, autod ja metallilõikepingid täiel määral ekspluatatsiooninõuetele ning maailma- ja kodumaise tehnika kaasaegsele tasemele nii oma kaaluliste näitajate ja töömahukuse kui ka omahinna ning nende tootmiseks minevate materjalide ja vahendite kulu poolest.

Mõnedes ettevõtetes on seadmete koormatuse koefitsient madal ja praagikaod suured. Partei- ja majandusorganid ei ole võtnud tarvitusele vajalikke abinõusid NLKP Keskkomitee juhendite täitmiseks tööstuse spetsialiseerimise kohta. Masinaehitustehaste suured tööriistatsehhid ei spetsialiseeru suurt majanduslikku efekti andvate tööriistade ja tehnoloogilise varustuse kindla liigi väljalaskmisele.

Oblasti parteiorganisatsioon on ära teinud suure töö ehitustegevuse alal. Varemeile on tegelikult rajatud uuesti sotsialistlik suurlinn Minsk, arenevad laial rindel ehitustööd maal. Kuid ehitustegevuse ja ehitusmaterjalide tööstuse juhtimises on partei oblastikomitee jätnud kahe silma vahele rea tähtsaid küsimusi, mille tagajärjel NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1957. aasta 31. juuli määrust «Elamuehituse arendamisest NSV Liidus» täidetakse ebarahuldavalt. Möödunud aastal täideti elamuehituse plaanist 95 protsenti. Ka käesoleval aastal on elamuehituse plaani täitmine ohus. Ei ole laialdast kasutamist leidnud elumajade ehitamine suurpaneelidest ja suurplokkidest. Selle tagajärjel, et ehituses ei kasutata küllaldaselt uusi, ökonoomseid projekte, et ehitusobjektidel on töö halvasti organiseeritud ning et esineb ehitusmaterjalide suurt ülekulu ja ehitustööde madalat kvaliteeti, on viimase kolme aasta jooksul elamispinna ühe ruutmeetri maksumus Minski linnas suurenenud 182 rubla võrra ja moodustas möödunud aastal 1726 rubla. Esineb vahendite suurt killustamist arvukatele ehitusobjektidele, lõpetamata ehituse maht on suur. Samuti ei täideta

tootmisvõimsuste käikulaskmise plaane tähtsamates tööstusettevõtetes.

Partei-, nõukogude ja põllumajandusorganid ei ole täiel määral ära kasutanud olemasolevaid reserve ja võimalusi põllumajanduse taseme järsuks tõstmiseks. Põllumajanduskultuuride saagikus on oblastis endiselt madal. See on eelkõige seletatav sellega, et oblasti partei-, nõukogude ja põllumajandusorganid ei pea sihikindlat, energilist võitlust mullaviljakuse tõstmise eest. Kolhoosid ja sovhoosid annavad aastast aastasse põldudele vähe orgaanilisi väetisi, nõrgalt tegelevad sõnniku kogumisega ja turba varumisega, turbasõnnikukompostide ning orgaaniliste ja mineraalsete segude valmistamisega ega täida happeliste muldade lupjamise plaane. 1957. aastal anti kolhoosides kogu põllumaa ühe hektari kohta ainult 6,3 tonni ja käesoleva aasta 8 kuu jooksul 6,6 tonni kohalikke väetisi. Ebarahuldavalt on organiseeritud lupiini ja mitmeaastaste heintaimede kasvatamine.

Paljudes kolhoosides alahinnatakse õigete külvikordade juurutamist ja kasutuselevõtmist. Suures osas kolhoosides ja sovhoosides rikutakse põllumajanduslike kultuuride külvamise tähtaegu, külvide harimine ei toimu õigeaegselt ja kvaliteetselt, koristamise aeg venib pikale ning selle tagajärjel esineb suuri saagikadusid.

Oblastikomitee ja oblasti täitevkomitee viivitasid masina-traktorijaamade reorganiseerimisega ja tehnika üleandmisega kolhoosidele.

NLKP Keskkomitee märgib, et oblasti kolhoosides, kes on saavutanud mõningat edu ühiskondliku loomakasvatuse arendamisel, on seniajani 100 ha põllumajanduslike kõlvikute kohta vähe loomi (20,1 veist) ja eriti lehmi (7,2 lehma), suur on veel lehmade ahtrus ja loomade hukkumine, põllumajandusartellide erikaal loomakasvatussaaduste tootmise üldmahus on veel väike. Minski oblastil on suuri võimalusi linnuliha tootmiseks, eriti veelindude aretamise kaudu. Zaslavli rajooni Thälmanni-nimeline kolhoos tootis näiteks möödunud aastal 100 ha teraviljakülvide kohta 20,6 tsentnerit linnuliha, käesoleval aastal aga on kavandatud saada 80 tsentnerit. Kuid see hea eeskuju ei ole leidnud laialdast levikut kolhoosides. Oblasti kolhoosid ja sovhoosid on käesoleva aasta kaheksa kuu jooksul täitnud linnuliha tootmise sotsialistlikust kohustusest ainult 15 protsenti.

Ühiskondliku loomakasvatuse aeglane kasv on seletatav eelkõige sellega, et oblastis lahendatakse ebarahuldavalt loomade söödaga varustamise ülesannet, eriti maisi — selle kõige väärtuslikuma söödakultuuri arvel. Paljud partei- ja nõukogude organisatsioonide juhid ise pole veel selgeks õppinud, kuidas kasvatada suurt maisisaaki, mille tõttu nad ise propageerivad ja organiseerivad nõrgalt selle kultuuri viljelemist, halvasti juurutavad tootmisse eesrindlike kolhooside ja sovhooside väärtuslikke kogemusi, kes saavad Valgevene tingimustes 400—500 ja enam tsentnerit maisi haljasmassi hektarilt. Enamik kolhoose ja sovhoose saab samuti

madalaid ristikheina ja teiste söödakultuuride saake, ei juuruta haljaskonveierit, nõrgalt tegeleb rohumaade parandamisega.

Partei oblastikomitee ja oblasti täitevkomitee ei ole võtnud tarvitusele vajalikke abinõusid köögiviljakasvatuse igakülgseks arendamiseks Minski linnaümbruse tsoonis. Köögiviljakultuuride saagikus on kolhoosides ja sovhoosides madal, köögivilja, eriti selliste köögiviljade, nagu kurk, sibul ja küüslauk, külvipinnad on tühiselt väikesed.

Oblasti partei-, nõukogude ja põllumajandusorganid ei ole saavutanud pikemat aega mahajäävate Begomli, Berezino, Krupki, Pleštšenitsõ, Holopenitši ja Tšerveni rajooni kolhooside töö paranemist ega ole tarvitusele võtnud tõhusaid abinõusid nende majandusliku taseme tõstmiseks.

NLKP Keskkomitee otsuseid täites on partei oblastikomitee teinud mõningat tööd maarajoonide ja kolhooside kaadri tugevdamiseks. Kuid kaadriga tehtav töö ei ole partei oblastikomitee ning linna- ja rajoonikomiteede tähelepanu keskpunktis. Selle väga tähtsa töö eest ei kanna parteikomiteedes tegelikult mitte keegi personaalset vastutust, mille tagajärjel esineb kaadri valikus ja paigutamises tõsiseid puudusi ja vigu. Partei oblastikomitee büroo ei ole juhtiva kaadri vastu küllalt nõudlik, sageli näitab üles liberalismi ning suhtub sallivalt elust mahajäävatesse töötajatesse, kes ei ole suutelised uutes tingimustes majandust juhtima. Eriti palju vigu on tehtud kolhoosiesimeeste valimisel.

Parteiorganid ei süvene alati ideoloogilise töö sisusse, aeglaselt likvideerivad selle irdumust kommunismi ehitamise konkreetsetest ülesannetest, nõrgalt kasutavad trüki- ja suusõnalist propagandat ja agitatsiooni, samuti kultuurhariduslikke asutusi, raadiot ja kino töötajate loova initsiatiivi edasiseks arendamiseks majandusliku ja kultuurilise ehitustöö plaanide elluviimisel, eesrindlike kogemuste laialdaseks levitamiseks ja sisemiste reservide kasutamiseks. Oblastis ei tehta vajalikku tööd religioossetest iganditest jagusaamiseks, ei võeta tarvitusele radikaalseid abinõusid töötajate hulgas tehtava teaduslik-ateistliku propaganda tõhustamiseks. Paljudes parteiorganisatsioonides ei ole loodud leppimatut suhtumist amoraalsetesse tegudesse, ühiskonnavastastesse nähtustesse, joomisse ja puskariajamisse.

NLKP Keskkomitee leiab, et partei oblastikomitee ei ole veel teinud kõike selleks, et tõsta kõigi majandusharude parteiline juhtimine NLKP XX kongressi nõudmiste tasemele, nõrgalt organiseerib partei ja valitsuse direktiivide, samuti omaenda otsuste täitmist ja kontrolli. Partei oblastikomitee ning linna- ja rajoonikomiteede sekretärid, bürooliikmed ja teised vastutavad töötajad ei tegele küllaldaselt organiseerimistööga ja kaadri praktilise abistamisega kohtadel, partei-algorganisatsioonide organisatsioonilise tugevdamisega, nende osatähtsuse tõstmisega majanduslikus ehitustöös, ideoloogilise töö parandamisega.

NLKP Keskkomitee kohustas Valgevene Kommunistliku Partei Minski Oblastikomiteed kõrvaldama käesolevas otsuses märgitud puudused, koondades partei-, nõukogude ja majandusorganite peamise tähelepanu elavale organiseerimis- ja parteipoliitilisele tööle rahvahulkades, selleks et praktiliselt täita oblasti parteiorganisatsiooni ees seisvad ülesanded.

Partei oblastikomiteele tehti kohuseks tagada NLKP XX kongressi otsuste tingimatu täitmine tööstusliku tootmise tehnilise taseme tõstmise ning tööstuse ja ehituse majanduslike näitajate süstemaatilise parandamise osas. Ettevõtete ja ehituste parteiorganisatsioonid peavad tugevdama võitlust sisemiste reservide väljaselgitamise ja kasutamise, toodangu kvaliteedi tõstmise ja omahinna alandamise eest, tooraine, materjalide ja elektrienergia kokkuhoiu eest, saavutama kõigi ettevõtete ja ehitusorganisatsioonide rütmilise töö ja tootmisplaanide täitmise kõigi kvantitatiivsete ja kvalitatiivsete näitajate osas.

On vaja koondada ettevõtete parteiorganisatsioonide ja juhtivate töötajate tähelepanu uute seadmete ja tooteliikide edasisele tootmisse juurutamisele ning nende tootmise laialdasele arendamisele, tootmiskultuuri tõstmisele, progressiivsete tehnoloogiliste protsesside rakendamisele, põhi- ja abitööde komplekssе mehhaniseerimise ja automatiseerimise juurutamisele, samuti omahinna alandamisele, toodangu, eriti rahvatarbekaupade kvaliteedi tõstmisele ja välisele kujundamisele.

Partei-, nõukogude ja majandusorganid peavad tarvitusele võtma kiired abinõud käesoleva aasta elamuehituse plaani tingimatuks täitmiseks, looma vajaliku ehitusreservi 1959. aasta elamuehituse plaani täitmise tagamiseks, saavutama poolelioleva ehituse mahu järsu vähenemise. Erilist tähelepanu on vaja pöörata ehitusmaterjalide ja -detailide tööstuse arendamisele kohalike tooraineressursside baasil, tõsta ehitustegevuse taset tööstuslike ehitusmeetodite, efektiivsete monteeritavate konstruktsioonide, seinapaneelide ja -plokkide laialdase juurutamise teel, saavutada tööstusliku ja elamuehituse tähtaegade lühenemist, kvaliteedi tõusu ja maksumuse alanemist.

Põllumajanduse valdkonnas on oblasti parteiorganisatsiooni peamiseks ülesandeks kõigi põllumajanduslike kultuuride saagikuse järsk tõstmine ja tõusu saavutamine ühisloomakasvatuses. Sel eesmärgil peavad Valgevene Kommunistliku Partei Keskkomitee ja vabariigi Ministrite Nõukogu andma partei Minski oblastikomiteele ja oblasti täitevkomiteele abi põllumajandusliku tootmise arendamise perspektiivplaani ning kolhooside, sovhooside, remondi- ja tehnikajaamade ja rajoonide sotsialistlike kohustuste alusel välja töötada ja ellu viia konkreetsed abinõud, mis tagaksid:

maaviljeluse kultuuri ja mullaviljakuse igakülgse tõstmise, kõigi kolhooside ja sovhooside täieliku ülemineku teraviljakultuuride ja kartuli sordikülvidele, agrotehniliste abinõude kompleksi täitmise mullaharimise alal, põllu- ja söödakülvikordade sissevii-

mise, väetiseks mineva lupiini külvipindade laiendamise, orgaaniliste väetiste tootmise ja põllule andmise suurendamise, happeliste muldade lupjamise, samuti kuivendatud maa-alade parema kasutamise põllumajanduslikus tootmises;

loomade, eriti lehmade arvu tunduva suurendamise põllumajanduslike kõlvikute 100 ha kohta, lehmade piimatoodangu järsu tõstmise, sigade nuumamise laiendamise, lindude, eriti veelindude arvu suurendamise ning kolhooside ja sovhooside erikaalu suurenemise loomakasvatussaaduste tootmises;

loomakasvatusele kindla söödabaasi loomise ristiku, viki-kaerasegatise, maguslupiini, kartuli ja teiste söödakultuuride külvipindade laiendamise ja saagikuse järsu tõstmise teel. Seejuures on vaja pöörata erilist tähelepanu suurte maisisaakide saamisele, milleks eraldada selle kultuuri külvide alla kõige viljakamad maa-alad, tagada nende küllaldane väetamine, organiseerida lülivanematele, brigadiridele ja mehhanisaatoritele maisi kasvatamise eesrindliku agrotehnika õpetamist, samuti õpetada masinatel töötamise oskust, et saada külvamisel õiged ruudud, mis võimaldavad harida maisikülve kahes suunas ja mehhaniseerida saagi koristamist;

odava köögivilja, kartuli, puuvilja ja marjade tootmise suurendamist kolhoosides ja sovhoosides elanikkonna vajaduste täielikuks ja häireteta rahuldamiseks nende kultuuride külvipindade laiendamise ja saagikuse tõstmise teel, samuti köögi- ja puuvilja soolamise, hapendamise ning värskel ja töödeldud kujul hoidmise ja nende kogu aasta kestel kaubandusvõrku ühtlase toimetamise organiseerimise teel.

Valgevene Kommunistliku Partei Keskkomiteele ja Valgevene NSV Ministrite Nõukogule, partei Minski oblastikomiteele ja oblasti täitevkomiteele tehti ülesandeks selgusele jõuda paljude Begomli, Berezino, Krupki, Pleštšenitsõ, Holopenitši ja Tšerveni rajooni kolhooside mahajäämise põhjustes, määrata kindlaks nende edaspidise majandusliku arengu suund ja garanteerida nende kolhooside ja tervikuna rajoonide majanduse tõusu selliselt, et juba lähema kahe-kolme aasta jooksul üle saada nende mahajäämusest. Võtta tarvitusele abinõud mahajäävate kolhooside juhtiva kaadri, iseäranis kolhoosiesimeeste kaadri tugevdamiseks, valides sinna praktilisel tööl läbiproovitud kolhoositootmise organisaatoreid.

Partei oblastikomitee peab tõstma partei linna- ja rajoonikomiteede juhtimise taset, suunates nende tegevust inimeste hulgas tehtava organiseerimis- ja poliitilise töö igakülgsele tugevdamisele, parteitöö meetodite täiustamisele. On vaja kõrvaldada kaadri valimises, paigutamises ja kasvatamises esinevad vead ja puudused, tõsta nõudlikkust kaadri vastu, pidevalt kasvatada juhtivaid töötajaid neile usaldatud töösse tõsise suhtumise ja selle eest vastutuse tundmise vaimus ning hinnata neid selle järgi, kuidas nad praktikas kindlustavad partei ja valitsuse direktiivide täitmist. Kriitika ja enesekriitika ning kommunistide laialdase initsiatiivi ja omaalgatuse arendamise alusel saavutada parteiorganisatsioonide

ning kõigi nõukogude ja majandusaparaadi lülide töö taseme edasine tõus. Partei oblastikomitee on kohustatud tarvitusele võtma abinõud partei rajooni- ja linnakomiteede teiste sekretäride ning linnade ja rajoonide täitevkomiteede esimeeste asetäitjate koosseisu tugevdamiseks selliselt, et see kaader kasvaks praktilises töös, omandaks kogemusi ning oleks põhiliselt reserviks iseseisvale juhtivale tööle edutamisel.

On vaja organiseerida juhtiva partei- ja nõukogude kaadri süstemaatilist õpetamist tööstusliku ja põllumajandusliku tootmise küsimustes, saavutada, et partei- ja nõukogude töötajad õpiksid selgeks tehnoloogia, agronoomia ja zootehnika alused, tunneksid tootmise tehnikat ning orienteeruksid ettevõtte, kolhoosi või sovhoosi majanduse seisukorras.

Samuti on vaja pidevalt korraldada juhtiva kolhoosikaadri majandusalast õppetööd, selleks et ta oskaks õigesti juurutada kolhoositootmisse põllumajandusliku majandamise eesrindlikke võtteid, avastada ja täielikumalt ära kasutada sisemisi reserve põllumajandussaaduste tootmise suurendamiseks. On vaja pidevalt jätkata töö normeerimise, arvestamise ja tasustamise organiseerimise parandamist, täiustada tootmise planeerimist, saavutada põllumajandussaaduste omahinna alanemist ja nende odavamaks muutmist. Õigesti ja tootlikult kasutada kolhooside poolt soetatud tehnikat ning viia ellu abinõude süsteem põllumajandusliku tootmise põhiliste protsesside mehhaniseerimise ja elektrifitseerimise taseme edasiseks tõstmiseks, eriti suurt jõukulu nõudvate tööde alal loomakasvatuses, ning saavutama selle alusel kolhoositöö viljakuse tõusu ning kolhoosnikute ainelise heaolu edasise paranemise.

Tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise ümberkorraldamisega, samuti masina-traktorijaamade reorganiseerimisega, kolhooside poolt tehnika omandamisega ning kolhoosidesse suure hulga spetsialistide ja mehhanisaatorite tulekuga seoses kujunenud uusi tingimusi arvesse võttes nõudis NLKP Keskkomitee partei oblastikomiteelt ning linna- ja rajoonikomiteedelt partei-algorganisatsioonide juhtimise parandamist, nende vastutuse tõstmist ettevõtetes, ehitustel, kolhoosides ja sovhoosides valitseva olukorra eest, selle eest, et nad kõige täielikumalt kasutaksid oma õigust kontrollida ettevõtete administratsiooni ja kolhooside juhatuste majanduslikku tegevust, samuti töötajate hulkade poliitilise kasvatustöö tugevdamise eest.

Partei oblastikomiteele ning linna- ja rajoonikomiteedele tehti kohuseks tarvitusele võtta abinõud marksismi-leninismi propaganda kvaliteedi parandamiseks, saavutada, et parteiline propaganda ning poliitiline õppetöö partei- ja komsomolihariduse võrgus toimuksid kõikjal tihedas seoses eluga ning tagaksid kaadri ideelise karastatuse pideva tõusu, kasvatades kaadrit kommunistliku maailmavaate, kõrge teadlikkuse ja asjalikkuse vaimus.

On vaja sihikindlalt tõsta töötajate seas tehtava massilise agitatsioonitöö ideelist taset, süstemaatiliselt teha seda kõigis oblasti

asustatud punktides elanikkonna kõigi kihtide seas. Töötajate poliitilisse kasvatamisse on vaja lülitada eranditult kogu juhtiv partei-, nõukogude, majandus-, ametiühingu- ja komsomolikaader. Massilist agitatsioonitööd tuleb tihedamini seostada iga ettevõtte, kolhoosi, sovhoosi, remondi- ja tehnikajaama ning masina-traktorijaama praktiliste ülesannetega.

Kogu ideoloogilise töö keskpunktis peab olema kommunistliku partei ja Nõukogude riigi poliitika, meie maa poolt majanduse ja kultuuri valdkonnas tehtud suurte edusammude, leninliku rahvuspoliitika teostamise poliitiliste ja majanduslike tulemuste, nõukogude patriotismi ning NSV Liidu rahvaste vankumatu sõpruse ideede põhjalik selgitamine töötajatele, mobiliseerides sel alusel kõiki töötajaid oblasti ees seisvate järjekordsete majanduslike ja poliitiliste ülesannete edukale täitmisele. On vaja laialdasemalt hoogustada sotsialistlikku võistlust NLKP eelseisva, XXI kongressi vastuvõtmiseks uute töövõitudega.

KAADRIALASEST TÖÖST KIRGIISIA PARTEIORGANISATSIOONIS

NLKP Keskkomitee otsus

21. oktoobril 1958

Ära kuulanud Kirgiisia Kommunistliku Partei Keskkomitee ettekande kaadrialasest tööst, NLKP Keskkomitee märgib, et Kirgiisia parteiorganisatsioonid on viimastel aastatel, eriti pärast NLKP XX kongressi, teostanud rea abinõusid partei-, riigi- ja majandustöö tähtsate lõikude tugevdamiseks ettevalmistatud kaadriga. On paranenud juhtiva kaadri kvalitatiivne koosseis, suurenenud lõpetatud ja lõpetamata kõrgema haridusega töötajate arv, põhirahvusest on üles kasvanud üsna palju andekaid organisaatoreid ja kvalifitseeritud spetsialiste teaduse ja kultuuri valdkonnas. Kõik see on avaldanud positiivset mõju vabariigi rahvamajanduse arengule. Viimase viie aasta jooksul on söe kaevandamine suurenenud poolteist korda, nafta tootmine kaks ja pool korda, elektrienergia tootmine rohkem kui kaks korda. On suurenenud kõigi produktiivloomade arv. Piima kogutoodang on kasvanud 72 protsendi ja villa tootmine 45 protsendi võrra.

Kuid samal ajal ei vasta vabariigis tehtav kaadrialane töö nendele ülesannetele, mis on pandud Kirgiisia parteiorganisatsioonile majandusliku ja kultuurilise ehitustöö valdkonnas. Parteitöö kõige tähtsam ja otsustav lõik — kaadri valik ja edutamine — ei ole partei Keskkomitee, oblasti-, linna- ja rajoonikomiteede tähelepanu keskpunktis, mille tagajärjel esineb selles töös tõsiseid puudusi ja vigu.

Kommunistliku partei poolt läbiviidud liiduvabariikide õiguste laiendamine ning tööstuse ja ehitustegevuse, samuti põllumajanduse juhtimise ümberkorraldamine esitavad töötajate valiku alasele tööle uusi, kõrgemaid nõudmisi. Kuid parteiorganid ei võta muutunud tingimusi täiel määral arvesse ning õpivad endiselt nõrgalt tundma kaadrit, sageli ei tunne pealekasvanud noori, edutamist väärivaid töötajaid, lepivad sellega, et mõnedel vastutavatel ametikohtadel on pikemat aega inimesed, kes ei tunne oma tööd, on halvad organisaatorid ja perspektiivitud juhid.

Vabariigi parteiorganid ei kontrolli küllaldaselt kaadrialast tööd ministeeriumides, keskasutustes ja ideoloogilistes asutustes. Partei Keskkomitee ja oblastikomiteed ei ole võtnud tarvitusele küllaldasi abinõusid maarajoonikomiteede tugevdamiseks töösse tõsiselt suhtuvate energiliste töötajatega, kes on suutelised uutes tingimustes oskuslikult juhtima majandust, ning sageli asendavad rajooniorganisatsioonide juhtivaid töötajaid, kes ei ole oma ülesannetega hakkama saanud, nõrkade töötajatega, kellel ei ole vajalikke ametialaseid ja poliitilisi omadusi. Eelkõige sellega on seletatav, et reas rajoonides areneb majandus aeglaselt, aga Talassi, Utš-Korgoni, Kuršabi, Batkeni ja Pokrovka rajoon ei ole viimastel aastatel rea tähtsamate majanduslike näitajate osas üldsegi edasi nihkunud.

Kirgiisia Kommunistliku Partei Keskkomitee ja oblastikomiteed ei anna kaadrile vajalikku abi ametialase kvalifikatsiooni tõstmisel ja erialaste teadmiste omandamisel.

Paljud partei rajooni- ja linnakomiteed ei tundnud vajalikul määral vastutust kolhoosidesse saadetava kaadri valimise eest ning suhtusid sellesse kui lühiajalisse kampaaniasse. Vabariigis on üle kahe tuhande kõrgema haridusega agronoomi, zootehniku ja veterinaararsti, kuid otseselt kolhoositootmises töötab neist ainult 154 inimest. Massilise kvalifikatsiooniga kaadri ettevalmistamine toimub süsteemitult ja jääb maha põllumajanduse vajadustest, mille tagajärjel kolhoosid ja sovhoosid tunnevad teravat vajadust kogemustega brigadiride, lamburite ja hobusekarjuste järele. Kuid rajoonikomiteed ja rajoonide täitevkomiteed ei pööra sellele tähtsale tööle vajalikku tähelepanu. Vabariigi parteiorganid ei ole võtnud samuti tarvitusele vajalikke abinõusid partei ja komsomoli jõudude paremaks paigutamiseks tootmise otsustavates lõikudes.

Kaadrialases töös esinevad tõsised puudused pidurdavad vabariigi põllumajanduses olevate suurte reservide kasutamist, eriti loomakasvatussaaduste tootmise osas. Suurte looduslike söödakõlvikute ja kündmiskõlblike maa-alade ning soodsate looduslike ja klimaatiliste tingimuste olemasolu, samuti kolhooside ja sovhooside pidevalt paranev varustamine tehnikaga võimaldavad tugevasti suurendada loomade arvu ja toota lähematel aastatel kaks-kolm korda rohkem liha, piima ja villa. Kuid vabariigis ei pingutata vajalikul määral jõudu rohumaade parandamiseks ning mitmeaastaste heintaimede saagikuse tõstmiseks. Alahinnatakse maisi

otsustavat osa loomade varustamisel söödaga. Mitme aasta jooksul ei ole maisi haljasmassi saak tõusnud üle 100 tsentneri hektari kohta, kuigi eesrindlikud kolhoosid saavad samades tingimustes 500—600 tsentnerit. Söötade vähesuse ning loomade halva hooldamise ja pidamise tõttu on kolhoosides ja sovhoosides suured kaod loomade hukkumisest. Tien-Šani oblasti positiivsed kogemused loomade karjamaanuuma organiseerimisel kaugkarjamaadel ei ole vabariigis leidnud laialdast levikut. Kõigi nende põhjuste tagajärjel ei ole Kirgiisia viimase viie aasta jooksul liha tootmise alal edasi nihkunud ja tammub tegelikult ühel kohal.

Partei- ja nõukogude organid ei tunne vajalikul määral muret tööstus- ja ehituskaadri pärast. Spetsialistide ja kvalifitseeritud tööliste ettevalmistamine toimub vabariigis ebarahuldavalt. Rahvamajanduse nõukogu ettevõtetes, trustides ja valitsustes on üks viiendik juhtivate ja insener-tehniliste töötajate ametikohtadest täidetud inimestega, kellel ei ole tehnilist haridust, tsehhijuhatajate ja meistrite hulgas aga on selliseid töötajaid üle poole. Paljudes tehastes, kaevandustes ja ehitustel ei ole loodud vajalikke elamistingimusi, mille tagajärjel tööliste ja spetsialistide voolavus on suur. Sellega on suurel määral seletatav, miks osa ettevõtteid ei täida toodangu väljalaskmise riiklikke plaane ning tööviljakuse tõstmise ja omahinna alandamise ülesandeid.

Kirgiisia parteiorganid tegelevad ikka veel nõrgalt rahvuskaadri kasvatamisega rahvamajanduse, teaduse, kultuuri ja kunsti jaoks, ei kasuta vajalikul määral ära olemasolevaid kõrgemaid õppeasutusi ja tehnikume, samuti teiste liiduvabariikide õppeasutusi vajaliku kaadri ettevalmistamiseks kirgiisi rahvusest.

Kirgiisia Kommunistliku Partei Keskkomitee ja oblastikomiteed ei loo vajalikku kaadri reservi, ilma milleta ei ole mõeldav töötajate valiku ja edutamise õige organiseerimine. Partei rajooni- ja linnakomiteede teisi sekretäre ning rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede esimeeste asetäitjaid valitakse paljudel juhtudel ilma, et vajalikul määral arvestataks nende kasvuperspektiive. Sellepärast edutatakse neist ainult väheseid esimesteks sekretärideks ja täitevkomiteede esimeesteks. Parteiorganid lähevad pahatihti ühtede ja samade töötajate õigustamata ümberpaigutamiste teele, luues sellega kunstlikult niinimetatud asendamatute juhtijate kitsa ringi. Kõik see pidurdab noorte, võimekate töötajate kasvu ja edutamist. Vabariigi parteiorganisatsioonis on nõrgenenud tähelepanu naiste, eriti kirgiislannade kasvatamise ja juhtivale tööle edutamise vastu.

Parteiorganid sallivad olulisi puudusi ideoloogilise kaadri valikus, vähe tõmbavad agitatsiooni- ja propagandatöösse inimesi, kes hästi tunnevad tööstuse ja põllumajanduse ökonoomikat, kirjandust ja kunsti, nõrgalt suunavad propagandistide ja agitaatorite igapäevast tegevust. Massilises poliitilises töös ei võeta alati arvesse elanikkonna mitmerahvuselist koosseisu, vähe peetakse loenguid ja ettekandeid proletaarse internatsionalismi, leninliku

rahvuspoliitika edusammude ja nõukogude patriotismi kohta, ei pöörata vajalikku tähelepanu teaduslik-ateistlikule propagandale. Poliitilises töös ei ole tihtipeale piisavalt sihikindlust ja konkreetsust, sel tööl ei ole küllaldaselt võitlevat, ründavat iseloomu distsipliinirikkujate, eraomandlike tendentside, kõlblusevastaste tegude ning igapäevases elus säilinud minevikuigandite vastu. Juhtivad töötajad esinevad veel harva poliitiliste ettekannete ja loengutega töötajate ees, ei tunne alati nende vajadusi, nõudmisi ja meeleolusid, vähe käivad ettevõtetes ja kaugkarjamaadel lamburite, hobuse- ja lehmakarjuste juures.

Kirgiisia Kommunistliku Partei Keskkomitee ja oblastikomiteed arendavad nõrgalt kriitikat ja enesekriitikat kui kaadri kasvatamise ülitähtsat vahendit, ei ole küllaldaselt julged ja printsipiaalsed üksikute töötajate ebaõigele, ebaparteilisele käitumisele hinnangu andmisel, sageli ei räägi neile avalikult nende puudustest, halvasti õpetavad kaadrit tema enda vigade varal. Parteiorganid ei kasvata kaadrit küllaldaselt kõrge ideelisuse vaimus, nii mõnigi kord suhtuvad liberaalselt töötajatesse, kes ei tule oma kohustega toime, kahjustavad riigi huve, ei ole oma käitumises tagasihoidlikud, kuritarvitavad ametialast seisundit. Kõik see tekitab kahju kaadri õigele kasvatamisele, nõrgendab riiklikku ja parteilist distsipliini.

NLKP Keskkomitee **otsustab:**

1. Kohustada Kirgiisia Kommunistliku Partei Keskkomiteed kõrvaldama käesolevas otsuses märgitud puudused, ümber korraldama kaadrialase töö vastavalt uutele tingimustele ja ülesannetele. Allutama kogu praktilise töö, mis parteiorganid teevad juhtiva kaadriga, tema organisaatorliku tegevuse taseme tõstmisele, partei ja valitsuse direktiivide kõrvalekaldumatule täitmisele, vabariigi majanduse ja kultuuri arendamisele.

2. Seoses sellega, et pärast masina-traktorijaamade reorganiseerimist ja tehnika üleandmist kolhoosidele on rajoonide parteiorganisatsioonide osatähtsus põllumajanduse taseme tõstmisel veelgi tõusnud, pidada Kirgiisia Kommunistliku Partei Keskkomitee ja oblastikomiteede esmajärguliseks ülesandeks igati tugevdada partei rajoonikomiteesid, rajoonide täitevkomiteesid, kolhoose ja sovhoose energiliste, kogenenud töötajatega, kes on suutelised tagama liha, piima, villa, puuvilla ja teiste põllumajandussaaduste tootmise järsku suurenemist.

Teha Kirgiisia Kommunistliku Partei Keskkomiteele ja vabariigi Ministrite Nõukogule kohuseks tähelepanelikult välja selgitada Talassi, Utš-Korgoni, Batkeni, Pokrovka, Kuršabi, Mirza-Aki, Toni, Ala-Buka rajoonis, samuti teiste rajoonide majanduslikult nõrkades kolhoosides kaadri alal valitsev olukord, viivitamata tugevdama neid tööd tundvate töötajatega, võimekate organisaatoritega, samuti võtma tarvitusele teisi konkreetseid abinõusid, mis võimaldaksid lühikese aja jooksul likvideerida nende rajoonide ja kolhooside mahajäämuse.

Arvestades seda, et neil rajoonide partei- ja nõukogude tööta-

jatel ning kolhoosiesimeestel, kellel ei ole erialaseid teadmisi, muutub järjest raskemaks juhtida majandust, on vaja organiseerida nende õpetamist kaugõppe teel põllumajandustehnikumides ja -instituutides, aktiivsemalt edutada partei- ja nõukogude aparaati põllumajanduse spetsialiste, kes on end näidanud heade organisaatoritena ja kes oskavad inimestega töötada. On vaja tunduvalt parandada majandusalaste teadmiste tundmaõppimist juhtiva kaadri poolt, tihedamini seostada seda eluga, kolhooside ja sovhooside praktilise tegevusega. Vabariigi juhtivad partei- ja nõukogude töötajad on kohustatud hästi tundma seda ala, mida nad juhivad, orienteeruma agro- ja zootehnikas.

3. Pöörata Kirgiisia Kommunistliku Partei Keskkomitee tähelepanu vajadusele julgemini edutada juhtivale tööle vajaliku ettevalmistusega noori töötajaid, kel on organisaatorivõimeid ja kes on end praktilisel tööl positiivselt üles näidanud, garanteerides seejuures vana, kogenenud kaadri oskusliku ühendamise noore kaadriga.

Eelseisvate partei aruande- ja valimiskonverentside ning kohalike nõukogude valimiste ajal valida seal kus vaja partei rajooni- ja linnakomiteede esimeste sekretäride ning rajoonide ja linnade täitevkomiteede esimeeste kohale häid, oma tööd tundvaid töötajaid. Kaadri reservi loomise eesmärgil soovitada partei rajooni- ja linnakomiteede teisteks sekretärideks ning rajoonide ja linnade täitevkomiteede esimeeste asetäitjateks perspektiiviga töötajaid ning hoolikalt kasvatada neid iseseisvale partei- ja nõukogude tööle edutamiseks.

4. Kirgiisi NSV partei-, nõukogude ja põllumajandusorganeil on vaja tagada põllumajanduse spetsialistide õige paigutamine, suunata lähemal ajal vajalik arv agronoome, zootehnikuid ja veterinaararste vabariiklikest ja arvukatest oblastilistest asutustest, kus neid on suurel arvul kontoreisse istuma jäänud, alalisele tööle kolhoosidesse ja sovhoosidesse. On vaja tunduvalt parandada massilise kvalifikatsiooniga kolhoosikaadri valimist ja õpetamist. Kuna vabariigis peab lammaste arv lähematel aastatel kahekordistuma, on vaja rohkem kanda hoolt lamburite ettevalmistamise ning lamburibrigaadide komplekteerimise üle heade, ausate ja vilunud inimestega. Laialdasemalt tõmmata kaasa töösse loomakasvatusfarmides maanoori, eriti neid, kes on lõpetanud keskkooli. Tõsiselt on vaja tugevdada loomakasvatajate kaadrit kommunistide ja kommunistlike noortega.

5. Pidada ebaõigeks, et paljudes partei oblasti- ja linnakomiteedes on kontroll tööstusettevõtete tegevuse üle pandud töötajatele, kel ei ole erialaseid teadmisi ja vajalikke kogemusi. Kohustada Kirgiisia Kommunistliku Partei Keskkomiteed tugevdama linna- ja oblastikomiteesid spetsialistidega, kes hästi tunnevad tööstustootmist. Koondada partei-, majandus- ja ametiühinguorganisatsioonide jõupingutused tööviljakuse igakülgsele tõstmisele, toodangu omahinna alandamisele ja kvaliteedi parandamisele, uue

tehnika ning eesrindlike ettevõtete ja tootmise novaatorite kogemuste juurutamisele, NLKP XXI kongressi auks võetud sotsialistlike kohustuste täitmisele.

Kirgiisia Kommunistliku Partei Keskkomiteel ja vabariigi Ministrite Nõukogul on vaja välja töötada ja ellu viia abinõud, mis tagavad kohaliku elanikkonna ja eelkõige noorte aktiivsema rakendamise tööstuses. Selleks et teha lõpp tööliste ja spetsialistide voolavusele, tuleb saavutada elamuehituse plaanide tingimatu täitmine, parandada tööstus- ja toidukaupadega, eriti kartuli, köögivilja, liha ja piimaga kauplemist ning luua vajalik kord sööklate, ravi-, kommunaal- ja muude elutarbeliste asutuste töös, eelkõige linnades ja töölisasulates.

6. Kohustada Kirgiisia parteiorganeid pidevalt hoolitsema partei-, riigi-, majandus-, teadusliku ja kultuuriharidusalase töö jaoks rahvusliku kaadri kasvatamise eest. Omades märkimisväärset kõrgemate ja kesk-eriõppeasutuste võrku, on vabariigil võimalus kohapeal ette valmistada vajalikul hulgal spetsialiste enamiku rahvamajandusharude ja kultuuriasutuste jaoks. Selleks peavad partei- ja nõukogude organid eelkõige tõstma õpetamise kvaliteeti üldhariduslikes keskkoolides, tugevdama tähelepanu koolide, kõrgemate õppeasutuste ja tehnikumide töö vastu, tugevdama nende õppe-tootmisbaasi, parandama õpilaste kultuurilisi ja elukondlikke tingimusi, saavutama keskkoolide vanemate klasside õpilaste ja üliõpilaste väljalangemise likvideerimise, tõstma spetsialistide ettevalmistamise taset. Juhtida tähelepanu vajadusele põhjalikult parandada õhtust ja mittestatsionaarset õppetööd, hõlmates selle õppevormiga eelkõige tööstuses ja põllumajanduses juhtivatel kohtadel töötavaid praktikuid, samuti pärast keskkooli lõpetamist tootmisse tulnud noori.

7. Kirgiisia Kommunistliku Partei Keskkomiteel ja oblastikomiteedel on vaja tugevdada ideoloogiliste ja teaduslike asutuste kaadriga tehtavat tööd, tugevdada ajalehtede ja ajakirjade toimetuste ja kirjastuste kaadrit kvalifitseeritud, poliitiliselt ettevalmistatud töötajatega. Abistada vabariigi Teaduste Akadeemiat teadusliku kaadri ettevalmistamisel, eriti loodusteaduslikel ja tehnilistel teadmisaladel. Pidevalt tegelda kirjanike, kunstnike ja heliloojate liitude ning teatrite elu ja tööga, arendada loominguliste töötajate seas printsipiaalset kriitikat, taotledes, et nad lakkamatult täiustaksid kunstimeisterlikkust, tõepäraselt ja eraldi kujutaksid oma teostes kirgiisi rahva võitlust vabariigi majanduse ja kultuuri uue tõusu eest. Aktiivsemalt lülitada intelligentsi elanikkonna seas tehtavasse kultuuriharidustöösse, laiendada tema sidemeid tootmiskollektiividega.

8. Kirgiisia parteiorganid peavad lõplikult likvideerima kommunistide marksistlik-leninlikus õppetöös esinevad formalismi ja kontrollipuudumise elemendid, tunduvalt parandama teooria ja NLKP ajaloo tundmaõppimist nende poolt. Pidevalt kasvatama

kaadrit kommunistliku ideelisuse, proletaarse internatsionalismi, rahvaste sõpruse tugevdamise ja puudustesse leppimatu suhtumise, partei- ja riiklikust distsipliinist range kinnipidamise, ülesandeks tehtud töö eest kõrge vastutuse ning isikliku tagasihoidlikkuse vaimus. Igati arendada parteiorganisatsioonis kriitikat ja enesekriitikat, kasvatada töötajates asjalikkust ja konkreetsust töös, algatusvõimet, visadust ja sihikindlust partei ja valitsuse direktiivide täitmisel.

KULUTUSTE VÄHENDAMISEST ÜLELIIDULISTE NÕUPIDAMISTE LÄBIVIIMISEL

NLKP Keskkomitee otsus

15. novembril 1958

1. NLKP Keskkomitee märgib, et paljud ministeeriumid, keskasutused ja ühiskondlikud organisatsioonid lubavad viimasel ajal mitmesuguste üleliiduliste nõupidamiste läbiviimisel liialdusi riiklike ja ühiskondlike vahendite kulutamisel. Üldreeglina kutsutakse nõupidamistele suurel hulgal osavõtjaid, sealhulgas isikuid, kelle viibimist nõupidamisel ei tingi vajadus. Nõupidamiste läbiviimise ajad venitatakse mitmele päevale; suuri summasid kulutatakse stenografeerimise peale.

Hoolimata sellest et üleliidulistest nõupidamistest osavõtjad saavad oma põhitöökohalt päeva- ja korteriraha, korraldatakse nendele tavaliselt tasuta toitlustamine, suuri summasid kulutatakse kohtade eelnevale broneerimisele võõrastemajades, autobusside ja sõiduautode üürimisele, mitmesuguste kallihinnaliste mappide muretsemisele, korraldatakse kontserte, näidendeid ja muid üritusi.

2. Kohustada ministeeriume, keskasutusi ja ühiskondlike organisatsioonide keskorganeid kõrvaldama käesolevas otsuses märgitud puudused ning edaspidi vältima üleliiduliste nõupidamiste läbiviimisel liialdusi riiklike ja ühiskondlike vahendite kulutamisel.

3. Teha NSV Liidu Rahandusministeeriumile ülesandeks koos vastavate ministeeriumide ja keskasutustega revideerida vähendamise suunas 1959. aastaks mitmesuguste üleliiduliste nõupidamiste läbiviimiseks ettenähtud assigneeringuid.

4. Saata käesolev otsus liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedele ning partei krai- ja oblastikomiteedele vastavate abinõude tarvituselevõtmiseks, mis väldiksid vahendite ülemäärast kulutamist oblastite, kraide ja vabariiklike nõupidamiste korraldamisel.

5. Kontroll käesoleva otsuse täitmise üle panna NLKP Keskkomitee osakondadele, NSV Liidu Rahandusministeeriumile ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu Nõukogude Kontrolli Komisjonile.

KORRA LOOMISEST JUUBELITE PÜHITSEMISES

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus

12. detsembril 1958

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu märgivad, et viimasel ajal on esinenud arvukalt ettevõtete, asutuste, ühingute, õppeasutuste ja üksikisikute juubelite tähistamist meelevaldsetel tähtaegadel ja sageli sõltumata juubilaride teenetest riigi ja rahva ees. Pahatihti määratakse üldse ebaõigesti kindlaks juubelite daatumeid. Näiteks selleks, et tähistada mõnede nõukogude võimu aastatel ehitatud suurte ettevõtete juubeleid, suurendatakse nende eksisteerimise aega kunstlikult, lisades ajaloole juurde väikesed töökojad, millede kohal tekkis üks või teine suurettevõte. Sel teel määratakse põhjendamatult ja meelevaldselt kindlaks igasuguseid juubelidaatumeid.

Pärast Suurt Oktoobrirevolutsiooni on meie partei teatavasti üles kasvatanud suurepäraste partei-, riigi-, majandus-, sõjaväe-, teaduse-, ühiskonna-, kultuuri- ja teiste tegelaste arvuka kaadri. Meie maal on nende aastate jooksul ehitatud kümneid tuhandeid esmaklassilisi tehaseid, vabrikuid, elektrijaamu, teaduslikke asutusi, kõrgemaid õppeasutusi, on loodud uusi rahvamajandusharusid, ja kui hakata tähistama juubeleid, mis neil organisatsioonidel ja paljudel tegelastel nüüd saabuvad, siis tuleks minna lakkamatute juubelipidustuste teele.

Kuid paljud partei- ja nõukogude organid ei võta seda arvesse ning selle asemel, et tagasihoidlikult tähistada teenete kohaselt kohalikus ajakirjanduses või kollektiivi koosolekul üht või teist juubelitähtpäeva, püüavad nad anda peaaegu igale juubelile üleliidulist või vabariiklikku tähtsust ja viia selle tähistamise läbi laias mastaabis, suure hiilgavusega. Juubelite korraldamiseks moodustatakse juubelikomiteesid ja -komisjone, kes töötavad välja laialdasi üritusi, kutsuvad arvukaid külalisi, sealhulgas ka välismaalt, võtavad vastu otsuseid igasuguste juubelimedalite, -märkide, -postmarkide ja -kogumike väljaandmise kohta, reklaamivad laialdaselt juubeleid ajakirjanduses, korraldavad näitusi, filmimisi, muretsevad riigi arvel kingitusi juubilaridele ja külalistele, tõmbavad palju inimesi juubelipidustuste ettevalmistamiseks tööst kõrvale. Parteiorganid mitte ainult ei tee lõppu riiklike ja ühiskondlike vahendite sellisele pillamisele, vaid pahatihti kohustavad

nõukogude organeid eraldama selleks märkimisväärseid rahasummasid, kuigi rõhuval enamikul juhtudel oleks võinud soovitada mitte korraldada üht või teist juubelit või siis tähistada seda tagasihoidlikult, isiklike summadega, kulutamata selleks ühiskondlike organisatsioonide vahendeid.

NLKP Keskkomiteesse ja NSV Liidu Ministrite Nõukogusse saabub partei-, nõukogude, majandus- ja ühiskondlikelt organisatsioonidelt ning üksikisikutelt arvukalt palveid ordenite ja medalitega autasustamise ning töötajate premeerimise kohta, samuti summade eraldamise kohta seoses mitmesuguste juubelitega.

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu peavad sellist olukorda ebanormaalseks ja juhivad partei-, nõukogude, majandus-, teaduslike ja ühiskondlike organisatsioonide tähelepanu sellele, et iga organisatsiooni, ettevõtte, asutuse ja üksikute tegelaste juubelite korraldamise harrastamine ilma küllaldase aluseta on tarbetu eneseimetlemine ja upsakus ning põhjustab riiklike vahendite lubamatut pillamist.

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu **määravad:**

1. Kohustada liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid ning NLKP krai- ja oblastikomiteesid, liidu- ja autonoomsete vabariikide ministrite nõukogusid, oblastite (kraide) täitevkomiteesid kõrvaldama käesolevas määruses märgitud puudused ja looma range korra juubelite tähistamises.

2. Määrata, et ajalooliste sündmuste tähtpäevi ning massiliste ühiskondlike organisatsioonide, üksikute suurte ettevõtete, teaduslike ja õppeasutuste juubeleid tähistatakse ainult NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu loal, kui on olemas eriti väljapaistvaid saavutusi või tähistatavatel sündmustel on eriti suur tähtsus meie riigi ajaloos. Sellistel juhtudel tähistatakse juubelit organisatsiooni eksisteerimise või sündmuse toimumise viiekümnendal ja sajandal aastapäeval ning edasi iga viiekümne aasta möödumisel.

3. Väljapaistvate partei-, riigi- ja ühiskonnategelaste, silmapaistvate teaduse ja kultuuri esindajate, töökangelaste juubeleid, samuti kuulsate inimeste mälestamine, kes oma riikliku tegevusega ning avastuste ja saavutustega teaduse, tehnika, kirjanduse ja kunsti alal on toonud kuulsust meie kodumaale, võib toimuda, kui see tunnistatakse vajalikuks, NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu loal. Juubelitähtpäevaks üksikisikute suhtes pidada viiekümnendat sünnipäeva või muud sellele järgnevat aastakümmet.

4. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu rõhutavad, et juubeleid on vaja tähistada tagasihoidlikult, kohaliku üldsuse osavõtul, üldreeglina ilma riiklike ja ühiskondlike organisatsioonide vahendeid kulutamata. Ühe või teise tegelase juubelit võib samuti tähistada isiklike summade arvel.

5. Võtta rangele parteilisele vastutusele isikud, kes on süüdi riiklike ja ühiskondlike organisatsioonide vahendite ebaseaduslikus kulutamises juubelipidustuste korraldamiseks, NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja liiduvabariikide ministrite nõukogude nõukogude kontrolli komisjonidel aga nõuda juubelipidustuste organiseerijatelt sisse riiklike või ühiskondlike organisatsioonide poolt kantud kulud.

6. Tunnistada kehtetuks järgmised varem vastuvõetud määrused: NSVL Rahvakomissaride Nõukogu 1925. aasta 1. detsembri määrus «Juubelite pühitsemise lubamise korrast», NSVL Rahvakomissaride Nõukogu 1926. aasta 20. aprilli määrus «NSVL RKN 1925. aasta 1. detsembri määrus «Juubelite pühitsemise lubamise korrast» selgitamisest», NSVL Rahvakomissaride Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee 1941. aasta 10. aprilli määrus «Juubelite pühitsemise korrast» ja NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1956. aasta 10. mai määrus «Juubelite pühitsemise korrast».

7. Kohustada parteiorganeid tutvustama käesoleva määrusega ettevõtete, asutuste, õppeasutuste, majandus-, nõukogude ja ühiskondlike organisatsioonide juhtijaid ja partei-algorganisatsioonide sekretäre.

PARTEIKOMITEEDE MOODUSTAMISEST KOLHOOSIDE JA SOVHOOSIDE SUURTES PARTEIORGANISATSIOONIDES

NLKP Keskkomitee otsus

26. jaanuaril 1959

1. Kolhooside ja sovhooside parteiorganisatsioonide osatähtsuse suurendamiseks põllumajanduslikus tootmises, brigaadides, farmides ja osakondades tehtava parteiorganisatsioonilise töö tugevdamiseks, samuti kolhoosnikute ja sovhoositööliste seas tehtava massilise poliitilise töö tõhustamiseks lubada oblasti- ja kraikomiteedel ning liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedel vajaduse korral moodustada kõige suuremates parteiorganisatsioonides kolhoosides, kus on 50 ja rohkem kommunisti, ja sovhoosides, kus on üle 100 kommunisti, parteikomiteed, andes brigaadide, farmide ja osakondade parteiorganisatsioonidele partei-algorganisatsiooni õigused.

2. Määrata, et parteikomiteede loomisel kolhoosides ja sovhoosides võetakse igal üksikul juhul arvesse brigaadide, farmide ja osakondade territoriaalset kaugust kolhoosi või sovhoosi keskusest. Kolhooside ja sovhooside parteikomiteedes peavad töötama

üldreeglina vabastamata sekretärid. Erandjuhtudel võidakse parteikomiteele anda palgaline sekretär oblasti, krai või vabariigi kolhooside ja sovhooside parteiorganisatsioonide vabastatud töötajate koosseisude piirides.

PARTEIORGANISATSIOONI POOLT ETTEVÕTTE ADMINISTRATSIOONI TEGEVUSE KONTROLLIMISE ÕIGUSE KASUTAMISEKS KOMISJONIDE LOOMISEST TOOTMIS- JA KAUBANDUSETTEVÕTETE PARTEI-ALGORGANISATSIOONIDES

NLKP Keskkomitee otsus

26. juunil 1959

Neid uusi suuri ülesandeid, mis NLKP XXI kongress püstitas meie maal kommunistliku ühiskonna laiahaardelise ehitamise alal, saab edukalt täita sotsialistliku demokraatia edasiarendamise ning laiade rahvahulkade loova initsiatiivi tingimustes, ühiskondlike organisatsioonide, kõigi töötajate veelgi aktiivsema kaasatõmbamise teel riigiasjade juhtimisele, majanduslikust ja kultuurilisest ülesehitustööst osavõtule.

Uued ülesanded nõuavad parteiorganisatsioonide osatähtsuse ja vastutuse tõstmist riiklike plaanide täitmisel, siseparteilise demokraatia edasiarendamist, parteilaste aktiivsuse suurendamist. Erakordselt tähtsaks ülesandeks parteiorganisatsioonide töös NSV Liidu rahvamajanduse arendamise seitsme aasta plaani täitmisel on partei ja valitsuse direktiivide täitmise kontrolli ja organiseerimise igakülgne tugevdamine. Seoses sellega omandab nüüd ühiskondliku kontrolli kui kõigi riikliku ja majandusliku juhtimise organite töö parandamise läbiproovitud meetodi laiendamine erilise tähtsuse. V. I. Lenin rõhutas, et üksikute juhtijate administratiivne ainuisikuline võim peab tingimata ühinema altpoolt tuleva kontrolli mitmekesiste vormide ja moodustega.

NLKP Keskkomitee märgib, et tootmis- ja kaubandusettevõtete partei-algorganisatsioonid kasutavad nõrgalt neile partei põhikirjas antud õigust kontrollida ettevõtte administratsiooni tegevust ning et selle kontrolli teostamisel väljakujunenud organisatsioonilised vormid ei vasta vajalikul määral NLKP XXI kongressi poolt püstitatud nõudmistele ja ülesannetele. Pahatihti piirdub kontroll ainult sellega, et kuulatakse ära majandusjuhtide üldised aruanded tootmisplaanide täitmise kohta, kuna aga samal ajal paljud ettevõtte töö tähtsad küsimused jäävad väljapoole parteiorganisatsiooni vaatevälja. Ühiskondliku kontrolli teostamisele ette-

võtetes tõmmatakse ikka veel nõrgalt kaasa ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioone.

NLKP Keskkomitee **otsustab:**

1. Olemasolevate puuduste kõrvaldamiseks ja selleks, et täielikumalt teostada NLKP põhikirjas antud õigust kontrollida ettevõtte administratsiooni tegevust, tunnistada vajalikuks organiseerida tootmis- ja kaubandusettevõtete partei-algorganisatsioonides NLKP liikmetest ja liikmekandidaatidest komisjonid parteiorganisatsiooni poolt administratsiooni tegevuse kontrollimise õiguse kasutamiseks.

Olenevalt ettevõtte töö iseloomust ja tingimustest võivad parteiorganisatsioonid luua komisjone teistesse administratiivsetesse majanduspiirkondadesse, ekspordiks või sõjatööstuse vajadusteks mineva toodangu hanke plaanide ja ülesannete õigeaegse ja kvaliteetse täitmise, toodangu kvaliteedi, uue tehnika ja tehnoloogia juurutamise, tootmise mehhaniseerimise ja automatiseerimise ning teiste küsimuste kontrollimiseks. Kaubandusettevõtetes luuakse komisjonid kaupade häireteta kohaleveo, nõukogude kaubanduse eeskirjadest kinnipidamise, tootmis- ja ringluskulude vähendamise kontrollimiseks jne.

Kinnitada tootmis- ja kaubandusettevõtete partei-algorganisatsioonide juures tegutsevate parteiorganisatsiooni poolt administratsiooni tegevuse üle kontrolli teostamise komisjonide põhimäärus (lisatud).

2. Kohustada liiduvabariikide kommunistlikе parteide keskkomiteesid, partei krai-, oblasti-, linna- ja rajoonikomiteesid osutama partei-algorganisatsioonidele vajalikku abi ettevõtete töö üle kontrolli teostamisel, üldistama ja levitama komisjonide töökogemusi. Kohustada rahvamajanduse nõukogude, ettevõtete ning teiste nõukogude ja majandusorganisatsioonide juhtivaid töötajaid viivitamatult revideerima partei-algorganisatsioonide ja komisjonide ettepanekuid ning võtma tarvitusele vajalikud abinõud ettevõtete tegevuse parandamiseks.

TOOTMIS- JA KAUBANDUSETTEVÕTETE PARTEI-ALGORGANISATSIOONIDE JUURES TEGUTSEVATE PARTEIORGANISATSIOONI POOLT ADMINISTRATSIOONI TEGEVUSE ÜLE KONTROLLI TEOSTAMISE KOMISJONIDE PÕHIMÄÄRUS

Selleks et tõsta partei-algorganisatsioonide vastutust riiklike plaanide täitmise eest, täielikumalt ära kasutada neile NLKP põhikirjas antud õigust kontrollida majanduslikku tegevust, samuti selleks, et veelgi laiendada siseparteilist demokraatiat, arendada parteilaste initsiatiivi, moodustatakse tootmis- ja kaubandusettevõtete partei-algorganisatsioonides NLKP liikmetest ja liikmekandidaatidest komisjonid ettevõtte administratsiooni tegevuse kontrollimise õiguse kasutamiseks.

1. Lähtudes sellest, et partei-algorganisatsioonide kõige tähtsamaks ülesandeks on pideva organiseerimistöö tegemine rahvahulkades NSV Liidu rahvamajanduse arendamise plaanide edukaks elluviimiseks, peavad parteiorganisatsioonide komisjonid teostama süstemaatilist kontrolli selle üle, kuivõrd õigeaegselt täidab ettevõte tootmisülesandeid, riiklikke tellimusi ja hankeid kogu nomenklatuuri ulatuses, kusjuures toodangu kvaliteet peab olema kõrge, jälgima, et kõik ettevõtte töötajad peaksid rangelt kinni riiklikust distsipliinist, võitlema kohalike huvide eelistamise ja kitsa ametkondlikkuse nähtuste vastu, mis tekitavad kahju üldriiklikele huvidele.

Komisjonid ei kujuta endast mingit erilist, parteiorganisatsiooniga paralleelselt eksisteerivat kontrollorganit, vaid nad on üheks organisatsiooniliseks vormiks, mille kaudu partei-algorganisatsioonid kasutavad neile NLKP põhikirjas antud õigust kontrollida administratsiooni tegevust. Komisjonid töötavad partei-algorganisatsiooni komitee, büroo või sekretäri juhtimisel.

2. Selleks et edukalt teostada parteilist kontrolli tööstus-, transpordi- ja ehitusettevõtete, samuti ettevõtete ja ehituste tellimusi täitvate projekteerimisorganisatsioonide, konstrueerimisbüroode ja teadusliku uurimise instituutide kogu mitmekülgse tegevuse üle, võidakse parteiorganisatsiooni äranägemisel moodustada tootmise iseloomust olenevalt:

komisjonid riiklike tellimuste ning teistele ettevõtetele ja administratiivsetele majanduspiirkondadele koopereeritud hangete täitmise üle kontrolli teostamiseks;

komisjonid eri-, spetsiaal- ja eksporthangete täitmise kontrollimiseks;

komisjonid väljalastava toodangu kvaliteedi kontrollimiseks;

komisjonid ehitustööde maksumuse alandamise ja kvaliteedi parandamise kontrollimiseks;

komisjonid tehniliste transpordivahendite ratsionaalse kasutamise kontrollimiseks;

komisjonid uue tehnika juurutamise ning tootmisprotsesside mehhaniseerimise ja automatiseerimise plaanide täitmise kontrollimiseks.

Kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete parteiorganisatsioonid võivad moodustada järgmised komisjonid:

kaupade häireteta kohaletoimetamise tagamise kontrollimiseks;

nõukogude kaubanduse eeskirjadest kinnipidamise kontrollimiseks;

ringlus- ja tootmiskulude vähendamise kontrollimiseks.

Tööstus-, transpordi-, ehitus- ja kaubandusettevõtete, samuti ettevõtete ja ehituste tellimusi täitvate projekteerimisorganisatsioonide, konstrueerimisbüroode ja teadusliku uurimise instituu-

tide partei-algorganisatsioonid võivad vajadusest lähtudes moodustada komisjone ka muudes küsimustes, sõltuvalt kohalikest tingimustest ja nende ülesannete tähtsusest, mida antud ettevõte, tsehh, organisatsioon või instituut lahendab.

3. Komisjonid peavad tähelepanelikult tutvuma olukorraga nendes töölõikudes, mille üle nad kontrolli teostavad, ning ettevõtte (tsehhi, organisatsiooni, instituudi) töös puuduste avastamisel viivitamatult teatama kontrollimise tulemustest parteikomiteele (parteibüroole) või parteikoosolekule, samuti ettevõtte (tsehhi, organisatsiooni, instituudi) majandusjuhtkonnale ja koos nendega võtma kohapeal tarvitusele abinõud avastatud kõrvalekaldumiste likvideerimiseks.

Neil juhtudel, kui majandusjuhtkond ei kõrvalda komisjoni poolt avastatud puudusi õigeaegselt, arutab parteikomitee (parteibüroo), kasutades parteiorganisatsioonile antud õigust kontrollida majanduslikku tegevust, seda küsimust kas oma istungil või parteikoosolekul ja võtab majandusjuhtkonna suhtes tarvitusele parteilise mõjutamise abinõud. Kui neist abinõudest ei piisa, pöördub parteiorganisatsioon kaasabi saamiseks rajooni, linna, oblasti või vabariigi partei- ja nõukogude organite või siis administratiivse majanduspiirkonna rahvamajanduse nõukogu poole.

Kui nimetatud juhtivad organid ei võta partei-algorganisatsiooni signaalide alusel tarvitusele vajalikke abinõusid, siis võib viimane sellest teatada NLKP Keskkomiteele või NSV Liidu Ministrite Nõukogule.

4. Komisjonidel on õigus esitada parteikomiteede või parteibüroode kaudu tööliste ja teenistujate koosolekule arutamiseks tsehhi, tehase, ettevõtte või instituudi töö parandamisega seotud küsimusi, selleks et mobiliseerida kollektiiv puuduste kõrvaldamisele, samuti võtta üksikuid küsimusi arutusele oma istungeil eelnevaks läbiarutamiseks ja ettepanekute väljatöötamiseks. Üldsuse ja laialdase aktiivi toetusele tuginedes peavad komisjonid järeleandmatult taotlema, et nende poolt ülestõstetud küsimuste lahendamine viidaks lõpule ja avastatud puudused täielikult kõrvaldataks.

5. Parteikomiteed ja parteibürood ning parteiorganisatsioonide sekretärid peavad silmas pidama, et komisjonide tegevus ei muutuks tarbetuks paberite kuhjamiseks. On vaja tagada komisjonide operatiivne töö, selleks et ära hoida häired ühe või teise ülesande täitmises ettevõtte poolt, vältida puuduste korjumist, õigeaegselt võtta tarvitusele abinõud nende kõrvaldamiseks. Oma tööst annavad komisjonid süstemaatiliselt aru parteikomiteele, parteibüroole või siis parteiorganisatsiooni kommunistide üldkoosolekul.

6. Partei-algorganisatsioonide komisjonid, kontrollides tootmistegevuse seisukorda, ei tohi muuta või anda mingeid administratiivseid korraldusi, kuna see oleks ainujuhtimise printsiibi rikkumine. Samal ajal peavad majandusjuhid igati aitama komisjone

nende töös, esitama tutvumiseks vajalikke materjale ja andmeid neid huvitavas küsimuses ning andma olukorra kohta objektiivset informatsiooni, viivitamatult läbi vaatama komisjonide ettepanekud ja õigeaegselt tarvitusele võtma abinõud komisjonide poolt avastatud puuduste kõrvaldamiseks.

KOMISJONIDE MOODUSTAMISE JA ARUANDMISE KORD

7. Komisjonide arvuline ja isikuline koosseis määratakse kindlaks sõltuvalt töö mahust ja iseloomust ning valitakse partei-algorganisatsiooni üldkoosolekul või parteikonverentsil lahtise hääletamisega. Komisjonid valitakse üheks aastaks ning valitakse ümber parteiorganite korralistel valimistel.

Kui aruandeperioodi jooksul tekib vajadus moodustada uus komisjon või muuta olemasolevate koosseisu, siis esitatakse need küsimused järjekordsele parteikoosolekule arutamiseks, suurtes parteiorganisatsioonides, kus parteikonverentse viiakse läbi üks kord aastas, lahendatakse need küsimused parteikomitee istungil.

Komisjonide koosseisu on vaja valida kõige parema ettevalmistusega, printsipiaalseid, aktiivseid kommuniste — töölisi, teenistujaid ja insener-tehnilisi töötajaid, kes on suutelised organiseerima tõhusat kontrolli partei ja valitsuse direktiivide täitmise üle.

8. Komisjonide moodustamisel sõjatehastes, erirežiimiga ettevõtetes ja spetsiaaltsehhides tuleb väga rangelt kinni pidada riikliku saladuse hoidmise kohta kehtivatest instruktsioonidest. Kõik selliste komisjonide liikmed valitakse ainult nende kommunistide hulgast, kes töötavad antud töölõigus ja kel on luba selles töölõigus töötamiseks. Erirežiimiga ettevõtetes ja tsehhides peab komisjonide töö täielikult vastama tootmistegevuse saladuse hoidmise nõuetele ning kindlustama riikliku saladuse teatavaks saamise ärahoidmise.

9. Väikesearvulistes partei-algorganisatsioonides moodustatakse komisjonid parteiüldkoosoleku äranägemisel. Seal, kus peetakse ebaotstarbekohaseks moodustada komisjone, teostavad majandusliku tegevuse kontrolli kõik kommunistid partei-algorganisatsiooni sekretäri juhtimisel.

10. Nendes käitistes, kus pole partei-algorganisatsioone, täidavad kontrolli ja parteiorganeile riikliku distsipliini rikkumistest signaliseerimise funktsioone ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonid, nagu see on ette nähtud vastavates ametiühinguorganisatsioonide töö eeskirjades, samuti NLKP põhikirjas kommunistliku noorsooühingu suhtes.

11. Parteikomiteed ja parteibürood tõmbavad komisjonide töösse laialdaselt kaasa ametiühingu- ja komsomoliaktiivi, paremaid parteituid töölisi, spetsialiste, inimesi, kes hästi tunnevad tootmistegevust, kindlustavad tiheda sideme komisjonide töös

teiste, end õigustanud ühiskondliku kontrolli vormidega, mis partei-, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonides olemas on (majandusjuhtide aruannete kuulamine parteikoosolekutel, alalised tootmisnõupidamised, ametiühingukomiteede massilised tootmiskomisjonid, komsomolipostid ja «kergeratsaväe» retked jne.). Mitmesuguste parteilise ja ühiskondliku kontrolli vormide tegevusühtsus ja kooskõlastatus peavad soodustama mitmesuguste kontrollimiste liigse kuhjumise ning majandusliku juhtimise aparaadi tarbetu tülitamise kõrvaldamist ja talle oma funktsioonide täitmiseks normaalsete tingimuste loomist.

12. Parteiorganisatsiooni komitee või büroo võib juhul, kui koopereeritud hangete saamises on häireid teiste ettevõtete või asutuste süü tõttu, teatada sellest nende ettevõtete või asutuste parteiorganisatsioonidele. Taolise teadaande saanud parteiorganisatsioon on kohustatud selle otsekohe läbi arutama, võtma kohapeal tarvitusele vajalikud abinõud ning viivitamatult andma sisulise vastuse.

SEITSMES JAGU

NÕUKOGUDE ÜLESEHITUSTÖÖ JA SOTSIALISTLIKU SEADUSLIKKUSE TUGEVDAMISE KÜSIMUSED

KRAIDELE, OBLASTITELE, RAJOONIDELE, SAMUTI LINNADELE JA TEISTELE ASUSTATUD PUNKTIDELE, ETTEVÕTETELE, KOLHOOSIDELE, ASUTUSTELE JA ORGANISATSIOONIDELE RIIGI- JA ÜHISKONNATEGELASTE NIMEDE ANDMISE REGULEERIMISEST

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus

11. septembril 1957

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium märgib, et administratiivkeskustele, ettevõtetele, kolhoosidele, asutustele ja õppeasutustele nõukogude riigi- ja ühiskonnategelaste nimede andmisel on lubatud jämedaid vigu ja leninlikest traditsioonidest kõrvalekaldumisi.

Suur Lenin õpetas nõukogude inimesi olema tagasihoidlikud ja oli ise tagasihoidlikkuse ning lihtsuse eeskuju, tema nime ülistamise leppimatu vaenlane. «Te ei suuda kujutleda,» rääkis ta, «kuivõrd ebameeldiv on mulle minu isiku alatine esiletõstmine.» V. I. Lenini eluajal ei antud tema nime ühelegi oblastile, rajoonile ega linnale.

Esmakordselt anti Lenini nimi Leningradi ja Uljanovski linnale pärast tema surma 1924. aastal nõukogude rahva suure armastuse märgiks oma juhi ja õpetaja vastu ning tema mälestuse jäädvustamiseks.

Järgnevatel aastatel on antud töötajate palvel erandjuhtudel mõnedele linnadele, rajoonidele, asulatele, ettevõtetele, kolhoosidele ja asutustele üksikute väljapaistvate riigi-, ühiskonna- ja poliitikategelaste nimed pärast nende surma, mis oli rahva poolt nende väljapaistvate teenete üheks tunnustamise ja kommunistlikule parteile töötajate usalduse väljendamise vormiks.

Kuid isikukultuse levimise ajajärgul anti suurele hulgale rajoonidele, linnadele, asulatele, ettevõtetele, kolhoosidele ja õppeasutustele riigi- ja ühiskonnategelaste nimed juba nende eluajal. Selline praktika viib üksikute isikute õigustamata ülistamisele ja vähendab partei kui rahvahulkade kollektiivse juhi ja organisaatori osatähtsust, ei soodusta kaadri õiget kasvatamist parteilise tagasihoidlikkuse vaimus.

Et likvideerida olemasolevad puudused ja kehtestada nõutav kord riigi- ja ühiskonnategelaste nimede andmisel kraidele, oblastitele ja rajoonidele, samuti linnadele ja teistele asustatud punktidele, ettevõtetele, kolhoosidele, asutustele ja organisatsioonidele, NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium **otsustab:**

1. Tunnistada vajalikuks lõpetada tulevikus kraidele, oblastitele ja rajoonidele, samuti linnadele ja teistele asustatud punktidele, ettevõtetele, raudteejaamadele, kolhoosidele, asutustele, õppeasutustele ja organisatsioonidele riigi-, ühiskonna- ja poliitikategelaste, teadlaste ja kultuuritegelaste nimede andmine nende eluajal.

2. Määrata, et vastavalt käesoleva seadluse esimesele punktile võib edaspidi nimesid anda ainult pärast surma eriti väljapaistvate riigi-, ühiskonna- ja poliitikategelaste, kodumaa kaitsjate, töökangelaste, teadlaste ja kultuuritegelaste mälestuse jäädvustamiseks vaid erandjuhtudel töötajate palvel, samuti nõukogude ja ühiskondlike organisatsioonide palvel järgmises korras:

a) kraidele, oblastitele ja rajoonidele, samuti linnadele ja teistele asustatud punktidele toimub nimede andmine liiduvabariikide ülemnõukogude presiidiumide poolt;

b) üleliidulise alluvusega riiklikele ettevõtetele, raudteejaamadele, asutustele ja teistele objektidele ning organisatsioonidele toimub nimede andmine NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt;

c) liidulis-vabariikliku, vabariikliku ja kohaliku alluvusega riiklikele ettevõtetele, asutustele ja teistele objektidele ning organisatsioonidele toimub nimede andmine liiduvabariikide ministrite nõukogude poolt;

d) kolhoosidele, ettevõtetele ja tööndusKooperatiivi artellidele ning teistele kooperatiivsetele organisatsioonidele toimub nimede andmine nende organisatsioonide liikmete üldkoosolekute palvel vastavate kraide ja oblastite töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt ja autonoomsete vabariikide ministrite nõukogude poolt, oblastilise jaotuseta liiduvabariikides aga liiduvabariikide ministrite nõukogude poolt.

3. Pidada otstarbekohaseks ümber nimetada oblasteid, rajoone, linnu, asulaid, külasid, ettevõtteid, kolhoose, asutusi ja organisatsioone, milledele on antud praegu elavate riigi- ja ühiskonnategelaste nimed. Märgitud ümbernimetamine toimub igal üksikul juhul vastavalt käesoleva seadluse teisele punktile.

4. Lugeda kehtetuks selles küsimuses varem vastuvõetud seadusandlikud aktid vastavalt lisale.

LISA

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlusele
11. septembrist 1957

KEHTIVUSE KAOTANUD SEADUSANDLIKE AKTIDE LOETELU

NSV Liidu Kesktäitevkomitee Presiidiumi määrus 28. detsembrist 1923 «Posti- ja telegraafiasutustega asustatud punktide ümbernimetamise keelamisest» (Kesktäitevkomitee, Rahvakomissaride Nõukogu ja NSV Liidu Töö ja Kaitse Nõukogu teataja, 1923, nr. 12, lk. 328).

NSV Liidu Kesktäitevkomitee Presiidiumi määrus 5. veebruarist 1924 «V. I. Uljanov-Lenini nime muutmise keelamisest ilma NSV Liidu Kesktäitevkomitee Presiidiumi eelneva loata» (Kesktäitevkomitee, Rahvakomissaride Nõukogu ja NSV Liidu Töö ja Kaitse Nõukogu teataja, 1924, nr. 2, lk. 31).

NSV Liidu Kesktäitevkomitee Presiidiumi määrus 6. märtsist 1930 «Raudteejaamade ümbernimetamisest plaanilises korras» (NSV Liidu Kesktäitevkomitee Presiidiumi 6. märtsi 1930. aasta istungi protokoll nr. 30, punkt 24.).

NSV Liidu Kesktäitevkomitee Presiidiumi 1930. aasta 10. veebruari määruse «Moskva oblasti samanimeliste asustatud punktide ümbernimetamisest» paragrahv 4 (NSV Liidu seaduste kogu, 1931, nr. 1, lk. 7).

NSV Liidu Kesktäitevkomitee Presiidiumi määrus 3. novembrist 1931 «Üksikute töötajate nimede andmise korrast linnadele, raudteejaamadele, rajoonidele, küladele, ettevõtetele jne.» (NSV Liidu Kesktäitevkomitee Presiidiumi 1931. aasta 3. novembri istungi protokoll nr. 21, punkt 11).

NSV Liidu Kesktäitevkomitee Presiidiumi määrus 27. aprillist 1932 «Üksikute töötajate nimede andmise korrast linnadele, raudteejaamadele, rajoonidele, küladele, ettevõtetele jne.» (NSV Liidu Kesktäitevkomitee Presiidiumi 1932. aasta 27. aprilli istungi protokoll nr. 36, punkt 17).

NSV Liidu Kesktäitevkomitee Presiidiumi määrus 17. juunist 1932 «Usbeki NSV Kesktäitevkomitee palve järele vaadata NSV Liidu Kesktäitevkomitee Presiidiumi otsus 27. aprillist s. a. üksikute töötajate nimede andmisest vabariikliku tähtsusega ettevõtetele, õppeasutustele, haiglatele, kolhoosidele ja sovhoosidele» (NSV Liidu Kesktäitevkomitee Presiidiumi 1932. aasta 17. juuni istungi protokoll nr. 40, punkt 5).

NSV Liidu Kesktäitevkomitee Presiidiumi määrus 28. maist 1935 «Liiduvabariikide kesktäitevkomiteedele saadetava ringkirja projekt NSV Liidu asustatud punktide ümbernimetamise kohta palvete läbivaatamise korra küsimuses, samuti üksikute töötajate nimede andmise korra küsimuses asutustele, organisatsioonidele ja ettevõtetele» (NSV Liidu Kesktäitevkomitee Presiidiumi 1935. aasta 28. mai istungi protokoll nr. 9, punkt 33).

NSV Liidu Kesktäitevkomitee Presiidiumi määrus 27. maist 1936 «Linnade, rajoonikeskuste, alevite ja raudteejaamade ümbernimetamise lõpetamisest» (NSV Liidu seaduste kogu, 1936, nr. 31, lk. 275).

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 1947. aasta 13. mai määruse «Kirgiisi NSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlusest «Sõjaväe parasütistide koolile Kirgiisi NSV Ülemnõukogu nime andmise kohta»» paragrahv 2 (NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 1947. aasta 13. mai istungi protokoll nr. 12, punkt 69).

AMNESTIAST SEOSES SUURE SOTSIALISTLIKU OKTOOBRIREVOLUTSIOONI 40. AASTAPÄEVA TÄHISTAMISEGA

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus

1. novembril 1957

Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 40. aastapäeva tähistamise rõõmuküllastel päevadel, püüdes kergendada nende kodanike saatust, kes on toime pannud kuritegusid, mis ei kujuta endast suurt ohtu riigile, kutsudes neid üles oma edasise osavõtuga sotsialistlikust ülesehitustööst hüvitama nõukogude ühiskonnale tekitatud kahju ja tagasi pöörduma ausa töö juurde, NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium, juhindudes humaansuse printsiibist, **otsustab:**

1. Vabastada karistuse kandmisest isikud, keda on karistatud vabadusekaotusega kuni kolmeks aastaks (kaasa arvatud), samuti isikud, keda on karistatud muude karistusmääradega, mis ei ole seotud vabadusekaotusega.

2. Vabastada karistuse kandmisest, sõltumata vabadusekaotuse ajast, süüdimõistetud:

a) naised, kellel on kuni 8 aasta vanuseid lapsi, ja rasedad naised;

b) mehed üle 60 aasta ja naised üle 55 aasta vanuses;

c) alaealised kuni 16 aasta vanuseni (kaasa arvatud).

3. Vähendada poole võrra ärakandmata karistuse aega isikutel, keda on karistatud vabadusekaotusega üle kolme aasta.

4. Vabastada täiendava karistusmäära kandmisest asumisele saatmise, väljasaatmise ja õiguste kaotuse näol käesoleva seadluse 1., 2. ja 3. paragrahvis loetletud isikud, samuti varem põhikaristuse ärakandnud või enne tähtaega vabastatud isikud.

5. Lõpetada menetlus kõigis eeluurimisel olevates ja kohtute poolt läbivaatamata kuriteoasjades, mis on toime pandud enne käesoleva seadluse väljaandmist, milliste eest seaduse järgi on ette nähtud karistus vabadusekaotuse näol kuni kolme aastani (kaasa arvatud), või teised karistusmäärad, mis ei ole seotud vabadusekao-

tusega, samuti asjades isikute suhtes, kes on loetletud käesoleva seadluse 2. paragrahvis.

Kuriteoasjades, mis on toime pandud enne käesoleva seadluse väljaandmist, milliste eest seaduse järgi on ette nähtud karistus vabadusekaotuse näol üle kolme aasta, kohus, kui ta tunnistab võimalikuks määrata vabadusekaotus mitte üle kolme aasta, vabastab kohtualuse karistuse kandmisest, kui aga kohus tunnistab vajalikuks kohaldada karistust vabadusekaotuse näol üle kolme aasta, — lühendab ta vabadusekaotuse aega poole võrra.

6. Kustutada karistatus isikutel, kes on vabastatud karistuse kandmisest käesoleva seadluse alusel, samuti varem karistuse ärakandnud või enne tähtaega vabastatud isikutel.

7. Mitte kohaldada amnestiat:

a) isikute suhtes, kes on süüdi mõistetud kuritegudes, mis on ette nähtud riiklike kuritegude määrustiku 1. jaos, banditismi, tahtliku tapmise, röövimise, tahtlike raskete kehavigastuste tekitamise, kuritahtliku huligaansuse, vägistamise, sotsialistliku omandi riisumise eest suures koguses;

b) varaste suhtes, keda on karistatud kohtu poolt kaks korda ja rohkem, ja teiste isikute suhtes, keda on varem kohtu poolt karistatud üle kahe korra;

c) isikute suhtes, kes vabastati karistuse kandmisest enne tähtaega ja kes uuesti panid toime kuriteo;

d) süüdimõistetute suhtes, kes kandes karistust kinnipidamise kohtades või asumisel, kuritahtlikult rikuvad kehtivat režiimi.

8. Vabastada arestist, trahvi maksmisest ja teistest karistustest kodanikud, kes enne käesoleva seadluse väljaandmist on toime pannud üleastumisi, mis on karistatavad administratiivkorras.

NÕUKOGUDE LIIDU RAHVASTELE

NSV Liidu Ülemnõukogu läkitus

6. novembril 1957

Kallid seltsimehed ja sõbrad, Nõukogude Liidu kodanikud!

Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Ülemnõukogu tervitab teid palavalt ja õnnitleb südamlikult üldrahvaliku pidupäeva — Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 40. aastapäeva puhul.

40 aastat tagasi kukutasid meie maa töölised ja talupojad kommunistliku partei juhtimisel, eesotsas Vladimir Iljitš Leniniga vihatud kodanlik-feodaalse korra, võtsid enda kätte poliitilise võimu, rajasid maailmas esimese tõelise sotsialistliku rahvariigi. Suur Oktoobrirevolutsioon juhtis töötajaid võiduka sotsialistliku ülesehitustöö avarale teele, äratas nende võimsad loomingulised

jõud. Esmakordselt ajaloos viidi ellu inimkonna helge unistus sotsialismist.

Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon, sotsialismi ülesehitamine NSV Liidus, võit Suures Isamaasõjas — need on nõukogude rahva kustumatud kangelasteod, millel on maailma-ajalooline tähtsus.

Nõukogude rahva kangelasliku tööga loodud sotsialistlik ühiskond tegi auga läbi ajaloolise tuleproovi ja tõestas oma üleolekut kapitalismist. Mitte mingid tormid, mingid välis- ja sisevaenlaste sepitsused ei suutnud teda kõigutada. Ajaloo seisukohalt lühikese ajaga muutus kunagine mahajäänud Venemaa nõukogude korra alusel suureks tööstus- ja kolhoosiriigiks.

Heitke pilk Nõukogude Liidu kaardile ja te näete, et meie kodumaa on tundmatuseni muutunud. Nõukogude võimu aastail on meie maal loodud tehaste, vabrikute, elektrijaamade, raudteede ja automagistraalide, kaevanduste, kolhooside, masina-traktorijaamade ja sovhooside tihe võrk. Põlises Siberi taigas, Kesk-Aasia kuumusest lõõskavas liivas, polaarjoone taga asuvas tundras, Kaukaasia mäestiku orgudes on tekkinud suured tööstuskeskused ja uued linnad. Volgal ja Dnepril, võimsatel Siberi jõgedel on püstitatud ja on ehitamisel suured elektrijaamad. Kasahstani ja Altai inimtühjades steppides heljuvad nisuväljad.

Ennenägematu õitsengu on saavutanud Nõukogude Liidu rahvaste uus, sotsialistlik kultuur, nende kunst ja kirjandus. Laialatuslikult ja edukalt areneb rahvaharidus. Väärilise panuse sotsialismi varasalve on andnud eesrindlik nõukogude teadus. Meie teadlased, kes on avastanud aatomienergia saamise saladused, on real teadusaladel kapitalistlikest maadest ette läinud. Nõukogude Liit ehitas esimesena kontinentidevahelise ballistilise raketi, teostas inimkonna julge unistuse — saatis välja Maa esimesed kunstlikud kaaslased ja andis seega uue suure panuse maailmateaduse varamusse. Ei tarvitse kahelda, et nõukogude teadlased toovad veel korduvalt oma kodumaale kuulsust uute silmapaistvate avastuste ja leiutistega.

Sotsialismi võidu tulemusena on tekkinud ja tugevnenud nõukogude ühiskonna moraalne ja poliitiline ühtsus, kindlustunud töölisklassi ja kolhoositalurahva liit, mis on nõukogude korra vankumatu alus. Venelased, ukrainlased ja valgevenelased, usbekid, kasahhid ja grusiinlased, aserbaidžaanlased, leedulased ja moldaavlased, lätlased, kirgiisid ja tadžikid, armeenlased, turkmeenlased, eestlased, autonoomsete vabariikide ja oblastite rahvad ning kõik teised meie maa rahvad, keda on kasvatatud sõpruse ja sotsialistliku internatsionalismi vaimus, on jäädavalt liitunud ühtseks vennalikuks pereks, sotsialistlike rahvuste suureks ühenduseks.

Oktoobrirevolutsioon tegi riigi valitsejaks töö ja muutis tööinimese oma maa peremeheks, oma õnne loojaks. NSV Liidu kogemuste najal, samuti teiste sotsialistlike maade kogemuste najal on nüüd tõestatud marksismi-leninismi suur tõde, et rahvas, keda juhivad töölisklass ja tema kommunistlik partei, saab ilma ekspluataa-

toriteta ja parasiitideta üles ehitada uue ühiskonna. Sotsialistlike ümberkujunduste protsessis on võrsunud uus inimene, teadlik ja aktiivne ajaloo looja, kes on piiritult ustav kommunismiüritusele.

Sotsialism kujutab endast tootlike jõudude võimsat arengut, tööinimeste ainelise heaolu ja kultuuritaseme järjekindlat tõusu. Aastast aastasse tõuseb Nõukogude Liidu rahvatulu, suurenevad tööliste ja teenistujate reaalpalk ning kolhoositalurahva sissetulekud, kasvavad riigi kulutused sotsiaalseteks ja kultuurilisteks üritusteks, seatakse järk-järgult sisse 7- ja 6-tunnilist tööpäeva. Nõukogude rahvas elab täna paremini kui eile ja homme veel paremini kui täna. Üks sotsialismi suurimaid saavutusi ja eeliseid on see, et kõik nõukogude inimesed on vankumatult veendunud oma tulevikus.

Nõukogude kodumaa ees avanevad uued grandioossed perspektiivid. Meie juht ja õpetaja V. I. Lenin seadis juba 1917. aastal ajaloolise ülesande eesrindlikele kapitalistlikele maadele majanduslikus suhtes järele jõuda ja neist ette minna. Nõukogude võimu aastail on meie maa kaugele edasi liikunud. Viimaseil aastail, viies edukalt ellu kommunistliku partei XX kongressi otsuseid, on nõukogude rahvas tootlike jõudude arendamisel saavutanud sellise taseme, teaduse ja tehnika vallas nii tormilise progressi, et ülesanne — jõuda kõige arenenumatele kapitalistlikele maadele järele toodangu väljalaskmises ühe elaniku kohta ja neist sel alal ette minna — on juba saanud praktiliselt teostatavaks lähemal perioodil.

NSV Liidu rahvamajanduse arendamise perspektiivplaan, mida kommunistlik partei ja Nõukogude riik välja töötavad, näeb ette uue võimsa tõusu saavutamist kõigis majandusharudes. Otsustava tähtsusega tööstusharude kasv umbes 2—3-kordseks ja järsk tõus põllumajanduses võimaldavad lähemail aastail märksa tõsta rahva elutaset, täielikumalt rahuldada nõukogude inimeste järjest kasvavaid materiaalseid ja kultuurilisi vajadusi.

Eesrindlike kolhooside algatusel areneb meie maal üldrahvalik liikumine ülesande lahendamiseks — jõuda Ameerika Ühendriikidele lähemate aastate jooksul järele liha, piima ja või tootmises ühe elaniku kohta. Nõukogude Liit, olles loonud võimsa tööstuse ja mehhaniseeritud suurpõllumajanduse, on nüüd saanud kõik võimalused selleks, et kiirendatud tempos arendada rahvatarbekaupade tootmist, varustada elanikkonda küllaldase hulga toiduainete, rõivaste, jalatsite, kõikvõimalike kangaskaupade, mööbli ja teiste toodetega.

Meil on võimalus lühikese aja jooksul likvideerida korteripuudus meie maal ja tagada kõigile kodanikele hea elamispind.

Arendades majanduslikku võistlust tugevate kapitalistlike maadega, vaatab nõukogude rahvas kindlalt tulevikku. Meie poolt on mõõtmatud paremused — sotsialistlik majandussüsteem, majanduse plaanikindel iseloom ja kiire arengutempo. Meie poolt on miljoniliste hulkade ammendamatu initsiatiiv ja loominguline aktiivsus.

Grandioossed on meie edusammud nõukogude võimu 40 aasta jooksul. Sotsialistliku ühiskonna ülesehitamine on kaasa toonud sügavaid majanduslikke ja poliitilisi muudatusi meie maa elus. Üha rohkem kasvab rahva teadlikkus, laiemalt ja täielikumalt areneb sotsialistlik demokraatia, tõeline rahvavõim. Nüüd seisab meie ees ülesanne viia ellu meie aastasaja suur idee — kommunism.

Mis on kommunism, mida nõukogude rahvas ehitab? Kommunism — see on kõrgeim aste ühiskonna arengus, kus tootlikud jõud, teadus ja tehnika võimaldavad saavutada sellise taseme ning ühiskondlikud rikkused, sellise külluse, et on võimalik ellu viia põhimõte — igaühelt tema võimete järgi, igaühele tema tarviduste järgi. Koos inimeste võimete igakülgse arenguga, koos nende kommunistliku teadlikkuse kasvuga saavutab üldinimlik kultuur täieliku õitsengu, luuakse jäädavalt õnnelik elu kõigile töötajatele.

Kas maailmas saab olla midagi õiglasemat ja üllamat kui see eesmärk? Mida saab reaktsiooniline kodanlus sellele kommunismi ideaalile vastu seada? Tööliste ja talupoegade ohjeldamatu ekspluateerimise, relvastumise võidujooksu, kasvava maksudekoorma, uued sõjad, kriisid ja tööpuuduse, igavese ebakindluse ja hirmu tuleviku pärast.

Peaaegu kolm aastakümmet oli Nõukogude Liit ainus sotsialistlik maa maailmas, keda alatasa ähvardas väliskallaletungi oht. See aeg on läinud minevikku. NSV Liit on juba ammu lakanud olemast sotsialismi saar kapitalistlike riikide ookeanis. Nüüd tegutseb Nõukogude Liit üheskoos suure Rahva-Hiinaga, kõigi Euroopa ja Aasia sotsialistlike maadega. Sotsialism on saanud maailmasüsteemiks, kuhu kuulub üle 950 miljoni inimese. NSV Liidu töötajate internatsionaalsed sidemed kõigi maakera maade töötajatega on mõõtmatult kasvanud, laienenud ja tugevnenud.

Nõukogudemaa, juhindudes erinevate ühiskondlike süsteemidega riikide rahuliku kooseksisteerimise leninlikust printsiibist, on kõigi neljakümne aasta jooksul vankumatult ja järjekindlalt teostanud ja teostab poliitikat, mis taotleb rahu, sõprust ning vastastikku kasulikke majandus- ja kultuurisidemeid kõigi maadega. Nõukogude sotsialistlik riik annab ka edaspidi oma jõu selleks, et kaitsta ja säilitada rahu kogu maailmas. Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni suurte saavutuste, nõukogude inimeste rahuliku töö ja meie kodumaa julgeoleku kaitsel seisavad võitude kuulsusesäraga ümbritsetud võimsad Nõukogude riigi relvastatud jõud, kellel on lahutamatud sidemed rahvaga ja kellele kuulub tema armastus ja hoolitsus. Nende võimsuse peamiseks allikaks on see, et nende organiseerijaks, juhiks ja kasvatajaks on meie kommunistlik partei. Suure Oktoobrirevolutsiooni 40. aastapäeva tähistab meie armastatud kodumaa oma jõudude ja loominguliste võimete õitsengu tingimustes.

Kommunistlik partei — nõukogude rahva karastatud juht ja kõigi tema ajalooliste võitude innustaja — viib teda kindlalt kommunismi poole. Kommunistlik partei on meie rahva kogu loova

tegevuse hing ja mõistus, kommunistliku ühiskonna suur ehitaja.

Kallid seltsimehed, sõbrad, kaasmaalased!

Kujunegu nüüd algav viies aastakümme Nõukogude riigi elus meie kalli sotsialistliku kodumaa veelgi suurema õitsengu aastakümneks. Võidelgem uute saavutuste eest üldrahvalikus sotsialistlikus võistluses! Võidelgem veelgi suuremate võitude eest majanduselus ja kultuuritöös! Võidelgem nõukogude inimeste heaolu edasise tõusu eest! Võidelgem ülemaailmse rahu eest!

Koondagem veelgi tihedamini read Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei ja tema leninliku Keskkomitee ümber!

Olgu tervitatud Suure Oktoobrirevolutsiooni 40. aastapäev!

Au kangelaslikule nõukogude rahvale — kommunistliku ühiskonna ehitajale!

Marksismi-leninismi võitmatu lipu all, kommunistliku partei juhtimisel edasi kommunismi võidule!

VABATAHTLIKKUSE PÕHIMÕTTE RIKKUMISE JUHTUMITEST RAHA- JA ASJADE LOTERII PILETITE LEVITAMISEL ELANIKKONNA HULGAS

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus

1. veebruaril 1958

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu tegid kindlaks, et Moskva linna mõnedes rajoonides rikutakse jämedalt NLKP Keskkomitee ja valitsuse juhtnööre raha- ja asjade loterii piletite realiseerimisest täieliku vabatahtlikkuse alusel: reale Moskva ettevõtetele ja asutustele anti kohustuslikud ülesanded raha- ja asjade loterii piletite levitamiseks kindlaksmääratud protsentides kuu töötasufondist. Moskva linna rahandusvalitsus suhtus bürokraatlikult raha- ja asjade loterii läbiviimisesse, lubades rikkuda vabatahtlikkuse põhimõtet loteriipiletite levitamisel. NSV Liidu Rahandusministeerium ja VNFSV Rahandusministeerium ei instrueerinud rahandusorganeid vajalikul määral.

Selle asemel et teha laialdast selgitustööd elanikkonna huvi tõstmiseks loteriipiletite müügi vastu, organiseeriti paljudel juhtudel loteriipiletite tellimine nimekirjade alusel, mõnel juhul isegi sunniti ostma, mis ei olnud kooskõlas loterii mõttega.

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu **otsustavad:**

1. Mõista hukka ebaõige praktika peale sundida raha- ja asjade loterii pileteid, mis leidis aset mõnes Moskva rajoonis.

2. Teha noomitus VNFSV rahandusministrile sm. I. I. Fadejevile ja Moskva linna rahandusvalitsuse juhatajale sm. V. J. Mihheje-

vile raha- ja asjade loterii läbiviimisel tehtud moonutuste ja vigade eest, mis olid vastuolus partei ja valitsuse juhtnööridega.

NSV Liidu rahandusministri asetäitja sm. V. F. Garbuzovi tähelepanu pöörata kontrolli puudumisele loterii läbiviimise üle.

3. Kohustada partei-, nõukogude ja rahandusorganeid organiseerima raha- ja asjade loterii piletite levitamist rangelt kinni pidades vabatahtlikkuse põhimõttest laialdase selgitustöö alusel elanikkonna hulgas piletite müügi õige organiseerimise alusel.

Isikud, kes lubavad moonutada vabatahtlikkuse põhimõtet raha- ja asjade loterii läbiviimisel, tuleb võtta vastutusele.

NSV LIIDU ÜLEMNÕUKOGU PRESIIDIUMI
SEADLUS

NSV LIIDU ORDENITE JA MEDALITEGA AUTASUSTAMISE KORRAST

Töötajate loova aktiivsuse ja initsiatiivi edasise ergutamise eesmärgil majandusliku ja kultuurilise ehitustöö ülesannete täitmiseks ja sõjajärgsetel aastatel kujunenud praktika muutmiseks NSV Liidu kodanikke autasustada peamiselt väljateenitud aastate eest, NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium **otsustab:**

1. Tunnistada vajalikuks sotsialistliku töö kangelase aunimetus omistada ennekõike konkreetsete edusammude eest majanduslikus ja kultuurilises ehitustöös, väljapaistvate teenete eest teaduse ja tehnika arendamisel, riigikaitse tugevdamisel ja riikliku ning ühiskondliku tegevuse alal.

2. Kehtestada autasustamiseks esitamine NSV Liidu ministeeriumide ja keskasutuste, üleliiduliste töötajate ühiskondlike organisatsioonide ja ühingute ametkondade ning liiduvabariikide ministrite nõukogude poolt.

3. Lõpetada NSV Liidu ordenite ja medalitega autasustamine väljateenitud aastate eest.

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi esimees
K. VOROŠILOV

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär
M. GEORGADZE

Moskva, Kreml, 11. veebruaril 1958

NSV LIIDU SEADUSTE, NSV LIIDU ÜLEMNÕUKOGU OTSUSTE JA NSV LIIDU ÜLEMNÕUKOGU PRESIIDIUMI SEADLUSTE JA OTSUSTE JÕUSTUMISE JA VÄLJAANDMISE KORRAST

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus

19. juunil 1958

NSV Liidu seaduste ja NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadluste avaldamise suhtes parema korra loomise ja nende jõustumise tähtaegade täpsustamise eesmärgil NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium **otsustab:**

1. Määrata, et NSV Liidu seadused, NSV Liidu Ülemnõukogu otsused ja muud aktid ning NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlused ja otsused kuuluvad avaldamisele «NSV Liidu Ülemnõukogu Teatajas» liiduvabariikide keeltes mitte hiljem kui seitsmendal päeval pärast nende vastuvõtmist.

2. Paragrahvis 1 mainitud aktide hulgast tähtsamad, mis kuuluvad ulatuslikule ja kohesele publitseerimisele, avaldatakse ajalehes «Izvestija Sovetov Deputatov Trudjaštšihsja SSSR».

Vajaduse korral võidakse neid akte avaldada ka raadios või edasi anda telegraafi kaudu.

3. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlused ja otsused, mis ei oma üldist tähtsust ega ole normatiivse iseloomuga, saadetakse laiali vastavatele ametkondadele ja asutustele ning tehakse nende poolt teatavaks isikutele, kellede suhtes need aktid kehtivad. Nad võivad jääda avaldamata NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi otsusel.

4. NSV Liidu ja välisriikide vahel sõlmitud ning ettenähtud korras ratifitseeritud lepingud, kokkulepped ja konventsioonid, samuti vastavad ratifitseerimise seadlused avaldatakse «Teatajas» NSV Liidu Välisministeeriumi esildusel NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumile.

5. NSV Liidu seadused, NSV Liidu Ülemnõukogu otsused ja muud aktid ning NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlused ja otsused, milledel on üldnormatiivne iseloom, jõustuvad kogu NSV Liidu territooriumil üheaegselt — kümne päeva möödumisel nende avaldamisest «Izvestijas» või «Teatajas», kui nendes aktides enestes ei ole määratud muud jõustumise tähtaega; samad aktid, avaldatud antud seadluse 2. paragrahvi alusel «Izvestijas», kuid varem avaldatud «Teatajas», jõustuvad kümne päeva möödumisel nende avaldamisest «Izvestijas».

Kõik muud aktid, milledel ei ole üldnormatiivset iseloomu, jõustuvad nende vastuvõtmise momendist, kui aktides enestes ei ole määratud nende jõusseastumise muud tähtaega.

6. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlused ja otsused, mis vastavalt käesoleva seadluse paragrahvile 3 ei tule avaldamisele, jõustuvad vastavate ametkondade ja asutuste poolt kättesaa-

mise momendist, kui aktides enestes ei ole määratud nende jõusseastumise muud tähtaega.

7. Seoses käesoleva seadluse väljaandmisega:

a) tunnistada kehtetuks:

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja Kesktäitevkomitee määrus 22. augustist 1924 «NSV Liidu valitsuse seaduste ja korralduste avaldamise korrast» (NSV Liidu seaduste kogu, 1924, nr. 7, lk. 71) koos muudatustega 14. augustist 1925 (NSV Liidu seaduste kogu, 1925, nr. 53, lk. 401) ja 10. septembrist 1926 (NSV Liidu seaduste kogu, 1926, nr. 61, lk. 454);

NSV Liidu Kesktäitevkomitee ja Rahvakomissaride Nõukogu määrus 7. detsembrist 1933 «NSV Liidu valitsuse määruste avaldamise korrast ning valitsuse otsuste ja töö informeerimise korrast» (NSV Liidu seaduste kogu, 1934, nr. 45, lk. 351).

NSV Liidu Kesktäitevkomitee ja Rahvakomissaride Nõukogu määrus 6. veebruarist 1925 «NSV Liidu valitsuse seaduste ja korralduste, samuti NSV Liidu keskasutuste korralduste jõustumise korrast» (NSV Liidu seaduste kogu, 1925, nr. 8, lk. 75) koos täiendustega 1. juunist 1927 (NSV Liidu seaduste kogu, 1927, nr. 32, lk. 326) ja 6. märtsist 1929 (NSV Liidu seaduste kogu, 1929, nr. 20, lk. 171);

b) teha NSV Liidu Ministrite Nõukogule ülesandeks kehtestada NSV Liidu Ministrite Nõukogu määruste ja korralduste avaldamise ning jõustumise kord.

8. Käesolev seadlus esitada kinnitamiseks NSV Liidu Ülemnõukogule.

RIIKLIKU DISTSIPLIINI JÄMEDAST RIKKUMISEST KAPITAALMAHUTUSTE KASUTAMISEL JA ÜKSIKUTE RAHVAMAJANDUSE NÕUKOGUDE JUHTIVATE TÖÖTAJATE POOLT KOHALIKE HUVIDE RIIKLIKELE EELISTAMISE JUHTUDEST

NLKP Keskkomitee määrus

4. augustil 1958

Üheaegselt abinõude läbiviimisega tööstuse ja ehitustegevuse täiustamiseks hoiatas NLKP Keskkomitee korduvalt partei-, nõukogude ja majandusorganite juhtivaid töötajaid üldriikliku tähtsusega tööstusharude arendamiseks määratud vahendite kõrvaldamise eest kohalike vajaduste rahuldamiseks ja pööras tähelepanu vajadusele esmajärjekorras saata toodangut teistesse majanduspiirkondadesse.

Keskkomitee maipleenumi määruse alusel läbiviidud kontrolli tulemusel selgus, et üksikud rahvamajanduse nõukogude juhtivad

töötajad ei teinud vajalikke järeldusi hoiatustest, vähendasid omavoliliselt assigneeringuid ettenähtud riikliku plaaniga tähtsamate tööstusharude arendamiseks, suunates suurema osa nendest vähenditest teisteks otstarveteks, millega tekitati kahju rahvamajandusele.

Eriti jäme riikliku distsipliini rikkumine avastati Karaganda rahvamajanduse nõukogus. Selle rahvamajanduse nõukogu esimees sm. Onik lubas ebaseaduslikult vähendada kapitaalmahutuste mahtu, mis oli ette nähtud rahvamajanduse plaanis söetööstuse ja musta ning värvilise metallurgia arendamiseks 74,6 miljoni rubla suuruses summas.

Plaanist mööda minnes vähendati assigneeringuid 49 miljoni rubla võrra niisugustele tähtsatele ehitustele nagu Karaganda metallurgiatehas, Atasuiski ja Džezkazkanski kaevandused ja teised objektid.

Selle tagajärjel Atasuiski kaevanduse soojuselektrijaama käikulaskmist ei kindlustatud vajalike vahenditega, valitsuse määrusega ettenähtud kolme uue šahti ehitamist ei lülitatud aga jooksva aasta plaani.

Rasketööstuse harudelt ebaseaduslikult võetud kapitaalmahutuste üldsummast suunati 24,6 miljonit rubla tsirkuse, draamateatri, puhkekodu, sanatooriumi ja teiste väljaspool plaani olevate objektide ehitamiseks, 50 miljonit rubla, rikkudes kehtestatud korda, anti üle rahvamajanduse nõukogu materiaalse ja tehnilise varustuse valitsusele vahendite muretsemiseks rahvamajanduse nõukogu vajadusteks. Peale selle võttis Karaganda rahvamajanduse nõukogu omavoliliselt 1958. aasta plaani mäetehnikumi, kahe ujumisbasseini ja teisi kultuuri- ja elukondlikke ehitusi, kokku 12,5 miljoni rubla suuruses summas.

Ebaõige tegevuse eest vastutusest kõrvalehoidmise eesmärgil koormas sm. Onik mitmesuguste palvetega vabariiklikke organeid väljaspool plaani olevate kultuuri- ja elukondlike ning teiste objektide ehitamiseks rasketööstuse vahendite arvel.

Selle asemel et takistada Karaganda rahvamajanduse nõukogu niisugust ebaõiget tegevust, lubas Kasahhi NSV Ministrite Nõukogu esimehe asetäitja, Plaanikomisjoni esimees sm. Melnikov rasketööstusharude finantseerimiseks ettenähtud vahendid kasutada rahvamajanduse nõukogu hoone, sanatooriumi ja draamateatri ehitamiseks.

Karaganda rahvamajanduse nõukogu poolt paljastati riigiraha otsese raiskamise juhtumeid. Rahvamajanduse nõukogu seitsmekorruselise hoone, mille eelarveline maksumus moodustab peaaegu 25 miljonit rubla, ehitust teostatakse suurte arhitektuuriliste liialdustega. Rahvamajanduse nõukogu aparaadi töötajate massiliseks premeerimiseks möödunud aasta lõpus kulutati üle poole miljoni rubla, kusjuures mõnedele juhtivatele töötajatele anti kuu jooksul 2—3 preemiat.

Riikliku distsipliini jämedat rikkumist on lubanud samuti Gorki rahvamajanduse nõukogu esimees sm. Vedenjapin. Rahvamajanduse nõukogu suunas kõrvale osa vahendeid, mis olid määratud keemia- ja naftatööstuse vajadusteks, millele NLKP Keskkomitee käesoleva aasta aprillis pööras sm. Vedenjapini tähelepanu. Kuid kõrvaldatud vahendid 12,3 miljoni rubla suuruses summas, mis olid ette nähtud eriti tähtsa käikulastava ehituse — Novo-Gorki naftatöötlemise tehase ehitamiseks, ei olnud veel taastatud enne Keskkomitee maipleenumi määruse vastuvõtmist.

Peale selle nähti rahvamajanduse nõukogu poolt ette 22 miljoni rubla suuruse summa eraldamine põllumajanduse elektrifitseerimiseks, sildade ehitamiseks Gorki ja Pavlovi linna, viadukti ehitamiseks ja veevarustuse sisseseadmiseks kapitaalehituste mahu vähendamise arvel teistele tähtsatele tööstusharudele. Valitsuse poolt täiendavalt eraldatud 70 miljonist rublast tööstusliku ehituse otstarbeks 20 miljonit rubla suunati ebaseaduslikult rahvamajanduse nõukogu poolt keemia- ja naftatööstusest varem võetud kapitaalmahutuste katmiseks.

Riikliku distsipliini jäme rikkumine avastati Kuibõševi ja Lipetski rahvamajanduse nõukogudes. Kuibõševi rahvamajanduse nõukogu esimees sm. Borissov vähendas valitsuse poolt tähtsate objektide jaoks eraldatud kapitaalmahutuste suurust 55 miljoni rubla võrra, sellest 11 miljonit rubla anti ebaseaduslikult Kuibõševi linna kommunaal- ja elamuehituseks. Lipetski rahvamajanduse nõukogu esimees sm. Bõtškov vähendas Novo-Lipetski metallurgiatehase käikulastava koksipatarei ehitus-montaažtööde mahtu 32 miljoni rubla võrra. Kõrvaldatud vahendid suunati tehase teisejärguliste objektide ehitamiseks. Peale selle ehitati tehase kapitaalmahutuste arvel draamateater ja elamuid kohalike nõukogude elamufondi.

Riikliku distsipliini rikkumine avastati ka Dnepropetrovski, Orenburgi, Krasnojarski, Altai ja Rjazani rahvamajanduse nõukogudes.

Nimetatud riikliku distsipliini jämeda rikkumise juhtumid rahvamajanduse nõukogude poolt said tekkida ennekõike küllaldase kontrolli puudumise tagajärjel partei ja valitsuse direktiivide täitmise üle Karaganda, Gorki, Dnepropetrovski, Kuibõševi, Lipetski, Orenburgi ja Rjazani partei oblastikomiteede ja Altai ning Krasnojarski partei kraikomiteede poolt, real juhtudel aga neile majandusjuhtide poolt avaldatud surve tagajärjel teha väljaspool plaani olevaid töid kohalikeks vajadusteks.

Juhindudes Keskkomitee maipleenumi otsustest ja märkides, et niisugused riikliku distsipliini rikkumise faktid, kui neid õigel ajal otsustavalt ei kõrvaldata, võivad desorganiseerida meie sotsialistlikku plaanimajandust ja tekitada kahju rahvamajandusele, NLKP Keskkomitee **otsustab:**

1. Riikliku distsipliini jämeda rikkumise eest, mis seisnes suure osa söe- ja metallurgiatööstusele määratud kapitaalmahutuste

kasutamises kohalikeks vajadusteks, assigneeringute äravõtmise eriti tähtsatelt rasketööstuse ehitustelt teisteks eesmärkideks ja pillamise eest riiklike vahendite kulutamisel avaldada Karaganda rahvamajanduse nõukogu esimehele sm. D. G. Onikule vali noomitus.

Kasahhi NSV Ministrite Nõukogu esimehe asetäitjale, Riikliku Plaanikomisjoni esimehele sm. D. G. Melnikovile, kes lubas Karaganda rahvamajanduse nõukogul kõrvaldada ebaseaduslikult vahendeid rasketööstuse harudest rahvamajanduse nõukogu administratiivhoone ehitamiseks ja teisteks otstarveteks, avaldada noomitus.

2. Gorki rahvamajanduse nõukogu esimehele sm. G. A. Vedenjapinile omavolilise vahendite äravõtmise eest rasketööstuse harudest kohalikeks vajadusteks ja õigeaegsete abinõude kasutusele mittevõtmise eest NLKP Keskkomitee juhtnööride täitmiseks asetleidnud jämeda riikliku distsipliini rikkumise lõpetamiseks nafta- ja keemiatööstusele eraldatud kapitaalmahutuste kasutamisel — avaldada noomitus.

3. Pöörata Lipetski rahvamajanduse nõukogu esimehe sm. V. S. Bõtškovi tähelepanu tähtsatele rasketööstuse harudele määratud kapitaalmahutuste omavolilisele vähendamisele.

4. Võtta teatavaks, et Ukraina Kommunistliku Partei Keskkomitee arutas riikliku distsipliini rikkumise küsimust Dnepropetrovski rahvamajanduse nõukogus ja võttis kasutusele abinõud nende edasiseks vältimiseks.

5. Pöörata NLKP Karaganda, Gorki, Kuibõševi, Lipetski, Orenburgi, Rjazani oblastikomiteede ja NLKP Krasnojarski ja Altai kraikomiteede tähelepanu sellele, et nende poolt lubati rahvamajanduse nõukogude juhtivate töötajate ebaõiget tegevust, ning kohustada neid tugevdama kontrolli nõukogude ja majandusorganite poolt riiklikust distsipliinist kinnipidamise üle.

Teha Kasahhi Kommunistliku Partei Keskkomiteele, NLKP Orenburgi, Kuibõševi ja Rjazani oblastikomiteedele ning NLKP Altai ja Krasnojarski kraikomiteedele ülesandeks läbi vaadata riikliku distsipliini rikkumise juhtumid rahvamajanduse nõukogudes ja süüdlased võtta rangele vastutusele.

6. NLKP Keskkomitee kohustab partei-, nõukogude, majandus- ja ametiühinguorganeid, juhindudes Keskkomitee maipleenumi otsustest, leppimatult võitlema riiklikust distsipliinist range kinnipidamise eest ja otsustavalt takistama igasuguseid katseid vastandada kohalikke huve riiklikele.

VASTUTUSEST TOODANGU PLAANILISTE HANKEÜLESANNETE MITTETÄITMISE EEST

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus

24. novembril 1958

Tunnistada, et ettevõtete, majandusorganisatsioonide, rahvamajanduse nõukogude, ministeeriumide ja keskasutuste juhtivate töötajate poolt toodangu hankeülesannete mittetäitmine teiste administratiivsete majanduspiirkondade või liiduvabariikide suhtes, samuti üleliidulisteks vajadusteks on riikliku distsipliini jäme rikkumine ja toob endaga kaasa distsiplinaarse, materiaalse ja kriminaalvastutuse.

Ettevõtete ja majandusorganisatsioonide, rahvamajanduse nõukogude, ministeeriumide ja keskasutuste juhtivaid töötajaid, kes on süüdi vabandatavate põhjusteta niisuguste plaaniliste hankeülesannete mittetäitmises, karistatakse karmilt distsiplinaarkorras või rakendatakse materiaalset vastutust kuutöötasu kolmekordses suuruses, korras, mis on ette nähtud liiduvabariikide seadusandlusega.

Vabandavate põhjuste puudumisel korduvate plaaniliste hankeülesannete mittetäitmise eest teiste administratiivsete majanduspiirkondade või liiduvabariikide suhtes, samuti üleliidulisteks vajadusteks võetakse nimetatud isikud kriminaalvastutusele kui ametialase kuriteo eest.

NSV LIIDU JA LIIDUVABARIIKIDE KRIMINAALSEADUSANDLUSE ALUSTE KINNITAMISE SEADUS

Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Ülemnõukogu **otsustab:**

P a r a g r a h v 1. Kinnitada NSV Liidu ja liiduvabariikide kriminaalseadusandluse alused.

P a r a g r a h v 2. Määrata, et NSV Liidu ja liiduvabariikide kriminaalseadusandluse aluste paragrahv 23 ei laiene vabadusekaotuse tähtaja osas isikutele, kes on süüdi mõistetud enne NSV Liidu ja liiduvabariikide kriminaalseadusandluse aluste väljaandmist eriti ohtlike riiklike kuritegude eest, mis on ette nähtud seadusega «Kriminaalvastutusest riiklike kuritegude eest», samuti banditismi eest, tahtliku tapmise eest raskendavatel asjaoludel, suurtes kogustes riikliku või ühiskondliku vara riisumise eest ja röövimise eest.

P a r a g r a h v 3. Teha NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumile ülesandeks määrata kindlaks NSV Liidu ja liiduvabariikide kriminaalseadusandluse aluste ellurakendamise kord ja kinnitada nende

seadusandlike aktide loetelu, mis kaotavad jõu seoses aluste ellurakendamisega.

Paragrahv 4. Teha liiduvabariikide ülemnõukogudele ülesandeks viia liiduvabariikide seadusandlus kooskõlla NSV Liidu ja liiduvabariikide kriminaalseadusandluse alustega.

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi esimees
K. VOROŠILOV

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär
M. GEORGADZE

Moskva, Kreml, 25. detsembril 1958

NSV LIIDU JA LIIDUVABARIIKIDE KRIMINAALSEADUSANDLUSE ALUSED

I OSA

ÜLDEESKIRJAD

Paragrahv 1

NÕUKOGUDE KRIMINAALSEADUSANDLUSE ÜLESANDED

NSV Liidu ja liiduvabariikide kriminaalseadusandluse ülesandeks on kaitsta nõukogude ühiskondlikku ja riiklikku korda, sotsialistlikku omandit, kodanike isikut ja õigusi ning kogu sotsialistlikku õiguskorda kuritegelike rünnete vastu.

Selle ülesande teostamiseks määrab NSV Liidu ja liiduvabariikide kriminaalseadusandlus kindlaks, missugused ühiskonnaohtlikud teod on kuriteod, ja näeb ette karistused, mis kuuluvad kohaldamisele kuritegusid toimepannud isikute suhtes.

Paragrahv 2

NSV LIIDU JA LIIDUVABARIIKIDE KRIMINAALSEADUSANDLUS

NSV Liidu ja liiduvabariikide kriminaalseadusteks on käesolevad alused, mis määravad kindlaks NSV Liidu ja liiduvabariikide kriminaalseadusandluse printsiibid ja üldsätted, ning üleliidulised seadused, mis näevad ette vastutuse üksikute kuritegude eest, ja liiduvabariikide kriminaalkoodeksid.

Üleliidulised kriminaalseadused määravad vastutuse riiklike ja sõjaväeliste kuritegude eest, vajalikel juhtudel aga ka teiste kuritegude eest, mis on suunatud NSV Liidu huvide vastu.

Paragrahv 3

KRIMINAALVASTUTUSE ALUSED

Kriminaalvastutusele ja karistamisele kuulub ainult isik, kes on süüdi kuriteo toimepanemises, see tähendab isik, kes on tahtli-

kult või ettevaatamatult toime pannud kriminaalseaduses ettenähtud ühiskonnaohtliku teo.

Kriminaalkaristust kohaldatakse ainult kohtuotsusega.

Paragrahv 4

NSV LIIDU JA LIIDUVABARIIKIDE KRIMINAALSEADUSTE KEHTIVUS TEGUDE SUHTES, MIS ON TOIME PANDUD NSV LIIDU TERRITOORIUMIL

Kõik isikud, kes on toime pannud kuriteo NSV Liidu territooriumil, kannavad vastutust kuriteo toimepanemise kohas kehtivate kriminaalseaduste järgi.

Juhul kui välisriikide diplomaatilised esindajad ja teised kodanikud, kes vastavalt kehtivatele seadustele ja rahvusvahelistele kokkulepetele ei allu kriminaalasjade suhtes Nõukogude kohtuasutustele, panevad NSV Liidu territooriumil toime kuriteo, lahendatakse nende kriminaalvastutuse küsimus diplomaatilisel teel.

Paragrahv 5

NSV LIIDU JA LIIDUVABARIIKIDE KRIMINAALSEADUSTE KEHTIVUS TEGUDE SUHTES, MIS ON TOIME PANDUD VÄLJASPOOL NSV LIIDU PIIRE

Välismaal kuriteo toimepannud NSV Liidu kodanikud alluvad kriminaalvastutusele kriminaalseaduste järgi, mis kehtivad liiduvabariigis, mille territooriumil nad võeti kriminaalvastutusele või anti kohtu alla.

Samadel alustel kannavad vastutust ka NSV Liidus elunevad kodakondsuseta isikud, kes panevad kuritegusid toime väljaspool NSV Liidu piire.

Kui nimetatud isikud toimepandud kuritegude eest kandsid karistust välismaal, võib kohus vastavalt kas kergendada nendele määratud karistust või süüdlase karistuse kandmisest täielikult vabastada.

Välismaalased, kes panid kuriteo toime väljaspool NSV Liidu piire, vastutavad Nõukogude kriminaalseaduste järgi rahvusvahelistes kokkulepetes ettenähtud juhtudel.

Paragrahv 6

KRIMINAALSEADUSE AJALINE KEHTIVUS

Teo kuritegelikkus ja karistatavus määratakse selle teo toimepanemise ajal kehtiva seadusega.

Seadusel, mis tunnistab teo karistamatuks või kergendab karistust, on tagasiulatuv jõud, see tähendab, et seadust rakendatakse ka tegude suhtes, mis on toime pandud enne tema väljaandmist.

Seadusel, mis tunnistab teo karistatavaks või raskendab karistust, ei ole tagasiulatuvat jõudu.

II OSA

KURITEGU

Paragrahv 7

KURITEO MÕISTE

Kuritegu on kriminaalseaduses ettenähtud ühiskonnaohtlik käitumine (tegu või tegevusetus), mis ründab nõukogude ühiskondlikku või riiklikku korda, sotsialistlikku majandussüsteemi, sotsialistlikku omandit, kodanike isikut ning nende poliitilisi, tööalaseid, varalisi ja muid õigusi, samuti kriminaalseaduses ettenähtud ja sotsialistlikku õiguskorda ründav muu ühiskonnaohtlik tegu.

Kuritegu ei ole tegu või tegevusetus, mis formaalselt sisaldab küll mingi kriminaalseaduses ettenähtud teo tunnuseid, kuid vähese tähtsuse tõttu ei ole ühiskonnaohtlik.

Paragrahv 8

KURITEO TAHTLIK TOIMEPANEMINE

Kuritegu on tahtlikult toime pandud, kui isik, kes selle toime pani, sai aru oma teo või tegevusetuse ühiskonnaohtlikust iseloomust, nägi ette selle ühiskonnaohtlikke tagajärgi ja soovis neid või teadlikult möönis nende tagajärgede saabumist.

Paragrahv 9

KURITEO ETTEVAATAMATU TOIMEPANEMINE

Kuritegu on ettevaatamatult toime pandud, kui isik, kes selle toime pani, nägi ette oma teo või tegevusetuse ühiskonnaohtlike tagajärgede saabumise võimalust, kuid kergemeelselt lootis neid vältida, või ei näinud ette nende tagajärgede saabumise võimalust, kuigi pidi ja võis neid ette näha.

Paragrahv 10

ALAEALISTE VASTUTUS

Kriminaalvastutust kohaldatakse isikutele, kes enne kuriteo toimepanemist on saanud vähemalt kuusteist aastat vanaks.

Isikud, kes panid kuriteo toime neljateistkümne kuni kuueteistkümne aasta vanuses, võetakse kriminaalvastutusele ainult tapmise, terviseriket põhjustava kehavigastuse tahtliku tekitamise, vägistamise, röövimise, varguse, kuritahtliku huligaansuse, riigi- ja ühiskonnavara või kodanike isikliku vara tahtliku hävitamise või rikkumise eest, mis tõi kaasa raskeid tagajärgi, samuti tahtlike tegude toimepanemise eest, mis võisid esile kutsuda rongiõnnetuse.

Kui kohus leiab, et isik, kes enne kaheksateistkümne-aastaseks saamist on toime pannud mitte eriti ühiskonnaohtliku kuriteo, on

parandatav ilma kriminaalkaristust kohaldamata, siis võib ta sellise isiku suhtes rakendada kasvatuslikke sunnivahendeid, mis ei ole kriminaalkaristuseks.

Kasvatuslike sunnivahendite liigid ja nende kohaldamise kord määratakse liiduvabariikide seadusandlusega.

Paragrahv 11

SÜÜDIMATUS

Kriminaalvastutusele ei allu isik, kes ühiskonnaohtliku teo toimepanemise ajal oli süüdimatuse seisundis, see tähendab, et ta ei võinud endale oma tegudest aru anda või neid juhtida kroonilise vaimuhaiguse, vaimutegevuse ajutise häire, nõrgamõistuslikkuse või muu haigusliku seisundi tõttu. Sellise isiku suhtes võidakse kohtu määramisel kohaldada meditsiinilisi sunnivahendeid, millised määratakse kindlaks liiduvabariikide seadusandlusega.

Karistamisele ei kuulu samuti isik, kes kuriteo toimepanemise ajal oli süüdiv, kuid enne kohtuotsuse tegemist jäi vaimuhaigeks, mis võttis temalt võimaluse endale oma tegudest aru anda või neid juhtida. Sellise isiku suhtes võidakse kohtu määramisel kohaldada meditsiinilisi sunnivahendeid, pärast tervenemist aga võib ta kuuluda karistamisele.

Paragrahv 12

VASTUTUS JOOBESEISUNDIS TOIMEPANDUD KURITEO EEST

Isik, kes pani kuriteo toime joobeseisundis, ei vabane kriminaalvastutusest.

Paragrahv 13

HÄDAKAITSE

Kuritegu ei ole tegu, millel on küll kriminaalseaduses ettenähtud teo tunnused, kuid mis on toime pandud hädakaitse seisundis, see on Nõukogude riigi huvide, ühiskondlike huvide, kaitsja enese või teise inimese isiku või õiguste kaitsel ühiskonnaohtliku ründe eest ründajale kahju tekitamise teel, kui selle juures ei ületatud hädakaitse piire.

Hädakaitse piiride ületamine on kaitse ilmne mittevastavus ründe iseloomule ja ohtlikkusele.

Paragrahv 14

HÄDASEISUND

Kuritegu ei ole tegu, millel on küll kriminaalseaduses ettenähtud teo tunnused, kuid mis on toime pandud hädaseisundis, see on ohu kõrvaldamiseks, mis ähvardas Nõukogude riigi huve, ühis-

kondlikke huve, antud kodaniku või teiste kodanike isikut või õigusi, kui seda ohtu antud asjaoludel ei saadud kõrvaldada muude vahenditega ja kui tekitatud kahju on väiksem kui ärahoitud kahju.

Paragrahv 15

VASTUTUS KURITEO ETTEVALMISTAMISE JA KURITEO KATSE EEST

Kuriteo ettevalmistamine on kuriteo toimepanemiseks vahendite või riistade hankimine või kohandamine või muu tahtlik tingimuste loomine kuriteo toimepanekuks.

Kuriteo katse on tahtlik tegu, mis on vahetult suunatud kuriteo toimepanemisele, kui seejuures kuritegu jäi lõpule viimata süüdlase tahtest olenemata põhjustel.

Karistus kuriteo ettevalmistamise ja kuriteo katse eest määratakse seaduse järgi, mis näeb ette vastutust antud kuriteo eest. Karistuse määramisel arvestab kohus süüdlase poolt toimepandud teo iseloomu ja ühiskonnaohtlikkuse astet, kuritegeliku kavatsuse teostamise astet ning põhjusi, mille tõttu kuritegu jäi lõpule viimata.

Paragrahv 16

VABATAHTLIK LOOBUMINE KURITEO TOIMEPANEMISEST

Isik, kes vabatahtlikult oli loobunud kuriteo lõpuleviimisest, võetakse kriminaalvastutusele ainult sel juhul, kui tema poolt faktiliselt toimepandud tegu sisaldab mõne teise kuriteo koosseisu.

Paragrahv 17

OSAVÕTT

Kuriteost osavõtt on kahe või enama isiku tahtlik ühine osavõtmine kuriteo toimepanemisest.

Kuriteost osavõtjateks peale täideviijate on organisaatorid, kihutajad ja kaasaaitajad.

Täideviija on isik, kes kuriteo vahetult toime pani.

Organisaator on isik, kes organiseeris või juhtis kuriteo toimepanemist.

Kihutaja on isik, kes õhutas teist isikut kuritegu toime panema.

Kaasaaitaja on isik, kes aitas kaasa kuriteo toimepanemisele nõuannetega, juhistega, vahendite andmisega või takistuste kõrvaldamisega, samuti isik, kes ette lubas varjata kurjategijat, kuriteo toimepanemise riistu ja vahendeid, kuriteo jälgi või kuritegelikul teel saadud esemeid.

Karistuse määramisel peab kohus arvestama kuriteo toimepanemisest osavõtnud iga isiku osavõtu astet ja iseloomu.

Paragrahv 18

VARJAMINE

Kurjategija, kuriteo toimepanemise riistade ja vahendite, kuriteo jälgede või kuritegelikul teel saadud esemete ette mittelubatud varjamine toob kaasa vastutuse ainult kriminaalseadusega spetsiaalselt ettenähtud juhtudel.

Paragrahv 19

MITTETEATAMINE

Mitteteatamine kindlasti teadaolevast ettevalmistatavast või toimepandud kuriteost toob kaasa kriminaalvastutuse ainult kriminaalseadusega spetsiaalselt ettenähtud juhtudel.

III OSA

KARISTUS

Paragrahv 20

KARISTUSE EESMÄRGID

Karistus ei ole mitte ainult karistamisvahendiks toimepandud kuriteo eest, vaid tema eesmärgiks on ka süüdimõistetute parandamine ja ümberkasvatamine töösse ausa suhtumise, seaduste täpse täitmise ja sotsialistliku ühiselu reeglite austamise vaimus, samuti süüdimõistetute kui ka teiste isikute poolt uute kuritegude toimepanemise ärahoidmine.

Karistuse eesmärgiks ei ole füüsiliste kannatuste tekitamine või inimväärikuse alandamine.

Paragrahv 21

KARISTUSTE LIIGID

Kuriteo toimepannud isikutele võib kohaldada järgmisi põhikaristusi:

1) vabadusekaotus;
2) asumisele saatmine;
3) väljasaatmine;
4) vabadusekaotuseta paranduslikud tööd;
5) teatud ametikohtadel töötamise või teatud tegevusalal tegutsemise õiguse äravõtmine;
6) trahv;
7) ühiskondlik laitus.

Ajateenistuse sõjaväelastele võib karistusena kohaldada ka distsiplinaarpataljoni saatmist.

Peale põhikaristuse võib süüdimõistetule kohaldada järgmisi lisakaristusi:

vara konfiskeerimine;

sõjaväelise või eriauastme äravõtmine.

Väljasaatmist, asumisele saatmist, keeldu töötada teatud ametikohtadel või tegutseda teatud tegevusalal ning trahvi võib kohaldada mitte ainult põhi-, vaid ka lisakaristusena.

Liiduvabariikide seadusandlusega võib peale käesolevas paragrahvis tähendatud karistuse ette näha ka muid karistusliike kooskõlas käesolevate aluste printsiipide ja üldsätetega.

Paragrahv 22

ERAKORDNE KARISTUS — SURMANUHTLUS

Erakordse karistusena kuni selle täieliku kaotamiseni on lubatud kohaldada surmanuhtlust — mahalaskmist — kodumaa reetmise, spionaaži, diversiooni, terroristliku akti ja banditismi eest, samuti tahtliku tapmise eest raskendavatel asjaoludel, millised on näidatud NSV Liidu ja liiduvabariikide kriminaalseaduste neis paragrahvides, mis määravad kindlaks vastutuse tahtliku tapmise eest, sõjaajal või lahinguolukorras, aga ka teiste eriti raskete kuritegude eest NSV Liidu seadusandlusega spetsiaalselt ettenähtud juhtudel.

Ei või surma mõista isikuid, kes enne kuriteo toimepanemist ei ole saanud kaheksateistkümne-aastaseks, ega naisi, kes kuriteo toimepanemise või kohtuotsuse tegemise ajal on rasedad. Surmanuhtlust ei või kohaldada naisisiku suhtes, kes kohtuotsuse täideviimise momendil on rase.

Paragrahv 23

VABADUSEKAOTUS

Vabadusekaotus määratakse tähtajaga mitte üle kümne aasta, eriti raskete kuritegude eest ja eriti ohtlikele retsidivistidele aga NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandluses ettenähtud juhtudel mitte üle viieteistkümne aasta.

Karistuse määramisel isikule, kes enne kuriteo toimepanemist ei olnud veel kaheksateistkümne-aastaseks saanud, ei või vabadusekaotuse tähtaeg ületada kümmet aastat.

Vabadusekaotusele mõistetud isikud kannavad karistust paranduslike tööde koloonias või türmis, alaealised aga alaealiste töökoloonias.

Vabadusekaotust kinnipidamise näol türmis, kas kogu karistusaja või selle osa kestel võib kohus määrata isikutele, kes on toime pannud raskeid kuritegusid, samuti eriti ohtlikele retsidivistidele.

Isikutele, kes on ära kandnud vähemalt poole türmis kinnipidamise tähtajast, võib kohus nende eeskujuliku käitumise korral asendada kinnipidamise türmis kinnipidamisega koloonias.

Isikutele, kes kuritahtlikult rikuvad paranduslike tööde koloonias kehtivat režiimi, võib kohus asendada karistuse kandmise koloonias kinnipidamisega türmis kestusega mitte üle kolme aasta, kusjuures selle tähtaja lõppemisel veel kandmata karistus kantakse paranduslike tööde koloonias.

Paragrahv 24

ASUMISELE SAATMINE JA VÄLJASAATMINE

Asumisele saatmine seisneb süüdimõistetu eemaldamises tema elukohast ühes sundasumisega teatud paikkonnas.

Väljasaatmine seisneb süüdimõistetu eemaldamises tema elukohast ühes keeluga elada teatud paikkondades.

Asumisele saatmist ja väljasaatmist nii põhi- kui ka lisakaristusena võib määrata tähtajaga mitte üle viie aasta.

Asumisele saatmist ja väljasaatmist lisakaristusena võib kohaldada ainult seaduses spetsiaalselt ettenähtud juhtudel.

Asumisele saatmist ja väljasaatmist ei kohaldata isikutele, kes enne kuriteo toimepanemist ei olnud veel kaheksateistkümne-aastaseks saanud. Asumisele saatmist ei kohaldata ka rasedatele naistele ja naistelę, kelle ülalpidamisel on kuni kaheksa aasta vanuseid lapsi.

Asumise ärakandmise kord, kohad ja tingimused, samuti väljasaatmise kord ja tingimused määratakse kindlaks NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega.

Paragrahv 25

VABADUSEKAOTUSETA PARANDUSLIKUD TÖÖD

Vabadusekaotuseta paranduslikke töid määratakse tähtajaga kuni üks aasta ja need kantakse ära kas süüdimõistetu töökohas või muudes kohtades süüdimõistetu elukoha rajoonis. Vabadusekaotuseta paranduslikele töödele mõistetud isiku töötasust peetakse kinni riigituludesse kohtuotsuses kindlaksmääratud ulatuses, kuid mitte üle 20 protsendi.

Vabadusekaotuseta paranduslike tööde ärakandmise kord määratakse kindlaks liiduvabariikide seadusandlusega.

Paragrahv 26

TEATUD AMETIKOHTADEL TÖÖTAMISE VÕI TEATUD TEGEVUSALAL TEGUTSEMISE ÕIGUSE ÄRAVÕTMINE

Teatud ametikohtadel töötamise või teatud tegevusalal tegutsemise õiguse äravõtmise võib kohus määrata tähtajaga kuni viis aastat põhi- või lisakaristusena.

Seda karistust võib määrata juhtudel, kui süüdlase poolt ametikohal või teatud tegevusalal tegutsemisel toimepandud kuritegude iseloomu tõttu kohus peab võimatuks säilitada talle õigus töötada teatud ametikohal või tegutseda teatud tegevusalal.

Paragrahv 27

TRAHV

Trahv on kohtu poolt seaduses ettenähtud juhtudel ja piirides määratav rahaline karistus.

Trahvi suurus määratakse kindlaks olenevalt toimepandud kuriteo raskusest ning arvestades süüdlase varanduslikku seisundit.

Trahvi asendamine vabadusekaotusega ja vabadusekaotuse asendamine trahviga ei ole lubatud.

Paragrahv 28

ÜHISKONDLIK LAITUS

Ühiskondlik laitus on kohtu poolt süüdlasele avaliku laituse avaldamine selle teatavakstegemisega vajalikel juhtudel üldsusele ajakirjanduse kaudu või muul viisil.

Paragrahv 29

KURITEGUSID TOIMEPANNUD SÕJAVÄELASTE DISTSIPLINAARPATALJONI SAATMINE JA PARANDUSLIKE TÖÖDE ASENDAMINE KINNIPIDAMISEGA PEAVAHIS

Ajateenistuse sõjaväelastele, kes on toime pannud kuriteo, võib kohaldada distsiplinaarpataljoni saatmist tähtajaga kolmest kuust kuni kahe aastani seaduses ettenähtud juhtudel, samuti neil juhtudel, kui kohus, arvestades asjaolusid ja süüdimõistetu isikut, peab otstarbekohaseks kuni kaheks aastaks ettenähtud vabadusekaotuse asemel kohaldada distsiplinaarpataljoni saatmist samaks tähtajaks.

Vabadusekaotuseta paranduslikud tööd asendatakse sõjaväelastele kinnipidamisega peavahis tähtajaga kuni kaks kuud.

Paragrahv 30

VARA KONFISKEERIMINE

Vara konfiskeerimine on süüdimõistetu isiklikuks omandiks oleva kogu või osa vara sunduslik tasuta võõrandamine riigi kasuks.

Vara konfiskeerimist võib määrata ainult riiklike ja kasusaamise eesmärgil toimepandud raskete kuritegude eest seaduses ettenähtud juhtudel.

Vara konfiskeerimise kohaldamise kord, süüdimõistetu enda ning tema ülalpidamisel olevate isikute jaoks hädavajalike ja konfiskeerimisele mittekuuluvate esemete loetelu ning samuti nõuete rahuldamise tingimused ja kord konfiskeeritud varast süüdimõistetu kohustuste täitmiseks määratakse kindlaks liiduvabariikide seadusandlusega.

Paragrahv 31

SÕJAVÄELISTE JA TEISTE AUASTMETE NING ORDENITE, MEDALITE JA AUNIMETUSTE ÄRAVÕTMINE

Raske kuriteo eest süüdimõistmisel võidakse sõjaväelist ja eriauastet omavalt isikult see kohtuotsusega ära võtta.

Isiku süüdimõistmisel raske kuriteo eest, keda on autasustatud ordeni või medaliga või kellel on NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi, liidu- või autonoomse vabariigi ülemnõukogu presiidiumi poolt antud aunimetus või NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi või NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt antud sõjaväeline või muu auaste, lahendab kohus kohtuotsuse tegemisel küsimuse, kas on otstarbekohane teha esildist organile, kes autasustas süüdimõistetut ordeni või medaliga või andis talle auastme või aunimetuse, selle ordeni, medali või aunimetuse, sõjaväelise või muu auastme äravõtmise kohta.

IV OSA

KARISTUSE MÄÄRAMINE JA KARISTUSEST VABASTAMINE

Paragrahv 32

KARISTUSE MÄÄRAMISE ÜLDALUSED

Kohus määrab karistuse neis piirides, mille näeb ette toimepandud kuriteo eest vastutust ettenägeva seaduse paragrahv, ning täpses vastavuses käesolevate aluste ja liiduvabariigi kriminaalkoodeksi sätetega. Karistuse määramisel arvestab kohus, juhindudes sotsialistlikust õigusteadvusest, toimepandud kuriteo iseloomu ja ühiskonnaohtlikkuse astet, süüdlase isikut ning vastutust kergendavaid ja raskendavaid asjaolusid.

Paragrahv 33

VASTUTUST KERGENDAVAD ASJAOLUD

Karistuse määramisel vastutust kergendavateks asjaoludeks on:

1) süüdlase poolt kuriteo kahjulike tagajärgede ärahoidmine või tekitatud kahju vabatahtlik hüvitamine või kõrvaldamine;

2) kuriteo toimepanemine raskete isiklike või perekondlike asjaolude kokkusattumise mõjul;

3) kuriteo toimepanemine ähvarduse või sundimise või materiaalse või muu sõltuvuse mõjul;

4) kuriteo toimepanemine tugeva hingelise erutuse mõjul, mille kannatanu on esile kutsunud oma mitteõiguspäraste tegudega;

5) kuriteo toimepanemine ühiskonnaohtliku ründe eest kaitsmisel hädakaitse piiride ületamisega;

6) kuriteo toimepanemine alaealise poolt;

7) kuriteo toimepanemine raseda naisisiku poolt;

8) puhtsüdamlik süü ülestunnistamine või süü ülestunnistamisele ilmumine.

Liiduvabariikide kriminaalkoodeksid võivad ette näha ka teisi vastutust kergendavaid asjaolusid.

Kohus võib karistuse määramisel arvestada ka kergendavaid asjaolusid, milliseid seaduses pole näidatud.

Paragrahv 34

VASTUTUST RASKENDAVAD ASJAOLUD

Karistuse määramisel vastutust raskendavateks asjaoludeks on:

1) kuriteo toimepanemine isiku poolt, kes varem on mingisuguse kuriteo toime pannud.

Olenevalt esimese kuriteo iseloomust on kohtul õigus seda mitte lugeda raskendavaks asjaoluks;

2) kuriteo toimepanemine organiseeritud grupi poolt;

3) kuriteo toimepanemine kasusaamise või muudel madalatel ajedel;

4) kuriteoga raskete tagajärgede põhjustamine;

5) kuriteo toimepanemine alaealise, kõrges vanuses või abitus seisundis oleva isiku suhtes;

6) alaealiste kihutamine kuriteo toimepanemisele või nende ahvatlemine kuriteost osavõtmisele;

7) kuriteo toimepanemine erilise julmusega või kannatanu mõnitamisega;

8) kuriteo toimepanemine ühiskondliku õnnetuse tingimuste ärakasutamisega;

9) kuriteo toimepanemine üldohtlikul viisil.

Liiduvabariikide kriminaalkoodeksid võivad ette näha ka teisi süüdlase vastutust raskendavaid asjaolusid, mis ei ole ette nähtud käesolevas paragrahvis.

Paragrahv 35

KARISTUSE MÄÄRAMINE MITME KURITEO TOIMEPANEMISE EEST

Kui isik tunnistatakse süüdi kahe või enama kuriteo toimepanemises, millised on ette nähtud kriminaalseaduse erinevates

paragrahvides ning ei ole ühegi eest nendest süüdi mõistetud, siis kohus, määrates karistuse eraldi iga kuriteo eest, määrab lõpliku karistuse kuritegude kogumi eest, kas lugedes kergema karistuse kaetuks raskema karistusega või liites määratud karistused täies ulatuses või osaliselt seaduse selle paragrahvi piirides, mis näeb ette raskema karistuse.

Põhikaristusele võib liita ükskõik millise lisakaristuse, mis on ette nähtud seaduse neis paragrahvides, kus on kindlaks määratud vastutus nende kuritegude eest, millede toimepanemises on isik süüdi tunnistatud.

Samade eeskirjade järgi määratakse karistus, kui pärast antud asja kohtuotsuse tegemist tutvustatakse, et süüdimõistetu on süüdi veel teises kuriteos, mille ta on toime pannud enne kohtuotsuse tegemist esimeses asjas. Sel juhul arvatakse karistuse kandmise tähtaja hulka karistus, mis oli täielikult või osaliselt ära kantud esimese kohtuotsuse järgi.

Paragrahv 36

KARISTUSE MÄÄRAMINE MITME KOHTUOTSUSE JÄRGI

Kui süüdimõistetu pärast kohtuotsuse tegemist, kuid enne karistuse täielikku ärakandmist pani toime uue kuriteo, siis kohus liidab eelmise otsuse järgi kandmata karistuse kas täies ulatuses või osaliselt uue otsusega määratud karistusega.

Karistuse liitmisel käesolevas paragrahvis ettenähtud korras ei tohi karistuse üldine tähtaeg ületada maksimaalset tähtaega, mis on kindlaks määratud antud karistusliigi jaoks. Vabadusekaotuse näol määratud karistuste liitmisel ei tohi karistuse üldine tähtaeg ületada kümmet aastat, kuritegude eest aga, millede eest seadus lubab vabadusekaotuse määramist tähtajaga üle kümne aasta, ei tohi kogu karistusaeg ületada viitteistkümmet aastat.

Paragrahv 37

SEADUSES ETTENÄHTUST KERGEMA KARISTUSE MÄÄRAMINE

Arvestades erandlikke tehiolusid ja süüdlase isikut ning tunnistades vajalikuks määrata süüdlasele karistus alla seda alammäära, mille seadus näeb ette antud kuriteo eest, või üle minna mõnele teisele kergemale karistusliigile, võib kohus sellist karistust kergendada, märkides tingimata ära karistuse kergendamise motiivid.

Paragrahv 38

TINGIMISI SÜÜDIMÕISTMINE

Kui kohus määrab karistuseks vabadusekaotuse või paranduslikud tööd ning kui ta, arvestades kõiki tehiolusid ja süüdlase isi-

kul, jõuab veendumusele, et selle karistuse ärakandmine süüdlase poolt ei ole otstarbekohane, võib ta määrata, et karistust süüdlase suhtes tingimisi ei kohaldata, ära näidates kohustuslikult kohtuotsuses tingimisi süüdimõistmise motiivid. Sel juhul kohus määrab, et kohtuotsust ei pöörata täitmisele, kui süüdimõistetu kohtu poolt kindlaksmääratud katseaja vältel ei pane toime uut samaliigilist või mitte vähem rasket kuritegu.

Kui tingimisi süüdimõistetu paneb katseaja vältel toime uue samaliigilise või mitte vähem raske kuriteo, siis kohus määrab temale karistuse käesolevate aluste paragrahvis 36 ettenähtud eeskirjade järgi.

Tingimisi süüdimõistmisel ei või määrata lisakaristusi, välja arvatud trahv.

Liiduvabariikide seadusandlusega nähakse ette katseaja piirid, samuti kord, kuidas jälgida tingimisi süüdimõistetud isikute tegevust ning nende suhtes kasvatustööd läbi viia.

Arvestades tehiolusid, süüdlase isikut ning ühiskondlike organisatsioonide või süüdlase töökoha tööliste, teenistujate või kolhoosnikute kollektiivi taotlusi süüdlase tingimisi süüdimõistmise kohta, võib kohus panna nendele organisatsioonidele või sellele kollektiivile tingimisi süüdimõistetu ümberkasvatamise ja parandamise kohustuse.

Paragrahv 39

SÕJAVÄELASTE VÕI SÕJAVÄEKOHUSLASTE SUHTES SÕJAAJAL KOHTUOTSUSTE TÄITMISE EDASILÜKKAMINE

Sõjaajal sõjaväelase või kutse alla või mobiliseerimisele kuuluva sõjaväekohustuslase suhtes tehtud ning vabadusekaotust ettenägeva kohtuotsuse täitmist võib kohus edasi lükata kuni sõjategevuse lõppemiseni süüdimõistetu saatmisega tegevväkke. Kohus võib neil juhtudel edasi lükata kohtuotsuse täitmise ka lisakaristuste osas.

Kui tegevväkke saadetud süüdimõistetu osutub sotsialistliku kodumaa vapraks kaitsjaks, võib kohus vastava väejuhatuse taotlusel vabastada teda karistusest või asendada karistus teise, kergema karistusega.

Kui isik, kelle suhtes kohtuotsuse täitmine oli edasi lükatud, paneb toime uue kuriteo, liidab kohus uuele karistusele varem määratud karistuse käesolevate aluste paragrahvis 36 ettenähtud eeskirjade kohaselt.

Paragrahv 40

EELVANGISTUSE ARVESTAMINE

Eelvangistusaeg arvestatakse kohtu poolt karistuse tähtaja hulka vabadusekaotusele mõistmisel ja distsiplinaarpataljoni saat-

misel päev päeva vastu, paranduslike tööde määramisel, asumisele saatmisel või väljasaatmisel — üks päev kolme päeva vastu.

Paragrahv 41

KRIMINAALVASTUTUSELE VÕTMISE AEGUMINE

Isikut ei saa võtta kriminaalvastutusele, kui tema poolt kuriteo toimepanemise päevast on möödunud järgmised tähtajad:

1) kolm aastat kuriteo toimepanemise päevast, mille eest seaduse järgi võib määrata vabadusekaotuse tähtajaga mitte üle kahe aasta või karistuse, mis ei ole seotud vabadusekaotusega;

2) viis aastat kuriteo toimepanemise päevast, mille eest seaduse järgi võib määrata vabadusekaotuse tähtajaga mitte üle viie aasta;

3) kümme aastat kuriteo toimepanemise päevast, mille eest seaduse järgi võib määrata raskema karistuse kui vabadusekaotuse tähtajaga viis aastat.

Liiduvabariikide seadusandlusega võib ette näha lühendatud aegumistähtaegu üksikute kuriteoliikide kohta.

Aegumine katkeb, kui isik enne seaduses ettenähtud tähtaja möödumist paneb toime uue kuriteo, mille eest seaduse järgi võib määrata vabadusekaotuse tähtaja üle kahe aasta. Aegumise arvestamist sel juhul alustatakse uue kuriteo toimepanemise momendist.

Aegumine peatub, kui isik, kes pani toime kuriteo, varjab ennast uurimise või kohtu eest. Neil juhtudel aegumine uuendub isiku kinnipidamise või süü ülestunnistamisele ilmumise momendist. Sealjuures ei või isikut kriminaalvastutusele võtta, kui kuriteo toimepanemise ajast on möödunud viisteist aastat ja aegumine ei ole katkenud uue kuriteo toimepanemise tõttu.

Aegumise kohaldamise küsimuse isiku suhtes, kes on toime pannud kuriteo, mille eest seaduse järgi võib määrata surmanuhtluse, lahendab kohus. Kui kohus ei pea võimalikuks aegumist kohaldada, siis ei või surmanuhtlust määrata ja see asendatakse vabadusekaotusega.

Paragrahv 42

SÜÜDIMÕISTVA KOHTUOTSUSE TÄITMISE AEGUMINE

Süüdimõistvat kohtuotsust ei täideta, kui seda ei ole täitmisele pööratud järgmistel tähtaegadel, arvates kohtuotsuse jõustumise päevast:

1) kolm aastat — kui süüdlasele on määratud vabadusekaotus tähtajaga mitte üle kahe aasta või karistus, mis ei ole seotud vabadusekaotusega;

2) viis aastat — kui süüdlasele on määratud vabadusekaotus tähtajaga mitte üle viie aasta;

3) kümme aastat — kui süüdlasele on määratud raskem karistus kui viis aastat vabadusekaotust.

Liiduvabariikide seadusandlusega võib ette näha lühendatud aegumistähtaegu üksikute kuriteoliikide kohta.

Aegumine katkeb, kui süüdimõistetu hoidub kõrvale karistuse kandmisest või enne tähtaja möödumist paneb toime uue kuriteo, mille eest kohus on määranud karistuseks vabadusekaotuse tähtajaga mitte alla ühe aasta, asumisele saatmise või väljasaatmise tähtajaga mitte alla kolme aasta. Aegumise arvestamine uue kuriteo toimepanemise puhul algab selle toimepanemise momendist, karistuse kandmisest kõrvalehoidumise puhul aga karistuse kandmisele ilmumise momendist või end varjava süüdimõistetu kinnivõtmise momendist. Sealjuures ei saa asuda süüdimõistva kohtuotsuse täitmisele, kui selle tegemise ajast on möödunud viisteist aastat ja aegumine ei ole katkenud uue kuriteo toimepanemise tõttu.

Aegumise kohaldamise küsimuse isiku suhtes, kes on surma mõistetud, lahendab kohus. Kui kohus ei pea võimalikuks kohaldada aegumist, siis asendatakse surmanuhtlus vabadusekaotusega.

Paragrahv 43

KRIMINAALVASTUTUSEST JA KARISTUSEST VABASTAMINE

Kuriteo toimepannud isikut võib kriminaalvastutusest vabastada, kui tunnistatakse, et olukorra muutumise tõttu asja uurimise või kohtuliku arutamise ajaks süüdlase poolt toimepandud tegu on kaotanud ühiskonnaohtlikkuse või see isik ei ole enam ühiskonnaohtlik.

Kuriteo toimepannud isikut võib karistusest vabastada, kui tunnistatakse, et selle isiku edasise laitmatu käitumise ning töösse ausa suhtumise tõttu ei või teda asja kohtuliku arutamise ajaks lugeda ühiskonnaohtlikuks.

Paragrahv 44

TINGIMISI ENNE TÄHTAEGA KARISTUSEST VABASTAMINE JA KARISTUSE ASENDAMINE KERGEMA KARISTUSEGA

Kui isik, kes on mõistetud vabadusekaotusele, paranduslikele töödele, asumisele saatmisele, väljasaatmisele või distsiplinaarpataljoni saatmisele, oma eeskujuliku käitumise ja ausa suhtumisega töösse on tõendanud, et ta on end parandanud, siis võib kohus pärast vähemalt poole määratud karistuse tegelikku ärakandmist teda tingimisi enne tähtaega karistusest vabastada või karistuse ärakandmata osa asendada kergema karistusega. Sealjuures võib süüdimõistetut vabastada ka lisakaristusest, mis on määratud asumisele saatmise, väljasaatmise või teatud ametikohal töötamise või teatud tegevusalal tegutsemise õiguse äravõtmise näol.

Isikutele, kes on süüdi mõistetud eriti ohtlike riiklike kuritegude eest, samuti teiste raskete kuritegude eest, võib liiduvabariikide seadusandluses ettenähtud juhtudel kohaldada tingimisi

ennetähtaegset vabastamist ja karistuse kandmata osa asendamist kergema karistusega pärast seda, kui vähemalt kaks kolmandikku määratud karistusajast on tegelikult ära kantud.

Kui isik, kes vabastati tingimisi enne tähtaega, paneb karistuse ärakandmata aja jooksul toime samaliigilise või mitte vähem raske kuriteo, siis määrab kohus temale karistuse käesolevate aluste paragrahv 36 eeskirjade järgi.

Tingimisi ennetähtaegset vabastamist ja karistuse ärakandmata osa asendamist kergema karistusega ei kohaldata eriti ohtlike retsidivistide suhtes.

Paragrahv 45

KARISTUSEST VABASTAMINE JA KARISTUSE ASENDAMINE KERGEMA KARISTUSEGA ISIKUTE SUHTES, KES PANID TOIME KURITEO ENNE KAHEKSATEISTKÜMNE-AASTASEKS SAAMIST

Kui isik, kes on mõistetud vabadusekaotusele või paranduslikele töödele kuriteo eest, mille ta pani toime enne kaheksateistkümne-aastaseks saamist, eeskujuliku käitumise ning ausa suhtumisega töösse ja õpingutesse on tõendanud, et ta on end parandanud, võib kohus pärast vähemalt ühe kolmandiku karistusaja tegelikku ärakandmist:

1) teda tingimisi enne tähtaega karistusest vabastada, kui karistusest vabastamine toimub pärast süüdimõistetu kaheksateistkümne-aastaseks saamist, või

2) teda enne tähtaega karistusest vabastada, kui karistusest vabastamine toimub enne süüdimõistetu kaheksateistkümne-aastaseks saamist, või

3) asendada määratud karistus kergemaga.

Paragrahv 46

KARISTUSE KANDMISEST VABASTAMINE

Süüdimõistetut karistuse kandmisest vabastada, samuti määratud karistust kergendada, välja arvatud karistusest vabastamine või karistuse kergendamine amnestia või armuandmise korras, võib ainult kohus seaduses ettenähtud juhtudel ja korras.

Paragrahv 47

KARISTUSE KUSTUMINE

Karistamatuks loetakse:

1) isikud, kes on ära kandnud karistuse distsiplinaarpataljonis või ennetähtaegselt vabastatud sellest karistusest, samuti sõjaväelased, kes on ära kandnud karistuse peavahis kinnipidamise näol paranduslike tööde asemel;

2) tingimisi süüdimõistetud isikud, kui nad katseaja jooksul ei ole toime pannud uut kuritegu;

3) süüdimõistetud isikud, kellele on määratud ühiskondlik laitus, trahv, teatud ametikohtadel töötamise või teatud tegevusalal tegutsemise õiguse äravõtmine või paranduslikud tööd, kui nad ühe aasta jooksul, arvates karistuse ärakandmise päevast, ei ole toime pannud uut kuritegu;

4) süüdimõistetud isikud, kellele on määratud vabadusekaotus tähtajaga mitte üle kolme aasta, asumisele saatmine või väljasaatmine, kui nad kolme aasta jooksul, arvates karistuse (põhi- ja lisakaristuse) ärakandmise päevast, ei ole toime pannud uut kuritegu;

5) süüdimõistetud isikud, kellele on määratud vabadusekaotus tähtajaga üle kolme aasta, kuid mitte üle kuue aasta, kui nad viie aasta jooksul, arvates karistuse (põhi- ja lisakaristuse) ärakandmise päevast, ei ole toime pannud uut kuritegu;

6) süüdimõistetud isikud, kellele on määratud vabadusekaotus tähtajaga üle kuue aasta, kuid mitte üle kümne aasta, kui nad kaheksa aasta jooksul, arvates karistuse (põhi- ja lisakaristuse) ärakandmise päevast, ei ole toime pannud uut kuritegu;

7) süüdimõistetud isikud, kellele on määratud vabadusekaotus tähtajaga üle kümne aasta, kui nad kaheksa aasta jooksul, arvates karistuse (põhi- ja lisakaristuse) ärakandmise päevast, ei ole toime pannud uut kuritegu ja kui sealjuures kohus teeb kindlaks, et süüdimõistetu on end parandanud ja puudub vajadus lugeda teda karistatuks.

Kui vabadusekaotusele mõistetud isik pärast karistuse ärakandmist oma eeskujuliku käitumisega ja ausa suhtumisega töösse on tõendanud, et ta on end parandanud, võib kohus ühiskondlike organisatsioonide taotlusel kustutada tema karistuse enne käesolevas paragrahvis näidatud tähtaegade möödumist.

KOHTUOTSUSEGA VALIMISÕIGUSTE ÄRAVÕTMISE MUUTMISE SEADUS

Tunnistades säärase kriminaalkaristusvahendi, nagu valimisõiguste äravõtmine, edasise säilitamise ebaotstarbekohaseks, Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Ülemnõukogu **otsustab:**

Paragrahv 1. Muuta ära kohtuotsusega valimisõiguste äravõtmise kohaldamine kriminaalkaristusvahendina.

Kõik isikud, kellelt valimisõigused on kohtuotsusega ära võetud, vabastada sellest karistusest.

Paragrahv 2. Sõnastada NSV Liidu Konstitutsiooni 135. paragrahv järgmiselt:

«Paragrahv 135. Saadikute valimised on üldised: kõigil NSV Liidu kodanikel, kes on saanud 18-aastaseks, sõltumata rassi-

lisest ja rahvuslikust kuuluvusest, soost, usutunnistusest, haridus-likust tsensusest, paiksusest, sotsiaalsest päritolust, varanduslikust seisundist ja endisest tegevusest, on õigus osa võtta saadikute valimisest, välja arvatud isikud, kes seaduses ettenähtud korras on tunnistatud nõdrameelseks.

NSV Liidu Ülemnõukogu saadikuks võidakse valida iga NSV Liidu kodanik, kes on saanud 23-aastaseks, sõltumata rassilisest ja rahvuslikust kuuluvusest, soost, usutunnistusest, haridus-likust tsensusest, paiksusest, sotsiaalsest päritolust, varanduslikust seisundist ja endisest tegevusest.»

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi esimees
K. VOROŠILOV

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär
M. GEORGADZE

Moskva, Kreml, 25. detsembril 1958

SEADUS KRIMINAALVASTUTUSEST RIIKLIKE KURITEGUDE EEST

I

ERITI OHTLIKUD RIIKLIKUD KURITEOD

Paragrahv 1

KODUMAA REETMINE

Kodumaa reetmise eest, see on teo eest, mille on NSV Liidu kodanik tahtlikult toime pannud NSV Liidu riikliku sõltumatuse, territoriaalse puutumatuse või sõjalise võimsuse kahjustamiseks, nagu üleminek vaenlase poole, spionaaž, riikliku või sõjasaladuse väljaandmine välisriigile, põgenemine välismaale või välismaalt NSV Liitu tagasipöördumisest keeldumine, välisriikide abistamine NSV Liidu vastu suunatud vaenulikus tegevuses ja vandenõu võimuhaaramise eesmärgil, —

karistatakse vabadusekaotusega kümnest aastast viieteistkümne aastani ühes vara konfiskeerimisega või surmanuhtlusega ühes vara konfiskeerimisega.

Paragrahv 2

SPIONAAŽ

Riiklikku või sõjasaladust kujutavate andmete edasiandmise eest, riisumise või kogumise eest nende edasiandmise eesmärgil

välisriigile või välismaa organisatsioonile või nende agentuurile, samuti välismaa luure ülesandel muude andmete edasiandmise ja kogumise eest nende kasutamiseks NSV Liidu huvide kahjustamise eesmärgil, kui spionaaž pandi toime välismaalase või kodakondsuseta isiku poolt, —

karistatakse vabaduskaotusega seitsmest aastast kuni viieteistkümne aastani ühes vara konfiskeerimisega või surmanuhtlusega ühes vara konfiskeerimisega.

Paragrahv 3

TERRORISTLIK AKT

Riigi- või ühiskonnategelase või võimuesindaja tapmise eest, kui see on toime pandud seoses tema riikliku või ühiskondliku tegevusega ning nõukogude võimu õõnestamise või nõrgendamise eesmärgil, —

karistatakse vabadusekaotusega kümnest aastast kuni viieteistkümne aastani ühes vara konfiskeerimisega või surmanuhtlusega ühes vara konfiskeerimisega.

Samadel eesmärkidel riigi- või ühiskonnategelasele või võimuesindajale raske kehavigastuse tekitamise eest seoses tema riikliku või ühiskondliku tegevusega, —

karistatakse vabadusekaotusega kaheksast aastast kuni viieteistkümne aastani ühes vara konfiskeerimisega.

Paragrahv 4

TERRORISTLIK AKT VÄLISRIIGI ESINDAJA VASTU

Välisriigi esindaja tapmise eest sõja- või rahvusvaheliste konfliktide provotseerimise eesmärgil —

karistatakse vabadusekaotusega kümnest aastast kuni viieteistkümne aastani ühes vara konfiskeerimisega või surmanuhtlusega ühes vara konfiskeerimisega.

Samadele isikutele samadel eesmärkidel raske kehavigastuse tekitamise eest —

karistatakse vabadusekaotusega kaheksast aastast kuni viieteistkümne aastani ühes vara konfiskeerimisega.

Paragrahv 5

DIVERSIOON

Nõukogude riigi nõrgendamise eesmärgil ettevõtete, ehitiste, liiklusteede ja -vahendite, sidevahendite või muu riikliku või ühiskondliku vara purustamise või kahjustamise eest plahvatusega,

süütamisega või muul viisil, massiliste mürgistamiste toimepanemise või epideemiate ja episootiate levitamise eest, —

karistatakse vabadusekaotusega kaheksast aastast kuni viieteistkümne aastani ühes vara konfiskeerimisega või surmanuhtlusega ühes vara konfiskeerimisega.

Paragrahv 6

KAHJURLUS

Teo või tegevusetuse eest, mis on suunatud tööstuse, transpordi, põllumajanduse, rahandussüsteemi, kaubanduse või muude rahvamajandusharude, samuti riigiorganite või ühiskondlike organisatsioonide tegevuse õõnestamisele Nõukogude riigi nõrgendamise eesmärgil, kui see tegu on toime pandud riiklike või ühiskondlike asutuste, ettevõtete, organisatsioonide kasutamise või nende normaalsele tegevusele vastutöötamise teel, —

karistatakse vabadusekaotusega kaheksast aastast kuni viieteistkümne aastani ühes vara konfiskeerimisega.

Paragrahv 7

NÕUKOGUDE-VASTANE AGITATSIOON JA PROPAGANDA

Agitatsiooni ja propaganda eest nõukogude võimu õõnestamise või nõrgendamise või üksikute eriti ohtlike riiklike kuritegude toimepanemise eesmärgil, samadel eesmärkidel nõukogude riiklikku ja ühiskondlikku korda halvustavate, laimavate väljamõeldiste levitamise, samuti samadel eesmärkidel taolise sisuga kirjanduse levitamise või valmistamise või hoidmise eest —

karistatakse vabadusekaotusega kuuest kuni seitsme aastani või asumisele saatmisega kahest aastast kuni viie aastani.

Samade tegude eest, kui need toime pandi eriti ohtlike riiklike kuritegude eest varem süüdimõistetud isiku poolt, või kui need pandi toime sõja ajal —

karistatakse vabadusekaotusega kolmest aastast kuni kümne aastani.

Paragrahv 8

SÕJAPROPAGANDA

Igasugusel kujul tehtava sõjapropaganda eest —

karistatakse vabadusekaotusega kolmest aastast kuni kaheksa aastani.

Paragrahv 9

ERITI OHTLIKE RIIKLIKE KURITEGUDE TOIMEPANEMISELE SUUNATUD ORGANISATSIOONILINE TEGEVUS, SAMUTI OSAVÕTT NÕUKOGUDE-VASTASTEST ORGANISATSIOONIDEST

Eriti ohtlike riiklike kuritegude ettevalmistamisele või toimepanemisele või selliste kuritegude toimepanemise eesmärki omava organisatsiooni loomisele suunatud organisatsioonilise tegevuse eest, samuti osavõtu eest Nõukogude-vastasest organisatsioonist —

karistatakse vastavalt käesoleva seaduse §-dele 1—8.

Paragrahv 10

MÕNE TEISE TÖÖRAHVARIIGI VASTU TOIMEPANDUD ERITI OHTLIKUD RIIKLIKUD KURITEOD

Töötajate rahvusvahelise solidaarsuse alusel eriti ohtlike riiklike kuritegude eest, mis on toime pandud mõne teise töörahvariigi vastu —

karistatakse vastavalt käesoleva seaduse §-dele 1—9.

II

MUUD RIIKLIKUD KURITEOD

Paragrahv 11

RAHVUSLIKU JA RASSILISE VÕRDÕIGUSLIKKUSE RIKKUMINE

Rassilise või rahvusliku vaenu või lahkhelide õhutamise eesmärgil tehtava propaganda või agitatsiooni eest, samuti kodanike õiguste otsese või kaudse kitsendamise või kodanikele otseste või kaudsete eeliste kehtestamise eest, olenevalt nende rassilisest või rahvuslikust kuuluvusest, —

karistatakse vabadusekaotusega kuuest kuust kuni kolme aastani või asumisele saatmisega kahest aastast kuni viie aastani.

Paragrahv 12

RIIKLIKU SALADUSE AVALDAMINE

Riiklikku saladust kujutavate andmete avaldamise eest isiku poolt, kellele need andmed olid usaldatud või said teatavaks seoses teenistusega või tööga, kodumaa reetmise või spionaaži tunnuste puudumisel, —

karistatakse vabadusekaotusega kahest aastast kuni viie aastani.

Sama teo eest, kui see tõi kaasa rasked tagajärjed, —

karistatakse vabadusekaotusega viiest aastast kuni kaheksa aastani.

Paragrahv 13

RIIKLIKKU SALADUST SISALDAVATE DOKUMENTIDE KAOTAMINE

Riiklikku saladust sisaldavate dokumentide, samuti riiklikku saladust kujutavate andmetega esemete kaotamise eest isiku poolt, kellele need olid usaldatud, kui kaotamine oli nimetatud dokumentide või esemetega ümberkäimiseks kehtestatud eeskirjade rikkumise tagajärjeks, —

karistatakse vabadusekaotusega ühest aastast kuni kolme aastani.

Sama teo eest, kui see tõi kaasa rasked tagajärjed, —

karistatakse vabadusekaotusega kolmest aastast kuni kaheksa aastani.

Paragrahv 14

BANDITISM

Relvastatud jõukude organiseerimise eest riiklikele ja ühiskondlikele asutustele või ettevõtetele ja üksikisikutele kallaletungimise eesmärgil, samuti osavõtu eest sellistest jõukudest ja nende poolt toimepandavatest kallaletungidest, —

karistatakse vabadusekaotusega kolmest aastast kuni viieteistkümne aastani ühes vara konfiskeerimisega või surmanuhtlusega ühes vara konfiskeerimisega.

Paragrahv 15

SALAKAUBAVEDU

Salakaubaveo, see on ebaseadusliku kaupade või muude väärtuste üle NSV Liidu riigipiiri toimetamise eest, mis pandi toime esemete varjamisega erilistes hoiukohtades või tolli- ja muude dokumentide pettusliku kasutamisega või suurtes kogustes või salakaubaveoga tegelemiseks organiseerunud isikute grupi poolt või ametiisiku poolt ametiseisundi kasutamisega, samuti lõhkeainete, narkootiliste, tugevatoimeliste ja mürkainete, relvade ja sõjaväevarustuse salakaubaveo eest, —

karistatakse vabadusekaotusega kolmest aastast kuni kümne aastani ühes vara konfiskeerimisega.

Paragrahv 16

MASSILISED KORRATUSED

Massiliste korratuste organiseerimise eest, millega kaasnesid rüüstamised, purustamised, süütamised ja muud sellised teod, samuti nende kuritegude vahetu toimepanemise eest massilistest korratustest osavõtjate poolt või nende poolt võimudele relvastatud vastupanu osutamise eest, —

karistatakse vabadusekaotusega kahest aastast kuni viieteistkümne aastani.

Paragrahv 17

KÕRVALEHOIDUMINE JÄRJEKORDSEST SÕJAVÄE TEGEVTEENISTUSSE KUTSUMISEST

Kõrvalehoidumise eest järjekordsest sõjaväe tegevteenistusse kutsumisest —

karistatakse vabadusekaotusega ühest aastast kuni kolme aastani.

Sama teo eest, kui see pandi toime enesele kehavigastuse tekitamise või haiguse simuleerimise, dokumentide võltsimise või muu pettuse teel, samuti kui see pandi toime muudel raskendavatel asjaoludel, —

karistatakse vabadusekaotusega ühest aastast kuni viie aastani.

Paragrahv 18

MOBILISATSIOONIST KÕRVALEHOIDUMINE

NSV Liidu relvastatud jõudude ridadesse mobiliseerimisest kõrvalehoidumise eest —

karistatakse vabadusekaotusega ühest aastast kuni kümne aastani.

Sama teo eest, samuti kõrvalehoidumise eest järgnevatest sõjaväeteenistusse kutsumistest NSV Liidu relvastatud jõudude komplekteerimiseks, kui need teod pandi toime sõja ajal, —

karistatakse vabadusekaotusega viiest aastast kuni kümne aastani või surmanuhtlusega.

Paragrahv 19

KOHUSTUSTE TÄITMISEST VÕI MAKSUDE TASUMISEST KÕRVALEHOIDUMINE SÕJA AJAL

Töömobilisatsioonist või muude kohustuste täitmisest, samuti maksude tasumisest kõrvalehoidumise eest sõja ajal, —

karistatakse vabadusekaotusega ühest aastast kuni viie aastani või paranduslike töödega kuuest kuust kuni ühe aastani.

Paragrahv 20

EBASEADUSLIK VÄLJASÕIT VÄLISMAALE JA EBASEADUSLIK SISSESÕIT NSV LIITU

Väljasõidu eest välismaale, sissesõidu eest NSV Liitu või piiriületamise eest ilma sellekohase passita või vastavate võimude loata, —

karistatakse vabadusekaotusega ühest aastast kuni kolme aastani.

Selle paragrahvi kehtivus ei laiene välisriikide kodanikele, kes NSV Liidu Konstitutsiooniga antud varjupaigaõiguse kasutamiseks tulevad NSV Liitu sellekohase passita või loata.

Paragrahv 21

RAHVUSVAHELISE ÕHUSÕIDU EESKIRJADE RIKKUMINE

Sellekohase loata NSV Liitu sisselennu ja NSV Liidust väljalennu eest, loas tähendatud marsruutidest, maandumiskohtadest, õhuväravatest ja lennukõrgusest mittekinnipidamise või muude rahvusvahelise õhusõidu eeskirjade rikkumise eest, —

karistatakse vabadusekaotusega ühest aastast kuni kümne aastani või rahatrahviga kuni 10 000 rubla ühes õhusõiduki konfiskeerimisega või ilma konfiskeerimiseta.

Paragrahv 22

OHUTU LIIKLEMISE JA TRANSPORDIVAHENDITE EKSPLUATATSIOONI EESKIRJADE RIKKUMINE

Raudtee-, vee- või õhutranspordi töötaja poolt ohutu liiklemise ja transpordivahendite ekspluatatsiooni eeskirjade rikkumise eest, mis tõi kaasa õnnetusjuhtumeid inimestega, katastroofi, avarii või muid raskeid tagajärgi, samuti transpordivahendite, teede, signalisatsiooni- ja sidevahendite halvakvaliteedilise remondi eest, mis tõi kaasa samasuguseid tagajärgi, —

karistatakse vabadusekaotusega kolmest aastast kuni viieteistkümne aastani.

Samade tegude eest, kui need ei toonud kaasa, kuid nendega teadlikult loodi samade tagajärgede saabumise oht, —

karistatakse vabadusekaotusega ühest aastast kuni kolme aastani või paranduslike töödega kuni ühe aastani.

Paragrahv 23

LIIKLUSTEEDE JA TRANSPORDIVAHENDITE RIKKUMINE

Liiklusteede, neil olevate ehitiste, veereva koosseisu või laevade, side- või signalisatsioonivahendite tahtliku purustamise või kahjustamise eest, mis tõi kaasa või võis kaasa tuua rongiõnnetuse, laevaavarii, või transpordi ja side normaalse töö rikkumise, —

karistatakse vabadusekaotusega kolmest aastast kuni viieteistkümne aastani.

Paragrahv 24

VÕLTSITUD RAHA VÕI VÄÄRTPABERITE VALMISTAMINE VÕI KÄIBELELASKMINE

Võltsitud riigikassapiletite, NSV Liidu Riigipanga piletite, metallraha, riiklike väärtpaberite või välisvaluuta käibelelaskmise eesmärgil valmistamise või nende käibelelaskmise eest, —

karistatakse vabadusekaotusega kolmest aastast kuni viieteistkümne aastani ühes vara konfiskeerimisega.

Paragrahv 25

VALUUTAOPERATSIOONIDE EESKIRJADE RIKKUMINE

Valuutaoperatsioonide eeskirjade rikkumise, valuutaväärtuste või väärtpaberitega spekuleerimise eest, —

karistatakse vabadusekaotusega kolmest aastast kuni kaheksa aastani ühes valuutaväärtuste ja väärtpaberite konfiskeerimisega.

Paragrahv 26

RIIKLIKEST KURITEGUDEST MITTETEATAMINE

Käesoleva seaduse §-des 1—6, 9, 14 ja 24 ettenähtud teadaolevatest ettevalmistatavatest või toimepandud riiklikest kuritegudest mitteteatamise eest, —

karistatakse vabadusekaotusega ühest aastast kuni kolme aastani või paranduslike töödega kuuest kuust kuni ühe aastani.

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi esimees
K. VOROŠILOV

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär
M. GEORGADZE

Moskva, Kreml, 25. detsembril 1958

SEADUSE «KRIMINAALVASTUTUSEST RIIKLIKE KURITEGUDE EEST» ELLURAKENDAMISE KORRAST

NSV Liidu Ülemnõukogu otsus

25. detsembril 1958

Seoses seaduse «Kriminaalvastutusest riiklike kuritegude eest» vastuvõtmisega Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Ülemnõukogu **otsustab:**

1. Teha NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumile ülesandeks määrata kindlaks seaduse «Kriminaalvastutusest riiklike kuritegude eest» ellurakendamise kord ja kinnitada nende NSV Liidu seadusandlike aktide loetelu, mis kaotavad kehtivuse seoses selle seaduse ellurakendamisega.

2. Teha liiduvabariikide ülemnõukogudele ülesandeks viia liiduvabariikide seadusandlus kooskõlla seadusega «Kriminaalvastutusest riiklike kuritegude eest».

NSV LIIDU, LIIDU- JA AUTONOOMSETE VABARIIKIDE KOHTUKORRALDUSE SEADUSANDLUSE ALUSTE KINNITAMISE SEADUS

Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Ülemnõukogu **otsustab:**

Paragrahv 1. Kinnitada NSV Liidu, liidu- ja autonoomsete vabariikide kohtukorralduse seadusandluse alused.

Paragrahv 2. Määrata, et rahvakohtunikud ja rahvakaasistujad, kes on valitud enne NSV Liidu, liidu- ja autonoomsete vabariikide kohtukorralduse seadusandluse aluste vastuvõtmist, jätkavad neile pandud kohustuste täitmist kuni oma volituste lõppemiseni.

Paragrahv 3. Teha NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumile ülesandeks kinnitada nende NSV Liidu seadusandlike aktide loetelu, mis kaotavad oma jõu seoses NSV Liidu, liidu- ja autonoomsete vabariikide kohtukorralduse seadusandluse aluste ellurakendamisega.

Paragrahv 4. Teha liiduvabariikide ülemnõukogudele ülesandeks viia liiduvabariikide seadusandlus kooskõlla NSV Liidu, liidu- ja autonoomsete vabariikide kohtukorralduse seadusandluse alustega.

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi esimees
K. VOROŠILOV

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär
M. GEORGADZE

Moskva, Kreml, 25. detsembril 1958

NSV LIIDU, LIIDU- JA AUTONOOMSETE VABARIIKIDE KOHTUKORRALDUSE SEADUSANDLUSE ALUSED

Paragrahv 1

KOHTUSÜSTEEM

Vastavalt NSV Liidu Konstitutsiooni §-le 102 teostavad NSV Liidus õigusemõistmist NSV Liidu Ülemkohus, liiduvabariikide ülemkohtud, autonoomsete vabariikide ülemkohtud, oblasti-, kraija linnakohtud, autonoomsete oblastite ja rahvusringkondade kohtud, rajoonide (linnade) rahvakohtud, samuti sõjatribunalid.

Paragrahv 2

ÕIGUSEMÕISTMISE EESMÄRGID

Õigusemõistmise ülesandeks NSV Liidus on kaitsta igasuguste rünnete vastu:

a) NSV Liidu Konstitutsiooniga ja liidu- ning autonoomsete vabariikide konstitutsioonidega seatud NSV Liidu ühiskondlikku ja riiklikku korda, sotsialistlikku majandussüsteemi ja sotsialistlikku omandit;

b) NSV Liidu kodanike poliitilisi, töö ja elamualaseid ning teisi isiklikke ja varalisi õigusi ning huvisid, mis on tagatud NSV Liidu Konstitutsiooniga ning liidu- ja autonoomsete vabariikide konstitutsioonidega;

c) riiklike asutuste, ettevõtete, kolhooside, kooperatiivsete ja muude ühiskondlike organisatsioonide õigusi ja seadusega kaitstavaid huvisid.

Õigusemõistmise ülesandeks NSV Liidus on tagada nõukogude seaduste täpne ja kõrvalekaldumatu täitmine kõigi NSV Liidu asutuste, organisatsioonide, ametiisikute ja kodanike poolt.

Paragrahv 3

KOHTU ÜLESANDED

Kohus kasvatab kogu oma tegevusega NSV Liidu kodanikke kodumaale ja kommunismiüritusele ustavuse vaimus, nõukogude seaduste täpse ja kõrvalekaldumatu täitmise, sotsialistlikusse omandisse hoolitseva suhtumise, töödistsipliinist kinnipidamise, riiklikesse ja ühiskondlikesse kohustustesse ausa suhtumise, kodanike õiguste, au ning väärikuse ja sotsialistliku ühiselu reeglite austamise vaimus.

Kohaldades kriminaalkaristusi kohus ainult ei karista kurjategijaid, vaid tema eesmärgiks on ka kurjategijate parandamine ja ümberkasvatamine.

Paragrahv 4

ÕIGUSEMÕISTMISE TEOSTAMINE KOHTUS KRIMINAAL- JA TSIVIILASJADE ARUTAMISE TEEL

NSV Liidus teostatakse õigusemõistmist:

a) kohtuistungeil kodanike, riiklike ettevõtete, asutuste, kolhooside, kooperatiivsete ja teiste ühiskondlike organisatsioonide õigusi ja huvisid puudutavate tsiviil-vaidlusasjade arutamise ja lahendamisega;

b) kohtuistungeil kriminaalasjade arutamise ja kuriteo toimepanemises süüdiolevate isikute karistamise teel seadusès ettenähtud karistusega või süütute isikute õigeksmõistmise teel.

Paragrahv 5

KODANIKE ÜHEÕIGUSLIKKUS SEADUSE JA KOHTU EES

NSV Liidus teostatakse õigusemõistmist kodanike üheõiguslikkuse alusel seaduse ja kohtu ees, sõltumata nende sotsiaalsest, varanduslikust ja teenistuslikust seisundist, rahvuslikust ja rassilisest kuuluvusest ja usutunnistusest.

Paragrahv 6

ÕIGUSEMÕISTMISE TEOSTAMINE TÄPSES VASTAVUSES SEADUSEGA

NSV Liidus teostatakse õigusemõistmist täpses vastavuses NSV Liidu ning liidu- ja autonoomsete vabariikide seadusandlusega.

Paragrahv 7

KÕIGI KOHTUTE MOODUSTAMINE VALITAVUSE PÕHIMÕTTEL

Vastavalt NSV Liidu Konstitutsiooni §-dele 105—109 moodustatakse NSV Liidus kõik kohtud valitavuse põhimõttel.

Paragrahv 8

ASJADE KOLLEGIAALNE ARUTAMINE KÕIGIS KOHTUTES

Kohtud arutavad asju kollegiaalselt.

Asjade arutamine kõigi kohtute poolt esimeses astmes toimub koosseisus: kohtunik ja kaks rahvakaasistujat.

Asjad vaadatakse läbi kassatsioonikaebuste ja -protestide alusel kõrgemalseisvate kohtute kohtukolleegiumides vastava kohtu kolmest liikmest koosnevas koosseisus.

Asjad kohtute jõustunud otsuste ja määruste peale esitatud protestide alusel vaadatakse NSV Liidu Ülemkohtu ja liiduvabariikide ülemkohtute kohtukolleegiumides läbi vastava kohtu kolmest liikmest koosnevas koosseisus.

Kohtu presiidium vaatab asju läbi presiidiumi liikmete enamiku kohalolekul.

Kohtu pleenum vaatab asju läbi vähemalt ⅔ pleenumi koosseisu kohalolekul.

Paragrahv 9

KOHTUNIKE SÕLTUMATUS JA NENDE ALLUMINE AINULT SEADUSELE

Kohtunikud ja rahvakaasistujad on õigusemõistmisel sõltumatud ja alluvad ainult seadusele.

Paragrahv 10

KOHTUMENETLUSE KEEL

Vastavalt NSV Liidu Konstitutsiooni §-le 110 toimub kohtumenetlus NSV Liidus liidu- ja autonoomse vabariigi või autonoomse oblasti keeles, aga juhtudel, mis on ette nähtud liidu- ja autonoomsete vabariikide konstitutsioonidega, rahvusringkonna keeles või rajooni elanikkonna enamiku keeles, kusjuures isikuile, kes seda keelt ei valda, tagatakse kohtuasja materjalidega täielik tutvumine tõlgi kaudu, samuti ka õigus esineda kohtus oma emakeeles.

Paragrahv 11

ASJAARUTAMISE AVALIKKUS KÕIGIS KOHTUTES

Vastavalt NSV Liidu Konstitutsiooni §-le 111 on asjaarutamine NSV Liidu ja liiduvabariikide kõigis kohtutes avalik, kuivõrd seadusega ei ole ette nähtud erandit.

Paragrahv 12

SÜÜDISTATAVALE KAITSEÕIGUSE TAGAMINE

Vastavalt NSV Liidu Konstitutsiooni §-le 111 tagatakse süüdistatavale kaitseõigus.

Paragrahv 13

ADVOKAATIDE KOLLEEGIUMID

Advokaatide kolleegiumid on advokaaditööga tegelevate isikute vabatahtlikud koondised ja tegutsevad liiduvabariigi ülemnõukogu poolt kinnitatud põhimääruse alusel.

Paragrahv 14

PROKURÖRI OSAVÕTT KOHTUS

NSV Liidu peaprokurör ja temale alluvad prokurörid võtavad NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega kindlaksmääratud alustel ja korras osa kohtu korraldavatest istungitest ja kohtuistungitest kriminaal- ja tsiviilasjade arutamisel, toetavad kohtus riiklikku süüdistust, esitavad ja toetavad kohtus hagisid ning teostavad järelevalvet kohtuorganite poolt tehtud kohtuotsuste ja -määruste seaduslikkuse ja põhjendatuse, samuti kriminaalasjas tehtud kohtuotsuste täitmise üle.

Paragrahv 15

ÜHISKONDLIKUD SÜÜDISTAJAD JA KAITSJAD

NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega kindlaksmääratud korras võivad kohtus ühiskondlikku süüdistust ja kaitset teostada ühiskondlike organisatsioonide esindajad.

NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega ettenähtud juhtudel võivad süüdistust teostada ka kuriteo läbi kannatanud isikud.

Paragrahv 16

NSV LIIDU JA LIIDUVABARIIKIDE KOHTUD

Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidus tegutsevad NSV Liidu kohtud ja liiduvabariikide kohtud.

Paragrahv 17

NSV LIIDU KOHTUD

NSV Liidu kohtuteks on NSV Liidu Ülemkohus ja sõjatribunalid.

Paragrahv 18

LIIDUVABARIIKIDE KOHTUD

Liiduvabariikide kohtuteks on liiduvabariigi ülemkohus, autonoomsete vabariikide ülemkohtud, oblasti-, krai- ja linnakohtud, autonoomsete oblastite ja rahvusringkondade kohtud, rajoonide (linnade) rahvakohtud.

Paragrahv 19

RAJOONIDE (LINNADE) RAHVAKOHTUTE VALIMISE KORD

Rajoonide (linnade) rahvakohtute rahvakohtunikud valitakse rajooni (linna) kodanike poolt üldise, ühetaolise ja otsese valimisõiguse alusel salajasel hääletamisel viieks aastaks.

Rajoonide (linnade) rahvakohtute rahvakaasistujad valitakse kaheks aastaks tööliste, teenistujate ja talupoegade üldkoosolekutel nende töö- või elukoha järgi ning sõjaväelaste üldkoosolekutel väeosade järgi.

Rahvakohtunike ja rahvakaasistujate valimise kord määratakse kindlaks liiduvabariikide seadusandlusega.

Paragrahv 20

OBLASTI-, KRAI- JA LINNAKOHTUTE NING AUTONOOMSETE OBLASTITE JA RAHVUSRINGKONDADE KOHTUTE VALIMISE KORD

Oblasti-, krai- ja linnakohtud ning autonoomsete oblastite ja rahvusringkondade kohtud valitakse vastavate töörahva saadikute nõukogude poolt viieks aastaks.

Paragrahv 21

OBLASTI-, KRAI- JA LINNAKOHTU NING AUTONOOMSE OBLASTI JA RAHVUSRINGKONNA KOHTU KOOSSEIS

Oblasti-, krai- ja linnakohus ning autonoomse oblasti ja rahvusringkonna kohus koosneb kohtu esimehest, esimehe asetäitjatest, kohtu liikmetest ja rahvakaasistujatest ning tegutseb koosseisus:

a) tsiviilasjade kohtukolleegium;
b) kriminaalasjade kohtukolleegium;
c) kohtu presiidium.

Paragrahv 22

AUTONOOMSE NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIKU VABARIIGI ÜLEMKOHTU VALIMISE KORD JA VOLITUSED

Autonoomse vabariigi kõrgeimaks kohtuorganiks on autonoomse nõukogude sotsialistliku vabariigi ülemkohus.

Autonoomse vabariigi ülemkohtule pannakse autonoomse vabariigi kõigi kohtuorganite kohtuliku tegevuse järelevalve NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega kindlaksmääratud korras.

Autonoomse vabariigi ülemkohus valitakse autonoomse vabariigi ülemnõukogu poolt viieks aastaks.

Paragrahv 23

AUTONOOMSE VABARIIGI ÜLEMKOHTU KOOSSEIS

Autonoomse vabariigi ülemkohus koosneb ülemkohtu esimehest, esimehe asetäitjatest, ülemkohtu liikmetest ja rahvakaasistujatest ning tegutseb koosseisus:

a) tsiviilasjade kohtukolleegium;
b) kriminaalasjade kohtukolleegium;
c) ülemkohtu presiidium.

Paragrahv 24

LIIDUVABARIIGI ÜLEMKOHTU VALIMISE KORD JA VOLITUSED

Liiduvabariigi kõrgeimaks kohtuorganiks on liiduvabariigi ülemkohus.

Liiduvabariigi ülemkohtule pannakse liiduvabariigi kõigi kohtuorganite kohtuliku tegevuse järelevalve NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega kindlaksmääratud korras.

Liiduvabariigi ülemkohus valitakse liiduvabariigi ülemnõukogu poolt viieks aastaks.

Paragrahv 25

LIIDUVABARIIGI ÜLEMKOHTU KOOSSEIS

Liiduvabariigi ülemkohus koosneb ülemkohtu esimehest, esimehe asetäitjatest, ülemkohtu liikmetest ja rahvakaasistujatest ning tegutseb koosseisus:

a) tsiviilasjade kohtukolleegium;
b) kriminaalasjade kohtukolleegium;
c) ülemkohtu pleenum.

Liiduvabariigi ülemkohtutes võidakse vastavalt liiduvabariikide seadusandlusele moodustada presiidiumid.

Liiduvabariikide ülemkohtute presiidiumide ja pleenumite kompetents määratakse kindlaks liiduvabariikide seadusandlusega.

Paragrahv 26

NSV LIIDU ÜLEMKOHTU VALIMISE KORD JA VOLITUSED

NSV Liidu Ülemkohus on Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu kõrgeim kohtuorgan.

NSV Liidu Ülemkohtule pannakse NSV Liidu kohtuorganite, samuti liiduvabariikide kohtuorganite kohtuliku tegevuse järelevalve NSV Liidu Ülemkohtu põhimäärusega kindlaksmääratud piirides.

NSV Liidu Ülemkohus valitakse NSV Liidu Ülemnõukogu poolt viieks aastaks.

Paragrahv 27

NSV LIIDU ÜLEMKOHTU KOOSSEIS

NSV Liidu Ülemkohus koosneb NSV Liidu Ülemkohtu esimehest, esimehe asetäitjatest, NSV Liidu Ülemkohtu liikmetest ja rahvakaasistujatest, kes valitakse NSV Liidu Ülemnõukogu poolt, samuti liiduvabariikide ülemkohtute esimeestest, kes on NSV Liidu Ülemkohtu liikmed oma ametikoha järgi.

NSV Liidu Ülemkohus tegutseb koosseisus:

a) tsiviilasjade kohtukolleegium;
b) kriminaalasjade kohtukolleegium;
c) sõjakolleegium;
d) NSV Liidu Ülemkohtu pleenum.

Paragrahv 28

SÕJATRIBUNALID

Sõjatribunalide korraldus ja kompetents, samuti nende valimise kord määratakse kindlaks sõjatribunalide põhimäärusega.

Paragrahv 29

KOHTUNIKE JA RAHVAKAASISTUJATE KANDIDAATIDE SUHTES ESITATAVAD NÕUDED

Kohtunikuks ja rahvakaasistujaks võib valida iga NSV Liidu valimisõigust omavat kodanikku, kes on saanud valimiste päevaks 25-aastaseks.

Paragrahv 30

RAHVAKAASISTUJATE JA KOHTUNIKE VÕRDSED ÕIGUSED ÕIGUSEMÕISTMISEL

Rahvakaasistujad kasutavad oma kohustuste täitmise ajal kohtus kõiki kohtuniku õigusi.

Paragrahv 31

TÄHTAEG, MILLISEKS RAHVAKAASISTUJAD KUTSUTAKSE OMA KOHTUOTSUSTE TÄITMISELE KOHTUS

Rahvakaasistujad kutsutakse oma kohustuste täitmisele kohtus järgemööda mitte kauemaks kui kaheks nädalaks aastas, välja arvatud juhud, kui selle tähtaja pikendamist tingib vajadus viia lõpule kohtuasja arutamine, mis oli alustatud nende osavõtul.

Paragrahv 32

RAHVAKAASISTUJATELE NENDE POOLT KOHTUS OMA KOHUSTUSTE TÄITMISE AJAKS TÖÖTASU SÄILITAMINE

Rahvakaasistujatele, kes on töölised või teenistujad, säilitatakse nende poolt kohtus kohustuste täitmise ajaks nende töötasu.

Rahvakaasistujatele, kes ei ole töölised ega teenistujad, tasutakse kulud, mis on seotud nende kohustuste täitmisega kohtus. Tasumise kord ja suurus määratakse kindlaks liiduvabariikide seadusandlusega.

Paragrahv 33

RAHVAKOHTUNIKE ARUANDED VALIJATELE

Rahvakohtunikud annavad valijatele süstemaatiliselt aru oma ja rahvakohtu tööst.

Paragrahv 34

KOHTUTE ARUANDLUS NEID VALINUD ORGANITELE

Oblasti-, krai- ja linnakohtud ning autonoomsete oblastite ja rahvusringkondade kohtud annavad aru vastavale töörahva saadikute nõukogule.

Liidu ja autonoomsete vabariikide ülemkohtud annavad aru vastavalt liidu- või autonoomsete vabariikide ülemnõukogudele, istungjärkude-vahelisel ajal aga liidu- või autonoomsete vabariikide ülemnõukogude presiidiumidele.

NSV Liidu Ülemkohus annab aru NSV Liidu Ülemnõukogule, istungjärkude-vahelisel ajal aga NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumile.

Paragrahv 35

KOHTUNIKE JA RAHVAKAASISTUJATE ENNETÄHTAEGNE ÄRAKUTSUMINE

Kohtunikelt ja rahvakaasistujatelt võib nende volitused ära võtta ainult nende ärakutsumise teel valijate või neid valinud organi poolt või nende kohta tehtud kriminaalkohtuotsuse tõttu.

NSV Liidu ja liiduvabariikide kohtute kohtunike ja rahvakaasistujate ennetähtaegse ärakutsumise kord määratakse kindlaks vastavalt NSV Liidu või liiduvabariigi seadusandlusega.

Paragrahv 36

KOHTUNIKE JA RAHVAKAASISTUJATE KRIMINAALVASTUTUSELE VÕTMISE KORD

Ei või võtta kriminaalvastutusele ning sellega seoses ametikohalt tagandada või vahistada:

a) rahvakohtunikke, oblasti-, krai- ja linnakohtute, autonoomsete oblastite ja rahvusringkondade kohtute ning autonoomsete vabariikide ülemkohtute esimehi, esimeeste asetäitjaid ja liikmeid — liiduvabariigi ülemnõukogu presiidiumi nõusolekuta;

b) liiduvabariikide ülemkohtute esimehi, esimeeste asetäitjaid ja liikmeid, samuti nende kohtute rahvakaasistujaid — liiduvabariigi ülemnõukogu nõusolekuta, istungjärkude-vahelisel ajal aga liiduvabariigi ülemnõukogu presiidiumi nõusolekuta;

c) NSV Liidu Ülemkohtu esimeest, esimehe asetäitjaid ja liikmeid, samuti NSV Liidu Ülemkohtu rahvakaasistujaid — NSV Liidu Ülemnõukogu nõusolekuta, istungjärkude-vahelisel ajal aga NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi nõusolekuta;

d) sõjatribunalide esimehi, esimeeste asetäitjaid ja liikmeid — NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi nõusolekuta.

Paragrahv 37

KOHTUNIKE DISTSIPLINAARVASTUTUS

Kohtunikud kannavad distsiplinaarvastutust vastavalt korrale, mille määrab kindlaks NSV Liidu seadusandlus NSV Liidu kohtute kohtunike jaoks ja liiduvabariikide seadusandlus liiduvabariikide kohtute kohtunike jaoks.

Paragrahv 38

KOHTUOTSUSTE JA -MÄÄRUSTE TÄITMINE

Kohtuotsuste ja -määruste täitmist tsiviilasjades, samuti kohtuotsuste ja -määruste täitmist varaliste sissenõuete osas kriminaalasjades teostavad kohtute juures asuvad kohtutäiturid.

Kohtutäiturite nõudmised seoses kohtuotsuste ja -määruste täitmisega on kohustuslikud kõikidele ametiisikutele ja kodanikele.

Paragrahv 39

LIIDUVABARIIKIDE POOLT SEADUSTE ANDMINE LIIDUVABARIIKIDE KOHTUKORRALDUSE KOHTA

NSV Liidu Konstitutsiooni § 14 punkti «u» alusel ja vastavalt käesolevatele alustele annavad liiduvabariikide ülemnõukogud seadusi liiduvabariikide kohtukorralduse kohta.

SÕJATRIBUNALIDE PÕHIMÄÄRUSE KINNITAMISE SEADUS

Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Ülemnõukogu otsustab:

Paragrahv 1. Kinnitada sõjatribunalide põhimäärus.

Paragrahv 2. Määrata, et sõjatribunalide kohtunikud ja rahvakaasistujad, kes on valitud enne sõjatribunalide põhimääruse vastuvõtmist, jätkavad neile pandud kohustuste täitmist kuni oma volituste lõppemiseni.

Paragrahv 3. Teha NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumile ülesandeks kinnitada nende NSV Liidu seadusandlike aktide loetelu, mis kaotavad jõu seoses sõjatribunalide põhimääruse ellurakendamisega.

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi esimees
K. VOROŠILOV

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär
M. GEORGADZE

Moskva, Kreml, 25. detsembril 1958

SÕJATRIBUNALIDE PÕHIMÄÄRUS

I peatükk

ÜLDALUSED

Paragrahv 1. Vastavalt NSV Liidu Konstitutsiooni paragrahvile 102 on sõjatribunalid NSV Liidu kohtuteks ja kuuluvad ühtsesse NSV Liidu kohtusüsteemi.

Sõjatribunalide otsused kuulutatakse Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu nimel.

Paragrahv 2. Rakendades ellu sotsialistliku õigusemõistmise ülesandeid, teostavad sõjatribunalid võitlust kallaletungide vastu, mis on suunatud Nõukogude Liidu julgeoleku, relvastatud jõudude julgeoleku, sõjaväelise distsipliini ja NSV Liidu relvastatud jõududes kehtestatud sõjaväeteenistuse korra vastu.

Paragrahv 3. Sõjatribunalid arutavad asju kollegiaalselt.

Asjade arutamine sõjatribunalide poolt esimeses astmes toimub koosseisus: eesistuja — esimees, esimehe asetäitja või sõjatribunali liige ja kaks rahvakaasistujat.

Asjad kassatsiooni- ja erakaebuste ning protestide alusel, samuti protestide alusel kohtuliku järelevalve korras vaadatakse läbi sõjatribunali kolmest liikmest koosnevas koosseisus.

Paragrahv 4. Sõjatribunalide esimeesteks, esimeeste asetäitjateks ja sõjatribunali liikmeteks võivad olla valitud NSV Liidu kodanikud, kes on tegevas sõjaväeteenistuses ja saanud valimiste päevaks 25 aastat vanaks.

Sõjatribunalide esimehed, esimehe asetäitjad ja sõjatribunalide liikmed valitakse NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi poolt tähtajaga viieks aastaks.

Paragrahv 5. Sõjatribunali rahvakaasistujaks võib olla valitud iga kodanik, kes on tegevas sõjaväeteenistuses.

Sõjatribunalide rahvakaasistujad valitakse avalikul hääletamisel sõjaväeosa (asutuse) üldkoosolekul tähtajaga kaheks aastaks.

Rahvakaasistujatel on oma kohustuste täitmise ajal kohtus kõik kohtuniku õigused.

Paragrahv 6. Sõjatribunalide esimehed, nende asetäitjad ja sõjatribunalide liikmed, samuti rahvakaasistujad on sõltumatud ja alluvad ainult seadusele.

Paragrahv 7. Sõjatribunalid juhinduvad oma tegevuses NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusest.

Paragrahv 8. Sõjatribunalid moodustatakse ja tegutsevad ringkondade, väeosade gruppide, laevastike, armeede, flotillide, sõjaväeüksuste ja garnisonide juures.

II peatükk

ASJADE KOHTUALLUVUS SÕJATRIBUNALIDELE

Paragrahv 9. Sõjatribunalidele alluvad:

a) kõik sõjaväelaste, samuti õppekogunemistel sõjaväeteenistuskohuslaste poolt sooritatud kuriteod;

b) kõik riikliku julgeoleku organite ohvitseride, seersantide ja reakoosseisu kuuluvate isikute poolt sooritatud kuriteod;

c) kõik kuriteod kehtestatud teenistuskorra vastu, mis on toime pandud paranduslike tööde asutuste juhtiva koosseisu poolt, samuti NSV Liidu Siseministeeriumi saate-valveteenistuse seersantide ja reakoosseisu poolt, mis komplekteeritakse sõjaväeteenistusse kutsututest;

d) kõik spionaažiasjad.

Paragrahv 10. Maakohtades, kus erandina ei tegutse üldised kohtud, vaatavad sõjatribunalid läbi kõik tsiviil- ja kriminaalasjad.

Paragrahv 11. Koos kriminaalasjadega vaatavad sõjatribunalid läbi kõik sõjaväeosade (asutuste), riiklike ja ühiskondlike ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide, samuti üksikisikute poolt esitatud tsiviilhagid seoses kuriteoga tekitatud materiaalse kahju hüvitamiseks.

Paragrahv 12. Ühe või rühma isikute süüdistamisel mitme kuriteo sooritamises, millest kas või ainult üks kuritegu kuulub alluvuselt sõjatribunalile, teised aga mistahes teisele kohtule, kuulub asi läbivaatamisele sõjatribunalis.

Rühma isikute süüdistamisel ühe või mitme kuriteo sooritamises, kui vähemalt üks süüalustest kuulub kohtualluvuselt sõjatri-

bunalile, teised aga mistahes teisele kohtule, kuulub asi läbivaatamisele sõjatribunalis.

Paragrahv 13. Kriminaalkuriteod, mis on pandud toime isikute poolt, kes on nimetatud käesoleva põhimääruse 9. paragrahvi punktides «a», «b» ja «c», sõjaväeteenistuse ajal, kuid on sõjaväeteenistusest vabastatud asja arutamise ajaks kohtus, vaadatakse läbi sõjatribunalide poolt.

Kriminaalkuriteod, mis on pandud toime isikute poolt enne nende sõjaväeteenistusse kutsumist või astumist riikliku julgeoleku organite teenistusse, kuid asja arutamise ajaks on sõjaväeteenistuses või teenivad riikliku julgeoleku organites, vaadatakse läbi üldiste kohtute poolt.

Paragrahv 14. Armeede, flotillide, sõjaväeüksuste ja garnisonide sõjatribunalidele alluvad isikute kuriteod, kellel on sõjaväeline auaste kuni alampolkovnikuni ja II järgu kaptenini kaasa arvatud, samuti kõik tsiviilasjad juhtudel, mis on ette nähtud käesoleva põhimääruse paragrahviga 10.

Paragrahv 15. Ringkondade, väeosade gruppide, laevastike ja eri armeede sõjatribunalidele alluvad:

a) isikute kuriteod, kellel on polkovniku ja I järgu kapteni sõjaväeline auaste,

b) isikute kuriteod, kes seisavad polgukomandöri või laeva II järgu komandöri ametikohal ja kõrgemal, samuti nende teenistusseisundiga võrdsustatud isikud,

c) kõik kuriteod, millede eest on rahuaja tingimustes seadusega ette nähtud surmanuhtlus.

Paragrahv 16. NSV Liidu Ülemkohtu sõjakolleegiumile on alluvad erilise tähtsusega kriminaalasjad; nende sõjaväelaste kuriteod, kes omavad kindrali (admirali) auastet, samuti nende sõjaväelaste kuriteod, kes on sõjaväe üksuse komandöri ametikohal või kõrgemal, või selle ametikohaga võrdsel kohal.

Paragrahv 17. Küsimus asja üleandmisest ühest ringkonna, laevastiku (väeosade grupi, eriarmee) sõjatribunalist teise ringkonna, laevastiku (väeosade grupi, eriarmee) sõjatribunalile otsustatakse NSV Liidu Ülemkohtu sõjakolleegiumi poolt.

Küsimus asja üleandmisest sõjaväe ringkonna, väeosade grupi või laevastiku piirides ühelt sõjatribunalilt teisele otsustatakse ringkonna, väeosade grupi või laevastiku sõjatribunali poolt.

Paragrahv 18. Kõrgemalseisval sõjatribunalil ja NSV Liidu Ülemkohtu sõjakolleegiumil on õigus võtta oma menetlusse esimese astme kohtuna iga asja, mis allub alamalseisvale sõjatribunalile.

III peatükk

JÄRELEVALVE SÕJATRIBUNALIDE KOHTULIKU TEGEVUSE ÜLE

Paragrahv 19. Sõjatribunalide kohtuliku tegevuse üle teostab järelevalvet NSV Liidu Ülemkohus.

Paragrahv 20. NSV Liidu Ülemkohtu sõjakolleegium:

a) vaatab läbi kassatsiooni- ja erakaebuste ning protestide alusel ringkondade, väeosade gruppide, laevastike ja eriarmeede sõjatribunalide tsiviil- ja kriminaalkohtu otsused ja kohtumäärused,

b) vaatab läbi kohtuliku järelevalve korras vastavalt NSV Liidu Ülemkohtu esimehe, NSV Liidu peaprokuröri ja tema asetäitjate, NSV Liidu Ülemkohtu sõjakolleegiumi esimehe ja sõjapeaprokuröri protestidele ringkondade, väeosade gruppide, laevastike ja eriarmeede sõjatribunalide kriminaal- ja tsiviilkohtuotsused ja kohtumäärused.

Paragrahv 21. Ringkondade, väeosade gruppide ja laevastike sõjatribunalid:

a) vaatavad läbi kassatsiooni- ja erakaebuste alusel armeede, flotillide, sõjaväeüksuste ja garnisonide sõjatribunalide kriminaal- ja tsiviilkohtuotsused ja kohtumäärused,

b) vaatavad läbi kohtuliku järelevalve korras vastavalt NSV Liidu Ülemkohtu esimehe, NSV Liidu peaprokuröri ja tema asetäitjate, NSV Liidu Ülemkohtu sõjakolleegiumi esimehe, sõjapeaprokuröri ja ringkondade, väeosade gruppide ja laevastike sõjatribunalide esimeeste ja sõjaväe prokuröride protestidele armeede, flotillide, sõjaväeüksuste ja garnisonide sõjatribunalide kriminaal- ja tsiviilkohtuotsused ja kohtumäärused.

IV peatükk

SÕJATRIBUNALIDE ORGANISATSIOONILINE JUHTIMINE

Paragrahv 22. Sõjatribunalide struktuur ja koosseisud määratakse kindlaks NSV Liidu Ülemkohtu sõjakolleegiumi esimehe poolt koos NSV Liidu Kaitseministeeriumiga.

Sõjatribunalide ja NSV Liidu Ülemkohtu sõjakolleegiumi isikuline koosseis kuulub NSV Liidu relvastatud jõudude arvulise koosseisu hulka ja kindlustatakse kõigi soodustustega võrdselt NSV Liidu Kaitseministeeriumi sõjaväeosade ja asutuste isikulise koosseisuga.

Paragrahv 23. Sõjatribunalide ja NSV Liidu Ülemkohtu sõjakolleegiumi isikulisse koosseisu kuuluvad kindralid, ohvitserid ja seersandid (vanemad) on tegevas sõjaväeteenistuses ja neile laienevad määrused sõjaväeteenistuse läbimise korra kohta, sõjaväemäärustikud ja NSV Liidu kaitseministri käskkirjad sõjaväeteenistuse korra kohta.

Paragrahv 24. NSV Liidu Ülemkohtu sõjakolleegiumi esimees:

a) organiseerib kontrolli sõjatribunalide tegevuse üle,

b) juhendab kohtupraktika juurutamise teel sõjatribunale ja viib läbi kohtustatistikat,

c) teeb koos NSV Liidu Kaitseministeeriumiga ettepanekud sõjatribunalidesse puutuvates organisatsioonilistes küsimustes.

d) annab käskkirju töö organiseerimise kohta sõjatribunalides.

Paragrahv 25. Ringkondade, väeosade gruppide ja laevastike sõjatribunalide esimehed:

a) organiseerivad kontrolli alamalseisvate sõjatribunalide tegevuse üle,

b) juhendavad kohtupraktika juurutamise teel alamalseisvaid sõjatribunale ja viivad läbi kohtustatistikat,

c) annavad juhtnööre töö organiseerimise kohta alamalseisvaile sõjatribunalidele,

d) määravad kindlaks kooskõlastatult vastavate sõjanõukogudega rahvakaasistujate arvu ringkondade, väeosade gruppide ja laevastike sõjatribunalides.

Paragrahv 26. Määramine ja vabastamine sõjatribunali teenistusse teostatakse vastava sõjatribunali esimehe poolt.

Paragrahv 27. NSV Liidu Ülemkohtu sõjakolleegiumi esimees informeerib NSV Liidu kaitseministrit ja Nõukogude armee ja Sõja-Merelaevastiku Poliitilise Peavalitsuse ülemat küsimustest, mis tulenevad sõjatribunalide tegevusest.

Ringkondade, väeosade gruppide, laevastike, armeede ja flotillide sõjatribunalide esimehed informeerivad vastavaid sõjanõukogusid, sõjaväeüksuste ja garnisonide esimehed — vastavaid väejuhatusi ja poliitorganeid küsimustest, mis tulenevad sõjatribunalide tegevusest.

Paragrahv 28. Sõjatribunalide materiaalne ja tehniline varustamine, finantseerimine ja arhiivimaterjalide säilitamine on pandud NSV Liidu Kaitseministeeriumi vastavatele asutustele.

Sõjatribunalide ametiruumide kaitset teostavad üksuste ja garnisonide sõjaväeosad, kelle juures tegutsevad sõjatribunalid.

Areteeritute konvoeerimist sõjatribunalidesse ja nende valvet teostavad üksuste ja garnisonide sõjaväeosad, kelle juures tegutsevad sõjatribunalid, samuti NSV Liidu Siseministeeriumi saatevalveteenistus.

V peatükk

SÕJATRIBUNALIDE LIIKMETE VASTUTUS

Paragrahv 29. Sõjatribunalide esimehed, esimehe asetäitjad ja liikmed kannavad sõjaväelise distsipliini ja teenistuskohuste mittetäitmise eest distsiplinaarvastutust korras, mis on kehtestatud NSV Liidu seadusandlusega kohtunike distsiplinaarvastutuse kohta.

Paragrahv 30. Sõjatribunalide esimehi, esimeeste asetäitjaid ja sõjatribunalide liikmeid ei saa võtta kriminaalvastutusele, ametist tagandada ega vahistada ilma NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi nõusolekuta.

NSV LIIDU JA LIIDUVABARIIKIDE KRIMINAALKOHTUMENETLUSE ALUSTE KINNITAMISE SEADUS

Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Ülemnõukogu **otsustab:**

Paragrahv 1. Kinnitada NSV Liidu ja liiduvabariikide kriminaalkohtumenetluse alused.

Paragrahv 2. Teha NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumile ülesandeks määrata kindlaks NSV Liidu ja liiduvabariikide kriminaalkohtumenetluse aluste ellurakendamise kord ja kinnitada nende NSV Liidu seadusandlike aktide loetelu, mis kaotavad jõu seoses aluste ellurakendamisega.

Paragrahv 3. Teha liiduvabariikide ülemnõukogudele ülesandeks viia liiduvabariikide seadusandlus kooskõlla NSV Liidu ja liiduvabariikide kriminaalkohtumenetluse alustega.

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi esimees
K. VOROŠILOV

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär
M. GEORGADZE

Moskva, Kreml, 25. detsembril 1958

NSV LIIDU JA LIIDUVABARIIKIDE KRIMINAALKOHTUMENETLUSE ALUSED

I OSA

ÜLDEESKIRJAD

Paragrahv 1

KRIMINAALKOHTUMENETLUSE SEADUSANDLUS

Kriminaalasjade menetluse kord määratakse kindlaks käesolevate aluste ja nendega kooskõlas väljaantavate NSV Liidu teiste seadustega ning liiduvabariikide kriminaalprotsessi koodeksitega.

Paragrahv 2

KRIMINAALKOHTUMENETLUSE ÜLESANDED

Nõukogude kriminaalkohtumenetluse ülesanneteks on kuritegude kiire ja täielik avastamine, süüdlaste väljaselgitamine ja seaduse õige kohaldamise tagamine selleks, et igaüks, kes on toime

pannud kuriteo, saaks õiglase karistuse ja et ühtegi süütut ei võetaks kriminaalvastutusele ega mõistetaks süüdi. Kriminaalkohtumenetlus peab soodustama sotsialistliku seaduslikkuse tugevdamist, kuritegude ärahoidmist ja väljajuurimist, kodanike kasvatamist nõukogude seaduste kõrvalekaldumatu täitmise ja sotsialistliku ühiselu reeglite austamise vaimus.

Paragrahv 3

KRIMINAALASJADE ALGATAMISE JA KURITEO AVASTAMISE KOHUSTUS

Kohus, prokurör, uurija ja juurdlusorgan on kohustatud oma pädevuse piirides algatama kriminaalasja igal kuriteo tunnuste ilmnemise juhul ning tarvitusele võtma kõik seaduses ettenähtud abinõud kuriteo sündmuste ja kuriteo toimepanemises süüdiolevate isikute kindlakstegemiseks ja nende karistamiseks.

Paragrahv 4

SÜÜDISTATAVANA VASTUTUSELE VÕTMISE LUBAMATUS TEISITI KUI SEADUSES ETTENÄHTUD ALUSTEL JA KORRAS

Kedagi ei või süüdistatavana vastutusele võtta teisiti kui seaduses ettenähtud alustel ja korras.

Paragrahv 5

KRIMINAALASJAS MENETLUST KÕRVALDAVAD ASJAOLUD

Kriminaalasja ei või algatada ja algatatud asi kuulub lõpetamisele:

1) kui puudub kuriteo sündmus;

2) kui teos puudub kuriteo koosseis;

3) kui aegumistähtajad on möödunud;

4) amnestiaakti korral, kui see kõrvaldab karistuse kohaldamise toimepandud teo suhtes, samuti üksikutele isikutele armuandmise korral;

5) isiku suhtes, kes pole ühiskonnaohtliku teo toimepanemise momendiks jõudnud vanusesse, mille saabumisel, kooskõlas seadusega, on võimalik kriminaalvastutus;

6) kannatanu leppimise korral süüdistatavaga liiduvabariikide seadusandlusega ettenähtud juhtudel;

7) kannatanu kaebuse puudumisel, kui asja võib algatada ainult tema kaebuse alusel, peale juhtude, kus liiduvabariikide seadusandlusega on prokurörile antud õigus algatada asja ka kannatanu kaebuse puudumisel;

8) isiku surma korral, välja arvatud juhud, kus menetlus asjas on vajalik surnu rehabiliteerimiseks või asja uuendamiseks teiste isikute suhtes uute asjaolude avastumisel;

9) isiku kohta, kelle kohta on jõustunud kohtuotsus samas süüdistuses.

Kui käesoleva paragrahvi punktides 1, 2, 3 ja 4 ettenähtud asjaolud ilmnevad kohtuliku arutamise staadiumis, viib kohus asja arutamise lõpuni ja teeb õigeksmõistva otsuse, või süüdimõistva otsuse süüdimõistetu vabastamisega karistusest.

Asja lõpetamine ei ole lubatud käesoleva paragrahvi punktides 3 ja 4 näidatud alustel, kui süüdistatav vaidleb selle vastu. Sel juhul asja menetlus jätkub tavalises korras.

Paragrahv 6

ISIKUPUUTUMATUS

Kedagi ei tohi vahistada muidu kui kohtu määruse põhjal või prokuröri sanktsiooniga.

Prokurör on kohustatud viivitamata vabastama igaühe, kellelt on ebaseaduslikult võetud vabadus või keda peetakse vahi all üle seadusega või kohtuotsusega ettenähtud tähtaja.

Paragrahv 7

ÕIGUSEMÕISTMISE TEOSTAMINE AINULT KOHTU POOLT

Õigusemõistmist kriminaalasjades teostab ainult kohus. Kedagi ei või toimepandud kuriteos süüdi tunnistada ega talle kriminaalkaristust määrata teisiti kui kohtuotsusega.

Paragrahv 8

ÕIGUSEMÕISTMISE TEOSTAMINE KODANIKE VÕRDÕIGUSLIKKUSE ALUSEL SEADUSE JA KOHTU EES

Õigusemõistmine kriminaalasjades toimub kõikide kodanike võrdõiguslikkuse alusel seaduse ja kohtu ees, sõltumata nende sotsiaalsest, varanduslikust ja teenistuslikust seisundist, rahvuslikust ja rassilisest kuuluvusest ning usutunnistusest.

Paragrahv 9

RAHVAKAASISTUJATE OSAVÕTT JA KOLLEGIAALSUS ASJADE ARUTAMISEL

Kriminaalasju arutavad kõikides kohtutes seaduses ettenähtud korras valitud kohtunikud ja rahvakaasistujad.

Kriminaalasjade arutamine kõikides kohtutes esimeses astmes toimub koosseisus: kohtunik ja kaks rahvakaasistujat.

Rahvakaasistujatel on kohtuistungil eesistujaga võrdsed õigused kõikide küsimuste lahendamisel, mis tekivad asja arutamisel ja otsuse tegemisel.

Asja läbivaatamist kassatsiooni korras teostavad kohtud koosseisus kolm kohtu liiget, kohtuliku järelevalve korras aga koosseisus mitte vähem kui kolm kohtu liiget.

Paragrahv 10

KOHTUNIKE SÕLTUMATUS JA NENDE ALLUMINE AINULT SEADUSELE

Õigusemõistmise teostamises kriminaalasjades on kohtunikud ja rahvakaasistujad sõltumatud ning alluvad ainult seadusele. Kohtunikud ja rahvakaasistujad otsustavad kriminaalasju seaduse alusel, kooskõlas sotsialistliku õigusteadvusega ning tingimustes, mis ei lase avaldada kohtunikele kõrvalist mõju.

Paragrahv 11

KEEL, MILLES TOIMUB KOHTUMENETLUS

Kohtumenetlus toimub liidu- või autonoomse vabariigi või autonoomse oblasti keeles, liidu- või autonoomsete vabariikide konstitutsioonides ettenähtud juhtudel aga rahvusringkonna või kohaliku elanikkonna enamiku keeles.

Asjast osavõtvatele isikutele, kes ei valda keelt, milles toimub kohtumenetlus, tagatakse õigus teha avaldusi, anda tunnistusi, esineda kohtus ja avaldada taotlusi emakeeles, samuti kasutada tõlgi abi seadusega ettenähtud korras.

Uurimis- ja kohtudokumendid, vastavalt seaduses ettenähtud korrale, antakse süüdistatavale kätte tema emakeelses tõlkes või teises keeles, mida ta valdab.

Paragrahv 12

KOHTULIKU ARUTAMISE AVALIKKUS

Asjade arutamine on kõikides kohtutes avalik, välja arvatud juhud, kus see on vastuolus riikliku saladuse hoidmise huvidega.

Peale selle võib kohtulik arutamine toimuda kinniste uste taga kohtu motiveeritud määruse alusel alla kuueteistkümne aasta vanuste isikute kuriteoasjades, samuti seksuaalkuritegude ja muudes asjades selleks, et hoiduda andmete avaldamisest asjast osavõtvate isikute intiimelu kohta.

Kohtuotsused kõikides asjades kuulutatakse avalikult.

Paragrahv 13

SÜÜDISTATAVALE KAITSEÕIGUSE TAGAMINE

Süüdistataval on õigus kaitsele.

Uurija, prokurör ja kohus peavad tagama süüdistatavale võimaluse kaitsta end temale esitatud süüdistuse vastu seaduses ettenähtud vahenditega ja viisil, samuti tagama tema isiklike ja varaliste õiguste kaitse.

Paragrahv 14

TEHIOLUDE IGAKÜLGNE, TÄIELIK JA OBJEKTIIVNE UURIMINE

Kohus, prokurör, uurija ja juurdlust teostav isik on kohustatud võtma tarvitusele kõik seaduses ettenähtud abinõud tehiolude

igakülgseks, täielikuks ja objektiivseks uurimiseks, välja selgitama nii süüdistatava süüd tõendavad kui ka teda õigustavad, samuti tema süüd raskendavad ja kergendavad asjaolud.

Kohtul, prokuröril, uurijal ja juurdlust teostaval isikul ei ole õigust panna tõendamise kohustust süüdistatavale.

On keelatud taotleda süüdistatavalt seletusi vägivalla, ähvarduste ja teiste seadusevastaste vahenditega.

Paragrahv 15

KRIMINAALASJAS TÕENDAMISELE KUULUVAD ASJAOLUD

Kriminaalasja eeluurimisel ja kohtulikul arutamisel kuuluvad tõendamisele:

1) kuriteo sündmus (kuriteo toimepanemise aeg, koht, viis ja teised asjaolud);

2) süüdistatava süüdiolek kuriteo toimepanemises;

3) süüdistatava vastutuse astmele ja iseloomule mõju avaldavad asjaolud;

4) kuriteoga tekitatud kahju iseloom ja suurus.

Paragrahv 16

TÕENDID

Kriminaalasjas on tõenditeks igasugused faktilised andmed, millede alusel juurdlusorganid, uurija ja kohus teevad seaduses määratud korras kindlaks ühiskonnaohtliku teo olemasolu või puudumise, selle teo toimepannud isiku süüdioleku ja asja õigeks lahendamiseks tähtsust omavad muud asjaolud.

Need andmed tehakse kindlaks: tunnistajate ütluste, kannatanu ütluste, süüdistatava ütluste, eksperdi arvamuse, asitõendite, uurimis- ja kohtutoimingute protokollide ning muude dokumentidega.

Paragrahv 17

TÕENDITE HINDAMINE

Kohus, prokurör, uurija ja juurdlust teostav isik hindavad tõendeid oma siseveende kohaselt, mis põhineb kõikide tehiolude igakülgsel, täielikul ja objektiivsel läbivaatamisel nende kogumis ning juhindudes seadusest ja sotsialistlikust õigusteadvusest.

Ühelgi tõendil ei ole ette kindlaksmääratud jõudu kohtu, prokuröri, uurija ja juurdlust teostava isiku jaoks.

Paragrahv 18

KOHTUNIKU, PROKURÖRI JA TEISTE PROTSESSIOSALISTE TAANDAMINE

Kohtunik, rahvakaasistuja, prokurör, uurija, juurdlust teostav isik, kohtuistungi sekretär, ekspert ja tõlk ei või osa võtta kriminaalasja menetlusest ja kuuluvad taandamisele, kui nad isiklikult, otseselt või kaudselt on huvitatud sellest asjast.

Paragrahv 19

NSV LIIDU ÜLEMKOHTU, LIIDU- JA AUTONOOMSETE VABARIIKIDE ÜLEMKOHTUTE JÄRELEVALVE KOHTULIKU TEGEVUSE ÜLE

Järelevalvet NSV Liidu kohtuorganite ning liiduvabariikide kohtuorganite kohtuliku tegevuse üle teostab seadusega kindlaksmääratud piirides NSV Liidu Ülemkohus.

Liiduvabariikide ülemkohtud ja autonoomsete vabariikide ülemkohtud teostavad järelevalvet vastavate vabariikide kohtuorganite kohtuliku tegevuse üle.

Paragrahv 20

PROKURÖRI JÄRELEVALVE KRIMINAALKOHTUMENETLUSES

Järelevalvet NSV Liidu, liidu- ja autonoomsete vabariikide seaduste täpse täitmise üle kriminaalkohtumenetluses teostab NSV Liidu peaprokurör nii vahetult kui ka temale alluvate prokuröride kaudu.

Prokurör on kohustatud kõikides kriminaalkohtumenetluse staadiumides õigeaegselt tarvitusele võtma seaduses ettenähtud abinõud igasuguste seaduserikkumiste kõrvaldamiseks, olenemata sellest, kes pani seaduserikkumise toime.

Oma volituse kriminaalkohtumenetluses teostab prokurör sõltumatult ükskõik millistest organitest ja ametiisikutest, alludes ainult seadusele ja juhindudes NSV Liidu peaprokuröri juhtnööridest.

Prokuröri poolt kooskõlas seadusega tehtud määrused on täitmiseks kohustuslikud kõikidele asutustele, ettevõtetele, organisatsioonidele, ametiisikutele ja kodanikele.

II OSA

PROTSESSIOSALISED, NENDE ÕIGUSED JA KOHUSTUSED

Paragrahv 21

SÜÜDISTATAVA ÕIGUSED

Süüdistataval on õigus: teada, milles teda süüdistatakse, ja anda seletusi temale esitatud süüdistuses; esitada tõendeid; avaldada taotlusi; eeluurimise lõppemisel tutvuda kõigi asja materjalidega; omada kaitsjat; osa võtta kohtulikust arutamisest esimese astme kohtus; avaldada taandusi; esitada kaebusi uurija, prokuröri ja kohtu tegevuse ning otsuse peale.

Kohtualusel on õigus viimasele sõnale.

Paragrahv 22

KAITSJA OSAVÕTT KRIMINAALMENETLUSEST

Kaitsjat lubatakse asjast osa võtta alates süüdistatavale eeluurimise lõpuleviimisest kuulutamise ja süüdistatavale kogu asja materjalide tutvumiseks esitamise momendist.

Alaealiste kuriteoasjades, samuti ka nende isikute kuriteoasjades, kes oma füüsiliste või psüühiliste puuduste tõttu ei ole suutelised ise teostama oma õigust kaitsele, lubatakse kaitsjal osa võtta alates süüdistuse esitamise momendist.

Kaitsjateks võivad olla advokaadid, ametiühingute ja teiste ühiskondlike organisatsioonide esindajad ja muud isikud, kellele see õigus on antud liiduvabariikide seadusandlusega.

Kaitsja kohustuslik osavõtt asjast võib toimuda liiduvabariikide seadusandlusega kindlaksmääratavatel juhtudel.

Paragrahv 23

KAITSJA KOHUSTUSED JA ÕIGUSED

Kaitsja on kohustatud kasutama kõiki seaduses ettenähtud kaitsevahendeid ja -viise selleks, et välja selgitada kõik süüdistatavat õigustavad või tema vastutust kergendavad asjaolud ning osutama süüdistatavale juriidilist abi.

Asjast osavõtu lubamise momendist alates on kaitsjal õigus: kohtuda süüdistatavaga; tutvuda kõikide asja materjalidega ning välja kirjutada vajalikke andmeid; esitada tõendeid; avaldada taotlusi; osa võtta kohtulikust arutamisest; avaldada taandusi; esitada kaebusi uurija, prokuröri ja kohtu tegevuse ning otsuste peale. Peale selle võib kaitsja uurija loal viibida süüdistatava ülekuulamise ning muude uurimistoimingute juures, mida täidetakse süüdistatava või tema kaitsja taotlusel.

Advokaadil ei ole õigust loobuda endale võetud kohustusest kaitsta süüdistatavat.

Paragrahv 24

KANNATANU

Kannatanuks loetakse isik, kellele kuriteoga on tekitatud moraalset, füüsilist või varalist kahju.

Kuriteo läbi kannatanuks tunnistatud kodanikul või tema esindajal on õigus: anda seletusi asja kohta; esitada tõendeid; avaldada taotlusi; tutvuda asja materjalidega alates eeluurimise lõpuleviimise momendist; võtta osa tõendite uurimisest kohtulikul uurimisel; avaldada taandusi; esitada kaebusi juurdlust teostava isiku, uurija, prokuröri ja kohtu tegevuse peale, samuti esitada kaebusi kohtuotsuse või -määruste ja rahvakohtuniku määruste peale.

Liiduvabariikide seadusandluses ettenähtud juhtudel on kannatanul õigus kohtulikul arutamisel isiklikult või oma esindaja kaudu toetada süüdistust.

Paragrahv 25

TSIVIILHAGEJA

Kuriteo läbi materiaalset kahju kandnud isikul on õigus kriminaalasja menetluse juures esitada süüdistatava vastu või tema tegevuse eest materiaalset vastutust kandvate isikute vastu tsiviilhagi, mis vaadatakse kohtus läbi koos kriminaalasjaga.

Tsiviilhagejal või tema esindajal on õigus: esitada tõendeid; avaldada taotlusi; osa võtta kohtulikust arutamisest; paluda juurdlusorganit, uurijat ja kohut võtta tarvitusele abinõud tema poolt esitatud hagi tagamiseks; toetada tsiviilhagi; tutvuda asja materjalidega alates eeluurimise lõpuleviimise momendist; avaldada taandusi; esitada kaebusi juurdlust teostava isiku, uurija, prokuröri ja kohtu tegevuse peale, samuti esitada kaebusi kohtuotsuse või -määruste peale tsiviilhagisse puutuvas osas.

Paragrahv 26

TSIVIILKOSTJA

Tsiviilkostjatena võib asjasse tõmmata vanemaid, eestkostjaid, hooldajaid või teisi isikuid, samuti asutusi, ettevõtteid ja organisatsioone, kes seaduse alusel kannavad materiaalset vastutust süüdistatava kuritegeliku käitumisega tekitatud kahju eest.

Tsiviilkostjal või tema esindajal on õigus: vaielda esitatud hagi vastu; anda seletusi esitatud hagi suhtes; esitada tõendeid; avaldada taotlusi; tutvuda asja materjalidega seadusega kindlaksmääratud piires; osa võtta kohtulikust arutamisest; avaldada taandusi, esitada kaebusi juurdlust teostava isiku, uurija, prokuröri ja kohtu tegevuse peale, samuti esitada kaebusi kohtuotsuse ja -määruste peale tsiviilhagisse puutuvas osas.

Paragrahv 27

KOHUSTUS SELGITADA JA TAGADA ASJAST OSAVÕTVATELE ISIKUTELE NENDE ÕIGUSED

Kohus, prokurör, uurija ja juurdlust teostav isik on kohustatud selgitama asjast osavõtvatele isikutele nende õigused ja tagama nende õiguste teostamise võimaluse.

III OSA

JUURDLUS JA EELUURIMINE

Paragrahv 28

EELUURIMISORGANID

Kriminaalasjades teostavad eeluurimist prokuratuuri uurijad, kuritegude asjades aga, mis on ette nähtud seaduse «Kriminaalvastutusest riiklike kuritegude eest» paragrahvides: 1 (kodumaa reetmine), 2 (spionaaž), 3 (terroristlik akt), 4 (terroristlik akt välisriigi esindaja vastu), 5 (diversioon), 6 (kahjurlus), 7 (Nõukogude-vastane agitatsioon ja propaganda), 9 (eriti ohtlike riiklike kuritegude toimepanemisele suunatud organisatsiooniline tegevus, samuti osavõtt Nõukogude-vastasest organisatsioonist), 10 (mõne teise töörahvariigi vastu toimepandud eriti ohtlikud riiklikud kuriteod) ja 16 (massilised korratused) — samuti riikliku julgeoleku organite uurijad.

Eeluurimise teostamine on kohustuslik riiklike ja sõjaväeliste kuritegude asjades, samuti teiste kuritegude asjades, millede loetelu määratakse kindlaks NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega.

Paragrahv 29

JUURDLUS

Juurdlusorganiteks on miilitsaorganid ja teised seadusega selleks volitatud asutused ja organisatsioonid, samuti väeosade ja -koondiste komandörid ning sõjaväeasutuste ülemad.

Juurdlusorganitele pannakse vajalike operatiiv-jälitusabinõude tarvituselevõtmine kuriteo tunnuste ja kuriteo toimepannud isikute avastamiseks.

Sellise kuriteo tunnuste olemasolul, milles eeluurimise läbiviimine on kohustuslik, algatab juurdlusorgan kriminaalasja ja, juhindudes kriminaalprotsessi seaduse eeskirjadest, teostab kuriteo jälgede kindlakstegemiseks ja jäädvustamiseks vajalikud edasilükkamatud uurimistoimingud, milledeks on vaatlus, läbiotsimine, väljavõtmine, läbivaatus, kahtlustatavate kinnipidamine ja ülekuulamine, kannatanute ja tunnistajate ülekuulamine.

Toimepandud kuriteost ja juurdluse alustamisest teatab juurdlusorgan viivitamata prokurörile.

Asjades, milles eeluurimise teostamine ei ole kohustuslik, on juurdlusmaterjalid kohtus asja arutamise aluseks. Neil juhtudel juurdlusorgan esitab juurdlusmaterjalid prokurörile, kelle poolt kinnitatuna asi saadetakse arutamiseks kohtusse.

Paragrahv 30

UURIJA VOLITUSED

Eeluurimise teostamisel võtab uurija kõik otsused uurimise suunamise ja uurimistoimingute teostamise kohta vastu iseseisvalt, välja arvatud juhud, kus seaduses on ette nähtud selleks prokuröri sanktsiooni saamine, ja kannab täielikku vastutust nende seaduspärase ja õigeaegse läbiviimise eest.

Kui uurija ei ole nõus prokuröri juhtnööridega süüdistatavana vastutusele võtmise, kuriteo kvalifikatsiooni ja süüdistuse ulatuse kohta, asja suunamise kohta süüdistatava kohtu alla andmiseks või asja lõpetamise kohta, on tal õigus esitada asi kõrgemalseisvale prokurörile oma kirjalike vastuväidetega. Sel juhul prokurör kas tühistab alamalseisva prokuröri juhtnöörid või teeb uurimise antud asjas ülesandeks teisele uurijale.

Uurijal on õigus tema poolt uuritavates asjades anda juurdlusorganeile ülesandeid ja korraldusi jälitus- ja uurimistoimingute teostamiseks ning nõuda juurdlusorganeilt kaasabi üksikute uurimistoimingute teostamisel. Sellised uurija ülesanded ja korraldused on juurdlusorganeile kohustuslikud.

Uurija poolt kooskõlas seadusega tehtud määrused tema menetluses olevas kriminaalasjas on täitmiseks kohustuslikud kõikidele asutustele, ettevõtetele, organisatsioonidele, ametiisikutele ja kodanikele.

Paragrahv 31

JÄRELEVALVE SEADUSTE TÄITMISE ÜLE JUURDLUSE JA EELUURIMISE TEOSTAMISEL

Järelevalvet seaduste täitmise üle juurdluse ja eeluurimise läbiviimisel teostab prokurör kooskõlas NSV Liidu prokuröri järelevalve põhimäärusega.

Prokuröri juhtnöörid antakse kirjalikus vormis ja need on kohustuslikud uurijale ja juurdlust teostavale isikule.

Paragrahv 32

KURITEO TOIMEPANEMISES KAHTLUSTATAVA ISIKU KINNIPIDAMINE

Juurdlusorganil või uurijal on õigus isikut, keda kahtlustatakse kuriteo toimepanemises, mille eest võib määrata karistust vabadusekaotuse näol, kinni pidada ainult ühe alljärgneva tingimuse korral:

1) kui see isik tabati kuriteo toimepanemisel või vahetult pärast selle toimepanemist;

2) kui pealtnägijad, sealhulgas on kannatanud, otseselt osutavad antud isikule kui kuriteo toimepanijale;

3) kui kahtlustataval või tema rõivastel, tema enda juures või tema eluruumides avastatakse ilmseid kuriteo jälgi.

Muude andmete korral, mis annavad aluse kahtlustada isikut

kuriteo toimepanemises, võib teda kinni pidada ainult sel juhul, kui see isik tegi katset põgeneda või tal ei ole alalist elukohta või ei ole kindlaks tehtud kahtlustatav isik.

Kinnipeetud isikul, keda kahtlustatakse kuriteo toimepanemises, on õigus kaevata juurdlust teostava isiku, uurija või prokuröri tegevuse peale, anda seletusi ja avaldada taotlusi.

Igal kuriteo toimepanemises kahtlustatava isiku kinnipidamise juhul on juurdlusorgan või uurija kohustatud koostama protokolli, märkides selles ära kinnipidamise alused ja motiivid ning kahekümne nelja tunni jooksul teatama kinnipidamisest prokurörile. Prokurör on kohustatud neljakümne kaheksa tunni jooksul, alates teate saamisest kinnipidamise kohta, andma sanktsiooni kinnipeetu vahi all pidamiseks või tema vabastama.

Paragrahv 33

TÕKKEABINÕU KOHALDAMINE

Kui on küllaldane alus arvata, et vabaduses viibiv süüdistatav hoidub kõrvale uurimisest ja kohtust või takistab tõe tuvastamist kriminaalasjas või jätkab kuritegevust, samuti kohtuotsuse täitmise tagamiseks on juurdlust teostaval isikul, uurijal, prokuröril ja kohtul õigus kohaldada süüdistatava suhtes ühte järgmistest tõkkeabinõudest: allkirja elukohast mittelahkumise kohta, isiklikku või ühiskondlike organisatsioonide käendust, vahi alla võtmist ja muid tõkkeabinõusid, mis võidakse kindlaks määrata liiduvabariikide seadusandlusega.

Erandjuhtudel võib tõkkeabinõu kohaldada ka enne süüdistuse esitamist isiku suhtes, keda kahtlustatakse kuriteo toimepanemises. Sel juhul peab süüdistus olema esitatud hiljemalt kümne ööpäeva jooksul, arvates tõkkeabinõu kohaldamise momendist. Kui selle tähtaja jooksul süüdistust ei esitata, siis tõkkeabinõu tühistatakse.

Enne süüdistuse esitamist vahi alla võetud isikul on õigus kaevata juurdlust teostava isiku, uurija või prokuröri tegevuse peale, anda seletusi ja avaldada taotlusi.

Paragrahv 34

VAHI ALLA VÕTMINE

Vahi alla võtmist kui tõkkeabinõu kohaldatakse ainult kuritegude puhul, mille eest seadusega on ette nähtud karistus vabadusekaotuse näol.

Isikute suhtes, keda süüdistatakse kõige raskemate kuritegude toimepanemises, millede loetelu määratakse kindlaks seadusega, võib vahi alla võtmist kohaldada isegi ainult kuriteo ohtlikkuse motiividel.

Kriminaalasja uurimise ajal ei tohi vahi all pidamine kesta üle kahe kuu. Ainult asja erilise keerukuse korral võib seda tähtaega pikendada autonoomse vabariigi, krai, oblasti ja rahvusringkonna

prokurör, sõjaväeringkonna või sõjalaevastiku prokurör kuni kolme kuuni, liiduvabariigi prokurör, sõjaväe peaprokurör ja transpordi peaprokurör aga kuni kuue kuuni, arvates vahi alla võtmise päevast. NSV Liidu peaprokurör võib ainult erandjuhtudel täiendavalt pikendada vahi all pidamise tähtaega mitte rohkem kui kolme kuu võrra.

Paragrahv 35

LÄBIOTSIMISE JA KIRJAVAHETUSE VÄLJAVÕTMISE KORD

Läbiotsimist võib teostada juurdlusorgani või uurija määruse alusel ning ainult prokuröri sanktsiooniga.

Edasilükkamatutel juhtudel võib juurdlusorgan või uurija läbiotsimist teostada prokuröri sanktsioonita, kuid seejärel tuleb teostatud läbiotsimisest teatada prokurörile ühe ööpäeva jooksul.

Kirjavahetuse arestimine ja selle väljavõtmine posti- ja telegraafiasutustest võib toimuda ainult prokuröri sanktsiooniga või kohtu määruse alusel.

Läbiotsimine ja väljavõtmine toimub manukate juuresolekul.

IV OSA

ASJADE MENETLUS ESIMESE ASTME KOHTUS

Paragrahv 36

KOHTU ALLA ANDMINE

Kui on olemas küllaldased alused asja arutamiseks kohtuistungil, teeb kohtunik, jättes eelnevalt otsustamata süüdioleku küsimuse, määruse süüdistatava kohtu alla andmiseks.

Kui kohtunik ei nõustu süüdistuskokkuvõtte järeldustega või kui on vaja muuta süüdistatava suhtes valitud tõkkeabinõu, kuulub asi läbivaatamisele kohtu korraldaval istungil.

Korraldaval istungil teeb kohus määruse süüdistatava kohtu alla andmise kohta või tagastab asja täiendavaks uurimiseks või lõpetab asjas menetluse ning lahendab küsimuse tõkkeabinõu kohta. Süüdistatava kohtu alla andmise korral võib kohus korraldaval istungil süüdistuskokkuvõttest välja jätta süüdistuse üksikuid punkte või kohaldada kergemat kuritegu käsitlevat kriminaalseadust, muutmata sealjuures süüdistuse formulatsiooni.

Paragrahv 37

KOHTULIKU ARUTAMISE VAHENDITUS, SUULISUS JA KATKESTAMATUS

Asja arutamisel on esimese astme kohus kohustatud vahenditult uurima asjas olevaid tõendeid: üle kuulama kohtualused, kannatanud ja tunnistajad, ära kuulama ekspertide arvamused, vaatlema asitõendeid, avaldama protokolle ja muid dokumente.

Kohtuistung toimub igas asjas katkestamatult, välja arvatud puhkuseks ettenähtud aeg. Enne alustatud asja arutamise lõpetamist ei ole lubatud teiste asjade arutamine samade kohtunike poolt.

Paragrahv 38

KOHTULIKU ARUTAMISE OSALISTE VÕRDÕIGUSLIKKUS

Süüdistaja, kohtualune, kaitsja ja kannatanu, samuti tsiviilhageja ja tsiviilkostja ning nende esindajad kasutavad kohtulikul arutamisel võrdseid õigusi tõendite esitamisel, tõendite uurimisest osavõtmisel ja taotluste avaldamisel.

Paragrahv 39

KOHTUALUSE OSAVÕTT KOHTULIKUST ARUTAMISEST

Asja arutamine esimese astme kohtu istungil toimub kohtualuse osavõtul, kelle ilmumine kohtusse on kohustuslik. Asja arutamine kohtualuse puudumisel on lubatud ainult seaduses eriti ettenähtud erandjuhtudel.

Paragrahv 40

PROKURÖRI OSAVÕTT KOHTULIKUST ARUTAMISEST

Prokurör toetab kohtu ees riiklikku süüdistust, võtab osa tõendite uurimisest, esitab oma arvamuse kohtuliku arutamise ajal tekkivate küsimuste kohta, esitab kohtule oma kaalutlused kriminaalseaduse ja karistusmäära kohaldamise kohta kohtualuse suhtes.

Prokurör juhindub süüdistuse toetamisel seaduse nõuetest ja oma siseveendest, mis põhineb kõikide tehiolude läbivaatamisel.

Kui kohtuliku arutamise tulemusena jõuab prokurör veendumusele, et kohtuliku uurimise andmed ei kinnita kohtualusele esitatud süüdistust, on ta kohustatud loobuma süüdistusest ja esitama kohtule loobumise motiivid.

Prokuröril on õigus esitada või toetada kannatanu poolt esitatud tsiviilhagi, kui seda nõuab riiklike või ühiskondlike huvide või kodanike õiguste kaitse.

Paragrahv 41

ÜHISKONDLIKE SÜÜDISTAJATE VÕI KAITSJATE OSAVÕTT KOHTULIKUST ARUTAMISEST

Kohtu määrusega võib lubada töötajate ühiskondlike organisatsioonide esindajaid osa võtta kriminaalasjade kohtulikust arutamisest ühiskondlike süüdistajate või kaitsjatena.

Paragrahv 42

KOHTULIKU ARUTAMISE PIIRID

Asja arutamine kohtus toimub ainult süüdistatavate suhtes ning ainult selle süüdistuse järgi, milles nad on kohtu alla antud.

Süüdistuse muutmine kohtus on lubatud siis, kui sellega ei halvene kohtualuse seisund ega rikuta tema õigust kaitsele. Kui süüdistuse muutmine toob kaasa kohtualuse kaitseõiguse rikkumise, saadab kohus asja uueks eeluurimiseks.

Paragrahv 43

KOHTUOTSUS

Kohtuotsus peab olema kooskõlas seadusega ja põhjendatud.

Kohus rajab otsuse ainult nendele tõenditele, mis on läbi vaadatud kohtuistungil.

Kohtuotsus võib olla süüdimõistev või õigeksmõistev. Süüdimõistev otsus ja õigeksmõistev otsus peavad olema kohtu poolt motiveeritud.

Süüdimõistev kohtuotsus ei või rajaneda oletustel ja tehakse ainult tingimusel, kui kohtuliku arutamise käigus kohtualuse süü kuriteo toimepanemises on tõendatud. Kohus teeb süüdimõistva otsuse karistust määramata, kui asja kohtus arutamise momendiks on tegu kaotanud ühiskonnaohtlikkuse või selle teo toimepannud isik ei ole enam ühiskonnaohtlik.

Õigeksmõistev kohtuotsus tehakse siis, kui ei ole tuvastatud kuriteo sündmus, kui kohtualuse teos puudub kuriteo koosseis, samuti kui ei ole tõendatud kohtualuse osavõtt kuriteo toimepanemisest.

NSV Liidu Ülemkohus ja sõjatribunalid teevad kohtuotsuse Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu nimel, liiduvabariikide kohtud aga liiduvabariigi nimel.

V OSA

ASJADE MENETLUS KASSATSIOONI- JA JÄRELEVALVE--ASTMETES

Paragrahv 44

KOHTUOTSUSTE PEALE KASSATSIOONIKAEBUSTE JA -PROTESTIDE ESITAMISE ÕIGUS

Kohtualusel, tema kaitsjal ja seaduslikul esindajal ning kannatanul on õigus kassatsiooni korras kohtuotsuse peale kaevata.

Prokurör on kohustatud kassatsiooni korras protesteerima iga ebaseadusliku või alusetu kohtuotsuse vastu.

Tsiviilhagejal, tsiviilkostjal ja nende esindajatel on õigus edasi kaevata kohtuotsuse peale tsiviilhagisse puutuvas osas.

Kohtu poolt õigeksmõistetud isikul on õigus kassatsiooni korras kaevata õigeksmõistva kohtuotsuse peale õigeksmõistmise motiivide ja aluste osas.

Kassatsioonikaebuste ja -protestide esitamise tähtajad ning nende läbivaatamise kord, samuti kohtute määruste peale edasikaebamise ja nende protestimise kord määratakse kindlaks NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega.

NSV Liidu Ülemkohtu ja liiduvabariikide ülemkohtute otsused ei kuulu kassatsiooni korras kaebamisele ega protestimisele.

Paragrahv 45

ASJA LÄBIVAATAMINE KASSATSIOONIKAEBUSE JA -PROTESTI PÕHJAL

Asja läbivaatamisel kassatsiooni korras kontrollib kohus kohtuotsuse seaduslikkust ja põhjendatust asjas olevate ning täiendavalt esitatud materjalide alusel. Kohus ei ole seotud kassatsioonikaebuse või -protesti argumentidega ja kontrollib asja täies ulatuses kõikide süüdimõistetute suhtes, sealhulgas ka nende suhtes, kes kaebust ei esitanud ja kelle suhtes ei esitatud kassatsioonikaebust.

Kassatsiooni korras asja läbivaatamise tulemusena võtab kohus vastu ühe järgmistest määrustest: jätab kohtuotsuse jõusse muudatuseta, kaebuse või protesti aga rahuldamata; tühistab kohtuotsuse ja saadab asja uueks uurimiseks või uueks kohtulikuks arutamiseks; tühistab kohtuotsuse ja lõpetab asja; muudab kohtuotsust.

Kassatsiooni korras asja läbivaatamisel annab prokurör arvamuse kohtuotsuse seaduslikkuse ja põhjendatuse kohta.

Küsimus süüdimõistetu osavõtu kohta asja kassatsiooni korras läbivaatava kohtu istungist lahendatakse selle kohtu poolt. Kohtuistungile ilmunud süüdimõistetul on lubatud kõikidel juhtudel anda seletusi.

Kaitsja võib osa võtta kassatsiooniastme kohtu istungist.

Paragrahv 46

LUBAMATUS RASKENDADA KASSATSIOONIASTMES SÜÜDIMÕISTETULE KARISTUST NING KOHALDADA TEMA SUHTES RASKEMAT KURITEGU KÄSITLEVAT SEADUST

Asja läbivaatamisel kassatsiooni korras võib kohus kergendada esimese astme kohtu poolt määratud karistust või kohaldada kergemat kuritegu käsitlevat seadust, kuid tal pole õigust raskendada karistust ega kohaldada raskemat kuritegu käsitlevat seadust.

Kohtuotsust võib tühistada seoses vajadusega kohaldada raskemat kuritegu käsitlevat seadust või karistuse kerguse tõttu ainult siis, kui nendel põhjustel on prokurör esitanud protesti või kannatanu esitanud kaebuse.

Paragrahv 47

ÕIGEKSMÕISTVA KOHTUOTSUSE TÜHISTAMINE

Õigeksmõistvat kohtuotsust võib kassatsiooni korras tühistada ainult prokuröri protesti või kannatanu kaebuse või kohtu poolt õigeksmõistetud isiku kaebuse korral.

Paragrahv 48

JÕUSTUNUD KOHTUOTSUSE JA -MÄÄRUSE UUESTI LÄBIVAATAMINE KOHTULIKU JÄRELEVALVE KORRAS

Jõustunud kohtuotsuse ja -määruse uuesti läbivaatamine kohtuliku järelevalve korras on lubatud ainult selle prokuröri, kohtu esimehe ja nende asetäitjate protesti põhjal, kellele on see õigus antud NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega.

NSV Liidu peaprokuröril, NSV Liidu Ülemkohtu esimehel, nende asetäitjatel, sõjaväe peaprokuröril ja NSV Liidu Ülemkohtu sõjakolleegiumi esimehel on vastavalt nende pädevusele õigus peatada NSV Liidu, liidu- ja autonoomse vabariigi iga kohtu protestitud otsuse ja määruse täitmist kuni asja lahendamiseni kohtuliku järelevalve korras. Samasugust õigust liiduvabariigi ja tema koosseisu kuuluva autonoomse vabariigi iga kohtu protestitud otsuse ja määruse suhtes omab liiduvabariigi prokurör ja ülemkohtu esimees.

Kohtuliku järelevalve korras võib uuesti läbi vaadata süüdimõistvat kohtuotsust või -määrust karistuse kerguse motiividel või süüdimõistetu suhtes raskemat kuritegu käsitleva seaduse kohaldamise vajalikkuse motiividel, aga samuti õigeksmõistvat kohtuotsust või kohtumäärust asja lõpetamise kohta — ainult ühe aasta jooksul pärast nende jõustumist.

Järelevalve korras asja läbivaatamise tulemusena võib kohus: jäta protesti rahuldamata; tühistada kohtuotsuse ja kõik järgnevad kohtumäärused ning lõpetada asjas menetluse või anda asja uueks uurimiseks või uueks kohtulikuks arutamiseks; tühistada kassatsioonimääruse ning järgnevad kohtumäärused, kui viimased olid tehtud, ja anda asja uueks läbivaatamiseks kassatsiooni korras; tühistada järelevalve korras tehtud määrused ja jätta kohtuotsus ja kassatsioonimäärus jõusse kas muudatusega või muudatuseta; teha muudatusi kohtuotsuses või -määruses.

Kohtuliku järelevalve korras asja läbivaatamisel võib kohus kergendada süüdimõistetule määratud karistust või kohaldada kergemat kuritegu käsitlevat seadust, kuid tal pole õigust raskendada karistust ega kohaldada raskemat kuritegu käsitlevat seadust.

Kriminaalasjade läbivaatamisest vastavate kohtute presiidiumide poolt võtab osa prokurör, kes toetab tema poolt esitatud protesti või annab arvamuse asja kohta, mis on läbivaatamisel kohtu esimehe või tema asetäitja protesti põhjal.

Kohtuliku järelevalve korras asja läbivaataval kohtul on vajalikel juhtudel õigus kutsuda süüdimõistetu kohtuistungile.

Paragrahv 49

KASSATSIOONI VÕI KOHTULIKU JÄRELEVALVE KORRAS OTSUSE TÜHISTAMISE VÕI MUUTMISE ALUSED

Otsuse tühistamise või muutmise alusteks asja läbivaatamisel kassatsiooni või kohtuliku järelevalve korras on: eeluurimise või kohtuliku uurimise ühekülgsus või mittetäielikkus, kohtuotsuses sisalduvate kohtu järelduste mittevastavus tegelikele asjaoludele; kriminaalprotsessi seaduse oluline rikkumine; kriminaalseaduse ebaõige kohaldamine; kohtu poolt määratud karistuse mittevastavus kuriteo raskusele ja süüdimõistetu isiksusele.

Paragrahv 50

ASJADE UUENDAMINE UUTE ASJAOLUDE AVASTUMISEL

Jõustunud kohtuotsust võib tühistada uute asjaolude avastumisel.

Õigeksmõistvat kohtuotsust võib uuesti läbi vaadata ainult kriminaalvastutusele võtmise kohta seadusega kindlaksmääratud aegumistähtaegade jooksul ja mitte hiljem kui ühe aasta jooksul, arvates uute asjaolude avastumise päevast.

Paragrahv 51

KÕRGEMALSEISVATE KOHTUTE JUHTNÖÖRIDE KOHUSTUSLIKKUS

Kassatsiooni või kohtuliku järelevalve korras asja läbivaatava kohtu juhtnöörid on kohustuslikud täiendaval uurimisel ja asja teistkordsel arutamisel kohtus.

Kassatsiooni või järelevalve korras asja läbivaataval kohtul ei ole õigust tutvustada ega lugeda tõendatuks fakte, mis kohtuotsusega ei olnud tuvastatud ega ümber lükatud, samuti ette otsustada küsimust süüdistuse tõendatuse või tõendamatuse, ühe või teise tõendi usaldusväärsuse või mitteusaldusväärsuse kohta ja ühtede tõendite eeliste kohta teiste suhtes, samuti esimese astme kohtu poolt selle või teise kriminaalseaduse ja karistusmäära kohaldamise kohta.

Samuti ei ole kohtul asja kohtuliku järelevalve korras läbivaatamisel õigust kassatsioonimääruse tühistamise korral ette määrata järeldusi, milliseid võib teha asja teistkordsel läbivaatamisel kassatsiooniastmes.

Paragrahv 52

ASJA ARUTAMINE ESIMESE ASTME KOHTUS PÄRAST ESIMESE KOHTUOTSUSE TÜHISTAMIST

Pärast esimese kohtuotsuse tühistamist arutatakse asja üldises korras.

Esimese astme kohtus asja uuesti arutamisel on lubatud karistust raskendada või raskemat kuritegu käsitlevat seadust kohaldada ainult tingimusel, kui esimene kohtuotsus on tühistatud prokuröri kassatsiooniprotesti või kannatanu kaebuse põhjal või kohtuliku järelevalve korras karistuse kerguse tõttu või vajadusel kohaldada raskemat kuritegu käsitlevat seadust, samuti siis, kui pärast kohtuotsuse tühistamist asja uuel uurimisel on tuvastatud asjaolud, mis tõendavad, et süüdistatu on pannud toime raskema kuriteo.

VI OSA

KOHTUOTSUSE TÄITMINE

Paragrahv 53

KOHTUOTSUSE JÕUSTUMINE JA TÄITMISELE PÖÖRAMINE

Kohtuotsus jõustub kassatsioonikaebuse ja -protesti esitamise tähtaja möödumisel, kui tema peale ei ole esitatud kaebust ega protesti. Kassatsioonikaebuse või -protesti esitamise korral kohtuotsus, kui ta ei ole tühistatud, jõustub asja läbivaatamisega kõrgemalseisvas kohtus.

Kassatsiooni korras kaebamisele mittekuuluv kohtuotsus jõustub tema kuulutamise momendist.

Süüdimõistev kohtuotsus pööratakse täitmisele tema jõustumisel.

Õigeksmõistev kohtuotsus ja kohtualust karistusest vabastav kohtuotsus pööratakse täitmisele viivitamata pärast otsuse kuulutamist.

Kohtualuse vahi all viibimise korral kohus vabastab tema vahi alt kohtuistungisaalis.

Järelevalvet kohtuotsuste täitmise seaduslikkuse üle teostab prokurör.

Paragrahv 54

KOHTUOTSUSTE JA -MÄÄRUSTE KOHUSTUSLIKKUS

Jõustunud kohtuotsus ja -määrus on kohustuslik kõikidele riiklikele ja ühiskondlikele asutustele, ettevõtetele ja organisatsioonidele, ametiisikutele ja kodanikele ning kuulub täitmisele kogu NSV Liidu territooriumil.

SEADUS RAHVAKOHTUTE VALIMISE KORRA MUUTMISE KOHTA

Pidades otstarbekohaseks muuta rahvakohtute valimise korda ja volituste tähtaegu Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Ülemnõukogu **otsustab:**

Paragrahv 1. Kehtestada, et rajoonide (linnade) rahvakohtute rahvakohtunikud valitakse rajooni (linna) elanike poolt üldise, ühetaolise ja otsese valimisõiguse alusel salajasel hääletamisel tähtajaga viieks aastaks.

Rajoonide (linnade) rahvakohtute rahvakaasistujad valitakse tööliste, teenistujate ja talupoegade üldkoosolekutel nende töö- või elukoha järgi, sõjaväelased sõjaväeosade järgi tähtajaga viieks aastaks.

Paragrahv 2. Muuta NSV Liidu Konstitutsiooni paragrahv 109 järgmiselt:

«Paragrahv 109. Rajoonide (linnade) rahvakohtute rahvakohtunikud valitakse rajooni (linna) elanike poolt üldise, ühetaolise ja otsese valimisõiguse alusel salajasel hääletamisel tähtajaga viieks aastaks.

Rajoonide (linnade) rahvakohtute rahvakaasistujad valitakse tööliste, teenistujate ja talupoegade üldkoosolekutel nende töö- või elukoha järgi, sõjaväelased — sõjaväeosade järgi tähtajaga kaheks aastaks.»

NSV Liidu Ülemnõukogu Presidiumi esimees
K. VOROŠILOV

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär
M. GEORGADZE

Moskva, Kreml, 25. detsembril 1958

KAHEKSAS JAGU

AMETIÜHINGUTE TÖÖKÜSIMUSED

AMETIÜHINGUTE ÜLESANNETEST SEOSES NLKP KESKKOMITEE DETSEMBRIPLEENUMI OTSUSTEGA

ÜAÜKN-i IX pleenumi otsus

8. jaanuaril 1958

Ära kuulanud ja läbi arutanud ÜAÜKN-i esimehe sm. V. V. Grišini ettekande «Ametiühingute ülesannetest seoses NLKP Keskkomitee detsembripleenumi otsustega», kiidab Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu IX pleenum Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee otsused täielikult heaks ning võtab nad vääramatuks juhindumiseks ja täitmiseks.

NLKP Keskkomitee detsembripleenum andis Nõukogude ametiühingute tegevusele kõrge hinnangu. Pleenum märkis, et ametiühingud on etendanud suurt osa kõigis NSV Liidu töölisklassi kuulsusrikastes tegudes, sotsialismi suurtes võitudes, mis on saavutatud nõukogude võimu neljakümneaastase olemasolu jooksul. Kommunistliku partei juhtimisel on ametiühingud kõigil sotsialismi ülesehitamise etappidel teinud ja teevad ka praegu mitmekülgset organiseerimis- ja kasvatustööd töötajate hulgas, koondades ja mobiliseerides neid majanduslike ja poliitiliste ülesannete täitmisele.

NLKP Keskkomitee pleenumi otsustel on määratu suur ajalooline tähtsus ametiühinguliikumise edasiarendamisele meie maal. Need otsused on uueks tunnistuseks kommunistliku partei suurest hoolitsusest selle eest, et parandada ametiühingute tegevust, ja arendavad loovalt edasi V. I. Lenini õpetust ametiühingutest kui kasvatavast organisatsioonist, kui juhtimise ja majandamise koolist, kui kommunismi koolist. NLKP Keskkomitee pleenumi otsused andsid Nõukogude ametiühingutele konkreetse programmi võitluseks partei XX kongressi poolt seatud ajalooliste ülesannete elluviimise eest, kommunismi ülesehitamise eest meie maal.

Meie partei poolt tarvituselevõetud suured abinõud tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise edasiseks täiustamiseks, ametkondlike barjääride likvideerimiseks, kohalike organite ja liiduvabariikide õiguste laiendamiseks suurendasid veelgi rahvahulkade loomingulist initsiatiivi ja aktiivsust, avasid uued võimalused meie maa

tootlike jõudude edasiarenemiseks. Sellega on loodud veelgi soodsamad tingimused selleks, et ajaloo seisukohalt lühikese aja jooksul suurematele kapitalistlikele maadele, sealhulgas ka Ameerika Ühendriikidele, majanduslikult järele jõuda ja neist ette minna.

NLKP Keskkomitee pleenum rõhutas, et nendes tingimustes suureneb üha rohkem Nõukogude ametiühingute kui NSV Liidu töölisklassi kõige massilisema organisatsiooni osatähtsus. Meie maa ametiühingud peavad aktiivsemalt abistama kommunistlikku parteid võitluses meie riigi võimsuse suurendamise, sotsialistliku majanduse, kultuuri ja rahva heaolu pideva tõstmise eest, Nõukogude Liidu majandusliku põhiülesande kõige kiirema lahendamise eest.

NLKP Keskkomitee pleenum märkis, et Nõukogude ametiühingud on NLKP XX kongressi otsuseid täites parandanud oma tööd. Nende otsesel osavõtul on välja arenenud uued sotsialistliku võistluse vormid, suurenenud tootmise novaatorite, ratsionaliseerijate ja leiutajate read, on lahendatud rida tähtsaid küsimusi töötingimuste parandamise, palga organiseerimise ning töötajate elutarbelise ja kultuurilise teenindamise valdkonnas. Ometi esineb veel ametiühinguorganisatsioonide ja nende juhtivate organite tegevuses, nagu seda NLKP Keskkomitee pleenum täiesti õigesti märkis, tõsiseid puudusi.

Paljud ametiühinguorganisatsioonid ja nende juhtivad organid ei tegele küllalt aktiivselt ettevõtete, ehituste ja majandusorganite tegevuse parandamise küsimustega, nõrgalt võitlevad tööviljakuse süstemaatilise tõstmise eest. Selle sotsialistliku võistluse juhtimises, mis on töötajate loomingulise aktiivsuse arendamise üks tähtsamaid vorme, esineb veel formalismi, mitte alati ei kindlustata võetud kohustusi inimeste hulgas tehtava organiseerimis- ja massilise poliitilise tööga, konkreetsete organisatsioonilis-tehniliste abinõudega. Mõnes ettevõttes ei looda töölistele võetud kohustuste täitmiseks vajalikke tingimusi, on lakatud organiseerimast individuaalset ja brigaadiviisilist võistlust, nõrgalt levitatakse eesrindlikke tootmiskogemusi. Pahatihti seisab võistluse juhtimine ainult võitjate väljaselgitamises ning lippude ja preemiate kätteandmises, kuid ei selgitata välja mahajäävate ettevõtete, tsehhide, brigaadide ja üksikute tööliste halva töö põhjusi, ei võeta tarvitusele abinõusid nende tõstmiseks eesrindlaste tasemele. Äärmiselt negatiivset mõju võistluse arendamisele avaldab ka see, et mõned majandusjuhid on võistluse organiseerimisest kõrvale jäänud ega kanna vastutust vastuvõetavate kohustuste täitmise eest. Paljud ametiühinguorganisatsioonid ühendavad halvasti võistluse arendamist võistlusega tööstusliku ja põllumajandusliku tootmise kasvu reservide ja võimaluste täielikuma kasutamise eest, pillamise, ebaperemehelikkuse, organiseerimatuse, tormamise ja teiste tootmises esinevate korratuste vastu, mis tekitavad rahvamajandusele suurt kahju.

Kommunistliku ülesehitustöö ülesannete praktiline lahendamine nõuab, et töölisi ja teenistujaid tõmmataks veelgi laialdasemalt kaasa osavõtule ühiskondliku tootmise juhtimisest. Kuid ametiühinguorganisatsioonid ei kasuta ära kõiki nende käsutuses olevaid võimalusi selle töö parandamiseks. Tootmise juhtimisest rahvahulkade osavõtu põhiliseks vormiks on tootmisnõupidamised, kuid nende läbiviimise praktikas esineb tõsiseid puudusi. Paljudes ettevõtetes on tootmisnõupidamiste osatähtsus alla viidud. Tavaliselt ei aruta nad tähtsamaid tootmistöö küsimusi ning tehnilisi ja majanduslikke põhiprobleeme. Tootmisnõupidamisi kutsutakse kokku harva, ilma vajaliku ettevalmistuseta, neid korraldatakse ainult brigaadides ja jaoskondades ning need ei avalda vajalikku mõju kogu ettevõtte tegevusele. Paljud majandusjuhid ei võta tootmisnõupidamistest osa, ei täida nende ettepanekuid ja soovitusi. Töölised ja teenistujad kaotavad huvi selliste tootmisnõupidamiste vastu ning võtavad nende tööst nõrgalt osa.

Ametiühinguorganisatsioonid ja nende tehniline inspektsioon ei kasuta sageli neile antud suuri õigusi töötingimuste parandamise alal, lähevad mööda ohutustehnika ja tootmistervishoiu eeskirjade rikkumistest, ei pea vajalikku võitlust töökaitseseadustest kinnipidamise eest. Ametiühinguorganisatsioonid ei pööra küllaldaselt tähelepanu töötajate meditsiinilise teenindamise küsimustele, kontrollivad halvasti haiglate, polikliinikute, lasteasutuste, sanatooriumide ja puhkekodude tööd. Mõned ametiühinguorganisatsioonid kontrollivad nõrgalt elamuehituse plaanide täitmist, ei arenda töötajate initsiatiivi elumajade ehitamiseks rahvaehituse meetodil, ei abista individuaalehitajaid, lepivad elamispinna jaotamises esinevate puudustega.

NLKP Keskkomitee pleenum juhtis täiesti õigesti tähelepanu sellele, et ametiühingute poolt tehtava kasvatustöö ideeline tase ja ulatus jäävad ikka veel maha töötajate kasvavatest nõudmistest. Massilist kultuuritööd tehakse sageli lahus kommunistliku ülesehitustöö praktilistest ülesannetest, tal on piiratud hariduslik iseloom. Ametiühinguorganisatsioonid ei selgita küllaldaselt töölistele, et sotsialismi tingimustes on nende materiaalse heaolu kasv otseses sõltuvuses tootmistöö edusammudest, iga töölise tööviljakuse tõusust. Ametiühingud ei kasuta ära kõiki võimalusi tööliste ja teenistujate kultuurilise ja tehnilise taseme tõstmiseks.

Paljudes klubides ja kultuuripaleedes toimub tootmistehniliste ja loodusteaduse-alaste teadmiste propaganda ja eesrindlike kogemuste populariseerimine ebahuvitavalt, ei pöörata vajalikku tähelepanu kunstilise isetegevuse sisule ja ideelisele tasemele, vähe kantakse hoolt tööliste, teenistujate ja nende perekondade kultuurse puhkuse organiseerimise eest. Ametiühingute kultuuriasutused korraldavad vähe tasuta üritusi, nõrgalt toetuvad aktiivile.

ÜAÜKN-i pleenum leiab, et läbiviidud ametiühingute töö ümberkorraldamine seoses tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise

organiseerimise täiustamise abinõudega, kesk- ja kohalike ametiühinguorganite tegevuse iseloomu muutmine, ametiühingute nõukogude osatähtsuse tõstmine avaldavad positiivset mõju ametiühinguorganisatsioonide töö paranemisele. Kuid reas vabariikides ja oblastites toimub ametiühingutöö ümberkorraldamine aeglaselt. Mõnede vabariikide ja oblastite ametiühingute nõukogud tegelevad veel vähe niisuguste küsimustega, nagu sotsiaalkindlustus, töökaitse, palga organiseerimine. Nad juhivad nõrgalt kohalikke ametiühinguorganeid ja algorganisatsioone, ei kasuta ära olemasolevaid võimalusi oma osatähtsuse suurendamiseks majandus- ja kultuuritöö ülesannete lahendamisel, ei ole seniajani jalule seadnud õigeid suhteid rahvamajanduse nõukogudega ja töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedega, ei võta aktiivselt osa nende tööst, vähe püstitavad nende ette tootmise, töö ning töötajate elutarbelise ja kultuurilise teenindamise küsimusi. Ka ametiühingute keskkomiteed ei ole oma töö ümberkorraldamist lõpule viinud.

Nõukogude ametiühingute ja nende juhtivate organite ülesanne seisab selles, et mobiliseerida kõik oma jõud, viia kõik algorganisatsioonid ja ametiühingu liikmete laialdased hulgad võitlusele nende ülesannete kiireima lahendamise eest, mis NLKP Keskkomitee detsembripleenum seadis ametiühingute ette. Nad peavad tunduvalt parandama kogu oma tegevust, veelgi tõstma oma osa meie maal kommunismi ülesehitamise eest peetavas üldrahvalikus võitluses, veelgi tihedamini koondama töötajaid kommunistliku partei ümber.

ÜAÜKN-i pleenum **otsustab:**

1. Teha ametiühinguorganisatsioonidele kohuseks laialdaselt selgitada kõigile töölistele ja teenistujatele NLKP Keskkomitee detsembripleenumi otsuseid ja nende suurt ajaloolist tähtsust meie kodumaa võimsuse edasisele tugevdamisele, nõukogude inimeste materiaalse heaolu ja kultuurilise taseme tõstmisele, NSV Liidu ametiühingute osa tõstmisele kommunistliku ülesehitustöö ülesannete lahendamisel. Iga ametiühinguorganisatsioon peab endale koostama konkreetsed tööplaanid NLKP Keskkomitee detsembripleenumi otsuste realiseerimiseks. Läbi arutada lähemal ajal ametiühingute kesk-, vabariiklike, krai- ja oblastikomiteede ja nõukogude pleenumitel, samuti ametiühingu liikmete üldkoosolekutel ametiühinguorganisatsioonide ülesanded NLKP Keskkomitee pleenumi otsuste täitmisel.

2. Kogu oma tegevuses peavad ametiühinguorganisatsioonid juhinduma NLKP Keskkomitee pleenumi juhendist selle kohta, et ametiühingute keskseks ülesandeks on rahvahulkade mobiliseerimine võitlusele kõigi rahvamajandusharude edasise võimsa tõusu saavutamise eest, Nõukogude riigi majandusliku võimsuse ja kaitsevõime tugevdamise, rahvamajandusplaanide täitmise ja ületamise eest, tehnilise progressi, tööviljakuse lakkamatu kasvu eest, rangeima kokkuhoiu ja säästlikkuse eest kõigis rahvamajan-

duse lülides, tööstusliku ja põllumajandusliku tootmise kiiremaks kasvuks ning töötajate materiaalse kindlustatuse edasiseks parandamiseks ja nende kultuuritaseme tõstmiseks kõigi reservide ja võimaluste maksimaalse ärakasutamise eest.

Selle ülesande täitmise eest võideldes peavad ametiühinguorganisatsioonid laialdaselt kaasa tõmbama töölisi ja teenistujaid ühiskondliku tootmise juhtimisele, paremini ja täielikumalt kasutama töötajate initsiatiivi ja tööalase aktiivsuse arendamise vorme, mis on tekkinud meie maa töölisklassi loominguna, nimelt sotsialistlikku võistlust, tootmisnõupidamisi, ratsionaliseerijate ja leiutajate liikumist, tehnilisi konverentse, tootmise novaatorite ja eesrindlaste nõupidamisi, kollektiivlepinguid jne.

Kohustada ametiühingute käitis-, oblasti-, krai- ja vabariiklikke komiteesid ning nõukogusid kindla käega kõrvaldama puudused, mis esinevad sotsialistliku võistluse juhtimises ettevõtetes ja ehitustel, masina-traktorijaamades ja sovhoosides, tõstma võistluse juhtimise uuele, kõrgemale astmele, kõrvalekaldumatult kinni pidama võistluse organiseerimise leninlikest printsiipidest: võistluse tulemuste üldine teatavakstegemine ning tulemuste võrreldavus, võimalus praktiliselt korrata kogemusi ning vastastikune seltsimehelik abi.

Ametiühingute ülesanne seisab selles, et tõmmata võistlusest aktiivselt osa võtma kõik töölised ja insener-tehnilised töötajad, elustada kõiki sotsialistliku võistluse vorme, konkreetsemalt ja põhjalikumalt tegelda võistluse organiseerimise küsimustega, õigesti ära kasutada mitmesuguseid tootmise eesrindlaste stimuleerimise vorme. Võistluse juhtimisel on peamiseks töölistele sotsialistlike kohustuste täitmiseks vajalike tingimuste loomine, tööseisakute, tormamise ja tootmises esinevate korratuste likvideerimine, eesrindlike kogemuste juurutamise alase töö intensiivistamine. Majandus- ja ametiühinguorganid peavad erilist tähelepanu pöörama mahajäävatele ettevõtetele, tsehhidele, brigaadidele ja üksikutele töölistele abi osutamisele ning nende tõstmisele eesrindlaste tasemele.

Sotsialistlik võistlus peab olema suunatud meie partei poolt seatud ülesande — lähema 15 aasta jooksul järele jõuda Ameerika Ühendriikidele ja neist ette minna majanduslikus arengus — edukale lahendamisele. Hankivates tööstusharudes on vaja võistlust suunata sellele, et toota vahendite minimaalse kuluga maksimaalne hulk toodangut; töötlevates tööstusharudes — et täita ja ületada plaani, vähendades sealjuures ühe tooteühiku tootmiseks vajalike toorainete ja materjalide kulunorme, tõsta toodangu kvaliteeti; transpordis — et suurendada vedude mahtu ja alandada nende maksumust; ehituses — et kiirendada ehitustööde tempot ja muuta nad odavamaks. Kõigis tööstus- ja ehitusharudes peab võistlus kaasa aitama tööviljakuse igakülgsele tõstmisele, uue tehnika kiireimale juurutamisele, toodangu kvaliteedi parandamisele ja omahinna alandamisele.

Arvesse võttes, et häired ettevõtete koopereerimises ning kindlaksmääratud hanketähtaegadest mittekinnipidamine tekitavad rahvamajandusele suurt kahju, on ametiühinguorganisatsioonidel vaja võtta oma raugematu kontrolli alla teiste majanduspiirkondade tellimuste täitmine. Võistluse tulemuste kindlakstegemisel on tingimata vaja nende tellimuste täitmist arvesse võtta.

Ametiühingud on kohustatud rohkem tähelepanu pöörama sotsialistliku võistluse arendamisele põllumajanduses, tõstma kõik masina-traktorijaama ja sovhooside töötajad võitlusele üldrahvaliku ülesande — lähematel aastatel järele jõuda Ameerika Ühendriikidele liha, või ja piima tootmises ühe elaniku kohta — lahendamise eest. Masina-traktorijaamade ja sovhooside töötajate sotsialistlik võistlus peab olema suunatud kõigi kultuuride saagikuse suurendamisele ja loomakasvatuse produktiivsuse tõstmisele, põllumajanduslike kõlvikute iga 100 hektari kohta saadava toodanguhulga pidevale suurendamisele. Kõigi põllumajanduse alal töötajate tähelepanu peab olema suunatud tootmise organiseerimise majanduslikule küljele, tööviljakuse edasise tõstmise ja tootmiskulude vähendamise küsimustele, milledel on kaasaegsel etapil esmajärguline tähtsus.

Ametiühingute vabariiklikud, krai- ja oblastikomiteed ja -nõukogud on kohustatud jalule seadma asjalikud sidemed rahvamajanduse nõukogudega ja tootmisharude valitsustega, aktiivselt osa võtma nende tööst, rohkem üles näitama initsiatiivi rahvamajanduse edasiarendamise ja töötajate elutaseme tõstmise põhiliste küsimuste ülestõstmisel.

ÜAÜKN-i pleenum on seisukohal, et sotsialistliku võistluse juhtimise parandamisel kuulub suur osa ametiühingute nõukogudele. Nad on kohustatud ametiühingute tootmisharukomiteedele tuginedes põhjalikumalt tungima ettevõtete tootmisellu, tundma nende vajadusi ning rahvamajanduse nõukogude ja tootmisharude valitsuste kaudu andma neile vajalikku abi, hoolitsema kõigile töölistele kõrgetootlikuks tööks, töönormide, kuuülesannete ja võetud sotsialistlike kohustuste täitmiseks ja ületamiseks vajalike tingimuste loomise eest.

Ametiühingute nõukogud peavad koos rahvamajanduse nõukogudega välja töötama võistluse tingimused, organiseerima ja juhtima sotsialistlikku võistlust majanduspiirkondade ettevõtete ja ehituste vahel ning tegema sotsialistlikust võistlusest õigeaegselt kokkuvõtteid.

Teha ÜAÜKN-i Presiidiumile ülesandeks tarvitusele võtta administratiivsete majanduspiirkondade, eri majanduspiirkondade sõsarettevõtete, samuti juhtivate kutsealade tööliste vahelise võistluse edasiarendamiseks vajalikud abinõud. Tagada paremate majanduspiirkondade, ettevõtete ja tootmise novaatorite eesrindlike kogemuste laialdast populariseerimist ning parandada võistluse võitjate stimuleerimist.

3. Ametiühingud on kohustatud suunama tööliste, inseneride ja tehnikute jõupingutusi rahvamajanduse tehnilise progressi ülesannete lahendamisele, igati kaasa aitama ratsionaliseerijate, leiutajate ja tootmise novaatorite ridade pidevale suurenemisele, aktiivselt toetama nende algatusi, tugevdama kontrolli ratsionaliseerimisettepanekute ja leiutuste läbivaatamise ja juurutamise üle, sihikindlalt võitlema sel alal esinevate bürokratismi, venitamise ja konservatismi nähtuste vastu.

Teha ÜAÜKN-i Presiidiumile ülesandeks kiirendada Üleliidulise Leiutajate ja Ratsionaliseerijate Ühingu organiseerimist ning 1958. aasta esimeses kvartalis läbi viima ühingu organite moodustamiseks vajaliku ettevalmistava organiseerimistöö. Ühing peab andma leiutajatele ja ratsionaliseerijatele pidevat abi tehniliste teadmiste tõstmisel, ettepanekute väljatöötamisel ja autoriõiguste kaitsmisel, organiseerima ühiskondlikku kontrolli ettepanekute läbivaatamise ja juurutamise üle, massiliselt propageerima ratsionaliseerijate ja leiutajate saavutusi.

ÜAÜKN-i pleenum märgib Sverdlovski oblasti ratsionaliseerijate, leiutajate ja tootmise novaatorite, kes esinesid üleskutsega alustada võitlust tehnilise progressi tempo kiirendamise ja tööviljakuse järsu tõstmise eest, patrioötiliku algatuse suurt riiklikku tähtsust ja teeb ametiühinguorganisatsioonidele kohuseks seda initsiatiivi juhtida ja igati toetada. Ametiühingute ajakirjandus peab kaasa aitama Sverdlovski oblasti ratsionaliseerijate ja leiutajate algatuse levitamisele.

Ametiühingud peavad parandama teaduslik-tehniliste ühingute juhtimist, tõstma nende osatähtsust eesrindlike kogemuste ning teaduse ja tehnika uusimate saavutuste tundmaõppimisel ja levitamisel, teaduse ja tootmise alal töötajate loomingulise koostöö arendamisel. On vaja garanteerida teaduslik-tehniliste ühingute aktiivset osavõttu uue tehnika ja tootmispropaganda organiseerimise küsimuste läbitöötamisest riiklikes teaduslik-tehnilistes komiteedes, rahvamajanduse nõukogudes ning nende tehnika- ja majandusnõukogudes.

Teaduslik-tehnilised ühingud peavad välja töötama abinõud tehnilise progressi arendamiseks, metalli, kütteaine, tooraine, materjalide ja elektrienergia kokkuhoidmiseks, tooraine ja kallihinnaliste materjalide aseainete leidmiseks; andma ratsionaliseerijatele, leiutajatele ja tootmise novaatoritele praktilist abi nende loovas töös, võtma aktiivselt osa ratsionaliseerimise ja leiutamise temaatiliste plaanide väljatöötamisest; regulaarselt korraldama konsultatsioone, loenguid ja ettekandeid konkreetse ökonoomika ja uue tehnika kohta, tõstma insener-tehniliste töötajate teadmiste taset ning tööliste tootmisalast kvalifikatsiooni. Teaduslik-tehniliste ühingute üheks tähtsamaks ülesandeks peab kujunema ametiühinguorganisatsioonide abistamine tootmise planeerimisest, töö organiseerimise parandamisest ning ettevõtete ja ehituste juhtimise meetodite täiustamisest osavõtmisel. Teha ÜAÜKN-i Presii-

diumile ülesandeks tundma õppida teaduslik-tehniliste ühingute territoriaalsete nõukogude tööd vabariikides, kraides ja oblastites ning võtma tarvitusele abinõud nende kogemuste levitamiseks.

4. ÜAÜKN-i pleenum märgib, et tööviljakuse edasise kasvu jaoks on suur tähtsus töö ja palga organiseerimise parandamisel. ÜAÜKN ning ametiühingute keskkomiteed ja nõukogud peavad koos NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö ja Töötasu Küsimuste Komiteega, rahvamajanduse nõukogudega, ministeeriumidega ja keskasutustega pidevalt tegelema tööliste, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate töötasusüsteemide täiustamisega, lahendama vastavalt rahvamajandusplaanile töö normeerimise ja palga korrastamise küsimusi tööstusharudes, taotlema, et palk oleks materiaalse huvitatuse võimsaks hoovaks toodangu väljalaske suurendamisel ja tööviljakuse tõstmisel ning aitaks kaasa tsehhide ja ettevõtete rentaablile tööle ja toodangu omahinna alandamisele.

Kogu töö normeerimise ja palga organiseerimise korrastamise töös on vaja juhinduda NLKP Keskkomitee pleenumi juhendist selle kohta, et tööviljakuse kasv peab ette jõudma palga tõusust, rajama talle teed.

Ametiühinguorganisatsioonid on kohustatud tagama töönormide revideerimisel kehtivast korrast range kinnipidamise, taotledes vananenud töönormide õigeaegset asendamist uute normidega seoses tehniliste ja organisatsiooniliste abinõude rakendamisega, samuti ajutiste normide asendamist alalistega vastavalt sellele, kuidas hakatakse välja laskma uut toodangut ja revideeritakse ebaõigeid töönorme.

Ametiühingute nõukogud ning oblasti-, krai-, vabariiklikud, käitis- ja kohalikud komiteed peavad süstemaatiliselt kontrollima kehtestatud palgasüsteemide õiget rakendamist ning palga õigeaegset väljamaksmist. On vaja saavutada, et iga tööline teaks oma töönormi, hindeid ja tariifimäära, omades selge ettekujutuse oma palga arvestamisest.

Ametiühinguorganisatsioonid peavad aktiivselt osa võtma ettevõtete ettevalmistamisest seitsmetunnilisele tööpäevale üleviimiseks vastavalt rahvamajandusplaanile.

5. Tootmise juhtimisest töötajate osavõtu üheks kõige tõhusamaks vormiks on tootmisnõupidamised, mis võimaldavad ühendada ainujuhtimise printsiipi kontrolliga altpoolt.

Pleenum kohustab ametiühinguorganisatsioone hoogustama NLKP Keskkomitee detsembripleenumi nende juhendite täitmist, mis käsitlevad tootmisnõupidamiste tegevuse parandamist ning nende muutmist alaliselt tegutsevateks. On vaja järsult tõsta tootmisnõupidamiste osatähtsust ja autoriteeti ning nende poolt vastuvõetavate otsuste tõhusust. Teha ÜAÜKN-i Presiidiumile ülesandeks ette valmistada «Tootmisnõupidamiste põhimäärus» NLKP Keskkomitee detsembripleenumi juhendite valguses.

Teha käitiskomiteedele kohuseks tagada tootmisnõupidamiste asjalik ja operatiivne juhtimine ning arutamisele tulevate küsimuste ja ettepanekute hoolikas ettevalmistamine, hoolitseda selle eest, et kõige laiemad tööliste ja teenistujate hulgad võtaksid nende tööst osa. Tootmisnõupidamistel on vaja arutamisele panna tootmise, töö ja palga organiseerimise tähtsamaid küsimusi, süstemaatiliselt koguda ettepanekuid ettevõtete ja tsehhide töö parandamise kohta, tõmmata tootmise eesrindlasi, insenere ja tehnikuid kaasa nõupidamise päevakorra üksikute punktide eelnevale tundmaõppimisele. Ametiühingute käitiskomiteed on kohustatud sisse seadma pideva kontrolli tootmisnõupidamiste otsuste täitmise üle.

Administratiivsetes majanduspiirkondades tuleb tootmise juhtimisest töötajate aktiivse osavõtu ülesanne lahendada aktivistide kokkukutsumise, tootmise novaatorite ja eesrindlaste nõupidamiste teel ning ametiühingute osavõtuga rahvamajanduse nõukogude tööst. Rööbiti sellega on vaja regulaarselt kokku kutsuda tootmisharude ja tootmisharudevahelisi tootmiskonverentse administratiivsetes majanduspiirkondades, samuti majandusharude järgi. Nendel konverentsidel tuleb arutada jooksvate ja perspektiivsete tootmis- ja finantsplaanide projekte, samuti aruandeid nende täitmise kohta majanduskoondise ettevõtete poolt, tehnilise progressi, ettevõtete, tootmise novaatorite, ratsionaliseerijate ja leiutajate eesrindlike kogemuste vahetamise küsimusi ning muid tähtsamaid tootmise arendamise küsimusi.

6. Ametiühingud peavad aktiivselt osa võtma rahvamajanduse planeerimisest ning tootmise, töö ja igapäevase elu küsimuste arutamisest nõukogude ja majandusorganites. NLKP Keskkomitee pleenum juhtis tähelepanu sellele, et plaani- ja majandusorganid peavad tootmisplaanide projektide kohta ettepanekute ettevalmistamisel ning kõigi töösse ja igapäevasesse ellu puutuvate küsimuste läbivaatamisel arvesse võtma ametiühingukomiteede arvamust. ÜAÜKN-i pleenum on seisukohal, et eelkõige peavad need olema järgmised küsimused: tootmise organiseerimine ja töö normeerimine, tariifivõrkude ja -määrade, tariifi- ja kvalifikatsiooniteatmike ning palgasüsteemide koostamine ja muutmine; töösisekorraeeskirjade muutmine; tööseadusandluse rakendamine ja tõlgendamine; ohutustehnika ja tootmissanitaaria eeskirjade ja normide kehtestamine; elamute ning kultuuri- ja kommunaalasutuste ehitamise, samuti töökaitsealaste plaanide ja vastavate assigneeringute kinnitamine; riikliku sotsiaalkindlustuse teostamine; sotsialistliku võistluse organiseerimine; ratsionaliseerijate ja leiutajate liikumine; tööliste ja teenistujate kõigi stimuleerimise fondide kasutamine, samuti muud küsimused, mis puudutavad töötajate huve.

Ametiühinguorganid on kohustatud ulatuslikumalt kasutama NSV Liidu ametiühingute põhikirjaga antud õigust kuulata ametiühingukomiteede ja -nõukogude istungeil, tööliste koosolekuil

ja tootmisnõupidamistel majandusjuhtide teadaandeid nendes küsimustes.

Ametiühingute keskkomiteedel on vaja luua tihedad sidemed NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee vastavate osakondadega, ametiühingute nõukogudel ja oblastikomiteedel aga rahvamajandusnõukogudega ja nende vastavate tootmisvalitsustega, samuti kohalike plaaniorganitega; võtta aktiivselt osa tootmisplaanide projektide ja uue tehnika plaanide, tootmise, töö ja palga organiseerimise, töötajate kultuuri ja igapäevase elu küsimuste arutamisest.

Seoses sellega, et plaaniorganid hakkavad välja töötama rahvamajanduse arendamise perspektiivplaani projekti aastaiks 1959—1965, on ametiühinguorganisatsioonidel vaja tagada tööliste ja teenistujate laialdast osavõttu ettevõtete plaanide projektide väljatöötamisest ja läbiarutamisest.

ÜAÜKN-i pleenum peab ostarbekohaseks praktiseerida rahvamajanduse arendamise, tootmise, töö ja igapäevase elu organiseerimise tähtsamate küsimuste arutamist ametiühingute kongressidel, pleenumitel ja konverentsidel, mis on üheks tähtsaks vahendiks ametiühingute osa tõstmisel majanduslikus ülesehitustöös.

7. Hoolitsus tööliste ja teenistujate töö- ja elutingimuste parandamise eest on ametiühinguorganisatsioonide esmajärguliseks kohuseks. Ametiühingunõukogud ja -komiteed peavad täiel määral ära kasutama neile antud õiguse teostada riiklikku kontrolli tööseadusandlusest kinnipidamise üle ning ühiskondlikku kontrolli töökaitse seisukorra üle, olema selles suhtes sihikindlad ja nõudlikud, võttes vastutusele majandusjuhte, kes ei täida oma kohustusi, mis tulenevad kollektiivlepingust, ning süstemaatiliselt rikuvad tööseadusandlust. Ettevõtetest on vaja järsult välja juurida korralagedus ja lohakus, mis põhjustavad tootmistraumatismi ning takistavad ettevõtetel edukalt täita riiklikke plaane.

Ametiühinguorganisatsioonid peavad sisse seadma range kontrolli selle üle, et töölisi varustataks õigeaegselt eririietusega, -jalatsitega, spetsiaaltoitlustamisega ja individuaalsete kaitsevahenditega, saavutama eririietuse sortimendi laiendamise ja müügi suurendamise kaubandusvõrgus, ohutustehnikale assigneeritud summade täieliku ärakasutamise, sanitaaria ja hügieeni nõuete tingimatu täitmise tootmises. Pöörata käitiskomiteede tähelepanu vajadusele võtta töökaitselepingutesse konkreetsed abinõud töötingimuste kergendamiseks ja tervendamiseks, traumatismi ja tööliste haigestumise põhjuste kõrvaldamiseks ning raskete ja suurt jõukulu nõudvate tööde mehhaniseerimiseks.

Teha ametiühingukomiteedele kohuseks tugevdada profülaktilist tööd tootmistraumatismi ärahoidmiseks, parandada tehnilise inspektsiooni juhtimist, kinnistada tehnilised inspektorid kindlate ettevõtete juurde, anda käitiskomiteedele vajalikku abi töökaitse normidest ja tööseadusandlusest kinnipidamise üle ühiskondliku kontrolli teostamisel. Laialdasemalt tõmmata töökaitse seisukorra kontrollimisele kaasa üldsust, luua ametiühingute nõukogude juu-

res mittekoosseisuline tehniline inspektsioon, läbi viia käesoleval aastal ohutustehnika ja tootmissanitaaria seisukorra ühiskondlik ülevaatus ettevõtetes ja ehitustel.

Teha ÜAÜKN-i Presiidiumile ning ametiühingute keskkomiteedele ja nõukogudele ülesandeks välja töötada ettepanekud majandusorganite, ettevõtete ja ehituste ametiisikute vastutuse tõstmise kohta ohutustehnika ja tootmissanitaaria eeskirjade rikkumise eest; ettepanekud mäe-, metallurgia- ja keemiatööstuse ettevõtetes, masinaehitustööstuse kuumades tsehhides ning teistes tootmisharudes ohutute töötingimuste loomiseks täiendavate abinõude kohta, et nad võtta rahvamajanduse arendamise perspektiivplaani aastaiks 1959—1965, võttes arvesse teaduse ja tehnika uusimaid saavutusi.

ÜAÜKN-i pleenum peab vajalikuks, et rahvamajanduse nõukogud, ministeeriumid ja Riiklik Plaanikomitee suurendaksid oma tähelepanu tööliste töötingimuste parandamisele, võtaksid tarvitusele abinõud ventilatsiooni- ja valgustusseadmete ning individuaalsete kaitsevahendite tootmise laiendamiseks, ettevõtete paremaks varustamiseks eririietusega ja eriti selle kvaliteedi parandamiseks.

8. Ametiühinguorganisatsioonid peavad aktiivselt kaasa aitama partei ja valitsuse poolt lähemaks 10—12 aastaks väljatöötatud elamute ning kultuuri- ja kommunaalasutuste ehitamise grandioosse programmi edukale täitmisele. On vaja, et ametiühingute nõukogud ja komiteed, tuginedes laialdaste töörahva hulkade initsiatiivile, organiseeriksid ehitustööliste võistlust ehitusplaani ennetähtaegse ja kõrgekvaliteedilise täitmise ning ehitustööde maksumuse vähendamise eest, arendaksid laialdast võistlust linnade, ehituste ja ettevõtete vahel, pidevalt hoogustaksid tööliste ja teenistujate liikumist elamute ehitamiseks oma jõududega, annaksid abi individuaalehitajatele, väsimatult teostaksid ühiskondlikku kontrolli ehituse käigu üle, elamute ning kultuuri-, kommunaal- ja lasteasutuste õigeaegse remondi üle.

Tagama, et peetaks täpselt ja kõrvalekaldumatult kinni NLKP Keskkomitee detsembripleenumi otsusega kehtestatud korrast, mille kohaselt elamispinna jaotamine peab ettevõtetes ja asutustes toimuma administratsiooni ja ametiühingukomiteede ühisel otsusel. Ametiühingud peavad samuti osa võtma selle elamispinna jaotamisest, mis ehitatakse kohalike nõukogude poolt.

9. ÜAÜKN-i pleenum kohustab ametiühinguorganisatsioone tugevdama kontrolli kaupluste, sööklate ja einelaudade töö üle, taotlema töötajate teenindamise kultuuri tõstmist kõigis kaubandusettevõtetes ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtetes, toitude kvaliteedi parandamist ja nende odavamaks muutmist, suunama kaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise alal töötajate sotsialistlikku võistlust sellele, et nad võitleksid tarbijate kultuurse teenindamise eest.

Ametiühingute nõukogudel ja komiteedel tuleb praktiliselt osa

võtta kaubandusvõrgu ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete võrgu laiendamise küsimuste läbivaatamisest, mis toimub nõukogude organites ja majandusorganites, taotleda nende ettevõtete õiget paigutamist, nõuda majandusorganisatsioonide, ettevõtete ja asutuste juhtijailt ühiskondliku kontrolli ettepanekute õigeaegset läbivaatamist ja nende põhjal vajalike abinõude tarvituselevõtmist.

10. NLKP Keskkomitee detsembripleenumi otsused kohustavad ametiühinguid ka edaspidi parandama tööliste ja teenistujate sotsiaalkindlustust. ÜAÜKN-i pleenum teeb ÜAÜKN-i Presiidiumile, ametiühingute nõukogudele ja komiteedele ülesandeks tagada kindlustusaktiivi töötaseme tõstmine, tema ridade edasine laiendamine, laialdaste töörahva hulkade kaasatõmbamine kontrolli teostamisele määratu suurte vahendite õige kasutamise ja riikliku sotsiaalkindlustuse eelarve täitmise üle, sanatooriumi- ja puhkekodude tuusikute jaotamise, ravi-, profülaktiliste ja lasteasutuste ehitamise plaanide täitmise ning töötajate meditsiinilise teenindamise üle.

Teha ametiühingute oblasti-, krai- ja vabariiklikele nõukogudele ettepanek anda sotsiaalhoolduse organitele pidevat abi, regulaarselt kontrollida nende tööd pensionäride teenindamisel ja vahendite kulutamisel, taotleda ametiühinguorganisatsioonide esindajate aktiivset osavõttu töölistele ja teenistujatele vanadus- või invaliidsuspensioni määramisest. Ametiühinguorganisatsioonid peavad pidevalt hoolitsema pensionäride kultuurilise ja elutarbelise teenindamise eest ning säilitama nendega alalised sidemed.

11. NLKP Keskkomitee detsembripleenum märkis, et ametiühinguorganisatsioonid ja majandusjuhid peavad parandama kollektiivlepingute sõlmimise praktikat, tagama nii administratsiooni kui ka tööliskollektiivi poolt võetud kohustuste tingimatu täitmise, laialdast aktiivi kaasa tõmmates regulaarselt kontrollima nende kohustuste täitmist, informeerima töölisi ja teenistujaid kontrolli tulemustest.

Kohustada ametiühingute nõukogusid ja komiteesid läbi viima 1958. aasta kollektiivlepingute sõlmimise kampaania kui tähtsaima ürituse, mis on suunatud rahvahulkade loomingulise initsiatiivi ja aktiivsuse mobiliseerimisele võitluses 1958. aasta rahvamajandusplaani eduka täitmise ning tööviljakuse edasise kasvu eest. Tuleb igati toetada Eesti vabariikliku ametiühingute nõukogu ja teiste ametiühingute nõukogude initsiatiivi, kes sõlmisid rahvamajanduse nõukogudega kokkuleppeid ettevõtetes kollektiivlepingute täitmise alal. Tuleb tagada juhtivate majandus- ja ametiühinguorganite esindajate osavõtt koosolekutest ja konverentsidest, kus arutatakse uute kollektiivlepingute projekte, täpselt organiseerida tööd kollektiivlepingute registreerimisel ja lahkhelide läbivaatamisel, mis tekivad ettevõtete kollektiivlepingute sõlmimisel. Tagada ametiühingute nõukogude ja rahvamajanduse nõukogude aktiivset kaasabi ettevõtetele kollektiivlepingute täitmisel.

12. Ametiühingud peavad parandama töötajate hulgas tehtavat kasvatus- ja kultuurhariduslikku tööd, tegema seda kõrgel ideelisel tasemel. Tuleb intensiivistada võitlust töödistsipliini tugevdamise eest, arendada tervete eluviiside propagandat, kasvatada rahvahulki nõukogude patriotismi, proletaarse internatsionalismi ja rahvaste sõpruse vaimus, arendada neis oma maa peremehe tunnet, tõsta nende vastutust kodumaa ees tootmisplaanide täitmise eest, tehnilise progressi, tootlike jõudude edasiarendamise ja meie maal materiaalsete hüvede külluse loomise eest. Erilist tähelepanu tuleb pöörata noorsoo hulgas tehtava töö intensiivistamisele, teha seda tööd tihedais sidemeis komsomoliorganisatsioonidega. Noorsoo kasvatamisele tuleb ulatuslikumalt kaasa tõmmata kaadritöölisi, kes annaksid noormeestele ja neidudele edasi nii oma tootmisalaseid kui ka elukogemusi ning hoiataksid neid ebaõige käitumise eest.

ÜAÜKN-i pleenum peab ametiühinguorganite tähtsaks kohustuseks tööliste ja teenistujate kultuurilise ja tehnilise taseme süstemaatilist tõstmist. Ametiühinguorganisatsioonid peavad ulatuslikumalt kasutama Kuznetski metallurgiakombinaadi ja Kupavno peenkalevivabriku kollektiivide positiivseid kogemusi, kes oskuslikult organiseerisid tööliste üldhariduslike ja tehniliste teadmiste tõstmist. Kohustada ametiühingute komiteesid ja nõukogusid koostama koos majandusorganitega tööliste ja teenistujate kultuurilise ja tehnilise taseme tõstmise perspektiivplaanid ning tagama nende täitmist, taotlema töölisnoorte õhtukoolide, kursuste, ringide, kaugõppetehnikumide ja -instituutide võrgu ning teiste ilma tootmistööd katkestamata toimuva õppimise vormide laiendamist, pöörama suuremat tähelepanu ettevõtete konkreetse ökonoomika õppimisele, parandama tehniliste kombinaatide tööd ettevõtetes ning klubide ja kultuurimajade juures, muutma need massilise tootmistehnilise propaganda kolleteks.

Ametiühingute ülesanne seisab selles, et tunduvalt parandada kultuuriasutuste tegevust. Ametiühinguorganisatsioonid peavad tegema kõik vajaliku selleks, et klubitöö oleks võimalikult mitmekülgsem, mis ühendaks töötajate puhkuse organiseerimist poliitilise kasvatuse eesmärkidega. Klubid ja kultuuripaleed tuleb kindlustada ettevalmistatud kaadriga; parandada kultuuriasutuste töötajate ettevalmistamist, kasutades selleks ametiühinguliikumise kõrgemate koolide kaugõppeosakondi, kursuste ja seminaride võrku; luua oblastites, kraides ja vabariikides metoodilised keskused, kes peavad tundma õppima, üldistama ja propageerima klubiliste asutuste positiivseid töökogemusi.

ÜAÜKN-i pleenum kohustab ametiühingute nõukogusid ja komiteesid tarvitusele võtma abinõud iga klubi ja kultuurimaja, raamatukogu ja punanurga, iga ametiühingute kultuuriasutuse töö parandamiseks. Tuleb otsustavamalt arendada endaalgatust massilises kultuuritöös ja klubitöös, tagada, et seda tehtaks ametiühingu liikmete ja nende perekondade jõududega, juurutada organiseeri-

misvorme, mis aitavad parandada klubijuhatuste, ringide ja mitmesuguste sektsioonide tööd.

13. Tuleb tunduvalt parandada tööd kehakultuuri ja spordi arendamisel otseselt ettevõtetes, sovhoosides, masina-traktorijaamades, asutustes ja õppeasutustes. ÜAÜKN-i pleenum kohustab ametiühingute käitis- ja kohalikke komiteesid, oblasti-, krai- ja vabariiklikke nõukogusid ning spordiühingute nõukogusid osutama vabrikute ja tehaste kehakultuurikollektiividele tõhusat abi, tõmbama mitmesuguste spordiliikide harrastamisele kaasa tööliste ja teenistujate ning eelkõige noorte laialdased hulgad, aktiivselt juurutama tootmisvõimlemist ettevõtetes ja asutustes, tagama sportlaste ja kehakultuurlaste saavutuste ja meisterlikkuse edasine kasv. Võtta tarvitusele abinõud väiksemate ettevõtete ja asutuste ühendatud kehakultuurikollektiivide loomiseks. Tuleb ulatuslikumalt arendada turismi, eriti kohalikku turismi, laiendada turismibaaside võrku, igati toetada initsiatiivi ja endaalgatust turismimatkade organiseerimisel kodukohas, rohkem kasutada kohalikke tingimusi ja majandusorganisatsioonide abi.

Ametiühingute nõukogud peavad tagama vastloodud spordiühingute pidevat juhtimist ja osutama neile praktilist abi, võtma koos rahvamajanduse nõukogudega tarvitusele abinõud spordiehitiste ja turismibaaside võrgu laiendamiseks.

14. ÜAÜKN-i pleenum märgib, et ametiühingute ees seisvate ülesannete täitmisel kasvab ametiühingu ajakirjanduse tähtsus. Tuleb intensiivistada sotsialistliku võistluse praktika, tööliste ja teenistujate töötingimuste ning kultuurilise ja elutarbelise teenindamise parandamise eest peetava võitluse valgustamist. Ajalehed ja ajakirjad peavad aktiivselt abistama ametiühinguorganisatsioone nendele pandud kohustuste täitmisel, arendama tootmises ja ametiühinguorganite töös esinevate puuduste kriitikat, ulatuslikult näitama käitis- ja kohalike komiteede positiivseid kogemusi.

Ametiühingu ajalehed ja ajakirjad peavad oma igapäevases töös tuginema laialdasele autorite aktiivile tööliskirjasaatjate ja ametiühingu aktivistide hulgast. Ametiühingute nõukogud, krai-, oblasti-, käitis- ja kohalikud komiteed peavad igati toetama oma ajakirjandust, aitama seda aktiivselt levitada.

15. ÜAÜKN-i pleenum rõhutab, et üheks ametiühingute eduka tegevuse põhiliseks tingimuseks on nende organisatsioonilise töö parandamine. Tuleb taotleda, et kõik ametiühinguorganisatsioonid — iga käitis-, kohalik, oblasti-, vabariiklik ja keskkomitee ning ametiühingute nõukogu — oleksid võitlusvõimelised organid, oskaksid praktikas kindlustada majandusliku ja kultuurilise ülesehitustöö konkreetsete küsimuste lahendamist, võitlusvõimeliselt mobiliseeriksid töötajaid meie partei poliitika elluviimisele.

Ametiühingute nõukogude esmajärguliseks ülesandeks on oma töö uut moodi ümberkorraldamise kiirem lõpuleviimine. Ametiühingute nõukogud peavad parandama kogu kohalike ametiühinguorganite ja algorganisatsioonide tegevuse konkreetset ja

operatiivset juhtimist, põhjalikumalt süvenema ettevõtete ja ehituste tootmisalasesse ja ühiskondlikku ellu, üles näitama rohkem initsiatiivi ja võitlusvõimet nende eluliste küsimuste ülestõstmisel ja lahendamisel, mis puudutavad rahvamajanduse arendamist, tööliste ja teenistujate töö- ja elutingimuste edasist parandamist.

Ametiühingute nõukogud ja keskkomiteed peavad säilitama omavahel tihedad sidemed küsimuste lahendamisel, mis puutuvad ühe või teise rahvamajandusharu töötajatesse ning mis kuuluvad lahendamisele üleliidulises ulatuses. Tuleb tagada ametiühingute nõukogude ja keskkomiteede kooskõlastatud töö.

Ametiühingute keskkomiteed peavad aktiivselt osa võtma vastava rahvamajandusharu- ja kogu rahvamajanduse planeerimisest, palgasüsteemi väljatöötamisest, samuti ka tööliste ja teenistujate sotsiaalkindlustuse ning elutarbelise ja kultuurilise teenindamise küsimuste lahendamisest, mis puudutavad kõiki rahvamajandusharusid. Ametiühingute keskkomiteed on samuti kohustatud tegelema mitmesuguste majanduspiirkondade sugulasettevõtete ja juhtivate kutsealade tööliste sotsialistliku võistluse organiseerimisega. Nad peavad oma töös üles näitama rohkem operatiivsust, olema tihedalt seotud ettevõtete ja ehituste eluga ning selle tundmaõppimise põhjal üles tõstma tähtsaid, elulisi küsimusi, mis nõuavad lahendamist riiklikes ja majanduslikes keskorganeis.

NLKP Keskkomitee detsembripleenum rõhutas, et ametiühingute ees seisvate ülesannete täitmisel kuulub otsustav osa ametiühingu-algorganisatsioonidele. Olles otseselt seotud tootmisega, töötavate hulkadega, on algorganisatsioonid ametiühingute aluseks. On tarvis käitis- ja kohalikke komiteesid organisatsiooniliselt tugevdada, taotleda, et nad muutuksid ametiühingute autoriteetseteks organiteks ettevõtetes ja ehitustel, et laialdased rahvahulgad näeksid ametiühinguorganisatsioonides neile lähedasi ja omaseid organisatsioone. Tuleb lõplikult likvideerida algorganisatsioonide töövormide ja -meetodite ülaltpoolt reglementeerimine, jätta käitis- ja kohalikele komiteedele selles osas rohkem initsiatiivi ja iseseisvust. Teha ÜAÜKN-i Presiidiumile ülesandeks ette valmistada põhimääruse projekt käitis- ja kohalike komiteede funktsioonide laiendamisest NLKP Keskkomitee detsembripleenumi juhendite valguses.

NLKP Keskkomitee detsembripleenumiga ametiühingute ette seatud ülesanded nõuavad ametiühinguorganite töömeetodite ja tööstiili edasist täiustamist, nende tugevdamist kogenud ja võimelise kaadriga. On vaja intensiivistada tööd kaadri kasvatamisel, julgemini kaasa tõmmata juhtivale tööle uusi, värskeid jõude tööliste, naiste ja noorte hulgast. Praegu läbiviidavad ametiühinguorganite aruandlused ja valimised peavad tagama kaadri koosseisu edasise paranemise ja ametiühinguorganite tugevnemise. Ametiühingu töötajad on kohustatud väsimatult tõstma oma marksistlik-leninlikku ettevalmistust ja tööalast kvalifikatsiooni.

Et tõsta ametiühingute organisatsiooniline töö uuele, kõrgemale

tasemele, tuleb pidevalt täiustada ametiühingu aparaati, lihtsustada teda ja muuta ta odavamaks, lähendada teda ametiühingu liikmete põhihulkadele. Aparaadi töös peab olema peamiseks rahvahulkade aktiivsuse arendamine, ametiühinguorganisatsioonide töö parandamine ettevõtetes ja ehitustel, maksimaalse initsiatiivi ülesnäitamine tootmistöö ning tööliste töö- ja elutingimuste parandamisel. Kõik ametiühinguorganid ja nende juhtivad töötajad on kohustatud kõrvalekaldumatult täitma NLKP Keskkomitee pleenumi juhendit selle kohta, et kogu oma tegevusse peavad ametiühingud tooma konkreetsuse, asjalikkuse ja saadud ülesande eest kõrge vastutuse vaimu. Ametiühingute töö peab kandma isetegevat iseloomu, rajanema tööliste ja teenistujate hulgast laialdase aktiivi kaasatõmbamisel. On vaja pidevalt parandada tööd aktiiviga, teda rohkem instrueerida, õpetada teda praktilises töös, kasvatada teda puudustesse leppimatu suhtumise vaimus.

Kogu ametiühingute tegevus peab rajanema ametiühingu demokraatia laialdasel arendamisel, kriitika ja enesekriitika arendamisel, kollektiivse juhtimise printsiipidest kinnipidamisel, ametiühinguorganite aruandluse ja valitavuse tagamisel. Tuleb igati tõsta tööliskoosolekute osa. ÜAÜKNÜ, ametiühingute keskkomiteed, oblastikomiteed ja nõukogud peavad regulaarselt esitama oma tööaruandeid ametiühingu liikmete koosolekutele ja konverentsidele arutamiseks. Ametiühinguorganid on kohustatud julgelt asetama oma töö rahvahulkade kontrolli alla, tähelepanelikult kuulama kriitikat, paremini arvestama ametiühingu liikmete praktilisi märkusi ja ettepanekuid. Kõik ametiühingute organiseerimistöö mitmekesised vahendid peavad olema suunatud sellele, et tugevdada sidemeid rahvahulkadega, tõsta ametiühinguorganisatsioonide aktiivsust, suurendada nende osatähtsust kogu meie maa riiklikus, majanduslikus ja ühiskondlikus elus.

16. Juhindudes proletaarse internatsionalismi leninlikest põhimõtetest, partei XX kongressi ajaloolistest otsustest ja NLKP Keskkomitee detsembripleenumi otsusest, peavad ametiühingud veelgi aktiviseerima oma rahvusvahelist tegevust, suunates peamised jõupingutused rahvusvahelise töölis- ja ametiühinguliikumise lõhestatusest jagusaamisele ja tema tegevusühtsuse saavutamisele võitluses uue sõja ohu vastu, tuumarelva katsetamise lõpetamise ja selle relva täieliku keelamise eest, tööliskiassi elu- ja töötingimuste parandamise ning demokraatlike vabaduste eest, rahu eest kogu maailmas. Kommunistlike parteide ja töölisparteide esindajate nõupidamistel vastuvõetud deklaratsioon ja rahumanifest avavad uued teed rahvusvahelise töölis- ja ametiühinguliikumise edasiarendamiseks ja ühteliitumiseks, annavad kõigi maade ametiühingutele selge perspektiivi võitluses töötajate eluliste huvide eest.

Pleenum teeb ÜAÜKN-i Presiidiumile ja ametiühingute keskkomiteedele ülesandeks kindlustada NLKP Keskkomitee detsembripleenumi juhendite elluviimine, mis käsitlevad nõukogude ametiühingute rahvusvaheliste sidemete edasist laiendamist, vennalike

sidemete ja koostöö tugevdamist Hiina ja teiste sotsialistlike maade ametiühingutega, vastastikuste töökogemuste ning riiklikust, majanduslikust ja kultuurilisest ülesehitustööst osavõtmise kogemuste vahetamist, välismaade töötajate hulgas NSV Liidu töölisklassi suurte saavutuste ja sotsialismi eeliste propaganda aktiivsemat ja veenvamat populariseerimist.

*

Töölised, insener-tehnilised töötajad ja teenistujad, kõik meie maa töötajad kiitsid üksmeelselt heaks NLKP Keskkomitee detsembripleenumi otsused. ÜAÜKN-i pleenum kutsub kõiki NSV Liidu ametiühingu liikmeid üles veel tihedamini koonduma oma kalli kommunistliku partei ümber, tõstma kõrgemale sotsialistliku võistluse lipu, uue jõuga arendama võitlust kõigi rahvamajandusharude edasise järsu tõusu eest, Nõukogude riigi majandusliku võimsuse ja kaitsevõime tugevdamise ning rahva heaolu tõstmise eest.

ÜAÜKN-i pleenum kinnitab Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomiteele, et nõukogude ametiühingud ei säästa jõudu ega vaeva, selleks et edukalt täita NLKP Keskkomitee detsembripleenumi poolt seatud ülesanded. Väsimatult parandades ja täiustades oma organiseerimis- ja kasvatustööd rahvahulkades, võtavad ametiühingud veelgi aktiivsemalt osa kommunistlikust ülesehitustööst, kogu meie maa ühiskondlikust ja poliitilisest elust, õigustavad auga oma kõrget kutsumust olla leninlikuks juhtimise kooliks, kommunismi kooliks. Tihedamini liites ja koondades meie kuulsusrikast töölisklassi ja nõukogude intelligentsi kommunistliku partei ümber, on ametiühingud ka edaspidi meie partei ustavaks toeks võitluses kommunismi ülesehitamise eest, marksismi-leninismi suurte ideede võidu eest.

AMETIÜHINGUTE NÕUKOGU TEHNILISE INSPEKTORI PÕHIMÄÄRUS

Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi poolt

17. jaanuaril 1958

I

ÜLDALUSED

1. Ametiühingute nõukogu tehniline inspektor juhindub oma töös kehtivast töökaitse-seadusandlusest ning valitsuse, ÜAÜKN-i ja ametiühingute nõukogu otsustest. Vahetult juhib tehnilist inspektorit ametiühingute nõukogu presiidium. Tehniline

inspektor töötab plaani järgi, mis on kinnitatud ametiühingute nõukogu töökaitse osakonna (tehnilise peainspektori) poolt.

Raudtee- ja veetransporti ning tsiviilõhulaevastikku teenindav tehniline inspektor töötab vastava ametiühingu teede-, basseini- või territoriaalse komitee presiidiumi juhtimisel.

2. Tehniliseks inspektoriks (tehniliseks peainspektoriks) võib olla kõrgema või keskastme tehnilise haridusega isik, kel on tootmises praktilise töötamise staaž. Tehniline inspektor ja tehniline peainspektor kinnitatakse kohale (vabastatakse töölt) vastava ametiühingute vabariikliku nõukogu presiidiumi otsusega.

3. Ametiühingute nõukogu tehniline inspektor (tehniline peainspektor) valvab tööohutuse, tootmistervishoiu olukorra ja töökaitse-seadusandlusest kinnipidamise järele vabariigi, krai, oblasti ettevõtetes, transpordis ja ehitusel ning majandites ja asutustes.

Tehniline inspektor on kohustatud oma töösse kaasa tõmbama töökaitsekomisjoni liikmeid ja ühiskondlikke töökaitseinspektoreid ning aitama ametiühingute käitis-, oblasti-, krai- ja vabariiklikel komiteedel organiseerida ühiskondlikku kontrolli selle üle, kas majandusjuhid peavad kinni töökaitse-seadusandlusest.

II

TEHNILISE INSPEKTORI KOHUSTUSED

4. Tehniline inspektor (tehniline peainspektor) on kohustatud:

a) regulaarselt kontrollima ettevõtetes, ehitustel ja asutustes töökaitse-alaste üld- ja eriotsuste ning ohutustehnika ja tootmistervishoiu eeskirjade ja normide täitmist.

Kontrolli ohutustehnika ja tootmistervishoiu eeskirjade ja normide täitmise üle neis küsimustes, mis kuuluvad mäetööstuse riikliku tehnilise järelevalve organite, samuti energia või sanitaarse järelevalve organite kompetentsi, teostab tehniline inspektor vajalikel juhtudel koos nende organite esindajatega;

b) tarvitusele võtma abinõud töökaitse alal avastatud üleastumiste ja puuduste likvideerimiseks ning nõudma profülaktiliste abinõude rakendamist töötingimuste parandamiseks ja õnnetusjuhtumite, kutsealaste mürgituste ja haigestumiste vältimiseks;

c) püstitama tehaste-tootjate ja majandusorganite ees küsimusi tööpinkide, masinate või muude seadmete konstruktsioonis niisuguste muudatuste tegemise kohta, mis ei vasta ohutustehnika ja tootmistervishoiu nõuetele;

d) tarvitusele võtma abinõud, et uute ehitatavate objektide käikulaskmise ajaks oleksid täielikult lõpule viidud tööd ohutustehnika ja tootmistervishoiu alal.

Osa võtta uute või rekonstrueeritud ettevõtete, üksikute tsehhide ja jaoskondade vastuvõtukomisjonidest ja sanktsioneerida ekspluatatsiooni andmist;

e) juurdlema surmaga lõppenud õnnetusjuhtumeid, samuti avariisid, mis kutsusid esile mitme töötaja ajutise töövõimetuse, andma nende kohta kohtuorganitele otsuse (ekspertiisi);

f) andma otsuse administratsiooni süü läbi tekkinud õnnetusjuhtumite ja kutsealase haigestumise tagajärjel ajutise töövõimetuse toetuseks läinud kulutuste ametiühinguorganisatsioonidele sissenõudmise korras tasumise kohta;

g) aitama ametiühinguorganisatsioonidel kontrollida, kuidas täidetakse ettevõtete administratsiooni ja käitis- või kohalike komiteede vahel sõlmitud kokkulepet töötingimuste tervendamise abinõude ellurakendamise kohta; taotlema, et administratsioon koostaks raskete ja ohtlike tööde mehhaniseerimise ning teiste ohutustehnika- ja tootmistervishoiu-alaste abinõude perspektiivplaanid;

h) kontrollima, kas administratsioon peab kinni «Tootmistööga seoses olevate õnnetusjuhtumite registreerimise ja arvelevõtmise põhimäärusest».

5. Valvates tööohutuse järele, tehniline inspektor kontrollib:

a) tehnoloogiliste protsesside, tootmisruumide, tehnoloogiliste ja energeetiliste seadmete, transpordivahendite ja sanitaar-elukondlike seadeldiste vastavust ohutustehnika ja tootmistervishoiu nõuetele ning nende õiget ekspluateerimist;

b) loomuliku ja kunstliku valgustuse, kütte ja ventilatsiooni olukorda ettevõtetes, majandites ja asutustes;

c) mürkainete ning tuleohtlike, kahjustavate ja plahvatavate ainete õiget ja ohutut säilitamist, transportimist ja tootmises kasutamist;

d) kuidas organiseeritakse töölistele ohutute töömeetodite kohta juhatuste andmist ja nende meetodite õpetamist, kas insener-tehnilised töötajad tunnevad ohutustehnika eeskirju, samuti, mida teevad majandusorganid ohutustehnika ja tootmistervishoiu propageerimiseks;

e) töölistele eririietuse ja -jalatsite, individuaalsete kaitsevahendite ning erikorras antava piima, toidu ja seebi õigeaegset väljaandmist;

f) kas majandusorganid peavad kinni tööliste ja teenistujate töö- ja puhkeaja režiimi seadusandlusest ning naiste ja alaealiste töökaitse-seadusandlusest.

III

TEHNILISE INSPEKTORI ÕIGUSED

6. Tehnilisel inspektoril (tehnilisel peainspektoril) on õigus:

a) igal ajal kogu ööpäeva jooksul takistamatult pääseda ettevõttesse, asutusse, majandisse ja ehitusele ning järele vaadata kõiki nende jaoskondi, kui ta esitab ÜAÜKN-i poolt kinnitatud vormi kohase «Ametiühingute nõukogu tehnilise inspektori tõendi»;

b) nõuda administratsioonilt dokumentide, õiendite ja materjalide esitamist ning selgituste andmist tööliste ja teenistujate töökaitsega seotud küsimustes; nõuda temale kinnistatud ettevõtetes töö jaoks ja töötajate vastuvõtmiseks töökoha ja sidevahendite (telefon, selektorside jne.) eraldamist; nõuda linna- ja linnadevahelise transpordi puudumisel liiklusvahendite eraldamist, et välja sõita õnnetusjuhtumit juurdlema või ettevõtet revideerima;

c) anda ettevõtete, ehituste, majandite ja asutuste administratsioonile ning üksikutele ametiisikutele kohustuslikke eeskirju töökaitse-seadusandluse, ohutustehnika ja tootmistervishoiu eeskirjade ja normide rikkumiste likvideerimiseks tema poolt kindlaksmääratud tähtaja jooksul;

d) nõuda vajalikel juhtudel ettevõtete juhtivatelt töötajatelt ja organisatsioonidelt hoonete, ehitiste, tööpinkide, masinate ja teiste seadmete ning transpordivahendite olukorra tehnilise ekspertiisi läbiviimist, et kindlaks teha nende ekspluateerimise ohutust;

e) jätta töö seisma üksikutes tootmislõikudes, tööpinkidel, masinatel ja teistel seadmetel neil juhtudel, kui töötamine neil võib põhjustada töötajaile trauma või haigestumise. Vajaduse korral võib tehniline inspektor lasta nimetatud objektid kinni plombeerida (kinni pitseerida);

f) püstitada ametiühingute nõukogu presiidiumi ees küsimus töö seismajätmise kohta üksikutes tsehhides ja ettevõtetes, mis ei vasta ohutustehnika ja tootmistervishoiu nõuetele;

g) nõuda raskete ja ohtlike tööde mehhaniseerimist neil juhtudel, kui selliste tööde täitmisel rikutakse ohutustehnika ja tootmistervishoiu eeskirju ja norme;

h) võtta vastutusele administratsiooni hulka kuuluvad isikud, kes on süüdi tööseadusandluse ning ohutustehnika ja tootmistervishoiu eeskirjade ja normide rikkumises või kes ei ole tähtaegselt täitnud kollektiivlepingus ettenähtud tervendavaid abinõusid ja tehnilise inspektori ettekirjutusi, kas trahvi määramise teel (kindlaksmääratud ulatuses) või annab rikkujate materjalid üle juurdlusorganitele.

Teha ametiühingute nõukogu kaudu ettevõtete, ehituste, majandite ja asutuste juhtkonnale kirjalik esitis süüdlaste töölt tagandamise või neile distsiplinaarkaristuste määramise kohta;

i) jälgida, et igasse ettevõttesse (ehitusele) määrataks ohutustehnika alal kompetentsed töötajad.

7. Kaebusi ametiühingute nõukogu tehnilise inspektori ebaõige tegevuse kohta vaatab läbi selle ametiühingute nõukogu presiidium, kelle juhtimisel ta töötab (transpordis — ametiühingu teede-, basseini-, territoriaalse komitee presiidium). Ametiühingute nõukogu (ametiühingu teede-, basseini-, territoriaalse komitee) otsus on selles küsimuses lõplik.

TEHASE «KRASNOJE SORMOVO» KÄITISKOMITEE INITSIATIIVIST ÜHISKONDLIKU AKTIIVI KAASATÕMBAMISEL KUNSTILISE ISETEGEVUSE JUHTIMISELE

ÜAÜKN-i Presiidiumi määrus

9. mail 1958

Tehases «Krasnoje Sormovo» (Gorki linn) algas liikumine kõigis tsehhides kunstilise isetegevuse kollektiivide loomise ja nende juhtimisele ühiskondliku aktiivi kaasatõmbamise eest. 19. märtsil avaldati tehase ajalehes grupi aktivistide üleskutse, mis leidis tehase tööliste ja teenistujate hulgas palavat toetust. Suurt organiseerimistööd teevad seoses sellega ametiühingu käitiskomitee kultuurikomisjon ja tsehhikomiteed.

Kahe kuu jooksul loodi kunstilise isetegevuse kollektiivid tehase 34 tsehhis ja osakonnas, organiseeriti 106 ringi ja rühma, neis hakkasid tegelema 1240 laulu-, muusika-, tantsu- ja draamakunsti harrastajat. Tsehhide isetegevuse kollektiive hakkasid juhtima 84 ühiskondliku töö tegijat; need on konstruktorid, mehaanikud, tehnoloogid, normeerijad, treialid, lukksepad, elektrikeevitajad, kel on kunstilise isetegevuse alaseid kogemusi ja teadmisi ning kes seda harrastavad.

Ametiühingu käitiskomitee organiseeris aktivistidele õppuse: toimuvad üksikute žanride juhtide seminarid, korraldatakse neile konsultatsioone, avati bajaanimängijate kursused. Et töölisi ja teenistujaid kunstilisele isetegevusele massiliselt kaasa tõmmata, toimuvad tehases tsehhikollektiivide — laulukooride, draama- ja tantsuringide, orkestrite, ansamblite ja kunstiliste agitatsioonibrigaadide ülevaatused, on välja kuulutatud solistide — lauljate, orkestrantide, isetegevuslike kunstnike ja fotograafide, kohalike luuletajate ja proosakirjanike ning käsitöö harrastajate konkursid.

Kunstiline isetegevus ei arene mitte ainult tehase tsehhides. Koos käitiskomitee kultuurikomisjoniga tegelevad sellega Sormovo kultuuripalee ja viie asulaklubi juhatused ning raamatukogu töötajad. Paremate klubiisetegevuslaste hulgast on esile kerkinud ühiskondlikud juhid, on välja valitud vajalik kirjandus, organiseeritud näitusi, toimuvad tsehhide loominguliste kollektiivide kontserdid ja tsehhide kunstilise isetegevuse puhkeõhtud.

Aktiivselt levitab ühiskondlike töötajate initsiatiivi tehase ajaleht «Krasnõi Sormovitš». Selles ilmub pidevalt vastukajasid ja aktivistide ettepanekuid ning artikleid, ülevaateid ja fotosid äsja loodud tsehhikollektiivide esimestest sammudest, kritiseeritakse neid, kes seda liikumist takistavad.

Kunstilise isetegevuse ringide ühiskondlike juhtide abistamiseks on Gorki ametiühingute nõukogu hulgaliselt kaasa tõmmanud linna teatrite ja muusikakoolide töötajaid, kes on võtnud Sormovo

tehase ja teiste ettevõtete tsehhide kunstilise isetegevuse oma šefluse alla.

ÜAÜKN-i Presiidium märgib, et tehase «Krasnoje Sormovo» ametiühinguaktivistide initsiatiivil algatatud liikumisel on suur tähtsus kogu ametiühingute kasvatustööle. See tõendab veel kord veenvalt, et massilise kultuuritöö edasiseks parandamiseks on eelkõige vajalik avalikkuse ulatuslik kaasatõmbamine. See liikumine aitab kaasa rahvaloomingu arenemisele ja avab suured võimalused aktiivi kaasatõmbamiseks ametiühingute tegevusse.

ÜAÜKN-i Presiidium **määrab:**

1. Kiita heaks tehase «Krasnoje Sormovo» käitiskomitee väärtuslik algatus tsehhide kunstilise isetegevuse laialdasel arendamisel ning loominguliste kollektiivide ja ringide juhtimisele ühiskondliku aktiivi kaasatõmbamisel .

Teha ajalehe «Trud», ajakirjade «Sovetskije Profsojuzõ», «Klub» ja «Hudožestvennaja Samodejatelnost», haruühingute ajalehtede ning ettevõtete ja ehituste ajalehtede toimetustele ettepanek avaldada materjale, mis propageerivad tehase «Krasnoje Sormovo» käitiskomitee initsiatiivi.

Kohustada Ametiühingute Kirjastust («Profizdat») käesoleva aasta juulikuu jooksul välja andma brošüüri ja illustreeritud plakati tehase «Krasnoje Sormovo» kunstilise isetegevuse kollektiivide töökogemuste kohta.

2. Teha ametiühingute nõukogudele, käitis- ja kohalikele komiteedele ettepanek kindlustada sormovlaste tähtsa algatuse igakülgset levitamist. Luua juhtivate ühiskondlike töötajate aktiivse kaasatõmbamise alusel kunstilise isetegevuse kollektiivid nii kõigis ettevõtetes ja ehitustel kui ka igas suures tsehhis, osakonnas ja ühiselamus. Organiseerida juhtivatele ühiskondlikele töötajatele praktilist abi sellele tööle kultuuripaleede ja klubide loominguliste töötajate kaasatõmbamise teel. Igati ergutada isetegevuse ringide ja organisaatorite, ühiskondlike töötajate tööd.

3. Teha ametiühingute nõukogudele ülesandeks:

süstemaatiliselt läbi viia tööliste ja teenistujate kunstilise isetegevuse mitmesuguste žanride — laulukooride, muusika-, teatri- ja tantsukollektiivide, kunstiliste agitatsioonibrigaadide oblasti-, krai-, vabariiklikke ülevaatusi, samuti isetegevusliku kujutava kunsti näitusi;

praktiseerida juhtivate ühiskondlike töötajate iga-aastast õppust kursustel ja seminaridel. Korraldada 1958.—1959. aastal niisugused kursused ja seminarid oblastites, kraides ja vabariikides;

organiseerida bajaanimängijate ja massiliste meelelahutuste korraldajate ettevalmistamist ühiskondlike töötajate hulgast iga klubi, punanurga, tsehhi ja ühiselamu jaoks;

vastavalt NSV Liidu kultuuriministri käskkirjale nr. 715 6. detsembrist 1957 «Ametiühingute kultuuriasutuste abistamise abinõudest» organiseerida koos kultuurivalitsustega draama- ja ooperiteatrite ning stuudiote, filharmooniate, kunstikoolide ja kõr-

gemate õppeasutuste juures seminarid ja konsultatsioonid kunstilise isetegevuse juhtide jaoks;

juhtivate ühiskondlike töötajate igakülgseks abistamiseks luua igas oblastis paremate klubide baasil metoodika kabinetid ja alaliselt tegutsevad seminarid;

organiseerida Gorki ametiühingute nõukogu eeskujul kunstitöötajate šeflus tööliste ja teenistujate kunstilise isetegevuse üle;

välja töötada abinõud küla kunstilise isetegevuse abistamiseks;

viia käesoleval aastal läbi ühiskondlike töötajate — kunstilise isetegevuse kollektiivide juhtide vabariiklikud ja oblastite nõupidamised töökogemuste vahetamise alal;

luua meie maa suurte linnade kultuurimajade ja kultuuripaleede juures teatrikostüümide ja -jalatsite, parukate ja muusikariistade üürileandmise baasid ametiühingute kunstilise isetegevuse kollektiivide jaoks.

4. ÜAÜKN-i massilise kultuuritöö osakonnal:

välja anda seminaride õppekavad ja programmid ning metoodilised õppevahendid koori-, teatri- ja tantsukollektiivide, rahvapilli- ja puhkpilliorkestrite, kujutava kunsti stuudiote ja käsitööringide juhtide, bajaanimängijate, massiliste meelelahutuste korraldajate, isetegevuslike heliloojate ja plakatikunstnike ettevalmistamiseks ja nende kvalifikatsiooni tõstmiseks, samuti vene rahvarõivaste ning balli- ja karnevalikostüümide albumid;

välja anda kavad ja metoodilised õppevahendid õppe- ja kasvatustöö läbiviimiseks kunstilisest isetegevusest osavõtjatega;

läbi töötada ettepanekud repertuaarikogumike väljaandmiseks ajakirja «Hudožestvennaja Samodejatelnost» lisade näol, üldistada ja välja anda isetegevuslike kollektiivide juhtide poolt kogutud paremaid töökogemusi;

läbi töötada ettepanekud professionaalsete loominguliste töötajate, organisaatorite ja kunstilisest isetegevusest osavõtjate ergutamise abinõud rahvaloomingu arendamisest aktiivse osavõtu eest.

5. Paluda NSV Liidu Kultuuriministeeriumi, Nõukogude Kirjanike Liitu ja Nõukogude Heliloojate Liitu, et nad laiendaksid kunstilise isetegevuse jaoks repertuaari väljaandmist, eriti töölisklassi kangelasliku töö teemal.

6. Paluda NSV Liidu Kultuuriministeeriumi, et ta võtaks tarvitusele abinõud rahvaloomingumajade osatähtsuse tõstmiseks tööliste ja teenistujate kunstilise isetegevuse edasiarendamisel.

7. Paluda NSV Liidu Kaubandusministeeriumi, et ta lahendaks liiduvabariikide pealinnades, samuti niisugustes Vene Föderatsiooni linnades, nagu Leningrad, Gorki, Rostov Doni ääres, Voronež, Sverdlovsk, Novosibirsk ja Habarovsk, teatri- ja karnevalitarvete, muusikariistade, kostüümide, jalatsite, valgustusaparatuuri ja teiste kunstilise isetegevuse jaoks vajalike materjalide müügi organiseerimise küsimuse.

AMETIÜHINGUORGANISATSIOONIDE ÜLESANNETEST NLKP KESKKOMITEE MAIPLEENUMI OTSUSE

«KEEMIATÖÖSTUSE ARENDAMISE NING ERITI SÜNTEETILISTE MATERJALIDE JA NENDEST VALMISTATAVA PRODUKTSIOONI TOOTMISE ARENDAMISE KIIRENDAMISEST ELANIKKONNA JA RAHVAMAJANDUSE VAJADUSTE RAHULDAMISEKS»

TÄITMISEL

ÜAÜKN-i X pleenumi otsus

3. juunil 1958

Ära kuulanud ja läbi arutanud ÜAÜKN-i esimehe sm. Grišini ettekande NLKP Keskkomitee maipleenumi tulemustest, kiidab ÜAÜKN-i X pleenum palavalt heaks ja toetab üksmeelselt NLKP Keskkomitee pleenumi otsust keemiatööstuse arendamise ning eriti sünteetiliste materjalide ja nendest valmistatava produktsiooni tootmise arendamise kiirendamisest elanikkonna ja rahvamajanduse vajaduste rahuldamiseks.

Nõukogude rahva poolt kommunistliku partei juhtimisel tehtud väljapaistvad edusammud sotsialistliku majanduse arendamisel on selle tulemus, et partei on viimastel aastatel ellu viinud suuri abinõusid rasketööstuse arendamise kiire tempo ja põllumajandusliku tootmise järsu tõusu tagamisel. Suur tähtsus meie maa majanduse arendamiseks on NLKP Keskkomitee initsiatiivil läbiviidud majanduse juhtimise reorganiseerimisel. Meie kodumaine teadus on rikastunud uute avastustega, mis on tekitanud pöörde paljudes tehnika ja tootmistehnoloogia harudes. «Nüüd on meile jõukohane igasugune ülesanne, ükskõik kui suur ja keeruline see ka ei oleks,» ütles seltsimees Hruštšov.

Käesoleval ajal on meie maal loodud vajalikud tingimused selleks, et rasketööstuse arendamise tempot aeglustamata tagada rahvatarbekaupade tootmise kiire suurendamine, nii et lähema 5—6 aastaga piisavalt rahuldada elanikkonna vajadused riide, rõivaste, jalatsite ja koduse majapidamise esemete järele.

Kommunistlik partei püstitab nüüd ühe edasilükkamatu ülesandena tagada lähema aja jooksul keemiatööstuse ja eeskätt sünteetiliste materjalide tootmise kiirendatud arendamine, mis on kogu rahvamajanduse tehnilise progressi tähtsaks faktiks ja uueks tohutuks tooraineallikaks rahvatarbekaupade väljalaske suurendamisel.

Selle ülesande edukas lahendamine vastab tööliste, intelligentsi ja kolhoositalurahva paljumiljoniliste hulkade elulistele huvidele, on kogu meie rahva ürituseks.

Seltsimees Hruštšovi ettekandes esitatud ja NLKP Keskkomitee pleenumi poolt heakskiidetud abinõud keemiatööstuse arendamiseks ja sünteetilistest materjalidest valmistatavate rahvatarbekaupade tootmise laiendamiseks on selle töö koostisosaks, mida

partei teeb NLKP XX kongressi otsuste täitmisel, ning kogu nõukogude rahvas vaatab nendele abinõudele kui uuele suurele panusele meie kodumaa kommunistlikku ülesehitustöösse.

Partei poolt kavandatud abinõud näevad ette tähtsamate keemiasaaduste tootmise kasvu aastail 1959—1965 vähemalt 2—3-kordseks, sünteetilise ja kunstkiu tootmise 4,6-kordseks, plastmassi ja sünteetilise vaigu tootmise 8-kordseks ning sünteetilise kautšuki tootmise 3,4-kordseks.

Selle suure programmi täitmiseks ehitatakse aastail 1958—1965 ja rekonstrueeritakse keemiatööstuses ja temaga piirnevais harudes 257 ettevõtet. Keemiatööstuse kapitaalehituseks eraldatakse rohkem kui 100 miljardit rubla.

Nende ettenähtud abinõude elluviimisega on võimalik suurendada riide tootmist sünteetilise ja kunstkiu kasutamisega järgmiselt: puuvillast riiet 6-kordselt, villast riiet 2,3-kordselt ja siidriiet 1,75-kordselt. Suureulatuslikult kasvab samuti sünteetilisest ja kunstkiust pealistrikooesemete ja trikoopesu, sukkade ja sokkide, kunstkarakulli, kunstnahast jalatsite ja mikropoorse tallaga jalatsite tootmine jne. Tunduvalt suureneb sünteetilise piirituse ja pesemisvahendite tootmine looduslikest gaasidest ja naftatoorainest.

Sünteetiliste materjalide ja plastmassi kasutamise arvel laiendatakse paljude elutarbeliste esemete ja majapidamistarvete tootmist.

Mitmesuguste tehnilisteks vajadusteks mineva toodangu liikide tootmisel toidutooraine asendamine sünteetilise toorainega võimaldab kasutamata jätta kümneid tuhandeid tonne teravilja, suhkrut, taimeõlisid, võid ja teisi toiduaineid ning seega kokku hoida materiaalseid ressursse, mis on vajalikud elanikkonna vajaduste täielikumaks rahuldamiseks nende produktide osas.

Kaasaja teaduse poolt loodud uued sünteetilised materjalid ja plastmassid leiavad ulatuslikku kasutamist kõigis tööstuse ja ehituse harudes ning aitavad kaasa tootmise edasisele kasvule, tööviljakuse tõusule ja väljalastava toodangu maksumuse alanemisele.

NLKP Keskkomitee maipleenumi otsuse keemiatööstuse arendamise kiirendamise kohta elluviimine on suureks panuseks meie maa majandusliku võimsuse edasise kasvu ja nõukogude rahva elutaseme tõusu üritusse.

NLKP Keskkomitee pleenumi otsus leidis elavat vastukaja meie maa töötajate hulgas, kes võtsid selle vastu sügava rahuldustundega ja palava tänulikkusega kommunistlikule parteile kui nõukogude rahva kõigi ajalooliste võitude organiseerijale ja innustajale.

NLKP Keskkomitee pleenumi poolt vastuvõetud otsus asetab ametiühingutele suured ülesanded tööliste ja teenistujate laiade hulkade loova initsiatiivi ja aktiivsuse mobiliseerimisel selleks,

et tagada keemiatööstuse ning eriti sünteetiliste materjalide ja nendest valmistatava produktsiooni tootmise kiire areng.

ÜAÜKN-i pleenum **otsustab:**

1. Kohustada ametiühingute nõukogusid ning ametiühingute keskkomiteesid, vabariiklikke, krai-, oblasti-, käitis- ja kohalikke komiteesid organiseerima kõigi tööliste, inseneride, tehnikute ja teenistujate hulgas NLKP Keskkomitee maipleenumi otsuse keemiatööstuse arendamise kiirendamise kohta laialdast selgitamist; nende kavandatud abinõude erakordselt suure riikliku ja poliitilise tähtsuse selgitamist, mis on suunatud sellele, et teha uusi edusamme kommunistlikus ülesehitustöös ja lahendada NSV Liidu majanduslik põhiülesanne — jõuda ajalooliselt lühima ajaga järele kõige rohkem arenenud kapitalistlikele maadele toodangu hulgalt iga elaniku kohta ja neist ette minna.

Keemiatööstuse ettevõtete ja ehituste ametiühinguorganisatsioonide peamiseks ülesandeks on mobiliseerida tööliste ja teenistujate loovad jõupingutused, nende initsiatiiv ja energia plaanide ja ülesannete edukale täitmisele iga ettevõtte ja ehituse poolt.

2. Selle otsustavaks tingimuseks, et edukalt ellu viia NLKP Keskkomitee pleenumi poolt ettenähtud abinõud keemiatööstuse arendamise kiirendamisel ja sünteetilistest materjalidest valmistatava produktsiooni tootmise suurendamisel, peab arendama veel ulatuslikumalt sotsialistlikku võistlust kõigis keemiatehaste ning tekstiili- ja kergetööstuse ettevõtete kui ka teiste rahvamajandusharude ettevõtete tootmislõikudes, mis valmistavad keemiatööstuse jaoks agregaate, masinaid, seadmeid, aparaate, poolsaadusi ja materjale.

ÜAÜKN-i pleenum kiidab heaks Voroneži Kirovi-nimelise ja Sumgaiti sünteetilise kautšuki tehaste, Kalinini Kunstkiu Kombinaadi, Ohta ja Lissitšanski keemiakombinaatide, Vladimiri Keemiatehase ja Gorlovka S. Ordžonikidze nimelise Lämmastikväetise Tehase kollektiivide algatuse, kes olid sotsialistliku võistluse initsiaatoreiks NLKP Keskkomitee maipleenumi poolt püstitatud ülesannete eduka täitmise eest.

Ametiühingute nõukogud, Nafta- ja Keemiatööstuse Tööliste Ametiühingu Keskkomitee ning oblasti- ja käitiskomiteed peavad laialdaselt toetama seda patrioötlikku algatust ja igati aitama ettevõtete kollektiividel täita nende poolt võetud kohustust — anda keemiatoodangut üle plaani.

Ametiühinguorganisatsioonid peavad pidevalt kontrollima organisatsiooniliste ja tehniliste abinõude elluviimist, mis tagavad kõigile töölistele vajalikud tingimused nende poolt võetud sotsialistliku võistluse kohustuste täitmiseks; ametiühinguorganisatsioonide esmaseks kohustuseks on välja selgitada põhjused, mis takistavad tööliste viljakamat tööd, ja tarvitusele võtma operatiivsed abinõud nende põhjuste kõrvaldamiseks.

Keemiatööstuse ette seatud ülesannete lahendamisel on suure

tähtsusega tootmisnovaatorite ja eesrindlike kollektiivide kogemuste levitamine. Pleenum kohustab ametiühingute keskkomiteed, vabariiklikke, oblasti- ja käitiskomiteesid ja ametiühingute nõukogu tarvitusele võtma abinõud selle töö parandamiseks.

3. Omistades eriti suure tähtsuse keemiatööstuse ettevõtete sotsialistliku võistluse arendamisele NLKP Keskkomitee maipleenumi otsuse eduka täitmise eest, peab ÜAÜKN-i pleenum otstarbekohaseks organiseerida kõrvuti ettevõtete võistlusega ühes majanduspiirkonnas eri majanduspiirkondade keemiaettevõtete võistlused.

4. Keemia-, tekstiili- ja kergetööstuse ettevõtete ametiühinguorganisatsioonid peavad igati abistama majandusorganeid tegutsevates ettevõtetes peituvate tootmisreservide leidmisel ja täielikul kasutamisel, et anda olemasolevail pindadel rohkem toodangut; pidevalt hoolitsema uute ja rekonstrueeritud ettevõtete projekteeritud võimsuste kiirema kasutuselevõtmise eest; suunama keemiaettevõtete kollektiivide tähelepanu sellele, et nad täielikult tagaksid tööstuse vajadused kõrgekvaliteediliste sünteetiliste materjalide ja värvainete osas, riide ja naha vääristamiseks vajalike orgaaniliste ja spetsiaalsete preparaatide ning muu kergetööstuse produktsiooni osas.

Selleks tuleb aktiviseerida ettevõtetes tootmisnõupidamiste tööd, esitada neile arutamiseks tähtsaid tootmise ja töö organiseerimise parandamise küsimusi.

5. Leiutajate, ratsionaliseerijate, tootmisnovaatorite ja teaduslik-tehniliste ühingute liikmete loominguline tegevus peab olema allutatud sellele, et lahendada töömahukate tööde mehhaniseerimise ja tootmise automatiseerimise küsimused, süstemaatiliselt alandada tooraine ja materjalide kulu, vähendada kadusid ja otstarbekalt kasutada tootmisjäätmeid ning tõsta tööliste tööviljakust.

Tähtsad ülesanded seisavad D. I. Mendelejevi nimelise Üleliidulise Keemiaühingu ning kerge- ja naftatööstuse teaduslik-tehniliste ühingute ees. Nad peavad mobiliseerima oma liikmete loomingulise aktiivsuse võitlusele kodumaise keemia edasiarendamise, tehnoloogiliste protsesside täiustamise, uute keemiasaaduste saamiseks kõige efektiivsemate meetodite leidmise eest, täiustama nafta- ja gaasitöötlemise meetodeid, aitama tekstiili- ja kergetööstusel, masinaehitusel ja teistel tööstusharudel kiiremini tootmises kasutusele võtta uusi sünteetilisi materjale ja plastmasse; kokku kutsuma teaduslik-tehnilisi konverentse ja nõupidamisi aktuaalsete teadus- ja tootmisalaste probleemide lahendamiseks; aktiivselt osa võtma keemia-, tekstiili-, kerge-, nafta- ja gaasitööstuse arendamise plaanide väljatöötamisest ning keemiaalaste teadmiste ulatuslikust propageerimisest.

Pleenum pöörab ametiühingute nõukogude ning nafta- ja keemiatööstuse, tekstiili- ja kergetööstuse ja teiste tööstusharude töölisi ühendavate ametiühingute keskkomiteede tähelepanu vajadusele osutada teadusliku uurimise instituutide ja konstrukto-

rite büroode ametiühinguorganisatsioonidele nende töös senisest suuremat abi.

On vaja, et teadusliku uurimise instituutide ja konstruktorite büroode ametiühingukomiteed põhjalikumalt süveneksid nende organisatsioonide tegevusse, aitaksid edukalt täita teaduslike uurimistööde ja projekteerimistööde plaane ning laiendada teaduslike töötajate ja tootmistööliste loovat koostööd.

6. Üheks tähtsaks tingimuseks, et edukalt täita NLKP Keskkomitee maipleenumi poolt ettenähtud abinõud keemiatööstuse kiirendatud arendamise ja rahvatarbeesemete väljalaske suurendamise alal, on tööliste, inseneride ja tehnikute kvalifitseeritud kaadri ettevalmistamine, kes võiksid edukalt selgeks õppida sünteetilisest toorainest ja materjalidest uute toodanguliikide tootmise.

Ametiühinguorganisatsioonid peavad rohkem hoolitsema kaadri ettevalmistamise ja kvalifikatsiooni tõstmise eest nii tootmistööd katkestades kui ka otseselt ettevõtetes, looma tööstuskoolide ja tehnikumide õpilastele vajalikud tingimused selleks, et nad edukalt võiksid omandada oma tulevase kutseala; abistama keskkoole polütehnilise õppuse protsessis, õpilaste praktiliste teadmiste omandamisel keemiatootmise valdkonnas.

Arvestades seda, et keemiatööstuse jaoks spetsialistide ettevalmistamise parandamise ülesande lahendamiseks, mis püstitati NLKP Keskkomitee maipleenumil, luuakse uusi instituute ja fakulteete ning laiendatakse vastava profiiliga olemasolevaid kõrgemaid õppeasutusi, teha NSV Liidu Haridustöötajate ning Kõrgemate Koolide ja Teaduslike Asutuste Töötajate Ametiühingu Keskkomiteele, vabariiklikele ja oblastikomiteedele ülesandeks osutada Kõrgema Hariduse Ministeeriumile ja kõrgematele õppeasutustele igakülgset abi sellele uuele õppebaasile spetsialistide ettevalmistamise organiseerimisel; üliõpilastel aga aidata paremini omandada teoreetilisi ja praktilisi teadmisi, mis on vajalikud nende edukaks tööks keemiaettevõtetes. On vaja samuti igati kaasa aidata kaugõppe ja õhtukoolide võrgu laiendamisele, et töölised ja teenistujad võiksid omandada keemiaerialasid.

Ametiühinguorganisatsioonid peavad rohkem tähelepanu pühendama konstruktorite, tehnoloogide ja projekteerijate kaadri ettevalmistamisele ja kvalifikatsiooni tõstmisele masinaehituse, kergetööstuse, ehituse ja teiste rahvamajandusharude jaoks, kus hakatakse metalli, puidu, tselluloosi jne. asemel ulatuslikult kasutama plastmasse ja sünteetilisi materjale.

7. NLKP Keskkomitee pleenum kiitis heaks kommunistliku noorsooühingu initsiatiivi, kes võttis oma šefluse alla keemia-, nafta- ja gaasitööstuse ettevõtete ehitamise ning otsustas neile ehitustele saata noorte entusiastide uusi väesalku.

ÜAÜKN-i pleenum kohustab ametiühinguorganisatsioone osutama komsomoliorganisatsioonidele praktilist abi nende poolt võetud kohustuste täitmisel.

Ametiühinguorganisatsioonid peavad võimalikult rohkem hoolitsema noorte tööliste eest, kes saabuvad ettevõtetesse ja ehitustele, aitama neid kutseala omandamisel ja kvalifikatsiooni tõstmisel, looma neile normaalsed töötingimused, rohkem tähelepanu pöörama nende korteri- ja elamistingimustele, paremini organiseerima nende vaba aja kultuurset veetmist.

8. NLKP Keskkomitee, NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜAÜKN-i otsusel keemiatööstuse ettevõtete üleminekust lühendatud tööpäevale ning tööliste ja teenistujate palga korraldamisest on suur tähtsus selleks, et täita selle tööstusharu kiirendatud arendamise ülesanded.

Seda otsust ellu viies on keemiatööstuse ametiühingute nõukogud, ametiühingukomiteed ja majandusjuhid kohustatud lähtuma partei direktiivist selle kohta, et tööviljakus peab ennetama palga tõusu, ning lahendama lühendatud tööpäevale ülemineku ja palga korraldamise küsimused organiseeritult, ilma kiirustamata ja alles pärast seda, kui on igakülgselt kontrollitud, kas iga üksik ettevõte on selleks ette valmistatud.

On vaja, et Nafta- ja Keemiatööstuse Tööliste Ametiühingu Keskkomitee õpiks tundma ja üldistaks nende kaheksa keemiatehase praktikat, kes juba varem katseliselt on üle viidud lühendatud tööpäevale ja uutele palgatingimustele. Palga ümberkorraldamise tulemustest neis tehastes peavad ametiühingu keskkomiteed ulatuslikult informeerima oblastikomiteesid ja ametiühingualgorganisatsioone, samuti nende oblastite ametiühingute nõukogusid, kus asub keemiatööstuse ettevõtteid, et nad võiksid oma töös kasutada tööliste ja teenistujate lühendatud tööpäevale üleviimisel ja nende palga korraldamisel saadud kogemusi.

9. Omistades suure tähtsuse töötingimuste igakülgsele parandamisele keemiatööstuse ettevõtetes, peab ÜAÜKN-i pleenum vajalikuks, et majandus- ja ametiühinguorganisatsioonid pühendaksid uute keemiaettevõtete projekteerimise ja ehitamise ning juba tegutsevate ettevõtete rekonstrueerimise protsessis vajalikku tähelepanu komplekssе mehhaniseerimise, tootmise automatiseerimise ja seadmete hermetiseerimise rakendamisele ning tehnoloogiliste protsesside loomisele, mis reeglipäraselt välja lülitaksid vajaduse töölistel otseselt kokku puutuda kahjustavate ainetega.

Ametiühinguorganisatsioonid peavad taotlema seda, et uute ja rekonstrueeritud objektide ekspluatatsiooni andmisel oleksid täielikult lõpule viidud kõik tööd ohutustehnika ja tootmistervishoiu alal, sealhulgas ventilatsiooniseadmete korrastamisel, sanitaar- ja eiutarbeliste ruumide, garderoobide, duši- ja pesemisruumide ehitamisel ja seadmetega varustamisel ning öiste profülaktooriumide organiseerimisel.

10. NLKP Keskkomitee maipleenumi direktiivid asetavad seoses keemiatööstuse kiirendatud arendamisega suured ja vastutusrikkad ülesanded ehitustööstuse ette.

Partei nõuab, et keemiatööstuse ettevõtete ehitusele kesken-

dataks vajalikud jõud ja materiaalsed ressursid, et tugevdataks ehitus- ja montaažiorganisatsioonide tootmisbaasi, kindlustataks neid ehitusmehhanismide ja transpordivahenditega ning komplekteeritaks tööliste ja insener-tehniliste töötajate kaadriga.

Seoses sellega peab ÜAÜKN-i pleenum vajalikuks, et ehituste ametiühingukomiteed ja ametiühingute nõukogud suunaksid projekteerimisorganisatsioonide ja keemiatööstuse ehituste tööliste ja insener-tehniliste töötajate loovad jõupingutused hoonete ja ehitiste tehniliste projektide õigeaegsele ja kvaliteetsele väljatöötamisele, uute kõrge efektiivsusega materjalide ja konstruktsioonide tarvituselevõtmisele, ehitustööde tähtaegade lühendamisele ja kvaliteedi tõstmisele, nende tehnoloogia parandamisele ning tööviljakuse tõstmisele ehituse alal.

Nendele põhiülesannetele peab olema suunatud ametiühinguorganite peamine tähelepanu sotsialistliku võistluse juhtimisel ehitusobjektidel ja projekteerimisorganisatsioonides, samuti alaliselt tegutsevatest tootmisnõupidamistest osavõtjate, Ehitustööstuse Teaduslik-Tehnilise Ühingu liikmete, ratsionaliseerijate ja leiutajate tähelepanu.

11. Arvestades seda, et kõigi keemiatööstuse kiirendatud arendamiseks ettenähtud abinõude elluviimine oleneb suurel määral paljude teiste tööstusharude ettevõtete edukast tööst, kes varustavad keemiatööstust vajaliku produktsiooniga, teeb ÜAÜKN-i pleenum ametiühingute harukomiteedele ja nõukogudele ülesandeks võtta erilise kontrolli alla, et tähtaegselt ja kõrgekvaliteediliselt täidetaks kõik tellimused nii tegutsevate ettevõtete kui ka keemiatööstuse uusehituste jaoks.

Esmajärjekorras käib see ametiühinguorganisatsioonide kohta masina- ja aparaadiehituse tehastes, kes varustavad keemia-, kerge- ja tekstiilitööstuse ettevõtteid vajalike seadmete, aparatuuri ja aparaatidega; metallurgiatööstuse ettevõtetes, kes varustavad keemiatööstuse ehitusi raudkonstruktsioonide detailidega, armatuuri, torude ja teiste toodetega; nafta-, koksikeemia-, gaasi-, mäemaagi- ja puidutööstuse ettevõtetes, kes annavad keemiasaaduste tootmiseks vajalikku looduslikku ja kaasnevat gaasi, puidujäätmeid, paljusid maavarade liike, samuti muid lähtetooraineid ja poolsaadusi.

Kerge- ja tekstiilitööstuse ettevõtete ametiühinguorganisatsioonid peavad keskendama tööliste, inseneride ja tehnikute ning teadusliku uurimise organisatsioonide töötajate tähelepanu küsimustele, mis on seotud uute tehnoloogiliste tootmisprotsesside loomisega vastavalt sünteetiliste materjalide töötlemise nõuetele, taotledes sealjuures neist valmistatavate toodete kõrget kvaliteeti ja nende välisilme nägusamaks muutmist.

Raudtee-, vee- ja autotranspordi ametiühinguorganisatsioonidel tuleb kehtestada kontroll nende veoste liikumise üle, mis on määratud keemiatööstuse ettevõtete ja ehituste vajaduseks, ning selle üle, et need õigel ajal kohale jõuaksid.

12. Ametiühinguorganisatsiooni üheks ülesandeks on keemia-alaste teadmiste teaduslik-tehnilise propaganda ulatuslik arendamine töötajate hulgas.

Pleenum kohustab ametiühingute käitis-, oblasti-, krai- ja vabariiklikke komiteesid ning ametiühingute nõukogusid ulatuslikult propageerima klubide, kultuuripaleede ja raamatukogude kaudu töötajate hulgas keemia-alaseid teadmisi ja keemia tähtsust rahvamajanduse arendamisel.

Tõmmata loengute, ettekannete, vestluste ja temaatiliste õhtute läbiviimisele kaasa teaduslikke töötajaid, keemiaettevõtete spetsialiste ning D. I. Mendelejevi nimelise Keemiaühingu, nafta- ja kergetööstuse ning teiste tööstusharude teaduslik-tehniliste ühingute liikmeid. Laialdasemalt kasutada populaarteaduslike ja tehnika-alaste filmide näitamist, väljapanekuid, kogemuste demonstreerimist ja teisi keemia-alaste teadmiste näitliku propageerimise vorme. Täiendada tehniliste ja rahvaraamatukogude raamatufonde kirjandusega, mis käsitleb keemiateaduse küsimusi ja keemia rakendamist praktikas, organiseerida raamatunäitusi, tehnilise kirjanduse ülevaatusi ja konsultatsioone.

*

ÜAÜKN-i pleenum kutsub üles kõiki töölisi, insenere, tehnikuid, teenistujaid, teaduse ja kultuuri alal töötajaid suunama kogu oma jõu ja teadmised sellele, et edukalt ellu viia NLKP Keskkomitee maipleenumi otsus, mis esitas rahvamajanduse arendamise ja töötajate heaolu tõstmise uue suure ülesande.

ÜAÜKN-i pleenum kinnitab Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomiteele, et nõukogude ametiühingud suunavad kõik jõupingutused selleks, et edukalt ja õigeaegselt täita partei poolt antud keemiatööstuse kiirendatud arendamise ülesanne.

TÖÖSTUSETTEVÕTTE, EHITUSE, SOVHOOSI, MASINA-TRAKTORIJAAMA NING REMONDI- JA TEHNIKAJAAMA ALALISE TOOTMISNÕUPIDAMISE PÕHIMÄÄRUSE KINNITAMISEST

NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜAÜKN-i otsus

9. juulil 1958

Alaliste tootmisnõupidamiste osatähtsuse suurendamiseks ning nende õiguste laiendamiseks **otsustavad** NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja Üleliiduline Ametiühingute Kesknõukogu:

1. Kinnitada juuresolev tööstusettevõtte, ehituse, sovhoosi, masina-traktorijaama ning remondi- ja tehnikajaama alalise tootmisnõupidamise põhimäärus.

2. Käesoleva otsuse avaldamisega lugeda kehtetuks kõik tootmisnõupidamiste kohta varem avaldatud määrused.

TÖÖSTUSETTEVÕTTE, EHITUSE, SOVHOOSI, MASINA-TRAKTORIJAAMA NING REMONDI- JA TEHNIKAJAAMA ALALISE TOOTMISNÕUPIDAMISE PÕHIMÄÄRUS

Alaline tootmisnõupidamine on üks tööliste ja teenistujate tootmise juhtimisele laialdase kaasatõmbamise põhilisi vorme ning allutab oma töö riiklike plaanide täitmise ja ületamise, sisemiste tootmisreservide täielikuma ärakasutamise, viljakaks tööks tingimuste loomise ning ettevõtte ja ehituse juhtimismeetodite täiustamise ülesannetele.

I

TOOTMISNÕUPIDAMISE ORGANISEERIMINE

Alaline tootmisnõupidamine organiseeritakse ettevõtetes, ehitustel ja tsehhides, kus töötab 100 ja rohkem inimest. Tootmisnõupidamise liikmeteks on ettevõtte, ehituse ja tsehhide töölised ja teenistujad, ametiühingu käitis- ja kohaliku komitee ning tsehhikomiteede ja administratsiooni esindajad, partei- ja komsomoliorganisatsioonide, teaduslik-tehnilise ühingu ning leiutajate ja ratsionaliseerijate ühingu algorganisatsiooni esindajad, kes valitakse tsehhide ja osakondade tööliste ja teenistujate üldkoosolekute ning vastavate ühiskondlike organisatsioonide poolt käitis- ja kohaliku komitee volituste ajaks.

Jooksva töö tegemiseks valib tootmisnõupidamine presiidiumi, mis koosneb 5—15 inimesest, olenevalt ettevõtte, ehituse ja tsehhi töötajate arvust, sealhulgas tootmisnõupidamise esimehe ja sekretäri.

Alalise tootmisnõupidamise presiidium määrab tootmisnõupidamise istungite päevakorra ja valmistab neid ette, informeerib nõupidamise liikmeid ja kõiki töötajaid nõupidamise tööplaanist ja tema poolt vastuvõetud otsustest, organiseerib kontrolli nõupidamise poolt vastuvõetud otsuse ja ettepanekute täitmise üle.

Ettevõtetes, ehitustel ja tsehhides, kus töötab vähem kui 100 inimest, alalist tootmisnõupidamist ei looda ning tootmisküsimusi arutatakse tööliste ja teenistujate üldkoosolekutel.

II

TOOTMISNÕUPIDAMISE TÖÖ SISU JA TEMA ÕIGUSED

Tootmisnõupidamine:

suunab kogu oma töö ettevõtte, ehituse eduka tegevuse tagamisele, tootmisplaani täitmisele ja ületamisele, sotsialistliku võist-

luse arendamisele, tööviljakuse igakülgsele tõstmisele, tootmisnovaatorite ja -eesrindlaste kogemuste levitamisele;

võtab osa tootmise jooksvate ja perspektiivplaanide projektide ning tehasesisese planeerimise parandamiseks tehtavate ettepanekute läbitöötamisest ja arutamisest, kuulab ära ettevõtte, ehituse ja tsehhide juhatajate teadaanded jooksva töö ja vastava perioodi majandusliku tegevuse tulemuste kohta;

arutab tootmise, töö, palga ja tehnilise normeerimise organiseerimise küsimusi, samuti iga töölise poolt töönormide täitmise tagamiseks, kvaliteedi parandamiseks ja toodangu omahinna alandamiseks tehtavaid ettepanekuid;

töötab välja abinõud, mille eesmärk on võitlus praagi, seisakute ja ebarütmilise töö vastu ning seadmete parem ärakasutamine;

arutab organisatsioonilis-tehniliste abinõude, uue tehnika juurutamise, tootmise mehhaniseerimise ning ratsionaliseerijate ja leiutajate ettepanekute juurutamise plaane;

vaatab läbi tööstusliku, elamu-, kultuurilise ja elutarbelise ehitustegevuse ning kapitaalmahutusteks eraldatud summade efektiivse ärakasutamise abinõude plaane;

teeb ettepanekuid, mille eesmärk on tehasesisese juhtimise täiustamine ja tema aparaadi töö parandamine;

vaatab läbi töökaitse ja ohutustehnika parandamise ning sel otstarbel assigneeritud summade otstarbekama kasutamise abinõusid;

vaatab läbi küsimusi, mis on seotud kaadri ettevalmistamise ja kvalifikatsiooni tõstmisega, tööliste õige rakendamisega vastavalt nende elukutsele ja kvalifikatsioonile, arutab töö- ja tootmisdistsipliini tugevdamise abinõusid.

Tootmisnõupidamine võtab läbiarutatud küsimuste kohta vastu otsused ranges kooskõlas kehtiva seadusandlusega ja ettevõttele, ehitusele ning tsehhile kinnitatud plaanidega.

Tootmisnõupidamise liikmed võtavad aktiivselt osa tootmisnõupidamise otsuste selgitamisest töölistele ja teenistujatele ning on nende otsuste täitmise aktiivsed organiseerijad.

Ettevõtte või ehituse administratsioon on kohustatud kõigiti kaasa aitama tootmisnõupidamise edukale tööle, kõrvaldama tootmisnõupidamise poolt märgitud puudused ettevõtte, ehituse ja tsehhide, samuti üksikute töötajate tegevuses, reageerima mahajäänud töölõikude kaadri tugevdamiseks tehtud ettepanekutele.

Tootmisnõupidamisele arutamiseks esitatavate küsimuste igakülgseks ja sügavaks tundmaõppimiseks on ettevõtte, ehituse ja tsehhide administratsioon kohustatud osutama abi nende ettevalmistamisel, tutvustama nõupidamise liikmeid ettevõtte või ehituse faktilise olukorraga, esitama vajalikud teatmematerjalid.

III

TOOTMISNÕUPIDAMISE TÖÖKORD

Tootmisnõupidamine töötab ametiühingu käitis-, kohaliku ja tsehhikomitee juhtimisel vastavalt kinnitatud plaanile. Nõupidamine kutsutakse kokku vajaduse järgi, kuid ettevõttes ja ehitusel mitte harvemini kui üks kuni kaks korda kvartalis ja tsehhis mitte harvemini kui üks kord kuus.

Tootmisnõupidamisel arutatakse küsimusi, mis on ette nähtud tema tööplaanis, samuti ettepanekuid, mida teevad ettevõtte või ehituse ametiühingu käitis-, kohalik ja tsehhikomitee, administratsioon, teaduslik-tehnilise ühingu nõukogu, ratsionaliseerijate ja leiutajate ühingu nõukogu, üksikud töölised või insener-tehnilised töötajad.

Tootmisnõupidamise otsus võetakse vastu nõupidamise liikmete häälteenamusega. Seejuures peab istungil viibima vähemalt ⅔ tootmisnõupidamise liikmetest.

Ettevõtte, ehituse ja tsehhi administratsioon organiseerib nõupidamisel vastuvõetud otsuste ja ettepanekute täitmist ja teatab nende täitmisest tootmisnõupidamise järjekordsel istungil.

Rahvamajanduse nõukogud, ministeeriumid ja teised kõrgemalseisvad majanduslikud organid on kohustatud tootmisnõupidamistele nende töös ja nende poolt vastuvõetud otsuste realiseerimisel igakülgset abi osutama.

Mitte vähem kui üks kord poole aasta jooksul kannab tootmisnõupidamine oma tööst ette ettevõtte, ehituse, tsehhi tööliste ja teenistujate üldkoosolekule või konverentsile. Kollektiivil, kes on valinud nõupidamise liikmed, on õigus tootmisnõupidamise üksikuid liikmeid enne tähtaega tagasi kutsuda ja asendada.

*

Vabariikide, kraide ja oblastite nõukogude, ametiühingu- ja majandusorganid võivad kohalikest tingimustest ja tootmise iseärasustest lähtudes kokkuleppel ÜAÜKN-iga käesolevas põhimääruses üksikuid muudatusi teha.

KAUBASTU, SÖÖKLATE TRUSTI, TÖÖLISTE VARUSTAMISE OSAKONNA JA TOIDUAINETEGA VARUSTAMISE OSAKONNA TÖÖD KONTROLLIVA ÜHISKONDLIKU KONTROLLI KOMISJONI PÕHIMÄÄRUS

Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi poolt

11. juulil 1958

I

Kaubastu, sööklate trusti, tööliste varustamise osakonna ja toiduainetega varustamise osakonna tööd kontrolliva ühiskondliku kontrolli komisjon organiseeritakse selleks, et tugevdada ametiühingute mõju kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete töö üle.

1) Ühiskondliku kontrolli komisjon moodustatakse ametiühingute oblasti- (krai-), vabariikliku nõukogu otsusega iga kaubastu, sööklate trusti, tööliste varustamise osakonna ja toiduainetega varustamise osakonna jaoks juhtivate, peamiselt nende ettevõtete ja ehituste, asutuste ja õppeasutuste käitis- ja kohalike komiteede esindajate hulgast, kelle töötajaid ja õpilasi vastava kaubastu, sööklate trusti, tööliste varustamise osakonna, toiduainetega varustamise osakonna sööklad ja kauplused teenindavad ning kes selle töö vastu huvi tunnevad.

Märkus: Neil juhtudel, kui tööliste varustamise osakond (toiduainetega varustamise osakond) teenindab ainult ühe ettevõtte töölisi ja teenistujaid, ühiskondliku kontrolli komisjoni ei moodustata. Niisuguse tööliste varustamise osakonna (toiduainetega varustamise osakonna) tööd kontrollib varem loodud käitis-, kohaliku komitee ühiskondliku kontrolli komisjon.

2) Komisjon töötab tihedas kontaktis kohalike töörahva saadikute nõukogude alaliste komisjonidega.

Kokkuleppel linnade ja rajoonide töörahva saadikute nõukogudega võib komisjoni koosseisu arvata ka neid saadikuid, kes töötavad nõukogude vastavates komisjonides.

3) Ühiskondliku kontrolli komisjoni arvulise koosseisu määrab kindlaks ametiühingute nõukogu 7—21-liikmeliseks, olenevalt kaubastu, sööklate trusti, tööliste varustamise osakonna, toiduainetega varustamise osakonna töömahust.

Komisjoni koosseisu, tema esimehe ja esimehe asetäitja kinnitab ametiühingute nõukogu.

4) Komisjon kinnitatakse üheks aastaks.

II

KOMISJONI TÖÖ SISU

Ühiskondliku kontrolli komisjon kontrollib kaubastu, sööklate trusti, tööliste varustamise osakonna, toiduainetega varustamise

osakonna tööd ning teeb nende juhtivatele töötajatele, vajaduse korral aga ametiühingute nõukogule ja kaubandusvalitsusele ettepanekuid küsimuste osas, mis on suunatud töötajate kaubandusliku teenindamise parandamisele.

Neil eesmärkidel teeb komisjon järgmist tööd:

1. Vaatab läbi kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete võrgu arendamise, spetsialiseerimise ja paigutuse küsimused.

2. Kontrollib kaupade kauplustele ja sööklatele jaotamise õigsust, valvab selle järele, et oleks tagatud kaupade häireteta kohalevedu, jälgib fondide valikut. Osutab kaubandusorganisatsioonidele vajalikku abi kohalikest allikatest kaupade ja toiduainete suunamiseks kauplustesse ja sööklatesse.

3. Kontrollib kaupade sortimenti ja kvaliteeti ning teeb ettepanekuid sortimendi laiendamiseks ja kvaliteedi parandamiseks. Valvab selle järele, et varustajaile esitataks õigeaegselt pretensioone, et rakendataks sanktsioone nende vastu, kes ei pea kinni kaupade sortimendist, kvaliteedist ja varustamise tähtaegadest jne.

4. Taotleb kaupluste, sööklate, einelaudade ja baaside poolt elanikkonna teenindamise uute, progressiivsete ja ratsionaalsete vormide ulatuslikku kasutuselevõtmist.

5. Kontrollib kaubakäibe- ja omatoodangu väljalaske plaanide täitmist sööklate, teemajade ja toidubaaride poolt, samuti kaupade isekokkuostu, sigade nuumamise, abimajandite arendamise plaanide täitmist ning teisi kaubastu, sööklate trusti, tööliste varustamise osakonna, toiduainetega varustamise osakonna majandusliku tegevuse näitajaid.

6. Vaatab läbi ringlus- ja tootmiskulud ning teeb ettepanekuid nende vähendamiseks nii tervikuna kogu kaubastu, sööklate trusti, tööliste varustamise osakonna, toiduainetega varustamise osakonna kohta kui ka üksikute kaubandusettevõtete osas.

7. Taotleb roogade maksumuse odavamaks muutmist ühiskondliku toitlustamise ettevõtetes.

8. Kontrollib ja arutab kaupluste ja sööklate seadmete ja inventariga (kaubandusinventar, külmutus- ja tehnoloogilised seadmed) varustamise küsimusi, samuti valvab nende seadmete õige kasutamise järele.

9. Aitab igati parandada kaupluste ja sööklate sanitaarset olukorda.

10. Valvab selle järele, et kaubandusorganisatsioonid õigeaegselt täidaksid käitis- ja kohalike komiteede ühiskondliku kontrolli ettepanekuid, kes kontrollivad antud kaubastu, sööklate trusti, tööliste varustamise osakonna, toiduainetega varustamise osakonna üksikute kaupluste, sööklate, köögiviljahoidlate ja teiste ettevõtete tööd.

11. Tutvub, mis iseloomuga on ostjatelt saabuvad kaebused puuduste kohta kaupluste ja sööklate töös, kontrollib, kuidas on lood kaebuste läbivaatamisega kaubastus, trustis, tööliste varus-

tamise osakonnas, toiduainetega varustamise osakonnas, ning vaatab läbi viimaste poolt ettenähtud abinõud kaebusi esilekutsunud põhjuste kõrvaldamiseks.

12. Teeb järelduse ja annab hinnangu kaubastu, sööklate trusti, tööliste varustamise osakonna, toiduainetega varustamise osakonna esitamisel kaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise töötajate üleliidulise sotsialistliku võistluse tulemuste põhjal premeerimise kandidaadiks.

III

ÜHISKONDLIKU KONTROLLI KOMISJONI ÕIGUSED

Ühiskondliku kontrolli komisjonil on õigus:

1. Oma istungitel ära kuulata teadaandeid sööklate, kaupluste, baaside, kaubastute, sööklate trustide, tööliste varustamise osakondade ja toiduainetega varustamise osakondade töö kohta ning teha oma otsus.

2. Läbi viia kontrolli ja plaanivälised revisjone.

3. Nõuda kaubandusorganisatsioonide ja -ettevõtete juhtivailt töötajailt vajalikke selgitusi kaubanduseeskirjade kindlakstehtud rikkumise faktide või elanikkonna teenindamisel esinenud teiste puuduste kohta.

4. Vastu võtta kaebusi ja signaale puuduste kohta elanikkonna teenindamise organiseerimisel kaubandusvõrgu poolt.

5. Oma töö jaoks kasutab komisjon kaubastu, sööklate trusti, tööliste varustamise osakonna, toiduainetega varustamise osakonna ruumi ja tehnilist aparaati.

6. Kõik lahkhelid, mis tekivad komisjoni ja kaubastu või sööklate trusti direktori, tööliste varustamise osakonna või toiduainetega varustamise osakonna juhataja vahel, vaadatakse läbi ametiühingu nõukogu ja kaubandusvalitsuse poolt.

IV

KOMISJONI TÖÖKORD

1. Kaubastu, sööklate trusti, tööliste varustamise osakonna, toiduainetega varustamise osakonna juures asuv ühiskondliku kontrolli komisjon tugineb oma töös ettevõtete ja asutuste käitis- ja kohalike komiteede ning muu ametiühinguaktiivi ühiskondlikule kontrollile, tõmbab kontrolli teostamisele kaasa töölisi, teenistujaid, õpilasi, pensionäre ja koduperenaisi.

2. Komisjon töötab oma plaani järgi ja annab oma tegevusest regulaarselt aru ametiühingute nõukogu ees.

3. Komisjon organiseerib perioodiliselt kaubastute ja sööklate trustide direktorite ning tööliste varustamise osakondade ja toidu-

ainetega varustamise osakondade juhatajate aruandlusi suurte tööstusettevõtete tööliste ja teenistujate koosolekuil; võtab osa ostjate konverentsidest ning kaubanduses ja tööstuses töötajate ühistest nõupidamistest, kus arutatakse varutavate kaupade sortimendi laiendamise ja kvaliteedi parandamise küsimusi, samuti kaubandusorganisatsioonide töötajate majandus- ja ametiühinguaktiivide tööst, millest võtavad osa ka nende käitis- ja kohalike komiteede esindajad, kes teostavad kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete töö üle ühiskondlikku kontrolli.

4. Ühiskondliku kontrolli komisjonide poolt tehtud ettepanekuid on kaubastu ja sööklate trusti direktorid ning tööliste varustamise osakonna või toiduainetega varustamise osakonna juhataja kohustatud läbi vaatama ning nende põhjal tuleb viivitamata vastu võtta vastav otsus.

5. Komisjoni liikme tõendi annab välja ametiühingute nõukogu.

NSV LIIDU ÜLEMNÕUKOGU PRESIIDIUMI SEADLUS

«AMETIÜHINGU KÄITIS- JA KOHALIKU KOMITEE ÕIGUSTE» PÕHIMÄÄRUSE KINNITAMISEST

Arvestades ametiühingute kasvanud osatähtsust riiklikus ja majanduslikus ülesehitustöös ning selleks, et laiendada käitis- ja kohalike komiteede õigusi tootmistegevuse juhtimise alal ning tugevdada nende funktsioone tööliste ja teenistujate töötingimuste ja olustikuliste tingimuste parandamises, kinnitada Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu poolt esitatud «Ametiühingu käitis- ja kohaliku komitee õiguste» põhimäärus.

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi esimees
K. VOROŠILOV

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär
M. GEORGADZE

Moskva, Kreml, 15. juulil 1958

AMETIÜHINGU KÄITIS- JA KOHALIKU KOMITEE ÕIGUSTE PÕHIMÄÄRUS

1. Ametiühingu käitis- või kohalik komitee, kes on valitud vastava ametiühingu põhikirja alusel, esindab ettevõtte, asutuse või organisatsiooni töölisi ja teenistujaid kõigis töö, olustiku ja kultuuri küsimustes ning tal on juriidilise isiku õigused.

2. Käitis- või kohalik komitee võtab osa ettevõtte, asutuse või organisatsiooni tootmisplaanide ja kapitaalehituse plaanide, samuti

elumajade ning kultuuri- ja kommunaalobjektide ehitamise ning remontimise plaanide projektide väljatöötamisest.

3. Käitis- või kohalik komitee sõlmib tööliste ja teenistujate nimel kollektiivlepingu ettevõtte administratsiooniga, organiseerib kollektiivlepingust tulenevate kohustuste täitmist, teostab süstemaatilist kontrolli kollektiivlepingus ettenähtud abinõude õigeaegse täitmise üle.

Ühes administratsiooniga kinnitab ta ettevõtte fondi summade kasutamise eelarve töötajate kultuuriliste ja olustikuliste tingimuste parandamiseks ja tootmise täiustamiseks, samuti individuaalpreemiate ja ühekordsete toetuste andmiseks.

4. Käitis- või kohalikul komiteel on õigus ära kasutada ettekandeid ettevõtte, asutuse või organisatsiooni juhtijatelt tootmisplaani, kollektiivlepingust tulenevate kohustuste, töö organiseerimise ja töötingimuste parandamise abinõude täitmise, tööliste ja teenistujate materiaalse, olustikulise ja kultuurilise teenindamise kohta ning nõuda väljaselgitatud puuduste kõrvaldamist.

5. Käitis- või kohalik komitee esitab kõrgemalseisvatele majandus- ja nõukogude organitele ettepanekuid ettevõtte, asutuse või organisatsiooni tegevuse parandamise küsimustes, samuti töötingimuste ning töötajate materiaalse, olustikulise ja kultuurilise teenindamise küsimustes. Mainitud organid on kohustatud neid ettepanekuid läbi arutama ning teatama läbiarutamise tulemustest käitis- või kohalikule komiteele.

6. Kooskõlastatult käitis- või kohaliku komiteega ettevõtte administratsioon:

määrab tööliste kutsealade ja tööde loetelu, millede suhtes rakendatakse aja- ja tükitasu-tariifimäärasid, samuti kuumade, raskete ja tervist kahjustavate tööde tasumäärasid vastavalt nende tööde kehtivatele tüüploeteludele tootmisharude järgi;

määrab tööde tariifijärgud, annab töölistele kvalifikatsioonijärke vastavalt kehtivatele tariifi- ja kvalifikatsiooni-käsiraamatutele;

määrab uusi norme ja revideerib kehtivaid norme seoses tehniliste ja organisatsiooniliste abinõude rakendamisega, asendab ajutisi töönorme alatiste normidega toodangu juurutamisel ja teeb parandusi aegunud normides;

kehtestab progressiivse tükitöötasu ja premiaaltöötasu (vastavalt kehtivatele tüüp-põhimäärustele), määrab töötajate kategooriad ja preemiate suuruse, mida makstakse teiste ergutustasudena;

määrab juhtivatele ning insener-tehnilistele töötajatele ja teenistujatele makstavate preemiate määra kehtivate tüüp-premeerimispõhimääruste alusel.

7. Käitis- või kohalik komitee juhib ettevõttes või ehitusel tootmisnõupidamisi, korraldab tööliskoosolekuid ja tootmistehnilisi konverentse, teostab süstemaatilist kontrolli nende poolt vastuvõetud otsuste ning tööliste ja teenistujate ettepanekute täitmise üle.

Organiseerib ühes administratsiooniga sotsialistlikku võistlust ja teeb selle kokkuvõtteid, määrab võistluse võitjad ja eesrindlike tsehhide ning osakondade kollektiividele rändpunalippe ja aukirju, levitab eesrindlikke kogemusi, lahendab aukirjade ja rahaliste preemiatega autasustamise küsimusi, samuti küsimusi seoses tootmiseesrindlaste kandmisega autahvlile ja auraamatusse, populariseerib ulatuslikult sotsialistliku võistluse tulemusi.

8. Käitis- või kohalik komitee aitab igakülgselt kaasa leiutus- ja ratsionaliseerimistegevuse arendamisele ning kontrollib vastuvõetud leiutuste, tehniliste täiustuste ja ratsionaliseerimisettepanekute õigeaegset rakendamist. Ta vaatab ühes ettevõtte administratsiooniga läbi tööliste ja teenistujate kaebusi nende ratsionaliseerimisettepanekute tagasilükkamise üle, samuti kaebusi vastuvõetud ratsionaliseerimisettepanekute ja tehniliste täiustuste eest tasu arvestamise korra ja väljamaksmise aja küsimustes.

9. Käitis- või kohalik komitee teostab kontrolli selle üle, kuidas ettevõtte, organisatsiooni või asutuse administratsioon täidab tööseadusi, ohutustehnika ja tootmistervishoiu reegleid ning norme. Ametiühingukomitee esindaja võtab osa uute tsehhide ja tootmisjaoskondade ekspluatatsiooni vastuvõtmise komisjoni tegevusest.

Ületunnitööde tegemist erandjuhtudel, mis on ette nähtud kehtivas seadusandluses, võib toimuda ainult käitis- või kohaliku komitee loal.

Isikuid vanuses 15 kuni 16 aastat võtab administratsioon tööle kooskõlastatult ametiühingukomiteega.

Nende tööde ja kutsealade loetelu, mis annavad töölistele ja teenistujatele õiguse piima saamiseks seoses kahjulike töötingimustega ja seebi saamiseks, samuti iga-aastased puhkusegraafikud koostatakse ettevõtte, asutuse või organisatsiooni administratsiooni poolt kooskõlastatult käitis- või kohaliku komiteega.

10. Töölisi ja teenistujaid ei või vallandada ettevõtetest, asutusest või organisatsioonist administratsiooni algatusel ilma käitis- või kohaliku komitee nõusolekuta.

Käitis- või kohalik komitee arutab tööliste ja teenistujate kaebusi ettevõttes, asutuses või organisatsioonis moodustatud töötülide komisjonide otsuste peale. Sealjuures on tal õigus jätta komisjoni otsus jõusse või tühistada see ja teha sisuline otsus töötüli kohta.

11. Käitis- või kohalik komitee teostab ettevõtte, asutuse või organisatsiooni tööliste ja teenistujate riiklikku sotsiaalkindlustust, määrab toetust sotsiaalkindlustuse korras, võtab oma esindajate kaudu osa pensionide määramisest töölistele ja teenistujatele sotsiaalkindlustuse organite poolt, suunab töölisi ja teenistujaid sanatooriumi- ja kuurordiravile ning puhkekodudesse, kontrollib tööliste, teenistujate ja nende perekonnaliikmete meditsiinilise teeninda-mise organiseerimist.

Käitis- või kohalik komitee jälgib, et ettevõte, asutus või orga-

nisatsioon õigeaegselt tasuks sotsiaalkindlustusmaksu, rakendab vajalikel juhtudel kindlustusmaksude vastuvaidlematut sissenõudmist ettenähtud korras.

Juhul kui käitis- või kohalik komitee teeb kindlaks, et töölise või teenistuja töövigastus või kutsehaigus tuleneb töökaitse või ohutustehnika reeglite rikkumisest administratsiooni poolt, teeb käitiskomitee administratsioonile kohustusliku otsuse, mille põhjal ettevõte, asutus või organisatsioon peab vastuvaidlematus korras kandma riikliku sotsiaalkindlustuse eelarvesse kulusumma toetuse maksmiseks ajutise töövõimetuse tõttu seoses selle vigastuse või haigusega.

12. Käitis- või kohalik komitee kontrollib elamute, kultuuri- ja kommunaalobjektide ehitamise plaani täitmist, jälgib elamufondi ning kommunaal- ja teenindamisettevõtete ekspluateerimist. Ametiühingukomitee esindaja võtab liikme õigustes osa komisjoni tegevusest, kelle ülesandeks on ekspluateerimiseks vastu võtta elumaju, mis on määratud ettevõtte, asutuse või organisatsiooni tööliste ja teenistujate majutamiseks, samuti hooneid ja objekte, mis on ehitatud nende kultuuriliseks ja elutarbeliseks teenindamiseks.

Elamispinna jaotamine ettevõttes, asutuses või organisatsioonis toimub administratsiooni ning käitis- või kohaliku komitee ühisel otsusel.

13. Käitis- või kohalik komitee teostab ühiskondlikku kontrolli riikliku ja kooperatiivkaubanduse ning ühiskondliku toitlustamise ettevõtete töö üle, mis teenindavad ettevõtte, asutuse või organisatsiooni töölisi ja teenistujaid.

Juurdehindlused lõunasöökidele ja toiduainetele, samuti sööklate, einelaudade, kaupluste ja müügipunktide töötunnid määratakse kindlaks käitis- või kohaliku komitee osavõtul.

14. Käitis- või kohalik komitee tõstab vajaduse korral vastavate organisatsioonide ees üles küsimuse nende juhtivate töötajate tagandamise või karistamise kohta, kes ei täida kollektiivlepingust tulenevaid kohustusi, näitavad üles bürokratismi, venitavad asjaajamisega või rikuvad tööseadusandlust. Töötajate määramisel ettevõtte, asutuse või organisatsiooni juhtivatele majanduslikele ametikohtadele võtab administratsioon arvesse käitis- või kohaliku komitee seisukohta.

15. Ettevõte, asutus või organisatsioon on kohustatud vabriku-, tehase- või kohalikule komiteele tasuta võimaldama vajalikke ruume kogu sisustuse, kütte, valgustuse, koristamise ja valvega komitee enda tööks või tööliste ja teenistujate koosolekute korraldamiseks. Administratsioon annab käitis- või kohalikule komiteele tasuta transpordi- ja sidevahendeid.

16. Hooned, ruumid, ehitised, aiad ja pargid, mis on määratud kultuurhariduslikuks, tervistus-, kehakultuuri- ja sporditööks ettevõtte, asutuse või organisatsiooni tööliste, teenistujate ja nende perekonnaliikmete hulgas, samuti pioneerilaager on ettevõtte, asu-

tuse või organisatsiooni bilansis ning antakse tasuta kasutamiseks käitis- või kohalikule komiteele. Ettevõtte, asutuse või organisatsiooni poolt üüritud hooned, ruumid ja ehitised, mis on määratud mainitud eesmärkideks, antakse samuti tasuta kasutamiseks ametiühingukomiteele.

Käesolevas paragrahvis mainitud hoonete, ruumide ja ehitiste, samuti pioneerilaagri majandamine, remont, kütmine, valgustamine, koristamine ja valve toimub ettevõtte, asutuse või organisatsiooni arvel.

Käitis- või kohalik komitee tagab tema käsutusse antud hoonete, ruumide, ehitiste, aedade ja parkide, samuti pioneerilaagri õiget kasutamist, seab neis sisse vajaliku korra, organiseerib tööliste, teenistujate ja nende perekonnaliikmete hulgas kultuurhariduslikku, tervistus-, kehakultuuri- ja sporditööd.

17. Töölistele ja teenistujatele, kes on ettevõttes, asutuses või organisatsioonis tööst vabastatud seoses nende valimisega käitis- või kohaliku komitee liikmeks, võimaldatakse pärast nende volituste lõppemist endine töö (amet) või muu mitte madalamalt tasustatav töö (amet) samas ettevõttes, asutuses või organisatsioonis.

Käitis- või kohaliku komitee liikmeid, kes ei ole vabastatud põhitööst, ei või vallandada ettevõttest, asutusest või organisatsioonist või üle viia teisele tööle ning nendele ei või administratsioon panna distsiplinaarkaristust ametiühingukomitee nõusolekuta.

Käesolev põhimäärus kehtib ka ettevõtete tsehhikomiteede suhtes tsehhikomitee kompetentsi piirides.

AMETIÜHINGU AJAKIRJANDUSE ÜLESANNETEST

ÜAÜKN-i Presiidiumi määrus

19. juulil 1958

NLKP Keskkomitee detsembripleenum määras ammendavalt kindlaks ametiühingute järjekordsed ülesanded sotsialismilt kommunismile järkjärgulise ülemineku perioodil. Pleenumi otsuses on öeldud, et ametiühingute keskseks ülesandeks on töörahva laiade hulkade mobiliseerimine võitlusele uue võimsa tõusu ja tehnilise progressi eest kõigis sotsialistliku rahvamajanduse harudes, rikkalike reservide maksimaalse ärakasutamise eest tootmise kiire kasvu saavutamiseks ja nõukogude inimeste elatustaseme edasiseks tõstmiseks. NLKP Keskkomitee kutsus ametiühinguid intensiivistama tööliste ja teenistujate kaasatõmbamist tootmise juhtimisele, veelgi õhutama nende initsiatiivi kommunismi ehitamisel.

Nende määratu suurte ülesannete lahendamisel, mis kommunistlik partei asetas ametiühingute ette, eteṅdab suurt osa meie ajakirjandus. Viimasel ajal on tunduvalt kasvanud ametiühingu väljaannete arv. ÜAÜKN ja ametiühingute keskkomiteed annavad käesoleval ajal välja 11 keskajalehte ja 19 ajakirja, oblasti-, teede- ja basseinikomiteed annavad raudtee- ja veetranspordis, ehitustel ja metsatööstuses välja ligikaudu 200 ajalehte. Oma algorganisatsioonide kaudu võtavad ametiühingud osa rohkem kui kahe tuhande ettevõtete ja ehituste ajalehe väljaandmisest.

Täites NLKP Keskkomitee detsembripleenumi otsust, on ajalehed ja ajakirjad hakanud paremini valgustama ametiühingu elu, on tugevdanud oma sidet ettevõtete ja ehitustega, administratiivsete majanduspiirkondadega, on hakanud rohkem tähelepanu pühendama sotsialistlikule võistlusele ja eesrindlike kogemuste levitamisele, töötajate kommunistlikule kasvatamisele.

Samal ajal esineb ametiühingu ajakirjanduse töös veel tõsiseid puudusi. Paljud tähtsad ametiühingute tööküsimused ei leia veel vajalikku kajastust ajalehtede ja ajakirjade veergudel. Nad valgustavad täiesti puudulikult ametiühinguorganisatsioonide tööd uutes tingimustes, pärast tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise reorganiseerimist, avaldavad vähe materjale selle kohta, kuidas ametiühingud võtavad osa majanduslikust ülesehitustööst ja kuidas rahvahulki kaasa tõmmatakse tootmise juhtimisele. Nõrgalt valgustatakse alaliselt tegutsevate tootmisnõupidamiste tööd. Ajakirjandus läheb sageli mööda tööstuse ja põllumajanduse eesrindlaste patriootlikest algatustest, ei propageeri vajaliku põhjalikkusega kommunismi ehitajate töösaavutusi. Avaldatud materjalid on sageli ühekülgsed, kannavad kitsast tehnilist või kuiva informatsioonilist iseloomu ning selle asemel, et näidata nõukogude rahva tööalast ja loomingulist paatost, kubisevad arvude, nimede ja protsentide loeteludest.

Paljud ajalehed ja ajakirjad ei pööra vajalikku tähelepanu tehnilisele normeerimisele ning tööliste ja teenistujate palga organiseerimisele, nende töö- ja elutingimuste parandamisele, kollektiivlepingute täitmisele ettevõtetes ja ehitustel, toovad harva nende küsimuste kohta kriitilisi materjale.

Ajalehed ja ajakirjad avaldavad vähe artikleid, mis paljastavad kodanlikku ideoloogiat, samuti materjale, mis on pühendatud võitlusele inimeste teadvuses pesitsevate minevikuigandite vastu, valgustavad nõrgalt ametiühinguorganisatsioonide kasvatustööd, kultuuri- ja haridusasutuste tegevust.

Halvasti täidab oma põhiülesannet — abistada ametiühinguorganisatsioone nende tegevuses — ÜAÜKN-i kirjastus «Profizdat». Tema poolt väljaantud raamatud ja brošüürid on sisuvaesed ja enamikus jäävad elust maha, ei too küllalt põhjalikult esile eesrindlikke kogemusi.

Märgitud puudused on suurel määral seletatavad sellega, et ajalehtede ja ajakirjade toimetustel puudub vajalik side ameti-

ühinguorganisatsioonidega ja töötajate kollektiividega, mitte alati ei arvesta nende nõudeid ja huve.

Paljude ajalehtede ja ajakirjade toimetused ei organiseeri töölis- ja maakirjasaatjatelt küllaldaselt kaastööd, paljudel juhtudel võitlevad halvasti selle eest, et avaldatavad materjalid ja töötajate kirjad, mis on saadetud selleks, et mitmesugustes asutustes ja organisatsioonides vastavaid abinõusid tarvitusele võetaks, oleksid tõhusamad, nad ei taotle avastatud puuduste likvideerimist.

Põllumajanduse ja varumise tööliste ja teenistujate, kultuuritöötajate, mere- ja jõelaevastiku tööliste ja teiste ametiühingute keskkomiteed ei süvene küllaldaselt oma häälekandjate sisusse, mille tõttu on nende ajalehed ja ajakirjad veel kaugel ametiühinguliikumise eluliselt tähtsatest probleemidest. Eelkõige käib see niisuguste ajalehtede toimetuste kohta, nagu «Selskoje Hozjaistvo» (toimetaja sm. Sirotin), «Sovetskaja Kultura» (toimetaja sm. Orlov), «Vodnõi Transport» (toimetaja sm. Kutjanov), ja ajakirjade toimetuste kohta, nagu «Metallurg» (toimetaja sm. Pertsev) ja «Neftjanik» (toimetaja sm. Šaidarov).

Mõned ametiühingute oblasti-, teede- ja basseinikomiteed pühendavad samuti vähe tähelepanu oma häälekandjatele, ei süvene nende töö sisusse, ei ole küllalt nõudlikud toimetuste suhtes ega kontrolli nende tegevust. Trükisõna suurt jõudu ei kasuta ametiühingute keskkomiteed ja nõukogud täiel määral selleks, et tugevdada oma igapäevast sidet ametiühinguorganisatsioonidega ja muuta nende töö paremaks.

Tõsiseid lünki esineb ametiühingu ajakirjanduse levitamisel. Niisuguste ajakirjade, nagu «Neftjanik», «Master Lessa», «Metallurg» ja «Legkaja Promõšlennost», tegelikud tiraažid on tunduvalt madalamad kehtestatud tiraažidest.

ÜAÜKN-i Presiidium **määrab:**

1. Pidada ametiühingu ajakirjanduse tähtsamateks ülesanneteks kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse sise- ja välispoliitika pidevat selgitamist töötajaile, rahvahulkade mobiliseerimist võitlusele meie maa rahvamajanduse arendamise perspektiivplaani aastaiks 1959—1965 elluviimise eest, mida arutatakse ja mis kinnitatakse eelseisval Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XXI kongressil.

Ajalehed ja ajakirjad on kohustatud laialdasemalt ja ilmekamalt valgustama üldrahvalikku sotsialistlikku võistlust NLKP XXI kongressi väärilise vastuvõtu eest, rahvamajandusplaanide täitmise ja ületamise eest, süstemaatiliselt avaldama materjale võistluse juhtimise kogemuste kohta, näitama, kuidas kasutatakse iga ettevõtte tootmisvõimalusi ja reserve, kuidas täidetakse võetud kohustusi. Ametiühingu ajakirjanduse esmane kohus seisab selles, et suunata sotsialistlikku võistlust meie partei poolt esitatud ajaloolise ülesande — lähema 15 aasta jooksul Ameerika Ühendriikidele majanduslikus arenemises järele ja neist ette jõuda — edukale täitmisele. Ametiühingute ajalehed ja ajakirjad peavad igati

toetama kohalike ametiühinguorganisatsioonide initsiatiivi, kes arendavad sotsialistlikku võistlust musta metallurgia, keemia- ja masinaehitustööstuse ettevõtete ehitamise riiklike ülesannete kiirema täitmise eest.

Ametiühingu ajakirjandus peab ulatuslikult valgustama eesrindlike ettevõtete ja tootmisnovaatorite kogemusi, näitama, kuidas saavutati edu, esile tooma nende töömeetodeid, taotlema, et need kogemused leiaksid laialdast ja igakülgset levitamist.

Ajakirjanduse tähelepanu keskpunktis peavad olema nõukogude inimesed, uue maailma loojad. Pidevalt jutustada meie ajastu kangelastest, propageerida kommunismi ehitajate tööalaseid saavutusi — see on ametiühingu ajakirjanduse esmane ja austav kohus.

On vaja sagedamini avaldada kirjeldusi ja jutustusi meie maa töölisklassi kuulsusrikastest tegudest, nõukogude inimese kõrgest moraalsest palgest, töötajate kultuurilise, tehnilise ja üldharidusliku taseme kasvust, propageerida paremaid kirjandus- ja kunstiteoseid, tutvustada töölisi ja teenistujaid teaduse ja tehnika saavutustega.

2. Ametiühingute ajalehed ja ajakirjad on kutsutud igati valgustama võitlust tehnilise progressi eest kõigis rahvamajandusharudes, intensiivsemalt kaasa tõmbama töölisi ja insener-tehnilisi töötajaid ratsionaliseerijate ja leiutajate ridadesse, suunama nende loova initsiatiivi tehnika ja tehnoloogia täiustamisele ning tootmise organiseerimisele, jutustama ametiühinguorganisatsioonide tähtsusest tehnilise mõtte edasiarendamisel ja uue tehnika juurutamisel.

3. Ametiühingu ajakirjandus on kohustatud pidevalt abistama ametiühinguorganisatsioone nende ülesannete lahendamisel, mis neile esitas NLKP Keskkomitee detsembripleenum, rohkem andma praktilist nõu, kuidas ametiühinguorganisatsioonidel tuleb osa võtta majanduse plaanimis- ja juhtimisorganite tööst, töö ja palga normeerimise ja organiseerimise küsimuste lahendamisest. Tuleb ulatuslikumalt levitada alaliselt tegutsevate tootmisnõupidamiste positiivseid töökogemusi, näidata nende osatähtsust tööviljakuse tõstmisel, tehnilises progressis, omahinna alandamisel ja toodangu kvaliteedi parandamisel.

Ajakirjanduses tuleb näidata ja analüüsida üksikute ettevõtete mahajäämise põhjusi, teravamini kritiseerida neid, kes takistavad olukorra parandamist, kes ei loo töölistele vajalikke tingimusi viljakaks tööks, rikuvad riiklikku distsipliini, allutavad üldriiklikud huvid kohalikele huvidele.

4. Ametiühingute häälekandjad peavad erilist tähelepanu pöörama tööliste ja teenistujate töö- ja elutingimuste parandamisele, süstemaatiliselt avaldama materjale töökaitse ja ohutustehnika olukorra kohta ettevõtetes, töötajate meditsiinilise teenindamise kohta, otsustavalt võitlema nende vajadustesse bürokraatliku suhtumise faktidega, energiliselt kaitsma tööliste ja teenistujate

majanduslikke ja õiguslikke huve. Häälekandjad peavad pidevalt jälgima elamuehituse plaanide täitmist, kaubandus- ja kommunaal-elutarbeliste ettevõtete tegevust ning kollektiivlepingute täitmist.

5. Ametiühingu ajakirjanduse tähtsaks ülesandeks on töötajate kasvatamine kommunistliku ideelisuse vaimus, kodanliku ideoloogiaga leppimatuse vaimus. Ajalehed ja ajakirjad peavad laialdaselt propageerima partei otsuseid ja Lenini õpetust ametiühingute kui kommunismi kooli kohta, õigeaegselt kajastama tänapäeva aktuaalseid teoreetilisi ja poliitilisi probleeme, abistama ametiühingukaadrit ja -aktiivi marksistlik-leninliku teooria tundmaõppimisel, avaldama rohkem artikleid ja konsultatsioone sotsialistlike ettevõtete konkreetse ökonoomika küsimustes.

Ajakirjandus on kutsutud igati arendama kriitikat ja enesekriitikat, kasvatama ametiühingukaadrit puudustesse leppimatuse ja nõudlikkuse vaimus, ülesannetesse riiklikult suhtumise vaimus.

Ametiühingute häälekandjad on kohustatud regulaarselt valgustama ametiühingute massilist kultuuritööd, pöörates erilist tähelepanu poliitiliste, teadusalaste ja tootmistehniliste teadmiste propageerimisele, töötajate puhkuse, laste koolivälise töö, elanikkonna kinoga teenindamise, kehakultuuri ja spordi organiseerimisele. Ajalehed ja ajakirjad peavad kaasa aitama sellele, et ametiühingute kultuurihariduslike asutuste töö omandaks üha laialdasema, tõeliselt isetegevusliku iseloomu.

6. Ametiühingute ajakirjandus on kohustatud igati abistama ametiühinguid nende rahvusvahelises tegevuses, ulatuslikult valgustama kapitalistlike maade töötajate elu ja võitlust, järjekindlalt kaitsma proletaarse internatsionalismi suuri ideid, võitlema välisriikide ametiühingutega vennalike sidemete edasise tugevdamise eest.

7. Ametiühingute ajakirjanduse töö edasise parandamise huvides peavad keskkomiteed ja ametiühingute kohalikud organid sellele rohkem tähelepanu pühendama. Ametiühinguorganid peavad läbi vaatama toimetuste tööplaanid, ära kuulama toimetajate ettekanded, rohkem süvenema ajalehtede ja ajakirjade sisusse, osutama neile pidevat abi.

Ametiühinguorganid on kohustatud igati kasutama ajakirjandust oma igapäevaste sidemete tugevdamiseks ettevõtete kollektiividega, operatiivselt ja õigeaegselt reageerima ajakirjanduse kriitilistele artiklitele.

8. Arvestades seda, et ametiühingutöötajate ja tööliskirjasaatjate ulatuslik kaasatõmbamine ajakirjanduse tööst osa võtma on häälekandjate sisukamaks muutmise ja rahvahulkadega sidemete tugevdamise tähtsaks tingimuseks, kohustada ametiühingute nõukogusid, ametiühingute vabariiklikke, krai-, oblasti- ja käitiskomiteesid ning ajalehtede ja ajakirjade toimetuskolleegiume tugevdama massilist organiseerimis- ja poliitilist kasvatustööd töölis- ja maakirjasaatjatega, korraldama neile õppusi nii toimetustes kui

ka suurtes ettevõtetes, perioodiliselt läbi viia oblastites, kraides ja vabariikides töölis- ja maakirjasaatjate nõupidamisi, samuti tööliskirjasaatjate koosolekuid ettevõtetes ja ehitustel, organiseerima ettevõtetes töölis- ja maakirjasaatjate postid.

Ametiühinguorganid on kohustatud tähelepanelikult kuulama tööliskirjasaatjate signaale, arutama komiteedes nende artikleid, ära kuulama majandusorganite juhtivate töötajate teadaandeid nende poolt tarvituselevõetud abinõude kohta ajakirjanduses ilmunud artiklite puhul; kasutades oma laialdasi õigusi, tuleb ametiühinguorganeil otsustavalt lõpp teha igasugustele katsetele töölis- ja maakirjasaatjaid nende kriitiliste artiklite pärast taga kiusata. Ametiühinguorganisatsioonid peavad osutama asjalikku ja pidevat abi seinalehtedele ning tehaste ja asutuste ajalehtedele, tõmbama nende tööle kaasa laialdase ametiühinguaktiivi, instrueerima aktiivi ja koos toimetuskolleegiumidega taotlema iga sõnumi mõjulepääsu, arutama toimetuste tööplaane.

9. Ametiühingu Kirjastuse («Profizdat») põhisuunaks peab olema massilistele töölislugejatele ja ametiühinguaktivistidele kirjanduse väljaandmine, raamatute ja brošüüride väljaandmine, mis käsitlevad ametiühingute osatähtsust riiklikus, majanduslikus ja kultuurilises ülesehitustöös, töötajate igapäevaste nõuete ja vajaduste rahuldamisel, rahvahulkade kommunistlikul kasvatamisel, niisuguste teoste väljaandmine, mis käsitlevad nõukogude ametiühingute rahvusvahelist tegevust. Kirjastus on kohustatud laiendama temaatikat ning otsustavalt tõstma väljaantava kirjanduse ideelist ja poliitilist taset.

AMETIÜHINGUORGANITE OSAVÕTU KOHTA ADMINISTRATIIVAPARAADI TÄIUSTAMISE JA LIHTSUSTAMISE TÖÖST

ÜAÜKN-i Presiidiumi määrus

3. oktoobril 1958

Tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise reorganiseerimine aitas tunduvalt parandada ettevõtete ja ehituste tootmistegevust, edukalt täita oma tootmisplaane ning samal ajal parandada administratiivaparaadi tööd.

Kuid administratiivaparaadi täiustamise ja lihtsustamise tööd tuleb ka edaspidi jätkata, sest juhtimisaparaat on tema vähendamiseks läbiviidud abinõudest hoolimata ikkagi veel suur ja liialt kulukas.

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu, läbi vaadanud NLKP Karjala Oblastikomitee sekretäri sm. Lubennikovi kirja juhtimisaparaadi vähendamise, täiustamise ja odavamaks

muutmise kohta, tunnistasid, et selles püstitatud küsimused väärivad tõsist tähelepanu, ning tegid nõukogude ja majandusorganitele ülesandeks võtta töötajate laiu hulki kaasa tõmmates tarvitusele abinõud administratiivaparaadi edasiseks vähendamiseks, täiustamiseks ja odavamaks muutmiseks, liigsete lülide likvideerimiseks ning parallelismi ja isikliku vastutamatuse kõrvaldamiseks mõnede asutuste, ettevõtete ja organisatsioonide töös.

Ametiühinguorganisatsioonid peavad aktiivselt kaasa aitama administratiivaparaadi täiustamise ja odavamaks muutmise abinõude väljatöötamisele ja elluviimisele, pidades silmas, et struktuuri lihtsustamine ja aparaadi liigsete lülide likvideerimine koos tema ülalpidamise kulude vähendamisega annavad võimaluse selle arvel ettevõtet spetsialistidega tugevdada ning seega tootmise juhtimist parandada.

Lähtudes NLKP Keskkomitee detsembripleenumi juhendist selle kohta, et ametiühinguorganid peavad intensiivistama tööd ametiühinguaparaadi edasiseks täiustamiseks ja odavamaks muutmiseks ning selle lähendamiseks ametiühinguliikmete hulkadele ja, arvestades seda, et ametiühingute tasuline aparaat on ikka veel suur ning et selle ülalpidamiseks kulub suuri summasid, peavad ametiühinguorganisatsioonid peale otsese osavõtu ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste administratiivaparaadi täiustamise ja vähendamise tööst välja töötama vastavad abinõud ka ametiühingute aparaadi ja nendele alluvate organisatsioonide kohta.

ÜAÜKN-i Presiidium **määrab:**

1. Teha ametiühingute vabariiklikule, oblasti-, käitis- ja kohalikele komiteedele ning nõukogudele ettepanek aktiivselt osa võtta abinõude väljatöötamisest ja elluviimisest, mis on suunatud administratiivaparaadi edasiseks vähendamiseks, täiustamiseks ja odavamaks muutmiseks.

2. Pidades silmas seda, et juhtimisaparaadi töö parandamise ja tema odavamaks muutmise küsimusi saab edukalt lahendada siis, kui sellele kaasa tõmmatakse tööliste, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate laiad hulgad, teha ametiühingute käitis- ja kohalikele komiteedele ülesandeks esitada juhtimisstruktuuri täiustamise ja aparaadi töö parandamisega seotud küsimused arutamiseks tootmisnõupidamistel ning tööliste ja teenistujate üldkoosolekuil.

Ettepanekute väljatöötamisel pöörata erilist tähelepanu lülide rohkuse likvideerimisele tootmise juhtimisel ja koosseisuliste liialduste kõrvaldamisele, samuti arvestuse ja aruandluse edasisele lihtsustamisele ja vähendamisele antud ettevõtte, organisatsiooni ja asutuse konkreetsetes tingimustes.

3. Teha ametiühingute nõukogudele ja keskkomiteedele ülesandeks koos läbi vaadata käitis- ja kohalike komiteede ettepanekud administratiivaparaadi täiustamise ja odavamaks muutmise osas ning esitada majandus- ja nõukogude organeile vajalikke ettepanekuid.

4. Kohustada ametiühingute vabariiklikke ja oblastinõukogusid ning ametiühingute keskkomiteesid, vabariiklikke ja oblastikomiteesid välja töötama ja ellu viima abinõusid, mis tagavad ametiühinguorganite ning nende allorganisatsioonide ja -ettevõtete töö edasise parandamise ja tasulise aparaadi vähendamise.

AMETIÜHINGUORGANISATSIOONIDE TÖÖST SOTSIALISTLIKU VÕISTLUSE ORGANISEERIMISEL JA JUHTIMISEL, MIS ON SUUNATUD MUSTA METALLURGIA JA KEEMIATÖÖSTUSE ETTEVÕTETE EHITAMISE JA REKONSTRUEERIMISE PLAANI ENNETÄHTAEGSELE TÄITMISELE

ÜAÜKN-i XI pleenumi otsus

14. oktoobril 1958

Nõukogude Liidu töötajad võtsid määratu suure vaimustusega vastu NLKP Keskkomitee septembripleenumi otsuse kommunistliku partei erakorralise XXI kongressi kokkukutsumise kohta, kes vaatab läbi NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959—1965.

NLKP XXI kongress on suureks sündmuseks nõukogude rahva elus ja tähistab uue etapi algust võitluses kommunismi eest, NSV Liidu majandusliku põhiülesande — ajalooliselt lühema ajaga kõige arenenumatele kapitalistlikele maadele toodangu hulgalt iga elaniku kohta järele ja neist ette jõuda — lahendamise eest.

Rajanedes nendel grandioossetel ülesannetel, mis seltsimees N. S. Hruštšov esitas oma ettekandes NSV Liidu Ülemnõukogu juubeliistungil, määravad rahvamajanduse arendamise kontrollarvud lähemaks seitsmeks aastaks kindlaks kõigi rahvamajandusharude uue, võimsa tõusu ning töötajate materiaalse heaolu ja kultuuritaseme edasise tõstmise laiahaardelise programmi.

Selle programmi edukaks elluviimiseks on meie maal olemas kõik vajalikud tingimused. Nõukogude majandus areneb järjekindlalt ja üha kasvava tempoga. NLKP XX kongressi ajalooliste otsuste täitmise alusel on tehtud suuri edusamme tööstuse ja põllumajanduse, teaduse ja kultuuri arendamisel. Ainuüksi XX kongressist möödunud esimese kahe aasta jooksul suurenes tööstustoodangu väljalase NSV Liidus 22 protsendi võrra, käesoleva aasta üheksa kuu ülesanded on ületatud. Nõukogude Liit jõudis ette kõige arenenumatest kapitalistlikest maadest, sealhulgas ka Ameerika Ühendriikidest, nii tööstustoodangu iga-aastase juurdekasvu tempo kui ka rauamaagi, söe, nafta, malmi, terase, tsemendi ja villase riide tootmise juurdekasvu absoluutse mahu poolest.

Viimastel aastatel on meie maal ellu viidud suured abinõud põllumajanduse arendamiseks. Tänavu kasvatasid kolhoositalurahvas ja sovhoositöötajad kogu nõukogude rahva abiga ja kogusid kõigi kultuuride rikkaliku saagi. Viljavarumise plaane täidetakse ennetähtaegselt ja ületatakse tunduvalt.

Tööstusliku ja põllumajandusliku tootmise kasvu baasil suureneb pidevalt ka tööliste ja teenistujate palk, kasvavad kolhoosnikute rahalised ja naturaalsed sissetulekud, lüheneb tööpäev, edukalt viiakse ellu partei ja valitsuse poolt väljatöötatud abinõud elamuehituse mahu suurendamiseks, muutuvad paremaks nõukogude inimeste töö- ja elamistingimused.

Tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise ümberkorraldamine, masina-traktorijaamade reorganiseerimine, ametiühingute õiguste laiendamine ja nende osatähtsuse tõstmine ning teised partei ja valitsuse tähtsad abinõud on veelgi suurendanud töölisklassi, talurahva ja haritlaskonna loovat initsiatiivi ja aktiivsust.

Sotsialistliku tootmise järjekindla kasvu ja täiustumise, kõrge tööviljakuse kindlustamise, Nõukogude riigi majandusliku võimsuse ja kaitsevõime tugevdamise ning rahvatarbeesemete külluse loomise otsustavaks tingimuseks on tootmisvahendite tootmise pidev suurendamine, rasketööstuse eelisarendamine, milles on tähtsal kohal must metallurgia ja keemiatööstus.

Rahvamajanduse kiiresti kasvav metallitarbimine kutsub esile vajaduse järjekindlalt arendada musta metallurgiat, likvideerida rauamaagibaasi mahajäämus. Seoses sellega on eriti tähtis kolmanda metallurgiabaasi loomine meie maa idaosas, rauamaagitööstuse arendamine Lääne-Siberis ja Kasahstanis, Kurski magnetianomaalia rauamaagirikkuste kasutuselevõtmine ja Krivoi Rogi maagi täielikum kasutamine. Plaani järgi antakse 1958. aastal ekspluatatsiooni 7 kõrg- ja 4 martäänahju, 2 konvertorit, 14 elektriahju, 15 valtsimis- ja toruvaltsimismasinat, 8 koksipatareid, 13 aglomeratsioonilinti ja rida maagiettevõtteid.

Partei ja valitsus esitasid ühe edasilükkamatu ülesandena tagada lühima ajaga keemiatööstuse ja eelkõige sünteetiliste materjalide tootmise kiirendatud arendamine, mis on tööstusele suureks toorainealikaks ja võimaldab tunduvalt suurendada rahvatarbekaupade väljalaskmist. Vastavalt NLKP Keskkomitee maipleenumi otsusele on meie maal käimas rea uute keemiatehaste ehitamine ja paljude tegutsevate tehaste rekonstrueerimine.

Musta metallurgia ja keemiatööstuse uute ettevõtete ehitamise ja tegutsevate ettevõtete laiendamise ülesande täitmisest võtavad osa töötajate laiad hulgad. On kasvanud suurepärane ehitajate kaader, kes tunneb oma tööd ja näitab tootmisülesannete täitmisel töökangelaslikkust. Pidevalt laienevad sotsialistliku võistluse eesrindlaste ja ehitusnovaatorite read, kes on eeskujuks töönormide täitmisel ja ületamisel ning tööviljakuse järjekindlal tõstmisel. Trusti «Krivorožaglostroi» puuseppade-betoneerijate bri-

gaad, keda juhib sotsialistliku töö kangelane A. I. Žuravljov, täidab töönorme kahekordselt; tööviljakuse tase selles brigaadis ületab tunduvalt antud ehituse tööliste keskmise tööviljakuse. Viljaka tööga on eeskujuks paljud töölised Tšeljabinski Metallurgiatehase kõrgahju nr. 5 ehitamisel. Noorte ehitajate brigaad eesotsas brigadir M. F. Motanskiga töötab graafikut tunduvalt ennetades. NLKP XXI kongressi auks võttis brigaad kohustuse: viia kõik tööd kõrgahju kompleksi käikulaskmiseks lõpule 7 päeva varem, kui graafikus ette nähtud.

Suurt osa etendab selles kuulsusrikas nõukogude noorsugu. Paljude ehituste võtmine kommunistliku noorsooühingu šefluse alla, kümnete tuhandete noorte tööliste ennastsalgav töö, kes tulevad ehitustööle vabatahtlikult, komsomoliorganisatsioonide kutsel, — see on leninliku kommunistliku noorsooühingu ja noorte suureks panuseks sotsialistliku tööstuse arendamisse.

Ametiühinguorganisatsioonid on tunduvalt parandanud sotsialistliku võistluse organiseerimist ja juhtimist riiklike ehitusplaanide eduka täitmise ja uute tootmisvõimsuste käikuandmise eest.

Metallurgia ja keemiaettevõtete ehitustel ning tööstusettevõtetes on ulatuslikult arenenud sotsialistlik võistlus ehitustööde graafiku täitmise, ehituse odavamaks muutmise ja kvaliteedi tõstmise eest, nende ehituste jaoks tellimuste ennetähtaegse täitmise eest. Ametiühinguorganisatsioonid koos komsomolikomiteedega seadsid sisse ühiskondliku kontrolli käikulastavate objektide ehituse käigu üle, korraldavad ehitustel töö organiseerimise ühiskondlikke ülevaatusi.

Tööliste ja teenistujate loovate jõupingutuste mobiliseerimisele selle ülesande edukaks lahendamiseks on kaasa aidanud asjaolu, et seda küsimust on arutatud ametiühingute nõukogude ja paljude oblastikomiteede pleenumitel ning ehituste ja tööstusettevõtete tööliste koosolekutel ja tootmisnõupidamistel. Laiad tööliste, inseneride ja tehnikute hulgad on kaasa tõmmatud individuaalsele võistlusele. Ehitustel rakendatakse organisatsioonilisi ja tehnilisi abinõusid kollektiivide poolt võetud sotsialistlike kohustuste realiseerimiseks.

Väärtuslikku initsiatiivi võistluse organiseerimisel ja juhtimisel on näidanud trusti «Krivorožstroi» ehituskomitee. Kõik selle trusti ehitusjaoskonnad ja -brigaadid on astunud võistlusse kõrgahju ennetähtaegse ekspluatatsiooni andmise eest. Järgides N. Mamai ja A. Koltšiki algatust, astusid ehitustöölised võistlusse vahetusnormide pideva ületamise, omahinna alandamise ja ehitustööde kvaliteedi tõstmise eest. Võetud kohustusi kinnitatakse elava organiseerimistööga, praktiliste abinõudega mahajääjate abistamisel, tõhusa kontrolliga ehitustööde päevagraafikute täitmise üle. See kõik võimaldas kõrgahju nr. 4 käiku anda ettenähtud tähtajast kuu aega varem.

Trusti «Tšeljabmetallurgstroi» ehituskomitee koos komsomolikomiteega juhtis oskuslikult kõrgahju ehitajate võitlust kõrgahju

nr. 5 ehitamise ennetähtaegse lõpuleviimise eest, organiseeris ehitusvalitsuse brigaadide ja jaoskondade kohustuste regulaarse vastastikuse kontrollimise, seadis vastavate ettevõtete käitiskomiteede aktiivsel kaasabil sisse kontrolli kõrgahju ehitamiseks määratud materjalide ja seadmete valmistamise ja ärasaatmise üle. Ehitusel populariseeritakse laialdaselt tootmiseesrindlaste, -novaatorite ja ratsionaliseerijate töökogemusi ja töövõtteid. Välja selgitanud sisemised reservid, vaatas ehituskollektiiv üle varem võetud kohustused ja otsustas lühendada kõrgahju ehitamise tähtaega kahe ja poole kuu võrra.

Laialdaselt on levinud võistlus üksikute ehituste, trustide ning ehitus- ja montaaživalitsuste vahel. Aktiivselt kulgeb võistlus trustide «Krivorožstroi» ja «Dneprovskpromstroi» kollektiivide vahel, kes organiseerisid eesrindlike kogemuste vahetamise ja korraldavad võetud kohustuste regulaarset vastastikust kontrolli.

Rea ehitustrustide ehituskomiteed levitavad koos majandusjuhtidega ehitus- ja montaažibrigaadide ja üksikute tööliste kogemusi, kes on saavutanud kõrge viljakuse, organiseerivad paremate töövõtete demonstreerimist töökohal, korraldavad tööliste nõupidamisi kutsealade järgi, annavad välja plakateid ja brošüüre ning kinoajalehti.

Suurt osa tööliste ja insener-tehniliste töötajate loova initsiatiivi arendamisel etendavad alaliselt tegutsevad tootmisnõupidamised ehitusvalitsustes ja jaoskondades. Trustide «Vorošilovskstroi», nr. 17 (Dnepropetrovsk) ja teiste ehitusplatsidel arutavad tootmisnõupidamised tähtsaid küsimusi, mis on seotud objektide ennetähtaegse ekspluatatsiooni andmisega, ning taotlevad vastuvõetud otsuste õigeaegset täitmist.

Trustide «Azovstalstroi», «Krivorožstroi» ja «Tšeljabmetallurgstroi» ehituskomiteed ning nende ettevõtete käitiskomiteed, kellele objekte ehitatakse, võtavad koos tarvitusele abinõusid ehituste kindlustamiseks projekteerimisdokumentatsiooni, ehitusmaterjalide ja seadmetega, seavad sisse alalise sideme hankijaettevõtetega. Paljudes tehastes on organiseeritud tsehhide ja jaoskondade kollektiivide ja brigaadide sotsialistlik võistlus metallurgia- ja keemiatööstuse ehituste tellimuste ennetähtaegse täitmise ja nende varustamise eest.

Ametiühinguorganisatsioonide poolt tehtud töö on aidanud paljudel ehituskollektiividel edukalt täita neile antud ülesandeid. 1958. aasta ehitusplaaniga ettenähtud 7 kõrgahjust on 5 ekspluatatsiooni antud ennetähtaegselt. Ekspluatatsiooni on antud 2 martäänahju, 3 koksipatareid, konvertor, bluuming ja pideva vooluliiniga toorikute valmistamise tööpink, samuti uued superfosfaaditsehhid Kokandi tehases, sünteetilise piirituse tsehh Groznõi keemiatehases ja teised.

Samal ajal ÜAÜKN-i XI pleenum märgib, et paljud ametiühinguorganisatsioonid juhivad nõrgalt sotsialistlikku võistlust

metallurgia- ja eriti keemiatööstuse ettevõtete ehitamisel ja rekonstrueerimisel.

Sotsialistlikku võistlust ei suunata vajaliku hooga selleks, et kiiremini likvideerida ehitustegevuses esinevad puudused. Mitmete 1958. ja 1959. aastal käikulastavate objektide ehitamine kulgeb ebarahuldavalt. Paljudes majanduspiirkondades (Lipetsk, Sverdlovsk, Lugansk, Kustanai jt.) ei täideta metallurgiatööstuse objektide, eriti kaevanduste, koksipatareide, aglomeratsioonivabrikute, valtsimis- ja toruvaltsimistsehhide kehtestatud ehitusplaane ega peeta kinni nende tegevusserakendamise tähtaegadest, mille tagajärjel jääb meie maal saamata kümned tuhanded tonnid rauamaaki, koksi, valtsmetalli ja torusid, mis on rahvamajanduse arendamiseks äärmiselt vajalikud.

Tõsiseid puudusi esineb ka keemiatööstuse ettevõtete ehitamise ja rekonstrueerimise plaanide täitmisel. Ehitus- ja montaažtööde plaanist keemiatööstuse ehitustel on 1958. aasta üheksa kuu jooksul täidetud vaid 86 protsenti, kapitaalmahutuste ulatuselt aga 77,9 protsenti. Baškiiria Rahvamajanduse Nõukogu ehitusorganisatsioonid täitsid ehitus- ja montaažtööde aastaplaanist keemiatööstuse alal 1958. aasta üheksa kuuga vaid 52 protsenti, Krasnojarski Rahvamajanduse Nõukogu ehitusorganisatsioonid — 59 protsenti ja Kiievi Rahvamajanduse Nõukogu ehitusorganisatsioonid — 66 protsenti.

Paljud projekteerimisorganisatsioonid venitavad projekteerimisülesannete täitmisega, tehniliste projektide ja tööjooniste valmistamisega. Sageli saadetakse ehitustele madala kvaliteediga tehniline dokumentatsioon, mille tõttu tuleb ehitustöid ümber teha. Projekteerimisel ja ehitamisel kasutatakse vähe raudbetoonide tüüpkonstruktsioone, mis muudab ehitustööde maksumuse kalliks.

Paljud ettevõtted, eriti Harkovi, Sverdlovski, Stalino, Moskva linna ja Moskva oblasti ning teiste rahvamajanduse nõukogude ettevõtted ei tule toime ehituste jaoks tellimuste täitmisega, ei pea kinni musta metallurgia käikulastavate objektide elektrotehniliste seadmetega varustamise tähtaegadest, ei kindlusta rahuldavalt keemiatööstuse ehitusi tehnoloogiliste seadmetega.

Plaaniorganid vahel ei koordineeri kapitaalehituse assigneerimist seadmete varumise tähtaegadega, materjalifondidega ja nende realiseerimise võimalustega. Sageli ei arvestata seadmete varumisel objektide käikulaskmise tähtaegu: real juhtudel veetakse seadmed esmajärjekorras kohale neile objektidele, millede tegevusserakendamise tähtaeg on palju hilisem, samal ajal kui käikulastavatel objektidel neid ei jätku. See viib vahendite kinnikülmutamisele ja seadmete pikaajalisele kasutamata jäämisele.

Materiaalsel ja tehnilisel varustamisel esinevad puudused põhjustavad ehitus- ja montaažtööde graafikute rikkumist. Samal ajal paljudel ehitustel hoitakse eraldatud materjale ja seadmeid hooletult ning kasutatakse pillavalt: telliseid veetakse kohale ja laaditakse maha kuhjamisi, tsementi hoitakse tehniliselt halvasti varus-

tatud ladudes, betooni ja segu läheb transportimisel ja kohalepanemisel kaotsi, seadmeid rikutakse, nende komplektid aetakse segi.

Ehitus- ja tsehhikomiteed ei ole majandusjuhtide suhtes küllalt nõudlikud, et need looksid korra materjalide arvelevõtmisel, säilitamisel ja kulutamisel, ei kasvata töölistes ja insener-tehnilistes töötajais ehitusmaterjalide säästlikult ja kokkuhoidlikult kasutamise tunnet, ei kinnita alati tööliste sotsialistlikke kohustusi konkreetsete organisatsiooniliste ja tehniliste abinõudega, elava organiseerimistööga rahvahulkades.

Ametiühingute Ukraina ja Kasahhi vabariiklikud ning Kuibõševi, Lipetski ja teised oblastinõukogud, samuti üksikud Ehituse ja Ehitusmaterjalide Tööstuse Tööliste Ametiühingu oblastikomiteed tegelevad nõrgalt tootmisvõimsuste käikuandmise plaanide täitmise ning ehitustrustide ja -valitsuste tegevuse parandamise küsimustega, ei organiseeri alalist ühiskondlikku kontrolli selle üle, et metallurgia- ja keemiatööstuse ehitusi varustataks õigeaegselt ja täielikult seadmete ja materjalidega.

Üksikute ehituste majandusjuhid ei hoolitse küllaldaselt ehituse industriaalmeetodite juurutamise eest, lubavad ehitusmasinate ja -mehhanismide suuri seisakuid. Ehituskomiteed tõmbavad nende küsimuste lahendamisele nõrgalt kaasa ehitajate teaduslik-tehnilise ühingu ning ratsionaliseerijate ja leiutajate ühingu liikmeid. Paljudel ehitustel ei ole kõrvaldatud puudusi töö organiseerimisel, ei kasutata õigesti kvalifitseeritud töölisi, ei ole korraldatud noortele töölistele ehituskutsealade õpetamist, ei ole küllaldaselt arendatud tööliste kvalifikatsiooni tõstmise kursuste ja koolide võrku, mis avaldab negatiivset mõju ehituse kvaliteedile, tööviljakusele ja tööliste teenistusele.

Alaliselt tegutsevaid tootmisnõupidamisi ei kasutata paljudel ehitustel küllaldaselt selleks, et välja selgitada sisemisi reserve ja välja töötada abinõusid ehituse tähtaegade lühendamiseks ja maksumuse odavamaks muutmiseks.

Nafta- ja keemiatööstuse tööliste, metallurgiatööstuse tööliste, ehituse ja ehitusmaterjalide tööstuse tööliste ametiühingute keskkomiteed tegelevad nõrgalt ohutustehnika ja tööstustervishoiu haruküsimuste läbitöötamisega, ei süvene küllaldaselt metallurgia- ja keemiatööstuse ettevõtetes sanitaartehniliste seadeldiste projekteerimise harunormide ja tehniliste tingimuste läbitöötamise küsimustesse. Ehitustööde organiseerimise plaanides puuduvad sageli abinõud ohutustehnika ja tööliste sanitaarse teenindamise ning haigestumiste vähendamise alal.

Ehitus-, jaoskonna- ja tsehhikomiteed ei kasuta alati neile ettenähtud laialdasi õigusi, ei ole küllalt nõudlikud majandusjuhtide suhtes, et need looksid töölistele normaalsed tootmis-, korteri- ja elamistingimused, ei tee süstemaatilist kasvatustööd töödistsipliini tugevdamiseks.

Paljudel ehitustel ei täideta oma tööliste jaoks elamute ehita-

mise plaane, töölistele ei looda normaalseid korteritingimusi, ühiselamuid peetakse halvas olukorras. Ebarahuldavalt on organiseeritud kaubandus ja ühiskondlik toitlustamine, esineb häireid pidevalt nõutavate kaupade müümisel. Tõsised puudused ehitajate korteriga varustamisel ja elukondlikul teenindamisel põhjustavad tööliste suurt voolavust ning avaldavad negatiivset mõju ehitusplaanide täitmisele.

Sellele vaatamata, et tunduva osa ehitajatest moodustavad noored, on ametiühingukomiteed nõrgalt seotud komsomoliorganisatsioonidega ega organiseeri massiliste kultuuriürituste ühist läbiviimist, ei võitle küllaldaselt tervete eluviiside eest, joomise ja teiste ühiskonnale kahjulike nähtuste vastu.

Tööstusettevõtetel on olemas suur klubide, raamatukogude ja staadionide võrk, samuti ettevalmistatud kaader, kel on igakülgsed kasvatustöö kogemused, kuid ametiühingute nõukogud ja komiteed tõmbavad neid jõude ja vahendeid nõrgalt kaasa ehitajate kultuurilisele teenindamisele.

Arvestades seda, et metallurgia- ja keemiatööstuse tootmisvõimsuste kiirem laiendamine on üheks eelseisva seitseaastaku ülesannete eduka täitmise tingimuseks, ÜAÜKN-i pleenum **otsustab:**

1. Pidada ametiühingute tähtsamaks ülesandeks laialdase sotsialistliku võistluse arendamist ehitusplaanide eduka täitmise ning musta metallurgia ja keemiatööstuse ettevõtete ennetähtaegse ekspluatatsiooni andmise eest; ühiskondliku kontrolli laiendamist metallurgia- ja keemiaettevõtete ehituse käigu üle; sellele kontrolli teostamisele tööliste ja teenistujate laiade hulkade kaasatõmbamist. Ametiühinguorganisatsioonid peavad vaatama sellele tööle kui ühele oma tähtsamale tegevuslõigule, tehes seda loosungi all «Metallurgia- ja keemiaehitused — ametiühingute kontrolli alla!»

2. Kohustada ametiühingute vabariiklikke ja oblastinõukogusid, oblasti-, ehitus- ja käitiskomiteesid taotlema seda, et ehitajad ning kõigi nende ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide kollektiivid, kel on täita ülesandeid, mis on seotud ettevõtete ehitamise ja rekonstrueerimisega, tähistaksid NLKP XXI kongressi uute tööedusammudega.

Ehitus- ning ehitus- ja montaažitrustide ja -valitsuste ametiühinguorganisatsioonid peavad sotsialistliku võistlusega võetavais kohustustes ette nägema konkreetseid näitajaid tööstusobjektide ehitamise aja lühendamisel, eesrindlike industriaalsete ehitusmeetodite juurutamisel, ehitusmaterjalide säästlikul hoidmisel ja kokkuhoidlikul kulutamisel, ehituse maksumuse odavamaks muutmisel ja kvaliteedi tõstmisel.

Neis ettevõtetes, mis toodavad ehitusmaterjale ja -detaile, suunata sotsialistlik võistlus toodangu väljalaske edasisele suurendamisele olemasolevate tootmisvõimsuste parema kasutamise arvel, nende ettevõtete rütmilise töö tagamisele, väljalastavate too-

dete maksumuse vähendamisele ning ehitusplatside materjalidega häireteta varustamisele.

Hankijaettevõtete käitiskomiteed on kohustatud arendama tööliste, inseneride ja tehnikute hulgas võistlust ehituste jaoks materjalide ja seadmete tähtaegse ja ennetähtaegse valmistamise ning nende varustamise eest.

Raudtee-, auto- ja veetranspordis peab sotsialistlik võistlus olema suunatud juhtivate ehituste jaoks veoste õigeaegsele kohaletoimetamisele, transpordi seisuaegade vähendamisele, vagunite ja autode täielikule laadimisele ning tühisõitude likvideerimisele.

Arvestades ehitusmaterjalide suuri kadusid ehitusplatsidel, soovitab ÜAÜKN-i pleenum ehituse ja ehitusmaterjalide tööstuse tööliste ametiühinguorganisatsioonidel arendada massilist liikumist kokkuhoiu ja säästlikkuse eest igal ehitusel, raugematult kontrollida telliste, tsemendi, puidu ja teiste materjalide hoidmise ja kulutamise õigsust, vältida materjalide ja seadmete rikkumise ja raiskamise võimalust. Ametiühingu keskkomiteed, oblasti- ja ehituskomiteed peavad seda liikumist juhtima, sellesse kaasa tõmbama kõik ehitajad, igati arendama neis säästlikkusse tunnet, mis on üheks kommunistliku töössesuhtumise tähtsaks jooneks.

3. Teha käitis-, teede-, ehitus-, kohalikele ja tsehhikomiteedele ettepanek luua ehitustel, tööstus- ja transpordiettevõtetes projekteerimis- ja teadusliku uurimise instituutides kontrollpostid, spetsiaalsed komisjonid ja kontrollbrigaadid, samuti praktiseerida massiliste retkede korraldamist, et pidevalt kontrollida tehnilise dokumentatsiooni valmimist tähtaegselt ja ennetähtaegselt, metallurgia- ja keemiatööstuse ehituste jaoks seadmete tellimuste täitmist, ehituse kvaliteeti ning materjalide hoidmist ja kasutamist, nende õigeaegset kohaletoimetamist ehitusplatsidele.

4. Teha ehituse ja ehitusmaterjalide tööstuse tööliste, masinaehituse tööliste, elektrijaamade ja elektritööstuse tööliste, metallurgiatööstuse tööliste, nafta- ja keemiatööstuse tööliste ning raudteetranspordi tööliste ametiühingute keskkomiteedele ettepanek luua avalikkust kaasa tõmmates operatiivgrupid kontrolli teostamiseks metallurgia- ja keemiatööstuse ettevõtete ehitamise käigu üle ning selle üle, kuidas ettevõtted ja projekteerimisorganisatsioonid täidavad nende ehituste tellimusi ja varustavad neid, aktiivsemalt osa võtta tootmise planeerimisest ning ehituste varustamisest materjalide ja seadmetega, pöörates tähelepanu sellele, et materiaalne ja tehniline varustamine oleks koordineeritud objektide ekspluatatsiooni andmise tähtaegadega.

5. Kohustada ametiühingute nõukogusid rohkem süvenema planeerimisküsimustesse, operatiivselt juhtima ühiskondliku kontrolli organiseerimist ehituse käigu üle, eraldades sel eesmärgil spetsiaalsed töötajate ja aktivistide grupid. Keemia-, metallurgia- ja maagitööstuse objektide ehitamisel võetud sotsialistlike kohustuste täitmise küsimusi tuleb arutada ametiühingute nõukogude pleenumitel ja presiidiumidel ning tööliste koosolekuil.

Teha ametiühingute nõukogudele ja oblastikomiteedele ülesandeks üksikasjaliselt tutvuda olukorraga igal mahajääval ja eriti käikulastaval objektil, koos majandusjuhtidega ära märkida abinõud, mis kindlustavad ehitus- ja montaažtööde graafikute ning ehituskollektiivide, jaoskondade, brigaadide ja üksikute tööliste poolt võetud sotsialistlike kohustuste tingimusteta täitmist. Sotsialistliku võistluse kokkuvõtete tegemisel arvestada koopereeritud varustamise plaanide täitmist ettevõtete poolt ning riikliku plaaniga kehtestatud tähtaegadeks objektide ekspluatatsiooni andmist ehitusorganisatsioonide poolt.

6. Ühiskondliku kontrolli käigus peavad ametiühingud konkreetset mõju avaldama, et kapitaalmahutuse järgi ettenähtud summasid rakendataks õigeaegselt, võitlema nende summade killustamise ja kinnikülmutamise vastu, riikliku distsipliini rikkumise vastu, rasketööstuse arendamiseks eraldatud assigneeringute õige kasutamise eest.

Ametiühinguorganisatsioonid peavad tööliste koosolekutel ja tootmisnõupidamistel arutama kapitaalehituse käigu üle teostatud ühiskondliku kontrolli tulemusi, üldistama kontrollimisest osavõtnute ettepanekuid, taotlema nende ettepanekute realiseerimist, tõmmates sellele tööle ulatuslikult kaasa komsomoliorganisatsioonide kontrollposte ja retkebrigaade. Majandusjuhid on kohustatud operatiivselt likvideerima ühiskondliku kontrolli poolt väljaselgitatud puudused tootmises.

7. Pidada teaduslik-tehniliste ühingute algorganisatsioonide nõukogude ja projekteerimisinstituutide ametiühinguorganisatsioonide üheks tähtsamaks ülesandeks kõigi inseneride, projekteerijate, konstruktorite ja arhitektide mobiliseerimist projekteerimis- ja eelarve-dokumentatsiooni ennetähtaegsele valmistamisele, projekteerimisülesannete ja tehniliste projektide ratsionaalsele lahendamisele.

Keskendada projekteerimisorganisatsioonide töötajate loovad jõupingutused projekteerimise kvaliteedi tõstmisele, taotleda, et projektides ette nähtaks progressiivset tehnoloogiat ja täiuslikumate seadmete rakendamist ning et ei lubataks liialdusi tööstuskorpuste projekteerimisel ja plaanimisel, tiitelnimekirjades, tootmis- ja laoplatsidel ning mujal.

8. Kohustada ametiühingute nõukogusid aktiivselt osa võtma keemiatööstuse arendamisele kaasaaitamise komiteede tegevusest, mis loodi kohapeal vastavalt NLKP Keskkomitee maipleenumi otsusele, taotlema nende kaudu, et majandusorganid parandaksid keemiaettevõtete rekonstrueerimise ja ehitamise juhtimist.

9. On vaja, et ehitustel alaliselt tegutsevad tootmisnõupidamised aktiivsemalt kaasa aitaksid ehitusorganisatsioonide majandusliku tegevuse paremaksmuutmisele.

Teha oblasti- ja ehituskomiteedele ettepanek arutusele võtta ehitus- ja montaažtööde plaanimise ja organiseerimise küsimusi, eesrindlike industriaalsete ehitusmeetodite juurutamise, mehha-

nismide kasutamise ning töömahukate ja raskete tööde mehhaniseerimise laiendamise, ehitusmaterjalide ja -detailide väljalaske suurendamise, tööviljakuse tõstmise ja tööliste poolt töönormide täitmise, ehituse kvaliteedi parandamise ja selle maksumuse alandamise küsimusi. Ametiühinguorganisatsioonid peavad regulaarselt kontrollima tootmisnõupidamiste otsuste täitmist.

10. Teha nende ettevõtete käitiskomiteedele, kelle jaoks ehitatakse või rekonstrueeritakse üksikuid objekte, ettepanek osutada ehituste ehituskomiteedele rohkem abi ning koos nendega läbi vaadata ja lahendada ehitus- ja montaažtööde täitmise küsimusi, ehituste seadmetega kindlustamise ja ehituse kvaliteedi tõstmise küsimusi; praktiliselt abistada näitliku agitatsiooni organiseerimist ehitustel, ehitajate sotsialistliku võistluse arendamist ning nende kultuurilist ja elukondlikku teenindamist. On vaja kindlustada tegutseva ettevõtte kollektiivi esindajate osavõtt ehitajate koosolekutest ja tootmisnõupidamistest.

11. Ehitustöö parandamisele, selle odavamaks muutmisele ja kvaliteedi tõstmisele ning häirete kõrvaldamisele käikulastavatel objektidel võivad tunduvalt kaasa aidata ulatuslikum eesrindlike kogemuste vahetamine eri majanduspiirkondade sõsarehituste ja -ettevõtete vahel, sotsialistliku võistluse arendamine ja alaliste asjalike sidemete sõlmimine ehitusvalitsuste ja -trustide kollektiivide vahel. Teha ametiühingute nõukogudele ülesandeks praktiseerida koos rahvamajanduse nõukogudega eesrindlike ehitajate ja monteerijate brigaadide saatmist ühtedelt ehitustelt teistele.

Teha Ehituse ja Ehitusmaterjalide Tööstuse Tööliste Ametiühingu Keskkomiteele ja oblastikomiteedele ettepanek tundma õppida ja ulatuslikumalt levitada eesrindlikke tootmiskogemusi.

Kohustada ametiühinguorganisatsioone laialdasemalt kaasa tõmbama leiutajate ja ratsionaliseerijate ühingu ning teadusliktehniliste ühingute liikmeid ettevõtete ehitamise ja rekonstrueerimise plaanide eduka täitmise ülesannete lahendamisele, aitama ratsionaliseerimisettepanekuid kiiremini juurutada.

12. Pleenum kohustab ehituskomiteesid taotlema majandusjuhtidelt äsja töölevõetud tööliste õpetamise ja kaadri kvalifikatsiooni tõstmise paremat organiseerimist; laialdaselt organiseerima kõrge kvalifikatsiooniga ehitustööliste šeflust noorte ja väheste kogemustega tööliste üle, sisse seadma kontrolli ehitus- ja montaažibrigaadide komplekteerimise üle, taotledes, et nende eesotsas oleksid eesrindlikud, kõrge kvalifikatsiooniga töölised, kes on võimelised noori töölisi õpetama ja kasvatama.

13. Teha ametiühingute nõukogudele ning Ehituse ja Ehitusmaterjalide Tööstuse Tööliste Ametiühingu Keskkomiteele, oblasti-, ehitus- ja tsehhikomiteedele ettepanek rohkem tähelepanu pöörata töö organiseerimise küsimustele ehitustel, laialdasemalt levitada kompleksbrigaadide loomise praktikat, mis kindlustavad kõige kõrgema tööviljakuse, nõuda majandusjuhtidelt, et nad

tükitöölistele õigeaegselt välja annaksid töökäsud ning tagaksid tööliste häireteta varustamist ehitusmaterjalide ja kvaliteetsete tööriistadega.

On vaja tugevdada ametiühinguorganisatsioonide kontrolli kehtivate töötasusüsteemide rakendamise ja palga arvutuse õigsuse ning selle õigeaegse väljamaksmise üle; kindlustada, et iga tööline teaks oma töönormi, tööhindeid ja tariifimäära, et tal oleks selge ettekujutus oma teenistuse väljaarvutamisest. Tuleb taotleda akordtasu laiendamist, mis kõige rohkem stimuleerib ehitus- ja montaažtööde täitmise tähtaegade lühendamist.

14. Pleenum nõuab majandusjuhtidelt ja ametiühinguorganisatsioonidelt suurema tähelepanu pööramist töökaitse küsimustele metallurgia- ja keemiatööstuse ettevõtete ehitusel, abinõude tarvituselevõtmist, et ehituse käigus õigeaegselt ja kvaliteetselt täidetaks kõik tööd ohutustehnika ja tootmistervishoiu alal (seadmete hermeetilisuse tagamine, ventilatsiooni- ja puhastusseadeldiste monteerimine jne.).

Pleenum kohustab ametiühinguorganisatsioone ja ametiühingute nõukogude tehnilisi inspektoreid sisse seadma range kontrolli selle üle, et ehitustel peetaks kinni ohutustehnika eeskirjadest, pöörama erilist tähelepanu töölistele ohutute töövõtete õpetamisele ja nende instrueerimisele, kasutades selleks laialdaselt näitlikke õppeabinõusid ja ohutustehnika propageerimise vahendeid. Ametiühinguorganisatsioonid peavad taotlema seda, et ehitustöölised oleksid kindlustatud kvaliteetse erirõivastuse ja individuaalsete kaitsevahenditega, samuti liikuvate sanitaar- ja elukondlike seadeldistega.

15. Teha ametiühingute nõukogudele ning ametiühingute oblasti-, käitis- ja ehituskomiteedele ettepanek sisse seada pidev ühiskondlik kontroll metallurgia- ja keemiatööstuse ettevõtete-uusehituste tööliste ja teenistujate korteritingimuste ning elukondliku ja kaubandusliku teenindamise üle.

Erilist tähelepanu tuleb pöörata ehitajate jaoks elamute ehitamise plaani täitmisele, ühiselamutes mugavuse ja puhtuse loomisele, töötajate teenindamise organiseerimisele saunade, pesumajade, õmblus- ja parandustöökodade poolt ning ühiskondliku toitlustamise parandamisele.

16. Teha ametiühingute nõukogudele ja komiteedele ettepanek koos komsomoliorganisatsioonidega tarvitusele võtta abinõud ehitajate klubide töö parandamiseks, välja valida ja suunata neisse paremini ettevalmistatud kaader, organiseerida klubitöötajatele seminare ja kursusi, alaliselt rikastada neid meie maa paremate kultuuriasutuste töökogemustega.

Pleenum arvab, et ehitajate hulgas tehtava massilise kultuuritöö parandamisest peavad aktiivselt osa võtma kõik ametiühinguorganisatsioonid. Selleks on vaja täielikumalt kasutada klubisid, kultuurimaju ja -paleesid, punanurki, raamatukogusid, spordibaase, aedu ja parke, samuti nende ettevõtete ametiühinguorgani-

satsioonide kaadrit ja vahendeid, kelle jaoks ehitatakse. Soovitada ametiühingute nõukogudel ja komiteedel eraldada ametiühingute raamatukogudest kirjandust ehitajate jaoks, organiseerida neile õhtuid ja kontserte, paremate kunstilise isetegevuse kollektiivide ja agitatsioonibrigaadide esinemisi, kultuurilisele teenindamisele kaasa tõmmata ehitustöölisi, linnaklubide ja -raamatukogude töötajaid, loominguliste organisatsioonide esindajaid.

Teha Kultuuritöötajate Ametiühingu Keskkomiteele, vabariiklikele, krai-, oblasti- ja kohalikele komiteedele ülesandeks organiseerida teatrite, kontserdiorganisatsioonide, kõrgemate kunstikoolide ja õppeasutuste šeflust metallurgia- ja keemiatööstuse ettevõtete uusehituste üle.

Kohustada ametiühingu ajalehtede ja ajakirjade toimetusi ilmekamalt valgustama metallurgia- ja keemiatööstuse ettevõtete ehitamist, tootmisnovaatorite ja eesrindlaste kogemusi, julgemini kritiseerima puudusi ehitajate töö ja igapäevase elu ning kultuurilise teenindamise organiseerimisel.

17. Üheks ehitajate ametiühinguorganisatsioonide tähtsamaks ülesandeks peab olema tööliste süstemaatiline kasvatamine kõrge töö- ja tootmisdistsipliini vaimus, hoolitsus selle eest, et luua püsiv kaader ja likvideerida tööliste voolavus ehitusel.

Ehituskomiteed koos komsomoliorganisatsioonidega peavad äratama noortes armastust ehitaja kutseala vastu. On vaja tugevdada võitlust tootmisdistsipliini rikkujatega, võtta nende suhtes kasutusele ühiskondliku mõjutamise abinõud, elustada seltsimehelike kohtute tegevust, regulaarselt arutada töödistsipliini küsimusi tööliste ja teenistujate üldkoosolekuil.

18. Kohustada ametiühingute oblastinõukogusid ja -komiteesid osutama süstemaatilist abi ehituskomiteedele nende töö organiseerimise parandamisel ning neile ettenähtud õiguste kasutamisel.

Soovitada ametiühingute nõukogudel luua seal, kus see on vajalik, ühendatud ehituskomiteed kõigi antud ehituse ehitus- ja montaaživalitsuste ametiühinguorganisatsioonide teenindamiseks, sõltumata nende majanduslikust alluvusest. Ametiühingute nõukogud peavad tarvitusele võtma abinõud töö parandamiseks ehituste ametiühinguorganisatsioonide kaadriga, parandama instrueerimist ja õpetamist, tõstma ametiühingurühmade aktiivsust, suurendama ehitusjaoskondades ja -brigaadides ametiühingu rühmaorganisaatorite kui kõigi tööliste poolt tootmisülesannete täitmise ja ületamise eest peetava sotsialistliku võistluse organiseerijate ja juhtijate osatähtsust.

*

ÜAÜKN-i pleenum on veendunud selles, et ametiühinguorganisatsioonid mitmekordistavad oma jõupingutusi ettevõtete ehitamise ja rekonstrueerimise plaanide täitmisel, tõstavad veel kõrgemale sotsialistliku võistluse lipu ning juhivad tööliste ja teenistu-

jate võitlust NLKP XXI kongressi vastuvõtmise eest kõrgemate tootmisalaste näitajatega.

Pleenum kutsub kõiki ehitajaid, monteerijaid, projekteerimisorganisatsioonide töötajaid, tööstus- ja transpordiettevõtete töölisi ja teenistujaid üles tegema kõik vajaliku selleks, et edukalt täita ehitusplaanid, tõsta ehitustööde kvaliteeti ja alandada nende maksumust, keskendama oma loovad jõupingutused võitlusele käikulastavate ettevõtete kiirema lõpuleviimise eest, tootmisvõimsuste kasvu eest, suurendama oma tööalast panust meie maal kommunismi ehitamise suurde üritusse.

KIRJADE, KAEBUSTE JA AVALDUSTE LÄBIVAATAMISE OLUKORRAST NING TÖÖTAJATE VASTUVÕTU ORGANISEERIMISEST AMETIÜHINGUORGANISATSIOONIDES

ÜAÜKN-i Presiidiumi määrus

31. oktoobril 1958

Läbiviidud kontrolliga tehti kindlaks, et ametiühinguorganisatsioonid on NLKP Keskkomitee otsustest juhindudes hakanud viimasel ajal rohkem tähelepanu pöörama kirjade läbivaatamisele ja töötajate vastuvõtu organiseerimisele.

Usbeki ametiühingute vabariiklik nõukogu, Tuula ja Vologda oblastinõukogud ning nafta- ja keemiatööstuse tööliste ja metallurgiatööstuse tööliste ametiühingute keskkomiteed vaatavad töötajate kirjad ja avaldused läbi kindlaksmääratud tähtajaks, kontrollivad töötajate ettepanekute täitmist, on parandanud tööliste ja teenistujate vastuvõtu organiseerimist.

Usbeki vabariiklik nõukogu ja teised ametiühingute nõukogud on määranud külaliste vastuvõtu õhtusele ajale. Paljud ametiühinguorganid analüüsivad süstemaatiliselt töötajate kirjades ja avaldustes püstitatud küsimusi, analüüsi tulemusi arutavad nad oma istungitel ja aparaadi nõupidamistel ning võtavad tarvitusele vastavad abinõud.

Tuula ametiühingute oblastinõukogu viis tööseadusandluse rikkumiste kohta tööliste ja teenistujate kirjades toodud materjalide alusel läbi ametiühingu- ja majandusaktiivi oblastinõupidamise.

Vologda ametiühingute oblastinõukogu organiseeris käesoleva aasta septembris massilise kontrolli töötajate kirjade ja avalduste läbivaatamise olukorra üle oblasti ettevõtetes ja asutustes. Sellele tööle tõmmati kaasa ametiühingute nõukogu liikmed, prokuratuuri töötajad ja ametiühinguaktiiv. Kontrolli tulemusi arutati ametiühingute nõukogu pleenumil.

Samal ajal märgib ÜAÜKN-i Presiidium, et ametiühingute nõu-

kogude, keskkomiteede, vabariiklike, krai-, oblasti-, käitis- ja kohalike komiteede töös kirjade läbivaatamisel ja töötajate vastuvõtu organiseerimisel esineb tõsiseid puudusi.

Reas ametiühingute nõukogudes ja keskkomiteedes esineb töötajate kirjade ja avalduste läbivaatamisel pikki viivitusi. Paljudel juhtudel on see seletatav kantseleiliku ja bürokraatliku suhtumisega kirjade ja avalduste läbivaatamisse.

Põllumajanduse ja Varumise Tööliste ja Teenistujate Ametiühingu Tambovi Oblastikomitee vastas Mutškapi jahvatuskombinaadi töölise sm. Kurini kirjale, milles ta palus selgitada olemasolevat ajutise töövõimetuse toetuse väljamaksmise põhimäärust, alles kahe kuu pärast.

Elektrijaamade ja Elektritööstuse Tööliste Ametiühingu Keskkomitees kulus 125 päeva tehase konstruktori sm. Jelissejevi avalduse läbivaatamiseks, milles ta palus selgitada, kas on õigus saada tasu väljateenitud aastate eest.

Formaalselt ja bürokraatlikult vaadatakse paljusid kirju ja avaldusi läbi Leedu ametiühingute vabariiklikus nõukogus. Näiteks pöördus ametiühingute nõukogu poole Kaunase Liipriimmutamistehase tööline sm. Goštaustas palvega aidata tal lahendada soodustatud tingimustel pensioni määramise küsimus, kuna sotsiaalkindlustusorganites oli talle selles osas põhjendamatult ära öeldud. Selle asemel, et seda avaldust sisuliselt arutada, saatis ametiühingute nõukogu sm. Goštaustasele formaalse vastuse, et ta kaebus on tõepoolest täiesti alusetu.

Formaalseid ja ametlikke vastuseid töötajate kirjadele ja avaldustele saadetakse ka teistes ametiühinguorganites.

Üksikud ametiühingute nõukogud ja keskkomiteed suunavad vahel kirjad ja avaldused läbivaatamiseks nende majandusjuhtide kätte, kelle tegevuse üle töötajad kaebavad (Rjazani ametiühingute oblastinõukogu, Sidetöötajate ning Autotranspordi- ja Maanteetööliste Ametiühingu Keskkomitee jt.).

Valgevene ametiühingute vabariiklik nõukogu, Tambovi ja Pavlodari oblastinõukogud ning Sõetööstuse Tööliste Ametiühingu Keskkomitee, suunates kirju ja avaldusi ametiühinguorganisatsioonidele läbivaatamiseks, ei kontrolli nende kirjade põhjal antud ülesannete täitmist ega teata avalduste saatjatele tarvituselevõetud abinõudest.

Hooletu suhtumine kirjade ja avalduste läbivaatamisse kutsub esile tööliste ja teenistujate õigustatud etteheiteid ning sunnib neid pöörduma partei, valitsuse ja ametiühingu keskorganite poole niisugustes küsimustes, mida võib ja tuleb lahendada kohapeal.

Faktid tõendavad, et tunduva arvu kirju ja avaldusi on põhjustanud töö, palga, töökaitse ja sotsiaalkindlustuse seaduste ja põhimääruste mittetundmine.

Ametiühinguorganisatsioonid pööravad veel vähe tähelepanu sellele, et tutvustada töötajaile tööseadusandlust. Kalinini, Rjazani,

Stavropoli, Orjoli, Zaporožje, Koktšetavi, Aktjubinski ja Pavlodari ametiühingute nõukogude juriidilised nõuandlad ei täida oma ülesandeid töötajaile nõukogude seaduste propageerimise ja selgitamise organiseerimisel.

Üksikud ametiühingute nõukogud juhivad halvasti juriidiliste nõuandlate tegevust, lubavad nõuandla töötajaid kasutada niisuguste ülesannete täitmiseks, mis ei ole seotud nende otseste kohustustega.

Reas ametiühingute nõukogudes ning ametiühingute keskkomiteedes, vabariiklikes ja oblastikomiteedes on halvasti korraldatud saabuvate kirjade ja avalduste arvestus. Pavlodari ametiühingute nõukogus ei suudetud kontrollimise päeval rohkem kui 50 kirja ja avalduse kohta kindlaks teha, missugused abinõud on nende põhjal tarvitusele võetud.

Sidetöötajate ning Autotranspordi- ja Maanteetööliste Ametiühingu Rjazani Oblastikomitee registreerimisžurnaalis on 1958. aasta üheksa kuu jooksul saabunud kirju ja avaldusi märgitud 45, tegelikult aga saabus neid tunduvalt rohkem.

Kontrolli tulemused näitavad, et enamik töötajate kirju ja avaldusi teatavad tööseadusandluse rikkumistest. Kuid paljud ametiühinguorganid, vaadanud avaldused läbi, ei võta vastutusele isikuid, kes neid rikkumisi lubavad.

ÜAÜKN suunas Rjazani ametiühingute oblastinõukogusse Jermiši metsatööstusmajandi töötaja sm. Mitrohhini kirja, milles ta teatas alaealiste tööseadusandluse ja ohutustehnika eeskirjade tõsistest rikkumistest elektrisaagidega töötamisel. Kirjas oli märgitud ka seda, et ametiühingu tööliskomitee, kes oli neist rikkumistest teadlik, ei võta administratsiooni suhtes tarvitusele mingisuguseid abinõusid. Ametiühingute nõukogu saatis kirja edasi tööliskomiteele ega kontrollinud selle täitmist, mille tagajärjel eeskirjade rikkumised metsatööstusmajandis jätkusid.

Reas ametiühingute nõukogudes ja keskkomiteedes ei võta presiidiumide esimehed ja liikmed isiklikult töölisi ja teenistujaid vastu, vaid on selle töö edasi volitanud aparaadi töötajaile.

ÜAÜKN-i Presiidium **määrab:**

1. Kohustada ametiühingute nõukogusid ning ametiühingute keskkomiteesid, vabariiklikke, krai-, oblasti-, käitis- ja kohalikke komiteesid tarvitusele võtma abinõusid puuduste likvideerimiseks töötajate kirjade ja avalduste läbivaatamisel. Iga kiri või avaldus tuleb läbi vaadata kõige lühema aja jooksul. Kirjade ja avalduste edasisaatmist alamalseisvatesse ametiühinguorganisatsioonidesse, samuti ka nõukogude ja majandusorganeisse, on lubatud ainult sel juhul, kui töötajate poolt esitatud küsimused kuuluvad neis organisatsioonides lahendamisele.

Organiseerida töötajate vastuvõttu neile sobivail päevadel ja kellaaegadel, sealhulgas ka õhtuti.

2. Pöörata ametiühingukomiteede esimeeste tähelepanu sellele, et nad on isiklikult vastutavad kirjade ja avalduste läbivaatamise

ning töötajate vastuvõtu õige korraldamise eest. Saabuvaid kirju ja avaldusi tuleb süstemaatiliselt analüüsida ning tarvitusele võtta abinõud töötajate kaebusi esilekutsunud põhjuste likvideerimiseks; võtta rangele vastutusele isikud, kes lubavad kirjade ja avalduste läbivaatamisel venitamist ja bürokratismi, hoolikalt kontrollida avalduste ja kaebuste põhjal tehtud otsuste täitmist; vastata õigeaegselt töötajate arupärimistele. Tõmmata töötajate kaebuste kontrollimisele kaasa ametiühinguaktiiv.

3. Soovitada ametiühingute nõukogudel regulaarselt ära kuulata ametiühingute vabariiklike, krai-, oblasti-, käitis- ja kohalike komiteede aruandeid nende tööst töötajate kaebuste ja avalduste läbivaatamisel, samuti presiidiumide istungitel läbi vaadata üksikuid kaebusi tööseadusandluse rikkumiste kohta ning võtta rangele vastutusele isikud, kes neid rikkumisi lubavad.

Ametiühingute nõukogude vastutavad töötajad peavad kohapeale väljasõidu korral regulaarselt kontrollima, kuidas on ametiühinguorganisatsioonides lood töötajate kirjade ja avalduste läbivaatamisega, ning kohapeal tarvitusele võtma abinõud avastatud puuduste likvideerimiseks.

4. Kohustada ametiühingute nõukogusid ja nende juriidilisi nõuandlaid intensiivistama tööseadusandluse, sotsiaalkindlustuse ja pensioniga kindlustamise propagandat: korraldada ettevõtetes töölistele ja teenistujatele konsultatsioone, vestlusi, küsimuste ja vastuste õhtuid; rohkem abistada ametiühinguorganisatsioone küsimuste lahendamisel, mis neil on tekkinud kehtivate seaduste rakendamise alal, regulaarselt korraldada ametiühingutöötajatele ja -aktiivile loenguid ja seminare seadusandluse küsimustes, osutada käitiskomiteedele abi suurtes ettevõtetes alaliste juriidiliste nõuandlate organiseerimisel.

Teha ametiühingute nõukogudele ettepanek mitte lubada juriidiliste nõuandlate töötajaid kaasa tõmmata ülesannete täitmisele, mis ei ole seotud nende põhitegevusega.

5. Kohustada ametiühingute nõukogusid ning ametiühingute keskkomiteesid, vabariiklikke, oblasti-, käitis- ja kohalikke komiteesid kõrvaldama olemasolevad tõsised puudused saabuvate töötajate kirjade ja avalduste arvestuse ning nende läbivaatamise kontrolli organiseerimisel.

6. Kirjade ja avalduste ÜAÜKN-is läbivaatamise ning töötajate vastuvõtu edasiseks parandamiseks;

a) kohustada ÜAÜKN-i osakondade juhatajaid ja valitsuste ülemaid üksikute kõige tõsisemate kaebuste ja avalduste puhul (käitis- ja kohalike komiteede õiguste ja ametiühingute demokraatia rikkumine, tööseadusandluse jäme rikkumine jne.) saatma kohapeale oma töötajaid, et olukorda kontrollida ja võtta väljaselgitatud rikkumiste või puuduste likvideerimiseks tarvitusele abinõud, vajalikel juhtudel aga teha vastavad ettepanekud asja arutamiseks ÜAÜKN-i Presiidiumis või sekretariaadis.

Tõmmata töötajate avalduste ja kaebuste kontrollimisele ja lahendamisele kaasa ÜAÜKN-i liikmeid ja liikmekandidaate;

b) teha kõigile neile ÜAÜKN-i aparaadi töötajaile kohustuseks, kes sõidavad ametiühinguorganisatsioonide töö kontrollimiseks komandeeringusse, järele uurida ka, kuidas on olukord töötajate kirjade ja kaebuste läbivaatamisega, ning anda ametiühinguorganisatsioonidele selles töös praktilist abi;

c) kohustada organiseerimis- ja instrueerimis- ning üldosakondi ÜAÜKN-i Presiidiumi tööplaanides ette nägema ametiühingute nõukogude ja keskkomiteede aruandeid selle kohta, kuidas kulgeb töö töötajate kirjade ja avalduste läbivaatamisel;

d) kohustada ÜAÜKN-i töö- ja palgaosakonda (sm. L. I. Pogrebnoi), töökaitse osakonda (sm. I. K. Borodulenko), riikliku sotsiaalkindlustuse osakonda (sm. I. I. Kozlov) ja elamu-heaoluosakonda (sm. T. V. Jeremejev) koos ÜAÜKN-i kirjastusega «Profizdat» (sm. F. D. Lebedev) kirjanduse väljaandmise 1959. aasta temaatilises plaanis ette nägema massilises tiraažis populaarsete brošüüride kirjastamise nõukogude seadusandluse kohta;

e) seada sisse töötajate igapäevane vastuvõtt ÜAÜKN-i vastuvõturuumis ÜAÜKN-i Presiidiumi liikmete ja osakonnajuhatajate poolt.

Töötajate vastuvõtt ÜAÜKN-i vastuvõturuumis toimub kella 9-st 20-ni, laupäeviti ja pühade-eelsetel päevadel aga kella 9-st 17-ni.

7. Kohustada ajalehe «Trud» toimetuse kolleegiumi süstemaatiliselt avaldama artikleid selle kohta, kuidas toimub töö töötajate kirjade, kaebuste ja avaldustega, samuti konsultatsiooni tööseadusandluse küsimustes, valgustama ametiühinguorganisatsioonide positiivseid töökogemusi töötajate kirjade, avalduste ja kaebuste läbivaatamisel.

PUUDUSTEST AMETIÜHINGUORGANISATSIOONIDE TEADUSLIK-ATEISTLIKU PROPAGANDA TÖÖS

ÜAÜKN-i Presiidiumi määrus

21. novembril 1958

ÜAÜKN-i Presiidium märgib, et ametiühinguorganisatsioonid, täites ÜAÜKN-i sekretariaadi määrust 30. juulist 1954 «Teaduslik-ateistliku propaganda alal esinevatest suurtest puudustest ja selle parandamise abinõudest», teevad mõnevõrra tööd töötajate ateistlikul kasvatamisel.

Kuid paljud ametiühinguorganisatsioonid alahindavad usuvastast tööd, ei pühenda vajalikku tähelepanu töötajate ja teenistu-

jate, eriti noorsoo teaduslik-materialistlikule kasvatamisele, ja selle asemel et seda tööd intensiivistada, on see reas kohtades täielikult soiku jäänud.

Ametiühingute kultuuriasutused kasutavad nõrgalt ideoloogilise töö suuri võimalusi ja vahendeid selleks, et võidelda religioossete eelarvamuste ja iganditega, mis pesitsevad mõninga osa elanikkonna teadvuses. Klubid, kultuurimajad ja kultuuripaleed, punanurgad ja raamatukogud organiseerivad vähe loenguid, ettekandeid, vestlusi ja väljapanekuid, mis on pühendatud ateistlikule propagandale, äärmiselt harva demonstreeritakse neil teemadel populaarteaduslikke filme, need küsimused ei leia vajalikku kajastust seinalehtedes ja kohalikus raadiosaates.

Eriti halvasti tehakse usuvastast propagandat sovhooside ning remondi- ja tehnikajaamade ehitus- ja transpordiorganisatsioonide tööliste hulgas. Sellele tähtsale tööle on nõrgalt kaasa tõmmatud laialdast ametiühinguaktiivi ja intelligentsi.

Ebarahuldavalt teeb teaduslik-ateistlikku propagandat ametiühingu ajakirjandus. Ajalehed ja ajakirjad avaldavad äärmiselt vähe regulaarseid materjale usuvastasel temaatikal. ÜAÜKN-i kirjastus «Profizdat» ei anna peaaegu üldse välja kirjandust neis küsimustes.

Paljud ametiühingute vabariiklikud, krai- ja oblastinõukogud suunavad ja kontrollivad nõrgalt ametiühinguorganisatsioonide ja nende kultuuriasutuste tegevust teaduslik-ateistliku propaganda alal. See käib eelkõige Altai, Ivanovo, Komi ANSV, Permi, Stalino ja Habarovski ametiühingute nõukogude kohta.

ÜAÜKN-i Presiidium **määrab:**

1. Kohustada ametiühingute vabariiklikke, krai-, oblasti-, käitis- ja kohalikke komiteesid ning kultuuriasutuste juhatajaid põhjalikult parandama teaduslik-ateistliku propaganda tööd, sellele tööle ulatuslikumalt kaasa tõmbama ametiühinguaktiivi, eesrindlikke töölisi ja teenistujaid, insener-tehnilisi töötajaid, arste, koolitõpetajaid, agronoome, kirjandus-, kunsti- ja teadusetegelasi, kõige paremini ettevalmistatud tööveterane.

Tuleb paljastada ristiusu, õigeusu, katoliku usu, muhamedi usu ja usulahkude olemust, selgitada religioossete igandite kahjulikkust, miks toimub võitlus teaduse ja religiooni vahel, mitte lubades seejuures jämedat administreerimist ja usklike usuliste tunnete solvamist.

Teaduslik-ateistliku propaganda tugevdamiseks tuleb kasutada kõiki töötajate ideelis-poliitilise mõjutamise mitmesuguseid vorme ja vahendeid, nagu loengud, ettekanded, vestlused, kinolektooriumid, temaatilised õhtud, küsimuste ja vastuste õhtud, elavad ajakirjad, valguslehed, kunstiliste agitatsioonibrigaadide esinemised, kohalikud raadiosaated, kino, teater, muuseumid, planetaariumid, televisioon ja teised kultuuri- ja selgitustöö vormid.

Soovitada ametiühingute nõukogudel luua Odessa, Lvovi ja Vologda linna ametiühinguorganisatsioonide kogemuste põhjal

kultuuriasutustes ateisti kabinetid, kus süstemaatiliselt korraldada loenguid koos keemia-alaste katsete ja populaarteaduslike filmide demonstreerimisega, organiseerida ateismialase kirjanduse ja näitlike õppevahendite väljapanekuid, konsultatsioone ja seminare ametiühinguaktiivile. Sellele tööle tuleb kaasa tõmmata kõrge kvalifikatsiooniga kaader.

2. Teha käitis- ja kohalikele komiteedele ning kultuuriasutuste juhatajatele ettepanek parandada teaduslik-ateistlikku propagandat noorsoo hulgas, tõmmata ulatuslikult kaasa noori töölisi ja teenistujaid, lapsi ja alaealisi mitmesugustesse kunstilise isetegevuse ringidesse, spordiorganisatsioonidesse, tehnika-, põllumajandus-, teadusalastesse, foto- ja kujutava kunsti ringidesse, pöörates erilist tähelepanu tööle selle osa noorsoo hulgas, kes on veel kiriku mõju all.

3. Soovitada ametiühingute nõukogudel korraldada vabariikides, kraides ja oblastites ametiühinguaktiivi nõupidamisi tööliste ja teenistujate hulgas tehtava teaduslik-ateistliku propaganda intensiivistamise küsimustes, neil nõupidamistel ära kuulata ettekandeid teaduslik-ateistliku propaganda kohta, organiseerida töökogemuste vahetamist.

4. Kohustada ametiühingu ajalehtede ja ajakirjade toimetusi põhjalikult parandama teaduslik-ateistlike teadmiste propagandat, süstemaatiliselt valgustama oma veergudel ametiühinguorganisatsioonide töökogemusi ateistliku propaganda alal.

5. Teha «Profizdatile» (sm. Lebedev) ettepanek näha kirjastuse 1959. aasta plaanis ette kirjanduse väljaandmist loodusteaduslikes ja usuvastastes küsimustes.

6. Kohustada ÜAÜKN-i organiseerimis- ja instrueerimis- ning massilise kultuuritöö osakonda, ametiühingute nõukogusid ja komiteesid võtma ametiühingutöötajate ja -aktiivi kursuste ja seminaride õppekavasse loenguid teaduslik-ateistliku propaganda alal, ära kuulama ettekandeid ametiühinguorganisatsioonide töökogemustest neis küsimustes.

AMETIÜHINGU LIIKMEPILETITE ÜMBERVAHETAMISE LÄBIVIIMISEST

ÜAÜKN-i Presiidiumi määrus

21. novembril 1958

Seoses ametiühingu liikmepileti uue ühtse vormi sisseviimisega ja arvestades seda, et paljud ametiühingu liikmetele antud liikmepiletid ei vasta neile muudatustele, mis on tehtud üksikute ametiühingute nimetustes, ÜAÜKN-i Presiidium **määrab:**

1. Viia ametiühingu liikmepiletite ümbervahetamine läbi ajavahemikul 1. aprillist 1959 kuni 1. jaanuarini 1961.

2. Kinnitada ametiühingu liikmepiletite ümbervahetamise läbiviimise plaan vabariikide, kraide ja oblastite järgi, samuti instruktsioon ametiühingu liikmepiletite ümbervahetamise korra kohta.

3. Kohustada ametiühingute nõukogusid, vabariiklikke, krai-, oblasti-, rajooni-, linna-, käitis- ja kohalikke komiteesid läbi viima ametiühingu liikmepiletite ümbervahetamise kui tähtsa organisatsioonilise abinõu, mis on suunatud ametiühingute töö edasisele parandamisele ja nende osatähtsuse tõstmisele kommunistlikus ülesehitustöös.

Ümbervahetamise ettevalmistamise ja läbiviimise perioodil on ametiühinguorganisatsioonid kohustatud parandama massilist organiseerimistööd kõigi tööliste ja teenistujate kaasatõmbamisel ametiühingu liikmeiks, liikmemaksude õigeaegsel kogumisel ning eeskujulikult korrastama ametiühingu liikmete arvestuse.

ETTEVÕTETE JA EHITUSTE VÕISTLUSEST KOKKUVÕTETE TEGEMISE JA RÄNDPUNALIPPUDE KÄTTEANDMISE PRAKTIKAS ESINEVAIST PUUDUSTEST

ÜAÜKN-i Presiidiumi määrus

21. novembril 1958

Tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise reorganiseerimine ning ametiühingute töö ümberkorraldamine ja nende õiguste laiendamine andsid võimaluse kindlustada sotsialistliku võistluse konkreetsemat juhtimist ettevõtetes ja ehitustel ning tõsta ametiühinguorganite operatiivsust võistluse arendamisel.

Ametiühingute nõukogud koos rahvamajanduse nõukogudega ja töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedega töötasid välja ettevõtete ja ehituste võistluse tingimused, määrasid kindlaks kokkuvõtete tegemise ning võitjaile rändpunalippude ja rahaliste preemiate andmise korra. Ettevõtete ja ehituste kollektiivid on aktiivselt lülitunud võistlusse, paljud neist täidavad edukalt võetud kohustusi ja sotsialistliku võistluse tingimusi.

Ettevõtete võistluse kokkuvõtteid tehakse regulaarselt ametiühingute nõukogude ja rahvamajanduse nõukogude või täitevkomiteede presiidiumide, samuti ametiühingute keskkomiteede presiidiumide ja ministeeriumide kolleegiumide või keskasutuste juhatajate ühistel istungitel, millest võtavad osa ametiühinguaktiiv, ametiühingute harukomiteede ning rahvamajanduse nõukogude valitsuste ja ettevõtete töötajad.

Rändpunalipud antakse ettevõtete kollektiividele — võistluse võitjatele kätte tavaliselt ametiühingute nõukogude presiidiumi liikmete, ametiühingute keskkomiteede liikmete ning rahvamajanduse nõukogude, täitevkomiteede, ministeeriumide ja keskasutuste juhtivate töötajate poolt ettevõtete tööliste ja teenistujate üldkoosolekutel (konverentsidel) 5—7 päeva jooksul pärast nende määramist.

Samal ajal märgib ÜAÜKN-i Presiidium, et võistlustest kokkuvõtete tegemise praktikas esineb tõsiseid puudusi.

Ukraina NSV-s ametiühingute nõukogud ja rahvamajanduse nõukogud, oodates ettevõtetele lippude ja preemiate määramist vabariikliku võistluse kokkuvõtete põhjal, venitavad majanduspiirkondade ettevõtete ja ehituste võistluse kokkuvõtete tegemisega. Kalinini oblastis tehakse kohaliku alluvusega ettevõtete võistluse kokkuvõtteid hilinemisega. Jaroslavli ja Saraatovi oblastis ei tõmmata võistluse kokkuvõtete arutamisele kaasa ametiühingute oblastikomiteesid.

Nende majanduspiirkondade ehituste ja ettevõtete võistluse kokkuvõtteid, kuhu kuulub mitu oblastit (Leningradi, Kiievi, Põhja-Kasahstani majanduspiirkond), teevad rahvamajanduse nõukogud sageli, ilma et sellest kõigi nende oblastite ametiühingute nõukogud osa võtaksid.

Üksikutes oblastites teevad kohaliku alluvusega ettevõtete võistluse kokkuvõtteid oblastite täitevkomiteed, ilma et sellest osa võtaksid ametiühingute nõukogud.

Mõned ametiühingute keskkomiteed, ministeeriumid ja keskasutused, Taškendi, Grodno ja mõned teised ametiühingute nõukogud, täitevkomiteed ja rahvamajanduse nõukogud ei selgita võistluse kokkuvõtete tegemisel välja üksikute vabrikute ja tehaste mahajäämise põhjusi ega märgi ära operatiivseid abinõusid mahajäävate ettevõtete abistamiseks, vaid arutavad ainult nende ettevõtete tööd, kes on võistluse esikoha kandidaadid.

Irkutski, Tšeljabinski ja teised ametiühingute nõukogud ning rahvamajanduse nõukogud määravad võistluse kokkuvõtete tegemisel rändlipud ja preemiad niisugustele ehitustele, kes ei täida riiklikke plaane põhiliste tööstusobjektide ekspluatatsiooni andmisel, või ettevõtetele, kes ei täida kooperatiivse varustamise plaani.

Mõned ametiühingute keskkomiteed ja ministeeriumide kolleegiumid teatavad oma otsused võistluse kokkuvõtete kohta ainult kollektiividele, kes saavad lipud või preemiad, teistele ettevõtetele ja organisatsioonidele nende materjalide läbivaatamise tulemusi teatavaks ei tehta.

Real juhtudel antakse rändpunalipud ettevõtete kollektiividele kätte suure hilinemisega. Nii andsid Aserbaidžaani ametiühingute nõukogu ja rahvamajanduse nõukogu rändpunalipud käesoleva aasta II kvartali võistluse kokkuvõtete põhjal toruvaltsimistehase ja trusti «Zakpromstroi» kollektiividele kätte alles käesoleva aasta 21.—22. augustil.

Kostroma, Koktšetavi, Samarkandi ja teistes oblastites rikutakse ettevõtete poolt sotsialistliku võistluse põhjal saadud preemiate kulutamiseks kehtestatud korda ning summadest, mis on määratud individuaalseks premeerimiseks, eraldatakse tööliste preemiateks vähem kui 75 protsenti. Rahvamajanduse nõukogud premeerivad sageli ettevõtete juhtivaid töötajaid maksimaalsel määral, mistõttu summasid teiste insener-tehniliste töötajate ja teenistujate premeerimiseks ei jätku.

ÜAÜKN-i Presiidium **määrab:**

1. Teha ametiühingute nõukogudele ja keskkomiteedele ettepanek kõrvaldada olemasolevad puudused ettevõtete ja ehituste sotsialistlikust võistlusest kokkuvõtete tegemise praktikas. Võistluse kokkuvõtete läbivaatamine peab kujunema ettevõtete ja ehituste töö igakülgseks arutamiseks, mis toimub nii eesrindlike kui ka mahajäävate ettevõtete ja ehitusorganisatsioonide tegevuse eelneva hoolika tundmaõppimise põhjal.

On vaja, et ametiühingute nõukogud tõmbaksid võistlusest kokkuvõtete tegemisele kaasa ametiühingute oblastikomiteed. Samal ajal tuleb kõrvuti võitjatele rändpunalippude ja rahaliste preemiate määramisega välja töötada abinõud mahajäävate ettevõtete abistamiseks.

2. Kohustada ametiühingute nõukogusid sotsialistlikust võistlusest kokkuvõtete tegemisel arvesse võtma nii plaanide täitmist ettevõtete poolt kui ka teiste majanduspiirkondade jaoks kooperatiivse varustamise ja tellimuste alal ettenähtud ülesannete täitmist, ehituste osas aga põhiliste ehitusobjektide õigeaegset ekspluatatsiooni andmist.

3. Pidada vajalikuks, et ametiühingute keskkomiteed ja nõukogud tagaksid rändpunalippude kollektiividele — sotsialistliku võistluse võitjatele kätteandmise tööliste koosolekutel või ettevõtete aktiivi koosolekutel hiljemalt ühe nädala jooksul pärast võistlusest kokkuvõtete tegemist.

4. Teha ametiühingute keskkomiteedele ja nõukogudele ettepanek seada koos majandusorganitega sisse kontroll selle üle, et tööliste premeerimiseks suunataks 75 protsenti kogusummast, mis on selleks iga ettevõtte kohta ette nähtud.

ÜAÜKN-i Presiidium arvab, et majandusjuhtide konkreetsed preemiamäärad tuleb kindlaks määrata rahvamajanduse nõukogude ja täitevkomiteede poolt kokkuleppel ametiühingute nõukoguga.

5. Arvestades seda, et riikliku kaubanduse, tarbijate kooperatsiooni, põllumajanduse ja varumise, side-, autotranspordi ja maanteede ning geoloogilise luure ettevõtete ja organisatsioonide sotsialistlikust võistlusest kokkuvõtete tegemisel esineb liigset tsentraliseerimist, teha ÜAÜKN-i töö- ja palgaosakonnale ülesandeks ette valmistada koos vastavate ametiühingute keskkomiteedega ja ministeeriumidega ettepanekuid selle kohta, kuidas nimetatud

rahvamajandusharude ettevõtete ja organisatsioonide võistlusest kokkuvõtete tegemist üle anda vabariiklikele ja oblastite ametiühingu- ja majandusorganitele.

LIIALDUSTEST SUMMADE KULUTAMISEL KONVERENTSIDE, PLEENUMITE JA NÕUPIDAMISTE JAOKS

ÜAÜKN-i sekretariaadi määrus

12. detsembril 1958

ÜAÜKN-i sekretariaat märgib, et mõned ametiühingute nõukogud, kesk- ja oblastikomiteed korraldavad rohkesti mitmesuguseid nõupidamisi ja istungeid ning lubavad liialdusi nende läbiviimiseks summade kulutamisel.

Konverentsidele ja pleenumitele kutsutakse peale delegaatide ja pleenumite liikmete sageli palju teisi töötajaid, kellede kohalviibimine ei ole vajalik. Mõnikord pikendatakse õigustamatult konverentside ja pleenumite läbiviimise aega, kulutatakse summasid kontsertide tasumiseks, seltsimehelike õhtusöökide organiseerimiseks, samuti konverentside presiidiumide ja pleenumite toitlustamiseks, samal ajal makstakse neile kui osavõtjaile päevaraha kehtestatud normide alusel.

Üksikud ametiühingute keskkomiteed kulutavad suuri summasid võõrastemajades kohtade broneerimiseks, sisetranspordi palkamiseks, kallihinnaliste märkmike ja kaustade valmistamiseks.

ÜAÜKN-i sekretariaat **määrab:**

1. Kohustada ametiühingute nõukogusid, kesk- ja oblastikomiteesid kõrvaldama käesolevas määruses näidatud puudused, vähem korraldama igasuguseid nõupidamisi ning keskendama oma tähelepanu ametiühinguorganisatsioonide instrueerimisele ja nende töö abistamisele kohapeal.

2. Teha ametiühingute nõukogudele, kesk- ja oblastikomiteedele ettepanek vähendada 1958. aastaga võrreldes assigneeringuid pleenumite ja nõupidamiste korraldamisele.

3. Teha ametiühinguorganite revisjonikomisjonidele ettepanek sisse seada range kontroll konverentside, pleenumite ja nõupidamiste korraldamiseks kulutatavate summade üle.

ÜHEKSAS JAGU

KOMSOMOLIORGANISATSIOONIDE TÖÖKÜSIMUSED

REIDIBRIGAADIDEST JA «KERGERATSAVÄE» SALKADEST KOMMUNISTLIKUS NOORSOOÜHINGUS

ÜLKNÜ Keskkomitee büroo otsus

3. oktoobril 1957

Komsomoliorganisatsioonid on viimasel ajal omandanud mõningaid kogemusi võitluses tööstusettevõtete, transpordi, ehituste, kolhooside, masina-traktorijaamade ja sovhooside tootmisalases tegevuses esinevate konkreetsete puudustega, bürokratismi, konservatiivsuse ja kuritarvituste nähtuste vastu. Selles töös on end õigustanud reidibrigaadide ja «kergeratsaväe» salkade moodustamise praktika.

Komsomolireidide korraldamise tulemusel selgitati Kemerovo ja Stalino oblasti kaevandustes välja palju kasutamata seisvaid kaevandusmasinaid, mehhanisme ja materjale. Pärast reide tegid kommunistlikud noored ja noored ära suure töö nende seadmete remontimiseks ja käikulaskmiseks. Reidide tulemused arutati läbi parteiorganisatsioonides ning endise NSV Liidu Söetööstuse Ministeeriumi kolleegiumil. Kasutamata tootmisreservide väljaselgitamiseks, samuti kokkuhoiu eest peetava võitluse tõhustamiseks korraldas ÜLKNÜ Lipetski Oblastikomitee 1957. aasta septembris «kergeratsaväe» üleoblastilise reidi. Reidi juhtimiseks moodustas ÜLKNÜ oblastikomitee büroo staabi, mille koosseisu võeti komsomolitöötajaid, tööstusettevõtete töötajaid, põllumajanduse spetsialiste, oblastiajalehtede töötajaid. Üleoblastilisest reidist võttis osa üle 800 «ratsaväelase». Reidi tulemuste alusel võtsid komsomoliorganisatsioonid tarvitusele abinõud puuduste kõrvaldamiseks. Üksikute küsimuste kohta tehti vastavad ettepanekud partei-, nõukogude ja majandusorganeile.

Gorki Autotehases peavad «kergeratsaväe» brigaadid võitlust metalli, kütteaine ja elektrienergia kokkuhoiu eest, ratsionaliseerimisettepanekute õigeaegse juurutamise eest. «Kergeratsaväe» brigaad annab reidide materjalide alusel välja oma ajalehte «Okaskonveier». Regulaarselt, kaks korda kuus, viib tehase direktor tsehhide ja osakondade juhatajatega läbi nõupidamisi, kus arutatakse abinõusid, mis tuleb «kergeratsaväe» brigaadide signaa-

lide alusel tarvitusele võtta. Odessa ettevõtetes taotlevad «kergeratsaväe» brigaadid seadmete tühiseisude, samuti töö organiseerimises esinevate puuduste kõrvaldamist, võitlevad töödistsipliini rikkumiste vastu. Reidide materjale valgustatakse laialdaselt ajakirjanduses. Groznõi linna komsomoliorganisatsioonid on loonud naftatööstuse ettevõtetes suure hulga reidibrigaade ja «kergeratsaväe» salku, suunates neid võitlusele nafta ja naftasaaduste kadude vähendamise eest. See aitas omalt poolt kaasa, et üksnes 1956. aasta ning 1957. aasta 7 kuu jooksul hoiti meie maa rahvamajanduse jaoks kokku üle 30 000 tonni naftat ja naftasaadusi. Plaanilised kaod vähenesid 12,5 protsendi võrra.

Komsomoli Harkovi linnakomitee ja oblasti noorteajalehe initsiatiivil korraldati 1957. aasta juunis komsomolireid kaubandusettevõtete töö kontrollimiseks linna kolmes rajoonis. Reidi ajal avastati ostjate petmist mõõtmisel ja kaalumisel, riisumise ja toiduainete ebaõige hoidmise fakte. Reidi materjale arutati partei rajoonikomiteedes ja oblasti kaubandusvalitsuses. Süüdlased võeti vastutusele.

Märkimisväärset tööd teevad reidibrigaadid ja «kergeratsaväe» salgad ka teistes komsomoliorganisatsioonides.

ÜLKNÜ Keskkomitee kiidab heaks komsomoliorganisatsioonide töö reidibrigaadide ja «kergeratsaväe» salkade loomise alal ning soovitab komsomoli-algorganisatsioonidel, komsomoli linna-, rajooni-, oblasti- ja kraikomiteedel ning liiduvabariikide LKNÜ keskkomiteedel luua kõikjal reidibrigaadid ja «kergeratsaväe» salgad partei- ja nõukogude organisatsioonide, majandusjuhtide, administratiivsete majanduspiirkondade rahvamajanduse nõukogude ja nõukogude kontrolli organite abistamiseks konkreetsete puuduste väljaselgitamisel ja kõrvaldamisel.

Reidibrigaadid ja «kergeratsaväe» salgad peavad avastama puudusi tööstusettevõtete, transpordi, ehituse, kolhooside, masina-traktorijaamade ja sovhooside tootmistegevuses, noorte, eriti keskkooli lõpetanute ja alaealiste töö organiseerimises ja elamistingimustes, samuti bürokratismi, paberliku asjaajamise, kuritarvituste ja töötajate vajadustesse tähelepanematu suhtumise fakte. Reidibrigaadide ja «kergeratsaväe» salkade põhilisteks töömeetoditeks peavad olema reidid, uurimine ja kontrollretked, mida viiakse läbi nii partei-, nõukogude ja komsomoliorganite korraldusel kui ka brigaadiliikmete endi initsiatiivil.

Oma töös peavad reidibrigaadid ja «kergeratsaväe» salgad aktiivselt kasutama neid õigusi, mis komsomolile on antud NLKP põhikirjas: «Kommunistliku Noorsooühingu organisatsioonidel on laialdase initsiatiivi õigus — neil on õigus arutusele võtta ja vastavate parteiorganisatsioonide ees üles tõsta kõiki ettevõtte, kolhoosi, sovhoosi, asutuse töösse puutuvaid küsimusi, mis on seotud viimaste tegevuses esinevate puuduste kõrvaldamise ülesannetega ja neile vajaliku abi andmisega töö parandamiseks, sot-

sialistliku võistluse organiseerimiseks, massiliste kampaaniate läbiviimiseks jne.»

Avastatud puuduste ja moonutuste suhtes on reidibrigaadid ja «kergeratsaväe» salgad kohustatud tarvitusele võtma vajalikke abinõusid. Üksikutel juhtudel, kui endil ei ole võimalik kõrvaldada puudusi, on vaja kontrollimise materjalid esitada partei-, nõukogude ja komsomoliorganeile või administratiivsete majanduspiirkondade rahvamajanduse nõukogudele. Reidibrigaadide ja «kergeratsaväe» salkade tööd tuleb laialdaselt tutvustada. On vaja taotleda, et reidide ja kontrollimiste materjale avaldataks ajakirjanduses, arutataks tööliste, teenistujate, kolhoosnikute koosolekutel jne.

ÜLKNÜ Keskkomitee leiab, et reidibrigaadidesse ja «kergeratsaväe» salkadesse tuleb valida paremaid noori töölisi, kolhoosnikuid, õpilasi, teenistujaid, spetsialiste, kes aktiivselt võitlevad riiklike plaanide täitmise eest ning on distsiplineeritud nii töös kui käitumises.

Reidibrigaade ja «kergeratsaväe» salku on otstarbekohane moodustada tootmisharude järgi (tööstus- ja kommunaalettevõtted, kohalik transport, üksikud põllumajandusliku tootmise küsimused jms.). Selliste brigaadide ja salkade hulk, samuti nende arvuline koosseis tuleb kindlaks määrata vastavalt kohalikele tingimustele. Brigaadi, salga liikmele antakse reidibrigaadi või «kergeratsaväe» liikme tunnistus. Reidibrigaadide ja «kergeratsaväe» salkade liikmeid, kes hästi ja aktiivselt töötavad, tuleb ära märkida ajakirjanduse veergudel, koosolekuil ning ergutada neid.

Reidibrigaade ja «kergeratsaväe» salku tööstus- ja transpordiettevõtetes, ehitustel, kolhoosides, masina-traktorijaamades ja sovhoosides peavad juhtima vastavad komsomolikomiteed, linnades ja rajoonides aga komsomoli rajooni- ja linnakomiteed.

V. I. LENINI NIMELISE PIONEERIORGANISATSIOONI TÖÖ PARANDAMISE ABINÕUDEST

ÜLKNÜ Keskkomitee VIII pleenumi otsus

29. novembril 1957

ÜLKNÜ Keskkomitee pleenum märgib, et V. I. Lenini nimeline pioneeriorganisatsioon on omandanud suuri kogemusi pioneeride kommunistlikul kasvatamisel. Oma olemasolu 35 aasta jooksul on ta laste hulgas võitnud laialdase populaarsuse ning nõukogude rahva sügava lugupidamise. Pioneeriorganisatsioonis saavad miljonid nõukogude inimesed esialgse kommunistliku

kasvatuse kooli, harjuvad ühiskondliku eluga, valmistuvad saama kommunismi aktiivseteks ehitajateks.

Pärast ÜLKNÜ XII kongressi paranes pioneerimalevates ja -rühmades töö pioneeride kasvatamisel meie rahva revolutsioonilise ning tööalaste traditsioonide vaimus, Nõukogude kodumaale ja kommunistlikule parteile ustavuse ning armastuse vaimus. Tähelepanuväärset osa etendab pioneeriorganisatsioon pioneeride ja õpilastes õppetöösse ausa suhtumise kasvatamisel. Paljude pioneerimalevate ja -rühmade elu on muutunud mitmekesisemaks, sisukamaks, vormilt eredamaks. Pioneeriorganisatsioonis korraldatakse sagedamini lõkkeid, konkursse, kunstilise isetegevuse ülevaatusi, festivale, pioneeride, noorte tehnikute, naturalistide, turistide kokkutulekuid jms. Üha enam pioneere võtab osa mitmesugustest spordivõistlustest, matkadest ja ekskursioonidest. On arenenud pioneeride initsiatiiv ja omaalgatus.

Pioneerid on hakanud aktiivsemalt osa võtma maa ühiskondlik-poliitilisest elust, rahvamajanduse ülesannete jõukohasest lahendamisest. Nad abistavad täiskasvanuid viljakoristamisel, noorkarja hooldamisel, maisikasvatamisel, kodulindude hooldamisel, koguvad vanarauda ja makulatuuri, võtavad osa linnade ja külade heakorrastamisest ning haljastamisest. On tekkinud pioneeride puhkuse veetmise uued vormid, nagu pioneerilaagrid kolhoosides, turismi- ja spordilaagrid, laagrid majavalitsuste juures; on kasvanud uued suurepärased pioneeritöö organisaatorid; pioneeridega töötab üha enam entusiaste-ühiskonnategelasi.

Seejuures arvab pleenum, et pioneeriorganisatsiooni töös esineb senini ka tõsiseid puudusi. Real juhtudel unustatakse kommunistliku kasvatuse leninlik põhimõte — seoses eluga, üldrahvaliku võitlusega kommunismi ehitamise eest meie maal. Paljud pioneerirühmad ja -malevad sulguvad sageli oma töös kooli raamidesse, ei kasuta kõiki olemasolevaid võimalusi pioneeride kasvatamiseks ühiskondlikult kasulikus töös, on halvasti seotud ettevõtete, ehituste, kolhooside, sovhooside ja masina-traktorijaamade kollektiividega. Sageli ei tehta pioneeritööd revolutsioonilise romantika vaimus. Poliitiliste sündmustega meie maal ja välismaal tutvustatakse pioneere neile arusaadavas vormis halvasti. Vale on see, et pioneeritöös senini alahinnatakse mängu osatähtsust, pioneeride igatsust ereda, romantilise järele. Pioneeriorganisatsioon ei kasvata pioneerides küllalt aktiivselt kommunistliku ühiskonna inimese kõrgeid moraalseid omadusi. Osa pioneere ei näita eeskuju õppetöös ja distsipliinis, valmistub halvasti eluraskuste ületamiseks; üksikutes pioneerides arenevad ülalpeetava meeleolud, nad ei taha töötada iseenda ja ühiskonna heaks. Pioneeriorganisatsioon ei aita küllaldaselt kaasa pioneerides kultuurse käitumise kasvatamisele.

Pioneeritöös rikutakse sageli erineva vanusega laste huvide arvestamise põhimõtet, siin rakendatakse mehaaniliselt täiskasvanutega tehtava töö vorme ja meetodeid ning vastupidi — mõni-

kord töötatakse vanemates rühmades samuti kui 9—10-aastaste pioneeridega. Paljudes koolides surutakse maha pioneeride initsiatiivi. Reas koolides on sisse seatud õpetajate, klassijuhatajate ning vanem-pioneerijuhtide poolt pioneerirühmade ja -malevate väiklane hooldamine.

Pioneerikoonduste läbiviimiseks ning muuks tööks lastega kasutatakse mitterahuldavalt töölisklubisid, spordiehitusi ja kultuurhariduslikke asutusi. Sellele vaatamata, et pioneerid veedavad suurema osa oma vabast ajast väljaspool kooli, ei organiseerita tööd linnades majavalitsuste juures ning maal pioneeride elukohtades, harva viiakse pioneeridega läbi üritusi vabas õhus. Paljud koolivälised asutused arvestavad vähe pioneeride mitmesuguseid huvialasid ning piiravad sageli pioneeritöö sisu üksnes õppeprogrammi nõudmistega.

Pleenum arvab, et pioneeritöös esinevad puudused on suurelt osalt tingitud sellest, et pioneeriorganisatsiooni juhtimine pole saanud veel kõigi komsomoliorganisatsioonide südameasjaks. Paljud komsomoli rajooni- ja linnakomiteed täidavad halvasti ÜLKNÜ XII kongressi juhendit tootmistöös parimate kommunistlike noorte suunamise kohta pioneeritööle. Juhtivad komsomoliorganid ei märka sageli tõsiseid puudusi pioneeritöötajate ettevalmistuses, on alandanud nõudlikkust pioneerijuhtide kaadri valikus, mille tagajärjel osal neist ei ole vajalikke kogemusi tööks lastega. Pioneerijuhtidena töötab äärmiselt vähe noormehi. Halvasti tegeldakse pioneeritöö metoodiliste küsimustega.

V. I. Lenini nimelise pioneeriorganisatsiooni töö edasise parandamise eesmärgil peab ÜLKNÜ Keskkomitee vajalikuks läbi viia järgmised üritused:

1. Arvestades, et V. I. Lenini nimelise pioneeriorganisatsiooni ülesandeks on laste kommunistlik kasvatamine, kasvatada neid veendunud võitlejateks kommunistliku partei ürituse eest, oma kodumaa tulihingelisteks patrioodideks, ning juhindudes NLKP XX kongressi näpunäidetest nõukogude kooli tööst, vajadusest lähendada seda elule, tootmisele, pidada pioneeriorganisatsiooni tähtsaimaks ülesandeks pioneeride laialdasemat kaasatõmbamist nendele sobivas vormis aktiivsesse ühiskondlik-poliitilisse töösse, kõigepealt ühiskondlikult kasulikku töösse, jõukohaselt osa võtma nõukogude rahva võitlusest kommunismi eest. Pioneerirühmad ja -malevad peavad praktiliste ning kaasakiskuvate ürituste kaudu soodustama pioneerides teadliku suhtumise kasvatamist õppetöösse, tahet hästi õppida. Iga pioneer peab olema järjekindel õppetöös, ilmutama püsivust teadmiste omandamisel.

Pioneeriorganisatsioon peab töötama vormide ja meetoditega, mis erinevad kooli õppetöö vormidest ja meetoditest, mitte piirduma üksnes kooli raamidega. See soodustab pioneeride mitmekülgset arengut, iseloomu õiget kasvatamist, silmaringi laiendamist ning võimaldab sellega pioneeriorganisatsioonil avaldada olulisemat mõju õppeedukuse ning õpilaste distsipliini parandamisele.

Pleenum rõhutab, et üheks peamiseks pioneeriorganisatsiooni töö põhimõtteks on pioneeride initsiatiivi igakülgne arendamine. Õpetaja peab ka edaspidi osutama pioneeriorganisatsioonile ja pioneerijuhtidele abi. Leninlik kommunistlik noorsooühing peab igati kasutama õpetajate rikkalikke kogemusi töös pioneeridega. Samaaegselt peavad juhtivad komsomoliorganid abistama õpetajaid õigete vastastikuste suhete jaluleseadmisel õpetajate ning pioneerikollektiivide vahel, loobuma väiklasest hooldamistööst ning pioneerijuhtide ja pioneeriaktivistide asendamisest, pidevalt abistama õpetajaid pioneeritöö parimate kogemuste omandamisel.

2. Kohustada komsomoli rajooni-, linna-, kraikomiteesid, liiduvabariikide LKNÜ keskkomiteesid koos haridusorganitega, ametiühingutega ning teiste organisatsioonidega võtma tarvitusele abinõud pioneerirühmade ja -malevate töö sisu parandamiseks.

a) V. I. Lenin ütles komsomoli III kongressil: «... on tarvis, et Kommunistlik Noorsooühing ühendaks oma hariduse, oma õpingud ja oma kasvatuse tööliste ja talupoegade tööga, et ta ei suleks end oma kooli nelja seina vahele ega piirduks ainult kommunistlike raamatute ja brošüüride lugemisega. Ainult töötades koos tööliste ja talupoegadega võib saada tõeliseks kommunistiks.»

Pleenum rõhutab, et see V. I. Lenini juhend peab olema pioneeriorganisatsiooni kogu kasvatustöö aluseks.

Pleenum toetab komsomoli ja pioneeriorganisatsiooni algatust tõmmata pioneere kaasa konkreetsete ja jõukohaste tööülesannete lahendamisele: linnade ja külade haljastamisele, vanaraua kogumisele, noorkarja hooldamisele, küülikute ja kodulindude kasvatamisele, puuvilja- ning viinamarjaaedade istutamisele, suurte maisisaakide kasvatamisele, mitmeaastaste heintaimede seemnete kogumisele jms. Samuti on vaja pioneere laialdasemalt kaasa tõmmata ühiskondlikult kasulikku töösse kooli abistamiseks (näitlike õppevahendite valmistamisele, osavõtule kooli töökodade sisustamisest, tootmisalase iseloomuga ringide organiseerimisest jms.).

Pleenum soovitab komsomoli rajooni-, linna-, oblasti- ja kraikomiteedele ning liiduvabariikide LKNÜ keskkomiteedele abistada malevaid ja rühmi konkreetsete ülesannete kindlaksmääramisel ühiskondlikult kasuliku töö alal ning pöörduda nendes küsimustes vahetult pioneeride poole; soodustada mitmesuguste tööalaste traditsioonide juurutamist; kindlustada, et iga pioneerirühm, -malev oleks pidevalt seotud tootmiskollektiividega — ettevõtete, kolhoosidega jne.; igati soodustada pioneerikoonduste läbiviimist ettevõtetes, kolhoosides, sovhoosides, traktorijaamades, pioneeride kohtumisi tootmistöö eesrindlastega.

b) Laialdaselt kasutada pioneeriorganisatsioonide kogemusi pioneeride kasvatamisel nõukogude rahva revolutsiooniliste ning tööalaste traditsioonide abil.

Toetada paljudes pioneeriorganisatsioonides traditsiooniks saanud järgmiste pidupäevade pühitsemist: 22. aprillil — pioneeride pidulikud kokkutulekud, koondused, lõkked, mis on pühenda-

tud V. I. Lenini mälestusele, rongkäigud V. I. Lenini mälestussammaste juurde; 1.—2. mail ja 7.—8. novembril — pidulikud pioneerikoondused, rongkäigud revolutsioonist osavõtjate, kodusõja ning Suure Isamaasõja võitlejate haudade ja mälestussammaste juurde, kohtumised vanade kommunistide, sõjaveteranidega; 29. oktoobril — kommunistliku noorsooühingu sünnipäev.

Võtta vastu kohalike komsomoli- ja pioneeriorganisatsioonide ettepanek pühitseda igal aastal 19. mail V. I. Lenini nimelise pioneeriorganisatsiooni sünnipäeva — üleliidulise pioneeriorganisatsiooni pidupäeva. Sellel päeval peavad pioneerimalevad ja -rühmad tegema oma tööst kokkuvõtteid, näitama eredalt ning värvikalt pioneerirühmade ja -malevate saavutusi ühiskondlikult kasulikus töös, spordis, kunstilises isetegevuses, tehnilises loomingus, noorte naturalistide töös; korraldada näitusi, pioneeriorganisatsioonide raporteid tootmiskollektiividele jms.

Muuta traditsiooniks V. I. Lenini nimelise pioneeriorganisatsiooni pioneeride kokkutulekud. Kohustada ÜLKNÜ Keskkomitee bürood läbi arutama üleliidulise noorte pioneeride kokkutuleku läbiviimise küsimus.

c) Laialdasemalt kasvatada pioneere Nõukogude Liidu rahvaste sõpruse ja proletaarse internatsionalismi vaimus. Sellel eesmärgil tugevdada sidemeid koolide, rajoonide, linnade, liiduvabariikide ja autonoomsete vabariikide pioneeriorganisatsioonide vahel kirjavahetuse, pioneeridelegatsioonide, materjalide, kollektsioonide, herbaariumide vahetamise teel, korrespondentsvõistluste, konkursside, sõpruslõkete läbiviimise teel, suveperioodil pioneerigruppide vahetamise teel pioneerilaagrites puhkamiseks. Soovitada istutada 1958. aastal liiduvabariikide pealinnades pioneerisõpruse aiad.

On vaja läbi viia pioneeride festivale, õhtuid, mis on pühendatud välisriikide noorsoole ja lastele, kohtumisi välismaalaste-üliõpilastega, kes õpivad Nõukogude Liidus; paluda koondustele välisriikide delegatsioonide liikmeid; arendada kollektiivset kirjavahetust Hiina ja teiste rahvademokraatiamaade pioneeridega jms. Avada igal suvel rahvusvaheline lastelaager.

d) Tugevdada tööd pioneeride esteetilise kasvatamise alal, muuta see sisult konkreetsemaks ja huvitavamaks, tunduvalt aktiivsemalt kasutada ilukirjanduslikke, muusika- ja kujutava kunsti teoseid, teatrit ja kino.

Süstemaatiliselt korraldada pioneeride laulupidusid; saavutada, et igas malevas ja koolivälises asutuses loodaks kunstilise isetegevuse ringid ja pioneeride laulukoorid. Soovitada igale pioneerirühmale, et tal oleks oma lemmiklaul. Seada komsomoli linna- ja oblastikomiteede ette ülesanne luua suurtes linnades linna pioneeride laulu- ja tantsuansamblid.

Regulaarselt korraldada pioneeridele temaatilisi kinofestivale, kohtumisi filminäitlejate ja režissööridega; valmistada vanemate klasside õpilaste hulgast ette kinoorganisaatoreid ja -mehaanikuid.

Kohustada ÜLKNÜ Keskkomitee bürood ning kohalikke komsomoliorganeid demonstreerima filme vahetult koolides, planeerima spetsiaalseid lasteseansse linnades ja külades.

Pidada otstarbekohaseks korraldada koos NSV Liidu Kultuuriministeeriumiga, liiduvabariikide haridusministeeriumidega, VNFSV Pedagoogiliste Teaduste Akadeemiaga nõupidamine pioneeride ja õpilaste esteetilise kasvatuse küsimustes.

e) Lõpetada kehakultuuri- ja sporditöö alahindamine pioneeriorganisatsioonis. On vaja tunduvalt rohkem korraldada pioneeridega mänge ja teisi üritusi vabas õhus; korraldada pioneerimalevates ja -rühmades spordipidusid, võistlusi. Soovitada korraldada rühmades ja malevates korrespondentsvõistlusi kergejõustikus pioneeri- ning komsomoliajalehtede auhindadele; rajooni ja linna pioneeride spordimänge kergejõustiku, võrkpalli, korvpalli, laptuu ja teistel aladel; võistlusi suusatamises, uisutamises, jäähokis, ujumises ning vettehüpetes; maastikumänge.

Koos ametiühingu- ja kehakultuuriorganisatsioonidega ning haridusorganitega võtta tarvitusele abinõud laste turismi arendamiseks kohapeal, töötades välja marsruudid kodukoha tundmaõppimiseks, valmistades ette ühiskondliku kaadri, organiseerides laste turismibaase.

Kohustada komsomoli rajooni-, linna-, oblasti- ja kraikomiteeid ning liiduvabariikide LKNÜ keskkomiteesid, ettevõtete, ehituste, kolhooside, sovhooside, masina-traktorijaamade, asutuste ning kõrgemate õppeasutuste komsomoliorganisatsioone ehitama kommunistlike noorte ja noorte jõududega lastele karusselle, kiikesid, atraktsioone, mängu- ja spordiväljakuid parkides, puiesteedel, hoovides, koolide juures, klubides ja lasteasutustes. Mäng peab leidma kindla koha iga pioneerirühma ja -maleva elus. Šeffide ning kooliväliste asutuste abil luua malevate juures pioneeride mängutoad. Kiita heaks Moskva linna pioneeride maja poolt «Pioneeride mängude ning mänguasjade vabriku» organiseerimine, mis on abiks pioneerimalevaile oma mängutubade loomisel. Komsomolikomiteedel tuleb koos rahvamajanduse nõukogudega, tööstusettevõtetega ning kaubandusorganisatsioonidega korraldada süstemaatiliselt laste mängude ja mänguasjade näitusi, tõmmates sellele kaasa ühiskondlikud organisatsioonid.

3. Pioneeriorganisatsiooni töö parandamiseks, arvestades pioneeride erinevat vanust, nende mitmesuguseid soove ja nõudmisi, peab pleenum otstarbekohaseks seada pioneeriorganisatsioonis sisse kaks-kolm vanuse «astet» ning kohustab ÜLKNÜ Keskkomitee bürood koos VNFSV Haridusministeeriumi, VNFSV Pedagoogiliste Teaduste Akadeemia, ÜAÜKN-i, NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Kehakultuuri- ja Spordikomitee ja NSV Liidu Tervishoiuministeeriumiga välja töötama teadmiste, oskuste ja kogemuste loetelu kõigi «astmete» pioneeride jaoks, samuti pioneeride üleviimise korra ühest «astmest» teise.

Vanemate rühmade pioneeridele, kes on saanud kindlad tead-

mised ja kogemused ühel pioneeritöö alal, omistada pioneeriinstruktori nimetus ning suunata nad tööle oktoobrilaste gruppidesse ning noorematesse pioneerirühmadesse.

Pidada otstarbekohaseks seada sisse pioneeri isiklik raamat, kuhu teha sissekanded omandatud teadmistest, kogemustest, kiitustest, pioneeriorganisatsiooni poolt antud ülesannete täitmisest jms. ÜLKNÜ Keskkomitee bürool kinnitada pioneeriraamatu näidis.

4. Pleenum teeb komsomoli- ja pioneeriorganisatsioonidele ettepaneku laialdaselt arendada võistlust parima pioneerirühma, -maleva, rajooni või linna pioneeriorganisatsiooni väljaselgitamiseks ühiskondlikult kasuliku töö, tehnilise loomingu, kehakultuuri, noorte naturalistide, timurlaste töö jne. alal.

Võistluse organiseerimisel kinnitada paremate pioneerikollektiivide jaoks rändvimplid, lipud, karikad, seada sisse autahvlid, kuhu kanda paremate pioneeride nimed, samuti võistluse võitnud salkade, rühmade ning malevate nimed.

5. Pioneerirühmad peavad töötama mitte üksnes kooli seinte vahel, vaid ka ettevõtete, sovhooside, kolhooside klubides, majavalitsustes, õpetajate majades, laste koolivälistes asutustes jm. Lähtudes sellest soovitab pleenum julgemalt tuua pioneeritöö välja kooli raamidest; luua pioneerirühmad mitte üksnes klassides, vaid ka majavalitsuste juures, klubides, koolivälistes asutustes. Niisugused rühmad luua ainult seal, kus on vajalik baas pioneeritööks, pioneerijuhtide kaader, arvestades seejuures pioneeride endi soove. Määrata kindlaks, et need pioneerirühmad kuuluvad kooli pioneerimaleva koosseisu ning nende tööd juhib kooli vanempioneerijuht. Pioneer on ainult ühe rühma liige.

Pidada samuti ebaõigeks, et pioneerisalgad moodustatakse tavaliselt mehaaniliselt, koolipinkide rea järgi, arvestamata pioneeride huvisid. Nooremate pioneeride rühmades võib salku ka üldse mitte moodustada. Vanemate pioneeride rühmades on otstarbekohane moodustada mitte üksnes alalised salgad, vaid ka lühiajalised salgad, näiteks pioneeride grupi poolt mingi konkreetse ülesande täitmiseks, samuti salgad huvialade järgi.

6. Pleenum kohustab komsomoli rajooni- ja linnakomiteesid, ettevõtete, ehituste, kõrgemate õppeasutuste ja eelkõige pedagoogiliste ja loominguliste asutuste komsomoliorganisatsioone parandama tööd lastega majavalitsuste juures: korraldada mitmesuguseid lastepidusid, kohtumisi tuntud inimestega, kunstilise isetegevuse ülevaatusi, suviseid ja talviseid spordimänge; organiseerida rühmadevaheline võistlus parimale pioneerisalgale majavalitsuste juures; suunata kommunistlikke noori spordisektsioonide mitmesuguste ringide töö juhtimisele; luua majavalitsuste juures punanurkade baasil mitmesuguseid lasteklubisid (mudellennu, autojuhtide, tuvikasvatajate jaoks), timurlaste salku jms.; hoolitseda majavalitsuse territooriumil asuvate haljasalade, lillepeenarde, aedade korrashoiu eest jms. Soovitav on moodustada maja-

valitsuste juures pioneeripostid või -staabid. Korraldada 1958. aastal ülelinnalised majavalitsuste juures lastega tehtava töö ülevaatused.

7. Töös pioneeridega on vaja laiemalt kasutada piduliku tõotuse, noorte pioneeride deviisi, pioneeride sümboolika kasvatuslikku mõju, pidevalt kasvatada pioneerides austust ja armastust punase lipu vastu.

Pidada vajalikuks seada sisse «Noorte pioneeride seadused», milles esitada lastele arusaadavas vormis peamised nõudmised pioneeride suhtes. Kohustada ÜLKNÜ Keskkomitee bürood kinnitama «Noorte pioneeride seadused» ning üheskoos Nõukogude Kirjanike ja Heliloojate Liiduga luua üleliidulise V. I. Lenini nimelise pioneeriorganisatsiooni laul.

Pleenum peab otstarbekohaseks kindlaks määrata, et pioneeriorganisatsiooni võetakse vastu 10—15-aastasi õpilasi. Enne piduliku tõotuse andmist peab pioneeriks astuv õpilane vanemate pioneeride, pioneerijuhi ja kommunistlike noorte abiga tutvuma pühaliku tõotuse tekstiga, «Noorte pioneeride seadustega», täitma rühmanõukogu poolt antud ülesande. Koondused, kus võetakse vastu pioneere, on vaja läbi viia pidulikult mitte üksnes koolides, vaid ka V. I. Lenini, revolutsioonist osavõtjate, kodusõja ja Suure Isamaasõja kangelaste mälestussammaste juures, töölisklubides, muuseumides jm. Samuti on soovitav korraldada pioneerimalevates pidulikke rivistumisi, mis on pühendatud vanemate rühmade pioneeride ärasaatmisele pioneeriorganisatsioonist ja kus tõsta esile paremaid pioneere, anda üle pioneerivarustus ning head traditsioonid äsjaloodud nooremate pioneerirühmadele.

8. Kohustada komsomoli- ja pioneeriorganisatsioone parandama tööd nooremate õpilastega, taastada pioneerirühmade ja malevate juures oktoobrilaste grupid.

Oktoobrilaste gruppidesse võtta kõik esimeste klasside õpilased, kes on avaldanud vastavat soovi. Oktoobrilastega tehtava töö sisu määravad kindlaks järgmised reeglid: oktoobrilapsed on tulevased pioneerid; oktoobrilapsed on hoolsad lapsed, nad õpivad hästi, armastavad kooli, austavad vanemaid; ainult neid, kes armastavad tööd, nimetatakse oktoobrilasteks; oktoobrilapsed on ausad ja tõearmastajad lapsed; oktoobrilapsed on sõbralikud lapsed, loevad ja joonistavad, mängivad ja laulavad, elavad lõbusalt. Oktoobrilapsed kannavad vasakul rinnal punast tähekest. Oktoobrilaste gruppe juhtima suunavad koolide komsomolikomiteed ja pioneerimalevad kooliõpilasi, kommunistlikke noori, samuti ka vanemate rühmade tublimaid pioneere.

9. Pleenum teeb komsomoli rajooni-, linna-, oblasti-, kraikomiteedele ja liiduvabariikide LKNÜ keskkomiteedele ettepaneku parandada tööd pioneerikaadri ja -aktiivi kasvatamisel. Komsomolikomiteed peavad abistama pioneerijuhte ja aktiviste pioneeritöö kogemuste ja teadmiste omandamisel; viia igal aastal läbi pio-

neeriaktiivi laager-kogunemised linnalähedaste pioneerilaagrite baasil; maleva- ja rühmanõukogude esimeeste, seinalehtede toimetajate, fanfaristide ja trummilööjate seminarid pioneerimajade ja paremate koolide juures; praktiseerida vanemate rühmade pioneeriaktivistide ja pioneerijuhtide delegatsioonide saatmist teistesse rajoonidesse ja linnadesse töökogemustega tutvumiseks. Soovitav on veel organiseerida pioneerijuhtide jaoks arvestused praktiliste kogemuste kohta.

Seada sisse järgmine süsteem pioneeritöötajate ettevalmistamiseks: ÜLKNÜ Keskkomitee juures asuvad pioneeritöötajate kursused; kursused oblastite, kraide, vabariiklike õpetajate täiendusinstituutide juures; oblastite, kraide ja vabariikide laagerkogunemised ja lennud, pioneerijuhtide seminarid rajoonides ja linnades. Pleenum on samuti ka rajoonide, linnade, oblastite, kraide, vabariiklike ning üleliiduliste vanempioneerijuhtide metoodiliste konverentside regulaarse läbiviimise poolt.

Komsomolikomiteed peavad igakülgselt tugevdama pioneerijuhi autoriteeti, alaliselt hoolitsema tema töötingimuste parandamise eest, laialdasemalt ergutama paremaid pioneerijuhte. Pioneeritöötajaid ja vanempioneerijuhte, kes on pioneeritöös silma paistnud, autasustada ÜLKNÜ Keskkomitee rinnamärgiga «Pioneeriliikumise eesrindlane».

10. Pleenum rõhutab, et iga ettevõtte, kolhoosi, sovhoosi, traktorijaama, asutuse, kõrgema õppeasutuse, sõjaväeosa komsomoli-algorganisatsioon peab olema tihedalt seotud pioneerimalevate ja -rühmadega.

Kohustada komsomoli rajooni- ja linnakomiteesid kinnitama pioneerirühmade juurde komsomoliorganisatsioonid, suunama tööks pioneerirühma juhtidena kommunistlikke noori tööstusest ja üliõpilasi, kooliõpilasi kommunistlikke noori aga määrata rühmajuhtide abideks. Kõik tootmisega tegelevad kommunistlikud noored, kes suunatakse tööle rühmajuhtidena, kinnitada komsomoli-koosolekutel või komsomolikomiteedes ning suhtuda nende töösse pioneeridega kui austavasse ning vastutusrikkasse komsomoliülesandesse.

Ettevõtete, ehituste, kolhooside, sovhooside, masina-traktorijaamade, kõrgemate õppeasutuste, sõjaväeosade komsomolikomiteed peavad pidevalt ning asjalikult abistama kommunistlikke noori, kes on suunatud tööle rühmajuhtidena; abistama neid kohtumiste korraldamisel tootmistöö eesrindlastega, ekskursioonide, võistluste läbiviimisel; eraldama pioneeriringide ning sektsioonide juhte; muretsema rühmadele klubisid, spordivahendeid, sisse seadma mitmesuguseid rändauhindu, komsomolikomiteede karikaid rühmade ja malevate jaoks; ergutama pioneere, kes paistavad silma õpinguis, töös ja spordis. Soovitada luua komsomoli-algorganisatsioonide komiteedes sektorid tööks pioneeride ja õpilastega.

11. Pioneerirühmade ja -malevate juhtimise parandamiseks luua rajooni-, linna-, oblasti-, krai-, vabariiklikud noorte pioneeride nõukogud ning V. I. Lenini nimelise pioneeriorganisatsiooni kesknõukogu, mis koosneb komsomoli- ja pioneeritöötajatest, organisatsioonide ning keskasutuste esindajaist, kes töötavad lastega, mitmesuguste teadusharude, tehnika, kultuuri ning sporditöö spetsialistidest. Pioneerimalevate juures võib luua lastevanematest, sõja- ning tööveteranidest ja teistest entusiastidest, kes tegelevad laste hulgas tehtava tööga, pioneerimaleva sõprade nõukogud.

V. I. Lenini nimelise pioneeriorganisatsiooni kesknõukogu on üleliidulise pioneeriorganisatsiooni juhtivaks organiks ning töötab ÜLKNÜ Keskkomitee juhtimisel; kohalikud nõukogud — vastavate komsomolikomiteede juhtimisel. Kesknõukogu töötab välja pioneeritöö sisu, meetodite ja vormide peamised küsimused, üldistab ning levitab positiivseid kogemusi, esitab teistele organisatsioonidele ja keskasutustele ettepanekuid, mis on seotud pioneeriorganisatsiooni tööga. Teha ÜLKNÜ Keskkomitee büroole ülesandeks kinnitada määrus V. I. Lenini nimelise pioneeriorganisatsiooni kesknõukogust ja kohalikest nõukogudest.

*

ÜLKNÜ Keskkomitee pleenum omistab pioneeritöö edasisele parandamisele määratu suure tähtsuse ja väljendab veendumust, et komsomoliorganisatsioonid ning juhtivad komsomoliorganid asuvad bolševistlikult võitlema puuduste kõrvaldamise, pioneeritöö sisu otsustava parandamise eest ning täidavad seega veelgi paremini kommunistliku partei poolt kommunistlikule noorsooühingule antud ülesannet — juhtida noorte pioneeride organisatsiooni.

Esimeste pioneerirühmade loomise momendist aitab nõukogude laialdane üldsus aktiivselt kaasa tööle pioneeridega. Kommunistlikud noored ja pioneerid hindavad kõrgelt entusiastide — ühiskonnategelaste hoolitsust laste eest. Pleenum avaldab südamlikku tänu õpetajatele, töölistele, kolhoosnikutele, intelligentsile, sõja- ja tööveteranidele, kes jõudu ja aega säästmata teevad pioneeridega suurt tööd. ÜLKNÜ Keskkomitee pleenum on veendunud, et kommunistliku noorsooühingu, kooli ja ühiskondlike organisatsioonide ühiste jõupingutustega saavutatakse kommunistliku partei juhtimisel uusi edusamme kommunismi ehitajate noore põlvkonna kommunistlikul kasvatamisel.

KOMSOMOLI MAARAJOONIKOMITEEDE APARAADI STRUKTUURI JA KOOSSEISUDE MUUTMISEST

ÜLKNÜ Keskkomitee büroo otsus

7. detsembril 1957

1. Arvestades kohalike komsomoliorganite ettepanekuid ja taotledes komsomoli maarajoonikomiteede aparaadi lihtsustamist ja edasist täiustamist, muuta komsomoli maarajoonikomiteede aparaadi praegu olemasolevat struktuuri. Kaotada alates 1. jaanuarist 1958 masina-traktorijaamade piirkondades töötavate komsomoli rajoonikomitee instruktorite ja tehniliste sekretäride ametikohad.

2. Kinnitada komsomoli maarajoonikomitee aparaadi järgmine struktuur ja koosseisud: komsomoli rajoonikomitee esimene sekretär, komsomoli rajoonikomitee teine sekretär (väikestes rajoonides — üks rajoonikomitee sekretär), rajoonikomitee üldsektori juhataja ning üks-kaks komsomoli rajoonikomitee instruktorit.

3. Anda komsomoli oblasti- ja kraikomiteedele ning liiduvabariikide LKNÜ keskkomiteedele õigus lõplikult kinnitada komsomoli maarajoonikomiteede sekretäride ja instruktorite arvu vastavalt käesolevas ÜLKNÜ Keskkomitee otsuses komsomoli maarajoonikomiteede jaoks kinnitatud koosseisuliste üksuste üldarvule.

Määrata, et komsomoli maarajoonikomitee sekretäride ja instruktorite vahel ülesannete jaotamise küsimuse lahendab komsomoli rajoonikomitee büroo.

4. Soovitada komsomoli rajoonikomiteedel valida vastavalt kohalikele tingimustele ja töömahule üks kuni kaks mittekoosseisulist komsomoli rajoonikomitee sekretäri komsomoli aktivistide — rajoonikomitee liikmete hulgast, neid tootmistööst vabastamata.

5. Kohustada komsomoli oblasti- ja kraikomiteesid ning liiduvabariikide LKNÜ keskkomiteesid 15. jaanuariks 1958 viima komsomoli maarajoonikomiteede struktuuri ja koosseisud vastavusse käesoleva otsusega.

ÜLKNÜ Keskkomitee juhib komsomoli rajooni-, oblasti- ja kraikomiteede ning liiduvabariikide LKNÜ keskkomiteede tähelepanu vajadusele tähelepanelikult suhtuda komsomoli rajoonikomiteede aparaadist vabanevatesse töötajatesse. On vaja partei-, nõukogude, majandus- ja ametiühinguorganite abiga kindlustada nende paigutamine teisele tööle.

ÜLELIIDULISE V. I. LENINI NIMELISE PIONEERIORGANISATSIOONI KESKNÕUKOGU PÕHIMÄÄRUS

Kinnitatud ÜLKNÜ Keskkomitee büroo poolt

13. detsembril 1957

1. Pioneeriorganisatsiooni kesknõukogu on üleliidulise V. I. Lenini nimelise pioneeriorganisatsiooni juhtiv organ.

Kesknõukogu töötab ÜLKNÜ Keskkomitee juhtimisel, tihedas kontaktis haridusorganitega, ametiühingutega, kehakultuuri- ja spordikomiteedega, samuti teiste riiklike ja ühiskondlike organisatsioonidega, kes tegelevad tööga laste seas.

2. Kesknõukogu töötab läbi pioneeritöö sisu, vormide ja meetodite küsimusi, üldistab ja levitab positiivseid kogemusi, teostab pioneerikaadri ja -aktiivi ettevalmistamist ja kvalifikatsiooni tõstmist, teeb ÜLKNÜ Keskkomiteele ning teistele pioneeriorganisatsiooni tööga seotud organisatsioonidele ja keskasutustele vajalikke ettepanekuid, peab sidet välisriikide pioneeri- ja teiste lasteorganisatsioonidega.

3. Pioneeriorganisatsiooni kesknõukogu koosseisu kuuluvad pioneeri- ja komsomolitöötajad, haridusorganite, ametiühingute, kehakultuuri- ning teiste laste seas tehtava tööga tegelevate organisatsioonide ja keskasutuste esindajad, mitmesuguste teaduse, tehnika ja kultuuri alade esindajad, Nõukogude armee ja sõjalaevastiku esindajad ja teised.

Nõukogu valib jooksvaks tööks nõukogu büroo, esimehe, esimehe asetäitja ja vastutava sekretäri. Büroo liikmete arvu ja koosseisu määrab kindlaks nõukogu. Pioneeriorganisatsiooni kesknõukogu büroo esindab üleliidulist V. I. Lenini nimelist pioneeriorganisatsiooni riigiasutustes ja ühiskondlikes organisatsioonides.

Nõukogu kutsub regulaarselt kokku oma plenaaristungeid ja pioneerijuhtide metoodilisi konverentse pioneeriliikumise tähtsamate küsimuste arutamiseks.

V. I. Lenini nimelise pioneeriorganisatsiooni kesknõukogu koosseisu kinnitab ÜLKNÜ Keskkomitee.

4. Kesknõukogus võidakse moodustada sektsioonid mitmesugustes pioneeritöö sisulistes küsimustes.

Nõukogul on pioneeritöö kabinet ja Pioneeritöö Keskkursused Moskvas pioneeritöötajate kaadri kvalifikatsiooni tõstmiseks.

Kesknõukogu juhib koos VNFSV Haridusministeeriumiga VNFSV keskseid koolivälise töö asutusi, kinnitab nende juhtivat kaadrit, samuti annab pioneeriorganisatsiooni vastavate nõukogude kaudu kõigile teistele meie maa koolivälise töö asutustele suuna.

5. Kesknõukogu annab koos ÜLKNÜ Keskkomiteega välja ajalehte «Pionerskaja Pravda», ajakirju «Vožatõi», «Pioner», «Kostjor», «Junõi Tehnik», «Junõi Naturalist» ja «Murzilka» ning pioneeritööks vajalikku kirjandust.

6. Üleliidulise pioneeriorganisatsiooni rahalised vahendid moodustuvad pioneeriajalehtede ja -ajakirjade väljaandmisest saadavatest tuludest, mitmesugustelt organisatsioonidelt saadavatest šeflusmaksetest ja muudest laekumistest.

Kesknõukogu jaotab ja kontrollib pioneeriorganisatsiooni vahendeid.

7. Pioneeriorganisatsiooni kesknõukogul on oma pitsat ja kõik nõukogude asutuse juriidilised õigused.

V. I. LENINI NIMELISE PIONEERIORGANISATSIOONI OBLASTI-, KRAINÕUKOGU PÕHIMÄÄRUS

Kinnitatud ÜLKNÜ Keskkomitee büroo poolt

13. jaanuaril 1958

1. Pioneeriorganisatsiooni oblasti-, krainõukogu on oblasti, krai pioneeriorganisatsiooni juhtivaks organiks, suunab pioneeriorganisatsiooni linna- ja rajooninõukogude tööd ja töötab komsomoli oblasti-, kraikomitee ja üleliidulise V. I. Lenini nimelise pioneeriorganisatsiooni kesknõukogu juhtimisel.

Oblasti-, krainõukogu töötab tihedas kontaktis haridusorganitega, ametiühinguorganitega, kehakultuuri- ja spordikomiteedega, kultuurivalitsustega ning teiste oblasti, krai ühiskondlike organisatsioonidega, kes tegelevad laste hulgas tehtava tööga.

Nõukogu koordineerib ja suunab koolivälise lasteasutuste tööd.

2. Pioneeriorganisatsiooni oblasti-, krainõukogu organiseerib linna- ja rajooninõukogude kaudu pioneerimalevate tööd pioneeride poliitilisel ja tööalasel kasvatamisel, nende lülitamisel jõukohasesse ühiskondlikult kasulikku töösse, laste tehnilise ja kujutava kunsti loomingu, massilise kehakultuuritöö ja naturalistide töö laiendamisel, pioneeride vaba aja veetmise organiseerimisel.

Oblasti-, krainõukogu õpib tundma, üldistab ja levitab pioneeritöö kogemusi; korraldab pioneeride massiüritusi: kokkutulekuid, festivale, pidustusi, konkursse, paraade; arendab pioneerimalevate ning rajoonide ja linnade pioneeriorganisatsioonide võistlust mitmesuguste pioneeritööliikide alal.

Koos komsomoli oblasti-, kraikomiteega ja haridusorganitega kindlustab nõukogu pioneeriorganisatsiooni linna- ja rajooninõukogude kaudu pioneeritöötajate kaadri valimist ja organiseerib nende õpetamist.

Koos haridusorganite ja ametiühingutega organiseerib nõukogu pioneeritöötajate kvalifikatsiooni tõstmist, korraldab lühiajalisi seminare, samuti kursusi õpetajate täiendusinstituutide baasil, aga

ka pioneeritöötajate ja õpetajate metoodilisi konverentse, organiseerib pioneeriorganisatsiooni töö sisu tutvustamist õpetajatele.

Koos ametiühinguorganisatsioonidega korraldab nõukogu pioneerijuhtide ja pioneeriaktiivi laagerkokkutulekuid.

3. Pioneeriorganisatsiooni nõukogu koosseisu kinnitab komsomoli oblasti-, kraikomitee büroo.

Nõukogu koosseisu kuulub komsomoli- ja pioneeritöötajaid, õpetajaid ja koolide direktoreid, oblasti-, kraiorganisatsioonide esindajaid, tööstuse ja põllumajanduse spetsialiste, teaduse, tehnika, kirjanduse ja kunsti esindajaid, vanu kommuniste, sõja- ja tööveteranе, sportlasi, sõjaväelasi ja teisi.

Jooksva töö tegemiseks valib nõukogu 5—9-liikmelise büroo, nõukogu esimehe, esimehe asetäitja, nõukogu vastutava sekretäri, nimetab mitmesuguste sektsioonide juhid.

4. Pioneeriorganisatsiooni oblasti-, krainõukogu moodustab sektsioonid järgmistel aladel: massiline poliitiline töö; töökasvatus (ühiskondlikult kasulik töö, noorte tehnikute ja noorte naturalistide töö); esteetiline kasvatus; massilise kehakultuuri ja turismi alane töö; pioneerijuhtide kaadriga ja pioneeriaktiiviga tehtav töö; pioneeride vaba aja organiseerimine (töö lastega majavalitsustes, pioneeride ja kooliõpilaste suvepuhkuse ning massiürituste organiseerimine), koolivälise lasteasutuste; maakoolide pioneerimalevate töö organiseerimine jm.

Nõukogu otsusel võib luua ka teisi sektsioone.

5. Koos oblasti, krai haridusosakonnaga juhib nõukogu koolivälise lasteasutuste tööd, valib ja kinnitab nende juhtivat kaadrit.

6. Pioneeriorganisatsioonide töökogemuste üldistamise ja edasiandmise baasina kasutab nõukogu koolivälise lasteasutusi, õpetajate täiendusinstituute, haridusosakondade juures töötavaid pedagoogilisi kabinette, pedagoogilisi õppeasutusi, samuti paremaid kasvatustöö kogemusi omavaid koole.

7. Nõukogul on õigus välja anda metoodilist ja muud pioneerikirjandust.

TRUSTI «KRASNODONUGOL» KAEVANDUSE NR. 2 «SEVERNAJA» SOTSIALISTLIKU TÖÖ KANGELASE NIKOLAI MAMAI POOLT JUHITAVA LAHTIRAIUJATE BRIGAADI VÄÄRTUSLIKUST ALGATUSEST

ÜLKNÜ Keskkomitee sekretariaadi otsus

17. jaanuaril 1958

Üha laialdasemalt areneb meie maa tööstus-, transpordi- ja ehitusettevõtetes noorte tööliste ja insener-tehniliste töötajate

võistlus tööviljakuse pideva kasvu ning viisaastaku lõpuks planeeritud tööviljakuse taseme ennetähtaegse saavutamise eest. Omistades iga noore töölise ja noore ehitaja tööviljakuse tõusule otsustavat tähtsust, kiitis ÜLKNÜ Keskkomitee heaks Moskva linna trusti «Stroitel» kommunistlike noorte ja noorte kompleksbrigaadide väärtusliku algatuse alustada sotsialistlikku võistlust viie aasta plaani ülesannete täitmiseks tööviljakuse tõstmise alal ÜLKNÜ 40. aastapäevaks ning kutsus meie maa kommunistlikke noori ja noori üles lülituma sellesse võistlusesse.

Uueks suurepäraseks algatuseks oli Donbassi trusti «Krasnodonugol» kaevanduse nr. 2 «Severnaja» sotsialistliku töö kangelase Nikolai Mamai poolt juhitava lahtiraiujate brigaadi initsiatiiv, kes võttis endale kohustuse kaevandada iga päev üle plaani poolteist tonni sütt vahetuses iga töölise kohta.

Sm. Mamai brigaad pöördus kõigi Nõukogude Liidu tööliste poole üleskutsega alustada võistlust vahetusülesannete igapäevase ületamise eest igal töökohal, toodangu väljalaske suurendamise eest. See Krasnodoni kaevurite üleskutse leiab meie maa noorte tööliste seas palavat vastukaja. Järgides Nikolai Mamai brigaadi eeskuju ja avastades uusi tootmisreserve, alustasid võistlust vahetusülesannete igapäevase ületamise eest igal töökohal Krivoi Rogi, Uraali, Petšoora ja Moskva-lähedase kivisöebasseini kaevurid, Dnepropetrovski metallurgid, Leningradi, Harkovi ja Tšeljabinski masinaehitajad, Stanislavi naftatöölised jne.

Selle algatuse laialdane levimine üksnes söetööstuses annab võimaluse saada täiendavalt ligemale 2 miljonit tonni sütt ööpäevas, mis on samavõrdne 10 keskmise võimsusega uue kaevanduse käikulaskmisega iga päev.

Omistades suurt tähtsust selle algatuse laialdasele levitamisele meie maa rahvamajanduses töötavate kommunistlike noorte, noormeeste ja neidude hulgas, kiidab ÜLKNÜ Keskkomitee täielikult heaks trusti «Krasnodonugol» kaevanduse nr. 2 «Severnaja» Nikolai Mamai lahtiraiujate brigaadi väärtusliku algatuse söe kaevandamise vahetusnormide igapäevaseks ületamiseks iga töölise poolt ning soovitab kõigile tööstus-, transpordi- ja ehitusettevõtete komsomoliorganisatsioonidele, komsomoli rajooni-, linna- ja oblastikomiteedele ning liiduvabariikide LKNÜ keskkomiteedele laialdaselt arendada sotsialistlikku võistlust noorte tööliste ja insener-tehniliste töötajate seas vahetusülesannete ületamiseks iga noore töölise poolt, iga päev igal töökohal, uute üleplaaniliste miljonite tonnide söe, malmi, terase ja valtsmetalli eest, miljonite jalatsipaaride eest, miljonite meetrite riide ja muu toodangu eest.

ÜLKNÕ KESKKOMITEE KIRI KAUBANDUSE JA ÜHISKONDLIKU TOITLUSTAMISE ETTEVÕTETE KOMSOMOLIORGANISATSIOONIDELE, KOMMUNISTLIKELE NOORTELE, NOORMEESTELE JA NEIDUDELE

Kallid seltsimehed!

Me elame suurepärasel ajal. Hiljuti tähistas nõukogude rahvas, kogu progressiivne inimkond Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 40. aastapäeva. Meie kodumaa on ajaloo seisukohalt seninähtamatult lühikese aja jooksul saavutanud tohutut edu majanduse, kultuuri ja teaduse arendamisel kõigis suure kommunistliku ülesehitustöö lõikudes.

Pidevalt tõuseb meie rahva elu- ja kultuuritase. Iga aastaga muutub nõukogude inimeste elu paremaks, nad saavad järjest rohkem kaupu ja toiduaineid. Päevast päeva suureneb kaubakäive, paraneb nõukogude kaubandus. Linnades ja maal on ehitatud palju uusi kauplusi, sööklaid, toidusaale. Ligemale seitse tuhat kauplust on üle läinud ostjate teenindamise uutele vormidele.

1957. aastal müüdi sõjaeelse 1940. aastaga võrreldes kolm ja pool korda rohkem suhkrut, piima ja piimasaadusi, liha ja lihasaadusi, üheksa korda rohkem siidriiet, neli korda rohkem villast riiet, 26 korda rohkem raadioaparaate, 15 korda rohkem jalgrattaid, 40 korda rohkem mootorrattaid jne. Üldse müüdi 1957. aastal 75,7 miljardi rubla eest kaupa rohkem kui eelmisel, 1956. aastal. 1958. aastal suureneb kaubakäive veel 45 miljardi rubla võrra.

Meie maa kaubandusettevõtetes töötab ligemale üks miljon kommunistlikku noort, noormeest ja neidu. See on tohutu jõud, mis võib palju ära teha nõukogude inimeste teenindamise kultuuri tõstmiseks, ringluskulude taseme tunduvaks alandamiseks ja kahjumite järsuks vähendamiseks.

Kommunistlik partei ja Nõukogude valitsus pööravad suurt tähelepanu nõukogude kaubanduse arendamisele, ostjate teenindamise kultuuri tõstmisele ning vormide ja meetodite täiustamisele. Kaubandusettevõtetel tuleb palju ära teha riikliku ja kooperatiivkaubanduse jaekaubakäibe suurendamiseks. Ja kes siis veel kui mitte komsomoliorganisatsioonid on partei esimesteks abilisteks selles töös.

Teile on teada, et aastast aastasse tõuseb meie maal kaubanduskultuur ning ringluskulude tase kaubanduses väheneb. NLKP XX kongressi direktiivid näevad ette ringluskulude edasist vähendamist umbes 17 protsendi võrra. Kuid peab ütlema, et ringluskulud on ikka veel suured ja moodustavad miljardeid rublasid. Ja ka siin on, kus komsomoliorganisatsioonid saavad oma jõudu rakendada. Kui vähendada ringluskulusid ainult ühe protsendi võrra, võib kokkuhoitud vahenditega ehitada üle 300 000 ruutmeetri elamispinda. Kui aga alandada ringluskulude taset tarbijate kooperatsiooni kaubandusettevõtetes ainult 0,3 protsenti jaekäibest, mis on täiesti teostatav peaaegu igas organisatsioonis, siis see moodus-

tab rohkem kui 500 miljonit rubla ja selle eest saab ehitada 5000 uut kauplust või siis 2500 sööklat ja teemaja.

Just sellepärast otsustaski ÜLKNÜ Keskkomitee pöörduda kaubandusettevõtete kommunistlike noorte, noormeeste ja neidude poole üleskutsega aktiivselt lülituda võitlusesse ringluskulude taseme alandamise eest, kaubanduskultuuri tõstmise ja nõukogude ostja parema teenindamise eest.

Ringluskulude taseme alandamise ja kaubanduskultuuri tõstmise tähtsaks reserviks on uute kaubandusvormide juurutamine. Miljoneid rublasid võib kokku hoida iseteenindamisega, pakitud kaupade ja avalettidelt müümisega, müümisega näidiste järgi, toiduainete kojutoimetamisega. Need ja teised eesrindlikud kaubandusmeetodid lühendavad kauba ringlemise aega, tõstavad tööviljakust, säästavad ostja aega ja hoiavad kokku miljoneid rublasid.

Müük ilma müüjateta koos kauba väljavalimisega ostja enda poolt kui ka väljapandud näidiste järgi paistab silma suure majandusliku efektiivsuse poolest, suureneb kaubakäibe maht, väheneb kaubandustöötajate keskmine arv ning paraneb ostjate teenindamine. Praegu töötab üle kogu maa mitmesugustes linnades juba ligemale kaks tuhat kauplust iseteenindamise meetodil. Leningradi linna Oktjabrski rajooni Toidukaubastu kauplus nr. 7, Kiievi Leivakaubastu leivakauplus nr. 106/62 ja Moskva Leivakaubastu leivakauplus nr. 40, kauplus nr. 3 «Gastronoom» Novosibirskis ja paljud teised kaubandusettevõtted on sel viisil töötades saavutanud häid näitajaid.

Tunduvalt tõstab majanduslikku efekti ja parandab teenindamiskultuuri ka selline teenindamisvorm nagu kaupade müümine lahtiste väljapanekutega lettidel, stendidel, püramiidides, kusjuures ostja ise otseselt tutvub kaupadega ja valib neid. Neid teenindamise vorme kasutatakse laialdaselt paljudes Moskva, Leningradi, Gorki, Vladivostoki, Sverdlovski, Stalingradi, Lvovi ja teiste linnade universaalkauplustes. Pärast üleminekut kaupade lahtise väljapanekuga müümisele paranes Leningradi Galanteriikaubastu kaupluses nr. 38 ostjate teenindamine ning kaubakäive kasvas sama kauplusepinna juures ligikaudu 40 protsendi võrra.

Elanikkond suhtub hästi ka sellistesse kaubandusvormidesse nagu toidukaupade kojutoimetamine, poolfabrikaatide müümine, eeltellimiste lauad. Igati pälvib heakskiitmist ja levitamist spetsialiseeritud töökohtade, sektsioonide ja osakondade organiseerimine mitmesuguste kaupade komplektide müümiseks. Näiteks Moskva linna kauplus nr. 40 «Gastronoom» organiseeris selliste komplektide müümise nagu: «kõik lõunasöögiks», «kõik hommikueineks», «kõik õhtusöögiks», «komplekt tee juurde», «komplekt kalamehele», «komplekt turistile» jne. Sääraseid töökohti, sektsioone, osakondi võib organiseerida kommunistlike noorte ja noorte jõududega nii toiduainete kauplustes kui ka tööstuskaupade kauplustes. Komplekte tuleb valida selliselt, et nad oleksid odavad ja

hinnalt kättesaadavad laiale tarbijaskonnale. Tööstuskaupade kauplustes ja universaalkauplustes võiks noorte jõududega organiseerida kaubakomplekte noorpaaridele, pulmakomplekte, komplekte laagritesse sõitjatele jne.

Suuri võimalusi elanikkonna teenindamise parandamiseks on tarbijate kooperatsiooni kaubandusettevõtetel. Parandada kaubandust maal, täielikumalt rahuldada tublide maatöötajate vajadusi — see on austav ja vastutusrikas ülesanne. Varsti algavad kevadised põllutööd. On vaja otse põllul, traktoribrigaadides ja sovhooside osakondades organiseerida rohkem ilma müüjateta kioskeid ja rändkaubandust. See kaubandusliik on majanduslikult tulusam, sest kiireneb kaupade ringlus ja vähenevad kaubanduskaod.

Suurt mõju ringluskulude alanemisele ja elanikkonna teenindamise kultuuri tõstmisele avaldavad uued kaubandusvormid ka ühiskondliku toitlustamise ettevõtetes. Kogu meie maal on üle 130 000 ühiskondliku toitlustamise ettevõtte, mis iga päev teenindavad umbes 36 miljonit töötajat.

Enam ei ole harulduseks, kui sööklad, restoranid, teemajad ja kohvikud müüvad lõunaid, õhtusööke, poolfabrikaate ja kondiitritooteid kojuviimiseks. Enamikus ühiskondliku toitlustamise ettevõtetes on sisse viidud iseteenindamine, mille tulemusel on kahekordselt vähenenud toidu saamiseks kulutatav aeg ning on vähenenud teenindava personali arv.

Üha suuremaks muutub selliste toitlusettevõtete arv, kus külastajad ise valivad müügivitriinidesse paigutatud toite ja seejärel maksavad nende eest. See garanteerib külastajatele maksimaalsed mugavused, hoiab kokku nende aega, tõstab ühiskondliku toitlustamise töötajate tööviljakust. Kuid selline teenindamise meetod on sisse viidud ainult 600 sööklas, teemajas, kohvikus ja toidubaaris. Kuid selle meetodi juurutamisest saadav kasu on suur. Näiteks Moskva toidubaaris «Lastotška» suurenes pärast iseteenindamisele üleminekut (külastajad valivad ise toidu ja seejärel maksavad) kaubakäive 67 protsendi võrra, roogade realiseerimine suurenes kahekordselt, ringluskulude tase alanes peaaegu 6 protsendi võrra.

Kuid eesrindlikke teenindamisvorme juurutatakse kaubanduses ja ühiskondlikus toitlustuses veel kahjuks vähe, mõnes kohas aga esineb sel alal konservatiivsust ja formalismi. Paljudes iseteenindamisega kauplustes vähendatakse kaupade valikut, piiratakse ostjate üheaegset sisselaskmist müügisaali, kontroll ja ostude eest tasumine aetakse keeruliseks ning diskrediteeritakse sellega seda uut kaubandusvormi.

Nõukogude kaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise noored töötajad peavad otsustavalt välja astuma kõigi nende puuduste vastu, taotlema ostjate teenindamise uute vormide laialdast juurutamist. Ühiskondliku toitlustamise ettevõtete komsomoliorganisatsioonidel ja noortel töötajatel on vaja taotleda, et kõikjal organiseeritaks poolfabrikaatide müük ja toitude müümine kojuviimi-

seks, müüjateta puhvetid, pidevalt juurutada toitlustamise organiseerimist abonentide järgi, kindlustada kvaliteetse ja maitsva toidu valmistamine, õppida kulinaariameistrite käest.

Iga aasta saavad kaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtted üha rohkem ja rohkem mitmesuguseid seadmeid, seadeldisi ja automaate, mis kergendavad tööd ning võimaldavad lühendada kaupade ringluse aega, alandada kaubanduses ringluskulude taset, kiiresti ja kultuurselt teenindada tarbijaid. Laialdaselt on hakatud kasutusele võtma automaate võileibade ja külmade suupistete, gaseeritud vee, õlle, mahlade, paberosside, tikkude, pliiatsite, vihikute ja parfümeeriatoodete müümiseks. 1958. aastal on kavas üles seada 35 000 automaati.

Kuid kaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtetes juurutatakse uut tehnikat ikka veel nõrgalt. Veel enam, paljudel juhtudel seisavad need seadmed tegevusetult. Üksikute hooletute juhtijate süü tõttu seisab neid üsna palju ladudes, aga mõnikord ka lageda taeva all, riknevad ja muutuvad töökõlbmatuteks. Üksnes Sverdlovski, Tšeljabinski ja Permi kaubandusorganisatsioonide ladudes ja baasides on 1190 mitmesugust seadet.

Odessa I Sööklate Trusti dietsöökias nr. 4 toodetakse automaadiga AK-23 900—1000 kotletti päevas, kuna tema tegelik jõudlus on samal ajal 2400 kotletti tunnis, mis on neli korda rohkem kui käsitsitöö korral; üldsegi ei kasutata trustis pelmeenide tootmise automaati, mis tõstab kokkade tööviljakust 5—6 korda. Riia Põllumajandusmasinate Tehase sööklas nr. 10 töötab kartulikoorimismasin, mille jõudlus on 400 kg tunnis, ainult 40 minutit päevas, kuna samal ajal selle söökla 12 filiaalis kooritakse kartuleid käsitsi. Harkovi, Karaganda, Alma-Ata, Frunze ja teiste linnade kaubandusettevõtete poolt möödunud aasta keskpaiku saadud automaate tangainete ja peensuhkru pakkimiseks, millede jõudlus on 20—30 korda suurem kui käsitsipakkimisel, ei kasutata seniajani. Kuid sealjuures iga automaat maksab 180 000 rubla. Selliseid fakte on palju.

Noored kaubandustöötajad peavad taotlema, et kõikjal hakataks ühiskondliku toitlustamise ettevõtteid varustama liha, kala ja köögivilja poolfabrikaatidega, pestud ja kooritud kartulitega, et suuri mehhaniseeritud sööklaid ja vabrik-kööke kasutataks laialdaselt ja täielikult liha, kala ja köögivilja poolfabrikaatide tootmiseks. See võimaldab paremini ja tõhusamalt kasutada mehaanilisi ja külmutusseadmeid, 2—3 korda tõsta sööklate, restoranide, kohvikute ja toidubaaride töötajate tööviljakust, tõsta tootmiskultuuri ja alandada tootmiskulude taset.

Kaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete komsomoliorganisatsioonid ei tohi leppida sellise põlastava suhtumisega uude tehnikasse, on kohustatud aktiivselt esinema kaubandustöötajate tööd kergendavate automaatide, seadmete ja muu sisustuse juurutamise ja täieliku kasutamise initsiaatoreina, taotlema, et kõik kaubandusettevõtetes olemasolevad seadmed oleksid üles

seatud ning neid kasutataks täielikult ja efektiivselt. See võimaldab vähendada ringluskulude taset.

Ringluskulude tase sõltub suurel määral ka kaubakäibe mahust. Sellepärast peavadki komsomoliorganisatsioonid taotlema kaubakäibe plaani ületamist iga päev, esmajoones kohalikest ressurssidest kaupade juurdehankimise ning stabiilse ja laialdase kaupade sortimendi loomise teel. Pidevalt peab müügil olema kõiki kaupu, mis on hankijatel või siis kaubandusorganisatsioonide ladudes olemas. Lõpetades oma tööpäeva, peab iga müüja, kokk, laohoidja, kaupluse-, söökla- või osakonnajuhataja ning teised kaubandusettevõtete töötajad täiendama kaupade valikut, et kaupluse, einelaua või söökla avamisel oleksid müügil kõik vajalikud kaubad ja road.

Võitluses ringluskulude vähendamise eest tuleb tõsist tähelepanu pöörata transpordikulude vähendamisele. Nende kulude vähendamine ainult ühe protsendi võrra annab riigile aastas üle 70 miljoni rubla kokkuhoidu. Viimasel ajal juurutatakse laialdaselt progressiivset vedude vormi — kaupade tsentraliseeritud kohaletoimetamist. Väikeste automajandite suurendamise ja kaupade tsentraliseeritud kohaletoimetamise juurutamise tulemusel on paranenud autode tehniline seisukord, rohkem kui kolmekordselt on kasvanud ühe auto jõudlus, on alanenud vedude maksumus. Tsentraliseeritud kohaletoimetamise juurutamisest saadud üldine kokkuhoid moodustas üle 110 miljoni rubla aastas. Kahjuks rakendatakse seda veomeetodit ainult 250 Nõukogude Liidu linnas, ja sedagi mitte kõigi kaubavedude liikide osas.

Komsomoliorganisatsioonid peavad igati levitama seda progressiivset vedude vormi, taotlema, et hankijad toimetaksid kaupu kohale ainult tunnigraafiku järgi, s. o. et igal kauplusel oleks võimalus saada kaupa täpselt kindlal kellaajal. See parandab elanikkonna varustamist, vabastab kaubandustöötajad tarbetutest valvekordadest kauplustes, sööklates ja ladudes, võimaldab vähendada üksikute kaupade tagavarasid kaubandusettevõtetes ja kiirendab kaupade ringlust.

Vaatame, mida andis kaupade kohalevedamise tunnigraafik Leningradi linna köögiviljakaubastu kauplustes. Kui varem vedas nendesse kauplustesse produkte 31 autot ja ööpäevas veeti 130—140 tonni kartuleid, siis pärast tunnigraafiku kasutuselevõtmist läheb nendesse kauplustesse kaupade toimetamiseks tarvis 25 autot, vedude maht aga suurenes 170—180 tonnini ööpäevas ja autotranspordi jõudlus kasvas 20 protsendi võrra.

Kaubandusettevõtete kommunistlikud noored ja noored töötajad peavad taotlema transpordivahendite õiget kasutamist, kaupade õigeaegset ja plaanipärast toimetamist kaubandusvõrku ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtetesse. Kõikjal tuleb laialdaselt juurutada kaupade tsentraliseeritud toimetamist kaubandusvõrku õhtuti ja ööseti, samuti pühapäeviti, selleks et autotransporti saaks kasutada 1,5—2 vahetuses; taotleda autode ebatootlike seisuaegade

likvideerimist; komplekteerida peale- ja mahalaadimispunktides alalised laadijate brigaadid; kasutada laadimistöödel lihtsaid mehhanisme; sisse seada pidev kontroll transpordidokumentide vormistamise õigsuse üle; maksimaalselt kasutada autode kandejõudu.

Suurt vahendite kokkuhoidu võib saavutada kaupade transportimisel mööda raud- ja veeteed, vedada kaupu kõige lähematelt hankijatelt, vältida vastastikuseid vedusid, õigeaegselt tühjendada raudteevaguneid. On vaja, et komsomoliorganisatsioonid võtaksid ka selle asja käsile.

Suured ringluskulude taseme alandamise reservid peituvad ka ülenormatiivsetes kaubakadudes, mis möödunud aastal moodustasid üle 600 miljoni rubla. Kuibõševi linna Kirovi kaubastu võttis 1956. aasta lõpul vastu 625 tonni sibulaid ja paigutati sellistesse hoidlatesse, mis olid arvestatud ainult 250 tonni hoidmiseks. Selle tagajärjel riknes 350 tonni sibulaid ning see kaubastu sai ligemale üks miljon rubla kahjumit. Voroneži oblasti kooperatiivsetes organisatsioonides kanti möödunud aasta esimesel poolel lohaka hoidmise tõttu maha 275 000 rubla eest kalakaupu üle normi. Krasnodari krai Armaviri Kaubastus hoiti metallvoodeid ja jalgrattaid lageda taeva all ning soola ilma katuseta laos. Selle tagajärjel riknes enamik kaupu.

Komsomoliorganisatsioonid peavad tugevdama võitlust toiduainete ja -kaupade riknemise vastu, taotlema külmutuskappide õigeaegset kohalemonteerimist ja nende täielikku ärakasutamist; regulaarselt korraldama «kergeratsaväe» reide selleks, et kontrollida, kuivõrd õigesti hoitakse ja paigutatakse ladudesse toiduaineid ja kaupu ning kuivõrd õigeaegselt neid vahetatakse kaupluste vitriinides.

Suured kokkuhoiureservid peituvad ka taaramajanduse parandamises. Teile, seltsimehed, on teada arvukalt fakte, kus kaubandustöötajad suhtuvad hooletult taara säilitamisse ja selle tagastamisse hankijatele, mille tõttu tekitatakse rahvamajandusele tundu-vat materiaalset kahju. Nii moodustasid need kaod möödunud aastal ligemale 700 miljonit rubla. Ühiskondliku toitlustamise ettevõtetes tekib suuri kadusid nõude lõhkumise tagajärjel. Leningradi linna Sverdlovi rajooni vabrik-köögis lõhuti 1957. aasta esimeses kvartalis 15 300 rubla väärtuses nõusid, mis moodustab 0,43 protsenti käibest. Moskva Vaksalirestoranide ja Einelaudade Trusti restoranis Kaasani vaksali juures lõhuti 1957. aasta kolmandas kvartalis 26 000 rubla eest nõusid.

Kaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete komsomoliorganisatsioonid ja noored töötajad peavad taotlema, et igas kaupluses, igas laos ja baasis oleksid olemas vajalikud tööriistad taara korralikuks avamiseks, vastavad kohad selle hoidmiseks, selleks et taarat saaks õigeaegselt ära anda kokkukogutult taarat koguvatele ettevõtetele.

Ringluskulude väga tähtsaks koostisosaks on kulud kaubandus-

töötajate töö tasustamiseks. On arvukaid fakte, kus kauplustes peetakse üleliigseid administratiivtöötajaid. Väikestes kauplustes peavad juhatajad töötama ka müüjatena. Kuid mitte alati pole see nii.

ÜLKNÜ Keskkomitee arvab, et praegu kaubandusettevõtetes hoogustunud liikumine teise eriala omandamiseks ja elukutsete ühendamiseks omab suurt tähtsust ning on üheks ostjate teenindamise parandamise tingimuseks, tööviljakuse tõstmise tõhusaks reserviks. Paljudes kaubandusettevõtetes on müüjad juba omandanud veel teise eriala: dekoraatori, kassapidaja või praakija eriala, on saanud teiste kaupade müümiseks vajalikud teadmised ja vilumuse.

On vaja, et kaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete komsomoliorganisatsioonid aktiivsemalt taotleksid administratiivaparaadi koondamist, kõigi kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise töötajate tööviljakuse tõstmist.

Komsomoliorganisatsioonid ja noored kaubandustöötajad peavad aktiivselt osa võtma kaupade sortimendi laiendamiseks ja nende kvaliteedi parandamiseks võimaluste leidmisest. Igati tugevdada sidemeid hankijaettevõtetega, korraldada sinna ekskursioone, viia läbi ostjate konverentse kaupu ja toiduaineid valmistavate ettevõtete esindajate osavõtul. Olles hästi teadlikud nõudmistest, võivad kaubandustöötajad vabrikutele ja tehastele öelda, milliseid kaupu tuleb välja lasta kokkuhoitud toorainest ja tootmisjäätmetest, millega tuleb täiendada sortimenti, kasutades kohalikke tooraine ressursse jms.

ÜLKNÜ Keskkomitee peab samuti vajalikuks tõsiselt juhtida komsomoliorganisatsioonide tähelepanu kaubanduses esinevatele kuritarvitustele. Esineb fakte, kus elanikkonnale müüakse kaupu kõrgendatud hindadega, defitsiitseid kaupu müüakse spekulantidele, võetakse vastu ja realiseeritakse riisutud kaupu ning müügist saadud raha omastatakse jms. Arvukalt esineb kaubanduseeskirjade rikkumisi, mis on seotud ostjate petmisega raha tagasiandmisel, kaalumisel ja mõõtmisel.

Kõigi komsomoliorganisatsioonide, iga kommunistliku noore kohuseks on pidada otsustavat võitlust igasuguste kuritarvituste vastu kaubandusvõrgus. On vaja välja selgitada ja paljastada kaubandusvõrku pugenud juhuslikke inimesi ja aferiste, pidada otsustavat võitlust spekulantide ja riisujate vastu, luua sallimatuse õhkkond isikute ümber, kes rikuvad nõukogude kaubanduse eeskirju. Komsomoli rajooni-, linna-, oblasti- ja kraikomiteed ning liiduvabariikide LKNÜ keskkomiteed peavad rohkem soovitama kaubandusettevõtetesse tööle haritud, ausaid, läbiproovitud kommunistlikke noori, sealhulgas ka keskkooli lõpetajaid. Komsomoliorganisatsioonid on kohustatud koos ametiühinguorganisatsioonidega võtma aktiivselt osa kaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete töö kontrollimisest. Tuleb praktiseerida, et kom-

somoliorganisatsioonide initsiatiivil kaupluste, sööklate ja kaubastute direktorid ja juhatajad annaksid aru töötajate ees.

ÜLKNÜ Keskkomitee juhib noorte nõukogude kaubandustöötajate tähelepanu ka sellele, et müüjate, kelnerite ja kassapidajate, sealhulgas ka kommunistlike noorte seas esineb veel selliseid, kes käituvad jämedalt, ei abista ostjat kaupade valimisel. Komsomoliorganisatsioonid ei tohi leppida selliste faktidega, sest üksikute inimeste halb töö ja sündsusetud teod võivad heita varju kõigile noortele, kõigile kaubandustöötajatele, kes töötavad ausalt.

Iga noor kaubandustöötaja on kohustatud olema viisakas ja tähelepanelik ostjate kohtlemisel. Komsomoliorganisatsioonid peavad abistama noori kaubandustöötajaid kultuurse teenindamise kogemuste omandamisel. Seoses sellega pälvivad igati levitamist vestlused müüja, kassapidaja, müügisaali töötaja kõnekeelest ja käitumisreegleist, regulaarsed õhtud ja loengud maitsetest, oskusest ilusasti riietuda, käitumisreegleist, noormeeste ja neidude heast kehahoiakust, aususest ja tõearmastusest jne.

Kallid seltsimehed!

Läheneb leninliku kommunistliku noorsooühingu 40. aastapäev. Meie maa kommunistlikud noored ja kogu noorsugu valmistuvad seda pidupäeva tähistama uute saavutustega töös, õppimises ja sportimises.

ÜLKNÜ Keskkomitee kutsub kõigi kaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete komsomoliorganisatsioone, kommunistlikke noori ja noori aktiivselt lülituma sotsialistlikku võistlusesse ÜLKNÜ 40. aastapäeva auks, võtma endale uued, kõrgemad kohustused ja täitma need edukalt. Asume üksmeelselt, kommunistlikele noortele omase innuga töö kallale, näitame rohkem üles energiat ja sihikindlust võitluses kulude vähendamise eest, uute kaubandusvormide juurutamise eest, nõukogude inimeste teenindamise kultuuri parandamise eest!

Raporteerigu iga kaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtte komsomoliorganisatsioon ÜLKNÜ 40. aastapäeval meie kallile Nõukogude Liidu Kommunistlikule Parteile ja leninlikule noorsooühingule, mis ta on ära teinud.

ÜLKNÜ Keskkomitee soovitab käesoleva kirja läbi arutada kõigis kaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete komsomoliorganisatsioonides, samuti ülerajoonilistel ja ülelinnalistel kaubandusvõrgu töötajate komsomoliaktiivi koosolekutel.

7. veebruaril 1958

NSV LIIDU ÜLEMNÕUKOGU PRESIIDIUMI

SEADLUS

NÕUKOGUDE NOORSOO PÄEVA SISSESEADMISEST

Hakata tähistama Nõukogude noorsoo päeva.

Nõukogude noorsoo päeva tähistada iga aasta juunikuu viimasel pühapäeval.

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi esimees
K. VOROŠILOV

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär
M. GEORGADZE

Moskva, Kreml, 7. veebruaril 1958

KOMSOMOLIORGANISATSIOONIDE NING KOMMUNISTLIKE NOORTE JA NOORTE OSAVÕTUST TÄHTSAMATE TERASE JA VALTSITUD MUSTA METALLI TOOTMISE ETTEVÕTETE EHITAMISEST

ÜLKNÜ Keskkomitee sekretariaadi otsus

17. veebruaril 1958

1. Kogu leninliku kommunistliku noorsooühingu ajalugu on lahutamatult seotud osavõtuga kommunistliku partei poolt nõukogude rahva ette seatavate suurte rahvamajanduslike ülesannete lahendamisest. Üksnes möödunud, 1957. aastal ehitasid Ukraina kommunistlikud noored ja noored rekordiliselt lühikese aja jooksul ja andsid ekspluatatsiooni 37 uut komsomolikaevandust.

Hiljuti kuulutasid Tšeljabinski, Orenburgi, Stalino ja Dnepropetrovski oblasti noored ehitajad seitsme kõrgahju ehitamise kommunistliku noorsooühingu löökehitusteks ja kohustusid andma nad käiku ennetähtaegselt — 1958. aastal. Kasahstani kommunistlik noorsooühing võttis oma šefluse alla «Kasahstani Magnitka» ehitamise ja kohustus kindlustama esimeste tuhandete tonnide malmi väljalaskmise juba 1959. aastal. Uue suurepärase algatuse tegid Vorošilovgradi oblasti trusti «Vorošilovskstroi» noored ehitajad, kes otsustasid anda enne tähtaega ekspluatatsiooni martäänahju.

ÜLKNÜ Keskkomitee kiidab igati heaks need komsomoliorganisatsioonide väärtuslikud algatused.

2. 1958. aastal antakse meie maal käiku neli martäänahju, üheksa suure jõudlusega valtsimisagregaati, kaks toruvaltsimistsehhi, kolm terase pidevvalu seadeldist ja üheksa koksipatareid.

ÜLKNÜ Keskkomitee peab noorte aktiivset osavõttu nende

objektide ehitamise ennetähtaegsest lõpuleviimisest ja ekspluatatsiooni andmisest, samuti nimetatud ehituste jaoks minevate tellimuste õigeaegse täitmise tagamist kogu leninliku kommunistliku noorsooühingu ja esmajärjekorras Dnepropetrovski, Vorošilovgradi, Vologda, Orenburgi, Stalino, Sverdlovski, Tšeljabinski, Zaporožje, Lipetski, Leningradi, Odessa, Harkovi, Nikolajevi, Rostovi ja Irkutski oblasti komsomoliorganisatsioonide austavaks ülesandeks.

3. Kuulutada välja komsomoliorganisatsioonide, kommunistlike noorte ja noorte sotsialistlik võistlus ülalnimetatud metallurgiaobjektide ennetähtaegse käikulaskmise eest ja asutada võistluse võitjate stimuleerimiseks ÜLKNÜ Keskkomitee rändpunalipp ja 15 000 rubla suurune rahaline preemia. Võistluse kokkuvõtteid teha igas kvartalis koos rahvamajanduse nõukogudega. Esimesed kokkuvõtted teha k. a. esimese kvartali tulemuste järgi.

4. Arvestades seda, et edusammud metallurgiaagregaatide ehitamises ja tähtajalises käikulaskmises sõltuvad suurel määral sellest, kuivõrd õigeaegselt ja kvaliteetselt täidavad tööstusettevõtted tellimusi, kuulutada välja ehitatavate metallurgiaagregaatide tähtsamaid tellimusi täitvate masinatööstuse ettevõtete komsomoliorganisatsioonide sotsialistlik võistlus.

Asutada võistluse võitjate stimuleerimiseks ÜLKNÜ rändvimpel ja 10 000 rubla suurune rahaline preemia. Võistluse kokkuvõtteid teha igas kvartalis koos rahvamajanduse nõukogudega. Esimesed kokkuvõtted teha esimese kvartali tulemuste põhjal.

5. Asutada ÜLKNÜ Keskkomitee rinnamärk «Metallurgiatööstuse ettevõtete ehitamisest osavõtjale».

NÕUKOGUDE NOORSOO PÄEVAST

ÜLKNÜ Keskkomitee sekretariaadi otsus

21. veebruaril 1958

1. ÜLKNÜ Keskkomitee ettepanekul kehtestati NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlusega meie maal pidupäev — Nõukogude noorsoo päev, mida hakatakse tähistama iga aasta juunikuu viimasel pühapäeval. Käesoleval aastal tähistatakse Nõukogude noorsoo päeva 29. juunil.

Meie maa noormehed ja neiud võtsid Nõukogude noorsoo päeva vastu suure rõõmuga kui uue tõenduse kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse isalikust hoolitsusest meie nõukogude noorsoo eest.

ÜLKNÜ Keskkomitee on veendunud, et komsomoliorganisatsioonid, noormehed ja neiud hakkavad valmistuma Nõukogude noorsoo päevaks ja seda pühitsema kalli kommunistliku partei

ümber veelgi suurema koondumise, kõigi oma jõudude kommunismi ehitamise ülesannete lahendamiseks mobiliseerimise tähe all, komsomoliorganisatsioonide töö tõhustamise nimel noorsoo kasvatamiseks nõukogude patriotismi, rahvaste sõpruse, proletaarse internatsionalismi vaimus, meie rahva kuulsusrikaste revolutsiooniliste ja tööalaste traditsioonide vaimus, kõrge kommunistliku moraali vaimus; pidupäevaks valmistudes arendavad komsomoliorganisatsioonid veelgi aktiivsemalt initsiatiivi, tugevdavad oma sidemeid noortega.

2. ÜLKNÜ Keskkomitee on seisukohal, et Nõukogude noorsoo päeva ettevalmistamine ja tähistamine peavad toimuma noorsoo laialdase isetegevuse alusel, ilma mingite rahaliste vahendite kulutamiseta. Kogu selles töös on vaja rohkem üles näidata taibukust ja indu, kasutades seejuures võimalikult laialdasemalt komsomoliorganisatsioonide kogemusi.

Nõukogude noorsoo päevaks ettevalmistumise perioodil on komsomoliorganisatsioonidel vaja laialdaselt hoogustada noorsoo sotsialistlikku võistlust tööviljakuse ja tootmiskultuuri tõstmise, kultuurihariduslike asutuste ehitamisest ja sisustamisest aktiivse osavõtu, nende töö sisu parandamise, linnade ja külade haljastamisest osavõtmise, oma kooli, tehase või asutuse kaunistamisest osavõtmise, kunstilise isetegevuse ringidesse ja spordisektsioonidesse uute noorte kaasatõmbamise ja noorsoo kultuuritaseme edasise tõstmise eest.

Iga küla, töölisalevi, rajooni ja linna kommunistlikud noored ja noored peavad oma pidupäevaks ette valmistama sisuka, huvitava programmi: meie sotsialistlikule kodumaale, kommunistlikule parteile ja kommunistlikule noorsooühingule pühendatud miitinguid, vestlusi, koosolekuid, peoõhtuid, kokkutulekuid, rongkäike tõrvikutega, sõpruskohtumisi vennasvabariikide delegatsioonidega; kunstilise isetegevuse ülevaatusi, spordivõistlusi, mitmesuguseid retki, mänge, konkursse, sotsialistliku võistluse võitjate autasustamisi jms.; ülelinnalisi ja ülerajoonilisi ning kolhooside karnevale, rahvamänge, rahvapidustusi parkides ja linnast väljas haljas looduses.

KOMSOMOLI LINNAKOMITEEDE JA LINNADE RAJOONIKOMITEEDE STRUKTUURI MUUTMISEST

ÜLKNÜ Keskkomitee sekretariaadi otsus

18. märtsil 1958

1. Selleks et lihtsustada ja täiustada komsomoli linnakomiteede ja linna rajoonikomiteede aparaati, kinnitada järgmine komsomoli linnakomiteede ja linna rajoonikomiteede struktuur: esimene sek-

retär, teine sekretär, üldsektori juhataja, 2—3 instruktorit (komsomoli linna rajoonikomiteedele), 2—5 instruktorit (komsomoli linnakomiteedele), 1—2 tehnilist töötajat. Suuremates rajoonilise jaotusega linnade komsomoliorganisatsioonides võib valida 3 sekretäri ja moodustada 2—3 osakonda sõltuvalt linna komsomoliorganisatsiooni spetsiifilistest erinevustest ja tingimustest.

Määrata, et komsomoli rajooni- ja linna rajoonikomiteede sekretäride ja instruktorite vahel kohustuste jaotamise küsimuse otsustab vastava komsomolikomitee büroo.

Komsomoli linna rajoonikomiteed ja linnakomiteede struktuuri muutmine tuleb läbi viia nende komiteede olemasoleva koosseisu piirides, arvestades vajadust edasiselt vähendada palgalist aparaati kommunistlikus noorsooühingus.

2. Soovitada komsomoli linnakomiteedel ja linnade rajoonikomiteedel valida 1—2 mittekoosseisulist komsomoli linnakomitee või rajoonikomitee sekretäri komsomoliaktivistide — pleenumi liikmete hulgast, keda ei vabastata tootmistööst.

3. Säilitada neile komsomoli linnakomiteede ja linna rajoonikomiteede instruktoritele, kes seoses struktuuri muutmisega viiakse üle sellele ametikohale osakonnajuhataja või juhataja asetäitja kohalt, varem saadud palgamäärad komsomoli linnakomitees või linna rajoonikomitees töötamise ajaks.

4. Kohustada komsomoli oblasti- ja kraikomiteesid ning liiduvabariikide LKNÜ keskkomiteesid viima komsomoli linnakomiteede ja linna rajoonikomiteede struktuuri 15. aprilliks 1958 vastavusse käesoleva otsusega.

AJAKIRJA «KOMSOMOLSKAJA ŽIZN» VÄLJAANDMISEST

ÜLKNÜ Keskkomitee büroo otsus

18. märtsil 1958

Alustada 1. aprillist 1958 iga kahe nädala tagant ilmuva ÜLKNÜ Keskkomitee informatsiooniajakirja «Komsomolskaja Žizn» väljaandmist mahuga 2 trükipoognat, tiraažiga 100 000 eksemplari, iga eksemplari nominaalhinnaks 50 kopikat.

Kinnitada ajakirja toimetuse koosseisude nimekiri ja töötajate palgamäärad.

ÜLKNÜ KESKKOMITEE RINNAMÄRGI «AKTIIVSE TÖÖ EEST KOMSOMOLIS» PÕHIMÄÄRUS

Kinnitatud ÜLKNÜ Keskkomitee sekretariaadi poolt

11. aprillil 1958

1. ÜLKNÜ Keskkomitee rinnamärgiga «Aktiivse töö eest komsomolis» autasustatakse komsomoliaktiviste ja komsomolitöötajaid aktiivse töö eest noorsoo kommunistlikul kasvatamisel.
2. Autasustamist ÜLKNÜ Keskkomitee rinnamärgiga «Aktiivse töö eest komsomolis» teostab ÜLKNÜ Keskkomitee komsomoli oblasti- ja kraikomiteede ning liiduvabariikide LKNÜ keskkomiteede esildusel.
3. Rinnamärk koos tunnistusega antakse kätte komsomolikoosolekutel, komsomoliaktiivi koosolekutel ja komsomolikomiteede pleenumitel.
4. Rinnamärki kantakse vasakul pool rinnal.

ÜLELIIDULISE LENINLIKU KOMMUNISTLIKU NOORSOOÜHINGU XIII KONGRESSILE

NLKP Keskkomitee tervitus

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee saadab palava tervituse Üleliidulise Leninliku Kommunistliku Noorsooühingu XIII kongressi delegaatidele, kommunistlikele noortele, kuulsusrikka nõukogude noorsoo kogu paljumilioonilisele armeele.

Leninlik komsomol on kommunistliku partei kasvandik, nõukogude rahva lootus ja uhkus. Tema ridades on üles kasvanud miljonid noored patrioodid, kommunistliku ühiskonna aktiivsed ehitajad, kes on töös ja võitluses tõestanud oma armastust ja piiritut ustavust kommunistliku partei üritusele. Ühelt noorsoo põlvkonnalt teisele antakse edasi komsomoli kuulsusrikkaid traditsioone — vastata palavalt kodumaa kutsele, olla seal, kus on raske, ilmutada igas asjas oma initsiatiivi ja algatust, järgneda kõiges parteile, olla tema ustavaks ja kindlaks abiliseks. Leninlik Kommunistlik Noorsooühing on etendanud väljapaistvat osa sotsialismi ehitamises ja meie kodumaa kaitsmises välisvaenlaste vastu ning on sellega võitnud nõukogude rahva armastuse ja lugupidamise.

Komsomoli viimaste aastate tegevust tähistavad märkimisväärsed edusammud võitluses tööstuse, põllumajanduse, kultuuri ja rahva heaolu edasise tõusu eest. Kommunistliku ülesehitustöö suurejoonelise programmi kavandanud NLKP XX kongressi ajaloolised otsused innustasid noorsugu, andsid talle uusi avaraid või-

malusi julgete mõtete, võitlusvaimu ja ülevoolava loova energia ilmutamiseks. Partei ja valitsuse kutsel ja oma südame sunnil asusid nõukogude noored üles harima uudis- ja jäätmaid, pannes toime töökangelasteo, mida meie rahvas kunagi ei unusta. Tuhanded noored patrioodid läksid loomakasvatusfarmidesse, et oma praktilise osavõtuga aidata parteil ja rahval luua meie maal loomakasvatussaaduste küllust.

Meie noorte töökad käed on ehitanud ja ehitavad uusi söe- ja maagikaevandusi, kõrg- ja martäänahjusid, maailma suurimaid elektrijaamu, püstitavad vabrikuid ja tehaseid. Majandusliku ja kultuurilise ülesehitustöö kõigis sektoreis töötavad noormehed ja neiud koos kogu nõukogude rahvaga ennastsalgavalt oma sotsialistliku isamaa edasise õitsengu nimel, pühendavad kogu oma jõu ja kõik oma teadmised võitlusele kommunismi eest.

Leninliku komsomoli ja kogu nõukogude noorsoo väljapaistvaid kangelastegusid kodumaa auks on valitsus ärateenitult hinnanud kõrgete autasude andmisega.

Nõukogudemaa on praegu oma ajaloolise arengu uuel etapil. «Kommunistliku ühiskonna ülesehitamine on praegu partei ja rahva vahetuks praktiliseks ülesandeks. Nendes tingimustes suureneb veelgi komsomoli osatähtsus riiklikus, majanduslikus ja kultuurilises ülesehitustöös, meie maa kogu ühiskondlik-poliitilises elus.» NLKP Keskkomitee on veendunud, et leninlik komsomol kasvatab ka edaspidi kogu oma mitmekülgse tegevusega igal noormehel ja neiul väsimatult kommunistliku ajastu inimese õilsaid iseloomujooni: piiritut usku kommunismi triumfisse, palavat kodumaa-armastust, töökust, ennastsalgavust ühiskondliku kohuse täitmisel, oskust võita mistahes raskusi teel suurele eesmärgile, vaimisolekut kaitsta oma isamaa au, vabadust ja sõltumatust.

On tarvis õhutada veelgi sihikindlamalt noorsoo jõude võitlusele partei poolt seatud ülesande täitmisele — lähema 15 aastaga ette jõuda kõige suurematest kapitalistlikest riikidest tähtsamate toodete valmistamises iga elaniku kohta.

NLKP Keskkomitee tervitab komsomoliorganisatsioonide patriootlikku algatust, kes on võtnud oma šefluse alla maagikaevanduste ja rikastusvabrikute, kõrg- ja martäänahjude, valtsimismasinate ja elektrijaamade ning keemiatööstuse ettevõtete ehitamise.

Komsomol peab noori veelgi laialdasemalt kaasa tõmbama sotsialistlikku võistlusse riiklike plaanide ennetähtaegseks täitmiseks, tööviljakuse tõstmiseks, toodangu kvaliteedi parandamiseks, ilmutama rohkem initsiatiivi tootmisreservide avastamisel, võitluses säästlikkuse ja kokkuhoiu eest, peab igati abistama noori tootmisalase kvalifikatsiooni tõstmises, uue tehnika ja tehnoloogia omandamises.

Komsomol peab ka edaspidi olema partei aktiivseks abiliseks võitluses põllumajanduse järsu tõusu eest, kolhoosikorra edasiarendamise ja masina-traktorijaamade reorganiseerimise alal rahva poolt heakskiidetud abinõude elluviimise eest, ülesande

lahendamise eest, mis näeb ette luua lähemail aastail toiduainete küllus elanikkonnale ja tooraine küllus kergetööstusele, ning järele jõuda Ameerika Ühendriikidele liha, piima ja või tootmises iga elaniku kohta. Selleks on tarvis, et maanoored koondaksid oma jõud põllumajandusliku tootmise otsustavatesse sektoritesse, näitaksid eeskuju ennastsalgavas suhtumises töösse, õpiksid sihikindlalt käsitsema põllumajanduslikku tehnikat, omandaksid agronoomilisi ja zootehnilisi teadmisi, suurendaksid ühisloomade arvu, tõstaksid nende produktiivsust ning koguksid kõigi põllumajanduslike kultuuride suuri püsivaid saake.

Meie sajandil, kus kommunismi ideed, olles vallutanud miljonite inimeste mõtted ja südamed, on muutunud võimsaks loovaks jõuks, mis kujundab ümber tänapäeva ühiskonda, on noorsoole eriti tähtis põhjalikult tundma õppida marksistlik-leninlikku teooriat, rakendada saadud teadmisi loovalt praktilises tegevuses. Komsomol peab pidevalt hoolitsema noorte kommunistliku maailmavaate kujundamise eest, kasvatama neid kangelasliku töölisklassi kuulsusrikaste revolutsiooniliste traditsioonide najal, kasvatama neis lepitamatust kodanliku ideoloogia ja moraali mistahes avalduste suhtes. On tarvis selgitada noormeestele ja neidudele põhjalikult kommunistliku partei ja Nõukogude riigi sise- ja välispoliitika mõtet, aidata neid õigesti orienteeruda ühiskondliku elu keerulistes nähtustes. Nõukogude teaduse, tehnika ja kultuuri enneolematu areng seab noorte ette vajaduse pidevalt õppida, olla tänapäeva teadmiste tasemel, omandada sotsialistliku kultuuri saavutusi, ühendada tootmistööd oskuslikult ja püsivalt õpingutega.

Meie maal kommunismi ülesehitamise suurejoonelised ülesanded, komsomoli järjest kasvav osa nende ülesannete teostamises nõuavad noorte hulgas tehtava organiseerimis- ja kasvatustöö väsimatut täiustamist. On tarvis laialdasemalt arendada komsomoli initsiatiivi ja isetegevust, teha noorsoo hulkades sihikindlat tööd, otsustavalt jagu saada formalismist, paraaditsemisest ja kiitlemisest. Komsomol peab hästi tundma mitmesuguste noorsoorühmade nõudeid ja vajadusi, peab oskama leida noormeestele ja neidudele meelepärast tegevust, taotlema, et iga komsomoli-algorganisatsioon oleks võitlusvõimeline elujõuline kollektiiv, kes on tihedalt seotud kogu noorsooga. Komsomol peab pöörama erilist tähelepanu V. I. Lenini nimelise pioneeriorganisatsiooni tegevuse edasisele parandamisele.

Komsomol peab kasvatama nõukogude noorsoo ustavust proletaarse internatsionalismi ja rahvaste sõpruse printsiipidele, laiendama ja tugevdama nõukogude noorsoo sidemeid sotsialistlike maade noorsooga, maailma kogu progressiivse noorsooga, võitlema väsimatult sõjaõhutajate vastu, kindla ja kestva ülemaailmse rahu eest.

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee on kindlalt veendunud, et leninlik komsomol, koondudes veelgi tihedamalt kommunistliku partei ümber, kirjutab uusi kangelaslikke

lehekülgi selle võitluse ajalukku, mida nõukogude rahvas peab helge tuleviku eest, kommunismi eest.

Olgu tervitatud Üleliiduline Leninlik Kommunistlik Noorsooühing — kommunistliku partei ustav abiline ja võitlusreserv!

Olgu tervitatud kuulsusrikas nõukogude noorsugu!

Olgu tervitatud meie võimas sotsialistlik kodumaa!

«Pravda», 15. aprillil 1958

ÜLKNÜ LIIKME RINNAMÄRGI UUEST NÄIDISEST

ÜLKNÜ Keskkomitee büroo otsus

28. juulil 1958

1. Toetades kommunistlike noorte, komsomoliorganisatsioonide ja ÜLKNÜ XIII kongressi delegaatide arvukaid soove, kinnitada ÜLKNÜ liikme rinnamärgi uus näidis.

2. Kinnitada ÜLKNÜ liikme uue rinnamärgi põhimäärus ja kirjeldus (järgneb).

3. Määrata, et ÜLKNÜ liikme märk antakse kommunistlikku noorsooühingusse vastuvõetule kätte komsomoli rajooni-, linnakomitee sekretäri poolt koos komsomolipiletiga.

Neile noormeestele ja neidudele, kes juba kuuluvad kommunistlikku noorsooühingusse, antakse uus märk kätte pidulikult komsomolikoosolekutel. Kasutada neid koosolekuid selleks, et laialdaselt selgitada ÜLKNÜ leninlikke tegevusprintsiipe, V. I. Lenini õpetusi, Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei juhendeid ja otsusi noorsoo kommunistliku kasvatuse kohta.

ÜLKNÜ LIIKME RINNAMÄRGI

PÕHIMÄÄRUS

1. ÜLKNÜ liikme rinnamärk on Üleliidulise Leninliku Kommunistliku Noorsooühingu ühtne märk.

ÜLKNÜ liikme märgi kandmine on iga kommunistliku noore aukohus.

2. ÜLKNÜ liikme rinnamärk antakse kommunistliku noorsooühingu ridadesse vastuvõetule kätte komsomoli rajooni-, linnakomitee sekretäri poolt koos komsomolipiletiga.

3. ÜLKNÜ liikme rinnamärki kantakse vasakul pool rinnal.

4. Kommunistliku noorsooühingu ridadest väljaheidetuilt võetakse õigus kanda ÜLKNÜ liikmemärki ja nad annavad selle koos komsomolipiletiga ära.

ÜLKNÜ LIIKME RINNAMÄRGI

KIRJELDUS

ÜLKNÜ liikme rinnamärk kujutab endast punast lippu, mis on pööratud lipuvardast paremale poole. Lipule on paigutatud Vladimir Iljitš Lenini bareljeef ja kiri «ВЛКСМ».

Lipu pind on kaetud rubiinpunase emailiga ja piiratud kullatud reljeefse äärisega. Vladimir Iljitš Lenini bareljeef, kiri «ВЛКСМ», lipuvars ja lippu ümbritsev ääris on söövitatud tompaki värvi (kuldne).

Märk on värvilisest metallist (tompakist). Märgi suurus on vertikaalis 18,0 mm ja horisontaalis 20 mm. Tagaküljel on märgil vedrunõel märgi kinnitamiseks riiete külge.

KOMSOMOLIORGANISATSIOONIDE OSAVÕTT NLKP KESKKOMITEE MAIPLEENUMI OTSUSE «KEEMIATÖÖSTUSE ARENDAMISE NING ERITI SÜNTEETILISTE MATERJALIDE JA NENDEST VALMISTATAVA PRODUKTSIOONI TOOTMISE ARENDAMISE KIIRENDAMISEST ELANIKKONNA JA RAHVAMAJANDUSE VAJADUSTE RAHULDAMISEKS» TÄITMISEST

ÜLKNÜ Keskkomitee II pleenumi otsus

29. juulil 1958

1958. aasta mais toimunud NLKP Keskkomitee pleenum töötas välja grandioosse programmi keemiatööstuse kiirendatud korras edasiarendamiseks, mille teostamine kujuneb tähtsaks teguriks kogu rahvamajanduse tehnilises progressis ja rasketööstuses edasise tõusu saavutamisel. Keemiatööstuse võimas tõus ja eriti sünteetiliste materjalide tootmise järsk suurendamine avab uued tohutud võimalused rahvatarbekaupade väljalaske suurendamiseks ja meie rahva materiaalse heaolu edasiseks veelgi kiiremaks kasvuks. Need kommunistliku partei poolt tarvitusele võetud abinõud said kogu nõukogude rahva ja nõukogude noorsoo üksmeelse toetuse ja heakskiidu osalisteks. Keemiatööstuse kiirendatud edasiarendamine on kujunemas tõeliselt üldrahvalikuks ürituseks.

ÜLKNÜ XIII kongress kuulutas kommunistlike noorte ja noorte nimel keemia-, nafta- ja gaasitööstuse ettevõtete ehitamise komsomoli šeflusaluseks tööks ja otsustas suunata nendele ehitustele uusi noorte entusiastide salku. NLKP Keskkomitee maipleenum kiitis heaks komsomoli algatuse.

Leninliku kommunistliku noorsooühingu auasjaks on õigustada

seda Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee suurt usaldust.

Võttes NLKP Keskkomitee maipleenumi poolt seatud keemiatööstuse kiirendatud korras edasiarendamise ülesandeid kui partei poolt seatud võitlusülesannet, **otsustab** ÜLKNÜ Keskkomitee pleenum:

1. Kuulutada välja komsomoliretk keemiatööstuse kiirendatud korras arendamise eest. Kõigi komsomoliorganisatsioonide ja komsomolikomiteede lahinguülesandeks on tagada kommunistlike noorte ja noorte aktiivne osavõtt töötavate keemiaettevõtete laiendamisest ja uute ehitamisest, keemiasaaduste ja kõigepealt sünteetiliste materjalide ning neist valmistatud toodete tootmise järsust suurendamisest; asuda noorte tööliste ja insener-tehniliste töötajate loova initsiatiivi ja aktiivsuse etteotsa võitluses NLKP Keskkomitee maipleenumi poolt kavandatud grandioosse programmi eduka elluviimise eest.

ÜLKNÜ Keskkomitee pleenum kohustab komsomoliorganisatsioone, eeskätt Aserbaidžaani, Valgevene, Gruusia, Kasahhi, Ukraina, Usbeki, Turkmeeni ja Eesti NSV, Baškiiri ja Tatari ANSV, Krasnojarski, Altai ja Stavropoli krai, Kuibõševi, Omski, Kemerovo, Irkutski, Novosibirski, Gorki, Moskva, Kurgani, Jaroslavli, Rjazani, Leningradi, Pensa, Permi, Tambovi, Rostovi, Voroneži, Tuula, Kalinini, Saraatovi, Stalingradi ja Novgorodi oblasti ning Moskva linna komsomoliorganisatsioone võitlevalt ühinema komsomoliretkega ja konkreetsete tegudega osa võtma keemiatööstuse ettevõtete arendamisest ja ehitamisest.

2. Pöörduma ettevõtete, ehituste, keemiatööstuse teadusliku uurimise ja projekteerimisinstituutide noorte tööliste, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate, noorte teadlaste, keemiatööstuse masina- ja aparaadiehitusettevõtete kommunistlike noorte poole, kõigi meie maa komsomoliorganisatsioonide poole kirjaga ühineda keemiatööstuse kiirendatud arendamise eest algava komsomoliretkega. Kirja tekst kinnitada.

3. Komsomoliorganisatsioonid peavad veelgi aktiivsemalt selgitama noortele NLKP Keskkomitee maipleenumi materjale, laialdaselt propageerima keemiaalaseid teadmisi, igati levitama eesrindlikke kogemusi keemiatööstuses ja samuti ka rahvamajanduses sünteetiliste materjalide kasutamise kogemusi. Sel eesmärgil tuleb paremini kasutada populaarteaduslikku kirjandust, filme, sünteetilistest kiudainetest ja plastmassidest näidistoodete näitusi, tehnilisi plakateid, bülletääne, lendlehti, keemiaettevõtetesse korraldatavaid ekskursioone, loenguid, referaate, vestlusi jne.

Kohustada noorsoo- ja lasteajalehtede ning -ajakirjade toimetusi oma veergudel süstemaatiliselt valgustama küsimusi, mis on seotud partei ja valitsuse poolt kavandatud keemiatööstuse kiirendatud arendamise ülesannete elluviimisega ja kommunistlike noorte ning noorte osavõtuga sellest tööst.

4. Toetades komsomoli oblasti- ja kraikomiteede ning liiduvabariikide LKNÜ keskkomiteede ettepanekut kuulutada välja komsomoli oblasti-, krai- ja vabariiklike organisatsioonide sotsialistlik võistlus parima osavõtu eest keemiatööstuse ettevõtete ehitamisest ja laiendamisest ning samuti ka ehitatavate ja rekonstrueeritavate keemiatööstusettevõtete tellimusi täitvate masina- ja aparaadiehitustehaste komsomoliorganisatsioonide võistlus.

Teha ÜLKNÜ Keskkomitee büroole ülesandeks koos NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Keemiakomiteega töötada välja sotsialistliku võistluse tingimused ja abinõud võitjate stimuleerimiseks.

5. Keemiatööstuse arendamise oma šefluse alla võtnud komsomoliorganisatsioonidele operatiivse abi osutamiseks nende šeflusülesannete täitmisel ja komsomoliorganisatsioonide positiivsete töökogemuste üldistamisel ning levitamisel soovitada komsomoli rajooni-, linna-, oblasti- ja kraikomiteedele ning liiduvabariikide LKNÜ keskkomiteedele moodustada keemiatööstuse löökobjektide ehituse üle komsomoli šeflusstaabid.

6. Pidada otstarbekaks viia 1959. aastal läbi keemiatööstuse ettevõtete, ehituste, teadusliku uurimise ja projekteerimisinstituutide noorte tootmiseesrindlaste, insener-tehniliste töötajate, noorte teadlaste ja komsomolitöötajate kokkutulek, kus teha esimesed kokkuvõtted komsomoliorganisatsioonide, kommunistlike noorte ja noorte osavõtu kohta NLKP Keskkomitee maipleenumi otsuste täitmisest.

*

Komsomoli Keskkomitee pleenum kutsub kommunistlikke noori ja kogu nõukogude noorsugu üles neile omase energia ja võitlusvaimuga aktiivselt astuma üldrahvalikku võitlusse kommunistliku partei poolt kavandatud keemiatööstuse kiirendatud arendamise programmi eduka elluviimise eest.

ÜLKNÜ Keskkomitee pleenum kinnitab Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei leninlikule Keskkomiteele, et kommunistlikud noored ja noored teevad kõik selleks, et väärida kommunistliku partei suurt usaldust, et olla ka edaspidi tema ustav abiline võitluses rahvamajanduse edasiarendamise ja meie maal kommunismi ülesehitamise eest.

V. I. LENINI NIMELISE ÜLELIIDULISE PIONEERIORGANISATSIOONI PÕHIMÄÄRUS

Kinnitatud ÜLKNÜ Keskkomitee büroo poolt

20. augustil 1958

V. I. Lenini nimeline üleliiduline pioneeriorganisatsioon on laste kommunistlik massiorganisatsioon, mis koondab oma ridadesse Nõukogude Liidu kooliõpilasi.

Pioneeriorganisatsioonis teevad miljonid nõukogude lapsed läbi esimese kommunistliku kasvatuse kooli, harjuvad ühiskondliku tööga, valmistuvad saama aktiivseteks kommunismiehitajateks.

Pioneeriorganisatsioon töötab Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei juhtimisel. Kommunistliku partei ülesandel suunab pioneeriorganisatsiooni igapäevast tegevust Üleliiduline Leninlik Kommunistlik Noorsooühing.

Noored pioneerid on kommunistliku noorsooühingu vahetuseks. Iga pioneer püüab saada ÜLKNÜ liikmeks. Pioneeriorganisatsioon valmistab pioneere ette ÜLKNÜ ridadesse astumiseks.

V. I. Lenini nimeline pioneeriorganisatsioon aitab kommunistlikul parteil, kommunistlikul noorsooühingul ja koolil kasvatada pioneerides kommunistliku ühiskonna inimese kõrgeid moraalseid omadusi, aitab kasvatada neid veendunud võitlejateks kommunistliku partei ürituse eest, oma kodumaa tulisteks patrioodideks, teadlikeks, töökateks, kultuurseteks, terveteks, elurõõmsateks, julgeteks, raskusi mittekartvateks kommunistliku ühiskonna ehitajateks, aitab kasvatada lapsi rahvaste sõpruse ja proletaarse internatsionalismi vaimus.

Pioneeriorganisatsioon kasvatab pioneerides armastust teadmiste vastu, uurimistahet, teadmishimu ja püüdu hästi õppida.

Kogu pioneeriorganisatsiooni töö on rajatud leninlikule õpetusele kommunistlikust kasvatusest: sidemele eluga, tööliste ja talupoegade tööga, üldrahvaliku võitlusega kommunismi ülesehitamise eest meie maal.

Pioneeriorganisatsiooni töö tähtsaimaks printsiibiks on laste initsiatiivi igakülgne arendamine. Pioneeritöö toimub huvitavates ja eredates vormides, arvestades laste iga, huvisid ja soove.

I

PIONEERIORGANISATSIOONI VASTUVÕTMINE

Pioneeriorganisatsiooni võetakse vastu 10 kuni 15 aasta vanuseid õpilasi. Pioneeriks vastu võtta on õigus koolide, internaatkoolide ja lastekodude pioneerimalevatel ning -rühmadel.

Õpilane, kes soovib astuda pioneeriorganisatsiooni, teatab sellest suuliselt rühma- või malevanõukogu esimehele (seal, kus ei ole rühmi). Õpilase vastuvõttu pioneeriorganisatsiooni arutatakse rühma- või malevakoondusel (individuaalselt) ja seejärel otsustatakse pioneeride lahtisel hääletusel.

Pioneerirühma või -maleva pidulikul koondusel, mis toimub koolis, V. I. Lenini, sotsialistlikust revolutsioonist osavõtnute, kodusõja ja Suure Isamaasõja kangelaste mälestussammaste juures, klubis, muuseumis jne., annab pioneeriks vastuvõetud õpilane «Noore pioneeri pühaliku tõotuse»:

«Mina, Nõukogude Liidu noor pioneer, tõotan pühalikult oma seltsimeeste ees:

Palavalt armastada oma Nõukogude kodumaad, elada, õppida ja võidelda nii, nagu õpetas suur Lenin, nagu õpetab kommunistlik partei.»

Deviisile «Võitluseks kommunistliku partei ürituse eest ole valmis!» vastab pioneer: «Alati valmis!» ja annab pioneerisaluudi.

Pioneer saluteerib Nõukogude Liidu hümni, liiduvabariikide hümnide ja partei hümni «Internatsionaal» ettekandmisel, V. I. Lenini, revolutsiooniliste võitlejate, kodusõja ja Suure Isamaasõja kangelaste mälestussammastest möödudes. Pioneer tervitab saluudiga pioneerijuhte ja pioneere.

Iga pioneer kannab pioneeriorganisatsiooni kuulumise tunnusena punast pioneeri kaelarätti ja pioneeri rinnamärki. Märki kantakse rinna vasakul poolel.

Pioneeril on paraadvorm: valge pluus ja tumedad püksid (poistel), valge pluus ja tume seelik (tütarlastel). Paraadvormis ilmub pioneer pioneerikoondustele, kokkutulekutele, paraadidele, demonstratsioonidele, piduõhtutele ja lastehommikutele.

Üleliidulisel pioneeriorganisatsioonil on Nõukogude Liidu noorte pioneeride laul.

19. mai, V. I. Lenini nimelise pioneeriorganisatsiooni sünnipäev, on üleliidulise pioneeriorganisatsiooni pidupäev.

II

NOORE PIONEERI KOHUSTUSED JA ÕIGUSED

Noor pioneer on kohustatud täitma «Noore pioneeri pühalikku tõotust», «Noorte pioneeride seadusi», omandama pioneeriorgani-

satsioonis noorte pioneeride jaoks kehtestatud teadmised ja oskused («Noore pioneeri astmed»). Pioneer võtab osa pioneeriorganisatsiooni kõigi tööküsimuste arutamisest, ta võib olla valitud salgajuhiks, rühmanõukogusse, malevanõukogusse, võib pöörduda palvega malevanõukogu poole, et saada soovitust ÜLKNÜ ridadesse astumiseks.

NÕUKOGUDE LIIDU NOORTE PIONEERIDE SEADUSED

Pioneer armastab oma kodumaad ja Nõukogude Liidu Kommunistlikku Parteid. Pioneer valmistub astuma ÜLKNÜ liikmeks.

Pioneer austab nende mälestust, kes andsid oma elu võitluses Nõukogude kodumaa vabaduse ja õitsengu eest.

Pioneer peab sõprust maailma kõigi maade lastega.

Pioneer õpib hoolsalt, on distsiplineeritud ja viisakas.

Pioneer armastab töötada ja hoiab rahva vara.

Pioneer on hea seltsimees, hoolitseb nooremate eest, abistab vanemaid inimesi.

Pioneer on julge ega karda raskusi.

Pioneer räägib tõtt, peab kalliks oma rühma au.

Pioneer karastab ennast, võimleb iga päev.

Pioneer armastab loodust, ta kaitseb puid ja põõsaid, kasulikke linde ja loomi.

Pioneer on kõigile lastele eeskujuks.

PIONEERITEADMISTE JA -OSKUSTE NÄIDISLOETELU

(«Noore pioneeri astmed»)

Pioneeritöö sisu parandamiseks, töö läbiviimiseks pioneeride ealisi erinevusi arvestades, laste mitmekülgsete vajaduste ja soovide rahuldamiseks on pioneeriorganisatsioonis kehtestatud «Noore pioneeri astmed»: esimene — III—IV, teine — V—VI, kolmas — VII—VIII klassi pioneeridele. Astmetes on antud konkreetsete oskuste ja teadmiste loetelu, mis pioneer peab omandama pioneeriorganisatsioonis viibimise aja jooksul.

«Noore pioneeri astmed» kinnitavad V. I. Lenini nimelise üleliidulise pioneeriorganisatsiooni kesknõukogu ja ÜLKNÜ Keskkomitee. Pioneeriorganisatsiooni vabariiklikud, krai- ja oblastinõukogud koos vastavate komsomolikomiteedega võivad teha astmetes üksikuid muudatusi ja täiendusi, arvestades rahvuslikke traditsioone ja kohalikke tingimusi. Need muudatused ja täiendused tuleb kooskõlastada pioneeriorganisatsiooni kesknõukogu ja ÜLKNÜ Keskkomiteega.

Astmetes ettenähtud teadmised ja oskused omandab pioneer kogu pioneeriorganisatsiooni töö protsessis, tavaliselt salga, rühma ja maleva kollektiivses tegevuses.

Igal pioneeril on «Pioneeri isiklik raamat», kuhu tehakse märkmed omandatud teadmiste ja oskuste, pioneeriorganisatsioonilt saadud ülesannete täitmise ja ergutuste kohta.

III

PIONEERIMALEV, -RÜHM, -SALK

V. I. Lenini nimelise üleliidulise pioneeriorganisatsiooni aluseks on pioneerimalevad. Pioneerimalevad luuakse koolides, internaatkoolides ja lastekodudes, kus on vähemalt kolm pioneeri. Suvisel õppetöö vaheajal luuakse pioneerimalevad ka pioneerilaagrites.

Pioneerimalevate juhtimiseks eraldavad komsomoliorganisatsioonid vanempioneerijuhte selleks tööks kõige rohkem ettevalmistatud ÜLKNÜ liikmete hulgast.

Vanempioneerijuht on noorte pioneeride kasvataja ja organisaator, kommunistliku noorsooühingu esindaja pioneerimalevas. Vanempioneerijuht töötab rajooni või linna komsomolikomitee ja pioneeriorganisatsiooni nõukogu juhtimisel, tihedas koostöös õpetajatega.

Maleva tööd juhib malevanõukogu, kuhu kuulub 3—15 kõige aktiivsemat pioneeri. Malevanõukogu valitakse lahtisel hääletamisel malevakoondusel. Malevanõukogu võib koosneda ka rühmanõukogude esimeestest. Nõukogu valib oma koosseisust malevanõukogu esimehe. Vanempioneerijuht kuulub malevanõukogu koosseisu. Pioneerimalevas, kus on vähem kui 10 pioneeri, ei valita mitte malevanõukogu, vaid maleva esimees.

Vanempioneerijuhi juhtimisel organiseerib malevanõukogu tööd pioneeridega koolis, väljaspool kooli, pioneeride elukoha järgi; viib läbi tööd «Noore pioneeri pühaliku tõotuse» ja «Noorte pioneeride seaduste» igale pioneerile selgitamiseks ja täitmiseks, aitab pioneeridel omandada astmete teadmisi ja oskusi; aitab õpilasi laialdaselt kaasa tõmmata kehakultuurialastesse, tehnika-, noorte naturalistide ja kunstilise isetegevuse ringidesse; viib läbi pioneerikoondusi, festivale, konkursse, võistlusi, ülevaatusi, mänge, ekskursioone, matku; hoolitseb pioneeride ja õpilaste individuaalsete huvide ning kalduvuste arendamise eest.

Malevanõukogu annab rühmadele, salkadele ja üksikutele pioneeridele ülesandeid ning kontrollib nende täitmist.

Kogu tööd pioneerimalevates, -rühmades ja -salkades tuleb teha sisukalt, ilmekalt, huvitavalt ning haaravalt, hõlmates kõiki pioneere.

Pioneerimaleval on õigus anda pioneeridele soovitusi ÜLKNÜ ridadesse astumiseks. Pioneerimaleva nõukogu soovitus on võrdne ühe ÜLKNÜ liikme soovitusega. Pioneer, kes soovib astuda kommunistlikku noorsooühingusse, pöördub pioneerimaleva soovi-

tuse saamiseks suulise avaldusega rühmanõukogu poole. Soovituse andmise küsimust arutatakse eelnevalt rühmanõukogus ja see otsustatakse lõplikult malevanõukogu poolt.

Pioneerile, kes astub ÜLKNÜ liikmeks, on malevanõukogu soovitus kohustuslik.

Pioneerimaleval on punane pioneerilipp — noorte pioneeride au ja ühtekuuluvuse, nende Nõukogude kodumaale ja kommunistliku partei üritusele piiritu ustavuse sümbol. Maleva lipp tuuakse kõigile malevakoondustele, kokkutulekutele, demonstratsioonidele ja paraadidele. Maleval ja rühmadel on fanfaar ja trumm.

Pioneerimalevate juurde võib luua lastevanematest, sõja- ja tööveteranidest, lastega tehtava töö entusiastidest sõprade nõukogud, kes aitavad kaasa pioneerimaleva tööle.

Pioneerimalev koosneb rühmadest. Rühmad luuakse malevas, kus on vähemalt 20 pioneeri. Rühma kuuluvad tavaliselt ühes klassis õppivad pioneerid.

Pioneerirühmad teevad oma tööd mitte ainult kooli seinte vahel, vaid ka ettevõtete, sovhooside ja kolhooside klubides, majavalitsustes, koolivälistes lasteasutustes jne.

Pioneeritööks vajalike tingimuste olemasolu ja pioneeride endi soovi korral võib pioneerirühmi moodustada ka pioneeride elukoha järgi. Need pioneerirühmad kuuluvad kooli pioneerimaleva koosseisu, töötavad maleva üldise plaani järgi ja vanempioneerijuhi juhtimisel. Pioneer võib olla ainult ühe pioneerirühma liige.

Pioneerirühmade juhtimiseks eraldavad komsomoliorganisatsioonid rühmajuhte selleks tööks kõige rohkem ettevalmistatud kommunistlike noorte — tootmistööliste ja üliõpilaste hulgast; kooliõpilased — kommunistlikud noored — määratakse tavaliselt rühmajuhtide abideks. Rühmajuht töötab vanempioneerijuhi juhtimisel, tihedas kontaktis klassijuhatajaga, komsomoli-algorganisatsioonide komiteedega.

Rühma tööd organiseerib 3—5-liikmeline rühmanõukogu, mis valitakse rühmakoondusel lahtisel hääletusel. Rühmanõukogu võib koosneda ka salgajuhtidest. Rühmanõukogu esimees valitakse rühmakoondusel. Rühmajuht kuulub rühmanõukogu koosseisu. Rühmas, kus on alla 10 pioneeri, ei valita mitte rühmanõukogu, vaid rühma esimees.

Rühmal on punane lipp, millel on rühma number. Lipp tuuakse rühma- ja malevakoondustele, kokkutulekutele, demonstratsioonidele, paraadidele, lipuga läheb rühm matkadele ja ekskursioonidele.

Pioneerirühm, kus on 10 ja rohkem pioneeri, jaguneb salkadeks. Vanemate pioneeride rühmades võib luua peale alaliste salkade ka niisuguseid salku, kus pioneerid täidavad mingit konkreetset ülesannet, samuti salku huvide järgi. Nooremate klasside pioneerirühmades võib salku ka mitte luua. Salga tööd

organiseerib salgajuht, kes valitakse pioneeride hulgast salga koondusel.

Aruanded ja valimised toimuvad pioneerimalevates, -rühmades ja -salkades üks kord aastas selle tähtaja jooksul, mis on ette nähtud rajooni (linna) pioneeriorganisatsiooni nõukogu poolt ning kooskõlastatud oblasti, krai, vabariikliku pioneeriorganisatsiooni nõukoguga.

Maleva- ja rühmanõukogude liikmed ning esimehed ja salgajuhid kannavad vasakul käisel, ülalpool küünarnukki, eraldusmärke — punaseid paelu, mis on neli sentimeetrit pikad ja sentimeeter laiad. Malevanõukogu esimees kannab kolme paela, rühmanõukogu esimees ja malevanõukogu liikmed — kahte paela, salgajuhid ja rühmanõukogu liikmed — üht paela.

Pioneeriorganisatsioon tõstab esile pioneere, pioneerisalku, -rühmi ja -malevaid edusammude eest õppimises, töös ja ühiskondlikus töös.

Esiletõstmise abinõud: tänuavaldus salga või rühma rivi ees — rühmanõukogu otsusel; tänuavaldus maleva rivi ees — malevanõukogu otsusel; pildistamine pioneerimaleva, rajooni või linna pioneeriorganisatsiooni lahtise punase lipu ees; autasustamine komsomoli linna-, rajoonikomitee aukirjaga.

Paremate rühmadele ja malevatele võib anda kangelase nime: pioneerimalevale — rajooni (linna) pioneeriorganisatsiooni nõukogu otsusega, pioneerirühmale — pioneerimaleva nõukogu otsusega.

Eriti väljapaistnud pioneere, pioneerisalku, -rühmi ja -malevaid autasustatakse komsomoli oblasti- ja kraikomiteede, liiduvabariikide LKNÜ keskkomiteede ja ÜLKNÜ Keskkomitee aukirjadega: vabariikliku, krai ja oblasti pioneeriorganisatsiooni nõukogude ettepanekul tehakse sissekanded V. I. Lenini nimelise üleliidulise pioneeriorganisatsiooni auraamatusse.

Pioneeride suhtes, kes ei täida oma kohustusi, rakendatakse karistusabinõusid: rühma- või malevanõukogu märkust või laitust; salga- või rühmakoondusel arutamist; noomitust — rühma- või malevanõukogu otsusel. Pioneeride eksimuste arutamisel peab olema kindlustatud peenetundeline ning tähelepanelik suhtumine pioneeridesse.

IV

OKTOOBRILASTE GRUPID PIONEERIRÜHMADE JA -MALEVATE JUURES

Pioneerimalevate ja -rühmade juures luuakse oktoobrilaste grupid, kuhu alates esimesest klassist kuuluvad õpilased, kes soovivad oktoobrilapsed olla.

Oktoobrilastega tehtava töö sisu on määratud kindlaks järgmiste reeglitega:

oktoobrilapsed on tulevased pioneerid; oktoobrilapsed on hoolsad lapsed, nad õpivad hästi, armastavad kooli, austavad vanemaid inimesi; ainult neid, kes armastavad tööd, nimetatakse oktoobrilasteks; oktoobrilapsed on ausad ja tõearmastajad lapsed; oktoobrilapsed on sõbralikud lapsed, loevad ja joonistavad, mängivad ja laulavad, elavad lõbusalt.

Oktoobrilastel on rinnamärk — täheke. Täheke antakse oktoobrilastele kätte oktoobrilaste grupi moodustamisel. Tähekest kantakse vasakul pool rinnal.

Oktoobrilaste gruppidel on punane lipp.

Oktoobrilaste gruppide juhtideks saadavad komsomoliorganisatsioonid ja pioneerimalevate nõukogud õpilasi — kommunistlikke noori — ja rohkem ettevalmistatud vanemate rühmade pioneere.

V

RAJOONI, LINNA, RINGKONNA, OBLASTI, KRAI, VABARIIGI PIONEERIORGANISATSIOONID, V. I. LENINI NIMELINE ÜLELIIDULINE PIONEERIORGANISATSIOON

Kõik rajooni või linna pioneerimalevad moodustavad rajooni või linna pioneeriorganisatsiooni. Rajooni (linna) pioneeriorganisatsioonil on punane pioneerilipp. Punane pioneerilipp tuuakse revolutsioonilistel ja üldrahvalikel pidupäevadel toimuvatele paraadidele ja demonstratsioonidele, kokkutulekutele ja teistele massiüritustele, mis toimuvad rajooni (linna) pioneeriorganisatsioonis. Punast lippu hoitakse rajooni (linna) pioneeriorganisatsiooni nõukogus. Pioneeriorganisatsiooni nõukogu otsusega võib lippu anda hoidmiseks rajooni (linna) parematele pioneerimalevatele pioneeriorganisatsiooni nõukogu poolt määratud tähtajaks.

Kõik rajoonide (linnade) pioneeriorganisatsioonid moodustavad ringkonna, oblasti, krai, vabariikliku pioneeriorganisatsiooni.

Kõik ringkondade, oblastite, kraide, vabariikide pioneeriorganisatsioonid moodustavad V. I. Lenini nimelise üleliidulise pioneeriorganisatsiooni.

Vabariikides, kraides, oblastites, ringkondades, linnades, rajoonides juhivad pioneeriorganisatsioone vabariiklikud, krai, oblasti, ringkonna, linna, rajooni pioneeriorganisatsiooni nõukogud, mis töötavad vastavate komsomolikomiteede juhtimisel.

Üleliidulise pioneeriorganisatsiooni juhtivaks organiks on V. I. Lenini nimelise üleliidulise pioneeriorganisatsiooni kesknõukogu. Kesknõukogu töötab ÜLKNÜ Keskkomitee juhtimisel.

Kesknõukogu, vabariiklikud, krai ja oblasti pioneeriorganisatsiooni nõukogud töötavad ÜLKNÜ Keskkomitee poolt kinnitatud põhimääruse alusel; ringkonna, linna ja rajooni pioneeriorganisatsiooni nõukogud — vabariikide LKNÜ keskkomiteede, kraide,

oblastite komsomolikomiteede poolt kinnitatud põhimääruse alusel.

Kesknõukogu, vabariiklikud ja oblasti pioneeriorganisatsiooni nõukogud annavad koos vastavate komsomolikomiteedega välja pioneeriajalehti ja -ajakirju.

VI

PIONEERIORGANISATSIOON, KOMMUNISTLIK NOORSOOÜHING JA KOOL

Hoolitsus pioneeriorganisatsiooni eest on üks ÜLKNÜ põhilisi kohustusi. Komsomoliorganisatsioonid tegelevad pioneerirühmade ja -malevate igapäevase tööga, aitavad neil teha tööd huvitavaks ja sisukaks, arendada pioneeride initsiatiivi, aitavad kasvatada pioneerides kollektiivsustunnet, aitavad saavutada, et iga pioneer oleks eeskujuks õppimises ja distsipliinis, käitumises tänaval, kodus ja avalikes kohtades.

Komsomoliorganisatsioonid saadavad paremaid kommunistlikke noori pioneerirühmade, ringide ja spordisektsioonide juhtideks; hoolitsevad selle eest, et pioneeridele antaks kasutada staadione, klubisid ja punanurki; aitavad laiendada pioneeride paleede ja majade, noorte naturalistide, tehnikute ja turistide jaamade, spordiväljakute, lasteteatrite ja -parkide võrku ning parandada nende tööd; koos ametiühingutega organiseerivad pioneerilaagrite tööd; hoolitsevad lasteajakirjanduse eest.

Komsomoliorganisatsioonid tõmbavad aktiivsele tööle lastega kaasa mitmesuguseid ühiskondlikke organisatsioone.

Oma tööd pioneeride hulgas teeb kommunistlik noorsooühing tihedas kontaktis haridusorganitega, koolide, internaatkoolide ja lastekodude pedagoogiliste kollektiividega, kes suhtuvad pioneeritöösse kui ühte ossa üldisest tööst õpilaste õpetamisel ja kommunistlikul kasvatamisel. Komsomolikomiteed aitavad pidevalt õpetajatel omandada pioneeritöö sisu ja vorme, tutvustavad neid pioneeritöö paremate kogemustega.

RAJOONI, LINNA, RINGKONNA, OBLASTI, KRAI, VABARIIGI KOMSOMOLIORGANISATSIOONI PUNALIPU PÕHIMÄÄRUS

Kinnitatud ÜLKNÜ Keskkomitee sekretariaadi poolt

24. septembril 1958

1. Vastavalt ÜLKNÜ Keskkomitee otsusele asutatakse kõigis rajooni, linna, ringkonna, oblasti, krai, vabariigi komsomoliorganisatsioonides punalipp kui kommunistlike noorte au ja moraalse monoliitsuse sümbol, keda ühendab valmisolek anda oma jõud sotsialistliku kodumaa ja Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei jäägitult ustavale teenimisele, kommunismi võidule.

2. Punalipp antakse üle rajooni, linna, ringkonna, oblasti, krai, vabariigi komsomoliorganisatsioonile ÜLKNÜ Keskkomitee nimel tema esindaja poolt komsomoli rajooni-, linna-, ringkonna-, oblasti-, kraikomitee, liiduvabariigi LKNÜ keskkomitee pidulikul pleenumil.

3. Punalipp tuuakse välja komsomolikonverentsidele, kongressidele, pidulikele pleenumitele, noorte massiüritustele, revolutsioonilistele pidustustele, noorsoomiitinguile. Tuleb praktiseerida paremate noortekollektiivide, üksikute kommunistlike noorte, noormeeste ja neidude pildistamist lahtise lipu juures heade tootmisnäitajate, eeskujuliku õppetöö ja ühiskondlikust elust aktiivse osavõtu eest.

4. Punalippu hoitakse komsomoli rajooni-, linna-, ringkonna-, oblasti-, kraikomitees, liiduvabariigi LKNÜ keskkomitees. Punalipu säilitamise eest kannab vastutust komsomolikomitee esimene sekretär.

Komsomolikomiteed võivad punalippe üle anda komsomoliorganisatsioonidele ergutusvahendina edusammude eest kasvatustöös ja ühiskondlikult kasulikus töös. Punalippe üle anda pidulikult ajavahemikuks, mis määratakse igal üksikul juhul vastava komitee poolt.

Oma töös kõige silmapaistvamaid tulemusi saavutanud rajooni, linna, ringkonna, oblasti, krai, vabariigi komsomoliorganisatsiooni punalipule võib igal üksikul juhul kõrgemalseisva organi otsusel teha vastava kirjutise.

5. Rajooni, linna, ringkonna, oblasti, krai, vabariigi komsomoliorganisatsioonis olevate punalippude arvestust peetakse ÜLKNÜ Keskkomitees.

RAJOONI, LINNA, RINGKONNA, OBLASTI, KRAI, VABARIIGI KOMSOMOLIORGANISATSIOONI PUNALIPU

KIRJELDUS

Rajooni, linna, ringkonna, oblasti, krai, vabariigi komsomoliorganisatsiooni punalipp koosneb kahesordilisest punasest siidriidelaiust, mille esikülje keskel on värvilise siidiga väljaõmmeldud (aplikatsioon) märk «ВЛКСМ», mõõtmetega vertikaalis ja horisontaalis 60 sm.

Piki esikülje ülemist äärt on kuldse siidiga välja õmmeldud sõnad «Kõigi maade proletaarlased, ühinege!» (tähtede suurus 4 sm).

Esikülje allosas on kuldse siidiga välja õmmeldud tekst «Üleliiduline Leninlik Kommunistlik Noorsooühing» (tähtede suurus 6 sm); tagakülje allosas on komsomoliorganisatsiooni nimetus (tähtede suurus 5 sm). Näiteks: «Moskva oblasti Lenini rajooni komsomoliorganisatsioon».

Liiduvabariikides kirjutatakse komsomoliorganisatsiooni nimetus emakeeles.

Punalipu kolme ääre külge kinnitatakse kuldsed narmad, neljandat äärt pidi kinnitatakse varda külge.

Lipuvarras on puust, ümmargune (läbimõõt — 4 sm; pikkus — 2,5 m), tumepruuniks värvitud, ülemises otsas nikeldatud otsik viisnurkse tähe kujutisega.

Lipunöör (pikkus 270—285 sm) on keerutatud ning valmistatakse kuldsest siidist, kaks tutti mõlemas otsas.

Lipu mõõdud on 118×150 sm.

.....

(oblasti, krai, vabariigi)

.....

(rajooni, linna)

KOMSOMOLIORGANISATSIOONI PUNALIPU

PASS Nr. .....

Üleliidulise Leninliku Kommunistliku Noorsooühingu Keskkomitee otsuse alusel on punalipp kui kommunistliku noorte au ja moraalse ühtekuuluvuse sümbol, keda ühendab valmisolek anda oma jõud sotsialistliku kodumaa ja kommunistliku partei jäägitult ustavale teenimisele, kommunismi võidule, kätte antud .....

..... komsomoliorganisatsioonile.

(rajooni, linna, oblasti, krai, vabariigi)

«.....» ..... 195 .... a.

ÜLKNÜ Keskkomitee sekretär

ÕPILASTE TOOTMISBRIGAADIDE TÖÖST

ÜLKNÜ Keskkomitee büroo otsus

21. novembril 1958

1. Üheks õpetamise ja tootva töö ühendamise heaks vormiks on õpilaste tootmisbrigaadid. Need tekkisid 1955. aastal Stavropoli krai Grigoriopolskaja, Gorjatševodskaja ja teistes koolides ning nad on leidnud üldist tunnustust ja laialdast levikut. 1956. aasta suvel oli Stavropoli krai koolides 122 õpilaste tootmisbrigaadi, sel aastal aga 314, kus töötab üle 25 000 õpilase. Õpilaste tootmisbrigaadid on organiseeritud samuti Moskva, Leningradi, Rostovi, Rjazani, Kemerovo ja Tšitaa oblastis, Altai, Krasnodari ja Primorje krais, Ukraina, Valgevene, Kasahhi, Aserbaidžaani ja Moldaavia vabariigis. Selle kolme aasta jooksul, mil õpilaste tootmisbrigaadid eksisteerivad, on nende profiil tunduvalt laiemaks muutunud. Koos põllundusbrigaadidega on tekkinud loomakasvatajate ja noorte mehhanisaatorite brigaadid, samuti kompleksbrigaadid. Laialdaselt on levinud õpilaste ehitusbrigaadid, mis esmakordselt loodi Kemerovo oblastis Prokopjevski linnas. Kemerovlaste algatusest haarati kinni Moskvas, Saraatovi ja Gorki oblastis, Tšuvaši ANSV-s, Ukraina NSV Harkovi ja Vinnitsa oblastis.

Õpilaste tootmisbrigaadide tähtsus kasvab eriti käesoleval ajal seoses partei ja valitsuse abinõudega kooli ja elu sidemete tugevdamiseks, haridussüsteemi edasiarendamiseks meie maal.

Juba esimesed õpilaste tootmisbrigaadide töö kokkuvõtted annavad tunnistust nende suurest osatähtsusest kooliõpilaste tööks ettevalmistamisel, seltsimehelikkuse ja kollektiivsustunde kasvatamisel pioneerides ja kooliõpilastes, koolide komsomoliorganisatsioonide võitlusvaimu ja initsiatiivi tõstmisel. Töö õpilaste brigaadides aitab süvendada õpilaste teadmisi teaduste alustes, võimaldab säilitada õpilaskollektiivi suveperioodi jooksul. Paljud koolide lõpetajad, olles hakanud palavalt armastama oma ala, jäävad elama ja tööle kodukolhoosidesse ja -sovhoosidesse, lähevad käitistesse, sõidavad Siberisse, Põhja, Kaug-Itta, Donbassi uusehitustele, uudismaadele.

Samal ajal on mõnedes õpilasbrigaadides veel halvasti korraldatud töö, ei kanta küllaldaselt hoolt õpilaste kasvatamise eest. Üksikutes õpilasbrigaadides vaadatakse kooliõpilaste tööle kui omaette eesmärgile, vähe pööratakse tähelepanu laste puhkuse organiseerimisele.

ÜLKNÜ Keskkomitee loeb ebaõigeks, kui paljud komsomolikomiteed on ükskõikselt suhtunud õpilaste tootmisbrigaadide loomise kogemustesse, ei ole teinud vajalikku organiseerimistööd nende kogemuste juurutamiseks enamiku koolide komsomoliorganisatsioonide töö praktikasse.

2. Kiita heaks Stavropoli, Krasnodari, Moskva, Leningradi,

Rostovi, Rjazani, Kemerovo, Ukraina, Valgevene, Moldaavia ja teiste komsomoliorganisatsioonide töökogemused õpilaste tootmisbrigaadide rajamise alal. Kohustada komsomoli oblasti- ja kraikomiteesid ning liiduvabariikide LKNÜ keskkomiteesid, arvestades kohalikke tingimusi, laialdaselt levitama neid kogemusi, juurutama neid koolide komsomoliorganisatsioonide tööpraktikasse.

Õpilaste tootmisbrigaadide loomisel ja nende töö organiseerimisel on vaja pidevalt hoolitseda koolis toimuva õppeprotsessi ühendamise eest õpilaste tööga brigaadides, kindlustada mitmekülgse kasvatustöö tegemine neis brigaadides ja esmajoones töösse kommunistliku suhtumise ning tööinimestesse sügava austuse kasvatamine kooliõpilastes. On vaja põhjalikumalt tutvustada kooliõpilastele eesrindlikke töömeetodeid, teaduse ja tehnika saavutusi, süstemaatiliselt organiseerida kohtumisi tootmistöö eesrindlastega.

ÜLKNÜ oblasti- ja kraikomiteed ning liiduvabariikide LKNÜ keskkomiteed peavad regulaarselt tegema kokkuvõtteid õpilaste tootmisbrigaadide tööst, organiseerima näitusi, korraldama tootmisbrigaadide liikmete peoõhtuid, kokkutulekuid ja pidustusi.

3. Teha ÜLKNÜ Keskkomitee koolinoorte osakonnale ülesandeks koos VNFSV Haridusministeeriumiga välja töötada ettepanekud kooliõpilaste tootmisbrigaadide üleliidulise kokkutuleku korraldamise kohta Moskvas 1959. aasta talvisel koolivaheajal.

4. Asutada ÜLKNÜ Keskkomitee rinnamärk õpilaste tootmisbrigaadide töös silmapaistnud kooliõpilaste jaoks.

KOMMUNISTLIKE NOORTE JA NOORTE UUEST PATRIOOTLIKUST LIIKUMISEST KOMMUNISTLIKU TÖÖ BRIGAADIDE LOOMISEKS JA VÕISTLUSE ARENDAMISEKS

ÜLKNÜ Keskkomitee büroo otsus

21. novembril 1958

Meie suur sotsialistlik kodumaa on oma loominguliste jõudude täiel õitsengul. Nõukogude rahvas, kes on koondunud kommunistliku partei ümber, on saavutanud sellist edu, on teostanud sellised grandioossed ümberkujundused, mis annavad meie maale võimaluse astuda nüüd oma arengus uude tähtsasse perioodi, mille käigus lahendatakse kommunismi materiaalse tehnilise baasi igakülgse rajamise ülesanded, meie kodumaa majandusliku võimsuse ja kaitsevõime edasise tugevdamise ning koos sellega nõukogude rahva kasvavate materiaalsete ja vaimsete vajaduste järjest täielikuma rahuldamise ülesanded.

Seltsimees N. S. Hruštšovi poolt NLKP XXI kongressil tehtava ettekande «NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959—1965» teesid kutsusid noormeeste ja neidude hulgas esile uue poliitilise ja tööalase tõusu, püüde võtta eelseisev partei kongress vastu uute tootmisalaste kingitustega. Üle kogu riigi on arenenud võistlus NLKP XXI kongressi auks. N. S. Hruštšovi poolt partei XXI kongressil tehtava ettekande teeside arutamisel komsomoliorganisatsioonides tekkis uus suurepärane algatus — sündisid kommunistliku töö brigaadid.

Moskva—Rjazani raudtee Moskva-Sortirovotšnaja jaama depoos, kus 1919. aastal viidi läbi esimene kommunistlik laupäevak, tekkisid mootorvedurite remonditsehhi noortekollektiivi kommunistliku töö brigaadid sotsialistliku võistluse positiivsete kogemuste üldistamise alusel ning nad on selle võistluse edasiarenduseks meie maal kommunismi laiahaardelise ehitamise uuel ajaloolisel etapil.

Mis siis on kommunistliku töö brigaadide võistluses uut ja määravat? Depoo noortööliste poolt kommunistliku töö brigaadi nimetuse kandmise õiguse eest peetava võistluse aluseks on tööviljakuse pidev tõstmine tehnika täieliku kätteõppimise ning tootmise mehhaniseerimise baasil. Noortöölised kohustusid täiel määral ära kasutama kõike uut, mis on seotud nende erialaga, ning abistama seltsimehi töös. Brigaadide kommunistlikes kohustustes leiavad käsitlemist tootmise ratsionaliseerimise ning tootmisprotsesside automatiseerimise ja mehhaniseerimise küsimused.

Üheks peamiseks iseärasuseks kommunistliku töö brigaadide tegevuses on nende liikmete tung teadmiste poole, õppimise poole tootmistööd katkestamata, et need teadmised tooksid kasu mitte ainult endale, vaid eelkõige tootmisele, seltsimeestele. Noortekollektiivide kommunistlikke kohustusi läbib suur hoolitsus selle eest, et igaüks saaks uue, nõukogude inimese eeskujuks — harituks, nii tööl kui eraelus kultuurseks. Kohustustes sisaldub nõudmine igale kollektiivi liikmele — võtta aktiivselt osa ühiskondlikult kasulikust tegevusest.

Kommunistliku töö brigaadide loomise uus patriootlik algatus leidis palavat toetust Magnitogorski metallurgiakombinaadi 7. kõrgahju noortekollektiivis (meistrid: Konstantin Habarov, Leonid Rjabtsev, Vassili Gornostajev), Akif Džafarovi brigaadis Aserbaidžaani NSV naftavalitsuse «Gürgjanneft» 2. puuraukude võrgus, Kuzma Severinovi brigaadis Stalino oblasti Dimitrovi-nimelises kaevanduses nr. 5—6, Ivan Beloussovi brigaadis Luganski oblasti Sverdlovi-nimelises kaevanduses nr. 1—2, Mihhail Romašovi brigaadis Leningradi Metallitehases, Oleg Toptši brigaadis Harkovi Malõševi-nimelises Transpordimasinate Tehases, Pjotr Lõguni brigaadis Dnepropetrovski oblasti Dzeržinski-nimelise tehase kõrgahju juures, Arkadi Digilevitši brigaadis Minski Ehitustrustis nr. 4, Aleksandr Mikušini brigaadis Uraali Vagunitehase

sepa-pressitsehhis, Adolf Taalbergi brigaadis Eesti NSV põlevkivibasseini Kukruse kaevanduses.

«Meie, 7. kõrgahju komsomoli- ja noortekollektiivi liikmed, olles tutvunud sm. N. S. Hruštšovi poolt NLKP XXI kongressil esitatava ettekande teesidega, otsustasime läbi arutada meie lähemad eesmärgid ja kindlaks teha malmi sulatamise edasise suurendamise võimalused. Käesoleval aastal andsid meie kõrgahjutöölised üle plaani rohkem kui 72 000 tonni metalli. Me oleme ammu ette jõudnud Ameerika Ühendriikidest tööviljakuse alal. Iga meie tsehhi töölise kohta lastakse aastas välja keskmiselt 6900 tonni malmi, Ameerikas aga ainult 2017 tonni. Kuid nõukogude inimeste iseloom ei luba peatuma jääda saavutustel. Sellepärast otsustas 7. kõrgahju komsomoli- ja noortekollektiiv hakata nüüdsest peale töötama kommunistlikult ning muuta oma ahi seitseaastaku lööbobjektiks. Me peame juba täna, iga päev õppima, elama ja töötama kommunistlikult. Nüüdsest peale ei iseloomusta igaüht meist mitte ainult lööktöö, vaid me hakkame lakkamatult täiendama oma teadmisi ja kogemusi, raugematu energiaga õppima.»

Valitsuse «Gürgjanneft» 2. puuraukude võrgu 5. komsomoli- ja noortebrigaadi kollektiiv, võtnud endale kommunistlikud kohustused, otsustas tõsta 1959. aastal tööviljakust 48 protsendi võrra ning anda iga ööpäev keskmiselt 460 tonni naftat rohkem kui praegu. Kõik brigaadi liikmed võtsid kohustuse omandada lähematel aastatel tehniline keskharidus.

Stalino oblasti Dimitrovi-nimelise kaevanduse nr. 5—6 Kuzma Severinovi komsomoli- ja noortebrigaadi liikmed teatasid üksmeelselt oma tahtest elada ja töötada järgmiste põhimõtete kohaselt:

— teadlikult anda kogu oma jõud ja võimed kommunismi ehitamise üritusele, kasvatada endas ja oma seltsimeestes kommunistliku ühiskonna liikme omadusi;

— kommunistlikult suhtuda töösse, sest töö ei ole mitte ainult eksisteerimise vahend, vaid füüsiline ja vaimne vajadus, ühiskonna edasiarendamisest osavõtmise vorm.

Brigaadi seaduseks on üks kõigi eest ja kõik ühe eest. Kõiki rõõme ja muresid jagada ühiselt.

Kõik peavad õppima. Pidevalt tõsta oma ametialast kvalifikatsiooni, üldhariduslikku ja poliitilist taset. Õppimisest loobumist pidada teadlikkuse ning enesest ja kollektiivist lugupidamise puudumiseks.

Kommunistlikud kohustused võtsid endale samuti Mihhail Dovžiku traktori-põllundusbrigaadi kollektiiv Kasahhi NSV Akmolinski oblasti «Jaroslavski» sovhoosist, Pavel Petšonkini traktoribrigaad Altai krai Jegorjevski rajooni Frunze-nimelisest kolhoosist, Minski oblasti Uzda rajooni Stalini-nimelise kolhoosi piimafarmi kollektiiv (farmijuhataja S. A. Desjukevitš), Voroneži oblasti Kalatši rajooni Stalini-nimelise kolhoosi seafarmi (farmijuhataja Vassili Dubrovin) kollektiiv, Irina Grebennikova kommu-

nistlike noorte ja noortelüli Kurski oblasti Lenini maarajooni kolhoosist «Novõi Putj», Bobokul Karšijevi puuvillakasvatajate brigaad Tadžiki NSV Kurgan-Tjube rajooni Stalini-nimelisest kolhoosist ja paljud teised.

Võetud kommunistlike kohustuste iseloom annab tunnistust iga noore töölise, insener-tehnilise töötaja, kolhoosniku, mehhanisaatori ja põllumajanduse spetsialisti püüdest anda omapoolne panus meie maal kommunismi ehitamise ühisesse üritusse, sellest, et saadakse sügavalt aru V. I. Lenini juhendist, et «kommunism algab seal, kus tekib *tavaliste tööliste* ennastsalgav, rasket tööd võitev hool tööviljakuse suurendamise eest, *iga puuda vilja, söe, raua* ja teiste saaduste hoidmise eest, mis ei lähe töötegijatele isiklikult ega nende «lähedastele», vaid «kaugetele», s. o. kogu ühiskonnale tervikuna».

ÜLKNÜ Keskkomitee **otsustab:**

1. Kiita heaks komsomoliorganisatsioonide ja noortekollektiivide patriootlik algatus kommunistliku töö brigaadide rajamiseks ja võistluse arendamiseks.

Kohustada komsomolikomiteesid laialdaselt toetama ja levitama seda väärtuslikku algatust tööstus-, transpordi-, ehitusettevõtete, kolhooside, sovhooside, remondi- ja tehnikajaamade ja masina-traktorijaamade kommunistlike noorte ja noorte hulgas, andma noortekollektiividele igati abi nende poolt võetud kommunistlike kohustuste täitmisel, mis on suunatud NLKP XXI kongressi väärikale vastuvõtmisele ning uue, seitsme aasta plaani edukale elluviimisele.

2. Kommunistliku töö brigaadide loomisel ja võistluse arendamisel peavad komsomoliorganisatsioonid suunama iga noore töölise ja põllumajanduse töötaja jõupingutused sellele, et ta:

— saavutaks kõige kõrgema tööviljakuse tehnika lakkamatu täiustamise, tootmisprotsesside automatiseerimise ja mehhaniseerimise ning arvestus- ja tehniliste töönormide eduka täitmise arvel;

— püüaks töötada paremini, kõige väiksemate kulutustega, hoiaks kokku nii suures kui väheses, saavutaks väljalastava toodangu kvaliteedi paranemise ja omahinna alanemise;

— kasutaks kõike uut, mis on seotud erialaga, abistaks seltsimehi töös;

— lakkamatult õpiks, püüaks vallutada tänapäeva teadmisi, omandada sotsialistliku kultuuri saavutusi, oleks eeskujuks käitumises nii tööl kui isiklikus elus;

— kõiges näitaks üles kommunistlikku teadlikkust, oskaks ühendada tootlikku tööd ühiskondlikult kasuliku tegevusega, allutada oma huvid ühise ürituse huvidele.

Määrata, et kommunistliku töö kollektiivi nimetus antakse noortekollektiividele komsomolikomiteede poolt siis, kui nad on

teinud tunduvaid edusamme võetud kommunistlike kohustuste täitmises.

3. Arvestades, et Moskva—Rjazani raudtee Moskva-Sortirovotšnaja depoo mootorvedurite remonditsehhi komsomoli- ja noortekollektiiv täidab võetud kohustusi edukalt, anda tsehhi komsomoli- ja noortekollektiivile kommunistliku töö tsehhi nimetus.

4. Märkida ära ajalehe «Komsomolskaja Pravda» poolt tehtavat suurt positiivset tööd väärtusliku algatuse — kommunistliku töö brigaadide loomise ja võistluse arendamise levitamiseks. Kohustada komsomoliajalehtede ja -ajakirjade toimetusi süstemaatiliselt avaldama materjale, mis räägivad kommunistliku töö brigaadide töökogemustest ning nende brigaadide juhtimisest komsomolikomiteede poolt.

*

ÜLKNÜ Keskkomitee kutsub komsomoliorganisatsioone, kommunistlikke noori ja noortöölisi, kolhoosnikuid, teadlasi, ehitajaid, insenere ja tehnikuid aktiivselt lülituma kommunistliku töö brigaadide loomise liikumisse, võistluse arendamisse partei eelseisva, XXI kongressi auks, rahvamajanduse arendamise seitsme aasta plaani — meie maal kommunismi ehitamise leninlike ideede elava kehastuse — edukaks täitmiseks.

KOMSOMOLIORGANISATSIOONIDE ÜLESANNETEST SEOSES NLKP XXI KONGRESSI OTSUSTEGA «NSV LIIDU RAHVAMAJANDUSE ARENDAMISE KONTROLLARVUD AASTAIKS 1959—1965»

ÜLKNÜ Keskkomitee IV pleenumi otsus

25. veebruaril 1959

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XXI kongress — kommunismiehitajate kongress — demonstreeris partei ühtsust ja monoliitsust, tema ustavust marksismile-leninismile ja lahutamatut sidet rahvaga. Partei kongress on ajalooline teetähis töörahva võitluses kommunismi eest ja silmapaistev sündmus rahvusvahelises kommunistlikus ning töölisliikumises.

Seltsimees N. S. Hruštšovi ettekandes ja kongressi dokumentides on tehtud kokkuvõtted sotsialismi silmapaistvatest võitudest meie maal, on kavandatud kommunismi hoogsa ehitamise programm ja välja töötatud sotsialismilt kommunismile üleminekuperioodi marksismi-leninismi tähtsaimad teoreetilised probleemid.

Kongress kinnitas meie maa tootlike jõudude arendamise seitsme aasta plaani. Plaani majanduslikuks põhiülesandeks on saavutada rasketööstuse eelisarendamise baasil rahvamajanduse kõigis harudes selline tootmise kasv, mis võimaldab astuda otsustava sammu kommunismi materiaalse tehnilise baasi loomisel ja kindlustab NSV Liidu võidu rahulikus majanduslikus võistluses kapitalistlike maadega. Meie maa majandusliku potentsiaali tugevdamine, edasine tehniline progress kõigis rahvamajandusharudes ja pidev tööviljakuse kasv võimaldavad tunduvalt tõsta rahva elatustaset.

Seitsme aasta plaani elluviimine tagab nõukogude sotsialistliku korra ja meie maa majandusliku võimsuse ning kaitsevõime edasise tugevnemise, aitab tõsta töötajate kommunistlikku teadlikkust, avaldab sügavat mõju rahvusvahelisele olukorrale ja kujuneb marksismi-leninismi uueks triumfiks.

ÜLKNÜ Keskkomitee pleenum kiidab rõõmu- ja uhkustundega suure leninliku partei ja oma võimsa kodumaa üle tervikuna ja täielikult heaks kommunistliku partei XXI kongressi otsused ja võtab neid kui kommunistliku noorsooühingu ja kogu noorsoo tegevuse võitlusprogrammi ning kinnitab NLKP Keskkomiteele, et komsomoliorganisatsioonid rakendavad kogu jõu, et anda vääriline panus kommunistliku ülesehitustöö grandioossete plaanide elluviimisse.

Partei XXI kongress pühendas suurt tähelepanu võrsuva põlvkonna kommunistlikule kasvatusele, leninliku komsomoli tööle. Kongress märkis, et viimasel ajal on komsomol ja nõukogude noorsugu etendanud tähtsat osa seesuguste üldriiklike ülesannete lahendamisel, nagu uudis- ja jäätmaade ülesharimine, tähtsamate ettevõtete ehitamine meie maa idaosas, musta metallurgia, söe- ja keemiatööstuse ettevõtete kiirendatud tempos ehitamine. Selles avaldub partei üleskutsetele tulihingeliselt reageeriva nõukogude noorsoo võitlusvaim, ideeline kindlus ja kommunistlik teadlikkus.

Moskva-Sortirovotšnaja depoo noorte tööliste initsiatiivil sündis uus suurepärane patriootlik algatus — kommunistliku töö brigaadide liikumine, mis tõstis sotsialistliku võistluse uuele astmele. Võistlusse õiguse eest kanda seda kõrget nimetust on juba lülitunud üle 35 000 noortekollektiivi tööstuses, ehitustel, transpordiettevõtetes ja põllumajanduses.

NLKP XXI kongress avaldas veendumust, et leninlik komsomol, meie tubli nõukogude noorsugu on seitsme aasta plaani eduka täitmise eest võitlejate esiridades. Komsomoliorganisatsioonide esmajärguliseks ülesandeks on selgitada noortele NLKP XXI kongressi otsuseid ja saavutada seda, et iga kommunistlik noor, kõik noormehed ja neiud õpiksid sügavalt tundma kongressi otsuseid ja materjale, saaksid põhjalikult aru seatud ülesannete suurusest ja annaksid oma isikliku tööpanuse nende elluviimiseks.

Kommunistlike noorte, kõigi meie maa noormeeste ja neidude patriootlikuks kohuseks on võtta aktiivselt osa Siberi, põhjaalade,

Kaug-Ida ja Kasahstani loodusvarade kasutuselevõtmisest, tööstuse, elamu-, kultuuri- ja elutarbeliste asutuste ehitustegevusest, võitlusest sotsialistliku põllumajanduse edasiarendamise eest ja šeflustööst tähtsamatel rasketööstuse ehitusobjektidel. Seitsme aasta plaan avab tohutu perspektiivi komsomoliorganisatsioonide ja noorsoo loovale initsiatiivile ning isetegevusele. Komsomoliorganisatsioonid peavad igati arendama noorte aktiivsust ja suunama nende jõupingutused seitseaastaku ülesannete ja kõigepealt 1959. aasta plaanide ennetähtaegsele täitmisele igas ettevõttes, ehitusobjektil, kolhoosis ja sovhoosis. Kommunistlike noorte kohuseks on ka edaspidi olla kogu noorsoole eeskujuks kõrge tööviljakuse ja ennastsalgava tööga.

Partei poolt komsomolile antud ülesannete lahendamine nõuab komsomoliorganeilt tungivalt töös esinevate puuduste kõrvaldamist, suurte võimaluste paremat ärakasutamist kasvatustöö tõhustamiseks ja noorsoo aktiivset kaasatõmbamist osavõtule majanduslikust ja kultuurilisest ülesehitustööst. Komsomoliorganisatsioonid peavad oma töös jõudma iga inimeseni ja püüdma rahuldada noorte kasvanud vaimseid nõudeid. Osavõtt võitlusest seitsme aasta plaani täitmise eest, komsomoliorganisatsioonide edasine organisatsiooniline ja poliitiline kindlustamine ning nende mõju tugevdamine noorsoole tõstab veelgi enam kommunistliku noorsooühingu ja kogu nõukogude noorsoo osatähtsust majanduslikus ja kultuurilises ülesehitustöös ning kogu meie maa ühiskondlikus ja poliitilises elus.

I

NLKP XXI kongress kriipsutas veel kord alla leninlikku teesi rasketööstuse esmajärgulisest tähtsusest kogu rahvamajanduse arendamisel. Kui tööstuse kogutoodang kasvab seitsme aasta jooksul umbes 80 protsenti, siis tootmisvahendite tootmine suureneb 85—88 protsenti. Malmi sulatamine suureneb kuni 65—70 miljoni tonnini, terase sulatamine kuni 86—91 miljoni tonnini, keemiatööstuse toodang — peaaegu kolmekordseks, naftatoodang kasvab enam kui kahekordseks, gaasi tootmine — viiekordseks. Ka söe kaevandamine kasvab. Elektrienergia tootmine suureneb 2,1—2,2-kordseks, masinaehitus- ja metallitöötlemistoodang — peaaegu kahekordseks.

Eelolev seitseaastak kujuneb enneolematult hoogsa ehitustegevuse perioodiks meie maa kõigis piirkondades, eriti aga idarajoonides. Partei kongressil toetati komsomoli algatust suunata lähematel aastatel ligi miljon noort komsomoli lähetuskirjadega uute ettevõtete ehitamisele ja Siberi, põhjaalade, Kaug-Ida ja Kasahstani rikkuste kasutuselevõtmisele.

Pleenum teeb komsomoli rajooni-, linna-, oblasti- ja kraikomiteedele ning liiduvabariikide LKNÜ Keskkomiteedele ülesandeks suunata uusehitustele veelgi aktiivsemalt uusi noorte vabatahtlike

salku, kes on avaldanud soovi võtta osa seitseaastaku löökobjektide ehitamisest.

ÜLKNÜ Keskkomitee pleenum kohustab komsomolikomiteesid ja kõigepealt Ukraina ja Kasahstani LKNÜ keskkomiteed ning komsomoli Moskva linnakomiteed, Tšeljabinski, Kemerovo, Sverdlovski, Stalino, Dnepropetrovski, Karaganda, Lipetski, Kustanai, Orenburgi, Kurski, Belgorodi ja Vologda oblastikomiteed tagama komsomoliorganisatsioonide energilisemat ja aktiivsemat osavõttu komsomoliehitusteks kuulutatud Lääne-Siberi ja Karaganda metallurgiatehaste, Katškanari, Novo Krivoi Rogi, Sokolovo-Sarbai maagirikastamiskombinaatide ja Kurski magnetianomaalia maagikaevanduste ehitamisest, mis on kuulutatud komsomoli löökehitusteks, aga samuti Gaiski vasemaagileiukoha kasutuselevõtmisest ja kõrg- ja martäänahjude, valtsimisagregaatide, koksipatareide ja söekaevanduste ehitamisest, mis on ette nähtud käiku lasta 1959. aastal.

Metallitoodangu edasine suurendamine sõltub suurel määral metallurgiatööstuse häireteta varustamisest vanametalliga. Pidades väga tähtsaks komsomoliorganisatsioonide tööd musta ja värvilise vanametalli kogumisel, seab ÜLKNÜ Keskkomitee pleenum löökülesandeks koguda 1959. aastal kommunistlike noorte ja noorsoo, pioneeride ja kooliõpilaste jõul vähemalt 3 miljonit tonni vanametalli.

Partei kongress tunnistas seitsme aasta plaani üheks tähtsaimaks ülesandeks keemiatööstuse kiirendatud arendamise. Pleenum kutsub komsomoliorganisatsioone üles veelgi aktiivsemalt osa võtma keemiatööstuse kiirendatud arendamisest ja seab komsomoli Ukraina, Valgevene, Usbeki, Gruusia ja Aserbaidžaani vabariikliku, Altai ja Krasnojarski krai-, Baškiiri, Irkutski, Kuibõševi, Kemerovo, Murmanski, Omski, Permi, Rjazani, Saraatovi ja Tuula oblastiorganisatsiooni ette ühe peamise praktilise ülesandena osutada kõikvõimalikku abi partei- ja majandusorganisatsioonidele 1959.—1960. aastal käikulastava 27 keemiatööstusettevõtte ehitamise lõpuleviimisel. Pleenum teeb ÜLKNÜ Keskkomitee büroole ülesandeks võtta oma kontrolli alla keemiatööstuse ettevõtete ehitamisest osavõtvate komsomoliorganisatsioonide töö ja abistada neid nende ehituste üle löökšefluse organiseerimisel.

Komsomoliorganisatsioonid peavad tõhustama šeflustööd raudteede ja elektrijaamade ehitamisel, Moskva—Kaug-Ida raudteemagistraali elektrifitseerimisel, nafta- ja gaasitööstuse ettevõtete, naftajuhtmete ja gaasimagistraal-torujuhtmete ehitamisel.

Sisseseadeid ja materjale valmistavate ettevõtete ning löökehitustele dokumentatsiooni väljatöötavate projekteerimisorganisatsioonide komsomoliorganisatsioonid peavad arendama kõige aktiivsemat võistlust nende tellimuste ennetähtaegse ja kvaliteetse täitmise eest, organiseerima komsomolikontrolli seadmete valmistamise käigu ja tellijaile õigeaegse kättetoimetamise ning ehitusobjektide dokumentatsiooniga varustamise üle.

Eeloleval seitseaastakul võtab kommunistlik noorsooühing oma šefluse alla juhtivate tööstusharude saja suure ettevõtte ehitamise. Pleenum teeb ÜLKNÜ Keskkomitee büroole ülesandeks koos komsomoli oblasti- ja kraikomiteedega, liiduvabariikide LKNÜ keskkomiteedega, NSV Liidu Plaanikomiteega ja rahvamajanduse nõukogudega välja töötada konkreetsed abinõud komsomoliorganisatsioonide šefluse organiseerimiseks nende ehitusobjektide üle ja komsomoli löökehitusteks kuulutatud objektide ehitamise ennetähtaegse lõpuleviimise kindlustamiseks.

Pleenum on arvamusel, et peamiseks tööstuse, ehitustegevuse ja transpordi komsomoliorganisatsioonide tegevuses peab kujunema hoolitsus selle eest, et iga noor tööline pidevalt tõstaks oma tööviljakust. Seoses sellega toetab pleenum palavalt noorte tootmiseesrindlaste ja novaatorite suurepärast initsiatiivi, kes alustasid võitlust selle eest, et saavutada 1963. aastal seitseaastaku lõpuks planeeritud tööviljakus. Tuleb aktiivsemalt kaasa tõmmata noori insenere ja tehnikuid igal töökohal tööviljakuse tõstmise komplekssete plaanide väljatöötamisele ja koostamisele, moodustada ratsionaliseerijate ja leiutajate loomingulisi gruppe ning eesrindlike kogemuste koole. Noorte tehniline väljaõpe tuleb võtta raugematu komsomolikontrolli alla, järjekindlalt avastada ja käiku lasta tööviljakuse kasvu reserve, väsimatult tõsta tootmiskultuuri.

ÜLKNÜ Keskkomitee pleenum kutsub üles meie maa komsomoliorganisatsioone, järgides Ukraina ja Usbeki, Moskva linna, Leningradi, Kuibõševi ja Permi oblasti komsomoliorganisatsioonide eeskuju, laiemalt hoogustama noorsoo liikumist tehnilise progressi eest kõigis rahvamajandusharudes. Pleenum kuulutab välja komsomolišefluse 10 komplekssel mehhaniseeritud näidiskatseettevõtte loomise üle.

Partei kongress juhtis tähelepanu sellele, et käesoleval ajal omandab erilise tähtsuse võitlus rangeima kokkuhoiurežiimi eest. Pleenum kutsub komsomoliorganisatsioone üles, olemasolevaid kogemusi kasutades, veelgi energilisemalt võitlema riiklike vahendite ökonoomse ja säästliku kasutamise eest, väljalastava toodangu omahinna alandamise, praagi likvideerimise, tooraine, materjalide, kütuse ja elektrienergia kokkuhoidlikuma kasutamise eest, ebamajanduslikkuse, raiskamise ja rahva varasse hooletu suhtumise vastu. Tuleb laialdaselt toetada tootmiseesrindlaste algatust, kes lõid seitseaastaku «komsomoli kokkuhoiulaeka».

NLKP XXI kongressi ja partei Keskkomitee detsembripleenumi otsustes on välja töötatud põllumajanduse edendamise hiiglaslik programm. Eeloleval seitseaastakul tuleb põllumajanduses saavutada niisugune tootmistase, mis võimaldab täielikult rahuldada elanikkonna vajadused toiduainete ja tööstuse vajadused tooraine järele ning rahuldada kõik teised riigi vajadused põllumajandustoodete järele. Põllumajanduse kogutoodangu maht suureneb 1,7-kordseks. Tähtsamate saaduste tootmine peab tõusma

järgmises ulatuses: teravili — kuni 10—11 miljardi puudani, suhkrupeet — kuni 76—84 miljoni tonnini, toorpuuvill — 5,7—6,1 miljoni tonnini, liha (tapakaalus) — vähemalt 16 miljoni tonnini, piim — kuni 100—105 miljoni tonnini, kartul — kuni 147 miljoni tonnini, köögiviljad — koguses, mis täielikult rahuldavad elanikkonna vajadused, puuviljad ja marjad — vähemalt 2-kordseks, viinamarjad — vähemalt 4-kordseks.

Kõik need ülesanded tuleb lahendada eeskätt põllukultuuride saagikuse tunduva tõstmise, karja arvulise suurendamise ja ühisloomapidamise produktiivsuse edasise kasvu teel.

Peajooneks põllunduses, nagu sellele NLKP XXI kongress tähelepanu juhtis, jääb ka edaspidi teravilja kui kogu põllumajandusliku tootmise aluse kasvatamise igakülgne suurendamine.

Kolhooside ja sovhooside komsomoliorganisatsioonide lööküles andeks on kõigi maanoorte mobiliseerimine aktiivsele võitlusele teraviljakultuuride saagikuse tõstmise eest lähematel aastatel keskmiselt 3—4 tsentneri võrra hektarilt. Kolhooside ja sovhooside komsomoliorganisatsioonid ning noored põllumajanduse spetsialistid on kohustatud otsustavalt võitlema kõrge põllunduskultuuri, õigete külvikordade sisseviimise, põllutööde kvaliteedi tõstmise ja tähtaegade lühendamise eest, mobiliseerima noori võitlusele saagi kadude, umbrohu ja põllukultuuride kahjurite vastu.

Kiites heaks Valgevene, Moskva ja Orjoli oblasti komsomoliorganisatsioonide initsiatiivi, kes algatasid noorte võistluse orgaaniliste väetiste igakülgse kogumise ja varumise eest, kohustab pleenum komsomoliorganisatsioone ja eeskätt Läti, Leedu, Eesti ning Vene NFSV mittemustmullaoblastite komsomoliorganisatsioone mobiliseerima kõiki maanoori osavõtule sellest tööst. Komsomoliorganisatsioonid peavad aktiivselt välja astuma sellist liiki väetiste, nagu orgaaniliste ja mineraalväetiste segud, turbakompostid jne., laialdase kasutamise eest.

Kolhooside ja sovhooside komsomoliorganisatsioonid peavad aktiivselt lülituma võitlusse külvipindade laiendamise, suhkrupeedi, puuvilla, kartuli ja teiste tehniliste ning köögiviljakultuuride saagikuse tõstmise eest, otsustavalt välja astuma nende kultuuride viljelemise mehhaniseerimise eest, taotlema tööjõu ja vahendite kulu vähendamist toodanguühiku tootmise kohta. Komsomoliorganisatsioonidel tuleb kommunistlikke noori ja noori ulatuslikult kaasa tõmmata suhkrutehaste ja teiste põllumajandussaadusi ümbertöötavate ettevõtete ehitamisele.

Pleenum kutsub üles Usbekistani, Tadžikistani, Turkmeenia, Kirgiisi, Kasahstani, Aserbaidžaani ja Armeenia komsomoliorganisatsioone aktiivselt osa võtma puuvilla tootmise edasisest suurendamisest, niisutatavate maade laiendamisest ja puuvilla kasvatamise komplekssest mehhaniseerimisest, näitama eeskuju üleminekul puuvilla käsitsi koristamiselt masinate abil koristamisele ja võitlema tardumuse vastu puuvillakoristusmasinate kasutamisel.

Moskva, Leningradi, Sverdlovski, Gorki, Kemerovo, Kiievi, Tšeljabinski ja Minski oblasti ning teiste meie maa tööstuskeskuste komsomoliorganisatsioonid peavad võtma aktiivselt osa spetsialiseeritud kartuli-, köögi- ja puuviljakasvatussovhooside organiseerimisest, valima ja suunama neisse tööle nõutav hulk kommunistlikke noori ja noori.

Üheks maarajoonide komsomoliorganisatsioonide ja kõigi maanoorte lööküsandeks peab kujunema võitlus NLKP XXI kongressi nende juhendite eduka täitmise eest, mis nõuavad liha, piima, villa ja munade tootmise suurendamist, võitlus kõigi loomaliikide arvu järsu suurendamise ja produktiivsuse tõstmise, linnuja küülikukasvatamise arendamise eest kolhoosi- ja sovhoosifarmides.

Kiites heaks Rjazani, Moskva, Belgorodi, Rostovi, Saraatovi, Omski, Stalingradi ja Tambovi oblasti, Krasnodari ja Stavropoli krai, Ukraina ja Moldaavia komsomoliorganisatsioonide poolt tarvitusele võetud abinõud kommunistlike noorte ja noorsoo mobiliseerimisel osavõtule nende oblastite, kraide ja vabariikide töötajate poolt liha ja teiste loomakasvatussaaduste tootmise alal endile võetud suurte kohustuste täitmisest, kutsub pleenum üles kõiki kolhooside ja sovhooside komsomoliorganisatsioone ning kõiki noori loomakasvatajaid aktiivselt lülituma üldrahvaliku ülesande — jõuda järele Ameerika Ühendriikidele loomakasvatussaaduste tootmise alal iga elaniku kohta — lahendamisse.

ÜLKNÜ Keskkomitee pleenum kiidab heaks meie maa komsomoliorganisatsioonide otsuse suunata 1959. aastal ühisloomakasvatusse tööle 280 000, seitsme aasta jooksul aga vähemalt miljon kommunistlikku noort ja noort.

Noori tuleb aktiivsemalt kaasa tõmmata sigade nuumamisele, abistada kolhoose vasikate ostmisel ja kasvatamisel, igati aidata kaasa loomakasvatussaaduste tootmise suurendamisele (arvestades 100 hektari maa kohta); komsomoliorganisatsioonid peavad pöörama suurt tähelepanu linnu- ja küülikukasvatusele. Pleenum toetab küla komsomoliorganisatsioonide kohustust kasvatada ja nuumata kommunistlike noorte ja noorsoo jõul 1959. aastal 17—18 miljonit siga, 5—6 miljonit vasikat, 200—220 miljonit kodulindu ja 37—40 miljonit küülikut.

Pidades silmas, et ühisloomakasvatuse edendamise otsustavaks tingimuseks on söödabaasi tugevdamine ja kõigepealt maisitootmise suurendamine, on pleenum arvamusel, et osavõtt suurte maisisaakide kasvatamisest jääb ka edaspidi kõigi maakomsomoliorganisatsioonide lööküsandeks. Pleenum kutsub üles kolhooside ja sovhooside komsomoliorganisatsioone, kommunistlikke noori ja noorsugu, pioneere ja kooliõpilasi lülituma üleliidulisse sotsialistlikku võistlusse suurte maisisaakide kasvatamiseks ja saama keskmiselt 30 tsentnerit maisiteri ja 500—600 tsentnerit haljasmassi (varsi ja tõlvikuid), ebapiisava niiskusega piirkondades aga vähemalt 300 tsentnerit igalt hektarilt.

Kiites heaks Ukraina komsomoliorganisatsioonide algatuse moodustada 1959. aastal vähemalt 8000 kommunistlike noorte ja noorte mehhaniseeritud maisikasvatuse kompleksagregaati, kohustab pleenum komsomoliorganisatsioone aktiivselt osa võtma maisikasvatuse komplekssе mehhaniseerimise laialdasest juurutamisest.

Uudis- ja jäätmaade ülesharimise piirkondade komsomoliorganisatsioonid peavad veelgi aktiivsemalt noori kaasa tõmbama sotsialistlikku võistlusse suurte ja püsivate teraviljasaakide kasvatamise ja ühisloomakasvatuse arendamise eest kolhoosides, sovhoosides, rohkem pühendama tähelepanu noorte kultuurilisele ja elukondlikule teenindamisele. Tuleb osutada igakülgset abi partei- ja majandusorganisatsioonidele lähematel aastatel uutes sovhoosides plaanis ettenähtud elumajade, tootmis-, kultuuri- ja elukondlike hoonete, teraviljaaitade, elevaatorite, teede ja teiste objektide ehitamise lõpuleviimisel ja asulate ning külade heakorrastamisel ja haljastamisel.

Pleenum kiidab palavalt heaks neidude patriootliku soovi sõita ÜLKNÜ XIII kongressi üleskutsel tööle uudis- ja jäätmaade ülesharimise piirkondadesse ning toetab komsomoliorganisatsioonide ettepanekut suunata alalisele tööle Kasahhi NSV-sse 1959. aastal komsomoli lähetusel 25 000 neidu.

Pleenum kutsub kolhooside ja sovhooside komsomoliorganisatsioone üles arendama aktiivset tööd noorte kaasatõmbamiseks aedade ja viinamarjaistanduste rajamisele, metsakaitsevööndite istutamisele, teede ja asustatud punktide haljastamisele. Kommunistlike noorte ja noorsoo jõul tuleb 1959. aastal istutada uusi aedu ja viinamarjaistandusi 290 000 hektari suurusel maa-alal ja täielikult haljastada autoteed Moskva—Minsk—Brest ning Harkov—Ordžonikidze.

Komsomoliorganisatsioonid peavad juhtima noorte liikumist mehhanisaatori-erialade omandamiseks, ulatuslikult organiseerima maanoorte tehnilist väljaõpet, looma kolhoosides ja sovhoosides ringe ning kursusi traktorite, kombainide ja teiste põllutöömasinate tundmaõppimiseks, tõmbama maanoori kaasa ratsionaliseerimistegevusse ja võtma aktiivselt osa töömahukate protsesside mehhaniseerimisest põllumajanduses.

Võitluses seitsme aasta plaani ennetähtaegse täitmise eest etendab suurt osa sotsialistlik võistlus.

Pleenum kohustab ÜLKNÜ Keskkomitee bürood, komsomoli oblasti- ja kraikomiteesid ning liiduvabariikide LKNÜ keskkomiteesid koos ametiühinguorganisatsioonidega parandama tööviljakuse igakülgse tõstmise, omahinna alandamise, rangeima kokkuhoiurežiimi ja toodangu kõrge kvaliteedi eest peetava noorsoo sotsialistliku võistluse juhtimist. On vaja kogu noorsugu kaasa tõmmata võistlusse, tugevdada kontrolli võetud kohustuste täitmise üle, tagada võistluse laialdane avalikkus, aktiivsemalt abis-

tada noori teaduse saavutuste ja eesrindlike kogemuste omandamisel.

Komsomoliorganisatsioonid peavad asuma kommunistliku töö kollektiivide liikumise etteotsa, tagama laiade noorsoohulkade osavõtu võistlusest kommunistliku töö lööktöölise kõrge nimetuse eest, järjekindlalt selgitama noortele selle liikumise eesmärke ja iseloomu, mille aluseks on püüe ühendada kõrge viljakusega tööd, õppimist ja kõrget kultuuri tootmistööl ning igapäevases elus. Tuleb laialdaselt propageerida kommunistliku töö kollektiivide ja lööktööliste kogemusi, osutada abi sellest suurepärasest patriootlikust liikumisest osavõtjatele võetud kohustuste täitmisel, igati toetada kommunistlike noorte ja noorte õilsat püüet töötada ja elada kommunistlikult.

Komsomoliorganisatsioonid peavad koos ametiühingu- ja majandusorganitega võtma tarvitusele abinõud, mis tagaksid noorte töö organiseerimise, igapäevase elu ja vaba aja veetmise paranemise, abistama noori kvalifikatsiooni tõstmisel. Komsomolikomiteed on kohustatud välja astuma üksikute majandusmeeste hoolimatu suhtumise vastu noorte vajadustesse ja nõuetesse, hoolitsema rohkem noorte kultuurilise teenindamise, kaupluste, sööklate ja saunade töö parandamise eest, võitlema töölis- ja maanoortele vajalike õppimistingimuste loomise eest.

II

NLKP XXI kongress juhtis tähelepanu sellele, et kommunistliku ülesehitustöö grandioosse plaani elluviimine nõuab nõukogude inimeste kogu kasvatustöö edasist parandamist, nende teadlikkuse ja aktiivsuse tõstmist, uue inimese kujundamist kollektivismi ja töökuse, ühiskondliku kohusetunde vaimus, sotsialistliku internatsionalismi ja patriotismi, kommunistliku moraali kõrgete printsiipide kõrvalekaldumatu täitmise vaimus.

Töötajate, eriti võrsuva põlvkonna kommunistlik kasvatus, kapitalismi igandite võitmine inimeste teadvuses, nagu rõhutatakse kongressi resolutsioonis, peavad olema partei-, nõukogude, ametiühingu-, komsomoli- ja teiste ühiskondliike organisatsioonide tähelepanu tulipunktis. Komsomolikomiteed on kohustatud juhinduma partei kongressi nendest tähtsamatest näpunäidetest noorsoo hulgas tehtavas ideelises kasvatustöös.

Kogu komsomoliorganisatsioonide kasvatustöö peab olema suunatud uue, igakülgselt arenenud kommunistliku ühiskonna inimese kujundamisele. Komsomoliorganisatsioonid on kutsutud arendama noorsoo kommunistlikku kõlblust, mille aluseks on ustavus kommunismile ja leppimatus kommunismi vaenlaste vastu, ühiskondlik kohusetunne, aktiivne osavõtt tööst, ühiselu põhireeglite vabatahtlik täitmine, säästlik suhtumine sotsialistlikku omandisse, kollektivism ja seltsimehelik vastastikune abis-

tamine, ausus ja tööarmastus, sallimatus avaliku korra rikkujate suhtes. Kasvatustööd tuleb teha konkreetselt, sihikindlalt ja seda tuleb hinnata tema praktiliste tulemuste, mitte aga ainult läbiviidud ürituste arvu järgi.

Nõukogude noored võtavad aktiivselt osa kommunismi ehitamisest, neil tuleb elada ja töötada kommunistlikus ühiskonnas.

Komsomolikomiteed peavad kogu oma töö korraldama nii, et noorte kasvatamine oleks orgaaniliselt seotud eluga, kommunistliku ülesehitustöö praktikaga. Võrsuva põlvkonna kasvatamine tööprotsessis, kommunismi eest peetava võitluse protsessis peab olema ka edaspidi komsomoliorganisatsioonide ideoloogilise töö peasuunaks. Komsomoliorganisatsioonid on kohustatud kasvatama noori nii, et töö muutuks neile esmaseks eluvajaduseks.

Kogu komsomoli löökülesandeks peab kujunema NLKP XXI kongressi ajalooliste otsuste ja materjalide sügav tundmaõppimine ja propageerimine kommunistlike noorte ja noorsoo hulgas. Pleenum kohustab komsomoliorganisatsioone kasutama kõiki propaganda- ja agitatsioonivorme ning -vahendeid kongressi otsuste põhjalikuks tundmaõppimiseks, sest need otsused on kommunistliku ülesehitustöö grandioosseks programmiks, väärtuslikuks panuseks marksismi-leninismi varamusse. NLKP XXI kongressi dokumentide tundmaõppimine peab aitama noortel sügavamalt omandada marksismi-leninismi teooriat ja relvastama noori kommunismi eest peetava kaasaegse võitluse praktika tundmisega. Kogu ideoloogilises töös on vaja oskuslikult ühendada noorsoo kasvatamist kommunistliku partei ja nõukogude rahva revolutsiooniliste ja tööalaste traditsioonide, meie päevade kangelaslikkuse ja tulevase kommunistliku ühiskonna ideaalide varal, igati arendada noortes uhkustunnet nõukogude rahva poolt kommunistliku partei juhtimisel saavutatud edu üle.

On vaja saavutada, et noorsooajakirjanduse materjalid, raadio- ja televisioonisaated, loengud, vestlused, küsimuste ja vastuste õhtud, teoreetilised konverentsid, vaidlused ja näitlik agitatsioon kutsuksid noori aktiivsele, loomingulisele osavõtule võitlusest seitsme aasta plaani ennetähtaegse täitmise eest.

Pleenum rõhutab kommunistliku töö kollektiivide ja lööktööliste erakordselt tähtsat osa noorsoo ideelisel kasvatamisel. Sellest liikumisest osavõtjad võitlevad kommunistliku elu printsiipide juurdumise eest tootmistöösse, igapäevasesse ellu, perekonda ja ühiskondlikku ellu. Komsomolitöötajad ja aktivistid, lektorid, agitaatorid ja propagandistid, lööktöölised ja kommunistliku töö brigaadide liikmed ise on oma igapäevase tööga kutsutud kaasa aitama nende põhimõtete sügavale omandamisele ja levitamisele nõukogude noorsoo kõige laiemate hulkade seas.

Erilist tähelepanu peavad komsomoliorganisatsioonid pöörama võrsuvas põlvkonnas nõukogude inimeste suurepärase omaduse — kollektivismi — kasvatamisele, milles avaldub inimese uus suh-

tumine ühiskonda ja vastutustunne ühise töö ning oma kodumaa saatuse eest ja ühiskondliku kohuse teadlik täitmine.

Teha ÜLKNÜ Keskkomitee büroole, komsomoli oblasti- ja kraikomiteedele ning liiduvabariikide LKNÜ keskkomiteedele ülesandeks koos Poliitiliste ja Teadusalaste Teadmiste Levitamise Ühinguga, haridus- ja kultuuriorganitega võtta tarvitusele abinõud noorsoo kommunistliku kasvatuse küsimuste propaganda parandamiseks. Lahendada seitsme aasta plaani, kommunistliku ühiskonna ülesehitamise teede ja noore nõukogude inimese kasvatamise probleeme käsitlevate populaarsete brošüüride sarja kirjastamise küsimus.

Partei kongress rõhutas, et noorsugu peab oskuslikult ja püsivalt ühendama tootmistööd õppimisega, olema kaasaegsete teadmiste tasemel ja omandama sotsialistliku kultuuri saavutusi. Pleenum kohustab komsomoliorganisatsioone aktiivselt osa võtma rahvamajanduse ümberkorraldamisest ja kooli ning elu sidemete tugevdamisest.

Pidada ka edaspidi komsomoli tähtsaimaks ülesandeks kõigi noorte kaasatõmbamist võitlusse kultuuri tõstmise eest. Selle tööga peab kaasnema uute koolimajade, klubide, staadionide ja raamatukogude laialdane ehitamine ning parkide ja aedade jne. rajamine noorsoo jõul. Komsomoliorganisatsioonidel tuleb koos ametiühingu-, kirjanike, kunstnike ja heliloojate loominguliste organisatsioonidega ning kultuuriasutustega igati soodustada mitmesuguste isetegevuskollektiivide ja ühingute ning noorsooringide, nagu laulukooride, tantsu-, tehnika- ja teadusliku loomingu ringide, maalikunsti-, muusika-, foto- ja kinoharrastajate ringide ning noorsoo isetegevuslike teatrite loomist. Tuleb rohkem ära kasutada olemasolevaid võimalusi kultuurmassilise ja kogu kasvatustöö parandamiseks. Kogu see tegevus peab veelgi enam soodustama noortes õigete esteetiliste vaadete ja maitse kujunemist. Tatari ANSV, Stalingradi, Leningradi, Arhangelski ja teiste oblastite komsomoliorganisatsioonide eeskujul tuleb laialdasemalt praktiseerida kultuuriülikoolide asutamist. Komsomolikomiteed peavad parandama noore haritlaskonna ja loomingulise noorsoo — noorte kunstnike, heliloojate ja kirjanike hulgas tehtavat tööd ja laialdaselt kaasa tõmbama noori haritlasi noorsoo kommunistlikule kasvatustööle.

Pleenum nõuab komsomoliorganisatsioonidelt visamat ja püsivamat võitlust minevikuigandite vastu noorsoo teadvuses. Iga kommunistliku noore kohuseks on näidata isiklikku eeskuju käitumises, võidelda aktiivselt huligaanitsemise, joomise ja rõvetsemise vastu. Pleenum kutsub kommunistlikke noori üles astuma avaliku korra hoidmiseks moodustatavate salkade ja rühmade ridadesse. Ei saa leppida nendega, kes suhtuvad ükskõikselt amoraalse käitumise faktidesse ja soosivad seega avaliku korra rikkujaid. Tuleb tõsta komsomoliorganisatsioonide ja kõigi ÜLKNÜ liikmete vastutust oma seltsimeeste käitumise eest avalikes kohtades, tööl ja

kodus ning tõsta nende osatähtsust võitluses noorsoo käitumiskultuuri eest.

NSV Liidu Spordiühingute ja -organisatsioonide Liidu loomine avab uued perspektiivid massilise kehakultuuri edasiseks tõusuks ning soodustab kehakultuuri- ja komsomoliorganisatsioonide algatuse ja isetegevuse arengut. Kommunistliku noorsooühingu kohuseks on osutada igakülgset abi liidu tegevusele, soovitada liitu tööle paremaid komsomolitöötajaid ja -aktiviste ning tähelepanelikult kasvatada ja õpetada ühiskondlikku kehakultuuri kaadrit. Kõikjal, kus on komsomoliorganisatsioonid, tuleb luua kehakultuurikollektiivid. Tuleb ulatuslikumalt arendada spordiehituste omaalgatuslikku ehitamist, asutada turismi- ja tervistuslaagreid, laialdasemalt juurutada tootmisvõimlemist ja arendada noorsoo hulgas sporti. Komsomoliorganisatsioonid on kohustatud märksa paremini kasutama kehakultuuri ja sporti noorte kasvatamiseks ja karastamiseks.

III

Meie maa aregu uuel etapil, mil kasvab laiade rahvahulkade aktiivsus ja initsiatiiv kommunistliku ühiskonna ehitamisel ja avarduvad ühiskondlike organisatsioonide funktsioonid riiklike küsimuste lahendamisel, tõuseb veelgi enam kommunistliku noorsooühingu kui ühiskondliku ja poliitilise jõu osatähtsus.

Võitlus seitsme aasta plaani elluviimise eest nõuab kommunistliku noorsooühingu poolt noorte hulgas tehtava organisatsioonilise ja kasvatustöö edasist täiustamist ja isetegevuse ning initsiatiivi igakülgset arendamist selle kõigis lülides.

Seitsme aasta plaani edu otsustatakse vahetult ettevõtetes ja ehitustel, kolhoosides ja sovhoosides. Seoses sellega tõuseb veelgi komsomoli-algorganisatsioonide osatähtsus. Komsomoliorganisatsioonid peavad otsekohe hakkama lahendama NLKP XXI kongressi poolt seatud konkreetseid ülesandeid. Asi ei tohi piirduda ainult koosolekute ja nõupidamistega ning resolutsioonide vastuvõtmisega. Tuleb teha suurt organiseerimistööd, määrata kindlaks ettevõtete, ehituste, teaduslike ja projekteerimisasutuste, kolhooside, sovhooside, tsehhide, brigaadide ja farmide komsomoliorganisatsioonide tegevusplaan, tagada, et iga komsomoliorganisatsioon ja kõik noored tunneksid hästi konkreetseid võimalusi ja reserve, mis kindlustavad tootmisplaanide täitmise ja ületamise. Komsomolikomiteed on kohustatud saavutama seda, et igas ettevõttes, igas kolhoosis ja sovhoosis loodaks kommunistlike noorte ja noorte loomingulise töö ja tootmisalase aktiivsuse ning võetud kohustuste täitmise eest võitlemise õhkkond. Iga komsomoliorganisatsioon peab olema võitlev ja elujõuline kollektiiv, kes on tihedalt seotud kõigi noortega.

Tuleb teha lõpp sellisele olukorrale, et üksikud komsomolikomiteed, olles haaratud ürituste läbiviimisest vabariigi, oblasti,

linna või rajooni ulatuses, ei süvene komsomoli-algorganisatsioonide töö sisusse ega märka sageli ettevõtete, kolhooside ja sovhooside tootmistöös saavutatud edu taga seda, et paljudes komsomolikollektiivides alahinnatakse siseorganisatsioonilist tööd, et mõned algorganisatsioonid on nõrgalt seotud noorsooga.

ÜLKNÜ Keskkomitee pleenum kohustab komsomoli oblasti- ja kraikomiteesid ning liiduvabariikide keskkomiteesid tõstma siseorganisatsioonilise töö taset, allutades selle töö noorte mobiliseerimisele seitsme aasta plaani ennetähtaegsele täitmisele, rajama kogu töö kommunistlikus noorsooühingus ÜLKNÜ liikmete laialdase isetegevuse ja loomingulise aktiivsuse alusele. Tuleb asjalikult tegelema hakata komsomoli tsehhi- ja brigaadiorganisatsioonidega ning komsomoligruppide kui noorsugu kasvatada aitavate ja teda töötajate kollektiivi ees seisvate ülesannete elluviimisele mobiliseerivate tähtsaimate rakukeste tööga.

Kommunistliku ülesehitustöö grandioossete ülesannete täitmise eest käimasoleva üldrahvaliku võitluse tingimustes on kõigi komsomoliorganisatsioonide kohuseks ja ülesandeks saavutada kõigi ÜLKNÜ liikmete, kõigi noorte aktiivne osavõtt tootmis- ja ühiskondlikust elust. Komsomoliorganid peavad pidevalt juhinduma partei näpunäidetest selle kohta, et kogu komsomolitööd peab läbima tähelepanu iga noore inimese eest ja hoolitsus tema tootmisalase kasvu, õppimise ja kultuurilise arenemise eest.

Seitsme aasta plaani grandioossed ülesanded kohustavad komsomoliorganeid tõstma kaadrialane töö veelgi kõrgemale tasemele, mis vastab partei poolt seatud uutele ülesannetele. Tuleb tõsta komsomolikaadri ja -aktiivi vastutust ÜLKNÜ liikmete ees oma töö tulemuste osas. ÜLKNÜ Keskkomitee pleenum rõhutab veel kord vajadust regulaarselt praktiseerida komsomolikomiteede, rajooni-, linna- ja oblastikomiteede liikmete aruandmist kommunistlike noorte ees. On vaja, et tööle komsomolikomiteedesse ja aparaati edutataks noori, poliitiliselt haritud aktiviste, kes hästi tunnevad tööstus- ja põllumajanduslikku tootmist ja kes armastavad noortega töötada. Eriline tähtsus kaasaegsetes tingimustes on komsomolikaadri marksistlik-leninlikul kasvatusel ja karastamisel. Iga komsomolitöötaja ning -aktivist peab pidevalt õppima marksistlik-leninlikku teooriat, sügavalt lahti mõtestama elunähtusi ja NLKP poliitikat ning õppima rakendama marksismi-leninismi igapäevases praktilises töös. Iga komsomoliaktivisti esimeseks kohustuseks on tema isiklik osavõtt partei poliitika selgitamisest laiadele noorsoohulkadele.

Suurt tähelepanu tuleb pühendada aktiivi arvulisele suurendamisele ja komsomoli rajooni- ning linnakomiteede mittekoosseisuliste sekretäride ja ÜLKNÜ komiteede juures mitmesuguste komsomolitöö küsimuste alal tegutsevate komisjonide tööle.

ÜLKNÜ Keskkomitee pleenum kohustab komsomoli rajooni-, linna-, oblasti- ja kraikomiteesid ning liiduvabariikide keskkomiteesid täielikumalt kasutama noorte poliitilist ja tööalast entusias-

mi eesrindlike nõukogude noorte, esmajoones aga noorte tööliste ning kolhoosnikute veelgi aktiivsemaks väljavalimiseks ja vastuvõtmiseks ÜLKNÜ ridadesse.

*

ÜLKNÜ Keskkomitee pleenum kutsub kommunistlikke noori, kõiki nõukogude noormehi ja neide üles väsimatult töötama Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XXI kongressil kavandatud kommunistliku ülesehitustöö grandioosse programmi elluviimiseks.

ÜLKNÜ Keskkomitee pleenum kinnitab NLKP leninlikule Keskkomiteele, et kommunistlikud noored, kogu nõukogude noorsugu koondub veelgi tihedamalt kommunistliku partei ümber, kommunistlik noorsooühing jääb ka edaspidi partei ustavaks abiliseks ja annab kogu oma jõu võitluseks kommunistliku ühiskonna ülesehitamise eest meie maal.

KOMSOMOLIORGANISATSIOONIDE OSAVÕTT NSV LIIDUS KOOLI JA ELU SIDEMETE TUGEVDAMISE NING HARIDUSSÜSTEEMI EDASIARENDAMISE SEADUSE ELLUVIIMISEST

ÜLKNÜ Keskkomitee IV pleenumi otsus

26. veebruaril 1959

Meie maa astus uude perioodi, kommunistliku ühiskonna hoogsa ehitamise perioodi, mille üleva programmi kavandas NLKP ajalooline XXI kongress. Ühiskonna kommunistlik ümberkujundamine on lahutamatult seotud uue inimese kasvatamisega, kelles peavad olema harmooniliselt ühendatud vaimne rikkus, moraalne puhtus ja füüsiline täiuslikkus. Tähtis osa selles kuulub kesk-, kutse- ja kõrgemale koolile.

NSV Liidus kooli ja elu sidemete tugevdamise ning haridussüsteemi edasiarendamise seadus võeti NSV Liidu Ülemnõukogu poolt vastu NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu teeside üldrahvaliku arutelu alusel. Selles väljenduvad nõukogude ühiskonna elulised vajadused sotsialismilt kommunismile üleminekuperioodil, see tähistab uut etappi nõukogude kooli arengus.

Kooli peamiseks ülesandeks on valmistada kasvavat põlvkonda ette eluks ja tööks, kasvatada noortes sügavat austust sotsialistliku ühiskonna printsiipide vastu. Kooli ülesandeks on valmistada ette mitmekülgselt haritud inimesi, kes tunnevad hästi teaduste aluseid ja on samal ajal võimelised ka süstemaatiliseks füüsiliseks tööks. Kool peab kasvatama noorsoos palavat soovi aktiivseks

osavõtuks ühiskondlikust tööst, anda oma panus kommunistlikku ülesehitustöösse. Töö peab saama iga inimese esimeseks eluliseks vajaduseks.

Nõukogude noorsugu kiidab palavalt heaks ja toetab kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse abinõusid, mis on suunatud haridussüsteemi edasiarendamisele, ja näeb neis järjekordset isaliku hoolitsuse väljendust noore põlvkonna kommunistliku kasvatamise eest.

Leninlik komsomol loeb oma pühaks kohuseks võtta aktiivselt osa nõukogude kooli edasisest arendamisest. Haridussüsteemi ümberkorraldamine toob sisuliselt palju uut koolide komsomoli- ja pioneerorganisatsioonide töösse, rikastab nende tegevust, soodustab initsiatiivi ja omaalgatuse edasist arenemist, tõstab komsomoli osatähtsust nõukogude ühiskonna ja riigi elus.

Leninliku komsomoli osavõtt uue kooli ülesehitusest on edukas siis, kui kommunistlike noorte ja noorsoo paljumiljoniline armee teeb endale selgeks rahvahariduse ümberkorraldamise sügava revolutsioonilise mõtte, kui kõik komsomoliorganisatsioonid määravad selles suures ja keerulises töös kindlaks oma konkreetse osa ja viivad seda ellu parteiorganisatsioonide juhtimisel, tihedas kontaktis rahvaharidusorganite, tööjõureservide, ametiühingute ja kogu nõukogude üldsusega.

I

Keskhariduse ümberkorraldamine aitab kaasa NLKP XXI kongressi poolt püstitatud ajaloolise tähtsusega ülesannete lahendamisele, mis on suunatud kommunistliku kasvatuse edasisele parandamisele, nõukogude rahva üldhariduslikku taseme tõusule ja vaimse ning füüsilise töö oluliste erinevuste järkjärgulisele likvideerimisele.

Nõukogude kooli õppe- ja kasvatustöö juhtmõtteks kujuneb õpetamise tihe side tööga ja kommunistliku ülesehitustöö praktikaga.

Komsomoli- ja pioneerorganisatsioonide kogu tegevus koolis peab olema suunatud õpilaste psühholoogilisele ja praktilisele ettevalmistamisele iseseisvaks tööks. Komsomoli- ja pioneerorganisatsioonid peavad esimestest õppeaastatest peale tõmbama õpilasi vastavalt nende vanusele kaasa mitmesugustele ühiskondlikult kasulikele töödele: maisi kasvatamisele, küülikute ja kodulindude hooldamisele, linnade, külade ja automagistraalide haljastamisele, vanaraua ja makulatuuri kogumisele. Laialdasemalt on koolides, ühiselamutes, internaatkoolides ja lastekodudes vaja juurutada iseteenindamist. Aktiivsemalt tuleb õpilasi kaasa tõmmata klassiruumide ja kabinettide koristamisele, hoonete, mööbli ja inventari jooksvale remondile, kooliõuede heakorrastamisele, näitlike õppevahendite valmistamisele, rõivaste ja jalatsite parandamisele.

Lähtudes komsomoliorganisatsioonide poolt seitseaastaku plaani täitmiseks vastuvõetud kohustustest, soovitada komsomoli oblasti- ja kraikomiteedel, liiduvabariikide komsomoli keskkomiteedel ja pioneeriorganisatsiooni nõukogudel kindlaks määrata kaheksaklassiliste ning tootmisõpetusega üldhariduslike polütehniliste töökeskkoolide komsomoli- ja pioneerikollektiivide konkreetsed ülesanded, seada koolides sisse õpilaste arved ja tööraamatud, komsomoli ja pioneeride kokkuhoiulaekad.

Pidevalt on vaja tugevdada kooli komsomoli- ja pioneeriorganisatsioonide sidemeid tööstusettevõtete, ehituste, kolhooside, sovhooside ning remondi- ja tehnikajaamade komsomoliorganisatsioonidega. Tuleb läbi viia kohtumisõhtuid tootmistöö eesrindlastega ning kommunistliku töö brigaadide liikmetega, korraldada ühiseid pühapäevakuid, puhkeõhtuid, turismiretki ja spordivõistlusi. Toetust väärib Moskva ja Leningradi linna, Moskva ja Novgorodi oblasti kommunistliku töö brigaadide initsiatiiv, kes võtsid oma šefluse alla pioneerirühmi ja -malevaid.

Kaasaegsetes tingimustes on eriti suur tähtsus noorsoo teaduslik-tehnilisel haridusel. Õpilastele on vaja püsivalt sisendada armastust tehnika vastu, laialdaselt ja süstemaatiliselt propageerida tehnilisi teadmisi, arendada tehnilist mõtlemist ja taipu, igati aidata õpilasi elektro- ja raadiotehnika aluste, mootori, traktori, auto ja mootorratta tundmaõppimisel.

Õppetöö side tootliku tööga suurendab veelgi teadmiste omandamise tähtsust. Komsomoli- ja pioneeriorganisatsioonid on kohustatud pidevalt arendama kooliõpilastes visadust, püsivust, huvi teadmiste omandamise vastu, püüet hästi õppida, vajadust kogu elu kestel tõsta oma teadmisi ja kultuuritaset.

Kooli ümberkorraldamine nõuab komsomoli- ja pioneeriorganisatsioonidelt ideelise kasvatustöö tugevdamist õpilaste hulgas. Järjekindlalt ja kannatlikult tuleb õpilastel aidata omandada kommunistlikke veendumusi, materialistlikku maailmavaadet. On vaja visalt juurutada kommunistliku ühiskonna inimese omadusi: kollektiivsustunnet, tööarmastust, initsiatiivi, valmisolekut allutada isiklikud huvid ühiskondlikele, oskust ületada raskusi; kasvatada õpilasi töölisklassi kuulsate revolutsiooniliste ja tööalaste traditsioonide vaimus; süvendada piiritut armastust oma kodumaa vastu, uhkustunnet tema ajalooliste saavutuste üle; süvendada ustavust kommunistlikule parteile, palavat vihkamist kommunismi vaenlaste vastu; süvendada rahvaste sõpruse ja proletaarse internatsionalismi vaimu. Tuleb kasvatada sallimatust kodanliku moraali mitmesuguste esinemisvormide vastu, sotsialistlikule ühiskonnale võõraste kommete, maitsete ja tegude vastu. On vaja laialdasemalt, selgemalt ja arusaadavamalt, vanust arvestades, tutvustada õpilasi kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse tähtsamate otsustega, sise- ja välispoliitiliste sündmustega; tõsta poliitilise informatsiooni taset, regulaarselt korraldada loenguid, ettekandeid, vestlusi, kohtumisi tootmistöö eesrindlaste, vanade

kommunistide, teadlaste, kultuuri- ja kunstitegelastega; korraldada küsimuste ja vastuste õhtuid, elavaid ajalehti ja diskussioone; veelgi täielikumalt kasutada ära kino, raadiot ja televisiooni. Pidada võimalikuks moodustada 9.—11. klassides õpilaste soovi korral jooksva poliitika ringe.

Poliitiline kasvatustöö peab aitama õpilastes välja kujundada iseseisvat mõtlemist, kaitsta kommunistlikke vaateid ja veendumusi. Komsomoli- ja pioneerioganisatsioonide jõupingutused tuleb suunata iga pioneeri, iga kommunistliku noore, iga õpilase kasvatamisele, sest kollektiivi võitlusvõime ja elujõud olenevad selle kollektiivi iga liikme teadlikkuse tasemest.

On vaja kõigiti kaasa aidata õpilaste igakülgsele kasvatamisele. Komsomoli- ja pioneeriorganisatsioonide tähtsaks ülesandeks on esteetilise kasvatuse tunduv parandamine. Tuleb tõsta kooliõpilaste muusikakultuuri, organiseerida muusika-alaseid lektooriume ja muusikaõhtuid, luua laulu- ja tantsuansambleid, orkestreid, isetegevuslikke kooliteatreid, korraldada laulupidusid ja ülevaatusi. Õpilasi on vaja tutvustada klassikalise nõukogude kujutava kunsti paremate teostega, luua laste kunstistuudioid ja -ringe, organiseerida näitusi, lastejoonistuste võistlusi, korraldada ekskursioone muuseumidesse ja kunstigaleriidesse. Laialdasemalt on vaja sellesse töösse kaasa tõmmata loominguliste õppeasutuste üliõpilasi, kirjanikke, näitlejaid, kunstnikke, muusikuid ja kultuurihariduslike asutuste töötajaid. Õpilastes tuleb juurutada kõrget käitumiskultuuri koolis, kodus ja ühiskonnas.

Komsomolikomiteed koos rahvaharidusorganite, ametiühingute ja kehakultuuriorganisatsioonidega peavad võtma tarvitusele vajalikud abinõud õpilaste füüsilise kasvatamise edasiseks parandamiseks, tõstma võimlemistundide taset, saavutama, et iga päev tegeldaks võimlemisega, arendama kehakultuuri ja sporditöö ning turismi mitmesuguseid isetegevuslikke vorme. Tunduvalt tuleb parandada tööd pioneeride ja kooliõpilastega suveperioodil, mõistlikult ühendada puhkus ühiskondlikult kasuliku tööga, laiendada linna-, kolhoosi- ja kolhoosidevaheliste pioneerilaagrite, noorte tehnikute, naturalistide, turistide töö- ja puhkelaagrite võrku, luua igas laagris head tingimused töökasvatuseks. Kasvatajate hulgas peavad olema ka tööõpetuse instruktorid. Koolide, kooliväliste asutuste ja spordiväliste asutuste ja spordiühingute juurde tuleb luua spordi- ja turismivarustuse laenutuspunktid.

Komsomolikomiteed peavad muutuma õpilaste hulgas tehtava mitmekülgse ja huvitava töö organisaatoreiks väljaspool kooli ja elukohtades.

Paremini tuleb kasutada kultuuripaleesid ja -maju, klubisid, teaduse ja tehnika maju, staadione, aedu ja parke, raamatukogusid ja teisi kultuurihariduslikke asutusi. 9.—11. klasside õpilastele tuleb luua mitmesuguseid isetegevuslikke klubisid, ühinguid ja huvialasektsioone.

Kooli ümberkorraldamine nõuab kooliväliste asutuste sisulise

ja organisatsioonilise töö olulist muutmist. Liiduvabariikide komsomoli keskkomiteed peavad koos pioneeriorganisatsiooni nõukogude ja haridusministeeriumidega kindlustama kooliväliste asutuste tegevuse parandamise, et nende lähendamisega elule, koolile tõsta nende osatähtsust lastega tehtava mitmekülgse töö korraldamisel, pioneerimalevate, -rühmade ja -salkade paremate kogemuste üldistamisel ja levitamisel ning eelkõige õpilaste tööalasel kasvatamisel.

Uue kooli arenemise tingimustes suureneb tunduvalt komsomoli- ja pioneeriorganisatsiooni kasvatuslik ja organisaatorlik osa. Kaheksaklassilises koolis hakkavad õppima peamiselt pioneerieealised lapsed. See nõuab komsomolikomiteedelt ja pioneeriorganisatsiooni nõukogudelt suuremat tähelepanu malevate ja rühmade tegevusele, nende töövormide ja -meetodite täiustamist. Komsomolikomiteed ja pioneeriorganisatsiooni nõukogud peavad püsivamalt juurutama igas malevas noore pioneeri astmeid kui tähtsat vahendit lastele eluks vajalike oskuste ja harjumuste omandamisel.

Pleenum juhib komsomolikomiteede tähelepanu vajadusele parandada tööd kommunistlike noorte, tootmistööliste valimisel ja suunamisel pioneerimalevaisse ja -rühmadesse. See ülesanne tuleb usaldada ainult parimatele, poliitiliselt küpsetele inimestele, kes armastavad tööd lastega. Soovitada 1959. aasta suveperioodil korraldada pioneerijuhtide õppekogunemisi ja seminare.

Teha V. I. Lenini nimelise Üleliidulise Pioneeriorganisatsiooni Kesknõukogule ülesandeks koos oblastite, kraide ja vabariikide nõukogudega kindlustada pioneerijuhtide kaadri ettevalmistamise parandamine, pidades silmas pedagoogilist meisterlikkust ning pioneeride ja kooliõpilaste töökasvatuse organiseerimiseks vajalike oskuste omandamist.

Komsomoli rajooni- ja linnakomiteedel tuleb parandada koolide komsomoliorganisatsioonide juhtimist, taotleda nende osatähtsuse tõusu kooli elus, õpilaste isetegevuse ja initsiatiivi arendamisel, kommunistlikes noortes organisaatorlike võimete kasvatamisel.

ÜLKNÜ liikmeis tuleb kasvatada kõrget enesedistsipliini, iseseisvust ja vastutustunnet oma organisatsiooni töö eest.

Komsomolikomiteede töösse tuleb kaasa tõmmata lai aktiiv, laiendada komiteede sidet noortega, õpetada neid töötama kollektiivselt, pidevalt arendama uut, kasulikku ja huvitavat.

Üldhariduslike polütehniliste tootmisõpetustega töökeskkoolide komsomoliorganisatsioonidel tuleb laialdaselt kasutada tööstus-, ehitus-, transpordiettevõtete, kolhooside, sovhooside ning remondi- ja tehnikajaamade komsomoliorganisatsioonide kogemusi võistluste organiseerimisel mitmesugustel ühiskondlikult kasuliku tegevuse aladel, kontrollretkedest, komsomoli kontrollpostidest, «kerge ratsaväe» rühmadest osavõtul; luua komsomolikomiteede juurde komisjonid ja nõukogud, valida komsomolikomitee sekretäri asetäitja tootmistöö kõrval.

Komsomoliorganisatsioonid peavad julgemini tõstma koolide ja ettevõtete juhatuste ees üles küsimusi, mis on seotud õppe- ja kasvatustööga, töökorraldusega, õpilaste elu-olu ja puhkusega. Baasettevõtete, kolhooside, sovhooside ning remondi- ja tehnikajaamade komsomolikomiteedel tuleb tõhustada abi koolide komsomoliorganisatsioonidele, luua komsomolikomiteede juurde õpilaste seas tehtava töö sektorid ja komisjonid.

Pleenum peab kommunistliku noorsooühingu üheks tähtsamaks ülesandeks osavõttu koolide materiaalse baasi tugevdamise abinõude elluviimisest, mitme vahetusega õppetöö likvideerimisest.

Kiita heaks Ukraina komsomoliorganisatsioonide initsiatiiv, kes on hakanud koolimaju ehitama omal jõul. Teha komsomoli oblasti- ja kraikomiteedele ja liiduvabariikide komsomoli keskkomiteedele ülesandeks koos rahvaharidusorganitega kahe kuu jooksul välja töötada konkreetsed abinõud kommunistlike noorte ja noorte osavõtuks koolide, internaatkoolide, õppetootmistöökodade, ühiselamute ehitamisest, kabinettide ja laboratooriumide sisustamisest, õpilaste tootmisbrigaadide ja õppe-katsemajandite organiseerimiseks vajalike tingimuste loomisest.

Komsomolikomiteed on kohustatud abistama koole ja rahvaharidusorganeid üldise kaheksaklassilise koolikohustuse elluviimisel, osa võtma üldise koolikohustuse fondi loomisest, koolide ühiselamute laiendamisest, sooja toidu andmise ja tasuta hommikueinete korraldamisest koolides, taotlema koolist kaugel elavatele lastele regulaarset transporti. Maa idarajoonides on vaja erilist tähelepanu pöörata põhirahvusest tütarlaste kaasatõmbamisele õpingutesse. Komsomoliorganisatsioonid peavad leppimatult suhtuma isikutesse, kes on süüdi tütarlaste eemalejäämises koolist.

Arvestades internaatkoolide võrgu tunduvat laienemist eeloleval seitseaastakul ja nende tohutu suurt osatähtsust laste kommunistlikul kasvatamisel, peavad komsomolikomiteed kõigiti abistama rahvaharidusorganeid internaatkoolide avamisel, õpetajate, kasvatajate ja pioneerijuhtide valimisel; igati kaasa aitama internaatkoolide ja lastekodude kogu õppe-kasvatustöö parandamisele, eelkõige aga töökasvatuse organiseerimisele.

Komsomoli tähtsaks ülesandeks on aktiivne osavõtt õppetöö mittestatsionaarse ja õhtuse vormi kui keskhariduse saamise põhilise tee laiendamisest. Laialdasemalt tuleb tõmmata töötavaid noori õhtustesse (vahetustes töötavatesse) üldhariduslikesse koolidesse; taotleda neile õppimiseks soodsate võimaluste loomist, klasside või klassikomplektide moodustamist üksikutes tootmislõikudes; vahetustega töötavate klasside õppetundideks päeval kasutada kokkuleppel ametiühinguorganisatsioonidega kultuuripaleesid ja -maju, klubisid, raamatukogusid, punanurki; on tarvis aktiivselt osa võtta kaugõppe ja statsionaarsete kaugõppekoolide, eksternaatide, konsultatsioonipunktide võrgu loomisest, pedagoogilise kaadri valikust.

Komsomoliorganisatsioonid peavad igati ergutama tööliis- ja maanoorte koolide õpilasi, kes ühendavad edukalt õpingud tööga, jutustama neist noorte koosolekuil, seinalehtedes, raadios, tähistama pidulikult kooli lõpetamist jne. On vaja kasutada kõiki võimalusi selleks, et lähema kahe aasta jooksul tõsta noorte haridustaset. Kommunistlik noor peab lugema oma ühiskondlikuks kohustuseks isiklikku osavõttu sellest õilsast üritusest.

On tarvis rohkem abistada iseseisvalt õppivaid noori. Tuleb organiseerida loengute tsükleid tehnikast, kirjandusest ja kunstist, luua kultuuriülikoole, abistada vajaliku õppekirjanduse muretsemisel.

Kohustada komsomoli rajooni-, linna-, oblasti- ja kraikomiteesid, liiduvabariikide komsomoli keskkomiteesid tegema kasvatustööd õpilaste hulgas tihedas kontaktis õpetajatega, toetudes nende teadmistele ja kogemustele; parandama noorte õpetajate kommunistlikku kasvatamist, aitama neil kasvatada endas ühiskondliku aktivisti, eesrindliku sotsialistliku kultuuri kandja omadusi ning omandada pedagoogilist meisterlikkust.

Aktiivselt tuleb osa võtta kõrgemate pedagoogiliste õppeasutuste komplekteerimisest, soovitada nendesse õppima noormehi ja neide, kel on kalduvus pedagoogikutseks ning kes on silma paistnud töös pioneeridega.

Komsomoliorganisatsioonid peavad hoolitsema selle eest, et üliõpilased — tulevased õpetajad — õpiksid sügavalt tundma koolis tehtava komsomoli- ja pioneeritöö sisu ja meetodeid, omandaksid organisatsioonilise töö harjumusi.

II

NLKP XXI kongress kavandas kommunismi materiaalse tehnilise baasi loomise grandioosse programmi. See nõuab kõigi rahvamajandusharude tööliste kaadri tootmisalase kvalifikatsiooni tõstmist. Kutsealaste ja tehniliste koolide komsomoliorganisatsioonide peamiseks ülesandeks on aktiivselt osa võtta kvalifitseeritud, polütehniliste teadmistega, kultuursete, tehniliselt haritud tööliste ja põllumajandustöötajate ettevalmistamisest.

Liiduvabariikide komsomoli keskkomiteed, komsomoli oblasti-, krai-, linna- ja rajoonikomiteed peavad osa võtma seaduses ettenähtud kutse- ja tehnilise hariduse ümberkorraldamisest, linna ja maa kutsekoolide ja tehniliste õppeasutuste loomisest, abistama partei- ja majandusorganeid ning kohalikke tööjõureservide valitsusi õppetöö lähendamisel elule ja tootmisele.

Kutse- ja tehniliste koolide baasettevõtete, kolhooside ja sovhooside komsomoliorganisatsioonide ülesandeks on abistada õpilasi valitud eriala, uue tehnika ning eesrindlike töömeetodite omandamisel. Tuleb hoolitseda koolide õppe-töökodade, -kabinettide ja laboratooriumide ning mitmeid põllumajandusharusid hõl-

mavate õppemajandite loomise ja sisustamise eest. Kindlustada õpilaste töökohad kaasaegsete mehhanismide ja tööriistadega. Tuleb taotleda, et ettevõtetes ja ehitustel eraldataks õpilaste jaoks omaette töölõigud, -objektid ja -kohad. Õppeasutustes tuleb luua tehnikaringide laialdane võrk, regulaarselt korraldada loenguid ja vestlusi teaduse ja tehnika arengust, viktoriine ja olümpiaade ning demonstreerida teaduslik-tehnilisi filme.

Õpilastes on vaja arendada iseseisvust, tööalaseid oskusi, tehnilist mõtlemist, kasvatada töölise uhkustunnet, leppimatust puuduste vastu, kõige selle vastu, mis pidurdab sotsialistliku ühiskonna tootmise arengut. Õpilased peavad võitlema kooli tootmistegevuse au eest.

Komsomolikomiteed on kohustatud soodustama koolide üleminekut osalisele isemajandamisele, kaasa aitama koolide tootmistööst saadavate sissetulekute suurendamisele.

Tuleb igati toetada õpilaste ühiskondlikult kasulikku tegevust, arendada nende initsiatiivi õppekorpuste, ühiselamute, võimlate ja staadionide ehitamisel omal jõul, laialdaselt juurutada iseteenindamist.

On vaja tõsta õpilaste hulgas tehtava ideoloogilise kasvatustöö taset, kasvatada neid marksistlik-leninliku maailmavaate, kommunistliku moraali, töölisklassi kuulsusrikaste revolutsiooni- ja töötraditsioonide vaimus. On vaja sisuliselt parandada poliitilist õppetööd, taotleda õpitava materjali kindlat ja põhjalikku omandamist.

Komsomoliorganisatsioonid peavad olema õpilaste otstarbeka puhkuse organiseerijateks. On vaja rohkem hoolitseda õpilaste füüsilise karastuse ja tervise tugevdamise eest. Tuleb arendada sotsialistlikku võistlust tootmis-, ühiskondlikus, kultuurmassilises ja sporditöös, tuua sellesse komsomoli võitlusvaimu.

Komsomolikomiteed peavad osa võtma parimate oma ala tundjate väljaselgitamisest, kes on võimelised noori õpetama ja kasvatama, ning nende suunamisest tööle koolidesse tööõpetuse meistritena ja õpetajatena; aitama kaasa nende ideelise ja poliitilise taseme ning tehnilise ja pedagoogilise kultuuri tõstmisele.

Liiduvabariikide komsomoli keskkomiteedel, komsomoli oblasti- ja kraikomiteedel tuleb koos plaaniorganite, tööjõureservide valitsuste, rahvaharidusorganite ja rahvamajanduse nõukogudega välja töötada kaheksaklassiliste üldhariduslike koolide, kutse- ja tehnikakoolide ja tootmisõpetusega tööstuskoolide lõpetanute ametialase väljaõpetamise ja töölesuunamise perspektiivplaanid. Aktiivsemalt tuleb kasutada komsomolile antud õigust kontrollida noorte töölevõtmist ettevõtetesse ning vastavatest seadustest ranget kinnipidamist alaealiste töö kasutamisel.

Ettevõtete komsomolikomiteed peavad looma tingimused noorte tööliste tootmisalaseks, poliitiliseks ja kultuuriliseks kasvuks, aitama neil õigesti kasutada oma vaba aega ja otstarbekalt kulutada saadud teenistust. Noori töölisi tuleb kaasa tõmmata tehase kollektiivi ellu, mitmesuguste ringide ja kursuste, tootmis-

tehniliste koolide ja kunstilise isetegevuse kollektiivide töösse. Noori töölisi tuleb laiemalt tutvustada ettevõtte ajalooga ja kuulsusrikaste traditsioonidega ning arenguperspektiividega.

Teha liiduvabariikide komsomoli keskkomiteedele, komsomoli krai- ja oblastikomiteedele ülesandeks rakendada abinõusid noorte tööliste ettevalmistamise parandamiseks tootmises individuaalse ja brigaadilise õpetamise teel. Tõmmata noorte õpetamisele kaasa parimaid insener-tehnilisi töötajaid, tootmise novaatoreid, kaadritöölisi ja luua nende suhtes sügava lugupidamise õhkkond, autasustada neid aukirjadega, jutustada nendest komsomoli ajakirjanduses, omistada nende nimesid eesrindlike tootmiskogemuste koolidele.

III

NLKP XXI kongress märkis, et meie maa sotsialismilt kommunismile järkjärgulise ülemineku perioodil kerkivad nõukogude kõrgemate ja kesk-eriõppeasutuste ette uued, veelgi keerukamad ülesanded. Kõrgema õppeasutuse ülesandeks on ette valmistada kvalifitseeritud spetsialiste, kes valdavad kodu- ja välismaise teaduse ning tehnika uusimaid saavutusi, kes on head praktikud ning on võimelised mitte ainult täielikult kasutama kaasaegset tehnikat, vaid looma ka tulevikutehnikat.

Kõrgemad õppeasutused ja tehnikumid peavad välja laskma tahtejõulisi, järjekindlaid ja tagasihoidlikke töötajaid, kes on võimelised ja valmis tegema ka kõige lihtsamat tööd, teades, et sotsialistlikus ühiskonnas on iga kasulik töö austav ja vajalik.

Kõrgem ja kesk-eriharidusliik kool peab ette valmistama kirglikke võitlejaid teadusliku kommunismi ideede ning kommunistliku partei poliitika ellurakendamise eest, inimesi suurte ühiskondlike ideaalidega. Pleenum kohustab kõrgemate õppeasutuste ja tehnikumide komsomoliorganisatsioone tugevdama üliõpilaste ja õpilaste ideoloogilist ning poliitilist kasvatamist, tagama marksistlik-leninliku teooria sügavat tundmaõppimist, pöörama tõsist tähelepanu üliõpilastes marksistlik-leninliku tunnetusmeetodi kujundamisele, kasvatama noormehi ja neide kõrge kommunistliku kõlbluse vaimus, kodanliku ideoloogia ja mitmesuguste revisionismi avalduste suhtes leppimatuse vaimus. Kogu ideoloogiline kasvatustöö peab olema suunatud sellele, et iga tulevane noor spetsialist oleks eeskujuks riikliku ja ühiskondliku kohuse täitmisel ning oma rahva teenimisel.

Liiduvabariikide komsomoli keskkomiteede, komsomoli oblasti-, krai-, linna- ja rajoonikomiteede ning kõrgemate ja kesk-eriõppeasutuste komsomoliorganisatsioonide peamine ülesanne seisneb osavõtus kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse abinõude ellurakendamisest kõrgema ja kesk-erialase kooli edasisel arendamisel, spetsialistide praktilise ja teoreetilise ettevalmistamise parandamisest õppetöö ühendamise kaudu tootmistööga.

Komsomolikomiteed on kohustatud abistama partei- ja nõukogude organeid õppetöö ja praktika seose konkreetsete vormide leidmisel, arvestades kõrgema õppeasutuse profiili, üliõpilaste koosseisu ning rahvuslikke ja kohalikke iseärasusi.

On tarvis tõsta kesk-eriõppeasutuste komsomoliorganisatsioonide osatähtsust spetsialistide ettevalmistamisel, taotleda industriaaltehnikumide juures tsehhide ja töökodade loomist, kus toodetakse tööstussaadusi, põllumajandustehnikumide juures aga luua suuri majandeid, kus kõik põhilised tööd tehakse õpilaste jõul.

Tehnikumide ja kõrgemate õppeasutuste, ettevõtete, asutuste ning kolhooside komsomoliorganisatsioonid peavad sügavamalt tungima üliõpilaste tootmistöösse ja taotlema, et tootlik töö soodustaks üliõpilastel tulevase eriala paremat omandamist ja annaks neile võimaluse järk-järgult tundma õppida tehnoloogilist protsessi, tootmisökonoomikat ning omandada töölise eriala.

Tuleb rohkem tähelepanu pöörata tootmispraktika organiseerimisele, taotleda üliõpilastele-praktikantidele võimalust töötada koosseisulistel kohtadel, tõmmata neid kaasa ratsionaliseerimisning leiutustegevusse ja tootmiskollektiivide ühiskondlikku ellu.

Tuleb soodustada üliõpilaste ja tehnikumide õpilaste sidemete tugevdamist ettevõtete ja kolhooside kollektiividega. On vaja ühiselt korraldada teaduslik-tehnilisi konverentse, eesrindlaste kokkutulekuid, kontrollkäike tootmise reservide väljaselgitamiseks, puhkeõhtuid, kunstilise isetegevuse ülevaatusi ja spordivõistlusi. Tuleb igati laiendada üliõpilaste koostööd kommunistliku töö brigaadidega, aidata noortel töölistel juurutada tootmisse leiutisi ja ratsionaliseerimisettepanekuid, tõsta nende teaduslik-tehnilisi teadmisi ja üldist kultuuri.

Kõrgemate koolide ja kesk-eriõppeasutuste komsomoliorganisatsioonid peavad edasi arendama juba olemasolevaid kogemusi üliõpilaste ja õpilaste rakendamisel ühiskondlikult kasulikku töösse, võimalust mööda seda lähendades tulevaste spetsialistide ettevalmistamise ülesannetele. Õppetöö vaheaegadel korraldada töö- ja puhkelaagreid, luua ehitusrühmi ja -brigaade. Tuleb suunata üliõpilaste jõupingutusi osavõtule kõrgemate õppeasutuste ja tehnikumide materiaalse tehnilise baasi tugevdamisest, uute õppekorpuste, laboratooriumide, üliõpilasühiselamute, kultuuriliste ja elutarbeliste hoonete ehitamisest. Ühiselamutes, sööklates, õppekorpustes, laboratooriumides, õppetöökodades ja -majandeis tuleb julgemalt üle minna iseteenindamisele.

Komsomoliorganisatsioonid peavad pidevalt hoolitsema spetsialistide teadusliku ja teoreetilise ettevalmistamise parandamise eest, kasvatama neis iseseisvust teadmiste omandamisel, laiemalt tõmbama üliõpilasi kateedrite juurde teaduslikule tööle, aktuaalsete teaduslike ja tehniliste probleemide arutamisele; taotlema kursuse- ja diplomitööde projektide reaalsust, samuti üliõpilaste konstruktorite büroode ja üliõpilaste teaduslike ühingute viljakat

tegevust. Tuleb korraldada ülikoolidevahelisi seminare ja üliõpilaskonverentse teaduse ning tehnika üksikute probleemide kohta, abistada üliõpilaste ühingute nõukogusid teaduslike tööde trükkimisel ja väärtuslike uurimuste juurutamisel tootmisse. Tuleb lõpetada liberaalne suhtumine neisse üliõpilastesse ja tehnikumide õpilastesse, kes rikuvad õppedistsipliini ja suhtuvad lohakalt oma ülesannetesse.

Kõrgemate õppeasutuste ja teaduslike asutuste komsomoliorganisatsioonid peavad pidevalt aitama kaasa noorte teadlaste, õppejõudude ja aspirantide loomingulisele kasvule ja marksistlik-leninlikule kasvatamisele ning neid rohkem kaasa tõmbama ühiskondlikku ja poliitilisse tegevusse.

Arvestades kaugõppe ja õhtuse õppimise kasvavat osatähtsust kõrgema ja keskmise kvalifikatsiooniga spetsialistide ettevalmistamisel, on komsomoli oblasti- ja kraikomiteed ning liiduvabariikide komsomoli keskkomiteed kohustatud taotlema kaugõppe ja õhtuse õppimise laiendamist kaugõppe- ja õhtutehnikumide ning kõrgemate õppeasutuste tugevdamise teel, kaugõppe- ja õhtukoolide võrgu arendamist statsionaarsete kõrgemate õppeasutuste baasil, spetsialistide ettevalmistamise organiseerimist vahetult suuremates tööstus- ja põllumajanduslikes ettevõtetes. Õhtukoolides ja kaugõppe teel õppijaile tuleb luua head tingimused töötamiseks ja õppimiseks, kontrollida nende suhtes maksvatest seadusandlikest sätetest kinnipidamist.

Komsomolikomiteed on kohustatud aktiivsemalt kasutama neile antud õigust noorte valimiseks ja vastuvõtmiseks kõrgematesse koolidesse ja tehnikumidesse. Õppimisele tuleb soovitada kõige väärikamaid, tootmistöös ja ühiskondlikus elus silmapaistnud, hästi ettevalmistatud ja andekaid inimesi. On vaja pöörata tähelepanu noorte põllumajandustöötajate suunamisele kõrgematesse ja kesk-eriõppeasutustesse. Kõrgemate koolide, tööstusettevõtete, kolhooside, sovhooside, remondi- ja tehnikajaamade komsomoliorganisatsioonid peavad abistama töölis- ja maanoori ettevalmistamisel kõrgematesse ja kesk-eriõppeasutustesse astumiseks, taotlema ettevalmistuskursuste, -ringide ja konsultatsioonipunktide laialdase võrgu loomist.

Paralleelse õppimise ja töö tingimustes omandab suure tähtsuse õppiva noorsoo puhkuse ja füüsilise karastamise organiseerimine. Tuleb igati arendada üliõpilasturismi kui aktiivse puhkuse ja meie kodumaa rikkuste ning ilu, nõukogude rahva kangelasliku mineviku ja oleviku tundmaõppimise vormi. Komsomoliorganisatsioonid peavad näitama initsiatiivi spordilaagrite ja turismibaaside loomisel, spordiehituste rajamisel igas üliõpilaslinnakeses, iga ühiselamu juures.

Kõrgema ja kesk-erihariduse ümberkorraldamine ja arendamine nõuab kõrgemate ning kesk-eriõppeasutuste komsomoliorganisatsioonide juhtimise konkreetsust ja edasist täiustamist komsomoli rajooni-, linna-, oblasti- ja kraikomiteede ning liiduvabarii-

kide komsomoli keskkomiteede poolt, kusjuures tuleb arvestada iga õppeasutuse konkreetseid iseärasusi ja spetsiifilisi ülesandeid. Tuleb parandada kõrgemate koolide ja tehnikumide komsomoliaktiivi kasvatamist, süstemaatiliselt läbi viia seminare, luua komsomoliaktiivi koolid, tunduvalt parandada komsomoliorganisatsioonide töö üldistamist ja kogemuste vahetamist.

ÜLKNÜ Keskkomitee pleenum kinnitab NLKP Keskkomiteele, et komsomoliorganisatsioonid võtavad aktiivselt osa NSV Liidus kooli ja elu sidemete tugevdamise ning haridussüsteemi edasiarendamise seaduse täitmisest ja annavad sellega oma panuse nõukogude ühiskonna edasisele materiaalsele ja vaimsele arenemisele, kommunismi ülesehitamisele.

SISUKORD

Esimene jagu

NÕUKOGUDE LIIDU KOMMUNISTLIKU PARTEI ERAKORRALINE XXI KONGRESS

Resolutsioon seltsimees N. S. Hruštšovi ettekande «NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959—1965» põhjal 7
NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959—1965 . 30
Otsus NLKP järjekordsest XXII kongressist 112

Teine jagu

NLKP KESKKOMITEE PLEENUMITE OTSUSED

NLKP Keskkomitee oktoobripleenum (1957) 115
Informatsiooniline teadaanne Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee pleenumi kohta 115
Parteipoliitilise töö parandamisest Nõukogude armees ja laevastikus. NLKP Keskkomitee pleenumi otsus 115
NLKP Keskkomitee detsembripleenum (1957) 118
Informatsiooniline teadaanne Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee pleenumi kohta 118
Kommunistlike ja töölisparteide esindajate nõupidamiste tulemustest. NLKP Keskkomitee pleenumi otsus 118
NSV Liidu ametiühinguté tööst. NLKP Keskkomitee pleenumi otsus . . . 121
NLKP Keskkomitee veebruaripleenum (1958) 134
Informatsiooniline teadaanne Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee pleenumi kohta 134
Kolhoosikorra edasiarendamisest ja masina-traktorijaamade reorganiseerimisest. NLKP Keskkomitee pleenumi otsus seltsimees N. S. Hruštšovi ettekande põhjal 134
NLKP Keskkomitee maipleenum (1958) 140
Informatsiooniline teadaanne Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee pleenumi kohta 140
Keemiatööstuse arendamise ning eriti sünteetiliste materjalide ja nendest valmistatava produktsiooni tootmise arendamise kiirendamisest elanikkonna ja rahvamajanduse vajaduste rahuldamiseks. NLKP Keskkomitee pleenumi otsus seltsimees N. S. Hruštšovi ettekande põhjal . . 140
NLKP Keskkomitee juunipleenum (1958) 147
Informatsiooniline teadaanne Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee pleenumi kohta 147
Müügikohustuste ja masina-traktorijaamade töö eest naturaaltasu maksmise kaotamisest ning põllumajandussaaduste varumise uuest korrast, varu-

mise hindadest ja tingimustest. NLKP Keskkomitee pleenumi otsus seltsimees N. S. Hruštšovi ettekande põhjal 147
NLKP Keskkomitee septembripleenum (1958) 155
Informatsiooniline teadaanne Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee pleenumi kohta 155
NLKP Keskkomitee pleenumi otsus NLKP erakorralise XXI kongressi kokkukutsumisest 155
NLKP Keskkomitee novembripleenum (1958) 157
Informatsiooniline teadaanne Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee pleenumi kohta 157
NLKP Keskkomitee pleenumi otsus seltsimees N. S. Hruštšovi poolt NLKP XXI kongressil tehtava ettekande «NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959—1965» teeside projektist . . . 158
NLKP Keskkomitee pleenumi otsus teeside «Kooli ja elu sidemete tugevdamisest ning rahvahariduse süsteemi edasiarendamisest meie maal» projekti kohta 158
NLKP Keskkomitee detsembripleenum (1958) 159
NLKP Keskkomitee pleenumi otsus seltsimees N. S. Hruštšovi ettekande põhjal «Põllumajanduse arendamise tulemusi viimase viie aasta jooksul ja põllumajandussaaduste tootmise edasise suurendamise ülesandeid» . 159
NLKP Keskkomitee juunipleenum (1959) 180
NLKP Keskkomitee pleenumi otsus partei- ja nõukogude organisatsioonide ning rahvamajanduse nõukogude tööst NLKP XXI kongressil tööstuses ja ehitustegevuses tehnilise progressi kiirendamise kohta vastuvõetud otsuste täitmiseks. (Abinõudest, mis on tarvitusele võetud, et täita NLKP XXI kongressi otsused tööstuses ja ehitustegevuses komplekssе mehhaniseerimise rakendamise, tootmise automatiseerimise, vooluliinide kasutuselevõtmise ning vananenud seadmete, stantside ja instrumentide asendamise kohta tööstusliku tootmise ja ehitustegevuse edasise laiendamise, toodangu kvaliteedi parandamise ja selle omahinna alandamise ning ehitustööde maksumuse vähendamise eesmärgil) 181
Püstitagem kangelasliku tööga suurejooneline kommunismi hoone! NLKP Keskkomitee pleenumi läkitus töölistele, kolhoosnikutele, nõukogude haritlastele, kõigile Nõukogude Liidu töötajatele 209

Kolmas jagu

RAHVAMAJANDUSE JUHTIMISE KÜSIMUSED

Kolhoosidelt võetavast tulumaksust. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus, 12. septembril 1957 219
NSV Liidu rahvamajanduse arendamise perspektiivplaani väljatöötamisest aastaiks 1959—1965. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus, 19. septembril 1957 223
Administratiivse majanduspiirkonna rahvamajanduse nõukogu põhimääruse kinnitamisest. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus, 26. septembril 1957 225
Riigile antud kiulina- ja kanepisaagi eest müüdava teravilja hindade muutmisest. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus, 14. detsembril 1957 245
Teraviljasaakide jaotatud koristamisest. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus, 6. märtsil 1958 245
Üleplaaniliste säästude kasutamisest elamuehituseks. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus, 24. märtsil 1958 248
Kolhoosikorra edasiarendamise ja masina-traktorijaamade reorganiseerimise seadus. Vastu võetud NSV Liidu Ülemnõukogu poolt, 31. märtsil 1958 . 248

Toorpuuvilla kontraheerimise korrast kolhoosides. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus, 17. aprillil 1958 252
NSV Liidu rahvamajanduse materiaalse ja tehnilise varustamise organisatsiooni parandamise abinõudest. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus, 17. aprillil 1958 253
Kolhoosikorra edasiarendamisest ja masina-traktorijaamade reorganiseerimisest. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus, 18. aprillil 1958 258
Abinõudest rahvamajanduse planeerimise parandamiseks. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus, 4. mail 1958 . . . 274
Üleliidulise tööstusnäituse, põllumajandusnäituse ja ehitusnäituse ühendamisest ühtseks NSV Liidu rahvamajanduse saavutuste näituseks. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus, 28. mail 1958 278
Näljastepi niisutamise ja kasutuselevõtmise tööde edasisest laiendamisest ja kiirendamisest Usbeki NSV-s, Kasahhi NSV-s ja Tadžiki NSV-s. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus 279
Müügikohustuste ja masina-traktorijaamade töö eest naturaaltasu maksmise teostamisest ning põllumajandussaaduste varumise uuest korrast, varumise hindadest ja tingimustest. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus, 30. juunil 1958 284
Tüüpprojektide laiemast kasutuselevõtmisest ehitustegevuses. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus, 7. juulil 1958 296
Ettevalmistustest 1958. aasta suhkrupeedisaagi koristamiseks ja töötlemiseks. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus, 7. juulil 1958 301
Abinõudest elanikkonna piimaga varustamise parandamiseks. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus, 18. juulil 1958 . . 303
Kunstlike ja sünteetiliste kiudainete, plastmasside ja muude sünteetiliste materjalide ning neist valmistatud esemete tootmise kiiremast arendamisest elanikkonna nõudmiste ja tööstuse vajaduste rahuldamiseks aastail 1958—1965. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus, 23. juulil 1958 306
Nõukogude Liidu gaasitööstuse edasiarendamisest NLKP Keskkomitee ja Ministrite Nõukogu määrus 319
NLKP Karjala Oblastikomitee sekretäri sm. L. I. Lubennikovi kirjast. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus, 25. septembril 1958 322
Haakekombainide ümberehitamisest iseliikuvateks vilja jaotatud koristamisel kasutamiseks. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus 322
Autode, traktorite ja põllumajanduslike masinate tagavaraosade, sõlmede ja agregaatide vabamüügi organiseerimisest ja nende tootmise laiendamisest. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus, 31. oktoobril 1958 . . 323
Tootmise tsehhideta juhtimissüsteemi sisseseadmisest tööstusettevõtetes. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus, 6. novembril 1958 . . . 327
Kolhooside, sovhooside, tööstus-, transpordi- ja ehitusettevõtete ning muude ettevõtete ja majandusorganisatsioonide osavõtust autoteede ehitamisel ja remontimisel. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus, 26. novembril 1958 328
Abinõudest maisi tootmise suurendamiseks Vene NFSV kolhoosides ja sovhoosides. NLKP Keskkomitee Vene NFSV Büroo ja Vene NFSV Ministrite Nõukogu määrus, 14. jaanuaril 1959 329
NSV Liidu rahvamajanduse materiaalse ja tehnilise varustamise korrast. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus, 22. jaanuaril 1959 332

Neljas jagu

TÖÖTAJATE MATERIAALSE JA KULTUURILISE ELUTASEME TÕSTMISE KÜSIMUSED

Töölistelt, teenistujatelt ja teistelt lapsi omavatelt kodanikelt, samuti vallalistelt lapsi mitteomavatelt naistelt, vallalistelt üksikutelt ja vähelapselistelt NSV Liidu kodanikelt võetava maksu kaotamise kohta. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus, 18. detsembril 1957 . . . 337
Lasterõivaste ja -jalatsite tootmise suurendamisest, sortimendi laiendamisest ja kvaliteedi parandamisest. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus, 15. märtsil 1958 337
Elamu- ja suvilaehituse kooperatsioonist. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus, 20. märtsil 1958 340
Reas rasketööstusharudes tööliste ja teenistujate üleviimisest 1958. aastal seitsme- ja kuuetunnilisele tööpäevale ja töötasu reguleerimisest. NLKP Keskkomitee, NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜAÜKN-i määrus, 1. aprillil 1958 342
Elanikkonnale müüdava mööbli tootmise suurendamisest. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus 345
Elektrijaamade, elektri- ja soojusvõrkude ning elektrijaamade ja -võrkude seadmete remondiettevõte töötajate üleviimisest seitsmetunnilisele tööpäevale. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus, 27. mail 1958 347
Kindla korra loomisest rahasummade ja materiaalsete ressursside kulutamisel administratiiv-, spordi- ning muude ühiskondlike hoonete ja objektide ehitamiseks. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus, 2. oktoobril 1958 348
Moskva linna elanikkonna varustamisest kartuli ja köögiviljaga Moskva oblasti spetsialiseeritud sovhooside toodangu arvel. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus, 1. novembril 1958 . . 349
Masinaehitus-, nafta- ja gaasitööstuse ettevõtete tööliste ja teenistujate üleviimisest lühemale tööpäevale ning nende töötasu reguleerimisest. NLKP Keskkomitee, NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜAÜKN-i määrus . 355
Võitluse tugevdamisest joomise vastu ja korra kehtestamisest alkohoolsete jookide müümisel. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus, 15. detsembril 1958 359
Kehakultuuri ja spordi juhtimisest meie maal. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus, 9. jaanuaril 1959 363
Ühiskondliku toitlustamise edasiarendamisest ja parandamisest. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus, 20. veebruaril 1959 368

Viies jagu

PROPAGANDA-, AGITATSIOONI-, KULTUURI- JA TEADUSALASED KÜSIMUSED

Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni neljakümnendaks aastapäevaks (1917—1957). NLKP Keskkomitee propaganda- ja agitatsiooniosakonna ning NLKP Keskkomitee Marksismi-Leninismi Instituudi teesid . . . 377
Iga-aastase pidupäeva «Metallurgide päev» sisseseadmisest. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus, 28. septembril 1957 422
Lenini preemia laureaadi rinnamärgi kohta. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus, 2. oktoobril 1957 422
Medali «Vapruse eest tulekahjul» asutamisest. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus, 31. oktoobril 1957 423
Ajalehest «Literatura i Žizn». NLKP Keskkomitee VNFSV Büroo otsus, 4. detsembril 1957 424
Sotsiaal- ja Majandusteadusliku Kirjanduse Kirjastuse («Sotsekgiz») organisee-

rimisest. NLKP Keskkomitee otsus, 10. detsembril 1957 425
«Ajaloo entsüklopeedia» väljaandmisest. NLKP Keskkomitee otsus, 11. veebruaril 1958 425
Mõnede ajalehtede ülemäärase illustreerimise ebaõigest praktikast. NLKP Keskkomitee otsus, 11. veebruaril 1958 426
V. I. Lenini 88. sünniaastapäevast. NLKP Keskkomitee otsus, 25. märtsil 1958 427
K. Marxi 140. sünniaastapäevast. NLKP Keskkomitee otsus, 11. aprillil 1958 430
Ajalehtede ja ajakirjade trükist ilmumise ja elanikkonnale kättetoimetamise tähtaegadest. NLKP Keskkomitee otsus, 27. mail 1958 434
Vigade parandamisest ooperitele «Suur sõprus», «Bogdan Hmelnitski» ja «Kõigest südamest» antud hinnangus. NLKP Keskkomitee otsus, 28. mail 1958 . 437
Kirjastuse «Hudožnik RSFSR» organiseerimisest. NLKP Keskkomitee VNFSV Büroo otsus, 31. mail 1958 438
Ajalehe «Sovetskaja Rossija» toimetuse tööst. NLKP Keskkomitee VNFSV Büroo otsus, 31. mail 1958 439
Nõukogude ajakirjanduses ja raadios sotsialistlike maade elu valgustamise parandamisest. NLKP Keskkomitee otsus, 6. juunil 1958 440
Puudustest V. I. Lenini teostest koostatud temaatiliste kogumike väljaandmisel. NLKP Keskkomitee otsus, 19. juunil 1958 443
Suurtest puudustest heliplaatide repertuaaris ja levitamises. NLKP Keskkomitee otsus, 26. juunil 1958 444
Välismaaga kultuurisidemete pidamise vabariiklike ühingute töö ümberkorraldamisest. NLKP Keskkomitee otsus, 2. augustil 1958 445
Nõukogude ajakirjanduse töölis- ja maakirjasaatjate massilise liikumise juhtimise parandamisest. NLKP Keskkomitee otsus, 30. augustil 1958 . . 446
Tõsistest puudustest ajakirja «Ogonjok» sisus. NLKP Keskkomitee otsus, 9. septembril 1958 449
Honorarifondi raiskamisest vabariikliku ajalehe «Kirgiziston Hakikati» toimetuses. NLKP Keskkomitee otsus, 16. septembril 1958 450
NLKP Keskkomitee VNFSV Büroo 1957. aasta 21. märtsi otsuse «Kirjastusest «Sovetskaja Rossija»» täitmisest. NLKP Keskkomitee VNFSV Büroo otsus, 26. septembril 1958 451
V. I. Lenini raamatu «Materialism ja empiriokrititsism» ilmumise 50. aastapäevast. NLKP Keskkomitee otsus, 26. septembril 1958 453
Kinokroonika ringvaadete parandamise abinõudest . NLKP Keskkomitee VNFSV Büroo otsus, 13. oktoobril 1958 454
Raamatutest vabrikute ja tehaste ajaloo kohta. NLKP Keskkomitee otsus, 21. oktoobril 1958 455
Raudteesõlmede parteikomiteede juures asuvatest poliithariduse kabinettidest. NLKP Keskkomitee otsus, 28. oktoobril 1958 456
Liialdustest riiklike ja ühiskondlike organisatsioonide summade kulutamisel ajalehtede ja ajakirjade tellimiseks. NLKP Keskkomitee otsus, 15. novembril 1958 456
Kohalikes ajalehtedes seik'uslike ja fantastiliste teemadega teoste järeltrükkimise ebaõigest praktikast. NLKP Keskkomitee VNFSV Büroo otsus, 19. novembril 1958 457
Seadus kooli ja elu sidemete tugevdamise ja haridussüsteemi edasiarendamise kohta NSV Liidus. Vastu võetud NSV Liidu Ülemnõukogu teise istungjärgu poolt, 24. detsembril 1958 458
Uute ajalehtede väljaandmise ebaõigest praktikast. NLKP Keskkomitee VNFSV Büroo otsus, 6. jaanuaril 1959 472
Ajakirja «Kommunist» tööst. NLKP Keskkomitee otsus, 9. jaanuaril 1959 . 473
Kommunistide abistamisest üldhariduslikus õppetöös. NLKP Keskkomitee otsus, 14. jaanuaril 1959 476
NLKP erakorralise XXI kongressi otsuste ja materjalide tundmaõppimisest ja propageerimisest. NLKP Keskkomitee otsus, 6. veebruaril 1959 . . . 477
Tasuta kirjanduse väljaandmise vähendamisest. NLKP Keskkomitee otsus, 11. veebruaril 1959 479

Kuues jagu

ORGANISEERIMIS- JA PARTEITÖÖ KÜSIMUSED

Partei maarajoonikomiteede struktuuri ja koosseisude muutmisest. NLKP Keskkomitee otsus, 19. septembril 1957 485
Partei linnakomitee ja linnade rajoonikomiteede struktuuri mõningasest lihtsustamisest ja koosseisude koondamisest. NLKP Keskkomitee otsus, 11. oktoobril 1957 486
Pensionäride lülitamisest aktiivsesse ühiskondlikku töösse. NLKP Keskkomitee otsus, 19. aprillil 1958 486
Finantsdistsipliini jämedatest rikkumistest vahendite kulutamisel elamuehituseks. NLKP Keskkomitee otsus, 14. juunil 1958 487
Tõsistest puudustest töötajate kirjade, kaebuste ja avalduste läbivaatamisel. NLKP Keskkomitee otsus, 12. augustil 1958 489
Raudteesõlmede parteikomiteedest. NLKP Keskkomitee otsus, 25. augustil 1958 493
Liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteede, partei krai-, oblasti-, linna- ja rajoonikomiteede ning partei-algorganisatsioonide õiguste edasisest laiendamisest parteiorganisatsiooniliste ja finants-eelarveliste küsimuste lahendamisel. NLKP Keskkomitee otsus, 30. septembril 1958 . . 494
Valgevene Kommunistliku Partei Minski Oblastikomitee tööst. NLKP Keskkomitee otsus, 21. oktoobril 1958 495
Kaadrialasest tööst Kirgiisia parteiorganisatsioonis. NLKP Keskkomitee otsus, 21. oktoobril 1958 502
Kulutuste vähendamisest üleliiduliste nõupidamiste läbiviimiseks. NLKP Keskkomitee otsus, 15. novembril 1958 508
Korra loomisest juubelite pühitsemises. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus, 12. detsembril 1958 509
Parteikomiteede moodustamisest kolhooside ja sovhooside suurtes parteiorganisatsioonides. NLKP Keskkomitee otsus, 26. jaanuaril 1959 511
Parteiorganisatsiooni poolt ettevõtte administratsiooni tegevuse kontrollimise õiguse kasutamiseks komisjonide loomisest tootmis- ja kaubandusettevõtete partei-algorganisatsioonides. NLKP Keskkomitee otsus, 26. juunil 1959 512

Seitsmes jagu

NÕUKOGUDE ÜLESEHITUSTÖÖ JA SOTSIALISTLIKU SEADUSLIKKUSE TUGEVDAMISE KÜSIMUSED

Kraidele, oblastitele, rajoonidele, samuti linnadele ja teistele asustatud punktidele, ettevõtetele, kolhoosidele, asutustele ja organisatsioonidele riigi- ja ühiskonnategelaste nimede andmise reguleerimisest. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus, 11. septembril 1957 521
Amnestiast seoses Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 40. aastapäeva tähistamisega. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus, 1. novembril 1957 524
Nõukogude Liidu rahvastele. NSV Liidu Ülemnõukogu läkitus, 6. novembril 1957 525
Vabatahtlikkuse põhimõtte rikkumise juhtumitest raha- ja asjade loterii piletite levitamisel elanikkonna hulgas. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus, 1. veebruaril 1958 529
NSV Liidu ordenite ja medalitega autasustamise korrast. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus, 11. veebruaril 1958 530
NSV Liidu seaduste, NSV Liidu Ülemnõukogu otsuste ja NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadluste ja otsuste jõustumise ja väljaandmise korrast. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus, 19. juunil 1958 . . . 531

Riikliku distsipliini jämedast rikkumisest kapitaalmahutuste kasutamisel ja üksikute rahvamajanduse nõukogude juhtivate töötajate poolt kohalike huvide riiklikele eelistamise juhtudest. NLKP Keskkomitee määrus, 4. augustil 1958 532
Vastutusest toodangu plaaniliste hankeülesannete mittetäitmise eest. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus, 24. novembril 1958 536
NSV Liidu ja liiduvabariikide kriminaalseadusandluse aluste kinnitamise seadus. Vastu võetud NSV Liidu Ülemnõukogu teise istungjärgu poolt, 25. detsembril 1958 536
NSV Liidu ja liiduvabariikide kriminaalseadusandluse alused. Kinnitatud NSV Liidu Ülemnõukogu teise istungjärgu poolt, 25. detsembril 1958 . . . 537
Kohtuotsusega valimisõiguste äravõtmise muutmise seadus. Vastu võetud NSV Liidu Ülemnõukogu teise istungjärgu poolt, 25. detsembril 1958 . 553
Seadus kriminaalvastutusest riiklike kuritegude eest. Vastu võetud NSV Liidu Ülemnõukogu teise istungjärgu poolt, 25. detsembril 1958 554
Seaduse «Kriminaalvastutusest riiklike kuritegude eest» ellurakendamise korrast. NSV Liidu Ülemnõukogu teise istungjärgu otsus, 25. detsembril 1958 561
NSV Liidu, liidu- ja autonoomsete vabariikide kohtukorralduse seadusandluse aluste kinnitamise seadus. Vastu võetud NSV Liidu Ülemnõukogu teise istungjärgu poolt, 25. detsembril 1958 562
NSV Liidu, liidu- ja autonoomsete vabariikide kohtukorralduse seadusandluse alused. Kinnitatud NSV Liidu Ülemnõukogu teise istungjärgu poolt, 25. detsembril 1958 562
Sõjatribunalide põhimääruse kinnitamise seadus. Vastu võetud NSV Liidu Ülemnõukogu teise istungjärgu poolt, 25. detsembril 1958 571
Sõjatribunalide põhimäärus. Kinnitatud NSV Liidu Ülemnõukogu teise istungjärgu poolt, 25. detsembril 1958 571
NSV Liidu ja liiduvabariikide kriminaalkohtumenetluse aluste kinnitamise seadus. Vastu võetud NSV Liidu Ülemnõukogu teise istungjärgu poolt, 25. detsembril 1958 576
NSV Liidu ja liiduvabariikide kriminaalkohtumenetluse alused. Kinnitatud NSV Liidu Ülemnõukogu teise istungjärgu poolt, 25. detsembril 1958 . 576
Seadus rahvakohtute valimise korra muutmise kohta. Vastu võetud NSV Liidu Ülemnõukogu teise istungjärgu poolt, 25. detsembril 1958 594

Kaheksas jagu

AMETIÜHINGUTE TÖÖKÜSIMUSED

Ametiühingute ülesannetest seoses NLKP Keskkomitee detsembripleenumi otsustega. ÜAÜKN-i IX pleenumi otsus, 8. jaanuaril 1958 597
Ametiühingute nõukogu tehnilise inspektori põhimäärus. Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi poolt, 17. jaanuaril 1958 613
Tehase «Krasnoje Sormovo» käitiskomitee initsiatiivist ühiskondliku aktiivi kaasatõmbamisel kunstilise isetegevuse juhtimisele. ÜAÜKN-i Presiidiumi määrus, 9. mail 1958 617
Ametiühinguorganisatsioonide ülesannetest NLKP Keskkomitee maipleenumi otsuse «Keemiatööstuse arendamise ning eriti sünteetiliste materjalide ja nendest valmistatava produktsiooni tootmise arendamise kiirendamisest elanikkonna ja rahvamajanduse vajaduste rahuldamiseks» täitmisel. ÜAÜKN-i X pleenumi otsus, 3. juunil 1958 620
Tööstusettevõtte, ehituse, sovhoosi, masina-traktorijaama ning remondi- ja tehnikajaama alalise tootmisnõupidamise põhimääruse kinnitamisest. NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜAÜKN-i otsus, 9. juulil 1958 . . . 627
Kaubastu, sööklate trusti, tööliste varustamise osakonna ja toiduainetega varustamise osakonna tööd kontrolliva ühiskondliku kontrolli komisjoni põhimäärus. Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi poolt, 11. juulil 1958 631
«Ametiühingu käitis- ja kohaliku komitee õiguste» põhimääruse kinnitamisest, 15. juulil 1958 634

Ametiühingu ajakirjanduse ülesannetest. ÜAÜKN-i Presiidiumi määrus, 19. juulil 1958 638
Ametiühinguorganite osavõtu kohta administratiivaparaadi täiustamise ja lihtsustamise tööst. ÜAÜKN-i Presiidiumi määrus, 3. oktoobril 1958 . . . 643
Ametiühinguorganisatsioonide tööst sotsialistliku võistluse organiseerimisel ja juhtimisel, mis on suunatud musta metallurgia ja keemiatööstuse ettevõtete ehitamise ja rekonstrueerimise plaani ennetähtaegsele täitmisele. ÜAÜKN-i XI pleenumi otsus, 14. oktoobril 1958 645
Kirjade, kaebuste ja avalduste läbivaatamise olukorrast ning töötajate vastuvõtu organiseerimisest ametiühinguorganisatsioonides. ÜAÜKN-i Presiidiumi määrus, 31. oktoobril 1958 657
Puudustest ametiühinguorganisatsioonide teaduslik-ateistliku propaganda töös. ÜAÜKN-i Presiidiumi määrus, 21. novembril 1958 661
Ametiühingu liikmepiletite ümbervahetamise läbiviimisest. ÜAÜKN-i Presiidiumi määrus, 21. novembril 1958 663
Ettevõtete ja ehituste võistlusest kokkuvõtete tegemise ja rändpunalippude kätteandmise praktikas esinevaist puudustest. ÜAÜKN-i Presiidiumi määrus, 21. novembril 1958 664
Liialdustest summade kulutamisel konverentside, pleenumite ja nõupidamiste jaoks. ÜAÜKN-i sekretariaadi määrus, 12. detsembril 1958 667

Üheksas jagu

KOMSOMOLIORGANISATSIOONIDE TÖÖKÜSIMUSED

Reidibrigaadidest ja «kergeratsaväe» salkadest kommunistlikus noorsooühingus. ÜLKNÜ Keskkomitee büroo otsus, 3 oktoobril 1957 671
V. I. Lenini nimelise pioneeriorganisatsiooni töö parandamise abinõudest. ÜLKNÜ Keskkomitee VIII pleenumi otsus, 29. novembril 1957 673
Komsomoli maarajoonikomiteede aparaadi struktuuri ja koosseisude muutmisest. ÜLKNÜ Keskkomitee büroo otsus, 7. detsembril 1957 683
Üleliidulise V. I. Lenini nimelise pioneeriorganisatsiooni keskнõukogu põhimäärus. Kinnitatud ÜLKNÜ Keskkomitee büroo poolt, 13. detsembril 1957 684
V. I. Lenini nimelise pioneeriorganisatsiooni oblasti-, krainõukogu põhimäärus. Kinnitatud ÜLKNÜ Keskkomitee büroo poolt, 13. jaanuaril 1958 . . 685
Trusti «Krasnodonugol» kaevanduse nr. 2 «Severnaja» sotsialistliku töö kangelase Nikolai Mamai poolt juhitava lahtiraiujate brigaadi väärtuslikust algatusest. ÜLKNÜ Keskkomitee sekretariaadi otsus, 17. jaanuaril 1958 686
ÜLKNÜ Keskkomitee kiri kaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete komsomoliorganisatsioonidele, kommunistlikele noortele, noormeestele ja neidudele, 7. veebruaril 1958 688
Nõukogude noorsoo päeva sisseseadmisest. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus, 7. veebruaril 1958 696
Komsomoliorganisatsioonide ning kommunistlike noorte ja noorte osavõtust tähtsamate terase ja valtsitud musta metalli tootmise ettevõtete ehitamisest. ÜLKNÜ Keskkomitee sekretariaadi otsus, 17. veebruaril 1958 . . 696
Nõukogude noorsoo päevast. ÜLKNÜ Keskkomitee sekretariaadi otsus, 21. veebruaril 1958 697
Komsomoli linnakomiteede ja linnade rajoonikomiteede struktuuri muutmisest. ÜLKNÜ Keskkomitee büroo otsus, 18. märtsil 1958 698
Ajakirja «Komsomolskaja Žizn» väljaandmisest. ÜLKNÜ Keskkomitee büroo otsus, 18. märtsil 1958 699
ÜLKNÜ Keskkomitee rinnamärgi «Aktiivse töö eest komsomolis» põhimäärus. Kinnitatud ÜLKNÜ Keskkomitee sekretariaadi poolt, 11. aprillil 1958 . . 700
Üleliidulise Leninliku Kommunistliku Noorsooühingu XIII kongressile. NLKP Keskkomitee tervitus 700

ÜLKNÜ liikme rinnamärgi uuest näidisest. ÜLKNÜ Keskkomitee büroo otsus, 28. juulil 1958 703
Komsomoliorganisatsioonide osavõtt NLKP Keskkomitee maipleenumi otsuse «Keemiatööstuse arendamise ning eriti sünteetiliste materjalide ja nendest valmistatava produktsiooni tootmise arendamise kiirendamisest elanikkonna ja rahvamajanduse vajaduste rahuldamiseks» täitmisest. ÜLKNÜ Keskkomitee II pleenumi otsus, 29. juulil 1958 704
V. I. Lenini nimelise üleliidulise pioneeriorganisatsiooni põhimäärus. Kinnitatud ÜLKNÜ Keskkomitee büroo poolt, 20. augustil 1958 707
Rajooni, linna, ringkonna, oblasti, krai, vabariigi komsomoliorganisatsiooni punalipu põhimäärus. Kinnitatud ÜLKNÜ Keskkomitee sekretariaadi poolt, 24. septembril 1958 715
Õpilaste tootmisbrigaadide tööst. ÜLKNÜ Keskkomitee büroo otsus, 21. novembril 1958 717
Kommunistlike noorte ja noorte uuest patriootlikust liikumisest kommunistliku töö brigaadide loomiseks ja võistluse arendamiseks. ÜLKNÜ Keskkomitee büroo otsus, 21. novembril 1958 718
Komsomoliorganisatsioonide ülesannetest seoses NLKP XXI kongressi otsustega «NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959—1965». ÜLKNÜ Keskkomitee IV pleenumi otsus, 25. veebruaril 1959 722
Komsomoliorganisatsioonide osavõtt NSV Liidus kooli ja elu sidemete tugevdamise ning haridussüsteemi edasiarendamise seaduse elluviimisest. ÜLKNÜ Keskkomitee IV pleenumi otsus, 26. veebruaril 1959 735

Справочник партийного работника

II, 1960

На эстонском языке

Эстонское Государственное Издательство
Таллин, Пярнуское шоссе, 10

*

Ladumisele antud 16. VII 1960. Trükkimisele antud 25. VIII 1960. Paber 60×92, 1/16. Trükipoognaid 47,25. Arvutuspoognaid 52,11. Tiraaž 2000. Tellimise nr. 5062.
Trükikoda «Kommunist», Tallinn, Pikk tän. 2.

Hind rbl. 14.— (rbl. 1.40)

1—5

A-22360
T.

TÜ RAAMATUKOGU
1 0300 00405787 5